

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

[*Vol. XIX.*]

PARS II.

P R O C O P I U S.

VOLUMEN III.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVIII.

²
P R O C O P I U S

Caesariensis

EX RECENSIONE

(Karl) Wilhelm

GUILIELMI DINDORF FIL.

VOL. III.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCGXXXVIII

CLAUDIUS MALTRETUS ^{v 264}

E SOCIETATE IESU

LECTORI OPTIMO S. D.

ANEKDOTA iam semel anno 1623. Lugduni separate edita, adiungo caeteris PROCOPII Cæsariensis Operibus. Quae quidem ita recenset Nicephorus Callisti F. ut locum Arcanae huic Historiae postremum tribuat. Ego vero dedissem primum, si mutare ob Interpretis meritum licuisset. Novi quantus vir fuerit NICOLAUS ALKMANUS: amplector nitorem styli: Notas, quas historicas appellavit, singulari plenas eruditione deosculor. Addiderat censorias, sive Graeci textus recognitionem, in lectionum diversitate, et eorum, quae Typographus peccaverat, correctione maxime positam. Eiusmodi notas omisi, utpote iam inutiles: cum et lectiones varias in margine disposuerim, et mendas editionis Lugdunensis vitarem. Nonnulla tamen collegi seorsum, retulique in emendationes meas: ubi etiam interpretationem ipsam correxi. Nam hoc in libro ter aut quater Procopius, nisi fallor, aliud Graece, aliud Latine dicit. Id quod valde humanum est. Vix enim potest fieri, ut cum Author quispiam evasit *διγλωσσος* ac lingua duplici loquitur, utraque semper constet, nec diversa interdum proferat. Quamobrem cautius cum iis agere soleo, qui, ut ita dicam, ore sunt gemino praediti. diligenterque attendo, num uno verum pronuntient, altero falsum. Sic attendas velim ad ea, quae ipse in Latinum verti. Iam vero sine, LECTOR, paucis commemorem beneficium R. P. Possini. Eram admodum adolescens, et a consilio suscipiendae interpretationis Procopii longissime aberam; quando inter ipsius manus Codicem vidi huius Historiae MS. quem habet amplissima Bibliotheca ILLUSTRISSIMI CANCELLARII PETRI SEQUIERII. Ex eo ille in exem-

plar Lugdunense transtulit quidquid diversi legerat, ac multis post annis mihi, Procopii interpretationem aggresso, reliquit, Romam proficiscens. Sed hiabat adhuc exordium cum magna parte sequentis narrationis. Neque enim ex MS. utpote mutilo, suppleri potuerant quae desiderabantur. At eruditissimus Possinus in Italiam consilium afferens iuvandi Procopii, feliciter incidit in MS. Bibliothecae Ambrosianae. Unde cum lectiones varias, atque in primis ea, quae exordio deerant, excerpisset, ad me pro sua humanitate misit. Ea nunc, a me Latinae reddita et huic libro inserta, sic lege, ut magistro meo gratiam habeas. Vale.

ILLUSTRISSIMO ET REVERENDISSIMO D.

V 265

D. L U D O V I C O

CARDINALI LUDOVISIO,

S. R. E. CAMERARIO.

Nicolaus Alemannus F.

Qui publicum favorem, sive Principum gratiam sibi conciliare novarum rerum narrationibus consueverunt, nihil opportunius, nihil magis ex usu esse suo hac historia fortasse credent, quam ex Vaticana Bibliotheca depromptam, ad te, CARDINALIS AMPLISSIME, defero: usque adeo rerum novitate, variisque casibus ea referta est. Verum neque haec ita nova sunt, ut acroamata quis esse putet, iucundum scilicet, sed inutile animi delinimentum: neque ego tuam ita quaerere gratiam necesse habeo, qui eam singulari tuo beneficio longe ante tenere visus sim mihi, quam ullis vel factis, vel obsequiis promeruerim: neque tuus ille sublimis animus, quem in gravissimis rebus nunquam non occupatissimum videmus omnes, novis eiusmodi rebus capitur, quibus ut alii capiantur otii suavitas potius concedit, quam negotii severitas. Est tamen haec historia a tuis Ecclesiasticis curis non aliena. Nam Imperatoris Iustiniani (qui huiusce libri est argumentum) in sacerdotalem ordinem, in summos sacrorum Antistites, in rem Ecclesiae publicam, ad hanc ferme diem mirati sumus effusam licentiam: et Cardinalis Baronius aequalis doctrinae vir ac pietatis, cum huius Imperatoris res in annales referret, vehementer etiam atque etiam hunc Procopii librum expectavit, quod inde compertum fore putaret, Imperatoris Iustiniani mores qui fuerint, quod ingenium, quae prudentia, quae denique pietas; cum non bonam de illo opinionem movere videretur illa eius in

Ecclesiasticos licentia, quam in pium probumque Principem cadere minime posse et summus ille vir affirmabat, et boni omnes intelligunt. Haec porro in posterum Christiana Respublica mirari desinet, et quae Iustinianum suspicere adhuc visa est, licet despectura dehinc non sit, est tamen eius vicem, casumve infelicissimum deploratura; cum hic lubricos videbit calles, viamque vitae periculosam, quam Iustinianus ingressus, a vera regiaque deflexit, ac demum ad petram Christum offendit, sibi que praecipitium paravit. Tantum ac tam illustre Iustiniani exemplum sub eius auspiciis in publicum prodire par est, qui in Ecclesiasticas ita curas incumbit, ita sacerdotalem tuetur dignitatem, ita denique propagandae Religioni studet, ut facere te omnes videmus, et publice gratulamur. Nec dubito quin Baronius ad tui quempiam similem delatum hunc librum voluisset, si tum a se inveniri contigisset, cum Apostolicum Bibliothecarium agebat. Nunc vero dum pro munere meo Vaticanam Bibliothecam perlustro, et optimos quosque libros, qui ad publicam utilitatem edantur iussus perquiro, hic se mihi primus obtulit, quasi non temere ac fortuito delitesceret, sed te patronum praestolaretur. Hunc tibi tot nominibus debitum ego pro mea in te observantia defero, do, et si qua pars hic mea est, dedico.

V 275

NICOLAI ALEMANNI
 D E P R O C O P I O,
 ET ARCANA EIUS HISTORIA
 I U D I C I U M.

De Iustiniano Imperatore, deque rebus ab illo gestis ea vulgo est hominum opinio, ut quidquid secus affirmes, quam de eo fama percrebuit, suspicione id carere minime videatur. Quare non ambigo, multos, qui hanc Historiam lecturi sunt, statim dubitatu-ros, num vera illa sit, aut saltem ab odio sincera, et a malevolentia penitus integra.

Quamquam enim in confesso sit apud omnes, neque ulla defendi excusatione queat Iustiniani de Christo sententia plane perversa, et ad religionis dogmata definienda, Ecclesiasticasque sancien- das leges effusa licentia, et in Romanos Pontifices, Agapetum atque Vigiliam, aliosque Praesules saevitia: duo tamen illa huius Historiae summa capita nullus temere credat; ita moribus incompositum eum Principem, qui terrarum orbem sanctissimis legibus temperavit; itaque Reipublicae perniciosum, qui tot urbes, regna, provincias, atque regiones Imperio Romano restituit; exteris ac barbaras gentes aut omnino delevit, aut repressit, aut denique in societatem populi Romani adiunxit. Sane post Constantini tempora Imperium Romanum pene corruens ita sustinuit Iustinianus, ut cum antiquis Imperatoribus merito comparari possit.

Enimvero harum rerum duarum splendor in Iustiniano sic enituit, A 2 ut quidquid culpa, vel criminis in illo fuit, ea sit occultatum claritate. De partis quidem victoriis, Imperioque Romano propagato P II nihil hic attinet dicere, cum sola modo reliqua illorum memoria sit.

Constitutiones autem ab eo sapientissime conditae; vel veterum Imperatorum leges uno in Codice ordine distributae; vel antiquorum Sapientum responsa ex immensa congerie summa studiorum facilitate ac brevitate digesta; vel haec eadem ad Institutionis modum enucleata, eam Iustiniano gloriam pepererunt, ut undecim iam et amplius hominum aetates eandem quasi per manus acceperint, foverint, et magis ac magis amplificaverint. Nec sane facilius Iustiniano quicquam fuit, quam vel hanc solum ob rem gloriae ac nominis laude reliquos omnes Romanos Principes infra se ponere; cum illi pro suorum quisque facinorum praestantia, in Romana Republica, velut in theatro, alius alio vel humiliore, vel editiore loco titulos, nomenque sibi statuuisse videantur; ipse vero qui Romanis legibus suum praefixit, eminentissimum locum, atque aeternum invenit.

Quamobrem in tanto publici favoris applausu, sinistri de eo rumores pene siluerunt, ac tanta gloriae ac temporis diuturnitate omnis de illo ingrata memoria exolevit. Exolevit autem tum apud alios, tum apud eos praesertim, qui cum dies noctesque assidui cum Iustiniano sint, eam de illius iustitia, temperantia, pietate, innocentia conceperunt animo opinionem, quae non rebus ab eo gestis, ad quas parum fortassis attendunt animum, respondeat; sed quae latis ab eo legibus conveniat; in quibus nihil fere est, quod non ad absolutam virtutis normam scriptum inveniant, et quasi in imagine suis coloribus expressum contemplantur. Neque ipsis quidem aliter de Iustiniano sentire praestat, cuius commendationem non minimam suorum esse studiorum ornamentum putant. Scilicet Iurisconsultos Procopii haec offendet historia; nec tamen omnes passim, ut arbitror, sed eos duntaxat, qui minus antiqua litterarum monumenta pertractarint. Nam etsi modo in magna priscae historiae penuria, tenebrisque versemur, multique rerum a Iustiniano gestarum scriptores desiderentur, nempe illi Procopii aequales, Hesychius Milesius, Ioannes Lydius, Theophanes Byzantius, Menander Protector, Paulus Florus, Ioannes Antiochenus, Plutarchus Iustiniano a secretis, et alii plerique;

P III supersunt tamen Graeci, Latinique eiusdem aetatis graves Historici, qui Procopio dant praeclarissimum in iis, quae narrat, testimonium; quamquam Principum obtreactionibus sui quisque periculi formidine abstinere soleat. Eaagrius Epiphanius Scholasticus detestatur Iustiniani profundam avaritiam, rerum alienarum rapinas, subiectorum cuiusvis ordinis vexationes; quas et longe diversis artibus ille com-

miniscebatur, et impudentissimis nonnunquam meretricibus ministris in ditissimos quosque parabat. Addit, Magistratus, Praefecturas, Officiaque ab eodem pretio divendita: Ecclesias, Nosocomia, A 3 Monasteria, et alia id genus aedificia ex privatorum exuviis ab illo excitata. Venetorum ita fovisse factionem affirmat, ut Prasinos impiae contrucidandos iis permetteret, eorumque licentia caedibus, rapinis, incendiis omnia completeret; Magistratus vero qui in Venetos egissent ex lege, capite damnaret. Nempe haec summa est eorum, quae Procopius in hac historia prosequitur: quamobrem Euagrii Scholastici verba hic ideo praeterimus, ut in ipso huiusce libri limine argumenti loco opportunius extent. Maiestatem Romanae Reipublicae pene labefactatam initio quidem suae dominationis non minima cum laude Iustinianus, ut dixi, sustentavit. Verum ubi consensit, adeo illi vires, animusque defecit, ut, quemadmodum scribit Menander, non Persis modo, sed Hunnis, Abaribus, Saracenis, Cortiguris, aliisque Barbarorum populis tributarium fecerit Imperium Romanum. Hesychnus Milesius Iustiniani levitatem derisit, qui adulanti Triboniano fore crederet, ut in coelum vivus surriperetur. De illius fraudibus atque fallaciis uberius quam Procopius scripsit Agathias Myrrhinaeus; nam et artes, et epistolarum exempla profert, quibus Hunnorum Ducibus ad invidiam et odia excitatis, et ad civilia bella crudelissimo dissidio inflammatis, eam gentem penitus abolevit. Nec siluit patrimoniorum et haereditatum rapinas aequae in superstitibus liberos, ac in demortuos parentes, crudeles, iniustas, impias. Quare Iustinus successor apud Corippum,

————— *Vivus patri qui substitit haeres,
Thesaurus fidis privatos ferre ministris
Imperat.* —————

Nam Corippus Africanus tam improvidus est Iustiniani atque Iustini P IV adulator, quam levis Poeta; in alterius enim laudibus exultans, alterius in vituperationem labitur incautus, vel potius adductus veritate. Gregorius Turonensis Iustiniani avaritiam a lectissima matrona Iuliana Anicia delusam luculenta narratione commemorat. Vitalianum V. C. Romanae militiae Magistrum, Iustiniani factione interemptum narrat Victor Tunnensis.

Is ipse, et Liberatus Africanus memoriae prodiderunt eiusdem in universum Ecclesiasticum ordinem, in Episcopos Orientis, et Africae, in Romanos Pontifices saevitiam et immanitatem. Contra, V 267

Iustinianus sic Constantinopolitanorum Patriarcharum fastui ac supercilio blanditus est, ut Ioannes Scholasticus Cappadox, Iustiniano, a quo plurimum diligebatur, Rempublicam administrante, primum Oecumenici nomen sibi arrogarit, idemque ratum, gratumque primum omnium Orientis Imperatorum habuerit, atque suis Constitutionibus Iustinianus inscripserit. Quamobrem Epiphanius, qui Ioanni successit, quidquid in Romanos Pontifices ausus et ipse foret, ita sibi facilem Iustinianum futurum, ab eoque sibi adeo nihil fore timendum intelligebat, ut Ioanni Ecclesiae Romanae Pontifici Byzantium appellenti loco cedere noluerit, vixque tandem (ut Marcellinus Iustiniani Can-

A 4 cellarius refert, ac Theophanes explicat) dextrum Ecclesiae solium Pontifici Romano aegre concesserit. Demum quod Constantinopolitani, et Chalcedonensis Concilii duobus illis ab Ecclesiae Romanae adversariis decantatis Canonibus Byzantium Praesulum loci praerogativa semper titubaverit, sua fulcire sanctione, stabilireque nixus est Iustinianus.

Mitto quae iidem isti Auctores, ac nominatim Euagrius, Victor ac Liberatus habent de Iustiniani coniuge Theodora: neque enim hic operaepretium est quaerere Procopio testes, cum nullum tam inauditum, tam execrandum piaculum fingi animo possit, quin graviora molita sit perditissima foemina, et re ipsa perpetrarit in Rempublicam, in Senatum, in Magistratus, in plebem, in Deum; quippe Dei filium absolute passum fuisse Edicto pronuntiavit, et hanc exegit vi a Catholicis fidem, scriptamque manu approbationem. Chalce-

P V donense Concilium de medio tollendum, quoad vixit, summo studio curavit. Ecclesiis praefecit, quibus favebat, Haereticos; minis exagitavit Agapetum Romanum Pontificem, Vigilium per urbem Byzantium fune raptavit; exilio, morte Sylverium affecit. Tam infame monstrum Ecclesiae Catholicae Cardinalis Baronius non ex Procopio, quem plane vidisse se negat, sed ex veterum scriptorum historiis ita repraesentavit. *Tanta haec mala ordita est pessima foemina (Theodora) quae altera Eva serpenti obaudiens facta est viro malorum omnium causa, novaque Dalila Sampsoni eius vires dolosa arte enervare laborans, Herodias altera sanctissimorum virorum sitiens sanguinem, petulansque summi Sacerdotis Ancilla Petri negationem sollicitans: sed perum sit ipsam huiusmodi rugillasse nominibus, quae reliquas impietate foeminas antecelluit: accipiat potius nomen ab inferis, quod furiis fabulae indiderunt, foemina furens Alecto potius, vel*

Megaera, aut Tisiphone nuncupanda, civis inferni, amica Daemonum, satanico agitata spiritu, oestro percita diabolico, initaque summo labore inimica concordiae, pacisque tedemptae sanguine martyrum, et sudoribus confessorum partae fugatrix.

Idem Baronius haec de Iustiniano Imperatore. *Opera ipsa, quae hinc abeuntem secuta sunt Iustinianum, adversus eum hactenus clamant in chartis, nempe iuge bellum Ecclesiasticum, quod (exule facta, quam reperit, pace) iugiter enutrivit, decedensque reliquit accensum; sacrilegiorum immensitas, cum saepe in Christos Domini sanctos Episcopos violentas manus iniicit, ut inter alios, in Vigilium Romanum Pontificem, et Eutychium sanctissimum Constantinopolitanum Antistitem; crudelitas insuper in cives innocuos ab Evagrio superius deplorata, et avaritia ab eodem pressius sugillata, ut omittamus reliqua. Quam autem mortuus ante horrendum maiestatis divinae tribunal sententiam acceperit, etsi non sit hominis iudicare; opinari tamen si cui licet, facilius est invenire, qui Evagrii de eius condemnatione velit sequi sententiam, quem iure sciat praerogativa temporis, cum quae scripsit, inspexerit, Historicis reliquis esse praefendum, qui longe post Iustiniani tempora, res ab eo gestas scribere: cum praesertim in eandem proculdubio abiisse sententiam Procopius eiusdem temporis luculentus Historicus visus sit, dum quem ante saepe laudarat, postea scripto volumine, tam ipsum quam Theodoram coniugem, recantans palinodiam, magnopere vituperavit, ut apud Suidam notatum habetur.* V 268 A 5 P VI

Haec modo de Iustiniano et Theodora summatim; complura vero alia fusius in Notis ad singula quaeque Procopii loca confirmanda in medium adducemus. Hic testes duntaxat certissimos, id est, oculos, qui eadem illa Iustiniani aetate vixerunt, satis sit produxisse, ex quorum apprime comperta, testataque fide iudicium Baronius pronunciavit.

Quamquam et posteriorum Historicorum testimonium non minoris momenti in hac Procopii causa censi debet; cum uti synchroni; sic etiam isti Iustiniani, ac Theodorae flagitiorum, et improbitatum non hauserint ex Procopio notitiam. Nam aequalibus quidem tam exploratum est, ignotum hunc librum fuisse, quam nulla re alia, nisi eodem suppresso, salvam sibi Procopius vitam fore putabat. Sane cum Evagrius illustrium Iustiniani factorum expositionem instituit, singulis quibusque capitibus editam iam tum Procopii historiam laudat, et longas ex ea narrationes excerpit, Autoris nomine summa

cum laude memorato; non item ubi refert Iustiniani, Theodoraequae facinora; imo pleraque hoc libro a Procopio praetermissa narrat, et eorum quae ab eo hic nonnunquam incuriose scribantur, ipse loca, tempora, virorum nomina, occasionesque rerum gestarum insuper explicat. Ut plane hinc intelligamus non ex Procopii hoc fonte illa derivata fuisse. Sane in paucorum manus hoc volumen olim pervenisse probavit diligentia doctorum virorum, qui, dum hanc nos editionem parabamus, certatim Viro amplissimo Scipioni Cardinali Sanctae Susannae E. R. Bibliothecario in insignioribus Bibliothecis hunc librum frustra perquisiverunt. Posteriores autem Historici, si quidem ipsis huius copia libelli fuisset, ea minime commisissent, quae ex hac historia in illorum monumentis nunc emendanda occurrunt. Horum sane video neminem, qui operis huiusce meminerit, praeter unum Nicephorum Callisti; is vero neque argumentum, neque titulum recte, certeque nobis explicat, tantum abest ut commentarium ipsum aliquando legerit. Unus Suidas ante aliquot secula bonam eius partem, ac fere luculentiorum decerpit, quam ex eius Collectaneis hinc inde

P VII recollectam unum in locum ad nostras Notas coniecimus, ut argumento sit eandem *Ἀνecdότων* Procopii editionem esse, quam et Suidas habuit, et nos hac demum aetate vulgamus. Hunc quidem posteriores Historici librum non viderunt; quotus tamen quisque illorum est, qui traditam quasi per manus de Iustiniani flagitiis historiam non repetat, atque confirmet? Quaedam narrarunt Theophanes Isauros, vir Sanctus, Autor Chronici Alexandrini, Ioannes Antiochenus, Suidas; nonnulla Anastasius Bibliothecarius, Paulus Diaconus, Aimoinus; pleraque Ioannes Zonaras, Georgius Cedrenus, Nicephorus Callisti, Ephraemius, aliique Chronicorum autores. Quorum omnium

A 6 narrationes eorum maxime testimonio innitantur, qui Procopio aequales fuere, ac eadem quae ille de Iustiniano scripserunt, scilicet Hesy chius Milesius, Paulus Florus, Agathias Myrrhinaeus, Menander Protector, Euagrius Scholasticus, Ioannes Epiphaniensis, Cyrillus Scythopolitanus, Theophilus Iustiniani Praeceptor, Innocentius Maronians, Eustathius Byzantius, et ex Latinis Victor Tunnensis, Flavius Cresconius Corippus, Gregorius Turonensis, Liberatus Afer, Facundus Hermianensis, aliique complures, quorum testimonia in Notis Historicis, prout res ipsa postulabit, in medium afferemus.

Sed non est cur tantopere Historicorum testimonium licet aequa-
V 269 lium hic urgeamus; cum domi testes, iique locupletissimi non desint,

qui ab hac historia falsitatem procul abesse fidem faciant, Iustinianus ipse, Iustinus avunculus, iuniorque alter sororis Iustiniani filius Iustinus. Nam hic quidem, extincto Iustiniano, dirisque Venetorum, Prasinorumque seditionibus adhuc fluctuante Imperio Romano, populorum in Circo, atque Theatro, strictis mucronibus, gladiatorum, vel potius hostium more in sese funestissimo spectaculo irruentium tumultus, qua voce compescere aliquando voluit, eadem Iustinianum malorum omnium prodidit autorem. *Hæus, inquit, cives, Reipublicas calamitatum sit denique modus. Vobis obtiisse, Veneti, Iustinianum; Prasinis vobis superesse sciatis.* Sic illos, Iustiniani desperato favore, coercuit, hos autem, eiusdem crudelitatem interminatus, deterruit. Hac Iustini voce altera huius historiae pars, quæ de Prasinis agit ac P VIII Venetis, satis comprobatur. De altera vero, quæ infamissimam Theodoræ educationem, vitam, moresque continet (quam uti nos vertere sine rubore, sine stomacho non potuimus, ita neque lecturos alios putamus) si quis dubitet, extat hodieque Iustini Senioris Constitutio, qua mulierum abiectarum Principibus viris permittantur conubia. Illud hac lege Iustinus egit, ne Iustinianus sororis filius, qui Theodoram vilissimum scortum deperibat, eiusque coniugio ut frui posset flagitabat, Imperio, et quacumque alia dignitate hoc ipso prohiberetur. Illud etiam eadem illa lege apertissime testatum posteritati reliquit, e scena Theodoram fuisse: ex omnibus enim abiectis mulierculis, quæ a Principum virorum matrimonio lege Constantiniana excluderentur, scenicas tantummodo ea Constitutione Iustinus complectitur. E scena igitur Theodora cum fuerit, quidquid flagitii, quidquid obscœnitatis de illa commemores, nihil credet nimium, qui credet.

Tertiam huius Historiæ partem, quæ est de Iustiniani criminibus, ipsemet comprobatur Iustinianus; licet autem hæc ille nec singillatim, nec aperte fateatur, tamen rerum a se fere omnium male factarum originem non solum non celat, sed etiam serio profitetur. *Hæc, inquit, omnia apud nos cogitantes ET HIC QUOQUE participem consilii cœsumus eam, quæ a Deo data est nobis, piissimam coniugem.* Felicem plane Iustinianum, eiusque principatum Scriptores omnes fortunatissimum futurum fuisse affirmant, nisi Theodoram consiliorum, rerumque gerendarum participem habuisset. Deinde sua Iustinianus faciora prioribus octo illis historiae Procopii libris omnino visus est confirmasse, quos iam tum ab Autore vulgatos Im-

peratoris consensu universae per Imperium Romanum gentes (ut est libro ultimo) lectitabant. Quare nemini mirum videbitur, si ad historiam *Ἀνέκδοτον* asserendam, hic et in Notis probationes ex reliquis Procopii libris petamus, cum nullam tam veram, tamque fidelem de Iustiniano historiam invenire liceat, quam cui calculum ille album adiecerit, quamque subiectorum manibus totos septem ac decem fere annos pervolitari tam ambitiose viderit, ut aucto honoribus ac dignitatibus (uti statim dicemus) Autore, eidem novorum de suis Aedificiis cadendorum librorum curam demandarit. In ea igitur tam proluxa historia adeo sobrie, ne dicam ieiune, Iustiniani laudes Procopius delibavit; contra vero tam copiosa sparavit eiusdem semina vituperationum, ut neque ibi per adulationem, neque hic per calumniam egisse posteritati videri possit; imo fidem universae historiae ea dicendi libertate concillasse, quam suo Iustinianus suffragio et auctoritate probaverit.

Lector, si vacas, hunc postremum cum reliquis committe Procopii libris, pluraque et graviora quam hic habeantur Iustiniani crimina in illis invenies, pleraque etiam fusius et maiore apparatu explicata; crudelitatem, avaritiam, infidum animum in amicos, datam hostibus fidem, ac violatam, in probos odium, amorem in improbos, ius humanum atque divinum, denique omnia ad Theodora imperium, atque libidinem temperata: haec in illis libris raptim indicare non piget. Ioannem Cappadocem Praefectum Praetorio, a Theodora privatas iniurias persequente falso perduellionis accusatum liberare Iustinianus non audet, submissis vero clam nunciis de Angustae insidiis certiores facit: tandem urgente foemina hominem crimine, cuius quidem insimulabatur, vacuum, sibi vero unice gratum atque amicissimum exilio, et honorum proscriptione damnat; ab exilio, nisi extincta Theodora, insontem revocare non ausus. Inita pace cum Chosroe, Alamundarum, et Hunnos ad bellum Persis inferendum spe et pretio sollicitat, idque in gravem Imperii Romani perniciem. Militem per urbes praesidiarium negatis diu stipendiis ad defectionem impellit. Praeter urbanos ac domesticos, in castris duos habuit insignes suae avaritiae ministros, Ioannem Quaestorem exercitus, qui ut sumptibus parceret Imperatoris, pane sordido ingentem militum multitudinem impune necavit; et Alexandrum Forficulam, cuius odio milites rem de industria male gerere in Italia pergebant. Propter avaritiam Logothetas ibidem instituit; et Romae omnes honorum

gradus abolevit. Sceleratissimos quosque semper ad dignitates ac magistratus evexit, inter hos Acacium, cui post caesum Amazaspem, Armeniae imperium concessit; et Ioannem Zibum, qui ut Colchi ad P X Chosroem deficerent autor fuit. Haec, aliaque complura in historia, A 8 quam Iustiniano legendam Procopius tradidit, eodemque vivo publicavit.

Neque posteaquam ii commentarii emissi, atque multorum calumniis et obtreactionibus, ut ferme accidit, expositi sunt, offensionem aliquando Iustiniano fuerunt, vel crearunt auctori periculum: imo non diu post octavum Procopius librum edidit, in quo ab insectandis notandisque Iustiniani criminibus nihilo magis quam antea abstinuit. Nam iterum stipendia militibus negata inculcat; iterum neglectos belli apparatus commemorat; iterum Iustiniani prodigantiam in excipiendo fastosissimo Barbaro Isdiguna Persarum Regis legato vituperat; addit hic vero eas domum retulisse ab Iustiniano divitias, quibus opulentissimos quosque Persarum facile deinde superarit. Praeter haec rem Romanorum sub Iustiniano eo loci venisse dicit, ut Persis tributum quotannis penderetur; Hunnis vero in fines Romanorum perpetuo excurrentibus magnificentissima munera per singulos annos darentur. Denique intempestiva reorum indulgentia, praesertim ducum exercitus, magnopere Iustinianum obfuisse Reipublicae. *Ειπέθει γὰρ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐπιχωρεῖν τὰ πολλὰ τοῖς ἄρχουσιν ἀμαρτάνουσι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἕξ τε τὴν δλιαταν, καὶ τὴν πολιτείαν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον παρανομοῦντες ἠλίσκεοντο.* *Consueverat enim, inquit, Iustinianus Imperator ut plurimum crimina ignoscere ducibus exercitus delinquentibus: atque haec causa erat, quonobrem illi cum in disciplinam militarem, tum in Rempublicam gravissime peccare deprehenderentur.* Verum ne singula numerando modum excedere videamur, historiam *Ἀνέχδοτον*, et priores illos libros, quos Iustiniano Procopius obtulerat, ita concinnasse videtur, ut nihil fere in hac sit, quod ex illis Iustiniani ipsius confessione probare non possis.

Ita sane, inquit, at nemo est, qui non videat huius historiae acerbiteriam, quae ut malevolentiam subolet, ita veritati detrudere iure potest. Nam primo quidem nonnulla Iustiniani facta deteriore in partem accepta animum minime sanum, nodum benevolam scriptoris ostendunt. Deinde documenta studiose conquisita, quibus persuasum sit semihomines furias Iustinianum ac Theodoram

P XI fuisse, praeter odium, habent etiam nescio quid levitatis. Tertio,
 V 271 cum decretas a Iustiniano in Haereticos capitis poenas Procopius
 damnat, in scirpo quaerere nodum videtur, ni forte cum Haereticis
 et ipse sentiebat.

De odio quidem atque malevolentia vetus suspicio est, qua
 omnes fere laborant Historici, qui veritatem liberius profitentur.
 Et in tantis vitiis hominum plura culpanda sunt quam laudanda; tum
 si laudaveris, parcus; si culpaveris, nimis fuisse dicaris: quamvis
 illud plenissime, hoc strictissime feceris. Sed Autoris notitiam ha-
 beamus ante necesse est, quam hic de illo quidpiam statuamus.
 Procopius Caesarea Palaestinae, quae illi patria fuit, sub Anastasio
 A 9 Imperatore Byzantium venit; ubi vir omnis generis litteraturae, sum-
 maeque prudentiae facile in se Principum oculos convertit. Nam
 Iustinus Senior difficillimo Reipublicae tempore, Persis bello praes-
 valentibus, Belisario Procopium a consiliis dedit. Iustinianus vero
 in Africana et Italica expeditione nunquam a Belisarii latere divelli
 Procopium passus est; cuius fide atque consilio non minus quam ar-
 tis ac virtute Belisarii Romanos fines prolatari atque stabiliri sen-
 tiebat: dumque Belisarius ex Africa recens subiugata in Orientem
 evocatur, Procopius Carthagine apud Solomonem designatum ducem
 exercitus subsistere iussus est, ad formandum in ea Provincia tene-
 rum adhuc imperium, et rebellionibus opportunum. In Perside, in
 Italia, Romae, Neapoli, Syracensis quae gesserit, ipse quidem
 memoravit; at ea per occasionem, temperateque dicta licet minus
 insignia et pauca videantur, parta tamen gloria in Reipublicam
 Procopii merita declarat; nam Illustrium dignitatem adeptus, et in
 Senatum cooptatus est. Post editam vero integram historiam (eam,
 quae tot Iustiniani crimina continet) ad summum Romani Senatus lo-
 cum, id est, Urbanam Praefecturam, anno Iustiniani quinto et tri-
 gesimo pervenit: quo ferme etiam tempore absolvit opus *Ἀνέκδοτον*.

Ergo in homine cordato, tantis honoribus et dignitatibus aucto,
 quis facile repererit adversus Principes beneficentissimos Iustinum et
 Iustinianum malevolentiam? Ego certe nisi dicendi, scribendique li-
 P XII centiam non video, qua ut insigni Procopius fuit, ita non ab Iustiniano
 solum, sed etiam ab amicis, quorum in historia mentio incidisset,
 eam plene sibi dari atque concedi statim in exordio postulavit.
*Πρότερον ἤγειρο φητορικῇ μὲν δειγόντητα, ποιητικῇ δὲ μεθοποιεῖαν,
 συγγραφήν ἀλήθειαν. ταῦτά τοι οὐδὲ τῶν οἱ ἐς ἔργον ἐπιτηδείων*

τὰ μοχθηρὰ ἀπεκρύψατο, ἀλλὰ τὰ πᾶσι ξυνεργήεντα ἔκαστα ἀριβολογούμενος ξυνεγράψατο εἴτε εὖ, εἴτε ἄλλῃ πῃ αὐτοῖς εἰργασται. *Ratus decere Oratores quidem eloquentiam, Poetas vero fabulas, et Historicos veritatem. Quamobrem ne amicissimorum quidem peccata occultavit, sed quas cuique accidissent, sive illa pro dignitate, sive secus ab iis patrata fuerint, summa diligentia conscripsit.* Eam licentiam vel Procopii auctoritati in Senatu clarissimae, vel ingenio eius plane Censorio concessam fuisse cum ex editis ab eo libris, publicoque tunc receptis applausu liquet; tum quia Iustiniani rerum Scriptores Agathias Myrrhinaeus, et Ioannes Epiphaniensis suos Commentarios ad Mauritium usque Imperatorem, ut Evagrius est autor, occultaverunt. Quamquam illi si quid in Iustinianum scripserant, id quam modestissime, cautissimeque fecerunt, ac in reliquis Imperii Romani proceres, quam pro illorum improbitate morum levius egerunt. At Procopius liberrime Ioannis Praefecti Praetorio impietatem obiurgat; Triboniani Quaestoris avaritiam arguit; Arethae ducis ingenium subdolum et infidum vituperat; militum legiones, oppida, et urbes numerat, quae vel omnino abolitae, vel hostibus praedae fuerunt, ob foedissimam Bessae, Acacii, Ioannis A 10 Zabi, et alterius Quaestoris exercitus, atque Forficulae pecuniae cupiditatem; Veri temulentiam accusat; Sergii fastum ac mollietiam; V 272 Maximini ignaviam, nullamque rei militaris peritiam. Artabanem comurationis, Arsacem proditionis crimine, etsi Iustinianus ob generis claritatem absolverit; Procopius tamen neutri etiamnum superstiti aeternae poenam infamiae condonavit. Quid de Belisario dicam, ad cuius unius laudes tota respexisse historia videtur? semel in Italia ignaviter ille rem gessit, haec una Procopio libere de illo scribendi ampla fuit occasio. *Βελισάριος μὲν τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον σὺδενὶ κόσμῳ ἦναι, γῆς μὲν τῆς Ἰταλιῶν πεντάετες οὐδαμῇ ἐπιβίαις, οὐδέ πῃ οὐδ᾽ ἴσθαι ἐνταῦθα ἰσχύσας, ἀλλὰ φυγῇ κεικουμένην ἐρχόμενος πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἐκ τῆς ὀρθώματος ἐπιθαλασσοῦ τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλίας ὀχύρωμα διηνηκὲς ναυτιλλόμενος, P XIII καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀδέεστερον τοὺς πολεμικοὺς τετύχηκε βώμῃν τε αὐτὴν ἀνδραποδίσαι, καὶ τὰ ἄλλα ὡς εἰπεῖν ἄπαντα. Τότε δὲ καὶ Περσίαν πόλιν, ἣ πρώτη ἐν Τούσχοις οὖσα ἐτύγγαυε, πικρότατα πολιορκουμένην κατέλιπεν, ἥπερ αὐτοῦ οὐδ᾽ ἰόντος κατέκρηε εἰλεῶ. Belisarius nullo decore Byzantium discessit, cum quinque totos annos nunquam in Italia pedem figere potuerit, neque certis iti-*

neribus progredi, sed toto hoc tempore clanculum fugiant ab uno maritimo praesidio ad aliud classe devehatur; unde tanto securius hostes et Romam, et caetera omnia subiugarunt. Perusiam vero primariam Tusciae civitatem dira cinclam obsidione reliquit, quae illo Byzantium contendente, capta est. Haec in primarios Senatores, et Imperii Romani proceres summa sibi necessitudine coniunctos Procopius, ipsa vivis, evulgavit. Quae sane scribendi severitas quemadmodum magnam veritatis laudem eius historiae conciliat, ita omnem removel simultatis suspicionem obiurgationis et censurae gravitas; quae tantum ab odio et maledicentia distat, quantum violatae Reipublicae querelas, iustumque dolorem, et communis damni castigationem spectare videtur. Quod non solum in prooemio τῶν Ἀνεκδότων Auctor ingenue profitetur, sed ipsa etiam re praestitit, cum ea duntaxat de Iustiniano commemoraverit, quae publicae rei damno, et in subditorum perniciem peccavit; illaque ipsa foeda narratio de turpissima Theodorae vita eo pertinet, ut quantum augustissimam Imperii Romani maiestatem execrandis nuptiis primus violaverit, dehonestaveritque Iustinianus, clarus intelligas.

Quod autem Iustinianum ac Theodoram semihomines furias Auctor appellet; est qui credat, monstra Poetarum narrare Procopium, atque ita suam in Imperatorem evomere acerbiteratem voluisse? Erit de hac re in Notis Historicis opportunior locus.

Quod denique poenam in Haereticos capitalem a Iustiniano constitutam non probet; non tam odii, quam pravae de religione sententiae suspicionem movet atque confirmat. Illud in Procopio saepe miratus sum, quod de nostrae religionis mysteriis ita dicat, ut ab iis modo alienus, nonnunquam recte sentire videatur. Quamquam

A 11 Hesychium Milesium, et Ioannem Lydium aequales Procopii, qui eadem ambiguitate luserunt, Photius atque Suidas Gentilium impietate damnarint. Sane non rata fuit istiusmodi hominum turba Iustiniani tempore, et quidem in Aula Imperatoria (ut in Notis Historicis dicam) officiis ac dignitatibus insignis. Sed ex hac plane Procopium eximo, quod non solum hic, sed etiam in Aedificiorum libris Gentilium sacrificia et libamina, et, ut ipse loquitur, ἀθίσταν τε καὶ κοιλύθίσταν detestetur, et libro Persicorum primo Ioannem Cappadocem Gentilitiae superstitionis damnet; certe Iustinianus de sacris a se excitatis aedificiis historiam Procopio Gentili nunquam commisisset. Haereticos autem et Samaritas, qui Caesareae Palaestinae frequentes

P XIV

admodum erant, prorsus aversatur. Demum in libris aedificiorum Iustiniani aperte Christianorum fidem non semel profitetur. Quamobrem ad eos se composuisse videtur, quos POLITICOS appellant; sed longe verius haeresium omnium sentinas, prorsusque Atheos appellarent; qui licet in speciem Catholici videantur, nullique sectae V 273 nominatim addicti sint, privatis tamen rationibus, vel Reipublicae commodis Christianam religionem, pietatemque metiuntur, neque de Deo quid sentias, quidve doceas, si res ita ferat, vehementer laborant; Haereticos autem et Astrologos, aliasque eiusmodi Catholicae fidei pestes, prout e re, ac tranquillitate publica esse illis videtur, ita recipiant, et insectantur. Quod de Haereticis et Astrologis dico, habes hic in *Ἀνεκδότοις*. De Deo autem libro Gothicorum primo, haec est Procopii sententia, qui cuique pro libidine de Deo credere permittendum potius existimat, quam Reipublicae procellas videre, quibus tum Romanum Imperium ob nonnullas de Fide quaestiones iactabatur. *Πρέσβεις ἐκ Βυζαντίου παρὰ τὸν Ρώμης ἀρχιερέα ἦγον, ὃ τε τῆς Ἐπίσευ ἱερέυς Ἰπάτιος καὶ Δημήτριος τῶν ἐν Μακεδόσι Φιλιππων δόξης ἔνεκον, ἦν Χριστιανοὶ ἐν σφίσι ἀντιλέγουσιν ἀμφιγνοοῦντες. Τὰ δὲ ἀντιλεγόμενα ἐγὼ ἐξεπιστάμενος ὡς ἤκιστα ἐπιμνησθήσομαι. ἀπονοίας γὰρ μανιώδους τινὸς ἠγοῦμαι εἶναι διερευνησθαι τὴν τοῦ Θεοῦ φύσιν ὅποια ποτέ ἐστιν. Ἄνθρωπῳ γὰρ οὐδὲ τὰ ἀνθρώπεια εἰς τὸ ἀκριβὲς οἶμαι καταληπτὰ, μὴ τί γε δὴ τὰ εἰς Θεοῦ φύσιν ἦγοντα. Ἐμοὶ μὲν ταῦτα ἀκινδύνως σεσιωπήσθω μόνῳ τῷ μὴ ἀπιστῆσαι τετιμημένα. Ἐγὼ γὰρ ἂν οὐδὲν ἄλλο περὶ Θεοῦ ὀτιοῦν εἶποιμι, ἢ ὅτι ἀγαθὸς τε παντάπασιν εἴη, καὶ σύμπαντα ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῇ αὐτοῦ ἔχει. λεγέτω δὲ ὡς πῆ ἕκαστος γινώσκειν ὑπὲρ αὐτῶν οἴεται καὶ ἱερέυς καὶ ἰδιώτης.* Legati ad Romanum Pontificem Byzantio venerunt Hypatius Ephesorum Antistes, ac Demetrius Philippensium, qui nunt in Macedonia; nimirum de ea quaestione acturi, in qua dubiis sententiis inter se Christiani dissentiunt. *Eam controversiam etsi probe ipse teneam, minime tamen commemorabo; quod vesanam esse putem insaniam, Dei quae sit natura disquirere: nam humana haec ipsa, nedum Dei naturam, perfecte assequi mortales haudquaquam existimo. Quare tutius haec ego silentio praeteribo, sola tantum credulitate veneratus. Siquidem de Deo nihil ipse praeterea affirmaverim, nisi quod bonus omni ex parte sit, resque universas sua potentia complectatur. De hisce vero controversiis ita quisque vel sacerdos, vel privatus homo A 12*

loquatur, quemadmodum illi sentire libuerit. De Deo autem atque fortuna nonnunquam permittitur optionem, utrum malit quisque defendere vel casu res humanas, et fortunae temerario impetu ferri, vel Dei providentia gubernari. Qua in re Gentilium saepe nomina usurpat, quod libro secundo belli Vandalici antiquus Censor ad marginem ita reprehendit: Οὐκ ὀρθῶς παρσιφέρεις τῇ τῶν Χριστιανῶν πίστει δαιμόνιον, καὶ τύχην καὶ εἰμαρμένην. Non recte Christianas ingeris religioni Genium, et fortunam ac fatum. et in margine Codicis Vaticani manuscripti ad perversam illam de Deo vocem legitur: Σημειῶσαι εἰ ὀρθόδοξός ἐστιν ὁ συγγραφεύς. Nota num orthodoxus sit autor. Quemadmodum ergo Procopii historia ex his quae hic disputavimus, fidem habet indubitatam; ita quae ipse de religione scribit, nullam autoritatem habere iure censemus.

A 13

I D E M   A D   L E C T O R E M   P X V I

DE PROCOPII LIBRIS ET HAC EDITIONE.

V 274

Pars haec historiarum Procopii Caesariensis, quam tibi fruendam, **L**ECTOR, proponimus, molo licet exigua, et ordine postrema sit; erit tamen minime iniucunda, cum ipsa per sese, tum quia primum in lucem nunc prodit, atque tibi ab Autore lucubrata videtur. Quam enim aequalibus ille suis *ἀνέκδοτον*, abditam esse voluit, solique posteritati destinavit, tibi ex posteris omnibus haec modo conceditur. Plena, prorsusque incorrupta ut tibi concederetur, nos pro virili parte adnisi quidem sumus; verum consueta est et bene vetus Procopii Commentariorum iniqua illa conditio, ut nullam eorum partem ab omni vel hominum, vel temporis iniuria teneamus immunem. Leonardus Aretinus Procopii libros de bello Gotthico primus omnium publicavit; sed ludum eruditus ille vir lusit nobis plane illiberalem. Nam suppressa Graeca historia, et Autoris nomine dissimulato, Latinam quam ipse ex Graeca fecerat, tanquam e variis scriptoribus a se decerptam, de bello Italico praenotat, et Iuliano Caesarino nuncupatam in publicum emittit. Eandem Graece scriptam Blondus Flavius industria primum sua Italiam habuisse memorat; sed is cum in historia Procopii modo desideret quae hodie nos minime desideramus, modo ea carpat, quae in vulgatis editionibus bene habere videmus: antiquas Blondi membranas, vel interpretem, quem ille nactus est, fraudi eidem fuisse nemo non dicat; cum ea ipse nota carere facile possit, qui se linguae Graecae prorsus imperitum fateatur. Christophorus Persona, qui aegre simulationem Leonardi tulit, Autoris integro nomine eandem historiam vertit quidem e Graeco; multis tamen partibus diminutam, et pene laceram dedit. Post illos Raphael Volaterranus reliquos de bello Persico et Vandalico libros **A 14** Latine vulgavit: sed nihilo meliore quam Christophorus Codice **P XVII**

usus est. Certe neuter, licet Vaticanæ Bibliothecæ uterque præfectus, versionem ex Codice hanc Vaticanano, quem plenissimum video, et omni ex parte integrum, atque emendatissimum, ut ex alio fonte eas illorum virorum interpretationes manasse non dubitem. Libros de Iustiniani Aedificiis quales Arnoldus Vesaliensis habuerit, ipsa eius docet interpretatio; de qua, et Volaterrani atque Personæ versionibus, quam bene sensa scriptoris exprimant, aliorum esto iudicium. Græca denique Procopii Editio Augustana, quæ ex multis antiquis manu descriptis libris emendata et aucta, omnibus creditur numeris absoluta, tam longe a primæ scriptionis fide, quam a Vaticani Codicis integritate abesse videtur, ut persuadere tibi vix possis, quantum ex hoc illa locupletari queat. Utinam in eodem volumine, et ex eadem librarii manu, et hunc illarum postremum historiarum libellum haberemus: sed quemadmodum octo illis ab Autore libris in vulgus emissis, nonus hic ad odium Iustiniani, Theodoracque vitandum, semper in angulo caute delituit; ita deinde seorsim ab amanuensibus descriptus est, atque ad posteritatem pervenit. De cuius casibus, atque sinistra fortuna quid loquar? Duo eius exempla servat Vaticana Bibliotheca, alterum ex altero derivatum, utrumque in principio mutilum, multisque passim hiatibus deforme.

V 275 Ex his quod est antiquius etiam sine decurtatum est, recentius vero, licet tumultuaria scriptione exaratum, extremam nobis partem ab interitu conservavit, qui, præter hanc accessionem, nulla nobis in re usui fuit. Sic in brevissima historia tot loci dubii, obscuri, deplorati manserunt. Quamobrem sæpe inter interpretandum duos illos celebres *ἀνecdόται* Procopii Codices expetivimus, Ioannis Lascaris alterum Constantinopoli ad Laurentium Medicem adlatum, quem deinde (ut fama est) Catharina Medices Regina in Gallias asportavit, et Galli hodie in exteris Bibliothecis requirunt. Alterum Ioannis Vincentii Pinelli, quem ante aliquot annos, præter hosce Vaticanos, unicum (quod ego sciam) habuit Italia; sed hic, ut accepimus, in navigatione Neapolitana naufragium fecit. Ex eo tamen quaedam a

P XVIII Petro Pithæo, et Guido Pancirolo, Pinelli familiaribus excerpta fragmenta, maris et undarum discrimen evaserunt. Sed, quæ nec librariorum incuria est, nec temporis, aut maris iniuria, hæc quam tenemus non uno in loco manca videtur historia, in qua multa narraturum se quidem Autor pollicetur, et tamen promissum non facit. Quibus passim defectibus ita hic hiat commentarius, ut per hæc ve-

luti rimas Procopium pene furtim scribentem deprehendas, et festinatione, vel metu memoria turbatum interdum agnoscas. Accedit, quod annum secundum et trigesimum Principatus Iustiniani narratio haec non excedit, ille vero quadragesimum attingit. Denique illa, *λίαν γὰρ ἐς αὐτὴν ἢ Θεοδώρα ἡγριάλειτο καὶ ἐσεσθήρει*: et illa, *μήτηρ δὲ τῶν τινος ἐν θυμέλῃ πεπορνευμένων*, narrationum particulae sunt, quas olim Suidianus Codex habebat, hic Vaticanus non habet. A 15

De huius porro libri ordine, deque tempore quo scriptus est, sic habeto. Reliquos octo historiae libros ipse vivens Procopius emisit, ac Iustiniano legendos tradidit: immo septem illi primi, nempe duo de Persico bello, de Vandalico totidem, ac tres de Gotthico, ut ipsemet affirmat, *ἤδη ἐξενεχθέντες πανταχόθι δεδήλωντο τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, iam vulgati in universo Romanorum Imperio noti erant*. Quoto vero quisque anno editus fuerit, certum non est; duo haec tantum habeo explorata. Ante obitum Theodoraе, id est, ante annum secundum et vigesimum Iustiniani, Persica, Vandalicaque bella, et bonam Gotthicorum partem Procopium absolvisse; nam in iis Amalasanthae structas insidias a Theodora, ob eius metum tacuisse, indicat in hoc commentario. Praeterea, septem priores libros ante annum Iustiniani sextum et vigesimum divulgatos fuisse. Idque Autor memorat initio libri octavi, quem anno Iustiniani septimo et vigesimo commentabatur. Caeterum octavus ille perperam inscribitur de bello Gotthico: complectitur enim quae cum Persis, Vandalis, et Gotthis, post edita priora volumina, Romanis contigissent; quae quod *γράμμασι τοῖς ἐς τὸ πᾶν δεδηλωμένοις οὐκέτι εἶχον τὰ ἐπιγενόμενα ἐναρμόζειν, monumentis iam omnino in publicum datis addere, haud amplius commodum esse videret Procopius*, in octavum illa omnia librum coniecit, qui ob id historia quaedam *σύμμικτος, miscella*, vel ut ipse ait, *ποικίλη, varia est*. Hic liber editus eodem fere quo scriptus est anno, septimo scilicet et vigesimo Iustiniani. Post hanc universam historiam licet animo Procopius moliretur *Ἀνέκδοτα*, ut ultimo libro declarat: tamen abstinuit, idque operis roiecit in annum secundum et trigesimum Iustiniani, quod hic saepius repetit, eodemque anno absolvit, totumque septennium, id est, ad obitum Imperatoris, ac diutius abditum, atque reconditum habuit. Ex his corrigas aliorum, et Nicephori perversam Procopii librorum partitionem; de quibus Photii sententiam atque censuram in Bibliotheca desideramus. P XIX

Nostra vero translatio sententiis quidem ad Graecae historiae fidem, verbis, et modis ad Latinam consuetudinem aptis composita
 V 276 est. Id genus interpretandi cum Hieronymo, ac universa antiquitate optimum puto; et si historiam interpreteris, id maxime convenire censeo: denique si cuius alterius scriptoris, Procopii certe stylus hoc in primis requirere semper visus est mihi, cuius formam dicendi si spectes, ea sophisticis compta est lenociniis, Atticisque leporibus ad ostentationem instructa, a quo orationis habitu Latina gravitas praesertim in historia quam abhorreat nemo nescit. Operaepretium non est omnia recensere; sed nihil gestum, factumque Procopius dicit, nisi per suam illam perpetuam periphrasin, ut statim in fronte legis *τόδε γενέσθαι ξυνηνέχθη, ξυνέβη, ξυνέπεσε, τετύχηκε.*

A 16 Nec minus offendunt in tam claro scriptore orationis illae particulae, quae passim redundant, potius ad levem quandam ornatum Sophistis exquisitae, quam ad historicam gravitatem. Praeterea scatet eius oratio frequentissimis transitionibus, et epilogis ad brevissimas quasque narratiunculas. Huc accedunt illa, quae Asiatico dicendi genere vel non opportune inculcat, vel longiore verborum ambitu dilatata. Quaedam etiam esse in hac historia video, quae (ut in scriptis *ἀνεκδότοις* plerumque accidit, et de suis affirmat Tullius) minus perpolita limataque sint: sane in hoc brevissimo libello sexcenties repetitam habes illam vocem *ληξομαι*, ne dicam de aliis; quae omnia si Latina modestia et gravitate a me temperata sunt, aequi bonique id consulat Lector, cui ut fidam dare historiam fuit animus, ita non ineptam curavimus interpretationem.

P XX Nostras in calce libri Notas addidimus, easque duplices; Censorias, quibus Graecum contextum mendis emaculatum, quoad fieri potuit, nitidiorem legeres; Historicas, quibus universam de Iustiniano historiam illustratam et confirmatam haberes. Denique in hoc libello ne testimonium antiquitatis fidemque desiderares, Suidiani et Vaticani Codicis collationem hinc inde decerptam adiecimus; nam ex priscis omnibus, ut alibi dixi, unus Suidas hanc legit historiam, quod etiam ex hisce veterum Auctorum, qui Procopii, eiusque librorum meminerunt, testimoniis obiter intelligere poteris.

DE PROCOPIO CAESARIENSI HISTORICO TESTIMONIA VETERUM SCRIPTORUM.

Euagrius lib. 4. cap. 12.

Φιλοκονώτατα, κομψῶς τε καὶ λογίως ἐκτέθειται Προκοπίου τῷ ῥήτορι ἃ δὴ πέπρακται ὑπὸ Βελισαρίου στρατηγούντι τῶν ἐφῶν δυνάμεων Ῥωμαίοις τε καὶ Πέρσαις πρὸς ἀλλήλους πολεμοῦσι. Procopius Rhetor res a Romanis et Persis dum inter ipsos praeliis decertabant, gestas, Belisario tum Orientalium copiarum duce, accuratissime, disertissimeque narrat.

Agathias Scholasticus lib. 1.

Τὰ πλεῖστα τῶν κατὰ τοὺς Ἰουστινιανοῦ χρόνους γεγενημένων ἐπιδητῆ Προκοπίου τῷ ῥήτορι Καισαρειαθὲν ἐς τὸ ἀκριβὲς ἀναγγεγραπται, παρὶτόν ἐκείνα ἔμοιγε, ἅτε δὴ ἀποχρώντως εἰρημένα. Cum omnia fere quae Iustiniani temporibus gesta sunt, a Procopio Caesariensi causidico summa sint diligentia narrata, praetermittenda a me sunt, quippe quae satis iam explicata.

Ioannes Scholasticus Epirhanienensis lib. 1.

A 17

Τὰ μὲν ὅσα Ῥωμαῖοί τε καὶ Μῆδοι πολεμοῦντες ἀλλήλοις ἔκαθόν τε καὶ ἔδρασαν κατὰ τὴν Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥωμαίων αὐτοκράτορος βασιλείαν γέγραπται Ἀγαθίῳ τῷ Μυρθίναίῳ μετὰ γε Προκοπίον τὸν Καισαρῆα. Quae Romani ac Persae in bellis gesserant ac passi sunt Iustiniano Imperatore regnum moderante, conscripsit Agathias Myrrhinaeus post Procopium Caesariensem.

Theophylactus Simocata lib. 2. cap. 3.

Ταῦτα Προκοπίου τῷ συγγραφεῖ ἐν τῷ πικτικῷ τῆς ἱστορίας ἐγγέγραπται. Haec Procopius in Historiae volumine scripsit.

Symeon Metaphrastes in Vita S. Sabas.

Περὶ τούτων δὲ μικροῦ πάντων καὶ Προκόπιος ὁ Καισαρεύς ἐν γε τῷ πέμπτῳ λόγῳ τῷ περὶ τῶν Ἰουστινιανοῦ κτισμάτων αὐτῷ

φιλοπονηθέντι κατὰ μέρος διαλαμβάνει συνωδὰ Κυρίλλῳ τῷ τὸν βίον ἐξ ἀρχῆς τοῦ θείου Σάβα συγγραφεμένῳ φθεγγόμενος. De his fere omnibus Procopius Caesariensis libro quinto de Iustiniani aedificiis singillatim commemorat; convenitque eius historia cum Cyrillo, qui Sancti Sabae vitam olim conscripsit.

Constantinus Porphyg. lib. 1. Them. 2.

Οὔτε γὰρ Προκόπιος, οὔτε μὴν Ἀγαθίας, οὔτε Μένανδρος, οὔτε Ἡσύχιος ὁ Ἰλλούστριος ἐμνημόνευσαν τοῦ τοιοῦτου ὀνόματος οἱ τὰ χρονικὰ συντάξαντες ἐπὶ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας. Neque Procopius, neque Agathias, neque Menander, neque Hesychius Illustris, qui tempore Iustiniani Imperatoris Chronica composuerunt, huiusce nominis mentionem faciunt.

Photius in Bibliotheca cap. 63.

Ἀνεγνώσθη Προκοπίου δῆτορος ἱστορικὸν ἐν βιβλίοις ὀκτώ, ἱστορεῖ δὲ τὰ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ συνενεχθέντα πρὸς τὰ Πέρσας Ῥωμαίοις καὶ πρὸς Βανδήλους καὶ Γότθους, ἃ Βελισάριος στρατηγῶν διεπράξατο μάλιστα, ὃ καὶ τὰ πολλὰ συνῶν τὴν ἱστορίαν ἐξ ὧν ὄψει παρείληφε συνεγράψατο. Legi Procopii Caesariensis octo libros historiarum, in quibus exponit quae Persis, ac Romanis, Vandalisque, et Gothis sub Iustiniano acciderunt, quaeve praesertim a Belisario duce exercitus gesta sunt, cuius ipse Rhetor perpetuus comes, et rerum quas narrat spectator fuit.

Idem ibidem cap. 160.

Προκόπιος ὁ Καισαρεύς ὃς εἰς μέγα κτῆμα καὶ ὄφελος κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὰς γραφὰς συντάξας ἀείμνηστον αὐτοῦ κλέος τοῖς
 A 18 σπουδαιοτέροις καταλέλοιπεν. Procopius Caesariensis Iustiniani aetate luculentissimas, maximeque utiles historias conscripsit, aeternumque sibi nomen apud eruditos comparavit.

Suidas in Collectaneis.

Προκόπιος Ἰλλούστριος ὁ Καισαρεύς ἐκ Παλαιστίνης δῆτωρ καὶ σοφιστῆς ἔγραψεν ἱστορίαν Ῥωμαϊκὴν, ἣν οὖν τοὺς πολέμους Βελισαρίου, τὰ κατὰ Ῥώμην, καὶ Λιβύην παραθέντα. γέγονεν ἐπὶ τῶν χρόνων Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ὑπογραφεὺς χρηματι-

σας Βελισαρίου, και ἀκόλουθος κατὰ πάντας τοὺς συμβάντας πολέμους τε και πράξεις τὰς ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσας. ἔγραψε και ἕτερον βιβλίον τὰ καλούμενα *ΑΝΕΚΔΟΤΑ* τῶν αὐτοῦ πράξεων, ὡς εἶναι ἀμφοτέρω τὰ βιβλία ἑννέα. Τὸ βιβλίον Προκοπίου τὸ καλούμενον *ΑΝΕΚΔΟΤΑ* φύγους και κωμωδίας Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως περιέχει, και τῆς αὐτοῦ γυναίκος Θεοδώρας, ἀλλὰ μὴν και αὐτοῦ Βελισαρίου και τῆς γαμετῆς αὐτοῦ. Procopius Illustris Caesariensis Palaestinus, Orator et Sophista, scripsit historiam Romanam, bella scilicet Belisarii, res Romae et in Africa gestas. Fuit temporibus Iustiniani Imperatoris, a secretis Belisarii dictus, et comes in omnibus bellis, et rebus a se descriptis interfuit. Scripsit et alium librum qui *ΑΝΕΚΔΟΤΑ* dicitur, de rebus Iustiniani: ut eius libri omnes sint novem. In hoc opere vituperationes et insectationes Iustiniani et Theodorae eius coniugis, atque etiam Belisarii et uxoris eius continentur.

Ioannes Zonaras Tom. 3.

Τῷ Βελισαρίῳ και ὁ Καισαρεὺς συναμάρτει Προκόπιος, ὃς τὰ περὶ τῶν ἑλκίνου πολέμων ἱστορήσει πλατύτερον. Belisarium secutus est Procopius Caesariensis, qui eius in bello res gestas plenissima historia complexus est.

Georgius Cedrenus in Annal.

Τὰ τοῦ Βελισαρίου στρατηγήματα Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς ἐν ὀκτώ βιβλίοις συνεγράψατο. Belisarii bellica facinora Procopius Caesariensis octo libris narravit.

Anonymus in Chron. Vatic.

Προκόπιος Ἰλλούστριος Καισαρεὺς συνέγραψε τοὺς πολέμους Βελισαρίου τοῦ πατρικίου ἐν βιβλίοις ὀκτώ. Procopius Caesariensis Vir Illustris composuit historiam de bellis a Belisario Patricio gestis octo libris.

Niceph. Callist. lib. 17. cap. 10.

A 19

Facta Iustiniani a Procopio Caesariensi eleganter admodum et docte in temporum suorum historia sunt conscripta. Quatuor autem volumina is ad antiquitatis stylum accedentia composuit: quorum unum Persica nominavit, in quatuor partes divisum opus: secundum pari

divisione Gothica; quae scripta, bella ab ipso Iustiniano et Belisario in orbe Romano feliciter gesta complectuntur. Tertium Aedificia inscripsit, magnifice admodum commemorans, quae opera Iustinianus constraxerit: templa scilicet, regias, oppida et urbes, pontes, atque alia ad publicum usum spectantia. Quartum opus retractatio est orationum, quas apud Iustinianum laudibus eum vehens habuit: quasi quaedam palinodia, seu recantatio minus recte ab eo dictorum.

Petrus Gyllius lib. 1. de Bosphoro Thracio cap. 1.

Procopius restrictius Bosphorum praefinire videtur in libro inscripto περὶ τῶν ἀνεκδότων; quem scripsit contra Iustinianum, contraque eius uxorem Theodoram. vide et lib. 3. cap. 4.

CLAUDII MALTRETI
P R A E F A T I O

AD LIBROS DE AEDIFICIIS.

Animus expedi, AMICE LECTOR, et ad longam iter accingę. Orbis Romanns, quam late patuit sub Iustiniano Augusto, obeundus est totus, excepta forte Italia. Se ducem offert PROCORIUS Caesariensis, ubique notus. Tibi ipsum sequenti hospitia nusquam decerunt. Ubivis patebunt Imperatoris illius Aedificia: quae Scriptor hic adeo munit, ut ea non imber edax aut Aquilo impotens possit diruere, aut innumerabilis annorum series et fuga temporum labefactare. Vide et mirare quantum adversus vetustatem bonae litterae valeant. Columnae, Porticus, Sacrae Aedes, Palatia, Pontes, Balneae, Castella, Oppida in foliis eruditis melius stant, quam ubi extracta quondam fuere opere solidissimo. Alibi vel foede mutila sunt, vel omnino nulla: hic nomen, situm formamque retinent. Quanquam visum est aliquando aevum scripta isthaec abolevisse. At cum diu latuissent in pulvere, extitere sensim, arcum instar triumphalium: qui terra iam pridem obruti, paulatim reteguntur. Cum primum summa curvatura apparet, os aliquod effossi cadaveris videre te credas. Humo autem egesta ac solo purgato, decus molemque omnes suspiciunt, et suis honor monumento antiquitatis redditur. Eodem plane modo hi *περὶ κτισμάτων* libri, primum Basileae, subinde Parisiis editi ante annos 120. *) summa quaedam veluti fa-

---

[*) Videtur Francisci Cranveldii interpretationem Latinam dicere, quae Parisiis primum a. 1537. ex officina Christiani Wecheli. V. Fabric. B. Gr. vol. 7. p. 559. ed. Harl.]

stigia prodere coeperunt. Postea duplo ampliores prodire studio atque opera Davidis Hoeschelii. Iam demum exhibentur integros, praeterquam duobus in locis, ubi admodum pauca librariis exciderunt. Huius beneficii primam originem positam audio in locupletissima Dn. SEGVIERII Illustrissimi Franciae Cancellarii Bibliotheca. Ibi MS. asservatur, cuius, ut ita dicam, propago est codex, unde textus Graecus Regiae huic editioni suppetit. Eum ego codicem in Lectionibus variis Tolosanum iure appello; propterea quod doctissimi Philippi Iacobi Maussaci Tolosatis cura descriptus, post eius obitum, e manibus possessoris optimi ac spectatissimi Dn. Vitelli Senatoris dono transiit ad virum Clarissimum Bernardum Medonium. Qui ut privatum munus publicum faceret, mihi, amico veteri multisque obstricto beneficiis ipsum benignissime obtulit. Ego vero accepi, et accepisse laetor eo magis, quo melius novi praestantem eius humanitatem, doctrinam, atque ingenium. Caeterum moneo non ita me usum eiusmodi MS. ut nunquam ad editionem Angustanam respexerim. Immo semper illam ante oculos habui, ac sicubi meliora obtulit, excepi lubens, contextuique inserui. Quidquid discriminis fuit, id in lectionibus variis reperies. Addo, lecturam te in his libris, quaecunque inedita retulit ex Procopio Petrus Gyllius in Topographia CP. Procul dubio codicem nactus erat vir eruditus nostro similem. Ac forte eo ipso usus est, quem habet Illustrissimus Cancellarius, et olim habuisse dicitur Illustr. ac Reverend. Cardinalis Armaniacus, cuius Bibliothecae Gyllius praefuit. Tenere te, Lector, diutius nolo. Procopius invitat: i, sequere; bonis avibus ingrediere viam: Iustiniani aedificia obi: singula diligenter inspice. Vale.

P R A E F A T I O

GUILIELMI DINDORFII.

Quam librarii rationes diutius differri huius voluminis editionem non paterentur, omissis codicum Vaticanorum aliorumque collationibus, nondum absolutis, ceterisque quae ei destinatae erant accessionibus et indice Graeco quali hic scriptor non indignus mihi videbatur paullo pleniore, opera nostra angustioribus quam solemus finibus est circumscripta: de quo paucis dicemus.

Historiae arcanae librum, quem falluntur qui scriptum a Procopio esse negant, primus edidit Nicolaus Alemannus Lugduni a. 1623. codicibus usus Vaticanis duobus amplisque additis annotationibus, quas locis non paucis ex schedis Alemanni auxi et correxi. Alemannus enim novam, ut videtur, editionem meditatus, veteris exemplar correctionibus suis, partim ex codice Mediolanensi ductis, et additamentis auctum reliquit, quod in bibliotheca Barberiniana aservatur. Ea omnia aliud in exemplar eiusdem editionis ab se transcripta cum L. Elzevirio olim communicavit Lucas Holstenius*): cuius libri usum nos Gaudoveri, Academiae Rheno-Traiectinae doctoris clarissimi, benevolentiae debemus. Proxima Alemanno, sed vix digna memorata editio Ioannis Eichelii est (Helmstadii a. 1654.), verbosis onerata annotationibus. Alemanni editionem integram in suam transtulit Maltretus, textus Graeci vitis plurimis sublatis duorum ope codicum, Segueriani et Mediolanensis, de quibus dixit in prae-

---

*) Conf. Holstenii epist. ad Elzevir. p. 263. ed. Boisson.

fatione p. V. Maltreti editionem brevibus auctam annotationibus repetivit I. Conradus Orellius, Lipsiae a. 1827. insertis famosis de Theodorae libidine locis, qui a prioribus editoribus suppressi ex codice Vaticano editi sunt in Menagianis vol. 3. p. 255. et seqq. Ego eorundem usus sum apographo Holsteniano.

Reiskii in Historiam arcanam emendationes, mense Februario a. 1751. perscriptas, quae multa utilia continent, de margine exemplaris Alemanniani, quod post mortem Reiskii in bibliothecam regiam Havniensem est illatum, meos in usus descripsit O. D. Blochius.

Libros sex de Aedificiis Iustiniani ex codice et vitioso admodum et lacunoso Conradi Pentingeri primum edidit Hervagius Basileae a. 1531. curante Beato Rhenano, post Hervagium Historiarum libris octo adiunxit Davides Hoeschelius, libris adhibitis duobus, altero Frederici Lindenbrogii, editioni Basileensi simillimo, altero ab Carolo Labbaeo ex veteri codice transcripto, quem licet longe integriorem editione Basileensi fuisse appareat, tamen ipse quoque omni vitiorum genere inquinatus locisque plurimis est defectus: longe emendatius Maltretus, duorum quidem ille, sed parum accurate usus codicum lectionibus, Vaticani et, quem Tolosanum propter rationem in praefatione ab se expositam vocavit, Segueriani. Ego quum idoneis ad hos libros pertractandos codicum praesidiis essem destitutus, Maltreti secutus sum editionem, levioribus quibusdam vitiis correctis, raro Hoeschelianam memoravi. Brevis horum librorum epitome exstat in codice regio Parisino 1941. cuius passim ab me mentio facta est in annotatione litera C designati.

Indices Latinos ab homine confectos verborum non parco ex editione Maltreti repeti numerosque paginarum ad nostram editionem accommodari curavit librarius.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

Α Ν Ε Κ Δ Ο Τ Α.

ARGUMENTUM HISTORIAE ARGANAE.

EX EUAGRIO 4, 30.

Ο Ίουστινιανός ἦν μὲν χρημάτων ἀπληστος καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὕτως ἐκτόπως ἐραστής, ὡς καὶ τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου πιπράσκειν τοῖς τε τὰς ἀρχὰς ἐπιτροπεύουσι τοῖς τε τοὺς φόρους ἐκλέγουσι καὶ τοῖς ὅσοι ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας ῥάπτειν ἐπιβουλὰς τοῖς ἀνθρώποις ἐθέλουσι. πολλοὺς δὲ καὶ ἀναρίθμους τῶν τὰ πολλὰ κεκτημένων προφάσεις ἀπροφασίστους ἐπιχωρῶσας τὰς οὐσίας ἀπάσας ἐξημίωσεν. ἦν δὲ καὶ γυνὴ ἑταιριζομένη ἐποφθαλμίσασά τω ἑμίλιαν τινὰ ἧ μίξιν ἀνέπλασεν, εὐθὺς ἅπαντα φροῦδα τὰ τῶν νόμων καθίστατο, καὶ τὸν Ίουστινιανὸν προσεταιρι-
10 σάμενῃ τοῦ ἀτόπου κέρδους ὅλον τὸν πλοῦτον συκοφαντηθέντος οἴκοι μετεσκευάσατο. καὶ ἀφειδῆς δὲ χρημάτων ὑπῆρχεν, ὥστε καὶ πολλοὺς ἀγίους καὶ ἑκασταχοῦ ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς ἀναστήσαι, ἄλλους τε εὐαγεῖς οἴκους εἰς ἐπιμέλειαν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἀώρων τε καὶ ἐξώρων καὶ τῶν ὑπὸ νοσημάτων ποικίλων

*I*n Iustiniano tam inexplebilis fuit pecuniae cupiditas et tam turpis atque adeo absurda rerum alienarum appetitio, ut omnia subiectorum bona his, qui magistratus administrabant, qui tributa colligebant, qui nulla de causa insidias hominibus struere volebant, ob auri amorem vendiderit. Complures, immo vero innumerabiles, qui multa bona possidebant, causa falsa commentitiaque conficta omnibus fortunis mulctavit. Quod si quae meretrix oculos cupiditatis ad alicuius bona adiciens, consuetudinem se ullam cum eo, vel conjunctionem habuisse simularet, statim omnia iura ac leges, modo Iustinianum turpis lucri socium constitueret, eius causa eversae iacuerunt, facultatesque omnes illius, qui falso in crimen adductus erat, fuerunt in eius domum translatae. Erat porro tam largus in pecunia eroganda, uti multa et magnifica templa in diversis locis extrueret, magnamque seorsum colligeret a suis pecuniarum

ἐνοχλουμένων συντάξεις τε μεγάλας ἀποκληρώσαι, ὅθεν δέοι ταῦτα γίνεσθαι, πρᾶξαί τε καὶ ἄλλα μυρία εὐσεβῆ καὶ θεῶ ἀρ-
σκοντα, εἶπερ ἐξ οἰκείων δρωῖεν οἱ τούτων ἐργάται καὶ καθαρὰς τὰς σφῶν πράξεις καρποφοροῖεν.

Ibidem 32.

Εἰπεῖν δὲ δεῖ καὶ ἕτερον τῶν Ἰουστινιανοῦ πᾶσαν θηριώδη⁵
γνώμην ἐκβαῖνον, εἴτε δὲ φύσεως ἀμαρτία εἴτε δειλίας τε καὶ
φρόβων ἕγγονον, οὐκ ἔχω λέγειν, ἐκ τῆς δημῶδους στάσεως τοῦ
νῦκα τὴν ἀρχὴν ἔλκον. ἐδόκει γὰρ θατέρῳ τῶν μερῶν, τῶν κυ-
νέων φημί, ἀτεχνῶς προσκεικλισθαι ἐς τοσοῦτον ὥστε καὶ μαι-
φονίας αὐτοὺς ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἐργάζεσθαι¹⁰
τῶν ἀπ' ἐναντίας, καὶ μὴ μόνον ποινὰς μὴ δεδιέναι, ἀλλὰ καὶ
γερῶν ἀξιούσθαι, ὡς πολλοὺς ἀνδροφόνους ἐντεῦθεν γενέσθαι.
ἔξῃν δὲ αὐτοῖς καὶ τοῖς οἴκοις ἐπιέναι, καὶ τὰ ἐναποικείμενα κει-
μήλια ληΐζεσθαι, καὶ τοῖς ἀνθρώποις τὰς σφῶν πιπράσκειν σω-
τηρίας. καὶ ἦν τις τῶν ἀρχόντων εἶργειν ἐπειράθη, περὶ τὴν¹⁵
σωτηρίαν ἐκινδύνευεν. ὅθεν ἀμέλει εἰς τις τὴν ἐψᾶν ἐπιτροπεύων
ἀρχὴν, ἐπεὶ ἐνόους τῶν νεωτεριζόντων νεύροις ἐσωφρόνισεν, ἀνὰ
τὸ μεσαίτατον τῆς πόλεως νεύροις ἤκλισθη τε καὶ περιηνέχθη.
Καλλίνικος δὲ τῶν Κιλικίων ἡγούμενος δύο ἀνδροφόνῳ Κίλικε,
Παῦλον καὶ Φανσίτων, ἐπελθόντε οἱ καὶ διαχρήσασθαι βουλο-²⁰

vim, unde ista perficerentur, quae sane pia Deoque accepta essent, si modo vel ille, vel alii qui talia moliantur, de suis ipsorum bonis efficienda curarent, suaeque vitae actiones vacuas a sceleris laebe tanquam hostiam Deo offerrent.

Ibidem 32.

De alio item Iustiniani facto mihi dicendum est, quod quidem sive ex naturae vitio, sive ex formidine et timore ortum sit, non habeo dicere; eius tamen generis fuit, ut omnem belluinam immanitatem longe superaret. Duxit autem initium ab ea seditione populari, quam Νίσα, hoc est VINOS, vocant. Placuit Iustiniano ita vehementer in alteram factionem eorum qui Veneti dicuntur, animo propendere, ut impune posset ipso meridie in media civitate adversarios trucidare, et non modo non poenas metuerent, verum etiam dignarentur honoribus: adeo ut inde multi homicidae existerent. Licebat autem illis in aedes alienas irrumperere, thesauros diripere in illis reconditos, hominibus suam ipsorum salutem ac vitam divendere: et si quis Magistratus illos cohibere moliretur, suo ipsius capiti creavit periculum. Unde certe vir quidam qui gessit in Oriente Magistratum, quoniam nonnullos eorum qui rebus novis studebant, nervis coercere voluit, quo modestiores efficerentur, per mediam urbem circumductus fuit, nervisque graviter caesus. Callinicus porro Praefectus Ciliciae, cum duo Cilices, Paulus et Faustinus, homi-

μένω, ἐπεὶ ταῖς ἐκ νόμων ποιναῖς ὑπέθρακεν, ἀνεσκολίσθη, ποιήν ὑπὲρ ὀρθῆς συνθέσεως καὶ τῶν νόμων ταύτην καταλαβών. ἔντεῦθεν οἱ θάτερον μέρους τὰ οἰκία περιφυγότες, καὶ πρὸς οὐδενὸς ἀνθρώπων δεξιούμενοι, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄγῃ πάντοθεν ἔλαυ-
5 νόμενοι, τοῖς ὁδοιποροῦσιν ἐφήδρευον, λωποδυσίας τε καὶ μαι-
φροσίας ἐργαζόμενοι καὶ πάντα πλήρη θανάτων αἰῶρων, λεηλα-
σίας τε καὶ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων εἶναι. ἔστιν δὲ οὗ πρὸς τὰ
ἐναντία μετωχωρήσας καὶ αὐτοὺς διεχρήσατο, τοῖς νόμοις ἐκδοὺς,
οὓς ἀφῆκεν ἀνὰ τὰ ἄστη ἀνοσιουργεῖν βαρβάρους ἴσα. καὶ τὰ
10 μὲν περὶ τούτων λεπτομερῶς λέγειν κρεῖττον καὶ λόγου καὶ χρέ-
νου. ἀπόχρη δὲ ταῦτα τεκμηριῶσαι καὶ τὰ ἐπιλοιπα.

EX IOANNE ZONARA.

Ἄρξαντος Ἰουστινιανοῦ οὐκ εἰς μοναρχίαν ἢ βασιλεία κατέ-
στη, ἀλλ' εἰς διπλοῦν τὸ κράτος μεμέριστο. οὐδὲν γὰρ ἦττον
τοῦ κρατοῦντος, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ἢ κοινωνὸς αὐτῷ τοῦ βίου δε-
15 δόνητο. ἦν δὲ οὗτος ὁ βασιλεὺς ῥῆστος μὲν πρὸς ἔντευξιν καὶ
ἀναπεπταμένους εἶχε τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβολὰς, δξὺς δὲ πρὸς
ἄμυναν, ἀφειδέης πρὸς χρημάτων ἐξάντηλσιν, καὶ πρὸς συλλο-
γὴν αἰτῶν ἀφειδέστερος. τὰ μὲν γὰρ ἀνήλσκει πρὸς οἰκοδομὰς,
τὰ δὲ ἔν' αὐτῷ κατορθοῖντο ὅσα οἱ ἐτύγχανε πρὸς βουλῆς, τὰ δὲ

3. οἰκία] οἰκία P.

cida uterque in eum impetum facerent, occidereque in animo haberent, quoniam poena ex legibus constituta eos mulctavit, in crucem actus est, hocque supplicio pro recta conscientia et legum observatione affectus. Inde factum est, ut qui alterius erant factionis cum a domiciliis suis fugissent, et a nemine usquam exciperentur hospitio, sed velut scelera ubique exagitarentur, tendere insidias viatoribus, compilare, caedes facere coeperint, usque eo ut omnia loca nece immatura, direptione, et reliquis id genus maleficis redundarent. Interdum animo in contrariam sententiam mutato, eius generis homines interfecit, legumque permisit potestati etiam eos quos ante passus fuisset more Barbarorum in civitatibus impia scelera consicere. Sed ad ista singillatim persequenda mihi nec tempus suppetit nec facultas dicendi. Atque ea, quae diximus, satis esse poterunt ad coniecturam de reliquis eius facinoribus faciendam.

EX IOANNE ZONARA.

Iustiniano principatum adepto, non unius, sed duorum potestas fuit, cum uxor eius non minus ipso, ac potius plus posset. Fuit hic Imperator adita facultas ad poenam irrogandam aequae promptus atque ad crimina audienda; pecuniam et temere profudit, et per fas ac nefas comparavit; aliam in aedificia, aliam ad exequenda consilia sua, aliam in

εις πολέμους και τὰς πρὸς τοὺς ἀνθισταμένους ταῖς αὐτοῦ θελήσειν ἔριδας. ὅθεν αἰεὶ χρημάτων δεόμενος, ἐξελέγετο ταῦτα ἐκ τρόπων οὐκ εὐαγῶν, και χάριτας ἤδει τοῖς προφάσεις αὐτῶ τοῦ ἀργυρολογεῖν ἐφευρίσκουσι. και οὐχ ὁ μὲν οὕτω διέκειτο, ἢ δὲ βασιλεὺς ἠλαττοῦτο κατά τι τοῦ αὐτοκράτορος ἢ πρὸς ἔξου-5 σίαν, ἢ πρὸς χρημάτων κτήσιν ἐκ τρόπου παντός. ἐδύνατο γὰρ πολλῶ τῶ μέσῳ τοῦ ξυνευνέτου ἐπέκεινα. ἦν δὲ και ποριμωτάτη πρὸς εὐρεσιν καινοτέρων και πολυτρόπων ἐπινοιῶν. ἐντεῦθεν τοῖς ὑπηκόοις διχόθεν αἰ συμφοραί· οἳ τε γὰρ ἐτήσιοι δασμοὶ ἐπι μείζον ἐξήροντο και καινοὶ προσεπινερόηντο, και οἳ μὲν ὡς μὴ 10 περὶ τὴν εἰς τὸ θεῖον δόξαν ὀρθῶς διακειμένοι, οἳ δὲ ὡς ἀκολάστως βιοῦντες ἢ ἀσειγῶς ἐκολάζοντο και τὰς περιουσίας ἀφῆρηντο, οἳ δὲ διὰ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφοράς, και ἄλλοι ἐξ ἄλλων τρόπων και ἕτεροι ἐξ ἐτέρων. πάντας γὰρ ἀπαριθμεῖν μακρῶς ἀν δέοιτο ξυγγραφῆς.

rem bellicam, et contentiones eorum, qui voluntati ipsius adversabantur, insumendo. Ita factum, ut cum pecunia semper egeret, eam rationibus parum honestis compararet, ac gratiam haberet iis, qui colligendi argenti vias ostenderent. Neque vero ille sic affectus erat; Imperatrix vero illi sive licentia, sive quovis modo faciendae pecuniae solertia cedebat. Sed et maritum longo intervallo potentia superabat, et novos, eosque varios quaestus ingeniosissime reperiebat. Hinc subditi gemino onere premebantur. Nam et annua tributa exaggebantur, et nova excogitabantur. Alii, ut perperam de religione sentientes mulctabantur: alii ut immodeste et petulanter viventes opibus privabantur: alii ob contentiones inter sese: alii denique aliis de causis; quae omnes breviter recenseri nequeunt.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΑΝΕΚΔΟΤΑ P 1

PROCOPII ANECDOTA.

A R G U M E N T U M.

EX EDITIONE MALTRETI.

Antoninae genus et educatio. Belisario nupta dedit se adulteriis. Caede Silverii Papae Theodoram Aug. sibi conciliat. Eius flagitia cum Theodosio adolescente. Deprehenditur a Belisario: in delatores saevit: Photium filium suum insidiis petit. Theodosius fit Ephesi monachus. (Cap. 1.) Belisarius adversus Chosroem mittitur. Photium privignum suum hortatur ad necem Theodosii, ad Antoninam reversi. Res Orientis, et in his culpa Belisarii. Ex epistola Theodora Aug. ansam Chosroes carpenti Romanos arripit. (2.) Antoninam Belisarius in custodiam dat. Theodosius Antoninae amasium in templum confugit. Belisarius Byzantium revocatur. Photius Theodosium in vincla coniecit. Theodora in amicos Belisarii saevit: Theodosium Senatorem ad praesepium damnat: Antoninae Theodosium amasium reddit: Photium habet in carcere: asylum violat. Elabitur Photius monitu Zachariae prophetae in somnis visi. Fit monachus. (3.) Ob prolatam temere vocem, aegrotante Iustiniano, Buses in carcerem subterraneum coniecit. Exauctoratur Belisarius. Indigna passum, tandem Theodora Antoninae condonat. Ioannina Belisarii filia Anastasio spondetur. Altera Belisarii in Italiam expeditio, infelix. Fortuna nihil aliud nisi divina providentia. (4.) Avaritia Belisarii in Italia: ab eo Ioannes se abalienat. Italiam Belisarius afflictam relinquit. Nuptiarum conciliatrix turpissima. Belisarius uxorius. Sergii perfidia ac crudelitas in Legatos. Solomon Pegasium, a quo pie monebatur, occidit: ab Imperatore absolutus, a Deo plectitur. (5.) Iustini senioris genus et patria. Cum esset Praetorianus, mortem evasit, Ioanne in somnis monito, ne illum occideret. Praetorianis ab Anastasio praeficitur. Fit Imperator, quamvis analphabetus. Nova subscribendi ars. Lupicina Iustini usor. Iustiniani ingenium. Auctor coedis Amantii ac Vitaliani. (6.) Factionum Circi licentia egregie describitur. Novitas in cultu corporis. Latrocinia ac caedes. Exarctatae Leges. Libido vaga. Uxoris mira in maritum fides. Iustiniani reprehensio. (7.) Iustinianus asino similis. Aerarium exhaurit: insanas moles in mari substruit: pecuniae quaerendae viam inii iniiustam: forma corporis Domitianum refert. De statu Domitiani narratio parum hactenus nota. Iustiniani mores, sane pessimi. (8.) Theodora genus obscurissimum: turpissima educatio: infamia corporis quaestus. Amasia Iustiniani. Theodotus Cucurbitinus

iniquissime habitus. Uxor Iustini non sinit Iustiniano nubere Theodorum. Iustini lege Senatoribus connubia cum scenicis ac meretricibus permessa. Quo die ad Imperium accitus Iustinianus. (9.) Auctoris iudicium de Iustiniani matrimonio cum Theodora. Quae forma corporis Theodora. Eius consensio cum Iustiniano. (10.) Iustinianus nihil non mutat, ut nomen suum propaget, illud rebus multis indendo. Pecuniam profundit: sua prodigenter Barbaros allicit. Avaritiae causa Haereticos exagitat. Montanistarum horrenda desperatio. Samaritani ad Christum converni, maximam partem ad Manichaeos et Polytheos desciunt. Rustici Samaritani cum suo Rege caesi. Persequitur Iustinianus Gentiles, turpes puerorum amatores, et Astrologos. (11.) Insignis fraus in Zenonem, in alios Senatores, et in Ioannem Edessenum. Iustinianus ac Theodora Daemones habiti. Iustinianus a Daemone fertur genitus: visus sine capite ambulare. Mira Monachi visio. Iustinianus non cibo, non somno, sed Veneri deditus. Rem cum Lemuribus habet Theodora. Eius somnium. (12.) Iustiniani lenitas affectata: ira in supplices: favor impensus sacerdotibus: qualis pietas: consensio cum Theodora: levitas. Triboniani assentatio. Iustiniani amor et odium: avaritia: pretio fixae et refractae leges. Quinam illi carissimi. Eius perfidia. Ieiunia. (13.) Iustiniani barbaries. Iniqua iudicia. Nihil Senatui nisi nomen relictum. Pondera librae Themidis, aurum. Referendarii munus. Praetoriani extorquent iudicia. Leo Cilix auctor vendendi iuris. (14.) Theodora crudelitas: cura corporis: factus: pedum oculo: calumniae: saevitia: ignominiosa iniuria in Patricium: secessus in Heraeum. (15.) Theodora Amalasanthas parat exitium. Ad id Petrum inducit. Prieco insidiatur. Arcobindum famulum pessime habet. Basianum crudelissime necat. Exagitat Diogenem. Theodorum torquet. (16.) Theodora in crucem agit Praefectum, quod Venetum damnarit. Meretrices ad meliorem frugem adigit. Nobiles feminas verat. Ioannem filium suum nothum occidit. Mulieribus adulteris patrocinator. Episcopos et Magistratus creat. Matrimonia nobilium curat. Saturnino meretricem despondet, et querentem illum, ceu puerum, flagro excipit. Acta in Ioannem Cappadocem. (17.) Clades a Iustiniano Orbi illatae. Africana calamitas. Belisarius male ex Africa revocatus. Italiae clades, Fines Imperii Gotthici. Incuriones Barbarorum in Europam. Saracenorum ac Persarum irruptiones. Iustinianus bellorum auctor. Praepostere Theologus. Strages civiles. Inundationes fluminum. Terrae motus. Pestilentia. (18.) Somnium de Iustiniani avaritia. Relictas ab Imp. Anastasio opes profundit. Subditos expilat: in Barbaros prodigus. (19.) Praefectus Vaenaliitii. Instituta monopolia. Praetor plebis et Quaestor nove creati. Deformata Quaestura. Triboniano succedit Iunilus: huic Constantinus. Utriusque mores. (20.) Aërium tributum. Rapacitas Praefectorum Praet. Phocae et Bessi integritas. Praefecturae locatae pretio. Lex de Praefecturis gratis dandis. Magistratus conductitii. Scelerati Reip. praefecti. Barbaris data grassandi copia. (21.) Ioanni Capadoci Praefecto Praetorio subrogatur Theodotus: huic Petrus Barsames. Eius scelera. Collector. Frumenti putridi distributio. Petrus Theodora carissimus ob Magiae peritiam. Iustiniani levitas. Petrus acrio praeficitur. Nummus aureus diminutus. (22.) Sublata vectigalium condonatio. De Annona, Impositione, ac Descriptione. Barbarorum Byzantii agentium multitudo. (23.) Verati milites. Triplex eorum ordo. Quam inique a Logothetis habitii. Milites limitanei. Scholarii. Supernumerarii. Domestici et Protectores. Quinquennale donativum sublatum. (24.) Verati institores. Nummularii. Sericarii. Serici pretium. (25.) Iacent Causidici: Medici et liberalium disciplinarum magistri. Sublata spectacula: sublatis Consules. Pauperum veratio. Romae Praetorianis relictum a Theodorico stipendium, itemque frumentum pauperibus D. Petri. Haec,

Alexander Forficula resecat. Avertit Hephaestus assignatam a Diocletiano pauperibus Alexandrinis annonam. (26.) Rhodo Alexandriae Praefectus Pauli eiusdem urbis Antistitis impulsu et Iustiniani iussu Proem Diaconum necat. Sententia Vigilii Papae Paulus deiicitur solio. Iustinianus Rhodonem, Theodora Arsenium capite plectunt. Vigilii constantia. Faustinus Samarita reus ab Imp. absolvitur. (27.) Priscus Emesenus falsarius. Praescriptio centenaria Ecclesii data. Longinus Prisci fraudem apprehendit. Hebraeos vexat Iustinianus. (28.) Iustiniani dissimulatio rixam gravissimam parit. Eudaemonis et Euphratae haereditates occupat. Lex de haeredibus Senatorum. Iniqua Iustiniani sententia. Praesente illectus pecunia nec Venetis favet. (29.) Quae olim ratio cursus publici. Sublati a Iustiniano Veredarii plurimis in locis, et Exploratores. Eius ridiculum. Salutandi Imperatoris et Augustae mos. Regiae frequentia. (30.)

V 279° **Ο**σα μὲν οὖν Ῥωμαίων τῷ γένει ἐν τε πολέμοις ἄχρι δεῦρο ξυ-
 A 1 ηρέχθη γενέσθαι, τῆδέ μοι δεδιήγηται, ἥπερ δυνατὸν ἐγερόνει
 τῶν πράξεων τὰς δηλώσεις ὑπάσας ἐπὶ καιρῶν τε καὶ χωρίων ἐπι-
 τηδείων ἀρμοσασμένῳ· τὰ δὲ ἐνθένδε οὐκ ἔτι μοι τρόπῳ τῷ εἰ-
 ρημένῳ ξυγκίσειται, ἐπεὶ ἐνταῦθα γεγράφεται πάντα, ὅποσα δὴ 5
 τετύχηκε γενέσθαι πανταχοῦδι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. αἴτιον δέ,
 ὅτι δὴ οὐκ οἶδόν τε ἦν περιόντων ἔτι τῶν αὐτὰ εἰργασμένων ὄντων
 P 2 δεῖ ἀναγράφεσθαι τρόπῳ. οὔτε γὰρ διαλαθεῖν πλήθη κατασκό-
 πων οἶδόν τε ἦν οὔτε φωραθέντα μὴ ἀπολωλέναι θανάτῳ οἰκτί-
 στω· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν συγγενῶν τοῖς γε οἰκειοτάτοις τὸ θαρρεῖν 10
 εἶχον. ἀλλὰ καὶ πολλῶν τῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις εἰρημέ-
 νων ἀποκρῦψασθαι τὰς αἰτίας ἠναγκάσθη. τὰ τότε δ' οὖν
 τέως ἄρρητα μέλυντα καὶ τῶν ἔμπροσθεν δεδηλωμένων ἐνταῦθα
 μοι τοῦ λόγου τὰς αἰτίας σημήναι δεήσει. ἀλλὰ μοι εἰς ἀγώνισιν

4. ἐνθένδε Alem. Vulgo ἐνθάδε. 7. ὅτι δὴ] δὴ om. P.
 8. δεῖ] δὴ A (l. e. editio Lugdunensis Alemanni). *ibid.*
 κλήθη κατασκόπων — προγεγενημένων (p. 11, 18.) „Exordium
 parte maxima mutilum in editione Lugdunensi hic damus integrum
 ex MS. cod. Mediolanensi.“ MALT. κλ * οἷόντε ἦν, οὔτε φωρα-
 θέντων μὴ ἀπολωλέναι θανάτῳ οἰκίστω. ὁ * συγγενῶν τοῖς γε
 οἰκειοτάτοις τὸ θαρρεῖν εἶχον. * ἀλλὰ καὶ πολλῶν τῶν ἐν * εἰ-
 ρημένων ἀποκρῦψασθαι τὰς αἰτίας ἠναγκάσθη. τότε δ' οὖν *
 καὶ τῶν ἔμπροσθεν δεδηλωμένων ἐντ * ἀλλὰ μοι εἰς ἀγώνισιν ἐτέ-
 ραν ἴδοντι * θεοδώρα βεβιωμένων, βα * ξυμβαίνει, ὅτι δὴ μοι
 τὰ * φανησόμενα τοῖς ὅπι * καλαιστέρων τὴν ἀκοή * * εὐπορος
 ὑπὸ ἀμαθίας ἢ ἐς τῶν ο γεγενημένων A. 12. ἠναγκάσθη]
 ἠναγκάσθη ἀπογρ. Holst. 13. ἄρρητα ἀπογρ. Holst. ἀπό-
 φητα P.

Romanæ genti quæ ad hanc ferme diem in bellicis expeditionibus ac-
 cidere, ita plane narravi, ut rerum gestarum eventus suis quique tem-
 poribus ac locis, quoad eius fieri potuit, disponerentur. Nunc reliqua
 haud libet simili ratione distinguere, cum in huic locum conicere sit
 animus quæ sparsim in ditlone Romana contigere. Huiusce vero con-
 siliî eam habeo causam, quod illa scribere qua maxime ratione oportuis-
 set, nequaquam expedire tum mihi videbatur, cum etiamnum superstites
 forent, qui ea perpetrassent. Certe latere ipse diutius non potuissem
 exploratores passim dispositos; neque supplicio crudelissimo non interire,
 si deprehensus fuisset: quando nec sanguine propinquis fidere tuto po-
 teram. Quin et multorum, quæ in superioribus libris memoriæ prodidi,
 silere causas coactus sum. Quare meum erit officium in hac parte hi-

ἑτέραν ἰδόντι χαλεπήν τινα καὶ δεινῶς ἄμαχον τῶν Ἰουστινιανῶν τε
 καὶ Θεοδώρᾳ βεβιωμένων βαμβάλειν τε καὶ ἀναποδῆξιν ἐπὶ πλεί-
 στον ἐκείνο διαριθμουμένῳ ἔνυμβαίνει, ὅτι δὴ μοι ταῦτα ἐν τῷ B
 παρόντι γεγράφεται τὰ μῆτε πιστὰ μῆτε εἰκότα φανησόμενοι τοῖς A 2
 5 ἔπισθεν γενησομένοις, ἄλλως τε ὀπηνίκα ἐπὶ μέγα ῥεύσας ὁ χρό- V 280
 νος παλαιότεραν τὴν ἀκοὴν ἀπεργάζεται, δέδοικα μὴ καὶ μυθο-
 λογίας ἀπολοῦμαι δόξαν κἂν τοῖς τραγωδοδιδασκάλοις τετάξο-
 μαι. ἐκείνῳ μέντοι τὸ θαρρεῖν ἔχων οὐκ ἀποδειλιάσω τὸν ὄγκον
 τοῦ ἔργου, ὡς μοι οὐκ ἁμαρτύρητος ὁ λόγος ἐστίν. οἱ γὰρ νῦν
 10 ἄνθρωποι δαημονέστατοι μάρτυρες τῶν πράξεων ὄντες ἀξίόχρεω
 παράπομοι ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον τῆς ὑπὲρ αὐτῶν πίστεως ἔσον-
 ται. καίτοι με καὶ ἄλλο τι ἐς λόγον τόνδε ὀργῶντα πολλάκις ἐπὶ C
 πλείστον ἀνεχάτισε χρόνον. ἰδόξασα γὰρ τοῖς ἐς τὸ ἔπειτα γε-
 νησομένοις ἀξύνφορον ἔσεσθαι τοῦτό γε, ἐπεὶ τῶν ἔργων τὰ πο-
 15 νηρότατα μάλιστα ἔγνωσι ἀγνωστα χρόνῳ τῷ ὑστέρῳ εἶναι, ἢ
 τοῖς τυράννοις ἐς ἀκοὴν ἦκοντα ζηλωτὰ γίνεσθαι. τῶν γὰρ κρα-
 τούτων αἰ τοῖς πλείστοις εὔπορος ὑπὸ ἀμαθίας ἢ ἐς τῶν προγε-
 γενημένων τὰ κακὰ μίμησις, καὶ πρὸς τὰ ἡμαρτημένα τοῖς πα-
 λαιότεροις ῥῆόν τε καὶ ἀπονώτερον ἐς αἰὲ τρέπονται. ἀλλὰ με
 20 ὕστερον ἐς τῶνδε τῶν ἔργων τὴν ἱστορίαν τοῦτο ἤνεγκεν, ὅτι δὴ
 τοῖς ἐς τὸ ἔπειτα τυραννήσουσιν ἔνδηλον ἔσται ὡς μάλιστα μὲν

6. ἀπεργάζεται] ἀπεργάζεται apogr. Holst. 7. τραγωδοδι-
 σκάλοις] Legebatur τραγωδοδιδασκάλοις. *ibid.* τετάξομαι] τε-
 τάξομαι apogr. Holst. 13. ἰδόξασα] ἰδόξαζον apogr. Holst.
 14. ἀξύνφορον apogr. Holst. ἀσύφορον P. 21. ὡς Alem.
 Vulgo φ.

storiae, cum res silentio suppressas hactenus, tum earum, quae prius
 vulgatae sunt, causas edere. Sed aliud, molestum sane et difficillimum,
 repugnat; nimirum Iustiniani vita ac Theodoraē, ad quam animum ap-
 pellens, tremo, longissimeque retrabor hac cogitatione, ea me iam scri-
 pturum, quae nec fide digna, nec verisimilia posteris videbuntur. Ac
 maxime cum harum rerum historiae longinquus temporis lapsus magnam
 vetustatem attulerit, vereor ne famam fabulatoris tum referam, et cum
 recitatoribus tragoediarum annumerer. At rursus me illud confirmat ve-
 tatque absterreri gravitate materiae, quod nonnisi testata narro. Nam
 qui hodie vivunt, certissimi actorum testes, satis habent auctoritatis,
 ut fidem, quam illa habent, in consequens aevum producant. Quanquam
 et quiddam aliud me ad haec literis mandanda saepe impulsit diutissime
 repressit. Ea nempe haud in rem fore posteritati censebam: cum multo
 magis expediat futuro tempore ignorari improbissime facta, quam, ubi
 ad tyrannorum aures pervenerint, imitanda illis videri. Eorum enim,
 qui rerum potuerunt, plerisque expedita semper via est ad sequenda
 stulte maiorum vitia: atque illi facilius promptiusque ad prava prisco-
 rum facinora dilabi solent. Me vero ad eas res historia prodendas in-

D και τὴν τίσιν αὐτοὺς τῶν ἁμαρτανομένων περιελθεῖν οὐκ ἀπεικὸς εἶη, ὅπερ καὶ τοῖσδε τοῖς ἀνθρώποις ξυνηέθη παθεῖν· ἔπειτα δὲ καὶ ἀνάγραπτοι αὐτῶν αἱ πράξεις καὶ οἱ τρόποι ἐς αἶψα ἔσσονται, ἀπ' αὐτοῦ τε ἴσως δκηρότερον παρανομήσουσιν. τίς γὰρ ἂν τὸν Σεμιράμιδος ἀκόλαστον βλον ἢ τὴν Σαρδαναπάλλου καὶ 5 Νέρωνος μανίαν τῶν ἐπιγενομένων ἀνθρώπων ἔγνω, εἰ μὴ τοῖς τότε γεγραφοῖσι τὰ μνημεῖα ταῦτ' ἐλλείπτο; ἄλλως τε καὶ τοῖς τὰ ὅμοια πεισομένοις, ἂν οὕτω τύχοι, πρὸς τῶν τυράννων οὐκ ἀκερδῆς αὕτη παντάπασιν ἢ ἀκοή ἔσται. παριμυθεῖσθαι γὰρ οἱ δυστυχοῦντες εἰώθασιν τῷ μὴ μόνους σφίσι τὰ δεινὰ ξυμπε- 10 σεῖν. διὰ τοι ταῦτα πρῶτα μὲν ὅσα Βελισαρίῳ μοχθηρὰ εἴργασται ἐρῶν ἔρχομαι· ὕστερον δὲ καὶ ὅσα Ἰουστινιανῷ καὶ Θεοδώρῳ μοχθηρὰ εἴργασται ἐγὼ δηλώσω.

P 3 α'. Ἦν τῷ Βελισαρίῳ γυνή, ἥς δὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθη, πάππου μὲν καὶ πατρὸς ἠνιόχων, ἔν τε Βυ- 15 ζαντίῳ καὶ Θεσσαλονίκῃ τὸ ἔργον τοῦτο ἐνδειξαμένων, μητρὸς

1. αὐτοὺς τῶν Alem. αὐτῶν A. τῶν P. 5. τὸν Σεμ. A. τὸν om. P. *ibid.* Σαρδαναπάλλου] Vulgo Σαρδαναπάλλον. 6. ἀνθρώπων ἔγνω, εἰ μὴ] ἀνθρώπων * μὴ A. 7. καὶ τοῖς — πεισομένοις] καὶ * μένοις A. *ibid.* ταῦτ'] ταῦτα apogr. Holst. 9. παντάπασιν — λόγοις ἐρηθήθη (p. 13, 15.)] πάντα * παριμυθεῖσθαι γὰρ οἱ δυστυχοῦντες εἰώθασιν, τῷ μὴ μόνους * εἶν. διάτοι ταῦτα πρῶτα μὲν ὅσα βελισαρίῳ μοχθηρὰ * ὕστερον δὲ καὶ ὅσα Ιουστινιανῷ καὶ Θεοδώρῳ μοχθηρὰ εἴργασται, ἐγὼ * δὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις, ἐμνήσθη πάππου * λονίῃ τὸ ἔργον τοῦτο ἐνδειξαμένων. * τῇ τὰ πρότερα μᾶλλον τινὰ βιώσασα * ὄοις πολλὰ ὠμίληκνῖα καὶ * σαρίῳ γυνή γέγονε. μήτηρ ἦδη * * εἶναι. ξυγκαλύπτειν * λόγος ἐρήθη A. 12. ἐρῶν apogr. Holst. ἐρεῖν P.

duxit, quod qui tyrannidem in posterum exercebunt, facile sibi horum hominum exemplo persuadere poterunt, quae ipsos etiam malefactorum maneat animadversio. Deinde fortasse veritū ne vita moresque sui aeternae posterorum memoriae tradantur, haud ita ad peccandum praecipites erunt. Quotus enim quisque hominum, qui deinde vixerunt, perditam Semiramidis vitam, vel Sardanapali aut Neronis dementiae nosset, nisi haec historiis commendata fuissent? In primis, si qui forte iis, quae hic narrantur, similia a tyrannis olim patientur, illis non omnino inutile erit ista audire. Solent enim miseri eo se consolari, quod non soli sint, quibus acciderint calamitates. Quamobrem primo quidem quae Belisario flagitiose commissa, deinde quae Iustinianus ac Theodora scelerate gesserunt, ego narrabo.

1. Belisarii coniux, de qua feci in superioribus libris mentionem, avum quidem et patrem aurigas habuit, hanc artem Byzantii ac Thessalonicae professos, matrem vero ex earum numero, quae in thymele

δὲ τῶν τινος ἐν θυμῷ πεπορευμένον. αὕτη τὰ πρότερα μάχ-
 λον τινὰ βιώσασα βίον καὶ τὸν τρόπον ἐξερρωγῖα, φαρμακεῦσι
 τε πατρώοις πολλὰ ὠμιληκῖα, καὶ τὴν μύθησιν τῶν οἱ ἀναγ-
 κάλων ποιησαμένη, ἑγγυητὴ ὕστερον Βελισαρίῳ γυνὴ γέγονε, μῆ-
 5 τηρ ἤδη παιδῶν γενομένη πολλῶν. εὐθὺς μὲν οὖν ἤξιλον μοιχεύ-
 τρια τὸ ἐξ ἀρχῆς εἶναι, ξυγκαλύπτειν μέντοι τοῦτον τοῦτο ἐν
 σπουδῇ εἶχεν, ἐγκαταδομένη τοῖς οἰκείοις ἐπιτηδεύμασιν, οὐδέ B
 τι πρὸς τοῦ ξυνοικοῦντος δειμαίνουσα δέος (οὔτε γὰρ αἰδῶ τινα
 ἔργον ὄτουσιν ἔλαβε πάποτε καὶ τὸν ἄνδρα μαγγανείαις πολλαῖς
 10 κατελιπεν), ἀλλὰ τὴν ἐκ τῆς βασιλίδος ὑποπεύουσα τίσιν. ἰαν
 γὰρ ἐς αὐτὴν ἡ Θεοδώρα ἠγγιαίνετό τε καὶ ἐσεσῆρει. ἐπεὶ δὲ αὐ-
 τὴν ἐν τοῖς οἱ ἀναγκαιοτάτοις ὑπουργήσασα χειροῦσθαι πεπολεῖται,
 πρῶτα μὲν Σιλβέριον διαχρησμένη τρόπῳ ὥπερ ἐν τοῖς ὀπισθεν
 λόγοις εἰρήσεται, ὕστερον δὲ Ἰωάννην κατεργασαμένη τὸν Καπ-
 15 παδόκην, ὥπερ μοι ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, ἐνταῦθα
 δὴ ἀδελύστερόν τε καὶ οὐκ ἔτι ἀποκρυπτομένη ἅπαντα ἐξαμαρτά- C
 νεν οὐδαμῇ ἀπέξλου.

1. τῶν τινος Suidas s. v. θυμῷ. Legebatur τῶν τινος τῶν.
 ibid. αὕτη — ὠμιληκῖα] Suidas s. v. μάχλος, et partim s. v. ἐξ-
 ρρωγῖα et φαρμακῖς. ibid. τὰ πρότερα] τὸ πρότερον Sui-
 2. καὶ τὸν] καὶ om. Suidas. 4. ἑγγυητὴ — ἐξῆς
 εἶναι] Suidas s. v. ἑγγυησασθαι. ibid. Βελισαρίῳ] βελισσα-
 ρίῳ apogr. Holst. ibid. μῆτηρ pone παιδῶν Suidas. 5. μὲν
 οὖν] μὲν om. Suidas. 6. ἐξ ἀρχῆς] ἐξῆς Suidas. ibid. μὲν-
 νοι apogr. Holst. μὲν P. 7. ἐγκαταδομένη] οὐ καταδομένη
 apogr. Holst. correctus. ibid. οὐδέ — πάποτε] Suidas s. v.
 δειμαίνει. οὐδέ τι πρὸς τὸν Suidas. οὐδέ τὸ πρὸς τοῦ apogr.
 Holst. οὐδέ τοῦ P. 8. γὰρ om. Suidas. 9. ὄτουσιν om.
 Suidas. ibid. ἔλαβε] ἐλάμβανε Suidas. ibid. καὶ τὸν ἄν-
 δρα μαγγανείαις πολλαῖς κατελιπεν ex apogr. Holst. addidit.
 11. ἡ Θεοδώρα] ἡ om. apogr. Holst. ibid. ἐσεσῆρει Suidas s.
 v. ἐσεσῆρειαν. Legebatur ἐμεμήνη. 12. τοῖς οἱ] οἱ om. apogr.
 Holst. 13. ὥπερ apogr. Holst. ὥπερ P. 16. ἀδελύστερον]
 ἀδελύστερον A. ibid. ἀποκρυπτομένη] ἀποκρυπτομένη Pm.

prostituant pudicitiam. Ac prius illa vitae genus, secuta impurissimum, dissoluta, cum veneficis patriis versata diu, et apprime edocta quae ad res ipsius maxime faciebant, desponsa deinde Belisario fuit, cum iam multam sobolem suscepisset. Extemplo autem eam libido perpulit, ut in posterum esset adultera. Cumque in studia sua illa sese immergeret, factum quidem oculare nitebatur, non quod vereretur maritum: nam ipsam nullius unquam flagitii puduit et maritum multis iam praestigii occupaverat: sed ne ab Augusta male multaretur: etenim Theodora in illam animo exasperata odio furebat. Postea vero quam Augustam mitigavit obsequio, et opera illi in summi momenti coeptis impensa, primum quidem vita eo modo, de quo postea, erepta Silverio, dein autem Iohanni Cappadoci illata, ut supra dixi, pernicie, intemperantius palamque peccare nihil pensi habuit.

Ἦν δέ τις νεανίας ἐκ Θυράκης ἐν τῇ Βελισσαρίων οἰκίᾳ, Θεο-
 δόσιος τοῦνομα, δόξης γεγωνὸς ἐκ πατέρων Εὐνομιανῶν καλου-
 μένων. τοῦτον, ἦνίκα ἐς Λιβύην ἀποπλεῖν ἔμελλεν, ἔλουσε μὲν
 V 281 ὁ Βελισάριος τὸ θεῖον λουτρὸν καὶ χερσὶν ἀνελόμενος ἐνθένδε οὐ-
 κείαις εἰσποιητὸν ἐποίησατο ξὶν τῇ γυναικὶ παῖδα, ἥπερ εἰσποιεῖ- 5
 A 3 σθαι Χριστιανοῖς νόμος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἡ Ἀντωνίνα τὸν Θεοδό-
 D μάλιστα ἐπιμελομένη ὑφ' αὐτὴν εἶχεν. εἰθ' ὕστερον αὐτοῦ ἐρα-
 σθεῖσα ἐκτόπως ἐν τῷ διάπλῳ τούτῳ καὶ κατακορῆς γεγонуῖα τῷ
 πάθει ἀπεισεύατο μὲν θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων δέος 10
 τε καὶ αἰδῶ ἔμυπασαν, ἐμίγνυτο δὲ αὐτῷ τὰ μὲν πρῶτα ἐν πα-
 ραβύστῳ, τελευτῶσα δὲ καὶ οἰκετῶν καὶ Θεραπεινίδων παρόν-
 των. κάτοχος γὰρ ἤδη τῷ πόθῳ τούτῳ γεγεννημένη καὶ διαφυ-
 νῶς ἐρωτόληπτος οὕσα οὐδὲν ἔτι τοῦ ἔργου κώλυμα ἔβλεπε. καὶ
 ποτε ὁ Βελισάριος ἐπ' αὐτοφώρῳ τὴν πρᾶξιν λαβὼν ἐν Καρχη- 15
 P 4 δόνι ἐξηπάτητο πρὸς τῆς γυναικὸς ἑκὼν γε εἶναι. ὁ μὲν γὰρ
 ἄμφω ἐν δωματίῳ καταγείῳ εὐρῶν ἐμεμήνει, ἡ δὲ οὔτε ἀποδει-
 λῶσα οὔτε καταδυσαιμένη τῷ ἔργῳ τούτῳ, Ἐνταῦθα, ἔφη, τῶν

1. Βελισσαρίων] βελισσαρίων A, quae ubique duplici σ utitur.
 3. ἔλουσε — νόμος] Suidas. s. v. ἔλουσε, τὸν δὲ Εὐνομιανὸν
 ἔλουσε. B. τὸ θεῖον λουτρὸν, χερσὶ δὲ οὐκείαις ἀνελόμενος εἰσ-
 ποιητὸν ἐποίησατο παῖδα — νόμος. 8. εἰθ' ὕστερον ἐρασθεῖ-
 σα αὐτῆς ἐν παραβύστῳ Suidas s. v. ἐκτόπως. 9. ἐκτόπως
 ἐκτόπως P m inepte. *ibid.* γεγонуῖα] γεγонуμένη Suidas s. v.
 κατακορῆς. 11. ἐμίγνυτο δὲ αὐτῷ] ἠράσθη αὐτοῦ Suidas s.
 v. ἐν παραβύστῳ. 13. τούτῳ] τούτου Suidas s. v. κάτοχος.
 15. Βελισάριος] Βελισσάριος P hic et infra saepius. *ibid.* ἐπ'
 — ἑκὼν γε εἶναι] Suidas s. v. ἐπ' αὐτόπῳ. 17. δωματίῳ]
 Vulgo δωματεῖον.

Adolescens nomine Theodosius, parentibus, qui cum Eunomianis sentirent, in Thracia natus, domi apud Belisarium versabatur: quem ipse iamiam in Africam transmissurus, divino iavacro lustratum suis exceperat manibus, et una cum uxore sua filium adoptaverat, quo Christiani more consueverunt liberos addiscere. Ex eo Theodosium Antonina, quippe sacro ritu filium, amare, ut par erat, omnemque eius curam suscipere, dictoque audientem habere. Deinde vero ea navigatione in incredibilem adolescentis amorem incidit; quo penitus imbuta, omnem abiecit divinarum, humanarumque legum formidinem ac verecundiam. Cum eo principio quidem clanculum consuevit; denique inspectantibus etiam vernulis et ancillis; nam nihil suae libidini impedimento esse putavit, quando perditae amore capta, eo iam palam duceretur. Ipse Belisarius aliquando apud Carthaginensem manifesto rem deprehendit, verum ab uxore delusus est non invitus. Nam ille subterraneo in cubiculo cum ambos una comperisset, pene furentis in modum commotus est. Antonina eam ob rem nec expavit, nec vitavit conspectum, sed, *huc*, inquit, *in*

λαφύρων τὰ τιμιώτατα σὸν τῷ νεανίᾳ κρύψουσα ἦλθον, ὡς μὴ ἐς βασιλεία ἐκπυστα γένηται. ἡ μὲν οὖν ταῦτα σκηπτομένη εἶπεν, ὁ δὲ ἀναπεισθῆναι δόξας ἀφῆκε, καίπερ τῷ Θεοδοσίῳ ἐκλελυμένον τὸν ἰμάντα ὄρων τὸν ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα τὰς ἀναξυρίδας ζυγνύδοντα. ἔρωτι γὰρ τῆς ἀνθρώπου ἀναγκασθεὶς ἐβουλέτο οἱ τῆν τῶν οἰκείων ὀφθαλμῶν θάνα ὡς ἥμισυ ἀληθῆσθαι. τῆς δὲ μαχλοσύνης ἀεὶ προϊόσης ἐς κακὸν ἄφατον οἱ μὲν ἄλλοι θεώμα- B νοι τὰ πραττόμενα ἐν σιωπῇ εἶχον, δούλη δὲ τις Μακεδονία ὄνομα ἐν Συρακούσαις, ἦνίκα Σικελίας ἐκράτησε Βελισάριος, ὄρκους 10 δεινοτάτοις τὸν δεσπότην καταλαβοῦσα, μὴ ποτε αὐτὴν τῇ κεκτημένη καταπροήσασθαι, πάντα αὐτῷ λόγον ἐξήνεγκε, δύο παιδά- A 4 ρια πρὸς μαρτυρίαν παρασχομένη, οἷς δὴ τὰ ἀμφὶ τὸν κοιτῶνα ὑπηρετεῖν ἐπιμελὲς ἦν. ταῦτα μαθὼν Βελισάριος τῶν οἱ ἐπομένων τινὶ τὸν Θεοδοσίον ἐκέλευσε διαχειρῆσασθαι. ὁ δὲ προμα- 15 θῶν εἰς Ἔφεσον φεύγει. τῶν γὰρ ἐπομένων οἱ πλείστοι τῷ ἀβεβαλίῳ τῆς τοῦ ἀνθρώπου γνώμης ἡγμένοι ἀρέσκων τὴν γυναῖκα μᾶλλον ἐν σπουδῇ εἶχον ἢ τῷ ἀνδρὶ δοκεῖν εὐνοϊκῶς ἔχειν, οἱ γε C καὶ τὰ σφίσις ἐπιχειμένα τότε ἀμφ' αὐτῷ προῦδοσαν. Κωνσταντῖνος δὲ Βελισάριον ὄρων περιώδυνον γεγονότα τοῖς ζυμπεσοῦσι, 20 τὰ τε ἄλλα σσηγήλει καὶ τοῦτο ἐπεῖπεν ὡς Ἐγὼγε θᾶσσον ἂν τῇν γυναῖκα ἢ τὸν νεανίαν κατεργασάμην. ὅπερ Ἀντωνίνα μαθοῦσα, κεκρυμμένως αὐτῷ ἐχαλέπαιεν, ὅπως ἔγκοτα ἐνδείξῃται τὸ εἰς

4. ζυγνύδοντα] θέοντα Suidas s. v. ἀναξυρίδ. 14. διαχερῆσα-
 οθαί Maltretus. 20. Ἐγὼγε] Vulgo ἐγὼ γε. 22. ἔγκοτα]
 αἰώτως Pm. ἔγγιστα Vat.

*latebris pretiosissima quaeque spoliorum cum adolescentulo reconditura
 vasa, ne qua istorum fama ad Caesarem perveniret. Ithaec illa quidem
 simulavit; hic autem rem et facile dissimulavit, et sibi persuaderi pas-
 sas est; licet Theodosio ligulam, quae circa pudenda subnectit femora-
 lia, solutam observasset. Nam mulieris victus benevolentia, maluit vera
 non esse credere, quae sibi oculorum etiam fide probarentur. Ita in
 dies gliscente in incredibile malum lascivia, caeteri quidem silentio fla-
 gitium inspectarunt, famula vero Macedonia nomine, post debellatam a
 Belisario Siciliam, Syracusis hero sanctissimam iurisiurandi fide primum
 obstricto, ne unquam Antoninae proderetur, totam ei fabulam detexit,
 datis praeterea testibus duobus a cubiculo famulis. Re comperta, Beli-
 sarius quibusdam ex stipatoribus suis necem imperat Theodosii; ille de-
 tectis invidiis Ephesum aufugit. Nam assectatores ingenii Belisarii mo-
 bilitate inducti malebant uxori gratum facere quam videri benevolen-
 tiam mariti aucupari. Quamobrem iussa contra Theodosium eidem pro-
 didere. Constantinus hoc rerum casu vehementer Belisarii moerentis vi-
 cem condoluit, atque illud dicitavit: *Ego mulieri citius interitum quam
 adolescenti parasse.* Hoc audito Antonina, animo penitus abdito illi
 succensuit, ut eo gravius in eum acerbiter evomeret. Nam erat ad*

αὐτὸν ἔχθος. ἦν γὰρ σκορπιώδης τε καὶ δργήν σκοτεινή. οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον ἢ μαγγανύσασα ἢ θωπεύσασα πείθει τὸν ἄνδρα ὡς οὐχ ὕγιες τὸ κατηγορήματα τὸ ταύτης γένοιτο· καὶ ὃς Θεοδόσιον μὲν μελλήσει οὐδεμιᾷ μετεπέμψατο, Μακεδονίαν δὲ καὶ
 D τὰ παιδία τῇ γυναικὶ ἐκδοῦναι ὑπέστη. οὗς δὲ ἅπαντας πρῶτα 5
 τὰς γλώττας, ὡσπερ λέγουσιν, ἀποτεμοῦσα, εἶτα κατὰ βραχὺ κρεουργήσασα καὶ θυλακίοις ἐμβεβλημένη ἐς τὴν θάλατταν ὀκνήσει οὐδεμιᾷ ἔρριψε, τῶν τινος οἰκειῶν Εὐγενίου ὄνομα ὑπουργήσαντός οἱ ἐς ἅπαν τὸ ἄγος, ᾧ δὲ καὶ τὸ ἐς Σιλβέριον εἴργασται μίασμα. καὶ Κωνσταντῖνον δὲ οὐ πολλῶ ὕστερον Βελισά-
 10 ριος τῇ γυναικὶ ἀναπεισθεὶς κτείνει. τὰ γὰρ ἀμφὶ τῷ Πραισιδίῳ καὶ τοῖς ξιφιδίοις τηρικᾶδε ξυνηρέχθη γενέσθαι ἄπερ μοι ἐν τοῖς
 A 5 ἔμπροσθεν λόγοις δεδήλωται. μέλλοντος γὰρ τοῦ ἀνθρώπου ἀφίσθαι, οὐ πρότερον ἀτήκεν ἢ Ἀντωνίνα, ἕως αὐτὸν τοῦ λόγου
 P 5 ἐτίσατο, οὐπερ ἐγὼ ἀρτίως ἐμνήσθην. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔχθος 15
 μέγα περιεβάλλετο ὁ Βελισάριος ἐκ τε βασιλῆως καὶ τῶν ἐν Ῥωμαίοις λογίων ἀπάντων.

Ταῦτα μὲν οὖν τῆδε κεχώρηκε. Θεοδόσιος δὲ οὐκ ἔφη ἐς Ἰταλίαν ἀφίξασθαι οἷός τε εἶναι, ἵνα δὴ τότε διατριβὴν εἶχον Βελισάριός τε καὶ Ἀντωνίνα, ἦν μὴ Φώτιος ἐκποδῶν γένηται. ὁ 20
 γὰρ Φώτιος πρόχειρος μὲν φύσει ἐς τὸ δάκνεισθαι ἦν, ἦν τις αὐ-

1. ἔχθος P et cod. Mediol. ἔχθος A. *ibid.* σκορπιώδης] Suidas s. v. σκορπιαίνεσθαι. 11. περισιδίῳ A. 19. ἵνα δὲ] ἵνα ἤδη A.

indignationem tegendam et animi virus exorendum comparata. Non ita multo post aut veneficiis, aut blandis verborum illecebris falso in se confiatam accusationem persuadet coniugi. Ille nihil moratus Theodosium accersit; Macedoniam vero famulam, ambosque pueros uxori se dediturum pollicetur; quos Antonina linguis, ut fertur, primum resectis, et membratim concisos, sacculis ad extremum inclusos in altum illico demergit. Fuit illi minister sceleris quidam ex famulis Eugenius nomine, qui et commissi contra SILVANIUM piaculi satelles fuerat. Tandem Constantinum etiam suasu coniugis e medio sustulit Belisarius. Nam quae de sicis, Praesidioque prioribus libris narravimus, eo ferme tempore contigerunt. Ubi enim Constantinus iniuriarum in Belisarium et Praesidium erat absolvendus, non prius destitit Antonina quam eius vocis, cuius paulo ante meminimus, ab illo poenas exegisset. Quamobrem magnam Belisarius cum Imperatoris tum Romanorum procerum in se concitavit invidiam.

Theodosius in Italiam (ubi tunc Belisarius et Antonina degebant) se minime venturum respondit, nisi Photius inde longius amandaretur. Nam ea erat natura Photius, ut valde aegro ferret animo, si quis apud aliquem videretur se esse petitor. Igitur secundis Theodosii rebus con-

τοῦ παρ' ὁτιοῦν δύνηται μᾶλλον, ἐν μέντοι τοῖς ἀμφὶ Θεοδο-
σίῳ καὶ δικαίως ἀποπνήγεσθαι οἱ ξυνέβαινον, ὅτι δὴ αὐτὸς μὲν V 282
καίπερ υἱὸς ὢν ἐν οὐδενὶ ἐλίγητο λόγῳ, ὁ δὲ δυνάμει τε πολλῇ
ἐχρητο καὶ χρήματα μεγάλα περιεβάλλετο. λέγουσι γὰρ αὐτὸν B
5 ἐκ Καρχηδόνης τε καὶ Ῥαβέννης ἐς ἑκατὸν κεντηνάρια ἐξ ἀμφοῖν
παλατίοις συλήσαντα ἔχειν, ἐπεὶ καὶ μόνῳ κατ' ἔξουσίαν δια-
χειρίσαι ταῦτα ξυνέβη. ἡ δὲ Ἀντωνίνα ἐπεὶ τὴν Θεοδοσίου γνώ-
μην ἔμαθεν, οὐ πρότερον ἀνῆκεν ἐνεδρεύουσά τε τὸν παῖδα καὶ
φρονίους τισὶν ἐπιβουλαῖς αὐτὸν μετιοῦσα, ἕως καταπράξασθαι
10 ἰσχυρεῖν αὐτὸν μὲν ἐνθάδε ἀπαλλυγέντα ἐς Βυζάντιον ὁδῶ ἵναί,
οὐκέτι φέρειν τὰς ἐνέδρας οἶόν τε ὄντα, τὸν δὲ Θεοδοσίον ἐς τὴν
Ἰταλίαν παρ' αὐτὴν ἦκεν. οὗ δὴ κατακόρως τῆς τε τοῦ ἐρωμέ-
νου διατριβῆς καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς εὐθελείας ἀποναμένη χρόνῳ
ὑστερον ξὺν ἀμφοῖν ἐς Βυζάντιον ἦκεν. ἐνθα δὲ Θεοδοσίον ἔδε- C
15 δίσσετο τὸ συνειδέναί καὶ ἔστρεφεν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν. λήσειν
γὰρ ἐς τὸ παντελὲς οὐδαμῇ ᾤετο, ἐπεὶ τὴν γυναῖκα ἐώρα οὐκέτι
τὸ πάθος ἐγκρυψιάζειν οἶαν τε οὖσαν, οὐδὲ κεκρυμμένως ἔξερω- A 6
γέται, ἀλλὰ διαρρήθῃ μοιχαλίδι εἶναι τε καὶ ὀνομάζεσθαι ὡς
ἤκιστα ἀπαξιούσαν. διὸ δὴ αὐθις ἐς τὴν Ἐφεσον ἀφικόμενος καὶ
20 ἀποθριξάμενος ἤπερ εἰθισται ἐνέγραψεν εἰς τοὺς μοναχοὺς κα-
λουμένους αὐτόν. τότε δὲ κατ' ἄκρας ἐμίανη καὶ τὴν ἐσθῆτα

1. δύνηται Alem. P. αὐτῇ δύνηται A. ἄν τι δύνηται Reiskius.
2. ὅτι δὴ Alem. P. ὅτι δὲ A. 10. ἐνθάδε] ἐνθένδε Pm.
13. ἀποναμένη] Vulgo ἀπωναμένη. 14. Θεοδοσίον A. Θεο-
δόσιος P. 15. τὸ Alem. τῶ AP. 19. ἀπαξιούσαν Alem. P.
ἀξιοῦσαν A.

tabescere illi quidem non sine causa videbatur, cum, etsi filius, nullo haberetur loco; contra vero Theodosius multum polleret, ingentibusque afflueret opibus. Nam ea fama erat, ex aerariis Carthagini et Raven-
nae ad decem millia pondo auri eum depeculatum fuisse, cum sine col-
lega, summaque autoritate eas illi pertractare pecunias obvenisset. In-
terea tum Antonina Theodosii percepit animum, non antea desit adver-
sus filium ex insidiis agere, et arte pene parricidali eum circumvenire,
donec obtinuit ut is excederet tot insidiis ferendis impar, Byzantium-
que contenderet; Theodosius vero ad se in Italiam veniret, ubi et ama-
sui consuetudine, et coniugis fatuitate abunde iam oblectata, tandem
utroque comite Byzantium appulit. Hic vero coepit Theodosius con-
scientia perterreri, et in diversas partes agitare consilium. Nam latere
demum posse minime sibi persuadebat, cum feminam nequire amplius
occultare libidinem cerneret, sed effracto iam aperte animo diffuere,
nec ferre graviter publicam adulterii opinionem atque infamiam. Quam-
obrem Ephesum repetit, comaque, sicut fieri consuevit, detonas, in albo
monachorum conscribi voluit. Tum vero Antonina prorsus insanire, ve-

ξὸν τῇ διαίτῃ ἐς τρόπον μεταβαλοῦσα τὸν πένθιμον περιῆει συ-
 χνὰ κατὰ τὴν οἰκίαν κωκύνουσα, ὀλολογῆ τε κεχηρημένη ὠλοφύρετο
 D οὐκ ἀπολειμμένον τάνδρῶς, ὁποῖον αὐτῇ ἀγαθὸν ὀλώλει, ὡς
 πιστὸν, ὡς εὐχαριν, ὡς εὐνοϊκὸν, ὡς δραστήριον. τελευτῶσα
 δὲ καὶ τὸν ἄνδρα ἐς ταύτας δὴ ἐπαγαγομένη τὰς ὀλοφύρσεις ἐκά-5
 θισεν. ἔκαμε γοῦν ὁ ταλαίπωρος τὸν ποθεινὸν ἀνακαλῶν Θεο-
 δόσιον. ὕστερον καὶ ἐς βασιλεία ἐλθὼν, αὐτὸν τε καὶ τὴν βασι-
 λίδα ἱκετεύων, ἀνέπεισε Θεοδοσίον μεταπέμψασθαι, ἅτε ἀναγ-
 καῖον αὐτῷ κατὰ τὴν οἰκίαν ὄντα τε καὶ ἐσόμενον. ἀλλὰ Θεο-
 δόσιος ἀπέειπε μηδαμῇ ἐνθένδε ἵναί, ὡς ἀσφαλέστατα ἐμπεδῶ-10
 σιν ἰσχυρισάμενος τὸ τῶν μοναχῶν ἐπιτήδευμα. ἦν δὲ ἄρα ὁ
 λόγος κατὰπλαστος, ὅπως ἐπειδὴν τάχιστα Βελισάριος ἐκ Βυζαν-
 τίου ἀποδημοίῃ, αὐτὸς παρὰ τὴν Ἀντωνίαν ἀφίκεται λάθρα.
 ὅπερ οὖν καὶ ἐγένετο.

P 6 β'. Αὐτίκα Βελισάριος μὲν ὡς Χοσρόῃ πολεμήσων ξὸν 15
 τῷ Φωτίῳ ἐστέλλετο, Ἀντωνίνα δὲ αὐτοῦ ἔμεινε, οὐκ εἰωθὸς
 αὐτῇ πρότερον τοῦτό γε. τοῦ γὰρ μὴ κατὰ μόνας τὸν ἄνθρω-
 πον καθιστάμενον ἐν αὐτῷ τε γενέσθαι καὶ τῶν ἐκείνης μαγγα-
 νευμάτων ὀλιγοροῦντα φρονῆσαι τι ἄμφ' αὐτῇ τῶν δέοντων,
 πανταχόσε τῆς γῆς ξὸν αὐτῷ στέλλεσθαι ἐπιμελές οἱ ἐγένετο. 20
 ὅπως δὲ καὶ αὐθις Θεοδοσίῳ παρὰ Ἀντωνίαν ἰσκιτῆρὰ εἶη, Φώ-
 A 7 τιον ἐκποδῶν οἱ γενέσθαι ἐν βουλῇ ἐποιεῖτο. πείθει τούτων τῶν

3. οὐκ ἀπολειμμένον] οὐκ ἀπολειμμένη Reisk.   *ibid.* αὐτῇ]
 αὐτῇ Reisk.   20. ἐγένετο] ἐγένετο Alam.

sto, victusque ratione prae se ferre moestitiam, identidem circumire do-
 mum lacrimans, ciulansque, illud lamentari marito etiamnum superstiti,
 amissam viri optimi fidem, gratiam, benevolentiam, industriam; denique
 conlugem ipsum in eadem ita pertrahere lamentationes, ut impigre ille
 quidem elaboraret, quo adamatius revocaretur Theodosius. Tandem Cae-
 sarem adit, et Augustam, a quibus ut ille accersatur supplicem demum
 impetrat, quippe qui sibi non in praesentia solum, sed et in posterum
 domi futurus esset pernecessarius. At inde negat se abiturum Theodo-
 sium, affirmatque esse iam animo ad monachorum institutum penitus
 confirmato. Haec tamen ita simulavit, ut cum primum Byzantio disce-
 deret Belisarius, ipse clam (ut et factum est) Antoninam conveniret.

2. Interea cum Photio Belisarius adversus Chosroem mittitur in
 expeditionem; Antonina, praeter morem pristinum, Byzantii subsistit:
 summopere enim curavit Belisario se comitem adiungendam, quo ille
 cunque terrarum pergeret, verita ne ubi solus esset, ad mentem ipso
 rediret, suisque neglectis praestigiis, de se opportunum aliquod iniret
 consilium. Igitur Theodosio ut ad se veniendi omnis pateret aditus,
 Photium de medio tollere molitur, suadetque nonnullis ex Belisarii sti-

Βελισάριον ἐπομένων τινὺς ἐρεσχάειν τε αὐτὸν ἐς αἰεὶ καὶ προπη-
 λυκῆσαι, οὐδένα ἀνέντας καιρὸν· αὐτὴ τε γράφουσα ἐς ἡμέ- B
 ραν σχεδὸν τι ἐκάστην διέβαλλέ τε διηνεκὲς καὶ ἐπὶ τῷ παιδί πάν-
 τα ἐκίνει. οἷς δὴ ὁ νεανίας ἀνυγκουστὸς διαβόλως ἔγνω τῇ μη-
 5 τρι χρῆσθαι, ἤκοντά τέ τινα ἐκ Βυζαντίου, ὃς δὴ ἀπήγγελε Θεο-
 δόσιον λάθρα ξὺν Ἀντιωνίῃ διατριβὴν ἔχειν, παρὰ Βελισάριον
 εὐθὺς εἰσάγει, φράζειν ἐπιστελλας τὸν πάντα λόγον. ἄπερ ἐπεὶ
 ὁ Βελισάριος ἔγνω, ὃξδ' ἄνθρωποις ὑπερφυῶς παρὰ τοῦ Φωτίου
 πόδας ἐπὶ στόμα πίπτει, καὶ αὐτοῦ ἐδεῖτο τιμωρεῖν αὐτῷ πά-
 10 σχοντι ἐφ' ὧν ἤμισα χρῆν ἀνόσια ἔργα „ὦ παι“ λέγων „γλυ-
 κύτατε, πατέρα μὲν τὸν σὸν ὅστις ποτὲ ἦν οὐδαμῇ οἰσθα, ἐπεὶ V 283
 σε ὑπὸ τειθοῦ τρεφόμενον ἔτι καταλιπὼν ζυνημετρήσατο τὸν εὐ- C
 τοῦ βίον, οὐ μὴν οὐδέ του τῶν αὐτοῦ ὤνησαι. ἦν γὰρ τὰ ἐς
 τὴν οὐσίαν οὐ λίαν εὐδαίμων. ὑπ' ἐμοὶ δὲ καίπερ ὄντι πατρὸς
 15 τραφεῖς, τὴν τε ἡλικίαν τηλικόσδε ἦς, ὡς σὸν εἶναι ἀμύνειν ἀδι-
 κονμένῳ μοι ἐς τὰ μάλιστα, ἐς τε ὑπέρτων ἀξίωμα ἦκεις καὶ
 πλοῦτον περιβέβησαι τοσόνδε χρῆμα, ὥστε πατήρ τε καὶ μήτηρ
 καὶ τὸ ξυγγενὲς ἄπαν ἔγωγε καλοῖμην ἄν, ὃ γενναῖε, καὶ εἴην
 δικαίως. οὐχ αἵματι γὰρ, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις εἰώθασι δῆτι σταθ-
 20 μᾶσθαι τὴν ἐς ἀλλήλους στοργὴν ἄνθρωποι. ὦρα σοι τοῖνον μὴ

2. ἀντὶ τε Reisk. Vulgo ἀντὶ τε γὰρ. 3. πάντα] πάντας
 Alem. Male. 5. ἀπήγγελε P et MS. Alem. ἀπαγγέλλεσθαι A.
 6. λάθρα addidi ex MS. Alem. 7. ἐπιστελλας] ἐπιστελλας Alem.
 8. παρὰ Alem. P. ὡς παρὰ A. 13. οὐδέ του Alem. οὐδέ
 τοῦ P. 15. τηλικόσδε] Legebatur τηλικούσδε. *ibid.* ἦς]
 ἦ A. 18. ξυγγενὲς A. συγγενὲς P. 19. οὐχ αἵματι γὰρ]
 οὐ φήμασιν Suidas s. v. σταθμᾶσθαι. 20. στοργὴν] ἀργὴν
 Suidas.

patoribus, ne quem diem intermittant, quin eam provocent, probrisque
 insectentur; ipsa vero quotidianis fere litteris illum apud omnes tradu-
 cebat, omnium in filium commovebat animos. Quare adolescens in ma-
 trem parare delationem denique cogitur. Ergo nescio quem Byzantio
 advenientem ad Belisarium introducit, qui Theodosii, Antoninaeque con-
 suetudinem referat, et quemadmodum rem totam prosequatur, ipse prae-
 scribit. Quae cum Belisarius accepisset, vehementi admodum incensus
 ira, ad Photii pedes procumbit, imploratque, ut se velit ulcisci tanta
 laesessitum a quibus minime deberet flagitiorum impietate. Et, o fili,
 inquit, suavissime, patrem tu quidem tuum quis fuerit ignoras; nam te
 adhuc nutrix alobat, cum ille cecisset e vita; eius te nihil inuenerunt fortu-
 nae, quae peresiguas valde fuere; apud me vero licet vitricum educatus,
 ad id iam aetatis pervenisti, ut tuarum sit virium mihi praesto esse sum-
 mis iniuriis affecto. Ad consularem te dignitatem coersi, et opibus amplis-
 simis cumulavi, ut parens, et genitrix, et quidquid est propinquitatis,
 ego sim tibi, ac iure a te appeller. Non enim sanguinis nomine, sed re-

D περιουεῖν ἐμέ μὲν πρὸς τῇ τῆς οἰκίας διαφθορᾷ καὶ χρημάτων
 ἐστερημένον πλήθος τοσούτων, τὴν δὲ μητέρα τὴν σὶν αἰσχος
 ἀναδουμένην οὕτω δὴ μέγα πρὸς πάντων ἀνθρώπων. ἐνθυμοῦ
 A 8 τε ὡς αἱ τῶν γυναικῶν ἁμαρτάδες οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀνδραῖς ἴενται
 μόνον, ἀλλὰ καὶ παίδων ἄπτονται μᾶλλον, οὓς γε καὶ δόξαν ὅ
 P 7 τινὰ φέρεσθαι ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον συμβήσεται, ὡς φύσει τὸν
 τρόπον ταῖς γεναμέναις ἑοικασιν. οὕτωςί τε λογίζου· περὶ ἐμοῦ,
 ὡς ἐγὼ τὴν γυναῖκα τὴν ἑμαντοῦ πάνυ μὲν φιλοῦ, καὶ ἦν μοι τί-
 σασθαι τὸν διαφθορεῖα τῆς οἰκίας ἐξῆ, οὐδὲν αὐτὴν ἐργάσομαι
 φραῦλον, περιόντος δὲ Θεοδοσίου ταύτῃ τὸ ἔγκλημα ἐπιχωρεῖν οὐκ 10
 ἂν δυναίμην.“

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Φώτιος ὑπηρετήσκει μὲν ὠμολόγει ἐς
 ἅπαντα, δεδιέναι δὲ μή τι λάβοι ἐνθὲνδε κακόν, τὸ θαρσεῖν ἐπὶ
 τῷ ἀβεβαίῳ τῆς Βελισαρίου γνώμης τά γε ἐς τὴν γυναῖκα οὐ
 σφόδρα ἔχων· ἄλλα τε γὰρ αὐτὸν πολλὰ καὶ τὸ Μακεδονίας δυσ- 15
 ωπεῖν πάθος. διὸ δὴ ἄμφω ἅπαντας ἀλλήλοισι ὠμοσάτην ὅσοι
 δὴ ἐν Χριστιανοῖς δεινότατοι ὄρκοι εἰσὶ τε καὶ ὀνομάζονται, μή-
 ποτε ἀλλήλων καταπροήσεσθαι ἄχρι τῶν ἐς τὸν ὄλεθρον φερόν-
 B των κινδύνων. ἐν μὲν οὖν τῷ παρόντι τῷ ἔργῳ ἐγχειρεῖν ἔδοξε
 σφίσι·ν ἀξύνφορον εἶναι, ὀπηνίκα δὲ Ἀντωνίνα ἐκ Βυζαντίου ἀφί- 20

2. πλήθος τοσούτων] τοσούτων πλήθος Suidas s. v. ὄρα.
 3. ἀναδουμένην] ἀναδουμένην Alem. Citat h. l. Suidas s. v. ἀνα-
 δουμένος. 4. αἱ τῶν γυναικῶν — ἑοικασιν] Suidas s. v.
 ἁμαρτάδες. ibid. ἴενται] Vulgo ἴενται. 9. ἐξῆ Reisk.
 Vulgo ἐξῆν. 16. ὠμοσάτην — φερόντων] Suidas s. v. κατα-
 προήσεσθαι.

rum declaratione meliori homines mutuam benevolentiam solent. Haec ergo tua est occasio, si et me quidem non abiicis, omnibus fortunis ad ipsam etiam familiae coercionem periclitantem; et parentem tuam in tantum dedecus apud omnes mortales incurrentem. Illud apud animum tuum reputa, feminarum flagitia non solum in coniuges derivari; sed ad liberos multo magis pertingere, quos notam diuturnae turpitudinis ferre contingit, quasi maternam labem natura referant. De me vero sic habeto, Antoninam uxorem a me plurimum diligi, quam nullo affecerim malo, modo meae domus pestem ulcisci liceat: at vero Theodosio superstiti, crimen huic haud possim condonare.

Haec Photius cum audisset, suam in omnibus operam spondet. Verum sibi malum timet, si levi et inconstanti Belisarii animo fidat, praesertim infensa sibi Antonina; aliis enim permultis deterrebatur, et in primis Macedoniae familiae casu. Quare summa quae apud Christianos est, et habetur iuramenti religione mutuo sibi polliciti sunt, nunquam se deserturos invicem, etiamsi vitae supremum discrimen subeundum foret. Visum est tamen, id se tum aggredi citra periculum minime posse: cunctandum vero ad Antoninae usque Byzantio discessum, et Ephesum

κηται, ἐς δὲ τὴν Ἐφεσον Θεοδοσίος ἴοι, τηλικάδε τοῦ χρόνου
 Φώτιον ἐν τῇ Ἐφέσῳ γενόμενον Θεοδοσίον τε καὶ τὰ χρήματα
 οὐδενὶ πόνῳ χειρώσασθαι. τότε μὲν οὖν αὐτοὶ τε τὴν ἐσβολὴν
 παντὶ τῷ στρατῷ ἐς τὴν Περσίδα πεπολήνται χώραν, ἀμφὶ τε
 5 Ἰωάννῃ τῷ Καππαδόκῃ ἐν Βυζαντιῷ ξυνηέχθη γενέσθαι ἄπερ
 μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις δεδήλωται. ἔνθα δὲ τοῦτο μοι
 τῷ δέει σεσιώπηται μόνον, ὅτι γε οὐκ εἰκὴ τὸν γε Ἰωάννην καὶ
 τὴν αὐτοῦ παῖδα ἢ Ἀντωνίνα ἐξηπατήκει, ἀλλ' ὄρκων αὐτοὺς
 πλήθει, τῶνπερ οὐδὲν φοβερώτερον ἔν γε Χριστιανοῖς εἶναι δε- A 9
 10 κεί, πιστωσαμένη, μηδεμιᾷ δολερᾷ γνώμῃ ἐς αὐτοὺς χρῆσθαι. C
 ταῦτά τε διαπεπραγμένη καὶ πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῇ τῆς βασι-
 λίδος θαρροῦσα φίλῃ Θεοδοσίον μὲν ἐς Ἐφεσον στέλλει, αὐτῇ
 δὲ μηδὲν ὑποτοπάζουσα ἐναντίωμα ἐπὶ τὴν ἔω κομίζεται. ἄρτι
 δὲ Βελισαρίῳ τὸ Σισαυράνων φρούριον ἐλόντι ὁδῶ ἰούσα πρὸς
 15 του ἀγγέλλεται. καὶ ὅς τᾶλλα πάντα ἐν οὐδενὶ λόγῳ πεποιημένος
 ὀπίσω ὑπῆγε τὸ στράτευμα. ξυνηέχθη γὰρ, ἥπερ μοι τὰ πρό-
 τερα δεδιήγηται, καὶ ἕτερα ἅττα ἐν τῷ στρατοπέδῳ γενέσθαι,
 ἄπερ αὐτὸν ἐς τὴν ἀναχώρησιν ὤρμα. τοῦτο μέντοι πολλῶ ἔτι
 θῦσσον ἐνταῦθα ἀνήγεν. ἀλλ' ὅπερ τοῦδε τοῦ λόγου ἀρχόμενος
 20 εἶπον, οὗ μοι ἀκίνδυνον τηλικάδε τοῦ χρόνου ἔδοξεν εἶναι τὰς D

7. τὸν γε] τὸν τε Reisk.

8. „τὸν αὐτοῦ παῖδα] Ita uterque

MS. cod. Vat.; sed reponendum ex Mediol. τὴν αὐτοῦ παῖδα, cui Euphemiae nomen fuit, de qua libro primo belli Persici extremo.“
 ALBM. 14. Σισαυράνων] Legebatur Ἰσαυράν. „Libri MSS. et impressi variant, Ἰσαυράνων, Σισαβράνων, Σισαύρων, Σισαύριον. Apud Procopium Aedific. l. II. [p. 36 b.] Σισαυράνων, Photius Σισαύρων, Theophylactus Sideta Σισαύρανον. MS. Mediol. Ἰσαυράνων legit.“ ALBM.

Theodosii reditum; qua data opportunitate, Photius eo se venturum ait, nulloque labore Theodosium, eiusque pecunias captum iri. Ac tum illi quidem in agrum Persicum omnibus copiis invadunt. Byzantii vero contigere quae aliis huius historiae libris de Ioanne Cappadoce narrata sunt; in quibus id a me solum caute praetermissum, quod non inconsulto Ioannem eiusque filiam, Antonina decepit; sed posteaquam data iterum atque iterum iuramenti fide (qua nihil apud Christianos formidolosius) iisdem sancte spondisset, nihil se dolo malo in eos acturam. His peractis, Augustaeque plurimum amicitiae confisa, Theodosium Ephesum dimittit, ipsa vero nihil adversi suspicata in Orientem proficiscitur. Nuper Isauranum praesidium Belisarius occupaverat, cum ei Antoninam adventare nunciatur. Quare caeteris omnibus posthabitis, e vestigio referre pedem militi imperat. Forte et alia, ut antea narravi, in exercitu causa fuit, quamobrem vasa conclamarentur; sed Antoninae adventus eo citius maturavit recessum. Haec causas rerum singulas ante hoc

αίτιας τῶν πεπραγμένων ἀπάσας εἰπεῖν. ἔγκλημά τε ἀπ' αὐτοῦ ἐγένετο Βελισαρίῳ πρὸς πάντων Ῥωμαίων, ὅτι δὴ τῆς πολιτείας τὰ καιριώτατα αὐτὸς περὶ ἐλάσσονος πραγμάτων τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν πεποιήται. ἀρχὴν μὲν γὰρ τῷ τῆς γυναικὸς πάθει ἐχόμενος, ὡς ἀπωτάτω γενέσθαι γῆς τῆς Ῥωμαίων οὐδαμῆ ἤθελεν, 5 ὅπως ἐπειδὴν τάχιστα πύθῃται τὴν γυναῖκα ἐκ Βυζαντίου ἦκειν, ἀναστρέψας αὐτίκα δὴ μάλα καταλαβεῖν τε καὶ τίσασθαι οἶός τε εἶη. διὸ δὴ τοὺς μὲν ἀμφὶ Ἀρέθῳ Τίγριν ποταμὸν διαβαίνειν ἐκέλευσεν, οἳ γε οὐδὲν ὅ τι καὶ λόγον ἄξιον διαπεπραγμένοι ἐπ' οἴκου ἀπεκομισθήσαν, αὐτὸς δὲ οὐδὲ ὄρας ὁδῷ ἀπολελειφθαι 10

P 8 ὄρων τῶν Ῥωμαίων ἐν σπουδῇ εἶχε. φρούριον γὰρ τὸ Σισαυρά-
των διὰ μὲν πόλεως Νισίβιδος ἰόντι οὐ πλέον ὁδῷ ἡμέρας εὐζώνῳ

A 10 ἀνδρὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀρίων δέχει. ἐτέρωθι δὲ τούτου δὴ τοῦ
μέτρον ξυμβαίνει τὸ μεταξὺ εἶναι. καίτοι εἰ παντὶ τῷ στρατῷ

V 284 Τίγριν ποταμὸν διαβῆναι κατ' ἀρχὰς ἤθελεν, οἶμαι ἂν αὐτὸν 15
ξύμπαντα ληίσασθαι τὰ ἐπὶ Ἀσσυρίας χωρῖα, καὶ μέχρι ἐς Κτη-
σιφῶντα πόλιν οὐθενὸς τὸ παράπαν ἀντιστατοῦντος σφίσι ἀφι-
χθαι, καὶ τοὺς τε Ἀντιοχείων αἰχμαλώτους, ὅσοι τε Ῥωμαίων
ἄλλοι ἐνταῦθα ὄντες ἐτόγγανον, διασωσάμενον ἐπανήκειν ἐς τὰ

B πάτρια ἤθη. ἔπειτα δὲ καὶ Χοσρόη αἰτιώτατος γέγονεν ἀδείστε- 20
ρον ἐπ' οἶκον ἀποκομιζέσθαι ἐκ τῆς Κολχίδος. ὄντινα δὲ τρό-
πον τετίχηκε τοῦτο αὐτίκα δηλώσομαι. ἦν τε Χοσρόης ὁ Καβά-

6. ἐπειδὴν Alem. P. εἰδ' ἂν A. 11. Σισαυράων] Legebatur
Ἰσαυρῶν. 14. μεταξὺ] ἡμισυ Alem. 15. οἶμαι ἂν] Ab-
erat ἂν. „Ex altero MS. adde ἂν.“ ALBK. 18. ὅσοι P et
MS. Mediol. ὅσα A. 21. Κολχίδος] κοχλίδος A.

quidem temporis aperire, ut initio praefatus sum, haud tutum mihi visum fuit. Porro ex eo tempore Belisarius male apud populum Romanum audit, quod summis Reipublicae negotiis domestica priora duxisset. Nam iniuria coniugis graviter oppressus aegre ferebat a finibus Romanae ditionis longius discedere, quo paratior esset ad ulciscendum Theodosium, cum primum Antoninam venisse Byzantio accepisset. Quare Aretham iubet cum militari manu Tigrim trañcere, qui re infecta, nulla cum laude ad castra regreditur: ipse, ne vel unius horae via a finitimis Romanorum locis abesset in primis studuit: licet Isauranum illud praesidium ab agris limitaneis amplius non distaret quam itinere, quod uno die expedito viro eunti Nisibi conficeretur. Nam aliunde via est ferme dimidio brevior. Caeterum si cum omnibus initio copiis Tigridis ripas superasset, haud dubito futuram fuisse, ut tota Assyriorum provincia ab eo diriperetur, et ad usque Ctesiphontem urbem nullo impedimento perveniretur; Antiocheni vero et quicumque Romani captivi liberarentur, antequam in patriam concederet. Simul et Chosroae domum ex Colchide remeandi omnem opportunitatem fecit et securitatem; id autem quemadmodum evenerit, statim narrabo. Chosroe Cabadae filio in

δου εἰς γῆν ἐμβαλὼν τὴν Κολχίδα τὰ τε ἄλλα διεπράξατο, ἄπερ μοι ἐμπροσθεν δεδειγῆται, καὶ Πέτραν εἶλε, πολλοὺς τεῦ Μήδων στρατοῦ διεφθάρθαι ξυνέβη τῷ τε πολέμῳ καὶ ταῖς δυσχωρίαις. δύσοδος τε γὰρ, ὥσπερ μοι εἶρηται, ἡ Λαζική ἐστὶ καὶ 5 ὄλωσ κρημνώδης. καὶ μὴν καὶ λοιμοῦ ἐπιπεσόντος σφίσι τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ ἀπολωλέναι ξυνέπεισε, πολλοὺς δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ διεφθάρθαι ξυνέβη. ἐν τούτῳ δὲ καὶ C τινες ἐκ γῆς τῆς Περσίδος ἐνταῦθα ἐπιχωριάζοντες ἤγγελλον ὡς Ναβίδην μὲν Βελισάριος ἀμφὶ πόλιν Νισιβιν μάχῃ νικήσας πρόσω 10 χωροῖη, πολιορκία δὲ τὸ Σισυραίων ἐλὼν φρούριον Βλησχάμην τε καὶ Περσῶν ἵππεις ὀκτακοσίους δοριαλώτους πεπολήται, στρατευμα δὲ ἄλλο Ῥωμαίων ξύν γε Ἀρέθα τῷ Σαρακηνῶν ἄρχοντι κέμψειεν, ὅπερ διαβὰν ποταμὸν Τίγριν ξύμπαντα λεηλατήσῃ τὰ 15 ἐκείνη χωρία, πρότερον ἀδήλωτα ὄντα. ἐτύγγανε δὲ καὶ στρατευμα Οὐννων ἐπὶ Ἀρμενίους τοὺς Ῥωμαίων κατηκόους ὁ Χοσρόης στειλας, ὅπως τῇ ἐς αὐτοὺς ἀσχολίᾳ μηδεμίᾳ τοῖς ταύτῃ A 11 Ῥωμαίοις τῶν ἐν Λαζικῇ προυσομένων αἰσθησις γένηται. τοῦ D τούς τε τοὺς βαρβάρους ἀπήγγελλον ἔτεροι Βαλεριανῷ καὶ Ῥωμαίοις ὑπαντίσασιν ἐς χεῖρας ἐλθόντας παρὰ πολὺ αὐτῶν ἡσθη- 20 θέντας τῇ μάχῃ ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἀπολωλέναι. ἄπερ οἱ Πέρσαι ἀκούσαντες καὶ κακοπαθεῖα μὲν τῇ ἐν Λαζοῖς κεκακωμένοι, δεδιότες δὲ μή τι ἐν τῇ ἀποπορείᾳ ἐντυχόντες πολεμίων στρατῷ

1. Κολχίδα] κοχλίδα A. 5. λοιμοῦ Alem. λιμοῦ AP. 10. Σισυραίων] Legebatur Ἰσαυραίων. ibid. Βλησχάμην] μλησχάμην A. 11. δοριαλώτους] Vulgo δοριαλώτους. 13. λεηλατήσῃ] λεηλατήσῃς Alem. 15. Οὐννων] οὐννων A. Οὐννων Alem. 22. ἀποπορεία] Legebatur ἀπορία.

Colchidem irrumpente, captaque Petra, iisque gestis, quae a me supra declarata sunt, magnam Persicus miles cladem accepit, qua armorum conflictu, qua regionis asperitate ob scopulos, ut dixi, praeruptoaeque montes vix perviae; qua pestilentia, quae bonam exercitus partem depascobatur; qua denique necessariorum penuria. Interim ex Perside quidam nunciatum venient Belisarium ad urbem Nisiben acie devicto Nabeda progressionem facere; Isaurano praesidio obsidione capto, Bleschamem et octingentos Persarum equites captivos ducere. Praeterea exercita Romanorum alio cum Aretha Saracenorum duce immisso, Tigrium flaviam transgressum, totamque illam provinciam nullis antea incursionibus labefactatam depopulari. Insuper Hunnorum agmen, quod in Armenos Romanae subiectas ditioni Chosroes expedierit (ut eo contentente Romano milite, quid ipse in Colchide moliretur, minus attenderet) in Valerianum et Romanos incidisse, consertisque manibus infelici praelio pugnassee pene ad internecionem. His auditis, Persae iam fere confecti Lazicae regionis iniquitate, veriti ne in tanta rerum difficultate ob-

ἐν κρημοῖς καὶ χωρίοις λοχμῶδεσιν ἅπαντες οὐδενὶ κόσμῳ δια-
φθαρεῖεν, περιδεῖς ἀμφὶ τε παισὶ καὶ γυναῖξί καὶ τῇ πατρίδι γε-
γενημένοι, εἴ τι καθαρὸν ἦν ἐν τῷ Μήδων στρατῷ, Χοσρόη
ἐλοιδοροῦντο ἐπικαλοῦντες ὡς ἕς τε τοὺς ὄρκους ἡσεβηκῶς καὶ τὰ
κοινὰ νόμιμα πάντων ἀνθρώπων ἐσβάλοι μὲν ἐν σπονδαῖς ἕς Ρω- 5
μαίων τὴν γῆν οὐδενὶ προσῆκον, ἀδικοῖη δὲ πολιτείαν ἀρχαίαν τε
P 9 καὶ ἀξιοτάτην πασῶν μάλιστα, ἧς τῷ πολέμῳ περιεῖναι οὐκ ἂν
δύνατο· ἐμελλον δὲ νεωτέροις ἐγχειρεῖν πράγμασιν. οἷς δὴ ὁ
Χοσρόης ξυτταραχθεὶς εὔρετο τοῦ κακοῦ ἴασιν τήνδε. γράμματα
γὰρ αὐτοῖς ἀνελέξατο, ἄπερ ἔναγχος ἡ βασιλεὺς τῷ Ζαβεργάνῃ 10
ἐτύχχανε γράψασα. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ τάδε „Ὅπως σε, ὦ
Ζαβεργάνη, διὰ σπουδῆς ἔχω, εὖνον σε οἰομένη τοῖς ἡμετέροις
πράγμασιν εἶναι, οἶσθα ἐπὶ πρεσβείᾳ οὐ πολλῷ πρότερον ἐς ἡμᾶς
ἀφικόμενος. οὐκοῦν πρᾶττοις ἂν εἰκότα τῇ δόξῃ, ἦν ἐπὶ σοὶ ἔχω,
εἴ γε βασιλείᾳ Χοσρόην εἰρηναία πείθοις ἐς πολιτείαν τὴν ἡμετέ- 15
B ραν βούλεσθαι. οὕτω γάρ σοι ἀγαθὰ μεγάλα πρὸς ἀνδρὸς ἀνα-
δέχομαι τοῦμοῦ ἔσεσθαι, ὅς γε οὐδὲν ἂν ὦ τι καὶ ἄνευ γνώμης
A 12 τῆς ἐμῆς πράξειεν.“ ταῦτα ὁ Χοσρόης ἀναλεξάμενος, ὄνειδί-
σας τε Περσῶν τοῖς λόγοις εἰ πολιτείαν οἴονται εἶναι, ἦν γυνή
διοικεῖται, τὴν τῶν ἀνδρῶν ὁρμὴν ἀνυστέλλειν ἔσχεν. ἀλλὰ καὶ 20

1. διαφθαρεῖεν] Vulgo διαφθοροῖεν.

3. εἴ τι Vat. ἔτι AP.

5. „ἐν σπονδαῖς] Alter ms. codex ἐν σπονδαῖς: utrumque vitiosum. Procopium scripsisse non dubito ἐσπονδος. Nam violatae fidei Chosroem accusant.“ ALEM.

16. „βούλεσθαι] Rectius βου-
λίσεσθαι.“ MALT.

viam factis hostibus omnes quicumque incolumes superessent, in abruptis cautibus, saltibusque silvosis cum dedecore, cum liberorum et coniugum ac patriae iactura interirent, quicumque erant in Persarum exercitu spectatissimi, Chosroae conviciari, et neglecti iurisiurandi religionem, violatque communis gentium iuris impietatem obicere; quodque foedere cum Romanis confirmata societate, deinde non iusto bello in illorum agrum excurrat; Rempublicam denique laedat antiquitate, ac dignitate omnium praestantissimam, quam nec superare pugnando possit. Iamque milites ad res novas tentandas erecto animo erant; id vero Chosroes cum vereretur, malo medicinam excogitavit, relectis Augustae litteris, recessit ad Zaberganem in hanc ferme sententiam datis. Quo simus in te, Zabergane, studio, quod nostris te rebus favere non dubitemus, vel tum intelligere potuisti, cum apud nos legationem nuper obires. Quare meae de te opinioni factis plane respondebis, si Chosroae regi ut amico erga rem nostram publicam sit animo persuaseris. Quod si effeceris, recipio fore ut amplissima in te mei coniugis extent beneficia, qui meo absque arbitrio nihil omnino gerit. His lectis, mirari dicebat Chosroes Persarum primoribus, si Rempublicam existimarent, cui femina moderaretur: atque

ὡς ζῆν δέει πολλῶ ἐνθένδε ἀπῆει, τοὺς ἀμφὶ Βελισάριον οἰόμενος σφίσι ἐμποδῶν στήσεσθαι. οὐδενὸς δέ οἱ τῶν πολεμίων ὑπαντιάσαντος ἄσμενος ἐς γῆν τὴν οἰκίαν ἀπεκομίσθη.

γ'. Γενόμενος δὲ ὁ Βελισάριος ἐς γῆν τὴν Ῥωμαίων εὐρί-
5 σκει τὴν γυναικα ἐκ Βυζαντίου ἀφικομένην. καὶ αὐτὴν μὲν ἐν
ἀτιμία ἐφύλασσε, πολλάκις τε διαχειρίσασθαι αὐτὴν ἐγγειρήσας
ἐμαλθακίσθη, ἔμοι μὲν δοκεῖ ἔρωτος ἥσσηθεις διαπύρου τινός.
φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ μαγγανείαις πρὸς τῆς γυναικὸς καταλαμβανό-
μενον ἐν τῷ παραντίκῳ ἐκλύεσθαι. Φώτιος δὲ κάτοχος ἐς τὴν
10 Ἐφέσον στέλλεται, τῶν τινὰ εὐνούχων Καλλίγονον ὄνομα προ-
γωγὸν τῆς κεκτημένης ὄντα δεσμεύσας τε καὶ ζῆν αὐτῷ ἔχων,
ὅσπερ αὐτῷ αἰκλιζόμενος ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἅπαντα ἐξήνεγκε τὰ D
ἀπόρρητα. καὶ Θεοδοσίως μὲν προμαθῶν ἐς τὸ ἱερόν Ἰωάννου
καταφεύγει τοῦ ἀποστόλου, ὅπερ ἐνταῦθα ἀγιώτατόν τε ἐπιεικῶς
15 καὶ ἔντιμόν ἐστιν. Ἀνδρέας δὲ ὁ τῆς Ἐφέσου ἀρχιερεὺς χρήμα-
σιν οἱ ἀναπεσθεις τὸν ἄνθρωπον ἐνεχείρισεν. ἐν τούτῳ ἡ Θεο-
δώρα ἀμφὶ τῇ Ἀντωνίῃ δειμαίνουσα, ἠκηκόει γὰρ ὅσα δὴ αὐτῇ
ἔσπεπταίκε, Βελισάριον ζῆν αὐτῇ ἐς Βυζάντιον μεταπέμπεται.
Φώτιος δὲ ταῦτα ἀκούσας Θεοδοσίον μὲν ἐς Κίλικας πέμπει, ὃ
20 δὴ οἱ δορυφόροι τε καὶ ὑπασπισταὶ διαχειμάζοντες ἔτυχον, τοῖς P 10

3. οἰκίαν] οἰκίαν AP. 4. τῆν Ῥωμαίων] Vulgo τῶν Ῥο-
μαίων. 6. ἐγγειρήσας A. ἐγγειρήσας P. 7. διαπύρου
Alem. P. διαπύρον A. 9. ἐκλύεσθαι] ἐκλελύεσθαι Reisk.
ibid. κάτοχος alter MS. Alem. κάτοικος AP. κατὰ τάχος Reisk.
10. Καλλίγονον] Vulgo Καλλίγονον. Conf. p. 10 d. 18 a.
18. Βελισάριον Alem. P. βελισσάριος A. 19. et p. 26, 2. Κί-
λικας Alem. Κύλικας AP.

ita quidem virorum impetum potuit cohibere. Veritus tamen ne via sibi
praecluderetur a Belisario, inde castra movit, cumque nullum obvium
habuisset hostem, sospes denique in patriam concessit.

3. Ergo Belisarius Romanos iam fines ingressus, uxorem Byzantio
venisse reperit, quam nullo honore in custodiis habuit, saepeque confi-
cere aggressas relanguit, amore, ut equidem reor, mulieris ingenti re-
tardatus. Sed alia fama est, eum a femina praestigiiis praecoccupatum,
statim animo et viribus enervari solitum. Tum Photius velut lymphatus
Ephesum provolat, Calligono eunucho nimirum Antoninae lenone astricto
vinculis secum abducto, qui flagris in via caesus arcana omnia prodidit.
Haec ubi praesensit Theodosius, in Ioannis Apostoli templum confugit,
quod Ephesi veneratione sanctissimum habetur; verum pecunia corruptus
Andreas urbis antistes illum Photio dedit in potestatem. Inter haec
malum Antoninae verita ex iis, quae de illa acceperat Theodora, Belisa-
rium una atque illam Byzantium accivit. Quibus Photius auditis, in Ci-
liciam Theodosium abigit, ubi hastatos atque scutatos milites suos hie-

παραπόμποις ἐπιστελλας λαθραϊότατα μὲν τὸν ἄνδρα τοῦτον δια-
 κομίζειν, ἐς Κίλικας δὲ ἀφικομένους κεκρυμμένως ἐς τὰ μάλι-
 στα ἐν φυλακῇ ἔχιν, μηδενὶ αἰσθησιν παρεχομένους ὅποι γῆς
 A 13 εἶη. αὐτὸς δὲ ξὺν τε Καλλιγόνῳ καὶ τοῖς Θεοδοσίου χηρίμασι
 ἀδροῖς τισιν οὖσιν ἐς Βυζάντιον ἦλθεν. ἐνταῦθα ἡ βασιλεὶς ἐπι- 5
 δεῖξιν πεποίηται ἐς πάντας ἀνθρώπους, ὅτι δὴ χάριτας φονίους
 εἰδείη μετρώσῃ τε καὶ μιαιωτέροις ἀμειβεσθαι δώροις. Ἀντωνίνα
 μὲν γὰρ ἕνα οἱ ἔναγχος τὸν Καππαδόκην ἐχθρὸν ἐνεδρεύσασα
 B προῦδωκεν, αὐτὴ δὲ πλήθος ἐκείνη ἐγχειρίσασα ἀνδρῶν ἀνεγκλή-
 τως ἀνήρηκε. τῶν γὰρ Βελισαρίῳ καὶ Φωτίῳ ἐπιτηδεῖων τινῶν 10
 μὲν τὰ σώματα αἰκισαμένη, καὶ τοῦτο μόνον ἐπικαλέσασα, ὅτι
 ἐς τὰ ἄνδρα τούτω εὐνοϊκῶς ἔχοιεν, οὕτω διέθετο ὥστε αὐτοῖς
 ἐς ὃ τί ποτε ἡ τύχη ἐτελεύτα οὐπω νῦν ἴσμεν· ἄλλους δὲ φυγῇ
 ἐζημίωσε, ταῦτ' οὗτο ἐπενεγκούσα. ἕνα μέντοι τῶν Φωτίῳ
 ἐς τὴν Ἐφεσον ἐπισπομένων, Θεοδόσιον ὄνομα, καίπερ ἐς ἀξίωμα 15
 βουλῆς ἦκοντα, τὴν οὐσίαν ἀφειλομένην ἐν δωματίῳ καταγείνῃ τε
 καὶ ἄλλως ζοφώδει ἔστησεν ἐπὶ φάτνης τινὸς βρόχον οἱ τοῦ τραχή-
 λου ἀναψαμένη εἰς τοσόνδε βραχίον, ὥστε αὐτῷ δὴ ἐντεταῖσθαι
 C καὶ χαλαρὸν μηδαμῇ εἶναι. ἔστηκῶς ἀμέλει διηνηκέες ἐπὶ ταύτης
 δὴ τῆς φάτνης ὁ τάλας ἦσθιέ τε καὶ ἕπνον ἤρειτο, καὶ τὰς ἄλ- 20
 λας ἤνυν ἀπάσας τῆς φύσεως χρείας, ἄλλο τέ οἱ οὐδὲν ἐς τὸ

1. ἐπιστελλας] ἐπιτελλας Alem.   2. κεκρυμμένως addidi ex cod.
 Vat.   4. Καλλιγόνῳ] Vulgo Καλιγόνῳ.   8. ἕνα Reisk Le-
 gebatur ἔνθα.   ἰδίδ. τόν] Ἰωάννην τὸν Pm.   15. ἐπισπο-
 μένων] Vulgo ἐπισκομμένων.   16. βουλῆς Vat. P. τιμῆς A.
 ἰδίδ. δωματίῳ] δωματίῳ AF.   18. αὐτῷ δὴ] αὐτὸν αἰε Reisk.

mare iesserat; illud satellitibus praecipiens, ut hominem quam occultis-
 sime ducant, apud Cilicas vero clam dent in custodiam, nullique mortali-
 am, ubi terrarum sit ille, significant. Ipse cum Calligono, et amplissi-
 mis Theodosii fortunis, Byzantium ire pergit. Hic sane Theodora do-
 cumentum apud omnes homines statuere voluit; nempe sanguinariam re-
 ferre Antoninae gratiam, immo maioribus atque scelestioribus obsequiis
 compensare. Nam illa paulo ante Ioannem Cappadocem ex insidiis Im-
 peratrici tradiderat, ipsa vero magnam illi virorum manum, quos et in-
 sones peremit. Nam ex Belisarii, atque Photii necessariis, alios hoc
 vel solo nomine, quod cum illis intercederet consuetudo, ita verberibus
 accepit, ut, quo tandem eorum calamitates evaserint, incertum hodieque
 sit. Alios vero, quibus eorumdem hominum amicitiam erimini vertit,
 exilio multavit. Theodosium quendam Senatorii ordinis virum, qui
 Ephesii comitem itineris se Photio dederat, omnibus privatium bonis, in
 ergastulo subterraneo, ac penitus inculto tenebris ad praesepium stitit,
 tam brevi fune collo devinctum, semper ut corpus intenderet, remittere
 vero minime posset. Ergo miser ad illud praesepium iugiter consistens,
 cibum quietamque carpebat, ac reliquis naturae parebat necessitatibus;

τοῖς ὄνοις εἰκάζεσθαι ὃ τι μὴ βρωμᾶσθαι ἐλέλιπτο. χρόνος δὲ τῷ ἀνθρώπῳ οὐχ ἦσων ἢ μηνῶν τεσσάρων ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐτρέβη, ἕως μελαγχολίας νόσῳ ἄλους μανείας τε ἐκότπως καὶ οὕτω δὴ ταύτης τῆς εἰρκτῆς ἀφεθείς εἶτα ἀπέθανεν. καὶ Βελισσάριον οὐ τι ἐκούσιον Ἀντωνίνῃ τῇ γυναικὶ καταλλαγήναι ἠνάγκασε. Φώτιον δὲ αἰκισμοῖς τε ἄλλοις ἀνδραποδώσει περιβαλοῦσα καὶ ξάνασα κατὰ τε τοῦ νότου καὶ τῶν ὤμων πολλὰς, ἐ- A 14 λέγειν ἐκέλευεν ὅποι ποτὲ γῆς Θεοδοσίος τε καὶ ὁ προαγωγὸς εἶη. D ὁ δὲ καίπερ ὑπὸ τῆς βασάνου κατατεινόμενος τὰ δωμοσομμένα ἐμπεδοῦν ἔγνω, ἀνὴρ νοσώδης μὲν καὶ ἀνειμένος γεγονώς πρότερον, ἐς δὲ τὴν ἀμφὶ τὸ σῶμα θεραπείαν ἐσπουδακώς, ὕβρειώς τε γενόμενος ἢ ταλαιπωρίας τινὸς ἄπειρος. οὐδὲν γοῦν αὐτὸς τῶν Βελισσαρίου κεκρυμμένων ἐξεῖπεν. ὕστερον μέντοι ἅπαντα τὰ τέως ἀπόρρητα ἐς φῶς ἐληλύθει. καὶ Καλλίγονον μὲν ἦδ' ἐνταῦθα V 286 15 εὐροῦσα τῆδε παρέδωκε, τὸν δὲ Θεοδοσίον μετακάλεσσα ἐς Βυζάντιον, ἐπειδὴ ἀφίκετο, εὐθὺς μὲν κρύπτει ἐν παλατίῳ, τῇ δὲ ὕστεραία μεταπεμψαμένη Ἀντωνίαν, „ὦ φιλότατη πατριεὶα“ ἔφη „μιάργυρον ἐς χεῖρας τὰς ἐμὰς τῇ προτεραίᾳ ἐμπέπτωκεν, οἷον οὐδεὶς ποτ' ἀνθρώπων εἶδεν. καὶ σοὶ βουλομένη οὐκ ἂν 20 φθονῆσαιμι τοῦ θεύματος τούτου, ἀλλ' ἐπιδείξω. καὶ ἡ μὲν P 11 οὐ ξυνείσατο τοῦ πρασσομένου τὸ μύγαρόν οἱ ἐπιδείξαι πολλὰ ἐλαπίρει. ἡ δὲ τὸν Θεοδοσίον ἐξ οἰκίδου τῶν τινοῦς εὐνοῦχον

7. τοῦ νότου καὶ τῶν ὤμων Vat. τῶν ὤμων καὶ τοῦ νότου P. τῶν νόμων καὶ τοῦ νότου A. 9. ὁμοσομμένα] ὁμοσμένα A hic et infra. 12. ἄπειρος Vat. P. ἐμειρος A. 15. Θεοδοσίον addidit Pm.

cui quidem ut asinum referret, nihil omnino nisi rudere relinquebatur. Quaternis totis mensibus eam homo vitam exegit, cum in furorem actus, prorsusque a mente alienatus, carcere dein emissus, mox interiit. Belisarius vel invitum ac renitentem in pristinam cum Antonina coniuge redire gratiam adegit. Photium humeris ac dorso ceu mancipium, flagellis male acceptum edicere iussit, ubinam Theodosius ageret, ubi leno? Ille supplicio dire confectus licet, (homo quippe valetudinarius, et infirmis antea viribus, curaque corporis studens, et omnium iniuriarum insolens atque calamitatum) tamen iusiurandum conservare maluit, quam arcana Belisarii prodere; quanquam haec omnia in lucem tandem venere. Nam Theodora Calligonum nacta restituit Antoninae; Theodosium vero Byzantium evocatum, in regia occulte habuit; accita autem postridie Antonina: *O amicissima Patricia, inquit, gemma in manus incidit pridie mihi, qualem vidisse neminem puto mortalium; si ulla te eius videndae cupiditas tangit, hoc tibi spectaculum ego non inviderim, sed ultro ostenderim.* Antonina rem non assecuta, gemma ut sibi indicaretur, etiam atque etiam flagitabat. Illa ex cuiusdam eunuchi cubiculo apprehensum

ἔξαγαγοῦσα ἐπέδειξεν. Ἀντωνίνα δὲ τὰ μὲν πρῶτα περιχαρῆς ἄγαν γεγυῖα ὑφ' ἡδονῆς ἀχαρῆς ἔμεινε, χάριτάς τε οἱ δεδρακέναι ὠμολόγει πολλὰς, σώτειράν τε καὶ εὐεργέτην ἀποκαλοῦσα καὶ δέσποιναν ὄντως. τοῦτον δὲ τὸν Θεοδοσίον ἡ βασιλις κατασχοῦσα ἐν παλατίῳ τρουφῆς τε καὶ τῆς ἄλλης εὐπαθείας ἤξιον, στρατη- 5 γόν τε ἠπελλήσε Ῥωμαίους αὐτὸν οὐκ εἰς μικρὰν καταστήσεισθαι. ἀλλὰ τις προτερήσασα δίκη νόσῳ ἄλόντα δυσεντερίας ἔξ ἀνθρῶ-
 A 15 πων αὐτὸν ἀφανίζει. ἦν δὲ οἰκίδια τῇ Θεοδώρῳ ἀπόκρυφα μὲν
 B καὶ ὅλως ληληθότα ζοφώδη τε καὶ ἀγέιτονα, ἐνθα δὴ οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρας δῆλωσις γίνεται. ἐνταῦθα τὸν Φώτιον ἐπὶ 10 χρόνου μῆκος καθείρξασα ἐτήρει. ὄθεν δὴ αὐτῷ ξυνέβη τις τύχη οὐχ ἄπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δις διαφυγόντα ἀπαλλαγῆναι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα καταφυγὼν εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου, ὃς παρὰ Βυζαντιοῖς ἀγιώτατός ἐστι τε καὶ ὠνομάσθη, παρὰ τὴν ἱερὰν τράπεζαν ἰκέτης καθῆστο. ἐντεῦθεν τε αὐτὸν ἀναστήσασα βία τῇ 15 πάσῃ καθείρξεν αὐθις. τὸ δὲ δὴ δεύτερον ἐς τῆς Σοφίας τὸ ἱερὸν ἦκων, ἐς αὐτὴν που τὴν θείαν δεξαμενὴν ἔξαπιναιῶς ἐκάθισεν, ἦνπερ μάλιστα πάντων νενομίκασι Χριστιανοὶ σέβειν. ἀλλὰ
 C κἀνθένδε ἐφέλκειν αὐτὸν ἡ γυνὴ ἴσχυσεν. χωρίον γὰρ ἀβέβηλον πῶποτε ἀνέφαπτον αὐτῇ οὐδὲν γέγονεν, ἀλλ' αὐτῇ βιάζεσθαι τὰ 20 ἱερὰ ζῦμπαπτα οὐδὲν πρῶγμα ἐδόκει εἶναι. καὶ ἔν τῷ δῆμῳ οἱ

12. διαφυγόντα] διαφυγόντι Pm.

13. παρὰ Vat περι AP.

14. ἀγιώτατος Alem. ἀξιώτατος AP. *ibid.* παρὰ] περι Pm.

15. ἰκέτης Alem. οἰκέτης AP. 16. ἐς τῆς Σοφίας — ἴσχυσεν]

Suidas s. v. δεξαμενῆ. unde accentum in δεξαμένην correxi.

19. κἀνθένδε] κἀνθένθεν AP.

manu producit Theodosium. Protinus Antonina summo oppressa gaudio stupefacta haesit: utque recepit sese, immortales Augustae gratias egit, servatricem, et beneficentissimam compellavit, ac vere dominam. Imperatrix Theodosium in Palatio continens, omnibus refecit deliciis, et oblectamentis recreavit; illud interminata, brevi se Theodosium exercitus ducem Romanis daturam. Sed plane antevertit ultio divina, quae illum intestinorum difficultate correptum e visis subduxit. Erant Theodorae reconditae, abstrusae, nullisque finitimae habitationibus custodiae, usque adeo terrae, ut inde nullum diei vel noctis, indicium discernere potuisses; vincitum in his Photium diu detinuit. Sed nescio quo casu semel atque iterum inde aufugiendi facta illi est opportunitas. Tum primum in Deiparæ templo, quod Byzantii sanctissimum est, ac nominatur, ad sacram aram supplex consistit; eum inde per vim ac scelus avulsum custodia rursus includit. Secundo deinde inopinato se abdit in sacrum Sophiae templi emissarium, cuius summa Christianis ritu solemnī religio est: verum inde etiam eum abstrahere illa non exhorruit, cui nullus tam sanctus visus est locus, quem non violarit; quin pro nihilo duxit vim omnibus inferre sacris. Ac licet tum populus, et Sacerdotum ordo faci-

τῶν Χριστιανῶν ἱερεῖς καταπεπληγμένοι τῷ δέμ ἐξίσταντο καὶ ἐνεχώρουν αὐτῇ ἅπαντα. τριῶν μὲν οὖν αὐτῷ ἐνιαυτῶν χρόνος ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐτέτριβη, ὕστερον δὲ ὁ προφήτης αὐτῷ Ζαχαρίας ἐπιστάς ὄναρ θυκοῖς φασὶν ἐκέλευε φεύγειν, συλλήψεσθαι 5 οἱ ἐν τῷ ἔργῳ τῷδε ὁμολογήσας. ταύτῃ τε τῇ ὄψει ἀναπεισθεὶς ἀνέστη τε ἐνθὲνδε καὶ διαλαθὼν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἦλθε, μυρίων μὲν αὐτὸν διερευνωμένων ἀνθρώπων, ἀδενδὸς δὲ τὸν νεανίαν, καίπερ ἐντυχόντα ὄρωντος. οὗ δὲ ἀποθριξάμενός τε καὶ τῶν D μοναχῶν καλουμένων τὸ σῆμα περιβαλλόμενος τὴν ἐκ Θεοδώρας 10 κόλασιν διαφυγεῖν ἔσχε. Βελισάριος δὲ τὰ ὁμιωσομένα ἠλογηκῶς, τιμωρεῖν τε οὐδαμῇ τούτῳ ἐλόμενος πάσχοντι, ὥσπερ ἐρηγήθη, ἀνόσια ἔργα, ἐς πάντα οἱ λοιπὸν τὰ ἐπιτηδεύματα πολλὰ A 16 μία τὰ πρὸς τοῦ θεοῦ ὡς τὸ εἰκὸς εὔρεν· εὐθὺς γὰρ ἐπὶ τε Μήδους καὶ Χοσρόην σταλεῖς τὸ τρίτον ἐσβαλόντας ἐς Ῥωμαίων τῇ 15 γῆν κακότητα ὤφλε. καίτοι ἐδόκει τι λόγου ἄξιον διαπεπρωχθῆναι, τὸν πόλεμον ἐνθὲνδε ἀποσεισάμενος. ἀλλ' ἐπεὶ Χοσρόης Εὐφράτην διαβὰς ποταμὸν Καλλινικὸν πόλιν πολυάνθρωπον οὐδενὸς P 12 ἀμυνομένου εἶλε, μυριάδας ἠνδραπόδισε Ῥωμαίων πολλὰς· Βελισάριος δὲ, ὃς οὐδὲ ὄσον ἐπισπείσθαι τοῖς πολεμίοις ἐν σπουδῇ 20 ἔσχε, δόξαν ἀπήνεγκεν ὡς δυοῖν θάτερον, ἢ ἐθελουκάχῃσας ἢ ἀποδειλιάσας, αὐτοῦ ἔμεινεν.

2. ἐνεχώρουν Vat. ἀνεχώρουν AP. 3. ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ
 addidi ex Vat. 4. συλλήψεσθαι] συλλήφασθαι AP. 15. κα-
 κότητα Alem. κακώτατα AP. 19. Addidi ὄφ.

bus exhorrescerent, ac detestarentur, ei tamen omnia concesserunt. Tertium iam annum agebat Photius in eo squalore, cum ecce per quietem visus Zacharias Propheta illi est, qui fugam imperaret, praesidiumque sancte polliceretur; quo visu fretus, inde clam erupit, cumque innumeros propemodum persecutores praesens latuisset, tantem Hierosolymam pervenit: ubi detonsa caesarie, sumptoque Monachorum habitu, Theodorae potuit evadere carnificinam. Cui cum Belisarius iniustissimis affecto calamitatibus ire suppetias neglexisset, contra quam sacramenti fide, ut dixi, promiserat, omnibus deinde suis in rebus merito infensum habuit divinum numen. Nam paulo post adversum Persas et Chosroem tertie iam in provincias Romanorum grassantes ducere iussus exercitum, quamquam inde cum laude hostem abegerit, sceleris tamen notam subivit. Cum etenim Chosroem, qui Euphrate transmissa urbe frequentissima Callinico omnibus destituta praesidiis potitus erat, infinita Romanorum multitudine in suam potestatem redacta, Belisarius insequi nihil curaverit, sed in castris se continuerit, suspicionem de se excitavit, quasi vel rem de industria male gereret, vel ignaviter hostibus concederet.

- B δ'. Ὑπὸ τούτου τὸν χρόνον καὶ τι ἕτερον αὐτῷ ἐπιπεσεῖν
 V 287 ξυνηχέθη τοῖονδε. ὁ μὲν λοιμὸς, οὐπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
 λόγοις ἐμνήσθη, ἐπενέμετο τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἀνθρώπους. βα-
 σιλεῖ δὲ Ἰουστινιανῷ χαλεπώτατα νοσῆσαι ξυνέβη, ὥστε καὶ ἐλέ-
 γετο ὅτι ἀπολώλει. τοῦτον δὲ τὸν λόγον παραγαγοῦσα ἡ φήμη 5
 διεκόμισεν ἄχρι ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. ἐνταῦθα ἔλεγον
 τῶν ἀρχόντων τινὲς ὡς, ἦν βασιλεὺς Ῥωμαῖοι ἕτερόν τινα ἐν Βυ-
 ζαντίῳ καταστήσονται σφίσι, οὐ μήποτε αὐτοὶ ἐπιτρέψωσιν.
 ὀλίγω δὲ ὕστερον βασιλεῖ μὲν ῥάϊσαι ξυνέβη, τοῖς δὲ τῶν Ῥω-
 C μαίων στρατοῦ ἄρχουσι διαβόλοις ἐπ' ἀλλήλοις γενέσθαι. Πέ-10
 τρος τε γὰρ ὁ στρατηγὸς καὶ Ἰωάννης, ὄνπερ ἐπικλήσιν Φαγαῦν
 ἐκάλουν, Βελισαρίου τε καὶ Βούζου ἐκεῖνα λεγόντων ἰσχυρίζοντο
 ἀκηκοέναι ἄπερ μοι ἀρτίως δεδῶλται. ταῦτά γε ἡ βασιλὶς Θεο-
 δώρα ἐπικάλεσσα ἐφ' ἑαυτῇ τοῖς ἀνθρώποις εἰρησθαι μεστῇ
 ἐγγόνει. ἄπαντας οὖν εὐθὺς μετακάλεσσα ἐς Βυζάντιον, ζή-15
 A 17 τησὲν τε τοῦ λόγου τούτου ποιησαμένη, τὸν Βούζην μετεπέμψατο
 εἰς τὴν γυναικωνίτην ἑξαπινάλως, ὡς τι αὐτῷ κοινολογησομένη
 τῶν ἄγαν σπουδαίων. ἦν δὲ τι οἴκημα ἐν παλατίῳ κατέγειον,
 ἄσφαλές τε καὶ λαβυρινθῶδες καὶ οἶον ταρτάρῳ εἰκάζεσθαι, ἵνα
 D δὴ τὰς προσκεκρουκότας ὡς τὰ πολλὰ καθείρξασαι ἐντηρηῇ. καὶ 20
 ὁ Βούζης οὖν ἐς τὸ βύραθρον τοῦτο ἐμβέβληται, ἐνταῦθά τε
 ἀνὴρ ἕξ ὑπᾶτων γενόμενος ἄγνωστος ἀεὶ τοῦ παρόντος καιροῦ
 ἔμεινεν. οὔτε γὰρ αὐτὸς ἐν σκότῳ κωδήμενος διαγιγνώσκειν οἶός

5. παραγαγοῦσα] παραλαβοῦσα Reisk.
 ἐπιστρέψωσιν AP.

8. ἐπιτρέψωσιν Reisk.

4. Illud quoque sub idem tempus ei contigit. Cum lues Byzantiorum depasceret multitudinem, ut superioribus libris meminimus, Iustinianus Imperator morbo difficilissimo laborabat, ut iam interlisse etiam diceretur. Fama vulgi rumoribus exagitata ad castra pervasit, militumque Romanum. Hic vero dicitare ex Praefectis nonnulli, si populus Romanus Byzantii permitteretur Caesarem pronunciare, fore omnino ut ipsi in castris perpetuo versarentur. Nec ita multo post e morbo recreari coepit Imperator; tum vero duces exercitus deferunt alius alium, et Belisarii, atque Buzae eam fuisse vocam, quam modo dixi, Petrus, et Ioannes helluo asseverabant. Haec ab iis de se dici interpretata Theodora, ira efferbuit, iussitque omnes extemplo adesse Byzantii. Dicti auctoribus pervestigatis, Buzem repente accersit in gynaeceum, sicuti de re quapiam graviore cum eo communicatura. Caeterum in regia erat subterraneus ac tutissimus carcer, ad quem ibatur per longos anfractus; Tartaro similem dicebas. Ergo in hoc, ubi vinciebantur, qui illi offensionem fuissent, Buzem habuit; scilicet vir consularis in eam sentinam deturbatus, longo tempore delituit, nulla de eo certa fama; nam diei,

τε ἐγγόνει πότερον ἡμέρα ἢ νύκτωρ εἴη οὔτε ἄλλω τῷ ἐντυχεῖν
 εἶχεν. ἄνθρωπος γὰρ, ὅσπερ οἱ ἐς ἡμέραν ἐκώστην τὰ σιτία
 ἐρροίπει, ὅσπερ τι θηρίον θηρίῳ ἄφωνος ἀφώνῳ ὠμίλει. καὶ
 πᾶσι μὲν τετελευτηκέναι εὐθὺς ἔδοξε, λόγον μέντοι ἢ μνήμην
 5 ποιεῖσθαι αὐτοῦ οὐδεὶς ἐτόλμα. ἐνιαυτοῖν δὲ δυοῖν ὕστερον πρὸς
 μῆσι τέσσαρσιν οἰκτισαμένη τὸν ἄνδρα ἀφῆκε. καὶ ὅς ὥσπερ P 13
 ἀναβεβιωκῶς ἅπασιν ὤφθη. ξυνέβη τε τῷ ἀνθρώπῳ ἐνθένδε
 αἰεὶ ἀμβλυώττειν τε καὶ τὸ ἄλλο σῶμα νοσῶδει εἶναι. τὰ μὲν οὖν
 ἀμφὶ τῷ Βούλῃ τῆδε ἐχώρησε. Βελισάριον δὲ βασιλεὺς, καίπερ
 10 οὐδενὸς τῶν κατηγορουμένων ἀλόντα, ἐγκειμένης τῆς βασιλίδος
 παραλύσας ἧς εἶχεν ἀρχῆς Μαρτίνον ἀντ' αὐτοῦ τῆς ἐφ' αὐτῆς στρα-
 τηγὸν κατεστήσατο, τοὺς τε Βελισαρίου δορυφόρους τε καὶ ὑπα-
 σπιστὰς, καὶ τῶν οἰκτιῶν εἴ τι ἐν πολέμῳ δόκιμον ἦν, τῶν τε
 ἀρχόντων καὶ τῶν ἐν παλατιῷ εὐνούχων τισὶν ἐπέστειλε διαδάσα-
 15 σθαι. οἱ δὲ κλήρους ἐπ' ἐκείνοις ἐμβεβλημένοι αὐτοῖς ὅπλοις
 ἅπαντας ἐν σφίσι αὐτοῖς διενείμαντο, ὥς πη κατατυχεῖν ἐκάστη
 συνέβη. καὶ τῶν φίλων δὲ καὶ ἄλλως αὐτῷ τὰ πρότερα ὑποου- B
 γηκότων πολλοῖς ἀπέειπε παρὰ Βελισαρίῳ μηκέτι εἶναι. καὶ πε- A 18
 ριήροχο πικρὸν θάμα καὶ ἄπιστος ὕψις, Βελισάριος ἰδιώτης ἐν
 20 Βουλαντίῳ, σχεδὸν τι μόνος, σύννοους αἰεὶ καὶ σκυθρωπὸς καὶ τὸν

1. „ἐντυχεῖν] ἐντυγγάνειν MS.“ MALT. 5. αὐτοῦ οὐδεὶς
 ἐτόλμα] * ταῦτα τινα οὐδεὶς * A. „Si coniecturis indulgere li-
 cet, lacunam sic expleo, τούτου (vel αὐτοῦ) τινα οὐδεὶς ἐτόλμα.
 Ne scilicet in Theodorae offensioem et odium incurreret.“ ALEX.
 6. τέσσαρσιν] τέσσαρσι AP. *ibid.* οἰκτισαμένη Alem. οἰκτη-
 σαμένη AP. 14. ἐπέστειλε] ἐπέτειλε Alem. 16. πῃ] Vulgo
 ποι. 18. ἀπέειπε Alem. P. ἀπέειπον A.

noctisque vicissitudines nullo poterat vel ipse in tenebris iacens indicio
 distinguere, vel ab alio resciscere; quippe cum in dies singulos qui ei,
 veluti ferae cuiusdam belluae pastum obiectabat, mutus iuberetur illic
 penetrare. Interfisse iam putabatur, eiusque memoria sermonibus usur-
 pare nullus plane audebat; cum uno atque altero anno, et quaternis
 praeterea mensibus elapsis, inde (aliquam fortasse commovens misera-
 tionem) emissus, quasi redivivus ab omnibus circumspectabatur; ex eo-
 que coepit tempore caecutire, ac reliquo tempore adversa semper uti
 valetudine. Itaque Buzae cecidit res. Belisarium autem, nulli licet cri-
 minum, cuius insimularetur, obnoxium; Augusta tamen instante, Imperator
 exautoravit; Martino eius loco exercitus Orientis duce designato. Prae-
 terea scutatos, hastatosque milites, ac reliquum Belisarii satellitium rei
 bellicae peritum, quibusdam aulae primatibus et eunuchis concessit, qui
 coniectis sortibus eos vel sic armatos inter se partirentur. Denique ami-
 ciae, qui pridem Belisario praesto fuissent, interdicti illius consuetudinem.
 Miserum sane et acerbum spectaculum, etsi visum, haud tamen facile
 credits, Belisarium hominem iam privatam urbem obire solum, nunquam

- ἔξ ἐπιβουλῆς ὀρθρωδῶν θάνατον. μαθοῦσα δὲ ἡ βασίλις πολλὰ οἱ ἐπὶ τῆς ἕω χρήματα εἶναι, πέμψασα τῶν ἐν παλατίῳ εὐνούχων τινὰ κεκόμισται πάντα. ἐτύχανε δὲ Ἀντωνίνα, ὡς μοι εἴρηται, τῷ μὲν ἀνδρὶ διάφορος γεγενημένη, τῇ δὲ βασιλίδι φιλτάτη καὶ ἀναγκαιοτάτη τυγγάνουσα ἐν τοῖς μάλιστα, ἄτε Ἰωάννην ἑναγχος 5
- C κατεργασμένη τὸν Καππαδόκην. διὸ δὴ χαρίσασθαι ἡ βασίλις τῇ Ἀντωνίνῃ βουλευσαμένη, ἕπαντα ἔπραττεν ὅπως ἐξαιτήσασθαι τε τὸν ἄνδρα ἢ γυνῆ καὶ ἀπὸ ζυμοφορῶν τηλικῶνδε ῥύσασθαι δόξειε, ταύτῃ τε οὐ μόνον τῷ τάλαιπῶρῳ ἐς τὸ παντελὲς
- V 288 καταλλαγῆναι συμβήσεται, ἀλλὰ καὶ διαρρηθῆναι αὐτὸν ἄτε πρὸς 10 αὐτῆς διασεσωσμένον αἰχμάλωτον ἀναρπάσασθαι. ἐγένετο δὲ ὧδε. ἦλθε μὲν ποτε Βελισάριος πρῶτ' ἐς παλάτιον, ἥπερ εἰῶθει, ζῶν ἀνθρώποις οἰκτροῖς τε καὶ ὀλίγοις τισίν. οὐκ εὐμενῶν δὲ πειρασάμενος βασιλέως τε καὶ τῆς βασιλίδος, ἀλλὰ καὶ περιουβρισμένος ἐνταῦθα ὑπ' ἀνδρῶν μοχθηρῶν τε καὶ ἀγελαίων, οἵκαδε 15
- D ἀμφὶ δειλῆν ὄψιαν ἀπιῶν ᾤχετο, συχνά τε περιστροφόμενος ἐν τῇ ἀναχωρήσει ταύτῃ καὶ πανταχόσε περισκοπούμενος, ὁπόθεν ποτὲ προσιόντας αὐτῷ τοὺς ἀπολλύντας ἴδοι. ζῶν ταύτῃ τε τῇ ὀρθρωδίᾳ εἰς τὸ δωματίον ἀναβὰς ἐπὶ τῆς στιβάδος καθῆστο μόνος, γενναῖον μὲν οὐδὲν ἐννοῶν, οὐδὲ ὅτι ἀνὴρ ἐγεγόνει ἐν μνήμῃ 20
- A 19 ἔχων, ἰδρῶν δὲ αἰεὶ καὶ ἰλιγγίων καὶ ζῶν τρόμῳ πολλῷ ἀπορού-

1. κολλά οἱ Vat. P. οἱ om. A. 11. ἀναρπάσασθαι] ἀναρτήσασθαι Reink. 13. εὐμενῶν aut εὐμενοῦς Reiskius. Legebatur εὐμενῶς. 15. οἵκαδε] ἐς οἰκίαν Vat. 19. στιβάδος] Vulgo στειβάδος.

non cogitandum, ac tristem, sibi timentem insidias caedemque. Sed et Augusta magnam pecuniae vim, quam in Orientem Belisario seruari audierat, eunucho quopiam ex regis destinato, curavit convehendam. Haec Imperatrix in gratiam Antoninae Belisario quidem infensas, summo autem sibi amore et necessitudine devinctae, ob nuperam Ioannis Cap-padocis ruinam curavit eo consilio, ut si quando illa videretur reum conlugem sibi deposcere, et e tantis aerumnis posse vindicare; iam vir ille omnino afflictissimus, non modo similitatem cum Antonina deponeret: sed palam quasi servatum mancipium velut per triumphum traheretur. Quod ita peractum est. Mane Belisarius, ut illi mos erat, in regiam venit, famulis stipatus perpaucis, atque his abiectis et sordidis. Convento Caesare et Augusta, nullamque in illis expertus erga se animi benevolentiam; quin accepta inibi contumelia ab hominibus villissimis atque nefariis, sub vesperum se domum recepit, in via identidem sese convertens, et huc atque illuc circumspectans, sicunde videret in se irruentes ad caedem sicarios: conscenso cubiculo tremebundus in toro con-sedit solus, nihil animo versans quod virum fortem deceret, qualem et se fuisse penitus obliviscebatur: sed aestuare ad sudorem, tremefactus

μενος, φόβοις τε ἀνδραποδώδεσι καὶ μερίμναις ἀποκναιόμενος φιλοψύχοις τε καὶ ὄλως ἀνάνδροις. Ἀντωνίνα δὲ ἄτε οὔτε τὰ πρᾶσσόμενα ὄλως ἐπισταμένη οὔτε τι τῶν ἐσομένων καταδοκοῦσα περιπάτους ἐνταῦθα ἐποιεῖτο συχνούς ὀξύρρηγμαν σκηπτομένη· 5 ἔτι γὰρ εἰς ἀλλήλους ἐπόπτως εἶχον. μεταξὺ δὲ τις ἐκ παλατίου, P 14 Κουαδράτος ὄνομα, ἦκεν ἤδη δεδυκότος ἡλίου, τὴν τε αὐλειον ὑπερβὰς ἔξαπινάλως παρὰ τὴν ἀνδρωνίτιδα ἔσθη θύραν, φάσκων πρὸς τῆς βασιλίδος ἐνταῦθα ἐστάλθαι. ὅπερ ἐπεὶ Βελισάριος ἤκουσε, χεῖρας καὶ πόδας ἐπὶ στιβάδος ἐκλύσας ὑπτίως ἔκειτο, 10 πρὸς τὴν ἀναίρεισιν ἐτοιμότητος· οὕτως ἄπαν αὐτὸν τὸ ἀρρενωπὸν ἀπολελοῖπει. οὐπω τοίνυν ὁ Κουαδράτος παρ' αὐτὸν εἰσελθὼν γράμματά οἱ τῆς βασιλίδος ἐπέδειξεν. ἰδέσθου δὲ ἡ γραφὴ τάδε „*Ἄ μὲν εἰργάσω ἡμᾶς, ὦ βέλτιστε, οἶσθα. ἐγὼ δὲ πολλὰ ὀφείλουσα τῇ σῇ γυναικί, ταύτῃ δὴ τὰ ἐγκλήματά σοι ἀφεῖ-* B 15 *ναι ξέμπαντα ἔγνωκα, ἐκέλευε τὴν σὴν δωρουμένη ψυχὴν. τὸ μὲν οὖν ἔσθην σοι τὸ θαρσεῖν ὑπὲρ τε τῆς σωτηρίας καὶ τῶν χρημάτων περιεστίν· ὁποῖος δὲ σὺ πρὸς αὐτὴν ἔσθῃ διὰ τῶν πραχθησομένων εἰσόμειθα.*“ ταῦτα ἐπεὶ Βελισάριος ἀνελέξατο, ἅμα μὲν ἔφ' ἠδονῆς ἐπὶ μέγα ἄρθεις, ἅμα δὲ καὶ τῷ παρόντι ἐπίδει-

2. 3. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ AP.

ποιομένη· Suidas s. v. ὀξύρρηγμα.

9. στιβάδος] Vulgo στοιβάδος. *ibid.* „ἐκλύσας] Quid si legamus ἐκλύσας?“ ALBM.

11. ἀπολελοῖπει] ἀπέλελοῖπει Alem. Frustra. 13. πολλά

Alem. P. τὰ πολλά A. 14. „ταύτης δὴ] Alter ms. liber ταύ-

τη δὴ. utrumque ἀμφίβολον. nam ad Antoninam referri videtur.

Si sine libris movendum nihil sit, et priorem lectionem retineamus,

subintelligendum erit ἔνεκα: si posteriorem, ταύτη δὴ idem erit

atque ταύτης δὴ ἔνεκα τῆς αἰτίας.“ ALBM. Recepi ταύτη δὴ.

ταύτης δὴ χάριν Reisk.

animi pendere, percussus metu, anxioque sollicitudine mortem ignaviter vereri. Antonina rei prorsus ignara, quam nec fingere animo sibi facile poterat, forte ibidem obambulabat crudelitatem causata, ut graviolem mariti suspicionem averteret, cum ecce post solis occasum e regia Quadratus, superato vestibulo, ostio repente cubiculi adstitit, niasus, ut aiebat, ab Imperatrice. Hoc audito Belisarius, pedibus atque manibus resolutis, in torum decidit resupinus, ad necem paratissimus, adeo omni prorsus animi fortitudine destituebatur. Quadratus adhuc subsistens Augustae litteras manu praeferebat, in hanc ferme sententiam scriptas: *In nos quae commiseris, praeclare vir, non ignoras; sed quod ego plurimum debeam usori tuae, est cur eius causa tua tibi crimina condonem, illi tuam vitam concedam; per eam sit tibi in posterum de salute, deque fortunis bene sperare. Sed in Antoninam te qualem ostenderis, rebus ipsis te nobis declaraturum scito.* Haec ubi perlegit Belisarius, gestire prae laetitia vehementer coepit, sui que animi testem Quadratum etiamnum

Ξιν ἐθέλων ποιῆσθαι τῆς γνώμης, ἀναστὰς εὐθὺς παρὰ τοὺς γυναικὸς πόδας ἐπὶ στόμα πίπτει. καὶ χεὶρ μὲν ἑκατέρα περιλαβὼν αὐτῆς ἄμφω τὰς κνήμας, τὴν δὲ γλῶσσαν αἰετῶν ταρσῶν τῆς γυναικὸς μεταβιβάζων, τοῦ μὲν βίου καὶ τῆς σωτηρίας αἰτίαν ἐκάλει, ἀνδράποδον δὲ αὐτῆς τὸ ἐνθὲνδε πιστὸν ὡμολόγει 5
 C καὶ οὐκ ἀνήρ ἔσεισθαι. καὶ τῶν χρημάτων δὲ ἡ βασιλεὺς ἐς τριά-
 A 20 κοῦτα χρυσοῦ κεντηνάρια τῷ βασιλεῖ δοῦσα, τἄλλα Βελισαρίῳ ἀπέδοτο. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Βελισαρίῳ τῷ στρατηγῷ τῆδε κεχωρήκει, ὧπερ ἡ τύχη οὐ πολλῶ πρότερον Γελιμερά τε καὶ Οὐτίτι-
 γιν δοριαλώτους παρεδεδώκει. ἐκ παλαιοῦ δὲ Ἰουστινιανόν τε 10
 καὶ Θεοδώραν πλοῦτος ὁ τούτου τοῦ ἀνδρὸς ἀκριβῶς ἔκνιζεν, ὑπέρογκός τε ὢν καὶ βασιλικῆς ἀλλῆς ἄξιος. ἔφρασκόν τε ὡς τῶν δημοσίων χρημάτων Γελιμερός τε καὶ Οὐτίτιγίδος τὸ πλεῖστον ἀποκρυψάμενος λάθρα ἔτυχε, μοῖραν δὲ αὐτῶν βραχεῖαν τέ τινα καὶ οὐδαμῇ ἀξιόλογον βασιλεῖ ἔδωκε. πόρους δὲ τοὺς τοῦ ἀν- 15
 D θρώπου καὶ τῶν ἔξωθεν τὴν βλασφημίαν διαριθμούμενοι, ἅμα δὲ καὶ σκῆψιν ἀξιόχρεων ἐπ' αὐτῷ οὐδεμίαν κεκομισμένοι ἤσυχῃ ἔμενον. τότε δὲ ἡ βασιλεὺς αὐτοῦ λαβομένη κατωρρωδηκότος τε καὶ ἀποδειλιάσαντος δλωσ πράξει μιᾷ διεπράξατο ξυμπάσης αὐτοῦ τῆς οὐσίας κυρία γενέσθαι. ἐς κῆδος γὰρ ἀλλήλοις ξυνηλ- 20
 θέτην εὐθὺς Ἰωαννίνα τε ἡ Βελισαρίῳ θυγάτηρ, ἥσπερ μόνῃς ἐγγόνει πατρὸς, Ἀναστασίῳ τῷ τῆς βασιλίδος θυγατριδῷ μνηστῇ

10. δοριαλώτους] Vulgo δορναλώτους.

17. κεκομισμένοι] πεπορισμένοι Reisk.
 19. κῆδος] ἔσως Reisk.

14. ἔτυχε] ἔσως Reisk.

20. ξυνηλθέτην] συν-

ηλθέτην Suidas a. v. κῆδος.

praesentem sibi parare cupiens; repente ad coniugis pedes effusus, manibus tibias prehensat, modo hunc, modo illum pedem osculatur, salutis illam appellans auctorem; se non maritum, immo mancipium fidele in posterum ait censendum fore. Caeterum Augusta de illa pecuniarum copia ad tria millia auri pondo impartita Caesaris, reliqua Belisario permisit; cui sic ista contigere, quemadmodum Gelimerae ac Vittigi, quos illi fortuna paulo ante subiugarat. Iam inde a multo tempore Iustinianum ac Theodoram graviter pungebat huius viri divitiarum vis immensa, et Imperatorio prorsus aerario digna; conquerebantur vero publicarum Gelimerae Vittigisque pecuniarum partem maximam alicubi penitus ab eo retrorsam, minimam vero ac nullius fere ponderis Imperatori delatam. Verum id tacite tolerant, simul recensitis viri rebus praecclare gestis, simul veriti aliorum obtrectationes, praesertim cum idoneam adversus eum praetendere causam non possent. At ubi trepidantem illum Augusta deprehendit, et animum penitus despondentem, uno effecit conatu ut omnium eius fortunarum adiret possessionem contracta statim affinitate. Nam Ioanninam Belisarii filiam, quae una illi fuit, Anastasio ex

γέγονε. Βελισάριος μὲν οὖν ἄρχὴν τε ἀπολαβεῖν τὴν οἰκίαν ἤξλου
 καὶ στρατηγὸς τῆς ἐφ' αὐτὴν ἀποδειχθεὶς πάλιν ἐπὶ Χοσρόην καὶ Μή-
 δους ἐξηγήσασθαι τῷ Ῥωμαίων στρατῷ, Ἀντωνίνα δὲ οὐδαμῶς
 εἶα περιβρῆσθαι ἐν τοῖς ἐκείνη χωρίοις πρὸς αὐτοῦ ἔφρασκεν,
 5 ἄπερ οὐκέτι τὸ λοιπὸν ὕμνωσαι. διὸ δὴ Βελισάριος ἄρχων τῶν P 15
 βασιλικῶν καταστάς ἱπποκόμων ἐς τὴν Ἰταλίαν τὸ δεύτερον ἐστά-
 λη, ὁμολογήσας βασιλεῖ, ὡς φασί, χρήματα μήποτε αὐτὸν ἐν
 τῷδε τῷ πολέμῳ αἰτήσιν, ἀλλὰ ζύμψασαν αὐτὸς τὴν τοῦ πολέ- A 21
 μου παρασκευὴν χρήμασι οἰκείοις ποιήσασθαι. πάντες μὲν οὖν V 289
 10 ὑπετόπαζον τὰ τε ἀμφὶ τῇ γυναικὶ ταύτῃ, ἥπερ ἐρρήθη, Βελι-
 σάριον διοικήσασθαι καὶ βασιλεῖ ταῦτα-ὁμολογήσαι ἀμφὶ τῷ πο-
 λέμῳ, ἀπαλλαξέοντα τῆς ἐν Βυζαντίῳ διατριβῆς, ἐπειδὴν τε
 τάχιστα τοῦ τῆς πόλεως περιβόλου ἐκτὸς γένηται, ἀρπάσασθαι τε
 αὐτίκα τὰ ὄπλα καὶ τι γυναιῶν καὶ ἀνδρῶν πρέπον ἐπὶ τε τῇ γυναικὶ B
 15 καὶ τοῖς βιασαμένοις φρονῆσαι. αὐτὸς δὲ πάντα τὰ ζυμπεσόντα
 ἐν ἀλογία πεποιημένος ὄρκων τε τῶν Φωτίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις
 ἐπιτηδεύουσιν ὁμωμοσμένων ἐν λήθῃ τε πολλῇ καὶ ὀλιγωρίᾳ γενόμε-
 νος ἔπειτο τῇ γυναικὶ, καταστάς ἐκτόπως εἰς αὐτὴν ἐρωτόληπτος,
 καὶ ταῦτα ἐξήκοντα ἤδη γεγονυῖαν ἔτη. ἐπειδὴ μὲντοι ἐν Ἰταλίᾳ
 20 ἐγένετο, εἰς ἡμέραν ἐκάσθη ἀπ' ἐναντίας αὐτῷ τὰ πρόγματα
 ἐχώρει, ἐπεὶ οἱ διαρρήθη τὰ ἐκ Θεοῦ πολέμια ἦν. πρῶτον μὲν
 γε τὰ τῷ στρατηγῷ τούτῳ ἐν τοῖς ζυμπίπτουσιν ἐπὶ τε Θεοδάτῳ C
 καὶ Οὐλίττιν βουλευόμενα, καίπερ οὐκ ἐπιτηδείως τοῖς πρᾶσο-

4. εἶα Alem. P. εἶη A.

ibid. περιβρῆσθαι] γὰρ addit Reisk.

filia nepoti spondendam curat. Interim Belisarius, ut in antiquum resti-
 tuatur dignitatis gradum petit, utque Imperator in Oriente designatus
 adversus Chosroem, et Persam militem Romanum ducat. Antonina re-
 clamat, provinciasque minime se illas prospecturam dicit, in quibus ab
 eo gravissimis affecta fuisset iniuriis. Quare Belisarius Imperatoris sta-
 bulo praefectus, secundo in Italiam mittitur; ea, ut fertur, data Cae-
 sari conditione, nullas ut eo bello pecunias peteret, sed aere suo id ap-
 paratum, agitatumque conficeret. Ita cum Caesare pacisci Belisarium,
 et cum Antonina coniuge rem omnem compositam habere alii quidem sus-
 picabantur, ut qui exire Byzantio disciperet, quo pede muris elato ar-
 riperet arma, et strenue aliquid, suaeque virtute dignum faceret in con-
 iugem, et qui se acerbo casu oppressisset. Verum ille iis quae acci-
 dissent neglectis, et sacramenti, quo Photio, ac reliquis familiaribus
 tenebatur, per summam oblitus iniuriam, totus ab Antonina pende-
 bat, cuius licet annos natae sexaginta ardebat amore flagrantissimo. In Ita-
 liam ubi pervenit, infelices rerum eventus, quandoquidem divino numine
 adverso, in dies coepit experiri. Primo quidem bello contra Theoda-
 tum et Vittigem, quae pro re nata cepit consilia, licet minime oppor-

μένοις δοκοῦντα ἔχειν, ἐς ξύμφορον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἐτελεύτα
 τέλος· ἐν δὲ τῷ ὑστέρω δόξαν μὲν ἀπήνεγκεν ὅτι δὴ τὰ βελτίω
 βεβούλευται, ἅτε καὶ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε πράγματων
 γεγωνῶς ἔμπειρος, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀποβαίνουσι κακοτυχοῦντι τὰ
 πολλὰ ἐς ἀβουλίαν δόκησιν αὐτῷ ἀπεκρίθη. οὕτως ἄρα οὐκ ἀν- 5
 θρώπων βουλαῖς, ἀλλὰ τῇ ἐκ Θεοῦ ῥοπῇ προτανεύεται τὰ ἀν-
 θρώπεια, ὃ δὴ τύχην εἰώθασι καλεῖν ἄνθρωποι, οὐκ εἰδότες ὅτου
 δὴ ἕνεκα ταύτη πρόεισι τὰ ζυμβαίνοντα, ἥπερ αὐτοῖς ἐνδηλα γί-
 νεται. τῷ γὰρ ἀλόγῳ δοκοῦντι εἶναι φιλεῖ τὸ τῆς τύχης ὄνομα
 A 22 προσχωρεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς πη ἐκάστῳ φίλον, ταύτη 10
 δοκεῖτω.

D ε'. Βελισάριος δὲ τὸ δεύτερον ἐν Ἰταλίᾳ γενόμενος αἰσχί-
 στα ἐνθὲνδε ἀπήλλαξε· τῆς μὲν γὰρ γῆς ἐς πεντάετες ἐπιβῆναι
 οὐκ ἴσχυσεν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, ὅτι
 P 16 μὴ ἐνθάδε ὀχύρωμα ἦν. ναυτιλλόμενος δὲ πάντα τοῦτον τὸν χρό- 15
 νον τὰ ἐπιθαλάσσια περιῆμι. Τωτίλας δὲ λυσσῶν ἦν αὐτὸν ἔξω
 τείχους λαβεῖν, οὐ μέντοι εὔρεν, ἐπεὶ ὀρρωδία πολλῇ αὐτὸς τε

5. οὕτως — προσχωρεῖν] Suidas s. v. τύχη. οὕτως — δοκεῖτω
 iisdem fere verbis leguntur De bello Gotth. p. 600 c. 8. ἥπερ]
 ἔκπερ vulgo, consentiente Suida. Correxī ex altero loco. 9. ἀλό-
 γῳ] παραλόγῳ 600. 18. ἐπιβῆναι οὐκ ἴσχυεν Alem. Lege-
 batur ἀποβῆναι ἴσχυσε. De bello Gotth. 3. p. 548 a. γῆς μὲν τῆς
 Ἰταλῶν πεντάετες οὐδαμῇ ἐπιβάς. 14. „ὅτι μὴ ἐνθάδε ὀχύρω-
 μα ἦν] Imo erant praesidia, in quae Belisarius recipere se pote-
 rat; sed haec et quae sequuntur foede a librariis corrupta ex li-
 bro 3 belli Gotthici restitui possunt: ἐκ τε ὀχυρώματος αἰεὶ ἐπιθα-
 λάσσιον τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλίης ὀχύρωμα διηγευὲς ναυτιλ-
 λόμενος.“ ALBM. 16. περιῆμι om. A, indicata lacuna. ibid.
 Τωτίλας] τουτίλας Vat. ibid. λυσσῶν ἦν Vat. Aberat ἦν.

tuna rebus viderentur, ad exitus tamen plerumque felices deducta sunt. Secundo vero illa demum fuit aliorum de eo sententia, optime quidem consultare, utpote qui Italici belli administrandi experimentum haberet; at rebus ut plurimum male sic recidentibus, minime sani consilii opinio- nem movit, confirmavitque. Sane res mortalium non humana ratione, sed a deo quibusdam veluti momentis gubernantur; etsi fortunam li vocare consuerunt, qui licet rerum eventus teneant, minime tamen causas, quibus res ipsae ita feruntur, fitque ut quod carere ratione videtur, e vestigio fortunae nomen consequatur. Verum quisque, ut libet, de his ita sentiat.

5. Post secundam ergo Belisarius in Italiam expeditionem turpis- sime inde reducitur, cum e navigiis in terram descendere, ut supra memoravi, quinquennium totum nequiverit, neque in certum aliquod praesidium se recipere, sed perpetuo maritimam oram classe legeret. Certe licet insane Totilas cuperet, minime tamen illum cum toto Romanorum

καὶ ξύμπας ὁ Ῥωμαίων στρατὸς εἶχετο. διὸ δὴ οὔτε τῶν ἀπολωλότων τι ἀνεσώσατο, ἀλλὰ καὶ Ῥώμην προσαπώλεσε καὶ τάλλα ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. ἐγένετο δὲ φιλοχρήματος ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πάντων μάλιστα καὶ κέρδους αἰσχροῦ ἐπιμελητῆς ἀκριβέστατος, 5 αἵτε οὐδὲν ἐκ βασιλέως κεκομισμένος, Ἴταλοὺς ἀμέλει σχεδὸν πάντας, οἵπερ ᾤκητο ἐπὶ Ῥαβέννης καὶ Σικελίας, καὶ εἴ του ἄλλου κατατυχεῖν ἐν ἔξουσίᾳ ἔσχεν, ἐλήσαστο οὐδενὶ κόσμῳ, λογισμοὺς B δῆθεν τῶν βεβιωμένων καταπραττόμενος. οὕτω γοῦν καὶ Ἡρωδιανὸν μετιῶν χρήματα ἤτει, ἅπαντα τῷ ἀνθρώπῳ ἐπανασείων. 10 οἷς δὴ ἐκείνος ἀχθόμενος ἀπετάξατο μὲν τῷ Ῥωμαίων στρατῷ, αὐτὸν δὲ εὐθὺς ξύν τε τοῖς ἐπομένοις καὶ τῷ Σπολετίῳ Τωτίλᾳ καὶ Γότθοις ἐνέδωκεν. ὅπως δὲ αὐτῷ τε καὶ Ἰωάννῃ τῷ Βιταλιανοῦ ἀδελφιδῷ διχοστατῆσαι συνέβη, ὅπερ τὰ Ῥωμαίων πράγματα μάλιστα ἔσφηλεν, αὐτίκα δηλώσω. ἐς τοῦτο ἀπεχθείας 15 Γερμανῷ ἡ βασιλεὺς ἦλθεν ἐπιδηλότατόν τε ἅπασι τὸ ἔχθος ἐπολεῖ, ὥστε αὐτῷ κηδεύειν, καίπερ βασιλέως ἀνεψιῷ ὄντι, ἐτόλμα σὺδεις, ἄννηφοί τε αὐτῷ οἱ παῖδες γεγόνασι, μέχρις αὐτῇ ἐβλου. C ἡ τε θυγάτηρ αὐτῷ Ἰουστίνᾳ ἐπὶ ὀκτωκαίδεκα ἔτη ἡβήσασα ἔτι A 23 ἀννημέβαιος ἦν. διὰ τοι τοῦτο ἠνίκα Ἰωάννης πρὸς Βελισσαρίου

6. ᾤκητο] Vulgo φκοῖντο. 11. αὐτὸν] Vulgo αὐτόν. *ibid.* Σπολετίῳ ex Bello Gotth. addunt Alem. P: om. A, posito asterisco. 12. Βιταλιανοῦ Alem. ex MS. Mediol. et P: βιταλιανῷ A. 17. μέχρις αὐτῇ τοῦ βλου A. „Alter codex Vat. μέχρις αὐτοῦ τοῦ βλου, quasi toto vitae tempore Germani liberi Iustinus et Iustinianus sine uxoribus fuerint. Haud ita est. Quare legendum censeo μέχρις αὐτῇ ἐβλου, nempe Theodora: idque in historijs clarum est.“ ALKM. 19. Βελισσαρίου Alem. P. βελισσάριον A.

exercitu timore percussum in aciem deducere potuit. Quare afflictas Italiae res non restituit; quin Romam etiam, et si quae alia reliqua erant, de manibus insuper amisit. Nihil ex acrio Caesaris ad hoc bellum illi fuit; proinde hoc tempore profunda laboravit avaritia, omneque studium ad turpe compendium convertit. Sic Italos fere omnes, Ravennates, Siculoaque indigenas expilavit, et si quos alios fortuna in eius potestatem coniecisset; a quibus nescio quo iure anteactae vitae cogitationum poenas exegit. Sic in Herodianum animadversurus, pecunias petiit, minas omnes intendens; quartum ille pertaesus dictum Romanis sacramentum exuens, cum suis cohortibus seque et Spoletum Totilae, Gotthisque dididit. Libet hic narrare causam, quamobrem a Belisario alieno esse animo coeperit Ioannes Vitaliani ex sorore nepos; ingenti sane damno rei Romanorum publicae. Tantum in Germanum Augusta gerebat odium, tamque omnibus manifestum, ut nullus cum illo, licet Imperatoris fratris filio, connubia iungere auderet. Nam eius liberi, quoad illa vixit, nullas nuptias adepti sunt. Iustina vero filia octavum iam et decimum agebat annum, neque dum tamen nuptiarum solemniam celebrarat. Ergo cum

σταλείς ἀφίκετο ἐς Βυζάντιον, ἐς λόγους αὐτῶ καταστῆναι ὁ Γερ-
 V 290 μανὸς ἀμφὶ τῇ κηδεῖα ἠνάγκαστο, καὶ ταῦτα λίαν ἀπὸ τῆς ἀξίας
 τῆς αὐτοῦ ὄντι. ἐπεὶ τε τὸ πρᾶγμα ἤρεσκεν ἄμφω, δοκοῖς ἀλ-
 λήλους ἔγνωσαν δεινοτάτοις καταλαβεῖν, ἢ μὴν τὸ κῆδος ἐπιτε-
 λῆσειν δυνάμει τῇ πάσῃ, ἐπεὶ αὐτοῖν ἐκάτερος τὸ θαρσεῖν ἐπὶ θα- 5
 τέρῳ ὡς ἤκιστα εἶχεν, ὃ μὲν τῷ ξυνειδέναι ὅτι δὴ τῶν ὑπὲρ τὴν
 D ἀξίαν ὀρέγοιτο, ὃ δὲ κηδεστοῦ ἄποροῦμένος. ἢ δὲ οὐκ ἔχουσα
 τίς γένηται διὰ πάσης ὁδοῦ ἰοῦσαι ἐκάτερον μετιέναι μηχανῇ πάσῃ
 οὐκ ἀπηξίλου, ὅπως ἂν τὰ πραττόμενα μηχανῇ τῇ πάσῃ διακω-
 λῶσι. ἐπεὶ δὲ αὐτοῖν καίπερ πολλὰ δεδιξαμένη ἀναπεῖθειν οὐδέ- 10
 τερον ἔσχε, διαρροήδην ἀπολείν τὸν Ἰωάννην ἠπειλήσε. καὶ ἀπ’
 αὐτοῦ Ἰωάννης αὐδὶς ἐς Ἰταλίαν σταλείς οὐδαμῇ ξυμιτῆσαι Βελι-
 σαρίῳ ἐτόλμησε, τὴν ἐξ Ἀντωνίνης ἐπιβουλήν δέσας, ἕως Ἀν-
 τωνίνα ἐς Βυζάντιον ἦλθε. τὴν τε γὰρ βασιλίδα ταύτη ἐπι-
 στεῖλαι τὸν αὐτοῦ φόνον οὐκ ἄπο τοῦ εἰκότος ἂν τις ὑπώ- 15
 πτευσε, καὶ τὸν Ἀντωνίνης σταθμωμένῳ τρόπον ἅπαντά τε
 P 17 Βελισάριον ἐνδιδόσαι τῇ γυναικὶ ἐπισταμένῳ δέος ἐγένετο μέγα
 καὶ τὸν ἐσῆμι. τοῦτο γοῦν Ῥωμαίοις τὰ πράγματα καὶ πρότερον

6. τῷ ξυνειδέναι Alem. Legebatur τὸ ξυνειδέναι. 7. ἢ δὲ
 Alem. P. τῶν A. τότε Alem. in schedis. „Θεοδώρα οὐκ οὐκ
 ἔχουσα ὃ τι καὶ γένηται, vel potius οὕτως διαταξαμένῳν αὐτῶν
 οὐκ ἔχουσα cet.“ Reisk. 11. ἀπολείν Vat. P. ἀπόλλαιν A.
 14. ταύτη Alem. P. ταύτην A. 15. ἀπο τοῦ εἰκότος] Vulgo
 ἀπὸ τοῦ εἰκότος. εἰκότος Maltret. 16. σταθμωμένῳ Alem. P.
 σταθμωμένη A. „Quod sequitur ita vertit Alemannus, ut pateat
 fecisse ipsum ex puncto virgulam ac legisse σταθμωμένος pro
 σταθμωμένῳ, et ἐπιστάμενος pro ἐπισταμένῳ.“ MALT. Ante δέος
 punctum ponit Alem. et post δέος inserit οὐκ. 17. Βελισά-
 ριον Alem. P. Βελισσαρίῳ A. 18. τὸν ἐσῆμι] τόπον σωτηρίας
 ἐσῆμι Reisk. Fort. δέος ἐσῆμι μέγα.

Ioanne a Belisario Byzantium legato verba Germanus de ineunda affini-
 tate habere cogitur, quamvis dignitate longe inferiore. Id postquam
 utrique placuit, visum est iureiurando se mutuo sanctissimò devincire,
 ut conficiendis nuptiis pro virili uterque studeret. Nam inter se gravi-
 ter diffidebant; ille quod maiora quam pro dignitate ambiret, hic quod
 alterius affinitatem desperaret. Augusta impotenti haec animo ferens,
 utrumque omnibus circumveniendum curavit artibus, ut rebus inferret
 impedimentum. Cum autem neutrum vel minis gravissimis abducere ab
 instituto posset, Ioanni palam periculum capitatis ostentavit. Post haec
 Ioannes in Italiam redire iussus, a Belisarii consuetudine abstinuit, do-
 nec Byzantium Antonina discederet, cuius apprime cavebat insidias.
 Namque illi ab Augusta suam imperatam necem haud vana visa fuit
 suspicio, si quis et Antoninae mores perpenderit, et Belisarium nos-
 set, omnia coniugi indulgentem. Quare ut magna haec erat formido,
 sic ea vehementer Ioannis subivit animum. Hinc ergo res Romanorum

ἐπὶ θατέρου σκέλους ἐστῶτα προσουδίξει χαμαί. Βελισαρίῳ μὲν σὺν ὁ Γοτθικὸς πόλεμος τῆδε ἐχώρησεν. ἀπογνοὺς δὲ βασιλῶς ἰδεῖτο ὅπως οἱ ἔξῃ ἐνθῆνδε ὅτι τάχιστα ἀπαλλαγῆναι. καὶ ἐπεὶ ἐνδεχόμενον βασιλεὺς τὴν δέησιν ἔγνω, ἄσμενος εὐθὺς ἀπιὼν 5 ὤρχετο, χαίρειν πολλὰ τῷ τε Ῥωμαίων στρατῷ καὶ Ἰταλοῖς φρά- A 24
σας, καὶ τὰ μὲν πλεῖστα ὑποχείρια τοῖς πολεμίοις ἀπολιπεὼν, Περυσίαν δὲ πικρότατα πολιορκίᾳ πιεζομένην, ἥπερ ἔτι αὐτοῦ ὁδῷ λόγτος κατ' ἄκρας ἀλούσα ἐς πᾶσαν κακοῦ ἰδέαν ἤλθεν, ἥπερ μοι πρότερον διεδίχηται. ξυνηρέχθη δὲ καὶ κατὰ τὴν οἰκίαν τῷ-
10 χης ἐναντίαμα ξυμπεσεῖν τοῖόνδε. Θεοδώρα ἡ βασιλὶς τῆς Βελισαρίου παιδὸς ἐξεργάζεσθαι τὴν ἐγγύην πεποιμένη τῷ θυγα- B
τριδῷ, συγγὰ γράφουσα τοὺς γειναμένους τὴν κόρην ἠνώχλει. οἱ δὲ τὸ κῆδος ἀναδυόμενοι ἀπετίθεντο μὲν ἐς παρουσίαν τὴν σφετέραν τὸν γάμον, μεταπεμπομένης δὲ αὐτοὺς ἐς Βυζάντιον
15 τῆς βασιλίδος, ἀδύνατοι εἶναι ἀπαλλύσεσθαι τανῦν ἐξ Ἰταλίας ἐσκήπτοντο. ἡ δὲ γλιχομένη μὲν κύριον τὸν θυγατριδοῦν τοῦ Βελισαρίου καταστήσεσθαι πλούτου, ἥδει γὰρ ἐπίκληρον ἰσομέ-
την τὴν παῖδα, οὐκ ὄντος Βελισαρίῳ ἑτέρου του γόνου, ἐπὶ μέντοι τῇ Ἀντωνίνης γνώμῃ θαρσεῖν οὐδαμῆ ἔχουσα, δειμαίνου-
20 σά τε μὴ μετὰ τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν οὐ φανείσα πιστὴ ἐς τὸν αὐτῆς οἶκον, καίπερ αὐτῆς οὕτω φιλανθρώπου ἐν τοῖς ἀναγ- C
καιωτάτοις τυχοῦσα, διασπάσθαι τὰ ξυγκείμενα, ἐργάζεται ἀνό-
σιον ἔργον. τῷ γὰρ μειρακίῳ τὴν παιδίσκην ξυνοικίξει οὐδενί

6. τὰ μὲν Alem. P. τῷ μὲν A. 7. ἔτι Alem. ἐπὶ AP.
8. [λόγτος] Vulgo ἰέντος. 11. θυγατριδῷ] θυγατριδίῳ A.
16. γλιχομένη Alem. γλιχομένη A. γλιχομένη P.

altero veluti ianixae pede, ad terram penitus collapsae ruina sunt. Sic bello Gotthico procedente, Belisarius re desperata, ut sibi quam primum ex Italia decedendi facultas fiat, Principem rogat; quo preces admittente, alacer e vestigio abit, Romanum militem, Italiamque valere iubens; quam maiore ex parte sub hostium potestate, et Perusiam dira obsidione reliquit oppressam; quae, dum ipse in suscepto itinere est, expugnata, in omnia, ut supra narravimus, mala devenit. Sed domi suae hoc interim Belisarius tulit infortunium. Theodora Augusta Belisarii filiae nuptias Anastasio nepoti perficere maturabat, ut et frequenter datis epistolis parentibus esset molestiae. Illi vitandi connubii causa in reditum nuptiae reiciunt; accersiti vero Byzantium, tunc ex Italia proficisci non posse praetexunt. Verum haec intelligens haud dubio puellam (nullis praeterea Belisario liberis) adituram haereditatem, bonorum Belisarii possessionem peroptat Anastasio. Antoninae tamen nihil fidenti ingenio; quia etiam veretur, ne ubi natura sibi vitae finem fecerit, benevolentiam, quam summis in rebus experta esset, et erga suam domum fidem abiciat, rescindatque pactiones. Ea re factum impium aggredi-

νόμῳ. φασὶ δὲ ὡς καὶ πλησιάσαι οὗτι ἔκουσαν ἠγάγκασε κρύβδην, οὕτω τε διαπεπαρθενευμένη τὸν ὑμέναιον τῇ κύρῃ ξυστήναι, τοῦ μὴ βασιλέα τὰ πρᾶσσόμενα διακωλύσαι. τοῦ μέντοι ἔργου ἔξωρασμένου ἔρωτι ἀλλήλοιν διαπύρω τινὶ ὃ τε Ἀναστάσιος καὶ ἡ παῖς εἶχοντο, καὶ χρόνος σφίσιν οὐκ ἦσσαν ἢ ὀκτὼ 5
 A 25 μηνῶν ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐτροίβη. ἤνικα δὲ Ἀντωνίνα τῆς βασιλίδος ἀπογενομένης ἐς Βυζάντιον ἦλθεν, ἐπιλάθεται μὲν ἐθελουσία ὧν ἐκείνη ἔναγχος ἐς αὐτὴν εἰργαστο, ὡς ἥμιστα δὲ ὑπολογισαμένη ὡς, ἦν τῷ ἐτέρῳ ἢ παῖς αὐτῇ ξυνοικίζοιτο, πε-
 D πορνευμένη τὰ πρότερα ἔσται, τὸν Θεοδώρας ἔκγονον κηδεστήν 10 ἀτιμάζει, τὴν τε παῖδα ὡς μάλιστα ἀκουσίαν βιασαμένη ἀνδρὸς τοῦ ἔρωμένου ἀπέστησε. μεγάλην τε ἀγνωμοσύνης ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἀπηνέγκατο δόξαν εἰς πάντας ἀνθρώπους, ἥκοτὰ τε οὐδενὶ πόνη ἀναπέθει τὸν ἄνδρα τοῦ ἄγους αὐτῇ μεταλαχεῖν τοῦδε. ὥστε διαρρηθῆναι τηρικᾶδε ὃ τοῦ ἀνθρώπου τρόπος ἐλήλεγκται. 15 καίτοι διομοσάμενος Φωτίῳ τε καὶ τῶν ἐπιτηδείων τισὶ πρότερον καὶ τὰ δμωμοσμένα οὐδαμῇ ἐμπεδώσας συγγνώμης ἐτύγγανε πρὸς πάντων ἀνθρώπων. αἴτιον γὰρ τοῦ ἀπίστου τάνδρος οὐ τὴν γυναικοκράτειαν, ἀλλὰ τὸ ἐκ τῆς βασιλίδος ὑπώπτειον εἶναι.
 P 18 ἐπεὶ δὲ Θεοδώρας ἀπογενομένης, ὥσπερ μοι εἴρηται, οὔτε Φωτίου οὔτε ἄλλου του τῶν οἱ ἀναγκαίων λόγος γεγένητο, ἀλλ' αὐτῷ δέσποινα μὲν ἢ γυνὴ ἐφαίνετο οὕσα, κύριος δὲ Καλλίγονος

8. τὰ πρᾶσσόμενα] Aberat τὰ.

9. ἦν τῷ Alem. ἦν τῷ AP.

16. διομοσάμενος AP.

17. δμωμοσμένα] ὁμοσμένα A.

18. τάνδρος Alem. ἀνδρὸς AP.

20. ἐπεὶ δὲ] ἐκαὶ καὶ A.

ibid. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ AP.

tur, puellamque contra ius fasque ephebo contubernio iungit, non sine rumore per vim prostratae clanculum pudicitiae, ut sponsalibus illato puellae vitio confirmatis, Princeps esse rebus impedimento non posset. Hoc facto nihilominus octo mensibus Anastasius, puellamque eodem usi contubernio, amore mutuo iam tenebantur, eoque ardentissimo. Extincta Imperatrice, ubi Byzantina appulit Antonina, sciens, prudensque in se nuper gestorum simulat oblivionem, nullamve reputans infamiam stupri, si filiam nuptui sic alteri collocaret, spreto desponso Theodoraep nepote, filiam sane invitam ab eius amore per vim abducit. Quam quidem ob rem apud omnes magnam retulit improbitatis opinionem; venientem vero ex Italia coniugem in partem tanti sceleris trahit nullo negotio. Et quidem ingenium Belisari aperte tandem deprehensum tum est. Nam quod pridem Photio, nonnullisque necessariis promissi fidem non praestiterit, facile veniam apud omnes invenit, qui nunquam suspicarentur coniugis dominatu, sed Imperatricis formidine fidem labefactatam: verum ea, ut dixi. defuncta cum nullam Photii, nullam familiarium rationem duceret, sed coniugem, eiusque Ionem Calligonum imperitantes

ὁ προαγωγὸς ἦν, τότε δὴ ἀπογόνους αὐτοῦ ἕπαντες ἐχλεύαζόν V 291
 τε διαφρυλλοῦντες καὶ ὅτε ἄνοιαν ὀφλισκάνοντι ἔλοιδοροῦντο. τὰ
 μὲν οὖν ἡμαρτημένα Βελισαρίῳ ἀπαρακαλύπτως εἰπεῖν ταύτη πη
 ἔχει· τὰ δὲ Σεργίῳ τῷ Βάκχου παιδί ἐπὶ Λιβύης ἡμαρτημένα
 5 διαρκῶς μὲν ἐν λόγοις μοι τοῖς ἐπιτηθείοις δεδήλωται, ὅς δὴ αἰ-
 τιώτατος γέγονε Ῥωμαίοις ἐνταῦθα διαφθαρεῖναι τὰ πράγματα τὰ
 τε πρὸς Λευέθας αὐτῷ πρὸς τῶν εὐαγγελίων ὁμωμοσμένα ἐν ἀλο-
 γίᾳ πεποιημένος καὶ τοὺς ὀδοήκοντα πρέσβεις οὐδενὶ λόγῳ δια- B
 χρησάμενος, τοσοῦτον δὲ μοι ταῦν ἐντιθέναι τῷ λόγῳ δεήσει, ὡς
 10 οὔτε νῦν δολερῶ οἱ ἄνδρες οὔτοι παρὰ Σέργιον ἦλθον οὔτε τινὰ A 26
 σκῆψιν ὁ Σέργιος ὑποψίας περὶ αὐτοὺς εἶχεν, ἀλλ' ἀδιώμοτος ἐπὶ
 Θόινην καλέσας τοὺς ἄνδρας διεχρήσατο οὐδενὶ κόσμῳ. ἀφ' οὗ
 δὴ Σολόμωνι καὶ τῷ Ῥωμαίων στρατῷ καὶ Λιβύσι πᾶσι διε-
 φθάρθαι ξυνέβη. δι' αὐτὸν γὰρ, ἄλλως τε καὶ Σολόμωνος τε-
 15 τελευτηκότος, ὥσπερ μοι εἴρηται, οὔτε τις ἄρχων οὔτε τις στρα-
 τιώτης ἐς πολέμου κίνδυνον ἵεναι ἤξιον. μάλιστα δὲ πάντων
 Ἰωάννης ὁ Σισινιόλου τῷ ἐς αὐτὸν ἔχθει ἀπόμαχος ἦν, ἕως
 Ἀρεόβινδος ἐς Λιβύην ἀφίκετο. ἦν γὰρ ὁ Σέργιος μαλθακὸς μὲν C
 καὶ ἀπόλεμος, τὸ δὲ ἤθος καὶ τὴν ἡλικίαν κομιδῆ νέος, φθόνῳ
 20 τε καὶ ἀλαζονείᾳ ἐς ὑπερβολὴν ἐχόμενος ἐς πάντας ἀνθρώπους,
 τεθρυσμένος τε τὴν διαίταν καὶ τὰς γνάθους φουσῶν. ἀλλ'

1. ἀπογόνους] καταγόνους Reisk. 2. διαφρυλλοῦντες AP.
 5. ὁς Alem. P. ὡς A. 7. Λευέθας] Λευεθάς P. λευεθαῖ A.
 ἰβιδ. ὁμωμοσμένα] ὁμωσμένα A. ὁμωσμένα P. 15. οὔτε
 τις — οὔτε] Vulgo οὐδέ τις — οὔτα. 17. ἔχθει Alem. ἔχθει
 AP. ἰβιδ. ἀπόμαχος] Vulgo ἀπομαζόμενος. 21. τεθρυσ-
 μένος Alem. τεθρυσλημένος AP. ἰβιδ. φουσῶν] φουσῶν AP.

haberet: tunc enimvero contemni ab omnibus et veluti demens subsan-
 nari. Haec quidem, ut libere dicam, peccavit Belisarius. Quae autem
 Sergius Bacchi filius commisit in Africa, iam satis opportuno loco nar-
 rata sunt: eius enim causa res male gesta Romanis in ea provincia;
 Levathis iurata fides, conceptis ad Evangelia verbis, et violata tamen;
 trucidati nulla ratione octoginta legati, qui (quod mox praeterea dicen-
 dum) nec dolo malo ad Sergium proficiscerentur, nec ullus esset suspi-
 cionis locus; apparatus tamen epulis acceptos, neglecto sacramento, per
 scelus interfecit; quae fuit origo non modo Solomonis ducis, sed Roma-
 norum etiam, et Africanorum interitus. Extincto Solomone, cum duces
 alii, tum milites pugnae discrimina detrectarunt, omniumque maxime
 Iovannes Sisinoli, qui ad Areobindi usque in Africanam adventum praelio
 abstinuit, nempe in Sergium odio, quodque is esset imbellis et delicatus,
 ac ut aetate prorsus iuvenili, sic etiam moribus; invidia et petulantia
 in omnes homines effusissimus, molli fractoque cultu, et buccis ad su-
 perbiam inflatis. Verum quod Antoninae Belisarii coniugis septem sibi

ἐπεὶ τῆς Ἀντωνίνης τῆς Βαλισαρίου γυναικὸς ἐγγόνης ἐτύχανε
 μνηστὴρ γεγονώς, τίσιν τινὰ ἐς αὐτὸν ἢ βασιλεὺς ἐξενεγκεῖν ἢ
 παραλύειν τῆς ἀρχῆς οὐδαμῆ ἤθελε, καίπερ ἐνδεδεχέστατα δια-
 φθειρομένην Λιβύην ὄρωσα, ἐπεὶ καὶ Σολόμωννα τὸν Σεργίου
 ἀδελφὸν τοῦ Πηγασίου φόνου αὐτῆ τε καὶ βασιλεὺς ἀθῶον ἀφή- 5
 κεν. ὃ τι δὲ τοῦτ' ἔστιν αὐτίκα δηλώσω. ἐπειδὴ ὁ Πηγάσιος
 D τὸν Σολόμωνα πρὸς τῶν Λευαθῶν ὠνήσατο καὶ οἱ βάρβαροι ἐπ'
 οἴκου ἀπεκομίσθησαν, ὁ μὲν Σολόμων ζῶν τε Πηγασίῳ τῷ ἐωνη-
 μένῳ καὶ στρατιώταις ὀλίγοις τισὶν εἰς Καρχηδόνα ἐστέλλετο, ἐν
 δὲ τῇ ὁδῷ ταύτῃ λαβὼν ὁ Πηγάσιος ὃ τι δὴ ἀδικοῦντα Σολόμωνα 10
 χρῆναί οἱ ἔρασκεν ἐν μνήμῃ εἶναι ὡς αὐτὸν ἔναγχος ἐκ τῶν πολε-
 μίων ὁ θεὸς ῥύσαιτο. ὁ δὲ χαλεπήνας, ὅτι δὴ οἱ ἅτε δοριαλώτῳ
 ὠνείδισε, τὸν Πηγάσιον εὐθὺς ἔκτεινε, ταῦτά τε σώστρα τῷ ἀν-
 A 27 θρώπῳ ἀπέδωκεν. ἐπειδὴ τε ὁ Σολόμων ἐς Βυζάντιον ἦλθε, κα-
 θαρὸν αὐτὸν βασιλεὺς τοῦ φόνου ἐπολεῖ, ἅτε προδότην ἀνελόντα 15
 τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. γράμματά τε αὐτῷ ἐδίδου τὴν ὑπὲρ τού-
 των ἀσφάλειαν παρεχόμενος. καὶ ὁ μὲν Σολόμων οὕτω τὴν τίσιν
 διαφυγῶν ἐπὶ τὴν ἔψαν ἄσμενος ἦει, τὴν τε πατρίδα καὶ γένος
 τὸ κατὰ τὴν οἰκίαν ὑψόμενος. ἢ δὲ ἀπὸ τοῦ θεοῦ τίσις ἐν ταύτῃ
 τῇ ὁδῷ καταλαβοῦσα ἐξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφανίζει. τὰ μὲν οὖν 20
 ἀμφὶ Σολόμωνί τε καὶ Πηγασίῳ τῆδε ἐχώρησεν.

P 19   ζ'. Οἵτινες δὲ ἀνθρώπῳ Ἰουστινιανός τε καὶ Θεοδώρου
 ἦσθη τρόπῳ τε δῖα διεσπάσαντο τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἐρῶν

12. δοριαλώτῳ AP.
 θεοῦ A. τοῦ om. P.

14. 17. Σολόμων] σολομών A. 19. τοῦ
 21. Σολόμωνι P. σολομώντα A. σο-
 λομώντι Alem. 22. ἀνθρώπῳ Reisk. Vulgo ἀνθρώπων.

desponderat, in eum animadvertere nunquam Augusta voluit, nec imperio spoliare, quamquam properante ruina Africam collabentem videret. Quin et iuniorem Sergii fratrem Solomonem interempti Pegasii crimine liberavit ipsa et Imperator. Id uti se habuit, paucis expedio. Posteaquam Leuathis pro Solomone pretium solvit Pegasius, reductis domum barbaris, ipse cum Pegasio, a quo redemptus fuerat, et parva militum manu, petebat Carthaginem. Quo in itinere manifestum flagitii Solomonem monet Pegasius, meminisset nuper se divinitus ereptum ab hostibus: ille indigne ferens obiectam sibi quasi mancipio libertatem, repente Pegasium interimit, illud vitae servatae praemium rependens. Ut vero Byzantium venit, ab Imperatore caedis absolvitur, tanquam ipse morte perdidit perduellem Imperii Rom. scriptoque accipit indemnitate. Ubi supplicium ille sic evasit, patriam propinquos iae revisurus in Orientem alacer properavit: sed divina ultione persequente, in itinere decessit e vita. Ita haec de Pegasio et Solomone gesta.

6. Venio nunc ad Iustinianum et Theodoram, dicturus quid hominum uterque fuerint, quibusve modis rem Romanam affligerint. Byzan-

ἔρχομαι. *Λέοντος ἐν Βυζαντίῳ τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος, γεωργοὶ νεανίαι τρεῖς, Ἰλλυριοὶ γένος, Ζιμαρχὸς τε καὶ Διτύβιστος καὶ Ἰουστίνος ὁ ἐκ Βεδεριανῆς, πρῶγμασιν ἐνδεδεχίστατα τοῖς ἀπὸ τῆς πενίας οἴκοι μαχόμενοι τούτων τε ἀπαλλαξίοντες 5 ἐπὶ τῷ στρατεύεσθαι ὤρμησαν. καὶ περὶ βυδίζοντες ἐς Βυζάντιον ἦσαν, σισύρας ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοὶ φέροντες, ἐν αἷς δὴ ἄλλο οὐδὲν ὄτι μὴ διπύρους ἄριτους οἴκοθεν ἐμβεβλημένοι ἀφίοντο, ταχθέντας τε ἐν τοῖς στρατιωτικαῖς καταλόγοις βασιλεὺς αὐτοὺς ἐς τοῦ παλατίου τὴν φυλακὴν ἐπεξέλεξατο. κάλλιστοι γὰρ 10 ἅπαντες τὰ σώματα ἦσαν. χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἀναστασίῳ τὴν βασιλείαν παραλαβόντι πόλεμος πρὸς τὸ Ἰσαύρων ἔθνος ὄπλα ἐπ' αὐτὸν ἀραμένους κατέστη. στρατιάν τε λόγου ἀξίαν ἐπ' αὐτοὺς ἐπεμψεν, ἥσπερ Ἰωάννης ἠγεῖτο, ἐπὶ κλησιν κυρτός. οὗτος Ἰωάννης τὸν Ἰουστίνον ἀμαρτάδος τινὸς ἕνεκα ἐν δεσμοτηρίῳ καθείρ- 15 ξεν, ἡμέρᾳ τε τῇ ἐπιούσῃ ἕξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφανιστὴν ἐμελλεν, εἰ μὴ τις μεταξὺ ἐπιγενομένη ὄψις ὄνειρον ἐκάλυπεν. ἔφη γὰρ οἱ ἐν ὄνειρῳ ὁ στρατηγὸς ἐντοχεῖν τινα παμμεγέθη τε τὸ σῶμα καὶ 20 τᾶλλα κρείσσω ἢ ἀνθρώπῳ εἰκάζεσθαι. καὶ τὸν μὲν οἱ ἐπισκῆψαι μεθεῖναι τὸν ἄνδρα, ὄνπερ καθείρξας ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ ἐτόγχανεν· αὐτὸν δὲ τοῦ ὕπνου ἐξαναστάντα ἐν ἀλογία τὴν τοῦ ὄνειρου ὄψιν ποιήσασθαι. ἐπιλαβούσης δὲ καὶ ἑτέρας τυκτὸς ἐδόκει μὲν ἐν τῷ ὄνειρῳ καὶ αὐθις τῶν λόγων ἀκούειν ὄνπερ ἠχηκδεις*

3. ἐνδεδεχίστατα τοῖς ἀπὸ] ἐνδεδεχίστατης ἀπὸ Suidas s. v. ἐνδεδεχίστατα. 4. τοῖς Alem. Malt. τῆς AP. 7. διπύρους Suidas s. v. διπύρους et σισύρα. πηροῦς AP. 10. ἅπαντες] ἁπάντων Reisk. 12. κατέστη Alem. P. ὄπλις A. 14. Ἰουστίνον Alem. ex MS. Med. et P. Ἰουστινιανόν A et codd. Vat. 15. ἀφανιστὴν Reisk. ἀφανίζειν Alem. ἀφίειν A. ἀφίειν P. 22. μὲν Reisk. μένειν AP.

tii Leo summam habebat Imperii, cum tres in Illyria nati, exercendis- que agris assueti adolescentes Zimarchus, Ditybius et Iustinus (cuius Bederiana patria fuit) summae, qua domi premebantur, egestatis vitandae causa, militiam sequuntur, pedibusque Byzantium veniunt, relictis post terga sagis, in quibus praeter secundarios panes, nihil eis quod reciderent, ex re domestica fuit. Numeris militaribus inscripti ab Imperatore, utpote egregia corporis forma conspicui, ad regiae custodiam seliguntur. Imperio deinde potitus Anastasius, in Isaurus, qui arma sumpserant, florentissimum immittit exercitum, quem Ioannes gibbus ducavit. Is Iustinum criminis reum includit carcere, postridie statim capite plectendum. Verum, ut dux ille narrare solebat, a proposito deterreretur, viso per quietem sibi, qui proceritate ac reliquo corporis habitu praestantius quid homine prae se ferret, iuberetque dimitti quem pridie tradidisset custodiae. Ille somno excitus non magni ducit quae in

D τὸ πρότερον, ἐπιτελέσαι δὲ τὰ ἐπιτεταγμένα οὐδ' ὡς βεβουλῆσθαι. τρίτον τέ οἱ ἐπιστάσαν τὴν τοῦ οὐείρου ὄψιν ἀπειλήσαι μὲν τὰ ἀνήκεστα, ἦν μὴ τὰ ἐπηγγελμένα ποιολῆ, ἐπειπεῖν τε ὡς αὐτοῦ τε τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ξυγγενείας χάρος οἱ μέγα ὀργισθησομένῳ ἐς χρόνον τὸν ὄπισθεν εἶη. τότε μὲν οὖν οὕτως Ἰου-5 στίνῳ περιεῖναι ξυνέβη, προϋόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐς μέγα δυνάμειως οὔτος Ἰουστινὸς ἐχώρησεν. ἄρχοντα γὰρ αὐτὸν Ἄνουστάσιος βασιλεὺς κατεστήσατο τῶν ἐν παλατιῷ γυλάκων. ἐπειδὴ τε ὁ βασιλεὺς ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο, αὐτὸς τῇ τῆς ἀρχῆς δυνάμει τὴν βασιλείαν παρέλαβε, τυμβογέρων μὲν γεγονῶς ἤδη, ἀμάθη-10 τος δὲ γραμμάτων ἀπάντων καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἀναγράφητος P 20 ὢν, οὐ γεγονὸς ἐν Ῥωμαίοις πρότερον τοῦτό γε. εἰδισμένον δὲ γράμματα οἰκεῖα τοῖς βιβλίοις ἐντιθέναι τὸν βασιλέα, ὅσα ἂν ἐπαγγέλλοντος αὐτοῦ γίνοιτο, αὐτὸς μέντοι οὔτε ἐπηγγέλλεν οὔτε τοῖς πρασσομένοις ξυνεπίστασθαι οἷός τε ἦν. ὃς δὲ παρεδρεύειν 15 αὐτῷ ἔλαχεν ἀρχὴν τὴν τοῦ καλουμένου κοιαιστορος Πρὸκλος ὄνομα, αὐτὸς δὴ αὐτονόμῳ γνώμῃ ἅπαντα ἔπρασσεν. ὅπως δὲ μαρτυρίαν τῆς βασιλείως χειρὸς ἔχοιεν, οἷς ἐπίκειται τὸ ἔργον τοῦτο, ἐπενοήθη τάδε. ζύλῳ εἰργασμένῳ βραχεῖ ἐγκολάψαντες μορφήν A 29 B τινὰ γραμμάτων τεττάρων, ἅπερ ἀναγνῶναι τῇ Λατίνων φωνῇ 20 δύνανται, γραφίδα τε βαφῇ βάψαντες, ἧ βασιλεῖς γράφειν εἰώθασιν, ἐνεχειρίζοντο τῷ βασιλεῖ τούτῳ. καὶ τὸ ζύλον, οὐπερ

10. τυμβογέρων] Suidas s. h. v.   *ibid.* ἀμάθητος — ἀναγράφητος] Suidas s. v. Ἰουστινὸς.   14. ἐπηγγέλλεν P. ἐπηγγέλλεν A.   15. „ξυνεπίστασθαι] ξυνεπίσθαι, aut ξυνεπίστασθαι. Prius rectius.“ Reisk.   18. οἷς ἐπίκειται P. ἧ * * * ἐπίκειται A.   22. ἐνεχειρίζον δὲ τῷ βασιλεῖ ταύτην Reisk.

somno visa forent, nocteque insequente iisdem in quiete visis-et auditis, ac nihilominus neglectis; tertio ab eadem illa specie atrocioribus minis exagitur, ut dicto pareat: Nam hoc, inquit, homine, huiusque propinquus opus cum primis erit, quando ira mihi mox concitabitur. Sic mortem evadere Iustino contigit. Tempore delnde procedente, magnam is consequitur potentiam, Praetorianis militibus praefectus ab Anastasio Principe: qui ubi fato concessit, ea fretus Iustinus praefectura capessivit Imperium, senex iam licet capularis, et, quod Romanis antehac non evenit, adeo litterarum expertus et, quod dicitur, alphabeticus, ut cum sui soleat nominis apices libellis indere Princeps, cum quid imperat faciendum, ipse neque imperare neque compos esse posset rerum gerendarum, sed Proclus, qui officio Quaestoris fungebatur eique assidebat, omnia faceret pro arbitrio. Verum ut aliquod Imperatoris manus extaret argumentum, a magistratu, qui id muneris habet, excogitatum hoc est. Tabellae lignae perpolitae formam quatuor literarum, quae legi Latine possent, incidendam curant, eaque libello imposita, calamus colore im-

ἐμνήσθην, τῷ βιβλίῳ ἐνθήμενοι, λαβόμενοι τε τῆς βασιλέως χει-
 ρός, περιήγον μὲν ξὺν τῇ γραφίδι ἐς τῶν τεττάρων γραμμῶν
 τὸν τύπον, ἐς πάσας τε τὰς τοῦ ξύλου αὐτὴν περιελίξαντες ἐντο-
 μὰς οὕτω δὴ ἀπηλλάσσοντο, τοιαῦτα βασιλέως γράμματα φέ-
 5 ροντες. τὰ μὲν ἀμφὶ τῷ Ἰουστίνῳ ταύτῃ Ῥωμαίοι εἶχε. γυ-
 ναικὶ δὲ ὄνομα Λουπικίῃ ξυνώκει. αὐτὴ δὲ δοῦλη τε καὶ βάρ-
 βαρος οὕσα τοῦ πρόσθεν αὐτὴν ἐωνημένον παλλακὴ γέγονε. καὶ
 αὐτὴ μὲν ξὺν Ἰουστίνῳ ἐπὶ βίου δυσμαῖς τὴν βασιλείαν ἔσχεν.
 Ἰουστίνος μὲν οὖν οὔτε τι πονηρὸν τοὺς ὑπηκόους ἐργάζεσθαι
 10 οὔτε ἀγαθὸν ἴσχυεν. εὐθελὲς γὰρ πολλῇ εἶχeto, ἄγλωττός τε C
 παντάπασιν ὢν καὶ ἀγροικιζόμενος μάλιστα. ἀδελφιδοῦς δὲ αὐτῷ
 Ἰουστινιανὸς νέος ὢν ἔτι διωκεῖτο τὴν ἀρχὴν ζύμπασαν καὶ γέγονε
 Ῥωμαίοις ξυμφορῶν αἴτιος, οἷας τε καὶ ὄσας ἐς τὸν ἅπαντα αἰῶ-
 να οὐδεὶς που πρότερον ἀκοῆ ἔλαβεν. ἔς τε γὰρ ἀνθρώπων ἄδι-
 15 κων φόνον καὶ χρημάτων ἀρπαγὴν ἀλλοτρῶν ῥᾶστα ἐχώρει, καὶ
 οὐδὲν ἦν αὐτῷ μυριάδας πολλὰς ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι, καί-
 περ αὐτῷ αἰτίων οὐδεμίαν παρασχομένων. καὶ φυλάσσειν μὲν
 τῶν καθεσταμένων οὐδὲν ἤξιλον, ἅπαντα δὲ νεοχμοῦν ἐς αἰὶ ἤθε-
 λε, καὶ τὸ ζύμπαν εἰπεῖν, μέγιστος δὴ οὗτος διαφθορεὺς τῶν εὖ
 20 καθεσταμένων. τὸν μὲν οὖν λοιμὸν, ὅσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν D
 λόγοις ἐρρήθη, καίπερ ἐπισκῆψαντα εἰς τὴν γῆν ζύμπωσαν, διέ-
 φυγον ἄνθρωποι οὐχ ἡσσοὺς ἢ ὄσοις διαφθαρεῖναι τετύχηκεν, ἢ

1. ἐνθήμενοι] ἐπιθήμενοι Reiskius. 2. τῶν τεττάρων] τὸν
 τεττάρων AP. 14. ἀνθρώπων Alem. P. ἐξ ἀνθρώπων A.
 18. καθεσταμένων] καθεσταμένων Suidas s. v. νεοχμοῦν. *ibid.*
 νεοχμοῦν Alem. P. νεοχμοῦν A. 22. ἢ ὄσοις P cum Suida
 s. v. ἐπισκῆψτω. ἢ om. A.

batus, quo scribere mos est Imperatoribus, huic Principi tradebatur in
 manum, quam alii prehensantes ducebant, circumagebantque calamum
 per quatuor illas litterarum formas, nempe singulas tabellae incisuras,
 atque ita demum iis ab Imperatore litteris reportatis recedebant. Is qui-
 dem Romanus erat Iustinus. Coniux vero, cui nomen Lupicinae fuit,
 serva eaque barbara, sui pellex emptoris Iustini, et ad usque vitae
 exitum Imperii socia. Neque malo subiectis, neque bono esse Iustianus
 quidem potuit, insignis homo stoliditatis, summa cum infantia summa-
 que cum rusticitate coniunctae. At eius sororis filius Iustinianus aetate
 adhuc iunior, et qui summam moderabatur Imperii, is demum fuit Ro-
 manis tot tantorumque malorum auctor, quot et quanta audita non sunt
 ex omni superiorum aetatum memoria. Facile prorumpibat in opum alio-
 quarum rapinas, in caedes, sic ut pro nihilo duceret innumeram perdere
 omnem criminis insontem multitudinem. Statuta servare nequaquam illi
 animus; contra semper rebus studere novis, et, uno verbo, bene con-
 stititatis pestem importare funestissimam. Luem illam, quam superioribus

- A 30 οὐδαμῇ τῇ νόσῳ ἀλόντες ἢ ὑγιαζόμενοι, ἐπειδὴ σφίσιν ἀλῶναι
 ξυνέβη. ἄνδρα δὲ τοῦτον διαφυγεῖν ἀνθρώπῳ γε ὄντι τῶν πάν-
 των Ῥωμαίων οὐδενὶ ξυνηέχθη, ἀλλ' ὥσπερ τι ἄλλο ἐξ οὐρα-
 νοῦ πάθος ὄλω τῷ γένει ἐπεισπεσὸν ἀνέπαφον οὐδένα παντελῶς
 εἶασε. τοὺς μὲν γὰρ ἔκτεινεν οὐδενὶ λόγῳ, τοὺς δὲ πενία μαχο- 5
 μένους ἀφείδ' ἀθλιωτέρους τῶν τετελευτηκότων εἰργάζετο, εὐχομέ-
 νους τὰ παρόντα σφίσι διαλῦσαι θανάτῳ οἰκτίστω. τινῶν μὲν-
 τοι ξὺν τοῖς χρήμασι καὶ τὰς ψυχὰς εἶλεν. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἦν αἰ-
 τῷ μόνῃ καταλῦσαι τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, Λιβύης τε καὶ Ἰτα-
 V. 298 λίας οὐκ ἄλλον του ἕκκα πεποιῆσθαι τὴν ἐπικράτησιν ἴσχυσεν 10
 P 21 ἢ ὥστε ξὺν τοῖς πρότερον ὑφ' αὐτῷ οὔσι διολλέσαι τοὺς ταύτη ἀν-
 θρώπους. οὐπω γοῦν δεκαταῖος εἰς τὴν δύναμιν γεγονὼς Ἀμάν-
 τιον τῶν ἐν παλατιῷ εὐνούχων ἄρχοντα ξὺν ἑτέροις τισὶν ἐξ αἰ-
 τίας οὐδεμιᾶς ἔκτεινεν, ἄλλο οὐδὲν τῷ ἀνθρώπῳ ἐπενεγκῶν, πλήν
 γε δὴ ὅτι ἐς Ἰωάννην τὸν τῆς πόλεως ἀρχιερέα λόγον τινα προ- 15
 πατῆ εἶποι. καὶ ἀπ' αὐτοῦ φοβερώτατος γέγονεν ἀνθρώπων
 ἀπάντων. αὐτίκα δὲ καὶ Βιταλιανὸν τὸν τύραννον μετεπέμψατο,
 ᾧ δὴ τὰ πιστὰ πρότερον ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας παρέσχετο, διαλα-
 χὼν αὐτῷ καὶ τῶν ἐν Χριστιανοῖς μυστηρίων. ὀλίγῳ τε ὕστερον
 ἐξ ὑποψίας αὐτῷ προσκεκροκότα ξὺν τοῖς ἐπιτηδεύεις ἐν παλα- 20
 τιῳ λόγῳ οὐδενὶ διεχρήσατο, πλίσεις οὕτω δεινοτάτας ἐμπειδῶσαι
 οὐδαμῇ ἀξιώσας.

1. ἢ ὑγιαζόμενοι ex MS. Med. Alem. et P. ἢ * γενόμενοι A: unde
 Tourpius ἢ περιγενόμενοι. *ibid.* σφίσι] σφίσι AP. 10. ἴσχυ-
 σεν] ἔσπευσεν Keisk. 16. φοβερώτατος P. φοβερώτερος A.

libris in totum fere terrarum orbem pervasisse narravimus, non pauciores homines vel non conceptam effugere contigit, vel conceptam depellere, quam ea perire. At Iustinianum evitavit nemo Romanorum omnium, qui velut e caelo immissa pernicies ac labes nullum non infecit, alios nefarie de medio sustulit; aliis vitam dira afflictandam egestate condonans, perditis miseriores effecit, qui vel crudelissimo supplicio tantis malis solvi cuperent; aliorum demum nec fortunis parcere, nec vitae libuit. Non illi satis Romanum Imperium evertisse; ad subiugandam Africam et Italiam vires convertit, ut cum subiectis sibi Provinciis illas etiam gentes unum in exitium deturbaret. Vix decimus dies abierat ex quo cum potestate fuit, et Amantium eunuchorum aulae principem nonnullis cum aliis interfecit, in crimen illum ea tantum re ducens, quod nescio quam vocem petulantius in Ioannem iactavit urbis antistitem; ex quo omnium hominum evasit formidolosissimus. Illico vocatum mittit Vitalianum Tyrannum fide publica, impunitate promissa, et una susceptis Christianorum mysteriis. Paulo deinde post dato suspicioni, atque offensionis loco, eum ac necessarios in Aula impie contrucidavit, nihil veritus fidem fallere tam formidandam.

ζ'. Τοῦ δὲ δήμου ἐκ παλαιοῦ ἐς μόρας δύο διεστηκότος, B
ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, μίαν αὐτὸς τὴν
Βενέτων ἑταιρισάμενος, ἢ οἱ καὶ τὸ πρότερον κατεσπουδασμένη
ἐτύχανε, ξυγχῆν τε καὶ συνταράξαι ἅπαντα ἴσχυσε. καὶ ἀπ' A 31
5 αὐτοῦ ἐς γόνυ ἰλθεῖν Ῥωμαίοις τὴν πολιτείαν πεποίηκεν. οὐχ
ἅπαντες δὲ οἱ Βένετοι ἐπισπείσθαι τῇ τοῦδε ἀνδρὸς γνώμῃ ἔγνω- A 31
σαν, ἀλλ' ὅσοι στασιῶται ὄντες ἐτύχانون. καὶ αὐτοὶ μέντοι
προϊόντος ἤδη τοῦ δεινοῦ σωφρονέστατοι ἔδοξαν εἶναι ἀνθρώπων
ἀπάντων. ἐνδειστέρως γὰρ ἢ κατὰ τὴν ἔξουσίαν ἡμάρτανον. οὐ C
10 μὴν οὐδὲ τῶν πρασίνων οἱ στασιῶται ἤσυχῃ ἔμενον, ἀλλὰ καὶ
αὐτοὶ ἔπρασσον αἰετὰ ἐγκλήματα ἐς ὅσον σφίσι δυνατὰ ἐγεγόνει,
καίπερ κατὰ μόνας διηκεῖς κολαζόμενοι. ὅπερ αὐτοὺς ἐς τὸ
θρασύνεσθαι πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἐς αἰετὴν ἤγεν. ἀδικούμενοι γὰρ
εὐώσασιν ἐς ἀπόνοιαν τρέπεσθαι ἀνθρωποὶ. τότε οὖν τοὺς Βε-
15 νέτους αὐτοῦ ῥηπίζοντός τε καὶ διαφανῶς ἐρεθίζοντος ἅπασα κατ'
ἄκρας ἢ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἐκινήθη ὥσπερ σεισμοῦ ἢ κατακλυσμοῦ
ἐπιπεσόντος ἢ πόλεως ἐκείστης πρὸς τῶν πολεμίων ἀλοσύης. πάν- D
τα γὰρ ἐν ἅπασι ξυνεταράχθη καὶ οὐδὲν ὑφ' ἑαυτοῦ τὸ λοιπὸν
ἔμεινε, ἀλλ' οἱ τε νόμοι καὶ ὁ τῆς πολιτείας κόσμος ξυγγύσεως
20 ἐκινενομένης ἐς πᾶν τοῦναντίον ἐχώρησαν. καὶ πρῶτα μὲν τοῖς
στασιώταις τὰ ἐς τὴν κόμην ἐς νεώτερόν τινα μετεβέβλητο τρέ-

3. Βενέτων] βένετον A. 6. τοῦδε ἀνδρὸς] τοῦδε τάνδρὸς αὐτ
τοῦ ἀνδρὸς Reisk. 8. τοῦ δεινοῦ Alem. δεινοῦ P. νοῦ A.
13. ἐς αἰετὴν ἤγεν] ἐσηγεν Reisk. ibid. ἀδικούμενοι — ἀνθρω-
ποι.] Suidas s. v. ἀπόνοια. 15. αὐτοῦ Alem. P. αὐτῶν A.
18. ὑφ'] ἐφ' Reisk. 21. ἐς τὴν] ἀμφὶ τὴν Suidas s. v. εὐ-
πέσασα. ibid. μετεβέβλητο] παραβέβληται Suidas.

7. Cum pridem duae populi, ut diximus, factiones essent, conciliata sibi altera Venetorum, cuius iam antea studia acquisierat, ita miscere omnia potuit ac perturbare, ut exinde rem Romanorum publicam inclinatum labefactarit, licet Venetorum seditiosi quique duntaxat illius libidini obtemperarent, qui tamen gliscente calamitate, omnium mortalium moderatissimi habitus sunt, quod data peccandi potestate parcius abuterentur. Ex prasinis vicissim, qui seditiones agitent, haud sese continerunt; sed ut sibi facultas fuit, ita facinora perpetrarunt, quamquam identidem occultis affecti suppliciis; ex quibus quotidie nihilominus sumerent maiores spiritus. Nam usu venit, ut iniuriis lacessiti ad maiora flagitia traducant animum. Ergo proritatis tum ab eo concitatusque palam Venetis, universum convulsam suis sedibus est Romanum Imperium, quasi ab hostibus vastatae urbes, vel terrae quodam motu prostratae, vel clavione oppressae; nam omnia passim concussa, locoque dimota, iura, leges, ac totus Reipub. status susque deque tracta sunt. Factionis

πον. ἀπεκείροντο γὰρ αὐτὴν οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις Ῥωμαίοις. τοῦ μὲν γὰρ μύστακος καὶ τοῦ γενείου οὐδαμῆ ἤπτοντο, ἀλλ' αὐτοῖς κατακομῶν ἐπὶ πλείστον ὥσπερ οἱ Πέρσαι ἐς αἰεὶ ἤθελον. τῶν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν τὰ ἔμπροσθεν ἄχρι ἐς τοὺς κροτάφους ἀποτεμόμενοι τὰ ὀπισθεν ἀποκρέμασθαι σφίσι ἐπὶ μικρότατον λόγῳ 5
P 22 οὐδενὶ εἶων, ὥσπερ οἱ Μασσαγέται. διὸ δὴ καὶ Οὐννικὸν τὸ τοιοῦτον εἶδος ἐκάλουν. ἔπειτα δὲ τὰ ἐς τὰ ἱμάτια εὐπάρουφοι ἤξιον εἶναι ἅπαντες, κομπωδεστέραν ἢ κατὰ τὴν ἐκάστου ἀξίαν ἐνδιδυσκό-
A 32 κόντων παρῆν. τοῦ δὲ χιτῶνος τὸ ἀμφὶ τῷ χεῖρι μέρος ἐς τὸν 10 καρπὸν ξυνήει σφίσι ἐν στενῷ μάλιστα. τὰ δὲ ἐνθῆνδε ἄχρι ἐς ὤμιον ἐκάτερον ἐς ἄφατόν τι εὗρους διεκέχυτο χρῆμα. ὁσάκις τε ἡ χεὶρ αὐτοῖς σείοιτο ἀναβοῶσιν ἐν τοῖς θεάτροις τε καὶ ἵπποδρομίοις, ἢ ἐγκελευόμενοις, ἥπερ εἰώθει, ἐς ὕψος αὐτοῖς τοῦτο τὸ μέρος ἀτεχνῶς ἤρητο, αἰσθησιν παρεχόμενον τοῖς ἀνοήτοις, ὅτι 15
B δὴ αὐτοῖς οὕτω καλὸν τε τὸ σῶμα καὶ ἀθρὸν εἶη ἄν, ὥστε δεῖν γε αὐτοῖς πρὸς τῶν τοιούτων ἱματίων καλύπτεσθαι, οὐκ ἐννοοῦσιν ὅτι δὴ αὐτοῖς τῷ τῆς ἐσθῆτος ἡραιωμένῳ τε καὶ κενῷ πολλῷ ἔτι μᾶλλον τὸ τοῦ σώματος ἐξίτηλον διελεγχθεῖη. αἱ ἐπωμίδες δὲ

1. αὐτὴν P cum Suida. αὐτοὶ A. 2. αὐτοῖς] αὐτὸν Suidas. 5. ἀποτεμόμενοι] ἀποτεμνόμενοι Suidas. *ibid.* σφίσι Suidas. σφίσι AP. *ibid.* ἐπὶ μικρότατον ex Suida addidi. 6. Οὐννικὸν P. οὐννικὸν A. Οὔνιον Suidas. *ibid.* τοιοῦτον] αὐτὸ Suidas. 7. τὰ ἱμάτια P cum Suida. ταρμάτια A. 9. ἐξ οὗ Suidas. ἐξ οὗ AP. 10. τὸ ἀμφὶ Alem. ex MS. Med. τοῦ ἀμφὶ AP et Suidas. *ibid.* μέρος Alem. P. μέρος αὐτοῖς A et Suidas. 11. μάλιστα P cum Suida. μάλιστα δὲ A. μάλιστα δὴ Reisk. 12. εὗρους] εὗρος Suidas, omisso quod sequitur χρῆμα. 14. τοῦτο τὸ — παρεχόμενον τοῖς ex Suida add. Alem. P. 18. ἡραιωμένῳ Suidas. ἡρηωμένῳ AP. ἡνωμένῳ aut ἡσηρημένῳ Reisk. *ibid.* κενῷ] καινῷ Suidas. 19. διελεγχθεῖ AP. Correxī ex Suida.

statim comere caesariem, ac novo quodam, et Romanis alieno cultu recidere; nam mento et alis intonsis, quae Persarum more prolixè lubebat promittere, sinciput capillitio ad tempora usque nudarunt, coma ad occipitium permissa, ut Massagetae solent, nulla lege diffuere; quare et hunc habitum Hunnicum appellavere. Omnes sibi curarunt vestes arte laboratas, iisque quam pro dignitate splendidioribus amiciebantur, quas iniquis sibi praedis poterant comparare. Vestis manicae ad volam strictissime colabant; inde vero ad humeros in miram amplitudinem diffundebantur. Cum autem in Theatro vel Circo intenta manu vociferarentur, vel alios, ut fit, incitarent; ea potissimum vestimenti pars exerebatur, ut Bardis opinionem afferrent, tam plena fortique esse se corporis habitudine, ut illo egeret vestium amictu; neque viderunt tumida et inanī veste tanto magis sui corporis prodendam tenuitatem. Humera-

καὶ ἀναξυρίδες καὶ τῶν ὑποδημάτων τὰ πλεῖστα ἐς τῶν Οὐννων
 τό τε ὄνομα καὶ τὸν τρόπον ἀπεκέκρητο σφίσι. ζειδηροφόρον
 δὲ νύκτωρ μὲν τὰ πρῶτα ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἅπαντες σχεδὸν, ἐν
 δὲ γε ἡμέρᾳ ξιφιδία περὶ τὸν μηρὸν δίστομα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ ἀπο- V 294
 5 κρυψάμενοι, ξυνιστάμενοι τε κατὰ συμμορίας, ἐπειδὴν συσκο-
 τάζοι, ἐλωποδύτουν τοὺς ἐπιεικεστέρους ἐν τε ὄλη ἀγορᾷ καὶ τοῖς C
 στενωποῖς, ἀφαιρούμενοι τοὺς παραπεπτωκότας τὰ τε ἱμάτια
 ζῶνας τε καὶ περόνας χρυσοῦς καὶ εἴ τι ἄλλο ἐν χερσὶν ἔχοιεν. τι-
 νὰς δὲ πρὸς τῇ ἀρπαγῇ καὶ κτείνειν ἤξιλον, ὅπως μηδεὶ τὰ ξυμ-
 10 πόντα σφίσι ἀναγγελλωσιν. οἷς δὲ ἅπαντες καὶ τῶν Βενέτων
 οἱ μὴ στασιῶται μάλιστα ἤχθοντο. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ αὐτοὶ ἀπαθείς
 ἔμενον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ χαλκαῖς τὸ λοιπὸν ζῶνας τε καὶ περόνας
 καὶ ἱματίοις πολλῶν ἐλασσόνως ἢ κατὰ τὴν ἄξιαν ὡς πλεῖστοι
 ἐχρῶντο, ὅπως δὲ μὴ τῷ φιλοκάλῳ ἀπόλωνται, καὶ οὕτω δεδν-
 15 κότος ἡλίου εἰς τὰς οἰκίας ἀναχωροῦντες ἐκρύπτοντο. μηχανο-
 μένον δὲ τοῦ κακοῦ καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιστροφῆς ἐς τοὺς ἡμαρτηκό-
 τας πρὸς τῆς τῷ δῆμῳ ἐφροσύνης ἀρχῆς γινομένης ἐπὶ μέγα τὸ D
 τῶν ἀνδρῶν θράσος ἐς αἰὶ ἤρετο. ἀμαρτία γὰρ παρρησίας ἀξίω- A 33
 θεῖσα ἐπ' ἄπειρον φύρεσθαι πέφυκεν, ἐπεὶ καὶ κολαζόμενα τὰ
 20 ἐγκλήματα φιλεῖ οὐκ ἐς τὸ παντελὲς ἀποκόπτεσθαι. φύσει γὰρ
 οἱ πλεῖστοι ἐς τὸ ἀμαρτάνειν εὐπετῶς τρέπονται. τὰ μὲν οὖν
 τῶν Βενέτων ἐφέρετο τῆδε. τῶν δὲ ἀντιστασιωτῶν οἱ μὲν εἰς
 τὴν ἐκείνων ἀπέκλιον μοῖραν, ἐπιθυμίᾳ τοῦ ξυναμαρτάνοντος

1. Οὐννων Suidas s. v. ἐκωμῖς. Οὐννων P. οὐνων A. 6. ὄλη] τῇ Reisk. 7. ἀφαιρούμενοι Alem. P. ἀφανιούμενοι A. 19. φύρεσθαι] φέρεσθαι Reisk.

lia, tibialia, et pleraque calceamentorum genera, Hunnorum ad ritus, nomenque usurparunt. Antehac armati fere omnes noctu palam incedebant; interdū ancipitibus ad femur ficis sub veste occultis. Prima nocte in tarmas coacti, vel aperto foro, vel angiportis obseassis, obvios quosque innoxios viros depraedabantur, palliis, balteis, aureisque detractis fibulis, et quidquid esset prae manibus; suppilatos iam alios caedebant, ne cui referrent quae sibi accidissent. Passim haec omnes graviter tulerunt; et Venetorum quisquis seditionibus abstineret. Ut vero nec ipsi abibant impune, exinde plerique aereis fibulis, balteisque uti coeperunt, necnon vestibus longe quam pro dignitate villioribus, ne vitae insidiaretur ornatus; et ante solis occasum domum se recipiebant et contabantur. Hoc malo latius serpente, neque sontibus ab urbis praefecto coercitis, magis ac magis illis in dies animus addebatur. Nam facta peccandi licentia latius scelera propagantur, quod et funditus recidi supplicii non possint, et in ea naturae quaedam impetu plerique rapiantur. Venetorum ita se res habuere; contrariae vero factionis popularium alii discesserunt in illorum partes libidine vindicandarum in plebe offen-

δήμου δοῦναι τὴν δίκην, οἱ δὲ φυγῆ ἐχόμενοι ἐς ἑτέρας τινὰς ἐλάσσαντες χώρας· πολλοὶ δὲ καὶ αὐτοῦ καταλαμβανόμενοι διεφθίοντο πρὸς τῶν ἐναντίων ἢ πρὸς τῆς ἀρχῆς κολαζόμενοι. καὶ ἄλλοι δὲ νεανίαι πολλοὶ ἐς ταύτην δὴ τὴν ἑταιρείαν ξυνέρρουσιν οὐδὲν ὁπότε πρότερον περὶ ταῦτα ἐσπουδακότες, ἀλλὰ δυνάμειός τε καὶ ὑβρεως ἐξουσία ἐνταῦθα ἡγμένοι. οὐ γὰρ ἔστιν οὐδὲν μίσμα ὑπὸ ἀνθρώπων ὠνομασμένον, ὅπερ οὐχ ἡμαρτήθη τε ἐν

P 23 τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ τιμωρίας ἐκτὸς ἔμεινε. πρῶτον μὲν οὖν σφῶν τοὺς ἀντιστασιώτας διεφθίρον, προϊόντες δὲ καὶ τοὺς οὐδὲν προσκεκρουκότες αὐτοῖς διεφθίρον. πολλοὶ δὲ καὶ χρήμα-10 σιν αὐτοὺς ἀναπεύσαντες ἀπειδείκνουν τοὺς σφετέρους ἐχθρούς, οὐσπερ ἐκεῖνοι διεχρῶντο εὐθὺς ὄνομα μὲν πρασίνων αὐτοῖς ἐπενεγκόντες, ἀγνώτας δὲ σφίσι παντάπασιν ὄντας. καὶ ταῦτα οὐκ ἐν σκοτίῳ ἤδη ἢ ἐν παρυβλίτῳ ἐγένετο, ἀλλ' ἐν ἅπασιν μὲν τῆς ἡμέρας καιροῖς, ἐν ἐκάστῳ δὲ τῆς πόλεως χώρῳ, ἀνδράσι τοῖς 15 λογιμωτάτοις τῶν πρᾶσσομένων, ἃν οὕτω τίχοι, ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντων. οὐδὲν γὰρ ἐπικαλύπτειν ἐδέοντο τὰ ἐγκλήματα, ἐπεὶ τοὶ αὐτοῖς οὐκ ἐπέκειτο κολάσιος δόλος, ἀλλὰ τις προσῆν καὶ φιλοτι-

B μίας ἀξίωσις, ἰσχύος τε καὶ ἀνδρείας ἐμποιοιμένοις ἐπίδειξιν, ὅτι δὴ πληγῆ μὲν τῶν τινα παραπεπτωκῶτων γυμνὸν ἔκτεινον, 20

A 34 ἑλπίς τε οὐδενὶ τοῦ ἔτι βιώσεσθαι ἐν τῷ τῆς διαίτης σφαλερῷ ἔμεινε. πάντες γὰρ ἐγκέισθαι σφίσι τὸν θάνατον τῷ περιδεεῖς εἰ-

1. δήμον προφάσει μηδεμίαν δοῦναι δίκην vel ἐπὶ μηδεὶν δοῦναι τὴν δίκην Reisk. *ibid.* ἐχόμενοι] οἰχόμενοι Reisk. 6. οὐδὲν Alem. P. οὐδὲ A.

sionum; pars fuga lapsi alicubi delituerunt; complures comprehensi, vel ab adversariis, vel a magistratu suppliciis adigebantur ad necem. Demum frequens civitatis pubes in eandem confluit societatem, non quidem illis pridem addicta studiis, sed ad ea sequenda vel viribus inflammata, vel flagitiosa licentia allecta. Nam nullum est hominibus notum placulum, quod non hoc tempore patratum, et insultum relictum sit. Principio quidem in adversae factionis homines desaevierunt; deinde in eos etiam qui se nunquam offendissent. A multis pecunia corrupti, eorum inimicos, accepto indicio, morte mactarunt, Prasinorum causam iis affingentes, quos omnino ignorarent. Neque haec amplius in obscuro, vel clam patrata sunt, sed horis diei singulis, et quolibet urbis loco, et virorum etiam primatum, si quando id accidisset, in oculis. Neque enim occultato erat opus, quidquid perpetrassent, ubi nulla esset poenae formido. Quin et occasio parandae gloriae, et ostentandae fortitudinis esse videbatur, obvium quemque inermem uno ictu conficere. In quo sane rerum discrimine nemo sibi spem vitae fecit; sed mors imminere ex ipso terrore credebatur, praesertim cum nullus videretur ad salutem vel tutus locus, vel tempus opportunum; sed in augustioribus quibusque tem-

ναι ὑπόπτεον, καὶ οὐδὲ τόπος τις δχυρὸς οὐδὲ καιρὸς ἐχέγγυός
 τινι ἐς τὴν σωτηρίαν ἔδοξεν εἶναι, ἐπεὶ κὰν τοῖς τῶν ἱερῶν τιμω-
 τάτοις κὰν ταῖς πανηγύρεσι λόγῳ οὐδενὶ διεφθείροντο, πίστις τε
 οὐδεμία πρὸς τε τῶν φίλων καὶ τῶν ξυγγενῶν ἔτι ἐλλείπτο.
 5 πολλοὶ γὰρ καὶ τῇ τῶν οἰκειοτάτων ἐπιβουλῇ ἔθνησκον. ζήτησις
 μέντοι οὐδεμία τῶν πεπραγμένων ἐγένετο, ἀλλὰ τὰ πάθη ἀπρο-
 δόκητα πᾶσιν ἐπιπτε καὶ τοῖς πεπτωκόσιν οὐδεὶς ἤμυνε. νόμον
 δὲ τινος ἢ συμβολαίου δύναμις τις ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς τάξεως
 οὐκέτι ἐλλείπτο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ βιαιότερον ἅπαντα τετραμμένα C.
 10 ξυνεταράχθη, τυραννίδι τε ἦν πολιτεία ἐμφορῆς μάλιστα, οὐ
 καθεστῶση μέντοι γε, ἀλλὰ καθ' ἐκάστην τε ἀμειβομένη καὶ ἀεὶ
 ἀρχομένη. τῶν τε ἀρχόντων αἱ γνώμαι ὡσπερ ἐκπεληγμέναις
 ἐώκισαν, ἐνδὸς ἀνδρὸς φόβῳ δεδουλωμένοι τὸ φρόνημα, οἳ τε
 δικάζοντες τὰς ὑπὲρ τῶν ἀντιλεγομένων ποιούμενοι γνώμας τὰς
 15 ψήφους ἐδίδοσαν, οὐχ ἥπερ αὐτοῖς ἐδόκει δίκαιά τε καὶ νόμιμα
 εἶναι, ἀλλ' ὡσπερ τῶν διαφερομένων ἐκάστῳ τὰ ἐκ τῶν στασιω-
 τῶν δυσμενῆ τε καὶ φίλα ἐτύχανεν ὄντα. δικαστῆ γὰρ ὠλιγωρη-
 κότι τῆς ἐκείνων προρρήσεως θάνατος ἢ ζημία ἐκέκριτο. καὶ πολλοὶ
 μὲν δανειστοὶ τὰ γραμματεῖα τοῖς ὠφληκόσι ξὺν βίᾳ πολλῇ οὐδὲν
 20 τοῦ ὀφλήματος κεκομισμένοι ἀπέδοντο, πολλοὶ δὲ οὔτι ἐκούσιοι D
 ἔλευθέρους τοὺς οἰκέτας ἀφῆκαν. φασὶ δὲ καὶ γυναῖκάς τινας
 πολλὰ ὧν οὐκ βρούλοντο τοῖς αὐτῶν δούλοις ἀναγκασθῆναι. ἥδη

4. ξυγγενῶν A. συγγενῶν P. 7. ἐπιπτε] ἐπέπιπτεν Reisk.
 8. τις delet Reisk. 13. ἐώκισαν] ἐώκισαν Alem. ibid. δε-
 δουλωμένοι] δεδουλωμένοι A. 16. στασιωτῶν MS. Med. P.
 στρατιωτῶν A. 17. γὰρ addidit Reisk. 21. τινας πρὸς
 πολλὰ Reisk. τινας πολλὰ AP.

plis, interque celebritates, ac religionis nulla lege ingularentur. Nulla
 vel apud amicos, vel propinquos iam reliqua fides, cum et maxime ne-
 cessariorum insidiis plerique interirent. Nulla maleficiorum fuit inquisi-
 tio, sed inopinatis quique calamitatibus oppressi sunt, et oppressis nemo
 esse auxilio potuit. Nullus legum et conventionum vigor, certusve locus
 superfuit, sed perturbate, perque vim omnia decernebantur. Respublica
 degeneraverat in quoddam genus tyrannidis inconstantis quidem ac ver-
 satilis, sed novo semper principio erumpentis. Principes perculti ani-
 mis, et unius hominis terrore visi sunt in servitutem adacti. Iudices in
 sententiis de rebus controversis pronuntiandis non ad legum praescriptas;
 sed ut factiosi erga litigatorum quemque vel bono essent animo, vel
 malo, ferebant calculum. Nam iussa Venetorum spernere erat iudici
 capitale. Ita plerique creditores compulsi sunt syngrapham debitoribus
 reddere, fraudati pecunia. Libertate alii donare servos, mancipiorum
 cupiditatibus parere mulieres, vel repugnantes coactae sunt. Iam vero

δὲ καὶ παῖδες οὐκ ἀφανῶν ἀνδρῶν τούτοις δὴ τοῖς νεανίαις ἀνα-
 V 295 μιχθέντες τοὺς πατέρας ἠνάγκαζον ἄλλα τε πολλὰ οὗτι ἐθειλου-
 A 85 σίους ποιεῖν καὶ τὰ χρήματα σφίσι προῖσθαι. πολλοὶ δὲ καὶ
 ἀκούσιοι παῖδες τοῖς στασιωταῖς ἐς κοίτην ἀνοσίαν οὐκ ἀγνοούν-
 των ἠναγκάσθησαν τῶν πατέρων ἐλθεῖν. καὶ γυναιξὶ μέντοι ἀν- 5
 δράσι ξυνοικούσαις ταῦτόν τοῦτο ξυνέβη παθεῖν. καὶ λέγεται
 γυνὴ μὴ κόσμον περιβεβλημένη πολὺν πλεῖν μὲν σὺν τῷ ἀνδρὶ ἐπὶ
 P 24 τὸ προύστιον τὸ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπειρώ, ἐντυχόντων δὲ σφίσι
 ἐν τῷ διάπλω τούτῳ τῶν στασιωτῶν, καὶ τοῦ μὲν ἀνδρὸς αὐτὴν
 ξὺν ἀπειλῇ ἀφαιρουμένων, ἐς δὲ ἄκατον τὴν οἰκίαν ἐμβιβασάν- 10
 των, ἐσελθεῖν μὲν ἐς τὴν ἄκατον ξὺν τοῖς νεανίαις, ἐγκελυσα-
 μένην τῷ ἀνδρὶ λάθρα θαρσεῖν τε καὶ μηδὲν ἐπ' αὐτῇ δεδιέναι
 φραῦλον· οὐ γάρ τοι ξυμβήσεσθαι ἐς τὸ σῶμα αὐτῇ ὑβρισθῆναι·
 ἔτι δὲ τοῦ ἀνδρὸς ξὺν πένθει μεγάλῳ ἐς αὐτὴν βλέποντος ἐς τε
 τὴν θύλασσαν καθεῖναι τὸ σῶμα καὶ αὐτίκα μάλα ἐξ ἀνθρώπων 15
 B ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲν ἦν τὰ τούτοις δὴ τότε τοῖς στασιω-
 ταις ἐν Βυζαντίῳ τετολημένα. ἦσσαν δὲ ταῦτα τοὺς παραπε-
 πτωκότας ἡνία ἢ τὰ πρὸς Ἰουστινιανοῦ ἐς τὴν πολιτείαν ἀμαρ-
 τηθέντα, ἐπεὶ τοῖς παρὰ τῶν κακουργούντων πεπονθόσι τὰ χυ-
 λεπώτατα μέρος ἀφαιρεῖται τὸ πλεῖστον τῆς διὰ τῶν ἔξω ἐμβύ- 20
 σης ἀνίως τὸ προσδοκᾶν αἰεὶ τὴν πρὸς τῶν νόμων τε καὶ τῆς ἀρ-
 χῆς τίσιν. ἐν γὰρ τῷ πρὸς τὰ μέλλοντα εὐέλπιδες εἶναι ῥῆθόν τε
 καὶ ἀπονώτερον τὰ παρόντα σφίσι φέρουσιν ἄνθρωποι, βιαζό-

6. τοῦτο] τούτῳ AP. 18. πολιτείαν] πόλιν Suidas s. v. ἦσσαν.
 20. διὰ τῶν ἔξω Alem. P. διατάξεως A. δι' ἀταξίας Reisk.

et civium liberi non obscuro loco nati, huius iuventutis studia sectantes, cum pleraque alia, tum pecunias extorserunt ab invitis parentibus. Im-
 puberes filii vel reluctantes pati coacti sunt sceleratos factiosorum con-
 cubitus, non insciis parentibus; neque immunes hac violentia nuptae fem-
 inae. Mulieri haud diviti mundo ornatae, quae cum marito in adver-
 sae orae suburbanum navigio vehebatur, factiosos istos occurrisse fe-
 runt, qui minaciter a viro abstractam in suam cymbam eam induce-
 rent. Conscedentem illam coniugi iussisse tacite bono esse animo, ni-
 hilque indigne de se vereri. Nam in hoc corpus, inquit, nullam scias
 me labem admissuram. Ergo marito graviter indolente, et in coniugem
 etiamnum prospectante, in altum illa sese demisit, moxque interit. Haec
 quae Byzantii turbulenti homines tunc ausi sunt, minus offensorum an-
 xerunt animos quam quae Iustinianus commisit in rempublicam. Nam
 miserum in modum afflictis contracti pars maxima doloris minuitur, cum
 apud magistratum et legum vindices aliqua ultionis spes relinquitur in
 nefarios. Nam spe quamdiu bona sustentatur animus, fit ut praesentia
 mala facilius praefereant homines: contra cum opprimuntur a principe,

μενοι δὲ πρὸς τῆς τῆ πολιτείας ἐφειστώσεως ἀρχῆς τοῖς τε ξυμπα- C
 σοῦσιν ἔτι μᾶλλον, ὡς τὸ εἶδος, περιαλοῦσι καὶ ἐς τὴν ἀπό-
 γνωσιν τῷ ἀπροσοδοκῆτῳ τῆς τιμωρίας ἐς αἰὶν τρέπονται. ἡμῶρ-
 ταντε δὲ οὐχ ὅτι μόνον προσποιεῖσθαι τοὺς κακουμένους ἤμισα
 5 ἤθελεν, ἀλλ' ὅτι προστάτης τῶν στασιωτῶν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς
 καθίστασθαι οὐδαμῇ ἀπηξίον, χρήματά τε μεγάλα τοῖς νεα- A 36
 νταῖς τούτοις προίετο, καὶ πολλοὺς μὲν ὅμψ' αὐτὸν εἶχε, τινὰς
 δὲ αὐτῶν ἐς τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἄλλα ἀξιώματα καλεῖν ἐδίκαιον.

ἦ. Ταῦτα μὲν ὄν ἐν τε Βυζαντίῳ ἐπράττετο καὶ πόλει D
 10 ἐκάσθη. ὡσπερ γὰρ ἄλλο τι νόσημα ἐνθρόνδε ἀρξάμενον τὸ κακὸν
 παταχοῦ ἐπέσκηψε τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. βασιλεῖ δὲ τῶν πρᾶσ-
 σομένων ἤμισα ἔμελεν, ἐπεὶ οὐδέ τις αἰσθησις τῷ ἀνθρώπῳ
 ἐγένετο, καίπερ αὐτόπτη τῶν δρωμένων ἐν τοῖς ἵπποδρομοῖς αἰ
 γινομένη. ἡλίθιος τε γὰρ ὑπερφυῶς ἦν καὶ νοθεῖ ὄνῳ ἐμφε-
 15 ρῆς μάλιστα καὶ οἶος τῷ τὸν χαλινὸν ἔλκοντι ἔπεσθαι, συχνά
 οἱ σειομένων τῶν ὄτων. Ἰουστινιανὸς ταῦτά τε ἔπρασε καὶ
 ξύμπαντα τᾶλλα ἐκύκα. ὅσπερ ἐπειδὴ τάχιστα ἐπελάβετο τῆς
 τοῦ Θεοῦ ἀρχῆς, χρήματα μὲν τὰ δημόσια εὐθὺς καταναλοῦν
 κόσμῳ οὐδενὶ ἐν σπουδῇ εἶχεν, ἅτε αὐτῶν κύριος γεγονώς. Οὐν-
 20 ὶων γὰρ τοῖς αἰὶ προστιγχνάνουσι πλείστα ἐπὶ τῆ πολιτείας προίετο. P 25

5. ἐμφανὸς Alem. P. ἀφανοῦς A. 13. αὐτόπτη τῶν Alem. P.
 αὐτόν ἢ * τῶν A. 14. γινομένη Alem. P. γινόμενον A.
 ibid. νοθεῖ] νοθεῖς Suidas s. v. ἡλίθιος. 15. ἔπεσθαι] κελ-
 θεσθαι Suidas. 19. Οὐννων P. οὐνων A. 20. πολυτε-
 λεία Alem. πολιτεία AP. „Πολιτεία quid est? Ego sic accipio,
 Iustinianum praeter nimis magnos sumptus multas alias in excipien-
 dis Hunnis profudisse divitias, κλείετα ἐπὶ τῆ πολυτελείᾳ προίετο.
 Librarius iterum infra p. 43. l. 8. πολιτείας scripsit pro πολυτέ-
 λειαν.“ ALEM.

penes quem publica res est, eo sane gravius aerumnas sentiant, et de-
 sperata ultione, sibi tandem ipsi desperant. Peccavit, inquam, Iustinia-
 nus non modo quod afflictorum minime querelasmitteret; sed etiam
 quod in ore atque oculis omnium sua studia factiosae iuventuti, et qui-
 dem volenti animo profiteretur, iisque magnas elargiretur opes, et com-
 plures eorum haberet assectatores, ac nonnullos ad magistratus et digni-
 tates vocaret.

8. Ista quemadmodum Byzantii, sic et in singulis municipiis gesta
 sunt. Siquidem id mali, tanquam ibi concepta pestis, in universum
 deinde Romanum invasit imperium, nihil id Caesare curante, cum neque
 eorum sensum aliquem acciperet, quae se spectante in Circo fierent.
 Nam mire stolidus fuit, et lento quam simillimus asino, capistro facile
 trahendus, cui et aures subinde agitarēntur. Haec dum Iustinianus ne-
 gligeret, reliqua omnia perturbavit. Simulatque capessivit Avunculi prin-
 cipatum, id omni studio, nulla dignitate egit, ut publicum aerarium,
 quo iam potiebatur, exhauriret. Nam Hunnos, qui saepius ad se ad-

ἐξ οὗ δὴ ἐφόδοις ἀποκεῖσθαι συχναῖς ξυνέβαινε Ῥωμαίων τὴν γῆν. ἀπογευσάμενοι γὰρ οἱ βάρβαροι οὗτοι Ῥωμαίου πλοῦτον μεθίεσθαι οὐκέτι ἠνείχοντο τῆς ἐνταῦθα φεροῦσης ὁδοῦ. πολλὰ δὲ ῥίπτειν καὶ ἐς θαλαττοὺς οἰκοδομίας τινὰς ἤξιον, βιαζόμενος τὸ τῶν κυμάτων ἐς αἰὲ ῥόδιον. ἐκ γὰρ τῆς ἡόνος ταῖς τῶν 5 λίθων ἐπιβολαῖς ἐπιπροσθεν ἦει φιλονεικῶν ταῖς ἐκ τοῦ πόντου ἐπιρροαῖς καὶ καθάπερ ἐξουσία πλοῦτου πρὸς τὴν τῆς θαλάττης ἀντιφιλοτιμούμενος δύναμιν. τὰς τε τῶν Ῥωμαίων ἰδίας ἐκάστων οὐσίας ἐκ πάσης γῆς ἐς αὐτὸν ἤγειρε, τοῖς μὲν ὅ τε δὴ ἐγκλημα οὐχ ἁμαρτηθὲν ἐπικαλέσας, τῶν δὲ καὶ τὴν γνώμην ἄτε 10

A 37
B αὐτὸν δεδωρημένων τερατευσάμενος. πολλοὶ δὲ φόνων τε καὶ ἄλλων ἐγκλημάτων τοιούτων ἀλόντες, εἶτα ἐξιστάμενοι αὐτῷ τῶν πάντων χρημάτων διέφυγον ὧν ἡμαρτον μὴ δοῦναι τὴν δίκην·

V 296 ἔτεροι δὲ χωρίων, οὐ δέον, τοῖς πέλας τινῶν, ἂν οὕτω τόχοι, ἀμφισβητοῦντες, ἐπεὶ καταδικαιήσασθαι τῶν ἀντιδίκων οὐδαμῆ 15 εἶχον τοῦ νόμου σφίσι ἀντιστατοῦντος, οἱ δὲ τούτοις δὴ τοῖς ἀντιλεγόμενοις αὐτὸν δωρησάμενοι ἀπηλλάσσοντο, αὐτοὶ μὲν χάριτι ἀζημίῳ κερδάναντες τὸ γνῶριμοὶ γεγονέναι τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, τρόπῳ δὲ παρανομωτάτῳ καταδικάσασθαι τῶν ἀντιδίκων ἰσχύσαντες. 20

Οὐκ ἄπο δὲ καιροῦ ἡγοῦμαι εἶναι καὶ τὸ εἶδος τούτου δὴ τοῦ ἀνθρώπου σημεῖον. τὸ μὲν οὖν σῶμα οὔτε μακρὸς οὔτε κο-

5. ἡόνος] ἡόνος AP. 6. ἦει] ἦει A. *ibid.* φιλονεικῶν Reisk. φιλονεικίας AP. 7. πλοῦτον Alem. πλοῦ AP. 16. ὁδὸς P. οἱ δὲ A. 17. αὐτοὶ μὲν Reisk. αὐτοὶ δὲ AP. 21. ἄπο] ἀπὸ AP.

ventarent, praeter impensas magnis etiam largitionibus auxit. Unde Romanorum provinciae frequentibus barbarorum expositae sunt incursionibus, qui ad Romanas opes, quas semel delibassent, redibant, ab hisque divelli se non patiebantur. Libuit ei magnum pecuniarum pondus marinis substructionum molibus demergere ad fluctuum amollendam vim, et magnorum lapidum obicibus contra Ponti confluentis impetum ire pertinacius, et quodam divitiarum conatu maris violentiae quaesita gloria obluctari. Privatas Romanorum substantias undecumque sibi contraxit, his quidem vanis oblectis criminibus, ab aliis dono sibi destinatas fortunas, inepte commemorans. Plerique parricidiorum, et eiusmodi scele- rum rei poenas evasuri, omnibus ei bonis cesserunt. Alii cum vicinis nullo iure, ut fit, de praediis iudicio contententes, postquam secundis legibus causam in adversarios obtinere actores iniqui non poterant, in rem Caesaris litem verterunt; id saltem consecuti, quod nullo damno ei fierent noti gratique, deinde iniquissimo iure adversarios oppressissent.

Haud ab re esse puto huius hominis formae ducere lineamenta. Corpore neque procero fuit neque pusillo nimis, sed quo staturam iu-

λυβὸς ἄγαν, ἀλλὰ μέτριος ἦν, οὐ μέντοι ἰσχνός, ἀλλὰ κατὰ C
 βραχὺ εὐσαρκος, τὴν δὲ δὴ ὕψιν στρογγύλος τε καὶ οὐκ ἄμορ-
 φος· ἐπυρρία γὰρ καὶ δυοῖν ἡμέραιν ἀπόσιτος ὤν. ὅπως δὲ
 ἄπιν αὐτοῦ τὸ εἶδος συλλήβδην σημήνω, Δομετιανῷ τῷ Οὐεσπα-
 5 σιανοῦ παιδί ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἐμπεφερότερος ἦν, οὐπερ Ῥω-
 μαῖοι τῆς κακοτροπίας ἐς τοσοῦνδε ἀπώναντο ὥστε οὐδὲ κρευρογῆ-
 σαντες ὄλον ἐκλῦσαι τὴν ἐς αὐτὸν ὁργὴν ἔγνωσαν, ἀλλὰ δόγμα
 ἐγεγόνει τῆς συγκλήτου βουλῆς μηδὲ ὄνομα τοῦ βασιλέως τούτου
 ἐν γραμμασιν εἶναι μηδ' εἰκόνα ἠντιναοῦν αὐτοῦ διασώζεσθαι.
 10 τό τε γοῦν ὄνομα τοῦτο πανταχόσε ἐπὶ τῶν τῆς Ῥώμης γραμμα-
 τῶν καὶ εἴ που ἄλλη τοῦτο γυγράφθαι ξυνέβη ἐκκεκολαμμένον
 ἰδεῖν μεταξὺ τῶν ἄλλων πάρεστι μόνον, καὶ τις αὐτῷ εἰκὼν οὐ-
 15 δαμῆ φαίνεται οὕσα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ὅτι μὴ χαλκῆ μία ἐξ
 αἰτίας τοιαύδε. ἦν τῷ Δομετιανῷ γυνὴ ἑλευθέριος καὶ ἄλλως
 20 κοσμία, καὶ οὐδὲ αὐτῇ κακὸν τι οὐδένα ἐργάσατο πώποτε τῶν
 πάντων ἀνθρώπων, οὐδέ τις αὐτῇ τῶν τοῦ ἀνδρὸς πράξεων
 ἤρρασε. διόπερ αὐτὴν ἄγαν ἀγαπωμένην ἢ βουλή τότε μεταπεμ-
 ψαμένη αἰτεῖσθαι ὅ τι ἂν αὐτῇ βουλομένη εἴη ἐκέλευεν. ἢ δὲ A 38
 τοῦτο μόνον ἰκέτευε, τό τε Δομετιανοῦ σῶμα λαβοῦσα θάψαι
 30 καὶ μίαν αὐτῷ ἀναθεῖναι εἰκόνα χαλκῆν, ὅποίαν ἐθέλοι. καὶ ἢ
 μὲν βουλή ξυνεχώρει ταῦτα· ἢ δὲ γυνὴ τῆς ἀπανθρωπίας τῶν

3. ἐπυρρία Alem. ἐπυρία AP. ἐσφορία Reisk. 6. κρουρογῆ-
 σαντις A. 11. ἐκκεκολαμμένον Alem. ἐγκεκολασμένον A. ἐγ-
 κεκολαμμένον P. 16. οὐδέ τις] οὐδέ τι Alem. 18. ἢ δὲ]
 ἦδε AP. 20. ὅποι ἂν Alem. ὅποίαν AP. „Ὅποίαν. Non
 ita, sed ubi ei videretur ac placeret, ὅποι ἂν· nam ad Capitolii
 civium locare statuerat.“ ALEM.

stam non excederet; neque omnino gracili, sed succi moderate pleno;
 vultu tereti, nec invenusto, quippe qui post biduum ruberet ieiunus;
 eius species, ut verbo statuam, Domitianum Vespasiani filium plurimum
 referebat; cuius morum improbitatem sic experti sunt Romani, ut neque
 post laniatum odium in eum concoxerint, sed Senatusconsulto cautum sit
 ne Domitiani nomen titulis consignatum vel statua ulla extaret. Certo
 Romae, vel alibi nominis illius inscriptionem videre non est, nisi insculptum
 sicubi fuerit cum principibus aliis; signum vero nusquam gentium
 apparet in orbe Romano, praeter unum aeneum, hac de causa positum.
 Erat Domitiano libera et alioqui honesta coniux, quae nemini aliquando
 hominum molestiae, vel fraudi fuerit, et mariti scelera nunquam probaverit.
 Haec tum, quod plurimum diligeretur, in Senatum accita, petere
 quidquid liberet iubebatur. Illa rogat dumtaxat ut Domitiani corpus
 condere, eidemque vel unam ex aere statuam, ubi sibi videretur, locare
 liceret. Permisit haec Senatus. Femina, ut crudelitatis lanionum mariti

τὸν ἄνδρα κρευοργησάντων ἀπολείψαι βουλομένη μνημεῖα κῶ
 ὄπισθεν χρόνῳ ὑπενόει ταῦδε. τὰ Δομετιανοῦ συλλεξαμένη κρέα,
 P 26 ξυνθεῖσα τε αὐτὰ ἐς τὸ ἀκριβές καὶ ἐναρμοσαμένη ἐς ἄλλα κα-
 τέγραψε μὲν τὸ σῶμα ὅλον, τοῖς δὲ πλείστοις ἐνδειξαμένη ἐν εἰ-
 κόνι χαλκῇ τὸ πάθος ἀπομιμῆσθαι τοῦτο ἐκέλευεν. οἱ μὲν οὖν 5
 τεχνῆται τὴν εἰκόνα εὐθὺς ἐποίουν. λαβοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ἔστησεν
 ἐπὶ τῆς εἰς τὸ καπετώλιον φερούσης ἀνόδου ἐν δεξιᾷ ἐκ τῆς ἀγο-
 ρᾶς ἐνταῦθα ἴοντι, εἰδὸς τε τὸ Δομετιανοῦ καὶ τὸ πάθος δη-
 λοῦσαν ἐς τὸδε τοῦ χρόνου. εἰκάσειεν ἂν τις τό τε ἄλλο Ἰουστι-
 νιανοῦ σῶμα καὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν καὶ τὰ τοῦ προσώπου ἅπαντα 10
 ἦθθ ἐν ταύτῃ τῇ εἰκόνι διαφανῶς εἶναι.

B Τὸ μὲν οὖν εἶδος τοιοῦτός τις ἦν· τὸν δὲ τρόπον ἐς μὲν
 τὸ ἀκριβές οὐκ ἂν φράσαιμι. ἦν γὰρ οὗτος ἀνὴρ κακοῦργός τε
 καὶ εὐπαράγωγος, ὃν δὴ μωροκακοῆθθ καλοῦσιν, οὔτε αὐτὸς
 ἀληθιζόμενος τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀλλὰ κῶ δολερῶ ἅπαντα ἐς αἰὶ 15
 καὶ λέγων καὶ πράττων, καὶ τοῖς ἔξαπατιῦν ἐθέλουσιν ὑποκείμε-
 νος οὐδενὶ πόνῳ. καὶ τις ἀήθθης καρῆς ἐν αὐτῷ ἐπιφύκει ἐκ τε
 ἀνοίας καὶ κακοτροπίας ξυγκεκραμένη. καὶ τάχα τοῦτο ἦν ὅπερ
 ἐν τοῖς ἅνω χρόνοις τῶν τις ἐκ τοῦ περιπάτου φιλοσόφων ἀπε-
 φθῆγῆτο, ὡς καὶ τὰ ἐναντιώτατα ἐν ἀνθρώπου φύσει ξυμβαίνει 20

A 39 εἶναι, ὥσπερ ἐν τῶν χρωμάτων τῇ μίξει. γράφω μὲντοι ὃν μοι

1. ἀπολείψαι P. ἀπαλείψαι A, de quo Alem. „Cur in illa statua
 lanionum Domitiani crudelitatem representabat, si eam prorsus ob-
 literare erat animus? Quare legendum censeo ἀκατέργει, nisi ma-
 lis ἀπολείψαι. Hoc placet.“ 18. ἦν γὰρ — καλοῦσιν] Sui-
 das s. v. μωροκακοῆθθ. 18. ὅπερ Alem. ὅσπερ AP.
 19. περιπάτου] περιπάτους AP.

posteris monumentum relinqueret, hoc excogitavit. Conquisitis Domitiani
 frustis apteque inter se coactis, compactisque, sic illum in unum cada-
 ver coagmentatum statuariis ostentat, utque ex aere ducant id spectacu-
 lum imperat. Statuum illioco fudere artifices; quam illa ad clium sta-
 tuat Capitolinum, dextrorsum ex foro euntibus; ea vero ad hanc acta-
 tem Domitiani et vultum et fortunam refert. Est in hac imagine per-
 spicue contemplari Iustiniani corporis habitum et oris effigiem ac re-
 liqui vultus simulacra sensusque.

Species quidem haec Iustiniano fuit, qui autem eidem mores, fru-
 stra nitur, si dicere velim exquisite. Erat hic homo iuxta malignus et
 deceptu facilis; cuiusmodi ingenium fatuum pravumque appellamus.
 Nam adsentibus omnia mente mala, nihil aut re, aut verbis praeferebat
 veri; ipse nihilominus fraudibus passim omnium expositus. Insolente
 hoc fatuae perditaeque mentis temperamento is sane fuit. Nimirum hoc
 illud est, quod nescio quis Peripateticorum olim affirmavit, sicuti in co-
 lorum temperie, ita et hominum natura comparatum esse, ut in utrisque
 maxime contraria conveniant. Ut igitur scribam quae penitus discernere

ἐφικέσθαι δυνατόν γέγονεν. ἦν τοίνυν ὁ βασιλεὺς οὗτος εἴρων, C
 δολερὸς, κατάπλαστος, σκότιος ὀργήν, διπλοῦς, ἄνθρωπος δει-
 νός, ὑποκρίσασθαι γνώμην τελειώτατος, καὶ δάκρυα οὐκ ὑφ'
 ἠδονῆς τινος ἢ πάθους ἐκφέρων. ἀλλὰ τεχνάζων ἐπὶ καιροῦ κατὰ
 5 τὸ τῆς χρείας παρὸν, ψευδόμενος ἐς αἶλ, οὐκ εἰκῆ μέντοι, ἀλλὰ
 καὶ γράμματα καὶ ὄρκους δεινοτάτους ἐπὶ τοῖς ἔυγεκίμενοις πε-
 ποιημένος, καὶ ταῦτα πρὸς τοὺς κατηκόους τοὺς αὐτοῦ. ἀνε-
 χῶρει δὲ τῶν τε ὠμολογημένων καὶ ὁμωμοσμένων εὐθὺς, ὡσπερ
 τῶν ἀνδραπόδων τὰ χεῖριστα, δέει τῶν ἐγχεκίμενων σφίσι βασιά-
 10 νων, διώμοτα εἰς τὴν ὁμολογίαν ἡγμένα. φίλος ἀβέβαιος, ἐχθρὸς
 ἄσπονδος, φόνων τε καὶ χρημάτων διάπυρος ἐραστὴς, δύσερις τε D
 καὶ νεωτεροποιὸς, μάλιστα ἐς μὲν τὰ κακὰ εὐπαράγωγος, ἐς δὲ
 τὰ ἀγαθὰ οὐδὲμιᾶ ἔμβουλή ἦκων, ἐπινοῆσαι μὲν τὰ φαῦλα
 καὶ ἐπιτελεῖσαι ὄξυς, τῶν δὲ δὴ ἀγαθῶν καὶ αὐτὴν ποῦ τὴν ἀκοήν
 15 ἄλμυρὰν εἶναι οἰόμενος. πῶς ἂν τις τῶν Ἰουστινιανοῦ τρόπων V 297
 ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ δυνατός εἴη; ταῦτά τε καὶ πολλὰ ἔτι μελιζῶ
 κακὰ οὐ κατὰ ἄνθρωπον ἔχων ἐφαίνεται, ἀλλὰ πῦσαν ἢ φύσις
 ἰδοῦκε τὴν κακοτροπίαν ἀφελομένη τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐν τῇ
 τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς καταθέσθαι ψυχῇ. ἦν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐς
 20 μὲν τὰς διαβολὰς εὐκόλος ἄγαν, ἐς δὲ τὰς τιμωρίας ὀξύς. οὐ
 γὰρ τι πώποτε διερευνησάμενος ἔκρινεν, ἀλλὰ ἀκούσας τοῦ δια-
 βάλλοντος τὴν γνώσιν εὐθὺς ἐξενεγκεῖν ἔγνω. ἔγραφέ τε γράμ-

2. δολερὸς — ὀργήν] Suidas s. v. σκότιος. *ibid.* δεινὸς ὑπο-
 κρίσασθαι γνώμην τελειώτατος Reisk. 8. ὁμωμοσμένων] ὁμω-
 μόνων AP. 13. ἔμβουλή Alem. ἔμβουλίη AP. ἔμβουλίη
 Reisk. *ibid.* ἦκων] εἰκων Reisk. 20. ἄγαν Alem. P.
 ἄγαν A.

potui; fuit hic princeps usque adeo veri dissimulator, ut fraudum tegan-
 darum et obscure ferendae indignationis versuteque agendi, et occul-
 tandae animi sententiae esset absolutissimus artifex. Non laetitia, vel
 dolore illi opus ad lacrimas, arte iam paratas pro opportunitate, et oc-
 casione rei praesentis. Mendaciis fallebat, etsi semper, non tamen for-
 tuito, sed confectis tabulis, dataque verbis religiosissimis fide, de qui-
 bus esset conventum etiam cum subditis: tum vero a conditionibus, et
 sacramento recedebat, non secus ac villissima mancipia, quae periura,
 tandem ad conventiones adiguntur parati supplicii formidine. Inconstans
 amicis fuit et inimicis inexorabilis. Aurum ardentissime sitiivit et san-
 guinem. Contentionum rerumque novarum studiosissimus. Ad scelera
 perfacile, ad optima suasionibus commoveri poterat. Acer in com-
 miniscendis perpetrandisque facinoribus, honesti vero vel nomen illi in-
 suave. His atque plurimis aliis laboravit vitiis ultra modum humanae
 pravitatis, quam a singulis hominibus elicitam in illius coniecisse ani-
 mum natura visa est. Nam praeterea delationes facillime admisit et
 interrogavit poenas. Nunquam cognita causa iudicavit, sed audito delatore

- P 27 ματα οὐδεμιᾶ δκνήσει, χωρίων τε ἀλώσεις καὶ πόλεων ἐμπρη-
 A 40 σμοὺς καὶ ἄλλων ἔθνων ἀνδραποδισμοὺς ἐξ αἰτίας οὐδεμιᾶς ἔχον-
 τας. ὥστε εἴ τις ἄνωθεν ἀπαντα τὰ Ῥωμαίοις ξυνεγεχθέντα σταθ-
 μώμενος ἀντισηκοῦν ἀτὰ τούτοις ἐθέλει, δοκεῖ μοι ἂν πλείω
 φόνον εὐρέσθαι ἀνθρώπων πρὸς τοῦ ἀνδρὸς τοῦδε ξυμβάντα ἢ 5
 ἐν τῷ ἄλλω παντὶ αἰῶνι γεγενῆσθαι τετύχηκε. τῶν δὲ ἄλλων
 χρημάτων ἐς μὲν τὴν ἀναίσθητον κτῆσιν ἀοκνότατος ἦν· οὐδὲ
 γὰρ οὐδὲ σκῆψιν ἠέλιου τινὰ παραπέτασμα τοῦ δικαίου περιβε-
 βλημένος τῶν οὐ προσηκόντων ἐπιβατεύειν· γενομένων δὲ οὐ-
 κείων ἔτοιμότητος ἦν ἀλογίστη φιλοτιμίᾳ περιφρονεῖν τε καὶ τοῖς 10
 βαρβάροις προῖεσθαι οὐδενὶ λόγῳ. καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, χρῆ-
 B ματα οὔτε αὐτὸς εἶχεν οὔτε ἄλλων τινὰ ἔχειν τῶν ἀπάντων εἶα,
 ὥσπερ οὐ φιλοχρηματίας ἠσώμενος, ἀλλὰ φθόνῳ ἐς τοὺς ταῦτα
 κεκτημένους ἐχόμενος. ἔξοικίσας οὖν ῥῆματα τὸν πλοῦτον ἐκ Ῥω-
 μαίων τῆς γῆς πενίας δημιουργὸς ἄπασι γέγονεν. 15
 C 9'. Ἰουστινιανῷ μὲν οὖν τὰ ἐς τὸν τρόπον ὅσα γε ἡμᾶς
 δύνασθαι φράσαι τῆδέ πη εἶχεν. ἔγημε δὲ γυνυῖκα, ἣ ὄντινα
 τρόπον γενομένη τε καὶ τραφεῖσα καὶ τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ ἐς γάμον
 ξυναφθεῖσα πρόρριζον Ῥωμαίοις τὴν πολιτείαν ἐξέτριπεν, ἐγὼ
 δηλώσω. Ἀκάκιος ἦν τις ἐν Βυζαντίῳ θηριοκόμος τῶν ἐν κνη- 20
 γειῳ θηρίων μοίρας πρᾶσίνων, ὄνπερ ἀρκτοτρόφον καλοῦσιν.
 οὗτος ὁ ἀνὴρ Ἀναστασίου τὴν ἀτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος ἐτε-
 λέυτησε νόσῳ παίδων οἱ ἀπολελειμμένων τριῶν θῆλιος γένους,

12. οὔτε ἄλλων] οὐδὲ ἄλλων AP.

16. τὰ ἐς] ἐς τὰ AP.

actutum sententiam tulit, litterisque confectis temere decrevit locorum excidia, urbium incendia, populorum direptiones. Quare si quis inde a principio repetere casus Romanorum singulos cumque his velit committere, mea quidem sententia longe plures inveniet factas ab hoc homine caedes quam ex omni acto tempore. In privatorum mutas fortunae praecipiti aviditate ferebatur, neque aliquam iuris speciem praetexit rapinis bonorum; quae cum in aere suo fuissent, iam nihil ducebat, sed insana munificentia nullaque ratione barbaris effundebat. Et ut paucis absolvam, neque illi erant pecuniae, neque ut aliis essent, permisit; quasi non avaritia solum eas appeteret, sed etiam possessorum invidia. Sic tota Romanorum ditione facile divitiis exhausta, egestatis omnibus auctor fuit.

9. Hoc Iustinianus erat ingenio, si tamen verbis illud assecuti sumus. Uxorem is habuit, cuius mox ortum dicam et educationem, et quomodo huic viro iuncta matrimonio Romanorum funditus evertit Rempublicam. Acacius quidam erat Byzantii bestii ad amphitheatrae prasinorum venationes alendis praefectus, quem vocant ursarium. Hic Anastasio principe morbo periit, tribus femellis relictis, Comitona, Thee-

Κομιτοῦς τε καὶ Θεοδώρας καὶ Ἀναστασίας, ὧν ἡ πρεσβυτάτη οὐπω ἐπταέτης γεγονυῖα ἐτύγχανεν. ἡ δὲ γυνὴ ἐκπεσοῦσα ἐτέρῳ D ἀνδρὶ ἐς κοίτην ἦλθεν, ὅς δὴ ξὺν αὐτῇ τῶν τε κατὰ τὴν οἰκίαν καὶ τοῦ ἔργου τούτου ἐπιμελήσεσθαι τὸ λοιπὸν ἔμελλεν. ὁ δὲ τῶν 5 πρᾶσιων ὄρχηστῆς Ἀστέριος ὄνομα χρήμασι πρὸς ἐτέρου ἀναπεισθεὶς τούτους μὲν τῆς τιμῆς ταύτης ἀπέστησε, τὸν δὲ οἱ τὺ A 41 χρήματα δόντα ἐς αὐτὴν ἀντικατέστησεν οὐδενὶ πόνῳ. τοῖς γὰρ ὄρχηστῆσιν τὰ τοιαῦτα ἐξῆν διοικεῖσθαι κατ' ἐξουσίαν ἢ βούλοιντο. ἐπεὶ δὲ τὸν δῆμον ξύμπαντα ἡ γυνὴ ἐν κνηγεσίῳ ἀγγηγεμέ- 10 νον εἶδε στέμματα ταῖς παισὶν ἐν τε κεφαλῇ καὶ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἐνθεμένη ἐς τὴν ἰκετείαν ἐκάθισεν. ἀλλ' οἱ πράσινοι μὲν προσέειπεν τὴν ἰκετείαν οὐδαμῇ ἔγνωσαν, Βένετοι δὲ αὐτὰς ἐπὶ P 28 ταύτης δὴ κατεστήσαντο τῆς τιμῆς, ἐπεὶ ὁ Θηριοκόμος ἐτετελευτήκει καὶ αὐτοῖς ἔναγχος. ἐπεὶ δὲ τὰ παῖδια ταῦτα ἐς ἦβην ἦλθε, 15 καθῆκεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα σκηνῆς αὐτίκα ἡ μήτηρ, ἐπεὶ εὐπρεπεῖς τὴν ἔψιν ἦσαν, οὐ μέντοι ὑπὸ χρόνον τὸν αὐτὸν ἀπάσας, ἀλλ' ὡς ἐκάστη ἔδοξεν οἱ ἐς τὸ ἔργον τοῦτο ὠραία εἶναι. ἡ μὲν οὖν πρώτη Κομιτῶ ἤδη ἐν ταῖς καθ' αὐτὴν ἑταίραις λαμπρὰ ἐγε- γόνη· Θεοδώρα δὲ ἡ μετ' ἐκείνην χιτωνίσκον χειριδωτὰν ἀμπε- 20 χομένη δούλῳ παιδὶ πρέποντα τὰ τε ἄλλα ὑπηρετοῦσα εἶπετο καὶ τὸ βᾶθρον ἐπὶ τῶν ὤμων αἰεὶ ἔφερεν, ἐφ' οὗπερ ἐκείνη ἐν τοῖς συλλόγοις καθῆσθαι εἰώθει. τέως μὲν οὖν ἄωρος οὖσα ἡ Θεοδώρα ἐς κοίτην ἀνδρὶ ξυνιέναι οὐδαμῇ εἶχεν, οὐδὲ οἶα γυνὴ μίγνυσθαι·

1. Κομιτοῦς] Κομητοῦς et infra Κομητῶ Reisk. 8. ἡ Alem. et AP. 19. χιτωνίσκον — πρέποντα] Suidas s. v. χιτών. 22. τέως μὲν — διατριβὴν εἶχεν Vat. Med.: om. AP.

dora et Anastasia, quarum nata maior vix septimum annum attigerat. Mater orbata viro, alterius torum quaesivit, qui secum in posterum et domesticam, et eiusdem muneris curam susciperet. Verum Asterius orchestrae prasinorum magister ab alio pecunia praeoccupatus hos excedere officio voluit, aeris largitore in locum nullo obice cooptato. Nam isthaec orchestrae magistris pro arbitrato disponere licebat. At mater ubi frequentem populum ad venationes aliquando confluentem vidit, impositis puellarum capitibus manibusque coronis eas publice supplicaturas exposuit. Prasinii abiiciendam plane supplicationem decernunt. Veneti nuper et ipsi bestiarum altore destituti eas muneri praeficiunt. Quas mater, ut erat quaeque viripotens, omnes alioqui forma elegantes immittebat in scenam, non quidem sub idem tempus, sed ut singulae rei videbantur opportunae. Comitona nata maior insignis iam inter aequales erat prostibulas. Theodora quae illam aetate proxime sequebatur, manuleata, ut servulae solent, induta tunicula ei omnia ministravit, humerisque subsellium detulit cui illa insideret in circulis. Per id temporis Theodora adhuc intempestiva toro coniungi viro et feminarum ritu con-

ἡ δὲ τοῖς κακοδαιμονοῦσιν ἀνδρῶσι τινὰ μισητὴν ἀνεμισγοτο, καὶ ταῦτα δούλοις, ὅσοι τοῖς κεκτημένοις ἐπόμνητοι ἐς τὸ θέατρον πάρεργον τῆς οὔσης αὐτοῖς εὐκαιρίας τὸν ὄλεθρον τοῦτον ἐργάζοντο, ἐν τε μαστροπέῳ πολὺν τινα χρόνον ἐπὶ ταύτῃ δὴ τῇ παρὰ φύ-
 B σιν ἐργασία τοῦ σώματος διατριβὴν εἶχεν. ἐπειδὴ δὲ τάχιστα ἐς 5
 V 298 τε τὴν ἡβην ἀφίκετο καὶ ὠραία ἦν ἤδη, εἰς τὰς ἐπὶ σκηπῆς κα-
 θρωποὶ ἐκάλουν πεζῆν. οὐ γὰρ ἀυλῆτρια οὐδὲ ψάλτρια ἦν, οὐ μὴν οὐδὲ τὰ ἐς τὴν ὀρχήστραν αὐτῇ ἤσκητο, ἀλλὰ τὴν ὄραν τοῖς ἀεὶ περιπίπτουσιν ἀπεδίδοτο μόνον ἐκ παντὸς ἐργαζομένη τοῦ σώ-
 ματος. εἶτα τοῖς μίμοις τὰ ἐς τὸ θέατρον πάντα ὠμίλει καὶ τῶν ἐνταῦθα ἐπιτηδευμάτων μετεῖχεν αὐτοῖς, γελωτοποιοῖς τισὶ βω-
 μολοχίαις ὑπερετούσα. ἦν γὰρ ἀστεία διαφερόντως καὶ σκώ-
 A 42 πτρια, ἀπόβλεπτός τε ἐκ τοῦ ἔργου εὐθὺς ἐγεγόνει. οὐ γὰρ τι-
 C νος αἰδοῦς τῇ ἀνθρώπῳ μετῆν ἢ διατραπεῖσάν τις αὐτὴν πώποτε 15
 εἶδεν, ἀλλ' ἐς ἀναισχύντους ὑπουργίας οὐδεμιᾶ ὀκνήσει ἐχώρει, καὶ τοιαύτη τις ἦν οἷα ῥαπιζομένη μὲν τε καὶ κατὰ κόρρης πα-
 τασσομένη χαριεντίζειν τε καὶ μέγιστα ἀνακαγχάζειν, ἀποδυσά-
 μένη τε τὰ τε πρόσω καὶ τὰ ὀπίσω τοῖς ἐντυγχάνουσι γυμνὰ ἐπι-
 δεῖξαι, ἃ τοῖς ἀνδράσι θέμις ἕδηλά τε καὶ ἀφανῆ εἶναι. ἐς δὲ 20
 τοὺς ἐραστὰς ἐχλευάζε τε βλακεύουσα καὶ νεωτέροις ἀεὶ τῶν μί-

1. μισητὴν] μισητῆσαν Med. μισητῆσαν Vat. 4. μαστροπέῳ
 Alem. apographum: reliqua μαστροπέῳ. 8. οὐδὲ] οὐτε AP.
 10. μόνον ἐκ] μόνον οὐκ ἐκ Reisk. 17. μὲν τε] ἑμάντι Reisk.
 18. ἀποδυσάμενη — τὰς μέγιστας ποιοῦνται] Haec ex Vat. et Med.
 accesserunt: om. AP. 21. ἐχλευάζε τε] ἐχλευάζετο Vat.
 ibid. νεωτέροις] νεωτέροις MSS.

venire, perdito masculorum more se villissimis servis prostituit, qui domi-
 nos in theatrum secuti tempestive fortuitum illud scelus otiosi nancisceban-
 tur, diuque in lupanari hanc naturae invisam sui corporis artem obtrivit.
 Ut primum vero ad aetatis florem et maturitatem pervenit, scenae desti-
 natur a matre, statimque inter prostibulas habetur, quas veteres vocarunt
 planipedes. Neque enim tibicinia fuit, vel cantatrix, aut orchestrae habuit
 usum, sed uti quisque obvius fuit, copiam illi fecit suae pulchritudinis, toto
 plane corpore. Deinde mimis in theatro ad omnia se praebuit ministram,
 sociamque studiorum et ridicularum quarumdam fabularum actricem.
 Nam erat apprime cum dicitate faceta; quamobrem statim omnium in
 se convertit oculos, praesertim cum nihil in ea verecundum, nihil ali-
 quando pudens appareret, sed in quemvis impudicum morem facile pro-
 laberetur. Sic autem erat comparata, ut inflictas alapas tumentibus ge-
 nis excipiens lepide quereretur, ac tum fuse cachinnos tolleret, et
 nuda quoquoersum spectanda praeberet, quae maribus obscura tectaque
 vult esse pudor. Amicorum animos facetiarum illecebris et excogitatis
 lasciviae artibus demolliens perpetuo irretitos habuit. Neque enim prae-

ξων ἐνδιαθροπτομένη ἐπιτεχνήσῃ παραστήσασθαι τὰς τῶν ἀκολάστων ψυχὰς ἐς αἰὲ ἴσχυειν, ἐπεὶ οὐδὲ πειρᾶσθαι πρὸς τοὺς τῶν ἐντυγχανόντων ἤξιον, ἀλλ' ἀνάπαλιν αὐτῇ γελιοιάζουσα τε καὶ βωμολόχως ἰσχυιάζουσα τοὺς παραπεπτωκότας ἅπαντας, ἄλλως τε 5 καὶ ἀγενελοὺς ὄντας ἐπέιρα. ἦσαν γάρ τις ἡδονῆς οὕτως ἀπάσης οὐδαμῇ γέγονεν, ἐπεὶ καὶ ἐς ξυναγώγῃσι δειπνον πολλάκις ἐλθοῦσα ξὺν νεανίαις δέκα, ἢ τούτων πλεοσιν, ἰσχυί τε σώματος ἀκμάζουσι λίαν καὶ τὸ λαγνεύειν πεπονημένοις ἔργον, ξυνοικοιτάζετο μὲν τὴν νύκτα ὅλην τοῖς συνδειπνοῖς ἅπασιν, ἐπεὶ δὲ 10 πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο πάντες ἀπέποιον, ἦδε παρὰ τοὺς ἐκείνων οἰκέτας ἰούσα τριάκοντα ὄντας, ἂν οὕτω τύχοι, ξυνεδυάζετο μὲν τούτων ἑκάστῳ, κόρον δὲ οὐδὲ ὡς ταύτης μὲν τῆς μισητίας ἐλάμβανε. καὶ ποτε ἐς τῶν τινος ἐπιφανῶν οἰκίαν ἐλθοῦσα μεταξὺ τοῦ πότου θειωμένων αὐτῇ, ὡς φασί, τῶν ξυμποτῶν 15 ἁπάντων, ἐς τὸ προὔχον ἀναβᾶσα τῆς κλίνης, ἀμφὶ τὰ πρὸς ποδῶν ἀνασύρασα τε τὰ ἱμάτια, οὐδενὶ κόσμῳ ἐνταῦθα οὐκ ἀπηξίωσε τὴν ἀκολασίαν ἐνδείκνυσθαι. ἡ δὲ καὶ τῶν τριῶν τρυπημάτων ἐργαζομένη ἐνεκάλει τῇ φύσει, δυσφορομένη ὅτι δὴ μὴ καὶ τοὺς τιθεοὺς αὐτῇ εὐρύτερον ἢ τῶν εἰσι τρυπήτῃ, ὅπως 20 καὶ ἄλλην ἐνταῦθα μίξιν ἐπιτεχνᾶσθαι δυνατὴ εἶη. καὶ συγνᾶ

4. „[ισχυιάζουσα] Hoc verbum in lexicis nostris non comparat. Notavit tamen H. Steph. in indice sub v. Ἰσχυίς haec: „pro ἰσχυιάζειν, quod in v. l. esse dicitur, inter eundem in utramque partem declinare, Hesychius habet ἰσχυιάζειν.“ Nimirum ille hoc verbum explicat ἐπὶ τῇ πορείᾳ πολὺ ἐφ' ἑκάτερα ἐκκλίσειν. Atqui plane ita Suidas interpretatur ἰσχυιάζειν, eique accedit Photius. Ergo etiam Hesychius scripsit ἰσχυιάζειν. Theognostus apud Bekker. Anecd. Gr. p. 1384. Ἰσχυιάζειν, ἀναβάλλειν τὸ ἰσχυίον.“ Huschke. Anal. p. 73. 10. ἀπειποιῶν] ἀπειποιῶν Med. 12. μισητίας] μισητίας MSS. 17. ἐνδείκνυσθαι] ἐκιδείκνυσθαι Vat. ibid. τῶν τριῶν Med. τῶν om. Vat. 19. ὅπως καὶ ἄλλην ἐνταῦθα μίξιν ἐπιτεχνᾶσθαι δυνατὴ εἶη] ὅπως δυνατὴ εἶη καὶ ἐκείνη ἐργαζομένη Vat.

stolabatur ut ab ullo ganeonum sollicitaretur, sed ipsa ludibunda singulos, vel etiam impuberes ad inguina depalpans sale suo atque lepore pellicebat. Nulla enim, ut illa, sic omnibus debacchata est voluptatibus, nonnunquam cum denis et amplius adolescentibus quibus et laterum esset robur et exercitata salacitas ad coenam venit, suosque convivas passa tota nocte, ubi e re illi languerent, haec illorum expetebat famulos ferme tricesmos, seseque praebebat singulis semper inexplebili libidine. Domum aliquando cuiusdam ex primoribus ingressa super coenam omnibus convivis, ut fertur, spectantibus in lecti marginem recidens, vestis ora, quae fuit ad pedes, impudentissime reducta, pandere propudia non erubuit: simul naturae succensens, quod tres tantum aperuerit vias ad lasciviam, nec papillas latius patere voluerit, per quas ipsa novam ali-

μὲν ἐκεί, πάντα δὲ σχεδὸν τεχνάζουσα ἐξαμβλύσκειν εὐθὺς ἴσχυε. πολλὰκις δὲ κὰν τῷ θεάτρῳ ὑπὸ θεατῆ παντὶ τῷ δῆμῳ ἀπεδύ-
 σατό τε καὶ γυμνῆ διὰ μέσον ἐγένετο, ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα καὶ τοὺς
 βουβῶνας διὰζῶμα ἔχουσα μόνον, οὐχ ὅτι μέντοι ἤσχυνετο καὶ
 ταῦτα τῷ δῆμῳ δεικνύναι, ἀλλ' ὅτι ἐνταῦθα παντάπασι παρὶ- 5
 ναι οὐδενὶ ἔξεστιν ὅτι μὴ τῷ ἀμφὶ τοὺς βουβῶνας μόνον διά-
 ζῶμα ἔχοντι. οὕτω μέντοι τοῦ σχήματος ἔχουσα, ἀναπεπτωκυῖά
 τε ἐν τῷ ἑδάφει, ὑπὲρ ἔκειτο. Θῆτες δὲ τινες, οἷς δὴ τὸ ἔρ-
 γον τόδε ἐνέκειτο, κριθὺς αὐτῇ ὑπερθεῖν τῶν αἰδοίων ἐρρίπτουν,
 αἷς δὴ οἱ χῆνες, οἱ ἐς τοῦτο παρεσκευασμένοι ἐτύγγανον, τοῖς 10
 στόμασιν ἐνθρόνδε κατὰ μίαν ἀνελόμενοι ἦσθιον. ἡ δὲ οὐχ ὅτι
 οὐκ ἐρυθριῶσα ἐξανίστατο, ἀλλὰ καὶ φιλοτιμουμένη ἐπὶ ταύτῃ
 δὴ τῇ πράξει ἐψέκει. ἦν γὰρ οὐκ ἀναίσχυντος μόνον, ἀλλὰ καὶ
 ἀναισχυντοποῖδς πάντων μάλιστα. πολλὰκις δὲ καὶ ἀποδυσσμένη
 ζῆν τοῖς μίμοις ἐν μέσῳ εἰστήκει λορδουμένη τε καὶ τὰ ὀπίσω 15
 ἀποκοντῶσα τοῖς τε διάπειραν αὐτῆς ἔχουσι καὶ τοῖς οὐπω πε-
 πλησιακόσι τὰ ἐκ παλαιστρας τῆς αὐτῆς εἰωθυίας βρενθυομένη.
 οὕτω δὲ ἀκολάστως εἰς τὸ σῶμα τὸ αὐτῆς ὑβρίζειν, ὥστε τὴν
 αἰδῶ οὐκ ἐν τῇ τῆς φύσεως χώρῃ κατὰ ταῦτα ταῖς ἄλλαις
 γυναιξίν, ἀλλὰ ἐν τῷ προσώπῳ ἔχειν ἑδόκει. οἱ μὲν οὖν 20
 αὐτῇ πλησιάζοντες ἐνδηλοὶ εὐθὺς ἀπ' αὐτοῦ ἦσαν, ὅτι δὴ
 οὐ κατὰ νόμον τῆς φύσεως τὸς μίξεις ποιοῦνται· ὅσοι δὲ

6. τῷ om. Vat. 9. ἐρρίπτουν] ἐρριπτον Vat. 11. ἡ-
 σθιον] εἰσθιον Med. εἰσθειον Vat. 14. ἀποδυσσμένη —
 ἀποκοντῶσα] Suidas s. v. λορδουμένη. 15. ζῆν] ζῆν Vat.
 ibid. λορδουμένη] πορδουμένη Med. 17. βρενθυομένη] βρεν-
 θυωμένη Med. 22. ποιοῦνται] ποιοῦντες Vat.

quam voluptatem exploratum irret. Quos saepe foetus conciperet, medi-
 camentis fere omnes statim abortu egerebat. In theatro nonnunquam fre-
 quente populo ad spectaculum nuda processit in medium, cincticulo ad
 inguina pubemque solum praecincta non quod haec aperire populo ve-
 reretur, sed quod illuc nemini prodire sine subligaculo penitus liceat.
 Hoc habitu resupina iacebat humi. Servi, quibus id erat curae, verenda
 illi hordeo conspergere, anseresque paratos immittere, qui grana inde
 siacula captarent ad pastum. Istorum adeo illam non pudebat, ut etiam
 insisteret ac videretur e re laudem quaerere. Erat enim non solum
 impudica, sed impudicitiarum magistra omnium ingeniosissima. Nam in-
 ter medios mimos saepe nudum corpus atque incurvum obscenissime agi-
 tabat, et cum apud familiares tum apud eos qui secum adhuc non con-
 suessent, artem palaestrae suae magnifice iactabat. Tanta demum insolentia
 lasciviae suo corpore abusa est, ut in fronte ipsa praeferre turpitudinem
 videretur, quam feminis natura seclis. Qui cum Theodora rem habuissent
 eo deprehendebantur, quod Venere uterentur alienis a natura legibus.

αὐτῇ ἐν ἀγορᾷ τῶν ἐπιεικεστέρων ἐντόχοισιν, ἀποκλινόμενοι σπουδῇ ὑπεχώρουν, μὴ του τῶν ἱματίων τῆς ἀνθρώπου ἀφόμενοι μεταλαχεῖν τοῦ μιάσματος τούτου δόξειαν. ἦν γὰρ τοῖς ὁρώσιν ἄλλως τε καὶ ἀρχομένης ἡμέρας βλάβσφημος οἰωνός. ἐς μέντοι τὰς συνθεατρίας ἀγριώτατα εἰώθει ἐς αἰεὶ σκορπιαλεῖσθαι· βασκανία γὰρ πολλῇ εἶχετο. Ἐκηβόλω δὲ ὕστερον Τυρίῳ ἀνδρὶ τὴν ἀρχὴν παραλαβόντι πενταπόλεως ἐς τὰ αἰσχίστα ὑπηρετήσουσα εἶπετο, ἀλλὰ τι τῷ ἀνθρώπῳ προσκεκροσκηῖα ἐνθίνδε ὅτι τὰχίστα ἀπηλαύνετο· διὸ δὴ αὐτῇ ἀπορεῖσθαι τῶν ἀναγκαίων 5 ξυνέπεισιν, ἄπερ τὸ λοιπὸν ἐπορίζετο τὴν ἐς σῶμα παρνομιαν, ἧπερ εἶθιστο, ἐργαζομένη. ἐς μὲν οἷν Ἀλεξάνδρειαν τὰ πρῶτα ἦκεν. ἔπειτα δὲ πῦσαν τὴν ἕω περιελθοῦσα ἐς Βυζάντιον ἐπανήκεν, ἐργασία χρωμένη ἐν πόλει ἐκίστη, ἦν γε ὀνομάζοντι, οἷμαι, ἀνθρώπῳ οὐκ ἔν ποτε ἴλεως ὁ θεὸς εἶη, ὥσπερ οὐκ ἀνε- 15 χομένου τοῦ δαίμονος χῶρόν τινα τῆς Θεοδώρας ἀκολασίας ἀγνώτα εἶναι.

Οὕτω μὲν τετέχθαι τε τῆδε τῇ γυναικὶ καὶ τετράφθαι ξυνέβη καὶ ὑπὲρ δημοσίους πολλὰς διαβοήτω γεγενῆσθαι ἐς πάντας ἀνθρώπους. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο ἐς Βυζάντιον αὐθις, ἠρώσθη ἀ- 20 τῆς Ἰουστινιανὸς ἔρωτα ἐξαισίον ὄλον, καὶ τὰ πρῶτα ἐπλησίαζεν P 29 ὡς ἐρωμέκη, καίπερ αὐτὴν ἀναγαγὼν ἐς τὸ τῶν πατρικίων ἄξιμα. A 43 δύναμιν τοίνυν ἐξαισίαν τινὰ καὶ χρήματα ἐπιεικῶς μεγάλα

2. μὴ του] μὴ σου Alem. 4. ἐς μέντοι — εἶχετο] Suidas s. v. σκορπιαλεῖσθαι. 10. ἐς σῶμα] ἐς τὸ σῶμα Reisk. 17. οὕτω μὲν] οὕν addit Reisk. 18. ὅπερ — διαβοήτω Alem. P. ἐς — διαβοήτως A. ἐς δημοσίους πόρνας διαβοήτω Reisk.: unde διαβοήτω ascivi.

Quare vitae sanioris homines quicumque obviam illam habuissent in foro, vitabundi se subduxerunt, ne vestium contactu tantum scelus in se derivatum putaretur. Quia prima luce, quibus in conspectum venisset, habebatur avis infausta. In mulliculas eiusdem theatri ut se truculentius gereret, livida malevolentia usque stimulabatur. Post haec cum Pentapolis praefecto Hecebolo Tyrio in eam provinciam venit, scilicet illius voluptatibus servitura; sed in viri offensionem incidens, illinc e vestigio exturbatur; eoque necessariorum egestate pressa, sibi haec suppeditare cogitur ex consueta corporis prostitutione. Alexandriam primum appellit, Oriente deinde toto peragrato, Byzantium reducitur, eam ubique artem exercens, quam ne nominet quidem, deum habere qui sibi propitiam velit. Sic certe daemones curarunt ut nullus esset Theodorianaee vacuus impudicitiae locus.

Ita nasci et educari hanc feminam contigit, et multarum fieri meretricum apud omnes mortales longe celeberrimam. Ut vero Byzantium rediit, ingenti eius amore exarsit Iustinianus. Et primo cum ea tanquam amasia versabatur, licet ad Patriciam dignitatem evecta. Fuit haec sta-

περιβαλλέσθαι ἢ Θεοδώρα εὐθὺς ἴσχυσε. πάντων γὰρ ἥδιστον τῷ ἀνθρώπῳ φαίνεται, ὃ δὴ ζυμβαίνει τοῖς ἐκτόπως ἐρῶσι φιλεῖ, χάριτάς τε πάσας καὶ χρήματα πάντα τῇ ἐρωμένῃ χαρίζεσθαι. ἐγένετό τε ἡ πολυτέλεια τοῦ ἔρωτος τοῦδε ὑπέκκαυμα. ξὺν αὐτῇ τοῖσιν πολλῶν ἔτι μᾶλλον τὸν δῆμον διέφθειρεν οὐκ ἐν-5 ταῖθα μόνον, ἀλλ' ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. ἄμφω γὰρ μοίρας τῆς Βενέτων ἐκ παλαιοῦ ὄντες ἐν πολλῇ ἔξουσίᾳ τούτοις δὴ τοῖς στασιώταις τὰ ἐς τὴν πολιτείαν ἔθεντο πράγματα. B χρόνῳ δὲ πολλῷ ὕστερον τὸ πλεῖστον τοῦ κακοῦ ἐλειωφῆκει τρόπῳ τοιῷδε. Ἰουστινιανῷ ἐν ἡμέραις πολλαῖς νοσῆσαι ξυνέβη, ἐν 10 δὲ τῇ νόσῳ ταύτῃ ἐς τόσον κινδύνου ἀφίκετο ὥστε καὶ ἐλέχθη ὅτι δὴ ἀποθάνοι· οἱ μέντοι στασιώται ταῦτα ἄπερ ἐρρήθη ἡμέραν, καὶ τινα Ὑπάτιον οὐκ ἀφανῆ ἄνδρα δι' ἡμέρας ἐν τῷ τῆς Σοφίας ἱερῷ διεχρήσαντο. ἐξεργασμένου δὲ τοῦ κακοῦντος ἔργου ταραχὴ ἐς βασιλεία ἦλθε, τῶν τε ἀμφ' αὐτὸν ἕκαστος, ἐπὶ τῆς 15 Ἰουστινιανοῦ ἀπουσίας ἐλάβετο, τὴν τῶν πεπραγμένων ἀτοπίαν ἐπὶ μέγα αἶρειν ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο, καταλέγων ἕξ ἀρχῆς ἅπαντα, ὅσα δὴ γενέσθαι τετύχηκε. τότε δὴ ὁ βασιλεὺς τῷ τῆς πόλεως ἐπύρχῳ ἐπέστειλε τῶν πεπραγμένων ἀπάντων ποιῆσθαι τὰς τί- C σεις. ἦν δὲ οὗτος ὁ ἀνὴρ Θεόδωτος ὄνομα, ὄνπερ κολοκύνθιον 20 ἐπίκλησιν ἐκάλουν. καὶ ὁ διερευνώμενος ἅπαντα πολλοὺς μὲν τῶν κακούργων ἐλεῖν τε καὶ διαχρήσασθαι νόμῳ ἴσχυσε, πολλοὶ

4. πολυτέλεια Alem. P. πολιτεία A. 14. κακοῦντος] κακοῦ
 τοσοῦτον vel potius κακοῦ καὶ ἀνοσίῳ. Reisk. 19. ἐπέστειλες]
 ἐπέστειλε Alem. hic, ut alibi, frustra. 21. ἅπαντα Reisk.
 ἅπαντας AP.

tim Theodorae (qua nullum Iustiniano delictum erat suavius) ad magnam auctoritatem, et opes sane ingentes via facilis: ita ut ille (quod perditae amantibus usu venit) omnibus indulgeret amicis votis, divitiisque potius; qua rerum affluentia amori addebantur faces. Hac socia perdendis populis usus est Iustinianus non modo Byzantii, sed ubique locorum Romani Imperii, praesertim cum iam antea Venetae uterque factionis esset, atque in horum hominum seditiosorum potestatem rempublicam plane coniecissent; licet hoc malum residere post diu nonnihil coeperit hoc eventus. Morbo Iustinianus urgebatur diuturno et periculoso, quo extinctum iam illum fama volabat. Interim a seditiosis ea facinorose committebantur, quae iam commemoravi, et in Sophias templo Hypatii vir minime obscurus interdum obruncatur. Quo facto scelere excitatae turbae et ad Imperatorem delatae: nam quisque occasionem absentis Caesaris nactus factorum in se et in alios flagitiorum atrocitates efferre, a capite quaecumque patrata essent recensere. Tum de his omnibus vindicandis, Praefecto urbis Theodoro Cucurbitino scribit Imperator. Ille facinorosis hominibus perquisitis captisque nonnullis, egit

δὲ καὶ διαλυθόντες ἐσώθησαν. μεταξὺ γὰρ ἐπαπολέσθαι αὐτοὺς
 πράγμασι Ῥωμαίων ἔδει. ὁ δὲ πυράδοξόν ἴδιασθεὶς σωτηρίαν A 44
 καὶ τὸν Θεόδοτον κτείνειν ἄτε φαρμακία καὶ μύγον εὐθύς ἐνεχεί-
 ρει. ἐπεὶ δὲ οὐκ εἶχεν ὅτιω ποτὲ χρώμενος τὸν ἄνθρωπον δια-
 5 φθείρει, τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς πικρότατα αἰκισάμενος ἠνάγ-
 καζε λόγους ὡς ἤκιστα ἐγχεῖς ἐπ' αὐτῷ φθέγγεσθαι. πάντων δὲ
 οἱ ἐκποδῶν ἰσταμένων καὶ σιωπῇ τὴν ἐς τὸν Θεόδοτον ὀδυρομέ-
 των ἐπιβουλήν, μόνος ὁ Πρόκλος τὴν τοῦ καλουμένου κοιαιστο-
 ρος ἔχων ἀρχὴν κηθαρόν ἀπέβαινε τοῦ ἐγκλήματος εἶναι τὸν ἄν-
 10 θρωπον καὶ θανάτου οὐδαμῇ ἄξιον. διὸ δὴ Θεόδοτος ἐς τὰ Ἱε- V 299
 ροσόλυμα βασιλέως κομίζεται γνώμη. γνοὺς δὲ ἤκειν τινὰς ἐν-
 ταῦθα, οἵπερ αὐτὸν διαφθερουσιν, ἐν τῷ ἱερῷ ἦν κρυπτόμενος
 τὸν ἅπαντα χρόνον, οὕτω τε διαβιοὺς ἐτελεύτησε. τὰ μὲν οὖν
 ἀμφὶ Θεόδοτον ταύτῃ πη ἔσχεν. οἱ δὲ στασιῶται σωφρονέστα-
 15 τοι τὸ ἐντεῦθεν γέγοντο ἀνθρώπων ἁπάντων. οὐ γὰρ ἔτι τὰ
 τοιαῦτα ἐξαμαρτάνειν ἠέλγοντο, καίπερ σφίσι παρὸν ἀδέεστερον
 τῇ ἐς τὴν δίκαιαν παρανομία χρῆσθαι. τεκμήριον δὲ ὀλλῶν
 γὰρ τινῶν ἕστερον τόλμαν τὴν ὁμοίαν ἐνδειξαμένων τίσιν οὐδεμία
 ἐς αὐτοὺς γέγονεν. οἱ γὰρ τοῦ κολάζειν τὴν ἔξουσίαν αἰεὶ ἔχοντες
 20 παρρησίαν τοῦ διαλυθάνειν τοῖς τὰ δεινὰ εἰργασμένοις παρει-

1. ἐπαπολέσθαι] ἐπιαπολέσθαι A. 2. Ῥωμαίων P. Ῥωμαίους A.
 „Est lacuna praeter propter sic supplenda, μεταξὺ γὰρ ἔτι ἀπολέ-
 σθαι αὐτοὺς, ἀνίστηναι ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς νόσου, καὶ εὐθὺς ὁ
 μὲν Θεόδοτος παρελύθη τῆς ἀρχῆς, ὁ μήποτε τοῖς πράγμασι τοῖς
 Ῥωμαίοις ἔδει.“ RUSK. Aliquem hinc sensum elicere studuimus,
 satis tamen nobis ipsi non fecimus. ALBK. 12. διαφθείρουσιν]
 Praestat διαφθεροῦσιν. 20. παρρησίαν posuit pro αἰδειαν.
 Soloecismus est, sed apparet ex toto Procopii habitu, cum veterum
 simiam esse, Musis invitis natum. RUSK.

ex lego; aliis vitae consulentibus recessu ac latebris, quos dein cum
 Romana republica maneret interitus. Caesar ut ex morbo miro sane
 casu convalescit, Theodotum ipsum perdere tentat, quasi praestigiarum
 et veneficii reum; sed nulla ex causa homini perniciem inveniens, quos-
 dam ex familiaribus dire caesos impellit ad falsas illius delationes. Ergo
 reliquo Senatu illi contra nihil dicente, sed apud se deplorante paratas
 Theodoto insidias, unus Proclus Quaestor insonantem illum pronunciat,
 nec morte puniendum. Quare Theodotus decreto Caesaris Hierosolymam
 deportatur; qui summissos illuc audiens ad suam necem sicarios, quoad
 vixit, in templo delatuit, ac diem obivit. Res Theodoti sic habuere.
 Verum sediciosi omnium moderatissimi in posterum evaserunt, qui iam
 ab eiusmodi flagitii temperarent, quamquam impotentissima dominatione
 audacius abuti possent. Nam paulo post in nonnullos, qui eadem capi-
 talia ausi fuissent, nihil animadversum, quod puniendis reis praefecti

ἐθελουσίῳ ἀμβλιώσειν. ἄλλο τέ μοι ἐνδεῖν ἤθους περί μνημονεύ-
 σαι τοῦδε τοῦ ἀνθρώπου οὐδ' ὅτι οὖν οἶμαι. ἅπαντα γὰρ αὐτοῦ
 τὰ τῆς ψυχῆς πάθη οὗτος ἄν ἀξιοχρεως ὁ γάμος σημήναι δια-
 V 300 κῶς εἶη, ἐρμηνεύς τε καὶ μάρτυς τοῦ τρόπου καὶ λογογράφος γι-
 B νόμενος. ἐπεὶ ὅστις ἀλογήσας τὴν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων ἀισχύ- 5
 νην οὐκ ἀπαξιοῖ τοῖς ἐντυγχάνουσι βδελυρὸς φαίνεσθαι, τούτῳ
 δὴ οὐδεμία παρανομίας ἀταμπὸς ἄβυτος, ἀλλὰ τὴν ἀναίδειαν ἀεὶ
 τοῦ μετώπου προβεβλημένος ῥᾶστά τε καὶ οὐδενὶ πόνῳ ἐς τῶν
 πράξεων τὸς μιαιρωτάτας χωρεῖ. οὐ μὴν οὐδέ τις ἐκ τῆς συγ-
 κλήτου βουλῆς τὸ ἀισχος τοῦτο ἀναδουμένην τὴν πολιτείαν ὄρων 10
 δυσφορεῖσθαι τε καὶ τὴν πράξιν ἀπειπεῖν ἔγνω, καίπερ αὐτὴν
 ἅπαντες ἴσα θεῶν προσκυνήσαντες. ἀλλ' οὐδέ τις ἱερὸς δεινο-
 παθῶν ἐνθῆλος γέγονε, καὶ ταῦτα δέσποιναν αὐτὴν προσερεῖν
 μέλλοντες. καὶ ὁ πρότερον αὐτῆς θεατῆς δῆμος δοῦλος εὐθὺς
 οὐδενὶ κόσμῳ αὐτῆς εἶναι τε καὶ ὀνομάζεσθαι ὑπταίης ἐδικαίου 15
 χερσίν. οὐδέ τις στρατιώτης ἠγρίωτο, εἰ τοῖς ἐν τοῖς στρατο-
 C πέδοις κινδύνους ὑπὲρ τῶν τῆς Θεοδώρας πραγμάτων ὑφίστα-
 A 47 σθαι μέλλοι οὐδέ τις αὐτῇ ἄλλος ἀπήντησε τῶν ἀπάντων ἀνθρώ-
 πων, ἀλλὰ πάντες, οἶμαι, τῷ ταῦτα οὕτως δεδῶσθαι κεκλιμέ-
 νοι ἀνεχώρησαν συμπερινεσθαι τὸ μίασμα τοῦτο, ὥσπερ τῆς 20
 τύχης ἐπίδειξιν τῆς δυνάμειος πεποιημένης, ἣ δὴ ἅπαντα πρυτα-
 νεούσῃ τὰ ἀνθρώπεια ὡς ἤμιστα μέλει οὔτε ὅπως ἄν τὰ

1. τέ μοι] δέ μοι Alem. ὥστε ἄλλο τί μοι Reisk. *ibid.* περί
 μνημονεύσαι Reisk. περιμνημονεύσαι AP. 10. ἀναδουμένην]
 ἀναδουμένην Alem. male. 12 ἴσα] ἴσα AP. 16. εἰ τοὺς]
 εἰς τοὺς AP. 19. κεκλιμένοι Pm. κεκλιμένοι AP. οὕτως δε-
 δῶσθαι κεκλιμένῳ συνεχώρησαν Reisk. 21. ἣ δὴ ἅπαντα πρυ-
 τανεούσῃ Reisk. ἣ δὴ ἅπαντα πρυτανευούσης AP. 22. μέλει
 Reisk. μέλλει AP. *ibid.* οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ AP.

ultro abortibus egestorum. Sane Iustiniani ingenio declarando nihil de-
 esse iam reor, quando vel hoc coniugium eius animi affectus satis
 indicare possit et mores aperire contestarique. Nam qui male factis
 admittere dedecus non veretur, neque gravate fert aliorum ob id exe-
 crationem, hic demum nullam interclusam sibi viam putat ad scelera;
 quia vultum induens audacem, facile iam in terrerrima quaeque ruit fla-
 gitia. Nullus ex Senatu, qui reipublicae videret eam labem inferri,
 prohibendam censuit rem detestabilem, iamiam Theodoram quasi deam
 veneraturus. Nullus antistitum graviter affici visus est, qui eam do-
 minam esset compellaturus. Et qui pridem in theatro populi Theodora
 fuerant spectatores, eius se tanquam servitium supinis manibus per dede-
 cus profitebantur. Nec miles ea re truculentior, scilicet pro Theodora
 belli discrimen in posterum aditurus; nemo denique mortalium repugna-
 vit. Quod vero id, uti reor, ita decretum esset, conficiendo flagitio
 omnes concessere: visaque tum est quodammodo fortuna vires ostentasse,

πραττόμενα εικότα εἶη οὔτε ὅπως ταῦτα κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις γεγενῆσθαι δοκῆ. ἐπαίρει γοῦν τινα ἔξαπιναίως ἀλογίστω τινὶ ἔξουσίᾳ ἐς ὕψος μέγα, ὥπερ ἐναντιώματι μὲν πολλὰ ξυμπεπλῆσθαι δοκεῖ, ἀντιστατεῖ δὲ παρὰ τι ἔργον τῶν πάντων σοῦδέν, ἀλλ' ἄγεται μηχανῇ πύση ὅπη ποτὲ αὐτῇ διατέτακται, D ἀπάντων ἐτοίμως ἔξισταμένων τε καὶ ὑποχωρούντων προοιούσῃ τῇ τύχῃ.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπη τῷ Θεῷ φίλον, ταύτῃ ἐχέτω τε καὶ λεγέσθω. ἡ δὲ Θεοδώρα εὐπρόσωπος μὲν ἦν καὶ εὐχαρις ἄλλως, 10 κολοβὸς δὲ καὶ ὠρακιῶσα οὐ παντίησιν μὲν, ἀλλ' ὅσον ὑπόχλωρος εἶναι, γοργόν τε καὶ συνεστραμμένον αἶε βλέπουσα. τῶν δὲ δὴ αὐτῇ βεβιωμένων ἐν τῇ θυμῆλῃ τὰ μὲν πλείστα λέγοντι οὐκ ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐπαρκέσαι, ὀλίγα δὲ ἅττα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἀπολεξάμενος τοῦ τῆς γυναικὸς τρόπου τοῖς ἐπιγενησομένοις 15 ὄλην ἂν πεποιῆσθαι τὴν δῆλωσιν ἱκανὸς εἶην. νῦν δὲ αὐτῆς καὶ τῶνδρός τὰ πεπραγμένα ἐν ὀλίγῳ δηλωτέον ἡμῖν, ἐπεὶ οὐδέ τι ἀλλήλοισιν χωρὶς ἐς τὴν δίαίταν ἐπραξάτην. χρόνον μὲν γὰρ πολὺν ἔδοξαν ἅπασιν ταῖς γνώμαις αἶε καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι κατα- P 32 τικρὸν ἀλλήλοισιν ἵνασι, ὕστερον μέντοι ἔξῆπιτηδες αὐτοῖν ξυμπεπλάσθαι ἢ δόκησις αὐτῇ ἐγνώσθη, τοῦ μὴ ξυμφρονήσαντας τοὺς κατηκόους σφίσι ἐπιναστῆναι, ἀλλὰ διεστάναι τὰς γνώμας ἐπ'

1. εἰκότα Alem. Reisk. εἰκότω A. εἰκότως P. 4. ἀντιστατεῖ Reisk. ἀντιστατοῖ AP. *ibid.* παρὰ τι (sic P.: τοι A.) ἔργον] ἀπαρχομένῳ τοῦ ἔργου Reisk. 13. ἀπαρκέσαι] ἀπαρκέση AP. *ibid.* ἅττα] ἅττα AP.

quod ita mortalium rebus moderetur, ut opus non sit aliqua gerendis rebus convenientia, vel ut e consilio factae hominibus videantur, quando temeraria potentia repente ad summum ipsa fastigium possit evehere, quod multis habeatur difficultatibus implicatam; nec quicquam rerum omnium ei obviam obsistat, sed obices molita feratur quo illi cumque constitutum est, omnesque properanti fortunae assurgant decedantque via.

Verum haec non nisi ad dei providentiam facta dictaque credantur. Erat Theodora venusta facie, et alioqui pergrata, statura brevi, pallore suffusa medico ac temperato, acribus oculis, et huc atque illuc incitato aspectu. Res ab ea gestas in scena si quis singillatim dicere velit, prius illum tempus deficiat. Sed paucis illis, quae supra delibavimus, satis indicatis posteris reor huiusce feminae mores. Nunc vero summam habeamus rerum ab ea coniugeque gestarum; nam illis in re gerenda nihil non in communi actitatum; licet diu multumque omnibus opinionem fecerint, quasi in diversas irent sententias, et contraria studia: nam deprehensum est demum ex industria hanc illos speciem simulationis induisse; ne subditi, communicatis consiliis, seditionem agitent quamdiu de illis opinio esset in ambiguo. Principio quidem simulatis

- A 48 αὐτοὺς ἕπασι. πρῶτα μὲν οὖν τοὺς Χριστιανοὺς διαναστήσαν-
τες καὶ τὴν ἐναντία ἔν γε τοῖς ἀντιλεγομένοις σκηπτομένω ἀλλή-
λοιν λέναι διεσπάσαντο οὕτως ἅπαντας, ὥσπερ μοι λελέξεται οὐ
B πολλῷ ὕστερον, ἔπειτα δὲ τοὺς στασιώτας διελλοντο. καὶ ἡ μὲν
δυνάμει τῆ πάση μεταποιεῖσθαι τῶν Βενέτων ἐπλάσσετο καὶ τὴν 5
ἐξουσίαν αὐτοῖς ἐπὶ τοὺς ἀντιστασιώτας ἀναπετάσασα ἐνεδίδου,
κόσμῳ ἐν οὐδενὶ ἁμαρτάνειν τε καὶ βιάζεσθαι τὰ ἀνήκιστα. ὁ δὲ
ὥσπερ ἀγανακτοῦντι μὲν καὶ ἀποσκύζοντι λάθρα ἔψκει, κελεύ-
σεως δὲ τῆ γυναικὶ ἀντιστατεῖν οὐχ οἶψ τε ὄντι, πολλάκις δὲ καὶ
μεταμπισχόμενοι τὴν τοῦ δύνασθαι δόξαν σφίσι αὐτοῖς τὴν ἐναν- 10
τίαν. ὁ μὲν γὰρ τοὺς Βενέτους οἷα ἔξαμαρτάνοντας κολάζειν
ἤξιον, ἡ δὲ τῷ λόγῳ χαλεπυίνουσα ἐδυσφορεῖτο ὅτι δὴ οὐχ ἐκού-
C σα τάνδρὸς ἡσηθηίη. τῶν μέντοι Βενέτων οἱ στασιῶται, ὥσ-
περ μοι εἴρηται, σωφρονέστατοι ἔδοξαν εἶναι. τοὺς γὰρ πέλας
βιάζεσθαι ὅσα ἐξῆν οὐδαμῆ ἔδικαίουν, ἐν τε ταῖς περὶ τὰς δίκας 15
φιλονεικίαις ἐδόκει μὲν ἐκάτερος ἐν τῶν διαφόρων ἀμύνειν, νικᾶν
δὲ αὐτοῖν τὸν λόγῳ τῷ ἀδίκῳ ξυνιστάμενον ἐπάναγκες ἦν· οὕτω
δὲ τὰ πλεῖστα χρημάτων αὐτοὺς τῶν ἀντιλεγομένων ληΐζεσθαι.
πολλοὺς μὲν οὖν ὅδε ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τοῖς αὐτῷ καταλέγων ἐπι-
τηδεῖοις ἐς τὴν ἐξουσίαν ἀνεβίβαζε τοῦ βιάζεσθαι τε καὶ εἰς τὴν 20
D πολιτείαν ἔξαμαρτάνειν ἢ βούλοιντο, ἐπειδὴν δὲ πλοῦτου τι χρῆμα
περιβεβλημένοι φανεῖν, εὐθύς τι προσκεχρονοῦντες τῆ γυναικὶ διά-
V 301 φοροὶ ἦσαν. ὧν δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν μεταποιεῖσθαι πάση προθυ-

8. κελεύσεως] κελύσει Reisk. κελύσει Pm. 9. τῆ γυναικὶ]
τῆς γυναικὸς Reisk. 10. αὐτοῖς τὴν] αὐτοῖς ἐφαινοντο τὴν
Reisk. 16. διαφόρων Alem. P. διαφορῶν A. 23. μὲν
addidit Reisk.

his ex adverso studiis Christianos inter se quaestionibus, ut paulo post dicam, concitatos, deinde vero factionum populares distraxerunt. Theodora summa contentione studere Venetis dissimulavit, licentia in adversarios permissa per vim ac scelus quidquid liberet atrocissime peccandi. Iustinianus id graviter ferre et indignari, et coniugem in officio continere vel ipsis iussionibus non posse simulabat. Contra nonnunquam hoc alter sumpsit specimen auctoritatis: nam ille Venetorum facinora punienda decernebat; haec in speciem succensere, et iniquo animo se delusam a marito dictitare. Verum, ut dixi, Veneti omnium moderatissimi visi sunt, cum minus quam pro facta licentia vim aliis inferrent. In causis forensibus alter alteri litigatorum per simulationem favit, quorum illum obtinere causam necesse erat, qui inferiorem defenderet, ac principes maiorem partem aeris carpebant controversi. Multis a Iustiniano in familiaritatem receptis, iniuriarum ac scelerum in rempublicam potestas pro libidine permissa fuit, qui postquam largas opes concessissent, ut primum Theodoraе offensionī erant, iam habebantur infideles. Caete-

μία οὐδαμῆ ἀπηξίου, ἕστερον δὲ τὴν ἐς τοὺς ἀνθρώπους μεθεῖς εὐνοίαν τὰ ἐς τὴν σπουδὴν τάρραχος ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐγίνετο. καὶ ἡ μὲν ἀντίκα εἰργάζετο αὐτοὺς ἀνήκεστα ἔργα, ὁ δὲ δῆθεν οὐκ **A** 49 ἐπαισθανόμενος τῶν πραττομένων σύμπασαν αὐτῶν τὴν οὐσίαν ἑκτήσει ἀναισχύντῳ ἠσπάζετο. τούτοις τε αἰεὶ τοῖς μηχανήμασιν ἐν σφίσι μὲν αὐτοῖς ξυμφρονοῦντες, ἐς δὲ τὸ ἐμφανὲς στασιάζειν ποιοῦμενοι, διαστήσασθαι τε τοὺς ὑπηκόους καὶ τὴν τυραννίδα βεβιωῦτατα κρατύνεσθαι ἔσχον.

α΄. Ἐπειδὴ οὖν Ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβε, σὺν- **P** 33
 10 χεῖν ἅπαντα εὐθὺς ἔσχυσεν. ἃ γὰρ ἔμπροσθεν νόμῳ ἀπορρηθέντα ἐτύγγαεν, ἐς τὴν πολιτείαν εἰσήγε, τὰ τε ὄντα καὶ ξυνειδισμένα καθελὼν σύμπαντα, ὥσπερ ἐπὶ τούτῳ κεκοσμημένος τὸ τῆς βασιλείας σχῆμα, ἐφ' ᾧ ἅπαντα μεταλλάσσοι ἐφ' ἕτερον σχῆμα. ἀρχὴς τε γὰρ τὰς μὲν οὐσας ἀνήρει, τὰς δὲ οὐκ οὐσας ἐφίστη
 15 τοῖς πράγμασι· τοὺς τε νόμους καὶ τῶν στρατιωτῶν τοὺς καταλόγους ταυτὸ τοῦτο ἐποίη, οὐ τῷ δικαίῳ εἰκὼν οὐδὲ τῷ ξυμφόρῳ ἐς τοῦτο ἡγμένος, ἀλλ' ὅπως δὴ ἅπαντα νεώτερά τε καὶ αὐτοῦ ἐπώ- **B**
 νυμια εἶη. ἦν δὲ τι καὶ μεταλαβεῖν ἐν τῷ παραντίκῳ ἦκιστα ἔσχυσεν, ἀλλὰ τούτῳ γε τὴν ἐπωνυμίαν τὴν αὐτοῦ ἔθετο. *χημαίων*
 20 δὲ ἀρπαγῆς ἢ φόνου ἀνθρώπων κήρος αὐτὸν οὐδεὶς ἔλαβε πώποτε, ἀλλ' οἰκίαι μὲν παμπληθεῖς ληισάμενος εὐδαιμόνων ἀνδρῶν ἐτέρας ἐζήτει, προέμενος εὐθὺς τῶν βαρβάρων τισιν, ἣ ἀνοήτοις

2. τὰ ἐς τὴν σπουδὴν τάρραχος] πρὸς τὰ ἐς τὴν σπουδὴν παραχθὲς Reisk. 7. ποιούμενοι A. προσποιούμενοι Alem. P. „Ποιούμενοι est idem atque προσποιούμενοι. Saepe Zosimus verbo utitur eo sensu.“ Reisk. 14. τὰς μὲν οὐσας Alem. μενούσας AP.

rum initio eorum causam se acturam ille omni officio in se recipiebat; sed abiecta demum benevolentia illud ipsum studium in improvisas turbas evasis, ac Theodora tum in eos crudelissime saeviiit; princeps vero tanquam inscius quid in illos gereretur, adiit impudenter universae substantiae possessionem. His artibus, re quidem inter se condita, sed palam simulatis dissidiis, ac subditorum animis in diversa actis, tyrannidem sibi firmiter asseruerunt.

11. Potius imperio Iustinianus extemplo omnia miscere, quae prius legibus prohibita essent, in rempublicam introducere; quae consuetudine obtinuerunt, haec interdiceret; quasi imperatorum paludamentum induisset, ut aliam rebus faciem induceret. Nam statis magistratum formis, legumque ac militarium ordinum abrogatis, alias invenit, non iure, non publico commodo adductus; sed ut omnia nova, et de suo nomine dicerentur. Rei, cuius statim abolendae copia non fuisset, saltem suum indidit vocabulum. Sanguinis et auri nunquam sitim explevit, sed ex opulentissimis pecuniosorum hominum domibus factis

οικοδομίαις λείας τῆς προτέρας τὰ χρήματα. μυρίους δὲ ἴσως
 λόγῳ οὐδενὶ ἀνελὼν ἐς πλείονων ἄλλων ἐπιβουλήν αὐτίκα μάλα
 C καθίστατο. εἰρήνης τοίνυν Ῥωμαῖοι οὐσης ἐς πάντας ἀνθρώ-
 πους οὐκ ἔχων ὅστις γένηται τῶν φόνων ἐπιθυμία πάντας βαρ-
 βάρους πρὸς ἀλλήλους ξυνέκρουε, τῶν δὲ Οὐννων τοὺς ἡγουμέ- 5
 νους ἐξ αἰτίας οὐδεμιᾶς μετακαλῶν χρήματι μεγάλα σφίσιον ἀτό-
 πῳ φιλοτιμία προτέτο, φίλας ἐνέχυρα δῆθεν τῷ λόγῳ ταῦτα
 A 50 ποιούμενος· ὅπερ αὐτὸν ἐρρήθη καὶ ὑπὸ τὸν χρόνον τῆς Ἰουστί-
 νου βασιλείας πεποιηκέναι. οἱ δὲ τὰ χρήματα κεκομισμένοι τῶν
 ξυναρχόντων τινὰς ξὺν τοῖς ἐπομένοις τοῖς αὐτῶν ἐπεμπον, κατα- 10
 D θείν ἐξ ἐπιδρομῆς γῆν τὴν βασιλέως κελεύοντες, ὅπως καὶ αὐτοὶ
 τὴν εἰρήνην ἀπεμπολᾶν τῷ ταύτην ὠνεῖσθαι λόγῳ οὐδενὶ βουλο-
 μένω δυνατοὶ εἶεν. καὶ οἱ μὲν αὐτίκα ἠνδροπόδιζόν τε τὴν Ῥω-
 μαίων ἀρχὴν καὶ οὐδὲν τι ἤσσαν ἔμμισθοι πρὸς τοῦ βασιλέως
 ἐγίνοντο· ἕτεροι δὲ μετ' ἐκείνους εὐθὺς ἐς τὸ ληϊξέσθαι τοὺς τα- 15
 λαιπύρους Ῥωμαίους καθίσταντο, καὶ μετὰ τὴν λείαν ἄθλα τῆς
 ἐφόδου τὴν βασιλέως φιλοτιμίαν ἐδέχοντο. οὕτω τε ἅπαντες ξυλ-
 λήβδην εἰπεῖν οὐδένα ἀνέντες καιρὸν ἐκ περιτροπῆς ἦγόν τε καὶ
 P 34 ἔφερον ἄπαξάπαντα. ἀρχόντων γάρ εἰσι τοῖς βαρβάροις τούτοις
 ξυμμοραὶ πολλαὶ καὶ περιήρχετο πόλεμος τὴν μὲν αἰτίαν ἐκ φιλο- 20
 τιμίας ἀλογίστου λαβῶν, τὸ δὲ πέρας εὐρέσθαι οὐδαμῇ ἔχων,

1. οικοδομίαις] ἐκχέας addit Reiskius.
 κατὰ μυρίους A. 5. πρὸς Reiskius.

ibid. μυρίοις Alem. P.
 πρὸς τε AP. 8. Ἰου-
 στίνου Alem. P. Ἰουστινιανοῦ A. 12. ἀπεμπολᾶν] ἀπεμπο-
 λεῖν AP.

sibi manubiis, alios impetebat. Quas fortunarum rapinas illico vel pro-
 degit barbaris, vel in insana aedificia insumpsit. Vesanis multorum cae-
 didibus pollutus, pluribus iam aliis paravit insidias. Tranquillam Romani
 cum exteris gentibus pacem habebant; hic sanguinario furore standi loco
 impatiens, omnes undique barbaros inter se commisit; et Hunnorum du-
 cibus nulla occasione accersitis, immanes pecunias perditam munificentia
 largitus fuit, amicitiae, ut aiebat, causa conciliandae firmandaeque;
 quod et sub Iustino principe factitatum ab eo iam diximus. Illi accepta
 pecunia alios duces, eorumque cohortes sollicitabant, qui in fines imperii
 excurrerent populabundi, venum et ipsi pacem daturi, cui sic eam mer-
 cari libitum esset. Hi statim Romanorum urbes depraedati sunt, sua
 nihilominus meriti apud imperatorem stipendia. Post hos en tibi e ve-
 stigio alios profligatae gentis Romanae populatores, qui acta praeda iu-
 super incursionis mercedem consequerentur a munificentissimo principe.
 Et, ut paucis absolvam, nullum tempus intermiserunt ab hisce, quasi in
 orbem redeuntibus rapinis et excursionibus. Nam cum multiplices horum
 essent barbarorum tribuni atque stationes, bellum quasi per manus
 tradebatur, ab immoderatis Augusti largitionibus coeptum, nullo fine

ἀλλ' ἐφ' ἑαυτὸν ἀνακυκλούμενος τὸν πάντα αἰῶνα. διὸ δὴ χῶ-
 ρος μὲν τις ἢ ὄρος ἢ σπήλαιον ἢ ἄλλο τι τῆς Ῥωμαίων γῆς ὑπὸ
 τὸν χρόνον τοῦτον ἀδῆϊτον οὐδαμῆ ἔμεινε, χώραις δὲ πολλαῖς
 πλέον ἢ πεντάκις ἀλῶναι συνέβη. καὶ ταῦτα μέντοι καὶ ὅσα πρὸς
 5 Μήδων τε καὶ Σαρακηνῶν καὶ Σκλαβηνῶν καὶ Ἀντῶν καὶ τῶν
 ἄλλων βαρβάρων ξυνηγέθη γενέσθαι ἐν τοῖς ἔμπροσθέν μοι δε-
 δειγῆται λόγοις· ἀλλ' ὅπερ τοῦδε ἀρχόμενος τοῦ λόγου ὑπέειπον,
 τὴν αἰτίαν τῶν ξυμπεπτωκότων ἐνταῦθά μοι ἦν ἀναγκαῖον εἰπεῖν. B
 καὶ Χοσρόη μὲν κεντηναρίων πλῆθος ὑπὲρ τῆς εἰρήνης προέμενος, V 302
 10 αὐτογνωμονίας δὲ οὐδενὶ λόγῳ αἰτιώτατος τοῦ λελείσθαι τὰς
 σπονδὰς γέγονεν, Ἀλαμούνδαρον τε καὶ Οὐννοὺς τοὺς Πέρσαις
 ἐνοπῶνδους σπουδάζων τε καὶ διατεινόμενος ἐταιρίζεσθαι, ὅπερ A 51
 μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν οὐκ ἀπαρακαλύπτως εἰρησθαι δο-
 κεῖ. ἐν ᾧ δὲ τὰ ἐκ τῶν στάσεών τε καὶ πολέμων κακὰ Ῥωμαίοις
 15 ἀνήγειρε καὶ ἐρρίπιζεν, ἐν τούτῳ βουλευσάμενος, αἵματος ἀνθρω-
 πείου τὴν γῆν πύλλαις μηχαναῖς ἔμπλεων γίνεσθαι καὶ χρήματα
 ληΐζεσθαι πλείω, φόνον καὶ σάλον τῶν ὑπηκόων ἐπενόει πολὺν C
 τρόπῳ τοιῦδε. Χριστιανῶν δόξαν ἀπόβλητοι πολλαὶ εἰσιν ἐν πάσῃ
 τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, ὅπερ αἰρέσεις καλεῖν νενομίκασι, Μοντανῶν
 20 τε καὶ Σαββατιανῶν καὶ ὅσαις ἄλλαις πλανῆσθαι αἰ τῶν ἀνθρώ-
 πων εἰώθασι γινῶμι. τούτους ἀπαντας δόξαν τὴν παλαιὰν ἐκέ-

5. Ἀσλαβηνῶν] Alibi scribitur Σκλαβηνῶν. ALEM. Reposui Σκλαβη-
 νῶν. *ibid.* Ἀντῶν Alem. P. αὐτῶν A. „Sunt autem Ἄνται barbari
 a quibus devictis Iustinianus Anticus dici voluit.“ ALEM. 9. μὲν
 Reiskius. δὲ AP. 11. Πέρσαις Alem. P. Πέρσας A. „Hunni
 qui Alamundarum tribunalum sequebantur, Persarum erant foederati, ut
 est libro 1. et 2. belli Persici.“ ALEM. 14. πολέμων Alem. P.
 πόλειον A. 15. βουλευσάμενος Reiskius. βουλευσαντες A.
 βουλεύσας P. 17. σάλον Pm. ἄλλον AP.

claudendum. Semper enim a principio in orbem redibat; ita ut sub id tem-
 pus nullus fuerit Romanorum locus, aut mons, aut specus a praedibus immune;
 quin multae provinciae quinta et amplius oppressae sint vastatione. Haec
 mala ab his illata, necnon a Medis, Saracenis, Sclavenis, Antis et barbaris
 aliis, a me superioribus libris narrata sunt; huc vero, ut iam praefatus sum,
 illorum omnium causam reicere operae pretium fuit. Magnam profudit pec-
 cuniarum vim pro pace cum Chosroe stabilienda; at pervicacius suam secu-
 tus sententiam, solvendi nulla causa foederis auctoris fuit, omni studio atque
 conatu in societatem pertractis Alamundaro et Hunnis, Persarum sociis ac
 foederatis, quod opportuno loco aperte dixisse mihi videor. Eo ferme tem-
 pore, quo seditiones et bella in Romanorum perniciem excitavit, ut omnibus
 provinciis diversis artibus humano sanguine completis, opimiora spolia repor-
 taret, alias ita excogitavit subditorum clades. Sunt in universo Romano im-
 perio complures Christianorum sectae minime probatae, quas haereses vulgo
 dicunt, Montanistarum, Sabbatianorum, aliorumque complurium, quae men-
 tes hominum transversas agunt. Hos omnes priori sententia decedere iussit,

λενε μετατίθεσθαι, ἄλλα τε ἀπειλήσας ἀπειθοῦσι πολλὰ καὶ τὰς οὐσίας ἐς τοὺς παῖδας ἢ ξυγγενεῖς μηκέτι παραπέμπειν οἷόν τε εἶναι τούτων δὲ τὰ ἱερὰ τῶν αἱρετικῶν καλουμένων, καὶ διαφερόντως οἷοπερ ἢ τοῦ Ἀρείου ἡσκητο δόξῃ, πλοῦτόν τινα εἶχεν ἀκοῆς κρείττω. οὔτε γὰρ ἢ σύγκλητος βουλή ξύμπυσα οὔτε τις ἄλλη 5
 D μεγίστη μοῖρα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς τά γε εἰς τὴν οὐσίαν εἰκά-
 ζεσθαι τούτοις δὴ τοῖς ἱεροῖς ἔσχε. κειμήλιά τε γὰρ αὐτοῖς χρυσᾶ
 τε καὶ ἀργυρᾶ καὶ ξυγκείμενα ἐκ λίθων ἐντίμων ἀμύθητά τε καὶ ἀνυρίθμητα ἦν, οἰκίαι τε καὶ κῶμαι παμπληθεῖς, καὶ χώρα πολλή
 πανταχόθι τῆς γῆς, καὶ ὄση ἄλλη πλοῦτου ἰδέα ἐστὶ τε καὶ ὄνο- 10
 μίζεται ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις, εἴτε οὐδενὸς αὐτὰ τῶν πρόποτε βε-
 βασιλευκότων ὀχλήσαντος. πολλοὶ τε ἀνθρώποι, καὶ ταῦτα δόξης
 ὄντες ὀρθῆς, τῇ τῶν σφετέρων ἐπιτηδευμάτων προφάσει ἐνθὲνδε
 αἰ τοῦ βίου τὰς ἀφορμὰς εἶχον. τούτων μὲν οὖν τῶν ἱερῶν πρῶ-
 τον τὰς οὐσίας δημοσιώσας Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀφειλετο ἕξαπι- 15
 A 52 ναίως τὰ χρήματα πάντα. ἕξ οὖ τοῖς πολλοῖς ἀποκεκλειῶσθαι τὸ
 λοιπὸν τοῦ βίου συνέβη. πολλοὶ δὲ εὐθὺς πανταχόσε περιμόντες
 δόξης τῆς πατρίου τοὺς παραπίπτοντας ἠνάγκαζον μεταβάλλεσθαι.
 P 35 ἄπερ ἐπεὶ ἀνθρώποις ἀγροικοῖς οὐχ ὄσια ἔδοξεν εἶναι, τοῖς ταῦτα
 ἐπαγγέλλουσιν ἀντιστατεῖν ἅπαντες ἔγνωσαν. πολλοὶ μὲν οὖν πρὸς 20
 τῶν στασιωτῶν διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ καὶ σφᾶς αὐτοὺς διεχρή-
 σαντο εὐσεβεῖν μάλιστα ὑπὸ ἀβελτηρίας οἰόμενοι, καὶ αὐτῶν ὁ
 μὲν πλεῖστος ὄμιλος γῆς τῆς πατριᾶς ἐξιστάμενοι ἔφενγον, Μον-
 τανοὶ δὲ, οἳ ἐν Φρυγίᾳ κατώκηντο, σφᾶς αὐτοὺς ἐν ἱεροῖς τοῖς

17. περιμόντες Reisk. περιόντες AP.

protervis tum alia minatus, tum et ne liberis, aut propinquis bona relinquerent interdictioens. In horum, quos vocant, haeticorum fanis, ac iis praesertim, in quibus Arii secta celebraretur, opes recondebantur plane supra quam credibile cuiquam sit. Neque enim Senatus universus, aut alia Romani praecipua pars imperii de divitiis cum his delubris conferri potest. Nam iis omnibus erat sacra suppellex ex auro argentoque, pretiosis lapidibus omni opulentia et copia maior; domus et pagi refertissima; possessiones ubique gentium, et si quid aliud est mortalibus opum genus; utpote quibus nemo principum aliquando molestiam intulisset. Quin et multis rectae sententiae hominibus per occasionem artis et instituti necessaria ad vitam inde suppeditata sunt. Horum ergo templorum publicata bona praedae fuerunt Iustiniano Augusto. Exinde vitae usus quamplurimis praeclusus. Huc atque illuc palantes alii obvium quemque patriam cogebant mutare sententiam. Id homines agrestes impium ratı, suadentibus haec sese opponere deliberant; sed a seditionum popularibus passim mactati, alii superstitione et insana religione sibi manus intulerunt; pars occupata fuga patrio solo sese populatim caecit: qui erant in Phrygia Montani sectatores, templis in quae se coege-

σφετέροις καθείρξαντες τούτους τε τοὺς νεὼς αὐτίκα ἐμπρήσαντες
 ξενδιεφθάρησαν οὐδενὶ λόγῳ, πᾶσά τε ἀπ' αὐτοῦ ἡ Ῥωμαίων
 ἀρχὴ φόνου τε ἦν καὶ φυγῆς ἔμπλεως. νόμον δὲ τοῦ τοιοῦτου
 καὶ ἀμφὶ τοὺς Σαμαρείτας αὐτίκα τεθέντος τυραγῆ ἄκριτος τὴν
 5 Παλαιστίνην κατέλαβεν. ὅσοι μὲν οὖν ἔν τε Καισαρείᾳ τῇ ἐμῇ B
 καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὄκουν, παρὰ φανῶν ἡγησόμενοι κακοπά-
 θειάν τινα ὑπὲρ ἀνοήτου φέρεσθαι δόγματος, ὄνομα Χριστιανῶν
 τοῦ σφίσι παρόντος ἀνταλλαζόμενοι τῷ προσχήματι τούτῳ τὸν
 ἐκ τοῦ νόμου ἀποσεύσασθαι κίνδυνον ἴσχυσαν. καὶ αὐτῶν ὄσοις
 10 μὲν τι λογισμοῦ καὶ ἐπιεικειᾶς μετῆν, πιστοὶ εἶναι τὰ ἐς δόξαν
 τήνδε οὐδαμῇ ἀπήξουν, οἱ μὲντοι πλεῖστοι ὡσπερ ἀγανακτοῦν-
 τες, ὅτι δὴ οὐχ ἐκούσιοι, ἀλλὰ τῷ νόμῳ ἡναγκασμένοι δόγμα
 τὸ πάτριον μετεβάλλοντο, αὐτίκα δὴ μάλα ἐπὶ τε Μανιχαίους καὶ
 τοὺς καλουμένους πολυθέους ἀπέκλιναν. οἱ δὲ γεωργοὶ ξύμπατες C
 15 ἄθροοι γεγεννημένοι ὄπλι ἀνταρῆν βασιλεῖ ἔγνωσαν, βασιλέα σφίσι
 τῶν τινα ληστῶν προβεβλημένοι, Ἰουλιανὸν ὄνομα Σαβάρου υἱόν.
 καὶ χρόνον μὲν τινα τοῖς στρατιώταις ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἀντείχον,
 ἔπειτα δὲ ἤττηθέντες τῇ μάχῃ διεφθάρησαν ξὺν τῷ ἡγεμόνι. καὶ A 53
 λέγονται μυριάδες ἀνθρώπων δέκα ἐν τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπολωλέναι,
 20 καὶ χώρα ἡ πύσης γῆς ἀγαθὴ μάλιστα ἔρημος γεωργῶν ἀπ' αὐτοῦ
 γέγονε. τοῖς τε τῶν χωρίων κυρίοις Χριστιανοῖς οὕσι τὸ πρῶγμα
 τοῦτο ἐς μέγα κακὸν ἐτελεύτησεν. ἀνυγκαιὸν γὰρ γέγονε σφίσιν
 οὐδὲν ἐνθένδε μετακομιζόμενοις φόρον τὸν ἐπέτειον ἄδρὸν τινα
 ὄντα ἐς τὸν ἅπαντα αἰῶνα βασιλεῖ φέρειν, ἐπεὶ οὐδεμιῦ φειδοῖ ἡ

10. μὲν τι Reisk. μέντοι AP.

rant, occisus atque succensis, una cum iis temere conflagrarunt. Atque ex
 hoc tempore ubique in Romano imperio fugae caedesque. Lege hac lata
 etiam in Samaritas ingens Palaestinam tumultus pervasit. Qui ergo vel
 Caesareae apud nos erant, vel in urbibus aliis, indignum rati si pro insano
 dogmate subirent incommoda, Christianorum nomine, quod in promptu erat,
 cum suo permutato, hac specie legis discrimen evitarunt: etsi quibus mens
 erat bona, ii a fidelium sententia non abhorruerint. Verum pars maior in-
 digne ferentes, quod praeter voluntatem lege coacti essent avitam religio-
 nem deserere, illico ad Manichaeos et quos vocant polytheos defecerunt.
 At agrestes agmine facto in Caesarem arripiunt arma, designatoque sibi Im-
 peratore Sabari filio Iuliano praedone, manus cum milite conserunt; pugna-
 tumque Marte aliquamdiu incerto est: demum praelio victi cum Iuliano duce
 contrucidati sunt, deletis, ut ferunt, eo conflictu centenis hominum millibus.
 Agris vero omnium longe feracissimis a cultoribus iam tum destitutis, ma-
 gnam acceperunt ex ea re iacturam Christiani possessores, quibus opus fue-
 rit nullis terrae bonis repositis, annum Imperatori vectigal, et quidem in-
 sigae singulis quibusque pendere annis; exactione nullo humanitatis modo

D τοῦ ἔργου τούτου ἐπιτροπή γέγονεν. ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας
 V 303 καλουμένους τὴν δίωξιν ἤγεν αἰκίζόμενός τε τὰ σώματα καὶ τὰ
 χρήματα ληϊζόμενος. ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ὅσοι τοῦ Χριστιανῶν ὀνό-
 ματος δῆθεν τῷ λόγῳ μεταλαχεῖν ἔγνωσαν, καιρὸν τὸν παρόντα
 σφίσι ἐκκρούοντες, οὗτοι δὴ οὐ πολλῶ ἕστερον ἐπὶ ταῖς σπον- 5
 δαῖς καὶ θυσίαις καὶ ἄλλοις οὐχ ὀσίοις ἔργοις ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον
 ἠλίσκοντο. τὰ γὰρ ἀμφὶ τοῖς Χριστιανοῖς εἰργασμένα ἐν τοῖς
 ὀπισθέν μοι λόγοις λελέξεται. μετὰ δὲ καὶ τὸ παιδευαστεῖν νόμιμῳ
 ἀπεῖργεν, οὐ τὰ μετὰ τὸν νόμον διερευνώμενος, ἀλλὰ τοὺς πύλαι
 ποτὲ ταύτη δὴ τῇ νόσῳ ἀλόντας. ἐγίνετό τε ἡ ἐς αὐτοὺς ἀπο- 10
 στρουφή οὐδενὶ κόσμῳ, ἐπεὶ καὶ κατηγοροῦν χωρὶς ἐπράσσετο ἡ
 ἐς αὐτοὺς τίσις, ἐνός τε ἀνδρός ἢ παιδὸς λόγος, καὶ τούτου δοῦ-
 λου, ὣν οὕτω τόχοι, καὶ ἀκουσίῳ μωρτυρεῖν ἐπὶ τὸν κεκτημένον
 ἀναγκασθέντος, ἔδραξεν εἶναι ἀκριβῆς ἐλεγχος. τοὺς τε οὕτως
 P 36 ἀλίσκομένους τὰ αἰδοῦν περιηρημένους ἐπόμπευεν. οὐκ ἐς πάν- 15
 τας μέντοι τὸ κακὸν κατ' ἀρχὰς ἤγετο, ἀλλ' ὅσοι ἢ Πρώσινοι
 εἶναι ἢ μεγάλα περιβεβλήσθαι χρήματα ἔδραξαν ἢ ἄλλο τι προσ-
 κεκροκότες ἐτύγγανον. καὶ μὴν καὶ τοῖς μετεωρολόγοις χυλε-
 πῶς εἶχεν. διὸ δὴ αὐτοὺς καὶ ἡ ἐπὶ τοῖς κλέπτεις τεταυγμένη ἀρχὴ
 A 54 ἤκλιετό τε ἀπ' οὐδεμιᾶς ἄλλης αἰτίας καὶ ζαίνουσα κατὰ νότου 20
 πολλὰς ἐπὶ καμῆλων φερομένους ἐπόμπευεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν
 γέροντάς τε καὶ ἄλλως ἐπιεικεῖς ὄντας, ἄλλο αὐτοῖς ἐπικαλεῖν οὐ-
 δὲν ἔχουσα, πλὴν γε δὴ ὅτι σοφοὶ τὰ περὶ τοὺς ἄστέρους ἐν τοιού-

1. οὐδεμιᾶ φειδοῖ ἢ τοῦ ἔργου τούτου ἐπιτροπή Alem. Legebatur
 οὐδεμία φειδῶ ἢ (ἢ Reisk.) τοῦ ἔργου τούτου ἐντροπή. 4. και-
 ρὸν Alem. P. τῷ A. 15. ἐπόμπευεν P. ἐπόμπουον A. 19. εἶ-
 χεν P. εἶχον A. *ibid.* καὶ ἡ Alem. P. ἡ om. A. 21. πολ-
 λὰς Alem. πολλοὺς AP. *ibid.* ἐπόμπευεν Alem. P. ἐπόμπουον A.

imperata. Hoc factō, iam in gentiles saevitiam convertit, qua caesis corpo-
 ribus, qua fortunis directis, quorum qui nomina Christo dederunt, utpote
 qui per speciem malorumque vitandorum id causa fecissent, tandem inter li-
 bamina et sacrificia, atque impias religiones deprehensi sunt. Quae vero
 in Christianos ipsos commisit, infra dicturi sumus. Post haec turpes puero-
 rum amores lege vetuit; non a lege lata, sed iam diu antea ea labe notatos
 iudicio arcessens, nullo prorsus decore in eos facta animadversione. Hos
 nemine quaestionem ferente mulctavit, unico teste viro, vel puero, eoque
 saepenumero servo, etiam invito, et in dominum coacto dicere testimonium;
 sic enim de causa videbatur liquere. Cuius criminis qui rei agerentur, pu-
 dendis truncati publice ludibrio erant; licet initio non omnibus haec severi-
 tas, sed iis adhiberetur qui vel Praesinae factioni studerent, vel magnis copiis
 affluentes celebrarentur, vel essent apud principem in offensa. Astro-
 logos iniquo patiebatur animo; hos namque qui latrociniis vindicandis prae-
 erat magistratus, alioqui senes, et bonae frugis homines, camelis per univer-
 sam urbem infami sane spectaculo vexit, caeciditque humeris, hoc illis ob-

τῷ χώρῳ ἐβούλοντό εἶναι. ἔφευγον τοίνυν ἀνθρώπων διηνεκῆς ὄμιλος πολὺς οὐκ ἐς βαρβάρους μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς τοὺς μακρῶν Β ἠκισμένους Ῥωμαίων, ἦν τε ἰδεῖν ἐν χώρᾳ τε αἰεὶ καὶ πόλει ἐκάστη τοὺς πλείστον ξένους. τοῦ γὰρ διαλαθεῖν ἕνεκα γῆς τῆς 5 πατρίδας τὴν ἀλλοτριάν ἠλλάξαντο εὐπετῶς ἕκαστοι, ὡσπερ τῆς πατρίδος αὐτοῖς ὑπὸ πολεμίων ἀλούσης. τὸν μὲν σὺν πλοῦτον τῶν εὐδαιμόνων εἶναι δοκούντων ἐν Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἐκάστη μετὰ γε τοὺς ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς, τρόποις οἷσπερ εἴρηται Ἰουστινιανός τε καὶ Θεοδώρα ληισιάμενοι ἔσχον. ὅπως δὲ καὶ 10 τοὺς ἐκ βουλῆς ἀφαιρεῖσθαι τὰ χρήματα πάντα ἴσχυσαν, αὐτίκα δὴ γλώσω.

ιβ'. Ἦν τις ἐν Βυζαντίῳ Ζήνων ὄνομα, ἐκείνου Ἀνθεμίου C τῶνός, ὅσπερ ἐν τῇ ἐσπερίᾳ τὴν βασιλείαν τὰ πρότερα ἔσχεν. τοῦτον δὲ ἔξεπίτηδες ἄρχοντα ἐπ' Αἰγύπτου καταστησάμενοι ἔστελ- 15 λον. ἀλλ' ὁ μὲν χρημάτων τὸ πλοῖον τῶν τιμιωτάτων ἐμπλησάμενος τὰ ἐς τὴν ἀναγωγὴν διετείνετο· ἦσαν γὰρ αὐτῷ σταθμῶς τε ἀργύρου ἀναρίθμητος καὶ χρυσώματα μαργάρους τε καὶ σμυρῶνδοις καλλωπισθέντα καὶ λίθοις ἄλλοις τοιοῦτοις ἐντίμοις· οἱ δὲ τινὰς ἀναπέσαντες τῶν οἱ πιστοτάτων εἶναι δοκούντων τὰ μὲν 20 χρήματα ἐνθ' ἐνδεὶ ὅτι τάχιστα ἐκφορήσαντες, πῦρ δὲ ἐν κολλῇ νηὶ ἐμβεβλημένοι τῷ Ζήνωνι ἀπαγγέλλειν ἐκέλευον ἀπὸ ταυτομάτου τὴν τε γλόγα ἐν τῷ πλοίῳ ξυνηγέσθαι καὶ διολωλέναι τὰ χρήματα. χρόνῳ δὲ ὕστερον Ζήνωνι μὲν ἑξαπταίως ἀπογενέσθαι ξυπέπεισεν,

1. χώρῳ] χωρίῳ Pm.

ibid. διηνεκῆς] διηνεκῶς Reiskius.

3. Ῥωμαίων Alem. P. Ῥωμαίους A.

8. τοὺς ἐκ Alem P.

τῶν ἐκ A.

16. διετείνετο] διέθετο Pm.

διετείνετο πραγ-

ματευσάμενος (vel παρασκευάζων) Reisk.

20. ἐκφορήσαντας

— ἐμβεβλημένους Reisk.

iecto dumtaxat, quod astrorum scientiae periti, ea in urbe degerent. Quare frequens hominum multitudo non ad barbaros dilabebatur modo, sed ad longe dissitas ab orbe Romano nationes. In singulis quibusque provinciis ac civitatibus plerosque vidisses convenas, qui latendi causa in alienas urbes ultra commigrassent, patria quasi post hostilem devastationem deserta. Qui ergo Byzantii, vel aliis in urbibus opulentiores et Senatoribus essent, sic a Iustiniano ac Theodora de bonis omnibus deturbati sunt; Senatores vero ut ab eadem emungi fortunis potuerint, iam dico.

12. Zeno Anthemii nepos eius, qui pridem in Occidente imperium obtinuerat, Byzantii tum erat; hunc de industria designatum Aegypti praesidem in provinciam dimiserunt. Navigio iam pretiosissimis opibus onusto, discessum ille ducebat in dies, immanemque argenti vim, aurea vasa gemmis, smaragdis, magnique pretii lapillis distincta in navim convexerat. Illi persuadent nonnullis, qui Zenoni haberentur fidissimi, ut auro quamprimum egesto, ignem in imam navim iniiciant; Zenoni vero nunciant, casu concepta flamma in navigio opes periisse. Non ita multo post Zeno repente

αὐτοὶ δὲ κύριοι τῆς οὐσίας εὐθὺς ἅτε κληρονόμοι γεγόνασι. δια-
 θήκην γάρ τινα προῦφερον, ἥνπερ οὐ παρ' ἐκείνου ξυγκείσθαι δια-
 P 37 τεθρύληται. καὶ Τατιανῶ τε καὶ Δημοσθένους καὶ τῆς Ἰλαρῆς
 τρόπῳ τῷ ὁμοίῳ σφῶς αὐτοὺς κληρονόμους πεποίηται, ὅπερ τὰ
 τε ἄλλα καὶ τὸ ἀξίωμα πρῶτοι ἐν γε Ῥωμαίων τῇ βουλῇ ἦσαν.⁵
 τινῶν δὲ οὐ διαθήκας, ἀλλ' ἐπιστολάς διεσκευασμένοι τὴν οὐσίαν
 ἔσχον. οὕτω γὰρ Διονυσίου τε κληρονόμοι γεγόνασιν, ὃς ἐν Λι-
 βανῶ ἔκει, καὶ Ἰωάννου τοῦ βασιλείου παιδὸς, ὃς ἐπιφανέστατος
 V 304 μὲν Ἐδεσσηνῶν ἐγεγόνει πάντων, βίη δὲ πρὸς Βελισαρίου ἐν ἡμέ-
 ρων λόγῳ ἐκδέδοται τοῖς Πέρσαις, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν¹⁰
 λόγοις ἐρρήθη. τοῦτον γὰρ τὸν Ἰωάννην ὁ μὲν Χοσρόης οὐκέτι
 ἤφιει, ἐπικαλῶν Ῥωμαίους ἠλογηκέναι τὰ ξυγκείμενα πάντα, ἐφ'
 οἷς αὐτῷ πρὸς Βελισαρίου δοθεὶς ἐτύγχανεν, ἀποδίδοσθαι μὲν-
 B τοι ἅτε δορυάλωτον γεγονότα ἦξιον. ἡ δὲ τοῦ ἀνδρὸς μίμμη (πε-
 ριοῦσα γὰρ ἐτύγχανεν ἔτι) τὰ λύτρα παρεχομένη οὐχ ἦσαν ἢ δια-¹⁵
 χιλίας λίτρας ἀργύρου τὸν νείωνδ ὠνήσεσθαι ἐπίδοξος ἦν. ἀλλ'
 ἐπεὶ τὰ λύτρα ταῦτα ἐς Δάρας ἦλθε, μαθὼν ὁ βασιλεὺς τὸ συμ-
 βόλαιον γενέσθαι οὐκ εἶα, ὡς μὴ ἐς τοὺς βαρβύρους, εἰπὼν, ὁ
 Ῥωμαίων κομίζεται πλοῦτος. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον τῷ μὲν Ἰωάννῃ
 νοσήσαντι ξυνέβη ἕξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι, ὁ δὲ τὴν πόλιν ἐπι-²⁰
 τροπέων ἐπιστολὴν ἀναπλάσας τινὰ, ἔφη πρὸς αὐτὸν ἅτε φίλον
 οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν τὸν Ἰωάννην γράψαι ὡς οἱ βουλομένῳ εἴη
 εἰς τὸν βασιλέα τὴν αὐτοῦ οὐσίαν ἐλθεῖν. πάντων δὲ τῶν ἄλλων

2. τινα Alem. τινες AP. *ibid.* διατεθρύλλεται AP. 8. Ἰωάν-
 νου Alem. P. Ἰωάννης A. 10. ἐκδέδοται Alem. P. ἐνδέδοται A.
 14. δορυάλωτον AP. 16. ὠνήσεσθαι] ὠνεισθαι Suidas s. ἐπί-
 δοξος. 22. οἱ βουλομένῳ Reisk. οἱ αὐτῶ βουλομένῳ AP.
 23. αὐτοῦ οὐσίαν Reisk. Aberat αὐτοῦ.

vita concessit; illi statim bonorum possessionem quasi haeredes adeunt, pro-
 ductis tabulis, quas ab eo minime confectas fama erat. Hac eadem arte Ta-
 tiani se factitarunt haeredes, Demosthenis item ac Hilarae, qui tum rebus
 aliis tum dignitate primas tenerent in Senatu Romano. Aliorum non tabu-
 lis, sed confectis epistolis substantias invaserunt, sic haeredes ipsi Dionysii
 eius qui debebat ad Libanum; et Ioannis Basilii filii, Edessenorum omnium
 praeclearissimi, qui, ut aliis libris narravi, a Belisario Persis datus est obses
 inventus. Certe Chosroes causatus neglectas a Romanis conditiones, quibus
 Ioannem Belisarius vadem dederat, illum negabat reddendum, nisi qua lege
 captivi solent. Quare Ioannis avia etiam tum superstes bis mille argenti
 pondo redimendo nepoti persolutura credebatur. Pretium id Darum con-
 vectum ubi Caesar accepit pacisci cum barbaris vetuit, ne ad eos, inquit,
 veniant Romanorum opes. Non multo post Ioannes morbo languit periit-
 que; tum Darae Praefectus Ioannis ad se velut amicum nuperam simulat epi-
 stolam, qua Principem et suae substantiae haereditatem scriberet, et eam sibi
 esse mentem extremam. Sed plane difficile memoratu est, quot hominum

τὰ ὑνόματι καταλέγειν οὐκ ἂν δυναίμην ὥσπερ αὐτόματοι κληρο-
νόμοι γεγένηται. ἀλλὰ μέχρι μὲν οὖν ἡ τοῦ νίκαια καλουμένη στύ- C
σις ἐγένετο, κατὰ μίαν διαλέγεσθαι τὰς τῶν εὐδαιμόνων οὐσίας A 56
ἤξιουν· ἐπεὶ δὲ ταύτην, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρ-
5 ρήθη, γενέσθαι ξυνέβη, τότε δὲ ἀθρόας εἰπεῖν σχεδόν τι ἀπάκτων
τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς τὰς οὐσίας δημοσιώσαντες, τὰ μὲν
ἔπιπλα πάντα καὶ τῶν χωρίων ὅσα κάλλιστα ἦν ἤπερ ἐβούλοντο διε-
χείρησαν, ἀπολέξαντες δὲ τὰ φόρον πικροῦ τε καὶ βαρυτάτου ὑπο-
τελῆ ὄντα, φιλανθρωπίας προσχήματι τοῖς πάλαι κεκτημένοις
10 ἀπέδοντο. διὸ δὴ πρός τε τῶν φορολόγων ἀγχόμενοι καὶ ἀποκναιό-
μενοι τόκοις ὀφλημάτων ἀειρούτοις τισὶ δυσθανατοῦντες ἀκούσιοι
διεβίωσαν. διὸ δὴ ἔμοι τε καὶ τοῖς πολλοῖς ἡμῶν οὐδενώποτε
ἔδοξαν οὗτοι ἄνθρωποι εἶναι, ἀλλὰ δαίμονες παλαμναῖοί τινες καὶ D
ὥσπερ οἱ ποιεῖται λέγουσι βροτολογίῳ ἦσθην, οἳ δὴ ἐπὶ κοινῆς βο-
15 λευσάμενοι ὅπως ἅπαντα ἀνθρώπεια γένη τε καὶ ἔργα ὡς ῥᾶστα
καὶ τάχιστα διαφθεῖρειν ἱκανοὶ εἶεν, ἀνθρώπειόν τε ἡμπέλοχοντο
σῶμα καὶ ἀνθρωποδαίμονες γεγενημένοι τῷ τρόπῳ τούτῳ ξύμπα-
σαν τὴν οἰκουμένην κατέσεισαν. τεκμηριώσαι δ' ἂν τις τὸ τοιοῦτο
πολλοῖς τε ἄλλοις καὶ τῇ τῶν πεπραγμένων δυνάμει. τὰ γὰρ δαι-
20 μόνια τῶν ἀνθρωπέων ξυμβαίνει πολλῷ τῷ διαλλάσσοντι διακε-
κρίσθαι. πολλῶν ἀμέλει γεγονότων ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἀνθρώ-
πων τύχη ἢ φύσει φοβερῶν ἐς τὰ μάλιστα, οἳ μὲν πόλεις, οἳ δὲ
χώρας, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο καθ' αὐτὸ ἔσφηλαν, ὄλεθρον δὲ ξυμπάν- P 38

14. βροτολογίῳ Suidas s. h. v. Legebatur βροτολογίῳ. 17. ξύμ-
πασαν κατέσεισαν τὴν οἰκουμένην Suidas s. ἀνθρωποδαίμονες.
18. τεκμηριώσαι] τεκμηριώση AP. 19. τε ἄλλοις] τε καὶ ἄλ-
λοῖς AP. 23. καθ' αὐτό] Legebatur καθ' αὐτοῦ. καθ' αὐτοῦς
vel καθ' ὄλον Alemannus.

sese ultroneos haeredes instituerint. Nam antequam seditio existeret Victo-
riatorum, divitum sibi bona singulatim legerunt; at ubi illi erupere, tum
enim vero omnium fere ordinis Senatorii acervatim facultatibus publicatis,
ex his totam suppellectilem, et optima quaeque praediorum pro arbitratu occu-
parunt; decumana vero quae gravissimis tributis solvendis obnoxia essent,
quodam humanitatis specie reddiderunt possessoribus; qui cum a vectigalium
collectoribus urgerentur, et perpetuo aeris alieni foenore opprimerentur, in-
viti, retardata morte, vitam trahebant. Quamobrem et mihi, et mei ordinis
plerisque hi nunquam homines visi sunt, sed perniciosi daemones et funes-
tae hominum pestes, qui in commune consuluerint, ut omnes hominum na-
tiones, atque negotia facile, citoque perditum irent, eoque humanas induti
formas, quasi semihomines furiae, sic universum terrarum orbem convulse-
rint. Id et aliunde coniectere est, et scelerum immanitate, qua longe mul-
tisque exuperant daemones mortalium conatus. Nam multi licet prioribus
saeculis extiterint homines vel natura, vel eventu praeter modum formidabi-

των ἀνθρώπων ξυμφοράς τε γῆς τῆς οἰκουμένης ἀπάσης οὐδεὶς ἔτι μὴ οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐργάζεσθαι ἰκανῶς ἔσχον, ὧν δὴ καὶ ἡ τύχη ὑπόρρει τῇ γνώμῃ συγκατεργαζομένη τῶν ἀνθρώπων διαφθοράν.

- A 57 σεισμοῖς τε γὰρ καὶ λοιμοῖς καὶ ὑδάτων ποταμῶν ἐπιρροαῖς ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον πλεῖστα διολωλέναι τετύχηκεν, ὡς μοι αὐτίκα 5 λελέξεται. οὕτως οὐκ ἀνθρωπεῖω, ἀλλ' ἐτέρω σθένει τὰ δεινὰ ἔπρασσον. λέγουσι δὲ αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα φάναι τῶν ἐπιτηδείων τισὶν ὡς οὐ Σαββατίου τοῦ αὐτῆς ἀνδρὸς οὐδὲ ἀνθρώπων τινὸς υἱὸς εἶη. ἤνικα γὰρ αὐτὸν κύειν ἔμελλεν, ἐπιφοιτᾶν αὐτῇ δαιμό-
 B νιον οὐχ ὀρώμενον, ἀλλ' αἰσθησὶν τινα ὅτι δὴ πάρεστιν αὐτῇ πα- 10 ρασχόν, ἕτε ἀνδρα γυναικὶ πλησιάσαντα, καθάπερ ἐν ὄνειρῳ ἀφανισθῆναι. τινὲς δὲ τῶν αὐτῷ παρόντων τε πόρρω που τῶν νοκτιῶν καὶ ξυγγινομένων ἐν παλιτίῳ δηλονότι, οἷσπερ ἐν καθαρωῷ ἢ ψυχῇ ἦν, φάντασμα τι θεύσασθαι δαιμόνιον ἤηδες σφίσι ἀντ' αὐτοῦ ἔδοξαν. ὁ μὲν γὰρ ἔφασκεν ἄφνω μὲν αὐτὸν θρόνου τοῦ βασι- 15 λείου ἔξαναστάντα περιπάτους ἐνταῦθα ποιεῖν· συχρὸν γὰρ καθῆσθαι οὐδαμῇ εἰδιστο· τῆς δὲ κεφαλῆς ἐν τῷ παρατίκα τῷ Ἰουστινιανῷ ἀφανισθείσης τὸ ἄλλο οἱ σῶμα τούτους δὴ τοὺς μακροὺς διαύλους ποιεῖν δοκεῖν, αὐτόν τε, ἕτε οἱ τῶν ὀμμάτων περὶ τὴν θείαν ὡς ἤκιστα ὑγαινότων, ἀσχύλλοντα καὶ διαπορούμενον ἐπὶ πλεῖ- 20 C στον ἐστάναι. ὕστερον μέντοι τῆς κεφαλῆς τῷ σώματι ἐπανηκού-

2. οἱ ἄνθρωποι Reisk. Aberat οἱ. 4. ποταμῶν Alem. ποταμῶν AP. 11. αἶτε] εἶτα αἶτε Reisk. 14. ἦν] εἶη AP. Correctum ex Suida s. πόρρω που, ubi ἦν ἢ ψυχῇ, φάσμα —. ibid. τι Reisk. τε AP. Omittit Suidas. 18. μακροῦς additum ex Suida s. διαυλος. 19. Addidi τῶν. ibid. ὀμμάτων addidit Alem. in schedis Mss. ὀφθαλμῶν in exemplari impresso: unde recepit P. 20. διαπορούμενον Alem. P. διαπορευόμενον A.

les, qui urbes, provincias, nonnullasque regiones pessumdederint, nullus tamen, ut isti, funditus hominum genus atque universum terrarum orbem quivit evertere. In quorum sane consiliis ministram se praebevit fortuna ad mortalium perniciem; quandoquidem sub id tempus, ut statim narrabo, et terrae motibus, et pestilentiis, et fluminum eluvionibus tot acciderunt vastationes, ut illa etiam ab his non humana vi facta videantur. Certe Iustiniani matrem nonnullis ex necessariis narrasse ferunt, hunc non Sabbati coniugis, aut hominum cuiuspiam esse sobolem; sed eo gravis antequam esset, quandam Genii speciem ad se ventitasse, quae non ad visum, sed ad contactum se praeberet, accubaretque sibi, et quasi maritus se coniugem iniret, denique veluti per insomnium evanesceret. Quidam a cubiculo, quibus purior esset animus, dum nocte concubia Iustiniano praesto erant, sibi visi sunt insolentem pro illo genii larvam videre. Ex his alter affirmabat, repente Iustinianum regia sella excitum obambulatam ire (nam considerare diutius nunquam consueverat) tum capite illi subito in auras resoluta, reliquo corpore illas conficere deambulationes; se vero ea re stupente, haerenteque diu, et suis tanquam infirmis, et minime ad visum fidelibus oculis succensente, tan-

σης τὰ τέως λειπόμενα οἰεσθαι παρὰ δόξαν ἀναπιμπλάναι. ἄλλος δὲ παρεστάναι οἱ καθημένῳ ἔφη, ἐκ δὲ τοῦ αἰφνιδίου τὸ πρόσω- πόν οἱ κρέατι ἀσήμεν ἰδεῖν ἐμπερὲς γεγονός· οὔτε γὰρ ὄφρως οὔτε V 305 ὄφθαλμοὺς ἐπὶ χώρας τῆς αὐτῶν ὄντας οὔτε ἄλλο τι τὸ παρὰ πᾶν ἔφερε γνώρισμα· χρόνου μέντοι αὐτῷ τὸ σχῆμα τῆς ὄψεως ἐπα- νῆκον ἰδεῖν. ταῦτα οὐκ αὐτὸς θεασάμενος γράφω, ἀλλὰ τῶν τότε θεάσασθαι ἰσχυριζομένων ἀκούσας. λέγουσι δὲ καὶ μοναχόν τινα τῷ θεῷ ἐς τὰ μάλιστα φίλον πρὸς τῶν αὐτῷ γῆν τὴν ἔρημον ξυ- A 58 οικούντων ἀναπεισθέντα σταλῆναι μὲν ἐς Βυζάντιον τοῖς ἄγχιστα D 10 σφίσι ἐνωχημένοις ἐπαμνοῦντα, βιαζομένοις τε καὶ ἀδικουμένοις ἀνύποιστα, ἐνταῦθα δὲ ἀφικόμενον ἀντίκα εἰσόδου τῆς παρὰ τὸν βασιλέα τυχεῖν· μέλλοντα δὲ εἶσω παρ' αὐτὸν γενέσθαι, ἀμείψαι μὲν τὸν ἐκεῖσε ρῦδὸν θατέρω τῶν ποδῶν, ἔξαπιναιῶς δὲ ἀναποδί- ζοντα ὀπίσω ἰέναι. εὐνοῦχον μὲν οὖν τὸν εἰσαγωγέα καὶ τοὺς τῆ- 15 δε παρόντας πολλὰ τὸν ἀνθρώπον λιπαρεῖν ἐπίπροσθεν βάλειν. τὸν δὲ οὐδὲν τι ἀποκρινάμενον, ἀλλὰ καὶ παραπλήγῃ ἑοικότα ἐς τὸ δωμάτιον, οὗ δὴ κατέλυε, γεγονότα, τῶν τέ οἱ ἐπομένων ἀναπνυ- θανομένων ὅτου ἕνεκα ταῦτα ποιόη, φάναι λέγουσιν αὐτὸν ἀντι- κρως ὡς τῶν δαιμόνων τὸν ἄρχοντα ἐν τῷ παλατίῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου 20 καθήμενον ἴδοι, ᾧ δὴ ξυγγενέσθαι ἢ τι παρ' αὐτοῦ αἰτεῖσθαι P 39 οὐκ ἂν ἀξιόη. πῶς δὲ οὐκ ἐμελλεν ὄδε ὁ ἀνὴρ δαίμων τις ἀλι- τήριος εἶναι, ὅς γε ποτοῦ ἢ σιτίων καὶ ὕπνου εἰς κόρον οὐδέποτε ἤλαθεν, ἀλλ' ἀμωσγέπως τῶν παρατεθέντων ἀπογευσάμενος ἀωρῇ

1. οἰεσθαι] ὀρασθαι Alem.   *ibid.* ἄλλος] Legebatur ἀνθρώπος.
13. θατέρω τῶν ποδῶν Reisk.   θατέρω τῷ πόδε AP.   22. καὶ ὕπνου] ἢ ὕπνον Pm.;

dem inopinato ad corporis compagem caput rediisse. Alter adstare se Insti- miano sedenti commemorabat, cui facies illico in carnem vertebatur infor- mem, nullis superciliorum, nullis oculorum extantibus suo loco vestigiis, nulla denique vera imagine; nec diu post quaedam submitti simulacra vultus conspexisse. Scribo non quae ego viderim, sed quae vidiisse se alii mihi se- rio affirmarint. Illud quoque narrant, monachum deo insigniter gratum, persuasum ab his, qui secum idem colerent solitudinis contubernium, venisse Byzantium causam acturum gentium finitimarum, quibus per vim ac nefas erant res afflictissimae. Eo ubi pervenit, facilem ad Imperatorem aditum reperisse; sed ut ad illum penetrandum fuit, e limine actutum retulisse pe- dem, ac retrorsum prima via redeuntem, ab eunucho admissionali, atque adstantibus magnopere rogatum, ut ultra ire pergeret, illum vesano similem nihil respondentem ad contubernii se inde tugurium surripuisse. Socii vero facti causam quaeritantibus, aperte fassum, in regia daemonum principem residentem in solio vidiisse, quem nec adire, nec rogare quicquam esset ani- mus. Equidem nescio cui non dirum et furiale caput is videretur, qui licet Veneris perditae studiosus, nunquam potus, cibi, vel somni se expleverit sa- Procopius III. 6

- νύκτωρ περιήρχετο τὰ βασιλεια, καίπερ ἔς τὰ ἀφροδίσια δαιμονίως ἔσπουδακώς. λέγουσι δὲ καὶ τῶν Θεοδώρας ἑραστῶν τινες, ἦν ἴκα ἐπὶ τῆς σκηπῆς ἦν, νύκτωρ τι αὐτοῖς ἐπισκῆψαν δαιμόνιον ἔξελάσαι τοῦ δωματίου, ἵνα δὴ σὺν αὐτῇ ἐνυκτέρευεν· ὀρχηστρίδ
- B** δέ τις Μακεδονία ὄνομα ἐγεγόνει τοῖς ἐν Ἀντιοχεῶσι Βενέτοις, δύν-
 ναιμιν περιβεβλημένη πολλήν. γράμματα γὰρ Ἰουστινιανῶ γρά-
 φουσα ἔτι Ἰουστίνου διοικουμένου τὴν βασιλείαν, οὓς ἂν βούλοιο
 τῶν ἐν τοῖς εἰσίοις λογίμων ἀνήρει οὐδενὶ πόνῳ, καὶ αὐτῶν τὰ χρή-
 ματα ἐποίει ἀνάγραπτα ἔς τὸ δημόσιον γίνεσθαι. ταύτην τὴν
 Μακεδονίαν φασὶν ἔξ Αἰγύπτου καὶ Λιβύης ποτὲ ἤκουσαν τὴν ¹⁰
- A** 59 Θεοδώραν ἀσπασομένην, ἐπειδὴ λίαν δυσφορομένην τε αὐτὴν καὶ
 ἀσχάλλουσαν εἶδεν οἷς δὴ περιύβριστό τε πρὸς τοῦ Ἐκρηβόλου καὶ
 τῷ χρήματά οἱ ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἀπολωλέναι, πολλὰ παρηγορεῖν
- C** τε καὶ παραθρασύνειν τὴν ἄνθρωπον, ἅτε τῆς τύχης οἷας τε
 οὔσης καὶ αὐτῆς αὐτῇ χορηγοῦ γενέσθαι χρημάτων μεγάλων. τότε ¹⁵
 λέγουσι τὴν Θεοδώραν εἰπεῖν ὡς καὶ ὄναρ αὐτῇ ἐπισκῆψαν τὴν
 νύκτα ἐκείνην πλοῦτου ἕνεκα μηδεμίαν κελεύσαι ποιῆσθαι φρον-
 τίδα. ἐπειδὴν γὰρ ἔς Βυζάντιον ἵκοιτο, τῷ τῶν δαιμόνων ἄρ-
 χοντι ἔς εὐνὴν ἤξειν, τούτῳ τε ἅτε γαμετὴν γυναῖκα ξυνοικήσεσθαι
 μηχανῇ πάσῃ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ κυρίαν αὐτὴν πάντων χρημάτων ²⁰
 γενήσεσθαι.
- D** *γ/*. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτω δὴ δόξης τοῖς πλείστοις εἶχεν.
 Ἰουστινιανὸς δὲ τοιοῦτος μὲν τὸ ἄλλο ἦθος οἷος δεδήλωται.

7. Ἰουστίνου Alem. P. Ἰουστινιανῶ A. 12. εἶδεν] οἶδεν AP.
 ibid. καὶ τῷ Reisk. Aberat τῷ. 13. ἀπολωλέναι] ἀπολώλει P.
 ex Alem. coniectura. ibid. πολλὰ Alem. P. ἀλλὰ A. 17. κελεύ-
 σαι] κελῦσαι AP. 19. ξυνοικήσεσθαι Reisk. ξυνοικήσασθαι AP.
 21. γενήσεσθαι Reisk. γενέσθαι MS. Mediol. γεγενῆμένην AP.

tietate; sed utcumque degustatis ferculis intempesta nocte regiam obambula-
 ret. De Theodora cum adhuc erat in scena, eius amasii ferunt, nocturnos
 lemures in fornicem irrupentes inde se abegisse, ubi multam noctem cum
 illa traherent. Saltatricula Venetorum Antiochensium, cui et nomen Mace-
 donia fuit, et magna apud Iustinianum auctoritas (quippe quem litteris etiam-
 num Iustino Principe ad necem optimatam Orientis, et eorumdem proscrip-
 tionem bonorum pro sua libidine facile impelleret) ex Aegypto et Africa
 venientem Theodoram salutans, cum graviter moerentem vidiisset, et ac-
 ceptis ab Hecebolio iniuriis, factaque eo in itinere pecuniae iactura, indigna-
 bundam solabatur, iubebatque bene sperare de fortuna, quae potis esset ma-
 gnas opes illi rursus elargiri; tum vero dixisse Theodoram, quod quidem ad
 opes eadem nocte se in somnis iussam, omnem curam deponere; fore enim ut
 postea quam Byzantium tenuisset, Genii maximi lectum conscenderet, et ar-
 tis ope tandem coniungeretur eidem foedere coniugali, atque exinde ad omnes
 divitias emergeret.

13. De his quidem ita ferebat plurimorum opinio. Iustinianus vero iis

εὐπρόσιτον δὲ παρεῖχεν αὐτὸν καὶ πρῶτον τοῖς ἐντυγχάνουσιν, οὐδενί
 τε τῶν πάντων ἀποκεκλείσθαι τῆς εἰς αὐτὸν εἰσόδου συνέβαινεν,
 ἀλλὰ καὶ τοῖς οὐκ ἐν κόσμῳ παρ' αὐτὸν ἐστῶσιν ἢ φθεγγόμενοις
 οὐδέποτε χαλεπῶς ἔσχεν. οὐ μέντοι ἤρυσθη τινὰ τῶν πρὸς αὐτοῦ
 5 ἀπολουμένων. οὐ μὴν οὐδὲ ὀργῆς πώποτε τι ἢ ἀκροχολλίας ὑπο-
 φαίνων ἐς τοὺς προσκεκρουκότας ἐνδηλος γέγονεν, ἀλλὰ πρῶτος μὲν
 τῷ προσώπῳ, καθειμέναις δὲ ταῖς ὀφρῦσιν, ὑφειμένη δὲ τῇ φωνῇ
 ἐκέλευε μυριάδας μὲν διαφθαρεῖναι μηδὲν ἡδικοκτότων ἀνθρώπων,
 πόλεις δὲ καθελεῖν, χρήματά τε ἀνάγραπτα ἐς τὸ δημόσιον πάντα
 10 ποιεῖσθαι. εἶκασεν ἂν τις ἐκ τοῦδε τοῦ ἤθους προβατίου γνώμην P 40
 τὸν ἀνθρώπον ἔχειν. ἦν μέντοι τις αὐτὸν ἰλεούμενος τοὺς παρα- V 30
 πεπτωκότας ἰκετοῖσι λιταῖς παρατεῖσθαι πειρωτό, ἐνταῦθα ἡγρω-
 μένος-τε καὶ σεσηρῶς μεστοῦσθαι ἐδόκει, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐπὶ
 φθόρῳ τῶν κατηκόων. τοῖς τε γὰρ ἱερεῦσιν ἄδεεστερον τοὺς πέ- A 60
 15 λας συνεχώρει βιάζεσθαι καὶ ληϊζομένοις τὰ τῶν ὁμόρων συνέχαι-
 ρεν, ἐσσεβῆν ταύτη ἀμφὶ τὸ θεῖον οἰόμενος. δίκας τε τοιαύτας
 δικάζων τὰ ὅσια ποιεῖν ᾤετο, ἦν τις ἱερῶν λόγῳ τῶν τι οὐ προσ-
 ηκόντων ἀρπάσας νενικηκώς τε ἀπιὼν ᾤχετο. τὸ γὰρ δίκαιον
 ἐν τῷ περιεῖναι τοὺς ἱερέας τῶν ἐναντίων ᾤετο εἶναι. καὶ αὐτὸς
 20 δὲ κτώμενος ἔξ οὐ προσηκόντων τὰς τῶν περιόντων ἢ τετελετηκό-
 των οὐσίας, καὶ ταύτας τῶν τι νῶν εὐθὺς ἀνατιθείς τῷ τῆς B

1. εὐπρόσιτον Alem. P. ἀπρόσιτον A. 4. οὐ μέντοι] διὰ ταῦτα
 addit Alem. *ibid.* ἤρυσθη τινὰ] Sic et Iustinianus loquitur No-
 vella 25. ὅσπερ ἐκείνος οὔτε τοὺς ἡμετέρους λόγους οὔτε τοὺς νό-
 μους οὔτε τὸ τῆς ἀρχῆς ἐρυσθῆναι σῆμα, οὔτω οὐδὲ ἡμεῖς αὐτὸν
 ἐρυσθῆναι σμεν. ALAM. 12. πειρωτό vel ἐπειρωτό Reisk. ἐπει-
 ρώτο AP.

licet moribus esset, omnibus tamen ita se praebeuit in congressu facilem ac
 lenem, ut neminem acciderit eius aditu prohiberi, nec unquam aegre ipse tu-
 lerit, si quis indecore apud se vel stare vel loqueretur. Nihil commoveba-
 tur exitio, quod aliis pararet. In infestos nunquam iracundia, nedum ira
 concitari visus eat; sed fronte placida, demisso supercilio, summissa voce
 imperabat infinitae innoxiorum hominum multitudinis internectionem, devasta-
 tiones urbium, bonorum publicationes, ex quo quidem habitu mansuetissimum
 hominis ingenium interpretare. Si quis autem eius implorare clementiam
 suppliciter niteretur, misereque afflictis patrocinari, tum enimvero turbati ac
 ringere, iraque tumescere in subditorum caput. Sacerdotibus in vicinos
 fidenter sane peccantibus indulgebat, et finitumorum bona occupantibus gra-
 talabatur, sic ratus adversus deum colere pietatem. Si quando huiusmodi
 causas cognosceret, religionis esse putavit, ut victa causa discederent, qui
 sacri nomine rem alienam occupassent; in eoque ius statuebat, ut sacerdo-
 tum adversarii tandem causa caderent. Ipse male parta aliorum bona sive
 superessent, sive de vita illi decessissent, templis addixit, ut sic et crimem

εὐσεβείας ἐφιλοτιμιεῖτο παραπετώσασθαι, ὡς μὴ ἐς τοὺς βιασθέντας ἢ τούτων ἀνδρῶν ἐπανόιοι κτησίαι. ἀλλὰ καὶ φόνων ἀριθμὸν ἀκριτον διὰ ταῦτα εἰργάζετο. εἰς μίαν γὰρ ἀμφὶ τῷ Χριστῷ δόξαν συναγαγεῖν ἀπαντας ἐν σπουδῇ ἔχων λόγῳ οὐδενὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους διέφθειρε, καὶ ταῦτα ἐν τῷ τῆς εὐσεβείας προσχήματι 5 πρῶστων· οὐ γάρ οἱ ἑδόκει φόνος ἀνθρώπων εἶναι, ἦν γε μὴ τῆς αὐτοῦ δόξης οἱ τελευτῶντες τύχοιεν ὄντες. οὕτως ἦν κατεσπουδασμένος οἱ τῶν ἀνθρώπων ἑσαεὶ φθόρος, ἐπινοῶν τε ζῆν τῇ γαμετῇ οὐποτε ἀνίει τὰς εἰς τοῦτον φερούσας αἰτίας. ἄμφω γὰρ

C τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ τὰς ἐπιθυμίας ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἀδελφῶς εἶ- 10 χον, οὗ δὲ αὐτοῖς καὶ διαλλάσσειν τὸν τρόπον ξυνέβη, πονηρὸς μὲν ἑκάτερος ἦν, τὰ μέντοι ἐναντιώτατα ἐνδεικνύμενοι τοὺς ὑπὲρ κόνους διέφθειρον. ὁ μὲν γὰρ κονιορτοῦ τὸ ἐς τὴν γνώμην κοφότερος ἦν, ὑποκείμενος τοῖς αἰεὶ παράγειν ὅποι ποτ' ἑδόκει βουλομένοις αὐτὸν, ἦν μὴ τὸ πρᾶγμα ἐς φιλανθρωπίαν ἢ ἀκερδίαν 15 ἄγοι, θῶπύας τε λόγους ἐνδεδεχέστατα προσέμενος. ἔπειθον γὰρ αὐτὸν οἱ κολακεύοντες οὐδενὶ πόνῳ ὅτι μετέωρος ἀρθεῖη καὶ ἀ-

A 61 ροβατοίη. καὶ ποτε αὐτῷ παρεδρεύων Τριβωνιανὸς ἔφη περιδεῆς ἄτεχνῶς εἶναι μὴ ποτε αὐτὸς ὑπὸ εὐσεβείας ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναλη-

D θθῆς λάθοι. τοιοῦτους δὲ τοὺς ἐπαίνους ἤτοι σκώμματα ἐν τῷ 20 τῆς διανοίας ἐποιεῖτο βεβαίῳ. ἀλλὰ καὶ του θανμάσας, ἂν οὕτω τύχοι, τὴν ἀρετὴν, ὀλίγῳ ὕστερον ἄτε πονηρῷ ἐλοιδορεῖτο. καὶ

2. ἐπανόιοι] ἐπανόιοι AP.

addēbat Alem.

4. συναγαγεῖν addidit P.

8. οἱ Reiskius. ὁ AP. et Suidas a. φθόρος.

14. ὑποκείμενος Alem. P. ὑποκείμενοισι A.

ibid. παράγειν

Reisk. παράγουσιν AP.

ibid. ποτ' ἑδόκει Alem. P. ποτε δο-

κασί A.

21. καὶ του Reisk. Aberat καὶ.

obtegeret pietate, et nunquam in posterum ad vexatos olim possessores facultates redirent. Quin se infinitis caedibus praepostera hac pietate cruentavit. Illud etiam pugnavit, ut in unam omnes convenirent de Christo sententiam; eaque specie religionis aliis vitam violavit, haud esse homicidium ratus, quod in alienae opinionis populares committeretur. Sic erat semper perdendis populis intentus, ut etiam cum Theodora coniuge ab his comminiscendis occasionibus nunquam desisteret. Nam ut erat maxima utriusque similitudo cupiditatum, sic etiam morum et improbitatis, licet palam discordiam simularent, ut subiectos impellerent in exitium. Erat Iustiniano animus pulvisculo levior huc atque illuc facile trahendus, praeterquam ad humanitatem, vel a turpi compendio abstrahendus. Assentatoribus cum primis patefaciebat aures, quibus facile fore crederet, ut sublimis aliquando raptus aera penetraret. Tribonianus illi assidens, vereri se vehementer affirmabat, ne ob singularem pietatem in coelum improviso surriperetur. Quam laudem, vel potius cavillum apud animum sic plane suum constanter habebat. Si cuius aliquando virtutem probasset, non dubitavit eundem mox improbum

καίλας τῶν τινα ὑπηκόων αὐτοῦ ἐπαιρέτης γίνετο οὐδενὶ λόγῳ ἔξ οὐδεμιᾶς μεταβεβλημένος αἰτίας. τὰ γὰρ τῆς γνώμης αὐτῷ ἔξ ἐναντίας ἦει ὧν τε αὐτὸς ἔλεγε καὶ ἐβούλετο ἐνδεῆλος εἶναι. ὅπως μέντοι ὁ τρόπος αὐτῷ τὰ ἐς φίλῳν τε καὶ ἔχθρος εἶχεν, ἐπεὶ 5 πον ἤδη, τοῖς τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐργασμένοις τεκμηριώσας. ἔχθρος μὲν γὰρ ἀσφαλῆς τε καὶ ἄτρεπτος ἦν, ἐς δὲ τοὺς φίλους ἄγαν ἀβέβαιος. ὥστε ἀμέλει τῶν μὲν οἱ ἐσπουδασμέ- P 41
νων κατειργάσατο πλείστον, φίλος δὲ τῶν πώποτε μισουμένων οὐδενὶ γέγονεν. οὓς δὲ μάλιστα γνωρίμους καὶ ἐπιτηδείους ἔδοξεν 10 ἔχειν, τούτους τῇ ὁμοζυγίῃ ἢ ἄλλῳ ὄπωϋν χαριζόμενος ἀπολουμένους οὐκ ἐς μακρὰν προῦδωκε, καίπερ εὖ εἰδὼς ὅτι δὴ ἐς αὐτὸν ἐδούλας ἔνεκα τεθνήξονται μόνης. ἄπιστος γὰρ ἐν πᾶσι πλήν γε δὴ τῆς τε ἀπανθρωπίας καὶ φιλοχρηματίας διαφανῶς ἦν. ταύτης γὰρ αὐτὸν ἀποστῆσαι δυνατὸν οὐδενὶ γέγονεν. ἀλλὰ καὶ ἐς αὐτὸν 15 πείθειν αὐτὸν ἢ γαμετῇ οὐκ εἶχε, χρημάτων αὐτῷ μεγάλων ἐλπίδας ἐκ τοῦ ἔργου ἐσομένων ἐμβαλομένη εἰς τὴν πρῶξιν ἦνπερ ἐβούλετο οὕτι ἐθελούσιον τὸν ἄνδρα ἐφείλκε. κέρδους γὰρ οὐκ εὑρεποῦς ἔνεκα καὶ νόμους τιθέναι καὶ αὐτὸν πάλιν αὐτοὺς καθελείν οὐ- B
δαμῇ ἀπήξλου. ἐδίκαζέ τε οὐ κατὰ τοὺς νόμους, οὓς αὐτὸς ἔγρα- 20 ψεν, ἀλλ' ἐνθα ἂν αὐτὸν μελλῶν τε ὄφθεισα καὶ μεγαλοπρεπεστέρα A 62
ἢ τῶν χρημάτων ὑπόσχεσις ἄγοι. καὶ κατὰ μικρὸν γὰρ κλέπτοντι ἀφαιρεῖσθαι τὰς τῶν ὑπηκόων οὐσίας αἰσχύνῃ αὐτῷ φέρειν τινὰ οὐδαμῇ ᾤετο, ἦνίκα δὴ οὐχ ἀπαξάπαντα ἀφελέσθαι λόγῳ τινὶ

1 οὐδενὶ addidit Reiskius.

AP.

16 ἦνπερ Reiskius.

10 ὁμοζυγίῃ Reiskius. ὁμοζυγίᾳ

ἦνπερ AP.

dicere; ac rursus quemcumque subiectorum vituperasset, statim oratione commendavit exaggerata; in contrarias ideo sententias temere discedens, quod non aequo animo responderent quae affirmaret ipse, quaeve ab aliis vellet intelligi. Caeterum quemadmodum amore, vel odio moveretur, ex eius potissimum factis coniecisse indicasseque mihi videor. Nam odia exercuit pertinacia et implacabilia; cum amicis nulla constantia. Certe sui studiosorum longe plurimos necavit; nullius vero quem aliquando odisset, rediit in amicitiam. Qui inter notes sibi que pernecessarios haberentur, hos coniugi, aut cuilibet gratificans, mactandos non multo post tradidit, quos solo erga se benevolentiae nomine perituros haud ignoraret. Denique fuit Iustianus nulla in re stabilis, praeterquam crudelitate, studioque pecuniae, a quibus nullus eum cohibere unquam potuit. Theodora certe coniux si quando illum non haberet obsequentem, iniecta spe magnarum ex negotiis pecuniarum, tandem invitum ductabat quo ipsa cumque vellet. Nam non est veritus et leges ferre, et quas tulisset refingere, dummodo turpi lucro esset; neque ad eas quas scripsit constitutiones exegit iudicia, sed ad quas traheretur pecunias, seu lucentiores visas, sive promissas munificentius. Nullam admittere se dedecus putavit, cum subditorum suppleret facultates, ubi simul omnium rapiendarum nulla suppeteret causa, hoc est, agendi crimi-

- εἶχεν ἢ ἔγκλημα ἐπενεγκῶν ἀπροσδόκητον, ἢ διαθήκης οὐ γεγεννη-
 μένης προσχήματι. ξμεινέ τε αὐτοῦ Ῥωμαίων ἄρχοντας, οὐ πίστις
 πρὸς θεὸν ἀσφαλῆς, οὐ δεξιὰ, οὐ νόμος ὀχυρὸς, οὐ πρᾶξις βε-
 V. 307 βαία, οὐ συμβόλαιον οὐδέν. στελλομένων δὲ πρὸς αὐτοῦ τῶν οἰ-
 ἐπιτηδείων τινὲς ἐπὶ τινα πρᾶξιν, εἰ μὲν δὴ αὐτοῖς ἀπολωλεκέναι 5
 C ξυνέβη τῶν σφίσι παραπεπτωκότων πολλοὺς καὶ χρημάτων τι-
 λησασθαι πλῆθος, οἷτοι δὲ εὐδόκιμοι τῷ αὐτοκράτορι ἐδόκουν
 τε εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι, ἅτε δὴ ἅπαντα ἐς τὸ ἀκριβὲς τὰ ἐπηγ-
 γελμένα ἐπιτελέσαντες· εἰ δὲ φειδοῖ τινα ἐς ἀνθρώπους χρησά-
 μικοι παρ' αὐτὸν ἵκοιντο, δύσνους τε αὐτοῖς τὸ λοιπὸν καὶ πολέ- 10
 μιος ἦν. ἀπογνοῦς τε, ὡσερ ἀρχαιότροπὸν τινα τὴν τῶν ἀν-
 δρῶν φύσιν, ἐς τὴν ὑπουργίαν οὐκέτι ἐκάλει. ὥστε καὶ πολλοὶ
 ἐν σπουδῇ ἐποιοῦντο ἐνδείκνυσθαι αὐτῷ ὡς πονηροὶ εἶεν, καίπερ
 σφίσι τῶν ἐπιτηδευμάτων οὐ ταύτη ἐχόντων. ὑποσχόμενος δὲ τισι
 πολλάκις καὶ ὄρκω ἢ γράμμασι τὴν ὑπόσχεσιν ὀχυρωτέραν πεποι- 15
 μένος, εὐθύς ἐθελοσύσιος ἐς λήθην ἀφῆκτο, δόξης τι φέρειν αὐτῷ
 τὸ ἔργον τοῦτο οὐόμενος, καὶ ταῦτα Ἰουστινιανῷ οὐ μόνον ἐς
 D τοὺς ὑπῆκόους ἐπράσσετο, ἀλλὰ καὶ ἐς τῶν πολεμίων πολλοὺς,
 ὡσπερ μοι εἴρηται ἔμπροσθεν. ἦν τε ἄϋπνός τε καὶ ἄσιτος ἐπι-
 πλεῖστον εἰπεῖν καὶ σιτοῖσι μὲν ἢ ποτῷ κατακορῆς οὐδαμῇ γέγονεν, 20
 ἀλλὰ σχεδὸν τι ἄκρω δακτύλῳ ἀπογενεσάμενος ἀπηλλάσσετο, ὡσερ

8 οὐ δεξιὰ Reiskius. ἢ δόξα AP. 6 ἐπιτηδείων τινὲς] τι-
 γὲς om. Alem. P. ibid. ἀπολωλεκέναι] ἀπολωλέναι Med. 6 τι]
 Aut delendum aut μέγα τι legendum. Reisk. 8 ὀνομάζεσθαι]
 ὀνομάζοντο Reisk. 10 ἵκοιντο] ἀνῆκοντο Reisk. 17 Ἰουστι-
 νιανῷ Reisk. Ἰουστινιανὸς AP. 19 ἦν τε] ἦν δὲ Reisk.
 ibid. ἄϋπνός τε καὶ ἄσιτος Reisk. Legebatur ἀσύνους τε καὶ, omisso
 ἄσιτος. Conf. p. 45 a. 21 σχεδὸν τι ἄκρω Reisk. σχεδὸν
 τᾶκρω AP. σχεδὸν ἄκρω Suidas s. γ. κατακορῆς. ibid. γενεα-
 μένος ἀπηλλάττετο Suidas.

nose, vel supposititii testamenti obtendendi. Hoc Romanorum Principe, nulla firma de deo fuit sententia, vel fides; nullum stabile ius; pactio vel res constans nulla. Familiars, quibus dedisset aliquod negotium, si hos qui sibi incidissent in manus confertim profligassent, et magnam abstraxissent auri vim, hi Caesari videbantur erantque probati, ut qui absolutissime imperata fecissent; qui vero abstinuissent aliorum iniuriis, in hos post reditum odio erat hostili, pertaesusque illorum mores antiquos et ignavum ingenium, haud vocabat in posterum ad provincias gerendas; ob idque nonnulli affectarunt apud illum opinionem improbitatis, a qua plane moribus vitaeque abhorrent. Factorum saepentemero sponsonum, et sacramento vel tabulis confirmatarum, statim oblivionem simulavit, quasi laudem hinc sibi aliquam compararet, idque non apud suos tantum, sed, quod supra narravimus, etiam apud hostes. Nunquam amavit otiosum negotium; cibua, potus-

γὰρ τι αὐτῷ πάρεργον τῆς φύσεως ἀγγαρευομένης τὰ τοιαῦτα
 ἐφαίνετο εἶναι, ἐπεὶ καὶ ἀπόσιτος ἡμέρας τε καὶ νύκτας δύο τὰ A 63
 πολλὰ ἔμενον, ἄλλως τε ἡνίκα ὁ πρὸ τῆς πασχάλιας καλουμένης
 ἱορτῆς χρόνος ἐνταῦθα ἄγοι. τότε γὰρ πολλάκις ἡμέραιν δυοῖν,
 5 ὥσπερ εἴρηται, γεγονῶς ἄσιτος ὕδατι τε βραχεῖ ἀποξῆν ἐπιξίλου
 καὶ βοτάναις ἀγροῖαις τισίν, ὥρην τε, ἂν οὕτω τύχοι, καταδα-
 ρῶν μίαν, εἶτα περιπάτους ἀεὶ ποιούμενος τὸν ἄλλον κατέτριβε P 42
 χρόνον. καίτοι εἰ τοῦτον αὐτὸν καιρὸν ἐς πράξεις δαπανᾶν ἀγα-
 θὰς ἤθελεν, ἐπὶ μέγα ἂν τι εὐδαιμονίας ἐκεχωρήκει τὰ πράγματα.
 10 πῦν δὲ τῇ φύσεως ἰσχυρῶς ἐπὶ τῷ Ῥωμαίων πονηρῷ χρώμενος ξέμ-
 πασαν αὐτῶν τὴν πολιτείαν ἐς τὸ ἔδιωφος καθελεῖν ἰσχυσεν. ἐργη-
 γορέναι τε γὰρ διηκεῖς καὶ ταλαιπωρεῖν καὶ πονεῖσθαι οὐκ ἄλλο
 του ἔνεκα ἔργον πεποιήται ἢ ὥστε κομπωδεστέρας ἀεὶ καθ' ἐκάστην
 τοῖς ὑπηκόοις ἐπιτεχνῶσθαι τὰς συμφοράς. ἦν γὰρ, ὅπερ εἴρηται,
 15 διαφερόντως δεξὸς ἐπινοῆσαι τε καὶ ταχὺς ἀποτελέσαι ἀνόσια ἔργα,
 ὥστε α' τῷ καὶ τὰ τῆς φύσεως ἀγυθὰ ἐπὶ λύμῃ τῶν ὑπηκόων ἀπο-
 κερῖσθαι ξυνέβαινε.

ιδ' Πραγματῶν γὰρ ἦν ἀωρία πολλή καὶ τῶν εἰωθότων B
 οὐδὲν ἔμεινεν, ὧν ἐμὲ μοι ὀλίγων ὑπομνησθέντι σιωπῇ δοτέον τὰ
 20 λοιπὰ, ὡς μή μοι ὁ λόγος ἀπέραντος εἴη. πρῶτα μὲν γὰρ οὐδὲν
 ἐς βασιλικὸν ἀξίωμα ἐπιτηδείως ἔχον οὔτε αὐτὸς εἶχεν οὔτε ξυμ-
 φυλάσσειν ἤξιον, ἀλλὰ τὴν τε γλῶττιαν καὶ τὸ στήμα καὶ τὴν

1 τῆς φύσεως αὐτὸν ἀγγαρευομένης περὶ τὰ βροδματα ἐφαίνετο εἶναι
 Suidas s. v. ἀγγαρος. 2 ἐπεὶ καὶ — ἀποξῆν] Verbis nonnihil
 mutatis affert Suidas s. ἀπόσιτος. 6 τύχοι add. Alem. P. om. A.
 ibid. καταδαρῶν] Scribebatur καταδραθῶν. 18 γὰρ om. P.
 20 ὡς μή μοι ὁ Alem. ὡς μοι ὁ (sic) A. ὡς μή ὁ P.

que illi nunquam ad satietatem, sed pene extremis digitis delibatis ferculis, mensam tolli iussit, praeter operam id esse ratas et ex violento naturae quodam imperio. Quare saepe unum atque alterum diem noctemque cibi abstinuit, praesertim eius festi pervigiliis, quod Pascha dicimus, quando biduum brevi aqua et agresti olere vicitans, et horam somno indulgens, reliquum tempus continuus terebat deambulationibus. Quod si rebus insumpsisset bene gerendis, pervenisset profecto republica ad summam felicitatem; nunc vero his naturae viribus utebatur ad Romanorum perniciem, illorumque penitus rem ad terram affligendam; cuius perpetuae vigiliae, labores, conatus in eo vertebantur, ut atrocior in dies fieret subditorum calamitas; praesertim cum ad excogitanda scelera, uti monui, peracri esset ingenio, ad patranda festino, necque illius animi dotes subiectorum pestis evaderent.

14. Nulla rebus agendis erat opportunitas, nullum vestigium antiquitatis. Hic vero, ne infanitus faciam, paucis commemoratis complura praeteribo. Principio quidem nihil, quod Imperatoriam deceret maiestatem vel habuit, vel curavit, ad barbarorum morem se citius comparavit sermone,

διάνοιαν ἐβαρβάριζεν. ὅσα τε γράφεσθαι πρὸς αὐτοῦ βούλοιντο, οὐ τῷ τὴν κοιαιστῶρος ἔχοντι τιμὴν, ἤπερ εἰδῶει, ἐπέστελλεν προῖεσθαι, ἀλλ' αὐτὸς τε τὰ πλεῖστα, καίπερ οὕτω τῆς γλώττης ἔχων, ἐκφέρειν ἤξιον καὶ τῶν παρατυχόντων πολλὸς ὄμιλος, ὥστε τοὺς ἐνθῆνδε ἡδικομένους οὐκ ἔχειν ὅτι ἐπικαλοῖεν. τοῖς δὲ ἀση-5 κρητίς καλουμένοις οὐκ ἀπεκέκριτο τὸ ἀξίωμα ἐς τὸ τὰ βασιλέως ἀπόρητα γράφειν, ἐφ' ᾧπερ τὸ ἀνέκαθεν ἐτειάχато, ἀλλὰ τά τε ἄλλα ἔγραψεν αὐτὸς ὡς εἰπεῖν ἄπυντα καὶ εἴ που διατάσσειν τοὺς

D διαιτῶντας ἐν πόλει δεήσειεν, ἡγγούον ὅποι ποτὲ αὐτοῖς τὰ ἐς τὴν **γ** γνώσιν ἰτέον εἶη. οὐ γὰρ εἶα τινὰ ἐν γε τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ γνώ-10 μη αὐτονόμῳ τὰς ψήφους διδόναι, ἀλλὰ ἀθθαδιαζόμενος ἀλογι-

στω τινὶ παρησια κρίσεις τε αὐτὸς τὰς ἐσομένας ἐρρῶθμιζεν ἀκοῆς λόγον πρὸς τοὺς τῶν διαφερομένων λαβῶν καὶ ἀνάδικα εἰ-

V 308 θῆς τὰ δεδικασμένα ἐπολεῖ οὐ νόμῳ τινὶ ἢ δικαίῳ ἡγμένος, ἀλλ' ἀπαρακαλύπτως ἀισχροκερδεῖα ἡσώμενος. δωροδοκῶν γὰρ ὁ 15 βασιλεὺς οὐκ ἤσχύνετο, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν αἰδῶ τῆς ἀπληστίας ἀφελομένης. πολλάκις δὲ τὰ συγκλήτῳ βουλῇ καὶ τῷ αὐτοκρά-

P 43 γὰρ βουλῇ ὡσπερ ἐν εἰκόνι ἐκάθητο, οὔτε τῆς ψήφου οὔτε τοῦ καλοῦ κυρία οὔσα, σχήματος δὲ μόνου καὶ νόμου ξυνειλεγμένη 20

2 κοιαιστῶρος] Ita passim. Sed rectius κραιστῶρος. **ALEM.** *ibid.* ἐπέστελλε προῖεσθαι **Reisk.** ἐπέστελλεν οἰεσθαι **AP.** ἐπέστελλε γράφεσθαι **Alem.** 4 ἡξίον καὶ **A.** ἡξίου. ἦν **P.** 5 τοὺς — ἡδικομένους **Reisk.** τοῖς — ἡδικομένοις **AP.** 7 ᾧπερ **Reisk.** ᾧπερ **AP.** *ibid.* τά τε] **Aberat** τε. 8 ἔγραψεν αὐτὸς **Alem.** ἔγραψεν αὐτοῖ **AP.** 9 ἡγγούον addidit **Reisk.** 10 γνώσιν] ἰόντα διαθησομένοις addit **Reisk.** 12 ἐσομένας] ἐσαγομένας **Reisk.** 13 ἀκοῆς] ἀκοῇ **Reisk.** 14 δεδικασμένα **Suidas s. ἀνάδικα.** **Legebatur** δεδοκασμένα. 19 οὔτε τῆς] **Legebatur** οὐδὲ τῆς. 20 καλοῦ] κάλου **Reisk.**

habitu, ingenio. Quae sibi scripto respondenda forent, haec non, uti mos est, Quaestori committebat, sed ut plurimum sumebat sibi pronuntianda, licet ei barbore sonaret oratio. Exinde iam turba frequens complevit tribunal postulatura quaestionem; sed apud quos iudices institueret, non habuit. Eorum, qui sunt a secretis et si antiquissimum munus est Principis arcana scribere, concessum id tamen illis non fuit; sed ipse cum reliqua plane omnia scribebat, tum quae magistratus municipiorum sententias ferentes decernere oporteret, nulli in orbe Romano libera iuris dicundi potestate permissa. Sibi omnia imprudenti fastu arrogavit, temperavitque sic iudicia, ut alterutro litigatorum audito sententiam diceret, idque iudicatum esse vellet. Haec non ex aequo aut iure, sed turpi lucro ab eo factitari palam erat, cum accipere munera Caesarem non puderet, cui iam omnem extinxisset pudorem avaritia. Saepissime factum est, ut quae Senatus, quaeve Caesar de eadem re decrevissent, in contrarium caderent; nam fuit Senatus inane quoddam simulacrum, penes quem neque sententiae dicendae, neque tuendi honesti arbitrium esset:

παλαιού Ξνεκα, ἐπει οὐδὲ φωνὴν ἀφείναι τινα ὄψων τῶν ἐνταῦθα
 ξυνειλεγμένων τὸ παράπαν ἔξην, ἀλλ' ὃ τε βασιλεὺς καὶ ἡ
 σύνοικος ἐκ τῶν ἐπιπλείστον διαλαγχάνειν μὲν ἀλλήλοισιν τῶν δια-
 φερομένων ἔσκηπτον, ἐνίκα δὲ τὰ ἐν σφίσι αὐτοῖς ὑπὲρ τούτων
 ἔξυγκείμενα. ἦν δὲ τῷ δόξειεν οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι παρανομη-
 κότε νενικηκέναι, ὅδε καὶ ἄλλο τι χρυσίον τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέ-
 μενος νόμον εὐθὺς διεπράττετο ἀπ' ἐναντίας ἀπάντων ἐλθόντα
 τῶν πρόσθε κειμένων. ἦν δὲ καὶ τις ἕτερος τούτον δὴ τὸν νόμον. B
 τὸν ἀπολωλότα ἐπιζητοῖ, αὐθις αὐτὸν μετακαλεῖν τε καὶ ἀντικα-
 10 θιστάναι αὐτοκράτωρ οὐδαμῇ ἀπηξίου, οὐδέν τε ἐν τῷ τῆς δυνά-
 μεως βεβαίῳ ἐστήκει, ἀλλ' ἐπλανᾶτο πανταχόσε περιφερομένη ἡ
 τῆς δίκης ῥοπὴ ὅπη ἂν αὐτὴν βαρῆσας ὁ πλείων χρυσὸς ἀνθέλκειν A 65
 ἰσχύοι. ἔκειτό τε ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ ταῦτα ἐκ παλα-
 τίου καὶ προὔτιθετο οὐ δικαστικῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ νομοθετικῆς
 15 πωλητήρια. τοὺς δὲ φαιφηρενδαρίους καλουμένους οὐκέτι ἀπέχρη
 ἀνεγκεῖν ἐς τὸν βασιλέα τὰς τῶν ἰκετευόντων δεήσεις, ἐς δὲ
 τὰς ἀρχὰς ἀναγγεῖλαι μόνον, ἥπερ εἰώθει, ὃ τε ἂν αὐτῷ ἀμφὶ
 τῷ ἰκέτῃ δοκῆ, ἀλλὰ ξυμφορήσαντες ἐκ πάντων ἀνθρώπων
 τὸν ἀδικὸν λόγον, φενακισμοῖς μὲν τὸν Ἰουστινιανὸν καὶ παρα- C
 20 γωγαῖς τισιν ἔξηπάτων, τοῖς ταῦτα ἐπιτηδεύουσιν ὑποκείμενον

4 ὑπὲρ τῶν διαφορομένων ἐσκήπτοντο Reisk. 13 καὶ ταῦτα
 ἐν] πάντα τὰ ἐκ τοῦ — opes palatii omnes iacebant in publico foro
 venum expositas, omnis iudicandi vetandique potestas erat venalis.
 Reisk. 15 πωλητήρια Alem. πολιτηρίας AP. Interpretationem
 Latinam ex schedis Alemanni correxi. ibid. τοῖς δὲ φαιφερ-
 16 ἐς δὲ
 τὰς ἀρχὰς] οὐδὲ τὴν ἀρχὴν Alem. 17 ἀναγγεῖλαι Med. ἀγγεῖ-
 λαι AP. 18 ἰκέτῃ] Med. P. οἰκέτῃ Am δοκῆ] Legebatur δοκεῖ.
 20 ἔξηπάτων Alem. ἔξηπάτων AP. ibid. ὑποκείμενον Reisk.
 ἀποκείμενον AP.

sed consensus impleret ad speciem quandam et ex prisca lege, ac nemini plane
 nutire liceret; sed ea de quibus consulendum esset, Imperator ac Theodora
 sibi sumerent, et quae apud se ipsi statuissent, haec obtinerent. Si quis
 vero causam sibi reo adjudicatam esse haud tutum putavit, praemium Impe-
 ratori dedit, qui statim legem conditurus esset omnibus iam olim statutis con-
 trariam. Eam vero legem si quis abrogatam repeteret, Caesar non dedigna-
 batur postliminio revocatum restituere. Ita nihil certum et fixum erat, sed
 ius volubile atque erroneum; et aequitatis lanceas eo propendere, quo auri
 graviore pondere deprimerentur; adeoque publicae in foro patebant officinae,
 ubi non solum iudicium sententiae, sed et leges ipsae ex Palatio venum
 prostant. Referendaris vix erat locus opportunus supplicum libellos Cae-
 sari ministrandi, nedum preces exponendi, ut moris est, vel suam de supplice
 sententiam aperiendi; qui tamen conquisitis undique rationibus iniustis, Im-
 peratorem, suapte natura deceptionibus opportunum, in fraudem impellebant;
 deinde ad litigatores egressi, dissimulatis quae cum Caesare egissent, ab his

φύσει. ἔξω δὲ αὐτίκα γενόμενοι καὶ τῶν σφίσιν ὠμυληκότων τοὺς ἀντιδίκους καθείρξαντες χρήματα οὐδενὸς ἀμυνομένου ἀνεξελέγκτως ἐπράσσοντο ὅσα ἂν αὐτοῖς διαρκῆ εἴη. καὶ στρατιῶται οὖ τὴν ἐν παλατίῳ φρουρὰν ἔχοντες ἐν τῇ βασιλείῳ στοῦ παρὰ τοὺς διαιτητῶντας γενόμενοι βιαίῳ χειρὶ τὰς δίκας ἐσῆγον. πάντες τε 5 ὡς εἰπεῖν τὴν αὐτῶν ἐκλιπόντες τῆξιν ὁδοῦς τότε κατ' ἐξουσίαν ἐβιάδιζον ἀπόρους τε καὶ ἀστιβήτους σφίσι τὰ πρότερα οὖσας, καὶ τὰ πράγματα πλημμελῶς πάντα ἐφέρετο, οὐδὲ ὀνόματός τινος ἰδίου μεταλαχόντα, ἔφκει τε ἡ πολιτεία βασιλίδι παιζόντων παι-
D δίων. ἀλλὰ τᾶλλα μοι παριτέον, ὥσπερ τοῦδε ἀρχόμενος τοῦ 10 λόγου ὑπέειπον. λελέξεται δὲ ὅστις ἀνὴρ πρῶτος δικάζοντα δωροδοκεῖν τὸν βασιλέα τοῦτον ἀνέπεισε. Λέων ἦν τις, Κιλίξ μὲν γένος, ἐς δὲ φιλοχρηματίαν δαιμονίως ἐσπουδακός. οὗτος ὁ Λέων κράτιστος ἐγένετο κολάκων ἀπάντων, καὶ ὅσος ταῖς τῶν ἀμαθῶν διανοίαις τὸ δόξαν ὑποβαλέσθαι. πειθῶ γάρ οἱ τινα ξυναί- 15 ρομένην ἐς τοῦ τυράννου τὴν ἀβελτηρίαν ἐπὶ φθόρῳ τῶν ἀνθρώπων εἶχεν. οὗτος ὁ ἀνὴρ πρῶτος Ἰουστινιανὸν ἀναπέθει ἀπεμπολᾶν χρημάτων τὰς δίκας. ἐπειδὴ τε κλέπτειν ὅδε ὁ ἀνὴρ τρό-
A 66 πῶ τῷ εἰρημένῳ ἔγνω, οὐκέτι ἀνίει, ἀλλ' ὁδῶ προῖον τὸ κακὸν τοῦτο ἐπὶ μέγα ἐχώρει, ὅστις τε δίκην λαθεῖν ἄδικον τῶν τινε 20 ἐπεικῶν ἐν σπουδῇ εἶχεν, εὐθὺς παρὰ τὸν Λέοντα ἦει, καὶ μῶραν τῶν ἀντιλεγόμενων τινὰ ὁμολογήσας τῷ τε τυράννῳ καὶ αὐτῷ κείσεσθαι, αὐτίκα νενικηκώς, οὐ δέον, ἀπηλλάσσετο ἐκ τοῦ παλα-
P 44 τίου, καὶ Λέων μὲν χρήματα ἐνθῆνδε περιβαλέσθαι μεγάλα κο-

1 ἀνεξελέγκτως addidj ex Med.
 τὸ. 17 ὁ ἀνήρ] Aberat ὁ,
 λείν Med.

15 τὸ δόξαν Reisk. Aberat
 ibid. ἀπεμπολᾶν] ἀπεμπο-

satis commodam pecuniam nullo vindice emungebant. Praetoriani ipsi milites in regia curia conventis iudicibus per vim extorquebant iudicia. Ita nullus stabat ordine, sed quaecumque liberet per devia vagabatur: omnia deformata munia, ne integris quidem nominibus; erat respublica quasi lascivientium puerorum regina; sed ut initio statui, mitto iam reliqua. Caeterum ad quaesturium hoc genus iudiciorum Imperatorem primus allexit Leo quidam genere Cilix, homo sane hiantis avaritiae, et singulare adulatorii dedecoris exemplum, aptissimus occupandi animis atque sententiis imperitorum, et huius tyranni; quippe cuius fatuitate suadela quodam adminiculo uteretur in subditorum perniciem: hic, inquam, Iustiniano pensandis auro iudiciis primus auctor. Qui ubi hanc sibi constituit artem rapinarum, nihil unquam remisit; sed malo latius manante eo perventum est, ut quisquis in virum probum iniquam obtinere causam cuperet, Leonem adiret, illique controversorum bonorum parte ac Caesari constituta, statim contra ius fasque et regia discederet viota causa. Sic Leo rem pecuniariam amplissimam fecit, et late pa-

μιδῆ ἴσχυσε, χώρας τε πολλῆς κύριος γέγονε, Ῥωμαίοις δὲ τὴν πολιτείαν αἰτιώτατος γέγονεν ἐς γόνυ ἐλθεῖν. ἦν τε οὐδὲν τοῖς ξυμβεβηκόσιν δχρῶμα, οὐ νόμος, οὐχ ὄρκος, οὐ γράμματα, οὐ ποιητὴ ξυγκειμένη, οὐκ ἄλλο τῶν ἀπάντων οὐδὲν, ὅτι μὴ Λέοντι 5 καὶ βουσιεὶ χρήματα προέσθαι. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς γνώμης τῆς τοῦ Λέοντος ἔμενεν, ἀλλὰ μισθαρεῖν καὶ πρὸς τῶν ἐναντιῶν ἤξιον. κλέπτων γὰρ αἰεὶ ἐφ' ἐκάτερα τῶν ἐπ' αὐτῷ προσεθαρρηκότων ὀλιγωρεῖν τε καὶ ἀπ' ἐναντίας ἵναί Β οὐδαμῆ ἀισχύνην ὑπώπτευεν εἶναι. οὐδὲν γὰρ ἀισχρὸν, εἰ μό- 10 νον τὸ κερδαίνειν προσῆ, ἐδόξαζεν οἱ αὐτῷ ἐπαμφοτερίζοντι ἕσθαι.

ἰὲ Ὅ μὲν οὖν Ἰουστινιανὸς τοιοῦτός τις ἦν. Θεοδώρα V 309 δὲ ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς ἀπανθρωπίας ἐνδεδεχέστατα ἐπεπύγει τὴν γνώμην. ἄλλω μὲν γὰρ ἀναπειθεῖσα ἢ ἀναγκασθεῖσα ἐργάζετο 15 οὐδὲν πώποτε, αὐτὴ δὲ τὰ δόξαντα ἐπετελεῖ ἀσθαδιαζομένη δυνάμει τῇ πάσῃ, οὐθενὸς ἐξαιτεῖσθαι τὸν παραπεπτωκότα τολμῶντος. οὐδὲ γὰρ χρόνου μῆκος, οὐ κολάσεως πλησμονή, οὐχ ἰκε- C τείας μηχανή, οὐ θανάτου ἀπειλή, ὅτι δὴ ἐξ οὐρανοῦ πεσιῖται τῷ παντὶ γένει ἐπίδοξος οὔσα, καταθέσθαι αὐτὴν τι τῆς ὀργῆς 20 ἔπειθε. καὶ συλλήβδην Θεοδώραν τῷ προσκεκρουκότι καταλλαγεῖσαν οὐδεὶς ποτε εἶδεν ἢ ζῶντι ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντι, ἀλλὰ τοῦ τετελευτηκότος ὁ παῖς διαδεξάμενος τὸ τῆς βασιλίδος ἕχθος ὡσπερ ἄλλο τι τοῦ πατέρος ἐς τριγωνίαν παρέπεμπεν. ὁ

10 αὐτῷ delet Reisk, 21 ἢ ζῶντι addidit Reisk. *ibid.* ἢ ἐξ Α. καὶ ἐξ Ρ. *ibid.* ἀφανισθέντι Alem. Ρ. ἀφανισθέντα Α. 23 τριγωνίαν Suidas s. h. v. Legebatur τριγένειαν. *Idem sequentia excerptis s. v. λωφήσαι.*

tentes agros possedit, publica Romanorum interim praecipitata re. Nulla iam conventionibus erat vis ex lege, ex data fide, ex syngrapha, ex poenae stipulatione, aliove compacto, sed ex pecunia tantum Leoni ac Caesari destinata. Neque id vero solum apud illum ratum firmumque fuit; quin ab adversariis lucra ligurire studuit; nam utroque cliente fiduciario emuncto, tandem alterutri nullo dedecore fraudem faciebat; nihil ratus indignum hac ambiguitate fallere, quae sibi compendio foret.

15. Ita quidem Iustinianus. At Theodora sic erat propenso et obfirmato ad crudelitatem animo, ut nullius vel suasionē, vel stimulo aliquando peccarit; sed quae sibi visa essent, haec procaci animo summaque contentione actitaret. Ab ea deposcere sibi reum nemo ausus est; cum neque temporis diuturnitas, neque supplicii expleta crudelitas, neque studiosae preces, neque imminētis irae caelestis terror, quicquam posset illius furorē sistere. Nemo plane vidit unquam Theodorae invisum quempiam in antiquam cum ea gratiam ne post mortem quidem redisse. Nam extincti parentis liberi Imperatricis odium cum paterna adibant haereditate, transmittabantque ad ne-

γὰρ θυμὸς αὐτῇ κινεῖσθαι μὲν εἰς ἀνθρώπων φθορὰν ἐτοιμώτατος ἦν, ἐς δὲ τὸ λωφῆσαι ἀμήχανος. τὸ μέντοι σῶμα ἐθεράπευε μειζόνως μὲν ἢ κατὰ τὴν χρεῖαν, ἐλασσόνως δὲ ἢ κατὰ τὴν αὐτῆς ἐπιθυμίαν. ταχύτατα μὲν γὰρ ἐς τὸ βαλανεῖον εἰσῆει, ὀψιαιτάτα δὲ ἀπαλλαγεῖσα καὶ καταλουσομένη ἐς τὸ ἀκρατεῖσθαι ἐνθύνδε

D ἐχώρει. ἀκρατισομένη δὲ ἤσυχίαν ἤγεν. ἀριστώσα μέντοι καὶ δεῖπνον αἰρουμένη ἐς πᾶσαν ἰδέαν ἐδωδῆμων τε καὶ ποτῶν ἤραχετο, ὕπνοι τε αὐτῆς ἀεὶ μακρότατοι ἀντελαμβάνοντο, ἡμερινοὶ μὲν ἄχρι πρώτων νυκτῶν, νυκτερινοὶ δὲ ἄχρις ἡλλου ἀνίσχοντος. εἰς πᾶσάν τε οὕτως ἀκρασίας ἐκπεπτωκυῖα τρίβον ἐς τόσον ἡμέρας **10** κειρόν ἅπασαν διοικεῖσθαι ἤξιον τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. καὶ ἦν τῷ ἐπιστελλεῖ πρᾶξιν τινα ὁ βασιλεὺς οὐκ αὐτῆς γνώμη, ἐς τοῦτο τύχης περιεστήκει τούτῳ δὴ τῷ ἀνθρώπῳ τὰ πράγματα, ὥστε οὐ πολλῷ ὕστερον τῆς τε τιμῆς παρὰλυθῆναι σὺν ὕβρει μεγάλη

P 45 καὶ ἀπολωλέναι θανάτῳ αἰσχίστῳ. τῷ μὲν Ἰουστινιανῷ ἅπαντι **15** πράσσειν ῥάδιον ἦν, οὐχ ὅσον τῷ τῆς διανοίας εὐκόλῳ, ἀλλ' ὅτι καὶ ἄπνους ἐπιπλεῖστον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ εὐπρόσοδος πάντων μάλιστα. πολλῇ γὰρ ἀνθρώποις ἐξουσία ἐγένετο, καίτοι ἀδόξοις τε καὶ ἀφανέσι παντάπασιν οὖσιν, οὐχ ὅτι ἐντυχεῖν τῷ τυράννῳ τούτῳ, ἀλλὰ καὶ κοινολογεῖσθαι καὶ ἐξ ἀπορρήτων συγγίνεσθαι. **20** παρὰ δὲ τὴν βασιλίδαν οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τινὶ ὅτι μὴ χρόνῳ τε πολλῷ καὶ πόνῳ εἰσιτητὰ ἦν, ἀλλὰ προσήδρευον μὲν ἀεὶ ἅπαντες, ἀνδραποδώδη τινα προσεδρεύαν ἐν δωματίῳ στενῷ τε καὶ πνιγρῷ

6 ἀκρατισομένη — ἤγεν] Suidas s. v. ἀκρατεῖζω.

10 ἐκπεπτω-

κυῖα Suidas s. ἀκρασία. Legebatur ἐμπεπτωκυῖα.

16 εὐκόλῳ]

εὐλόγῳ Pm.

18 πολλῇ Alem. P. πολλῷ A.

22 προσ-

ἤδρευον Alem. προσεδρεύον AP. προσεδρεύομεν Pm.

potes: ut enim facile in hominum exitium succendebatur furore, ita nunquam deflagabant irae. Corporis curae studuit, etsi ultra necessitatem, tamen citra animi libidinem. Maturrime balneum ingressa absolutis tardissime lavationibus pergebat ad ientaculum, mox se tradebat quieti. Ad prandium, ad coenam nullam non adhibuit ciborum varietatem et copiam. Somni semper illi longissimi, ac succedanei, diurni quidem usque ad primam noctem, nocturni vero ad solem Orientem; sic vero in omnem intemperantiam prolapsa, tantulum reliqui temporis esse sibi satis putavit ad Romanum moderandum Imperium. Si cui Caesar negotium daret inconsulta Theodora, eo loci res illi deveniebat, ut mox summo cum dedecore magistratu abeunti turpissima morte pereundum foret. Rebus mature conficiendis plane natus Iustinianus erat non solum continuus vigiliis, ut diximus, sed etiam ingenii et aditus facilitate, qua tanta fuit, ut ignotis, omninoque obscuris hominibus locus esset, non illius conveniendi modo, sed in communi conserendi sermonis, et secreta libertate loquendi. At apud Augustam sero ac difficile summatis ipsis aditus patebat, qui tanquam mancipia gregatim singulis diebus in angusto et aestuoso

τὸν ἅπαντα χρόνον. κίνδυνος γὰρ ἀπολείεσθαι τῶν ἀρχόντων
 τινὲ ἀνὸποιος ἦν. Ἰσταντο δὲ διηκεῖς ἐπ' ἄκρων δακτύλων, B
 καθυπέριερον ἕκαστος τῶν πέλας διατεινόμενος τὸ πρόσωπον
 ἔχειν, ὅπως αὐτὸν ἔνδοθεν ἐξιώντες εὐνοῦχοι ὀρῶεν. ἐκαλοῦντο
 5 δὲ αὐτῶν τινες μὸλις τε καὶ ἡμέραις πολλαῖς ὕστερον, εἰσιόντες
 δὲ παρ' αὐτὴν ξὺν δέει πολλῶ ὅτι τάχιστα ἀπηλλάσσοντο, προσ-
 κνήσαντες μόνον καὶ ταρσοῦ ἑκατέρου ποδὸς ἄκρῳ χεῖλει ἀψά-
 μνοι. φθέγγεσθαι γὰρ ἢ αἰτεῖσθαι τι μὴ ἐκείνης ἐγκειλενομένης
 οὐδεμία πυρρησία ἐγένετο. ἐς δουλοπρέπειαν γὰρ ἡ πολιτεία
 10 ἦλθε, δουλοδιδάσκαλον αὐτὴν ἔχουσα. οὕτω τε Ῥωμαίοις τὰ
 πράγματα διεφθείρετο, τοῦ μὲν τυράννου τῷ ἄγαν εὐθήτει δο-
 κοῦντι εἶναι, Θεοδώρας δὲ τῷ χαλεπῷ καὶ λίαν δυσκόλῳ. ἐν C
 μὲν γὰρ τῷ εὐθήτει τὸ ἀβέβυιον ἦν, ἐν δὲ τῷ δυσκόλῳ τὸ ὑπρακ-
 τον. ἐν τοῖς μὲν οὖν τῆς τε γνώμης αὐτοῖς καὶ τῆς διαίτης τὸ
 15 διαλλάσσον ἐφαίνετο, κοινὰ δὲ ἦν αὐτοῖς ἢ τε φιλοχρηματία
 καὶ ἡ τῶν φόνων ἐπιθυμία καὶ τὸ μηδεὶ ἀληθίεσθαι. ἄμφο
 γὰρ ἐπιτηδείως ἐς τὰ μάλιστα ψεύδεσθαι εἶχον, καὶ ἦν μὲν τις
 τῶν Θεοδώρα προσκεκρουκότων ἀμυρτάνειν λέγοιτό τι βραχὺ τε
 καὶ λόγος οὐδαμῆ ἄξιον, αἰτίας εὐθὺς ἀναπλάσσουσα τῷ ἀνθρώπῳ
 20 οὐδὲν προσηκούσας, ἐς μέγα τι κακοῦ τὸ πρᾶγμα ἦρεν. ἐγκλη- V 310
 μάτων τε ἠκούετο πλήθος καὶ καταλύσεως πέρι τῶν κατηκῶν
 ληΐζεσθαι δικαστήριον ἦν, καὶ δικασταὶ ξυνελέγοντο πρὸς αὐτῆς
 ἀγεφόμενοι, οἳ δὲ ἔμελλον διαμαχέσασθαι πρὸς ἀλλήλους, ὅστις D
 ἂν αὐτῶν μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀρέσκειν τῆ ἐς τὴν γνῶσιν ἀπανθρω-

2 Ἰσταντο Alem. Ἰστατο AP. 19 ἀνακλάσσουσα P. ἀνακλάσ-
 σασα A. 22 ληΐζεσθαι delet Alem. τῶν ὑπηκῶν αὐτῆ ἰξό-
 μενον δικ. Reisk. 24 ἀρέσκειν Alem. ἀρέσκη AP.

cubiculo assidebant, ne absentes graviter periclitarentur. Adstabant vero summis pedibus innixi, erectis cervicibus, extante facie, ut egredientibus eunuchis essent conspicui. Accersebantur autem certi quidam, lique vix, et diebus post multis. Ad illam ingressi perpavidi statim se subducebant, eam venerati dumtaxat, summisque labiis utrumque pedem osculati. Nam, loqui vel aliquid petere nemo iniussus audebat. Degeneraverat in servilem hanc adulationem Senatus, Theodora magistra; Romanumque Imperium deformabatur, partim levitate tyranni, qua nihil firmum erat, partim difficili Theodora protervia, quae peragendis rebus officeret. Sic illi quidem inter se distarunt ingenio vivendique ratione; sed aequae mens fuit utrique auri ac sanguinis avida, et veri nescia; nam fuerunt ambo mendaciorum artifices ingeniosissimi. Si quis Theodoraefestus levissimae culpae insimularetur, inde confata calumnia, quae in hominem minime conveniret, exacerbatoque crimine uno, iam infinita alia aggerabantur, statimque iudicium de expilandis subditis constinebatur, ad se convocabat iudices ambiciose inter se certa-

πία τῇ βασιλίδι τὸ βούλημα ἱκανὸς γένοιτο. οὕτω τε τοῦ παρα-
 πετωκότος τὴν μὲν οὐσίαν αὐτίκα ἐς τὸ δημόσιον ἀνάγραπτον
 ἐποίηε, πικρότατα δὲ αὐτὸν αἰκισαμένη, καίπερ ἴσως εὐπατρίδην
 τὸ ἀνέκαθεν ὄντα, ἢ φυγῇ ζῆμιοῦν ἢ θανάτῳ οὐδαμῇ ἀπήξιον,
 ἦν δὲ γε τῶν αὐτῇ ἐσπουδασμένων τινὲ ἐπὶ φρόνις ἀδίκους ἢ ἑτέρῳ 5
 τῶν μεγίστων ἀδικημάτων ἁλῶναι ξυμβαίη, διασύρουσα καὶ
 χλευάζουσα τὴν τῶν κατηγορῶν ὀρυμνὴν σιωπᾶν τὰ προσπεσόντα
 οὗτι ἐθελουσίους ἠνάγκαζεν. ἀλλὰ καὶ τῶν πραγμάτων τὰ
 σπουδαιότατα εἰς γελωτοποιίαν μεταβάλλειν, ὅταν αὐτῇ δοκῇ,
 ὡσπερ ἐν σκηπῇ καὶ θεάτρῳ ἔργον πεποιήται. καὶ ποτὲ τις τῶν 10
 πατρικίων γέρων τε καὶ χρόνον πολλὸν ἐν ἀρχῇ γεγονώς, οὐπερ
 ἐγὼ τὸ ὄνομα ξεπιστάμενος ὡς ἥκιστα ἐπιμνήσομαι, ὡς μὴ ἀπέ-
 P 46 ραντον τὴν ἐς αὐτὸν ὕβριν ποιήσωμαι, τῶν αὐτῇ ὑπηρετούντων
 τινὰ ὀφελοντὰ οἱ χρήματα μεγάλα εἰσπράξασθαι οὐχ οἷός τε ὦν
 ἐσῆλθε παρ' αὐτὴν, τὸν τε συμβαλόντα αἰτιασόμενος καὶ δεηθῆ- 15
 σόμενος αὐτῷ βοηθῆσαι τὰ δίκαια. ὅπερ ἡ Θεοδώρα προμα-
 θοῦσα τοῖς εὐνούχοις ἐπέστελλεν, ἐπειδὴν ὁ πατρικίος πρὸς αὐτὴν
 ἴκοιτο, κυκλώσασθαι μὲν αὐτὸν ἅπαντας, ἐπακούειν δὲ αὐτῇ
 φθειρομένη, ὑπειπούσα δ' τι αὐτοὺς ἀντιφθέγγεσθαι δεῖ. ἐπεὶ
 δὲ ὁ πατρικίος ἐς τὴν γυναικωνίτιν εἰσῆλθε, προσεκίνησε μὲν ὡσ- 20
 περ αὐτὴν προσκυνεῖν εἰδίστο, δευακρυμένῳ δὲ εἰκῶς „ὦ δέ-
 σποινα“, ἔφη, „χαλεπὸν πατρικίῳ ἀνδρὶ χρημάτων δεῖσθαι. ἂ
 B γὰρ τοῖς ἄλλοις συγγνώμην τε καὶ ἔλεον φέρει, ταῦτα ἐς ὕβριν τῶ-

1 οὕτω Reisk. τούτῳ AP. 5 τινὲ Reisk. τὲς AP. 9 ὀρ-
 μῆν] ὀργῆν Reisk. 15 συμβαλόντα Reisk. συμβάλλοντα AP.
 16 ὅπερ — προμαθοῦσα Alem. ὡπερ — προμαθοῦσα AP. 20 γυ-
 ναικωνίτιν Alem. γυναικωνίτην AP. *ibid.* εἰσῆλθε addidit Alem.

turos de sententia ad Augustae crudelitatem attemperanda. Tum vero illa
 fortunis publicatis, reum, maiorum licet clarum nobilitate, virgis crudelissime
 caesum, vel exilio, vel ultima poena damnavit. Contra si viri quibus ipsa
 studeret, aut caedis, aut nefariorum criminum manifesti deprehenderentur,
 accusatorum conatus nunc asperius, nunc facetius eludens, a causa iudicioque
 deterruit vel invitos. Quin et res gravissimas data opera ad iocos et risum
 pro libidine revocavit, quasi in scena ac theatro. Vir ordinis Patricii, senio
 et gesto diu magistratu gravis (cuius notum nomen reticendum mihi est, ne
 tanta eius contumelia ad memoriam veniat posteritatis aeternam) a Theo-
 dora familiari cum grave aes creditum exigere non posset, eam adit debi-
 torem interpellaturus, illamque ut se aequo iure complecteretur rogaturus,
 Theodora re praecognita, imperat eunuchis venientem Patricium ut omnes
 ad unum circumstant, sibi que dicenti adiciant animum, conductumque car-
 men intercinant. Ergo Patricius cubiculum ingressus, se, ut moris erat, ad
 illius pedes abiecit, ac pene lacrimabundus: *Dura*, inquit, *o domina, Pa-*
tricii conditio est, qui numaria difficultate urgeatur; id enim quod aliis
veniam commiserationemque conciliat, huius ordini est indignissimae cala-

δε ξυμβαίνει τῷ ἀξιώματι ἀποκεκρίσθαι. ἄλλω μὲν γὰρ δῶρον
 ἀπορομένην τὰ ἔσχατα πάρεστιν αὐτὸ τοῦτο εἰπόντι τοῖς χρήσταις
 ὄχλου τοῦ ἐνθένδε εὐθὺς ἀπηλλάχθαι, πατρίκιος δὲ ἀνὴρ οὐκ
 ἔχων ὄφειν ἂν ἐκτίσαι τοῖς χρήσταις τὰ ὀφλήματα ἱκανὸς εἴη μύ-
 5 λιστα μὲν τοῦτο ἂν εἰπεῖν ἀσχυρθεῖη, εἰπὼν δὲ οὐκ ἂν ποτε πείσαι
 ὡς οὐκ οἶόν τε ὄν τῶδε πενίαν τῷ τάγματι ξυνοικίξασθαι. ἦν A 70
 δὲ γε καὶ πείση, τὰ πάντων αὐτῷ αἰσχιστά τε καὶ ἀνιαρότατα
 πεπονθέναι ξυμβήσεται. οὐκοῦν, ὦ δέσποινα, εἰσί μοι χρήσται,
 οἱ μὲν δανείσαντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, οἱ δὲ παρ' ἐμοῦ δεδανεισ- C
 10 μένοι. καὶ τοὺς μὲν δανείσαντας ἐνδελεχέστατα ἐγκειμένους οὐκ
 οἶός τέ εἰμι αἰδοῖ τοῦ ἀξιώματος ἀποκρούσασθαι, οἱ δὲ γε ὀφεί-
 λοντες, οὐ γὰρ πατρίκιοι τυγχάνουσι ὄντες, εἰς σκῆψεις τινὰς
 ἀπανθρώπους χωροῦσιν. ἀντιβολῶ τολῶν καὶ ἱκετεύω καὶ δέομαι
 βοηθῆσαι τέ μοι τὰ δίκαια καὶ τῶν παρόντων ἀπαλλάξαι κακῶν.“
 15 ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν.“ ἡ δὲ γυνὴ ἀπεκρίνυτο ἐμμελῶς, πατρίκιε ὁ
 δεῖνα, καὶ ὁ τῶν ἐνούχων χορὸς ὑπολαβὼν ἀντεφθέγγετο, μεγάλην
 κήλην ἔχεας. αὐτῶν δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἱκετεύσαντος καὶ ῥῆσιν τινα
 ἐμπερῆ τοῖς ἐμπροσθεν εἰρημένους εἰπόντος κατὰ ταυτὰ πάλιν ἡ τε
 γυνὴ ἀπεκρίνυτο καὶ ὁ χορὸς ἀντεφθέγγετο, ἕως ἂν ὑπειπὼν ὁ
 20 ταλαπῆγρος προσεκύνησέ τε ἥπερ εἰώθει καὶ ἀπιὼν ὄχετο οἴκαδε. D
 ἐν προαστείοις δὲ τοῖς ἐπιθαλαττίοις τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους καὶ
 οὐκ ἦκιστα ἐν τῷ καλουμένῳ Ἑραίῳ διατριβὴν εἶχε, καὶ αὐτοῦ τῶν
 ἐπομένων ὁ πολλὸς ὄμιλος κακοπαθεῖα πολλῇ εἶχετο. τῶν τε γὰρ

4 ἔχων Alem. P. ἔχων A. 5 πείσαι] πείση AP. 6 τάγματι
 Reisk. πράγματι AP. 22 Ἑραίῳ Alem. ἥραῳ AP. ἀραίῳ Med.
 ibid. αὐτόν] ἀπ' αὐτῶν Med. 23 γὰρ addidit Reisk.

mitati. Summa prematur alius indigentia; hanc ipsam aperiat debitori;
 superabit aerumnas suas haec aerumna. Patricius qui aes alienum sol-
 vendo non sit, ipsum hoc fatenti pudori esset; si vero fateatur, cui tandem
 id persuadeat? cum in nostrum ordinem inopiam cadere non posse omni-
 bus persuasissimum sit. Si denique illi fides habeatur, actum iam de il-
 lius est fama ac dignitate. Sum ego quidem, o domina, in alieno aere,
 in meo sunt alii. Ego, quod virum Patricium non deceat, haud meos fraudo
 creditores, ab iis licet gravissime premar. Quos autem habeo debitores,
 minime illi quidem Patricii, iniustus elabendi causas quaerunt. Quam-
 obrem peto supplicique oro ut honesta in causa praesto esse et his malis
 eripere me velis. Haec quidem ille; cui Theodora modulata voce; PATRICIUS.
 Ac tum chorus eunuchorum resonabat; HERNIA TUMIDA LABORAS. Sed eo
 insistente supplicis, et aliquid dicente in eandem sententiam, idem Theo-
 dora carnea recinebat, idemque chorus modulabatur. Tandem miser ille
 rem pertaesus, de more veneratus Theodoram se domum recepit. Anni
 maiorem partem in maritima suburbana, praesertim in Heraeum secedebat
 magno servitiutorum incommodo, quae numeroso comitatu illuc eam sequeban-

ἀναγκαίων ἐσπίνιζον καὶ θαλαττίοις ὠμίλων κινδύνοις, ἄλλως τε καὶ χειμῶνος, ἂν οὕτω τύχοι, ἐπιπεσόντος, ἢ του κήτους ἐνταῦθα ποι ἐπισκήψαντος. ἀλλ' αὐτοὶ τὰ πάντων ἀνθρώπων κακὰ οὐδὲν πρῶγμα ᾤοντο εἶναι, ὅσον ἦν γε μόνον αὐτοῖς τρυφᾶν ἐξείη. ὁποῖος δὲ Θεοδώρας τρόπος πρὸς τοὺς προσκεκρουκότας ἐφαίνετο, 5 αὐτίκα δηλώσω, ὀλίγων δηλονότι ἐπιμνησθεῖς, ὡς μὴ ἀτελεύτητα πονεῖν δόξαιμι.

V 311 ἰδ'. Ἦνίκα Ἀμαλασοῦνθα τῆς ἐν Γότθοις ἀπαλλαξέουσα
 P 47 διατριβῆς μεταμπλοχεσθαι τὸν βίον ἔγνω, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάν-
 A 71 τιον διενοεῖτο πορεύεσθαι, ὡσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις 10 ἐρρήθη, λογισαμένη ἢ Θεοδώρα ὡς εὐπατρίδης τε ἢ γυνὴ καὶ βασιλῆς εἶη, καὶ ἰδεῖν μὲν εὐπρεπῆς ἄγαν, ἐπινοεῖν δὲ ὅ τι ἂν βούλοιο γοργὸς μάλιστα, ὑποπτον δὲ αὐτῆς ποιησαμένη τό τε μεγαλοπρεπὲς καὶ διαφερόντως ἄρρενωπὸν, ἅμα δὲ καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐλαφρὸν δεύσασα, οὐκ ἐπὶ μικροῖς τὴν ζηλοτυπῖαν ἐξήνεγκεν, ἀλλ' 15 ἐνδρεῦειν τὴν γυναῖκα μέχρως ἐς θάνατον ἐν βουλή ἔσχεν. αὐτίκα τοίνυν ἀναπέθει τὸν ἄνδρα, Πέτρον μόνον αὐτὸν ἄτε πρεσβύσοντα ἐς Ἰταλίαν πέμψαι. ᾧ δὲ στέλλομένῳ βασιλεὺς μὲν B ἐπέστελλεν ἕπερ μοι ἐν τοῖς ἐγκαίροις δεδιήγηται λόγοις, ἵνα δὴ μοι τῶν πεπραγμένων ἐκπύστους ποιῆσθαι τὰς ἀληθείας δέει τῆς 20 βασιλίδος ἀδύνατα ἦν. αὐτὴ δὲ τοῦτο ἐπήγγελλε μόνον, ὅτι τάχιστα τὴν γυναῖκα ἐξ ἀνθρώπων ἀφανιεῖν, ἐπ' ἐλπίδος ὀχεῖσθαι μεγάλων ἀγαθῶν, ἣν τὰ ἐπηγγελμένα ποιότη καταστησαμένη τὸν

4 ὅσον delendum aut post τρυφᾶν inserendum ὅσον ἤθελον. REISK.
 5 ὁ Θεοδώρας Alem. ib:d. τρόπος addidit Alem. ibid. κότος
 post ἐφαίνετο inerebat Reisk. 19 ἐπέστελλεν] ἐπέτελλεν Alem.

tur, qua necessariorum penuria, qua freti, qua repente obortae tempestatis, vel etiam irrupentis ceti periculis. Verum si gravissima quaeque incommoda pro nihilo putarunt, dummodo liceret vacare deliciis. Ut vero erga sibi infestos Theodora se gereret paucis absolvam, ne infinitum hic mihi laborem sumam.

16. Posteaquam Amalasantha, ut libris superioribus declaravimus, Gothorum abdicatis rebus, aliud vitae genus quaesivit, cogitavitque Byzantium aequo cum civibus iure victura, Theodora statim occurrit foeminae illius nobile genus, regia dignitas, forma corporis singularis, acre et industrium ingenium; ob idque non dubitavit, quin sibi et ab illius virili animi maiestate, et levitate coniugis metuendum foret. Nec sane leviter hanc patefecit rivalitatem, sed insidias ac necem reginae molita, viro confestim persuasit, ut Petrum ad eam legaret in Italiam. Huic ergo Caesar proficiscenti, quae opportuno loco narravi, imperat; at Augusta (cuius metu verae tunc locus narrationi non fuit) hoc unum committit, ut Amalasanthae paret maturetque necem, magnorum infecta spe bonorum, si iussis pareat. Ille vel dignitatis,

ἀνθρώπων. καὶ ὅς ἐν Ἰταλίᾳ γενόμενος (οὐ γὰρ εἶδεν ἀνθρώπου
 γένους ὀκνηρῶς ἐς ἄδικον γόνον ἵναί, ἀρχῆς τινος ἴσως ἢ χρημά-
 των ἐν ἐλπίδι κειμένων μεγάλων) οὐκ οἶδα ἦντινα Θεοδώτῳ πα-
 ραίνοισιν ποιησόμενος διαχορήσασθαι τὴν Ἀμαλασοῦνθαν ἀνέπεισε. C
 5 καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἕξ τε τὸ τοῦ μαγίστρου ἀξίωμα ἦλθε καὶ ἐπὶ πλεῖ-
 στον δυνάμειος καὶ μάλιστα πάντων ἐχθρῶν. τὰ μὲν οὖν κατὰ
 τὴν Ἀμαλασοῦνθαν ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. ἦν δέ τις Ἰουστινιανῷ
 ἐπιστολογράφος Πρίσκος ὄνοματι, ἄγαν πονηρὸς μὲν καὶ Παφλα-
 γῶν καὶ πρέπων τοῦ προστάτου τὸν τρόπον ἀρέσκειν, λίαν δὲ
 10 πρὸς αὐτὸν εὐνοϊκῶς ἔχων καὶ πρὸς αὐτοῦ τυγχάνειν τῶν ὁμοίων
 οἰόμενος· διὸ δὴ καὶ χρημάτων μεγάλων ὧν κύριος ὑπῆρχε οὐκ
 ἐν δίκῃ τάχιστα γέγονε. τοῦτον δὴ ἄτε ὁφραύζοντά τε καὶ οἱ ἀν-
 τιτείνειν πειρώμενον ἢ Θεοδώρα ἐς τὸν ἄνδρα διέβαλε. καὶ τὰ A 72
 μὲν πρῶτα οὐδὲν ἤνυσεν, οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον αὐτῇ μὲν τὸν ἄν-
 15 θρώπων εἰς καὺν ἐμβιβάσασα ὅπῃ ἐβούλετο ἔπεμψε καὶ ἀποθρί-
 ξασα ἱερέα οὗτι ἐκούσιον ἠνάγκασεν εἶναι. αὐτὸς δὲ δόκῃσιν παρε-
 χόμενος ὅτι δὴ τῶν ποιουμένων οὐδὲν εἰδείη Πρίσκον μὲν οὐ διη- D
 ρευνᾶτο ὅπῃ γῆς εἴη οὐδὲ ἐν μνήμῃ τὸ λοιπὸν εἶχεν, ἀλλὰ σιωπῇ
 ὥσπερ ληθάρῳ ἀλοὺς καθῆστο, τὰ μέντοι χρήματα ὀλίγων οἱ
 20 ἀπολελειμμένων ἐληίστατο πάντα. ὑποψίας δὲ ἐμπεισοῦσης αὐτῇ P 48
 εἰς τῶν οἰκετῶν ἕνα Ἀρεοβίνδον ὄνομα, βάρβαρον μὲν γένος,

3. ἐλπίδι] ἐλπίσι Pm. 5. ἀπ' Alem. P. ἐπ' AP. *ibid.* μαγίστρου
 Alem. P. μαγιστράτου A. 6. καὶ μάλιστα πάντων ἐχθρῶν]
 κατὰ πάντων καὶ μάλιστα τῶν ἐχθρῶν Reisk. 9. πρέπων]
 σπεύδων Reisk. *ibid.* τοῦ προστάτου] τῷ προστάτῃ Alem.
 11. μεγάλων κύριος, ἀπ' ἀρχῆς κενιχρὸς ὧν, οὐκ ἐν δίκῃ Reiskius.
 18. οὐδε] Legebatur οὔτε. 19. ὀλίγων] πλὴν ὀλίγων Reisk.
 20. ἐμπεισοῦσης Alem. συμπεσοῦσης AP.

vel divitiarum spe in Italiam statim transmittit; nam ad nefarias caedes mo-
 derate venire mens humana nequit; Theodatum rationibus mihi quidem ob-
 scuris in Amalasanthae caedem impellit. Exinde Petrus ad Magistri dignita-
 tem magna quidem potentia, sed odio omnium evehitur. Atque is fuit Ama-
 lasanthae rerum exitus. Erat Iustiniano ab epistolis Priscus quidam homo
 bene ac naviter improbus ex Paphlagonia, aptus ad patronum sibi ex moribus
 conciliandum, quem unice diligebat, ab illoque mutuo se diligere nequaquam
 dubitabat; quare brevi tempore praeter ius fasque ad magnas opes pervenit.
 Huius Theodora supercilio et contumaciae indignata in eum delationibus agit
 apud coniugem, ac tum certe inani conatu. Ergo non ita multo post Pri-
 cum in navim contrudit, et quo tandem libuit ablegatum detondet, invitum-
 que adigit ad sacerdotium. Iustinianus interim facti conscientia simulata, ne-
 que ubi terrarum Priscus esset curavit, neque deinceps tanquam occupatus
 veterno ullam de eo cogitationem admisit, tantum paucas quae Prisco super-
 fuerant, corradit pecunias. Insederat Theodora suspicio in Areobindum
 famulum genere barbarum, sed formosae indolis adolescentem; quem sibi

εὐπρεπῆ δὲ καὶ νεανίαν, ὄνπερ ταμίαν αὐτῆ καταστησαμένη ἐτύγ-
 χανεν, ἀπολύσασθαι βουλομένη τὸ ἔγκλημα, καίπερ, ὡς φασί,
 τοῦ ἀνθρώπου δαιμονίως ἐρώσα, ἐν μὲν τῶν παρόντι πικρότατα
 αὐτὸν ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας ἀκίεσθαι ἔγνω, τὸ δὲ λοιπὸν οὐδέν
 τι ἄμφ' αὐτῷ ἔγνωμεν, οὐδέ τις αὐτὸν ἄχρι νῦν εἶδεν. ἦν γὰρ 5
 τι τῶν πρῆσσομένων ἀποκρίπτεσθαι αὐτῇ βουλομένη εἶη, τοῦτο
 δὴ ἄρρητόν τε καὶ ἀμνημόνευτον ἄπασιν ἔμεινε, καὶ οὔτε τῷ
 ἐπισταμένῳ ἀγγεῖλαι τῶν τινι ἀναγκαίων ἐξῆν οὔτε τῷ μανθάνειν
B βουλομένην πυνθάνεσθαι, κἄν πάνυ τις περιέργος ἦν. τοιοῦτο
 γὰρ δέος ἐξ οὗ γέγονασιν ἄνθρωποι ἐκ τυράννων οὐδενὸς γέγονεν, 10
 ἐπεὶ οὐδὲ λαθεῖν τι τὸν προσκεκροκῶτα οἶόν τε ἦν. πλήθος γὰρ
 κατασκόπων αὐτῇ τὰ λεγόμενα καὶ πρᾶσσόμενα ἐν τε τῇ ἀγορᾷ
 καὶ ταῖς οἰκίαις ἐσήγγελλον. ἤνικα τοίνυν τοῦ παραπεπιτωκότος
 τὴν κόλασιν ἐκφέρεσθαι οὐδαμῆ ἤθελεν, ἐποίηε τάδε. τὸν ἄν-
 θρωπον μετακαλεσαμένη, ἦν τις τῶν λογίμων ἐτύγχανεν ὢν, μόνη 15
V 312 τε αὐτῇ τῶν ὑπουργούντων τινὶ παραδοῦσα μόνῳ ἐπήγγελλεν εἰς
A 73 τὰς ἐσχατίας αὐτὸν μετακομίσει τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. καὶ ὅς
 ἄωρὶ τῶν νυκτῶν κατακεκλυμμένον αὐτὸν καὶ δεθέντα εἰς ναῦν
 ἐμβιβάσας καὶ σὺν αὐτῷ γεγονώς, οὗ οἱ πρὸς τῆς γυναικὸς ἐπετέ-
C τακτο, ἐνταῦθα παρεδίδου λαθρσιώτερον τῷ ἐς ταύτην τὴν 20
 ὑποργίαν ἰκανῶς ἔχοντι, φυλάσσειν τε ὡς ἀσφαλέστατα ἐπιστεί-
 λας τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐπειὸν μηδενὶ φράζειν, ἕως ἂν ἡ τὸν τα-
 λαίπωρον ἢ βασιλὶς οἰκτιρῆται ἢ χρόνον πολὺν τῇ ἐνταῦθα κακο-
 παθείᾳ δυσθανατήσας τε καὶ καταμαρανθεὶς τελευτήσειεν, ἀπηλ-
 λίσσετο. καὶ Βασιανὸν δὲ τινα Πράσινον, οὗκ ἀφανῆ νέον ὄντα,

4. οὐδέν τι οὐδέν τοι AP.

habuit a supellectile. Hanc ad elucendum crimen nulla primo de causa (licet
 illum, ut fama est, deperiret) dire flagris excepit; demum quid actum de
 illo sit, neque nos, neque ad hanc diem alii norunt. Nam quod Theodora
 esse obscurum vellet, id ab ore ac memoria omnium ut evelleret, portarre-
 bat rei conscios (sic ut nullus antehac tyrannus) quo neque necessariis, ne-
 que curiose flagitantibus rem aperirent. Contra nihil adversariorum fuit,
 quod illam latuerit, cui per compita perque domos essent qui singulorum
 negotia et confabulationes explorarent. Quem vero a se mulctatum nasci
 cuperet, clam accersitum (si ex Patriciis esset) sola sine arbitris, uni trade-
 bat satelliti in extremas oras Romanae ditionis deportandum; quem intem-
 pesta nocte obvelatum capite, constrictum vinculis, navigioque impositum ad
 imperatas exilli sedes satelles duceret, apud alterum non insolentem tantae
 crudelitatis ministrum, custodibus fidissimis secretissimisque clanculum con-
 cludendum, donec vel eius serumnis Augusta commoveretur, vel diuturno
 squalore extrema pene in morte aegre vivens contabesceret caderetque. Ba-
 sianus adolescens factione Prasinus illustri loco natus cavillo in Theodoram

αὐτῇ διαλοιδωρησόμενον δι' ὀργῆς ἔσχει διὸ δὴ ὁ Βασιανὸς (οὐ γὰρ ἀνήκοος ταύτης δὴ τῆς ὀργῆς ἐγγόνει) ἐς τοῦ ἀρχαγγέλου τὸν νεῶν φεύγει. ἡ δὲ οἱ ἐπέστησεν κτύπησιν τὴν τῷ δῆμῳ ἐφροσύναν ἀρχὴν, οὐδὲν μὲντοι λοιδωρίας ἐπικαλεῖν ἐπαγγελιασα, ὅτι δὲ παι-
 5 δεραστοίη ἐπενεγκοῦσα· καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τὸν ἄνθρω- D
 πον ἀνυστήσασα ἤκλιετο ἀνυποσίτω τῇ κολάσει, ὃ δὲ δῆμος ἄπας ἐπεὶ ἐν τοιαύταις ξυμφοραῖς εἶδε σῶμα ἐλευθέριον τε καὶ ἀνει-
 μένη ἄνωθεν διαίτη ἐντροφὴν, ἀπῆλγησέ τε τὸ πάθος εὐθὺς καὶ
 σὸν οἰμωγῇ ἀνέκραγον οὐράκιον ὅσον ἐξαιτούμενοι τὸν νεανίαν.
 10 ἡ δὲ αὐτὸν ἔτι μᾶλλον κολάσασα καὶ τὸ αἰδοῦν ἀποτεμομένη διέ-
 φθειρεν ἀνεξέλεγκτως, καὶ τὴν οὐσίαν ἐς τὸ δημόσιον ἀνεγράψατο.
 οὕτως ἦνικα ὀργῆν τὸ γύναιον τοῦτο, οὔτε ἱερὸν ὄχυρον ἐγγόνει
 οὔτε νόμον του ἀπαγβρευσις οὔτε πόλεως ἀντιβόλησις ἐξελέσθαι
 τὸν παραπεπτωκότα ἱκανῆ ἐφαίνετο οὕτω, οὔτε ἄλλο αὐτῇ ἀπήνητα
 15 τῶν ὑπάντων οὐδέν. καὶ Λιογένην δὲ τινα οἶα Πράσινον ὄντα
 δι' ὀργῆς ἔχουσα, ἄνδρα ἀστείον καὶ ποθεινὸν ἅπασί τε καὶ αὐτῷ
 τῷ βασιλεῖ, οὐδὲν τι ἦσσαν γύμων ἀνδρείων ἐν σπουδῇ συκοφαν- A 74
 τεῖν εἶχε. δύο γούν ἀνυπέσασα τῶν αὐτοῦ οἰκετῶν κατηγορούς τε P 49
 καὶ μάρτυρας τῷ κεικτεμένῳ ἐπέστησε. τοῦ δὲ οὐ κρύβδην ἐξε-
 20 ταζομένου καὶ λαθραίως, ἥπερ εἰώθει, ἀλλ' ἐν δημοσίῳ, δικαστῶν
 ἤρημένων πολλῶν τε καὶ οὐκ ἀδόξων, διὰ τὴν Λιογένους δόξαν,
 ἐπεὶ οὐκ ἐδόκουν ἀκριβολογουμένοις τοῖς δικασταῖς οἱ τῶν οἰκετῶν

4. ὅτι δὲ] κλήν δτι Suidas s. ἐπικαλῶ. 9. οὐράκιον ὅσον] Suidas s. h. v. 10. ἀποτεμομένη] ἀποτεμουμένη AP. 18. εἶχε Pm. ἔχουσα AP. ἐσυκοφάντει ἔχειν Reiskius. 20 λαθραίως ὄπισθε (debeat ἥπερ) Alem. λαθραϊότητι ἄπερ AP. λαθραίω τινι, ἄπερ Reisk. qui δικαστηρίω post δικαστῶν addit.

luserat; cuius ob id in se concitatum iram intelligens in templum concedit Michaelis Archangeli. Huc statim illa Praetorem plebis immittit, iubetque non cavilli, sed infamis puerorum amoris Basianum reum agere. E templo abstractus acerbissimo supplicio a magistratu excruciat; sed populi multitudine, ingenui splendoris corpus, mollibus assuetum deliciis in saevissimum dari cruciamentum videns, eius interitum commiserata, pene in caelum sub lato clamore complorans, salvum sibi deposcebat adolescentem. Mulier pertinacius instare suppliciiis, pudendisque resectis, sic eum indicta causa iniudicatum indemnatumque peremit, ac tandem etiam fisco illius addixit bona. Scilicet cum haec etiam puerorum concubinatus crimen intendens, duos illius verbas in domini caput subornat, calumniatores iuxta ac testes. Verum cum hoc non ex consuetis illius esset clandestinis iudiciis, sed pro viri dignitate multi atque insignes in Diogenem iudices sedereat in foro, et vernularum

- λόγοι ἀξιόχρηστοι ἐς τὴν κρίσιν εἶναι, ἄλλως τε καὶ παιδαρίων ὄντων, Θεόδωρον τῶν Διογένοι ἀναγκαίων τινὰ ἐν τοῖς εἰωθόσιν οἰκιδίοις καθεῖρξεν. ἐνταῦθα πολλαῖς μὲν θωπείαις, πολλοῖς δὲ τὸν ἄνθρωπον αἰκισμοῖς περιῆλθεν. ἐπεὶ τὲ οἱ οὐδὲν προὐχώρει,
- B** νευρὰν βοεῖαν ἐς τοῦ ἀνθρώπου τὴν κεφαλὴν ἀμφὶ τὰ ὦτα περιε- 5
 λξάντας τὴν νευρὰν στρέφειν τε καὶ σφίγγειν ἐκέλευε. καὶ τοὺς μὲν οἱ ὀφθαλμοὺς Θεοδώρα ἐκπεπηδηκέναι τὴν οἰκίαν λιπόντας χῶραν ὑπώπτευσεν, οὐδὲν μέντοι τῶν οὐ γεγονότων ἀπαγγέλλειν ἔγνω. διὸ δὴ οἱ μὲν δικασταὶ ἄτε ἀμαρτυρήτου δίκης ἀπέγνωσαν, ἡ δὲ πόλις ἔορτὴν ἀπ' αὐτοῦ πανδημεῖ ἤγεν. 10
- C** ἰζ' Ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῆδε ἐχώρησεν. ἐρρήθη δὲ ἀρχο-
 μένω μοι τοῦδε τοῦ λόγου καὶ ὅσα Βελισάριόν τε καὶ Φώτιον καὶ Βούζην αὐτῇ ἐργασθείη. στασιῶται δὲ Βένετοι δύο Κιλικίης γέ-
 νος Καλλινίκῳ τῷ Κιλικίας δευτέρως ἄρχοντι σὺν Θορόβῳ πολλῶν ἐπιστάντες χειρῶν ἀδίκων ἐπ' αὐτὸν ἤρξαν, τὸν τε αὐτοῦ ἵππο- 15
 κόμον ἄγχιστά που ἐστῶτα καὶ ἀμύνειν τῷ κεκτημένῳ πειρώμενον ἔκτειναν, τοῦ τε ἄρχοντος καὶ τῶ δῆμου θειωμένου παντός. καὶ ὁ μὲν τοὺς στασιώτας ἄλλων τε πολλῶν καὶ τοῦδε ἁλόνας τοῦ
- V 313** φόνου ἐν δίκῃ ἀνέειλεν, ἡ δὲ μαθοῦσα ὅτι καὶ τοὺς Βένετους προσ-
 ποιεῖται ἐνδεικνυμένη, ἔτι αὐτὸν τὴν ἀρχὴν ἔχοντα ἐν τῷ τῶν 20
- A 75** φρονέων τάσφ' ἀνεσκολόπισεν οὐδενὶ λόγῳ. βασιλεὺς δὲ κλάειν τε καὶ δόρυεσθαι τὸν ἀπολωλότα σκηπτόμενος καθῆστο γρυλλίζων, πολλὰ τε τοῖς ἐς τὴν πρᾶξιν ὑπουργηκόσιν ἀνατεινόμενος οὐδὲν
2. τῶν Alem. τὸν AP. *ibid.* Διογένοι] Διογένους Pm. 5. ὦτα Alem. ὦτα AP. *ibid.* περιελλέξαντας Alem. περιελλέξαντες AP. 8. ἀπαγγέλλειν Alem. ἀπολλάσσειν A. ἀπαλλάσσειν P. 13. αὐτῇ Reisk. αὐτῆ AP.

testimonium etiam aetate minorum haud ad causam idoneum haberent, Theodorum quendam Diogenis familiarem in consuetas custodias condidit Augusta, circumvenitque modo blanditiis, modo cruciatibus. Nam ubi vidit sibi rem non procedere, nervo bovino a fronte ad aures circumfacto, illi caput astringi iubet, haud fore dubitans quin elisi oculi suis sedibus evibrarentur, ille tamen potius habuit nihil mentiri. Quare iudices causam de qua non liqueret, abiecerunt, civibus publice ob id gratulantibus.

17. Hactenus haec: nam initio narravimus quae in Belisarium, in Phottium, in Buzem haec foemina commiserit. Duo partis Venetae factiosi Cilices Callinicum secundae Ciliciae praefectum in seditione per vim aggressi, eius agasonem astantem et vim hero defendere paratum confodiunt, ipso iuspectante praefecto populoque. Hos ille et huius homicidii aliorumque permultorum convictos iure capite plectit. Id ubi rescivit Theodora, suam in Venetos propensionem confirmatura, eum adhuc in provincia ad sicariorum tumultum insontem agit in crucem. Imperator simulatis lacrimis eius causam dolere, domi apud se grunnire, multas intendere minas in caedis satellites nullo eventu; caeterum pecuniarum defuncti rapinam non abnuvit. In illa

ἔδρασε, τὰ μέντοι χρήματα τοῦ τετελευτηκότος ληΐζεσθαι ὡς ἤκιστα ἀπηξίωσεν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἁμαρτῶν τῶν ἐς τὸ σῶμα κολάσεις τῇ Θεοδώρᾳ ἐπινοεῖν ἐπιμελὲς ἦν. πόρνος ἀμέλει πλέον ἢ πεντακοσίας ἀγείρασα ἐν ἀγορᾷ μέσῃ ἐς τριώβολον, ὅσον ἀπο- P 50
5 ζῆν μισθαρονοῦσας, ἐς τε τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον στείλασα ἐν τῷ κα-
λουμένῳ Μετανοίας μοναστηρίῳ καθέριξε τὸν βίον μεταμφέου-
σθαι ἀναγκάζουσα. ὧν δὴ τινες ἐροῦσι αὐτὰς ἀπ' ὑψηλοῦ
τύκτωρ, ταύτῃ τε τῆς ἀκουσίου μεταβολῆς ἀπῆλλάσσοντο. δέο
δὲ κόραι ἐν Βυζαντίῳ ἀδελφαὶ ἦν, οὐκ ἐκ πατρὸς τε καὶ τριγο-
10 ρίας ὑπάτων μόνον, ἀλλ' ἀνεκαθεν αἵματος τοῦ πρώτου ἔν γε τῇ
συνκλήτῳ βουλῇ γεγονῶσι. ταύταις ἤδη ἐς γάμον ἐλθοῦσαις
ἀπολωλῶτων τῶν ἀνδρῶν χήραις γεγονέναι ξυνέπισεν. αὐτίκα δὲ
ἄνδρας ἢ Θεοδώρα δύο ἀγελαίους τε καὶ βδελυροὺς ἀπολέξασα
ξυνοικεῖν αὐταῖς ἐν σπουδῇ εἶχεν, ἐπικαλοῦσα μὴ σωφρόνως βιωῦν.
15 ὅπερ ἵνα μὴ γένηται δέισασαι, ἐς τὸ τῆς Σοφίας ἱερὸν φεύγουσιν, B
ἐς τε τὸν θεῖον λουτρῶνα ἐλθοῦσαι τῆς ἐνταῦθα κολυμβήθρας
ἀπριξέοντο, ἀλλὰ τοσαύτην αὐταῖς ἀνάγκην τε καὶ κακοπάθειαν
προσετερίψατο ἢ βασιλισσῶν ὥστε αὐταῖς ἀπυλλαξιούσαις τῶν ἐν-
θένδε κακῶν τὸν γάμον αὐτῶν ἀνταλλάξασθαι ἐν σπουδῇ γέγονεν.
20 οὕτως αὐτῇ ἕχραντος οὐδεὶς ἢ ἕσυλος μεμένηκε χῶρος. αὐταὶ
μὲν οὖν ἀνδράσι πτωχοῖς τε καὶ ἀπερριμμένοις πολλῶ ἀπὸ τῆς
σφετέρως ἀξίας ἀκούσιν ξυνοικίσθησαν, καίπερ ἐπατριδῶν σφίσι
παρόντων μνηστήρων. ἢ δὲ μήτηρ αὐταῖς χήρα καὶ αὐτὴ γεγο- A 76
νῦν οὔτε ἀνομιῶσαι οὔτε ἀποκλαῦσαι τολμῶσα τὸ πάθος παρῆν

6. Addidi Μετανοίας: de quo v. annotationem Alem. 8. ταύτην
τε Reisk. Aberat τε. 12. ἀνδρῶν] Legebatur ἀνδρώπων.

etiam cura versata est Theodora, ut prostitutentes corpora mulierculas puniret; nam scorta ferme quingenta, quae se ad triobolarem quaeestum, vitamque medio in foro vulgarent, in adversam Bosphori partem, facto grege amandavit, retrusitque in monasterium, meliorem vitae rationem inire coactas. Ex his pleraeque noctu e sublimi praecipites egerunt sese, ac sponte mori quam invito sic vivere maluerunt. Duae Byzantii adolescentulae sorores erant, non paterno solum et avito consulum splendore illustres, sed perantiqua etiam maiorum gloria primariae in senatu nobilitatis. Hae post nuptiales faces extinctis maritis viduae iacebant; quarum Theodora vitae honestatem orminata duos, quibus nuberent, ex ultima plebe homines quaerit, ac plane execrandos. Id illae veritae ad Sophianum templum convolant, in sacrum se condunt lavacrum, fontemque manibus prehensant; sed tot aerumnis, tanta rerum necessitate illas divexavit Augusta, ut sat haberint eas eligere nuptias, quo e tantis malis emergerent. Sic illi nunquam inviolatum mansit asyli ius. Ergo quae Patriciae nobilitatis procos haberent, traduntur invitae maritis egentibus, abiectis, ab illarum dignitate longe alienis. Parens et ipsa vidua lacrimis et moerore compressis sponsalibus intererat. Denique

τῇ ἐγγύῃ. ὕστερον δὲ ἀποσειομένη ἢ Θεοδώρα τὸ μίασμα, δη-
C μοσίαις αὐτὰς παρηγορησαί ξυμποραῖς ἔγνω. ἄρχοντα γὰρ ἐκά-
 τερον κατεστήσατο. καὶ ταῖς μὲν κόραις παραψυχὴ οὐδ' ὡς γέ-
 γονε, πάθῃ δὲ ἀνήμιστα καὶ ἀνόποιστα ταῖς ὑπηκόοις σχεδὸν ἄπισσι
 πρὸς τῶν ἀνδρῶν τούτων ξυνητέχθη παθεῖν, ἄπερ μοι ἐν τοῖς 5
 ἔμπροσθεν λόγοις λελέξεται. Θεοδώρα γὰρ οὔτε ἀρχῆς οὔτε πο-
 λιτείας ἀξίωσις οὔτε τι ἄλλο ἐπιμελὲς ἦν, εἰ τὸ βούλημα περανεῖ-
 ται μόνον. ἐτύγγανε δὲ ὑπὸ τοῦ κηθήσασα τῶν ξραστῶν, ἠνίκαι
 ἔτι ἐπὶ σκηπῆς ἦν, τοῦ δὲ κακοῦ ὄψε τοῦ καιροῦ ἀσθομένη πάντα
 μὲν ἐς τὸ ἀμβλύσκειν, ὡσπερ εἰώθει, ἐποίησε, ἄωρον δὲ ἀποκτιν- 10
 νῆναι τὸ βροίφος οὐδεμιᾷ μηχανῇ εἶχεν, ἐπεὶ οὐ πολλῶ ἀπελείπειτο
 τὸ ἀνθρωποειδὲς γένος γεγονέναι. διὸ δὴ ἐπεὶ οὐδὲν προϋχώρει,
 τῆς πείρας ἀφεμένη τίκτειν ἠνάγκαστο. δρῶν δὲ αὐτὴν ὁ τοῦ
D τεχθέντος πατὴρ ἀπορομένην τε καὶ ἀσφάλουσαν, ὅτι μήτηρ
 γενομένη τῷ σώματι ὁμοίως ἐργάζεσθαι οὐκέτι δυνατὴ εἶη, ἐπεὶ 15
 καὶ ἀληθῶς δὴ ὑπῆρθετο ὡς διαχρήσεται τὸ παιδίον, ἀνελετό τε
 καὶ Ἰωάννην ἐπονομάσας, ἐπεὶ ἄρσεν ἦν, ἐς τὴν Ἀραβίαν ἐς ἠνπερ
 ὤρητο ἀπιῶν ὤχετο. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν τελευτᾶν ἐμελλεν, Ἰωάν-
 νης τε ἤδη μειράκιον ἦν, τὸν πάντα λόγον αὐτῷ ἀμφὶ τῇ μητρὶ
 ὁ πατὴρ ἔφρασε, καὶ ὡς πάντα ἐπὶ τῷ πατρὶ τὰ νόμιμα ποιήσας 20
 ἔξ ἀνθρώπων ἀφαισθέντι, χρόνῳ τινὶ ὕστερον ἐς Βυζάντιον ἦλθε
 καὶ τοῖς περὶ τὴν μητέρα τὰς εἰσόδους αἰεὶ ποιουμένοις τὸ πρῶγμα
 ἀγγέλλει. οἱ δὲ οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου αὐτὴν λογισ-
P 51 σθαι ὑποτοπίσαντες ἐπαγγέλλουσι τῇ μητρὶ ὅτι δὴ αὐτῆς Ἰωάν-

9. πάντα μὲν ὡσπερ ἀμβλύσκειν εἰώθει A. Recte Alem. P, πάντα
 μὲν ὡσπερ ἀμβλύσκειν εἰώθει Reisk. 12. τοῦ ἀνθρωποειδὲς
 σῆνος Reisk. 16. ἀληθῶς Reisk. ἀληθῆ AP. 18. τε
 post Ἰωάννης addidit Reisk. 22. παρὰ] περὶ Med.

sum Theodora facinus detestata, adolescentulas publicis damnis solandas curavit, aucto dignitatibus utroque marito. Verum hoc illis nullum fuit solatium, cum in subditos ii, ut paulo post edisseram, non ferenda crudelitate se gesserint; neque enim Theodora magistratum, vel reipublicae, vel alterius muneris dignitatem pensi habebat, dum animum expleret suum. Cum adhuc in scena versaretur, fuit ex amico gravis, idque sero ac tum sensit, cum omnia frustra tentabat, ut partum (sicut illi mos erat) iamatumque enectumque abigeret, cui ad humanam formam non multum deerat; quare deserit artes quae nihil proficerent, parere iam coacta. Ut vero marito suboluit negro illam animo esse, et indignari, quod interim foeta meretricio corporis quaestu prohiberetur, ille soboli vehementer a matre timeas interitum, prolem, quam marem suscepit, atque Ioannem vocovit, in Arabiam quo iam cogitabat, secum abducit. Is iamiam moriturus filio tum adulto totam aperit de matre rem. Ille iustis paterno funeri persolutis, certo post tempore Byzantium venit; et famulis qui aditum ad matrem darent, rem narrat. Hi rati nihil inhumani parentem molituram, adesse Ioannem filium nunciant. Verita

τες ὁ υἱὸς ἦκοι. δείσασα δὲ γυνὴ μὴ ἐς τὸν ἄνδρα ἔκπυστος ὁ A 77
 λόγος γένηται, τὸν παῖδά οἱ ἐς ὕψιν ἐκέλευεν ἦκειν. ἐπεὶ τε εἶδε
 παραγενόμενον, τῶν οἰκείων τιτὶ ἐνεχείρισεν, ὥπερ αἰεὶ τὰ τοιαῦτα
 ἐπιστέλλειν εἰώθει. καὶ τρόπῳ μὲν ὅτι ὁ ταλαίπωρος ἐξ ἀνθρώ-
 5 πων ἠφάνισται οὐκ ἔγω εἰπεῖν, οὐδεὶς δὲ αὐτὸν ἄχρι δεῦρο ἰδεῖν
 οὐδὲ ἀπογενομένης τῆς βασιλίδος ἔσχεν. τότε καὶ ταῖς γυναιξὶ
 σχεδόν τι ἀπάσαις τὸν τρόπον διεφθάρθαι ξυνέβη. ἐξήμαρτον
 γὰρ ἐς τοὺς ἄνδρας ἐξουσίᾳ τῇ πάσῃ, οὐ φέροντος αὐταῖς κίνδυνόν
 τινι ἢ βλάβην τοῦ ἔργου, ἐπεὶ καὶ ὄσαι μοιχείας ὑλοῖεν, αὐταὶ V 314
 10 μὲν κακῶν ἀπαθεῖς ἔμενον, παρὰ δὲ τὴν βασιλίδα αὐτικά ἰούσαι,
 ἀντίτροφοί τε γενόμενοι καὶ δίκην οὐ γεγονότων ἐγκλημάτων ἀντι-
 λαχοῦσαι τοὺς ἄνδρας ἔπηγον. περιῆν τε αὐτοῖς ἀνεξελέγκτοις B
 οὔσαι τὴν μὲν προῖκα ἐν διπλασίῳ ἀποτινόνται, μεμαστιγμένοις δὲ
 ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐς τὸ δεσμιωτέρῳ ἀπαχθῆναι, καὶ ἀδ' ὑλιν
 15 τὰς μοιχευτρίδας ἐπιθεῖν, κεκομψευμένας τε καὶ πρὸς τῶν μοιχῶν
 ἀδέεστερον λαγνεομένας. τῶν δὲ μοιχῶν πολλοὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ
 ἔργου καὶ τιμῆς ἔτυχον. διόπερ οἱ πλείστοι τὸ λοιπὸν πάσχοντες
 πρὸς τῶν γυναικῶν ἀνόσια ἔργα ἀσμενέστατα ἀμαστιγῶτοι σιωπῇ
 ἔμενον, τὴν πυρρησίαν αὐταῖς τῷ μὴ πεφωρῶσθαι δοκεῖν ἐνδιδόν-
 20 τες. αὕτη ἅπαντα πρυτανεύειν αὐτογνωμονοῦσα τὰ ἐν τῇ πολι-
 τεῖᾳ ἤξιον. τὰς τε γὰρ ἀρχὰς καὶ ἱερωσύνας ἐχειροτόνει, ἐκεῖνο
 μόνον διερευνημένη καὶ φυλασσομένη ἐνδελεχέστατα, μὴ καλὸς C
 κἀγαθός τις ὁ τὸ ἀξίωμα μετιῶν εἴη, καὶ οὐχ οἷός τε οἱ ἐσόμενος
 ἐς τὰ ἐπαγγελλόμενα ὑπουργήσειν. καὶ τοὺς γάμους ἅπαντας τῇ

4. ἐπιστέλλειν Alem. ἐπέχειν AP. 9. αὐταὶ μὲν Reisk. αὐτὰς
 AP, omisso μὲν. 20. αὕτη] αὐτῇ Reisk., nisi aliquid exciderit.
 23. κἀγαθός Reisk. ἢ ἀγαθός AP. 24. ἅπαντας αὐτῇ ὀφθαλμοῖς
 τιτὶ ἐξουσίᾳ Reisk. ἅπαντας τῇ οἰκείᾳ ἐξουσίᾳ εἰ Alem.

foemina ne id fama comiux acciperet, in conspectum ingredi filium iubet, et
 coram exceptum ex domesticis cuidam talium scilicet negotiorum praefecto,
 in manus tradit. Verum qua miser ille casu sit interceptus, compertum non
 est: certe nemo extincta iam Augusta, illum denique vidit. Hae tempestate
 omnium fore mulieres mores corrupti; quae per summam licentiam impune
 peccabant in maritos, et in crimen adulterii vocatae dimittebantur inultae;
 adita statim imperatrice, ac reddito iterum de eadem causa plano contra-
 rio iudicio, criminum immunes pronuntiabantur; maritis qui probationes non
 implescent, in carmen adductis, duplicique poena dotem solventibus, multis
 vapulantibus, in carcere squalentibus ac vinculis, et rursus inspectantibus
 calamistratas adolteras libere a corruptoribus constuprari, qui etiam dignita-
 tes mercedem sceleris consequerentur. Quamobrem plerique ne flagriones
 fierent, impiam coniugum libidinem ultro dissimularunt, quin etiam illis, ne
 quando manifesto deprobderentur, omnem fecerunt opportunitatem. Rem-
 publicam pro arbitrato moderari sic Theodora contendit, ut ipsa magistratus
 et sacerdotes crearet; id etiam atque etiam satagens, ne vir quisquam pro-

- A 78 *Θεία ἔξουσία τινὲ διοικεῖτο, τότε γαμῖν πρῶτον οὐδεμίαν ἄνθρωποι ἐγγύην ἐκουσίαν πεποιήνται. γυνὴ ἐκάστῳ ἑξαπινάτως ἐγίνετο, οὐκ ὅτι δὴ αὐτὸν ἤρσεκεν, ὅπερ κὰν τοῖς βαρβάροις εἰώθει, ἀλλ' ὅτι βουλομένη τῇ Θεοδώρῃ εἶη, ὅπερ αὐτὴ καὶ ταῖς γαμιουμέναις ἀνάπαιλιν ξυνέβαινε πάσχειν, ἀνδράσι ξυνιέναι οὐδαμῇ ἐθελούσαις 5 ἠνυγκάζοντο. πολλάκις δὲ καὶ τὴν νόμφην ἐκ τῆς πιστάδος ἀποβιβάσασα λόγῳ οὐδενὶ ἀνυμέναιον τὸν νυμφίον ἀφῆκε, τοῦτο μὲν*
- D *νον ξὺν ἀκροχολίᾳ εἰποῦσα, ὅτι δὴ αὐτὴν ἀπαρέσκει. ὅπερ ἄλλους τε πολλοὺς ἔδρασε καὶ Λεόντιον, ὅπερ ῥαιφερενδύριος ἦν τὴν τιμὴν, καὶ Σατορνίνον, Ἐρμογένους τοῦ μαγίστρου ἀπογεγο- 10 νότος ἐπὶ μνηστῇ. τούτῳ γὰρ τῷ Σατορνίνῳ ἦν τις ἀνεμιαδῆ παρθένος μνηστῆ, ἑλευθέριος καὶ κοσμία, ἥνπερ οἱ Κύριλλος ὁ πατὴρ κατηγορήσεν Ἐρμογένους τοῦ βίου ἤδη ἀπυλυθέντος. πεπηγνίας τε αὐτοῖς τῆς πιστάδος τὸν νυμφίον καθείρξεν, ὃς ἐς τὴν ἑτέραν πιστάδα ἤχθη, ἐγγίμῃ τε κωκίων καὶ οὐμῶζων ὄσον 15 τὴν Χρυσομαλλοῦς παιῖδα. Χρυσομαλλῶ δὲ αὕτη πάλαι μὲν ὀρχηστρίτις ἐγεγόνει καὶ αὐθις ἑταῖρα, τότε δὲ ξὺν ἑτέρᾳ Χρυσου-*
- P 52 *μαλλοῖ καὶ Ἰνδαροῖ ἐν παλατιῷ δίαιταν εἶχεν. ἀντὶ γὰρ τοῦ φालλοῦ καὶ τῆς ἐν Θεάτρῳ διατριβῆς τῆδε διοικούντο τὰ πράγματα. ξυγκαταδαρθῶν δὲ ὁ Σατορνίνος τῇ νόμφῃ καὶ διαπεπαρθενεμύ- 20 ρην εὐρών ἐς τινα τῶν ἐπιτηδείων ἐξήνεγκεν ὅτι δὴ οὐκ ἄτρητον γῆμαι. ὅπερ ἐπεὶ ἐς Θεοδώραν ἦλθε, τοὺς ὑπὲρτάς ἐκέλευεν.*

1. τότε πρὸ τοῦ γαμῖν οὐδεμίαν Alem. 3. αὐτὸν Alem. P. ἐς αὐτὸν A. 10. τὸν Ἐρμογένους AP. τὸν delet Alem. *ibid.* ἀπογεγονότος Alem. γεγονότος AP. 15. ὄσον] μέγιστον addit Reisk. 17. ἑταῖρα Alem. ἑτέρα AP. *ibid.* ἑτέρα Reisk. ἑταῖρα AP. 19 τῆδε Alem. P. τῇ A. τῇ Θεοδώρᾳ Reisk. 20. ξυγκαταδαρθῶν AP. 22. γῆμαι] γῆμοι AP.

bus ac integer dignitates obtineret, qui parere sibi nollet. Connubiale ius totum penes se esse voluit; nullus ante nuptias sponsus voluntarius; subito cuique coniuix haec erat, non quae (ut vel barbaris usu venit) cuique placeret, sed quae Theodora. Haec et puellis erat subeunda fortuna, ut in matrimonium invitae viros acciperent. Saepe per vim sponsa e thalamo abstracta, matrimonio sponsum exturbavit; se lubente id fieri irate negans. Hac iniuria et alios complures affecit et Leontium referendarium, et Saturninum, extincto statim a sponsalibus Hermogene officiorum magistro. Nam erat Saturnino abneptis virgo nubilis, libera, honestaque, quam defuncto Hermogene Cyrillus ei pater desponderat. Ergo post adornatum illis thalamum sponsum Theodora coniicit in vincula, qui demum cadentibus ad querelas lacrimis trahitur in nuptias filiae Chrysomallae, quae primum saltatrix, deinde prostibula fuit. Nam erat hoc tempore Theodora familiaris in Regia consuetudo cum Chrysomalla et Indara, quae pro veretro ac theatri exercitio ibi rempublicam tractarent. Caeterum Saturninus sponsae ut concubuit atque corruptam invenit, illud apud amicum extulit, puellam duxisse se laud imperviam. Quod ut accepit Theodora, servitius imperat ut subla-

ἄτε ἀποσεμνονόμενον καὶ ὀρκωθέντα οὐδὲν αὐτῷ προσήκον, με-
 τώρον αἶρειν, οἷα τὰ ἐς γραμματιστοῦ φοιτῶντα παιδία, ξαι-
 τοσά τε κατὰ τῶν νῶτων πολλὰς ἀπέειπεν αὐτῷ μὴ φλυαροῦ εἶναι.
 οἷα μέντοι καὶ Ἰωάννην τὸν Καππαδόκην ἐργάσατο ἐν τοῖς ἔμ- A 79
 5 προσθεν λόγοις ἐρρήθη, ἅπερ αὐτῇ διαπέπρακται τῷ ἀνθρώπῳ B
 χαλεπαινοῦσῃ, οὐχ ὑπὲρ ὧν ἐς τὴν πολιτείαν ἡμάρτανε (τεκμήριον
 δὲ τῶν γὰρ ὕστερον δευρότερα ἐς τοὺς ὑπηκόους ἐργουσαμένων οὐ-
 δένα τοῦτο πεποιοῦνται), ἀλλ' ὅτι τὰ τε ἄλλα τῇ γυναικὶ καταντι-
 κρὸν ἐτόλμα εἶναι καὶ αὐτὴν ἐς τὸν βουσιλέα διέβαλλεν, ὥστε αὐ-
 10 τῇ καὶ τὸν ἄνδρα ἐκπεπολεμῶσθαι παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν. τῶν γὰρ
 αἰτιῶν, ὅπερ ὑπέειπον, ἐνταῦθά μοι μάλιστα τὰς ἀληθεσιτάτας
 ἀναγκαῖον εἰπεῖν. ἦνίκα τε αὐτὸν ἐπ' Αἰγύπτου καθειῖρξε πεπον-
 θότα ὅσα μοι ἀμφ' αὐτῷ προδεδήλωται, οὐδ' ὡς τινα ἔλαβε
 τῆς τοῦ ἀνθρώπου κολάσεως κόρον, ἀλλὰ ψευδομάρτυρος ἐπ' C
 15 ἐκείνῳ διερευνωμένη οὐδέποτε ἀνίει. τέτρασι δὲ ἐνιαυτοῖς ὕστε-
 ρον Πρωσίονους εὔρεσθαι δύο τῶν ἐν Κυζίκῳ στασιωτῶν ἰσχυσεν,
 ὅπερ τῶν τῷ ἐπισκόπῳ ἐπανουστάντων ἐλέγοντο εἶναι. καὶ αὐ-
 τοὺς θωπεύσας τε καὶ λόγοις καὶ ἀπειλαῖς κατορθωδύσας καὶ ταῖς
 ἐλπίσιν ἐπαρθεὶς τὸ μίσημα τοῦ φόνου ἐς τὸν Ἰωάννην ἀνήγειρεν.
 20 ὃ δὲ δὴ ἕτερος τῆς ἀληθείας ἀπεναντίας ἐλθεῖν οὐδαμῇ ἔγνω, καί-
 περ οὕτως ἐκ τῆς βουσίονου καταταθεὶς, ὥστε ὅτι δὴ καὶ τεθνήξε-
 ται αὐτίκα μύλα ἐπίδοξος ἦν. διὸ δὴ τὸν μὲν Ἰωάννην τούτῳ D
 δὴ τῷ παραπετάσματι διακρήσασθαι οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἔσχε, τοῖν V 315

1. ὀρκωθέντα)?

Maltretus. οὐδὲν AP.

15. ἀνίει] ἀνίη AP.

3. ἀπέειπεν] ἐπέειπεν Alem.

ibid. τῇ Reisk. τῇ τε Alem. P. τὰ τε A.

18. Lacunam post ἀπειλαῖς indicavit Alem.

tum (ceu pueros in ludo litterario) Saturninum temerarium iactatorem et per-
 iurum caederent. Multisque dorso plagis vapulantem ipsa monebat ut lin-
 guam garrulam cohiberet. Quo supplicio Ioannem Cappadocem affecerit,
 libris aliis diximus, haud vindicans ab eo in rempublicam commissa, quae
 sane gravius alii deinde patrarint impune, sed privatas iniurias persequens.
 Nam minime veritus est Ioannes Augustae refragari, et delatione adversus
 eam uti aliquando apud Caesarem, quem prope fuit, ut in illam concitaret.
 Hic, ut dixi, verissimae rerum causae memorandae mihi sunt. Tum vero in
 Aegyptum, ut narraui, hunc male mulctatum amandavit; nec tamen vexan-
 di hominis modum aliquando fecit, quae nunquam desisteret a falsis in eum
 restibus quaerendis. Nam quarto post anno ex Cyzici seditiosis duos nacta
 Prasinos, qui ex iis esse dicerentur, qui antistitem per vim aggressi fuissent:
 his praemia modo, modo formidinem ostentabat: quorum alter minis territus,
 et spe illectus Ioanni parricidium ascripsit, alter tantam rem mentiri noluit,
 etiam ita acceptus supplicio, ut eo statim periturus crederetur. Quare neque
 his artibus Ioanni creare potuit exitium. At tamen dextris utrumque adoles-

δὲ νεανίαιν τούτοιιν χεῖρας τὰς δεξιὰς ἔτεμε, τοῦ μὲν ὅτι ψευδο-
μαρτυρεῖν οὐδαμῇ ἤθελε, τοῦ δὲ ὅπως μὴ ἐπιφανῆς ἢ ἐπιβουλή
ἐς τὸ πᾶν γένηται. τούτων δὲ οὕτως ἐν τῷ δημοσίῳ πρῆσσομέ-
νων τῆς ἀγορᾶς, ἐποιεῖτο τῶν πρασσομένων μηδένα τὸ πυρῶσαν
ξυνεῖναι. 5

P 53 . ιη. Ὅτι δὲ οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλὰ δαίμων τις, ὥσπερ εἶρη-
A 80 ται, ἀνθρωπόμορφος ἦν, τεκμηριώσασαι ἂν τις τῷ μεγέθει σταθ-
μώμενος ὧν εἰς τοὺς ἀνθρώπους κακῶν ἔδρασεν. ἐν γὰρ τῷ
ὑπερβάλλοντι τῶν πεπραγμένων καὶ ἡ τοῦ δεδριχότος δύναμις εὐ-
δηλος γίνεται. τὸ μὲν οὖν μέτρον ἐς τὸ ἀκριβὲς τῶν ὑπ' αὐτοῦ 10
ἀνηρημένων εἰπεῖν οὐκ ἂν ποτέ μοι δοκεῖ τῶν πάντων τιμῇ ἢ τῷ
θεῷ δυνατὰ εἶναι. Θᾶσσον γάρ τις, οἶμαι, τὴν πῦσαν ψάμμον
B ἔξαριθμήσειεν ἢ ὅσους βασιλεὺς οὕτος ἀνήρηκε. τὴν δὲ χώραν
ἐπιπλεῖστον διαριθμούμενος, ἦνπερ ἔρημον τῶν ἐνοικούντων ξυμ-
πέπτωκεν εἶναι, μυριάδας μυριάδων μυρίας φημί ἀπολώλεκεναι. 15
Λιβύην μὲν γὰρ ἐς τοσοῦτον διήκουσαν μέτρον οὕτω ἀπολώλεκεν
ὥστε ὁδὸν ἰόντι πολλὴν ἀνδρὶ ἐντυχεῖν χυλεπόν τε καὶ λόγου ἄξιον
εἶναι. καίτοι Βανδύλων μὲν τῶν ὄπλα ἀναιρομένων ἐνταῦθα μυ-
ριάδες ὀκτὼ ἐτύγχανον οὔσαι, γυναιῶν δὲ καὶ παιδικῶν καὶ θε-
ραπόντων αὐτῶν τίς ἂν εἰκάσειε μέτρον; Λιβύων δὲ τῶν ἐν ταῖς 20
C πόλεσιν ὠκημένων τὰ πρότερα καὶ γῆν γεωργοῦντων ἐργασίαν τε
τὴν κατὰ θάλασσαν ἐργαζομένων, ὑπερ μοι αὐτόπτη ἐπιπλεῖστον

4. ἐποιεῖτο] σπουδῆν ἐποιεῖτο Alem. 6. δὲ Suidas s. v. τεκμη-
ριον. δὴ AP. 9. εὐδηλος Suidas. ἔνδηλος AP. 11. εἰπεῖν
addidit Alem. ibid. δοκεῖ] δοκῆ AP. ibid. ἢ] εἰ μὴ Reisk.
12. εἶναι Alem. P. εἶη A. 15. ἀπολωλέναι Suidas s. v. θᾶσσον.
16. ἀπολώλεκεν Reisk. ἀπόλωλεν AP. 18. ἀναιρομένων Alem.
ἀργυρομένων AP. 20. τίς ἂν Reisk. τίσειν A. τίς Alem. P.

contem truncavit; hunc, quod sceleratum dicere testimonium rennerit; illum, ne prorsus paterent insidiae: scilicet clam esse alios curabat quae publice gererentur in foro.

18. Quod vero non homo, sed sub humana specie furia visus sit Iustinianus, documento esse possunt ingentia quibus affecit homines mala, quippe cum ex atrocitate facinorum auctoris virium immanitas palam fiat. Sane profligatorum a Iustiniano gentium absolutam rationem ac numerum nemo omnium secundum deum habeat, sed arenam citius ad calculum reducat. Ego certe universas animo regiones complectens, quas habitatoribus ille desolatam ivit, dico ab stirpe periisse hominum ducenties decies centena millia. Nam quae longe lateque patet, Africam sic devastavit, ut difficile sit, immo dictu mirabile post multorum ibi dierum viam obvium habere quemquam. Ex Vandalis enim, qui arma tractarent, ad centum sexaginta millia hic degebant; puerorum vero, mulierum ac servitorum quis numerum dicat? quis Africanorum veterum indigenarum, qui urbes, qui agros colerent, qui mari-

γεγονέναι τετόχηκε, πῶς ἂν τις τὸ πλῆθος διαριθμῆσθαι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἱκανὸς εἴη; τούτων δὲ πολλῶ ἔτι πλείους Μανρούσιοι ἦσαν ἐνταῦθα, οἷς δὴ ἔπασσι ζύν τε γυναιξὶ καὶ γόνῳ διεφθάρθαι ξυμβῆθαι. πολλοὺς δὲ αὖ καὶ Ῥωμαίων στρατιωτῶν 5 καὶ τῶν αὐτοῖς ἐκ Βυζαντίου ἐπισπομένων ἢ γῆ ἔκρουσεν. ὥστε εἴ τις μυριάδας ἀνθρώπων ἐν τε Λιβύῃ πεντακοσίας ἰσχυροῦσθαι ἀποκωλέναι, οὐκ ἂν ποτε τῷ πράγματι, οἶμαι, διαρκῶς εἶποι. D αἴτιον δὲ ὅτι Βανδύλων εὐθὺς ἤσσημένων οὐκ ὅπως κρατύνοιο τὴν τῆς χώρας ἐπικράτησιν ἐπιμελὲς οἱ ἐγένετο, οὐδ' ὅπως οἱ ἢ 10 τῶν ἀγαθῶν φυλακὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐνόησεν τῶν κατηκόνων εἴη προῦνῆσεν, ἀλλὰ Βελισάριον αὐτίκα μελήσει οὐδεμιᾷ μετεπέμπετο, A 81 τυραννίδα οἱ οὐδαμῶθεν προσήκουσαν ἐπεγαλέσας, ὅπως τὸ ἐνθὲνδε διοικούμενος κατ' ἐξουσίαν Λιβύην καταπιὼν ὄλην ληΐσεται. τιμητὰς ἀμέλει τῆς γῆς ἐπέμπε καὶ φόρους ἐπιτίθει πικρο- 15 τάτους τινὰς οὐ πρότερον ὄντας. καὶ τῶν χωρίων προσποιεῖτο, εἴ τι ἄριστον ἦν, καὶ Ἀρμενῶν τῶν ἐν σφίσις αὐτοῖς μυστηρίων εἶργε. κἄν ταῖς στρατιωτικαῖς δυνάμεσιν ὑπερήμερος ἦν, καὶ P 54 ἄλλως τοῖς στρατιώταις ἐγγόνει βαρὺς. ἔξ ὧν αἱ στάσεις φθόμεναι τετελευτήκασιν εἰς ὕλεθρον μέγα. οὐ γὰρ μένει ἐν τοῖς 20 καθεστῶσι ποτε ἴσχυεν, ἀλλὰ ξυγγεῖν τε καὶ ἀναθολοῦν ἐπεσφάκει πάντα. Ἰταλία δὲ οὐκ ἦσσαν ἢ τριπλασία Λιβύης οὕσα ἔρημος ἀνθρώπων πολλῶ μᾶλλον ἢ ἔτι ἐκείνη πανταχόθι γεγένηται. ὥστε δὴ μέτρον τῶν κἀνταῦθα ἀνηρημένων ἢ δῆλωσις ἔσται *** γὰρ

4. αὐτὸ Reisk. αὐτὴ A. αὐτοῦ Alem. P. 10. ἐνόησεν] τῆς ἐνόησας Alem. 17. ὑπερήμερος Alem. ὑπερήμερος AP. 22. ὥστε] ὄθεν? 23. Post ἔσται indicavi lacunam. ibid. ἢ δῆλωσις. ἔσται γὰρ (ἢ τε γὰρ Alem.) αἰτία A. δῆλωσις ἔσται, ἢ τε αἰτία P. τίς δῆλωσις ἔσται; ἢ γὰρ αἰτία Reisk.

timam mercataram facerent? quorum ego infinitam vim longo tempore praesens contemplatus sum. His omnibus longe plures erant Mauritanii, qui populatim cum uxoribus ac liberis interiere. Hic etiam pars magna exercitus Romani, et qui eius signa secuti sunt, exterorum occubuit. Quare haud scio an satis conveniat numerus ai quis affirmet in Africa quinquies decies centena hominum millia deleta. Id vero quod post debellatos Vandalos minus curavit Iustinianus, imperium in ea regione stabilendum, et rem communendam firma subiectorum benevolentia; sed Belisarium confestim, nullaque mora evocavit insinulatam tyrannidis, quae haud in hominem conveniret. Scilicet ut ipse liberius exinde omnia traheret, abactisque spoliis absumeret Africam universam. Nimirum censitores provinciae mittere, imperare nova, et gravissima vectigalium nomina, agrorum quidquid optimum occupare. Arianis suis ritibus interdiceret, bellica auxilia protrahere, vexare militem, unde seditiones excitarentur ultimo discrimine deflagaturae, certo in statu consistendi impotens, ad omnia miscenda ac perturbanda natus. Italia triplo licet Africa maior, magis tamen multo quam illa mortalibus viduata; unde et huius stra-

αἰτία τῶν ἐν Ἰταλίᾳ συμπεπτωκότων ἤδη μοι ἔμπροσθεν δεδιήγηται.
 ἅπαντα γὰρ ὅσα ἐν Λιβύῃ, κἀνταῦθα ἀντιῦ ἡμαρτήθη. καὶ τοὺς
 B καλουμένους λογοθέτους προσεπικέμψας ἀνεχάιτισέ τε καὶ διέφθει-
 ρεν εἰθὺς ἅπαντα. κατέτεινε δὲ ἡ Γότθων ἀρχὴ πρὸ τοῦδε τοῦ
 πολέμου ἐκ Γάλλων τῆς γῆς ἄχρι τῶν Λακίας ὄριον· οὗ δὲ πό- 5
 V 316 λης τὸ Σίρμιον ἔστι. Γαλλίας μὲν οὖν καὶ Βενετίων γῆν τὴν πολ-
 λὴν Γερμανοὶ ἔσχον, ἐπειδὴ ἀφίκετο ἐς Ἰταλίαν ὁ Ῥωμαίων στρα-
 τός. Σίρμιον δὲ καὶ τὰ ἐκείνη πεδία Γήπαιδες κατέχουσιν, ἅπαντα
 μέντοι συλλήβδην εἰπεῖν ἀνθρώπων παντελῶς ἔρημα. τοὺς μὲν
 γὰρ ὁ πόλεμος, τοὺς δὲ νόσος τε καὶ λιμὸς διεχρήσαντο, ἃ δὲ 10
 τῷ πολέμῳ ἐπεσθαι πέφυκεν. Ἰλλυριοὺς δὲ καὶ Θράκην ὅλην,
 εἴη δ' ἂν ἐκ κόλπου τοῦ Ἰονίου μέχρι ἐς τὰ Βυζαντιῶν προύσθεια,
 A 82 ἐν τοῖς Ἑλλάς τε καὶ Χερρονησιῶν ἡ χώρα ἔστιν, Οὐννοὶ τε καὶ
 C Σκλαβηνοὶ καὶ Ἄνται σχεδόν τι ἀνὰ πᾶν καταθέοντες ἔτος, ἐξ οὗ
 Ἰουστινιανὸς παρέλαβε τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ἀνήκεστα ἔργα ἐργά- 15
 σαντο τοὺς ταύτη ἀνθρώπους. πλεον γὰρ ἐν ἐκάστη ἐμβολῇ οἶμαι
 ἢ κατὰ μυριάδας εἴκοσιν εἶναι τῶν τε ἀνηρημένων καὶ ἡνδραπο-
 δισμένων ἐνταῦθα Ῥωμαίων, ὥστε τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν ἀμέλει.
 ταύτης πανταχόσε τῆς γῆς ξυμβαίνειν.

Τὰ μὲν οὖν ἐν Λιβύῃ τε καὶ Εὐρώπῃ κατὰ τὸν πόλεμον 20
 ξυνεχθέντα τοιαῦτά ἐστι. Σαρακηνοὶ δὲ τοὺς ἑώους Ῥωμαίους
 ἐκ τῆς Αἰγύπτου μέχρι τῶν Περσίδος ὄριων πάντας τοῦτον τὸν

2. ἅπαντά τε AP. τε delevit Reisk. 3. προσεπικέμψας Alem. P.
 παρασεπικέμψας A: unde Reisk. ἢ μᾶλλον σαρακτὰς ἐπικέμψας.
 13. Χερρονησιῶν Alem. Legebatur Χερρόνησος τῶν. 16. ἐμβολῇ
 Alem. ἐκβολῇ AP. ἐσβολῇ Pm. 18. ὥστε addidit Reisk.

his numerum sumere licet; nam de origine Italici belli iam supra disserui.
 Quae in Africa, haec et in Italia peccavit; huc etiam censitoribus, quos lo-
 gothetas dicunt, destinatis, omnia statim excussit corruptique. Ante bel-
 lum Italicum Gothorum imperium ex Gallorum agro ad usque Daciae fines,
 ubi civitas Sirmium est, protendebatur. Caeterum cum Romanorum copiae
 erant in Italia, Gallicani et Venetici agri magnam partem Germani occupa-
 bant; Sirmium vero vicinamque regionem Gepaedes habebant. Totus hic
 terrarum tractus prorsus est mortalibus destitutus, partim bello deletis, par-
 tim lue morbisve, quae consequi bella solent. Illyricum, Thraciamque to-
 tam, Graeciam, Chersonesum, et omnes quae a faucibus Ionii maris ad By-
 zantium usque suburbana interiectae regiones populique sunt, ex quo tem-
 pore rerum potitus est Iustinianus, Hunni, Sclabeni, Antae pene quotannis
 incursionibus crudelissime depopulati sunt. Crederem Romanorum supra
 ducentena millia singulis irruptionibus, qua fusa, qua in servitutem abacta;
 ut in his provinciis pene Scythicas solitudines videre sit.

Haec quidem in Africa et Europa hoc bello acciderunt. Porro autem
 Saraceni in Oriente ad Aegyptiorum ad Persarum usque fines hoc toto tem-
 pore in Romanorum urbes transgressi, adeo pertinaciter populos afflixerunt,

χρόνον διηγεκῶς καταθέοντες οὕτω δὴ ἐνδελεχέστατα κατειργά-
 σαντο, ὥστε ὀλιγανθρωπότατα ζύμπαντα ἐγεγόνει τὰ ἐκείνη χω-
 ρία, καὶ οὐ μήποτε ἀνθρώπων, οἶμαι, δυνατὰ ἔσται τὸ μέτρον τῶν **D**
 οὕτως ἀπολωλότων διερενωμένῳ εὐρέσθαι. Πέρσαι τε καὶ Χοσ-
 5 ρόης τρις μὲν ἐμβάλλοντες ἐς τὴν ἄλλην Ῥωμαίων ἀρχὴν τὰς τε
 πόλεις καθεῖλον καὶ τοὺς ἀνθρώπους οὓς ἂν λάβοιεν ἐν τε πόλεσι
 ταῖς ἀλισκομέναις καὶ χώρῃ ἐκάστη τοὺς μὲν κτείνοντες, τοὺς δὲ
 ξὲν αὐτοῖς ἐπαγόμενοι, ἔρημον τὴν γῆν κατεστήσαντο τῶν ἐνοι-
 κούντων, ἥπερ αὐτοὺς ἐπισκῆσαι ξυνέπειεν. ἔξ οὗ δὲ καὶ εἰς
 10 γῆν τὴν Κολχίδα εἰσῆλασαν, αὐτοῖς τε καὶ Λαζοῖς καὶ Ῥωμαίοις
 διαφθεῖρεσθαι μέχρι δεῦρο ξυμβαίνει. οὐ μέντοι οὐδὲ Πέρσαις
 ἢ Σαρακηνοῖς ἢ Οὐννοῖς ἢ τῷ Σκλαβηνῶν γένει ἢ τῶν ἄλλων βαρ-
 βάρων τισὶν ἀκραιφνήσιν ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς ξυνηρέχθη ἀπαλ-
 λαγῆναι. ἐν τε γὰρ ταῖς ἐφόδοις καὶ πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἐν τε πο-
 15 λιορκίαις καὶ ξυμβολαῖς ἐναντιώμασι πολλοῖς προσεπταιχότες οὐ-
 δὲν τι ἤσπον ξυνδιεφθάρησαν. οὐ γὰρ Ῥωμαῖοι μόνον, ἀλλὰ **P 55**
 καὶ βάρβαροι σχεδόν τι πάντες τῆς Ἰουστινιανοῦ μαιφονίας **A 83**
 ἀπώναντο. ἦν μὲν γὰρ τοι καὶ Χοσρόης αὐτὸς τε ποτηρὸς τὸ
 ἦθος καὶ, ὡς μοι ἐν λόγοις εἶρηται τοῖς καθήκουσι, τὰς μὲν αἰτίας
 20 αὐτῷ τοῦ πολέμου ὅδε παρείχετο πύσας. οὐ γὰρ ἠξίον τοῖς και-
 ροῖς ἐναρμόζειν τὰς πράξεις, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ πάντα εἰργάζετο,
 ἐν μὲν εἰρήνῃ καὶ σπονδαῖς ἔξαρτώμενος αἰεὶ κῆ δολερῶ ἐπὶ τοὺς
 πύσας πολέμου αἰτίας, ἐν δὲ τῷ πολέμῳ ἀναπεπτωκῶς τε οὐδενὶ
 λόγῳ καὶ τὴν τῶν ἔργων παρυσκευὴν ὀκνηρῶς ἄγαν διὰ φιλοχρη-

17. τῆς — μαιφονίας Reisk. τῆ — μαιφονία AP. 18. γὰρ τοι
 Reisk. γὰρ τε AP. 20. αὐτῷ Alem. P. αὐτῶν A. 22. ἔξαρ-
 τώμενος Suidas s. ἔξαρτήσας. ἔξαρτύμενος A. ἔξαρτύόμενος P.

ut nulla sit hominum ibi frequentia; et caesorum multitudinem assequi nume-
 rando non possis. Persae atque Chosroes tertio in reliquum Romanum agrum
 signa intulerunt. Qua vero illi cumque pervasere excisis urbibus, atque in
 his extinctis ubique populis, abactis undecumque captivis regiones habitato-
 ribus desolaverunt: ex quo vero in Colchida incursionem fecere vicissim ipsi,
 Romani, Lazique, alii alias etiamnum clades accipiunt. Neque vero Persae,
 vel Saraceni, vel Hunni, vel Sclabeni, alii barbari ex agro Romano inte-
 gros exercitus domum reduxere. Nam in impressionibus factis, multoque
 magis in obsidionibus praehisquo sinistro saepe Marte atque cruento et ipsis
 pugnatum est; ut non Romani modo, sed barbari quoque sanguinarium Iustiniani
 furorem experti sint. Fuit et Chosroes, ut opportuno loco dixi, vir
 malo praevoque ingenio; bellorum tamen incendia Iustinianus perpetuo exci-
 tavit. Nam in rebus agendis nunquam tempori consulere libuit, omnia intem-
 pestive actitata. Pace, induciisque manentibus; semper in finitimos bellorum
 offensiones mente mala captare; indicto bello inconsulte recidere, seros pro-

ματιαν ποιούμενος, ἀντί τε σπουδῆς τῆς περὶ ταῦτα περισκοπιῶν
 μὲν τὰ μετέωρα, περιέρχων δὲ ἀμφὶ τῇ τοῦ Θεοῦ γένεσι γινόμενος,
B καὶ οὔτε τὸν πόλεμον μεθίεις, τῷ μαισιόνοσ τις καὶ τυραννικὸς
 εἶναι, οὔτε περιεῖναι τῶν πολεμίων οἷός τε ὦν, τῷ μὴ τὰ δέοντα
 ὑπὸ σμικρολογίας περιεργάζεσθαι. ταύτη τε αὐτοῦ βυσιλεύοντος ⁵
 ἡ γῆ ξύμπασα ἔμπλεως αἵματος ἀνθρωπεῖου ἔκ τε Ῥωμαίων καὶ
 βυρβύρων σχεδόν τι πάντων διαρκῶς γέγονε. ταῦτα μέντοι κατὰ
 τὸν πόλεμον πανταχόθι τῆς Ῥωμαίων ξυλλήβδην εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ-
 τον τὸν χρόνον ξυνηλέχθη γενέσθαι. τὰ δε κατὰ στάσις ἔν τε
 Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἐκίστη ξυνερχθέντα διαριθμούμενος οὐκ ¹⁰
 ἐλάσσω ἀνθρώπων γόνον ταύτη ξυμβῆναι ἢ κατὰ τὸν πόλεμον
 οἴομαι. τοῦ γὰρ δικαίου καὶ τῆς ὁμοίας ἐπιστροφῆς τοῖς ἀμαρ-
 τανομένοις ὡς ἤκιστα ὄντων, ἀλλὰ κατεσπονδασμένου τῷ βασιλεῖ
 Φατέρον τοῖν μεροῖν μάλιστα ἡσυχίαν οὐδὲ θάτεροι ἦγον, ἀλλ'
 οἱ μὲν τῷ ἐλασσοῦσθαι, οἱ δὲ τῷ θαρσεῖν εἰς ἀπόγνωσίν τε καὶ ¹⁵
C ἀπόνοιαν ἀεὶ ἔβλεπον, καὶ πῆ μὲν ἀθρόοι ἐπ' ἀλλήλους ἰόντες,
 πῆ δὲ κατ' ὀλίγους μαχόμενοι, ἢ καὶ κατ' ἄνδρα ἓνα τὰς ἐνέδρας,
 ἂν οὔτω τύχοι, ποιούμενοι ἐς δύο καὶ τριάκοντα ἐνιαυτοὺς οὐδένα
A 84 ἀνιέντες κειρὸν υἱοῖ τε ἐργάζοντο ἀλλήλους ἀνήκεστα ἔργα καὶ
 πρὸς τῆς τῷ δῆμῳ ἐφειστώσης ἀρχῆς ὡς τὰ πολλὰ διεφθείροντο. ²⁰
V 317 ἡ μέντοι τίσις τῶν ἀμαρτανομένων ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον εἰς τοὺς
 Πρασίνοὺς ἐγένετο. ἔτι μὲν καὶ ἡ ἐς τοὺς Σαμαρείτας καὶ τοὺς
 καλουμένους αἰρετικὸς κόλασις γόνου ἐνέπληξε τὴν Ῥωμαίων
 ἀρχήν. ταῦτα δὲ μοι ὅσον ἐν κεφαλαίῳ εἰρησθαι ἀπομνημο-

4. πόλεμον Reisk. πολέμιον AP. 5. αὐτοῦ Reisk. Legebatur
 τοῦ. 22. μὴν] μὲν AP. 23 φόνου Alem. P. φόνον A. φόν-
 νων Reisk. 24. ἀπομνημονεύεσθαι AP. Correxist Alem.

pter avaritiam apparatus facere; pro quo studio animum ad sublimia tradere, dei naturam curiosius perscrutari, interim neque ab armis discedere ob crudelitatem ac tyrannidem, neque hostem debellare, a comparandis necessariis sordide abstinendo. Ita imperante Iustiniano Romanorum, atque omnium fere barbarorum cruce universus terrarum orbis abunde redundavit. Militiae quidem haec per totam fere Romanorum imperii dittonem hac tempestate contigerunt; domi vero non minores quam belli strages, si ab excitationis partibus Byzantii atque in urbibus aliis patratas enumeremus. Quippe cum in fontes non aequa caset animadversio, quod alterius partis populares magis Caesari studerent, neutri quiescerent; sed hi principis favore destituti, illi freti, per summam vel desperationem vel dementia periclitarentur; nunc facta agmine concurrere inter sese; nunc manipulatim congregari; nunc singulari certamine dimicare; vel si ferret occasio, ex insidiis agere; duos atque triginta totos annos tempus nullum remittentes alii in alios saevire; ab urbis Praefecto persaepe capite puniti; licet plerumque ob maleficia in praesens esset animadversio; nec minus ab Samaritis et haereticis petitis poenis sanguine complebatur Romanum imperium. Haec quae modo ad summam

γενέσθω τανῶν, ἐπεὶ μοι ἰκανῶς ἄλλω ἐμπροσθεν δεδιήγηται, D
 ταῦτα μὲν κατὰ τὸν ἐν σώματι γινόμενον δαίμονα τετύχηκε γενέ-
 σθαι ἐς πάντας ἀνθρώπους, ὥνπερ τὰς αἰτίας αὐτὸς ἄτε βασιλεὺς
 καταστὰς ἔδωκε· ὅσα μὲντοι κατακεκρυμμένη δυνάμει καὶ φύσει
 5 δαιμονία διεργάσατο ἀνθρώπους κακὰ, ἐγὼ δηλώσω. τούτῳ
 γὰρ Ῥωμαίων διοικουμένῳ τὰ πράγματα πολλὰ καὶ ἄλλα πάθῃ
 ξυνηχθῆ γενέσθαι, ἅπερ οἱ μὲν τῇ τοῦ πονηροῦ δαίμονος τῆδε
 παρουσίᾳ ἰσχυρίζοντο καὶ μηχανῇ ξυμβῆναι, οἱ δὲ αὐτοῦ τὸ θεῖον
 τὰ ἔργα μισῆσαν ἀποστραφέν τε ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, χώραν
 10 δαίμοσι τοῖς παλαμναίοις ἐνδεδωκέναι, ταῦτα διαπράξασθαι τῆδε.
 Ἔδεσαν μὲν γὰρ Σιριτὸς ἐπικλύσας ὁ ποταμὸς μυρίων δημοιῶν P 56
 γὰρ τοῖς ἐκείνη ἀνθρώποις συμφορῶν γέγονεν, ὡς μοι ἐν τοῖς ἐμ-
 προσθεν λόγοις γέγραπται. Νεῖλος δὲ ἀναβὰς μὲν ἤπερ εἰώθει,
 χρόνοις δὲ οὐκ ἀποβὰς τοῖς καθήκονσι, τινὰ τῶν ὑκμημένων εἰρ-
 15 γάσατο ἔρημα, ἕπερ μοι καὶ πρότερον δεδιήγηται. Κύνθος δὲ
 Τυρσοῦν περιβαλλόμενος σχεδὸν τε πῦσαν ἡμέρας τε αὐτὴν ἐπι-
 κλύσας πολλὰς οὐ πρότερον ἀπέστη ἢ ὡς αὐτὴν ἀνήκιστα κακὰ
 ἔδρασε. σεισμοὶ δὲ Ἀντιόχειάν τε καθεῖλον τὴν τῆς ἐώας πρώτην
 καὶ Σελεύκειαν, ἤπερ αὐτῆς ἐκ γειτόνων οἰκεῖται, καὶ τὴν ἐν Κί-
 20 λιξιν ἐπιφανιστάτην Ἀνάζαρβον. ἐν αἷς τῶν ἀπολωλότων τὸ μέ-
 τρον τίς ἂν διαριθμεῖσθαι δυνατὸς εἴη; προσθείη δὲ ἂν τις τὰ B
 τε Ἴβωρα καὶ Ἀμάσειαν, ἣ πρώτη ἐν πόντῳ ἐτύχχανεν οὕσα, Πο- A 85
 λέβοτόν τε τὴν ἐν Φρυγίᾳ καὶ ἦν Πισίδαι Φιλομηθὴν καλοῦσι,

2. ταῦτα] καὶ ταῦτα Reisk. 4. ὅσα Reisk. καὶ ὅσα AP. 5. τοῦ-
 τὸν — διοικουμένον Alem. 6. ἄλλα] ἀλλόκοτα Reisk. 11. Ἔδεσ-
 σαν] Ἔδεσαν AP. ibid Σιριτὸς Pm. Σιριτὸς AP. 15. ἔρημα
 Reisk. Legebatur ἔρημα. Quo vitio non animadverso Alem. δεῖνὰ
 τοὺς ὑκμημένους εἰργάσατο ἔρημα 17. ἢ ὡς Reisk. Aberat ἦ.

revocavimus, et paulo ante fusius narravimus, hoc vel homine vel daemone
 imperatore, et auctore eodem mortalibus evenere. Quae veri mox dicturus
 sum, furiali quadam vi ac nobis obscura effecit. Nam illo summam Romanae
 rei moderante abunde mala contigerunt, quae alii Genio huius hominis comiti,
 eiusdemque violentiae adscriberent, pars dicitaret iratum mortalibus numen,
 Romanamque exotum imperium, perniciosis furis potestatem fecisse tanto-
 rum malorum. Ad urbem Edessam Scirtus gravissimis incolarum damnis
 exundavit. Nilus Aegyptum de more irrigans haud stato tempore recessit,
 colonisque causa calamitatum fuit, quas iam narravi. Aucto Cydno, Tarsus
 ferme tota multos dies stagnavit; nec antea flumen subsedit, quam urbem il-
 lam malis ingentibus obruit. Prostratae terrae motibus sunt Antiochia urbs
 Orientis primaria, vicinaque Seleucia, et in Cilicia incluta Anazarbus; qua-
 rum civiumque ruinam quis referat? Praeter has Iboras, Amasia Ponti ur-
 bium nobilissima, Polybotus Phrygiae, et quae a Pisidiis populis vocatur

Λύχνιδόν τε τὴν ἐν Ἡπειρώτιαις καὶ Κόρινθον, αἱ δὲ πολυαν-
θρωπόταται ἐκ παλαιοῦ ἦσαν. ταύταις γὰρ ἀπαξασάδαις ὑπὸ
τοῦτον τὸν χρόνον σεισμῶ τε καταπεσεῖν καὶ τοῖς ὄχλημένοις σχε-
δὸν τι πᾶσι ξυνδιολωλέναι τετύχηκεν. ἐπιγενόμενος δὲ καὶ ὁ
λοιμὸς, οὗ πρόσθεν ἐμνήσθη, τὴν ἡμίσειαν μάλιστα τῶν περι-
5 γινομένων ἀνθρώπων ἀπῆνεγκε μοῖραν. τοσοῦτων μὲν ἀνθρώπων
ἐγένετο φθόρος, Ἰουστινιανοῦ πρότερον Ῥωμαίοις διοικουμένου
τὴν πολιτείαν καὶ ὕστερον τὴν αὐτοκράτορι ἀρχὴν ἔχοντος.

C εῖ'. Ὅπως δὲ καὶ τὰ χρήματα ἀφείλετο ἀπαξάπαντα ἐρῶν
ἐρχομαι, ὕψιν δνείρου ὑπεῖπὼν πρότερον ἤπερ κατ' ἀρχὰς τῆς 10
Ἰουστινιανοῦ βασιλείας τῶν τιμῶν ἐπιφανῶν ἰδεῖν ξυνηρέχθη. ἔφη
γάρ οἱ δοκεῖν ἐν τῷ δνείρῳ ἐστάναι μὲν πον ἐν Βυζαντίῳ παρὰ
τὴν τῆς θαλάσσης ἡύονα, ἣ δὲ Χαλκηδόνος καταντικρὺ ἐστίν,
ὄρᾶν δὲ τοῦτον κατὰ τὸν ἐκείνη πορθμὸν ἐστῶτα μέσον. καὶ
πρῶτον μέντοι τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης αὐτὸν ἐκπιεῖν ὅλον, ὥστε 15
οἰεσθαι τὸ λοιπὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἡείρου ἐστάναι, οὐδέτι τοῦ
πορθμοῦ ταύτῃ ἐπιόντος, ἔπειτα ὕδωρ ἄλλο ῥύπου τε πολλοῦ
καὶ φωρυτοῦ γέμιον βρούσαν ἐξ ὑπονόμων ἐκατέρωθεν ὄντων ἐν-
ταῦθα γενέσθαι, καὶ αὐτὸ μὲν τοῦτον ἐκπιεῖν ἅμα, γυμνὸν τε

D αὐτίς ἐξεργάσασθαι τοῦ πορθμοῦ χῶρον. ἣ μὲν τοῦ δνείρου ὄψις 20
ἐδήλου τοιαῦτα. Ἰουστινιανὸς δὲ οὗτος, ἥλικα οἱ ὁ θεῖος Ἰουστι-
νος τὴν βασιλείαν παρέλαβε, χρημάτων δημοσίων ἐμπλεων τὴν
πολιτείαν εἶρεν. Ἀναστάσιος γὰρ προνοητικώτατός τε ἅμα καὶ
οἰκονομητικώτατος πάντων αὐτοκρατόρων γενόμενος, δεισις ὅπερ

A 86 ἐγένετο, μή οἱ ὁ τὴν βασιλείαν ἐκδεξόμενος χρημάτων ὑποσπανίζων 25

5. λοιμὸς Alem. λιμὸς AP.

25. ὑποσπανίζων] Suidas s. h. v.

Philomida, Lychnidus in Epiro, et Corinthus, civitates ab antiquo frequen-
tissimae, hac tempestate extremo pene civium suoque interitu corrue-
runt. Ingruens deinde pestis, de qua supra memoravi, dimidiam ferme reliquorum
hominum partem depasta est. Hanc hominum genus cladem accepit Iustiniano
pridem Romanis rempublicam administrante, eodemque demum imperatore.

19. Porro dicam quemadmodum omnium pecunias compilavit, memo-
rata primum specie quadam somnii, quae viro illustri loco nato sub initium
huius dominationis occurrit. Affirmabat is per quietem visum sibi fuisse ad
littus esse Bospori, qua parte in Chalcedonem pertinet, vidissequae hic Iusti-
nianum in medio extantem freto, totamque ingurgitantem maris vim, ut illa
demum exhausta, neque eo amplius influente, imae terrae insisteret. Tum
alios aquarum rivus turbidos illos atque caenosos utrinque ex cloacis eodem
confluentes, nihilominus hunc epotasse, freti alveo iterum subsidente. Haec
ille in quiete. Verum Iustinianus, cum avunculus cepit imperium, reipubli-
cae aerarium refertissimum habuit. Nam Anastasius omnium imperatorum
providendo publicae ac domesticae rei aptissimus, veritus ne (ut plane acci-
dit) successor imperii, arcta re subiectos exagigaret; antequam lato conce-

ἴσως τοὺς κατηκόους ληΐζεται, χρυσοῦ τοὺς θησαυροὺς ἅπαν-
 τας κατακόρως ἐμπλησάμενος, τὸν βίον ξυνεμετρήσατο. οὕσπερ P 57
 ἅπαντας Ἰουστινιανὸς ὡς τάχιστα διεσπάσατο, πῆ μὲν θαλασσίους
 οἰκοδομίαις λόγον οὐκ ἐχούσαις, πῆ δὲ τῆ ἐς τοὺς βαρβάρους φρι-
 5 λότητι, καίτοι ἠήθη ἂν τις αὐτοὺς βασιλεῖ ἐς ἄγαν ἀσώτῳ τε V 318
 ἔσομένῳ ἐτῶν ἑκατὸν ἐπαρκέσειν. ἰσχυρίζοντο γὰρ οἱ τοῖς θησαυ-
 ροῖς τε καὶ ταμείοις καὶ ἄλλοις ἕπασιν τοῖς βασιλικοῖς χρήμασιν
 ἐφεισιτώτες, Ἀνουστιασίου μὲν Ῥωμαίων ἔτη πλέον ἢ ἑπτὰ καὶ εἴκο-
 σιν ἄρξαντος διακόσια καὶ τρισχίλια χρυσοῦ κεντηνῦρια ἐς τὴν
 10 βασιλείαν εἰσκομισθῆναι οὐδενὶ πόνῳ, καὶ τούτων ἀπάντων οὐδ'
 ὅτιοῦν ἀπολελεῖσθαι, ἀλλ' ἔτι περιόντος Ἰουστίνου πρὸς τοῦδε
 τοῦ ἀνθρώπου δεδαπανῆσθαι ἤπερ μοι ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις
 εἴρηται. ἄπερ γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ σφετερίζεσθαι τε οὐ B
 δέον καὶ ἀναλοῦν ἴσχυσεν, οὐδ' ἂν τινα λόγον ἢ λογισμὸν ἢ μέ-
 15 τρον φανῆναι μηχανή τις οὐδεμία ἐστίν. ὥσπερ γὰρ τις ποταμὸς
 ἀένυος ἐς ἡμέραν ἐκάστην ἐκδηιούμενος κατελιζέτο τοὺς ὑπη-
 κόους, ἐπέρρει δὲ ἅπαντι τοῖς βαρβάροις ἐδθῆς. πλοῦτον οὕτω
 τὸν δημόσιον ἐδθῆς ἐκφορήσας ἐπὶ τοὺς κατηκόους τὸ βλέμμα
 ἤγε, πλείστους τε αὐτίκα τὴς οὐσίας ἀφείλετο ἀρπάζων τε καὶ βια-
 20 ζόμενος οὐδενὶ λόγῳ, τῶν ἐγκλημάτων τε οὐδαμῆ γεγονότων ὑπά-
 γων τοὺς εὐδαίμονας ἐν τε Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἐκάστη δοκοῦντας
 εἶναι, καὶ τοῖς μὲν πολυθέταν, τοῖς δὲ δόξης ἐν Χριστιανοῖς οὐκ

3. πῆ — πῆ] ποι — ποι AP. 5. αὐτοὺς Reisk. ἀτέφ A. αὐτὸ
 Alem. P. ibid. ἀσώτῳ τε] καὶ μακροβίῳ vel καὶ φιλοδαπάνῳ
 addit Reisk. 7. ἄλλοις ἄ. τοῖς] τοῖς ἄλλοις ἄ. Alem. 10. πόνῳ
 Alem. νόμῳ AP. 11. Ἰουστίνου Alem. P. Ἰουστινιανοῦ A.
 14. οὐδ' ἂν τινα] οὐδ' ἄντινα Reisk. 15. φανῆναι] φάναι
 aut φῆναι Reisk. 16. ἀένυος] ἀένυος AP. ibid. ἐκδηι-
 ούμενος] Verbo simplici ἐδθῶν τε καὶ ἐλιζέτο utitur Suidas s.
 ἀένυος.

deret, thesauros affatim opplevit auro, quod statim dilapidavit Iustinianus, partim marinis micime necessariis substructionibus, partim barbaris conciliandis: quam pecuniam perpetuos centum annos vel perditus nepos imperator vincere sua libidine nequivisset. Nam praefecti thesauris, aerariusque publicis affirmarunt, annis amplius septem et viginti, quibus in imperio fuit Anastasius, reposita ter centum et viginti millia auri pondo nullo labore; quorum deinde nihil reliqui fuerit, sed Iustino etiamnum superstitē, ut supra narravi, ea Iustinianum profudisse. Quantam enim pecuniam, quoad vixit, contra ius fasque rapuit, omnibusque modis traxit, vexavitque, incredibile plane memoratu est; quippe qui veluti immensa vorago omnes subiectorum fortunas perpetuo absorberet, easdemque barbaris refino gurgite evomeret. Hac publicarum opum facta iactura, tum privatos ad praedam petivit. Multos praedivites cum Byzantii, tum alibi eorum substantiis per vim directis, falsorum criminum reos egit, hos quidem cultus multorum deorum, illos depravatae Christianae sententiae, alios puerorum concubinitus, nonnullos sancti-

ὀρθῆς αἵρεσιν, τοῖς δὲ παιδευαστίας, ἐτέροις ἱερῶν γυναικῶν ἔρω-
 C τας, ἢ ἄλλας τινὰς οὐ θεμιτὰς μίξεις, ἄλλοις στάσεως ἀφορμῆν,
 A 87 ἢ μέρους Πρασίνου στοργῆν, ἢ ἐς αὐτὸν ὑβρίζειν, ἢ ὄνομα ὀτι-
 οῦν ἄλλο ἐπενεγκῶν, ἢ κληρονόμος αὐτόματος τοῖς τετελευτηκόσιν
 ἢ καὶ περιοῦσιν, ἂν οὕτω τύχοι, γενόμενος. αἱ γὰρ δὴ σεμνότα- 5
 ται τῶν πράξεων αὐτῶ τοιούται ἦσαν. ὅπως δὲ καὶ τὴν γενομέ-
 νην ἐπ' αὐτὸν στάσιν, ἣν νίκα ἐκάλουν, διοικησάμενος πᾶσι κλη-
 ρονόμος τοῖς ἐκ βουλῆς εὐθύς γέγονεν ἤδη μοι ἔναγχος δεδιήγηται,
 καὶ ὅπως τῆς στάσεως ὀλίγω πρότερον αὐτὸς ἰδίᾳ ἐκάστου τὴν οὐ-
 σίαν ἀφείλετο. τοὺς δὲ βαρβάρους ἅπαντας οὐδένα ἀνιῆς καιρὸν 10
 χρήμασιν ἐδώρειτο μεγάλοις, ἐφόους τε καὶ ἐσπερίους πρὸς τε
 ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν, ἄχρι ἐς τοὺς ἐν Βρεττανίαις ὤκημένους
 D καὶ γῆς πανταχόθι τῆς οἰκουμένης, ὧν περ τὰ ἔθνη οὐδὲ ὅσον
 ἀκοῆ πρότερον εἴχομεν, ἀλλὰ πρῶτον ἰδόντες εἶτα τοῦ γένους ὄνομα
 ἔγνωμεν. αὐτοὶ τε γὰρ πυνθανόμενοι τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἦθος ἐπ' 15
 αὐτὸν δὴ ἐκ πάσης γῆς ξυνέρρειον ἐς Βυζάντιον. καὶ ὅς οὐδε-
 μιᾷ ὀκνήσει, ἀλλ' ὑπερηδόμενος τῷ ἔργῳ τούτῳ, καὶ τι καὶ ἔρ-
 μαιον εἶναι οἰόμενος τὸν μὲν Ῥωμαίων ἔξαντλεῖν πλοῦτον, βαρβά-
 ροις δὲ ἀνθρώποις ἢ ῥοθίοις τισὶ θαλαττίοις προῖεσθαι, ἀεὶ καθ'
 ἐκάστην αὐτῶν ἕκαστον ξὺν ἄδροις χρήμασιν ἀπεπέμπετο. ταύτῃ 20
 τε οἱ βάρβαροι ἅπαντες κύριοι τοῦ Ῥωμαίων παντάπασι γεγένη-
 ται πλοῦτου, ἢ τὰ χρήματα πρὸς τοῦ βασιλέως κεκομισμένοι ἢ λη-
 P 58 ζόμενοι τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ἢ τοὺς αἰχμαλώτους ἀποδιδό-
 μενοι, ἢ τὴν ἐκεχειρίαν ἀπεμπολῶντες, τὴν τε τοῦ ὀνείρου ὄψιν,

8. ὑβρίζειν] ὕβριν vel ὕβρισιν Reisk.

9. ὀλίγω Alem. Legeba-

tur οὐκ ὀλίγω.

13. τῆς οἰκουμένης τὰ ἔθνη, ἄπερ, οὐδὲ ὅσον

ἀκοῆ, πρότερον εἶδομεν Reisk.

17. καὶ τι Reisk. καίτοι AP.

24. ἀεμπολῶντες] ἀεμπολοῦντες AP.

monialium stupri, quosdam scelerati coitus, alios seditionis, Prasinorum studii,
 laesae maiestatis; vel demortuis, aut etiam superstitibus haeredem inopinatum
 se scripsit. Haec nempe egregiorum eius facinorum summa fuit. Ut
 vero senatorum omnium facultates occuparit usus victoriarum manu, quo-
 rum seditio eo excitata est imperatore, et paulo ante quam excitaretur, ut
 privatorum quorumque bona raptum iverit, supra memoravi. Nam barbarorum
 gentes, quae ad ortum et occasum pertinent, quaeve ad meridiem et se-
 ptentriones; ipsos etiam Britannos, et alios ubique locorum degentes, nullo
 non tempore magnis largitionibus auxit: quos antehac ne fama quidem acce-
 peramus; sed coram ante vidimus, quam gentis nomen audiremus. Hi, ob-
 servato viri genio, ad eum ex toto terrarum orbe Byzantium confluere; ille
 vicissim promptus, hilarisque hanc amare rem, et in lucro deputare, ac tum
 opes exhaurire Romanas, et quidquid ex maritimis aedificiis reliqui esset, bar-
 baris effundere, lautissimae onustos magnificentissimis dimittere. Ita Roma-
 norum aerarium totum fuit barbaris destinatum, vel largitiones accipientibus,

ἤς ἄρτι ληγήσθην, ἐς τοῦτο τῷ ἰδόντι ἀποκεκρίσθαι τετύχηκε. καὶ ἄλλους μέντοι ἐπιτεχνήσασθαι τῆς τῶν κατηκόων ληλασίας τρόπους ἴσχυσεν, ὅπερ ἐς ὅσον δυνατὸς ἂν εἴην αὐτίκα μάλα λέξονται, δι' ὧν οὐκ ἀθρόως, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ τὰς πάντων οὐ-

5 σίας ληΐζεσθαι διαρκῶς ἔσχε.

κ'. Πρῶτα τῷ δήμῳ ἔπαρχον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐφί- V 319
στη, ὃς δὴ ἐμέλλε τοῖς τὰ πωλητήρια ἔχουσι πόρον ἐνιαύσιον ἐν- A 88
θένδε διαλαγγάνων ἐς τὴν ἔξουσίαν αὐτοὺς ἐμβιβάζειν τοῦ τὰ B
ἄνια ὄπη βουλοῖντο ἀποδίδουσθαι. καὶ περιεστήκει ταῖς τῆδε ἀν-
10 θρώποις ἀνεῖσθαι τὰ ἐπιτήδεια, τριπλασίονα μὲν καταβαλλομένοις
τιμήματα, ὅτω δὲ ἂν διὰ ταῦτα ἐπικαλοῖεν, οὐδαμῆ ἔχουσι. μέγα
τε τὸ ἀπὸ τοῦ ἔργου βλάβος ἠγείρετο. μέρος γὰρ τῆς βασιλείας
τοῦδε φερομένης τοῦ πόρου πλουτεῖν ἀπ' αὐτοῦ ἢ τῷ πράγματι
ἐγεστώσα ἀρχὴ ἤθελε. τὸ δε ἐνθένδε οἱ τε τῆς ἀρχῆς ὑπηρεταί
15 τῆς αἰσχυρᾶς ταύτης ὑπουργίας ἐπειλημμένοι καὶ οἱ τὰ πωλητήρια
ἔχοντες τῆς τοῦ παρανομεῖν ἔξουσίας δραξάμενοι ἀνῆκεστα ἔργα C
τοῖς τότε ἀνεῖσθαι δεομένους ἐργάζοντο, οὐχ ὅσον, ὡς εἴρηται,
πολλαπλάσια τὰ τιμήματα κομιζόμενοι, ἀλλὰ καὶ δολώσεις ἐν τοῖς
ῶνίοις μηχανώμενοι ἀμυθῆτους τινάς. ἔπειτα δὲ πύλλὰ καταστη-
20 σάμενος τὰ καλούμενα μονοπώλια τὴν τε κατηκόων σωτηρίαν
ἀπεμπολήσας τοῖς τὸ ἄγος τοῦτο ἐνεργολαβεῖν ἀξιοῦσιν, αὐ-
τὸς μὲν τιμημα τοῦ ἔργου τούτου ἀντιφορτισάμενος ἀπηλλάσ-
σετο, τοῖς δὲ αὐτῷ ξυμβεβληκόσι παρέιχετο τὴν ἐργασίαν ἢ βού-

4. κατὰ addidit Alem.

6. δήμῳ. AP. οἱ delevit Maltretus.

7. ἐνιαύσιον Reisk. ἔνον Alem. ἔνον P. ἐνοῦ A. πόρον in πόρον
mutabat Maltretus.

17. οὐχ ὅσον, ὡς εἴρηται Alem. P. οὐχ

ὅσον πολλὰ εἴρηται A. οὐχ ὡς (vel ὅ) πάλα εἴρηται Reisk.

vel agitanti bus praedas, vel reddenti bus captivos, vel inducias vendenti bus, atque ad hoc illa, de qua modo dixi, somnii species pertinuit. Excogitavit et alia, quae (quantum queo) dicam rapinarum genera, quibus paulatim subiectorum bona decerperet.

20. Plebi dedit magistratum, cuius negotium esset, venalitiis, qui officinas haberent, anquo imposito censu, potestatem facere vendendorum quantumque venalium. Cives uti foro cogebantur, pretio ter tanto maiore; nec illis tamen copia erat, etsi ingenti damno vexatis, in alicuius caput ea de re quaestionem habere; quod ex eo provenit pars bona rediret, cum ad imperatorem, tum ad opes huius magistratus angendas. Nec minorem emptoribus fraudem fecit detestanda satellitum magistratus industria, et venalitiarum impunita licentia, quibus esset potestas non solum licitationem facere, sed etiam omnibus modis venalia adulterare. Deinde plurima instituit monopolia; his divendita subiectorum libertate, qui impium hoc negotium inirent: atque his imposito vectigali, rem a pactis conventis pro animi sententia administrandam permisit. Sic palam et cum aliis magistratibus atque praefectis actitabatur, qui eo licentius clientum bona vexarunt, quo magis

λοινο διοικήσασθαι. ὅπερ ἀπαρακαλύπτως ἡμαρτάνετο κἀν
 ταῖς ἄλλαις ὑπίσασαις ἀρχαῖς. βασιλέως γὰρ αἰεὶ μοῖράν τινα οὐ
 πολλὴν τῶν φωρίων κομιζομένον αἶ τε ἀρχαὶ ἀπ' αὐτοῦ καὶ οἱ
 D πράγματι ἐφροστώτες ἐκάστῳ ἀδεέστερον τοὺς σφίσι παραπίπτον-
 τας ἐληΐζοντο. ὡσπερ δὲ οἱ οὐχ ἰκανῶν ἐς τοῦτο οὐσῶν τῶν πά-5
 λαι διατεταγμένων ἀρχῶν, ἐτέρας δύο ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ ἐπετεργή-
 σατο, καίτοι ἅπαντα μετῆι πρότερον τὰ ἐγκλήματα ἢ τῷ δῆμῳ
 ἐφροστώσα ἀρχή. ἀλλ' ὅπως αἰεὶ πλείους τε οἱ συκοφάνται εἰεν
 A 89 καὶ πολλῶ ἔτι θάσσον τῶν οὐδὲν ἐπταικῶτων τὰ σώματα αἰκίζοιτο,
 ταύτας δὴ τὰς ἀρχὰς ἐπινοεῖν ἔγνω. καὶ αὐταῖν τὴν ἐτέραν μὲν 10
 τοῖς κλέπταις δῆθεν τῷ λόγῳ ἐπέστησεν, ὄνομα ταύτῃ ἐπιθεῖς
 πραιτώρα δῆμιον· τῇ δὲ δὴ ἐτέρα τοὺς τε παιδευαστοῦντας ἐς αἰεὶ
 τίνυσθαι καὶ γυναιξίν οὐ νόμιμα μινυμένους ἐπήγγελλε, καὶ ἐ
 τῷ τὰ ἐς τὸ θεῖον οὐκ ὀρθῶς ἤσκηται, ὄνομα ταύτῃ ἐπιθεῖς κοι-
 αισίτωρα. ὁ μὲν οὖν πραιτώρ εἴ τινα ἐν τοῖς φωρίοις λόγου πολ-15
 P 59 λοῦ ἄξια εὔρε, ταῦτα δὴ τῷ αὐτοκράτορι ἀποφέρειν ἤξιον, φάσ-
 κων οὐδαμῇ φαίνεσθαι τοὺς τούτων κυρίους. ταύτῃ τε χρημά-
 των αἰεὶ τῶν τιμιωτάτων διαλαγχάνειν ὁ βασιλεὺς εἶχεν. ὁ δὲ δὴ
 κοιαισίτωρ καλούμενος τοὺς παραπεπτωκότας κατεργαζόμενος, αἰ
 μὲν βούλοιο ἐφωρεν, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἤσσον ἐπλούτει τοῖς ἄλλο-20
 τριοῖς οὐδενὶ νόμῳ. οἱ γὰρ δὴ τούτων τῶν ἀρχῶν ὑπηρεταὶ οὔτε
 κατ' ἀρχὰς κατηγοροῦς ἐπήγοντο οὔτε μάρτυρας τῶν πεπραγμένων
 παρείχοντο, ἀλλὰ διηλεκτικῶς πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἀκατηγόρητοί
 B τε καὶ ἀνέξιλεγκτοὶ ὡς λαθραιοτάτα ἐντυχόντες ἐκτείνοντό τε καὶ
 ἀφροσῶντο τὰ χρήματα. ὕστερον δὲ ὁ παλαμναῖος οὗτος ταύταις

14. οὐκ ὀρθῶς] οὐκ om. Med.

15. κοιαισίτωρα] κναισίτωρα

Alem. P.

18. διαλαγχάνειν Alem. P. διαλανθάνειν A.

21. οὔτε

μαρτυρας] οὐδὲ μάρτυρας AP.

23. ἀκατηγόρητοι Alem. κατή-

γοροι AP.

Caesar furtorum partem quamvis exiguam acciperet. Quasi vero ad hoc ei
 satis non essent antiqui magistratus, (nam praefectus urbis omnem olim ha-
 buit criminum quaestionem) duos alios invexit, ut eo plures sibi delatores es-
 sent, et facilius de viris innoxiiis supplicia sumeret. Horum alterum praeto-
 rem plebis vocavit, qui furtis ulciscendis praeesset; alterum quaesitorem,
 cui cognoscendum foret de puerorum concubinato, de praeposteris mulierum
 stupris, deque superstitione et falsa religione. Ergo praetor illustriora quae
 que furta deferenda imperatori curavit, horum nullos apparere dominos dic-
 titans, atque ita Caesar rebus quotidie pretiosissimis affluebat. Quaesitor
 vero dicta in reos capitis sententia, quaecumque collibuisse, afferebat Cae-
 sari, atque ipse nullo iure alienis opibus nihilominus ditescere. Namque
 huius magistratus exactores principio neque accusationem petiverat, neque
 testes induxere delictorum; sed hoc toto tempore incognita, indemnatique
 causa, rei capite et bonorum proscriptione clam puniti sunt. Tum demum

τε καὶ τῇ τῷ δῆμιῳ ἐφειστώσῃ ἀρχῇ πάντων ὁμοίως ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἐγκλημάτων ἐπέστελλεν, ἐρῖζειν σφίσιν πρὸς ἀλλήλους εἰπὼν ὅστις αὐτῶν πλείους τε καὶ θύσσον διαφθεῖρειν ἱκανὸς εἴη. καὶ αὐτῶν ἓνα μὲν αὐτὸν εὐθὺς ἐρέσθαι φασίν, ἦν ἐς τοὺς τρεῖς τίς 5 ποτε διαβύλλοιτο, τίνος ἂν αὐτῶν ἢ τοῦ πράγματος διάγνωσις εἴη· τὰ δὲ ὑπολαβόντα φάναι, ὅστις ἂν αὐτῶν προτερήσας τοὺς ἄλλους φθάνοι. ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ κοιμιστῶρος καλουμένην ἀρχὴν διέθετο οὐδενὶ κόσμῳ, ἥσπερ διαφερόντως ἐπιμελοῦντο οἱ πρότερον βεβασιλευκότες, ὡς εἰπεῖν, ἅπαντες, ὅπως τὰ τε ἄλλα ἔμπει- 10 ροὶ καὶ σοφοὶ καὶ τὰ ἐς τοὺς νόμους μάλιστα εἶεν οἱ ταύτην δια- A 90 χειρίσαντες καὶ χρημάτων διαφανῶς ἀδωρότατοι, ὡς οὐκ ἄνευ C μεγάλου ὀλέθρου τούτου γε τῇ πολιτείᾳ γενησομένου, εἶπερ οἱ ταύτην τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἢ ἀπειρίᾳ τινὶ ἔχοντο ἢ φιλοχρηματίᾳ ἐφείντο. ὁ δὲ βυσιλευὸς οὗτος πρῶτον μὲν ἐπὶ ταύτης Τριβωνια- 15 νὸν κατεστήσατο, ὃπερ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λό- γοις διαρκῶς εἴρηται. ἐπεὶ δὲ ὁ Τριβωνιανὸς ἐξ ἀνθρώπων ἠφά- V 320 νιστο, μοῖραν μὲν αὐτοῦ τῆς οὐσίας ἀφαιλετο, καίτοι παιδὸς τέ οἱ ἀπολελεμμένοι καὶ πλήθους ἐκγόνων, ὧν ἐπεγένετο τῷ ἀνθρώ- πῳ ἢ τέλειος ἡμέρα τοῦ βίου. Ἰούνιλον δὲ Λίβυν γένος ἐπὶ τῆς 20 τιμῆς κατεστήσατο ταύτης, νόμον μὲν οὐδενὸς οὐδὲ ἐς ἀκοὴν ἐλ- θόντα, ἐπεὶ οὐδὲ τῶν ῥητόρων τις ἦν, γράμματα δὲ Λατῖνα μὲν ἐξεπιστάμενον, Ἑλληνικῶν μέντοι ἕνεκα οὐδὲ πεφοιτηκότα πρὸς

3. διαφθεῖρειν Alem. διαφέρειν AP. 4. αὐτῶν Alem. αὐτὸν AP.
 7. φθάνοι Alem. φάνοι AP. 8. ἐπιμελοῦντο Alem. ἐπεμε-
 λῶντο AP. 9 τὰ τε Reisk. τε τὰ AP. 12. εἶπερ Alem.
 οὐκ ἐρ AP. 18. ὅν addidit Reisk. 19. Λίβυν Reisk. Λι-
 βύην AP., 20. νόμον μὲν οὐδὲ ὃς ἀκοὴν ἔχοντα AP. Correxist
 Reiskius.

nefarius hic homo ambobus hisce magistratibus, urbisque praefecto omnia sine discrimine permisit cognoscenda crimina, iussus ut pluribus citiusque per-
 dendis hominibus inter se certarent. Ex his vero quopiam, ut aiunt, ab eo
 percontante, cui potissimum cognitio staret causae, ad singulos quosque forte
 deferendae. Ei stabit, inquit, qui iudicio collegas antevertat. Sed et quae-
 sturae munus indignis modis accepit; cuius olim singulare fuit reliquorum
 sane omnium Caesarum studium, scilicet ut a viris tractaretur cum aliarum
 rerum ac disciplinarum, tum vero iuris apprime consultissimis, et omni pro-
 ximas exutis avaritia; summo reipublicae damno alioqui futuris, qui vel insci-
 tia, vel divitiarum cupidine laborantes id munus capesserent. Hic tamen
 princeps primum quaesturae Tribonianum praefecit, cuius facinora satis alibi
 dicta sunt. Eo autem vita functo, parteque illius facultatum, licet super-
 stite filio, et bene multis nepotibus, proscripta, Iunilus Afer in eo gradu lo-
 catur, homo cui leges ne fama quidem notae, cum in albo causidicorum non
 fuerit, et licet Latinarum litterarum non ignarus, Graecarum certe causa ne

D γραμματιστοῦ πώποτε, οὐδὲ τὴν γλῶτταν αὐτὴν ἑλληνίζειν δυνάμενον. πολλάκις ἀμέλει φωνῆν Ἑλληνίδα προθυμηθεὶς ἀφείναι πρὸς τῶν ὑπηρετούντων γέλωτα ὤφλε, ἐς δὲ τὴν υιοχροκερδείαν δαιμονίως ἐσπουδακότα, ὃς δὴ γράμματα μὲν τὰ βασιλέως ἐν δημοσίῳ ἀπεμπολῶν ὡς ἥκιστα κατεδέλετο. ἐνὸς δὲ στατήρος χρυ- 5 σοῦ ἕνεκα τὴν χεῖρα δρέγειν τοῖς ἐντυγχάνουσιν οὐδαμῆ ὤκνει. οὐχ ἥσσόν τε ἢ ἐπὶ ἐνιαυτῶν χρόνον τοῦτον ἢ πολιτεία τὸν γέλωτα ὤφλεν. ἐπεὶ δὲ καὶ Ἰούνιος ἐς τὸ μέτρον τοῦ βίου ἀφίκετο, Κωνσταντῖνον ἐπὶ τοῦδε τοῦ ἀξιώματος κατεστήσατο, νόμων μὲν ὄντα οὐκ ἀμελέτητον, νέον δὲ κομιδῆ καὶ οὐπω ἀγωνίας δικανικῆς εἰς 10 πείραν ἐλθόντα, κλεπτίστατον δὲ καὶ ἀλαζονικώτατον ἀνθρώπων ἀπάντων. οὗτος Ἰουστινιανῷ ποθεινότατός τε ἄγαν καὶ φιλιετός

P 60 ἐν τοῖς μάλιστα λέγεται, ἐπεὶ καὶ δι' αὐτοῦ κλέπτειν τε καὶ δικάζειν ὁ βασιλεὺς οὗτος αἰεὶ οὐδαμῆ ἀπηξίου. διὸ δὴ χρήματα μεγάλα χρόνου ὀλίγου Κωνσταντῖνος ἔσχε καὶ ἕπερφηεῖ τιμὴ κόμ- 15 πω ἐχρήτο, ἀεροβατῶν τε καὶ πάντας ἀνθρώπους περιφρονῶν, κἂν μὲν τινες αὐτῷ πολλὰ βούλοιντο χρήματα προέσθαι, ταῦτα δὴ κατατιθέντες τῶν οἱ πιστοτάτων τισὶ τὰ σφίσιν ἐσπουδασμένα κατορθοῦν ἴσχυον. αὐτῷ μέντοι ἐντυχεῖν ἢ ξυγγενέσθαι τῶν πάντων οὐδενὶ γέγονε δυνατόν, ὅτι μὴ ἐς βασιλεία δρομῶ ἰόντι ἢ 20 ἀπαλλασσομένῳ ἐνθένδε οὐ βάδην, ἀλλὰ σπουδῆ τε καὶ τάχει πολλῷ τοῦ μή τινα οἱ ἀκερδῆ ἀσχαλίαν τοὺς προσιώντας προστρέβασθαι.

B κα'. Ταῦτα μὲν οὖν τῆδε βασιλεῖ τῆδε εἶχεν. πρὸς δὲ

4. ὃς δὴ] ὃς δὲ AP. 5. κατεδέλετο] κατηδεῖτο Reisk. 24. Ταῦτα Alem. P. τὰ τὴν A.

salutatum quidem aliquando ludimagistrum venit, sed et efferendis Graecis vocibus sic fuit inepta lingua, ut si id unquam tentaret, famulis risum exprimeret. Turpi lucro sic inhiavit, ut minime vereretur imperatoris litteras palam dinundinari, vel pro auro statere promptissime olentibus manum porrigere; septem ipsis annis reipublicae Romanae hic probro fuit. Quo tandem extincto, eam adeptus est dignitatem Constantinus legum haud imperitus, sed plane adolescens, qui neo dum forensibus se exercuisset concertationibus; longe post homines natos furacissimus, idemque fastuosissimus. Hic Iustiniano si quis alius carissimus fuit; quem illi et suarum rapinarum praefectum, et iudiciorum arbitrum habere libuit. Quare Constantinus brevi amplissimam sibi pecuniam conflagavit. Sed erat superbia plane inaudita, sic tumido fastu omnes despiciens, ut qui peragendorum causa negotiorum optimas ad eum opes deferrent, illas domesticorum fidei credere cogerentur; quod nemini hominum datum esset illum alloqui et convenire, nisi ad Caesarem euntem redeuntemque; tum vero etiam praepropere ac tumultuarie, ne forte sine quaestu ab adventantibus detineretur.

21. Haec ita Iustinianus. Praefectus praetorio praeter publicum cen-

τοῦ τῶν πραιτωρίων ἐπάρχου ἀνὰ πᾶν ἔτος πλέον ἢ τριάκοντα κεν-
τηνάρια πρὸς τοῖς δημοσίοις ἐπράσσετο φόροις. οἷς δὴ ὄνομα τὸ
ἀερικὸν ἐπιτέθεικεν, λέγειν, οἶμαι, παραδηλῶν, ὅτι δὴ οὐ τετα-
γμένη τις οὐδὲ ξυνειθισμένη οὔσα ἢ φορὰ ἐτύγχανεν αὕτη, ἀλλὰ
5 τίχη τινὶ ὡσπερ ἐξ ἀέρος ἀεὶ αὐτὴν φερομένην ἐλάμβανε, δέον τῆς
πονηρίας τῆς αὐτοῦ ταῦτα ἐπικαλεῖν ἔργα. ὧν δὴ τῷ ὀνόματι οἱ
ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τεταγμένοι ἀδεέστερον ἀεὶ ταῖς ἐς τοὺς κατηκόους C
ληστεύειν ἐχρῶντο. καὶ ταῦτα μὲν τῷ αὐτοκράτορι ἀποφέρειν
ἤξιον, αὐτοὶ δὲ πλοῦτον βασιλικὸν περιεβάλλοντο οὐδενὶ πόνῳ.
10 ὧνπερ Ἰουστινιανὸς ἐπιτροφὴν οὐδεμίαν ἐδικαίον ποιῆσθαι, και-
ροφυλακῶν ὄπως, ἐπειδὴν τάχιστα πλοῦτον τι μέγα περιβάλλονται
χρῆμα, ὃ τι δὴ αὐτοῖς ἐπενεγκῶν ἀπροφάσιστον ἀθρόον αὐτοῖς
ἀφαιρεῖσθαι τὴν οὐσίαν ἱκανὸς εἴη. ὅπερ Ἰωάννην τὸν Καππα-
δόκην εἰργάσατο. ἅπαντες οὖν ἀμέλει ὅσοι τῆς τιμῆς ὑπὸ τὸν
15 χρόνον τοῦτον ἐλάμβανον, πλούσιοι ἐξαπιναίως οὐδενὶ γεγένηται D
μέτρῳ, δυοῖν μέντοι χωρὶς, Φωκᾶ τε, ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν A 72
λόγοις ἐμνήσθη, (ἅτε τοῦ δικαίου ἐς τὸ ἀκρότατον ἐπιμελητοῦ
γεγονότος· κέρδους γὰρ ὅτουσιν οὗτος ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ ἀξιώματι κα-
θαρός ἔμενε) καὶ Βάσσου, ὃς δὴ ἐν χρόνῳ τῷ ὑστέρῳ τὴν ἀρχὴν
20 ἔλαβεν. ὧνπερ οὐδέτερος ἐνιαντὸν διασώσασθαι τὴν τιμὴν ἔσχεν,
ἀλλ' ἀχρεῖοί τε καὶ τοῦ καιροῦ τὸ παράπαν ἀλλόκοτοι μηνῶν που
δύλων τοῦ ἀξιώματος ἔξω γεγένηται. ἵνα δὲ μὴ τὸ καθ' ἕκα-
στὸν μαι διηγουμένῳ ἀτελεύτητος ὁ λόγος εἴη, ταῦτα καὶ ταῖς ἄλλ- V 322

3. ἐπιτέθεικεν Reisk. ἐπιτέθηκεν AP. 11. περιβάλλονται Reisk.
περιβάλλονται AP. 14. τῆς τιμῆς] τὴν τιμὴν Alem. Servata
genitivo Reisk. ἐλάμβανον in ἔλαχον mutat. ibid. ἐπὶ Reisk.
ἄπερ AP. περὶ Alem. 23. ταῦτά καθ' ταῦτα καὶ AP. ταῦτά
μὲν καὶ Reisk.

sum, amplius ter mille auri ponde Caesari quotannis pendebat, eumque pro-
ventum nec lege nec more maiorum receptum, sed quasi fortuito aliunde sibi
ex aëre adventitium, aerium ob id, ut credo, vocavit, suae potius improbi-
tatis facinus vocandum; quo nomine praefecti praetorio abusi sunt ad libe-
rius lacerandas subiectorum fortunas, eoque obtentu Caesari deferendas;
quibus nihilominus opes ipsi suas imperatorum ad luxum facile auxerunt. Id
per Iustinianum illis erat impune, quoad amplissimas ebibissent pecunias; tum
enimvero usus ille temporis opportunitate, impositaque calumnia inevitabili,
omnes ab eis facultates (quemadmodum a Ioanne Cappadoco) expressit. Ut
quique per id tempus hanc dignitatem consecuti sunt, ita in infinitas opes re-
pente omnes creverunt. Duos excipio, Phocam, cuius antea memini, virum
aequi iustique observantissimum, in eoque munere ab omni quaestu purum
ac vacuum; et Bassum in eodem gradu postea successorem, qui veluti non
bonae frugis homines, neque morum eius aetatis ad paucos menses eam sibi
dignitatem servare integram non potuerant. Ne vero singula persequens in-
finitum faciam, eadem lege cum reliquis magistratibus Byzantii agitatum est.

λαις ἐπράσσετο ταῖς ἐν Βυζαντίῳ ἀρχαῖς. πανταχόθι μέντοι τῆς
 P 61 Ῥωμαίων γῆς ὁ Ἰουστινιανὸς ἐποίει τάδε. τοὺς πονηροτάτους
 τῶν ἀνθρώπων ἀπολεξάμενος διεφθάρθαι ἀπεδίδοτο τὰς ἀρχὰς
 σφίσι χρημάτων μεγάλων. σῶφροσι γὰρ ἀνδρὶ ἢ ξυνέσειως ὀπισ-
 τιοῦν μεταλαχόντι ἔννοια οὐδεμίᾳ ἐγένετο χρήματα οἰκτεῖα προῖτε-5
 σθαι, ἐφ' ᾗ δὴ τοὺς οὐδὲν ἡδικοκῶτας ληΐζονται. τοῦτ' οὖν
 χρυσοῖον πρὸς τῶν ξυμβαλλόντων κεκομισμένος ἐς τὴν ἔξουσίαν ἀν-
 τοὺς ἐνεβίβαζε τοῦ τοὺς κατηκόους πάντα ἐργάζεσθαι. ἀφ' ὧν
 ἔμελλον τὰς χώρας αὐτοῖς ἀνθρώποις ἀπολοῦντες ὑπάσας ἡλούσιοι
 τὸ λοιπὸν ἴσασθαι αὐτοί. οἱ δὲ τὰς τῶν πόλεων τιμὰς ἐπὶ τόκοις 10
 ἄδροῖς τισιν ἀπὸ τῆς τραπέζης δεδανεισμένοι καὶ τῷ ἀποδοδομένῳ
 ἀπαριθμήσαντες, ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν ταῖς πόλεσι, πῦσαν κακοῦ
 B ἰδέαν ἐς τοὺς ἀρχομένους αἰεὶ ἐνδεικνύμενοι οὐκ ἄλλον του ἐν ἐπιμε-
 λείᾳ καθίσταντο ἢ ὅπως τοῖς χρήσταις τὰ ὠμολογημένα τελέσειαν
 καὶ αὐτοὶ τὸ λοιπὸν ἐν τοῖς πλουσιωτάτοις τετάζονται, οὐκ ἔχον-15
 τος αὐτοῖς κίνδυνόν τινα ἢ ὕβριν τοῦ ἔργου, φέροντος δὲ τι καὶ
 δόξης μᾶλλον, ὅσῳ καὶ πλείους τῶν σφίσι παραπεπτωκότων οὐδενὶ
 A 93 λόγῳ ἀποκτείναντες ληΐζεσθαι ἴσχυον. τὸ γὰρ τοῦ φονέως τε καὶ
 ληστοῦ ὄνομα ἐς τὸ τοῦ δραστηρίου αὐτοῖς ἀποκεκρίσθαι ξυνέβαι-
 νεν. οὖτος μέντοι τῶν ἐχόντων ἀρχὰς ἦσθετο πλοῦτιν ἀκμάζον-20
 τας, τούτους δὲ σκῆψει σαγηνεύσας εὐθὺς ἅπαντα συλλήβδην
 ἀφηρεῖτο τὰ χρήματα. μετὰ δὲ νόμον τοὺς τὰς ἀρχὰς ἔγραψε
 D μετιόντας ὁμνῦναι ἢ μὴν καθαρὸς ἀπὸ πύσης κλοπῆς σφᾶς αὐ-

3. Ante διεφθάρθαι videtur aliquid excidisse. Ruisk. 8. πάντα
 Alem. P. πάντα A. 9 αὐτοῖς ἀνθρώποις Alem. P. αὐτῶν
 ἄνθρωποι οἱ A. 14. ἢ ὅπως Alem. P. ἢ om. A. 16. τι
 Alem. τοι AP. 17. οὐδενὶ λόγῳ Alem. P. λόγῳ om. A.
 21. τούτους δὲ] τούτους δὴ Reisk.

Per urbes vero imperii Romani Iustinianus perditissimis quibusque hominibus perquam maximi praefecturas locavit, ab illis utique deformandas. Nec enim vir quisquam moderatus, vel qui tantulum asperet, quo insontes expulsum iret fortunis, suas sibi putasset prodigendas. Ubi pecuniam Iustinianus accepisset ab iis, quibuscum pacisceretur, iam illis concidendos populos, provinciasque permittebat, ex quarum eversione divites ipsi futuri essent. Hi magno foenore acceptis mutuo praefectarum pretiis, ac de mensa publica Caesari numeratis, cum in provinciis erant, iniquissimis modis accipiebant subditos, ut servatis omni studio foeneratori tabulis, ad opes ipsi magnas venirent; praesertim cum ob eam rem ne lege repetundarum vel poena tenerentur, eis timendum non foret, quin maior pro immanitate caedium ac rapinarum gloria speranda; quandoquidem eorum scelerum nomina iam illis industriae verterentur. Verum Iustinianus postquam horum quemque qui magistratus haberent, evasisse opulentissimum observasset, calumniis irretito omnes omnino pecunias illico detraxit. Legem scripserat, ut qui magistratus provinciaeque peterent, sacramento profiterentur nullis se unquam ra-

τοὺς ἴσασθαι, καὶ μήτε τι δώσειν τῆς ἀρχῆς ἕνεκα μήτε λήψασθαι. ἀράς τε πάσας ἐπέβουλεν, ὅσαι πρὸς τῶν παλαιωτάτων ὠνομασμέναι εἰσιν, ἣν τις τῶν γεγραμμένων ἐκβαλεῖ. ἀλλὰ τοῦ νόμου τε-
 5 νόςτος οὐπω ἐνιαυτὸν αὐτὸς μὲν τῶν γεγραμμένων καὶ κατηραμέ-
 10 νων ὀλιγορήσας, καὶ τῆς ὑπὲρ τούτων αἰσχίνης ἀδέεστερον τὰ
 τιμήματα τῶν ἀρχῶν ἐν παραβύστῳ, ἀλλ' ἐς τὸ δημόσιον τῆς ἀγο-
 ρᾶς ἔπραττεν. οἱ δὲ τὰς ἀρχὰς ὠνημένοι διώμοτοι μᾶλλον ἢ
 πρότερον πάντα ἐσύλων. ὕστερον δὲ καὶ ἄλλο τι ἐπέτεχνήσατο
 ἀκοῆς κρεῖσσον. τῶν ἀρχῶν, ὡς περ ἀξιοτάτας ἐν τε Βυζαντίῳ **D**
 10 καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις ᾗτο εἶναι, οὐδέτι ἀπεμπολᾶν ἔγνω ἤπερ
 τὰ πρότερα, μισθωτοὺς δὲ διερευνώμενος χειροτόνει, τάξας αὐ-
 τοῖς ὅτι δὴ μισθαροῦντας ἀποφέρειν αὐτῷ τὰ χωρία πάντα.
 οἱ δὲ τὴν μισθωσιν κεκομισμένοι ἀδέεστερον ζυμφορήσαντες ἐκ
 15 πάσης γῆς ἅπαντα ἔφερον καὶ περιήρχετο μισθοφόρος ἕξουσία
 τῷ τῆς ἀρχῆς ὀνόματι καταληξιζομένη τοὺς ὑπηκόους. οὕτως ὁ
 βασιλεὺς ἀκριβολογούμενος τὸν ἅπαντα χρόνον ἐκείνους ἐπίστη
 τοῖς πράγμασιν οἱ δὲ πάντων κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον μαρῶ- **P 62**
 20 ται οἶσαν, ἀεὶ τε τὸ κακὸν τοῦτο ἰχνηλατῶν κατετόγγαεν. ἤνικα **A 94**
 οὐκ ἀμέλει τοὺς πρώτους πονηροὺς ἐπὶ τῆς ἀρχῆς κατεστήσατο ἐς
 20 φῶς τε αὐτῶν ἢ τῆς δυνάμεως ἕξουσία τὴν κακοτροπίαν ἐξήνεγκεν,
 ἐθανμάζομεν γε ὕπως δὴ κακότητι τοσαύτην ἀνθρώπου φύσις
 ἐχώρισεν. ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς οἱ χρόνῳ τῷ ἀρχὰς ἐκδέξάμενοι πολ-
 λῷ τῷ περιόντι παρελᾶν ἴσχυσαν, διηγοροῦντο πρὸς ἀλλήλους οἱ
 ἀνθρωποι ὄντινα τρόπον οἱ πρόσθεν πονηροῦται δόξαντες τοσού-
 9 ἀπεμπολᾶν] ἀπεμπολεῖν AP. 12. ὅτι δὴ μισθαροῦντας Alem.
 ὅτι διαμισθαροῦντας AP. *ibid.* χωρία] Suspectum, REIK.

pinis foedaturos, nihilque daturus pro dignitatibus, vel accepturos, qui secus
 fecissent, diris omnibus more maiorum devoverentur. A lata lege vix annus
 abierat, cum ipse decreto, dirarum obnunciatione, pudoreque neglectis, dig-
 nitates haud obscure, sed palam in foro per summam impudentiam pretio di-
 vendidat; ac dignitatum licitatores periuri foedius quam antea omnia rape-
 rent. Demum illud etiam excogitavit, quod pene incredibile memoratu est;
 Byzantii atque municipiorum summos quosque magistratus haud amplius ve-
 nales habere collibuit; verum quosdam eis praeficere conductitios, pacta
 mercede, qui omnes ad eum locorum proventus conveherent. Illi accepto
 stipendio undecumque terrarum per impudentiam susque deque trahebant om-
 nia comportabantque. Videres magistratum conductitium huc atque illuc
 oberrantem, praelatoque nomine dignitatis in provinciales saevientem. In
 magno id semper negotio Iustinianus habuit, nec sua illum fefellit industria;
 ut quique sine controversia consceleratissimi rebus praecessent. Cum ergo
 primum nefarios ad dignitates evexit, eorumque improbitatem potestatis li-
 centia prodidit, perquam mirum visum est, si tantam ferre posset malignita-
 tem humanum ingenium: at illos ubi longo intervallo successores superassent,
 quaerebant homines, qui tandem visi priores illi longe flagitiosissimi ab his

- τω παραλόγω, ἕτε αὐτοὶ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ γεγονότες ἐν τοῖς σφε-
B τέροις ἐπιτηδεύμασι, πρὸς τῶν ἐπιγεγενημένων ἡσθήθησαν, αὐ-
 θίς τε οἱ τρίτοι τοὺς δευτέρους ὑπερηκόντισαν πονηρίᾳ τῇ πύσῃ,
 καὶ μετ' ἐκείνους ἕτεροι τοῖς τῶν ἐγκλημάτων καινοτομήμασιν ὄνο-
 μα χρηστῶν τοῖς φθάσασι προσετέριψαντο. μηχανομένου δὲ τοῦ 5
 κακοῦ πῦσιν ἐκμεμαθημένοι τῷ ἔργῳ ξυνέβη ὅτι δὴ τοῖς ἀνθρώποις
 ἐπ' ἄπειρον μὲν ἡ πονηρία φύεσθαι εἴωθε, μαθήσει δὲ τῶν προ-
 γεγενημένων ἐκτρεφομένη καὶ τῇ τῆς παρουσίας ἐξουσίᾳ ἐς τὸ λυ-
 μαινεσθαι τοῖς παραπλίτουσιν ἐξυγομένη ἐς τοσόνδε αἰὲ ἐξικνεῖσθαι
 δοκεῖ ἐς ὅσον δύναται ἢ τῶν βλαπτομένων σταθμῶσθαι δόξα. Ῥω- 10
C μαίοις μὲν οὖν τὰ γε ἀμφὶ τοῖς ἄρχουσι ταύτῃ πη εἶχε. πολλάκις
 δὲ καὶ Οὐννων πολεμίων στρατῶ ἀνδραποδίσασί τε καὶ ληισαμένοις
V 322 τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν οἱ Θρακῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν στρατηγοὶ βεβου-
 λυμένοι ἀναχωροῦσιν ἐπιθήσεσθαι ἀνεπήδησαν, ἐπεὶ βασιλέως
 Ἰουστινιανοῦ γράμματα εἶδον, ἀπεροῦντα σφίσι τὴν ἐς τοὺς βαρ- 15
 βάρους ἐπίθεσιν, ἀναγκαίων αὐτῶν ἐς ξυμμαχίαν Ῥωμαίοις ὄντων
 ἐπὶ Γότιθους ἴσως ἢ ἐπὶ ἄλλους πολεμίων τινάς. καὶ ἀπ' αὐτοῦ
A 95 οἱ βάρβαροι οὗτοι ἐληλθόντο μὲν ὡς πολέμοιοι καὶ ἡνδραποδίζοντο
 τοὺς τῆδε Ῥωμαίους, ξύν τε τῇ ἄλλῃ λεία καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις
 αἰτέ φίλοι καὶ ζύμμαχοι Ῥωμαίοις ὄντες ἐπ' οἶκον ἀπεχομίζοντο. 20
D πολλάκις δὲ καὶ γεωργῶν τῶν ἐνταῦθά τινες, παίδων τε σφετέρων
 καὶ γυναικῶν πόθῳ ἐξηνδραποδισμένων ἡγμένοι, ἀθρόοι τε γεγενη-
 μένοι ἀναχωροῦσι πολλοὺς κτείναντες, καὶ αὐτῶν τοὺς ἵππους ἴσχυ-

2. ἐπιγεγενημένων Reisk. ἐπιγεγενησομένων A. ἐπιγεγενομένων vel
 ἐπιγεγενησαμένων Alem. 8. παρουσίας ἐξουσίᾳ] παρανομίας vel
 ἀρχῆς ἐξουσίᾳ Reisk. ἐξουσίας περιουσίᾳ Alem. 15. ἀπεροῦντα
 Alem. ἀπερ οὖν τὰ AP. 19. ξύν τε Reisk. ξύν δὲ AP.
 23. ἀναχωροῦσι] ἀναχωροῦντας Alem. ἐπιθέμενοι pro γεγενημένοι
 Reisk. *ibid.* καὶ αὐτῶν Pm. καὶ om. AP.

tantopere vincerentur, ut boni prohibere ab ipsis iam factis haberi possent :
 tertii vero, et ab his alii deinceps sic priorum debilitarunt facinora, nova ro-
 bustioris improbitatis industria, ut illis optimum nomen famamque concilia-
 rint. Sic vero publicis gravescentibus malis, periculo compertum est, nul-
 lis circumscribi certis terminis humanam improbitatem, quae si maiorem ex-
 emplo coalescat, atque dignitatis licentia in subditorum perniciem exeratur,
 quo tandem possit evadere non nisi afflictorum aerumnis perpendi queat.
 Romanis hoc statu res magistratuum fuit. Saepae accidit, ut Hunnos in Ro-
 manorum praedatoria manu grassantes, iam iamque recessuros, Thracum,
 atque Illyriorum duces aggredi constituerint, simul acceptis a Iustiniano ea
 super re litteris, utpote socii imperii Romani, atque adversus Gothos alios-
 que Romani nominis hostes, bellorum particeps. Barbari ea data opportu-
 nitate hostilem in modum Romanis afflictis domum sociali securitate redeunt
 abacta praeda atque captivis. Verum agrestes liberorum atque coniugum
 captivarum pietate stimulati, facto agmine abeuntes barbaros insectantur,

σαν ξὺν πάσῃ ἀφελῆσθαι τῇ λείᾳ, πραγμάτων μέντοι ἐς πείραν ἤλθον ἐνθὲνδε δυσκόλων. ἐκ Βυζαντίου γάρ τινες ἐσταλμένοι αἰκλιῆσθαι τε αὐτῶν καὶ λωβῆσθαι τὰ σώματα καὶ χρήμασι ζημιῶν οὐδὲμιᾶ ὀκνήσει ἤξιον, ἕως τοὺς ἵππους ἅπαντας δοῖεν οὔσπερ 5 τοὺς βαρβάρους ἀφείλοντο.

κβ'. Ἠνίκα δὲ βυσιλεύς τε καὶ Θεοδώρα τὸν Καππαδόκην P 63 Ἰωάννην ἀνείλον, ἀντικαθιστάναι μὲν ἐς τιμὴν τὴν αὐτοῦ ἤθελον, ἄνδρα δὲ τινα πονηρότερον εὔρειν ἐπὶ κοινῆς ἐποιοῦντο, περισκοπούμενοι τε τὸ τοιοῦτο τῆς τυραννίδος ὄργανον καὶ ἀπίστας διερευ- 10 νῶντες τὰς τῶν ἀνθρώπων γνώμας, ὅπως ἔτι θῦσον τοὺς ὑπηκόους ἀπολεῖν δύνωνται. ἐν μὲν οὖν τῷ παρυντικά Θεόδοτον ἀντ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς κατέστησαν, ἄνδρα οὐ καλοῖσθαι μὲν, οὐ σφόδρα δὲ ἀρέσκειν αὐτοῖς ἱκανὸν γεγονότα. ἕστερον δὲ ἅπαν διερευνῶμενοι περιτῆρχοντο. εὔρον δὲ παρὰ δόξαν ἀργυρόμοιβόν B 15 τινα Πέτρον δνύματι, Σύρον γένος, ὄνπερ ἐπίκλησιν Βαρσύμην ἐκάλουν· ὃς πάλαι μὲν ἐπὶ τῆς τοῦ χαλκοῦ τραπέζης καθήμενος κέρδη αἰσχροτάτα ἐκ ταύτης δὴ ἐπορρίζετο τῆς ἐργασίας, τὴν περὶ τοὺς ὀβολοὺς κλοπὴν εὖ μάλα τεχνάζων καὶ τοὺς αὐτῷ ξυμβάλλον- 20 τας αἰεὶ τῷ τῶν δακτύλων τάχει ἐκκρούων. δεξιὸς γὰρ ἦν κλέψαι μὲν τὰ τῶν αὐτῷ περιπετωκότων ἀναίδην, ἄλους δὲ δμόσαι καὶ τῶν χειρῶν τὸ ἀμάρτημα τῷ τῆς γλώττης περικαλέψαι θράσει. C ἐν δὲ τοῖς τῶν ὑπάρχων στρατιώταις καταλεχθῆεις ἐς τοσοῦτον A 96

8 ζημιῶν Alem. P. ζημιῶν A. 7. ἀντικαθιστάναι μὲν] Adde ἄλλον vel tale quid. ΑΛΕΚΗ. 8. ἐπὶ κοινῆς] διὰ κενῆς? RUSK. ibid. ἐποιοῦντο] ἐν σπουδῇ ἐποιοῦντο Alem. 9. καὶ ἀπ. REISK. Aberat καὶ. 13. ἅπαν] ἅπαντας Alem. ἅπαντα Pm. 15. τινα Alem. P. τς A. 20. μὲν τὰ Alem. μετὰ A et Suidas s. Θεόδοτος. μὲν P.

trucidant, captisque illorum iumentis sarcinariis praedas redimunt. At perip-commode res haec illis cecidit; nam Byzantio missi satellites, horum agrestium virgis, vulneribus cruciari corpora, fortunas atterere, quoad capta barbarorum iumenta redderentur.

22. Posteaquam Iustinianus, Theodoraque Ioannem Cappadocem per-diderunt, successorem loci quaesierunt alium, atque in communi exploratis singulorum ingenii curarunt suae tyrannidis, et subiectorum exitii ministrum hominem perversissimum. Interim Theodotum in eo gradu collocant, haud laudandis moribus virum, non iis tamen, quibus prorsus illis perplaceret. Tandem observatis omnibus, forte oblatus illis est Petrus quidam genere Sy-rus, cognomento Barsymes nummularius; is apud mensam aerariam olim assi-dens, quaestus ex aere circumforaneo foedissimos fecerat, perquam ingeniosa arte circumveniens exactores obolaribus furtis micantium digitorum celeritate interceptis; in quo tanta fuit industria et impudentia, ut cum deprehende-retur, deiceret, labentibusque digitis casum, et quidem audacter adscriberet. Hic inter praetorianos milites adscriptus eo improbitatis pervenit, ut Theo-

ἀτοπίως ἐλίλακεν ὥστε Θεοδώρα ἀρόσκειν τε ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐς τῶν ἀδίκων αὐτῆ βουλευμάτων ῥῆστα ὑπουργεῖν τὰ ἀμήχανα. διὸ δὴ Θεόδοτος μὲν, ὄνπερ μετὰ τὸν Καππαδόκην καταστησάμενοι ἔτυχον, τῆς τιμῆς αὐτίκα παρέλυσαν, Πέτρον δὲ ταύτη ἐπέστησαν, ὄνπερ αὐτοῖν διεπράξατο κατὰ νοῦν ἅπαντα. τοὺς τε 5 γὰρ στρατευομένους ἀποστερῶν τὰς ξυντάξεις ἀπάσας οὔτε αὐ-
D σχνυθῆεις οὔτε δέισας πάποτε ᾤφθη, ἀλλὰ καὶ ὠνόους τὰς ἀρχὰς ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον προῦθηκεν, ἀτιμότερας τε αὐτὰς καταστησάμενος ἀπεδίδοτο τοῖς ταύτην δὴ οὐκ ἀποκνοῦσιν τὴν ἀνοσίαν ἐμπορῶσθαι πρᾶξιν, ἐφίεις διαρρηδὴν τοῖς τὰς ἀρχὰς ὠνησιμέ-10 ροις ταῖς τῶν ἀρχομένων ψυχαῖς τε καὶ οὐσίαις ἢ βούλοιντο χρήσασθαι. αὐτῷ τε γὰρ εὐθὺς καὶ τῷ τῆς χώρας καταβεβληκότη τὸ τίμημα ἢ τοῦ σὺλᾶν τε καὶ ἄλλως ἀρπάζειν ἔξουσία ξυνέκειτο. καὶ προφει μὲν ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῆς πολιτείας ἢ τῶν βίων ὠνῆ, ἐπράττετό τε τὸ συμβόλαιον τῆς τῶν πόλεων διαφθορῆς, ἔν τε 15 τῶν δικαστηρίων τοῖς προῦχουσι καὶ τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς περιήρχετο λησιτῆς ἔννομος, ὄνομα τὴν πρᾶξιν τιθεῖς τὴν συλλογὴν
P 64 τῶν ἐπὶ τοῖς τίμημασι τῆς ἀρχῆς καταβεβλημένων χρημάτων, οὐκ ἐχούσης τινὰ ἐλπίδα τῆς τῶν ἁμαρτανομένων ἐπιστροφῆς. ἐκ πάντων δὲ τῶν τῇ ἀρχῇ ὑπηρετούντων, πολλῶν τε καὶ δοκίμων 20 ὄντων, τοὺς πονηροὺς ἀεὶ ἐς αὐτὸν εἴλακε. τοῦτο δὲ οὐκ αὐτὸς
V 323 ἔξήμαρτε μόνος, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ταύτην πρότερόν τε καὶ ὕστερον τὴν τιμὴν ἔσχον. ἤμαρτάνετο δὲ τοιοῦτο κἂν τῇ τοῦ μυγίστρου καλουμένη ἀρχῇ κἂν τοῖς παλατινοῖς, οἳ δὴ ἀμφὶ τε τὸς θησαυ-

14. τοῦ κεφαλαίου] Id est Iustiniani. RUSK. Praefecti praetorii vel imperatoris. MALT. 15. πόλεων Alem. P. πολεμίων A. 19. ἐκ Alem. P. καὶ A.

dorae si quis unquam arrideret, facilemque se praeberet ad viam nefariis eius consiliis inveniendam. Quare Theodoto Cappadocis successore a dignitate amoto, Petrum eidem praeficiunt; a quo sibi omnia ex sententia constituerentur. Principio is militem stipendio privare castrensi nullo pudore, vel metu aliquando visus est: deinde foedius quam antea venum dignitates exposuit; impiam negotiationem capessentibus pretio dedit viliorē; provincialium fortunās et animas istorum cupiditatibus plane concessit, sibi provinciaeque emptori, post numeratam pecuniam furandi rapiendive omni permissa potestate. Ex reipublicae capite procedebat animarum nundinatio. Conventa illa de profigandis urbibus in primariis tribunalibus, vel publico in foro agitata; ac tum in provinciam recessit grassator legitimus, nomine collector, corrasurus pecuniam pro adepta dignitate solutam, saevitia in fontes implacabili. Tandem Petrus ex sui officii ministeriis, quorum plurimi erant probati, tamen improbos ipse adhibuit; idque non ab eo solum peccatum est, sed ab aliis etiam, qui cum antea, tum post id temporis eam dignitatem attigere; eademque magister officiorum commisit, commiserere palatini largitionales, privatianique ac patrimoniales; demum omnes urbani, et municipales magi-

ροὺς καὶ τὰ πριβάτα καλούμενα τὸ τε πατριμόνιον ἐπιτελεῖν αἰεὶ A 97
 τὴν ὑπουργίαν εἰώθασιν, ἐν πάσαις τε συλλήβδην εἰπεῖν ταῖς ἐν
 Βυζαντίῳ καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις τεταγμέναις ἀρχαῖς. ἔξ οὗ γὰρ
 ὁδε ὁ τύραννος τὰ πράγματα διωκῆσατο ἐν ἀρχῇ ἐκάστη τοὺς τοῖς
 5 ἐπηρετοῦσι προσήκοντας πόρους πῆ μὲν αὐτὸς, πῆ δὲ ὁ τὴν τιμὴν
 ἔχων προσεποιούντο οὐδενὶ λόγῳ, οἱ τε αὐτοῖς ἐπιτάττουσιν ὑπουρ-
 γοῦντες πενόμενοι τὰ ἔσχατα πάντα τοῦτον τὸν χρόνον δουλοπρε-
 πέστατα ὑπουργεῖν ἠναγκάζοντο. οἴτου δὲ πολλοῦ κομιδῆ ἐς Βυ- B
 ζάντιον κεκομισμένον ἰσσεῖται μὲν ὁ πλείστος ἤδη, αὐτὸς δὲ τοῦ-
 10 τον πόλεσι ταῖς ἐώαις ἐπέβαλλε κατὰ λόγον ἐκάστη, καίπερ οὐκ
 ἔχοντα ἐπιτηδεῖως εἰς βρωσιν ἀνθρώπων, ἐπέβαλλέ τε, οὐχ ἥπερ
 ἀποδίδοσθαι τὸν κάλλιστον σίτον εἰώθει, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀξιώ-
 15 τερον, ἦν τε τοῖς ὠνουμένοις ἐπύναγκες χρήματα μεγάλα προεμί- C
 νοις ἐπὶ τιμήμασι φορτικωτάτοις, εἶτα τὸν σίτον ἐς τὴν θάλασ-
 20 σαν ἢ ἐς τινα ὑδροχόην ἀπορριπτεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ σίτου ἀκραιφ-
 νοῦς τε καὶ οὐπω σεσηπότος μέγα τι πλῆθος ἐνταῦθα ἀπέκειτο,
 καὶ τοῦτο πλείσταις τῶν πόλεων ταῖς σίτου ὑποσπανιζούσαις ἀπεμ-
 πολᾶν ἔγνω. ταύτῃ γὰρ διπλάσια τὰ χρήματα ἐποίει ἥπερ τοῖς
 ὑποτελεῖσι τὸ δημόσιον ὑπὲρ τουτουὶ τοῦ σίτου τὰ πρότερον ἐλελύ-
 20 γιστο. ἀλλ' ἐπεὶ ἐς νέωτα οὐκέτι ὁμοίως ἢ τῶν καρπῶν φορὰ
 ἤμαζεν, ἐνδεοτέρως δὴ ἢ κατὰ τὴν χρεῖαν ἐς Βυζάντιον ὁ σιτα-
 γωγὸς στόλος ἀφίκετο, Πέτρος τοῖς παροῦσι διαπορούμενος, ἐκ
 τῶν ἐν τε Βιθυνίᾳ καὶ Φρυγίᾳ καὶ Θράκῃ χωρίων περᾶσθαι D

15. ὑδροχόην Alem. ὑδροχόαν AP. 17. πλείσταις τῶν πόλεων
 Alem. P. πλείστων τῶν πολεμίων A. ibid. ἀπεμολᾶν Alem.
 ἀπεμολεῖν AP. 18. ἥπερ Alem. P. ἄπερ A. 19. τουτουὶ
 Alem. P. τοῦτο δὲ A. 21. ἤμαζεν Alem P. ἢ ἀμάζειν A.
 22. ἐκ τῶν add. Alem. 23. περᾶσθαι Alem. πειρᾶσθαι AP.
 et Suidas s. συνωνή.

stratas. Ex quo enim tyrannus hic rempublicam cepit, cuiusque dignitatis ministeriorum merces vel ab eo, vel a praefectis pro stelus intercepta est; ipsiq̄e coacti nihilominus sunt tanquam villissima mancipia, summa licet pressi egestate illis imperitantibus toto hoc tempore deservire. Frumentum largissime importati maxima iam pars computruerat; id ipse licet hominibus cibo non caset, pro rata parte atque portione civitatibus orientis emendam imperat longe maiore pretio quam optimum quodque esset. Oppidanū emptores in eam fortunam devenerant, ut iniquo coemptum pretio triticum denique in mare vel cloacas abicerent. Quod vero integrum et incorruptum, illudque copiosissimum Byzantiū servabatur, quae annonae difficultate laborarent urbibus vendendum curat duplo quam frumentariis provinciis vectigali publico constitutum fuerat. Ubi vero proximo anno arctior annona fuit, et frumentaria classis tenuior quam pro necessitudine Byzantium appulit, Petrus in his angustiis remediū inops atque consilii, tamen ex Bithyniae, Phrygiae Thraciaeque agris magnam annonae copiam curat exportandam, coa-

μέγα τι χρήμα σίτου ἤξιον. ἦν τε ἀναγκαῖον τοῖς ταύτῃ οἰ-
 καῦσι μέχρι μὲν ἐς τὴν θάλασσαν πόνω πολλῶ τὰ φορτία φέρειν,
 A 89 ἐς Βυζάντιον δὲ ξὺν κινδύνῳ αὐτὰ ἐσκομιζέσθαι καὶ βραχέα μὲν
 τιμῆματα δῆθεν τῷ λόγῳ πρὸς αὐτοῦ φέρεσθαι, τὴν ζημίαν δὲ
 αὐτοῖς ἐς τοσόνδε μεγέθους καθίστασθαι ὥστε ἀγαπᾶν ἦν τις αὐ- 5
 τοὺς ἐψή τὸν τε σίτον τῷ δημοσίῳ χαρίζεσθαι καὶ τίμημα ἕτερον
 ὑπὲρ αὐτοῦ κατατιθέναι. τοῦτ' ἔστι τὸ ἄγθος ὅπερ καλεῖν συν-
 ωνὴν νενομίκασιν. ἐπεὶ δὲ οὐδ' ὡς σίτος ἐν Βυζαντίῳ κατὰ τὴν
 χρεῖαν ἱκανὸς ἐγεγόνει, πολλοὶ τὸ πρῶγμα ἐς βασιλέα διέβαλλον.
 ἅμα δὲ καὶ οἱ στρατευόμενοι σχεδὸν τι ἅπαντες, ἅτε τὰς εἰλωθνίας 10
 οὐ κεκομισμένοι ξυντάξεις, θορόβιῳ τε ἀνὰ τὴν πόλιν καὶ ταραχῇ
 πολλῇ εἶχοντο. βασιλεὺς μὲν οὖν ἤδη τε αὐτῷ χαλεπῶς ἔχειν
 ἔδοξε καὶ παραλύειν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς ἤθελε διὰ τε ταῦτα ἄπερ
 P 65 ἐρρήθη καὶ ὅτι χρήματα δαιμονίως μεγάλα ἠκηκόει αὐτῷ ἀποκε-
 κρῦφθαι, ἄπερ ἐκ τοῦ δημοσίου σεσυληκῶς ἔτυχε. καὶ ἦν δὲ οὐ- 15
 τως. Θεοδώρα δὲ τὸν ἄνδρα οὐκ εἶα. ἐκτόπως γὰρ τὸν Βαρσύ-
 μην ἠγάπα. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τῆς τε πονηρίας ἕνεκα καὶ τοῦ τοῖς κα-
 τηκόοις διαφερόντως λυμάνεσθαι. αὐτῆ τε γὰρ ὠμοσύνη ἦν καὶ
 ἀπανθρωπίας ἀτεχνῶς ἔμπλεως καὶ τοὺς ὑπουργοῦντας ἤξιον τὰ
 ἐς τὸν τρόπον αὐτῇ ὡς μάλιστα ἐπιτηδεῖως ἔχειν. φασὶ δὲ αὐ- 20
 τὴν καὶ καταμαγευθεῖσαν πρὸς τοῦ Πέτρον ἀκούσιον αὐτῷ εὐνοί-
 κῶς ἔχειν. περὶ τε γὰρ τοὺς φαρμακείας καὶ τὰ δαιμόνια περιέρ-
 γως ἐσπονδάκει ὁ Βαρσύμης οὗτος, καὶ τοὺς καλουμένους μανι-
 χαίλους ἐτεθήπει τε καὶ αὐτῶν προστατεῖν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς οὐδαμῇ
 B ἀπηξίου. καίτοι καὶ ταῦτα ἡ βασιλις ἀκούσασα οὐ μεθήκε τὴν 25

6. τῷ δημοσίῳ Suidas. οἶκω δημοσίῳ AP.

7. συνωνίην Suidas.

συνωνεῖν AP.

ctis colonis eam ad maritima primum loca magno labore, deinde non minore periculo Byzantium convehere; pretia pro re vilissima accipere, damnum denique tum grande referre, ut potius haberent frumento publicis horreis condonato pretium insuper duplum persolvere. Hoc onus vocari annonae consuevit. Cum vero ad urbis necessitatem neque haec satis frumentatio fuisset, plerique rem ad imperatorem deferunt, omnesque fere ordines militares aere diruti tumultuantur per civitatem turbasque concitant, sic ut iratio iam illi Caesar fieret; magistratum et iis de causis adempturus, et quod haud vana fama audisset, plane grandes ei divitias esse in latebris ex peculatu. Verum cohibuit coniugem Theodora, ut quae Barsamen impotenter amaret, et de malis artibus, ut ego quidem reor, deque insigni adversus subiectos saevitia. Nam cum ipsa in primis esset animo ad crudelitatem comparato, et prorsus plena inhumanitate, sic et moribus coniunctissimos ut haberet ministros curavit. Sed alia fama est; Petrum sibi Theodora animum alioquin alienum praestigiis devinxisse, utpote qui impense operam veneficiis ac daemonibus dedisset, et de his studiis Manichaeos suspiceret, eisque palam praesidio esse

ἐς τὸν ἄνθρωπον εὐνοίαν, ἀλλὰ μᾶλλον ἔτι διὰ ταῦτα περιστέλλειν
 τε καὶ ἀγαπᾶν ἔγνω. μύθοις τε γὰρ καὶ φαρμακεῦσι καὶ αὐτῇ
 ὁμιλήσασα ἐκ παιδός, ἄτε τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῆν ἐς τοῦτο
 ἀγόντων, διεβίω πιστεύουσα τε τῷ πράγματι τούτῳ καὶ αὐτῷ τὸ A 99
 5 φαρσεῖν ἐς αἰὲ ἔχουσα. λέγουσι δὲ καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν οὐ το-
 σοῦτον θωπεύουσαν χειροῆθη ποιήσασθαι, ὅσον τῇ ἐκ τῶν δαιμο-
 νίων ἀνάγκη. οὐ γὰρ τις ἦν εὐφρων ἢ δίκαιος ὃδε ἀνὴρ ἢ ἐς τὸ
 ἀγαθὸν βέβαιος, ὥστε κρείσσων ποτὲ τῆς τοιαυτῆς ἐπιβουλῆς εἶναι,
 ἀλλὰ φόνων μὲν καὶ χρημάτων ἔρωτος διαφινῶς ἦσσιον, τοῖς δὲ
 10 αὐτὸν ἔξαπατῶσι καὶ κολακεύουσιν οὐ χαλεπῶς εἰκων. ἐν τε
 πράξεισι ταῖς μάλιστα οἱ ἐσπουδασμέναις μετεβάλλετό τε οὐδενὶ C
 λόγῳ καὶ κονιορτῷ ἐνδεδεχέστατα ἐμφερῆς ἐγγόνει. ταῦτά τοι
 οὐδέ τις τῶν αὐτοῦ ξυγγενῶν ἢ ἄλλως γνωρίμων ἐλπίδα τινά ποτε
 ἀσφαλῆ ἐπ' αὐτῷ ἔσχευ, ἀλλὰ μεταναστίσεις αὐτῷ ἐς αἰὲ τῆς ἐς V 324
 15 τὰ ἐπιτηδεύματα ἐγίνοντο γνώμης. οὕτω τε καὶ τοῖς φαρμακεῦ-
 σιν, ὅπερ ἐρρήθη, ἐδέφοδος ὢν καὶ τῇ Θεοδώρῳ πόνῳ οὐδενὶ
 ὑποχείριος ἐγγόνει, καὶ ἀπ' αὐτοῦ μάλιστα ἢ βασιλῆς ἄτε σπου-
 δαῖον τὰ τοιαῦτα Πέτρον ὄντα ὑπερηγάπη. ἀρχῆς μὲν οὖν ἤς τὰ
 πρότερον εἶχε βασιλεὺς αὐτὸν παρέλκυσε μόλις, Θεοδώρου τε ἐγκει-
 20 μένης οὐ πολλῷ ὕστερον ἄρχοντα τῶν θησαυρῶν αὐτὸν κατεστή-
 σατο, Ἰωάννην παραλύσας ταύτης δὴ τῆς τιμῆς, ὅπερ αὐτῆν
 παρειληφῶς μισὶ πον ὀλίγοις πρότερον ἔτυχεν. ἦν δὲ οὗτος ὁ D
 ἀνὴρ γένος μὲν Παλαιστίνος, πρῶτος δὲ καὶ ἀγαθὸς ἄγαν, καὶ
 οὐδέ πορρῆσθαι χρημάτων ἰδικῶν πόρους εἰδὼς, οὐδέ τῳ λυμη-

23. ὁ ἀνήρ] ὁ om. AP.
 ἰβιδ. Παλαιστίνος Alem.

ἰβιδ. γένος Alem. P. γενόμενος A.
 Παλαιστῖναιος AP.

non dubitaret, idque licet non ignoraret Augusta, benevolentiae tamen in
 eam nihil remisit, quin ea re humanius complectebatur, ac diligebat, ut quae
 ab ineunte aetate cum magis atque veneficis (sua huc arte adacta) consueverat
 huic rei fidem habens, et ea nunquam non freta. Namque Iustiniano non
 tam delinimentis quam, ut ferunt, daemonum vi mansuetio usa est atque
 tractabili. Certe vir ille neque ea sollertia fuit, neque ingenio ad iustitiam
 bonumque ita composito, ut iis minime pateret insidiis, quin animo caedibus
 et avaritia plane prostrato, adulationibus atque deceptionibus exposito, et
 gravissimis in rebus facili non secus ac pulvisculus versari, ut nulla propin-
 quis vel amicis in illo firma certaue spes ostenderetur; mente denique huc
 atque illuc in incerto negotiorum vaga; sane veneficis aggredientibus, et ex-
 pugnantibus Theodora peropportuna. Quare Petrum ab his artibus instru-
 ctum amavit Augusta ut quae maxime; quem licet imperator vix aegre de
 praetoriana praefectura tandem dimisisset, paulo post nitente Theodora ae-
 rario praefecit, ea dignitate Joanni abrogata, qui paucis ante mensibus illam
 susceperat. Is erat genere Palaestinus insigni vir mansuetudine ac probi-
 tate, qui ne in re quidem familiari instituere sibi quaestum sciverit, neque

νάμενος πώποτε τῶν πάντων ἀνθρώπων. ἀμείλει καὶ διαφερόντως ἡγάπων αὐτὸν ὁ λεῶς ἄπας. διὰ τοι τοῦτο Ἰουστινιανὸν τε καὶ τὴν ὁμόζυγα οὐδαμῆ ἤρεσκεν, ὅπερ ἐπειδὴ τῶν σφίσιν ὑποργούντων καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν παρὰ δόξαν τινὰ ἴδοιεν, ἠλεγγιώντες
 A 100 καὶ δυσφορούμενοι ἐς τὰ μάλιστα πάση μηχανῇ αὐτὸν ὅτι τάχιστα⁵ διωθεῖσθαι ἐν σπουδῇ ἐποιοῦντο. οὕτω γοῦν καὶ τοῦτον τὸν Ἰωάννην ὁ Πέτρος ἐκδεξάμενος Θησαυρῶν τε τῶν βασιλικῶν προὔστη
 P 66 καὶ συμφορῶν αὐθις μεγάλων αἰτιώτατος ἦυσι γέγονεν. ἀποτεμνόμενος γὰρ τῶν χρημάτων τὸ πλεῖστον μέρος, ἅπερ ἐν παραψυχῆς λόγῳ πολλοῖς χορηγεῖσθαι ἀνὰ πᾶν ἔτος πρὸς βασιλείας ἐκ 10 παλαιοῦ διατέτακται, αὐτὸς μὲν τοῖς δημοσίοις οὐ δέον ἐπλοῦται καὶ μοῖραν ἐνθὲνδε βασιλεῖ ἀνέφερεν. οἱ δὲ τὰ χρήματα περιηρημένοι ἐν πένθει μάλῳ περιεκάθηντο, ἔπει καὶ τὸ χρυσοῦν νόμισμα οὐχ ἤπερ εἰώθει ἐκφέρειν ἤξιον, ἀλλ' ἔλασσον αὐτὸ καταστησάμενος, πρῶγμα οὐδεπώποτε γερονὸς πρότερον. τὰ μὲν 15 ἀμφὶ τοῖς ἄρχουσι βασιλεῖ ταύτῃ πη εἶχεν. ὅπως δὲ τοὺς τὰ χωρία κεκτημένους πανταχοῦ πη διέφθειρεν ἐρῶν ἐρχομαι. ἀπέχρη μὲν οὖν ἡμῖν εἰπεῖν τῶν ἐς τὰς πόλεις ἀπύσους στελλομένων ἀρχόντων ἐπιμνησθεῖσιν οὐ πολλῶ πρότερον καὶ τούτων δὴ τῶν ἀνθρώπων σημῆναι τὰ πάθη. πρῶτους γὰρ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι τοὺς 20 τῶν χωρίων κυρίους βιαζόμενοι ἐληίζοντο, καὶ ὡς δὲ τᾶλλα ἂ εἴρηται πάντα.

B *κγ*. Πρῶτα μὲν εἰθισμένοι ὄν ἐκ παλαιοῦ ἕκαστον τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχοντα οὐχ ἄπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τοῖς τῶν

14. ἡξίον Reisk. ἡξίον AP. 16. *πη*] ποι AP. 18. *εἰπεῖν* delet Alem. οὐδὲν ἄλλο εἰπεῖν Reisk. 20 *σημῆναι*] *σημῆνασι* Reisk. *ibid.* οὗτοι Alem. P. οὕτω A. 21. *ἂ εἴρηται* Alem. *εἰρήσεται* AP.

villum aliquando hominum laeserit. Quare quemadmodum in oculis erat multitudinis, ita Iustiniano ac Theodoraе minime gratus; qui uti quemque ex administris bonum probumque praeter opinionem experti sunt, hunc penitus stomachati aversatique omni curarunt studio quamque citissime abigendum. Ergo Petrus post Ioannem aerario praefectus, magnarum omnibus fuit calamitatum auctor, maxima ex parte imminuta pecunia, quae sublevandis multorum rebus prisco more, institutoque Caesaris quotannis impartienda erat; ex hoc aere publico sua ad principem parte delata, iniquas sibi opes hic inventit; interim in squalore iacuerunt, quibus extenuata ea foret largitio. Aureum item numisma, quod nunquam antea factitatum est, cudit minus, et erogavit. Haec magistratum facies sub hoc principe fuit. Quemadmodum vero praediorum possessoribus corruptum iverit rem, dicam; licet istorum explicandis aerumnis vel ea sat essent, quae de praefectis in provincias discedentibus paulo ante commemoravi; cum ante alia omnia, quae narraui, si praediorum dominos per vim diripiendos curarent.

23. Fuit Romanis imperatoribus mos perantiquus, ut quae superessent

δημοσίων ὀφλημάτων λευκάνοις τοὺς κατηκόους δωρεῖσθαι πάν-
 τας, τοῦ μήτε τοὺς ἀπορουμένους τε καὶ ὄθεν ἂν ἐκτίνοιν τὰ λεί-
 ψανα ταῦτα οὐδαμῆ ἔχοντας διηρηκὲς ἀποπνίγεσθαι μήτε τοῖς
 φορολόγοις σκήψεις παρέχεσθαι, συκοφαντεῖν ἔχειροῦσι τῶν τοῦ
 5 φόρου ὑποτελῶν τοὺς οὐδὲν ὀφείλοντας, οὗτος ἐς δύο καὶ τριάνοντα
 ἐτῶν χρόνον οὐδὲν τιοῦτο ἐς τοὺς κατηκόους εἰργάσατο. καὶ A 101
 ἀπ' αὐτοῦ τοῖς μὲν ἀπορουμένοις ἀναγκαιὸν ἦν ἀποδρῶναι τε γῆν C
 καὶ μηκέτι ἐπανέναι. καὶ οἱ συκοφάνται τοὺς ἐπιεικεστέρους
 ἀπέκναιον κατηγορίαν ἐπανασείοντες, ἅτε τὸ τέλος ἐνδεικτέρας ἐκ
 10 παλαιῶ καταβάλλοντας τῆς ἔγκειμένης τῷ χωρίῳ φορᾶς. οὐ
 γὰρ ὅσον οἱ ταλαίπωροι τὴν καινὴν τοῦ φόρου ἀπαγωγὴν ἐδεδί-
 σαν, ἀλλὰ καὶ χρόνων τοσοῦτων τὸ πλῆθος οὐδὲν προσῆκον
 βαρύνεσθαι φόροις. πολλοὶ γοῦν ἀμέλει τὰ σφέτερα αὐτῶν τοῖς
 συκοφάνταις ἢ τῷ δημοσίῳ προέμενοι ἀπηλλάσσοντο. ἔπειτα
 15 δὲ Μήδων μὲν καὶ Σαρακηνῶν τῆς Ἀσίας γῆν τὴν πολλήν, τῶν D
 δὲ δὴ Οὐγγῶν καὶ Σκλαβηρῶν ξύμπασαν Ἐδρώπην ληϊσμένων,
 καὶ τῶν πόλεων τὰς μὲν καθελόντων εἰς ἔδαφος, τὰς δὲ ἀργυρο-
 λογησάντων ἐς τὸ ἀκριβὲς μάλιστα, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἔξανδρα-
 ποδισάντων ξὺν χρήμασι πᾶσιν, ἔρημόν τε τῶν οἰκητόρων κατα-
 20 στησαμένων χώραν ἐκάστην ταῖς καθ' ἡμέραν ἐπιδρομαῖς, φόρον
 μὲν οὐδεὶ τῶν ἀπάντων ἀφήκε, πλὴν γε δὴ ὅσον ἐνιαυτοῦ ταῖς
 ἀλούσαις τῶν πόλεων μόνον. καίτοι εἰ καθ' ἕπερ' Ἀναστάσιος βα- V 325
 σιλεὺς ἐπέτατες ταῖς ἀλούσαις τὰ τέλη ἐπιχωρεῖν ἔγνω, οἶμαι δ' P 67

8. τοὺς ἐκ. Alem. P. καὶ ἐκ. A. 15. γῆν τῆν] γῆν recte delet
 Reisk. 16. ξύμπασαν P. καὶ ξύμπασαν A. καὶ Γότθων (vel
 Ἄντων) ξύμπασαν Alem.

aevis alieni publici partes tenuiores, harum remissionem non semel, sed ite-
 rum ac saepius subditis darent, ne qui attritis fortunis nomina haec dissolven-
 do non essent, perpetuo in his angustiis versarentur, neve indebito exagi-
 tandi vectigales ansam quaestores haberent. Hic autem princeps intra annos
 duos atque triginta nihil tale subiectis condonavit; ob id egentibus desperato
 reditu fugiendum erat, probi quique a calumniatoribus urgeri interminanti-
 bus accusationibus tanquam olim persolutis publicis minus quam ad constitu-
 tum praediis tributum. Quare miseri non tam novam vectigalis impositionem
 veriti quam longissimi temporis gravem atque iniquam exactionem, crimino-
 sis hominibus vel fisco suis praediis cessere. Praeterea Asia magna ex parte
 Persarum et Saracenorum armis, Europa universa Hunnorum atque Sclebe-
 norum populationibus belloque Gotthico devastatis, aequatis solo urbibus,
 accisis penitus opibus, populis in servitutem cum fortunis abductis, direptis
 quotidie regionibus, et ab colonis desertis; nullas tamen Iustinianus, nisi
 captas ipsas urbes duntaxat a vectigalibus liberas, idque omnino per annum
 esse voluit. Qui, si vel septennalem, ut Anastasius imperator, illis indul-
 gisset publicorum dissolutionem, ne sic quidem satis pro rei ac temporis con-

ἂν αὐδ' ὡς αὐτὸν πεποιῆσθαι τὰ δέοντα. ἐπεὶ Καβάδης μὲν
 ταῖς οἰκοδομαῖς ὡς ἥμισυ λυμηνάμενος ἀπιὼν ὤχετο, Χοσρόης
 δὲ ἅπαντα πυρπολήσας καθείλεν εἰς ἔδαφος, μέλλω τε προσετρί-
 ψατο τοῖς περιπεπωκόσι τὰ πάθη. καὶ τούτοις μὲν τοῖς ἀνθρώ-
 ποις ὁσπερ τὸ γελοιῶδες τοῦτο τοῦ φόρου ἀφῆκε καὶ τοῖς ἄλλοις⁵
 ἄπασιν, πολλὰκις μὲν δεξαμένους τὸν Μήδων στρατὸν, διηκεῖς δὲ
 Οὐννων τε καὶ βαρβάρων Σαρακηνῶν γῆν τὴν ἑῶαν ληισαμένων,
 οὐδὲν δὲ ἦσσαν καὶ ἐπὶ τῆς Εὐρώπης βαρβάρων ταῦτα ἐργαζομέ-
 Β των αἰεὶ καὶ κυθ' ἐκάστην τοὺς ἐκείνη Ῥωμαίους, βασιλεὺς οὗτος
 Α 102 χαλεπώτερος ἐδῆς γέγονε βαρβάρων ὑπάντων. συνωναῖς τε γὰρ¹⁰
 καὶ ταῖς καλουμέναις ἐπιβολαῖς τε καὶ διαγραφαῖς οἱ τῶν χωρίων
 κύριοι τῶν πολεμίων ἀνακεχωρηκότων αὐτίκα μάλα ἠλλοκοντο. ὅ
 τι δὲ τὰ ὄνόματά ἐστί τε καὶ βούλεται ταῦτα, ἐγὼ δηλώσω. τοὺς
 τὰ χωρία κεκτημένους ἀναγκάζουσι τὸν Ῥωμαίων ἐκτρέφειν στρα-
 τὸν κατὰ τὸ μέτρον τῆς κειμένης ἐκάστῃ φορᾶς, τιμημάτων κα-¹⁵
 ταβαλλομένων οὐχ ἥπερ ἐφῆσιν ὁ παρῶν τῇ χρεῖα καιρὸς, ἀλλ'²
 ἥπερ ἔξεστι καὶ διώρισται. οὐ διερευνώμενοι δὲ, εἴπερ αὐτοῖς
 ἐπιτήδεια ἐν τῇ χώρᾳ ξυμβαίνει, περιεσθηκέ τε τοὺς δειλοὺς τού-
 τους ἀνάγκη τὰ μὲν ἐπιτήδεια στρατιωταῖς τε καὶ ἵπποις ἐσκομίζε-
 C σθαι, πάντα ὠνούμενους αὐτὰ τιμημάτων πολλῶν ἐς ἄγαν ἀξιο-²⁰
 τέρων καὶ ταῦτα ἐκ χώρας μακρὰν που οὔσης, ἂν οὕτω τόχοι, ἐς
 τὸ χωρίον ἀποκομίζειν, οὗ δὴ τὸ στρατόπεδον ξυμβαίνει εἶναι,
 μετρεῖν τε τοῖς τῶν στρατιωτῶν χορηγοῖς, οὐ καθάπερ πᾶσιν ἀν-
 θρώποις νόμος, ἀλλ' ἥπερ ἐκείνοις ἂν βουλομένοις εἴη. καὶ τοῦτ'

15. οὐ τιμημάτων καταβαλλομένων οὐδ' ἥπερ ἔξεστι καὶ ἐφῆσιν
 ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἥπερ διώρισται. οὐ διερευνῶσι γὰρ εἴπερ αὐτοῖς
 τὰ ἐπιτήδεια Reisk. 17. ἔξεστι] ἐξετέθη Alem.

ditlone fecisset. Cabades enim sartis tectis focus arisque victor discessit; at
 Chosroes omnibus igni ferroque ad terram afflictis, eo graviore populis in-
 tulit calamitates. Verum enimvero' fimeet quos deridicula plane tributii parte
 relevasset, ac caeteri praeterea, qui saepe ingruentes Persas, sive Hunnos,
 Saracenosque per orientem, vel qui per Europam constituti Romani barba-
 ros alios praedabundos quotidie passi forent, Iustinianum omnibus saeviore
 barbaris experiebantur; cuius statim ab hostium discessu, annonae, imposi-
 tionum, descriptionumque decretis quique praediorum domini irretirentur.
 Ha vero decreta quae continerent, expediam. Agrorum possessores pro sua
 quique portione annonae copiam Romano militi suppeditare iubentur; huius-
 que summa vectigalis non ad praesentis rei difficultatem, sed ad publicam
 sanctionem eis penditur; si vero com meatus ad equos militesque suis in prae-
 diis non suppetant, gravi miseris coemendi pretio sunt, et ex remotiore etiam
 provincia, si res ita ferret, ad castra, et tibi miles stationem habet, con-
 vehendi; simul et exercitus optionibus metiendi pro illorum libidine, non ex
 aequa hominum aestimatione. Annonam hanc rem appellant; qua praedio-

ἔστι τὸ πρᾶγμα ὅπερ συνωνή καλεῖται, ἐξ οὗ δὴ ἡπάσιον ἐκνευρί-
σθαι τοῖς τῶν χωρίων κυρίοις ξυμβαίνει. φόρον γὰρ ἀπ' αὐτοῦ
τὸν ἐπέτειον οὐχ ἤσσονα ἢ δεκαπλασίονα κατατιθέναι σφίσι ἐπά-
ναγκες, οἷς γε οὐ μόνον τῶ στρατῶ χρηγεῖν, ἀλλὰ καὶ σίτον ἐς
5 Βυζάντιον πολλάκις διακομίζειν ταῦτα πεπονθόσι ξυνέπειεν, ἐπεὶ
οὐχ ὁ Βαρσύμης καλούμενος μόνος τὸ τοιοῦτο ἄγος ἐξαμαρτάνειν
τετόλμηκεν, ἀλλὰ καὶ πρότερον μὲν ὁ Καππαδόκης, ὕστερον δὲ D
οἱ ματὰ τὸν Βαρσύμην τοῦτο δὴ τὸ τῆς ἀρχῆς παραλαβόντες
ἄξιωμα. τὰ μὲν οὖν τῆς συνωνῆς ταύτη πη ἔχει· τὸ δὲ τῆς
10 ἐπιβολῆς ὄνομα ὕλεθρός τις ἐστὶν ἀπρόοπτος ἐξαπιναιῶς τοῖς τὰ
χωρία κεκτημένοις ἐπιγεγόμενος πρόρριζόν τε αὐτοῖς ἐκτρίβων τὴν
τοῦ βίου ἐλπίδα. χωρίων γὰρ τὸ τέλος τῶν ἐρήμων τε καὶ ἀπό- A 103
ρων γεγενημένων, ὧν δὴ τοῖς τε κυρίοις καὶ τοῖς γεωργοῖς ἤδη τε-
τόχηκεν ἢ παντάπασιν ἀπολωλέναι, ἢ γῆν πατρίαν ἀπολιποῦσι
15 τοῖς ἐγκειμένοις σφίσι διὰ ταῦτα κακοῖς κρύπτεσθαι οὐκ ἀπαξιοῦ-
σιν ἐπιφέρειν τοῖς οὕτω διεφθαρμένοις παντάνασι. τοιοῦτο μὲν
καὶ τὸ τῆς ἐπιβολῆς ὄνομά ἐστιν, ἐπιπολάσαν ὡς τὸ εἶδος ἐπὶ τὸν
χρόνον μάλιστα τοῦτον. τὰ δὲ τῶν διαγραφῶν ὡς συντομώτατα
φράσασαι ἀπηλλάχθαι τῆδέ πη ἔχει. ζημίαις πολλαῖς ἄλλως τε
20 καὶ ὑπὸ τοὺς χρόνους τούτους περιβαλέσθαι τὰς πόλεις ἦν ἀνάγκη· P 68
ἔσπερον τὰς τε ἀφορμὰς καὶ τοὺς τρόπους ἀφίημι λέγειν ἐν τῷ πα-
ρόντι, ὡς μή μοι ὁ λόγος ἀπέραντος εἴη. ταύτας οἱ τὰ χωρία
ἔχοντες κατατιθέντες κατὰ λόγον τῆς ἐγκειμένης ἐκάστῳ φορῶς***

2. αὐτοῦ] αὐτῶν Med.

3. κατατιθέναι] ἐγκατατιθέναι Pm.

15. τοῖς ἐγκειμένοις — κακοῖς] τοῖς ἐγκειμένους — κακοῖς Suidas

a. v. ἐπιβολῆ. ibid. ἀπαξιοῦσιν] ἀπηλείου Suidas. 16. οὐ-

τω Alem. οὐπω AP et Suidas. 19. τῆδέ πη — περιβαλέ-

σθαι om. Med. 20. ἦν addidit Reisk. 23. κατὰ λόγον

Alem. κατ' ὀλίγον AP. ibid. Post φορῶς indicavi lacunam.

ἔλυσιν addebat Alem. „Fort. addendum ἀπεσείοντο. Sed videtur plus
et aliud quid deesse.“ REISK.

rum possessoribus decies tanto maius tributum annuatim persolventibus frangi
nervos oportet, praesertim ubi a calamitate militaris annonae Byzantium
amplius comportandum frumentum sit. Nam non Barsamae modo, sed Ioan-
nis etiam Cappadociae, ac deinde successorum flagitium hoc fuit. Ita quidem
annona. Impositio vero quaedam est veluti improvisa pestis in possessores
agrorum repente ingruens omni spe vitae ab stirpe praecisa; nam vastis om-
ninoque sylvescentibus praediis (quorum domini, colonique seu perissent,
sive post tot mala patriam fugientes, gravissimeque afficti usquam latitent)
vectigal imponere Iustinianus non dubitavit; id autem impositionum genus
his maxime tempestatibus valuit. Descriptiones demum, ut paucis absolvam,
decretae sunt, quo damna, quae frequenter hoc tempore civitates fecissent,
ab arborum possessoribus pro vectigalium portione resarcirentur: sed illo-
rum causas atque eventus hoc loco dicere penes infinitum esset. Verum non

οὐκ ἄχρι δὲ τούτων αὐτοῖς τὸ κακὸν ἔσθη, ἀλλὰ καὶ τοῦ λοιμοῦ
 ξύμπασαν περιλαβόντος τὴν τε ἄλλην οἰκουμένην καὶ οὐχ ἥμισθα
 τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν τῶν τε γεωργῶν ἀφανίσαντος μέρος τὸ
 πλεῖστον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐρήμων ὡς τὸ εἶδος γεγενημένων τῶν
 χωρίων, οὐδεμιᾷ φειδοῖ ἐχρήσατο ἐς τοὺς τούτων κυρίους. φθό- 5
 ρον γὰρ τὸν ἐπέτειον οὐ τότε ἀνέει πραττόμενος οὐχ ἥπερ ἐκάστῳ
 B ἐπέβαλλε μόνον, ἀλλὰ καὶ γειτόνων τῶν ἀπολωλότων τὴν μοῖραν.
 προσῆν δὲ αὐτοῖς καὶ τᾶλλα πάντα ὥνπερ ἐμνήσθη ἀριτίως, ἕτε
 τοῖς τῶν χωρίων δεδυστυχηκόσι τὴν κτήσιν ἀεὶ ἐγκειμένων, ἕτε
 μέντοι καὶ τοῖς μὲν στρατιώταις ἀνὰ τὰ κάλλιστα τε καὶ τιμιώτα- 10
 τα δωματίων τῶν σφετέρων ὑπηκμένοις ὑπηρετεῖν, αὐτοῖς δὲ πάντα
 τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τοῖς φραυλοτάτοις τε καὶ ἀπημελημένοις τῶν
 οἰκιδίων διαίταν ἔχειν. ἄπερ ἅπαντα ὑπὸ τὴν Ἰουστινιανοῦ τε
 V 326 καὶ Θεοδώρου βασιλείαν τοῖς ἀνθρώποις ἀεὶ γίνεσθαι ξυνέβη,
 ἐπεὶ οὔτε πόλεμον οὔτε τι ἄλλο τῶν μεγίστων κακῶν ἐν τούτῳ δὴ 15
 A 104 τῷ χρόνῳ λελωφηνέμεν τετύχηκεν. ἐπεὶ δὲ δωματίων ἐμνήσθη,
 C οὐδὲ τοῦτο παριτέον ἡμῖν, ὅτι δὴ οἱ κεκτημένοι τὰς ἐν Βυζαντίῳ
 οἰκίας βυρβάρους ἐνταῦθα καταλύειν παρεχόμενοι ἐπτακισμυροῖς
 μάλιστα οὖσιν, οὐχ ὅπως τῶν σφετέρων δύνασθαι οὐδαμῆ εἶχον,
 ἀλλὰ καὶ προσετίβοντο δυσκόλοις ἑτέροις. 20
 D κδ'. Οὐ μὴν οὐδὲ τὰ ἐς τοὺς στρατιώτας αὐτῷ εἰργασμένα
 σιωπῇ δοτέον, οἷς δὴ τότε οὕτως ἐπέστησεν ἀνθρώπων ἀπάντων
 χρήματα σφᾶς ὅτι πλεῖστα ξυλλέγειν ἐνθένδε κτελεύσας, ἐῖ εἰδότας
 ὡς μοῖρα τῶν πορισθησομένων ἢ δωδεκάτῃ αὐτοῖς κείσεται. ὄνομα

6. οὐδὲ τότε ἀνέει εἰσπραττόμενος Alem. 9 ἔτι Alem. ἔστι AP.
 22. τούτους] Lego κακίστους vel simile. ALex.

hic illorum mala constitere: nam licet pestilentia, quae in reliquum terrarum orbem ac Romanum pervasit imperium, cultores agrorum vulgo passim connumerarentur, incultis interea atque desertis arvis, nulla tamen modestia annuis vectigalibus temperatum est; quin ad partem viritum constitutam, et ad ea omnia, quae paulo ante commemoravi, demortui cuiusque contermini nomina exacta, denique militem pulchrioribus atque honestioribus aedificiorum cubiculis exceptum, bene ac liberaliter habuerunt, ipsi in male materiata vilioraque receptacula interea sedentes. Haec accidere mortalibus Iustiniano Theodoraque imperium gerentibus, quando neque bella neque extrema malorum quidquam deferbuere. Sed quoniam de domiciliis sermo incidit, silendum non est, Byzantii ad septuaginta millia barbarorum aliquando fuisse, quos aedibus possessores exciperent suis, non modo domesticis exclusi commoditatibus, sed aliis etiam difficultatibus conficiati.

24. Neque silentio praeterire libet quae commisit Iustinianus in militibus; dedit iis censitores (hos logothetas vocavit) iussos ex omni hominum genere quam maximam pecuniam in castris colligere; duodecima quaque parte

δὲ λογοθέτας αὐτοῖς ἔθετο. οἱ δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐπενόουν τάδε. τὰς στρατιωτικὰς συντάξεις οὐχ ὁμοίως νόμος χορηγεῖσθαι ἐφεξῆς ἔπαυον, ἀλλὰ νέοις μὲν ἔτι αὐτοῖς οὖσι καὶ στρατευσαμένοις ἀρτίως ἐλάσσων ὁ πόρος, πεπονηκόσι δὲ καὶ μέσοις που ἤδη κατα-
 5 λόγου γεγενημένοις ἐπὶ μείζον χωρεῖ. γεγηρακόσι μέντοι καὶ μέλλουσι τῆς στρατείας ἀφίεσθαι πολλῶ ἔτι κομπωδεστέρα ἢ σύνταξις, ὅπως αὐτοὶ τε τὸ λοιπὸν ἰδίᾳ βιοῦντες ἐς τὸ ἀποζῆν διαρκῶς ἔχοιεν, καὶ ἐπειδὴν αὐτοῖς ἑνυμετρήσασθαι τὸν βίον ἑνυμβαίη, παραψυχὴν τινα τῶν οἰκείων ὑπολαβεῖν τοῖς κατὰ τὴν οἰκίαν δυνατοί
 10 εἶεν. ὁ τοίνυν χρόνος τῶν στρατιωτῶν τοὺς καταδεστέρους ἐς τῶν P 69 τετελετηκότων ἢ τῆς στρατείας ἀφεμένων τοὺς βαθμοὺς αἰεὶ ἀναβιβάζων προτανεύει κατὰ προσηβεία τὰς ἐκ τοῦ δημοσίου συντάξεις ἰκασίῳ. ἀλλ' οἱ λογοθέται καλούμενοι οὐκ εἶων ἐκ τῶν καταλόγων ἀφαιρεῖσθαι τὰ τῶν τετελετηκότων ὀνόματα, καίπερ ὁμοῦ
 15 διαφθειρομένων, ἄλλως τε καὶ κατὰ τοὺς πολέμους συγχρόνους γινόμενους τῶν πλείστων. οὐ μὴν οὐδὲ τοὺς καταλόγους ἔτι ἐπλήρουν, καὶ ταῦτα χρόνου συγχροῦ. καὶ ἀπ' αὐτοῦ περιεσιτῆκει τῇ A 105 μὲν πολιτεία τὸν τῶν στρατευομένων ἀριθμὸν ἐνδείστερον αἰεὶ εἶναι, τῶν στρατιωτῶν τοῖς περιούσι πρὸς τῶν πάλαι τετελετη-
 20 κότων διωδουμένοις ἐπὶ μόρας παρὰ τὴν ἄξιαν τῆς καταδεστέρας ἀπολελειφθαι, τὰς τε ἑντάξεις ἐλασσόνως ἢ κατὰ τὴν προσ- B ἴχουσαν κομίζεσθαι τάξιν, τοῖς δὲ λογοθέταις διαλαγχάνειν Ἰουστινιανῶ τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων πάντα τοῦτον τὸν χρόνον. ἔτι μέντοι καὶ ἄλλαις ζημιῶν ἰδέαις πολλαῖς τοὺς στρατιώ-

5. χωρεῖ Alem. χωρεῖν AP. 6. τῆς Reisk. τὰς AP. 9. ἐκ τῶν οἰκείων Alem. 15. πολέμους Alem. πολεμίους AP. 20. μόρας Alem. ζείρας AP.

haud dubie ipsis constituta, qui quotannis ad militem artibus vexandum incumberent. Usu legeque castrensi receptum est, ut non omnibus aequae stipendia numerentur, sed tironibus tenuiora, exercitatus autem rotariis, et medio fere iam albo recepta, maiora; postremo veteranis, et quibus missio indulgenda sit, longe magnificentiora, ut iis privatim agentibus vitam necessaria suppetere, et naturae cedentes aliquid solatii ex peculio castrensi domesticis relinquerent. Ergo emeritis morte vel missione abeuntibus militiae ordinis inferiores, qui gradatim in locum succedunt, pro temporis ratione stipendia ex publico merentur. Verum censorios prohibuerunt militum nomina passim licet in praeliis occisorum ex albo deleri, aut album a longo tempore instaurari. Unde respublica eo devenerat, ut exercitus numero exiguus esset, miles superstes extinctis emeritis, praeter dignitatem in inferioribus detineretur ordinibus, stipendia quam pro loco et gradu acciperet minor, reliqua castrensis pecunia Iustiniano a censoribus toto hoc tempore corrogaretur, damnis praeterea perquam multis aliis milites afficerentur, ita compensatis periculis, quae per sua corpora in praelio subirent; Grae-

τας ἀπέκναιον, ὥσπερ ἀμειβόμενοι τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κινδύνων,
 ἐπικαλοῦντες τοῖς μὲν ὡς Γραικοὶ εἶεν, ὥσπερ οὐκ ἔξον τῶν ἀπὸ
 τῆς τὸ παράπαν τιμῆς γενναίως γενέσθαι, τοῖς δὲ ὡς οὐκ ἐπιτεταγμέ-
 νον πρὸς βασιλείῳ σφίσι στρατεύεσθαι, καίπερ ἀμφὶ τούτῳ γράμ-
 ματα βασιλείῳ ἐνδεικνυμένοις, ἄπερ οἱ λογοῦσθαι διαβάλλειν οὐ- 5
 C δεμιῶ δακνήσει ἐτόλμων· ἄλλοις δὲ, ὅτι δὴ τῶν ἐταίρων ἡμέρας
 σφίσι ἀπολελεῖσθαι τινὰς ξυμφαίη. ὕστερον καὶ τῶν ἐν παλα-
 τῇ φυλάκων τινὲς ἀνὰ πᾶσαν στελλόμενοι τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν
 διηρουνῶτο δῆθεν τῷ λόγῳ ἐν τοῖς καταλόγοις τοὺς ἐς τὸ στρα-
 τεύεσθαι ἐπιτηδεύουσ ὄντας ὡς ἥκιστα, καὶ αὐτῶν τινὰς μὲν ἕτε 10
 ἀχρεῖους ὄντας καὶ γεγηρακότες ἀφαιρεῖσθαι τὰς ζώνας ἐτόλμων,
 οἵπερ τὸ λοιπὸν ἐκ τῶν εὐσεβοῦντων ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς
 προσαιτοῦντες τροφὴν δακρύων τε καὶ ὀλοφύρσεως αἰεὶ προφάσεις
 τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐγίνοντο πᾶσι, τοὺς δὲ λοιποὺς, ὅπως δὴ μὴ
 ταῦτα καὶ αὐτοὶ πείσωνται, χρήματα μεγάλα ἐπράττοντο, ὧν 15
 ἐπιλιπόντων τοὺς στρατιώτας, ἕτε τρόποις ἐκνευρισμένους πολ-
 D λοῖς, πτωχοτέρους τε γεγονέναι καὶ οὐδαμῆ ἐς τὸ πολεμεῖν προθυ-
 μεῖσθαι ξυνέβη. ὅθεν Ῥωμαῖοις καὶ τὰ ἐν Ἰταλίᾳ πράγματα λε-
 A 106 λύσθαι ξυνέπεσεν. οὗ δὴ Ἀλέξανδρος ὁ λογοθέτης σταλεῖς τοῖς
 μὲν στρατιώταις ταῦτα ἐπικαλεῖν οὐδεμιᾶ δακνήσει ἐθάρρει, τοὺς 20
 δὲ Ἰταλοὺς χρήματα ἐπράττεν, τῶν ἐς Θεόδωρον καὶ Γύθδον
 V 327 πεπολιτευμένων ἀμύνεσθαι φύσκειν. οὐ μόνον δὲ οἱ στρατιώται
 πενία τε καὶ ἀπορία πρὸς τῶν λογοθετῶν ἐπιέζοντο, ἀλλὰ καὶ οἱ

1. ἀπέκναιον Pm. ἐπέκναιον AP. 2. ἀπὸ τῆς] Γραικίας vel
 Ἑλλάδος addit Alem. 6. ἐταίρων Alem. P. ἐτέρων A. 10. ὡς
 ἥκιστα] καὶ τοὺς ὡς ἥκιστα Reisk. 15. ἐπράττοντο vel εἰσε-
 πράττοντο Alem. ἐπράττετο A. ibid. ὧν ἐπιλιπόντων Reisk.
 Legebatur οὕτως πάντων, quod Alem. in οὕτως πάντως mutaverat.
 οὗ δὴ Alem. P. οὐδαμῆ A.

cumque nomen ut probrum aliis obiectaretur, quasi nullum Graecia ferret
 strenuum militem; pars respueretur, ut quae iniussu principis militaret; eius
 prolata diplomata facile in suspicionem vocarentur; demum alii, ut qui fre-
 quenter a commilitonibus et castris abessent. Post haec quidam ex praeto-
 rianis militibus in uniuersam Romanorum ditionem destinantur ex albo mili-
 tiae, nimirum exploraturi, quicumque bello apti non essent. Nonnulli exacta
 aetate, quasi minime idonei cingulo spoliati proplam in fora stipem a religio-
 sis viris emendicare et obuiis quibusque acerbum et lacrimabile spectaculum
 praebere; alii ne eadem ipsi paterentur, se a conquisitoribus grandi pec-
 unia redimebant; ita miles multifariam debilitatus ac destitutus necessariis,
 animo sic abhorruit a militia, ut Romanorum et Italiae res omnino dilaberentur.
 Nam Alexander, qui eo censitor missus est, crimini haec militibus per
 impudentiam dedit; Italos vero per speciem ulciscendarum Theodorici Got-
 thorumque iniuriarum gravi aere mulctavit. Verum non militem modo, sed
 etiam exercitus ducum administratos, numero plurimos, et gloria pridem in-

πᾶσιν ὑπηρετοῦντες τοῖς στρατηγοῖς παμπληθεῖς τε καὶ δόξῃ μεγάλῃ τὰ πρότερα ὄντες, λιμῶ καὶ πένιμ δεινῇ ἤχθοντο. οὐ γὰρ εἶχον ὄθεν τὰ εἰωθότα σφίσι πορίζονται. προσθήσω δέ τι τούτοις καὶ ἕτερον, ἐπεὶ με ὁ τῶν στρατιωτῶν λόγος ἐς τοῦτο ἄγει. οἱ Ῥωμαίων βεβασιλευκότες ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις πανταχόσε τῶν τῆς πολιτείας ἐσχατιῶν πάμπολυ κατεστήσαντο στρατιωτῶν πλῆθος ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὀρίων τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, καὶ κατὰ τὴν ἰψίαν P 70 μάλιστα μοῖραν ταύτῃ τὰς ἐφόδους Περσῶν τε καὶ Σαρακηνῶν ἀναστέλλοντες, οὐσπερ λιμιταναίους ἐκάλουν. τούτοις ὁ βασιλεὺς 10 κατ' ἀρχὰς μὲν οὕτω δὴ παρέργως τε καὶ φάυλως ἐχρήτο, ὥστε τεσσάρων ἢ πέντε αὐτοῖς ἐνιαυτῶν τῶν συντάξεων τοὺς χορηγούς ὑπερημέρους εἶναι, καὶ ἐπειδὴν Ῥωμαίοις τε καὶ Πέρσαις εἰρήνη γένοιτο, ἠραγκάζοντο οἱ ταλαίπωροι οὗτοι, ἅτε καὶ αὐτοὶ τῶν ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν ἀπολαύσοντες, χρόνον ῥητοῦ τὰς ὑφειλομέ- 15 νας σφίσι συντάξεις τῷ δημοσίῳ χαρίζεσθαι. ὕστερον δὲ καὶ αὐτὸ τῆς στρατείας ὄνομα αὐτοὺς ὑφειλετο οὐδενὶ λόγῳ. τὸ λοιπὸν τὰ μὲν ὄρια τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς φυλακτηρίων ἐκτὸς ἔμεινε, οἱ δὲ στρατιῶται ἔξαιπινάλως ἔβλεπον εἰς τῶν εὐσεβεῖν εἰωθότων B τὰς χεῖρας. ἕτεροι στρατιῶται οὐχ ἤσσους ἢ πενταχόσιοι καὶ τρισ- 20 χίλιοι τὰ ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ φυλακῇ τοῦ παλατίου κατέστησαν, οὐσπερ σχολαρίους καλοῦσιν. καὶ αὐτοῖς συντάξεις ἀνέκαθεν πλείους ἢ A 107 τοῖς ἄλλοις ἅπασιν τὸ δημόσιον ἀεὶ χορηγεῖν εἴωθε. τούτους οἱ πρότερον μὲν ἀριστινὴν ἀπολέξαντες ἐξ Ἀρμενίων ἐς ταύτην δὴ τὴν τιμὴν ἤγον. ἐξ οὗ δὲ Ζήνων τὴν βασιλείαν παρέλαβε, πᾶσιν

8. Περσῶν] Ῥωμαίων A. Correctum ex Suida s. λιμιταναίοι. 9. λιμιταναίους Suidas. λιμηταναίους AP. 10. παρέργως Suidas. περιέργων AP. 20. παλατίου] κάλλαντος Suidas s. v. σχολαρίοι.

signes in summam inopiam ac rerum omnium egestatem censitores impulere, quibus non esset unde sibi necessaria suppeditarent. Illud hic addere libet, quoniam de militibus locus admoovit, olim Romani imperatores passim in extremis oris frequentes militum manipulos constituerunt, qui limites imperii Romani, praecipue per orientis provincias tuerentur, indeque Persarum atque Saracenorum incuriones vimque arcerent, quos et limitaneos appellare. Hos Iustinianus adeo statim despiciatui duxit, ut quadriennalia et quinquennalia stipendia illis a quaestribus differrentur. Romanis vero Persisque inducias agitantes, miseris illis commodo pacis fructibus certa erant ex aerario concedenda stipendia; tandem eos Caesar per iniuriam ex albo militum expungit; ita demum Romanorum fines praesidio destituti; miles limitaneus ex piorum manibus et largitate pendebat. Aula imperatoria trium millium ac quingentorum militum, quos vocant scholarios, olim praesidiis tenebatur; his ab aerario maiora quam reliquis omnibus erant ab antiquo salaria; nec nisi Armenorum triarii et selectissimi quique hunc honorem a maioribus acceperunt. Postea vero quam Zenoni fuit imperium, inertii et

ἔξουσία γένητο καὶ ἀνάνδροι καὶ ἀπολέμοι οἷσι παντάπασι τούτου δὴ τοῦ ὀνόματος ἐπιβατεύειν. προϋόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ ἀνδράποδα κατατιθέντες τίμημα τὴν στρατείαν ὠνοῦντο ταύτην.

- C ἤνικα τοίνυν Ἰουστίνος τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, οὗτος Ἰουστινιανὸς πολλοὺς εἰς τὴν τιμὴν κατεστήσατο ταύτην, χρήματα μεγάλα 5 περιβαλλόμενος. ἐπεὶ δὲ τούτοις καταλόγοις οὐδένα ἐνδεῖν τὸ λοιπὸν ᾔσθετο, ἑτέρους αὐτοῖς εἰς δισχιλοὺς ἐντέθεικεν, οὓσπερ ὑπερμερῖθιμοις ἐκάλουν. ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς τὴν βασιλείαν ἔσχεν, τούτους δὴ τοὺς ὑπερμερῖθιμοις ἀπεσεύσατο αὐτίκα μύλα, τῶν χρημάτων οὐδ' ὅτιοῦν ἀποδοὺς σφίσι. εἰς μέντοι τοὺς ἐντὸς τοῦ 10 τῶν σχολαρίων ἀριθμοῦ ὄντας ἐπενόει τάδε. ἤνικα στράτευμα ἐπὶ Λιβύην ἢ Ἰταλίαν ἢ ἐπὶ Πέρσας ὡς σταλήσεται ἐπίδοξον ἦν, καὶ αὐτοῖς ὡς ξυστρατεύουσιν ἐπήγγελλε συσκευάζεσθαι, καίπερ ἔξεπιστάμενος ἐπιτηδείως αὐτοὺς εἰς τὸ στρατεύεσθαι ὡς ἥκιστα
- D ἔχειν, οἱ δὲ τοῦτο ἵνα μὴ γένηται δεισαντες χρόνον οἱ φητοῦ τὰς 15 συντάξεις ἀφίεσαν. ταῦτα μὲν τοῖς σχολαρίοις πολλάκις ξυνήνεχθη παθεῖν. καὶ Πέτρος δὲ τὸν ἅπαντα χρόνον ἤνικα τὴν τοῦ μαγίστρου κυλουμένου εἶχεν ἀρχὴν, αἰεὶ καθ' ἡμέραν αὐτοὺς κλοπαῖς ἀμυνθήτοις ἀπέκναιε. πρῶτος μὲν γὰρ ἦν καὶ ὡς ἥκιστα ὑβρίζειν εἰδὼς, κλεπτίστατος δὲ ἀνθρώπων ἀπάντων καὶ ῥύπου 20 αἰσχροῦ ἀτεχνῶς ἔμπλεως. τούτου τοῦ Πέτρου κὰν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθη, αἶτε τὸν Ἀμαλασούνθης φόνον τῆς Θεοδερῆος παιδὸς εἰργασμένου. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι τῶν ἐν παλατίῳ πολλοὶ ἀξιώτεροι, ἐπεὶ καὶ πλείω τὸ δημόσιον αὐτοῖς χορηγεῖν

A 108

3. ἀνδράποδα Alem. ἀνδραπόδοις AP. 13. αὐτοῖς ὡς ξυστρατεύουσιν Reisk. αὐτοῖς ξυστρατεύουσιν AP. 15. οἱ δὲ Alem. P. οὐδὲ A. 24. πολλοὶ] πολλῶ Reisk.

imbelli cuique nomen id sibi adsciscere licuit; tandem et calonibus, qui hanc sibi militiam praesenti pecunia commercarentur. Iustino autem principe, complures magno aere ad eam dignitatem Iustinianus vocavit, post ubi nullum deficere albo nomen animadvertit, alios ferme bis mille addidit, eosque supernumerarios appellavit; quibus ut ipse cum imperio fuit, e vestigio integra retenta pecunia missionem dedit. Porro autem statuti numeri scholarios cum in Africam, vel in Italiam, vel in Persidem exercitus immittendi fama esset, eos licet ignaros insolentesque bellorum comparare se ad bellum cum delecto milite iussit. Illi rem veriti certa stipendia (idque non raro factum) Caesari condonarunt. Senserunt hi ingentes ac pene quotidianas Petri officiorum magistri rapinas; qui etiamsi miti atque minime iniurio esset ingenio, fuit tamen furacium hominum postremus, turpisque compendii plenus, qui etiam, ut supra exposui, Theodorici filiae Amalasanthae necis auctor fuit. Sunt in imperatoria domo dignioris plane ordinis milites alii, quibus quo maiore pretio militiae nomina sibi comparant, eo maior ab aeriario pu-

εἶδεν, ὅτε καὶ μελῶ κατατιθεῖσι τοῦ τῆς στρατείας ὄνοματος τὰ τιμήματα, οἳ δὲ δομέστικοί τε καὶ προτήκτορες ἐπικαλοῦνται καὶ ἀνέκαθεν ἀμελέτητοί εἰσι πολεμίων ἔργων. τάξεως γὰρ καὶ προσώπου ἕνεκα μόνον ἐν παλατίῳ εἰώθασι καταλέγεσθαι. καὶ 71
 8 αὐτῶν οἳ μὲν ἐν Βυζαντίῳ, οἳ δὲ ἐπὶ τῇ Γαλατίας ἐκ παλαιοῦ καὶ P
 χωρίων ἐτέρων ἴδρυνται. ἀλλὰ καὶ τούτους Ἰουστινιανὸς τρόπῳ
 αἰεὶ δεδισσόμενος τῷ εἰρημένῳ μεδέσθαι ἠγάγαζε τῶν προσηκου-
 σῶν σφίσι συντάξαι. ἐν κεφαλῇ δὲ τοῦτο εἰρησεται. νόμος
 ἦν ἀνὰ πενταετηρίδα ἐκάστην τὸν βασιλέα τῶν στρατιωτῶν ἑκα-
 10 στον δωρεῖσθαι χρυσῷ τακτῷ. πέμποντες δὲ ἀνὰ πεντάετες παν-
 ταχόσε τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς παρείχοντο στατήρας χρυσοῦς στρα-
 τιωτῇ ἐκάστῳ πέντε. καὶ τοῦτο οὐχ οἶόν τε ἦν μὴ πρόσσεσθαι
 αἰεὶ μηχανῇ πάσῃ. ἔξ ὅτου δὲ ἀνὴρ ὕδὲ δικήσατο τὴν πολιτείαν, B
 τοιοῦτο οὐδὲν οὔτε διεπαράξατο οὔτε ἐμέλλησε, καίπερ χρόνον δύο V 328
 15 καὶ τριάκοντα ἐνιαυτῶν τριβέντος ἤδη, ὥστε καὶ λήθην τοῦ ἔργου
 τοῦτου τοῖς ἀνθρώποις γενέσθαι τινά. τρόπον δὲ καὶ ἄλλον τῆς
 ἐς τοὺς κατηκόους λεηλασίας ἐρῶν ἔρχομαι. οἳ βασιλεῖ τε καὶ
 ταῖς ἀρχαῖς ἐν Βυζαντίῳ ἢ ὀπλιζόμενοι ἢ γράμματα διαχειρίζον-
 τες ἢ ἄλλο ὅτιοῦν ὑπηρετοῦντες τάσσονται μὲν ἐν τοῖς καταλόγοις
 20 ἀρχῇ ἐσχατοί, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἀναβαίνοντες αἰεὶ ἐς τῶν
 ἀπογονομένων ἢ ἐπεξιόντων τὴν χώραν τάξεως ἕκαστοι τῆς κατ'
 αὐτοὺς ἐς τὸδε χωροῦσιν, ἕως ἂν τις βαθμοῦ ἐπιβεβηκῶς τοῦ
 πρώτου ἤδη ἐς τὸ τιμῆς ἀφίκηται πέρασ. καὶ τοῖς ἐς τοῦτο A 109
 ἀξιώματος ἤκουσι χρήματα ἐκ παλαιοῦ διατέτακται τοσαῦτα τὸ C

1. κατατιθεῖσιν ὑπὲρ τοῦ Reisk. 8. καὶ ἀνέκαθεν Reiskius.
 Aberat καὶ. 8. συντάξαι Alem. τάξεων AP. 14. ἐμέλ-
 λησε Reisk. ἐμέλλησε AP. 22. ἐς τὸδε] ἐς τὸ πρόσθε Reisk.

blico solvitur pensio. Domestici et protectores vocantur, bellicae omnino virtutis expertes, et ordine ac dignitate modo in regia censetur; pars Byzantii, pars in Galatia olim, vel aliis in provinciis habuere stationes. Hosce Eisdem artibus perterritos, suis cedere pensionibus adegit Iustinianus. Sed plura de his ad hoc unum caput revocemus. Ex prisca lege imperator quinquenniali donativo, certaue auri summa exercitum prosequi consuevit, ergo per urbes Romanæ ditionis quinto quoque anno quæstores mittebantur, qui singulis militibus stateres aureos quinque penderent; idque rato inviolatoque non receptum erat. Ex quo vero ad rempublicam Iustinianus accessit (inde duo iam et triginta excurrunt anni) ita huius rei curam abiecit, ut eius pene cepit mortales oblivio. Sed iam alias de subditis actas prædabatur. Qui Byzantii seu Caesari, sive magistratibus a re litteraria, vel militari, aut alio quocumque munere sunt, locum statim tenent in albo postremum, sensimque decedentibus vel abeuntibus suo quique in ordine perpetuo succedunt, quoad et supremum locum, simul et dignitatis apicem teneant. His, qui ad id honoris pervenissent, proventus ab antiquo singulis decreti sunt annis,

πληθος ὥστε πλέον ἀνὰ πᾶν ἔτος ἢ ἐς ἑκατὸν χρυσοῦ ἀγείρεσθαι κεντηνάρια τούτοις, καὶ αὐτούς τε γηροκομείσθαι καὶ τῶν ἄλλων πολλοὺς μετέχειν αὐτοῖς ὠφελείας ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον τοῖς ἐνθεν ξυνέβαινε, τῆς τε πολιτείας τὰ πράγματα ἐπὶ μέγα εὐπορίας αἰ ταύτῃ ἐχώρει. ἀλλὰ βασιλεὺς ὄδε τούτων αὐτοὺς ἀποστερήσας⁵ σχεδόν τι ἀπάντων, αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις κακὰ ἤνεγκεν. ἀψαμένῃ γὰρ αὐτῶν ἢ πενία πρῶτον, εἶτα καὶ διὰ τῶν ἄλλων ἐχώρει, οἷς τι καὶ πρότερον ὠφελείας μετήν. καὶ ἦν τις τὴν ἑμπειτωκυῖαν αὐτοῖς ἐνθένδε ζημίαν ἐς ἔτη δύο καὶ τριάκοντα διαριθμοῖτο, εὐρήσει τὸ μέτρον ὥπερ αὐτοὺς ἀποστερεῖ-10 σθαι ξηνέπεισε.

D κέ. Τούς μὲν στρατενομένους οὕτως ὁ τύραννος διεχρή-
σατο. ἄπερ δὲ αὐτῷ εἰς ἐμπόρους τε καὶ ναύτας καὶ βαναύσους
καὶ ἀγοραλοὺς ἀνθρώπους, δι' αὐτῶν δὲ καὶ ἐς τοὺς ἄλλους ἀπαν-
τας εἴργασται, φράσων ἔρχομαι. πορθμῷ δύο ἐκατέρωθεν Βυ-15
ζαντίου ἑστὸν, ἕτερος μὲν ἐφ' Ἑλλησπόντου ἀμφὶ Σηστόν τε καὶ
Ἀβυδον, ὃ δὲ δὴ ἕτερος ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ Ἐδξείνου καλου-
μένου πόντου, οὗ τὸ ἱερὸν ὀνομάζεται. ἐν μὲν οὖν τῷ Ἑλλησπόν-
του πορθμῷ τελωνεῖον μὲν ἐν δημοσίῳ ὡς ἥκιστα ἦν, ἄρχων δὲ
P 72 τις ἐκ βασιλικῶς στελλόμενος ἐν Ἀβύδιῳ καθῆστο, διερευνῶμενος²⁰
μὲν, ἦν ναῦς ὄπλα φέρουσι ἐς Βυζάντιον οὗ βασιλικῶς ἴοι γνώμη,
καὶ ἦν τις ἐκ Βυζαντίου ἀνάγοιτο οὗ φερόμενος γράμματα τῶν ὀν-

2 καὶ αὐτοὺς Reisk. Aberat καὶ. 3. καὶ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον
τοῖς ἐνδεετέροις πλουτεῖν ξυνέβαινε Reisk. *ibid.* τοῖς] τῆς
Alem. 6. τι ἀπάντων Reisk. διὰ πάντων AP. δὴ ἀπάντων
Alem. 9. ζημίαν] ἐρημίαν Pm. 14. δὲ καὶ Reisk. τε καὶ AP.
18. οὗ τὸ ἱερὸν] Lege ὃ τὸ ἱερὸν. Est nomen proprium promon-
torii, non templum. Rkisk. 19. τελωνεῖον Suidas s. v. πορθμός.
τελώνιον AP.

auri pondo amplius decem millia, ut et suam illi regere senectatem et plerisque aliis utilitati esse possent. Enimvero negotiorum reipublicae bene gerendorum magnum id erat momentum. Hic vero princeps tum hos omnibus pene redivitibus exclusos, tum mortales etiam alios evertit; ab iis enim ad alios sicuti prius commoda, ita demum et inopia pertingit. Porro si quis duo et triginta annorum damna his illata perpendat, rationem subducet pecuniae, qua illos expoliari contigit.

25. Militem ita tyrannus hic divexavit. Quae vero in mercatores, nautas, artifices, forenses, et per hos in populares alios egit, dicere iam aggredior. Freta duo sunt ad utrumque Byzantii litus, alterum in Hellesponto, qua Sestus Abydum spectat, alterum ad ipsas maris Euxini fauces, ubi dei matris templum celebre est. Igitur in Hellesponti freto nullus publicanorum ordo, vel mensa fuit; sed missus ab imperatore praetor Abydi sedes habuit, quia interesset observare merces, arma, quae haud lubente principe Byzantium navigiis aveherentur, quive inde solvisset sine litteris ac tessera magi-

δρῶν καὶ σημεῖα οἷς ἐπικεῖται ἡ τιμὴ αὐτῆ (οὐ γὰρ θέμις τινὰ ἐκ Βυζαντίου ἀνάγεσθαι οὐκ ἀφειμένον πρὸς τῶν ἀνδρῶν, οὐ τῆ τοῦ μεγίστου καλουμένου ἀρχῆ ἵπουργοῦσιν) πραττόμενος δὲ τοὺς A 110 τῶν πλοίων κυρίους τέλος οὐδενὶ αἰσθησὶν παρεχόμενον ἐλάμβανεν· ὁ δὲ ἐπὶ πορθμοῦ τοῦ ἑτέρου στελλόμενος μισθὸν αἰεὶ πρὸς βασιλέως κεκομισμένος ἦν καὶ διερευνῶμενος ἐς τὸ ἀκριβὲς ταῦτα, ἅπερ μοι εἴρηται, καὶ ἦν τις ἐς τοὺς βαρβάρους κομίζοιτο, οὐ παρὰ τὸν Εὐξείνου ἴδρυνται πόντον, ὥνπερ οὐ θέμις ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς ἐς τοὺς πολεμίους κομίζεσθαι. οὐδὲν μέντοι ἐξῆν τῷ 10 ἀνδρὶ τοῦτω πρὸς τῶν τῆδε ναυτιλλομένων προσέεσθαι. ἐξ οὗ δὲ Β Ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβε, τελωνεῖν τε δημόσιον κατεστήσατο ἐν πορθμῷ ἑκατέρῳ καὶ μισθοφόρους ἄρχοντας δύο ἐς αἰεὶ πέμπων μίσθωσιν μὲν αὐτοῖς παρείχετο τὴν συγκεκμημένην, ἐπήγγελλε δὲ χρήματά οἱ ὅτι πλεῖστα ἐνθένδε ἀποφέρειν δυνάμει 15 τῆ πάση. οἱ δὲ ἄλλο οὐδὲν ἢ εὐνοίαν τῆ ἐπ' αὐτὸν ἐνδείκνυσθαι ἐν σπονδῇ ἔχοντες ἀπαξάπαντα πρὸς τῶν πλεόντων τὰ τῶν πορτίων τιμήματα ληϊζόμενοι ἀπηλλάσσοντο. ἐν μὲν οὖν πορθμῷ ἑκατέρῳ ταῦτα ἐποίε· ἐν δὲ Βυζαντίῳ ἐπενόει τάδε. τῶν τινῶ οἱ ἐπιτηδείων προῦστήσατο, Σύρον μὲν γένος, ὄνομα δὲ Ἀδδαῖον, 20 ᾧ δὴ ἐπήγγελλεν ἐκ νηῶν τῶν ἐνταῦθα καταιρουσῶν ὄνησιν τινὰ οἱ πορίζεσθαι. ὁ δὲ πλοῖα ἅπαντα τὰ καταίροντα ἐς τὸν Βυζάντιον λιμένα οὐκέτι ἤφρει, ἀλλὰ τοὺς ναυκλήρους ἢ τοῖς τιμήμασιν ἐξημέτου νηῶν τῶν σφετέρων ἢ ἀναφορεῖν ἐς τε Λιβύην καὶ Ἰτα-

3. οὐκ ἀφειμένων (sic) post μεγίστου legebatur. Correxit et transposuit Alem. 4. τέλος P. τέλος δὲ A. 6. κεκομισμένος] τὴν ἀρχὴν addit Reisk. ibid. ἦν Suidas et P. εἰη A. 8. ἀνπερ] ἦν γὰρ Reisk. τελωνεῖον] τελώνιον AP. 19. Ἀδδαῖον] Ἀδδέον AP.

stratus, cuius ea res esset. Neque enim Byzantio moliri naves fas est, cui per magistrī officiorum administratos non liceat. Ergo quod portorii nomine inde praetor exigeret a naucleris, id perquam exiguum erat; qui vero ad alterum fretum mittebatur, eadem illa, quae modo dixi, explorabat, et si quid mercium ad barbaros, qui secundum oram Euxini maris incolunt, distraheretur, quas ad hostes ex Romanorum urbibus exportari interdictum sit. Huic praetori nihil a nautis accipere lucri licebat. Postea vero quam Iustinianus cepit imperium ad utrumque fretum publicanorum ordines instituti, duo praetores certa mercede conducti, iussique summa ope niti, ut quam maximam inde pecuniam conquirerent. Hi vero quibus quam studium erga Caesarem declarare nihil erat optatius, singularum a nautis portoria mercium extorquebant. Haec in utroque freto. Ad portum vero Byzantii familiarem quemdam Addaeum gento Syrum constituit, cui ut appellentium eo navigationum commercia ad quaestum illi aliquem revocaret praecipit. Is quae naves Byzantium portum tenuissent, inde solvere non permisit, coactis naucleris, vel navigatorum nautium pendere, vel merces in Africam, aut Italiam

- λίαν ἠνάγκαζε. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν οὔτε ἀντιφορτίζεσθαι οὔτε θαλαττοῦργεῖν ἔτι ἤθελον, ἀλλὰ καύσαντες τὰ σφέτερα πλοῖα εὐθὺς ἄσμενοι ἀπηλλάσσοντο. ὅσοις μέντοι ἐπάναγκες ἦν ἐκ ταύτης δὴ
- V 329
A 111 τῆς ἐργασίας τὸν βίον ποιῆσθαι, οὗτοι τριπλασίαν πρὸς τῶν ἐμ-5
A 111 πόρων τὴν μίσθωσιν κεκομισμένοι τὸ λοιπὸν ἐφορτίζοντο τοῖς τε ἐμπόροις περιειστήκει ταύτην σφίσιν αὐτοῖς τὴν ζημίαν πρὸς τῶν τὰ φορτία ὠνούμενων ἴσασθαι, οὔτω τε λιμοκτονεῖσθαι πάσῃ μηχανῇ τοὺς Ῥωμαίους ξυνέβαιεν.
- D Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῆδε κατὰ τὴν πολιτείαν ἐφέρετο. ἃ δὲ 10 καὶ ἐς τὰ κέρματα τοῖς βασιλεῦσιν εἴργασται, οὗ μοι παριτέον οἶομαι εἶναι. τῶν γὰρ ἀργυραμοιβῶν πρότερον δέκα καὶ διακοσίους ὀβολοὺς, οὓς φόλις καλοῦσιν, ὑπὲρ ἑνὸς στατήρος χρυσοῦ προῖεσθαι τοῖς ξημβάλλουσιν εἰωθότων, αὐτοὶ ἐπιτεχνώμενοι κέρδη οὐκ εἰς ὀβολοὺς ἀλλὰ καὶ ἑκατὸν μόνους ὑπὲρ τοῦ στατήρος δίδουσθαι 15 τοὺς ὀβολοὺς διετάξαντο. ταύτῃ δὲ νομισματοῦ ἐκάστου χρυσοῦ ἕκτην ἀπέτεμον μοῖραν ** πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ οἱ βασιλεῖς οὗτοι τῶν ὠνίων τὰ πλεῖστα εἰς τὰ καλούμενα περρωτήσαντες
- P 78 μονοπῶλια, τοὺς τι ὠνήσασθαι βυυλομένους ἀεὶ καθ' ἐκάστην ἀπέπνιγον, μόνα δὲ αὐτοῖς ἀνέφαπτα τὰ τῆς ἐσθῆτος ἐλλείπειτο 20 πωλητήρια, μηχανῶνται καὶ ἀμφ' αὐτοῖς τάδε. ἱμάτια τὰ ἐκ μετᾶξης ἐν Βηρυτῶ μὲν καὶ Τύρῳ πόλεσι ταῖς ἐπὶ Φοινίκης ἐργάζεσθαι ἐκ παλαιοῦ εἰώθει. οἱ τε τούτων ἔμποροί τε καὶ ἐπιδημιουργοὶ καὶ τεχνῖται ἐνταῦθα τὸ ἀνέκυθεν ὥκουν, ἐνθὲνδε τε ἐς γῆν ἄπασαν φέρεσθαι τὸ ἐμπόλημα τοῦτο ξυνέβαιεν. ἐπὶ δὲ 25

16. διετάξαντο Pm. διεκράξαντο AP. *ibid.* ταύτῃ Reiskius. ταύτην AP. 17. Ante πάντων lacunam indicavit Reisk. 18. εἰς τὰ add. Alem. 22. ἐν add. Maltretus.

comportare; quorum nonnulli et onera et navigationem detrectantes, igne corruptis navigiis omni cura liberi discesserunt. At quibus ad traducendam vitam id negotii suscipiendum fuit, hi ter tanto maiore mercede ad onera conducti sunt a mercatoribus, qui damnis denique emptorum sua resarcienda curaturi essent; atque hisce diversis artibus una est demum Romanis parata communis pernicies.

His in negotiis hic fuit reipublicae status. Sed mittendum minime arbitror, ut ex teruncis hi principes aersucarint. Olim nummularii singulos stateres aureos decem atque ducentis obolis, quos pholes vocant, exactoribus pendebant; principes, quod sibi fore compendio vident, centum et octoginta commutari decernunt; scilicet parte sexta cuiusque aurei numismatis subditis omnibus decocta. Cum vero alias fere omnes merces incredibili et quotidiano emptorum incommodo ad monopolia revocassent, una modo integra re vestiaria, atque eius emporiis, haec tandem de his etiam comminiscuntur. Olim sericæ vestis mercatores, et opifices in duabus Phoeniciæ urbibus Beryto atque Tyro negotiabantur, et officinas exercebant; unde in reliquum deinde terrarum orbem id mercimonii distraxerunt. Sed imperatore Iustī-

Ἰουστινιανοῦ βασιλεύοντος οἱ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐργασίᾳ ἔν τε Βυζαν-
 τίῳ καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις ὄντες ἀξιοτέραν ἀπεδίδοντο τὴν ἐσθῆτα
 ταύτην, αἰτιώμενοι μείζον μὲν ἢ πρότερον ἐν χρόνῳ τῇ παρόντι
 ὑπὲρ αὐτῆς καταβάλλεσθαι τὸ τίμημα Πέρσαις, πλείω δὲ νῦν τὰ Β
 5 δεκατετάρηα εἶναι ἐν γῇ τῇ Ῥωμαίων, δόκησιν ἅπασιν ὁ αὐτο-
 κράτωρ παρεχόμενος ὅτι δὴ ἐπὶ τούτῳ ἀγαπητοῦ, νόμῳ ἅπασιν
 ἀπέειπε μὴ πλεόν ἢ ὅκτω χρυσῶν τῆς τοιαύτης ἐσθῆτος τὴν λίτραν
 εἶναι. καὶ προστίμημα ἔκειτο τοῖς παραβησομένοις τὸν νόμον A 112
 τῶν ὑπαρχόντων στερεῖσθαι χρημάτων. ταῦτα ἀνθρώποις ἀμή-
 10 γανά τε καὶ ἄπορα ἐδόκει παντάπασιν εἶναι. οὐ γὰρ οἶόν τε ἦν
 τοὺς ἐμπόρους μείζονος τιμῆς τὰ φορτία ἐωτημένους ἐλάσσονος
 τιμῆς τοῖς ξυμβάλλουσιν ἀποδίδεσθαι. διὸ δὴ ταύτην μὲν τὴν
 ἐμπορίαν ἐργολαβεῖν οὐκέτι ἤξιον, ἐπικλοπώτερον δὲ φορτίων
 τῶν σφίσι ἀπολελειμμένων ἐποιῶντο κατὰ βραχὺ τὰς πράξεις, C
 15 δηλοῦσι τῶν γνωρίμων τισὶν, οἷσπερ τὰ τριαῦτα καλλωπίζειν τὰ
 σφέτερόν αὐτῶν προιεμένοις ἐν ἡδονῇ ἦν ἢ τροπῶ τῷ ἀναγκαῖον
 ἐγένετο. ὣν δὴ ἡ βασιλεὺς ἐπιψευδίζόντων τινῶν αἰσθημένη, κα-
 περ οὐ βουανίσασα τὰ θρυλούμενα, ξύμπαντα εὐθὺς τὰ φορτία
 τοὺς ἀνθρώπους ἀφείλετο, καὶ χρυσὸν αὐτοὺς ἐς κεντηνάριον
 20 ἐπιετιμησαμένη. ἄρχει δὲ ταύτης ἐν γε Ῥωμαίοις τῆς ἐργασίας
 ὁ τοῖς βασιλικοῖς ἐφεστῶς θησαυροῖς. Πέτρον οὖν τὸν Βαρσού-
 μην ἐπέκλησιν ἐπὶ ταύτης καταστησάμενοι τῆς τιμῆς οὐ πολλῶ
 ἕστερον ἐπεχώροεν αὐτῷ πράσσειν ἀνόσια ἔργα. τοὺς μὲν ἄλλους
 ἅπαντας τὸν νόμον ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐδικαίου τηρεῖν, τοὺς δὲ τοῦ

11. ἐωτημένους Alem. ἐωτημένοις AP. 15. οἷσπερ Alem.
 εἷπερ AP. 18. θρυλούμενα AP. 22. καταστησάμενοι Alem. P.
 καταστησάμενος A.

niano, Byzantii et per alias urbes cum versarentur, mercem fecere cariorum,
 simul auctis, ut aiebant, eius rei pretiis apud Persas, simul et decumis in
 Romanorum ditone. Quod verbum in pectus Caesari altius descendisse om-
 nes intellexerunt, ubi lego cautum ab eo est, ut serici libra octonis aureis
 vaeniret, quique secus fecissent, proscriptione bonorum multarentur. Haec
 cum negotiatoribus omnino viderentur absurda, quibus haud esset e re, em-
 ptas quam plurimo merces, vaenum ire quam minime, maluerunt mercatura
 desistere. Ergo quidquid reliqui mercium fuit notis hominibus furtim obtru-
 serunt, scilicet quibus sic suum prodigere, eamque rei speciem quaerere vel
 aliam quampiam necessitatem caset voluptati. Quod cum incerto autore,
 levique fama in vulgus spargi Theodora audisset, incomperta re, mercatores
 centum auri pondo multat, ereptis praeterea mercibus. Nunc vero apud
 Romanos hoc totum officium penes praefectum imperatorii thesauri est;
 quare Petro Barsamas illa dein aucta praefectura, omnem improbitatis licen-
 tiam permiserunt. Qui sericariis sibi tantum artem facere coactis, alios se-
 vera illa teneri lege voluit. Is non clanculum, sed aperto foro unciam serici

ἔργου τούτου τεχνίτας αὐτῷ μόνῳ ἀναγκάζων ἐργάζεσθαι ἐπεδί-
 D δοτο, οὐκέτι ἐπικρουπτόμενος, ἀλλ' ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς
 βαφῆς μὲν τῆς προστυχούσης τὴν οὐγκίαν οὐχ ἤσσαν ἢ κατὰ ἕξ
 χρυσῶν, βάμματος δὲ τοῦ βασιλικοῦ, ὅπερ καλεῖν ὀλόβηρον νενο-
 μίκασι, πλέον ἢ τεσσάρων καὶ εἴκοσι χρυσῶν. καὶ βασιλεῖ μὲν 5
 ἐνθ' ἐνδε μεγάλα χρήματα ἔφερον, αὐτὸς δὲ περιβαλλόμενος πλείω
 ἐλάσθαιεν, ὅπερ ἀπ' αὐτοῦ ἀρξάμενον ἐς αἰὲ ἔμεινε. μόνος γὰρ
 ἐς τότε τοῦ χρόνου ἔμπορός τε ἀπαρακαλύπτως καὶ κάπηλος τοῦ
 ἐμπολήματος τοῦδε καθίσταται. ἔμποροι μὲν οὖν ὅσοι πρότερον
 τὴν ἐργασίαν ταύτην μετήεσαν ἐν τε Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἐκάστη 10
 θαλαττοῦργοι τε καὶ ἔγγειοι ἐφέροντο ὡς τὸ εἶδος τὰ ἐκ τῆς ἐργα-
 A 113 σίας κακά. ἐν δὲ πόλεσιν ὁ δῆμος σχεδὸν τι ὄλος ταῖς εἰρημέναις
 προσαιτητῆς ἑξαπιναιῶς ἐγένετο. βάνανσοι γὰρ ἀνδρωποὶ καὶ
 χειρωνάκται λιμῶν πυλαίειν ὡς τὸ εἶδος ἠναγκάζοντο, πολλοὶ τε
 ἀπ' αὐτοῦ τὴν πολιτείαν μεταβαλλόμενοι φεύγοντες ὄχοντο ἐς τὰ 15
 P 74 Περσῶν ἤθη. μόνος δὲ αἰὲ ὁ τῶν θησαυρῶν ἀρχῶν ἐνεργολαβῶν
 τὸ ἐμπόλημα τοῦτο μοῖραν μὲν βασιλεῖ, ὡσπερ εἴρηται, πόρῶν
 τῶν ἐνθ' ἐνδε ἀποσφῆρειν ἤξιον, αὐτὸς δὲ τὰ πλείω φερόμενος δη-
 μουσίαις συμφοραῖς ἐπλούτει. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε κεχώρηκεν.
 V 330 κς'. Ὅντινα δὲ τρόπον τῶν πόλεων τοὺς κόσμους καὶ τὰ 20
 B ἐγκαλλωπίσματα πάντα ἐν τε Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἐκάστη καθε-
 λεῖν ἴσχυσεν αὐτίκα ἐροῦμεν. πρῶτα μὲν καταλύειν τὸ τῶν ῥη-
 τῶρων ἀξίωμα ἔγω. τὰ τε γὰρ ἑπαθλα ἀφείλετο αὐτοὺς ἅπαντα,
 ὅσπερ τρυφᾶν τε τὰ πρότερα καὶ ἐγκαλλωπίεσθαι τῆς συνηγο-
 1 μόνῳ] νόμῳ Maltretus.   *ibid.* ἐπεδίδοτο] ἀπεδίδοτο Reisk.
 3. οὐγκίαν Alem. P. οἰκίαν AP.   13. προσαιτητῆς Alem. P.
 προσαιτεῖν τὴν A.   14. χειρωνάπται] χειρωνάκτες Pm.   20. τρό-
 πον hoc loco P: post πόλεων A.   24. οἴπερ — ταῖς συνηγορίαις
 — εἰώθεισαν Reisk.

alia quidem tinctura imbuti sex aureis, regio vero suffecti colore, quem ho-
 loverum vocant, quatuor ac viginti et amplius dedit; ex quo Caesari magnas
 pecunias, sibi clam maiores comparavit: quod inde coeptum hodieque per-
 durat; unusque ille insectoriam hanc rem etiamnum palam exercet. Quare
 ipsi negotiatores cum Byzantii tum aliis in urbibus incommoda profligatae
 artis terra marique sensere; Tyri atque Beryti pene universa plebs fullonico
 manuarioque illi exercitio addicta, collatitiam quaerere stipem, vel fame con-
 fici coacta fuit; pars commutata colonia ad Persas transfugit; nam, ut dixi,
 solus imperatorii thesauri praefectus eam negotiationem habens, lucri parte
 Caesari delata, sibi quoque maiore seposita, sic opes auget suas publicis calami-
 tatibus. Sed haec haec hactenus.

26. Ut autem Byzantium, ac reliquas urbes ornamentis spoliaret, modo
 dicendum est. Primo caudicorum ordinem statuit evertendam, omnibus
 denegatis praemia, quibus illi amplissimis, advocacione perfuncti, donari
 olim et augeri consueverant; iusque litigatoribus in seque et in litem iurare,

ρίας ἀφειμενοὶ εἰάθασι, καὶ διωμότους συνίστασθαι τοὺς διαφε-
ρομένους ἐκέλευσε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περιουρισμένοι ἐν πολλῇ ἀθυ-
μία ἐγένοντο. ἐπεὶ δὲ τῶν τε ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τῶν
ἄλλων εὐδαιμόνων δοκούντων εἶναι ἐν τε Βυζαντίῳ καὶ πάσῃ τῇ
5 Ῥωμαίων ἀρχῇ πάσας, ὡσπερ ἐρηγήθη, τὰς οὐσίας ἀφείλετο, ἀ- C
γεῖν τὸ λοιπὸν τῷ ἐπιτηδεύματι τούτῳ ἐλλείπτο. οὐ γὰρ εἶχον
ἄνθρωποι λόγου ὅτουσιν οὐδὲν ἄξιον, οὐπερ ἂν καὶ ἀμφισβητοῖεν
ἄλλήλοις. αὐτίκα τοίνυν ἐκ πολλῶν μὲν ὀλίγοι, ἐξ ἐνδόξων δὲ
λίαν κομιδῇ ἄδοξοι πανταχόθι γεγονότες τῆς γῆς πενία μὲν, ὡς
10 τὸ εἶδος, πολλῇ εἶχοντο, μόνῃν δὲ ὕβριν τὴν ἀπὸ τοῦ ἔργου φε-
ρόμενοι ἀπηλλάσσοντο. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰατροὺς τε καὶ διδασκά-
λους τῶν ἑλευθερίων τῶν ἀναγκαίων στερεῖσθαι πεποίηκε. τὰς τε
γὰρ σιτήσεις, ὡς οἱ πρότερον βεβουσιλευκότες ἐκ τοῦ δημοσίου A 114
χορηγεῖσθαι τούτοις δὴ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἔταξαν, ταύτας δὲ οὐ-
15 τος ἀφείλετο πάσας. καὶ μὴν καὶ ὄσους οἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες D
ἀπάσας πολιτικῶν σφίσις ἢ θεωρητικῶν οἰκοθεν πεποιήνται πόρους,
καὶ τούτους μεταγαγὼν φόροις ἀναμιξίει τοῖς δημοσίοις ἐτόλμησε.
καὶ οὔτε ἰατρῶν τις ἢ διδασκάλων τὸ λοιπὸν ἐγένετο λόγος οὔτε
δημοσίας τις ἔτι οἰκοδομίας προνοεῖν ἴσχυσεν οὔτε λύχνα ταῖς
20 πόλεσιν ἐν δημοσίῳ ἐκάστη οὔτε τις ἦν ἄλλη παραψυχὴ τοῖς ταύ-
τας οἰκοῦσι. τὰ τε γὰρ θέατρα καὶ ἱππόδρομοι καὶ κωνηγέσια ἐκ
τοῦ ἐπιπλείστον ἄπαντα ἤργει. οὐ δὴ οἱ τὴν γυναικία τετέχθαι
τε καὶ τετράφθαι καὶ πεπαιθεῦσθαι ξυνέβαινε. ὕστερον δὲ ταῦτα
δὴ ἀργεῖν ἐν Βυζαντίῳ ἐκέλευσε τὰ θεάματα, τοῦ μὴ τὰ εἰλωθότα

1. τοῖς διαφερομένοις Suidas s. v. διαμότος. 2. ἀθυμία Alem.
ἀθυμία AP. 3. ἐπεὶ Alem. ἐπὶ AP. 7. λόγον Alem. λόγον AP.
15. ὄσους Alem. ὄσους AP. 19. λύχνα] Vid. Vales. ad Ammian.
Marcell. 14, 1. REISK. 20. ἐκάστη] ἐκάστω Pm.

causidicorum sane cum probro ac moerore. Caeterum ex quo tempore Iu-
stinianus senatores opulentosque alios qui vel Byzantii, vel ubicumque in
imperio Romano essent, omnibus, ut declaravi, fortunis evertit, summo in
otio fuit hic ordo, nulla iam reliqua digna re, de qua sibi lites mortales conc-
irent. Quamobrem causidici numero ac dignitate praecipui iam perpauci
ac penitus abiecti, et in summa rerum ubique terrarum erant inopia, uno re-
liquo instituto, quod ipsum illis esset ostentui. Sed et medicos ac libera-
liam disciplinaram magistros necessariis ad vitam exclusit; quam enim prio-
res Romani principes his ab aerario largiti sunt, sportulam ademittit. Quos
oppidani sibi vel ad rempublicam vel ad spectacula fecissent proventus, ve-
ritus non est in publicum censum referre; ob eaque in posterum nulla medi-
corum, magistrorumve honoraria, nulla publicorum aedificiorum cura, nulla
urbibus in communi luminum procuratio, nulla civibus laetitia; quandoqui-
dem a longo iam tempore ludii theatrales, circenses, atque venationes facent,
in quibus Theodora uxor nata educataque adolescentiam exercuit. Demum
Byzantium quoque ab iis vacare spectaculis voluit, consuetis ex aerario im-

χορηγεῖν τὸ δημόσιον, πολλοῖς τε καὶ σχεδὸν τι ἀναρίθμους οὔσιν,
 P 75 οἷς ἐνθένδε ὁ βίος. ἦν τε ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ λύπη τε καὶ κατή-
 φρεια, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν ἀπ' οὐρανοῦ ἐπισκήψασαι πάθος, καὶ
 βίος πᾶσιν ἀγέλαστος. ἄλλο τε τὸ παράπαν οὐδὲν ἐφέρετο τοῖς
 ἀνθρώποις ἐν διηγήμασιν, οἴκοι τε οὔσι καὶ ἀγοραῖζουσι κὰν τοῖς 5
 ἱεροῖς διατριβουσιν ἢ συμφοραὶ τε καὶ πάθη καὶ καινοτέρων ἀτυχη-
 μάτων ὑπερβολή. ταῦτα μὲν οὕτω ταῖς πόλεσιν εἶχεν. ὁ δὲ τῷ
 λόγῳ λείπεται, τοῦτο εἰπεῖν ἄξιον. ὕπατοι Ῥωμαίων ἀνὰ πᾶν
 ἔτος ἐγενέσθη δύο, ἄτερος μὲν ἐν Ῥώμῃ, ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐν Βυ-
 ζαντίῳ. οὔστις δὲ εἰς τὴν τιμὴν ἐκαλεῖτο ταύτην πλέον ἢ κεντηνά- 10
 ρια χρυσοῦ εἰκοσιν ἐς τὴν πολιτείαν ἀναλοῦν ἐμελλεν, ὀλίγα μὲν
 B οἰκεῖα, τὰ δὲ πλεῖστα πρὸς βασιλέως κεκομισμένος. ταῦτά τε τὰ
 A 115 χρήματα ἔς τε τοὺς ἄλλους, ὧνπερ ἐμνήσθη, καὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ
 πλεῖστον ἐς τῶν βίων τοὺς ἀπορωτέρους φερόμενα καὶ διαφερόν-
 τως ἐς τοὺς ἐπὶ σκηπῆς ἅπαντα τὰ πράγματα ἐς αἰὲ τῇ πόλει ἀνί- 15
 στη. ἔξ οὗ δὲ Ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρελαβεν, οὐκέτι και-
 ροῖς τοῖς καθήκουσι ταῦτα ἐπράσσετο· ἄλλοτε μὲν πολλοῦ Ῥω-
 μαίοις ὕπατος καθίστατο χρόνον, τελευτῶντες δὲ οὐδὲ ὄναρ τὸ
 πρῶγμα ἐώρων, ἔξ οὗ δὴ πενία τινὲ ἐνδελεχέστατα ἐσφίγγετο τὰ
 ἀνθρώπεια, τὰ μὲν εἰωθότα οὐκέτι τοῖς ὑπηκόοις παρεχομένου, τὰ 20
 δὲ ὑπάρχοντα τρόποις ἅπασι πανταχόθεν ἀφαιρουμένου.

Ὡς μὲν οὖν τὰ δημόσια καταπιὼν ζῦμπαντα χρήματα τοὺς
 ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς ὁ λυμεὼν οὗτος ἕκαστόν τε ἰδίᾳ καὶ
 κοινῇ ζῦμπαντας τὰς οὐσίας ἀφῆρηται, διαρκῶς δεδιηγήσθαι οἰ-

3. ἐπισκηπάντων Alem. ἐπισκήψασθαι Pm. 11. πολιτείαν]
 ὑπατείαν Reisk. 17. ἄλλοτε Alem. P. ἀλλὰ τὰ A.

pensis parsurus, damno infinitae pene multitudinis, quae indidem victitaret. Quare publice privatimque omnes in aqualore versantur, vacua iucunditatis vita, quasi caelitus ingruente malo; sub lare quisque suo, in foro, in templis nihil nisi aerumnas, calamitates vel portentosum recentis fortunae casum commemorant. Haec urbium singularum conditio fuit; sed quod huic narrationi deest, dicere praestat. Singulis annis duo Romanis consules creabantur, Romae quidem alter, alter Byzantii. Ad eam dignitatem vocata in publicam rem amplius bis mille auri pondo erant insumenda; de sua quidem panca, plurima de publico ex imperatoris largitate. Caeterum illud aes cum ad ea quae dixi munera exhibenda, tum in egenos, tum praecipue in aesciosos actores erogatum, mirum quantum civitatibus rem sustentavit. Postea vero quam obtinuit Iustinianus imperium, haud est his rebus statutum tempus; diu quis multumque consulatum gerit; vel non est omnino comitia videre consularia. Quare extrema mortales oppressi sunt egestate, simul consueti subditis Caesare negante, simul eos locis, modisque omnibus deturbante fortunis.

Namque satis narratum arbitror de publicis pecuniis, deque virorum consularium in communi, atque privatim substantiis, in quas hic helme ac pe-

μα. ὡς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδδαιμόνας δοκοῦντας εἶναι συγκο- V 331
 φαντῖα περιῶν ἀφαιρεῖσθαι τὰ χρήματα ἴσχυσεν, ἰκανώτατά C
 μοι εἰρησθαι νομίζω· καὶ μέντοι στρατιώτας τε καὶ ἄρχουσι πᾶ-
 σιν ὑπηρετοῦντας καὶ τοὺς ἐν παλατιῷ στρατενομένους, γεωργούς
 5 τε καὶ χωρίων κτήτορας καὶ κυρίους καὶ οἷς ἐν λόγοις τὰ ἐπιτη-
 δεύματά ἐστιν, ἀλλὰ μὴν ἐμπόρους τε καὶ ναυκλήρους καὶ ναύ-
 τας βαναύσους τε καὶ χειρῶνακτας καὶ ἀγοραίους καὶ οἷς ἀπὸ
 τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐπιτηδευμάτων ὁ βίος, καὶ μὴν καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ὡς εἰπεῖν ὑπαντας, ἐς οὓς δικνεῖσθαι βλάβος τὸ ἐς τοῦσδε
 10 συμβαίνει. οἷα δὲ τοὺς τε προσαιτητὰς καὶ ἀγελαίους ἀνθρώπους
 καὶ πτωχοὺς τε καὶ λώβη πάση ἔχομένους εἰργάσατο, αὐτίκα
 ἐροῦμεν· τὰ γὰρ ἀμφὶ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτῷ πεπραγμένα ἐν τοῖς D
 ὀπισθεν λόγοις λελέξεται. πρῶτα μὲν, ὅπερ εἴρηται, ὑπαντα
 περιβεβλημένος τὰ πωλητήρια καὶ ὠνίων τῶν ἀναγκαιοτάτων τὰ
 15 λεγόμενά καταστησάμενος μονοπώλια πλέον ἢ τριπλάσια τιμήματα
 πάντας ἀνθρώπους ἐπράττετο. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐπεὶ ἀνάριθμά A 116
 μοι ἔδοξεν εἶναι, οὐκ ἂν ἔγωγε λόγῳ ἀτελευτήτῳ καταλέγειν φι-
 λονεακοῖην· ἀπὸ δὲ τῶν τοὺς ἄρτους ἀνουμένων πικρότατα ἐς
 πάντα τὸν αἰῶνα ἐσύλει, οὓς δὴ καὶ χειρῶνακτας καὶ πτωχοὺς καὶ
 20 πάσῃ λώβῃ ἔχομένους ἀνθρώπους οὐκ ὠνεῖσθαι ἀδύνατον. αὐ-
 τὸς μὲν γὰρ ἐς τρία κεντηνάρια φέρεσθαι ἀνὰ πᾶν ἔτος ἤξιον ἐν-
 θένδε, ὅπως οἱ ἄρτοι ᾧσι καὶ σποδοῦ ἔμπλεοι· οὐδὲ γὰρ ἐς τοῦτο P 76
 δὴ τὸ αἰσχροκερδίας ἀσέβημα ὁ βασιλεὺς οὗτος δκηρὸς ἦει· ταύτη
 δὲ τῆ σκήψει οἰκεία κέρδη ἐπιτεχνῶμενοι οἷς ἐπέκειτο ἡ τιμὴ αὐτῆ
 25 αὐτοὶ μὲν ῥᾶστα ἐς πλοῦτόν τινα περιστάσαντο μέγαν, λιμὸν δὲ τοῖς

3. καὶ — στρατιώτας Reisk. ἐν — στρατιώταις AP. 23. ἦει] εἶη AP.

stis sese ingurgitavit; praeterea de bonis, quibus ditissimos quosque per ca-
 lumniam circumventos fraudavit, vel imperatorum satellites, aliorumque
 principum ministros, militem in castris et regia, colonos, agrorumque
 possessores, liberalium disciplinarum cultores, mercatores, nauceros, nau-
 tas, artifices, turbamve forensem, ac scenicam, atque illos denique, in quos
 horum incommoda derivantur. Sed quam misere inopes habuerit, homines
 que illos gregarios, et in extremam inopiam miseriamque coniectos, iam di-
 cere libet; nam de commissis ab eo in sacerdotes infra locus erit. Insti-
 tianus, quod saepe dixi, in suam rem omnia fora converterat, et necessaria
 quaeque venalia ad monopolium iam revocarat, tripla pretiorum parte a
 subiectis omnibus extorta. Neque modo immensa oratione alia prosequi con-
 tenderim, quae pene infinita mihi visa sunt. Ex pane modo, quem sibi ar-
 tifices, pauperes, et quisque corpore laesus coemere cogitur, durum atque
 perpetuum ille sibi census conflaverat, scilicet in annos singulos ad tercen-
 tum auri pondo, ut panis sordidus ille foret atque pulverulentus; nam ad
 hanc etiam impietatem Caesaris avaritia facile redundavit. Hinc annonae
 praefecti quaestus occasione captata sibi magnas opes, egentibus vero la-

πτωχοῖς χειροποιήτων ἐν εὐθνηνοῦσι χρόνοις αἰεὶ παρὰ δόξαν εὐργάζοντο, ἐπεὶ οὐδὲ σίτον ἐτέρωθεν τιμὴν εἰσχυμίζεσθαι τὸ παράπαν ἔξην, ἀλλὰ ἀναγκαῖον ἦν ἅπασιν τούτους δὴ ὠνούμενους ἄρτους ἐσθίειν. τὸν δὲ τῆς πόλεως ὄχeton διεφρωγύτα τε ὄρωντες καὶ μοῖραν ὕδατος οὐκ ὀλίγην τινὰ ἐς τὴν πόλιν εἰσάγοντα ὑπεριεώρων 5
B κεκλεισμένων ἁπάντων, καίτοι ἐς οἰκοδομίας θαλασσίας τε καὶ ἀνοήτους ἄλλας μέγεθος χρημάτων οὐδενὶ λόγῳ προΐετο, πανταχόθεν τῶν προαστείων ἐπιτεχνώμενος, ὥσπερ τῶν βασιλείων αὐτοὺς 10
 οὐ χωροῦντων, ἐν οἷς δὴ ἅπαντες οἱ πρότερον βεβασιλευκότες διαβιοῦν ἐς αἰεὶ ἤθελον. οὕτως οὐ χρημάτων φειδοῖ, ἀλλὰ φθόρου ἀνθρώπων ἕνεκα, τῆς τοῦ ὄχету οἰκοδομίας ὀλιγωρεῖν ἔγνω, ἐπεὶ οὐδαμῶς ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου Ἰουστινιανοῦ τοῦδε ἐτοιμότερος γέγονεν ἀνθρώπων ἁπάντων χρήματα προσποιεῖσθαι κακῶς, καὶ ταῦτα 15
A 117 χειρόνως αὐτίκα δὴ μάλα προέσθαι. δυοῖν τοίνυν ἀπολελειμμένοι ἐν τε ποτῷ καὶ τοῖς ἐδωδίοις τυτὸς τὰ ἔσχατα πενομένοις καὶ
C πτωχοῖς οὔσιν, ὕδατος καὶ ἄρτου, δι' ἀμφοῖν αὐτοὺς, ὥσπερ μοι δεδιήγηται, βασιλεὺς ὄδε ἔβλαψε, τὸ μὲν ἄπορον σφίσι, τὸν δὲ πολλῷ ἀξιώτερον ἔργασάμενος. οὐ μόνον δὲ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ 20
 προσαιτητὰς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐτέρωθεν ὑκνημένων τινὰς ἔδρασε ταῦτα, ὥσπερ μοι αὐτίκα λελέξεται. Ἰταλίαν γὰρ Θεωδέριχος ἐλὼν τοὺς
 ἐν τῷ Ῥώμης παλατίῳ στρατευομένους αὐτοῦ εἶασεν, ὅπως τε διασωζοῖτο πολιτείας τῆς παλαιῆς ἔχνος, μιαν ἀπολιτῶν σύνταξιν

3. ὠνούμενους] ὠνούμενοις Maltretus.
 23. αὐτοῦ Reisk. αὐτοῦς AP.

5. οὐκ addidit Reisk.

xiore annona, famem inopinatam ingeniose quaesierunt. Nam aliunde rem frumentariam curare omnino nemini licuit, sed emptitio pane cuique vivendum fuit. Effracto aquarum ductu, tenuissime in urbem aquas derivari principes observarant; rem tamen neglexere, et omnibus abstinuere sumptibus; quamquam frequens multitudo aquarum veniens sese ad fontes opprimeret, balneaque iam nullae paterent; atque Caesar nihilominus singulis in suburbis ad maritima aedificia immanes pecunias perquam insane profunderet, quasi seque et uxorem regia non caperet, in qua priores Caesares dilutius perque libenter versati fuissent. Sic plane visi sunt non parsimonia, sed nulla intereuntis populi miseratione aquae ductus restaurationem praetermississe. Nam alioqui nullus post homines natos vel corradendis inique pecuniis promptior, vel repente dilapidandis profusior Iustiniano. Igitur extrema pauperibus indigentibus laborantibus, quibus vescendo panis, potando aqua dumtaxat reliqua esset, utrumque Iustinianus vexavit, huius difficultate, illius caritate invecata. Verum non Byzantii solum, sed alibi sic egenos afflixit, quod sane non pigebit referre. Theodoricus, Italia subiugata, ut Romae aliquod reipublicae extaret vestigium, praetorianos milites, relicto sin-

ἐς ἡμέραν ἐκύστω. ἦσαν δὲ οὗτοι παμπληθεῖς ἄγαν. οἳ τε γὰρ
 σιλεντιάριοι κυλούμενοι καὶ δομέστικοι καὶ σχολάριοι ἐν αὐτοῖς
 ἦσαν, οἷς δὴ ἄλλο οὐδὲν ὑπελλέλειτο ἢ τὸ τῆς στρατείας ὄνομα
 μόνον, καὶ ἡ σύνταξις αὐτῆ ἐς τὸ ἀποζῆν ἀποχωρῶσα μόλις αὐτοῖς, **D**
5 ἄπερ ἐς τε παῖδας καὶ ἀπογόνους Θεοδέριχος αὐτοὺς παραπέμπειν
 ἐκέλευσε. τοῖς τε προσαιτηταῖς οἱ παρὰ τὸν Πέτρον τοῦ ἀποστό-
 λου νεῶν δίαιταν εἶχον, τρισχιλίους σίτου μεδίμνους χορηγεῖν ἀεὶ
 τὸ δημόσιον ἀνὰ πᾶν ἔτος διώρισε· ἄπερ ἕπαντες οὗτοι διαγε-
 γόνασι κομιζόμενοι ἕως Ἀλέξανδρος ὁ ψαλίδιος ἐς τὴν Ἰταλίαν
10 ἀφίκετο. πάντα γὰρ εὐθὺς οὗτος ὁ ἀνὴρ ὀκνήσει οὐδεμιᾷ περι-
 λεῖν ἔγνω. ταῦτα μαθὼν Ἰουστινιανὸς Ῥωμαίων ἀντοκράτωρ τὴν
 τε πρῶξιν προσήκατο ταύτην καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἔτι μᾶλλον ἢ
 πρότερον διὰ τιμῆς ἔσχεν. ἐν ταύτῃ Ἀλέξανδρος τῇ πορείᾳ καὶ
 τοὺς Ἑλληνας εἰργάσατο τάδε. τοῦ ἐν Θερμοπύλαις φυλακτηρίου
15 οἱ τὰ κεινῆ γεωργοῦντες χωρία ἐκ παλαιοῦ ἐπεμελοῦντο, ἐκ περι- **V 832**
 τροπῆς τε τὸ ἐνταῦθα εἶχος ἐφύλασσον, ἤνικα δὴ ἐφοδος βαρβάρων **P 77**
 τινῶν ὡς ἐπισκῆπει ἐς τὴν Πελοπόννησον ἐπίδοξος ἦν. ἀλλ'
 ἐνταῦθα γενόμενος τότε Ἀλέξανδρος οὗτος προνοεῖν Πελοποννησίων **A 118**
 σκηπτόμενος οὐκ ἔφη γεωργοῖς τὸ ταύτῃ φυλακτήριον ἐπιτρέψκειν.
20 στρατιώτης οὖν ἐνταῦθα εἰς δισχιλίους καταστησάμενος οὐκ ἐκ
 τοῦ δημοσίου χορηγεῖσθαι σφίσι τὰς συντάξεις διώρισε, ἀλλὰ
 τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι πασῶν πόλεων τὰ τε πολιτικὰ καὶ θεωρικὰ
 ξόμπαντα χρήματα ἐς τὸ δημόσιον ἐπὶ τῷ προσήματι τούτῳ με-
 τήνεγκεν, ἐφ' ᾧ ἐνθένδε οἱ στρατιῶται οὗτοι σιτίζοντο, καὶ ἂν
 αὐτοῦ ἐν τε τῇ ἄλλῃ πίσῃ Ἑλλάδι καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν Ἀθῆναις αὐ-

2. σιλεντιάριοι Alem. P. σιλεντηάρια A. 22. θεωρικὰ] θεωρητικὰ AP.

guis diario, esse voluit; porro autem horum numerosa fuit manus, cum in
 his etiam silentiarum, domestici, scholarique censerentur, quibus, si nihil
 aliud, militiae saltem auctoramentum fuit et annona, vix dum ipsis tamen ad
 vitam satis; quae liberis nepotibusque transmitti Theodoricus indulsit. Pau-
 peribus vero, qui ad Petri Apostoli templum sedes habent, tritici e publico
 tria millia modium quotannis attribuit. Haec ad Alexandri usque forfi-
 culae in Italiam adventum illi retulere; nam is statim omnia sustulit, factum-
 que id ut accepit Romanorum imperator Iustinianus probavit, et Alexandrum
 ut cum maxime in honore habuit; is Graecos etiam hoc in itinere sic affecit.
 Ad Thermopylas indigenae coloni iam olim praesidium agitabant, cumque in
 Peloponnesum barbarorum incursiones timerentur, ad murum in ipsis mon-
 tium faucibus alternas excubias habebant. Huc Alexander delatus, perinde
 quasi Peloponnesiorum rem ageret, haud fidendum eo loci affirmat agrestium
 praesidio; quamobrem inibi ad duo millia militum constituit, decretis non ab
 aerarie publico stipendiis, sed a singulis Graeciae civitatibus, quarum civi-
 cos theatralesque redditus, alendorum specie militum praesidiariorum, ad pu-
 blicam aerarium reduxit, ex eo autem cum in Graecia, tum ipsis Athenis nul-

ταῖς οὔτε τις ἐν δημοσίῳ οἰκοδομία οὔτε ἄλλο ἀγαθὸν γενέσθαι
 ξυνήθη. Ἰουστινιανὸς μέντοι τὰ τῆδε διωκημένα τῷ ψαλιδίῳ οὐ-
 δεμιᾷ μελλήσει ἐπέρρωσε. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε κεχώρηκεν. ἰτέον
 δὲ καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πτωχοῦς. Ἐφραιμὸς τις ἐν τοῖς
 ἐνταῦθα ῥήτορσιν ἐγεγόνει, ὅσπερ παραλαβὼν τὴν Ἀλεξανδρέων
 ἀρχὴν τὸν μὲν δῆμον τοῦ στασιάζειν κατέπαυσε, φοβερὸς τοῖς στα-
 σιώταις φανείς, ἔσχατα δὲ ἔσχατων κακὰ τοῖς τῆδε ὠκνημένοις ἐν-
 δέδεικται πᾶσι. πάντα γὰρ εὐθὺς τὰ τῆς πόλεως πωλητήρια ἐς
 τὸ καλούμενον μονοπώλιον καταστησάμενος ἄλλων μὲν ἐμπόρων
 οὐδένα ταύτην δὴ τὴν ἐργασίαν ἐργάζεσθαι εἶασε, μόνος δὲ ἀπάν-
 10
 των αὐτὸς γεγωνὸς κάπηλος παρεδίδοτο τὰ ὄνια πάντα, δηλονότι
 C τὰς τούτων τιμὰς τῇ τῆς ἀρχῆς ἔξουσίᾳ σταθμώμενος, ἀπεπνίγετό
 τε τῇ τῶν ἀναγκαίων σπάνει ἢ τῶν Ἀλεξανδρέων πόλις, οὗ δὴ
 καὶ τοῖς τὰ ἔσχατα πενομένοις τὰ πρότερα εὐίωνα διαρκῶς ἐγεγόνει
 πάντα, μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἀμφὶ τῷ ἄρτῳ ἐπίεξε. τὸν γὰρ σῆ-
 15
 τον αὐτὸς ἐξ Αἰγυπτίων ὠνεῖτο μόνος, οὐδὲ ὅσον ἐς μέδιμον ἕνα
 ἑτέρῳ διδοὺς πρίασθαι, ταύτῃ τε τοὺς ἄρτους καὶ τὰ τῶν ἄρ-
 A 119 των τιμήματα διετίθετο ἥπερ ἐβούλετο. πλοῦτον τοίνυν ἀμύθη-
 τον αὐτὸς τε δι' ὀλίγου περιεβάλλετο καὶ βασιλεῖ τὴν ἀμφὶ τούτῳ
 ἐπιθυμίαν ἐνεπλήσατο. καὶ τῶν μὲν Ἀλεξανδρέων ὁ δῆμος δέει 20
 ; τοῦ Ἐφραιμοῦ τὰ παρόντα σφίσιν ἡσυχῇ ἔφερεν, ὁ δὲ αὐτοκρά-
 τωρ υἱδοῖ τῶν οἱ ἐς αἰὲ ἐσκομιζομένων χρημάτων ἐν τοῖς μάλιστα
 ὑπερηγάπα τὸν ἄνθρωπον. βουλευσας δὲ Ἐφραιμὸς οὗτος ὅπως
 D τὴν βασιλείῳσ διάνοιαν πολλῶν ἔτι μᾶλλον ἐξελεῖν δύνηται, προσε-

8. πόλεως addidit Alem. 10. εἶασε Alem. P. εἶωθε A. 11. κα-
 ρεδίδοτο] ἀπεδίδοτο Reisk.

lum publice vel aedificium, vel urbanum commodum procuratum est. Quae
 sic a fornicula constituta, rata deinde grataque Iustinianus habuit. Hactenus
 haec; iam ad Alexandrinos pauperes pergamus. Erat Alexandriae inter
 caesidicos quidam Hephæstus, qui posteaquam eius urbis iniiit praefecturam,
 seditiosis truculentior in plebe tumultus sedavit; verum cives ad extremas
 adduxit calamitates. Nam in singulis venalium foris monopolio constituto
 (a quo reliquos negotiatores exclusos sibi que id uni servatum vellet) omnia
 ad praefecturae licentiam facto pretio vendidit. Summa ob id necessariorum
 penuria urbs premebatur; pauperibus nec eorum copia erat, quae pridem
 vilissime venirent; sed annonae potissimum caritate eos ivit oppressum.
 Nam unus ipse cum in Aegypto frumentaretur, ea emptione vel ad unicum
 medimnum reliquos interdictis pro libidine annonae pretium accendit. Ergo
 brevi magnis sibi partis opibus, eandem imperatori explendam curavit pe-
 cuniarum cupiditatem. Ac populo Alexandrino ob formidinem haec omnia
 obscure ferente, eo magis Caesar perpetuis aeris convectationibus illectus,
 Hephæstum unice amavit; sed is ut penitas Iustiniani animum occuparet,

πετέχνησατο τάδε. Διοκλητιανὸς Ῥωμαίων γεγωνὸς αὐτοκράτωρ σίτου μέγα τι χρῆμα δίδοσθαι παρὰ τοῦ δημοσίου τῶν Ἀλεξανδρῶν τοῖς δεομένοις ἀνὰ πῦν ἔτος διώρισε. ταῦτα ὁ δῆμος τηρικὰδε διαδασάμενοι ἐν σφίσι αὐτοῖς ἐς ἀπογόνους τοὺς μέχρι Β δεῦρο παρέπεμψαν. ἀλλ' Ἡφαιστος ἐνθὲνδε μυριάδας ἐς διακοσίας ἐπετείους μεδίμνων τοὺς τῶν ἀναγκαίων ὑποσπανίζοντας ἀφελόμενος τῷ δημοσίῳ ἐντέθεικε, βασιλεῖ γράψας ὡς οὐ δικαίως σὸδὲ ἢ ἔνυμφεροι τοῖς πράγμασι μέχρι νῦν ταῦτα οἱ ἄνδρες οὗτοι κομίζονται. καὶ ἀπ' αὐτοῦ βασιλεὺς μὲν ἐμπειδῶσας τὴν πρᾶξιν 10 διὰ σπουδῆς αὐτὸν μεζονος ἔσχεν, Ἀλεξανδρῶν δὲ ὅσοι ταύτην P 78 εἶχον τοῦ βίου τὴν ἐλπίδα, ταύτης δὲ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τῆς ἀπανθρωπίας ἀπώναντο.

κζ'. Τὰ μὲν Ἰουστινιανῷ εἰργασμένα τοσαῦτά ἐστιν, ὡς V 333 μεθὲ τὸν πάντα αἰῶνα τῷ περὶ αὐτῶν λόγῳ ἐπαρκεῖν δύνασθαι. B 15 ἄλλα δέ μοι ἄττα ἐκ πάντων ἀπολεξαμένων ἀποχρήσει εἰπεῖν, δι' ὧν αὐτοῦ ἐνθῆλον καὶ τοῖς ὀπισθεν γεννησομένοις τὸ ἥθος ἅπαν διαφανῶς ἕσται, ὡς εἶρων τε ἦν καὶ οὔτε θεοῦ οὔτε ἱερέων οὔτε νόμων αὐτῷ ἔμελεν, οὐδὲ δῆμον κατεσπονδασμένου αὐτῷ δοκοῦντος εἶναι, οὐ μὴν οὔτε τινὸς τὸ παράπαν αἰδοῦς ἢ τοῦ τῆς πολι- 20 τείας ἔνυμφόρον ἢ ὅτου τι προὔργου ἐς αὐτὴν γένοιτο, ἢ ὅπως A 120 σκήψιώς τινος τὰ πρᾶσσόμενα τυχεῖν δύναίτο, οὔτε ἄλλο τι αὐτῶν ἕσται, ὅτι μὴ μόνη ἀφαίρεσις τῶν ἐν πάσῃ γῆ κειμένων χρη-

2. δημοσίου Vales. ad Euagr. 2, 3. δῆμον AP. 4. διαδασά-
 μένοι Petavius ad Synes. p. 58. διαδικασάμενοι AP. 5. παρέ-
 πεμψαν Alem. P. παραπέμψαι A. 8. ἢ Reiskius. εἰ AP.
 9. βασιλεὺς Alem. βασιλεῖ AP. 14. μεθὲ] μήτε AP. ibid. τῷ
 Reisk. τὰ AP. 17. ὡς] Legebatur καὶ ὡς. 20. ὅτου]
 ὅπον Reisk. 21. σκήψιως] ἐπισκήψιως Reisk.

ita rem conficit. Romanorum imperator Diocletianus magnam frumenti copiam quotannis in egenos distribui populo Alexandrino iusserat; quam illi ad portionem inter se iam inde distributam etiamnum transmittabant ad posteros. Hephæstus bis decies centena millia medimnum fraudatis egenis in horrea publica imperavit, Caesare monito, Alexandrinos id perpetuo contra usurpasse atque liceret, rei que publicae interesset. Rem imperator firmam sua autoritate fecit, acceptumque magis ac magis Hephæstum habuit; Alexandrini, qui in eo spem vitae constituisent, hanc saevitiam tanto magis summa in necessitate sensere.

27. Verum enimvero tot Iustiniani sunt flagitia, ut ad ea numeranda nullum tempus satis futurum esset; at ex multis pauca legam, e quibus posteritati plane compertum sit eius ingenium promptum dissimulare, paratum contemnere numen, sacerdotes, leges, populum eius studiis addictum, rationem neque verecundiae ullam habere, neque reipublicae bene utiliterque gerendae, vel scelerum colore aliquo tegendorum, nisi expilandarum modo toto

Ο μύτων. ἄρξομαι δὲ ἐνθῆνδε. ἀρχιερέα κατεστήσατο Ἀλεξαν-
 δρεῦσιν αὐτὸς Παῦλον ὄνομα. ἐτύγγανε δὲ Ῥόδιον τις Φοινίξ
 γένος ἔχων τμηκᾶδε τὴν Ἀλεξανδρείας ἀρχήν. ᾧ δὲ ἐπέστειλεν
 ἐς ἅπαντα Παύλῳ ὑπηρετεῖν προθυμῆ τῇ πίσσῃ, ὅπως δὲ ἀτελεύ-
 τητον μένοι τῶν πρὸς αὐτοῦ ἐπαγγελλομένων μηδέν. ταύτη γὰρ ⁵
 τῶν Ἀλεξανδρέων τοὺς ** ἐταιρίζεσθαι αὐτὸν ἐς τὴν ἐν Καλχη-
 δόνη σύνυδον ᾧετο δυνατὸν ἔσεσθαι. ἦν δὲ τις Ἀρσένιος Πυλαι-
 στίνος γένος, ὅσπερ Θεοδώρα βασιλίδι ἐν τοῖς μάλιστα ἀναγκαιο-
 τάτοις ἐπιτήδειος γεγωνῶς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ δύναμιν τε πολλὴν καὶ
 μεγάλα περιβαλλόμενος χρήματα ἐς βουλήν ἀξίωμα ἤλθε, καίπερ ¹⁰
 μιαιφώτατος ὢν. οὗτος Σαμαρείτης μὲν ἦν, τοῦ δὲ μὴ τὴν ὑπέρ-
 χουσαν προέσθαι δύναμιν ὀνόματος ἀντιλαβέσθαι τοῦ Χριστια-
Δ νῶν ἔγνω. ὁ μέντοι πατὴρ τε καὶ ἀδελφὸς τῇ τούτου δυνάμει
 θαρροῦντες διαγεγόνασι μὲν ἐν Σκυθοπόλει, περιστέλλοντες τὴν
 πατριον δόξαν, γνώμη δὲ αὐτοῦ ἀνήκεστα τοὺς Χριστιανοὺς εἰρ- ¹⁵
 γάζοντο πάντας. διὸ δὲ οἱ πολῖται σφίσι ἐπαναστάντες ἀμφω
 ἔκτειναν θανάτῳ οἰκτίστῳ, κακὰ τε πολλὰ ξυνηρέχθη Παλαιστί-
 νοις ἐνθῆνδε γενέσθαι. τότε μὲν οὖν αὐτὸν οὔτε Ἰουστινιανὸς
 οὔτε βασιλεὺς κακὸν τι ἔδρασαν, καίπερ αἰτιώτατον γεγονότα δυσ-
 κόλων ἀπάντων, ἀπέπειον δὲ αὐτῷ ἐς παλάτιον μηκέτι ἵνα· ἐν- ²⁰
 δελεχέστατα γὰρ τούτου δὲ ἕνεκα πρὸς Χριστιανῶν ἠνωχλοῦντο.
Ρ 79 οὗτος Ἀρσένιος βασιλεῖ χαριεῖσθαι οἰόμενος οὐ πολλῶ ὕστερον ζῶν
Α 121 τῷ Παύλῳ ἐς τὴν Ἀλεξανδρείαν στέλλεται, ὡς δὲ τὰ τε ἄλλα

6. τοὺς **] Supple εὐδοκιμωτέροισι vel λογιμωτάτους. ALBM. πρώ-
 τος vel πλείστους Reisk. 18. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ AP.
 20. ἀπέπειον Alem. P. ἀπειπὼν A.

terrarum orbe pecuniarum. Dederat Paulum, ut hinc exordiar, Alexandri-
 nis antistitem, Rhodone quodam ex Phoenicia illius urbis praefecto; cui
 scripsit, ut Paulo, omni data occasione, quam diligentissime praesto esset,
 ne quid infectum caderet, quod ipse factum averet, cuius opera facile Ale-
 xandrinorum primatum studia ad Calchedonensis concilii firmitatem crede-
 ret excitanda. Arsenius quidam ex Palaestina homo sceleratissimus, in re-
 bus pernecessariis Theodora Augustae sic animum ceperat, ut magnam con-
 secutus auctoritatem et pecuniarum vim, tandem in senatum pervenerit.
 Sentiebat ille cum Samaritis, verum ne tantas potentias iacturam faceret,
 Christianorum sibi consulto nomen adsciverat; cuius parens fraterque Scy-
 thopoli patria secta dissimulata, eius freti auctoritate, et suasionibus impulsi,
 contumeliosissime Christianos vexarunt. Quamobrem factione civium cru-
 delissimum supplicium ambo dederunt, eaque multorum malorum fuit origo
 Palaestinis. Arsenium vero quamquam omnium turbarum auctorem nullo
 principes affecerunt incommodo, nisi quod regia prohibere, ne diutius ea
 super re Christianorum votis fatigarentur. Arsenius hic ergo quasi rem Cae-
 sari facturum gratam, non ita multo post cum Paulo Alexandriam venit, cum

ὑπηρετήσων καὶ τὴν ἐς τοὺς Ἀλεξανδρεῖς πειθῶ συγκατεργασόμε-
 νος αὐτῷ δυνάμει τῇ πάσῃ. ἰσχυρίζετο γὰρ ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦ-
 τον, ἥνικα οἱ τοῦ παλατιῶν ἀποκεκλειῶσθαι ξυνέπεσε, τῶν ἐν Χρι-
 στιανοῖς οὐκ ἀμελέτητον γεγονέναι δογματῶν ἀπάντων. ὅπερ τὴν
 5 Θεοδώραν ἤγλασεν· τὴν ἐναντίαν γὰρ ἐσκήπτετο τῷ βασιλεῖ ἐς
 τοῦτο ἵεναι, ὡς μοι ἐν τοῖς ὀπισθεν λόγοις εἴρηται. ἐπεὶ ἐν Ἀλε-
 ξανδρεῦσιν ἐγένοντο, διάκονόν τινα Ψόην ὄνομα Ῥόδωνι Παῦλος
 παρέδωκε τεθνηξόμενον, φάσκων δὴ αὐτὸν μόνον οἱ ἐμποδῶν ἴστα-
 σθαι τοῦ μὴ τὰ βασιλεῖ δεδογμένα ὑποτελέσαι. τοῖς δὲ βασιλέως B
 10 γράμμασι Ῥόδων ἡγμένος, συγγνοῖς τε εὔσι καὶ λαν σπουδαίσι,
 αἰκίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον ἔγνω, ὃς ὑπὸ τῆς βασάνου καταπι-
 νόμενος αὐτίκα θνήσκει. ἄπερ ἐπεὶ ἐς βασιλέα ἦλθεν, ἐγκεμήνης
 ἰσχυρότατα τῆς βασιλίδος, ἅπαντα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Παύλῳ τε καὶ
 Ῥόδωνι καὶ Ἀρσενίῳ εὐθὺς ἐκίνει, ὥσπερ τῶν πρὸς αὐτοῦ τούτοις
 15 δὴ τοῖς ἀνθρώποις ἐπηγγελμένων ἐπιλελησμένους ἀπάντων. Λι-
 βέριον οὖν τὸν ἐκ Ῥώμης ἄνδρα πατριῶν καταστησάμενος ἐπὶ
 τῆς Ἀλεξάνδρου ἀρχῆς καὶ τῶν δοκίμων ἱερέων τινὰς ἐς τὴν Ἀλε-
 ξάνδρειαν ἔστειλε τὴν τοῦ πράγματος ποιησομένους διάγνωσιν, ἐν
 οἷς καὶ ὁ Ῥώμης ἀρχidiaconos Πελάγιος ἦν, τὸ Βιγίλιου τοῦ ἀρ- C
 20 χιεῖως ὑποδὸς πρόσωπον, ἐπιτεταγμένον οἱ τοῦτο γε πρὸς τοῦ Βι-
 γίλιου· τοῦ τε φόνου ἐληλεγμένου Παῦλον τῆς ἱερωσύνης εὐθὺς
 καθεῖλον, φυγόντα δὲ Ῥόδωνα ἐς Βυζάντιον τὴν τε κεφαλὴν ἀφεί-
 λετο ὁ βασιλεὺς καὶ τὰ χρήματα ἐς τὸ δημόσιον ἀνάγραπτα ἐποίη- V 334

6. εἴρηται Reisk. εἰρήσεται AP. *ibid.* ἐν addidit Alem. 8. οἱ
 Reisk. οἱ αὐτῷ AP. 12. βασιλέα ἦλθεν Alem. P. βασι ** A.
 17. Ἀλεξάνδρου] Rectius forte Ἀλεξανδρέων. Scio tamen scriptores
 eius saeculi frequenter τὴν Ἀλεξάνδρον, τὴν Ἀντιόχον, τὴν Σελεύκον
 absolute dicere pro Alexandria, Antiochia, Seleucia, aliaque similia.
 ALEM. *ibid.* Ἀλεξανδρείαν Reisk. Ἀλεξανδρέων AP.

ad alia praesto illi futurus, tum ad alliciendos omni studio Alexandrinos. Nam
 quamdiu regia exclusus est, tamdiu se Christianorum dogmatibus operam
 navasse affirmabat; in quo plane Theodoram offendit, quae contrariis Cae-
 sari studia, ut supra dixi, ea in re niti visa est. Ubi Paulus Alexandriam
 tenuit, Psoem diaconum Rhodoni praefecto necandum tradit, quem unum per-
 agendis Caesaris imperatis obicem se pati diceret. Imperatoris crebris il-
 lis et perquam studiosis litteris Rhodo permotus vulpare hominem iubet, qui
 cruciatus confectus periiit. Quod ut Iustinianus accepit, summa ope Theo-
 dora nitente, omnia in Paulum, Rhodonem atque Arsenium movebat animo,
 quasi vero iam imperata viris oblitus. Liberium Patricium Romanum Alexan-
 driae praeficit; antistites viros probatos Alexandriam de causa cognituros
 mitit: inter hos fuit Pelagius ecclesiae Romanae archidiaconus, qui Vigili
 pontificis ab eodem iussus, personam sustineret. Paulus homicidii convictus
 sacerdotio deturbatur; Rhodonem Byzantii perfugam Caesar capite plectit,
 publicatque bona; quamquam ab eo ternis denis prolatiis epistolis, quibus

σατο, καίπερ τρισκαίδεκα ἐπιστολάς τοῦ ἀνθρώπου ἐνδειξαμένον,
 ὕπερ αὐτῷ βασιλεὺς ἔγραψε σπουδαίων τε καὶ διατεινόμενος
 A 122 ἄγαν, ἐπαγγέλλων τε ἅπαντα τῷ Παύλῳ ὑπηρετεῖν ἐπιτάττοντι
 καὶ μηδ' ὄτιωσιν ἀντιτείνειν, ὅπως ἐπὶ τῇ δόξῃ ἐπιτελέσαι τὰ δό-
 ξατα δυνατὸς εἴη. Ἀρσένιον τε Λιβέριος γνώμη Θεοδώρας 5
 ἀνεσκόλοπισε, καὶ αὐτοῦ τὰ χρήματα δημοσιοῦν βασιλεὺς ἔγνω,
 D καίπερ οὐδὲν αὐτῷ ἐπεγκαλεῖν ἔχων ἢ ὅτι ζὼν τῷ Παύλῳ διάταξαι
 εἴχε. ταῦτα μὲν οὖν εἴτε ὀρθῶς εἴτε ἄλλη πῃ αὐτῷ εἰργασται,
 οὐκ ἔχω εἰπεῖν, ὅτου δὲ δὴ ἔνεκα ταῦτά μοι εἴρηται αὐτίκα δη-
 λώσω. ὁ Παῦλος χρόνῳ τινὶ ὕστερον ἐς Βυζάντιον ἦκων ἐπὶ τε 10
 χρυσοῦ κεντηνάρια τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέμενος ἤξιον τὴν ἱερωσύ-
 νην ἀπολαβεῖν, ἅτε αὐτὴν οὐδενὶ νόμῳ ἀφηρημένος. Ἰουστινια-
 νὸς δὲ τὰ τε χρήματα ἐδέξατο πρῶως καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐν τιμῇ
 ἔσχεν, ἀρχιερέα τε ὠμολόγησεν Ἀλεξανδρεῦσιν αὐτὸν καταστήσε-
 σθαι αὐτίκα δὴ μάλα, καίπερ ἐτέρου τὴν τιμὴν ἔχοντος, ὡσπερ 15
 οὐκ εἰδὼς ὅτι δὴ τοὺς αὐτῷ ξυνοικήσαντάς τε καὶ ὑπουργεῖν τε-
 τολμηκότας ἔκτεινέ τε αὐτὸς καὶ τὰς οὐσίας ἀφελετο. ὁ μὲν
 οὖν Σεβαστὸς ἐς ἄγαν διατεινόμενος τὸ πρῶγμα ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο,
 P 80 Παῦλος δὲ διαρρήδην ἐπίδοξος ἦν τὴν ἱερωσύνην ἀπολήψεσθαι
 μηχανῇ τῇ πάσῃ. ἀλλὰ Βιγίλιος τηλικαδε παρὼν εἶκεν βασιλεῖ 20
 τῷ τοιοῦτον ἐπιτάττοντι οὐδαμῇ ἔγνω. ἔφρασκε γὰρ οὐχ οἷός τε
 εἶναι ψῆφον τὴν οἰκείαν αὐτὸς ἀνάδικον διεργάσθαι, τὴν Πελα-
 γίου παραδηλῶν γνώσιν. οὕτως ἄλλου οὐδενὸς τῷ βασιλεῖ τούτῳ
 ὅτι μὴ χρημάτων ἀφαιρέσεως αἰεὶ ἔμελεν. εἰρήσεται δὲ καὶ ἄλλο

17. αὐτὸς P. αὐτοῦς. 19. ἀπολήψεσθαι] ἀπολήφεται AP. unde
 Maltretus ὡς post ἐπίδοξος ἦν inserebat.

Caesare gravissimis verbis etiam atque etiam iussus fuerat Paulum praeci-
 pientem audire, contraque nihil dicere, ut de religione, quae visa essent, re
 ille perficeret. Arsenium Liberius ex Theodoraе praecocepte in crucem agit;
 Iustinianus nihil nisi consuetudinem causatus, quae illi cum Paulo fuisset,
 etiam facultates proscripsit. Recte ille haec an secus, parum compertum
 habeo; sed quorsum haec spectet narratio, iam dicam. Paulus haud diu fuit
 cum Byzantio appulit, rogaturus imperatorem, et pondo septies centum
 auri oblaturus, ut in sacerdotium restitueretur, a quo se per iniuriam de-
 lectum contendebat. Pecuniam Iustinianus accepit, Paulumque comiter et
 perhonorifice habuit, eumque propediem antistitem Alexandrinis (licet alteri
 sacerdotium id esset) restituendum affirmabat, quasi non a se de viris illius
 contubernalibus, et auxiliariis pecunia et capite acquisitum. Ea vero cum
 Caesarem cura studiumque vehementer intentum haberet, nemini iam dubium
 erat, quin sacerdotium Paulus esset consecuturus. Verum enimvero prin-
 cipi id imperanti haud quaquam Vigilius (qui per id tempus Byzantii versa-
 batur) concedendum censuit, neque de sententia a se nimirum per Pelagium
 lata decedendum. Sic omnibus in negotiis uni pecuniae corradendae Iusti-

τοιόνδε. Φαυστίνος ἦν τις Παλαιστίνος γένος, Σαμαρείτης μὲν
γεγονὼς ἄνωθεν, ὀνόματος δὲ τοῦ Χριστιανῶν ἀντιλαμβανόμενος **A 123**
ἀνάγκη τοῦ νόμου. οὗτος ὁ Φαυστίνος ἐς βουλῆς ἀξίωμα ἦλθε **B**
καὶ τῆς χώρας τὴν ἀρχὴν ἔσχεν, ἥσπερ αὐτὸν παραλυθέντα οὐ
5 πολλῶ ὑστερον ἐς τε τὸ Βυζάντιον ἦγοντα τῶν τινες ἱερέων δι-
βαλλον ἐπενεγκάμενοι ὡς Σαμαρειτῶν νόμιμα περιστέλλει, καὶ
Χριστιανὸς δράσειε τοὺς ἐν Παλαιστίνῃ ὀνημένους ἀνόσια ἔργα.
Ἰουστινιανὸς δὲ ἀγριαινεσθαί τε καὶ δεινὰ ποιεῖν διὰ ταῦτα ἐδόκει,
ὅτι δὴ αὐτοῦ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχοντος τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα
10 ἔφ' ὅτιανοῦν διασύροίτο. οἱ μὲν οὖν τῆς συγκλήτου βουλῆς τὴν
διώγνωσιν πεποιημένοι τοῦ πράγματος φυγῇ τὸν Φαυστίνον ἐξ- **C**
μίσωσαν, βασιλέως ἔγκειμένον σφίσι. βασιλεὺς δὲ πρὸς αὐτοῦ
χρήματα ὅσα ἐβούλετο κεκομισμένος ἀνάδικα εὐθὺς τὰ δεδικασ-
μένα ἐποίησε. Φαυστίνος δὲ αὐθις τὸ πρότερον ἀξίωμα ἔχων,
15 βασιλεῖ τε ὠμίλει, ἐπίτροπός τε καταστάς τῶν ἐν Παλαιστίνῃ τε
καὶ Φοινίκῃ βασιλικῶν χωρῶν ἀδεέστερον ἅπαντα κατειργάζετο
ὅσα οἱ αὐτῷ βουλομένῳ εἶη. ὕντινα μὲν οὖν Ἰουστινιανὸς τρόπον
τὰ Χριστιανῶν δικαιώματα περιστέλλειν ἤξιον, καίπερ οὐ πολλῶν
εἰρημένων ἡμῖν, ἀλλ' ἐκ τῶνδε βραχέων ὄντων, τεκμηριοῦν ἔστιν.
20 ὅπως δὲ καὶ τοὺς νόμους οὐδεμιᾷ ὀκνήσει κατέσειε χρημάτων κει-
μένων βραχυτάτῳ δηλωθήσεται λόγῳ.

κῆ'. Πρίσκοις τις ἐν τῇ Ἐμεσηνῶν ἐγένετο πόλει, ὅσπερ **V 335**
ἀλλότρια γράμματα μιμεισθαί εὐφυῶς ἐξηπίστατο, τεχνίτης τε **D**
ἦν περὶ τὸ κακὸν τοῦτο δεξιῶς ἄγαν. ἐτόγγανε δὲ ἡ τῶν Ἐμεση-

8. ποιεῖν] καθεῖν Alem. 10. ὁτιανοῦν Reisk. ὁτιοῦν AP.
15. ἐν Παλαιστίνῃ τε καὶ Φοινίκῃ Alem. P. ἐκ Παλαιστίνης τε καὶ
Φοινίκης A. 20. κειμένων] προκειμένων Reisk. 23. εὐφυῶς]
ἐπεφυῶς Suidas s. v. Πρίσκοις.

mianus intentus erat. Simile quid narrare lubet: Faustinus quidam in Palaestina Samaritae parentibus maioribusque natus, Christianum nomen legis praetulit necessitate, lectus in senatum eum proconsulatum obtinuit; quem ubi post paulo deposuit, Byzantii a sacerdotibus dissimulatae Samaritarum sectae, et in provinciales Christianos saevitiae ac impietatis fit reus. Ergo impotenti furere Iustinianus concitatus, suam credit calamitatem, quod Christianum nomen, Romanorum principe se, a quoquam traducatur. Causa in senatu cognita, Faustinus, instante Caesare, ex senatusconsulto exulatum abibat. Sed interim princeps quanta libuit maxima corruptum pecunia, iudicium rescidit; moxque Faustinus eandem sustinere dignitatem, actitate cum Augusto, agros in Palaestina et Phoenicia Caesarianos procurare, omnia secure perque libidinem gerere. Pauca quidem haec, ex quibus intelligere tamen liceat, ut Iustiniano libuit Christianorum sanctiones pervertere; nam de abolitis pecunia legibus brevissima narratione dicam.

23. Priscus quidam apud Emesenas fuit, alienae manus perquam ingeniose mentiendae peritus, eiusque fraudis plane idoneus artifex. Porro Eme-

νῶν ἐκκλησία τῶν τινος ἐπιφανῶν κληρονόμος γεγενημένη χρόνοις
 τισὶ πολλοῖς ἔμπροσθεν. ἦν δὲ τις ἀνὴρ πατρικίος μὲν τὸ ἀξίωμα,
 Μαμμιανὸς δὲ ὄνομα, γένει λαμπρὸς καὶ περιουσίᾳ χρημάτων.

- A 124 ἐπὶ δὲ Ἰουστινιανοῦ βασιλεύοντος ὁ Πρίσκος διερευνησόμενος πό-
 λεως τῆς εἰρημένης τὰς οἰκίας πάσας, εἴ τινας εὐρὲ τε πλοῦτιν ἀκ- 5
 μαζούσας καὶ πρὸς ζημίαν χρημάτων μεγάλων διαρκῶς ἐχούσας,
 τούτων διερευνησόμενος ἐς τὸ ἀκριβὲς τοὺς προπάτορας, γράμμα-
 P 81 σιν αὐτῶν παλαιοῖς ἐντυχῶν, βιβλίδια πολλὰ ὡς παρ' ἐκείνων γε-
 γραμμένα πεποιήται, ὁμολογούντων πολλὰ χρήματα τῷ Μαμμιανῷ
 ἀποδώσειν, ἅτε παρακαταθήκης λόγῳ ταῦτα πρὸς ἐκείνου κεκο- 10
 μισμένων. τὸ τε ὁμολογημένον ἐν τούτοις δὴ τοῖς καταπλάστοις
 γραμματίοις χρυσίον ξυγγίει οὐχ ἦσσαν ἢ ἐς ἑκατὸν κεντηνάρια.
 καὶ ἀνδρὸς δὲ τινος, ὅσπερ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τμηκάδε τοῦ χρόνου
 καθήμενος, ἦν ἵκα ὁ Μαμμιανὸς περιτῆν δόξαν τε πολλὴν ἐπὶ τε
 ἀληθείᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ἔχων, ἅπαντα ἐπετέλει τὰ τῶν πολι- 15
 τῶν γραμματεῖα, ἕκαστον οἰκείοις ἐπισφραγίζων αὐτὸς γράμμιασιν,
 ὄνπερ ταβέλλωνα καλοῦσι Ῥωμαῖοι, τὰ γράμματα δαιμονίως με-
 B μισόμενος τοῖς διοικουμένοις τὰ πράγματα τῆς Ἐμμεσηνῶν ἐκκλη-
 σίας παρέδωκεν, ὁμολογηκόσι μοῖραν αὐτῷ τινα κείσθαι τῶν ἐν-
 θένδε πορισθησομένων χρημάτων. ἐπεὶ δὲ ὁ νόμος ἐμποδῶν ἴστατο, 20
 τὰς μὲν ἄλλας δίκας ἀπάσας ἐς τριακοντοῦτιν παραγραφὴν ἄγων,
 ὀλίγας δὲ ἄτιας καὶ τὰς ὑποθηκαρίας καλουμένας τεσσαυράκοντα
 ἐνιαυτῶν μῆκει ἐκκροῦσιν μηχανῶνται τοιάδε. ἐς Βυζάντιον ἀφι-

2. ἔμπροσθεν. ἦν δὲ τις P ex Suida. ἔμπροσθεν ἦδη. οὗτος A.
 ibid. μὲν τὸ ἀξίωμα P cum Suida. εἰεν τῷ ἀξιώματι A. 4. ἐπὶ
 δὲ P ex Suida. ἐπεὶ οὖν A. 5. εἴ τινας P cum Suida. εἴ τι A.
 10. παρακαταθήκης] παραθήκης Suidas. 12. ξυγγίει Suidae ed.
 Mediol. Scribebatur ξυγγίει. 21. παραγράφῃ Suidas. Legebatur
 παράγραφον.

senorum Ecclesiam annis antea non paucis haerodem instituerat Mammianus vir clarissimus Patricia dignitate, genere, et divitiarum copia illustris. Iustiniano postea principe Priscus censum familiarum eius urbis habet, quaecumque florerent opibus, ac ditissimae praedia esse possent; harum diligenter observat maiores, quorum tabulas sibi conquisierat; eorumque nomine complures conficit libellos, quibus grandem pecuniam a Mammiano apud se depositam accepisse, eidemque debere se illi faterentur. Crediti vero inanibus illis libellis auri summa decem millia pondo colligebat. Denique publici tabellionis, viri fide et virtute conspicui, qui superstite Mammiano civibus tabulas conficiebat, suaque manu consignabat, litteras mirum in modum imitatus, sic eos libellos Eusesenorum Ecclesiae procuratoribus tradit; qui partem acquirendae pecuniae, quae illum maneret, pollicerentur. Verum obstante lege, quae reliquas omnes actiones ad tricenariam praescriptionem prolatat, et quas hypothecarias dicunt, nonnullasque alias quadragenaria excludit exceptione, id ineunt consilii. Pergunt Byzantium ire, vim auri Caesari de-

κόμενοι καὶ χρήματα μεγάλα τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέμενοι ἰδέοντο σφίσι τὸν τῶν πολιτῶν ὕλεθρον οὐδὲν ὠφεληκότων ξυγκατεργάζεσθαι. ὁ δὲ τὰ χρήματα κεκομισμένος μελλήσει οὐδεμιᾷ νόμον ἔγραψεν, οὐ χρόνοις τὰς ἐκκλησίας τοῖς καθήκουσιν, ἀλλ' ἐνιαυ-
 5 τῶν ἑκατὸν πληθεὶ δικῶν τῶν αὐταῖς προσηκουσῶν ἀποκεκλείσθαι, καὶ ταῦτα οὐκ ἐν Ἐμέσῃ μόνον κύρια εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν C τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. Ἐμεσηνοῖς τε τὸ πρῶγμα τοῦτο διαιτῶν A 125 ἔταξε Λογγίνον τινα δραστήριον τε ἄνδρα καὶ τὸ σῶμα ἰσχυρὸν ἄγαν, ὃς καὶ τὴν τοῦ δήμου ἀρχήν ἐν Βυζαντίῳ ὕστερον ἔσχεν.
 10 οἱ δὲ τῆς ἐκκλησίας τὰ πρῶγματα διοικούμενοι τὰ μὲν πρῶτα τῶν τινι πολιτῶν δίκην κεντηναρίοιν ἐκ βιβλίων τῶν εἰρημένων λαχόν-
 15 τες θνοῖν, κατεδικάσαντο τοὺς ἀνθρώπους εὐθὺς, ὃ τι καὶ ἀπολο- γήσαιντο οὐδαμῆ ἔχοντας διὰ τε χρόνου τοσόνδε μῆκος καὶ ἄγνοια τῶν τότε πεπραγμένων. ἐν πένθει δὲ μεγάλῳ ἐκάθητο οἱ τε
 20 ἄλλοι ξόμπαντες ἄνθρωποι ὡμῶς τοῖς συκοφανταῖς ἐκκείμενοι καὶ πάντων μάλιστα οἱ τῶν Ἐμεσηνῶν λογιώτατοι. τοῦ δὲ κακοῦ ἐς τοὺς πλείστους ἤδη τῶν πολιτῶν ἐπιρρέοντος προμήθειάν τινα τοῦ Θεοῦ ξυνηρέθη γενέσθαι τοιάνδε. Πρίσκον ὃ Λογγίνος τὸν τοῦτο D
 δὴ τὸ σκαιώρημα ἐργασούμενον ἅπαντα ὁμοῦ κομίζειν οἱ τὰ γράμ-
 25 ματα ἐκέλευσεν, ἀναδυόμενον τε τὴν πρῶξιν ἐγράψισε δυνάμει τῇ πάσῃ. ὁ δὲ ἄνδρὸς ἰσχυροῦ λίαν τὴν πληγὴν οὐδαμῆ ἐνεγκῶν. ἔπεσεν ὕπτιος, τρέμων δὲ ἤδη καὶ περιδεὴς γεγονὼς, ὅπως τε Λογγί-
 νον ἤσθησθαι τὰ πεπραγμένα ὑπονοῶν ἐξωμολόγει, οὕτω τε τῆς σκαιωρίας ἀπάσης ἐς φῶς ἐνεχθείσης τὴν συκοφαντίαν πεπειῶσθαι

5. δικῶν P ex Suida. δοικῶν A. 10. τῶν τινι Reisk. Legebatur τῶν τινι τῶν. 23. ὑπονοῶν addidit Reisk. ibid. ἐξωμολόγει Reisk. ὁμολόγει Alem. ὁμολογῶν AP.

ferunt, rogantque ut sibi esse praesto velit ad tantam civium perniciem. Ille accepta pecunia mox legem scribit, ut actiones quae Ecclesiis competere non statim temporis, sed centum annorum praescriptione excluderentur; idque non Emese duntaxat, sed in universo Romano imperio perinde valeret. Ac tum mittit Longinum virum industrium et corpore strenuum (qui postmodum egit urbis praefectum) ins illud Emesensis dicturum, firmaturumque. Principio quidem ex confectis illis libellis Emesenorum Ecclesiae procuratores, cum in nonnullos cives causam bis centum auri pondo tenuissent, eos illico condemnarunt, quibus ex tanta temporum distantia atque nocte rerum olim gestarum nulla defensio suppeteret. Quamobrem cum alii, tum Emesenorum primores in magno moerore iacebant, succensebantque calumniatoribus. Sed cum iam pars maxima civium in id exitum veniret, rem ita deus est moderatus. Prisco huiusmodi fraudis auctori, ut ad se omnes libellos deferret, Longinus imperat; atque rem detrectanti magna impingit alapam vi; ille ictu fortis dexteræ afflictus supinus concidit, tremensque ac pavidus, remque odoratum Longinum ratus fatetur fraudem; sic vero totius rei scena detecta desitum calumniis est. Non Romanorum leges modo sic diebus ferme

ἔντέβη. ταῦτα δὲ οὐ μόνον ἐς τοὺς νόμους ἀεὶ καὶ καθ' ἑκάστην εἰργάζετο τοὺς Ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ οὓς Ἑβραῖοι τιμῶσι καταλύειν ὄδε βασιλεὺς ἐν σπουδῇ εἶχεν. ἦν γάρ ποτε αὐτοῖς ἐπαινιῶν ὁ χρόνος

P 82 τὴν πασχυλίαν ἑορτὴν πρὸ τῶν Χριστιανῶν ἀγαγῶν τύχοι, οὐκ
V 336 εἶα ταύτην τοὺς Ἰουδαίους καιροῖς τοῖς καθήκουσιν ἄγειν, οὐδέ τι 5
A 126 μίμων. πολλοὺς τε αὐτῶν οἱ ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τεταγμένοι, ἅτε
προβατείων κρεῶν ἐν τούτῳ γενεσαμένους τῷ χρόνῳ, τῆς ἐς τὴν
πολιτείαν παρανομίας ὑπάγοντες χρήμασιν ἐζημίουν πολλοῖς. ἔρ-
γα μὲν οὖν καὶ ἄλλα τοιαῦτα Ἰουστινιανοῦ ἀνάρηματα ἐξεπιστάμε- 10
νος οὐκ ἔν τι ἐνθελὴν, ἐπεὶ πέρας δοτέον τῷ λόγῳ. ἀποκρήσει
γὰρ καὶ δὴ αὐτῶν τὸ τοῦ ἀνθρώπου ἦθος σημήναι.

B καθ'. Ὅτι δὲ εἴρων τε καὶ κατάπλευστος ἦν, αὐτίκα δηλώσω.
τὸν Λιβέριον τοῦτον, οὗπερ ἐμνήσθην ἀρτίως, παραλύσας ἧς
εἶχεν ἀρχῆς, Ἰωάννην ἀντ' αὐτοῦ κατεστήσατο Αἰγύπτιον γένος, 15
ἐπὶ κλησιν Λαξαρίωνα. ὅπερ ἐπεὶ Πελάγιος ἔγνω Λιβερίου φίλος
ἐς τὰ μάλιστα ὢν, τοῦ αυτοκράτορος ἀνεπυθάνετο εἴπερ ὁ ἀμφὶ
Λαξαρίωνα λόγος ἀληθῆς εἴη. καὶ ὅς εὐθὺς ἀπηνήσατο μηδὲν
πεπραγέναι τοιοῦτο ἀπισχυρισάμενος, γραμματὰ τε αὐτῷ πρὸς
Λιβέριον ἐνεχείρισεν, ἐντελλόμενος βεβαιότατα τῆς ἀρχῆς ἔχε- 20
σθαι, καὶ μηδεὶν αὐτῆς τρόπῳ μεθεῖσθαι. οὐ γὰρ ταύτης ἐθέ-
λειν ἐν τῷ παρόντι αὐτὸν παραλύσαι. ἦν δὲ τις τῷ Ἰωάννῃ ἐν
Βυζαντίῳ θεῖος, Εὐδαίμων ὄνομα, ἐς τε τὸ τῶν ὑπάτων ἀξίωμα
ἦκων καὶ χρήματα περιβεβλημένος πολλὰ ἐπίτροπος τέως τῆς βα-
σιλέως οὐσίας ἰδίας. οὗτος Εὐδαίμων ἐπειδὴ ταῦτ' ἠκηκεί ἕπερ 25

9. παρανομίας Alem. P. παρανόμος A. 20. ἐνεχείρισεν] ἐνεχείρισεν AP.

singulis accepit Iustinianus, sed eas etiam, quas Hebraei venerantur, ever-
tendas curavit. Si quando enim Paschatis celebritatem ante illis quam Chri-
stianis recurrens annus forte reduceret, haud statuto tempore eam agere,
vel honores deo deferre, vel legitimas religiones perficere permittebantur.
Quin plerosque eo tempore agnina pastos in crimen violatae reipublicae ad-
ductos, pecunia ingenti magistratus punivit. Iustiniani facinora huius gene-
ris infinita mihi plane comperta praetereo, ut et modum huic historiae finem-
que faciam, et quod viri illius ingenium satis hisce declaratum existimem.

29. Quod vero dissimulator fuerit ac versipellis, iam dicam. Liberio,
de quo paulo ante memoratum, quem gerebat magistratum abolevit, Ioanne
Aegypto cognomento Laxarione in eius locum suffecto. Qua cognita re Pe-
lagius, cui cum Liberio summa intercedebat necessitudo, Caesarem percon-
tatur, quae fides esset famae de Laxarione vulgatae? Illic statim rem inficia-
tur litteras Pelagio tradit, quibus Liberius firmam habere provinciam, neuti-
quam deponere iubetur, de illo abrogando non esse in praesentia mentem
sibi. Caeterum Byzantii erat Ioannis avunculus Eudaemon, vir consularis,
opulentus, Caesaris bonorum procurator; his ille quoque auditis, imperato-

ἐρρήθη, καὶ αὐτὸς βασιλέως ἀνεπνύθανετο εἰ ἐν βεβαίῳ τῷ ἀδελ-
 φιδῷ τὰ τῆς ἀρχῆς εἶη. ὁ δὲ ὅσα οἱ πρὸς Λιβέριον ἐγγράπτο
 ἀρησάμενος, πρὸς τὸν Ἰωάννην γράμματα γράψας ἀντιλυβέσθαι
 τῆς ἀρχῆς δυνάμει τῇ πάσῃ ἐπέστελλεν. οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτῷ
 5 νεώτερον ἄμφ' αὐτῇ βεβουλεύσθαι. ὅσπερ ὁ Ἰωάννης ἀναπει- A 127
 σθεῖς, Λιβέριον ἀναχωρεῖν τοῦ τῆς ἀρχῆς καταγωγίου ἅτε αὐτῆς D
 παραλελυμένον ἐκέλευεν. Λιβέριος δὲ αὐτῷ πείθεσθαι οὐδαμῇ
 ἔφασκεν, ἡγμένος δηλονότι τοῖς βασιλέως καὶ αὐτὸς γράμμασιν.
 ὁ μὲν οὖν Ἰωάννης τοὺς οἱ ἐπομένους ὀπίσθας ἐπὶ τὸν Λιβέριον
 10 ἦει, ὁ δὲ ζὼν τοῖς ἄμφ' αὐτὸν εἰς ἀντίστασιν εἶδε. μάχης τε γε-
 νομένης, ἄλλοι τε πολλοὶ πίπτουσι καὶ Ἰωάννης αὐτὸς ὁ τὴν ἀρ-
 χὴν ἔχων. Εὐδαίμονος οὖν ἰσχυρότατα ἐγκειμένου, μετ' ἄπειμπος
 εὐθὺς ἐς Βυζάντιον ὁ Λιβέριος ἦν, ἣ τε σύγκλητος βουλή τὴν
 διάγνώσιν ποιουμένη τῶν πεπραγμένων, ἀνεψηφίσαστο τοῦ ἀνθρῶ-
 15 που, ἐπεὶ αὐτοῦ οὐκ ἐθέλοντος, ἀλλ' ἄμνημονον τὸ μίαισμα ξυ-
 ηνέχθη γενέσθαι. βασιλεὺς μέντοι οὐ πρότερον ἀπέστη ἕως αὐ- P 83
 τὸν ἐζημίωσε χρήματα λάθρα. οὕτω μὲν οὖν Ἰουστινιανὸς ἀλη-
 θεύσθαι τε ἠπίστατο καὶ εὐθύγλωστος ἦν. ἐγὼ δὲ πάρεργόν τι
 τοῦδε τοῦ λόγου εἰπεῖν οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ οἶομαι εἶναι. ὁ μὲν
 20 γὰρ Εὐδαίμων οὗτος ἐτελεύτησεν οὐ πολλῷ ὕστερον, ξυγγενῶν μὲν
 οἱ ἀπολελειμμένων πολλῶν, οὔτε διαθήκην τινὰ διαθέμενος οὔτε
 τι ἄλλο τὸ παράπαν εἰπῶν. ὑπὸ χρόνον τε τὸν αὐτὸν καὶ τις ἀρ-
 χων γεγινὼς τῶν ἐν παλατιῷ ἐθνύχων ὄνομα Εὐφρατῆς ἀπελεύθη
 τοῦ βίου, ἀδελφιδῶν μὲν ἀπολιπῶν, οὐδὲν δὲ ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ δια-
 25 θέμενος τῇ αὐτοῦ πολλῇ ἐς ἄγαν οὖση. ἄμφω δὲ βασιλεὺς τὰς

1. ἀδελφιδῶ Reisk. Legebatur ἀδελφῶ. ἀνεψιῶ Alem. 8. ἡγμέ-
 νος] ἐνηγμένος Reisk. 15. ἐθέλοντος Alem. P. ἐθέλοντος A.
 18. ἦν] εἶναι Alem.

rem sciscitatur, num integer nepotī magistratus maneret; ille dissimulatis ad
 Liberium datis epistolis Ioanni scribit, iubetque strenue provinciam insistere,
 a se nihil statutum contra. His fretus Ioannes, Liberio praecipit (quippe a
 magistratu submoto) praetorio excedat; renuit Liberius, praetenditque Cae-
 saris et ipse diploma. Ergo Ioannes armato satellite Liberium impetit; is
 contra suo se satellitio defensat; pugna committitur, alii alio cadunt, et
 Ioannes, cui decreta provincia. Tum Eudaemone pertinaciter insistente,
 Byzantium Liberius accessit; cognoscit causam senatus, absolvitque virum
 caedia, invite et ad defensionem patraetae. Non prius Caesar destitit, quam
 eundem occulte pecunia damnavit: sic erat Iustinianus veritatis cultor et
 amicus. Sed haud ease ab re arbitror, hanc veluti historiae huius appendi-
 cem addere. Eudaemon hic frequenti numero propinquorum relicto, paulo
 post intestatus decessit; ac fere sub idem tempus obiit Euphratas eunuchorum
 palatii princeps, sororis filio superstitē, roque familiari sane amplissima
 minime constituta; actis bonorum utriusque rapinis voluntarium haeredem se

οὐσίας ἀφείλετο, κληρονόμος γεγενημένος αὐτόματος καὶ οὐδὲ
 τριώβολόν τι τῶν νομίμων κληρονόμων προέμενος. τοσαύτη αἰ-
 δοῖ ἔς τε τοὺς νόμους καὶ τῶν ἐπιτηδείων τοὺς ἕγγυγεῖς ὁ βασι-
 λεὺς οὗτος ἐχράτο. οὕτως καὶ τὰ Εἰρηναίου πολλῶ ἔμπροσθεν
 τελευτήσαντος δικαίωμα οὐδ' ὄτιοῦν ἐπ' αὐτοῖς ἔχων ἀφείλετο. 5
 τούτων δὲ τὸ ἐχόμενον ὑπὸ χρόνον τε τὸν αὐτὸν γεγονὸς οὐκ ἂν
 σιωπήσῃν. Ἀνατόλιός τις ἦν ἐν Ἀσκαλωνιτῶν λευκώματι τὰ πρω-
 A 128 τεῖα ἔχων. τούτου τὴν παῖδα γαμετὴν γυναῖκα τῶν τις Καισα-
 ρέων πεποίηται, Μαιμιλιανὸς ὄνομα, οἰκίας ἐπιφανοῦς ἄγαν. ἦν
 V 337 δὲ ἡ κόρη ἐπικλήρος, ἐπεὶ μόνης αὐτῆς Ἀνατόλιος ἐγεγόνη πατήρ. 10
 C νόμῳ δὲ ἄνωθεν διωρισμένον, ἐπειδὴν βουλευτῆς τῶν τινος πό-
 λεων οὐκ ἀπολελειμμένων οἱ παίδων γόνου ἄρρενος ἕξ ἀνθρώπων
 ἀφανισθείη, τῶν ἀπολελειμμένων ὑπὸ τούτου χρημάτων τὸ μὲν
 τεταρτημόριον δίδοσθαι τῷ τῆς πόλεως βουλευτηρίῳ, πάντων δὲ
 τῶν ἄλλων τοὺς κληρονόμους τοῦ τετελευτηκότος ἀπόνασθαι, γνά- 15
 ρισμα ἧθους τοῦ οἰκείου κἀνταῦθα ὁ αὐτοκράτωρ ἐνδεικνύμενος,
 νόμον ἔναγχος ἐτόγγχανε γράψας, ἔμπαλιν τὰ τοῦ πράγματος διωι-
 κούμενον, ὅπως δὴ, ἐπειδὴν βουλευτῆς ἄπαις τελευτῶν γόνου ἄρ-
 ρενος τῆς οὐσίας οἱ μὲν κληρονόμοι τὸ τέταρτον ἔχοιεν, τἄλλα δὲ
 D πάντα τὸ τε δημόσιον καὶ τὸ τῆς πόλεως λεύκωμα φέροιοντο. καὶ- 20
 τοι οὐδὲπώποτε δημόσιον ἢ βασιλεὺς ἀφ' οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι
 χρημάτων βουλευτικῶν μετασχεῖν ἔσχε. τούτου τοίνυν κειμένου
 τοῦ νόμου, Ἀνατολίῳ μὲν ἐπεγένετο ἡ τέλειος ἡμέρα τοῦ βίου, ἣ
 δὲ τούτου παῖς τὸν τούτου κληρον πρός τε τὸ δημόσιον καὶ τὸ τῆς
 πόλεως βουλευτήριον κατὰ τὸν νόμον ἐνείματο, καὶ αὐτῇ γράμματα 25
 βασιλεὺς τε αὐτὸς καὶ Ἀσκαλωνιτῶν οἱ τοῦ λευκώματος ἔγραψαν,

4. οὕτως Alem. οὗτος AP.

Caesar scribit, legitimis haeredibus ne concessio quidem triobolo; ea fait in
 leges, in familiarium propinquos modestia. Sic etiam Irenaei diu antea de-
 mortui nullo iure fortunas diripuit. Hoc item per idem tempus accidit, quod
 minime praeterierim. Anatolius quidam Ascalonae fuit in albo senatorio fa-
 cile princeps, huius filiam haeredem, quae una illi fuerat, Mamilianus Cae-
 sariensium nobilissimus sibi uxorem adiunxerat. Caeterum prisca lex est, ut
 cuiuslibet civitatis senatorum, qui maribus absque liberis diem obiissent,
 quarta bonorum parte senatui addicta, haeredibus caetera fruenda superes-
 sent. Hic etiam sui specimen dedit imperator lata nuper plane illi contraria
 lege: ut extincto maribus absque liberis senatore, quartam haeredes habe-
 rent, reliqua ferret aerarium atque senatus; quamquam post genus huma-
 num natum nullae vel in publicum, vel in Caesaris aerarium illatae senato-
 rum facultates. Hoc decreto Anatolius diem vitae supremum egit; haere-
 ditatem ex lege aerario et curiae filia destinavit, acceptis ab imperatore et
 Ascalonae senatu tabulis, quibus eam controversia hac super re liberarent,

τῆς περὶ τούτου αὐτὴν ἀφιέντες ἀντιλογίας, ἕτε τὰ σφίσι προσή-
 χοντα κεκομισμένοι ὀρθῶς καὶ δικαίως. ὕστερον καὶ Μαμιλιαν-
 νὸς ἀπελύθη τοῦ βίου, ὅσπερ Ἀνατολίῳ κηδεστῆς ἐγεγόνει, παιδὸς
 οἱ ἀπολελειμμένης μιᾶς, ἥπερ καὶ τὴν τοῦ πατρὸς οὐσίαν, ὡς τὸ
 5 εἰκὸς, ἔσχε. μετὰ δὲ αὐτῆς περιούσης ἔτι οἱ τῆς μητρὸς ἀφίκετο
 ἐς τὸ μέτρον τοῦ βίου, ἀνδρὶ μὲν ξυνοικισθεῖσαι τῶν λογίμων τινί,
 μήτηρ δὲ οὔτε θήλειος οὔτε ἄρσενος γενομένη γόνου. ἀλλ' Ἰου-
 στινιανὸς πάντων ἀνελάβετο τῶν χρημάτων εὐθὺς, ἐκείνο ἀποφθεγ-
 ζάμενος τὸ θανατάσιον, ὡς τὴν Ἀνατολίον παῖδα γυναῖκα γραῦν
 10 οὔσαν τοῖς τε τοῦ πατρὸς καὶ τοῖς τοῦ ἀνδρὸς πλουτεῖν χρήμα-
 σιν οὐχ ὅσιον εἶη. ὅπως δὲ ἡ γυνὴ μὴ ἐν τοῖς προσαίτηταις τὸ A 129
 ἐνθὲνδε τετάξεται, στατήρα χρυσοῦν ἐς ἡμέραν ἐκάστην τὴν γυ- P 84
 ναῖκα φέρεσθαι ταύτην διώρισεν, ἕως ἂν περιῆ, τοῦτο θέμενος
 ἐν τοῖς γράμμασι, δι' ὧν τὰ χρήματα ἐλήισατο ταῦτα, ὡς τὸν στα-
 15 τήρα προεῖται τῆς εὐσεβείας ἕνεκα τοῦτον· ἔθυσ γάρ μοι τὰ τε
 ὄσια καὶ εὐσεβῆ πράττειν. ἀλλὰ περὶ τούτων ἀπόχρη λέγειν,
 ὅπως μὴ ὁ λόγος κατακόρως ἔχοι, ἐπεὶ οὐδὲ ἀπάντων ἀνθρώπων γε
 ὄντι δυνατόν ἀπομνημονεῖσαι. ὅτι δὲ οὐ Βενέτων τῶν οἱ ἐσπου-
 δασμένων δοκούντων εἶναι λόγον τινὰ πεποιεῖται χρημάτων παρόν-
 20 των, ἐγὼ δηλώσω. Μάλθανης τις ἐγεγόνει ἐν Κιλιξίᾳ Λέοντος Β
 ἐκείνου γαμβρὸς, ὃς περιεῖπεν, ὅσπερ μοι εἴρηται, τὴν τοῦ κα-
 λουμένου ραιφερονδαρίου τιμὴν. τοῦτον βίαις ἀναστέλλειν ἐπέ-
 στελλε τὰς ἐν Κιλιξίᾳ. ταύτης τε τῆς σκῆψεως ὁ Μάλθανης λα-
 βόμενος ἀνήκεστα κακὰ Κιλικίων τοὺς πλείστους εἰργάζετο, καὶ τὰ
 25 χρήματα ληιζόμενος τὰ μὲν τῷ τυράννῳ ἔεμπε, τοῖς δὲ αὐτὸς
 ἑδικαίου πλουτεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τὰ σφίσι παρόντα σιωπῆ

debitamque pecuniam ad plenam acceptam eidem referrent. Demum cessit e
 vita Mamilianus Anatolii gener, relicta filia paternae facultatis haerede, quae
 ex optimatibus cuidam nupta, nullaque suscepta prole, denique matrima in-
 teriit. Huius omnia bona Iustinianus adimit, praeclara illa voce pronuntiata,
 Anatolii filiam iam senem parentis atque mariti fortunis ditescere flagitium
 esse. At ne mulier in posterum mendicaret, staterem aureum singulis diebus
 in omnem vitam illi constituit, et in tabulis huiusce rapinae hoc adiecit: sta-
 terem illum erogamus pietatis ergo; nam sanctos, piosque mores factis ex-
 primere consuevimus. Sed dictum satis, longiorque pareret historia satiata-
 tem: quamquam omnia humana complecti memoria posse haud facile putem.
 Quod vero nec Venetorum, qui eius ardere studio videbantur, ullam rationem
 habuerit ad praesentem pecuniam, nunc expono. Malthanes Cilix Leonis
 referendarii, de quo memoravi, gener, ad comprimendas seditiones mittitur
 in Ciliciam. Is eam nactus occasionem, indignis modis complures Cilicum
 habuit; ex raptis pecuniis alias huic tyranno, suis divitiis alias aggressit.
 Haec damna obscure ferebant alii; sed quotquot erant Tarai Venetae factio-
 nis, Augustae favore freti, publice in foro absenti Malthanae conviciabantur.

ἔφερον, Τάρσων δὲ ὅσοι Βένετοι ἦσαν τῇ ἐκ βασιλίδος παρρησία
 θαρσοῦντες ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς ἐς τὸν Μάλθάνην οὐ πα-
 ρόντα σφίσι πολλὰ ἔβριζον. ὅπερ ἐπεὶ ὁ Μάλθάνης ἔγνω, πλη-
 C θος στρατιωτῶν ἐπαγόμενος ἐς Ταρσὸν εὐθὺς ἀφίκετο νύκτωρ,
 περιπέμπων τε τοὺς στρατιώτας ἐς τὰς οἰκίας, ὄρθρον βαθείος κα- 5
 ταλύειν ἐκέλευεν. ἔφοδον δὲ οἰόμενοι ταύτην οἱ Βένετοι εἶναι, ἐκ
 τῶν παρόντων ἠμύνοντο. ξυνέβη τοίνυν ἄλλα τε κακὰ ἐν σκοτῶ
 γενέσθαι καὶ Δαμιανὸν ἄνδρα ἐκ βουλῆς τοξεύματι βληθέντα πε-
 σσῖν. ἦν δὲ ὁ Δαμιανὸς οὗτος τῶν τῆδε Βενέτων προστάτης.
 ὅπερ ἐπεὶ ἐς Βυζάντιον ἦλθεν, οἱ τε Βένετοι δυσφοροῦμενοι θο- 10
 A 130 ρύβω ἀνὰ τὴν πόλιν πολλῶ εἶχοντο, καὶ βασιλέα μὲν ἀμφὶ τῷ
 πράγματι ἠνώχλουν ἄγαν, Λέοντα δὲ καὶ τὸν Μάλθάνην δεινο-
 D τάταις ἀπειλαῖς πολλὰ ἐδυσφήμον. καὶ αὐτοκράτωρ οὐδέν τι
 ἤσσαν ἀγριάλνεσθαι ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐσκήπτετο. γράμμα
 μὲν οὖν εὐθὺς ἔγραψε, ζήτησίμ τε καὶ τίσιν τῶν τῷ Μάλθάνῃ πε- 15
 πολιτευμένων κελύων γενέσθαι. ἀλλὰ Λέων αὐτῷ χρυσίου προέ-
 μενος πληθὺς τοῦ τε διωγμοῦ ἀντίκα καὶ τῆς εἰς τοὺς Βενέτους
 στοργῆς ἔπαυσε, τοῦ τε πράγματος ἀνεξετάστου μενετηκότος Μάλ-
 θάνην βασιλεὺς ἐς Βυζάντιον παρ' αὐτὸν ἦκοντα ξύν τε πολλῇ
 φιλοφροσύνῃ εἶδε καὶ ἐν τιμῇ ἔσχεν. ἐξίοντα δὲ οἱ Βένετοι ἐκ βα- 20
 V 338 σιλῆως τηρήσαντες, πληγὰς αὐτῷ προσετρίψαντο καὶ ἐν παλατίῳ
 διαχρήσασθαι ἔμελλον, εἰ μὴ τῶν τινες διεκώλυσαν, οἱ γε πρὸς
 Λέοντος χρήματα ἤδη κεκομισμένοι λάθρα ἐτόγγανον. καίτοι τίς
 οὐκ ἂν ταύτην τὴν πολιτείαν ἐλεινοτάτην καλοῖη, ἐν ᾗ βασιλεὺς
 μὲν δωροδοκῆσας ἀνεξέταστα κατέλειψε τὰ ἐγκλήματα, στασιῶται 25

17. διωγμοῦ Reisk. Legebatur μῶμον.

21. πληγὰς Alem. πλη-

γῆν AP. *ibid.* καὶ ἐν Alem. Aberat καὶ.

22. διεκώλυσαν]

τῶν παρόντων vel πρᾶσινων addit Reisk.

Id ubi accepit ille, collecta militum manu, Tarsum noctu pervenit; primo diluculo militi in domos immisso vastitatem imperat. Veneti hostilem impressionem rati, telis, quae cuique sors offerebat, defendere vim; cum alia in tenebris accidunt, tum Damianus senator Venetorum Tarsensium praeses telo confossus cadit. Simul ut adlata Byzantium haec fama est, impotenti animo Veneti per urbem ciere turbas, querelae apud Caesarem molestae hac super re, Leonem ac Malthanem trucibus minis conviciisque laceassere. Imperator, ut qui rem ferre gravius simulabat, de rebus a Malthane gestis quaestionem edicto constituit. Verum Leo profusissima largitione Caesaris edicti et in Venetos benevolentiae ardorem extinxit; ac iniudicata causa relicta, Malthanem Byzantium adventantem cum primis comiter imperator excepit, et honorificos prosequutus est; at Veneti ex aedibus Augusti prodeuntem adorti in Palatio vulnere afficiunt, plane conficiendum, nisi clam a Leone quidam pecunia occupati prohibuissent. Hic vero quotus quisque est, qui hanc republicam iure miseram non appellet, in qua muneribus sollicitatus

δὲ βασιλέως ἐν παλατίῳ ὄντος ἐπαναστῆναι τῶν τινι ἀρχόντων οὐ-
 δεμιᾷ ὀκνησε ἐτόλμησαν, ἀδίκων τε χειρῶν ἐπ' αὐτὸν ἤρξαι; τί-
 σις μέντοι τούτων δὴ ἕνεκα οὐδεμία οὔτε εἰς τὸν Μιλθθάνην ἐγέ- P 85
 νετο οὔτε εἰς τοὺς αὐτῷ ἐπαναστάτας. ἐκ τούτων δὲ εἴ τις βού-
 5 λοιτο τὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως τεκμηριόσθω ἦθος.

λ'. Εἰ δέ τινα καὶ τοῦ τῆς πολιτείας ζυμφορον ποιεῖται B
 λόγον, τὰ ἐς δρόμον τε αὐτῷ τὸν δημόσιον καὶ τοὺς κατασκόπους
 εἰργασμένα δηλώσει. οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαίων αὐτοκράτορες ἐν τοῖς
 ἄνω χρόνοις γεγενημένοι, προνοήσαντες ὅπως ἅπαντὰ τε σφίσιν
 10 ἐπαγγέλλοιτο τάχιστα καὶ μηδεμιᾷ διδῶτο μελλήσει, τὰ τε πρὸς
 τῶν πολεμίων ἐν χώρᾳ ἐκάστη ζυμπίπτοντα καὶ ταῖς πόλεσι κατὰ
 στάσιν ἢ ἄλλο τι ἀπρόοπτον συμβαινόντα πάσους τὰ τε πρὸς τῶν A 131
 ἀρχόντων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων πανταχόθι πρασσόμενα τῆς Ῥω-
 μαίων ἀρχῆς, ὅπως τε οἱ τοὺς φόρους πυραπέμποντες τοὺς ἐπε-
 15 τείους διασώζοιτο βραδυνήτης τε καὶ κινδύνου χωρὶς, δημόσιον C : :
 δῶν τινα πανταχόσε πεποιήται δρόμον τρόπον τοῦδε. ἐς ἡμέ-
 ρας ὁδὸν εὐζώνῳ ἀνδρὶ σταθμοὺς κατεστήσαντο, πῆ μὲν ὀκτώ,
 πῆ δὲ τούτων ἑλάσσους, οὐ μέντοι ἦσαν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἢ
 κατὰ πέντε. ἵπποι δὲ ἴσταντο ἐς τεσσαράκοντα ἐν σταθμῷ ἑκά-
 20 στω. ἵπποκόμοι δὲ κατὰ λόγον τοῦ τῶν ἵππων μέτρου ἐτετάχατο
 ἐν πᾶσι σταθμοῖς. συγγαῖς δὲ ἵππων δοκιμωτάτων ὄντων διαδο-
 χαῖς ἐλαύνοντες ἀεὶ ὁσπερ ἐπικεῖται τὸ ἔργον τοῦτο, δέκα τε, ἂν
 οὕτω τύχοι, ὁδὸν ἡμερῶν ἀμείβοντες ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἔπρασον ἅπαντα

4. εἴ τις Reisk. ὅτι A. ὅτι P. 5. τεκμηριόσθω Alem. P.
 τεκμηριόσθαι A. 6. ποιεῖται] ἐποιεῖτο Alem. 9. χρόνοις
 Alem. P. χωρίοις A. 10. διδῶτο Reisk. διδότω AP. 20. δέκα
 τε] δέκα μὲν Reisk.

imperator impunita facinora praetermittat; seditiosi in Palatio, praesente
 Caesare aggredi magistratum vesano impetu per scelus audeant? Caeterum,
 et Malthanea, et qui vim eidem intulissent, impune abierunt; unde Iustiniani
 imperatoris genium conicere est.

30. Quam denique ad reipublicae utilitatem incumberet, in publicos
 vicedarios et exploratores constituta argumento sint. Nam priores Romani
 principes, ut quam celerrime ex nunciis cognoscerent, quae qualibet in pro-
 vincia hostes molirentur, quae in singulis municipiis seu seditione, sive im-
 proviso quocumque casu accidisset, quaeve praefecti ac reliqui praetores
 per Romanam ditionem agitarent; utque annua vectigalia comportanda citra
 moram in tuto essent, publicum citamque cursum passim ita constituerunt.
 In via, quam diurno itinere expeditus viator conficiat, octona ferme stabula,
 alicubi pauciora, infra quinque nusquam posuere. In singulis stabulis equi
 dispositi ferme quadraginta, et ad equorum numerum stabularii. Ergo quo-
 rum negotium hoc est, si equis quam exercitissimis aliis aliunde succeden-

Ἔσα μοι ἄρτίως δεδήλωται, πρὸς δὲ καὶ οἱ τῶν χωρίων πανταχῆ κύριοι, ἄλλως τε καὶ ἐν μεσογείοις τὰ χωρία ταῦτα ἐτύγγανεν, εὐδαιμονίστατοι ἐπ' αὐτοῖς ἐν τοῖς μάλιστα ἦσαν. τοὺς γὰρ ὄντας ἐκ τοῦ περιόντος σφίσι καρπὸς ἵππων καὶ ἵπποκόμων τροφῆς ἕνεκα τῷ δημοσίῳ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἀποδιδόμενοι, χρήματα με-5 γάλα ἐφέροντο. ξυνέβαινέ τε διὰ ταῦτα τῷ δημοσίῳ δέχεσθαι μὲν αἰ τοὺς ἐγκειμένους ἐκάστω φόρους, ἀντιπαρέχεσθαι δὲ αὐτοῦς τοῖς ἐσκομίζουσιν ἀντίκα δὴ μάλα, καὶ προσῆν τὸ γεγενῆσθαι τῇ πολιτείᾳ τὰ δεόντα. τὰ μὲν οὖν πρότερα ταύτῃ πη εἶχεν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ οὗτος πρῶτα μὲν τὸν ἐκ Καλχηδόνος ἄχρι ἐς Δακίβι-10 ζαν καθελὼν δρόμον ἠνόγκασε πάντας ἐκ Βυζαντίου εὐθὺς ἄχρι ἐς τὴν Ἐλενούπολιν οὗτι ἐθελουσίους ναυτιλλεσθαι. πλείοντες οὖν ἐν ἀκάτοις βραχείαις τισὶν, οἷαις διαπορθεύεσθαι τῆδε εἰώθασι, χεμιῶνος, ἂν οὕτω τύχοι, ἐπιπεσόντος, ἐπὶ μέγα κινδύνου χωροῦσι.

A 132 τῆς γὰρ ἀναγκαίου σπουδῆς ἐγκειμένης σφίσι καιροφυλακεῖν τε καὶ 15 P 86 προσδέχεσθαι μέλλουσαν τὴν γαλήνην ἀδύνατά ἐστιν. ἔπειτα δὲ κατὰ μὲν τὴν ἐπὶ Πέρσας ὁδὸν φέρουσαν τὸν δρόμον ἐπὶ σχήματος τοῦ πρόσθεν ὄντος εἶασεν εἶναι, ἐς δὲ τὴν λοιπὴν ζύμπασαν ἔω μέχρι ἐς Αἴγυπτον ἐν ἡμέρας ὁδῷ κατάσταθμον ἕνα κατεστή-20 σατο μόνον, οὐχ ἵππων μέντοι, ἀλλ' ὄνων θλίγων. διὸ δὴ τὰ 20 ζυμβαίνοντα ἐν χώρᾳ ἐκάστη μῦλις τε καὶ ὄψὲ τοῦ καιροῦ καὶ ὀπίσω τῶν πραγμάτων εἰσαγγελλόμενα ἐπικουρίας οὐδεμιᾶς τυγ-

3. εὐδαιμονίστατοι Alem. εὐδαιμονίστατα AP. *ibid.* ἐπ' αὐτοῖς Alem. ἐπ' αὐτοῦς A. ἀπ' αὐτοῦ prius coniecerat Alem. quod recepit P. 7. ἀντιπαρέχεσθαι Reisk. Legebatur ἀντιπαρέχεσθαι. 13. οἷαις Alem. οἷαι AP. 19. κατάσταθμον Alem. κατὰ σταθμὸν AP. 21. ἐκάστη μῦλις Alem. P. μῦλις ἐκάστη A.

tibus feruntur, cursuque diurno decem nunquam dierum viam evadunt, ad ea quae dixi peragenda. Hinc agrorum omnium etiam mediterraneorum possessores amplissimam rem domi fecerunt; nam promercales fructus alendis equis et stabularis ingenti aere reportato, quaestoribus quotannis vendebant. Hinc etiam erat, ut a singulis stipendiariis publica in aerarium perpetuo inferrentur; ex illatis statim aes debitum illi perciperent; omniaque fierent e republica. Antebac ita res habuit. Hic vero princeps sublato veterario, qui Calchedone Dacibiziam movebat, omnes adegit Byzantio Helenopolim usque linteribus exiguis, quibus fretam traicitur, vehi, in discrimen subito commovendae, ut fit, tempestatis adductos. Neque enim, ubi ipsa urget necessitudo, tempus futuramque malaciam observes et opperiare. Cursum in Persidem, ut antea, sic esse permisit; per reliquam vero orientis plagam ad usque fines Aegypti, in diurno viae spatio unicum non equorum stabulum, sed aliquot asinorum constituit. Quamobrem quae in provinciis geruntur, sero et post factum renunciatis, adhibendo remedio locus non est;

χάνειν εἰκός, οἱ δὲ τοὺς ἀγροὺς κεκτημένοι καρπῶν τῶν σφετέρων
 σεσηπότων τε καὶ εἰκὴ κειμένων ἀνόνητοι ἐς αἰὲ γίνονται. τὰ δὲ
 τῶν κατασκήπων τοιαυτὰ ἔστιν. ἄνδρες πολλοὶ ἐν δημοσίῳ τὸ Β
 ἀνεκάθεν ἐσιτίζοντο, οἱ δὲ ἐς τοὺς πολεμίους ἴοντες ἐν τε τοῖς Περ-
 5 σῶν βασιλείοις γινόμενοι ἐμπορίας ὀνόματι ἢ τρόπῳ ἑτέρῳ, ἐς τε V 839
 τὸ ἀκριβὲς διερευνώμενοι ἕκαστα, ἐπανήκοντες ἐς Ῥωμαίων τὴν
 γῆν πάντα τοῖς ἄρχουσιν ἐπαγγέλλειν ἠδύναντο τὰ τῶν πολεμίων
 ἀπόρητα. οἱ δὲ προὔμαθον ἐφυλάσσοντό τε καὶ ἀπρόοπτον οὐ-
 δὲν ξυνέκλιπτε σφίσι. τοῦτα δὲ τὸ χρεῖμα κἂν τοῖς Μήδοις ἐκ πα-
 10 λαιοῦ ***. Χοσρόης μὲν οὖν μελλούς, ὥσπερ φασί, πεποιημένος
 τὰς πρὸς τῶν κατασκήπων συντάξεις προμηθείας τῆς ἐνθὲνδε ἀπή-
 λανσεν. οὐδὲν γὰρ αὐτὸς τῶν κατασκήπων ὄνομα ἐξέτριψεν ἐκ
 Ῥωμαίων τῆς γῆς, ἐξ οὗ δὲ ἄλλα τε πολλὰ ἡμαρτήθη καὶ Λαζική. C
 πρὸς τῶν πολεμίων ἑάλω, Ῥωμαίων οὐδαμῆ πετυσμένων ὄποα
 15 ποτὲ γῆς ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἔδκ τῆ στρατιῆ εἶη. ἀλλὰ καὶ κα-
 μήλους παμπληθεῖς τὸ δημόσιον ἐκ καλαίου τρέφειν εἰώθει, αἱ δὲ A 133
 τῆ Ῥωμαίων στρατιῆ ἐπὶ πολεμίους ἴοντι ἄπακτα φέρονσαι τὰ ἐπι-
 τήσεια εἶπακτα. καὶ οὕτε τοῖς γεωργοῖς τότε ἀγγαροφορεῖν ἐπάναι-
 γες ἦν αὐτε τι ἐνδεῖν τοῖς στρατιώταις πῶν ἀναγκαίων ξυνέβαταιν,
 20 ἀλλὰ καὶ τάστας περιεῖλεν Ἰουστινιανὸς σχεδὸν τι ὑπύσας. διὸ
 δὴ ἐπὶ πολεμίους ἴοντος τὰ νῦν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ γεγενησθῆναι
 τι τῶν δεόντων ἀδύνατον.

Τὰ μὲν οὖν σπουδαιότατα τῆ πολιτείας ἐφέρετο τῆδε. οὐδὲν

8. ἐφυλάσσοντο Reisk. ἐφύλασσαν AP. 10. Post καλαίου indi-
 cavi lacunam. 11. πρὸς τῶν] πρὸς delet Reisk. 12. οὐδὲν
 γὰρ αὐτὸς] ὁ δὲ βασιλεὺς οὗτος Reisk. 18. ἀγγαροφορεῖν
 liber Pinellianus. ἀγροφορεῖν Ms. Vatic. ALKM. 23. ἐφέρετο
 Reisk. ἐπεφέρετο AP.

hinc et praediorum possessoribus gravi dispendio perditū vel temere abiectū
 commentus. Exploratorum autem forma haec erat; alimenta quamplurimis
 olim fuerunt ab aerario, qui per mercaturae, vel alterius rei speciem, ad hos-
 tes, et in ipsam Persarum regiam pedem penetrantes, exquisitisque adver-
 sariorum consiliis, haec statim reduces principibus aperiebant; quibus prae-
 monitis cautissime nihil improvisum accidit. Id ipsam iam olim Persae usur-
 pavere; quia Choroos maioribus praemiis, ut ferunt, exploratoribus decre-
 tit, quorum neminem a Romanorum ditione sublatum voluit, ea solertia bene-
 rem gessit. Contra nostris cum alia peccata sunt, tum Lazica regio ab hos-
 tibus occupata, Romanis semper ignaris, quo tandem rex Persarum esset
 copias expositurus. Ingens etiam numerus camelorum ab antiquo publice
 alebatur, qui militem in expeditionem secuti impedimenta convehent, ne ad
 id cogereantur coloni, vel necessariorum quidpiam militem deficeret. Hos
 etiam Iustinianus ademisse fert omnes. Quare modo cum castra in hostes pro-
 moventur, nihil quod e re sit, est opportunum.

Quae ergo summo studio in republica curanda erant, sic forebantur.

D δὲ οἶον καὶ τινος αὐτοῦ τῶν γελοίων ἐπιμνησθῆναι. τῶν ἐν Καισαρείᾳ ῥητόρων Ἐθαγγελιὸς τις ἦν οὐκ ἄσημος ἀνὴρ, ὅσπερ ἐπιφόρου τοῦ τῆς τύχης πνεύματος γενομένου χρημάτων τε ἄλλων καὶ χώρας πολλῆς κύριος γέγονεν. ὕστερον δὲ καὶ κώμην ἐπιθυλασίου Πορφυρεῶνα ὄνομα τριῶν χρυσίων κεντηναρίων ἐπρίατο. 5 ταῦτα μαθὼν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀφελετο αὐτῷ τὸ χωρίον εὐθὺς ὀλίγην τινα τοῦ τιμήματος προέμενος μοῖραν, καὶ τοῦτο ἀποφθεγξάμενος, ὡς Ἐθαγγελίῳ ῥήτορι ὄντι οὐ μήποτε εὐπρεπὲς εἶη κώμης τοιαύτης κυρίῳ εἶναι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἀμνηστέων ἐπιμνησθέντες παυσάμεθα λέγειν. τῶν δὲ πρὸς τὴν Ἰουστινια- 10 νοῦ καὶ Θεοδώρας νεοχμωθέντων καὶ ταῦτά ἐστι. πάλαι μὲν ἡ σύγκλητος βουλή παρὰ βασιλεῖ ἰούσα τρόπῳ τοιῦδε προσκυνεῖν

P 87 ἤβουλόντο. πατριῆιος μὲν τις ἀνὴρ παρὰ μαζὸν αὐτοῦ προσεκόμει τὸν δεξιόν. βασιλεὺς δὲ αὐτοῦ καταφιλήσας τὴν κεφαλὴν ἐξῆκει, οἱ δὲ λοιποὶ ἕπαντες γόνυ κλίναντες βασιλεῖ τὸ δεξιὸν ἀπηλ- 15 λίσσαντο. βασιλῖδα μὲντοι προσκυνεῖν οὐδαμῆ εἴδαστο. παρὰ δὲ Ἰουστινιανὸν τε καὶ Θεοδώραν τὰς εἰσόδους ποιούμενοι οἱ τε ἄλλοι ἕπαντες καὶ ὅσοι τὸ πατριῆιον ἄξιωμα εἶχον ἔπαπτον μὲν εἰς

A 134 τὸ ἔδαφος εὐθὺς ἐπὶ στόμα, χειρῶν δὲ καὶ ποδῶν ἐς ἄγαν τεταυσμένων τῷ χεῖλει ποδὸς ἐκατέρου ἀψύμενοι ἐξάνισταντο. οὐδὲ 20

B γὰρ ἡ Θεοδώρα τὴν ἀξίωσιν ἀνεδέετο ταύτην, ἥ γε καὶ τοὺς πρόσβεις προτέσθαι Περσῶν τε καὶ τῶν ἄλλων βαρβάρων, χρήμασι τε αὐτοὺς δωρεῖσθαι, ὡσπερ ὑπ' αὐτῇ κειμένης τῆς Ῥωμαίων ἀρ-

1. οἶον] χειρον Reisk. 5. Πορφυρεῶνα Alem. πορφυριανὰ AP.
 11. νεοχμωθέντων] νεοχμηθέντων AP. 14. δὲ add. Reisk.
 20. ἐξάνισταντο] ἐξίσταντο Alem. 21. ἢ γε] ἦδε AP.

Haud piget ex eius ridiculis etiam aliquid referre. Caesariensium causidicorum unus fuit Evangelus vir non ignobilis, qui prospera usus fortunae aura, et pecunias et praedia complura possedit; tandem et Porphyreonem maritimum pagum pondo auri tercentum coemit. Id ubi Iustinianus rescivit, minima pretii parte numerata pago illum excludit, ac, dedecet, inquit, Evangelum causidicum talis tantique pagi potiri. Haec pauca de his dixisse satis. Caeterum ex iis quae Iustinianus atque Theodora novarunt, haec etiam sunt. Senatoribus olim imperatorem aduentibus ita libebat salutare; quisque ordinis patricii ad dexteram mammam Caesarem venerabatur, illumque recedentem osculo Caesar impartiebat in capite; reliqui ad unum omnes dextero subnixi genu discedebant: at Augustae nullus adorandae mos fuit. Verum cum in conspectum Iustiniani Theodoraecque venirent tum alii, tum qui patriciae dignitatis essent, statim in faciem procumbebant, ac manibus pedibusque ten- sis utrumque principis pedem osculo prosequabantur, ac tum abscedebant. Neque hunc honorem respuit Theodora, quae et Persarum aliorumque barbarorum legatos (quod nunquam post hominum recordationem usurpatum est) admitteret, eisque lautia praeberet, tanquam penes illam Romani summa

χῆς, οὐδαμῆ ἀπηξίον, πρῶγμα οὐ πώποτε γεγονὸς ἐκ τοῦ παντὸς
 χρόνου. καὶ πάλαι μὲν οἱ τῷ βασιλεῖ ξυγγεγόμενοι αὐτὸν τε βα-
 σιλέα καὶ τὴν γυναῖκα βασιλῖδα ἐκάλουν, ἀρχόντων δὲ καὶ λοιπῶν
 ἕκαστων ὄπη αὐτῷ ἀξιώματος περὶ τάδε ἔχει. ἦν δὲ τις τούτων
 5 ἑποτιέφω ἐς λόγους συμμίξας βασιλέως ἢ βασιλίδος ἐπιμνησθεῖη,
 ἀλλ' οὐ δεσποτὴν τε ἀποκαλοῖη καὶ δέσποιναν, ἢ καὶ μὴ δούλους
 τῶν τινος ἀρχόντων περὶφῶτο ὀνομάζειν, τοσοῦτον ὕδα ἀμαθῆς καὶ C
 τὴν γλῶσσαν ἀκόλαστος ἐδόκει εἶναι, καὶ ἅτε ἡμαρτηκῶς τὰ πι-
 κρότατα καὶ ὑβρίσας ἐς οὐς ἤκιστα ἐχρῆν ἐνθένδε ἀπῆει. καὶ τὰ
 10 πρότερα μὲν ἄλλοι τε καὶ μόλις ἐν βασιλείοις ἐγίνοντο, ἐξ ὅτου δὲ
 οὗτοι τὴν βασιλείαν παρέλαβον, ἀρχοντες ὁμοῦ καὶ λοιποὶ ξύμπαν-
 τες ἐν παλατίῳ ἐνθελεχέστατα διατριβὴν ἔχον. αἴτιον δὲ ὅτι πάλαι
 μὲν ταῖς ἀρχαῖς τά τε δίκαια καὶ νόμιμα πύσσειν γνώμη ἀδ-
 τονόμῳ ἔξῃ. οἱ τε οὖν ἄρχοντες διοικούμενοι τὰ εἰωθότα ἐν τοῖς
 15 καταγωγαῖς τοῖς αὐτῶν ἔμενον, οἱ τε ἀρχόμενοι βίαιοι οὐδὲν οὔτε
 ὀρώτες οὔτε ἀκούοντες βασιλεῖ, ὡς τὸ εἰκὸς, ἄλλοι ἠνώχλων. D
 οὗτοι δὲ ἅπαντα ἐπὶ πονηρῶ τῶν κατηκόων ἐφ' ἑαυτοὺς ἐς αἰὲ ἔλ-
 κοντες ἅπαντας σφίσι δουλοπρεπέστατα προσεδρεύειν ἠνάγκαζον·
 ἦν δὲ ἰδεῖν εἰς ἡμέραν σχεδὸν τι ἐκάστην τὰ μὲν δικαστήρια πάντα A 185
 20 ἐκ τῆς ἐπιπλεῖστον ἀνδρῶν ἔρημα, ἐν δὲ τῇ τοῦ βασιλέως αὐλῇ
 ὄχλον τε καὶ ὕβριν καὶ ὠθισμόν μέγαν καὶ δουλοπρέπειαν ἐς αἰὲ V 340
 ξύμπασαν. οἱ τε αὐτοῖν ἐπιτήδειοι δοκοῦντες τὴν τε ἡμέραν διηνε-
 κῶς πᾶσαν καὶ τῆς νυκτὸς ἐς αἰὲ πολλὴν τινα μοῖραν ἐνταῦθα
 ἐστῶτες αὔπνοι τε καὶ ἀπόστοι παρὰ καιροῦς τοὺς εἰωθότας γενό-

4. περὶ τάδε ἔχει] ξυγγέβη ἔχειν Reisk.
 τοσοῦτο δὲ A. οὗτος δὲ Alem. P.

7. τοσοῦτον ὕδα Reisk.

esset imperii. Antiquitas etiam qui Caesarem alloquerentur, imperatorem
 compellarunt, coniugemque imperatricem: caeteros vero principes, ut cuius-
 que ordo ac dignitas tulit. At quisquis cum horum alterutro Augustorum ser-
 mones misceret, imperatoremve aut imperatricem, non dominum dominam-
 que nominasset, ac principes dicere servos abstinisset, is vero rudior ac
 procax habebatur, et quasi foedissime lapsus, et quibus haud esse illum de-
 ceret iniuriis abigebatur. Olim minime multi, rarerentque regiam frequen-
 tarunt; sed post coeptam horum dominationem, cum magistratus, tum reli-
 qui omnes aedae in Palatio tempus traxerunt; quod magistratibus dicendi
 iuris faciundique libera quondam potestas fuerit, quaeque de more ac tita-
 rent, haec domi apud se, ac in praetoriis, clientesque qui nullam sibi vim in-
 ferri sentirent, minus essent imperatori molestiae. Sed hi in subditorum per-
 niciam negotiis ad se omnibus revocatis, eos servilem in modum ad hanc per-
 traxerunt assiduitatem. Videre licebat singulis pene diebus orbatam mortali-
 bus tribunalia, forumque: contra in Caesaris aula perstreptentem seseque
 urgentem multitudinem et servile genus obsequii. Augustorum familiarissimi

μεινοι διεφθείροντο, ἐς τοῦτό τε αὐτοῖς τὴν δοκοῦσαν ἐδδαιμονίαν ἀποκεκρίσθαι ξυνέπεσε. τούτων μέντοι ἀφειμένοι πάντων διεμάχοντο πρὸς ἀλλήλους ἄνθρωποι, ὅποι ποτὲ Ῥωμαίων τὰ χρήματα
 P 88 εἶη. οἱ μὲν γὰρ ἰσχυρίζοντο ἐν βαρβάροις ἅπαντα εἶναι, οἱ δὲ βασιλέα ἔφασκον ἐν οἰκίσκοις πολλοῖς καθιέρξαντα ἔχειν. ὀπηνίκα 5
 οὖν ἢ ἄνθρωπος ὢν Ἰουστινιανὸς ἀπέβλη τοῦ βίου, ἢ ἄτε τῶν δαιμόνων ἄρχων ἀπολύσει τὸν βίον, ὅσοι τηνικάδε περιόντες τύχῳσι, τὰ ληθῆς εἰσονται.

quique diem totam, multamque noctem ibi trahebant, vigiliis importunaque inedia confecti, huc tandem recidente illorum inani felicitate. His omnibus vero curis vacui inter se quaerere, ubi terrarum forent Romanorum opes: pars direptas a barbariis, pars a Caesare in diversis latebris retrusas affirmare. Verum ubi Iustinianus, siquidem homo ipse est, ex rebus humanis excesserit, vel si furiarum princeps res humanas everterit, quicumque tam superfuerint, id compertum habebunt.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΛΟΓΟΙ ΕΞ.

ARGUMENTA.

EX EDITIONE MALTRETI.

I.

Auctoris praefatio. De sancta Sophia. (Cap. 1.) Equestris status Iustiniani in foro Augustaeo. Templum S. Irenae. Xenodochium Samsonis et alia duo. (2.) Deiparae virgini sacras aedes in Blachernis, apud fontem et in Heraceo. Tempora S. Annae, S. Zoës Martyris, et Michaelis archangeli. (3.) Templum SS. Petri et Pauli ad regiam Hormidas. Templum SS. Sergii et Bacchi. Templum SS. Apostolorum: in eo sepulera imp. inventio corporum SS. Andreae, Lucae atque Timothei. Alia quaedam templa. (4.) Quomodo mare Byzantium ambiat. (5.) Aedificia in sinu Ceras, nimirum templa S. Laurentii, deiparae in Blachernis, SS. Prisci et Nicolai, SS. Cosmae et Damiani, ac S. Anthimi Martyris. (6.) In eodem sinu templum S. Irenae. Inventio ibi reliquiae SS. quadraginta militum martyrum, Iustinianus mirifice sanatur. (7.) Templum Michaelis archangeli in Anaplo. Ioannis Baptistae in heddono. Alterum Michaelis archangeli templum in Asiae littore: itemque deiparae aedes. (8.) Sublatis lenonibus, regia quaedam, mutata in monasterium, meretricibus poenitentibus destinatur ac dicitur Poenitentia. Templum S. Pantoleomonis in promontorio. Nosocomium in Argyronio. Templum archangeli in Mochadio: S. Tryphonis, SS. Menae et Menai, S. Iac. (9.) Alia aedificia: in primis curia et chalos. (10.) Atrium ad thermas Arcadianas. Cisternae. Palatia in Heraceo et in Lucundianis. Portus. Xenodochia. (11.)

II.

Urbem Darae ab Anastasio Aug. conditam in Mesopotamia, Iustinianus munit. (Cap. 1.) Urbi Darae provisae aquae copia. Eventu mirabili cuncta fluminis opportunitas. (2.) Chrysaе machinario obiecta per

paratum *Nicomæ ac Nicomediae*. *Pons Sangari impositus*. *Via munita*. *Pythia palatio, balneis, ac templo ornata*. (3.) *In Galatia fluvius Siberis ponte iunctus, et Iuliopolis contra amnem munita*. *In Cappadecia, muri Caesareae in meliorem formam redacti, et Meseus facta Metropolis*. (4.) *Via montibus præcisus laxata*. *Mopseustiae Adamaeque pontes reparati*. *Tarso provisum adversus flumen Cydnum*. (5.) *Hierosolymis templum deiparae magnificentissimum*. (6.) *Mons Garisim summo in honore apud Samaritanos*. *Eorum seditio*. *Christi praedictio a Zenone Aug. impleta*. *Muletati ab Anastasio Samaritani*. *Iustinianus Garisim munit, et incensa templa restaurat*. (7.) *Templum monachis in monte Sina extractum*. *Castellum ad montis eiusdem radices positum*. (8.) *Instaurata in oriente monasteria, templa, ptochia, etc.* (9.)

VI.

Alexandriae munita Phiala. *Nilus Asiam ab Africa separat*. *Quid octum Taphosiri*. (Cap. 1.) *Paratonium et Antipyrgus*. *Teuchris, Berenice, Ptolemais, Borium, utraque Augila*. (2.) *Syrtis maior*. *Tripolis*. *Mauri Pacati*. (3.) *Leptis magna a Iustiniano munita atque ornata*. *Oblatum ibi Mauris prodigium*. *Gadabitanis Christi fidem amplectuntur*. *Syrtis minor*. (4.) *Carthago dicta Iustiniana, et Baga Theodorias*. *Quid in utraque urbe imperator aedificaverit*. (5.) *Muris cincta a Iustiniano Adrumetus, Iustiniana dicitur*. *Nova urbs condita ad Captuada, ubi fons mirabiliter eruperat, appulsa illuc imperatoris classe*. *Byzantii quaedam urbes munitas*. (6.) *Urbes Numidiae, praecipue circa montem Aurasiium, in Sardinia Traiani forum: ad Herculis columnas Septem Iustinianus moenibus cingit*. (7.)

γὰρ ἤδη τῶν προγεγενημένων οὐκ ἐμπεδωθέντα τῷ λόγῳ τῷ
ὑπερβάλλοντι τῆς ἀρετῆς ἄπιστα γέγονεν. εἴη δ' ὡν εἰκότως τὰ
ἐν Βυζαντίῳ παρὰ πάντα τῷ λόγῳ κρηπίς. ἀρχομένου γὰρ ἔρ-
γου, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν λόγον, πρόσωπον χρῆθῆναι τη-
πλαγῆς.

α'. Ἄνδρες ἀγελαῖοι ποτε καὶ ὁ συρφετὸς ὄχλος Ἰουστι- V 395
νικῶ βασιλεῖ ἐν Βυζαντίῳ ἐπαναστάντες τὴν Νίκα κυλουμένην P 5
στάσιον εἰργάσαντο, ἥπερ μοι ἀπαρκαλύπτως ἀκριβολογουμένῳ
ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδιηγηται λόγοις. ἐνδεικνύμενοι δὲ
ὡς οὐκ ἐπὶ τὸν βασιλεῦ μόνον, ἀλλ' οὐδὲν τι ἦσσαν ἐπὶ τὸν
θεόν, ἅτε ἀποφράδες, τὰ ὄπλα ἀντήσαν, ἐμπρῆσαι τῶν Χριστι-
ανῶν τὴν ἐκκλησίαν ἐτόλμησαν (Σοφίαν καλοῦσιν οἱ Βυζάντιοι τὸν
τεὸν ἐπικαιριώτατα τῷ θεῷ τὴν ἐπωνυμίαν ἀπεργασάμενοι), ἐπε-
χῶρει δὲ αὐτοῖς ὁ θεὸς διαπράξασθαι τὸ ἀσέβημα, προειδὼς εἰς B
15 ὅσον τὸ κάλλος τοῦτο τὸ ἱερὸν μεταστήσασθαι ἐμελλεν. ἡ μὲν
οὖν ἐκκλησία ἐξηθρακωμένη τότε ζύμπασα ἔκειτο. βασιλεὺς δὲ
Ἰουστινιανὸς τοιαύτην ἀποτετέρονται οὐ κολλῶ ὕστερον ὥστε,
εἰ τῶν Χριστιανῶν τις ἐπόθετο πρότερον εἰ βουλομένοις αὐτοῖς
διολωλέναι τὴν ἐκκλησίαν εἴη καὶ τοιάνδε γενέσθαι, δέξας τι αὐ-
20 τοῖς τῶν γῶν φαινομένων ἐκτύπωμα, δοκοῦσιν ἂν μοι ὡς συντο-
μώτατα εἰξασθαι πεπονθυῖαν σφίσι τὴν ἐκκλησίαν θεάσασθαι,
ὅπως δὴ αὐτοῖς ἐς τὸ παρὸν μεταβάλοιτο σχῆμα. ὁ μὲν οὖν βα- C
σιλεὺς ἀφροντιστήσας χρημάτων ὑπάντων ἐς τὴν οἰκοδομὴν

3. ἀρχομένου] ἀρχομένῳ H. ἀρχομένους P. 4. λόγον] Pin-
dari Olymp. 6, 4. 13. ἐπὶ τὰ καιριώτατα CH. 17. οὐ
κολλῶ] οὐ om. CH.

et numerum illorum ingentem oeruent, ea negent viri esse unius opera :
quippe multis veterum factis, quibus auctoritas historiae deest, ipsa vir-
tutis excellentia iam fidem abrogat. Porro convenit primam sedem oratio-
nis in his esse, quae Byzantii visuntur. Nam, ut veteri fertur adagio, qui
opus ordiuntur, frontem oportet illustrem ponant.

1. Aliquando Byzantii vilissima capita et colluvies plebis, cum in
Iustinianum Augustum rebellassent, seditionem moverunt, dictam Nica ;
quam in libris de bellis nuda accurataque narratione exposui. Ac ne cui-
quam obscurum esset, illos execrabili furore percitos, non minus in deum
cepisse arma, quam contra imperatorem ; Christianorum ecclesiam igni de-
lere non dubitarunt ; aedem illam appellant Byzantii Sophiam, vocabulum su-
premo numini convenientissimum nacti. Tantum autem piaculum permisit
deus, praevidens, quantum decus instaurati templi futurum esset. Tum
quidem ecclesia in cineres penitus redacta iacuit : ipsam vero haud multo
post Iustinianus Augustus sic exornavit, ut si quis antea Christianis aliquam
eorum, quae iam cernimus, protulisset effigiem, et quaesivisset, num everti
templum, itaque restitui cuperent, illico, mea quidem sententia, peroptas-
sent videre dirutum, ut felici vice hodiernam formam acciperet. Ergo

τοῦ ξυνειδισμένου κομποδεστέρα καὶ τοῦ ἀμέτρον κοσμιωτέρα
 ἐπιεικῶς ἐστὶ, φωτὶ δὲ καὶ ἡλίου μαρμαρυγαῖς ὑπερφνωῶς πλή-
 θει. φαίης ἂν οὐκ ἔξωθεν καταλάμπεισθαι ἡλῶ τὸν χώρον,
 ἀλλὰ τὴν αἴγλην ἐν αὐτῷ φύεσθαι, τοσαύτη τις φωτὸς περιουσία
 5 εἰς τοῦτο δὴ τὸ ἱερὸν περικέχεται. καὶ τὸ μὲν τοῦ νεῶ πρόσω- B
 πον (εἴη δ' ἂν αὐτοῦ τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἡλίον, ἵνα δὴ τῷ θεῷ
 ἱερουργοῦσι τὰ ἄρρητα) τρόπῳ τοιῷδε δεδημιούργηται. οἰκο-
 δομία τις ἐκ γῆς ἀνέχει, οὐκ ἐπ' εὐθείας πεποιημένη, ἀλλ' ἐκ
 τῶν πλογιῶν ὑπεσταλμένη κατὰ βραχὺ, καὶ κατὰ τὰ μέσα ὑπο- V 396
 10 χωροῦσα, ἐπὶ σχῆμά τε κατὰ ἡμῖσον τὸ στρογγύλον ἰοῦσα, ἔπερ
 οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα σοφοὶ ἡμικύλινδρον ὀνομαζέουσιν, ἐς ἕψος
 ἀπότομον ἐπανέστηκεν. ἡ δὲ τοῦ ἔργου τούτου ὑπερβολὴ ἐς
 σφαίρας τεταρτημόριον ἀποκέρκται, ὑπερθὲν τε μηροειδὲς τι
 15 αὐτῇ ἕτερον τοῖς προπεχείσι τῆς οἰκοδομίας ἐπήρηται, τῇ μὲν εὐ-
 20 πρεπείᾳ θανμάσιον, τῷ δὲ ασφαλεῶ τῆς συνθέσεως δοκεῖντι
 εἶναι φοβερόν ὄλωσ. δοκεῖ γάρ πη οὐκ ἐν βεβαίῳ ἐπηρωρῆσθαι,
 ἀλλ' ἐπικινδύνως τοῖς ἐνθάδε οὔσι μετεωρῆζεσθαι. καίτοι δι- C
 φερύτως ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς ἀσφαλείας ἐστήρικται. τούτων δὲ
 δὴ ἐφ' ἐκύτερα κίονες ἐπ' ἰδύφους εἰσιν, οὐδὲ αὐτοὶ κατ' εὐθῆ
 25 ἐστῶτες, ἀλλ' εἴσω κατὰ σχῆμα τὸ ἡμικύκλον ὡσπερ ἐν χορῶ
 ἀλλήλοις ὑπεξαιστιάμενοι, καὶ αὐτῶν ὑπεράνωθεν οἰκοδόμημι
 μηροειδὲς ἀποκρέματα. τοῦ δὲ δὴ ἑψος καταντικρὸν τὰς εἰσόδους
 ἔχων ἐγγερεται τοῖχος, καὶ αὐτοῦ ἐκατέρωθεν οἱ τε κίονες καὶ τὰ
 αὐτῶν ὑπερθεν ὁμοιώτατα τοῖς δεδηλωμένοις ἐν ἡμικύκλῳ ἐστή-
 25 κασι. κατὰ δὲ τὰ τοῦ νεῶ μέσα λόφοι χειροποίητοι ἐπανεστή-

5. περικίχεται] διακίχεται CH.

21. ὑπεξιστάμενοι H.

tato more magnificentior, ac nimis molibus concinnior omnino sit. Lumine et solari splendore mirabiliter affluit: non extrinsecus collustrari a sole locum, sed inibi nasci fulgorem diceret: tanta est affusae templo huic lucis copia. Ac frons quidem, nimirum pars obversa orienti, ubi deo peragi sacra solent ineffabilia, hoc modo constructa est. Ab humo exstat aedificium, non recta productum linea, sed laxa sensim obliquitate flexum; receditque in medio, ac figura semiteretiv, quam artis periti semicylindrum vocant, ad perpendicularium surgit. In quartam sphaerae partem desinit operis huiusculmen: cui quae sunt adiuncta celsius quiddam aliud sustinent, bicornis lunae instar sinuatum: quod simul concinnitate admirationem, simul dubiae compagis specie timorem parit. Neque enim videtur pendere tuto, et quamvis firmissime nitatur, periculum tamen ostendit ibi versantibus. Utrunque pavimentum columnis premitur, non recto et ipsi ordine, sed intus semicirculari forma dispositis; ita ut sibi invicem tanquam in choro assurgentes, lunato aedificio subsint. Orientem contra excitatus est paries, in quo sunt templi ianuae: hinc inde columnae, et his superiora structura iam dictis plano simili semicircularum exhibent. Medio in templo aggeres manufacti,

---

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΛΟΓΟΙ Ε΄.

ARGUMENTA.

EX EDITIONE MALTRETI.

I.

Auctoris praefatio. De sancta Sophia. (Cap. 1.) Equestris status Iustiniani in foro Augustaeo. Templum S. Irenae. Xenodochium Samsonis et alia duo. (2.) Deiparae virgini sacras aedes in Blachernis, apud fontem et in Heraceo. Tempula S. Annae, S. Zoës Martyris, et Michaelis archangeli. (3.) Templum SS. Petri et Pauli ad regionem Hormisdas. Templum SS. Sergii et Bacchi. Templum SS. Apostolorum: in eo sepulera imp. inventio corporum SS. Andreae, Lucae atque Timothei. Alia quaedam templa. (4.) Quomodo mare Byzantium ambiat. (5.) Aedificia in sinu Ceræ, nimirum templa S. Laurentii, deiparae in Blachernis, SS. Prisci et Nicolai, SS. Cosmae et Damiani, ac S. Anthimi Martyris. (6.) In eodem sinu templum S. Irenae. Inventio ibi reliquiis SS. quadraginta militum martyrum, Iustinianus miriflos sanatur. (7.) Templum Michaelis archangeli in Anaplo. Ioannis Baptistae in hebdomo. Alterum Michaelis archangeli templum in Asiae littore: itaque deiparae aedes. (8.) Sublati leonibus, regis quaedam, mutata in monasterium, meretricibus poenitentibus destinatur ac dicitur Poenitentia. Templum S. Pantoleonis in promontorio. Nosocomium in Argyronio. Templum archangeli in Mochadio: S. Tryphonis, SS. Mena et Menai, S. Iac. (9.) Alia aedificia: in primis curia et ohalos. (10.) Atrium ad thermas Arcadianas. Cisternae. Palatia in Heraceo et in Iucundianis. Portus. Xenodochia. (11.)

II.

Urbem Darae ab Anastasio Aug. conditam in Mesopotamia, Iustinianus munit. (Cap. 1.) Urbi Darae provisae aquae copia. Evento mirabili aucta fluminis opportunitas. (2.) Chrysaes machinarius obiecta per

somnum species aggeris opponendi fluvio, qui *Daram* interluit. Idem in mentem venit *Iustiniano Augusto*. Cætera ipius eadem in urbe aedificia. Firmata urbis *Amidae* moenia. (3.) *Rhabdii* situs. Locum hunc *Iustinianus* moenibus circumdat, et castella *Daram* inter et *Amidam* vel *instaurat vetera*, vel *nova condit*. (4.) *Instaurati* muri *Theodosiopolis* ad flumen *Aborrhæm* sitæ. Quid actum *Constantinæ*. (5.) *Circesium* a *Diocletiano* conditum, a *Iustiniano* munitum atque ornatum. *Annuas* et *circumiecta* *Theodosiopoli* castella *instaurata*. (6.) *Edesæ* proivium adversus fluvii *Seirti* inundationes. Eiusdem urbis, itemque *Callinici* et *Carrarum* moenia *reparata*. (7.) In *Euphratesis* solitudine castellum *Mambri* urbemque *Zenobiam* *Iustinianus* optime communit. (8.) *Sura*, *Sergiopolis*, castella quaedam, inprimis *Hemerium*; item *Hierapolis*, *Zeugma*, *Neocaesarea*, aliaque oppida *Euphratesis* muniuntur. (9.) *Antiochiam* a *Choroë* excisam *instaurat*, munit, ornatque imp. *Iustinianus*. (10.) *Reparati* *Chalcididis* muri: *instaurata* *Cyru*: *Palmyra* communita. (11.)

III.

Quos *Armenia* reges habuerit. Regni divisi portio *Romanæ* ditioni adiuncta. In ea *Comes*, ac deinde sub *Iustiniano* magister militum. *Armeniae* *Romania* subditas partem satrapæ moderantur. Eorum insignia. *Exactorati* quidam satrapæ a *Zenone Aug.* sublatis omnes a *Iustiniano*; atque in eorum locum successi duces. (Cap. 1.) *Capta* a *Cabade Martyropolis*, *Anastasio* principatu: deinde a *Iustiniano* egregie munita. (2.) *Iustinianus* in *Sephanene* *Cilias* moenibus circumdat; in *Asthanene* castellum condit ad *Citharizum*; in *Chorzane* *Artaleson* moenibus circumdat. (3.) *Firmati* *Satalæ* muri: *reparata* *Colonia*: *Castellorum* vel *aedificatio* nova, vel *instauratio*: *monasteriorum* item ac *sacrarum aedium*. *Perfecta* *Melitenæ* moenia. (4.) *Firmata* *Theodosiopolis*: *condita* *Iustiniana*. (5.) *Tsanorum* mores, sedes, et ad *Christum* conversio. *Extracta* apud illos aedificia. (6.) *Iustiniani* aedificia a *Trapesunte* ad urbem *Bosporum*: indeque ad urbem *Anchialum*. (7.)

IV.

Praefatio. *Tauresium* *Iustiniani Aug.* patria. *Iustiniana* prima ac secunda. *Iustinopolis*. *Multarum* *Illyrici* urbium restructi muri. *Extracta* passim castella. *Iustinianopolis* in *Epiro*. *Euroea*. (Cap. 1.) *Thermopylae* urbesque *Graecias* complures munitas. (2.) Quid actum circa urbes *Thessalias* et *Macedoniae*. (3.) *Catalogus* *castellorum*, quae *Iustinianus* vel condidit, vel renovavit in utraque *Epiro*, *Macedonia*, *Thessalia*, *Dardania*, omnibusque *Illyrici* partibus *mediterraneis*. (4.) *Ad oram* *Danubii* quales olim munitiones. *Dacia Ripensis*. *Singedon*. *Octavum*. *Viminacium*. (5.) *Munita* a *Iustiniano* *ripa* *Danubii* ab urbe *Viminacio* ad *Thraciam* usque. (6.) Cætera *Iustiniani* aedificia ad *Danubium*. (7.) *Via* a *Strongylo* cast. ad *Rhegium* munita. *Pons* ad *Myrmæcom*. In urbe *Athra* cisternæ. *Castellum* ad *Episcopia*. (8.) *Proivium* longis muris et *Heraoleæ*. Urbs condita ad *Rhaedertum*. (9.) In *Cherroneo* muri longi restructi. Urbes *Aphrodisias*, *Ciberis* et *Callipolis* moenibus cinctæ. *Castella* condita. (10.) *Aenus* munitur. *Ex Belluro* pago fit urbs. *Cura* adhibita *Traianopoli*, *Maximianopoli* aliisque urbibus. *Castellorum* *catalogus*. (11.)

V.

Ephesi, templum *S. Iohannis Evangelistæ*. In insula *Tenedo* horrea. (Cap. 1.) *Helenopoli* et ad fluvium *Draconem* acta. (2.) Quid re-

paratum *Nicoeae ac Nicomediae*. Pons *Sangari* impositus. Via munita. *Pythia* palatio, balneis, ac templo ornata. (3.) In *Galatia* fluvius *Siberis* ponte iunctus, et *Iuliopolis* contra amnem munita. In *Cappadocia*, muri *Caesareae* in meliorem formam redacti, et *Moseus* facta *Metropolis*. (4.) Via montibus praecipis laxata. *Mopsuestiae Adanaeque* pontes reparati. Tarso propevium adversus flumen *Cydnus*. (5.) *Hierosolymis* templum *deiparae* magnificentissimum. (6.) Mons *Garisim* summo in honore apud *Samaritanos*. Eorum seditio. Christi praedictio a *Zenone Aug.* impleta. Muletati ab *Anastasio Samaritani*. *Iustinianus Garisim* munit, et incensa templa restaurat. (7.) Templum monachis in monte *Sina* extractum. Castellum ad montis eiusdem radices positum. (8.) Instaurata in oriente monasteria, templa, ptochia, etc. (9.)

VI.

Alexandriae munita *Phiala*. Nilus *Asiam* ab *Africa* separat. Quid octum *Taphosiri*. (Cap, 1.) *Paratonium* et *Antipyrgus*. *Teuchris*, *Berenice*, *Ptolemais*, *Borium*, utraque *Augila*. (2.) *Syrtis maior*. *Tripolis*. *Mauri Pacati*. (3.) *Leptis magna* a *Iustiniano* munita atque ornata. Oblatum ibi *Mauris* prodigium. *Gadabitanis* Christi fidem amplectuntur. *Syrtis minor*. (4.) *Carthago* dicta *Iustiniana*, et *Baga Theodorias*. Quid in utraque urbe imperator aedificaverit. (5.) Muris cincta a *Iustiniano Adrumetus*, *Iustiniana* dicitur. Nova urbs condita ad *Caputnada*, ubi fons mirabiliter eruperat, appulsa illuc imperatoris classe. *Bysacii* quaedam urbes munitas. (6.) Urbes *Numidiae*, praecipue circa montem *Aurasium*, in *Sardinia Traiani* forum: ad *Herouliis* columnas *Septam Iustinianus* moenibus cingit. (7.)

V 393 **Οὐκ** ἀρετῆς ἐπίδειξιν ποιῆσθαι ἐθέλων, οὐδὲ λόγον δυνάμει
 P 2 θαρρῶν, οὐδὲ χωρίων ἐπὶ τῇ ἐμπειρίᾳ φιλοτιμούμενος, ἐς τῆσδε
 τῆς ἱστορίας τὴν γραφὴν ὠρμηκὰ· ἐπεὶ οὐκ εἶχον οὐδὲν ὑφ' οὗ
 ἂν παρηγορίας ἐς τόδε ἀγολίμην. ἀλλὰ μοι πολλάκις ἔννοια γέγο-
 νέν ὁπόσων τε καὶ πηλίκων ἀγαθῶν αἴτιον ἱστορία ταῖς πόλεσι 5
 γίνεσθαι εἶωθε, παραπέμπουσά τε εἰς τοὺς ἐπιγόνους τῶν προγε-
 γενημένων τὴν μνήμην, καὶ ἀνταγωνιζομένη τῷ χρόνῳ κρυφαῖα
 B ποιῆσθαι διατεινομένῳ τὰ πράγματι, καὶ τὴν μὲν ἀρετὴν εὐφη-
 μίαις αἰετῶν ἀναλεγόμενων αὐτὴν ἐπαίρουσα, τῆς δὲ κακίας ἐπι-
 λαμβανομένη διηρηκῆς, ταύτῃ τε ἀποκρουομένη τὴν αὐτῆς δύνα- 10
 μιν. τούτου οὖν δὴ μόνου ἐπιμελητέον ἡμῖν, ὅπως δὴ ἐνδηλα
 τὰ πεπραγμένα διαφανῶς ἔσται καὶ ὑφ' οὗτου ἐργασθεῖν τῶν πάν-
 των ἀνθρώπων. ταῦτα δὲ, οἶμαι, οὐδὲ γλώσση τρααλιζούσῃ τε
 καὶ ἰσχροφώνῳ οὐσῇ ἀμήχανά ἐστι. χωρὶς δὲ τούτων εὐγνώμο-
 C νος μὲν ἱστορία ἐς τοὺς εὐεργέτας ἐνδείκνυται γεγονέναι τῶν ἀρ- 15
 χομένων τοὺς εὖ πεπονθότας, ἐν μελλοσὶ δὲ αὐτοῖς ἐκτετικῆναι τὰ
 χαριστήρια, οἳ γε, ἂν οὕτω τύχοι, ἐπὶ καιροῦ μὲν τῆς ἀγαθοεργ-
 γίας τῶν ἐν σφίσι ἡγησαμένων ἀπάναντο, ἀθάνατον δὲ αὐτοῖς
 τῶν εἰς τὸ ἔπειτα ἔσομένων τῇ μνήμῃ τὴν ἀρετὴν διασώζουσι.
 διὰ ταῦτα γὰρ καὶ τῶν ἐπιγνομένων πολλοὶ ἀρετῶσι μὲν τὰς τῶν 20
 προγεγεννημένων ζηλοῦντες τιμὰς, ἐς δὲ τὰς βλασφημίας χαλεπαῖς

2. ἐς τῆσδε] ἐπὶ τῆσδε CH.
 εἶχον P.

3. οὐκ εἶχον οὐδὲν C. οὐδὲν
 16. ἐκτετικῆναι] ἐκτίσαι H.

Animum ad historiam hanc scribendam appuli, non ostentatione virtutis, non eloquentiae fiducia, non studio ductus venditandae locorum peritiae: cum nihil haberem, unde eo licentiae confidentiaequae procederem. At mecum saepius cogitavi, quot quantaque bona civitatibus ex historia nasci soleant: quae maiorum memoriam posteritati transmittit, dum tempori, rerum gestarum famam suppressere contendenti, enixe obstat; semper lectorum suorum praeconis virtutem effert, maledictis vitium premit; itaque improbitatis vim prohibet. Quare nihil aliud curandum nobis, nisi ut acta cum auctore prodantur suo: quod officium, meo quidem iudicio, vel balba atque haesitans lingua praestare potest. Praeterea subditi, qui aucti sunt beneficio, historia a se composita aperte probant, se tam grato fuisse animo in bene meritis, ut ipsis gratiam illustriorem rependerint. Etenim suorum principum benignitate usi forte brevissima, eorum virtuti immortalitatem donant apud memores posteros: quorum multos ob hanc causam avitae gloriae aemulatio ad amorem honesti pertrahit, et gravis infamiae metus a per-

ἔχοντες τῶν ἐπιτηδευμάτων τὰ πονηρότατα, ὡς τὸ εἶδος, ἀναδύον- D
ται. ὅτον δὲ δὴ ἔνεκα ταῦτα ὑπαίκον αὐτίκα δηλώσω.

Ἐν χρόνῳ τῷ καθ' ἡμᾶς Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς γέγονεν,
ὃς τὴν πολιτείαν πλημμειῶς κινουμένην παραλαβὼν μεγέθει μὲν
5 αὐτὴν μείζω τε καὶ πολλῶ ἐπιφανεστέραν εἰργάσατο, ἐξελάσας V 894
ἐνθένδε τοὺς ἐκ παλαιοῦ βιασαμένους αὐτὴν βαράβρους, ὥσπερ
μοι λεπτολογουμένῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδήλωται λόγους.
καίτοι λέγουσι ποτε Θεμιστοκλέα τὸν Νεοκλέους ἀποσεμνύνεσθαι P 3
ὅτι δὴ οὐκ ἀνεπιστημόνως ἔχοι πόλιν μικρὰν ποιῆσαι μεγάλην.
10 ὁ δὲ δὴ οὐκ ἀμελέτητός ἐστιν ἐμπορῖζεσθαι πολιτείας ἑτέρας. πολ-
λὰς ἀμέλει προσεποίησεν ἤδη τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ ἀλλοτρίας καθ'
αὐτὸν οὖσας, πόλεις δὲ ἀναρτίδους δεδημιούργηκεν ἢ κρύτερον
οὖσας. πλυνωμένην δ' εὐρῶν τὴν ἀμφὶ τῷ θεῷ δόξαν τὰ πρό- B
τερα ἐς πολλὰ τε ἀναγκαζομένην ἵναί, συντρίψας ὑπάσας τὰς
15 ἐπὶ τὰς πλάνας φερούσας ὁδοὺς, διεπράξατο ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς
πίστεως ἐπὶ μιᾷ ἐστάναι κρηπίδος. πρὸς δὲ καὶ τοὺς τόμους
λαβὼν τῷ τε παμπληθεῖς οὐ δέον γεγενῆσθαι σκοτεινοὺς ὄντας καὶ
συγκεχυμένους διαφανῶς τῷ ἀπ' ἐναντίας ἀλλήλοις ἵναί, καὶ τοῦ
μὲν ὄχλου αὐτοὺς τῆς τερθρείας ἀποκαθάρας, τὸ δὲ ἐς ἀλλήλους C
20 διχοστατεῖν βεβαίωτατα κρατυνάμενος διεσώσατο, καὶ τοῖς μὲν
ἐπιβουλεύουσιν αὐτεπάγγελτος τὰς αἰτίας ἀφεί, τοὺς δὲ βίου
δεομένους πλούτῳ πεποιημένος κατακορεῖς καὶ τύχην αὐτοῖς τὴν
ἐπηρεάζουσαν βιασάμενος, εὐδαίμονι βίῳ τὴν πολιτείαν ξυνώκι-
σεν. ἀλλὰ καὶ βαρβάρους πανταχόθεν ὑποκειμένην τὴν Ῥωμαίων

8. Νεοκλέους Hoeschelius. Legebatur Νικολέους. 13. εὐρῶν] ἐφ'εὐρῶν CH. 18. συγκεχυμένους] ἐσυγκεχυμένους H.

dicta vivendi ratione, ut par est, advocat; quae cur ita praefatus sim, modo dicam.

Aetate nostra Justinianus Aug. cum Remp. foede quassatam capessivisset, illi magnitudinis ac splendoris plurimum addidit, exactis barbaris, qui iam inde olim ipsam invaserant, prout a me in libris, quos de bellis edidi, sigillatim narratum est. Aliquando Themistoclem Neoclis filium eo gloriatum accepimus, quod urbem sciret amplam ex modica facere: at imperator noster alia regna obtinere et dominatione complecti didicit. Iam certe multa, quae tum aliena erant, cum inivit principatum, Romanae ditioni adiunxit, et novas urbes condidit innumerabiles. Religionem prius ancipitem, et in varias partes distractam nactus, ruptis omnibus errorum viis, in uno verae fidei fundamento sedem ei stabilem dedit. Ad haec legibus, prae nimia obcuris multitudinem, et manifesta inter se pugna confusis, admota manu turbam recidit supervacaneam, optimaque concillatione sublato ipsarum dissidio, ius conservavit. Veniam ultro concessit insidiatoribus suis: opibus explevit indigos, et fortuna, a qua male multabantur, depulsa, effecit ut cum republica maneret vitae felicitas. Romanum quoque imperium,

D ἀρχὴν στρατιωτῶν τε πλήθει ἐπέρωσε καὶ ὄχρωμάτων οἰκοδο-
H 2 μίαις ἀπάσας αὐτῆς τὰς ἰσχυατίας ἐτειχίσαιτο. ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλ-
 λων τὰ πλεῖστα ἐν ἑτέροις μοι συγγέγραπται λόγοις, ὅσα δὲ αὐτῶ
 ἀγαθὰ οἰκοδομουμένην δεδημιούργηται, ἐν τῷ παρόντι γέγραπται.
 ἄριστον μὲν δὴ βασιλέα γεγονέναι τὸν Πέρσῃ Κῦρον τοῖς τε ὁμο- 5
 γενέσιν αἰτιώτατον τῆς βασιλείας ἀκοῆ ἴσμεν· εἰ δὲ τοιοῦτός τις
P 4 ἦν ὁ Κῦρος ἐκεῖνος οἷος δὴ ὑπὸ Ξενοφῶντι τῷ Ἀθηναίῳ παι-
 δεύεται, οὐκ ἔχω εἰδέναι. τάχα γὰρ που καὶ ἡ τοῦ γεγραφότος
 αὐτὰ δεξιότης κεκομψευμένη δυνάμει τοῦ λόγου ἐγκαλλώπισμα
 τῶν ἔργων γενέσθαι διαρκῶς ἴσχυσε. τοῦ δὲ καθ' ἡμᾶς βασι- 10
 λέως Ἰουστινιανοῦ (ὃν δὴ καὶ φύσει βασιλέα καλῶν τις, εἶμαι,
B ὄρθῳς ἂν εἶποι, ἐπεὶ καὶ πατὴρ ὡς ἠπίος ἐστι, καθ' Ὀμηρον)
 εἴ τις ἐς τὸ ἀκριβὲς τὴν βασιλείαν διασκοποῖτο, παιδιῶν τινα τὴν
 Κόρου ἀρχὴν οἰήσεται εἶναι. τεκμηριώσει δὲ τὸ τοιοῦτο ἡ μὲν
 πολιτεία πρὸς αὐτοῦ, ἥπερ μοι ἐναγχος εἴρηται, τῆ τε χώρα καὶ 15
 τῆ ἄλλῃ δυνάμει πλεῖον ἢ διπλασία γεγενημένη. τεκμήριον δὲ
 τῆς τοῦ βασιλέως φιλανθρωπίας, οἱ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ σκαιω-
C ρησάμενοι μέχρι ἐς θάνατον μὴ ὅτι βιοτιύοντες ἐς τὸδε τοῦ χρόνου
 καὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἔχοντες, κάππερ ἐξεληλεγμένοι διαφανῶς,
 ἀλλὰ καὶ στρατηγοῦντες Ῥωμαίων ἔτι καὶ ἐς τὸ τῶν ὑπάτων 20
 ἀναγεγραμμένοι ἀξίωμα. τανῦν δὲ, ὅπερ εἶπον, ἐπὶ τὰς οἰκο-
 δομίας τούτου δὴ τοῦ βασιλέως ἡμῖν ἴτεον, ὡς μὴ ἀπιστεῖν τῷ τε
 πλήθει καὶ τῷ μεγέθει ἐς τὸν ὀπισθεν χρόνον τοῖς αὐτὰς θεωμέ-
D νοις ξυμβάλῃ, ὅτι δὴ ἀνδρὸς ἐνὸς ἔργα τυγχάνει ὄντα. πολλὰ

2. ἄπασαν αὐτῆς τῆς ἰσχυατίας H. 4. γεγραφέται Pm. 6. τις
 C. Legebatur τε. 12. Ὀμηρον] Odys. β, 47, ο, 152.

undique patens barbaris, militaribus praesidiis firmavit, omnesque eius li-
 mites extractis munitionibus sepsit. Ego vero in libris aliis alia pleraque
 prosecutus, nunc litteris commendabo, quam ille aedificiis testatus est be-
 neficentiam. Equidem Cyrum Persam audivimus regem optimum, et po-
 pularibus suis auctorem regni praecipuum extitisse: at compertum habere
 nequeo, num talis revera fuerit Cyrus ille, qualem Xenophon Atheniensis
 in ipsius institutione describit. Fortasse enim scriptoris industria rebus
 gestis ornatum dedit, eloquentiae pigmenta liberalius adhibens. Iustiniani
 vero principis nostri (quem merito dicendum censeo natura regem, cum,
 ut verbis Homeri utar, *patrem se praebet ille benignum*) si quis attente
 dominatum consideret, quidam ei ludus regnum Cyri videbitur. Fidem
 certe faciet imperium adeo propagatum, ut eius finibus ac potentiae, quem-
 admodum proxime dicebam, alterum tantum adiectum sit, eoque amplius.
 Clementiam imperatoris ostendent, qui insidiarum, quas ipsius vitae struxe-
 rant, manifesto convicti, non vita solum fortunisque suis frustar hodie,
 sed Romanis etiam exercitibus praesunt, ac se consilibus ascriptos vident.
 Jam, ut dixi, ad ipsius aedificia veniendum: ne forte postari, cum et molem

γὰρ ἤδη τῶν προγεγενημένων οὐκ ἐμπεδωθέντα τῷ λόγῳ τῷ
 ὑπερβάλλοντι τῆς ἀρετῆς ἄπιστα γέγονεν. εἴη δ' ἂν εἰκότως τὰ
 ἐν Βυζαντίῳ παρὰ πάντα τῷ λόγῳ κρηπίς. ἀρχομένου γὰρ ἔρ-
 γου, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν λόγον, πρόσωπον χρῆθῆναι τη-
 5 λαυγές.

α'. Ἄνδρες ἀγελαῖοι ποτε καὶ ὁ συρφετὸς ὄχλος Ἰουστι- V 395
 νιανῶ βασιλεῖ ἐν Βυζαντίῳ ἐπαναστάντες τὴν Νίκα κυλουμένην P 5
 στάσιον εἰργάσαντο, ἥπερ μοι ἀπαρκαλόπτως ἀκριβολογουμένην
 ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδιήγηται λόγοις. ἐνδεικνύμενοι δὲ
 10 ὡς οὐκ ἐπὶ τὸν βασιλεῦ μόνον, ἀλλ' οὐδὲν τι ἦσσαν ἐπὶ τὸν
 θεόν, ἅτε ἀποφράδες, τὰ ὄπλα ἀντήσαν, ἐμπρῆσαι τῶν Χριστι-
 αῶν τὴν ἐκκλησίαν ἐτόλμησαν (Σοφίαν καλοῦσιν οἱ Βυζάντιοι τὸν
 νεὼν ἐπικυριώτατα τῷ θεῷ τὴν ἐπωνυμίαν ἀπεργασάμενοι), ἐπε-
 χῶρει δὲ αὐτοῖς ὁ θεὸς διαπράξασθαι τὸ ἀσέβημα, προειδὼς εἰς B
 15 ὅσον τὸ κάλλος τοῦτο τὸ ἱερὸν μεταστήσεσθαι ἐμελλεν. ἡ μὲν
 οὖν ἐκκλησία ἐξηθρακωμένη τότε ζύμπασα ἔκειτο. βασιλεὺς δὲ
 Ἰουστινιανὸς τοιαύτην ἀποτετέρονεντα οὐ πολλῶ ὕστερον ὥστε,
 εἰ τῶν Χριστιανῶν τις ἐπύθετο πρότερον εἰ βουλομένοις αὐτοῖς
 διολωλέναι τὴν ἐκκλησίαν εἴη καὶ τοιάνδε γενέσθαι, δειξας τι αὐ-
 20 τοῖς τῶν νῦν φαινομένων ἐκτύπωμα, δοκοῦσιν ἂν μοι ὡς συντο-
 μιάτατι εἴξασθαι πεπονθυῖαν σφίσι τὴν ἐκκλησίαν θεάσασθαι,
 ὅπως δὴ αὐτοῖς ἐς τὸ παρὸν μεταβάλοιτο σχῆμα. ὁ μὲν οὖν βα- C
 σιλεὺς ἀφροντιστήσας χρημάτων ὑπάντων ἐς τὴν οἰκοδομίαν

3. ἀρχομένου] ἀρχομένην H. ἀρχομένους P. 4. λόγον] Pin-
 dari Olymp. 6, 4. 13. ἐπὶ τὰ κυριώτατα CH. 17. οὐ
 πολλῶ] οὐ om. CH.

et numerum illorum ingentem cernent, ea negent viri esse unius opera :
 quippe multis veterum factis, quibus auctoritas historiae deest, ipsa vir-
 tutis excellentia iam fidem abrogat. Porro convenit primam sedem oratio-
 nis in iis esse, quae Byzantii visuntur. Nam, ut veteri fertur adagio, qui
 opus ordiuntur, frontem oportet illustrem ponant.

1. Aliquando Byzantii vilissima capita et colluvies plebis, cum in
 Iustinianum Augustum rebellassent, seditionem moverunt, dictam Nica ;
 quam in libris de bellis nuda accurataque narratione exposui. Ac ne cui-
 quam obscurum esset, illos execrabili furore percitos, non minus in deum
 cepisse arma, quam contra imperatorem ; Christianorum ecclesiam igni de-
 lere non dubitarunt ; aedem illam appellant Byzantii Sophiam, vocabulum su-
 premo numini convenientissimum nacti. Tantum autem piaculum permisit
 deus, praevidens, quantum decus instaurati templi futurum esset. Tum
 quidem ecclesia in cineres penitus redacta iacuit : ipsam vero haud multo
 post Iustinianus Augustus sic exornavit, ut si quis antea Christianis aliquam
 eorum, quae iam cernimus, protulisset effigiem, et quaesivisset, num everti
 templum, itaque restitui cuperent, illico, mea quidem sententia, peroptas-
 sent videre dirutum, ut felici vice hodiernam formam acciperet. Ergo

σπουδῇ ἔτεο, καὶ τοὺς τεχνίτας ἐκ πάσης γῆς ἤγειρεν ἅπαντας. Ἀνθέμιος δὲ Τραλλιανὸς, ἐπὶ σοφίᾳ τῇ καλουμένῃ μηχανικῇ λογιστάτος οὗ τῶν κατ' αὐτὸν μόνον ἁπάντων, ἀλλὰ καὶ τῶν αὐτοῦ προγεγενημένων πολλῶ, τῇ βασιλέως ὑπουργεῖ σπουδῇ, τοῖς τεκταινομένοις τὰ ἔργα ῥυθμίζων, τῶν τε γενησομένων προδιασκευάζων ἰνδάλματα, καὶ μηχανοποιὸς σὺν αὐτῷ ἕτερος, Ἰσίδωρος ὄνομα, Μιλήσιος γένος, ἔμφρων τε ἄλλως καὶ πρέπων Ἰουστινιανῷ ὑπουργεῖν βασιλεῦ. ἦν δὲ ἕρα καὶ τοῦτο τῆς τοῦ Θεοῦ περὶ τὸν βασιλεῖα τιμῆς, προκαταστησαμένω τοὺς ἐς τὰ πραχθησόμενα χρησιμωτάτους αὐτῷ ἔσομένους. καὶ αὐτοῦ δὲ βασιλέως τὸν νοῦν εἰκότως ἂν τις ἀγασθῆι τούτου δὴ ἕνεκα, ὅτι δὴ ἐκ πάντων ἀνθρώπων ἐς τῶν πραγμάτων τὰ σπουδαιότατα τοὺς καιριωτάτους ἀπολέξασθαι ἔσχε.

Θέαμα οὖν ἡ ἐκκλησία κεκαλλιστευμένον γαγένηται, τοῖς μὲν ὀφῶσι ὑπερφανές, τοῖς δὲ ἀκούουσι παντελῶς ἄπιστον. ἐπῆρται μὲν γὰρ ἐς ἕψος σφράγιον ὄσον, καὶ ὥσπερ τῶν ἄλλων οἰκοδομημάτων ἀποσαλεύουσα ἐπινένευκεν, ὑπερκειμένη τῇ ἄλλῃ πόλει, κοσμοῦσα μὲν αὐτὴν, ὅτι αὐτῆς ἐστίν, ὠραιζομένη δὲ, ὅτι αὐτῆς οὖσα καὶ ἐπεμβαίνουσα τοσοῦτον ἀνέχει, ὥστε δὴ ἐνθένδε ἡ πόλις ἐκ περιωπῆς ἀποσκοπεῖται. ἕψος δὲ αὐτῆς καὶ μήκος οὕτως ἐν ἐπιτηδεῶ ἀποτετόρνευται, ὥστε καὶ περιμήκης καὶ ὄλωσ εὐρείαι οὐκ ἀπὸ τρόπου εἰρήσεται. κάλλει δὲ ἀμυδῆται ἀποσεμνύνεται. τῷ τε γὰρ ὄγκῳ κεκόμψευται καὶ τῇ ἁρμονίᾳ τοῦ μέτρου, οὔτε τι ὑπεράγαυον οὔτε τι ἐνδεῶς ἔχουσα, ἐπεὶ καὶ

1. ἔτεο] Vulgo ἔτεο.

imperator nulla sumptuum habita ratione, ad aedificationem incubuit, atque artifices coegit ex tota orbe. Anthemius Trallianus, mechanicorum omnium non solum sui, verum etiam multo superioris aevi facile princeps, illius studio deserviebat, intentus digerendo fabris operi, agendorumque imaginibus praeformandis. Una aderat alter machinarius, Isidorus nomine, ortu Milesius, singulari vir intelligentia, ac dignus quem Iustinianus Augustus administrum sibi adiungeret. In hoc sane eluxit honorifica erga imperatorem providentia numinis, quod ipsi viros praeparaverit, rebus faciendis accommodatissimos. Ac iure quispiam vel ob id miretur principis mentem, quod coeptis momenti maximi idoneos maxime ex universo nominis genere deligere sciverit.

Quare ecclesia spectaculum evasit pulcherrimum, quodque intuentium captum, et fidem omnem audientium superet. Elata namque in altitudinem iugentem, ac veluti navis in anchoris stans, supra caetera aedificia existit, urbique imminet; quam ornat tanquam pars, eo gloriosa, quod intra illius ambitum adeo se tollat, ut inde civitas clare circumspicatur. Tam apta constat latitudine et longitudine, ut maxima utraque, neutra immodica dici debeat. Commendat ipsam species inenarrabilis: nam et nitore et proportionem excellit; nihil ut supra modum habeat, nihil infra: utpote quas uni-

τοῦ ξυνειθισμένου κομποδεστέρα καὶ τοῦ ἀμέτρον κοσμιωτέρα
 ἐπεικώς ἐστι, φωτὶ δὲ καὶ ἡλίου μαρμαρυγαῖς ὑπερφωῶς πλή-
 θει. φαίης ἂν οὐκ ἔξωθεν καταλάμπεισθαι ἡλίῳ τὸν χῶρον,
 ἀλλὰ τὴν αἰγλήν ἐν αὐτῷ φύεσθαι, τοσαύτη τις φωτὸς περιουσία
 5 εἰς τοῦτο δὴ τὸ ἱερόν περιέχεται. καὶ τὸ μὲν τοῦ νεῷ πρόσω- B
 πον (εἶη δ' ἂν αὐτοῦ τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἡλίον, ἵνα δὴ τῷ θεῷ
 ἱεροουργοῦσι τὰ ἄρρητα) τράπῃ τοιῷδε δεδημιούργηται. οἰκο-
 δομία τις ἐκ γῆς ἀνέχει, οὐκ ἐπ' ἐδθείας πεποιημένη, ἀλλ' ἐκ
 τῶν πλαγίων ὑπεσταλμένη κατὰ βραχὺ, καὶ κατὰ τὰ μέσα ἔπο- V 396
 10 χωροῦσα, ἐπὶ σχῆμά τε κατὰ ἤμισον τὸ στρογγύλον ἰοῦσα, ἔπερ
 οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα σοφοὶ ἡμικύλινδρον ὀνομάζουσιν, ἐς ὕψος
 ἀπότομον ἐπανέστηκεν. ἡ δὲ τοῦ ἔργου τούτου ὑπερβολὴ ἐς
 σφαίρας τεταρτημόριον ἀποκέρχεται, ὑπερθεῖν τε μηνοειδῆς τε
 αὐτῇ ἔτερον τοῖς προπεχεῖσι τῆς οἰκοδομίας ἐπῆρται, τῇ μὲν ἐθ-
 15 πρεπεία θαναμάσιον, τῷ δὲ σφαλερῷ τῆς συνθέσεως δοκοῦντι
 εἶναι φοβερόν ὄλωσ. δοκεῖ γάρ κη οὐκ ἐν βεβαίῳ ἐπηρωρῆσθαι,
 ἀλλ' ἐπικινδύνως τοῖς ἐνθάδε οὔσι μετεωρῆεσθαι. καίτοι διου- C
 φερόντως ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς ἀσφαλείας ἐστήρικται. τούτων δὲ
 δὴ ἐφ' ἐκότερα κίονες ἐπ' ἐδάφους εἰσὶν, οὐδὲ αὐτοὶ κατ' εὐθῆ
 20 ἐστῶτες, ἀλλ' εἴσω κατὰ σχῆμα τὸ ἡμικυκλον ὥσπερ ἐν χορῷ
 ἀλλήλοις ὑπεξανιστάμενοι, καὶ αὐτῶν ὑπεράνωθεν οἰκοδόμημα
 μηνοειδῆς ἀποκρέμαται. τοῦ δὲ δὴ ἐψὼς καταντικρὸ τὰς εἰσόδους
 ἔχων ἐγγήγερται τοῖχος, καὶ αὐτοῦ ἐκατέρωθεν οἱ τε κίονες καὶ τὰ
 αὐτῶν ὑπερθεῖν ὁμοίωτατα τοῖς δεδηλωμένοις ἐν ἡμικύκλῳ ἐστή-
 25 κασι. κατὰ δὲ τὰ τοῦ νεῷ μέσα λόφοι χειροποίητοι ἐπανεστή-

5. περιέχεται] διακίχεται CH.

21. ὑπεξιστάμενοι H.

tato more magnificentior, ac nimis molibus concinnior omnino sit. Lumine et solari splendore mirabiliter affluit: non extrinsecus collustrari a sole locum, sed inibi nasci fulgorem diceret: tanta est affusae templo huic lucis copia. Ac frons quidem, nimirum pars obversa orienti, ubi deo peragi sacra solent ineffabilia, hoc modo constructa est. Ab humo exstat aedificium, non recta productum linea, sed laxa sensim obliquitate flexum; receditque in medio, ac figura semitereti, quam artis periti semicyclindrum vocant, ad perpendicularum surgit. In quartam sphaerae partem desinit operis huiusce culmen: cui quae sunt adiuncta celsius quiddam aliud sustinent, bicornis lunae instar sinuatum: quod simul concinnitate admirationem, simul dubiae compagis specie timorem parit. Neque enim videtur pendere tuto, et quamvis firmissime nitatur, periculum tamen ostentat ibi versantibus. Utrunque pavementum columnis premitur, non recto et ipsis ordine, sed intus semicirculari forma dispositis; ita ut sibi invicem tanquam in choro assurgentes, lunato aedificio subsint. Orientem contra excitatus est paries, in quo sunt templi ianuae: hinc inde columnae, et his superiora structura iam dictis plane simili semicircularum exhibent. Medio in templo aggeres manufacti,

κασί τέσσαρες, οὓς καλοῦσι πεσσούς, δύο μὲν πρὸς βορρᾶν, δύο δὲ πρὸς ἄνεμον νότον, ἀντίοι τε καὶ ἴσοι ἀλλήλοισι, κίονας ἐν μέσῳ ἐκάτεροι κατὰ τέσσαρας μάλιστα ἔχοντες. πεποιήνται δὲ οἱ λόφοι λίθοις εὐμεγέθεσι σύνθετοι, λογάδην μὲν συνειλεγ-
D μένοις, ἐς ἀλλήλους δὲ πρὸς τῶν λιθολόγων ἐπισταμένως ἐναρ-
μοσθεῖσιν, ἐς ὕψος μέγα ἰκνοῦνται. εἰκάσαις ἂν αὐτοὺς εἶναι σκοπέλους ὁρῶν ἀποτόμους. ἐπὶ τούτοις δὲ ἀψίδες τέσσαρες ἐν τετραπλευρῷ ἀνέχουσιν. καὶ αὐτῶν τὰ μὲν ἄκρα ξύνδυο ξυν-
10 ὄντα εἰς ἄλληλα ἐν τῇ ὑπερβολῇ ἠρήρευται τῶν λόφων τοῦ-
των, τὰ δὲ δὴ ἄλλα ἐπηρημένα εἰς ἀπέραντον ὕψος ἠώρη-
ται. τῶν δὲ ἀψίδων αἱ μὲν δύο κατὰ κενῷ τοῦ ἀέρος ἐπανε-
στήκασι πρὸς ἀνίσχοντά τε καὶ δύοντά που τὸν ἥλιον, αἱ δὲ λει-
πόμηναι οἰκοδομίαν τινὰ καὶ κίονας μικροὺς κομῶν ἔνερθεν ἔχου-
P 7 σιν. ὑπερθεν δὲ αὐτῶν κυκλοτερῆς οἰκοδομία ἐν στρογγύλῳ **15**
ἐπῆρται· ὅθεν αἰετὸν διαγελαῖ πρῶτον ἢ ἡμέρα. ὑπεραίρει γὰρ,
οἶμαι, τὴν γῆν ζύμπασαν, καὶ διαλείπει τὸ οἰκοδόμημα κατὰ
βραχὺν, ἐξεπίτηδες παρεμμένον τοσοῦτον, ὅσον τοὺς χώρους, οὗ
δὴ τὸ διηρημένον τῆς οἰκοδομίας ξυμβαίνει εἶναι, φέγγους διαρ-
κῶς ἀγωγούς εἶναι. ταῦτα δὲ, οἶμαι, οὐδὲ γλώσση τραυλιζούσῃ **20**
A 119 τε καὶ ἰσχροφῶν ὄσση ἀμήχανα ἔσται. τῶν ἀψίδων τῆς συμ-
πλοκῆς ἐν τετραγώνῳ ἐξεπιρυσμένης, ἐς τρίγωνον τέσσαυρα μεταξὺ
τὸ ἔργον ἀποτετέλεσται. καὶ ἡ μὲν τριγώνου ἐκῆστου κορυφῆς πε-
πισμένη τῇ ἐς ἀλλήλας τῶν ἀψίδων ἐνέρσει ὀξείαν ποιεῖται τὴν
κάτω γωνίαν, συναναβαίνουσα δὲ τὸ λοιπὸν εὐθυνομένη τῇ με-
B ταξὺ χώρῃ ἐς τὸ κυκλοτερές τελευτᾷ, ἢ ταύτῃ ἀνάγει, γωνίας δὲ
λειπομένας ἐνταῦθα ποιεῖται. τούτου δὲ τοῦ κυκλοτεροῦς παμ-

1. πεσσούς] πεσοὺς H.

quos vocant pilas, quatuor stant; duo ad septentrionem, ad meridiem duo, adversi inter se et aequales: utrumque par columnas quatuor comprehendit intercapedine sua. Kiusmodi pilarum fabrica lapidibus constat ingentibus, quos diligenter collectos scite artifices commiserunt. Tam alte evadunt, ut abruptos montium scopulos videre tibi videaris. Insuper eminent arcus quatuor, totidem efficientes latera. Eorum capita bina coeunt, pilarumque illarum fastigiis incumbunt: curvaturae in immensum sublatae pendent. Ac duo quidem arcus, quorum alter ad orientem solem, alter ad occidentem spectat, vacuo in aere erecti sunt: reliqui vero suppositum habent parietem cum columellis. Aedificium aliud sustinent rotundum ac teres: unde dies ridere semper incipit. Universa enim terra, credo, sublimius est, ac sensim deficit, catenus de industria tenuatum, ut per ipsius aperturas lux iatret affatum. Hinc etiam, opinor, balutiens atque impedita lingua sese expedire poterit. Arcubus in quadrum connexis interiectum est opus, triangulis quatuor absolutum. Ima trianguli cuiusque pars, presso intercepta arcuum coitu, acutum facit angulum infimum: deinde cum intermedio spatio sursum

μεγέθους ἐπανιστηκυῖά τις σφαιροειδῆς θόλος ποιεῖται ἀπὸ δια-
 φερόντως ἐπιπέδου. δοκεῖ δὲ οὐκ ἐπὶ στεροῦς τῆς οἰκοδομίας
 διὰ τὸ παρεμμένον τῆς οἰκοδομίας εἶσθαι, ἀλλὰ τῇ σειρᾷ τῇ
 χρυσῇ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐξημμένη καλύπτειν τὸν χώρον. ταῦτα
 5 δὲ πάντα ἐς ἄλληλα παρὰ δόξαν ἐν μεταβολῇ ἐναρμοσθέντα, ἕκ
 τε ἀλλήλων ἠωρημένα καὶ μόνοις ἐναπεριεϊδόμενα τοῖς ἀγχιστα
 οὔσι, μίαν μὲν ἁρμονίαν ἐκπρεπεσιτάτην τοῦ ἔργου ποιοῦνται, οὐ
 παρέχονται δὲ τοῖς θεωμένοις αὐτῶν τινὶ ἐμφιλοχωρεῖν ἐπὶ πολλὰ
 τὴν ὕψιν, ἀλλὰ μετέλκει τὸν οφθαλμὸν ἕκαστον, καὶ μεταβι-
 10 βάζει ῥᾶστα ἐφ' ἑαυτό. ἀγχιτροφός τε ἡ τῆς θέας μεταβολὴ
 ἐς αἰ γίνεται, ἀπολεξασθαι τοῦ ἰσορῶντος οὐδαμῆ ἔχοντος ὃ τι
 ἂν ποτε ἀγασθεῖ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀπάντων. ἀλλὰ καὶ ὡς
 ἀποσκοποῦντες πανταχόσε τὸν νοῦν, τὰς τε οὐρῶς ἐπὶ πῶσι συννε-
 νεσκότες, οὐχ οἴοι τέ εἶσι ξυνεῖναι τῆς τέχνης, ἀλλ' ἀπαλλάσσου-
 15 ται αἰ ἐνθένδε καταπεληγμένοι τῇ ἐς τὴν ὕψιν ἀμηχανίᾳ. ταῦ-
 τα μὲν τῇδὲ πη ἔχει.

Μηχαναῖς δὲ πολλαῖς βασιλεὺς τε Ἰουστινιανὸς καὶ Ἀνθέ-
 μιος ὁ μηχανοποιὸς σὺν τῷ Ἰσιδώρῳ οὕτω δὴ μετεωριζομένην τὴν
 ἐκκλησίαν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ διεπράξαντο εἶναι· ὥπερ τὰς μὲν ἄλ-
 20 λας ἀπάσας ἐμοὶ εἰδέναι τε ἄπορον καὶ λόγῳ φράσαι ἀμήχανον,
 μίαν δὲ μοι μόνον ἐν γε τῷ παρόντι γεγράφεται, ἣ δύναται ἂν
 τις σύμπασαν τοῦ ἔργου τεκμηριῶσαι τὴν δύναμιν. ἔχει γὰρ
 ὧδε. οὐ λόφοι, ὥπερ ἐπεμνήσθην ἄρτίως, οὐ κατὰ ταῦτά ταις
 397 ἄλλαις οἰκοδομαῖς πεποιήνται, ἀλλὰ τρόπῳ τοιῷδε. λίθων ἐπι-

15. αἰ.] τὰ γὰρ Η.

21. δύναται.] Legebatur δύναται.

versus se explicans, aedificio, quod inde circinato se effert ambitu, termina-
 tur, ac caeteros angulos sibi efficit. Rotundum illud septum mirifice ornat
 testudo amplissime orbiculata, itaque ipsi imposita, ut non firmas inniti fa-
 bricæ, propter eius tenuitatem, sed aurea catena ex caelo apta pendere et
 locum tegere videatur. Quas omnia in sublimi praeter opinionem inter se
 iuncta, aliaque ex aliis suspensa, ac proximis tantum suffulta partibus, unam
 operis compagem praeclarissimam faciunt, neque usquam haerere diu sinunt
 contentium oculos: quippe quos certatim alliciant singula, facillimeque ad
 se traducant. Perpetuo motu nunc huc fertur visus, nunc illuc, nescienti-
 bus spectatoribus quid potissimum demirarentur. Animo iustrantes omnia, su-
 perciliorum nutu passim testantur, nequire se cogitatione complecti artificium
 ac semper illinc exeant, aspecta rerum incomprehensibilium stupefacti: sed
 haec hactenus.

Ecclesiam ita elatam Justinianus Augustus et Anthemius machinarius
 cum Isidoro, nec arte adhibitis rebus multis firmarunt: quas omnes nec mente
 concipere, nec verbis exequi valeo. Unam duntaxat in praesenti describam;
 unde quanta sit stabilitas operis plane intelligetur: sic enim habet. Pila-
 rum, de quibus mentionem proxime feci, non eadem est ac reliqui aedificii
 compositio, sed huiusmodi. Quadrata est structura lapidum, quibus na-

βολή ἐν τετραγώνῳ διαπεπόνηται, σκληρῶν μὲν φύσιν, ἔργασίαν δὲ λείων· ἔκτομήν δέ, εἰ μὲν τὰ προὔχοντα ποιεῖσθαι τῶν τοῦ λόφου πλευρῶν μέλλοιεν, ἔγγωνίων, εἰ δὲ τὴν μεταξὺ κεκλήρωται χώραν, ἐν τετραπλεύρῳ γεγενημένων. συνήρμοσε δὲ αὐτοὺς οὐ τίτανος, ἤνπερ ἄσβεστον ὀνομάζουσιν, οὐκ ἄσφαλτος, ἢ Σε-6
 P 8 μύλυβος ἐς τέλμα χυθεῖς, καὶ μεταξὺ πανταχόσε χωρήσας, τῶν τε λίθων τῆ ἀρμονίᾳ ἐντετηκῶς καὶ συνδέων ἀλλήλοις αὐτούς· τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ ἐξείργασται. ἐπὶ τὰ λειπόμενα δὲ τοῦ νεῶ ἴωμεν. χρυσῷ μὲν ἀκιβδήλῳ κατελιηται ἡ ὄροφῃ πᾶσα, κε-10
 ρανῶσα τὸν κόμπον τῷ κάλλει, νικᾷ μέντοι ἢ ἐκ τῶν λίθων αὐτῇ ἀνταστράπτουσα τῷ χρυσῷ. στοαὶ τέ εἰσιν ἑκατέρωθεν δύο, οἰκοδομίαν μὲν τοῦ νεῶ οὐδεμίαν διειργόμεναι, ἀλλὰ καὶ μείζον αὐτοῦ ποιούσαι τοῦ εὗρους τὸ μέτρον, καὶ τῷ μήκει μέχρι ἐς τὸ πέρας ξυνεξικνούμεναι, τὸ δὲ γε ἕψος καταδέεσθαι. καὶ αὐ-15
 B ταῖς ἢ τε ὄροφῃ θόλος καὶ ὁ χρυσοῦς ἐγκαλλώπισμα. ταῦταιν δὲ
 ταῖν στοαῖν ἀτέρα μὲν τοὺς ἄνδρας εὐχομένους διακεκλήρωται, γυναιξὶ δὲ ταῦτό ποιουμέναις ἢ ἄλλη ἀνεῖται. παραλλὰξ δὲ οὐ-
 δὲν ἔχουσιν, οὐδὲ διαφέρουσι δῆπου ἀλλήλαιν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴσον αὐταῖν τῷ ἱερῷ ἐς κάλλος διήκει καὶ ὠραῖζει τὸ ἐμπερές. τίς 20
 ἂν τῶν ὑπερώων τῆς γυναικωνίτιδος ἐρμηγεὺς γένοιτο, ἢ τὰς τε παμπληθεῖς διηγοῖτο στοὰς καὶ τὰς περιστύλους αὐτὰς, αἷς ὁ νεῶς περιβέβληται; τίς δὲ τῶν τε κίωνων καὶ λίθων διαριθμῆσαιτο τῆν εὐπρέπειαν, οἷς τὸ ἱερόν κεκαλλώπισται; λειμῶνί τις ἂν ἐν-

11. κόμπον] κόσμον H.

12. ἑκατέρωθεν] ἑκατέρωθεν H.

tura duritiem, ars laevorem dedit, ita caesis, ut ii quidem, qui eminentiis laterum cuiusque pilae destinati erant, angulati sint; quadrati vero, qui in medio sedent. Illos coagmentat non calx, quam vivam et inextinctam vocant; non bitumen, quo ambitiose Semiramis usa est Babylone; nihil aliud eiusce generis; sed plumbum; quod lacunis infusum, omnia permeat interstitia, illapsumque iuncturis lapidum ipsos necit. Haec ibi observata fabricae ratio: nunc ad reliquas templi partes pergamus. Tota auro puro illita concameratio admistam habet pulchritudini pompam; aurum marmora aemulo fulgore vincant. Utrumque latus duae porticus ambiunt, adeo non dissepientes structurae templi, ut potius latitudinem eius amplient, pari quidem cum ipso longitudine ad extrema porrectae, sed altitudine inferiores. Cameratae atque auro decorae sunt: altera precantibus viris assignata, altera foeminis; nihil habent disparile, nihil diversum. Nec parum confert ad templi decus haec ipsarum aequalitas, et ad nitorem similitudo. Quis superiorem gynaecii partem describat? quis tot numero circum aedem porticus atque aulac columnatas obeat oratione? quis columnarum ac marmorum, quibus templum ornatum est, egregiam varietatem percenseat? In

τετυχημένοι δόξειεν ὡραίω τὸ ἄνθος. Θανμάσει γὰρ εἰκότως τῶν μὲν τὸ ἀλουργόν, τῶν δὲ τὸ χλοάζον, καὶ οἷς τὸ φοινικοῦν ἐπανθεῖ καὶ ὦν τὸ λευκὸν ἀπαστρέπτει, ἔτι μέντοι καὶ οὖς ταῖς ἐναντιωτάταις ποικίλλει χροιαῖς ὡσπερ τις ζωγράφος ἢ φύσις. **C**
5 ὀπηνίκα δὲ τις εὐξόμενος ἐς αὐτὸ ἴοι, ξυνήσει μὲν εὐθὺς ὡς οὐκ ἀνθρωπιὰ δυνάμει ἢ τέχνῃ, ἀλλὰ θεοῦ ῥοπῇ τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτερόνεται· ὁ νοῦς δὲ οἱ πρὸς τὸν θεὸν ἐκαιρόμενος ἀεροβατεῖ, οὐ μακρὰν ποῦ ἠγούμενος αὐτὸν εἶναι, ἀλλ' ἐμφιλοχαρεῖν μάλιστα οἷς αὐτὸς εἴλετο. καὶ τοῦτο οὐ τὴν πρώτην μόνον ἰδόντι
10 ξυμβαίνει, ἀλλὰ διηλεκτὸς ἐκάστῳ ταῦτὸ τοῦτο δοκεῖ, ὡσπερ ἐνταῦθα τῆς ὄψεως ἀρχομένης. τούτου κόρον οὐδεὶς τοῦ θεϊκάματος ἔλαβε πώποτε, ἀλλὰ παρόντες μὲν τῷ ἱερῷ ἀνθρωποὶ τοῖς ὄρωμένοις γεγήθασιν, ἀπίοντες δὲ τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ διαλόγοις ἀποσεμνύονται. ἔτι μέντοι τῶν κειμηλίων τοῦ νεῶ τοῦδε τὰ τε **D**
15 χρυσώματα καὶ τὰ ἐν ἀργύρῳ καὶ λίθοις ἐντίμοις ἅπαντα μὲν φράσαι ἀκριβολογούμενῳ ἀμήχανον, ἅπερ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τῆδε ἀνέθηκεν. ἐνὶ δὲ μόνῳ τεκμηριοῦσθαι τοῖς τάδε ἀναλεγόμενοις ἐφήμι. ὁ γὰρ τοῦ ἱεροῦ τὰ μάλιστα χῶρος ἀβέβηλος καὶ μόνους ἱερεῦσι βατὸς, ὅνπερ καλοῦσι θυσιαστήριον, λιτρῶν ἀρ-
20 γύρον μυριάδας ἐπιφέρεται τέτταρας.

Τὰ μὲν οὖν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας, ἥνπερ με-
 γάλην καλεῖν νενομίκασι, συνελόντι τε καὶ ἄκρω δακτύλῳ διαριθ- **H 5**
 μησαμένῳ εἰπεῖν, λόγῳ τε βραχυτάτῳ τὰ τῶν πραγμάτων ἀξιο-
 λογώτατα φράσαι, τῆδε Ἰουστινιανῷ δεδημιούργηται βασιλεῖ.
25 οὐ χρήμασι δὲ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐδείματο μόνον, ἀλλὰ καὶ πο- **P 9**

prato floribus convestito versari se quispiam putet, ac merito horum purpuram, illorum viriditatem miretur; alia puniceo, alia candido fulgore praedita; et quae natura, non secus ac pictor, coloribus dissimillimis variavit. Quando quis precaturus illuc ingreditur, statim intelligit non potentiae artisve humanae, sed divini numinis id esse opus, et levata ad deum mente caelum perambulat, sic statuens, non procul eum abesse, verum sede illa potissimum gaudere, quam sibi ipse delegerit. Nec solum novo spectatori haec incidit cogitatio; et semper cuiusque animo redit, pariter ac si tum primum illa oculis obversarentur. Videndi satietas neminem unquam cepit: sed qui sunt in templo, aspectu suavissimo oblectantur: egressi, in sermonibus, quos de illo miscent, triumphant. Iam vero quidquid pretiosae suppellectilis aedi huic Iustinianus Augustus donavit, aurum, argentum, gemmas, ut singulatum commemorare fieri nequit: permitto lectoribus coniecturam ex uno facere. Templi locus maxime sacer, et cuius, praeterquam sacerdotibus, inaccessus (altare vocant) argenti pondo habet quadraginta millia.

Ut semel finiam, summo, quod aiunt, digito percursis, et oratione brevissima comprehensis, quae sunt memoratu dignissima, sic Iustinianus Augustus Constantinopolitanam ecclesiam, quae vulgo magna dicitur, aedifica-

νουμένη τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ τῆς ψυχῆς ἀρετῇ, ὡς περ ἐγὼ αὐτίκα δηλώσω. τῶν ἀψίδων, ὧν περ ἐπεμνήσθην ἀρτίως, (λῶ-
ρους δὲ αὐτὰς οἱ μηχανοποιοὶ ἐπικαλοῦσι) μία τις, ἣ πρὸς ἀνί-
σχοντα ἥλιόν ἐστιν, ἐπανειστήκει μὲν ἐκατέρωθεν ἤδη, οὐκ οὖν δὲ
ἅλη τὸ μέσον συντετέλειστο, ἀλλ' ἔμενον ἔτι. οἱ δὲ πεσσοὶ, ὧν 5
δὴ ὑπερθεῖν ἡ οἰκοδομία ἐγένετο, τῶν ἐγκειμένων σφίσι οὐκ ἐνεγ-
κόντες τὸ μέγεθος, ἀμηγέπη ἔξαπιναίως ἀπορρηγνύμενοι, οὐκ ἐς
μακρὰν διαλυθησομένοις ἐώκεσαν. οἱ μὲν οὖν ἀμφὶ τε Ἀνθέ-
μιον καὶ Ἰσίδωρον τοῖς συμπεπτωκόσι περίφοβοι ὄντες ἐπὶ τὸν βα-
σιλέα τὸ πρῶγμα ἤγον, δυσελπίδες ἐπὶ τῇ τέχνῃ γεγενημένοι. αὐ-

B τῆκα δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτω μὲν ποτε ἡγμένος οὐκ οἶδα, θεῶ δέ, οὐ-
V 398 μαι (οὐ γάρ ἐστι μηχανικός) ἐς τὸ πέρας αὐτοῖς περιελίξαι τὴν
ἀψίδα ταύτην ἐπήγγαλλεν. αὐτῇ γάρ, ἔφη, ἐφ' ἐαυτῆς ἀνεχο-
μένη τῶν ἔνερθεν πεσσῶν οὐκέτι δεήσει. καὶ εἰ μὲν ὁ λόγος
ἀμάρτυρος ἦν, εὖ οἶδα ὅτι κόλαξ τε ἂν ἔδοξεν εἶναι καὶ ἄπιστος 15
ὄλω, ἐπεὶ δὲ μάρτυρες πάρεισι τῶν τηνικάδε πεπραγμένων πολ-
λοι, οὐκ ὀκνητέα ἡμῖν ἐπὶ τὰ τοῦ λόγου λειπόμενά ἐστιν. οἱ μὲν
οὖν τεχνῖται τὰ ἐπιτεταγμένα ἐποίησαν, ἣ δὲ ἀψὶς ἐπ' ἀσφαλοῦς
ἠώρητο πῶσα, ἐπισφραγίζουσα τῇ πείρᾳ τὴν τῆς ἐνοίας ἀλή-
θειαν. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ ἐξείργασται, κατὰ δὲ τὰς ἄλλας 20
ἀψίδας αἶ τε πρὸς μεσημβρίαν τετραμμένα εἰσὶ καὶ βορρῶν ἄνε-
C μον, τοιούδε ξινηνέχθη γενέσθαι. οἱ μὲν λῶροι καλούμενοι τοῦ
νεῦ τῇ οἰκοδομίᾳ ἐξωγκωμένοι ἠώρητο, βαρυνόμενα δὲ αὐτοῖς
ἐπεπονήκει τὰ ἔνερθεν πάντα, κλονές τε οἱ τῆθε ὄντες χάλικας
μικροῦς ὡς περ ἀποξυσθέντες ἀφίεσαν. καὶ αὐθις μὲν ἄδρυμοι 25
τοῖς συμπεπτωκόσιν οἱ μηχανικοὶ γεγενημένοι τῷ βασιλεῖ τὰ

vit, non suis modo sumptibus, sed labore etiam ingenii, et praeclara animi
contentione, prout mox declarabo. Arcuum, de quibus paulo supra memini
(eos *lorā* appellant mechanici) is qui ad solem orientem oppositus est, hinc
inde iam surgebat, medioque imperfecto, manum extremam expectabat; cum
pilis, quibus incumbabat, sub graviore mole fatiscentes, repente facto vitio,
imminentis ruinae speciem praebuerunt. His Anthemius et Isidorus in maxi-
mum adducti metum, rem omnem ad imperatorem referunt, nullam ponentes
in arte spem. Illico imperator, nescio quo instinctu, coelesti opinor (neque
enim mechanicus est) curvaturam arcus absolvi iubet. *Is namque*, ait, *se
ipso fulvus, pilis suppositis non amplius indigebit.* Ac nisi testata pro-
derem, narratio procul dubio adulatoria planeque incredibilis haberetur:
cum autem rei tunc gestae permulti testes adsint, me nihil tenere debet, quo-
minus quod sum exorsus pertexam. Ergo mandata confecerunt artifices:
tum arcus in caelum eductus integer constitit, experimento probans verita-
tem consilii. Quo ibi acto, arcubus ad meridiem et aequilonem spectantibus
istud accidit. Loris, ut vocant, subtractione templi superbe elatis, quid-
quid erat inferius, sub pondere laborabat. Columnae subditae coementum

σφίσι παρόντα ἐσηγγαλλον. αὐθις δὲ ὁ βασιλεὺς ἀντετεχνήσατο
 τάδε. τούτων δὴ τῶν πεπονηκότων τὰ ἄκρα ὄσα τῶν ἀψίδων
 ἐπέψαυε, διελεῖν μὲν ἐν τῷ παραυτικά ἐκέλευσεν, ἐντιθέσθαι δὲ
 πολλῶ ὕστερον, ἐπειδὴν τὸ τῆς οἰκοδομίας ὕγρον ἀπολωφθήσειεν
 5 αὐτοῖς μάλιστα. καὶ οἱ μὲν κατὰ ταῦτα ἐποιοῦν· ἡ δὲ κτίσις
 διαγέγοιτε τὸ λοιπὸν ἐν ἀσφαλεῖ ὄσση. φέρεται δὲ τι μαρτύριον
 ὁ βασιλεὺς τοῦ ἔργου τοιόνδε.

β'. Ἀγορά τις πρὸ τοῦ βουλευτηρίου ἐτόγγανεν οὕσα· κα- D
 λοῦσαι δὲ Ἀγγοσταίων τὴν ἀγορὰν οἱ Βυζάντιοι. ἐνταῦθα ξυν-
 10 θῆκαι λίθων οὐχ ἦσσαν ἢ ἑπτὰ ἐν τετραγώνῳ πεποίηται, κατὰ
 μὲν ἀπόβασιν ξυγκείμεναι πᾶσαι, τοσοῦτον δὲ ἐκάστη τῆς ἐνερθεν P 10
 οὔσης ἐλασσουμένη καὶ ἀποδέουσα, ὥστε δὴ τῶν λίθων ἕκαστον
 τῇ ἐμβολῇ προὔχοντα βαθμὸν γεγενῆσθαι τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς
 ἐκείνη ἀγειρομένους ἐπ' αὐτῶν ὥσπερ ἐπὶ βάθρων καθῆσθαι. ἐν
 15 δὲ τῇ τῶν λίθων ὑπερβολῇ κίων ἐπανέστηκεν ἑξαίσιον ὄσον, οὐ
 μονοειδῆς μέντοι, ἀλλὰ λίθοις ἐν περιδρόμῳ εὐμεγέθεισι σύνθε-
 τος, ἐγγυλίσι μὲν τῇ ἐντομῇ οὕσιν, ἐς δὲ ἀλλήλους ἐμπειρία
 τῶν λιθοτόμων ἐναρμοσθεῖσι. χαλκὸς δὲ ἄριστος ἐν τε πίναξι
 καὶ στεφάνοις διαχυθεὶς περιβάλλει πανταχόθι τοὺς λίθους, ἐν
 20 μὲν τῷ βεβαίῳ συνδέων, ἐν κόσμῳ δὲ αὐτοὺς συγκαλύπτων, καὶ
 τὰ τε ἄλλα σχεδὸν τι πάντα καὶ διαφερόντως τὰ τε ἄνω καὶ τὰ
 κάτω ἐς τοῦ κίονος τὸν τύπον ἀπομιμούμενος. ὁ δὲ χαλκὸς οὐ- B
 τος τὸ μὲν χρωμῆ ἔστι χρυσοῦ ἀκιδήλου πρᾶβτερος, τὴν δὲ
 ἀξίαν οὐ παρὰ πολὺ ἀποδείων ἰσοστάσιος ἀργύρου εἶναι. ἐν δὲ

9. Ἀγγοσταίων] μετετέθη ἡ λέξις· γουσταίων γὰρ καλοῦσι τὸ ὄψο-
 κωλεῖον. *margo MS. Tolosani. MALT. Conf. p. 23 b.*

perinde dimiserant, ac si quis ipsas destrinxisset. Eiusmodi casu periculi
 mechanici, adito iterum imperatori significant quo res loco sit. Ille iterum
 usus solertia, ita malo occurrit. Succumbentis fabricae partes summas ar-
 cubusque contiguis extemplo deiici, ac multo post, ubi structurae humor
 penitus excessisset, reponi iussit. Quo ab illis praestito, aedificium ex eo
 firmitatem obtinuit: nec deest imperatori hoc operis testimonium.

2. Pro curia forum est, dictum Byzantiis Augustaeum. Ibi lapidum
 ordines non minus septem in quadrum extracti sunt, et ad descensum omnes
 compositi. Nam quisque angustior sibi subdito, ita decrescit, ut qua parte
 lapides prominent, gradus efficiat: in quibus, veluti in subselliis, consistunt
 qui ibi congregantur. Supremo gradu exurgit columna ingens, quae non
 constat materia uniusmodi. Est enim rotunda moles grandiorum lapidum,
 quae angulatim scalptos fabricorum industria coagmentavit. Iidem undique
 praeciuncti sunt fuis aere optimo tabulis et coronis: quae et valide ipsos
 nequant et pulchre vestiunt, columnae formam cum in caeteris fere omnibus,
 tum vero maxime circa basim ac verticem imitando. Aes illud auro puro in-
 ferius colore, argentum pretio pene aequat. In summa columna stat ingens

τοῦ κίονος κορυφῇ χαλκοῦς ἔσθηκεν ὑπερμεγέθης ἵππος, τετραμ-
μένος πρὸς ἕω, δέσμα λόγου πολλοῦ ἄξιον. ἔοικε δὲ βυδιουμένη
καὶ τοῦ πρόσω λαμπρῶς ἔχομένῳ. ποδῶν τῶν προσθίων ἀμέλει
τὸν μὲν ἀριστερὸν μετεωρίζει, ὡς ἐπιβησόμενος τῆς ἐπιπροσθεν
γῆς, ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐπὶ τοῦ λίθου ἠρήρεισται, οὗ ὑπερθὲν ἔστιν, 5
ὡς τὴν βύσιν ἐκδεξόμενος· τοὺς δὲ ὀπισθίους οὕτω ξυνάγει ὡς,
ἐπειδὴν τὸ μὴ ἐστῆξεν αὐτοῖς ἐπιβάλλῃ, ἐν ἐτοίμῳ εἶεν. τούτῳ
δὴ τῷ ἵππῳ χαλκῇ ἐπιβέβηκε τοῦ βασιλέως εἰκὼν κολοσσῶ ἔμφε-

C ρῆς. ἔσταλται δὲ Ἀχιλλεύς ἡ εἰκὼν. οὕτω γὰρ τὸ σχῆμα κα-
λοῦσιν ὑπερ ἀμπέχεται. τὰς τε γὰρ ἀρβύλους ὑποδέδεται καὶ τὰ 10

H 6 σφυρά ἐστι κνημίδων χωρὶς. εἴτα ἠρωϊκῶς τεθωράκισται καὶ
κράνος αὐτῷ τὴν κεφαλὴν σκέπει δόξαν ὡς καταστέλιτο παρεχόμε-
νον, αἴγλη τέ τις ἐνθένδε αὐτοῦ ἀπαστρέπτει. φαίη τις ἂν
ποιητικῶς εἶναι τὸν ὀπωρινὸν ἐκείνον ἀστέρα. βλέπει δὲ πρὸς
ἀνίσχοντά που τὸν ἥλιον, τὴν ἠριόχησιν ἐπὶ Πέρσας, οἶμαι, ποι- 15
ούμενος. καὶ φέρει μὲν χειρὶ τῇ λαιῷ πόλον, παραδηλῶν ὁ πλά-
στις ὅτι γῆ τε αὐτῷ καὶ θάλασσα δεδούλωται πᾶσα, ἔχει δὲ οὔτε

D ξίφος οὔτε δοράτιον οὔτε ἄλλο τῶν ὄπλων οὐδὲν, ἀλλὰ σταυρὸς
899 αὐτῷ ἐπὶ τοῦ πόλου ἐπίκειται, δι' οὗ δὴ τὴν τε βασιλείαν καὶ τὸ
τοῦ πολέμου πεπρόρισται κράτος. προτεινόμενος δὲ τὴν χεῖρα τὴν 20
δεξιὰν ἐς τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον καὶ τοὺς δακτύλους διαπετά-
σας ἐγκελεύεται τοῖς ἐκείνη βαρβάρους καθῆσθαι οἴκοι καὶ μὴ
πρόσω λῆναι. ταῦτα μὲν οὖν ὧδέ' ἡ ἔχει.

Ἐκκλησία δὲ τῇ μεγάλῃ ὁμορον οὔσαν καὶ συγκαταφλεχθεῖ-
σαν αὐτῇ πρότερον τὴν τῆς Εἰρήνης ἐπώνυμον Ἰουστινιανὸς βασι- 25

14. ποιητικῶς] Homerus II. 2, 5. ἀστέρ' ὀπωρινῶ ἐναλίγμους.

equus aeneus, orienti obversus; spectaculum sane eximium. Incessuro, viamque prorsum affectanti similis, anteriorum pedum alterum, videlicet sinistrum attollit, quasi calcaturus aut solum obiacens: alter subiectum lapidem premit, tanquam continuo facturus gradum: posteriores ita contrahit, ut cum ipsorum partes erunt movere se vestigio parati sint. Equo huic insidet aenea imperatoris effigies collosa, cultuque Achilleo insignis: sic habitum, quo induta est, vocant. Arbylis enim calceata, malleolos habet ocreis nudos. Thorax ipsi heroicus: caput munitum galea, quae concuti videatur, non sine quodam vibranti iubare: autumnale illud sidus esse merito dixerit, qui verba velit poetica usurpare. Solem orientem spectat, equum agens, nisi fallor, adversus Persas: manu laeva fert globum; quo victor innuit universum terrae et maris orbem servire ipsi. Non gladium, non hastam, aliud-ve gēstat armorum genus, sed cruce[m] globo impositam; cuius ope imperium ac belli victoriam adeptus est. Intenta ad orientem dextera porrectisque digitis, degentibus illic barbaris imperat, ut suis teneant sese finibus, neque ultra procedant. Et haec quidem ita se habent.

Ireneus vero Ecclesiam, quae antea cum sibi vicine templo principe de-

λεὺς ὑπερμεγέθη ἰδέματα, ἱερῶν τῶν ἐν Βυζαντίῳ σχεδόν τε ἀπάντων, μετὰ γε τῆς Σοφίας τὸν νεῶν, οὐδενὸς δεύτερον. ἦν δέ τις μεταξὺ ταύταιν δὴ ταῖν ἐκκλησιῶν ξενῶν, ἀνθρώποις ἀνεμῆνος ἀπορομένους τε καὶ νοσοῦσι τὰ ἔσχατα, εἰ πρὸς τῇ οὐσίᾳ 5 καὶ τὸ σῶμα νοσοῖεν. τοῦτον ἀνὴρ τις Θεοσεβῆς ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἰδέματος, Σαμψῶν ὄνομα. ἔμεινε δὲ οὐδὲ οὗτος τοῖς στα- P 11 σιώταις ἀνέπαφος, ἀλλὰ τῇ ἐκκλησίᾳ ἑκατέρωθι συγκαταφλεχθεὶς ἀπολώλει. Ἰουστινιανὸς δὲ αὐτὸν ἀνφοκοδομήσατο βασιλεὺς, κάλλει μὲν κατασκευῆς ἀξιώτερον, πλήθει δὲ οἰκιδίων παραπολὺ 10 μεῖζω· προσόδῳ δὲ ἐπετείων δωδωρηταὶ χρημάτων μεγάλων, ὅπως δὴ πλείοσιν ἐς αἰὲν ταλαιπωρομένοις ἀνθρώποις ἴητο τὰ πάθη. κόρον δὲ εἰς τὸν Θεὸν τιμῆς ἢ πλησμονῆν τινα ὡς ἥμιστα ἔχων, δύο ξενῶνας ἐτέρους ἀπεναντίους αὐτῷ ἔθετο ἐν ταῖς Ἰσιδώρου τε καὶ Ἀρκαδίου καλουμέναις οἰκίαις, τῆς βασιλίδος Θεοδώρας αὐτῷ 15 τούτων δὴ τῶν ἔργων ξυνεπιλαμβανομένης τὸ ἱερολατρεῖν. τὰ δὲ Β δὴ ἄλλα ἱερά ζύμπαντα, ὅσα τῷ Χριστῷ ὁ βασιλεὺς οὗτος ἀνέθηκε, τσαῦτα τὸ πλήθος καὶ τοιαῦτα τὸ μέγεθός ἐστιν, ὥστε λεπτολογεῖσθαι ἀμφ' αὐτοῖς ἀμήχανα εἶναι. οὐ γὰρ ἂν οὐδὲ ὁ λόγος οὐδὲ ὁ πᾶς ἡμῶν αἰὼν ἐξαρκέσοι κατάλογον πεποιημένους ἀποστο- 20 ματίσιν πρὸς ὄνομα τούτων δὴ ἕκαστον. ἕχρι τοῦδε ἡμῶν ἀπο- χρήσει.

γ'. Ἀρκτίον δὲ ἀπὸ τῶν τῆς Θεοτόκου Μαρίας νεῶν. C τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸ βασιλεῖ ἐξεπιστάμεθα βουλομένῳ εἶναι, καὶ διαφανῶς εἰσηγέται ὁ ἀληθῆς λόγος ὅτι δὴ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῇ

20. ἀποχρήσει] Vulgo ἀποχρήσοι. Conf. p. 15 d. 67 c.

flagraverat, Iustinianus Augustus amplissimam construxit; vix ut Byzantii, excepta aede Sophiae, ulla sit alia, cui de magnitudine concedat. Inter utramque erat hospitalis domus, hominibus destinata valde pauperibus et aegrotis; nempe quibus ad egestatem accessisset invaletudo. Eam Samson, vix summa in deum pietate, qui superioribus annis floruit, aedificaverat. Deinde a seditiosorum furore minime intactam, et cum utraque ecclesia delectam incendio, Iustinianus Augustus magnificentiori structura restituit, plurimumque auxit qua numero domuncularum, qua annus censu, quo plures egestate et morbo affecti quovis tempore levantur. Idem studio divini cultus inexplebili ardens, alia duo xenodochia, huic adversa condidit in aedibus Isidorii atque Arcadii, quas appellant; piis hisce operibus sociam Theodora Augustus navante operam. Caetera vero templa Christo posita a nostro principe tot ac tanta sunt, ut singillatim recenseri nequeant. Nam nec par oratio nobis suppetat, neque aetatis quantumcunque fuerit spatium satis pateat texendo recitandoque catalogo singulorum. Hactenus de his dicta sufficiant.

3. A templis Mariae deiparae ordiri par est: quando imperatorem ipsum id opere intelligimus, et recta historiae ratio nos eo ducit, ut a deo

αὐτοῦ μητέρα ἰτέον. πολλὰς τοίνυν ἐκκλησίας Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τῇ Θεοτόκῳ ἐδείματο παταχῶδι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς οὕτω δὴ μεγαλοπρεπεῖς καὶ παμμεγέθεις καὶ χρημάτων ὄγκῳ ἕξεργασθείσας ὑπερφρεῖ, ὥστε, ἦν τις μίαν αὐτῶν κατὰ μόνας θειῶτο, εἰκάσειεν ἂν τοῦτο αὐτῷ μόνον εἰργάσθαι τὸ ἔργον καὶ περὶ τοῦτο **5** ἡσχολημένον ἅπαντα τῆς βασιλείας κατατρέφαι τὸν χρόνον. ἀλλὰ νῦν, ὅπερ εἶπον, τὰ ἐπὶ Βυζαντίου ἱερά μοι γεγράφεται. τὸν **D** μὲν οὖν ἓνα τῆς Θεοτόκου νεῶν ἰσοδομήσατο πρὸ τοῦ περιβόλου ἐν χώρῳ καλουμένῳ Βλαχέρναις (αὐτῷ γὰρ λογιστέον καὶ τὰ Ἰουστινῶ εἰργασμένα τῷ θείῳ, ἐπεὶ καὶ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν κατ' **10** ἑξουσίαν αὐτὸς διοικεῖτο) ἐπιθαλάσσιος δὲ ὁ νεὸς ἐστίν, ἱερώτατός τε καὶ σεμνὸς ἄγαν. ἐπιμήκης μὲν, κατὰ λόγον δὲ περιβεβλημένος τῷ μήκει εὖρος, τὰ τε ἄνω καὶ τὰ κάτω ἄλλῳ οὐδενὶ ἀνεχόμενος ὅτι μὴ τμήμασι λίθου Παρίου ἐν κίονων λόγῳ ἐνταῦθα ἐστῶσι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα τοῦ νεῶ μέρη κατ' ἐῶθ' ἐστῶσιν οἱ κίονες, κατὰ **15** δὲ τὰ μέσα ὑποστέλλονται εἶσω. μάλιστα δὲ ἂν τις ἀγασθεῖη τοῦ ἱεροῦ τοῦδε εἶσω γενόμενος τὸ μὲν ὑπέρογκον τοῦ σφαλεροῦ **P 12** χωρὶς τεταγμένον ὄρων, τὸ δὲ μεγαλοπρεπεῖς τοῦ ἀπειροκάλου ἐλεύθερον.

Ἐτερον δὲ ἱερὸν αὐτῇ ἐν χώρῳ καλουμένῳ πηγῇ ἀνέθηκεν. **20** ἐνταῦθά ἐστι δάσος κυπαρίσσων ἀμφιλαφές, λειμῶν ἐν ἀπαλαῖς ταῖς ἀρούραις τεθηλῶς ἄνθεισι, παράδεισος εὐφορῶν τὰ ὠραῖα,

9. αὐτῷ γὰρ — διοικεῖτο, quae om. H, supplevi ex cod. Vaticano. In Ms. Tolosano est αὐτῷ γὰρ λογιστέον καὶ τὰ Ἰουστινιανῶ εἰργασμένα τῷ λίθῳ· ἐπεὶ καὶ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν κατ' ἑξουσίαν αὐτὸς διοικεῖτο. MALT. 15. καὶ τὰ μὲν] Fort. καὶ κατὰ μὲν τὰ.

transeamus ad eius matrem. Igitur Justinianus Augustus in toto orbe Romano multas aedes sacras deiparae aedificavit, easque tantas, tam illustres ac sumptuosas, ut si quis unam aliquam seorsum spectet, continuo suspicetur nihil ipsum egisse aliud, tempusque omne, quo imperium tenuit, transmisisset, mente in illo opere occupata: at nunc, ut dixi, de templis solum agam, quae Byzantii visuntur. Pro moenibus, in Blachernis (id loco nomen) dei matri aedem posuit (nam acta quoque Iustini avunculi debemus ipsi ascribere: cum eius imperium summa auctoritate administraverit.) Est in maris littore templum illud, religione inclytum et augustissimum: cuius latitudo cum longitudine non mediocri aptam habet proportionem. Nihil aliud, quo supra infraque fulciatur, nisi marmoris Parii segmenta in columnarum formam disposita videas. Columnae rectis ordinibus ubique stant, praeterquam in medio, ubi introrsum recedunt ac sinuantur. In primis miretur, qui pedem illuc intulerit, praecelsam citra ruinae periculum fabricam, et magnificentiam, quae nihil habeat inconcinnum.

Eidem templum aliud condidit apud fontem: sic locum appellant, in quo opacissimum est cupressetum: fleribus molli sole surgentibus pratum vernat:

πηρή ἀψοφητι βλάζουσα γαληνὸν τὸ ὕδωρ καὶ πότιμον, ἱεροπρε-
 πῆ ἐπιεικῶς πάντα. ταῦτα μὲν ὁ ἀμφὶ τὸ τέμενος χώρος· αὐτὸν V 400
 δὲ τὸν νεῶν οὐδὲ ὀνόμασιν ἐπαξίους συλλαβεῖν ῥῆδιον, οὐδὲ δια-
 νοία σκιαγραφῆσαι, οὐδὲ διαψιθυρίσαι τῷ λόγῳ. τοσοῦτον δὲ
 5 μόνον εἰπεῖν ἀποχρήσει, ὡς τῶν ἱερῶν κάλλει τε καὶ μεγέθει ὑπερ-
 αἶρει τὰ πλεῖστα. ταῦτα δὲ ἄμφω τὰ ἱερά πρὸ τοῦ τῆς πόλεως B
 πεποίηται τείχους, τὸ μὲν ἀρχομένου παρὰ τὴν τῆς θαλάσσης
 ἡῖονα, τὸ δὲ ἄγχιστά πη τῶν χροσῶν καλουμένων πυλῶν, ἃς δὴ
 ἀμφὶ τὸ τοῦ ἐρύματος πέρας συμβαίνει εἶναι, ὅπως δὴ ἄμφω ἀκα-
 10 τωγώνιστα φυλακτῆρια τῷ περιβόλῳ τῆς πόλεως εἶεν. ἔτι μέντοι
 κὰν τῷ Ἑραῳ, ὅπερ Ἱερεῖον καλοῦσι τανῦν, τῇ θεοτόκῃ νεῶν
 οὐκ ἐδιδίγητον κατεστήσατο.

Ἐν χωρίῳ δὲ τῆς πόλεως, ὃ Δεύτερον ἐπικαλεῖται, ἱεροπρε-
 πές τε καὶ ἄγαστον ὅλως ἀνέθηκεν ἕδος Ἄννη ἀγία, ἣν τῆς μὲν
 15 θεοτόκου γεγονέναι μητέρα τινὲς οἰοῦνται, τοῦ δὲ Χριστοῦ τιτθῆν. C
 ἄνθρωπος γὰρ ἥπερ ἐβούλετο γεγονὼς ὁ θεὸς καὶ τριγωνίας ἀνέχε-
 ται καὶ γενεαλογεῖται τὰ ἐκ μητρὸς ἀνθρώπῳ ἴσα. τούτου δὲ δὴ
 τοῦ νεῶ οὐ πολλῶ ἀποθεν ἀμφὶ τῆς πόλεως ἀγυιὰν ἐσχάτην Ζῶη H 7
 μάρτυροι σημεῖον ἐπιεικῶς ἕδος πεποίηται.

20 Τοῦ δὲ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἱερὸν εἶδρον ἐν Βυζαντίῳ βραχό
 τε καὶ ἀφεγγές ἄγαν καὶ ὡς ἥμισυ τῷ ἀρχαγγέλῳ ἀνῶσθαι πρόπον
 πρὸς Σενάτορός τινος τῶν πατρικίων ἐν χρόνῳ γεγενημένων τῶν
 ἔμπροσθεν, κοιτωνίσκῳ οἰκίας ἀτεχνῶς ἐμπερές οὐδὲ λίαν εὐδαί-
 μονος. διὸ δὴ καθεῖλε μὲν αὐτὸ ἐς τὸ ἔδαφος ἐκ τῶν θεμελίων, D

promis exuberat viridarium: fons tacita scaturigine lenem ac dulcem aquam
 effundit: nihil denique honori religionis consentaneum deest. Haec circum
 aedem: ipsam vero nec dignis signare vocabulis, nec adumbrare cogitatione,
 nec verbis exprimere promptum est. Unum dicere satis habeo: illam nitore
 et magnitudine plerisque sacris aedibus antecellere. Utrumque templum ante
 urbis moenia exstructum est: Blachernaeum quidem ad lictus maris, ubi illa
 incipiant; alterum vero ad portam auream, quae in extremo est munimento:
 ut ambo, veluti inexpugnabilia propugnacula, urbis muros protegant. Prae-
 terea in Heraeo (vulgo hodie Hierio) deiparae aedem statuit, quam verbis
 nemo facile depingat.

In eo urbis loco, quem Deuteron sive Secundum vocant, templum nobi-
 lissimum ac plane mirabile dedicavit S. Annae; quam aliqui deiparae matrem
 Christique aviam fuisse credunt. Etenim deus ea ratione, qua voluit, factus
 homo, tertium habere generis gradum minime refugit, et more humano ma-
 terna eius prosepia describitur. Non procul inde, ad ultimum urbis vicum,
 Zosae martyri templum angustissimum aedificavit.

Byzantii, aedem archangeli Michaelis invenerat angustiore ac nimis
 obscuram, nec dignam quae diceretur archangelo posita a Senatore quodam,
 patricio veteri: cum persimilis esset cubiculo domus non admodum locuple-

ὡς μή τι αὐτῷ τῆς προτέρας ἀκοσμίας ἀπολειφθεῖη. ἐδμλεγεθες δὲ τεκτηνόμενος κατὰ τὸν νῦν φαινόμενον τρόπον, ἐς κάλλος μεταβιβάζει θανυμάσιον οἶον. ἐν τετραπλεύρῳ μὲν γὰρ τὸ τέμενός ἐστιν, οὐ κατὰ πολὺ δὲ φαίνεται προέχον τοῦ εὗρους τὸ μήκος. τῆς δὲ πλευρᾶς ἢ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον τέτραπται κατὰ μὲν τὰ 5 ἄκρα παχὺς ἐκατέρωθεν τοῖχος λίθοις ἐν πλήθει ξυγκειμένοις ἀποτετόρνευται, κατὰ δὲ τὰ μέσα ἐξ ὑπαγωγῆς ἀποχωρῶν ὑποστέλλεται. καὶ αὐτῆς ἐφ' ἐκάτερα μὲν ἀνέχουσι τὸν νεῶν κίονες χροιαῖς τισι ποικιλλόμενοι φύσει. ὁ δὲ καταντικρὸ πρὸς δύνοντά που τὸν ἥλιον τοῖχος ταῖς εἰς τὸν νεῶν εἰσαγούσαις διήρηται θύραις. 10

P 13 δ'. Ἐς δὲ τοῦ Χριστοῦ ἀποστόλους τὸ πιστὸν ἐπιδεδεικται τρόπῳ τοῦδε. πρῶτα μὲν Πέτρῳ καὶ Παύλῳ νεῶν οὐ πρότερον ὄντα ἐν Βυζαντίῳ ἑδείματο παρὰ τὴν βασιλέως ἀδελφὴν, ἣ Ὁρμισδοῦ τὸ παλαιὸν ἐπώνυμος ἦν. ταύτην γὰρ ἰδίαν αὐτοῦ οἰκίαν παλλάντιον εἶναι δοκεῖν τε καὶ πρέπειν τῷ μεγαλοπρεπεῖ τῆς οἰκο- 15 δομίας διαπραξάμενος, ἐπειδὴ αὐτοκράτωρ κατέστη Ῥωμαίους, τοῖς ἄλλοις βασιλείοις ἐνήψεν. οὗ δὴ καὶ τέμενος ἄλλο ἀγίοις ἐπιφανέσι Σεργίῳ τε καὶ Βάκχῳ ἑδείματο, καὶ ἔπειτα καὶ τέμενος ἄλλο ἐκ πλαγίου τούτῳ παρακείμενον. ἄμφω δὲ τούτῳ τῷ νεῶ B οὐκ ἀντιπροσώπῳ, ἀλλ' ἐκ πλαγίας ἀλλήλων ἐστάσι, συνημμένοι 20 τε καὶ ἀλλήλοις ἐνάμιλλοι ὄντες, καὶ τὰς εἰσόδους ἐπικοινωνοῦμενοι, καὶ ἴσα ἀλλήλοις τὰ τε ἄλλα πάντα καὶ τὰ κράσπεδα περιβεβλημένοι, καὶ οὐδέτερος οὔτε κάλλους πέρι οὔτε μεγέθους οὔτε ἄλλου

15. καλλάντιον] καλάτιον H. 23. οὐδέτερος οὔτε κάλλους] οὐδὲ κάλλους vulgo. οὐδέτερος κάλλους Maltretus. In C illa ἄμφω — κάλλους πέρι sic sunt expressa, τούτων δὲ τῶν δύο νεῶν ἄτερος θατέρος οὔτε κάλλους πέρι.

tis. Quare illam demolitus a fundamento, ne quid squaloris pristini remaneret, per amplam, qualem modo videmus, fecit, et ad decus summa dignam admiratione perduxit. Templum hoc ita quadratum est, ut longitudo latitudinem haud multum superare videatur. Exortivi lateris paries extrema habet crassiora, ac magna lapidum mole utrinque constat: in medio paulatim se subducens et contrahens, recessum efficit, columnis natura versicoloribus suffulta hinc inde aede. E regione murus, qui ad solis occasum spectat, templi ianuis est interstinctus.

4. Suam vero in Christi Apostolo fidem et observantiam hoc modo testatus est. Principio Byzantii novum templum Petro et Paulo iuxta regiam extruxit, de Hormisdæ nomine olim dictam: quam ipse, suam antea domum, cum adeo magnifice ornasset, ut speciem haberet dignitatemque Palatii; postea Romanus factus imperator, eam alteri regiae accessionem adiunxit. Sergio quoque et Baccho, caelitibus inclitis, ibi templum constituit: dein et alterum huic obliquum apposuit. Neque enim adversa sunt ambo: sed a latere cohaerent, invicem comparabilia: communes aditus habent: aequalia prorsus inter se sunt, et crepidinibus cincta. Neutrum decore, mag-

οὐδενὸς πλεονεκτῶν ἢ ἐλασσούμενος δείκνυται. ὁμοίως μὲν γὰρ ἐκύτερος τῇ αἴγλῃ τῶν λίθων ὑπεραστράπτει τὸν ἥλιον, ὁμοίως δὲ χρυσοῦ περιουσία πανταχόθι κατακορῆς ἐστὶ καὶ κατακομῆ τοῖς ἀναθήμασιν. ἐνὶ μέντοι διαλλάσσοσι μόνῳ. τὸ μὲν γὰρ μῆ-
 5 κος αὐτοῖν τῷ μὲν κατ' εὐθὺν διαπεπρόνηται, τῷ δὲ οἱ κίονες ἐν ἡμικύκλῳ ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον ἐστῶσιν. ἔστι δὲ αὐτοῖς μία μὲν ἡ C
 ἐπὶ τῶν προθύρων στοὰ ἐπὶ τοῦ νόρθηκος τῷ περιμήκης εἶναι ἄνο- V 401
 μασμένη. ἐπὶ κοινῆς δὲ προτύλαια πάντα, ἢ τε αὐτὴ καὶ μέ-
 σαυλοὶ θύραι καὶ τὸ προσήκειν τοῖς βασιλείοις. οὕτω δὲ ἄμφω
 10 ἀγαστὰ τὰ ἱερά τὰδε ξυμβαίνει εἶναι ὥστε διαφανῶς τῆς τε πό-
 λεως ὅλης καὶ οὐχ ἥκιστα τῶν βασιλείων ἐγκαλλώπισμα τυγχάνει
 ὄντα.

Μετὰ δὲ καὶ τοὺς ἀποστόλους ἄπαντες ὑπερφυῶς σέβειον ἐποίει τοιάδε. ἦν τις ἐν Βυζαντίῳ ἐκ παλαιοῦ ταῖς ἀποστόλοις
 15 νεῶς ἄπαισι· μῆκει δὲ χρόνον κατασεισθεῖς ἤδη καὶ πρὸς τὸ μῆ- D
 κέτι ἐστήξεν γεγονῶς ὑποπτος. τοῦτον περιελὼν Ἰουστινιανὸς
 βασιλεὺς ὄλον οὐχ ὄσον ἀνανεώσασθαι διὰ σπουδῆς ἔσχεν, ἀλλὰ
 καὶ μεγέθους καὶ κάλλους πέρι ἀξιώτερον καταστήσασθαι. ἐπε-
 τέλεσε δὲ τὸ σπούδασμα τρόπῳ τοιῷδε. εὐθεΐαι σνημμέναι κατὰ
 20 μέσον ἀλλήλαιν ἐπὶ σταυροῦ σχήματος πεποιήνται δύο, ἡ μὲν ὀρ-
 θῆ πρὸς ἀνίσχοντά τε καὶ δύοντα τὸν ἥλιον οὖσα, ἐγκαρσία δὲ ἡ
 ἐτέρα πρὸς τε ἄρκτον τετραμμένη καὶ ἄνεμον νότον. τοίχοις μὲν
 ἐκ περιφεροῦς ἀποπεφραγμένοι τὰ ἔξωθεν, ἐντὸς δὲ περιβαλλόμε- P 14
 ναι κίονισιν ἄνω τε καὶ κάτω ἐστῶσι· κατὰ δὲ ταῖν δυοῖν εὐθείαιν

8. μέσανλοι] μέσανλοι Tolos.

9. προσήκειν] προσοικεῖν Tolos.

nitidine, aliave re quapiam praestat ceditve alteri. Utrumque ex aequo solem superat fulgore marmorum, et plurimo ubique auro pariter litum ac donariis refertum est. Hoc uno differunt, quod huius directae est longitudo, illius vero columnae in semicirculum dispositae sunt fere omnes. Unam habent in vestibulo porticum, nomen ex narthece seu ferula idcirco nastam, quod longissime porrigatur. Communia sunt omnia propylaea, atrium, medianae ianuae, et ad regiam adiunctio. Ea demum est utriusque templi magnificentia, ut toti hinc civitati ipsique Palatio manifestum decus accedat.

Deinde hoc etiam praestitit, summa erga omnes apostolos pietate impulsus. Erat Byzantii vetusta quaedam aedes, cunctis dicata apostolis: quam aevi longinquitas sic labefecerat, ut collapsura propediem videretur. Hanc Iustinianus imperator funditus demolitus, non solum inaurare studuit, sed maiorem etiam facere et pulcriorem: porro consilium hac ratione explicuit. Rectae lineae designatae sunt duae, quae se medias invicem secant, commissae in formam crucis; altera ab occasu ad ortum directae, altera ad meridiem transversa a septentrione. Praeter exteriorem parietum ambitum, interioribus columnarum ordinibus supra sunt infraque circumdatae. In commissa harum linearum, utriusque fere medium obti-

τὸ ζεῦγμα, εἴη δ' ἂν κατὰ μέσον αὐταῖν μάλιστα, τοῖς οὐκ ὀργιζομένοις ἄβρατος τετελεσται χώρος, ὅνπερ ἱερατεῖον, ὡς τὸ εἰκὸς, ὀνομάζουσι. καὶ αὐτοῦ αἱ μὲν ἐκ' ἑκάτερα πλευραὶ τῆς ἐν τῷ ἐγκαρσῇ κειμένης εὐθείας ἴσαι ἀλλήλαις τυγχάνουσι οὖσαι, τῆς μὲντοι ὀρθῆς ἢ πρὸς δόντα ἥλιον ἐς τόσον τῆς ἑτέρας πεποίηται 5
 Β μελῶν ὅσον ἀπεργάσασθαι τὸ τοῦ σταυροῦ σχῆμα. τῆς δὲ ὀροφῆς τὰ μὲν τοῦ ἱερατείου καλουμένου καθ' ὑπερθεῖν τῷ τῆς Σοφίας ἱερῷ κατὰ γε τὰ μέσα ἑμπερῆ εἰργασται, πλήν γε δὴ ὅτι ταῦτα
 Β ἐκείνων ἐλασσοῦσθαι μελέθει συμβαίνει. αἱ τε γὰρ ἀψίδες τέσσαρες οὖσαι κατὰ τὸν αὐτὸν ἠώρηται τε καὶ συνδέονται ἀλλήλαις 10
 τρόπον καὶ τὸ κυκλοτερές ὑπερμανεστηκὸς κατὰ τὰς θυρίδας διήρηται, τό τε σφαιροειδὲς κυρτούμενον ὑπερθεῖν μετεωρίζεσθαι ποῦ
 Η 8 δοκεῖ καὶ οὐκ ἐπὶ στερεῶς τῆς οἰκοδομίας ἐστάναι, καίπερ ἀσφαλείας εὖ ἔχον. τὸ μὲν οὖν τῆς ὀροφῆς μέσον τῆδε πεποίηται· κατὰ δὲ τὰς πλευρὰς τέσσαρας οὖσας, ἥπερ μοι εἴρηται, κατὰ 15
 ταῦτα τῷ μέσω τὸ μέγεθος εἰργασται, τούτου δὴ μόνον ἐνδέοντος, ὅτι δὴ τοῦ σφαιρικοῦ ἔνερθεν οὐ διήρηται ἢ οἰκοδομία θυρίσιν.
 C ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ τὸ ἀγλίστευμα τοῦτο ἐξείργαστο, καταφανεῖς οἱ ἀπὸστολοι πεποίηται πᾶσιν ὡς γεγήρασι τε τῇ τοῦ βασιλέως τιμῇ καὶ κατακόρως ἐναβρύνονται. σώματα γὰρ τῶν ἀποστόλων Ἄν- 20
 δρέου τε καὶ Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου ἀδηλά τε καὶ ὅλως κρυφαῖα τὰ πρότερα ὄντα τῆνικαδε πᾶσιν ἐνόηλα γέγονεν, οὐκ ἀπαξιούτων, οἶμαι, τὴν βασιλέως πίστιν, ἀλλ' ἐπιχωρούντων αὐτῷ διαφροσύνην

18. καταφανεῖς] καταφανές Tolos.

nente, conditum inauguratumque est sanctuarium: sic locum merito appellant, eorum vestigiis interdictum, qui rei divinae non operantur. Hinc inde procurrentia transversi spatii latera, inter se aequalia sunt: spatium vero in directum porrecti pars illa, quae vergit ad occidentem, alteram superat quantum satis est ut figuram crucis efficiat. Quod ad tectum attinet, quidquid imminet sanctuario, a medio Sophiae templo nulla re differt, praeterquam magnitudine, qua illi cedit. Enimvero arcus quatuor, eodem educto modo atque connexos, aedificium supereminet rotundum ac fenestratum: cui imposita testudo sphaerica in aere pendere, nec solida niti videtur fabrica, quamvis firmitatis plurimum habeat. Ac medium quidem tectum ita constructum est: in lateribus autem quatuor, de quibus dixi, culmina sunt, medio illi magnitudinis paria. Hoc unum deest, quod orbiculatae testudini nullae subsunt fenestrae. Perfecto sanctuario, nemini obscurum esse voluerunt apostoli, delectari se et magnopere gloriari cultu ab imperatore sibi exhibito. Siquidem ignota prius ac penitus abdita, tunc omnibus notuerunt corpora apostolorum Andreae, Lucae atque Timothei, non dedignantium, opinor, Augusti fidem, sed ipsi palam permittentium, ut accederet, inspi-

δρῶντι τε αὐτοὺς καὶ προσιῶντι καὶ ἀπτομένῳ τῆς ἐνθὲνδε ὠφελείας τε καὶ περὶ τὸν βίον ἀσφαλείας ἀπόνασθαι. ἐγνώσθη δὲ ὧδε.

Κωνσταντῖνος μὲν βασιλεὺς τοῦτον δὴ τὸν νεῶν ἕς τε τὴν τιμὴν καὶ τὸ ὄνομα τῶν ἀποστόλων ἔδειματο, τὰς θήκας γενέσθαι 5 αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἕς τὸ ἔπειτα βασιλεύσουσιν ἐνταῦθα τάξας, οὐκ D ἀνδράσι μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναιξίν οὐδέν τι ἤσσον· ὅπερ καὶ διασώζεται ἕς τόνδε τὸν χρόνον· οὗ δὴ καὶ Κωνσταντίνου τοῦ πατρὸς τὸν νεκρὸν ἔθετο. ἀποστόλων δὲ σώματα ἐνταῦθα εἶναι ὡς ἤκιστα ἐπισημήνατο, οὐδέ τις ἐνταῦθα ἐφαίνετο χώρος σώμασιν 10 ἁγίοις ἀνεῖσθαι δοκῶν. ἀλλὰ νῦν Ἰουστινιανοῦ βασιλέως ἀνοικοδομουμένου τὸ ἱερὸν τοῦτο, οἱ λιθουργοὶ τὸ ἔδαφος διώρυσσον ὄλον, τοῦ μὴ τι ἄκοσμον τῆδε λειεῖφθαι· θήκας δὲ ξυλλύνας ἐνταῦθά πη ἀπημελημένας τεθέανται τρεῖς, γράμμασιν ἐγκειμένοις σφίσι δηλούσας, ὡς Ἀνδρέου τε καὶ Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου τῶν 15 ἀποστόλων σώματα εἶναι· ὅπερ ἀσμενέστατα βασιλεύς τε αὐτὸς καὶ Χριστιανοὶ ξύμπαντες εἶδον, πομπὴν τε αὐτοῖς καὶ πανήγυριν P 15 ἐπιτετετελεκότες, τῇ τε περὶ αὐτοὺς τιμῇ ἔξοσιωσάμενοι τὰ εἰωθότα καὶ περιστελλαντες τὰς θήκας αὐθις τῇ γῆ ἔκρυψαν, οὐκ ἄσημον οὐδὲ ἀγέτονα λιπόντες τὸν χώρον, ἀλλὰ σώμασιν ἀπο- 20 στόλων ἀκειμένον καταστησάμενοι ξὺν εὐσεβείᾳ. εὐδηλον δὲ ὡς V 402 ἀμειβόμενοι, ὅπερ μοι εἴρηται, οἱ ἀπόστολοι οἶδε τὴν ἕς αὐτοὺς βασιλέως τιμὴν πεφήνασι τοῖς ἀνθρώποις ταῦν. βασιλέως γὰρ εὐσεβοῦντος οὐδὲ ἀποφοιτᾶ τῶν ἀνθρωπίων τὰ θεῖα πραγμάτων,

19. ἀγέτονα] ἀγνώστα Pm.

ceret, contractaret, et quod inde provenit ad vitam adiumentum praesidium-que caperet. Ita vero detecta sunt.

Constantinus Augustus aedem apostolis hanc posuerat, eorumque gloriae et nomini consecrarat, decreto addito, ut cum sibi tum aliis in imperium successuris, foeminis iuxta ac maribus, ibi sepulcra fierent: quod etiamnum servatur. Illic et Constantini patris cadaver condiderat. Nullam autem notam reliquerat, quae ibi iacere apostolos testaretur; nec locus ullus apertum offerebat conditorii sacrorum corporum. At nunc, cum hoc templum Iustinianus Augustus reficeret, artifices, effosso positas pavimento, ne quid restaret male compositum, ligneos viderunt locales tres, illic habitos derelecti, ac suis significantes inscriptionibus, Andreae, Lucae ac Timothei apostolorum inesa corpora, quae imperator ipse Christianique omnes maxima cum voluptate spectarunt. His pompa ac festi celebritate ornatis, solitisque honoribus rite persolutis, oculos locales humo denuo mandarunt; ac ne locus nota ad memoriam insigni et frequentia careret, apostolorum corporibus illum pie dedicarunt. Nec dubium est, quod dixi, quin hi apostoli, in praemium honoris sibi ab imperatore habiti, se nunc hominibus ex-

ἀλλ' ἐπιμύνησθαι τε καὶ ἐμφιλοχωρεῖν τῇ ἐς τοὺς ἀνθρώπους
B ὁμίλῳ φιλεῖ.

Τίς δ' ἂν τὸν Ἀκακίου σιωπῆ νεών; ὄνπερ καταπεπονη-
κότα περιελὼν ἐξ αὐτῶν θεμελίων ἀνέστησε, μέγεθος περιβεβλη-
μέμον θανμάσιων ἤλικον· ὅς κίοισι μὲν ἐπῆρται πανταχόθι λευ-5
καῖς ὑπεράγειν; λίθῳ δὲ τὰ ἐδάφη παραπλησίῳ ἡμφίσταται, ὡν-
περ ἀστράπτει τοσοῦτον ἢ αἰγλή ὥστε καὶ δόξαν παρέχεσθαι ὅτι
δὴ χίοισιν ὁ νεὸς ἅπας κατάρρητός ἐστι. στοαὶ δὲ αὐτοῦ προβέ-
βληνται δύο, περιστυλος μὲν ἄτερα οὖσα, ἣ δὲ πρὸς ἀγορὰν νε-
C νευκυῖα. μικροῦ μετὰ τὸ μαρτύριον ἐκείνο παρῆλθεν εἰπεῖν, ὃ Πλά-10
τωνι ἀνεῖται ἀγίῳ, ἱεροπρεπὲς τε ὡς ἀληθῶς ὄν καὶ σεμνὸν ἄγαν,
οὐ πολλῶ τῆς ἀγορᾶς ἄποθεν, ἣ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπώνυ-
μός ἐστιν· ἔτι μέντοι τὸν Μωκίῳ μάρτυρι ἀνεμῆνον ναὸν, οὗπερ
τὰ ἱερὰ πάντα μεγέθει ἐλάσσω. πρὸς δὲ καὶ τοῦ Θύρσου μάρ-
τυρος ἕδος καὶ μὴν τὸ Θεοδώρου ἁγίου τέμενος πρὸ τῆς πόλεως 15
κεκμενον ἐν χώρῳ καλουμένῳ Ῥησίῳ, καὶ τό τε Θέκλης μάρτυρος
ἱερὸν, ὃ παρὰ τὸν τῆς πόλεως λιμένα ἐστίν, ὄνπερ ἐπώνυμον Ἰου-
D λιανοῦ συμβαίνει εἶναι, καὶ τὸ Θεοδότης ἁγίας ἐν προαστείῳ κα-
λουμένῳ ἐβδόμῳ. ταῦτα γὰρ ἅπαντα οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ
θεῖου Ἰουστίνου βασιλεύοντος ἐκ θεμελίων ἐδείματο, ἀπαγγέλλε-20
σθαι μὲν οὐ ῥᾶδια λόγῳ, θανμάζεσθαι δὲ ὄψει κατὰ τὴν ἀξίαν
ἀμήχανα. ἔλκει τὸν λόγον ἐς αὐτὸν ὃ Ἀγαθονίκου τοῦ ἁγίου νεὸς
καὶ βιάζεται οὐδὲ φωνῆν ἔτι ἔχοντα οὐδὲ ὀνόματα ἐφαρμόσαι τοῖς
πράγμασι. διόπερ ἡμῖν μὲν ἄχρι τοῦδε εἰπεῖν ἀποχρήσει· φρά-

16. Ῥησίῳ] Ρισίῳ P. φησίῳ CH.

hibuerint. Nam ubi religiosus est princeps, non refugiant a mortalibus su-
peri: sed cum illis versari gaudent et amica consuetudine congregari.

Quis Acacii templum silentio praetereat? quod ille, cum ruinosum es-
set, disiecit, restituitque a fundamento, mirifice ampliatus. Ipsum ubique
sustinent columnae candoris eximii. Solum simili constratum est marmore:
unde tantus proficiscitur splendor, ut toti templo infusa nix videatur. Prae-
structae sunt porticus duae: quarum altera columnata est, altera ad forum
vergit. Parum abfuit quin Martyrium S. Platoni sacrum praetermitterem,
splendidum sane atque augustum, ac vicinum foro Constantini: templum item
Mocii martyria, omnium maximum: necnon Thyrsi itidem martyris, et quod
ante urbem S. Theodoro in Rhesis positum est: aedemque Theclae marty-
ris ad urbis portum, qui nomen habet a Iuliano: ac templum S. Theodotae
in suburbano, quod Hebdomon sive Septimum vocant. Nam illa omnia prin-
ceps hic noster, quo tempore Iustinus avunculus imperabat, a fundamentis
aedificavit: quae nec facile quis describere, nec pro merito mirari spectator
possit. S. Agathonici templum orationem ad se trahit, mihi quoque nec vocem
nec vocabula habenti rebus apta vim affert. Mentionem eius fecisse conten-
ti, ipsius nitorem et absolutam numeris omnibus magnificentiam aliis enarran-

σαι δὲ αὐτοῦ τό τε κάλλος καὶ τὸ ἐς ἅπαντα μεγαλοπρεπὲς ἑτέροις ἀφιέμεν, οἷς ἂν ὁ λόγος ἀκμάζων τε καὶ οὕτω πεπονηκῶς παντά-
πασιν εἴη.

ε'. Καὶ ἄλλα δὲ τεμένη ἐν τῷ καλουμένῳ Ἀνάπλω καὶ κατὰ P 16
5 τὴν ἀντιπέρας ἥπειρον εὐρῶν οὐ πρόποντά τινι τῶν ἡγίων ἀνεῖσθαι,
ἔτι μέντοι καὶ ἀμφὶ τὸν κόλπον, ὅπερ Κέρας οἱ ἐπιχώριοι Κε-
ροέσση τῇ Βύζαντος μητρὶ τοῦ τῆς πόλεως οἰκιστοῦ ἐπωνύμως
καλοῦσιν, ἐν τοῖς ἅπασιν ἐπιδέδεικται πολυτέλειαν ἐπιτηδείως βα-
σιλεῖ ἔχουσαν, ἅπερ ἐγὼ αὐτίκα δηλώσω, ὑπεῖπὼν πρότερον ὄντινα
10 διακοσμεῖ τρόπον ἢ θάλασσα τὸ Βυζάντιον.

Πρὸς τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονία καὶ ἡ θάλασσα ἐν καλῷ τίθεται
ἀμφ' αὐτὸ μάλιστα ἐγκολπουμένη τε καὶ εἰς πορθμοὺς ξυναγο- B
μένη καὶ χρομένη ἐς πέλαγος μέγα, ταύτῃ τε τὴν πόλιν εὐπρόσω-
πὸν τε διαφερόντως ἐργαζομένη καὶ σκέπας λιμένων ἡσύχιον τοῖς
15 ναυτιλλομένοις παρεχομένην, τὰ τε εἰς τὴν δίαίταν εἴπορον καὶ
τὰ ἐς τὴν χρεῖαν εὐδαίμονα. πελάγη γὰρ δύο ἀμφ' αὐτὴν ὄντα,
ὃ τε δὴ Αἰγαῖος καὶ ὁ Εὐξείνος καλούμενος πόντος, ξυνίασιν ἀλ-
λήλοισ ἐς τὰ πρὸς ἕω τῆς πόλεως, καὶ ξυγκρουόμενα τῇ τοῦ ἡσίου
ἐπιμυξία, ταύτῃ τε τὴν ἥπειρον τῇ ἐσβολῇ βιαζόμενα, καλλωπι-
20 ζουσι κύκλω τὴν πόλιν. πορθμοὶ τοίνυν αὐτὴν περιβάλλουσι τρεῖς,
ἀλλήλοισ μὲν ἀπερηρισμένοι, ἐς κάλλος δὲ αὐτῇ διατεταγμένοι
καὶ χρεῖαν, περιπλεῖσθαι μὲν ἡδιστοὶ ἅπαντες, ἀποσκοπήσασθαι C
δὲ ποθεινοὶ, ἐνορμίσασθαι δὲ λίαν εὐλιμένες. καὶ ὁ μὲν αὐτῶν
μέσος ἐκ πόντου προΐων τοῦ Εὐξείνου εὐθὺ τῆς πόλεως ὡς δια-
25 κοσμήσων αὐτὴν ἔεται, ἐφ' ἐκότερα δὲ ἄμφω τὰ ἡπίερω διακε- H 9

dam relinquimus, quibus ad dicendum satis vegeta est necdum plane de-
fessa mens.

5. In anaplo et adversa continente, praeterea circa sinum ab indigenis dictum Ceras, de nomine Ceroëssae, matris Byzantiae, qui urbem condidit; cum templa nullo caelitem digna vidisset Iustinianus, in omnibus magnificentiam ostendit vere imperatoriam: quae ego mox declarabo, ubi dixerō, quomodo mare Byzantium decoret.

Augēt Byzantii felicitatem opportunitas maris: quod circum hanc urbem ita se terrae inānuat, in freta cogit, effunditque in vastum pōlagus, ut ea re ad aspectum urbs praeclarissima sit, tranquillo portuum praesidio navigantes invitet, annonam accipiat copiosam, et rebus ad vitae usus commodis abundet. Duo namque maria, quibus cingitur, Aegaeum videlicet ac Pontus Euxinus, ad latus urbis orientale cōeunt, seque undis promiscuis sic collidunt, ut continentem distrahant sua illa irruptione, et urbem amoenissime circumplectantur. Igitur hanc freta ambiunt tria, inter se coherentia, et cum ad ornatum, tum ad commoditatem disposita. Nullum est quod non suavissime obeatur navi, oculos reficiat, et portum facillimum praebet appellentibus. Ac medium quidem e Ponto Euxino prodians, urbem recta po-

κλήρωται. ὣν δὴ ταῖς ὄχθαις πεπίεσται, ἐπιφρίττων τε καὶ γαυ-
 ρουμένῳ ῥοικῶς, ὅτι δὴ ἐποχούμενος τῇ τε Ἀσίᾳ καὶ τῇ Εὐρώπῃ
 προσβαίνει τῇ πόλει. δόξαις ἂν ποταμὸν τεθεῖσθαι ἐπίπροσθεν
 προσηγεῖ τῷ ῥείθρῳ ἴοντα. ὁ δὲ δὴ αὐτοῦ ἐν ἀριστερᾷ θλίβεται
 μὲν ἐκατέρωθεν ἐπὶ μακροτάταις ταῖς ἀκταῖς, τὰ τε ἄλση καὶ ὄ
 λειμώνων κάλλη καὶ τὰ ἄλλα τῆς ἀντιπέρας ἡπείρου ἐνδεικνύμενος
 V 403 ὑποκείμενα τῇ τῆς πόλεως ὕψει. εὐρύνεται δὲ τὸ ἐντεῦθεν ἕξω-
 D θούμενος αὐτῆς πρὸς ἄνεμον νότον καὶ τῆς Ἀσίας αὐτῆς ὡς προ-
 ρωτάτω ἀποκομίζων. ἀλλὰ καὶ ὡς περιβάλλον διαμένει τὴν πό-
 λιν τὸ ῥόθιον ἄχρι ἐς δούνα που τὸν ἥλιον. ὁ δὲ τρίτος πορθ- 10
 μὸς τοῦ μὲν πρώτου ἐχόμενος ἐπὶ δεξιᾷ, ἐκ δὲ Συκῶν τῶν καλου-
 μένων ἀρχόμενος, ἐπιπλεῖστον διήκει τῆς πόλεως πρὸς βορρῶν ἄνε-
 μον, οὗ δὴ ἐς κόλπον τελευτῶν παύεται. οὕτω μὲν οὖν στεφα-
 νοῖ τὴν πόλιν ἢ θάλασσα, ἐκδέχεται δὲ ἀνὰ τὸ λειπόμενον ἢ γῆ,
 μεταξὺ τοσαύτη οὕσα, ὅσον τὴν ἀπὸ τῆς θαλάττης στεφάνην ἐν- 15
 P 17 ταῦθα ζυνοῖσθαι. πρᾶννεται δὲ διηκεῖς ὁ κόλπος οὗτος καὶ
 ἀναθολοῦσθαι οὐδαμῇ πέφυκεν, ὥσπερ ὀριῶν τῷ κλύδωνι κειμέ-
 νων ἐνταῦθα καὶ σάλου τὸ ἐνθένδε παντὸς τῇ τῆς πόλεως εἰργο-
 μένου τιμῇ. χειμῶνος δὲ, ἂν οὕτω τύχη, καὶ ἀνέμων σκληρῶν
 τοῖς τε πελάγεσι καὶ τῷ πορθμῷ ἐπιπεσόντων, ἐπειδὴν ἐς τὴν εἰς- 20
 ὁδον ἵκωνται τοῦ κόλπου αἱ νῆες, ἀκυβέρνητοι τε τὸ λοιπὸν ἴασι
 καὶ ἀπροβουλεύτως ὀρμίζονται. ἐς σταδίου μὲν γὰρ πλεῖον ἢ
 τεσσαράκοντα τὸ περίμετρον τοῦ κόλπου διήκει, λιμὴν δὲ ὅλος
 πανταχῇ ἔστιν· ὥστε ἀμέλει ὀρμιζομένης ἐνταῦθα νηὸς ἢ μὲν πρῶτα
 τῇ θαλάσῃ ἐπῆραι, ἢ δὲ πρῶρα ἐν τῇ γῇ κἀθῆται, ὥσπερ ἀλλή- 25

tis, ut decus afferat. Hinc inde geminae appositae sunt continentes, quarum
 littoribus premitur, aquas crispans, ac simile superbienti, quod Asiae Euro-
 paeque innixum ad urbem accedat: fluvium placido labentem agmine videre
 tibi videaris. Quod vere ad laevam est, longissimis littoribus utrinque strin-
 gitur, lucos, pratorum amoenitates, caeterasque oppositae continentis deli-
 cias exhibens, subiectas oculis civitatis. Inde porro evolutum meridiem ver-
 sus, et ab Asia procal recedens, sese explicat: nec tamen vel sic absistit
 urbem alligere ad partem usque occidentalem. Tertium fretum, a dextera
 coniunctum primo, ex regione, quam Syconam vocant, longissime allabitur
 urbis lateri aquilonari, ubi in sinum desinit. Sic mare urbem coronat: reli-
 quam terra excipit, tante interstitio, quantum satis est ut vinculum sit illius
 coronae, quam aequor efficit. Sinus hic semper tranquillus, minime turbari
 solet: quasi terminus tempestatum hic fixus esset, atque inde procellam omnem
 excluderet urbis honor ac reverentia. Si forte venti vehementiores incum-
 bant, ac maria fretumque concitent, simul navigia sinus fauces intrarunt,
 nullo agente pergunt, et quocumque sors tulerit appellantur. Plus x l. sta-
 dia sine sinu ambita colligit, ac totus est ubivis portus. Quapropter appli-

λοις τῶν στοιχείων ἀμιλλωμένων, ὁπότερον ἂν αὐτοῖν δύναιτο μᾶλλον τὴν ἐς τὴν πόλιν ἐν ἔργῳ λαβεῖν ὑπουργίαν.

ζ'. Τὰ μὲν οὖν τοῦ κόλπου τοῦδε τοιαῦτά ἐστι. βασι- Β
λεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς κάλλος ἀμφ' αὐτὸν ἐξ οἰκοδομίας πεποιημέ-
5 νος ἐπιφανέστερον ἐξεργάσατο. τὸ τε γὰρ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ κόλ-
που Λαυρεντίου ἁγίου μαρτύριον ἀφεγγές τε τὰ πρότερα ὄν καὶ
σκοδτους ἀτεχνῶς ἐμπλεον μεθαρμοσάμενος, ὡς διὰ βραχέων εἰπεῖν,
ἐς τὸν νῦν φαινόμενον ἀνέθηκε τρόπον. καὶ αὐτοῦ ἐπίπροσθεν
τὸν τῆς Θεοτόκου νεῶν ἐν χώρῳ καλουμένῳ Βλαχέρναις τοιοῦτον
10 δεδημιουργηκεν οἷός μοι ἔναγχος δεδιήγηται. ἐπέκεινά τε Πρίσκῳ C
καὶ Νικολάῳ ἁγίοις ἱερὸν ὑποδομήσατο, καινουργήσας αὐτὸ, οὗ
δὴ οἱ Βυζάντιοι ἐμφιλοχωροῦντες ἐνδιατρίβουσιν ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖ-
στον, πῆ μὲν σέβοντες καὶ τεθηπότες τοὺς ἁγίους ἐνδήμους γινο-
μένους, πῆ δὲ τῆς τοῦ τεμένους ἀπολαύοντες εὐπρεπείας, ἐπεὶ τῆς
15 θαλάσσης τὸ ῥόδιον βιασάμενος βασιλεὺς ὑπερθέν τε τοῦ κλυδώ-
νιου ἐπὶ μακρότατον ἐνθήμενος τὰ θεμέλια τὸ ἱερὸν κατεστήσατο.

Κατὰ δὲ τοῦ κόλπου τὰ πέρας ἐν τε τῷ ἀνάντει καὶ ἰσχυρῶς
δρῆθῆναι τέμενος ἐκ παλαιοῦ Κοσμᾶ τε καὶ Λαμιανῶ ἁγίοις ἀνεῖται·
οὗ δὴ αὐτὸν πασε νεροσηκότα πικρότατα καὶ δόκησιν παρεχόμενον D
20 ὅτι δὴ ἀποθάνοι, πρὸς τε τῶν ἰατρῶν ἀπολελειμμένον ἅτε δὴ ἐν
νεκροῖς κείμενον, ἐς ὄψιν ἐλθόντες ἐσώσαντο οἱ ἄγιοι οὗτοι ἐκ τοῦ
παραδόξου καὶ τοῦ παραλόγου καὶ ὀρθὸν ἔστησαν. οὗς δὴ εὐγνω-
μοσύνη ἀμειβόμενος ὅσα γε τὰ ἀνθρώπεια, ὅλως ἐνυλλάξας τε
καὶ μετασκευασάμενος τὴν προτέραν οἰκοδομίαν ἄκοσμόν τε καὶ

cata huc navi, puppim mare sustentat; prora telluri insidet: perinde quasi
ambo haec elementa inter se certent, utrum civitati melius serviat.

6. Is plane est sinus ille. Justinianus vero Aug. ipsi decus ac splen-
dorem addidit, aedificiis circumstructis. Siquidem ad sinus laevam, S. Lau-
rentii martyrium, caecum antea ac valde tenebriosum, in eam, ut dicam
brevissime, quam hodie cernimus, mutando formam, refecit. Ultra illud, ae-
dem deiparae in Blachernis talem posuit, qualem paulo supra descripsi. Post
SS. Prisco ac Nicolao novum templum aedificavit; quod frequentare gaudent
Byzantii, partim cultu et admiratione Sanctorum praesentium. partim volu-
ptate illecti, quam ex aspectu capiunt concinnitatis templi. Scilicet impera-
tor, illata vi maris fluctibus, in alto procul fundamenta iecit, quibus aedem
impesuit.

Ad extremum sinum, in aedivi arduoque admodum loco, SS. Cosmae et
Damiani templum erat antiquum; ubi illi aliquando tam graviter laboranti,
ut iaceret exanimi similia, et a medicis depositus, pro mortuo haberetur,
conspicui hi caelites inopina ac mirabili plane ope attulerunt salutem, eum-
que relevaverunt. Quibus ille ut se gratum, quoad homini licet, praestaret,
mutata prorsus et in aliam redacta formam structura veteri, utpote incon-
cinnam ac vili, nec talibus tantisque digna caelicolis, templum nitore, magni-
Procopius III.

ἄδοξον οὖσαν οὐδὲ ἀξιώχρεων τηλέκοις ἀγίοις ἀνεῖσθαι, κάλλει τε
 P 18 καὶ μεγέθει τὸν νεῶν κατελάμπρονε καὶ φωτὸς αἴγλη, ἄλλα τε
 πολλὰ οὐ πρότερον ὄντα ἀνέθηκεν. ἐπειδὴν δὲ τινες ἀρρωστήμα-
 σιν ὀμιλήσαιεν ἰατρῶν κρείττοσιν, οἶδε τὴν ἀνδρωπεῖαν ἀπογόν- 5
 τες ἐπικουρίαν ἐπὶ τὴν μόνην αὐτοῖς ἀπολελειμμένην ἐλπίδα χω-
 ροῦσι, καὶ γενόμενοι ἐν ταῖς βάρεσι πλέουσι διὰ τοῦ κόλπου ἐπὶ
 τοῦτον δὴ τὸν νεῶν. ἀρχόμενοι δὲ τοῦ εἴσπλου εὐθὺς ὀρώσιν
 ὥσπερ ἐν ἀκροπόλει τὸ τέμενος τοῦτο ἀπροσημνόμενον τε τῇ τοῦ
 βασιλέως ἐγγνωμοσύνη καὶ παρεχόμενον τῆς ἐντεῦθεν ἐλπίδος αὐ- 10
 τοῖς ἀπολαύειν.

Τοῦ δὲ κόλπου ἐπὶ θάτερα μαρτύριον οἰκοδομησάμενος βα-
 σιλεὺς οὐ πρότερον ὄν ἀνέθηκεν Ἀνθίμῳ μάρτυρι παρ' αὐτὴν μά-
 λιστα τὴν τοῦ κόλπου ἡῖονα. καὶ τὰ μὲν κράσπεδα τοῦ ἱεροῦ
 B πραῦνομένη ἐπικλυζόμενα τῇ τῆς θαλάσσης ἐπιροῆ τὸ εὐχαρι 15
 ἐπιεικῶς ἔχει. οὐ γὰρ ξὺν θορόβῳ τὸ κλυδώνιον ἐπανεστηκὸς εἶτα
 V 404 εἰς τοὺς ἐκείνη λίθους ἀράσσεται, οὐδὲ μεγάλα τὸ κῦμα ἤχησαν,
 οἷά γε τὰ θαλάσσια, καὶ σχιζόμενον ἀποκρίνεται εἰς εἶδος ἀφρώ-
 H 10 δες, ἀλλὰ πρόβεισι μὲν προσηγές, σιωπηλὸν δὲ ὄν ἐπιπαύει τῆς γῆς,
 ἀναστρέφει δὲ μόνον. ἐκδέχεται δὲ τὸ ἐνθένδε ἀπλή ὀμαλή τε 20
 καὶ λίαν ὑπτία, μαρμάρους μὲν πανταχόθεν κεκομψευμένη καὶ κί-
 σιν, ὄψει δὲ ὠραιζομένη τῇ ἐς τὴν θάλασσαν. στοὰ μετὰ ταύ-
 την καὶ ὁ νεὸς ἐντὸς ἐν τετραγώνῳ ἐς ὕψος ἐπῆρται λίθων εὐπρε-
 C πεία καὶ χρυσῷ κατακεχυμένῳ καλλωπιζόμενος. τοσοῦτον δὲ
 προέχει μόνον τοῦ εὐρους τὸ μήκος ἐς ὅσον δὴ χῶρον τὸν ἀβέβη- 25
 λον, ἐν ᾧ τὰ ὄργια τὰ ἄρρητα τελεῖσθαι θέμις, κατὰ τὴν πλε-

1. τηλικούτοις ἀνεῖσθαι ἀγίοις CH.
ibid. ὀμαλή τε] ὀμαλή τις H.

19. μόνον] μένον Tolos.

tudine, luminis copia illustre reddidit, ac multa alia, quibus carebat, benignissime contulit. Qui morbis arte medica valentioribus tenentur impliciti, ex humani auxilii desperatione ad spem sibi unam in illis reliquam se convertunt, et per sinum scaphis ad templum hoc devehunt. Statim ut solvunt, ipsum tanquam in arce conspiciunt, grati principis munificentia gloriosum, ac spem ipsis bonam ostentans.

Trans sinum, novum imperator martyrium extruxit dicavitque Anthimo martyri in ipso sinus littore. Templi crepido, leni plausa maris allapsu, visum lucundissime oblectat. Neque enim elata unda positus ibi saxis illiditur, nec fluctus, ut in mari fit, gravi cum murmure fracti expumant; sed modeste accedunt, terramque allambunt taciti, ac placide sese referunt. Deinde planissimum patet atrium, marmoribus undique et columnis renidens: ex quo pulcher est in mare prospectus. Ultra est porticus: tum se templum attollit, intus quadratum, et marmoribus scite compositis auroque illito decorum. Longitudo tantum superat latitudinem, quantum in latero orientali porrigitur

ράν, ἢ πρὸς ἀνίσχοντά ἥλιον τέτραπται, διήκειν ξυμβάλει. ταῦτα μὲν οὖν τῆδέ πη ἔχει.

ζ. Ἐπέκεινα δὲ κατ' αὐτὸ μάλιστα τοῦ κόλπου τὸ στόμα D
 Εἰρήνης μάρτυρος ναὸς ἴδρυται. ὃς δὴ οὕτως μεγαλοπρεπῶς τῷ
 5 βασιλεῖ ὄλος ἐξεργασται ὡς οὐκ ἂν ἔγωγε φράσαι ἰκανῶς ἔχοιμι.
 ἀντιφιλοτιμούμενος γὰρ τῇ θαλάσῃ ἀμφὶ τοῦ κόλπου τῇ εὐπρε-
 πείᾳ, ὥσπερ ὄρυμ περιφερεῖ ἐγκαλλώπισμα τὰ ἱερά ταῦτα ἐντέθει-
 κεν. ἀλλ' ἐπεὶ τούτου δὴ τοῦ τῆς Εἰρήνης νεῶ ἐπεμνήσθην, καὶ
 τὸ ἐκείῃ ξυνεχθὲν οὗ μοι ἀπὸ τρόπου τῆδε γεγράφεται. ἐν-
 10 ταῦθα ἔκειτο λείψανα ἐκ παλαιοῦ ἀνδρῶν ἀγίων οὐχ ἥσσον ἢ τεσ-
 σαράκοντα· οἱ στρατιῶται μὲν Ῥωμαῖοι ἐτύχχανον ὄντες, ἐν λε-
 γεῶνι δὲ δυοκκοιδεκάτῳ ἐτάττοντο, ἢ ἐν πόλει Μελιτηνῇ τῆς Ἀρ-
 μενίας τὸ παλαιὸν ἴδρυτο. ἤνικα τοίνυν οἱ λιθοδόμοι διώρυσσον
 οὐπὲρ ἐπεμνήσθην ἀρτίως, κιβώτιον εὖρον γράμμασι σημαῖνον ὡς P 19
 15 λείψανα ἔχοι τούτων δὴ τῶν ἀνδρῶν. ὅπερ ἐξήνεγκε λεληθὸς τέως
 ἐξεπίτηδες ὁ θεός, ἅμα μὲν πιστούμενος ἅπαντας ὡς τὰ βασιλέως
 ἀσμενέστατα ἐνδέδεκται δῶρα, ἅμα δὲ καὶ τοῦ ἀνδρός τὴν ἀγα-
 θοεργασίαν ἀμείψασθαι διατεινόμενος χάριτι μείζονι. ἐτύχχανε
 γὰρ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς χαλεπῶς ἄγαν τοῦ σώματος ἔχων, ἐπεὶ
 20 ρεύματος δεινὸν τι χρῆμα κατὰ τὸ γόνυ ἐπιπεσὸν συντριβῆ ταῖς
 ὀδύναϊς τὸν ἄνδρα ἐποίησεν· οὐπὲρ οἱ αὐτὸς αἰτιώτατος ἦν. ἐν
 γὰρ ταῖς ἡμέραις ἀπάσαις, ἀπὲρ τὴν Πασχαλίαν ἑορτὴν προτε-
 ρεύουσαι νηστεῖαι καλοῦνται, σκληρὰν τινα βιοτήν ἔσχε μὴ ὅτι βα- B
 σιλεῖ ἀλλόκοτον οὕσαν, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπῳ ἀμηγέτη τῶν πολιτι-

17. ἀγαθοεργασίαν] ἀγαθοεργίαν H. Conf. p. 45 c. 115d. 22. Πα-
 σχαλίαν] πασχάλειον H.

locus religione sanctissimus; ubi sacris licet ineffabilibus operari: sed haec haec tenus.

7. Post ad ipsas sinus fauces situm est Irenes martyris templum, quod totum adeo magnifice imperator extruxit, ut me illi describendo imparem fatear. Is enim ornandi sinus studio ambitiose cum mari certans, tanquam molli rotundo gemmas nitidas, sic ei templa haec addidit. Sed quando huius templi Irenes mentio incidit, rei, quae ibi contigit, non aliena erit narratio. Iacebant illic iam inde olim repositi cineres Sanctorum x l. Hi Romani fuere milites legionis duodecimae, quam quondam stationariam habuit urbs Armeniae Melitane. Ergo artifices, cum in eo, de quo memini proxime, loco foderent, arcam invenerunt, inscriptione significantem, se eorum cineres complecti. Haec prius abditam eo deus consilio protulit in lucem, ut omnibus declararet acceptissima sibi esse Augusti dona, eiusque beneficentiam maiori gratia remuneraretur. Aegrotabat enim Iustinianus Augustus et illapsa in genu magna humoris copia graviter cruciabatur. Quem ille morbum sibi ipse accersiverat; toto eo tempore, quod Paschali festo superius appellatur ieiunium, victam colere solitus asperum, nec solum a principe, sed ab homine

κῶν ἀπτομένῳ. δυοῖν γὰρ ἡμέραιν διεγεγόνει ἐς αἰ ἀπόσιτος ὢν, καὶ ταῦτα μὲν ὄρθρου βαθέος διηνεκὲς ἐκ τῶν στρωμάτων ἔξανιστάμενος καὶ προεγρηγορῶς τῆς πολιτείας, αἰεὶ τε αὐτῆς ἔργῳ καὶ λόγῳ διαχειρίζων τὰ πράγματα, ὄρθριός τε καὶ μεσημβρινός, καὶ οὐδέν τι ἤσσοι ἐπιτυκτίδιος. πόρρω γὰρ τῶν νυκτῶν ἐς κολίτην ἔλθων ἔξανίστατο αὐτίκα δὴ μάλα, ὥσπερ χαλεπῶς τοῖς στρώμασιν ἔχων. καὶ ἤνικα δὲ πού τροφήν αἴροίτο, οἴνου μὲν καὶ ἄρτου καὶ τῶν ἄλλων ἐδωδίων ἐκτὸς ἔμενε, βοτάνας δὲ ἤσθιε μόνον, καὶ

C ταύτας ἀγρίας ἐπὶ χρόνου μῆκος τεταριχενμένης ἅλσι τε καὶ ὄξει, δὲ τε πότος αὐτῷ ὕδωρ ἔγινετο μόνον. οὐ μέντοι οὐδὲ τούτοις κα- 10
 • τακορῆς γέγονε πώποτε, ἀλλὰ καὶ ἤνικα δαῖτα αἴροίτο, ἀπογευσάμενος τούτων δὴ τῶν αὐτῷ ἐδωδίων, εἶτα μεθίλει, οὐπω ἐδοδοκῶς τὰ αὐτάρκη. ἐντεῦθεν τοίνυν τὸ πάθος ἀκμάσασιν τὴν ἀπὸ τῶν λατρῶν ἐπικουρίαν ἐνεκίχηκε, καὶ χρόνος τῷ βασιλεῖ πολὺς ἐν ταύταις δὴ ταῖς δόξαις ἐτριβή. μεταξὺ δὲ τὰ περὶ τῶν δεδη- 15
 λωμένων λειψάνων ἀκούσας, τῆς ἀνθρωπείας ἀφέμενος τέχνης,

D ἐπὶ ταῦτα τὸ πρᾶγμα ἤγε, τὴν ὑγίαν ἐπισπώμενος τῇ ἐς αὐτὰ πίστει, καὶ δόξης τῆς ἀληθοῦς ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ἀπώνατο. οἱ μὲν γὰρ ἱερεῖς τὸν δίσκον ἐπὶ τὸ τοῦ βασιλέως ἐτίθειντο γόνυ, ἀφανίζεται τὸ πάθος εὐθὺς, σώμασι δεδουλωμένοις τῷ θεῷ βιασθέν. 20
 ὅπερ ἀμφίλεκτον ὁ θεὸς οὐ συγχωρῶν εἶναι, σημεῖον τῶν πραττομένων ἐνδείκνεται μέγα. ἔλαιον γὰρ ἔξαπναλῶς ἐπιρρεῦσαν μὲν ἐκ τούτων δὴ τῶν ἁγίων λειψάνων, ὑπερβλύσαν δὲ τὸ κιβώτιον,

V 405 τῷ τε πόδε καὶ τὴν ἐσθῆτα τοῦ βασιλέως κατέκλυσε δλην ἀλουρ-

1. διεγεγόνει] διαγίγνετο Τοίσα.
 1. μενος CH.

2. ἔξανιστάμενος] ἐπανιστά-

etiam rerum civilium utcumque particeps abhorrentem. Biduum enim traducebat impastus, quamvis e lecto pro more suo corpus mollioretur primo diluculo, invigilans Reip. in cuius negotiis et re et voce tractandis nocturnum aequo ut matutinum ac meridiano tempore consueverat. Cum enim multa iam nocte cubitum ivisset, confectum surgebat, quasi strato offenderetur. Ad mensam, vino, pane caeterisque abstinebat edulibus, nec nisi oleribus, iisque agrestibus, sale et aceto diu maceratis vescabatur: eiusdem potus mera aqua. Ac ne his quidem sese unquam explebat: sed cum cibum caperet, sua illa feracula leviter delibata prius remittebat quam necessitati satisfacisset. Crudecens hinc morbus opem vixit medicinae, ac diuturnos dolores passus est imperator. Hoc interim spatio sacras reliquias inventas audit: tum arte humana valere iussa, se illis commendavit, sanitatem evocans pia credulitate. Quae vera persuasio ipsi in re maxime necessaria plurimum profuit. Nam simul ac sacerdotes imperatoris genu discum admoverunt, morbus evanuit, corporibus divino obsequio mancipatis coactus cedere. Qua de re nullam ambigendi locum reliquens deus, illustre editi miraculi signum dedit. Repente enim oleum ex sacris reliquiis effusum arculaque exundans, imperatoris pedes

γὼν οὖσαν. διὸ δὴ ὁ χιτῶν οὕτω καταβεβρεγμένος διασώζεται ἐν τοῖς βασιλείοις, μαρτύριον μὲν τῶν τηνικάδε γεγενημένων, σωτήριον δὲ τοῖς ἐς τὸ ἔπειτα πάθει περιπεσομένοις τισὶν ἀνηκίστως. ἦ. Οὕτω μὲν οὖν ὑπογράφεται Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ τὸ P 20
 5 Κέρας ὁ κόλπος. καὶ πορθμοῖν δὲ τοῖν ἄλλοιιν δυοῖν, ὡπερ ἐπεμνήσθην ἀρτίως, οἰκοδομαῖς τὰς ἡμόνας ἐς μέγα τι κάλλος ἐξεργασται τρῶπῳ τοιῷδε. ἱερὰ δὺο τῷ ἀρχαγγέλῳ Μιχαὴλ ἀνε-
 μένα καταντικρὸν ἀλλήλοιν ἐστῶτα τοῦ πορθμοῦ ἐκατέρωθι συν-
 10 στερᾶ εἰσπλέοντι τὸν Εὐξείνιον πόντον, τὸ δὲ δὴ ἕτερον ἐν τῇ ἀντι-
 πέρασ ἀκτῇ. Προόχθους μὲν ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ ἄνθρωποι τὴν H 11
 ἀκτὴν, ὅτι δὴ προβέβληται, οἶμαι, κατὰ πολὺ τῆς ταύτης ἡμόνος, τῶν δὲ Βρόχοι ἐπικαλεῖται, διαφθειρούσης τὰ δνόματα τῆς τῶν ἐπιχωρίων ἀγροίας τῷ μήκει τοῦ χρόνου. ταῦτα δὲ τὰ δύο τεμένη B
 15 οἱ μὲν αὐτῶν ἱερᾶς καταφραγμένα ὑπὸ τοῦ χρόνου θειώμενοι καὶ περιφοβοὶ γεγενημένοι ὡς μὴ αὐτίκα μάλα σφίσιν ἐμπέσοιεν, βα-
 σιλέως ἰδέοντο ἀνοικοδομήσασθαι ἄμφω ἐφ' οὐπερ σχήματος τὸ παλαιὸν ἦν. οὐ γὰρ οὖν τε ἦν ἐπὶ τούτου βασιλεύοντος ἐκ-
 κλησίαν τιὰ ἢ γίνεσθαι πρῶτον, ἢ καταπεπονηκυῖαν ἐπανορθοῦ-
 20 σθαι, ὅτι μὴ ἐκ χρημάτων βασιλικῶν, οὐκ ἐν Βυζαντίῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ πανταχῶθι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. βασιλεὺς δὲ αὐτίκα τῆς προφάσεως τυχὼν τῆσδε καθεῖλε μὲν ἐκάτερον ἐς τὸ ἔδαφος, ὡς μὴ τι ἀδοῖς τῆς προτέρας ἀκοσμίας ἀπολειφθῆναι. ἀπνοδο-
 μήματο δὲ τὸν μὲν ἐπὶ τοῦ Ἀνάπλου τρῶπῳ τοιῷδε. πετρῶν ἐμ- C

15. καταφραγμένα] καταρρακωμένα H. καταρρακωμένα C.

ac vestem purpuream benignissime rigavit. Quare vestis sic delibuta asservatur in regia, testimonio rei tunc gestae, et salutis futurae posteris, qui in morbos insanabiles delabentur.

8. Ita Iustinianus Augustus sinum Ceras ornavit: quod ad freta attinet alia duo, quae paulo supra memoravi, eorum quoque littora in hunc modum distinxit praeclarissimis aedificiis. Tempa duo Michaeli archangelo sacra, sibi que adversa, hinc inde freto imminabant: quorum alterum erat in Anaplo, ad laevam navigantium in Pontum Euxinum; alterum in opposito littore, quod, meo quidem iudicio, Proochthos ideo dixere veteres, quia longe ultra reliquam oram prominet: nunc Brochos appellant, vocabula per temporis longinquitatem corrumpente indigenarum inscitia. Cum templa illa aevo dirupta cernerent utriusque sacerdotes, ac ne ruina propediem opprimerentur vehementer timerent, imperatori supplicarunt ut ambo in formam pristinam restitueret. Neque enim illius principatu, vel nova condi, vel ruinosae ecclesiae reparari ulla poterat, nisi Caesareis sumptibus; non modo Byzantii, sed in universo etiam orbe Romano. Eam nactus occasionem imperator, statim utramque aedem aequavit solo, ne quid vitii pristini superesset: et eam quidem, quae est in Anaplo, sic reaedificavit. Interiorum littoris illius partem

βολῆ τὴν ἐκεῖνη ἀκτὴν εἶσω περιελλξας ἐς σκέπυς λιμένος, τὴν τῆς θαλάσσης ἡύνα ἐς μεταμόρφωσιν ἀγορῶς ἤνεγκεν. ἡσύχιος γὰρ ὑπεράγαγ' ἐνταῦθα ἡ θαλάσσα οὕσα τῇ γῆ ἐπικοινωνοῦται συναλ-
 'λαγᾶς. ταῖς τε ἀκάτοις οἱ τῶν ἐμπόρων θαλάττιοι παρὰ τὴν ἐμ-
 βολὴν τῶν πετρῶν ὀρμισάμενοι συμβάλλονται τοῖς ἐγγείοις ἀπὸ 5
 τῶν καταστρωμάτων τὰ ἐμπολήματα. ἀθλῆ. μετὰ τὴν παραλλαν
 ἀγορὰν τοῦ νεῶ πρόκειται. καὶ μαρμάρους μὲν ὠραίοις τε καὶ
 χιόσις ἡ ἀλλῆ τὸ χροῶμα ὁμοιοῖ. οἱ δὲ τοὺς περιπάτους τῆδε ποι-
 D οῦμενοι εὐπρεπεῖα μὲν ἤδονται λίθων, γεγῆθαισι δὲ τῆς θαλάσσης
 ὄψει, ἐναβρύνονται δὲ κοιναῖς ταῖς αὔραις ἐκ τε τοῦ ῥοθίου ἐπε- 10
 γειρομέναις καὶ λόφων ἐπανεστηκότων τῇ γῆ. στοὰ τὸν νεῶν
 περιβάλλει ἐγκύκλιος εἰς τὰ πρὸς ἔω διαλαποῦσα μόκον. ἐπὶ μέ-
 σης τὸ ἱερὸν χροῶμισι μυρλοῖς πεποικιλται λίθων. ὄροφος ἐν
 θόλῳ ὑπερηώρηται μετάροιος. τί ἂν τις διαριθμησάμενος ἐπα-
 ξίως τοῦ ἔργου φράσοι τὰς ἠωρημένους στοὰς, τὰς ὑπισταλμένας 15
 P 21 οἰκοδομίας, τὸ τῶν μαρμάρων ἐπίχαρι, οἷς δὴ οἱ τε τοῖχοι καὶ τὰ
 ἐδάφη παντάπασι περιβέβληνται; πρὸς ἐπὶ τοῦτοις δὲ καὶ χρυσοῦ
 πλήθος ἐξάλσιον πανταχόσε τοῦ ἱεροῦ καθάπερ αὐτῷ πεφυκὸς πε-
 ρικέχεται. τούσαῦτα εἰπόντι καὶ τὸ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ τέ-
 μινός μοι δεδήλωται, ὅπερ αὐτῷ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐναγχοῦ 20
 ἐν τῷ Ἐβδόμῳ καλουμένῳ ἀνέθικεν. ἐμπερεστώτα γὰρ ἀλλήλοισιν
 ἄμφω τὰ τεμένη τυγχάνει ὄντα, πλὴν γε δὴ ὅτι οὐκ ἐπιθαλάσσιον
 τὸ τοῦ βαπτιστοῦ ξυμβαίνει εἶναι.

Ὁ μὲν οὖν ἐν τῷ Ἀνάπλῳ καλουμένῳ τοῦ ἀρχαγγέλου ναὸς
 B τῆδε πεπόνηται. κατὰ δὲ τὴν ἀντιπέρας ἀκτὴν ὀλίγω τῆς θα- 25

8. χιόσις hic legendum censeo, non κίσιον, ut habent H et Tolos.
 MALT.

lapidea complexus crepidine, qua portus muniretur, forum fecit ex ora maris; quod hic placidissimum commercia cum terra miscet: ita ut institores maritimi, appulsis ad crepidinem navibus onerariis, cum iis, qui in terra sunt, merces e foris commutent. Post forum illud littoream, templo obiacet atrium: cuius marmora hic fructus varios, illic nives colore referunt. Qui ibi inambulans, hinc eorum nitore, inde maris aspectu mirifice hilarantur: simul etiam recreantur auris, quae ex mari praeterlabente collibusque communiter spirant. Aedem ambit porticus in orbem ducta, desineasque ad eius latus orientale. Est in medio templum, mille coloribus marmorum varium ac tholo sublimi tectum. Quis pro operis dignitate recenseat porticus pensiles, interiores recessus, gratissimum nitorem marmorum, quae et parietes et solam omnino vestiunt? Adde immensam auri vim ubivis alliti, ita ut congenitum videatur. Haec enarrans, eadem opera templum descripsi, quod nuper Ioanni Baptistae Iustinianus Aug. in Hebdomo posuit. Nam aedes ambae, caetera inter se similime, hoc uno differunt, quod sacra Ioanni Baptistae non est maritima. Sic in Anaplo templum archangeli constructum est: in adverso autem

λάσσης δέχει τις χώρος, ὁμαλὸς μὲν φύσει, συνθέσει δὲ λίθων ἕνους ἀνέχων. ἐνταῦθα τὸ τοῦ ἀρχαγγέλου δεδημιούργηται τέμενος, εὐπρεπεία μὲν ἕξαισιον, μέγθει δὲ πρῶτον, πολυτελεία δὲ ἀνακείσθαι μὲν τῷ Μιχαὴλ πρέπον, ἀναθεῖναι δὲ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ. τούτου δὲ δὴ οὐ πολλῷ ἄποθεν τοῦ νεῷ τέμενος ἅγιον τῇ Θεοτόκῳ ἀνεγνώσάτο τρόπῳ τῷ αὐτῷ καταπεπονηκὸς πολλῷ πρότερον, οὗ δὴ τὸ σεμνὸν μακρὸν ἂν εἴη καὶ διερευνησάσθαι καὶ ὅτι λόγῳ σημῆναι· ἐκδέχεται δὲ ἡ πάλαι τῆς ἱστορίας προσδοκωμένη μοῖρα.

10 9'. Ἐπὶ ταύτης δὴ τῆς ἀκτῆς ἀξιοθέατα ἐκ παλαιοῦ βασι-
 λεια ἐτύχαιεν ὄντα. ταῦτα βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀνατέθεικε
 τῷ Θεῷ ἅπαντα, τὸν ἐνθένδε τῆς εὐσεβείας καρπὸν τῆς παραντίκα
 παραψυχῆς ἀλλαξάμενος τρόπῳ τοιῷδε. ὁμιλος ἦν ἐπὶ Βυζαντίου
 γυναικῶν ἐν μαστροπειῷ λελαγνευμένων οὐχ ἐκούσιον, ἀλλὰ βίαιαν
 15 τὰ μισητίαν. τῆς γὰρ πενίας τῷ ὑπερβάλλοντι ὑπὸ πορνοβοσκῷ
 τρεφομέναις ἀεὶ καὶ καθ' ἐκάστην ἀκολασταίνειν ἐπάναγκες ἦν,
 ἀνδράσι τε ἀγνώσι καὶ παραπεπτωκόσιν ἕξαπινάλως ἐσποδοῦντο
 συνδυσάζομεναι. πορνοβοσκῶν γὰρ ἐνταῦθα ἦν ἐκ παλαιοῦ ἔται-
 20 ρία πολλή, ἐπ' ἐργαστηρίου τὸ τῆς ἀκολασίας διαχειριζόντων ἐμ-
 πόλημα, ἐν τε τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς ὦραν ἀποδοιδομένων τὴν
 ἄλλοτριαν καὶ δουλαγωγούντων τὸ σῶφρον. βασιλεὺς δὲ Ἰου-
 στινιανὸς καὶ βασιλὶς Θεοδώρα (τὴν γὰρ εὐσέβειαν ἀλλήλοις ἐπι-
 κοινούμενοι ἅπαντα ἔπρασσον) ἐπενθον τάδε. τὴν μὲν πολιτείαν
 τοῦ τῶν μαστροπειῶν ἄγους ἐκάθησαν, ἕξιλάσαντες τὸ τῶν πορ-

19. ἐμπόλημα] Vulgo ἐμπόλημα. ἐμπολημάτων infra p. 58 d. 95 d.
 Hoc vocabulo utitur Sophocles Trachin. v. 538.

littore, parum distat a mari locus situ planus, lapideoque aggere editus. Ibi condita est archangelii aedes altera, decore summo, praecipua magnitudine, eaque magnificentia, ut digna sit, quae et Michaeli sacra et a Iustiniano Aug. posita dicatur. Non procul hinc deiparae templum, iamdiu caducum, similiter instauravit: cuius excellentiam si dispicerem verbis quae exponerem, longius abiret oratio. Iam vero expectata pridem pars historiae sequitur.

9. Erat in eo littore vetus regia, spectatu digna. Hanc totam Iustinianus Aug. deo consecravit, praesenti oblectamento praefereus pietatis fructum, qui sic inde est consecutus. Byzantii grex erat muliercularum, quae in lupanari servire Veneri adigebantur. Cum enim leno tam arcto eas aleret, ut extrema penuria nunquam exirent; necesse habebant quotidianae libidini se permittere. Corpus subitario coitu cum ignotis obvisaque miscabant. In urbe enim numero abundabat conflata quondam sodalitas lenonum, qui non solum in fomicis quaestus venereos tractabant, sed in foro etiam publico alienam formam nundinabantur, ac pudicitiam turpi obsequio constringebant. Verum Iustinianus imperator ac Theodora Aug. cum ex communi inter se studio pietatis omnia facerent, rationem hanc inierunt. Pulsis lenonibus,

- Ρ 22 νοβοσκῶν ὄνομα, τῶν δὲ γυναικῶν τὰς πενία ταλαιπωρουμένας
 Η 12 πολλῇ ἀκολασίας τῆς δουλοπρεποῦς ἤλευθέρωσαν, βλατον μὲν σφί-
 σιν αὐτόνομον, ἐπ' ἔλευθερίαν δὲ τὴν σωφροσύνην πεπορισμένοι.
 ταῦτα μὲν οὖν διωκῆσαντο τῆδε. παρὰ ταύτην δὲ τοῦ πορθμοῦ
 τὴν ἀκτὴν, ἣ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὸν Εὐξείνον καλούμενον 5
 πόντον, βασιλεια πρότερον ὄντα μοναστήριον μεγαλοπρεπὲς κα-
 τεστήσαντο καταγύγιον ταῖς μεταμελουμέναις γυναιξίν ἐπὶ τῷ προ-
 τέρω βίῳ ἐσόμενον· ἐφ' ᾧ δὴ ἐνταῦθα περὶ τε τὸν θεὸν καὶ τὴν
 εὐσέβειαν ἀσχολία γενησομένη περικαθῆραι τὰς ἁμαρτίας δύνα-
 ται εἶεν τῆς ἐν μαστροπέῳ διαίτης. διὸ καὶ Μετάνοιαν τοῦτο 10
 Β δὴ τῶν γυναικῶν τὸ διαιτητήριον ἁμυνόμεως τῷ ἔργῳ ἐπονομά-
 ζουσι. καὶ πολλαῖς μὲν χρήμάτων προσόδοις οἱ βασιλεῖς οὗτοι
 τοῦτο τὸ μοναστήριον δειδώρηται, πολλὰ δὲ οἰκία κάλλιε τε καὶ
 πολυτελεῖα διαφερόντως ἕξασια, ταῖς γυναιξὶ παραψυχὴν ἐσομέ-
 νην, ᾧκοδομήσαντο, ὡς μηδενὶ ἀναγκασθεῖσαι πρὸς τὰ τῆς σω- 15
 φροσύνης ἐπιτηδεύματα τρόπῳ ὀτιποῦν ἀποκνήσουσι. ταῦτα μὲν
 οὖν τῆδὲ πη ἔχει.

- Ἐς δὲ τὸν Εὐξείνον πόντον ἐνθένδε ἴοντι ἄκρα τις ἀπόρρωξ
 παρὰ τὴν τοῦ πορθμοῦ προβέβληται ἡύνα, ἐφ' ἧς μαρτύριον Παν-
 τελεήμονος εἰστήκει ἁγίου, ἀρχὴν τε ἀπημελημένως πεποιημένον 20
 καὶ χρόνῳ μακρῷ πεπονηκὸς ἄγαν ἔπερ ἐνθένδε περιελὼν Ἰουστι-
 νιανὸς βασιλεὺς, τοῦτόν τε μεγαλοπρεπῶς τὰ μάλιστα οἰκοδομη-
 σάμενος τὸν ἐκείνη τανῦν ὄντα νεῶν, τῷ τε μάρτυρι διεσώσατο.
 C τὴν τιμὴν καὶ τῷ πορθμῷ κάλλος ἐντέθεικεν, ἐκατέρωθεν τὰ ἱερὰ
 ταῦτα πηξάμενος. τούτου δὲ τοῦ τεμένους ἐπίπροσθεν ἐν χώρῳ 25
 τῷ καλουμένῳ Ἀργυρωνίῳ πτωχῶν ἦν ἐκ παλαιοῦ καταγύγιον, οἷσ-

abominandas lustrorum sordes elecerunt Rep. foeminasque egentiores servilli
 luxuria liberarunt, efficientes ut vitam nemini mancipatam, et iunctam cum
 libertate continentiam colerent. His ita constitutis, in eo freti littore, quod
 in Pontum Euxinum navigantibus dextrum est, veterem regiam in monaste-
 rium splendidum mutarunt: ut eo receptae foeminae, quas antea vitae
 poeniteret, intentis animis divino cultui, contractas meretricio instituto noxas
 piarent. Cui rei consentaneo nomine, Poenitentia dicitur hoc mulierum do-
 micilium. Eidem monasterio amplos reditus uterque attribuit, multaue cu-
 bicula aedificavit, decore ac splendore maximo solatium allatura foeminis: ne
 qua necessitas studium continentiae quomocumque infringat. Haec ibi se
 ita habent.

Inde Pontum Euxinum petenti occurrit abruptum quoddam ac præcur-
 rens e freti littore promontorium, in quo S. Pantaleomonis martyrion situm
 erat, ac negligenter olim aedificatum vetustati iam succumbebat. Eo diruto,
 atque aede, quae ibi hodie visitur, magnificentissimae extracta, honorem Iu-
 stinianus Aug. asseruit martyri, et freti decus addidit, utrinque sacra, quae
 dixi, aedifica apponendo. Ultra hoc templum, in loco, quem Argyronium

περ ἢ νόσος τὰ ἀνήκεστα ἐλωβήσατο. ὅπερ τῷ χρόνῳ κατερρω-
 γός ἦδη τὰ ἔσχατα προθυμία τῇ πάσῃ ἀνενώσατο, γενησόμενον
 τοῖς οὕτω τάλαιπωρομένοις ἀνάπαυλαν. ἀκτὴ δέ τις ἐστὶ Μω-
 κάδιον ὄνομα τοῦ χώρου ἐγγός, ὃ καὶ νῦν Ἱερὸν ὀνομάζεται. ἐν-
 5 ταῦθα ναὸν τῷ ἀρχαγγέλῳ ἐδείματο ἱεροπρεπῆ τε διαφερόντως,
 καὶ τῶν τοῦ ἀρχαγγέλου ἱερῶν, ὡς περ ἐπεμνήσθη ἀριτίως, οὐδε-
 νός ἀξιώματι ἀποδέοντα. καὶ Τρύφωνι δὲ ἀνέθηκεν ἱερὸν μάρ-
 τυρι πόνῳ τε καὶ χρόνῳ πολλῷ ἐς κάλλος ἀποτετορνευμένον ἀμύ-
 10 θητον ὄλως ἐν τῇ τῆς πόλεως ἀγυῖᾳ, ἣ τοῦ πελάργου ἐπώνυμός
 ἐστίν. ἔτι δὲ Μηναῖ καὶ Μηναίῳ μάρτυσιν ἕδος ἐν τῷ Ἑβδόμῳ
 ἀνέθηκεν. ἐν ἀριστερᾷ δὲ εἰσὶντι ἐς τὰς χρυσᾶς καλουμένας πύ-
 λας τῆς ἁγίας Ἰας μαρτύριον εὐρῶν καταπεπτωκός, πολυτελεῖα τῇ
 πάσῃ ἀνενώσατο. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τοῖς ἐν Βυζαντίῳ ἱεροῖς ἐρ-
 15 γασμένα Ἰουστινιανῷ βουσιλεῖ τοιαῦτά ἐστι. τὰ δὲ ἀπὸ πῦσαν
 διαπεπονημένα τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἕκαστα διαριθμῆσθαι χαλεπὸν
 τέ ἐστι καὶ λόγῳ παντελῶς ἄπορον. ἀλλ' ἤνικα ἡμῖν δεήσει πό-
 λεως ἢ χωρίου τυ πρὸς ὄνομα ἐπιμνησθῆναι, καὶ τὰ ἐνταῦθα ἱερὰ
 ἐν ἐπιτηδείῳ γυγράψεται.

ί. Τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τοῖς ἱεροῖς ἐν τε Κωνσταντινουπόλει P 23
 20 καὶ τοῖς τῆδε προαστείοις οὕτως Ἰουστινιανῷ δεδημιούργηται βα-
 σιλεῖ. τῶν δὲ ἄλλων αὐτῷ οἰκοδομημάτων πεπονημένων ἕκαστον
 μὲν ἐπελθεῖν οὐ ῥᾶδιον λόγῳ, ὡς ἐν κεφαλαιῷ δὲ φράσαι, τὰ τε
 πλεῖστα καὶ ἀξιολογώτατα τῆς τε ἄλλης πόλεως καὶ τῶν βασιλείων
 καταφλεχθέντα τε καὶ καθρημένα ἐπ' ἕδαφος ἀνοικοδομησάμενος
 25 ἅπαντα ἐπὶ τὸ εὐπρεπέστερον μετεστήσατο· ἄπερ μοι ἐν τῷ πα-

12. καταπεπτωκός] καταπεπονηκός CH.

vocant, vetusta domus erat pauperum, qui morbis tenentur insanabilibus. Hanc funditus iam aevo corruptam omni studio refecit, futuram sedem sic laborantium. Lattus est (Mochadium appellant) vicinum loco, qui Hieri nomen etiamnum retinet. Hic templum archangelo condidit augustissimum, neque ullo eorum, quae eidem dicata paulo ante commemoravi, dignitate inferius. Aedem, multo et labore et tempore omnino supra quam dici potest ornatum Tryphoni martyri posuit in urbis compito a Ciconia nomen sortito: itemque alteram in Hebdomo Menae et Menaeo martyribus. Ad laevam introitus portae aureae, cum martyrium sanctae Iae collapsum vidisset, illi reparando omnem adhibuit munificentiam. Hactenus de sacris Byzantii aedificiis, in quibus Iustinianus Aug. elaboravit. Quae vero idem in universo Rom. imperio construxit, sigillatim enumerare grave est, nec par his oratio soppetit. Sed cum urbis cuiuspiam aut provinciae nominatim erit facienda mentio, de illius templis opportune scribemus.

10. Ita quidem Iustinianus Aug. Constantinopolim eiusque suburbia templis ornavit. Alia vero ipsius aedificia singulatim recensere haud promptum est. Ut autem summatim dicam, magnam ac praecipuam urbis et pa-

ρόντι λεπτολογεῖσθαι οὐτι ἐναγκυῖον ἰδοῦσεν εἶναι. ἅπαντα γάρ μοι ἐς τὸ ἀκριβές ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδήλωται λόγοις. τοσοῦτον δὲ μόνον ἐν γε τῷ παρόντι γεγράφεται, ὡς τῶν βασι-
B λείων τὰ τε προπύλαια καὶ ἡ καλουμένη Χαλκῆ μέχρι ἐς τὸν Ἄρεος καλούμενον οἶκον, ἐκ τε τῶν βασιλείων τὸ τε βαλανεῖον ὃ Ζεύξιππος αἶ τε μεγάλαι στοαὶ καὶ τὰ ἐκατέρωθεν ἐξῆς ἅπαντα μέχρι ἐς τὴν ἀγορὰν, ἡ Κωνσταντίνου ἐπώνυμός ἐστε, τούτου δὴ ἔργα τοῦ βασιλέως τυγχάνει ὄντα. πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ τὴν Ὀρμισδα⁵ ἐπώνυμον οἰκίαν, ἄγχιστα οὖσαν τῶν βασιλείων, παραλλάξας τε καὶ ὅλως ἐς τὸ ἐπιφανέστερον μεταρροσάμενος, ὡς τοῖς βασιλείοις ἐπιεικῶς πρέπει, τῷ παλατίῳ ἐντέθεικεν, εὐρύτερόν τε ἀπὸ καὶ πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἀξιώτερον ταύτῃ ἐξείργασται. ●

Ἔστι δὲ τις ἀγορὰ πρὸ τῶν βασιλείων περιστύλος. **A**ύγου-10
C σταῖον καλοῦσι τὴν ἀγορὰν οἱ Βυζάντιοι. ταύτης ἐν λόγοις ἐπι-
 μνήσθην τοῖς ἔμπροσθεν, ἥλικα τῆς Σοφίας περιηγησάμενος τὸν νεῶν τὴν ἐπὶ τῷ ἔργῳ χαλκῆν εἰκόνα τῷ βασιλεῖ ἐπὶ κλονος ὑψη-
 λοτάτου καὶ λίθοις συνθέντου ἀνατεθείσαν δεδήλωκα. ταύτῃ ἐς τὰ πρὸς ἕω τῆς ἀγορῆς τὸ βουλευτήριον ἴδρυται, λόγου μὲν τῆι τε ¹⁵
 πολυτελείᾳ καὶ τῆ κατασκευῇ τῆ πάσῃ κρείττον, Ἰουστινιανοῦ δὲ βασιλέως ἔργον. ἔνθα δὲ ζυνοῦσα ἔτους ἀρχομένου ἡ Ῥωμαίων βουλὴ σύγκλητος ἐνιαύσιον ἑορτὴν ἄγει, τὰ τῆς πολιτείας ὀργιά-
 ζουσα ἐς αἰὲ νόμιμα. ἔξ δὲ αὐτοῦ κλονες ἐπίπροσθεν ἐστάσιν, οἱ μὲν δύο τὸν τοῦ βουλευτηρίου τοῖχον ἐν μέσῳ ἔχοντες, ὃς πρὸς ²⁰
D δύοντα ἥλιον τέτραπται, οἱ δὲ τέσσαρες ὀλίγῳ ἐκτὸς, τὸ μὲν εἰ-

15. [ἐμπροσθεν] P. 9 d.

lati partem, quae incendio deleta et solo aequata fuerat, restituit elegantius. Supervacaneum duco ea iam particulatim referre, postquam omnia accurate sum persecutus in bellorum historia. In praesenti id solum scribam; vestibulum regiae, et quam appellant Chalcan ad oecum usque Martis, atque ex palatio thermas Zeuxippi, magnasque porticus, et quae hinc inde continenter ad forum Constantini pertinent, imperatoris huius opera esse. Praeterea Hormisdæ domum, palatio proximam, mutavit penitus, ac splendore auctam dignissimo regia, adiunxit palatio: quae accessio multo id laxius praestantiusque effecit.

Pro palatio forum est columnatum dictumque Byzantiis Augustaeum: de quo supra mentionem feci, cum, post templi Sophiae descriptionem de aenea egi status, imperatori supra lapideam columnam altissimam posita in monumentum illius operis. Ad fori latus orientale est curia, opus Iustiniani Aug. adeo splendidum, itaque rebus omnibus apparatus, ut facultatem dicendi superet. Eo senatus Romanus ineunte anno conveniens, festum solenne celebrat more institutoque reip. Stant pro curia columnae sex: quarum duae parietem eius, soli occidenti obversum in medio habent: quatuor aliquantulum ab eo distant, candidae omnes, et columnarum, quas habet uni-

δος λευκοὶ ἅπαντες, μέγεθος δὲ πρῶτοι τῶν ἐν γῆ κίονων, οἶμαι, τῇ πάσῃ. στοᾶν δὲ ποιοῦσιν οἱ κίονες ὄροφον ἐν θόλῳ ἐλίττουσαν, τὰ δὲ ἄνω τῆς στοᾶς ἅπαντα μαρμάρων μὲν κάλλει διακεκοσμηται τοῖς κίοσι τὸ εἶδος ἴσων, ἀγαλμάτων δὲ πλήθει ὑπεράνω 5 ἐστῶτων θανμασίως ὡς ὑπογέγραπται.

Ταύτης δὲ τῆς ἀγορᾶς οὐ πολλῶ ἀποθεν τὰ βασιλέως οἶκια ἐστὶ, καὶ νέα μὲν τὰ βασιλεια σχεδόν τι πάντα, Ἰουστινιανῶ δὲ, ἥπερ μοι εἴρηται, δεδημιούργηται βασιλεῖ, φράσαι δὲ αὐτὰ λόγῳ ἀμήχανά ἐστιν, ἀλλ' ἀποχρήσει μὲν τοὺς γενησομέ- 10 νους εἰδέναι ὅτι δὴ ἅπαντα τούτου δὴ ἔργον τοῦ βασιλέως τυγχάνει ὄντα. ὥσπερ δὲ φασι, τὸν λέοντα ἐξ ὄνυχος ἴσμεν, καὶ τούτων δὴ οὕτω τῶν βασιλείων δύναμιν ἐκ τοῦ προτεμενίσματος οἱ τάδε ἀναλεγόμενοι εἴσονται. τοιοῦτον δὲ τὸ προτεμενισμά ἐστιν ὃ καλοῦσι Χαλκῆν. ὄρθιοι οἱ τοῖχοι οὐρανομή- 15 κεις ἐν τετραγῶνῳ ἐστῶσι τέσσαρες, τὰ μὲν ἄλλα ἰσοστάσιοι ἀλλήλοις ὄντες, μήκει δὲ ἄμφω, ὃ τε πρὸς μεσημβρίαν τετραμμένος καὶ βορρῶν ἄνεμον, τῶν ἐτέρων οὐ παραπολὸν ἀποδόντες. προβέβληται δὲ τις ἀμφὶ τὴν γωνίαν αὐτῶν ἐκάστου λίθων εὖ μάλα εἰργασμένων ἀνάστασις, τῷ τοίχῳ μέχρι ἐς τὴν ὑπερβολὴν 20 ἔξ ἐδάφους συναναβαίνουσα, τετράπλευρος μὲν, ἐνημμένη δὲ κατὰ τὴν μίαν τῶ τοίχῳ πλευρᾶν, οὐ διακόπτουσα τοῦ χωρίου τὸ κάλλος, ἀλλὰ τι καὶ κόσμου αὐτῶ ἐντιθεῖσα τῇ τοῦ ἰμπεροῦς ἁρμο- 25 νίᾳ. ὑπερῴωρηται δὲ αὐτῶν ἀψίδες ὀκτώ, τέσσαρες μὲν ἀνέχουσαι τὸν ἐν μέσῳ τοῦ παντὸς ὄροφον ἐν σφαιροειδεῖ μεταρσίῳ ἐπι- κυρτούμενον, αἱ δὲ δὴ ἄλλαι δύο μὲν πρὸς νότον, δύο δὲ πρὸς βορρῶν ἄνεμον τῷ γειτνιῶντι ἐναπερειδόμεναι τοίχῳ, τὸ μεταξύ

versus terrarum orbis, meo quidem iudicio maximae. Testudineatam efficiunt porticum: cuius pars superior marmore columnis concolori tota nitet, ac magne superstantium statuarum numero mirum in modum distincta est.

Non procul ab eo foro est regia, quam Iustinianus Aug. de nova, ut dixi, fere totam extruxit. Cum autem nulla describi queat oratione, satis erit scire posteros illam, quantacunque est, opus esse principis nostri. Ac sicut, quod trito fertur adagio, ex ungue leonem novimus, ita quae sit huius palatii excellentia lectores mei coniciant ex vestibulo, cui nomen Chalca. Stant ad perpendicularum praecalti parietes quatuor, forma quadrangulari: caetera inter se aequales, longitudine solum inferiores paulo sunt reliquis duo illi, qui ad meridiem et boream spectant. Unumquemque angulum protegit pila ex lapidibus assidue elaboratis, a solo ad culmen usque pariter cum pariete surgens. Quadrata est, unoque latere ita cohaeret parieti, ut non tolerat concinnitatem, sed potius augeat aptissima parilitate. Arcus octo supereminent: quatuor fastigium sustinent, sublimi rotunditate curvatum in medio totius operis: quod ad caeteros attinet, duo a parte austri, totidem a septen-

τέγος ἐν θόλῳ ἠωρημένον ἐξαιρουσιν. ἐναβρύνεται δὲ ταῖς γραφαῖς ἢ ὀροφῇ πᾶσα, οὐ τῷ κρηῶ ἐντακέντι τε καὶ διαχυθέντι ἐνταῦθα παγεῖσα, ἀλλ' ἐναρμοσθεῖσα ψηφίσι λεπταῖς τε καὶ χρώμασιν ὠραῖσμέναις παντοδαπαῖς· ἀ' δὴ τὰ τε ἄλλα ἅπαντα καὶ ἀνθρώπους ἀπομιμοῦνται. ὁποῖα δὲ αὐτῶν τὰ γράμματα ἕσταν 5

C ἐγὼ δηλώσω. ἐφ' ἐκάτερα μὲν πόλεμός τε ἔστι καὶ μάχη, καὶ ἄλλσκονται πόλεις παμπληθεῖς πῆ μὲν Ἰταλίας, πῆ δὲ Λιβύης, καὶ νικᾷ μὲν βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ὑπὸ στρατηγοῦντι Βελισαρίῳ, ἐπάνεισι δὲ παρὰ τὸν βασιλέα, τὸ στράτευμα ἔχων ἀκραιφνὲς ὄλον ὁ στρατηγός, καὶ δίδωσιν αὐτῷ λάφυρα βασιλεῖς τε καὶ βασιλείας, 10 καὶ πάντα τὰ ἐν ἀνθρώποις ἐξέλαια. κατὰ δὲ τὸ μέσον ἐστῆσιν ὁ τε βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλις Θεοδώρα, λουκότες ἄμφω γεγηθόσι τε καὶ νικητήρια ἐορτάζουσιν ἐπὶ τε τῷ Βανδύλων καὶ Γότθων βασιλεῦσι, δορυλαῳτοῖς τε καὶ ἀγωγίμοις παρ' αὐτοὺς ἤκουσι. περιέστηκε δὲ αὐτοὺς ἡ Ῥωμαίων βουλή σύγκλητος, ἐορτασταὶ 15 πάντες. τοῦτο γὰρ αἱ ψηφίδες δηλοῦσιν ἐπὶ τοῖς προσώποις ἰλα-

D ρὸν αὐτοῖς ἐπανθοῦσαι. γανροῦνται οὖν καὶ μειδιῶσι τῷ βασιλεῖ νέμοντες ἐπὶ τῷ ὄγκῳ τῶν πεπραγμένων ἰσοθέους τιμάς. ἡμφιασται δὲ μαρμάρων εὐπρεπεῖα τὰ ἐντὸς ἅπαντα μέχρι ἐς τὰς ὑπεράνω ψηφίδας, οὐχ ὅσα ἐπανετίσθη μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἕδαφος 20 ἐφεξῆς ὄλον. τῶν δὲ μαρμάρων ἕνια μὲν λίθου Σπαρτιάτου ἐκεῖ σμαράγδῳ ἴσα, ἕνια δὲ πυρός φλόγα μιμοῦνται· λευκὸν δὲ τῶν πλειόνων τὸ εἶδος, οὐ λιτὸν μέντοι, ἀλλ' ὑποκυμαίνει κναναναγῆ ὑπογεγραμμένον μεταξὺ χρώματι. ταῦτα μὲν οὖν τῆδ' ἐπὶ πη ἔχει.

triono parieti proximo innixi, tectum intermedium attollunt opere testudineo. Tota camera picturis ridet, non ceris inustis illitisque compacta, sed apta tesserulis colorum omnium varietate nitentibus: quae cum aliarum rerum cuiusque generis, tum hominum imagines repraesentant: quosnam autem esse picturae sint, declarabo. Hinc et hinc bella, pugnae, quamplurimae captae urbes Italiae Africaeque. Vincit Iustinianus Aug. per legatum Belisarium. Hic ad imperatorem redux cum exercitu integro, exuvias ipsi offert, reges ac regna, et quidquid inter homines excellit. In medio stant imperator ac Theodora Augusta, ea uterque specie, ut summam laetitiam prae se ferant, et festo victoriam celebrent, captis suppliciterque accedentibus Vandalorum et Gothorum regibus insignem. Circumstant senatores, omnes festum agitantibus similes. Hoc enim exprimit vermiculatum emblemata, in oerum vultibus renidens hilaritatis flore. Itaque gestiant ac subrident, honores caelestibus pares imperatori ob rerum gestarum magnitudinem impertientes. Intus praeclare omnia incrustata sunt marmore ad tesseras usque in superiori parte compositas, non modo quaecumque humo surgunt, sed ipsum etiam pavementum. Illorum autem marmorum quaedam Laconica smaragdum aequiparant; quaedam ignis flammam imitantur: pleraque candore nitent, non utique simplici: quippe cui color ceruleus undatim intercurrit. Haec haec.

α'. Ἐκ δὲ τῆς Προποντιδος ἐσπλέοντι ἐς τὰ πρὸς ἑὸ τῆς V 409
 πόλεως, βυλανεῖον ἐν ἀριστερᾷ ἐν δημοσίῳ ἐστίν. ὕπερ Ἀρκα- P 25
 διαναὶ μὲν ἐπικαλεῖται, Κωνσταντινουπόλιν δὲ πηλίκην οὖσαν ἐπι-
 κοσμεῖ. αὐτὴν ἐνταῦθα ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐδείματο, τῆς μὲν
 5 πόλεως προβεβλημένην, καὶ τοῖς μὲν ἐκείνη διατριβὴν ἔχουσιν ἐς
 περιπάτους αἰεὶ ἀνειμένην, ἐς δὲ τὸ ἐνορμίσασθαι τοῖς περιπλέουσι.
 ταύτην ἥλιος καταλάμπει μὲν ἀνίσχων τῇ αἴγλῃ, ἐκτρεπόμενος δὲ
 ἀμφὶ τὰ πρὸς ἐσπέραν ἐν ἐπιτηδείῳ ἐπισκιάζει. ταύτην ἡ θάλασσα
 περιφρεῖ ἀτρεμῆς ἐν ἡσυχίᾳ περιχουμένη τῷ ῥείθρῳ, ποταμοῦ
 10 τρόπον ἐκ πόντου ἰοῦσαι· ὥστε καὶ προσδιαλέγονται τοῖς πλέουσιν B
 οἱ τοὺς περιπάτους ποιοῦμενοι. ἡ γὰρ θάλασσα κατατείνουσα
 μὲν ἐς ἄβυσσον μέχρι ἐς τῆς αὐτῆς τὴν κρηπίδα πλώμιος ἐνταῦθα
 ταῖς ναυσὶ γίνεται; τῆς δὲ γαλήνης τῷ ὑπερβάλλοντι τοὺς ἐκατέ-
 ρωθι ὄντας ἐπιμύγνυσιν ἐς τοὺς διαλόγους ἀλλήλοισι. τὰ μὲν οὖν
 15 κατὰ τῆς θάλασσης τὸ γειτόνημα τῇ αὐτῇ τῆδὲ πῆ ἔχει, καλλω-
 πιζομένη μὲν τῇ ἐς αὐτὴν ὕψει, περιπνεομένη δὲ ἀπαλαῖς οὖσαις
 ταῖς ἀπ' αὐτῆς αὔραις. καὶ κίωνων δὲ καὶ μαρμάρων κάλλει
 ὑπερφρεῖ τὰ τε αὐτῆς ἐδάφη καὶ τὰ ὑπερθεν καλύπτεται πάντα·
 ὧν ἡ αἴγλη ὑπεράγαν λευκὴ τίς ἐστι, ταῖς τοῦ ἡλίου αὐγαῖς ἐπι-
 20 εικῶς ἀπαστρύπτουσα. καὶ μὴν καὶ εἰκόνας κοσμοῦσιν αὐτὴν C
 παμπληθεῖς, αἱ μὲν χαλκαῖ, αἱ δὲ τῷ λίθῳ ἐπιξυσθεῖσαι, θέματα H 14
 λόγου πολλοῦ ἄξιον. εἰκάσαις ἂν ἡ Φειδίου τοῦ Ἀθηναίου ἢ τοῦ
 Σικωνίου Λυσίππου ἔργον ἢ Πραξιτέλους αὐτὰς γεγονέναι. ἐν-
 ταῦθα καὶ Θεοδώρα ἡ βασιλὶς ἐπὶ κλονος ἔστηκε· τοῦτο γὰρ ἀνα-
 25 τέθεικεν ἡ πόλις αὐτῇ ὑπὲρ τῆς αὐτῆς χαριστήριον. καὶ ἡ μὲν

11. Qui ex Propontide ad urbis latus orientale navigio vehitur, a sini-
 stra thermas habet Arcadianas, Constantinopoleos, caeteroque tantas, orna-
 mentum. Hic atrium imperator noster urbi praestruxit, quod et ambulacrum
 est ibi degentium, et navigantium statio. Id sol oriens luce collustrat; deinde
 ad occasum declinans, commode inumbratum relinquit. Ipsum etiam circum-
 luit mare, allabens placide, et fluminis ritu ex ponto veniens; ita ut qui illic
 deambulans, cum navigantibus sermocinetur. Etenim mare, cum ad ipsam
 usque crepidinem atrii profundissimum sit, naves ibi patitur, et summa eius
 tranquillitas utrobique positos colloquio miscet. Eiusmodi est vicinia maris
 circa hoc atrium, laetum illo prospecta, et a ventis inde leniter spirantibus
 circumflatum. Solum ac superiora omnia eximio intacta sunt decore colu-
 mnarum et marmorum; quorum splendor incredibiliter candet, solaribus ra-
 diis mirifice fulgurans. Simulacris compluribus ornatum est: quorum alia
 ex aere fusa, alia e saxo sculpta egregium spectaculum praebent: a Phidia
 Atheniensi, vel Lysippo Sicyonio, aut Praxitele facta diceres. Ibidem Theo-
 dora Aug. columnae superstat. Hoc enim grati animi monumentum ei civi-
 tas posuit extracti ergo ab ipsa atrii. Formosa quidem effigies; non tamen

εἰκὼν εὐπρόσωπος, ἀλλὰ τῆς βασιλίδος τὸ κάλλος ἐλάσσω, ἐπεὶ αὐτῆς τὴν εὐπρέπειαν λόγῳ τε φράσαι καὶ ἰνδύματι ἀπομιμῆσθαι ἀνθρώπῳ γε ὄντι παντάπασιν ἀμήχανα ἦν· ἄλουργός δὲ ὁ κίων καὶ πρὸ τοῦ ἐκτυπώματος διτι δὴ βασιλίδα φέρει διαφανῶς ἐνδεικνύμενος. 5

Ὅπερ δὲ ὕδατος εὐπορίας περὶ ἐνταῦθα διαπεπότηται τῷ βασιλεῖ τούτῳ αὐτίκα δηλώσω. Θέρους ὥρα ἡ βασιλὶς πύλις ὕδατος ὑπεσπάνιζεν ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον, κυλίπερ ἐς τοὺς ἄλλους καιροὺς διωκρῆς ἔχουσα. τοῦ γὰρ καιροῦ τηρικιάδε ἀρχμοὺς ἔχουτος ἐλασσόνως ἢ κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας αἱ πηγαὶ τὸ ὕδωρ ἀποβλυστάνουσαι κατυδεεστέραν παρείχοντο τὴν δεχταγωγίαν τῇ πόλει. διὸ δὴ ὁ βασιλεὺς ἐπενόει τοιαῦτα. κατὰ τὴν βασιλείως στοὰν, ἴσθ δὴ τὰς δίκας παρασκευάζονται ὅς τε ῥήτορες καὶ εἰσαγωγεῖς καὶ εἴ τινας ἄλλοι τοῦ ἔργου τούτου ἐπιμελοῦνται, ἀλλή τις ἔστιν ὑπερμεγέθης, περιμήκης μὲν καὶ εὔρους ἰκανῶς ἔχουσα, ἐν 15 τετραπλευρῷ δὲ περιστυλῷ οὔσα, οὐκ ἐπὶ γεώδους ἐδάφους τοῖς αὐτῆν δειμαμένοις, ἀλλ' ἐπὶ πέτρας πεποιημένη. στοαὶ δὲ αὐτὴν τὴν αὐτὴν περιβάλλουσι τέσσαρες, κατὰ πλευρὰν ἐκάστην ἐστῶσαι. τούτων τε οὖν τῶν στοῶν μίαν, ἥπερ αὐτῆς τέτραπται πρὸς ἄνεμον νότον, ἐς βάθους μέγα τι χρῆμα κατορύξας Ἰουστινιανὸς 20 βασιλεὺς, ἀποβαλλομένοις τῇ περιουσίᾳ κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας τοῖς ὕδασι ἐς θέρους ἐν ἐπιτηδεῖω θησαυρὸν ἔθετο. δεχόμενα γὰρ τὰ ἔλυτρα ταῦτα τοῦ δεχτοῦ τὴν ἐπιρορὴν ὑπερβλύζοντος στενοχωρουμένοις μὲν τοῖς ὕδασι τῆτε χαρρίζεται χώραν, ποθεινῶν δὲ 25 αὐτῶν γνωμένων ἐπὶ καιροῦ τοῖς δεομένοις παρέχεται πόρον.

17. αὐτὴν] Vulgo αὐτῆν.

aequat Augustae formam: quippe quam nec oratione ulla nec simulacro ars humana valeat repraesentare. Est columna purpurea, ac prius quam imago ipsa manifeste significat impositam sibi esse Augustam.

Quid vero ut aqua dulci urbs abundaret, idem fecerit imperator, mox edam. Aestate regia civitas aquae penuria plerumque laborabat, quamvis reliquo anno haberet affatim. Tunc enim torrente aestu, fontes minus benigni quam caeteris tempestatibus, in urbem tenuius corrivabantur. Quare haec imperator excogitavit. Ad porticum regiam, ubi lites instruant causidici, institutores, ac si qui alii rerum eiusmodi curam suscipiunt, atrium est longitudine latitudineque amplissimum, et columnarum ordine quadrato circumctum, neque in molli solo positum, at super saxo. Illud ambiunt porticus quatuor, appositae cuique lateri. Harum porticum unam, quae anstro obversa est, altissime fodi iussit Iustinianus Aug. et aquas, aliis anni temporibus ob nimiam copiam refusas, illic in aestatem commode asservari. Ad hoc enim comparatae cisternae illae, ut quod effluit ex aquaeductu restagnanti recipiant, aquis iniuncto spatio exclusis tunc locum praebent, et cum ii latius

οὕτω μὲν μὴ προσδεῖν Βυζαντίοις ποτίμων ὑδάτων Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς διεπράξατο.

Καὶ βασιλεια δὲ ἀλλαχόθι δεδημιούργηκεν αὐτὸς καινουργή-
 σασ ἔν τε τῷ Ἡραίῳ, ὃ νῦν Ἱερεῖον ὀνομάζουσιν, καὶ Ἰουκουνδια-
 5 ναῖς καλουμέναις· ὧν δὴ οὔτε τὸ μεγαλοπρεπὲς σὺν τῷ ἐς τέχνην
 ἠκριβωμένῳ, οὔτε τὸν ὄγκον ἂν σὺν τῷ εὐπρεπεῖ λόγῳ φρούσαι
 ποτὲ ἰκανῶς ἔχοιμι. ἀλλ' ἀποκρήσει ταῦτα εἰπεῖν βασιλείᾳ τε
 εἶναι καὶ πρὸς Ἰουστινιανοῦ γεγονέναι παρόντος τε καὶ ἐπιτεχνω-
 μένου, καὶ οὐδενὸς ἀπεριόπτου, ὅτι μὴ χρημάτων, καθισταμένον. V 410
 10 ταῦτα γὰρ οὐχ οἶόν τέ ἐστι καὶ λόγῳ κρατεῖν. ἐνταῦθα δὲ καὶ
 λιμένων σκέπας ἀποτεθένται οὐ πρότερον ὄν. ἀκτὴν γὰρ εὐ-
 ρῶν ἐκατέρωθι τοῖς τε ἀνέμοις καὶ ταραχῇ τοῦ ῥοθίου ἀποκειμέ- C
 νην, σωτήριον εἶναι τοῖς πλέουσι κατεστήσατο ὧδε. τὰς κιβω-
 τοὺς καλουμένας ἀναριθμούς τε καὶ παμμεγέθεις πεπονημένους,
 15 ἀμφοτέρωθεν τε αὐτὰς τῆς ἡϊόνος ἐπιπλεῖστον ἐγκαρούς ἀπορρι-
 φάμενος, αἶε τε τῶν προτέρων καθ' ἑνὲν ἐτέρων ἐν τάξει ἐπι-
 βολῆν ἐντιθέμενος, τοίχους πελαγίους ἀπεναντίους ἀλλήλων ἀνέ-
 στησε δύο ἐκ τῶν τῆς ἀβύσσου κρηπίδων μέχρι ἐς τὸ ὕδωρ, ὧν
 δὴ αἱ νέες ἐναπεριεδόμεναι πλέουσι. πέτρας τε τὸ λοιπὸν ἀπο-
 20 τόμους ταύτῃ ἐμβέβληται. ὧν δὴ πρὸς τοῦ ῥοθίου ἀρασομένων,
 ἀποκροομένων τε τὴν τοῦ κλυδωνίου ἐπίθεις, καὶ ἀνέμου χει-
 μῶνος ὄρη καταβάντος σκληροῦ, διαμένει τὰ ἐντὸς ἡσυχῇ ἅπαντα
 τῶν τοίχων, μεταξὺ μῦς ἀπολελειμμένης ἐπὶ τὸν λιμένα τοῖς D
 πλοίοις εἰσόδου. ἐνταῦθα δὲ καὶ ἱερὰ τεμένη πεπονήται, ἧπέρ
 25 μοι ἔμπροσθεν δεδιήγηται, καὶ στυὰς τε καὶ ἀγορὰς καὶ λουτρῶ-

4. Addidi Ἱερεῖον. Conf. p. 12 b.

5. οὔτε — οὔτε] Legebatur

οὐδὲ — οὐδέ.

12. ἀμφοτέρωθεν] ἐκατέρωθεν CH.

16. ἐπι-

βολῆν] ἐπιεβολῆν CH.

expetantur, ipsos opportune suppeditant indigentibus. Ita Iustinianus Aug. Byzantiis dulcem aquam providit.

Idem alibi nova palatia construxit, nempe in Heraeo, ut hodie vocant, et in Iucundianis: quorum nec splendorem cum arte singulari coniunctum, nec magnitudinem concinnam exequar unquam pro dignitate. Satis habeo dicere, ea esse palatia a Iustiniano condita praesente et adiciente solertia, nec spernate quidquam, nisi impensas; quarum summa comprehendendi animo nequit. Novum portum ibidem fecit ac munit. Nam litus utrinque ventis fluctibusque iratis patere animadvertens, ipsum navigantibus salutare hoc modo reddidit. Cum arcas, quas appellant, fecisset innumeras, et quidem maximas, hinc atque illinc ex litore transversas longe in altum iecit, aliisque super alias continenter aggestis, maritimas moles inter se oppositas excitavit geminas, ex imo gurgite ad undas usque superiores, quibus sustentatae naves aguntur: dein saxa abrupta imposuit; quae fluctibus tunc, vim eorum repellunt: hieme, cum furunt venti, intra illos parietes tranquilla

νας ἐν δημοσίῳ καὶ τὰ ἄλλα σχεδόν τι πάντα· ὥστε δὴ ταῦτα τῶν ἐν τῇ πόλει βασιλείων ἐλασσοῦσθαι μηδέν. καὶ λιμένα δὲ ἄλλον ἐτεκτίνυτο ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπειρῷ, ἐν τοῖς Εὐτροπίου ἐπωνύμοις, τοῦ Ἡραίου τοῦδε οὐ πολλῷ ἄποθεν, κατὰ ταυτὰ ἐργασμένον τοῖς ἄλλοις, ὥπερ ἐπεμνήσθην ἄρτίως. 5

Τὰ μὲν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ δεδημιουργημένα ἐν πόλει τῇ βασιλίδι, ὡς διὰ βραχυτάτων εἰπεῖν, ταυτὴ πη ἔχει. ὃ δὲ μόνον ἡμῖν ἐνταῦθα δὴ ἀπολέλειπται αὐτίκα δηλώσω. τῆδε τοῦ βασιλέως τὰ διαιτητήρια ἔχοντος, διὰ μέγεθος τῆς βασιλείας, ἐκ πά-
P 27 σης γῆς ὁμιλος ἀνθρώπων τῇ πόλει παντοδαπὸς ἐπιειέρχεται. 10
 παραγίνεται δὲ αὐτῶν ἕκαστος ἢ πράξει τινὶ ποδηγούμενος ἢ ἐλπίδι ἢ τύχῃ, πολλοὶ δὲ τινες, οἷς δὴ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν οὐκ ἐν καλῷ κεῖται, βασιλέως δεησόμενοι, τῇ πόλει ἐνδημοὶ γίνονται διὰ βίαν τινὰ ἢ πιέζουσιν ἢ ἐγκειμένην ἢ μέλλουσιν. οἷσπερ συμβαίνει πρὸς τῇ ἄλλῃ ἀμηχανία καὶ οἰκίας ὑποσπανίζειν, οὐκ οἷοις 15
 τε οὔσι τὴν ὑπὲρ τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς προέσθαι μίσθωσιν. ταυτὴν δὲ αὐτοῖς βασιλεύς τε Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ βασιλὶς Θεοδώρα τὴν ἀπορίαν διέλυσαν. τῆς γὰρ θαλάσσης ὡς ἀγχοτάτω, ἵνα δὴ Στάδιον ὃ χῶρος καλεῖται (ἀγῶσι γὰρ, οἶμαι, τὸ παλαιὸν ἀνεῖτό τισι) ξενῶνας ὑπερμεγέθεις ἐδείμαντο, τοῖς τὰ τοιαῦτα ταλαιπω- 20
 ρουμένοις ἐπὶ καιροῦ γενησομένους καταλυτήρια.

sunt omnia, uno in portum relicto navibus aditu. Ibi templa, quae supra recensui, porticus, fora, balneas publicas, ac caetera fere omnia aedificavit, ita ut palatium urbis nihil concedant. In adversae continentis loco, qui ab Eutropio nomen habet, non procul ab Heraeo, portum alterum fecit, aliis, quorum modo memini, similem.

Haec sunt, ut quam brevissime dicam, Iustiniani Aug. in urbe principe aedificia. Quod unum superest, modo edisseram. Quoniam hic habitat imperator, ob imperii magnitudinem ex toto orbe multitudo hominum cuiusque generis in urbem confluit: ac venit eorum quisque vel negotio, vel spe, vel fortuna ductus. Multi, quorum res domi male habent, ut imperatori supplicent, in urbe degunt inviti, quod ipsos calamitas vel implicitos teneat, vel urgeat, vel sequatur. His tecti inopia ad reliquam egestatem accedit, non habentibus quod pro commoratione in urbe solvant. Qua illos penuria levarent Iustinianus imp. ac Theodora Aug. Nam propter mare, eo in loco, qui stadium, ut equidem censeo, idcirco dicitur, quia ludis ac certaminibus omnia destinatus erat, xenodochia amplissima aedificavit, ubi commode hospitarentur qui eo inopiae redacti essent.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΔΟΓΟΣ Β'.

PROCOPII CAESARIENSIS DE AEDIFICIIS DN. IUSTINIANI LIBER II.

Ὅσα μὲν δὴ ἐπὶ τε Κωνσταντινουπόλει καὶ τῶν ἐκείνη προ- P 28
αστείων ἱερὰ τεμένη βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς νέα ἰδρύσατο, καὶ ὅσα H 15
καταπεποιηκῶτα διὰ χρόνου μῆκος ἀνευῴσατο, τὰ τε ἄλλα οἰκο-
δομήματα, ὅσα δὴ ἐνταῦθα πεποιήται, ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ P 29
5 δεδήλωται. τὸ δὲ λοιπὸν ἐπὶ τὰ ἐρύματα ἡμῖν ἴτεον, οἷσπερ τὰς
ἐσχατίας περιέβαλε Ῥωμαίων τῆς γῆς. ἐνθα δὴ καὶ ταλαιπω-
ρεῖσθαι τῷ λόγῳ τὰ μάλιστα ἐπύναγκες ἂν εἶη καὶ τὰ ἀμήχανα
διαπονεῖσθαι. οὐ γὰρ τὰς πυραμίδας ἀφηγησόμεθα, τοῦτο δὴ
τῶν ἐν Αἰγύπτῳ βεβασιλευκότων τὸ διαθρολούμενον ἐπιτήδευμα,
10 ἐς χάριν ἀποκεκριμένον ἀνόνητον, ἀλλὰ τὰ ὀχυρώματα σύμπαντα,
οἷς ὁ βασιλεὺς οὗτος τὴν βασιλείαν ἐσώσατο, τειχιζόμενός τε αὐ-
τὸν καὶ ἀμήχανον τοῖς βαρβάροις καταστησόμενος τὴν ἐς Ῥω-

9. διαθρολούμενον] Vulgo διαθρολλόμενον.

Nova templa, quae Constantinopoli et in suburblis Iustinianus Aug. condidit, ac vetera, quae aevo debilitata restituit, caeteraque ipsius in eadem urbe aedificia, superiori libro complexi sumus. Iam ad munitiones, quibus imperii Rom. limites circumdedit, traducamus orationem: quam hic maxime laborare, et rem sane arduam moliri necesse est. Neque enim pyramidas, decantatum illud opus, in quo regum Aegypti industria ad inutilem gratiam recidit, sed arces munimentaque omnia describemus; quibus princeps hic noster servavit imperium, sic ipsum vallans, ut barbarorum in Romanos

μαίους ἐπιβουλῆν. ἐκ δὲ ὁρίων τῶν Μηδικῶν ἄρξασθαι οὐ μοι ἀπὸ τρόπου ἔδοξεν εἶναι.

- B** Ἐπειδὴ Μηδοὶ ἀνεχώρησαν ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς, πόλιν αὐτοῖς Ἀμίδα ἀποδόμενοι, ἥπερ ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδήλωται, βασιλεὺς μὲν Ἀναστάσιος ἀγχιστά πη τῶν Περσικῶν 5 ὄρων κώμην ἄδοξόν τινα τὰ πρότερα οὖσαν, Δάρας ὄνομα, τείχει περιβαλεῖν διὰ σπουδῆς ἔσχε, πόλιν τε αὐτὴν ἐπιτείχισμα ἰσομένην τοῖς πολεμοῖς ἐργάσασθαι. ἐν δὲ ταῖς σπονδαῖς ἀπειρημένον, ἄσπερ ποτὲ βασιλεὺς Θεοδοσίος ἔθετο πρὸς τὸ Περσῶν γένος, μηδετέρους ἐν χωρῷ οἰκίῃ ἐν γειτόνων κοι τοῖς τῶν ἐτέρων ὁρίοις 10 κειμένῳ ὀχύρωμα νεώτερόν τι ἐπιτεχνῶσθαι, προτεινόμενοι Πέρσαι τὰς ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ξυνθήκας ἐμπόδιοι τῷ ἔργῳ σπουδῇ τῇ πάσῃ
- C** ἐγίνοντο, καίπερ Οὐννικοῦ πολέμου πιεζόμενοι τῇ ἀσχολίᾳ. Ῥωμαῖοι δὲ αὐτοὺς ἀπαρσκευοῦς διὰ ταῦτα ὄρωντες ὀξύτερον τῆς οἰκοδομίας ἀντελαμβάνοντο, προτερῆσαι διὰ σπουδῆς ἔχοντες πρὶν 15 οἱ πολέμοι τὴν πρὸς Οὐννοὺς ἀγώνισιν διαλύσαντες ἐπὶ σφᾶς
- V 412** ἴωσιν. ὑπομῖα οὖν τῇ ἐκ τῶν πολέμων περιφροβοὶ ὄντες καί κερυδοκοῦντες αἰεὶ τὰς ἐφόδους, οὐκ ἐς τὸ ἀκριβὲς τὴν οἰκοδομίαν ἐξῆγον, τοῦ τάχους αὐτοῖς τῷ ὑπερβάλλοντι τῆς σπουδῆς παρμιρουμένου τὴν ἐς τὸ ἔργον ἀσφάλειαν. τῷ γὰρ συντόμῳ τὸ γε 20 ἀσφαλὲς οὐδαμῇ εἴωθε ξυνοικίεσθαι, οὐδὲ τῷ ὀξεῖ τὸ ἀκριβὲς φιλεῖ ἐπεσθαι. οὕτω τοίνυν ἐπισπερχῶς ἀπειργάσαντο τὴν τοῦ
- D** περιβόλου ἀνάστασιν οὐκ ἀναταγώνιστον τοῖς πολεμοῖς πεποιημένοι, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τῷ ἀναγκαῖον ὕψος ἐνθήμενοι, οὐ μὴν οὐδὲ αὐτοὺς ἐμβεβλημένοι ἐν ἐπιτηδεῖω τοὺς λίθους, ἢ αὐτῶν ἐν δέοντι εἰργα- 25

consilia conatusque everterit. Iam si a finibus Persicis ordiar, me haud inepte facturum puto.

Postquam Medi, restituta Romanis Amida, ex eorum finibus excessere, prout a me in libris, quos de bellis conscripsi, narratum est, Anastasius Aug. Daram, vicum ignobilem ad limitem Persicam, moenibus cingere, atque urbem facere satēgit, unde hostibus facesseretur negotium. At quoniam instrumento pacis, quam olim cum Persis pepigerat imp. Theodosius, sancitum fuerat, ut neutra natio in suo solo prope alterius fines novam ullam munitionem extrueret; pacis conventa obiciebant Persae, et omni studio opus impediebant, quamvis ipsi bello essent Hunnico impediti. Romani vero, quo minus paratos videbant, hoc acrius urgebant aedificationem, et maturabant prius absolvere, quam hostes, composito bello Hunnico, adessent. Ergo oblata inde suspitione et assiduo hostilis irruptionis metu turbati, haud satis accurate aedificarunt: cum nimium praecipuus ac vehemens opera ne validum fieret opus obstaret. Neque enim firmitas cum celeritate compendia quaerente habitare solet, nec laborem subitarium exacta ratio comitatur. Sic igitur festinando muros excitarant, hostibus minime inexpugnabiles, vix altos quantum satis esset. Lapidibus aptis cubilibus non disposuerant, non bene

σμένοι τὴν σύνθεσιν, ἢ τῷ τέλματι τῆς τετάνου κατὰ λόγον ἐναρ-
μοσάμενοι. χρόνον οὖν ὀλίγον (χίσι τε γὰρ καὶ ἡλίον θέρημ τῷ
τῆς οἰκοδομίας σφαλερῶ ἀντέχειν οἱ πύργοι ὡς ἤμιστα εἶχον) διεφ-
ρωγῆναι αὐτῶν τοῖς πλείστοις ξυνέβη. οὕτω μὲν τὰ πρότερα ἐν
5 πόλει Δάρας τὰ τεῖχη ἀνέστη.

Ἔννοια δὲ Ἰουστινιανῶ βασιλεῖ γέγονεν ὡς οὐ περιόψονται
Πέρσαι ὅσα γε δυνατὰ τοῦτο δὴ τὸ κατ' αὐτῶν ἐπιτείχισμα Ῥω-
μαίοις ἐστάναι, ἀλλὰ πανοικεσία μὲν προσβαλοῦσι, τέχνας δὲ κι-
νήσουσι πάσας ἐξ ἀντιπάλου τειχομαχῆσειν τῆς πόλεως, καὶ ὁμιλος
10 μὲν αὐτοῖς ἐλεφάντων ἔσεται, οἴσουσι δὲ ξυλλήνους ἐπὶ τῶν ὤμων P 30
οἱ ἐλέφαντες πύργους, οἷς ὑποκείμενοι ἀντὶ θεμελίων ἐστῆξουσιν,
καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον ἐν ἐπιτηδείῳ τοῖς πολεμίοις περιωγόμενοι,
καὶ φέροντες τεῖχος γνώμη τῶν κεκτημένων ὅπη παρατόχοι ἐπό-
μενον· ἐπεμβαίνοντες δὲ οἱ πολέμοι βαλοῦσι μὲν κατὰ κορυφῆν
15 τοὺς ἔνδον Ῥωμαίους, ἐκ δὲ ὑπερδεξίων ἐπιθήσονται, ἀλλὰ καὶ
λόφους χειροποιήτους ἐπαναστήσουσι, καὶ μηχανὰς τὰς ἐλεπόλεις
ἐπάξονται πάσας. ἦν δὲ τι εἴη πόλει Δάρας ἀξύνμορον ἐπιγένη-
ται, πάσης μὲν προβεβλημένη τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἀντιτεταγμένη
δὲ τῇ πολεμίᾳ διαφανῶς, οὐκ ἄχρι τοῦδε ἡμῖν κείσεται τὸ κακόν,
20 ἀλλ' ἢ πολιτεία κατασεισθήσεται ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον. ἐβούλετο B
δὲ διὰ ταῦτα ὑχόρωμα τῷ χωρίῳ περιβαλεῖν ἐπαξίως τῆς χρείας.

Πρῶτα μὲν οὖν τὸ τεῖχος (κολοβόν τε γὰρ ἦν κορυφῆ, ἥπερ
μοι εἴρηται, καὶ τοῖς ἐπιστοῖσι διὰ ταῦτα ἐπιμαχώτατον) ἀπρόσοδόν
τε καὶ ἄμαχον ὄλωσ τοῖς πολεμίοις ἐσκευάσατο εἶναι. τὰς μὲν γὰρ

struxerant, non iusto modo immissa calce coagmentarant. Quocirca turres
plurimae, cum nec nivibus nec solis fervoribus obsistere possent ob fabricae
infirmitatem brevi tempore fecere vitium. Sic prima Darae moenia con-
structa fuerant.

At imperator Iustinianus haec secum consideravit, quidvis acturos Per-
sas ut sibi infestum opus Romanis everterent; irrupturos cum omnibus co-
pulis, nullamque artem non adhibituros ad oppugnandam ex aequo urbem:
catervam ducturos elephantum, qui turres ligneas humeris impositas ferrent,
atque illis, tanquam fundamenta, suppositi starent, et, quod gravius foret,
scite ab hostibus circumducti, murum, quo causti inessederent, pro arbitrio
dominorum, quo vis appellerent: hostes, his consensens, in Romanos intra
urbem positos a vertice missuros tela, atque ex edito instituros: praeterea
structuros aggeres, omnesque admoturos helepoles machinas: tum si quid
sinistri pateretur Dara, totius Romani imperii propugnaculum hostili solo
oppositum, eo nos damne haud defuncturos; sed fore ut resp. late quateretur.
His de causis, pro rei merito ac momento munire locum constituit.

Ac primum quidem, cum, ut dixi, moenia valde mutila essent, proinde-
que expugnata facillima invadentibus, tantum stadii operaeque adhibuit, ut
illa hostis nec subire nec perumpere valeat. Etenim veteres pinnas con-

ἐπάλξεις πρότερον οὖσας λίθων ἐνθῆκη συναγαγῶν ἀπέσφιγξεν ἐν στενῷ μάλιστα, ἔξη αὐταῖς μόνα ἐς θυρίδων ἀπολιπῶν σχῆμα. τοσοῦτον δὲ αὐτῶν συγκεχωρηκῶς ἀνεωγῆναι, ὅσον δὴ καὶ χεῖρα διεῖναι, καὶ τῶν τοξενμάτων ἐξόδους ἐπὶ τοὺς ἐνοχλοῦντας ἐνθῆνδε
C λελεῖφθαι. ὑπερθεν δὲ αὐτῶν ὕψος τῷ περιβόλῳ ἐπιτεχρήσατο 5
 ἐς τριάκοντα μάλιστα πόδας, οὐχ ὄλον ἐνθῆμενος τὸ πάχος τῷ
 τείχει, ὡς μὴ τῶν θεμελιῶν τῇ τῶν ἐγκειμένων περιουσία βαρυνο-
 μένων ἀνήκεστόν τι τῷ ἔργῳ ξυμβαλεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐκείνη ἀέρα λίθων
 περιβολῇ περιελίξας, στοᾶν τε ἐν κύκλῳ τοῦ περιβόλου περιδρο-
 μὸν ἐργασάμενος, ὑπὲρ τε τὴν στοᾶν τὰς ἐπάλξεις ἐπιβαλὼν, ὥστε 10
 διώροφον μὲν πανταχόσε τὸ τεῖχος εἶναι, κατὰ δὲ τοὺς πύργους
 καὶ τρεῖς γεγενῆσθαι χώρας τῶν τε ἀμυνομένων τοῦ περιβόλου καὶ
 τὰς ἐπ' αὐτὸν ἀποκροουμένων ἐφόδους. κατὰ μέσους γὰρ πη τοὺς
 πύργους σφαιρικὸν σχῆμα ἐνθῆμενος αὖθις ἐνταῦθα ἐντέθεικεν
 ἐπάλξεις ἑτέρας, τριώροφον ταύτη τὸ τεῖχος ἀπεργασάμενος. 15
D Ἐπειτα δὲ κατανενοηκῶς ὅτι δὴ καὶ τῶν πύργων διεφθάρθαι
 πολλοὺς, ἥπερ μοι εἴρηται, ξυνηλέχθη ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ, καθελεῖν
 μὲν αὐτοὺς ὡς ἥκιστα εἶχεν, ἐν γειτόνων ἀεὶ τῶν πολεμίων ὄντων
 καὶ καιροφυλακούντων τε καὶ δηνηκῆς ἰχνηνόντων εἴ ποτε τοῦ πε-
 ριβόλου μοίρας ἀτειχίστου τινὸς ἐπιτυχεῖν οἴοι τε ὧσιν· ἐπενόει 20
 δὲ τάδε. τούτους μὲν τοὺς πύργους αὐτοῦ εἴασεν, ἔκτοσθεν δὲ
 αὐτῶν ἐκάστου οἰκοδομίαν τινὰ ἑτέραν ἐμπείρωσ ἐν τετραγώνῳ
 ἑδείματο, ἀσφαλείας τε καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας εὖ ἔχουσαν,
 ταίτη τε τοὺς πεπονηκότας τῶν τοίχων ἐρύματι ἑτέρῳ ἐς τὸ
 ἀσφαλῆς ἐτειχίσατο. ἕνα δὲ αὐτῶν τὸν καλούμενον τῆς φρουρᾶς 25

traxit lapidibus inditis, adeoque arctavit, ut sola ipsis reliquerit vestigia ad modum fenestellarum, nec nisi tantum aperturæ dederit, quantum sufficit exerendæ manui, mittendisquæ inde telis in aggressores. Insuper adiecit muro pedum fore triginta altitudinem: at non continuavit crassitudinem integram; ne prægravatis nimio pondere fundamentis, dirum aliquid accideret operi: sed imminentem aërem lapidea complexus fabrica, ac porticum molitus circa muros meabilem, huic pinnas imposuit. Quo fit ut moenia duplicem contignationem ubique habeant. In turribus vero tres sunt loci, unde propugnatores a muris hostiles impressiones repellant. Mediis enim turribus rotandum opus attexuit, aliasque fecit in eo pinnas, ita ut ibi murum triplicî contignatione distinxerit.

Deinde cogitans turres multas brevi tempore, ut dixi, fecisse vitium, illas quidem non est ausus diruere: propterea quod hostes e propinquo semper imminebant occasione, et observabant partemne quamquam aliquando perviam offenderent: sed animo ita providit. His turribus in quo erant statu relictis, extra singulas aliud quoddam opus scite præstruxit, quadrata forma, validum et accuratum. Parietes itidem ruineses altero munimento firmavit. Unum autem,

ἐπικαιριώτατα καθελὼν ἀνωκοδομήσατο ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ καὶ παν- V 413
ταχόθεν τοῦ περιβόλου τὸ ἐκ τῆς ἀσθενείας ἀφείλετο θέος. καὶ P 31
τῷ προτειχίσματι δὲ κατὰ λόγον διαρκῆς ὕψος ἐπισταμένως ἐντέ-
θεικεν. ἔκτοσθεν δὲ αὐτοῦ τάφρον ὠρυξεν, οὐχ ἥπιερ εἰώθασιν
5 ἄνθρωποι τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, ἀλλ' ἐν χώρῳ τε ὀλίγῳ καὶ τρόπῳ
ἐτέρῳ· ὅτου δὲ δὴ ἔνεκα, ἐγὼ δηλώσω.

Τὰ μὲν ἄλλα τοῦ περιβόλου ἀπρόσβατα τοῖς τειχομαχοῦσιν
ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ξυμβαίνει εἶναι, ἅτε οὐκ ἐφ' ὀμαλοῦ χωρίου
ἔστιῳτα, οὐδὲ τοῖς ἐπιούσιν ἔχοντος πρὸς ἐπιβουλήν ἐπιτηδεύως,
10 ἀλλὰ κατὰ τὸ ἄναντες ἐν τε σκληρῷ καὶ ὀρθίῳ κειμένον, ἔνθα οὐ-
τε διώρυχα οἶόν τέ ἐστιν οὔτε προσβολήν γενέσθαι τινά. ἤ δὲ αὐ- B
τοῦ πρὸς ἄνεμον νότον ἢ πλευρὰ τέτραπται, μαλθακὴ τε οὔσα καὶ
γεώδης ἢ χώρα καὶ πρὸς διώρυχας εὐκολος ἄγαν, ἐδέφοδον ταύτη
ποιεῖ τὴν πόλιν. τάφρον οὖν ἐνταῦθα μνηροειδῆ, εὐρους τε καὶ
15 βάρους ἰκανῶς ἔχουσαν ἐπὶ μακρῷ κατορύξας, ἐκάτερον αὐτῆς
τῷ προτειχίσματι τὸ πέρασ ἐνήψεν, ὕδατος μὲν αὐτὴν διαρκῶς
ἐμπλησάμενος, ἄβατόν τε παντάπασι τοῖς πολεμίοις καταστησά-
μενος, ἐν μοίρᾳ δὲ αὐτῆς τῆς ἐντὸς προτειχίσμα θεμένος ἕτερον·
ᾧ δὲ ἐφεστῶτες ἐν πολιορκίᾳ φρουροῦσι Ῥωμαῖοι, τοῦ τε περιβό- C
20 λου καὶ προτειχίσματος τοῦ ἑτέρου ἀφροντισήσαντες, ὕπερ τοῦ
τείχους προβέβληται. ἐτόγγυε δὲ τοῦ τε τείχους καὶ τοῦ προτει-
χίσματος μεταξὺ κατὰ τὰς πύλας, αἱ καταντικρὸν τοῦ Ἀμμώδιος
χωρίου εἰσι, μέγα τι χρῆμα χώματος κείμενον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ
πολέμιοι λανθάνειν ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον οἷοι τε ἦσαν, ἐπὶ τῇ πόλει
25 διώρυχας ἐνερθεν τοῦ περιβόλου ποιούμενοι. ὕπερ ἐνθένδε περι-

11. διώρυχα] Vulgo διώρυγα. Hoc mutavi, quum bis sequatur διώ-
ρυχας.

cui custodiae nomen erat, opportunissime demolitus, tuto ipsum refecit, et undique metum depulit, quem murorum infirmitas offerebat. Recte etiam murum exteriorum eduxit altius pro portione, eique fossam praeduxit, non solito, sed alio quodam modo, idque brevi in spatio: quod cur ita fecerit, declarabo.

Oppugnatoribus inaccessa est muri pars maxima: quippe non plano in loco, qui insidiis illorum faveat; sed in acclivi, duro atque arduo posita: ubi nec agi cuniculi, nec machinae appelliqueunt. Ad latus australe, solum molle ac fossile et cuniculis accommodatissimum, aditum in urbem ea parte facilem praebet. Ergo fossam hic fecit, longo ambitu lunatam, iustaeque altitudinis ac latitudinis: utrumque eius extremum cum minori muro coniunxit: ipsam implevit aqua, ut hostibus omnino sit insuperabilis. Ceteriori quoque eiusdem margini alterum minorem murum apposuit; ubi Romanae custodiae obsidionis tempore excubias agunt, securae de moenibus deque altero minori muro, qui maiori praetentus est. Inter utrumque, ad portam, quae Ammodium spectat, magnus agger intererat: unde hostes in urbem

ελών και περικαθήρας εὖ μάλα τὸν χώρον, ταύτη τοῖς πολεμίοις τὴν ἐς τὸ τεῖχος ἐπιβουλήν ἀνεχαίτισε.

D β. Τὰ μὲν οὖν τοῦ ὀχυρώματος αὐτῷ τῆδέ πη πεποιήται. και ὕδατος δὲ εἰργάσατο ἔλυτρα πῆ μὲν τοῦ περιβόλου και τοῦ προτειχίσματος μεταξὺν, πῆ δὲ ἄγγιστα τοῦ νεῶ, δς Βαρθολομαίῳ 5 ἀποστόλῳ ἀνεῖται πρὸς δύνοντά που τὸν ἥλιον. ρεῖ δὲ και ποταμὸς ἐκ προαστείου τῆς πόλεως διέχοντος αὐτῆς σημεῖον δυοῖν, ὃ δὴ Κόρδης ἐπικαλεῖται. ἐφ' ἐκάτερα δὲ αὐτοῦ σκοπέλω δύο ἀνέχεται ὑπεράγαν σκληρῶ. πρόεσι δὲ μεταξὺ τῆς ἐκατέρου ἰπρωείας ἄχρι ἐς τὴν πόλιν ὃ ποταμὸς οὗτος, παρὰ τοὺς πρόπο- 10 δους φερόμενος τῶν δρῶν, μάλιστα τε και δι' αὐτὸ τοῖς πολεμίοις ἄτρεπτός τε και ἀνέπαφος ὤν. οὐ γὰρ ἔχουσι βιάζεσθαι πως αὐτὸν ἐν ὑπέρῳ τῆς γῆς. ἐπισπῶνται δὲ αὐτὸν ἐς τὴν πόλιν τρόπῳ τοῦδε. ὄχετόν μὲν ἐκ τοῦ περιβόλου πεποιήται μέγαν, ὄβε- **P 32** λοῖς δὲ σιδηροῖς τὸ τοῦ ὄχετοῦ στόμα συχοῖς τε και ὡς παχυτά- 15 τοις καταλαβόντες, τοῖς μὲν δροθαῖς, τοῖς δὲ ἔγκαρσίοις, διεπράξαντο τῷ ὕδατι ἐς τὴν πόλιν ἰσιτητὰ εἶναι, οὐκ ἐπὶ πονηρῷ τοῦ ὀχυρώματος. οὕτω τοίνυν εἰς τὴν πόλιν εἰσιῶν και τὰ ἐκείνη ἔλυτρα ἐμπλησάμενος, περιωγόμενός τε ὅποι ποτὲ δοκοῖη τοῖς τῆδε ἀνθρώπος, εἶτα ἐκβάλλει ἐς ἑτέραν τιὰ τῆς πόλεως χώραν, ἐμ- 20 φεροῦς αὐτῷ τῆ ἐς τὴν πόλιν εἰσαγωγῆ πεποιημένης τῆς ἐκβολῆς. περιωῶν τε τὰ ταύτη πεδία ἐς πολιορκίαν εὐπετῆ ἐποιεῖτο τὴν πόλιν. ἐνταῦθα γὰρ ἐστρατοπεδεύεσθαι τοῖς πολεμίοις τῆ τοῦ ὕδατος περιουσία οὐ χαλεπὸν ἦν. ὄπερ ἵνα μὴ γένηται λογισάμενος

7. ὃ Tolos. Vulgo δς. MALT.

suffosso muro clam suggredi poterant. Illo inde egesto, tam bene locum purgavit, ut fraudem hostilem a moenibus prohibuerit.

2. Sic Daram Iustinianus Aug. munit: aquarum vero receptacula tum inter muros maiorem et minorem, tum propter aedem extruxit Bartholomaeo Apostolo sacram, ad solem occidentem. Fluvius ex suburbano, quod Corden vocant, duobus ab urbe milliariibus distans decurrit. Ab utraque ripa assurgunt asperissimi duo scopuli: quorum radices ad urbem usque amnis ille interfuit, ima montium alluens. Hinc fit, ut cum hostes nec divertere valeant, nec tentare: depressior enim alveus ab illo vim prohibet: sic autem a civibus in urbem inducitur. A moenibus canalem duxere magnam: huius ore clathris ferreis munito plurimis, hisque admodum crassis, quorum alii recti, alii transversi sunt, aquam admittunt, citra murorum iniuriam. Igitur sic urbem ingressus, postquam cisternas implevit, atque euripis quocunque incolis lubet est derivatus, in aliam urbis partem se eiecit; ubi exitum habet similem ori, quo in urbem admissus est. Quo tempore errabat in vicino camporum aequore, urbem reddebat obsessu facilem. Nam hostibus aquae copia invitatis haud grave erat castra illic metari. Quod ne fieret, rem Iu-

Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὰ παρόντα ἐν βουλῇ ἐπωκίετο, διασκοπού- B
 μενος εἴ τινα τῶ πράγματι ἄκειςιν εὐροι. ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ τὴν
 ἀμηχανίαν ἰώμενος, ἀπαιτοματίσας τὴν πρᾶξιν μελλήσει οὐδεμιᾶ
 τὴν πόλιν διεσώσατο. ἐγένετο δὲ δὴ ὧδε.

- 5 Τῶν τις ἐκείνη στρατευσαμένων, εἴτε τινὰ ἔθριν ὄνελρου ἰδῶν
 εἴτε αὐτόματος εἰς τοῦτο ἤγμενος, τῶν περὶ τὰς οἰκοδομίας τεχνι-
 τῶν ἔταιρισάμενος πολλὸν ὄμιλον, διώρυχα ἐκέλευε μακρὰν ἐντὸς
 τοῦ περιβόλου γεγενῆσθαι, δείξας τι χωρίον αὐτοῖς· ὕδωρ γάρ τι
 πότιμον ἐνταῦθα εὐρήσειν ἐκ μυκῶν ἀποβλύζων τῆς γῆς. κυκλοτερῆ
 10 τε τὴν διώρυχα ἐς ποδῶν μῆκος εἰ ποιησάμενος ἐπιπλείστον τὸ βά- H 17
 θος κατήγε. τοῦτο τῇ πόλει σωτήριον οὐκ ἐκ προνοίας τῶν τε C
 χνιτῶν τούτων πεπολήται, ἀλλ' ὅπερ ἐνταῦθα ξυμβήσεσθαι κακὸν
 ἔμελλεν, ἐς πᾶν ξυμφέρον διὰ τῆς κατώρυχος ἀπεκρίθη Ῥωμαίοις.
 ὄμβρων γὰρ μεταξὺ ἔξαισιῶν καταρραγέτων, ὁ ποταμὸς, οὐπερ
 15 ἐπεμνήσθην ἀρτίως, πρὸ τοῦ περιβόλου μορμύρων ἀρθεῖς τε ἐπὶ V 414
 μέγα οὐκέτι ἐχώρει, οὐ δεχομένων αὐτὸν τηλικόνδε γεγενημένον
 οὔτε τῶν εἰσόδων οὔτε τοῦ ὀχετοῦ, ἥπερ τὰ πρότερα. ξυνίστατο
 οὖν ἐπὶ τὸ τεῖχος ξυνάγων τὸν ῥοῦν, ἐς ὕψος τε καὶ βάθος κατα-
 20 μυτίας γεγενημένος. τὸ μὲν οὖν προτείχισμα βιασάμενος καθεῖ-
 λεν εὐθὺς, κατασίεσας δὲ καὶ πολλήν τινα τοῦ τεύχους μοῖραν καὶ D
 τὰς πύλας ἀναπετάσας πολὺς τε ῥεύσας τὴν πόλιν καταλαμβάνει
 σχεδόν τι ὅλην, καὶ αὐτῆς τὴν τε ἀγορὰν καὶ τοὺς στενωποὺς καὶ
 οὐδέν τι ἦσσαν τὰς οἰκίας περιπολήσας, ἐπίπλων τε ἐνθῆνδε καὶ

3. ἀπαιτοματίσας CH. αὐτοματίσας P. 17. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ.

stinianus Aug. in consilium vocavit, attente dispiciens quo modo mederi
 posset. At deus illum difficultate exemit, ac re ultro confecta protinus, urbi
 salutem asseruit. Id vero ita evenit.

Quidam ex militari urbis praesidio, sive obiecto per somnum viso, sive
 suo impulsu, adiunctis sibi fabris compluribus, cum intra muros locum de-
 signasset, longam ibi fieri foveam imperavit, affirmans dulcis aquae scaturi-
 ginem in terrae sinu repertum iri. Ducta in orbem fossa longitudinis pedum
 quindecim, humum altius exhausit. Fuit hoc urbi salutare, non artificum
 consilio ac providentia: sed quod hic acerbum futurum erat, Romanis optime
 vertit, beneficio fossae. Siquidem hoc interim spatio maximis caelo delapsis
 imbribus, flumen, cuius modo mentionem feci, pro muro murmurans, atque
 admodum tumens, non defluebat; cum ita auctum nec fauces muri caperent,
 nec canalis. Ergo haerebat, aquas ad murum cogens, et sursum deorsum-
 que altissimus, hic stagnabat, illic inaequaliter tumidus fluctuabat. Ac mi-
 norem quidem murum statim disiecit; maioris vero parte magna convulsa,
 patefactaque porta effusus, urbem fere totam occupavit; ac forum, angu-
 stas, adeoque domos ipsas pervadens, et inde suppellectilem, vasa lignea

ξυλλίων τευχῶν καὶ ἄλλων τοιούτων φορητῶν μέγαν ἐπαγόμενος,
 ἐς ταύτην τε τὴν διώρυχα ἐμπεισὼν ἀφανίζεται ὑπόγειος γεγενημέ-
 νος. ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ὕστερον ἀγγιστά πη τῶν Θεοδοσιου-
 πόλεως ὄριων ἐκδοῦς, ἐν χώρῳ ἐφάνη σημείοις τεσσαράκοντα διέ-
 χοντι μάλιστα Δάρας πόλεως, ὅσπερ ἐπηγάγετο ἐκ τῶν τῆδε οἰ-
 κίων γνωσθεῖς. διεφάνη γὰρ ἐνταῦθα ὁ συρφετὸς ὄλος. καὶ τὸ
 λοιπὸν ἐν μὲν εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν ἐν μέσῃ πόλει γινόμε-
 νος ὁ ποταμὸς οὗτος, περιπλέους τε τοῦ ὕδατος τοὺς θησαυροὺς
 ἐργασάμενος, φέρεται μὲν τῆς πόλεως ἔξω διὰ τῶν ἐξόδων αἴπερ
 αὐτῷ πεποιήνται ἐξεπίτηδες πρὸς τῶν δειμαμένων τὴν πόλιν, 10
 P 88 ὡσπερ μοι ἔναγχος δεδιήγηται. ἀρδεύων δὲ τὰ ἐκεῖνη χωρία πο-
 θεινὸς ἄκασι τοῖς περιοικοῦσιν ἐς αἰὶ γίνεται. ἐπειδὴν δὲ πολεμίων
 στρατὸς ὡς πολιορκήσων τὴν πόλιν ἐνταῦθα ἴοι, τὰς μὲν διὰ τῶν
 σιδηρῶν ὀβελῶν ἐξόδους ἐπιβύσαντες τοῖς καταράκταις καλουμέ-
 νοις, αὐτίκα τε τὸν ποταμὸν μεταπεφυκέναι καὶ τὴν ἐκβολὴν με- 15
 ταπορεύεσθαι βιασάμενοι ἀνάγκῃ χειροποιήτω, ἐπὶ τε τὴν διώρυχα
 καὶ τὸ ἐνθένδε περιάγουσι χάος. καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ πολέμιοι πιε-
 ζόμενοι τοῦ ὕδατος τῇ ἀπορίᾳ διαλύειν ἀναγκάζονται τὴν πολιορ-
 κίαν εὐθύς. Μιρράνης ἀμέλει ὁ Περσῶν στρατηγὸς ἐπὶ Καβάδου
 B βασιλεύοντος ἐπὶ πολιορκίᾳ ἐνταῦθα ἦκων, τούτοις τε πᾶσιν ἀναγ- 20
 κασθεῖς, ἄπρακτος οὐκ εἰς μακρὰν ἀνεχώρησε. καὶ Χοσρόης αὐ-
 τὸς πολλῶ ὕστερον ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀφικόμενος στρατῶ μεγάλῃ
 ἐγκεχείρηκε τῇ ἐς τὴν πόλιν ἐπιβουλῇ. ὕδατός τε ἀπορίας πέρι
 ἀμηχανῶν, καὶ ἀποσκοπούμενος τὴν τοῦ περιβόλου ὑπερβολὴν,
 ἄμαχόν τε αὐτὴν διαρκῶς ὑποπτεύων εἶναι, καὶ τὰ βεβουλεμένα 25

atque alia id genus plurima convehens, ubi in foveam illam decidit, subter-
 raneo meatu suffugit oculos. Paucis post diebus, proxime Theodosiopolita-
 num limitem redditus, apparuit quadragesimo lapide ab urbe Dara, iis ex
 rebus agnitus, quas illius domibus exportaverat: nam tota colluvies illuc
 erupit. Ex eo tempore, cum pax viget ac bono res loca sunt, fluvius hic
 mediam urbem intermeans, ubi cisternas aqua implevit, exit per ostia, sibi
 de industria, ut proxime dixi, ab illis extracta, qui urbem aedificarunt. Tum
 agros vicinos irrigans, omnes accolae beare solet. Verum simul eo advenit
 hostilis exercitus, urbem circumsecurus, ostia, quae ferro clathrata sunt,
 vectibus obstruunt; mox amnem divertere seque alio exonerare coactum so-
 lerti manu, in foveam ac barathrum huic subiunctum abducunt. Quocirca
 hostes aquae penuria laborantes, obsidionem confestim solvere necesse ha-
 bent. Certe Mirrhanes Persarum dux, regnante Cabade, cum urbem obsi-
 disse, his omnibus adactus, re infecta, brevi abscessit: ipseque adeo Chos-
 roës, multo post, ingentibus copiis secum ductis tentavit urbem: sed ubi
 aquae iuopiam levare nesciit, et visa murorum altitudine, ipsos inexpugna-

μεταγνοῦς, εὐθύωρος ἐς τὰ Περσῶν ἤθη ἀπιὼν ᾤχετο, τῇ τοῦ Ῥωμαίων αὐτοκράτορος καταστρατηγηθεὶς προμηθεΐα.

γ'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν πόλει Δάρας οὕτω δὴ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς κατεστήσατο· ὄντινα δὲ προσεποίησε τρόπον τῇ πόλει ἑμῆκετι αὐτῇ πάθος πρὸς τοῦ ποταμοῦ ξυμβαίνειν τοιοῦτον, τοῦ θεοῦ διαρρηθῆν αὐτῷ ξυνεπιλαμβανομένον τὸ σπούδασμα τοῦτο, ἐγὼ δηλώσω. Χρύσης ἦν τις Ἀλεξανδροῦς, μηχανοποιὸς δεξιὸς, ὅσπερ βασιλεῖ τὰ ἐς τὰς οἰκοδομίας ὑπηρετῶν, τὰ πλείστα τῶν τε ἐν πόλει Δάρας καὶ τῇ ἄλλῃ χώρᾳ γεγονότα ἐξείργασται. οὗτος 10 ὁ Χρύσης ἀπεδήμει μὲν ἠνίκα δὴ ἐν τῇ πόλει Δάρας τὸ ἐκ τοῦ ποταμοῦ πάθος ξυνέπεσεν· ἀκηκῶς δὲ καὶ περιαλιγῆσας τῇ συμφορᾷ ἐς κόλτην τὴν αὐτοῦ ἀπεχώρησεν. ὕψιν δὲ θνείρου τοιάνδε εἶδεν. ἐδόκει οἱ ἐν τῷ θνείρῳ τις ὑπερφυῆς τε καὶ τὰ ἄκρα κρεῖσ- D σων ἢ ἀνθρώπων εἰκάζεσθαι μηχανὴν τινα ἐπαγγέλλειν τε καὶ ἐν- 15 δαίκνυσθαι, ἣ ἂν διακωλύειν τὸν ποταμὸν ἱκανῆ εἴῃ ἐπὶ πονηρῷ τῆς πόλεως μηκέτι μορμύρειν. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα θεῖον ὑποτοπήσας τὸ πρῶγμα εἶναι, τὴν τε μηχανὴν καὶ τὴν τοῦ θνείρου ὕψιν ἐς βασιλέα γράψας ἀνήνεγκε, σκιαγραφῆσας τὴν ἐκ τοῦ θνείρου δι- δασκαλίαν. ἐτόγγανε δὲ οὐ πολλῶ πρότερον ἄγγελος ἐς βασιλέα 20 ἦκων ἐκ Δάρας πόλεως, ὅσπερ αὐτῷ τὰ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ξυνε- νεχθέντα πάντα ἐσήγγειλε. βασιλεὺς δὲ τότε τοῖς ξυμπεπτωκόσι ξυνταραχθεὶς καὶ περιώδυνος γεγονὼς, τοὺς τὰ μηχανικὰ εὐδοκι- V 415 μούντας εὐθὺς μετεκάλει, Ἀνθέμιον τε καὶ Ἰσίδωρον, ὧνπερ ἐμ- P 34 προσθεν ἐπεμνήσθη. καὶ τὰ ξυμβεβηκότα ἐπικοινωνόμενος ἀνε-

18. σκιαγραφῆσας CH. σγγραφήσας P.

biles indicavit, consilii poenitens, mox in Persidem rediit, providentia victus imperatoris Romani.

3. Haec in urbe Dara Iustinianus Aug. constituit. Iam quo idem pacto ne in posterum fluvius urbi illi noceret, deo utique ipsius consilium manifestissime adiuvante, effecerit, narrabo. Chryses quidam erat Alexandrinus, machinarius praestantissimus: qui in extruendis aedificiis navare solitus operam imperatori, multa cum Darae tum alibi aedificaverat. Is peregre profectus, quo tempore fluvius calamitatem Darae attulit, accepto eius nuntio, graviter dolens, cubitum iit: tum dormienti species huiusmodi oblata est. Quidam procerissima et humanum excedente modum statura, ipsi per somnum visus est machinam designare atque ostendere, quae urbem ab exundante fluvio innoxiam posthac servare posset. Mox ille rem divinitus oblatam ratus, de machina ac viso nocturno ad imperatorem perscripsit, et quae secundum quietem acceperat delineavit. Paulo ante, nuntius ex urbe Dara ad Augustum venerat, eique ordine panderat fluminis inundationem. Commotus tum imp. et casum illum aegerrime ferens, mechanicos celeberrimos Anthemium et Isidorum, quorum supra mentionem habui, extemplo accersit; et re communicata, ex ipsis quaerit qua tandem machina in posterum

πυρθάνετο τῶν ἀνδρῶν ὅποια ποτὲ μηχανὴ γένοίτο, ὡς μὴ τι περὶ αὐτῶν τῇ πόλει ξυμβαίη; καὶ αὐτῶν μὲν ἑκάτερος ὑποθήκην τινὰ ἔφραζε τὴν οἱ δοκοῦσαν ἐπιτηδείως ἐς τοῦτο ἔχειν· βασιλεὺς δὲ, θείας δηλονότι ἐπινοίας αὐτῷ γενομένης τινός, οὕτω τὰ Χρύσου ἰδὼν γράμματα, ἐπενοίε τε καὶ ἐσκιαγράφει αὐτογνωμονήσας ἔκ τοῦ παραδόξου ὃ δὴ τοῦ ὄνειρου ἐκτύπωμα ἦν. ἔτι δὲ τῆς βουλῆς ἠωρημένης καὶ τοῦ πρακτέου σφίσι ἐν ἀδήλῳ ὄντος, διέλυσαν τὸν διάλογον. ἡμέραις δὲ γ' ὕστερον ἤκε τις βασιλεῖ τὴν τε **B** τοῦ Χρύσου ἐπιστολὴν καὶ τῆς τοῦ ὄνειρου μηχανῆς τὸ ἐκμαγεῖον ἐνδεικνύμενος. καὶ ὃς μεταπεμψάμενος τοὺς μηχανικοὺς αὐθις **10** ἀνανεοῦσθαι τῇ μνήμῃ ἐκέλευεν ὅσα δὴ σφίσι ἀμφὶ τῷ ἔργῳ τὸ **H 18** πρότερον δοκοῦντα εἶη. οἱ δὲ ἀπεστομάτιζον ἐφεξῆς ἅπαντα, ὅσα τε αὐτοὶ τεχνάζοντες εἶπον καὶ ὅσα βασιλεὺς ἀκυνθασίμως ἐπήγγειλε γενέσθαι. καὶ τότε δὴ ὁ βασιλεὺς τὸν τε πρὸς τοῦ Χρύσου σταλέντα καὶ τὰ γράμματα ἐπιδείξας, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐκ **15** τοῦ ὄνειρου γενομένην ἐπὶ τῷ ἐσομένῳ ὄψιν τε καὶ σκιαγραφίαν, κατεστήσατο αὐτοὺς ἐν θαύματι μεγάλῳ, ἐν νῶ ποιουμένους ὡς ἅπαντα ὁ θεὸς συνδιαπράσσειται τῷ βασιλεῖ τούτῳ τὰ τῇ βασιλείᾳ ξυνοίοντα. ἐκράτει τοίνυν ἡ τοῦ βασιλέως ἐπίδειξις, ὑποχωρούσης μηχανοποιῶν σοφίας καὶ τέχνης. καὶ γίνεται ὁ Χρύσης αὐθις **20** **C** ἐν πόλει Δύρας, ἐπιτεταγμένον οἱ πρὸς τοῦ βασιλέως ὑποτελέσαι τὰ γεγραμμένα σπουδῇ τῇ πάσῃ, καθάπερ ἡ τοῦ ὄνειρου ὑποθήκη ἐπήγγελλεν. ἐποίε τε τὰ ἐπιτεταγμένα τρόπῳ τουῦδε.

Ἐν χώρῳ διέχοντι τοῦ τῆς πόλεως προτειχίσματος ἐς μ' ἑκατάστα πόδας, μεταξὺ σκοπέλου ἑκατέρου, ὧν δὴ κατὰ μέσον ὁ πο- **25**

ab urbe casus eiusmodi averti possit? Uterque quam ad id valere duxit rationem protulit. At imperator coelesti quodam instinctu, nondum visis Chryssae literis, de sua sententia assecutus est mirabiliter, adumbravitque imaginem, quae Chryssae in somnis obiecta fuerat. Pendebat adhuc consilium, nec quid opus facte esset inter ipsos constabat, et digressi sunt. Tertio post die quidam affuit, et Chryssae epistolam cum forma visae per somnium machina reddidit imperatori. Hic mechanicos iterum accitos memoria retere iubet quae de opere inter se prius contulissent. Mox illi ordine referre quae ipsi ex artis suae praescripto dixissent, et quae imperator per se designasset. Tum Augustus Chryssae tabellarium proferens cum literis et somnii viso futurique operis delineatione, ad magnam ipsos admirationem traduxit, secum reputantes deum in omnibus, quae imperio expedirent, principi nostro opitulari. Igitur cedente peritia atque arte machinariorum, vincit imperatoris sententia: Chryssae Daram revertitur, iussus scripta perficere omni studio, plane uti somnio eductus esset: sic demum mandata est executus.

In loco XL. circiter pedes dissito ab urbis muro exteriori, binos inter scopulos illos, quos amnis interluit, instae altitudinis ac latitudinis aggerem

ταμὸς προῖὼν φέρεται, ἀντιτείχισμα ἐτεκτῆματο ὕψους τε καὶ εὐ-
 ρους ἰκανῶς ἔχον. οὐπερ τὰ πέρατα οὕτω δὴ ὄρει ἐκατέρῳ παν-
 ταχόθεν ἐνήψεν, ὡς τῷ ὕδατι τοῦ ποταμοῦ, ἣν καὶ σφοδρότατα
 ἐπιρρεῦσειεν, ἐνταῦθα ἔσιτητὰ μηδαμῆ ἔσεισθαι. τοῦτο δὲ τὸ ἔρ-
 6 γον οἱ περὶ ταῦτα σοφοὶ φράκτην ἢ ἀρίδα καλοῦσιν, ἣ ὃ τί ποτε
 ἄλλο ἐθέλουσιν. οὐκ ἐπ' εὐθείας δὲ τὸ ἀντιτείχισμα πεποίηται
 τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μνηοειδὲς τετραμμένον, ὅπως ἂν τὸ κύρωμα
 πρὸς τῇ τοῦ ποταμοῦ ἐπιρροῇ κείμενον ἔτι μᾶλλον ἀντέχῃν τῷ D
 φείθῳ βιαζομένῳ δυνατὸν εἴη. θυρίδας δὲ ἐς τὸ ἀντιτείχισμα
 10 ἔς τε τὰ κάτω καὶ ἄνω πεποίηται. ὥστε τῷ ποταμῷ πλημμυ-
 ροῦντι ἔξαπιναιῶς, ἂν οὕτω τύχοι, ξυνιστασθαι μὲν ἐνταῦθα
 ἐπάναγκες εἴη καὶ μὴ παντὶ τῷ ῥοθίῳ περαιτέρω χωρεῖν. ἐκροῆν
 δὲ κατὰ τὰς ὁπὰς ἀφιέντι βραχεῖάν τινα τοῦ μὲν ὑπερβάλλοντος
 ὄγκου κατὰ μικρὸν ἀπολήγειν αἶλ, τῷ δὲ τείχει λελυμασμένῳ μη-
 15 ὀέποτε εἶναι. ἣ γὰρ ἐκροῆ ἐν τῷ χώρῳ ξυνισταμένη, ὅπερ ἐς
 τεσσαράκοντα διήκων πόδας, ἥπερ μοι εἴρηται, τῆς τε ἀρίδος
 καὶ τοῦ πρᾶξιχίσματος μεταξύ ἔστιν, οὐδαμῆ τὸ παράπαν βιαζο-
 μένη, ἀλλ' ἐς τὰς ξυνειθισμένας εἰσόδους κατὰ λόγον χωροῦσα ἐς P 35
 τὴν ὀχεταγωγίαν ἐνθὲνδε εἰσβάλλει. καὶ τὰς πύλας, ὅπερ τὸ
 20 πρότερον βιασάμενος ἔξαπιναιῶς ὁ ποταμὸς ἀνεπέτασε, περιελὼν
 ἐντεῦθεν, λίθοις μὲν παμμεγέθεσι τὴν προτέραν αὐτῶν ἐφράξατο
 χώραν, ἐπεὶ ἐφ' ὀμαλοῦ κείμενοι τῷ ποταμῷ ὑπερβλύζοντι εὐέφο-
 δοὶ ἦσαν. ἄγχιστα δὲ πη ἐν χώρῳ ἀνάντει κατὰ τὸ κρημνῶδες
 τοῦ περιβάλου αὐτὰς ἔθετο, οὗ δὴ τῷ ποταμῷ βάσιμα ὡς ἦκιστα
 25 ἦν. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω διαπεπὸνῃται τῷ βασιλεῖ τούτῳ.

5. φράκτην CH. φράκτα P. φρακτῆρα Pm.

extruxit; cuius extrema utriusque menti undique sic annexuit, ut aquis fluvii, quamvis impetu maximo decurrentibus, nullus hac aditus futurus sit. Eiusmodi rerum peritū opus illud appellant phractem vel aridem, vel si quo alio vocabulo uti malunt. Nec recta linea produxit hunc aggerem, sed sinuavit, quo melius undarum vim sustineat procurrens in adversum fluvium curvatura. Eundem fenestris infra supraque divisit; ut si forte amnis repente excreverit, cogatur ibi consistere, nec totum aquarum agmen ultra devolvat; sed modice per foramina effluens, sensim detumescat, nec muros violet. Nam illo in spatio pedum XL. quod inter aridem murumque exteriorem, ut dixi, interiectum est, ita colit effluvium, ut nullam vim patiatur; sed ad consuetam muri aditum convenienter properans, canali excipitur. Denique foribus, quas antea flumen inopinato recluserat, illinc amotis, pristinam earum sedem grandibus saxis obstruxit: propterea quod situs loci planus aditum eo facilem dabat fluvio restagnanti. Portam acclivi in loco posuit ad moenium partem impositam præcipitio, quo flumen ascendere non potest. Haec imp. noster ita confecit.

Ἦν δέ τις ἐν πόλει πολλὴ ὕδατος πέρι ἀμηχανία τοῖς τῆδε
 B ἀνθρώποις. οὐδὲ γὰρ ἀναβλυστάουσιν εἶχον ἐνταῦθά πη κρή-
 νην, οὐδὲ ὀχετῶ περιωμομένην ἐς τὰς ἀγνυῖς, αἱ τῆδέ εἰσιν, οὐδε
 τισι θησαυριζομένην ἐκείνη ἐλύτροις, ἀλλ' οἷς μὲν ἀγχοτάτω ὁ
 ποταμὸς κατὰ τὰς ἀμφοδούς ἐφέρετο, οἶδε ἀταλαιπύρως ἀρόμε- 5
 νοι ῥῆστα ἔπινον, οἷς δὲ ὡς ἀπισιέτω τῆς τοῦ ποταμοῦ ἐκροῆς τὰ
 οἴκοι ἐτύγγανεν ὄντα, τούτοις δυοῖν τὸ ἕτερον ἐπάνωγκες ἦν, ἣ τὰ
 ἔσχατα ποιοιμένοις πιεῖν, ἣ δάψει ἐχομένοις ἀπολωλέναι. ἀλλ'
 ὀχετὸν βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐτεκτῆνατο μέγαν, ᾧ δὴ τὸ ὕδωρ
 416 περιεγαγὼν πανταχόσε τῆς πόλεως τὴν ἀπορίαν τοῖς τῆδε ὤκημέ- 10
 νοις διέλυσεν. ἀλλὰ καὶ ἱερὰ πεποιήται δύο, τὴν τε μεγάλην ἐκ-
 κλησίαν καλουμένην καὶ τὴν τοῦ ἀποστόλου Βαρθολομαίου νεών.
 C ἔτι μέντοι καὶ τοῖς στρατιώταις καταλυτήρια ἰδέματα παμπληθῆ,
 ὅπως δὴ τοὺς τῆδε ὤκημένους μηδαμῶς ἐνοχλοῦεν.

Καὶ Ἀμίδης δὲ πόλεως τό τε τεῖχος καὶ τὸ προτείχισμα ἐν 15
 τοῖς ἄνω γεγενημένα χρόνοις καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὑποπτα ὄντα ἐξίτηλα
 γενήσεσθαι, οὐ πολλῶ ὕστερον νέμ τινὶ καταλαβὼν οἰκοδομίᾳ τῆ
 πόλει τὴν ἀσφάλειαν ἀνεσώσατο. ὅσα δὲ κἂν τοῖς φρουροῖς αὐ-
 τῶ εἴργασται, ἄπερ ἐν τοῖς ὁρίοις τούτων δὴ τυγχάνει τῶν πόλειων
 ὄντα, ἐρῶν ἔρχομαι. 20

D δ'. Ἐκ Λάρας πόλεως ἴοντι ἐς τὰ Περσῶν ἡθῆ χώρα τις
 ἐν ἀριστερῇ ἐστὶν ἀναμάξευτός τε καὶ ἄφιππος ὄλωσ, κατατείνουσα
 μὲν ἐς ἡμέραιν ὁδὸν δυοῖν εὐζώνῳ ἀνδρὶ μάλιστα, τελευτῶσα δὲ
 ἐς χῶρον σιμὸν καὶ ἀπόκρημον Ράβδιον ὄνομα. ταύτης δὲ τῆς

7. οἴκοι] οἰκεία C. οἰκία H.

In urbe cives aquae inopia graviter conflictabantur; cum nec fontem
 habent scatebra emicantem, nec latices, qui canali structili ducerentur in
 compita, nec qui ibi in cisternis asservarentur: sed qui in triviis labentem
 fluvium accolebant, ii quidem aquam nullo negotio haurientes, potu uteban-
 tur facillimo: qui vero procul flumine habitabant, facere non poterant quia
 horum alterum paterentur; vel summo cum labore levarent sitim, vel ea in-
 terirent. At Iustinianus Aug. magnum aquaeductum construxit, quo in
 omnes urbis partes derivata aqua, incolis difficultatem expedit. Praeterea
 sacras aedes duas, eam videlicet quae magna ecclesia dicitur, et Barthole-
 maei apostoli templum condidit. Militibus quoque diversoria quamplurima
 aedificavit, ne molestiam civibus exhiberent.

Urbis Amidae muros, maiorem iuxta ac minorem, qui ob vetustatem iam
 ruinae proximi videbantur, nova quadam substructione firmavit, itaque urbi
 securitatem praestitit. Quid vero fecerit in castellis, quibus harum urbium
 limites muniti sunt, nunc exponam.

4. Eunte in Peraisem ex urbe Dara, ad laevam est quaedam regio
 plaustris in via ac prorsus inequitabilis. Bidui fere patens expeditio viro,
 terminatur loco abrupto atque praecipiti, cui nomen Rhabdium. Viae, quae

ἐπὶ τὸ Ῥάβδιον φερνύσης ὁδοῦ ἕφ' ἑκάτερα τὰ Περσῶν ὄρια ἐπὶ
μακρότατον ξυμβαίνει εἶναι. ὅπερ μοι κατ' ἀρχὰς ἀγαμίνῳ καὶ
τῶν ἐπιχωρίων ἀναπνύσαντων ὄντινα τρόπον Ῥωμαίοις προσή- P 36
κουσα ὁδός τε καὶ χώρα γῆν ἑκατέρωθεν τὴν πολεμίαν διακεκλήρω-
5 ται, ἀπήγγελλον τινες ὡς εἶη μὲν Περσῶν τὸ χωρίον ποτὲ, δεο-
μένῳ δὲ τῶν Περσῶν βασιλεῖ τῶν τις Ῥωμαίων ἀτοκροτόρων
ἀμπέλοις τινὰ κατακορῆ κώμην ἐπὶ Μαρτυροπόλεως οὖσαν δώσειε,
τοῦτο δὴ αὐτῆς τὸ χωρίον ἀνταλλαξάμενος. τὸ μὲν οὖν Ῥάβδιον
ἐπὶ πετρῶν οἰκεῖται ἀποτόμων τε καὶ ὄλως ἀγρίων, ἀπερ ἐνταῦθα
10 ἐπανεστήκασι θανατάσιον ὄσον. ἔνερθεν δὲ αὐτοῦ χωρίον ἔστιν,
ὅπερ καλοῦσι Ῥωμαίων ἀγρὸν, ἀγασθέντες, οἶμαι, τὸ ἕξ ἀρχῆς,
ὅτι δὴ ἐν μέσῳ χωρίων Περσικῶν κείμενον Ῥωμαίοις προσήκει.
οὗτος δὲ ὁ Ῥωμαίων ἀγρὸς κεῖται μὲν τῆς γῆς ἐν ὑπτίῳ, ἀγαθῶν H 19
δέ ἐστι τῶν ἐν τοῖς ληίοις κομιδῆ εὔπορος. τεκμηριώσσει δ' ἂν
15 τις καὶ τοῖσδε, ὅτι δὴ πανταχόθεν τὸν χώρον περιβάλλουσι τὰ B
Περσῶν ὄρια.

Πόλισμά ἐστιν ἐν Πέρσαις ἐπιφανὲς ἄγαν, ὄνομα Σισαυρά-
νων, ὅπερ ποτὲ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐξελὼν ἐς ἔδαφος καθεῖλεν,
ὁμίλον πολὺν τῶν ἐν Πέρσαις ἐππέων ζῆν Βλησχάνη τῷ σφῶν
20 ἡγεμόνι δορυαλώτους πεποικημένος. τῆς πόλεως μὲν Δάρις ὁδὸν
ἡμέραιν διέχει δυοῖν ἐδζώνῳ ἀνδρὶ τούτου δὲ τοῦ Ῥαβδίου ση-
μείοις διέστηκε τρισὶ μάλιστα. πρότερον μὲν οὖν ἀφύλακτός τε
ἦν ὁ χώρος ὅδε καὶ Ῥωμαίοις παντελῶς ἄσημος. οὐκοῦν οὐδὲ
φρουρᾶς οὐδὲ ὀχυρώματος οὐδὲ ἄλλου ὅτου ἂν ἀγαθοῦ πρὸς αὐ-
25 τῶν ἔλαχε πώποτε. ἀμέλει οἱ τὸν ἀγρὸν γεωργοῦντες, ὅπερ ἐπε-

14. τεκμηριώσσει CH. τεκμηριώσαι P.

Rhabdium ducit, pars maxima inter Persarum fines posita est. Id ego cum primum vidi, demirans scilicet ex indigenis quæsiui, quid factum esset, ut viam tractumque ditionis Romanæ hostile solum utrinque clauderet? Respondenter nonnulli, pertinuisse olim ista ad Persas; sed imperatorem quemdam. Rom. pro pago vitifero Martyropoli vicino, quem regi Persarum roganti dederat, eo tractu remuneratum fuisse. Ac Rhabdium quidem rupes insidet præruptas et omnino asperissimas, quæ ibi mirum in modum attolluntur: subiacet vero campus, quem Romanorum agrum appellant, iam a principio, ut opinor, mirati quod in media Persarum provincia ad Romanos pertineat. Porro hic Romanorum ager in planitie situs est, frugibusque abundat: argumento sit, quod Persarum limites undique locum ambiunt.

Clarissimum est in Perside oppidum Sisauranum, quod Iustinianus Aug. in potestatem redactum suam exciderat, abductis inde magno numero captivis Persis equitibus cum Bleschane ipsorum duce. Ab urbe Dara abest itinere, quod biduo vir expeditus conficiat; tribus circiter milliaribus a Rhabdio: qui locus antea incustoditus et apud Romanos plane obscurus fuerat. Quare cum ab ipsis nec praesidium, nec munimentum, nihil denique boni un-

- C** μνήσθην ἀριτίως, ὡσπερ ἄλλο τι ἀγγραφοφοροῦντες, πεντήκοντα ἐπε-
 τέλους χρυσοῦς ἔφερον Πέρσαις, ἐφ' ᾧ ἀδείστερον κεκτήσονται τὰ
 αὐτῶν ἴδια καὶ καρπῶν δύνωνται τῶν τῆδε φρομένων δνίνασθαι.
 βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἔπαντα αὐτοῖς μεταπεφυκέναι διεσκεύασατο.
 τειχίσμασι γὰρ τὸ Ῥάβδιον περιβαλὼν κατὰ τῶν πετρῶν τὴν ὑπερ- 5
 βολὴν, ἄσπερ ἐκείνη ἀνέχουσιν, ἀπρόσοδον αὐτὸ τοῖς πολεμίοις
 πεποιήται τὸ χωρίον, δηλονότι ξυλλαμβανούσης τῆς φύσεως. ἐπεὶ
 δὲ ὕδατος οἱ τῆδε ὠκημένοι ἐσπάνιζον, ἐν τῇ τῶν σκοπέλων ἀκρω-
 ρεῖα πηγῆς ὡς ἤκιστα οὔσης, ταμιεῖά τε ὑδάτων εἰργάσατο δύο καὶ
 τὰς ἐκείνη πέτρας πολλαχῆ διορύξας παμπληθεῖς ὑδάτων θησαν- 10
- D** ροὺς διεπράξατο εἶναι, ὅπως δὴ ξυρρεόντων ὑετίων ἐνταῦθα ὑδά-
 των ἀδείστερον αὐτοῖς οἱ τῆδε ἄνθρωποι δύνωνται χρῆσθαι, ὡς
 μὴ τοῦ ὑδατος πιζόμενοι τῇ ἀπορίᾳ εὐάλωτοι εἴεν.
- V 417** Καὶ τὰ ἄλλα δὲ φρούρια πάντα ἐν ὄρει κείμενα, ἄσπερ ἐν-
 θένδε τε καὶ ἐκ Δάρας πόλεως ἄχρι ἐς Ἀμίδαν διήκειν ξυμβαίνει, 15
 τό τε Κίφας καὶ Σαυρὰς καὶ Σμάργδις τε καὶ Λούργης τό τε Ἰε-
 ριφθὸν καὶ Ἀταχὰς καὶ Σίφριός τε καὶ Ῥιπάλθας καὶ Βανασυ-
 μέων, ἔτι μέντοι καὶ Σινὰς καὶ Ῥάσιος, καὶ Δαβανὺς, καὶ ὅσα
 ἄλλα ἐνταῦθα ἐκ παλαιοῦ ἐστί, γελοιώτατα δῆθεν τῷ σχήματι
 ἀποτεθρηγκωμένα τὸ πρότερον ἀνοικοδομησάμενος σὺν τῷ ἀσφαλεῖ 20
- P 37** ἔς τε τὸ νῦν φαινόμενον κάλλος τε καὶ ὀχρῶμα μεταθήμενος ἀνά-
 λωτα εἶναι καὶ προβεβλησθαι Ῥωμαίων τῆς γῆς βεβαιότατα κατε-
 στήσατο. ἐνταῦθα ὄρος οὐρανόμενης ἀποκεκρέμαται, ἀπὸ κρημνῶν
 τε καὶ προσελθεῖν ἀμύχανον ὄλωσ. ἐν πεδίῳ δὲ ἐπὶ κείται χώρα
 γεώδης τε καὶ μαλθακὴ λίαν, ἀγαθὴ μὲν ἀρόσαι, θρέμμασι δὲ 25

16. [Ἰεριφθὸν] Ἰεριφθὸν H.

quam accipisset; colonis agrī, de quo meminī proxime, ad onus vectigalis publici id accedebat, ut Persiis aureos quinquaginta quotannis penderent, quo securius possiderent sua, ac fruerentur proventu frugum. Verum Iustinianus Aug. ipsis omnia mutavit in melius. Cincto enim Rhabdio moenibus, in ipso surgentium ibi rupium culmine positus, omnem praeclusit hostibus aditum, iuvante utique situ loci. Et quoniam incolis aqua deerat, quippe fontem summi scopuli non habebant, cisternas fecit duas; saxaque illa multis in locis excavans, aquarum receptacula passim comparavit, ut eo confluentibus aquis pluvii uti liberius, nec siti ad deditiōnem perPELLI possint.

Caetera montium castella, quae hinc atque ex urbe Dara Amidam usque pertinent (ea sunt Ciphās, Sauras, Smargdis, Larnes, Hieriphthon, Atachas, Siphris, Ripalthas, Banasymeon, Sinaas, Rhasis, Dabanas, aliaque ibi posita ab antiquo) cum speciem munimenti haberent plane ridiculam, illa solide reaedificavit, et ad decus perduxit, quod videmus hodie cum tanta firmitate coniunctum, ut hostium viribus superiora, Romanum imperium optime protegant. His in partibus, mons editissimus inaccessis horret praecipitiis: ager in planitie subiacet, non lapidosus, sed mollis admodum, et cum arationi tum

ἀτεχνῶς ἔννομος. ἐπιεικῶς γὰρ τῇ πύρῃ χλοῦζει. παμπληθεῖς δὲ κῶμαι παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους εἰσίν. οἰκοῦσί τε αὐτὰς ἄνθρωποι τὰ μὲν ἐς κτήσιν τῶν ἐπιτηδεῶν εὐδαίμονες, εὐάλωτοι δὲ, εἴ τις προσίοι. ὕπερ αὐτοῖς ἐπηνώρθωσεν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, φρούριον ἐπὶ τοῦ ὄρους τῇ ἀκρωνυχίᾳ δευμάμενος, ἵνα δὴ τὰ σφίσιν ἐναποθέμενοι τιμιώτατα, ἐπειδὰν προσίοιεν οἱ πολέμιοι, Β ἀνατρέχοντες διασώζωνται. Βασιλέων δὲ τὸ φρούριον ἐπωνύμασται. καὶ μὴν καὶ τὰ ἀμφὶ πόλιν Ἀμιδαῖαν φρούρια, πηλῶ τε περιβεβλημένα καὶ τοῖς πολεμίοις βάσιμα παντάπασιν ὄντα, ἐς τὸ 10 ἀκριβὲς ἀνοικοδομησάμενος ἅπαντα ἐς τῆς ἀσφαλείας τὸ ἀκριβέστατον μετεστήσατο. ἐν οἷς τὸ τε Ἀπάδνας καὶ τὸ Βυρθὸν πόλιν ἔστιν. ἅπαντα γὰρ ἀκριβολογεῖσθαι πρὸς ὄνομα οὐκ εὐπετές ἐστι. συνελόντα δὲ εἰπεῖν ἅπαντα πρότερον τοῖς ἐπιβουλεύουσιν ὑποκείμενα τανῶν ἀνανταγώνιστα πεποίηκεν εἶναι. καὶ ἀπ' 15 αὐτοῦ ἡ Μεσοποταμία τῶν Περσῶν γένει ἄβατος διαφανῶς ἐστίν.

Ὁ δὲ σιωπητέον δὲ οὐδὲ ὅπερ ἐν τῷ Βάρας φρουρίῳ ἔξευρεν, C οὔπερ ἐπεμησθήν ἀρτίως. τὰ μὲν γὰρ τοῦ φρουρίου ἐντὸς ἀνδρα τὸ παρῶπαν ὄντα ἐτόγγαυεν, ἐν ὄρει δὲ ἐψηλῶ μάλιστα κατὰ τὸ κρημνῶδες τὸ Βάρας τοῦτο πεποιήται. ἔκτισθεν δὲ αὐτοῦ ὡς 20 ἀνωτάτω ἐν τῇ ὑπὸρεια μετὰ τὸ πρᾶνὲς πηγῇ ἦν, ἥνεπερ ἐδόκει ἀξύμφορον εἶναι τῷ τειχίσματι τοῦ φρουρίου περιβαλεῖν, ὡς μή τις αὐτοῦ μοῖρα ἐν ὑπὲρ κειμένη εὐάλωτος εἴη. ἐπενόει δὲ τάδε. τὰ ἐντὸς τοῦ περιβόλου διορύσσειν ἐκέλευεν ἕως ἐς τὸ μάλιστα ὀμαλὲς ἵκωνται. ὅπερ ἐπεὶ ἐπετελέσθη κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως

1. ἔννομος] εὐνομος Maltretus. λαμῶνες εὐνομοί p. 117 a.

alendo pecori perquam commodus: quippe herba copiosissime viret. Montis radices obtinent frequentes pagi; quorum incolae fortunae quidem abundant; verum incursibus patent. Remedium Iustinianus Aug. attulit, extracto in cacumine montis castello: ubi repositis quae habent pretiosissima, adventante hoste, perflugium incolumes occupant: Augustorum castrum vocatur locus. Adhaec circumposita urbi Amidae castella, quae muris tantum luteis cincta, hostem excludere minime poterant, accurate refecit omnia, ac praeculare communiit. In his sunt Apadnas et Byrthum oppidulum: operae enim maioris est recensere singula nominatim. In summa, quaecumque prius exposita erant grassantibus, sic ea firmavit, ut expugnari iam nequeant: itaque Mesopotamia Persis plane praecclusa est.

Nec silentio praetermittendum, quod in castro Baras, cuius mentionem modo feci, exegitavit, cum intus nihil aquae omnino esset. Imminet Baras montis colossissimi praecipitio. Procul extra muros, immo in monte suberat clivo fons, quem castris moenibus complecti non expedire visum erat; ne qua eorum pars in planis sita occupari facile posset. Hanc vero ipse viam invenit. Humum intra murorum ambitum iussit effodi, usque dum ad spatium aequale campo perventum esset. Quo peracto uti praecripserat imperator,

ἐπίταξιν, ἐπιφρόν ἔνταυθα τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς παρὰ δόξαν ἐφάνη. οὕτω δὲ καὶ τὸ φρούριον δεδημιούργηται ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ καὶ ὕδατος πλείον ἐπιτηδείω φαίνεται κείμενον.

- D** ε'. Οὕτω δὲ καὶ Θεοδοσιουπόλεως, τῆς παρὰ ποταμὸν Ἀβόρραν γῆς τῆς Ῥωμαίων προβεβλημένης, τὸν περίβολον, ὅνπερ **5** ὁ χρόνος κατεργάσασθαι μάλιστα ἴσχυσε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῖς τῆδε **P 38** ἀνθρώποις οὐχ ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας ἐδίδου θαρρεῖν, ἀλλὰ διηλεκτές ἅπαντας ἐξέπλησσε, δεδισσομένους ὅτι δὴ οὐκ εἰς μακρὰν αὐτοῖς **H 20** ἐμπεσεῖται, ἀνοικοδομησάμενος ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ὁ βασιλεὺς οὐ-
τος διακυκλύειν τὰς γε κατὰ Μεσοποταμίαν Περσῶν ἐσβολὰς ἰκα- **10**
νῶς ἔσχεν.

- Οἷα δὲ καὶ ἐν Κωνσταντίνῃ ἐπιδέδεικται εἰπεῖν ἄξιον. ἦν μὲν τὰ πρότερον ὁ Κωνσταντίνης περίβολος τὸ τε ὕψος κλιμακί-
άλωτος τὴν τε ἄλλην κατασκευὴν εὐέφοδος ἄγαν, ὥσπερ τι πάρερ-
γον γεγενημένος τοῖς πάλαι ἀνθρώποις. τοσοῦτω γὰρ διειστήκει- **15**
σαν οἱ πύργοι ἀλλήλων ὥστε, εἰ προσβαλοῦντές τινες ἐς τὴν με-
V 418 ταξὺ χώρων προσίοιεν, οὐκ εἶχον οἱ κατὰ τοὺς πύργους ἐστῶτες
B καθότι ἂν αὐτοὺς ἀμυνόμενοι ἀποκρούοιντο. ἀλλὰ μὴν καὶ χρόνον
μήκει πεπονηκὸς ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον τοῦ καταπεπτικέναι οὐ μικρὰν
που ἐγένετο. πρὸς δὲ καὶ τοιοῦτο τῇ πόλει προτείχισμα ἦν οἷον ἐπι- **20**
τείχισμα κατ' αὐτῆς γεγονέναι δοκεῖν. οὐ πλέον γὰρ αὐτοῦ ἢ ἐς πό-
δας τρεῖς ἐγεγόνει τὸ πάχος, καὶ αὐτὸ μέντοι πηλῷ σὺνθετον, τὰ
μὲν κάτω ἐς ὀλίγον ἐκ λίθου μυλίτου ἀνεστηκὸς, τὰ δὲ ὑπερθεῖν ἐκ
τοῦ λευκολίθου καλουμένου, σφαλεροῦ τε ὄντος καὶ μυλακοῦ λίαν.
ὥστε δὴ ὄλον ἦν τοῖς ἐπιουῖσιν εὐάλωτον. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινία- **25**

2. δὲ] Vulgo τε.

promanans ibi fontis aqua se prodidit inopinato. Sic et tuta est structura castris, et situs ad aquae copiam opportunus.

5. Eodem modo, cum muros Theodosiopolis, quae ad fluvium Aborram imperii Romani propugnaculum est, vetustas adeo confecisset, ut civibus non fiduciam firmitas ulla, sed metum assiduum offerret impendentis ruinae periculum; imperator noster, refecta eorum parte maxima, Persarum in Mesopotamiam irruptiones praeclare inhibuit.

Quid vero Constantinae praestiterit, par est dicere. Erant Constantinae muri, si spectes altitudinem, scalis superabiles; si fabricam, expugnata facillimi; quasi veteres non opus, sed quandam operis accessionem fecissent. Nam turres adeo inter se distabant, ut si qui infestis accederent ad spatium interiectum, ab earum custodibus propulsari non possent. Quin et partis maximae, aevo fatiscantis, ruina instabat. Adde quod urbis murus exterior talis erat, ut ad illam oppugnandam factus videretur. Crassus enim pedes non amplius tres, et luto coagmentatus, infra quidem molaribus saxis constabat ad modicam altitudinem: pars vero superior structa erat candido lapide, infirmo admodum ac praemolli: prorsus ut irruentibus facile esset eo potiri.

νός τὰ μὲν πεπονηκότες τοῦ περιβόλου κἄ τὰ ἀνεσώσατο οἰκοδο-
 μία, καὶ διαφερόντως τὰ πρὸς ἥλιον δύνοντα τετραμμένα καὶ βορ- C
 ρᾶν ἄνεμον. τοῦ δὲ δὴ ἐρύματος πανταχῆ μεταξὺ πύργων δυοῖν
 ἄλλον ἐντέθεικε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πύργοι ὑπακτες ὡς ἀγχοτάτω ἀλ-
 6 λήλοις ὄντες τοῦ περιβόλου προβέβληνται. ἄλλω δὲ τείχει καὶ πᾶσι
 πύργοις μέγα τι χρῆμα ἔψους ἐνδέμενος ἄμαχον τοῖς πολεμίοις τὸ
 τῆς πόλεως ὀχύρωμα κατεστήσατο. ἀλλὰ καὶ ἀνόδους τοῖς πύρ-
 γοις κεκαλυμμένους πεποιημένους, τριωρόφους τε αὐτοὺς λίθων ἐπι-
 βολαῖς τεκτηνόμενος κυρτώμασι γιγανταῖς θύλων, πυργοκάσ텔-
 10 λον αὐτῶν ἕκαστον εἶναι τε καὶ καλεῖσθαι πεποίηκε. καστέλλους
 γὰρ τὰ φρούρια τῆ Λατινῶν καλοῦσι φωνῆ. ἀλλὰ καὶ ἀμφὶ τοῖς D
 ὕδασι ἢ Κωνσταντῖνα τὰ ἀνήμεστα ἔπαρχα πρότερον. τὰ μὲν
 γὰρ ἐκτός, ὅσον ἐκ σημεῖου ἐνός, πηγὰί τε εἶσι πατίμων ὕδατων
 καὶ ἄλλος ἐκθένδε φύεται ἐπιεικῶς μέγα, οὐρανομήκεισι κατάφυ-
 15 τον δένδροις· τὰ μίντοι ἐντός, ἴνα δὴ οὐκ ἐφ' ὀμαλοῦς, ἀλλ'
 ἐν τῷ ἀνάττει τὰς ἀγυῖας ξυμβαίνει εἶναι, ἀνυδρός τε ἦν ἢ πόλις
 ἐκ παλαιοῦ καὶ δέρη τε καὶ ἀμνηχανία παλλῆ οἱ τῆδε ψηφόμενοι ἐς
 αἰε εἶχοντο. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ὀχετῶ τὸ θέϊθρον μεταβι-
 20 βάσας τοῦ τείχους ἐντός, κρήναις τε τῆν πάλιν ἀειρρόταις διακο-
 σμήσας, οἰκιστῆς ἂν αὐτῆς δικαίως καταῖτο, τὰ μὲν οὖν ἐς τούδε
 τὰς πόλεις Ἰουστινιανῶ βασιλεὶ εἴρημαται.

ζ'. Ἦν δὲ Ῥωμαίων φρούρια παρὰ ποταμὸν Εὐφράτην ἐν P 39
 τοῖς Μεσοποταμίαις ἐσχάτοις, ἴνα δὴ Ἀβέρρας ποταμὸς τῷ Εὐ-
 φράτῃ ἀναμιννύμενος τὴν ἐκβολὴν ἐνταῦθα ποιεῖται. ταῦτο Κιρκή-
 25 σιον μὲν ὀνομάζεται, βασιλεὺς δὲ αὐτὸ Διοκλητιανὸς ἐν τοῖς ἄνω

At Iustinianus Aug. labantes moenium partes, praesertim ad occidentem et septentrionem renovavit: ubique binis moenium turribus aliam interiecit: quo fit ut tarres omnes inter se proximae defendant murum. Huic autem toti cunctisque turribus adiecta altitudine ingenti, urbis munimenta supra hostium vires extulit. Praeter haec, in turribus occultos fecit scalarum gradus, ac triplici ipsas camera distinguens lapidea, id illis tribuit, ut unaquaeque dicatur et vere sit pyrgocastellum. Etenim quas Graeci φρούρια, et Latini castralla vocant. Praeterea Constantina magnam aquae penuriam antea patiebatur. Sunt quidem extra muros primae ab urbe lapide fontes aquae potui aptae: unde nemus amplissimum enatum est, arboribus consitum procerissimis. Sed intra moenia, ubi deallvia sunt nec sita in plano compita, iam inde olim arebat urbs, et siti gravissimaeque difficultate semper cives conflictabantur. Tandem imp. Iustinianus suenta ab urbe lapide fontes aquae appellari queat. Haec Iustinianus Augustus in eas urbes beneficia consulit.

6. Castellum est Romanorum ad Euphratem in extrema Mesopotamia: ubi fluvius Aberrhas cum illo aquas commiscens sese exonerat. Nomen habet Circesium, olim conditum a Diocletiano Aug. Qui vero hodie imperat

χρόνοις ἰδεύματο. Ἰουστινιανὸς δὲ τανῶν βασιλεὺς χρόνου τε μήκει
 εὐρῶν συντριβὴς γεγονὸς, ἀπημελημένον δὲ καὶ ἄλλως ἀφύλακτον
 ὄν, ἐς ὄχρῳμα βεβραυῖστατον μετεστῆσατο, πόλιν τε διεπράξατο
 μεγέθει καὶ κάλλει περιφανῆ εἶναι. Διοκλετιανὸς μὲν γὰρ τηρι-
 B κάδε τὸ φρουρίον πεποιήται τοῦτο οὐχ ὅλον ἐν κύκλῳ τείχει περι-
 βαλὼν, ἀλλὰ μέχρι μὲν ἐς ποταμὸν Εὐφράτην ἐπεξαγαγὼν τὴν τοῦ
 περιβόλου οἰκοδομίαν καὶ πύργον ἐκατέρωθεν ἀπεργασάμενος ἔσχα-
 τον, ἀπολιπὼν δὲ τὴν ἐνθ'ένδε τοῦ χωρίου πλευρὰν ἀτείχιστον ὅλως,
 ἀποχρῆσαι, οἶμαι, τὸ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ ἐς τὸ τοῦ φρουρίου ὄχρ-
 ρωμα τῆδε ἡγούμενος. προΐοντος δὲ χρόνου τὸν ἔσχατον πύργον, 10
 ὃς δὴ ἐτέτραπτο πρὸς ἄνεμον νότον, τὸ τοῦ ποταμοῦ ῥόδιον πα-
 ραῖστον ἐνδελεχέστατα κατέσεισεν ὅλον, ἐνθ'ἡλός τε ἦν ὥς, εἰ μὴ
 βοήθει τις ὅ τι τάχιστα, καταπιεσῆται αὐτίκα δὴ μάλα. ἐφ'ἣν
 C τοῖνον Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τοῦτο πρὸς τοῦ θεοῦ κεκομισμένος
 ἀξίωμα, πάσης ἐπιμελεῖσθαι καὶ ὥς ἐνι μάλιστα μεταποιεῖσθαι 15
 τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς· ὃς δὴ οὐ μόνον τὸν πεπονθότα πύργον ἐσώ-
 σατο, ἀνοικοδομησάμενος αὐτὸν μύλλῳ λίθῳ καὶ φύσει σκληροῦ,
 ἀλλὰ καὶ τοῦ φρουρίου τὴν ἀτείχιστον πλευρὰν ξύμπασαν ὄχρω-
 τάτῳ περιβέβληκε τείχει, διπλασιάσας αὐτῇ πρὸς τῷ ποταμῷ τὴν
 ἐκ τοῦ περιβόλου ἀσφάλειαν. πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ προτεί- 20
 V 419 χισμα ἐχυρώτατον προσεποίησεν αὐτὸς τῇ πόλει, καὶ διαφερόντως
 D οὗ δὴ τοῖν ποταμοῖν ἧ ἐς ἀλλήλους ἐπιμιξία τρίγωνον ἀποτελεῖ
 σχῆμα, ταύτῃ τε τὰς ἐνθ'ένδε τῶν πολεμίων ἐπιβουλὰς ἀπεκρού-
 σατο. καὶ στρατιωτικῶν δὲ καταλόγων ἄρχοντα τῆδε καταστη-

17. μύλλῳ λίθῳ] μύλλιον λίθου p. 38 b. λίθου μύλλου 43 d. μυ-
 λίας λίθου 84 d.

Iustinianus, ipsius temporis longinquitate labefactatum, neglectum et immu-
 nitum nactus, optime firmavit, urbemque magnitudine ac decore illustrem
 fecit. Neque enim castellum hoc Diocletianus totum moenibus circumdederat:
 sed ad fluvium quidem Euphratem producto muro, turrim posuerat in
 utroque extremo: latus autem, quod hinc porrigitur, omnino nudum relinque-
 rat, ratus, ni fallor, satis id communiri aqua fluminis. Procedente tempore,
 extremam turrim, austro obversam, profluens amnis assiduo morsu adederat,
 et apparebat illam propediem collapsuram, nisi quis succurrere praefestina-
 ret. Ergo Iustinianus Augustus, honorem hunc summum adeptus manifesto
 dei munere, ut Romanum imperium, quam maximum est, curaret, eique pro
 virili parte consulere, non solum turrim vitiatam servavit, eam reparando
 molari ac duro natura lapide, sed totum etiam castelli latus, quod nudum
 erat, muro validissimo cinxit, atque ita munimentum geminavit, fluminis
 nempe addita moenium firmitate. Exteriores etiam murum urbi adiecit,
 praesertim ubi confluens absolvit triquetrum: itaque hostium insidiis nullum
 ibi locum reliquit. Praeterea constituto numerorum militarium duce (sic

σάμενος, ὃν δοῦκα καλοῦσι, διηγεκῆς ἐνταῦθα καθιζήσομενον, ἀποχωρῶν φυλακτήριον πεποίηκεν εἶναι τῇ τῆς πολιτείας ἀρχῆ· καὶ τὸ βαλανεῖον δὲ, ὅπερ δημοσίᾳ τὴν χρεῖαν τοῖς τῆδε ἴσχυμ-
 5 μένοις παρέχεται, ἀνώνητον ὄλωσ τῇ τοῦ ποταμοῦ ἐπιφορῇ γενη-
 μένον ἐνεργεῖν τε τὰ ξυνειδισμένα οὐκέτι ἔχον, ἐς τὸν νῦν ὄντα
 μετέθηκε κόσμον. ὅσα μὲν γὰρ αὐτοῦ ἀπεκρέματο πρότερον ἐπὶ H 21
 στερεῶς τῆς οἰκοδομίας ἐστῶτα κατὰ τὸ τῷ λουτρῷ τῇ χρεῖᾳ ξυ-
 οῖσον (ὣν δὴ ἐνεργεῖ τὸ πῦρ καλεῖται, χυτροπόδας τε καλεῖν αὐτὰ P 40
 γενομίκασι), ταῦτα δὴ ἅπαντα τῇ τοῦ ὕδατος ἐπιφορῇ ἀποκείμενα
 10 πρόσθεν εὐρῶν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν χρεῖαν τῷ βαλανεῖῳ διεσφαρ-
 μένην, λίθων μὲν αὐτὸς ἐμπειώσας ἐπιβολαῖς ὅσα πρότερον
 ἀπεκρέματο, ἥπερ μοι εἴρηται, ἑτέραν καθύπερθεν ἀποκρεμάσας
 οἰκοδομίαν, ἵνα δὴ ἀπρόσοδα τῷ ποταμῷ ἔστιν, ἀκισώσαστο τὴν
 ἐνθῆνδε ἐδπάθειαν τοῖς τῆδε φρουροῖς. τὰ μὲν οὖν δὴ τοῦ Κιρ-
 15 κῆσιον ἐς τόνδε τὸν τρόπον δεδημιούργηται πῶ βασιλεῖ τοῦτω.

Μετὰ δὲ τὸ Κιρκῆσιον φρούριόν ἐστι παλαιὸν, Ἀννούκας
 ὄνομα, οὗπερ ἔρειπιον τὸ τεῖχος εὐρῶν οὕτω δὴ μεγαλοπρεπῶς
 ἀνωκδομήσατο Ἰουστινιανὸς βυσιλεὺς ὡς μηδὲ τῶν τιος ἐπιφα- B
 νεστάτων πλείων ὀχυρώματος πέρι τὰ δευτερεῖα τὸ λοιπὸν φέ-
 20 ρεσθαι. τῷ δὲ τῷ αὐτῷ καὶ τὰ φρούρια, ὅσα δὴ ἀμφὶ πόλιν
 Θεοδοσιούπολιν κεῖται, τὰ μὲν ἀτελείστα πρότερον ὄντα, τὰ δὲ
 πηλῷ τε καὶ τῇ ἐνθῆνδε χελωτοποιᾷ τετειχισμένα αἵμασιᾶς τρό-
 πον, φοβερά τε τῶν καὶ τὰ παράπαν ἀπρόσβατα τοῖς ἐπιούσιν
 εἰργάσατο· τὸ τε Μαγδαλαθῶν σὺν ἑτέροις δυοῖν, ἀπὸ αὐτοῦ
 25 ἐκατέρωθεν τυχάνει ὄντα, καὶ Θαννούριος δύο, μικρόν τε καὶ

enim vocant) qui illic semper ageret; idoneo praesidio primam oram imperii confirmavit. Balneum quoque publicum, quo utuntur incolae, cum prorsus inutile allapsu fluminis evasisset, nec solitis usibus servire posset, in eum, quem habet modo, ornatum restituit. Quae enim prius supra fornaculas, in quibus ignis ardet, pro lavationis commodae ratione, solida fabrica suspensa erant (chytropodas vulgo appellant) haec omnia profuente exposita, corruptamque ea-re balnei utilitatem offenderat. Quare structura lapidea firmatis iis, quae prius, ut dixi, pendebant, his alias suspensuras imposuit, ad quas pertingere fluvius nequit. Quo facto, oblectationem inde capi solitam restituit praesidiariis. Haec sunt, quae imperator noster aedificavit Circaei.

Post Circaesium est Annacus, vetus castellum, cuius muros Iustinianus Aug. cum semiratos comperisset, adeo magnifice instauravit, ut si munimenta spectes, illustrissimarum urbium nulli concedat. Similiter castella omnia Theodosiopoli circumiecta, quorum alia creabant muris, alia lute ridendaque materia in maeris modum septa erant, talia iam fecit, ut terrorem obiciant, omnemque aditum ne gent oppugnare volentibus. Ea sunt. Magdalathum cum duobus aliis, illi hinc inde aditis, et utrumque Thannu-

μέγα, καὶ Βισμυδέων καὶ Θήμερις, ἔτι δὲ Βιδάμας καὶ Δανσα-
 ρῶν καὶ Θιόλλα, Φίλας τε καὶ Ζαμαρθὰς καὶ τὰ λοιπὰ ὡς εἰπεῖν
 C ἅπαντα. ἦν δὲ τις χῶρος παρὰ Θαννυρίως μέγα, ᾧ δὴ ἐπιχω-
 ροῖσιν Σαρακηνοῖς τοῖς πολεμίοις διαβαίνουσι τὸν ποταμὸν Ἀβόρ-
 ρων πολλὴ ἐξουσία ἐγένετο, ἔνθεν δὲ ὁρμηθέντες διασκεδάνυσθαι ὁ
 μὲν ἀνά τε τὴν ἕλην δασεῖάν τε καὶ ἀμφιλαφεῖ οὖσαν καὶ τὸ ὄρος,
 ὃ ταύτη ἀνέχει, καταθεῖν τε ἀδεέστερον τοὺς ἐπισημένους. ἀμφὶ τὰ
 ἐκείνη χωρία Ῥωμαίους. ἀλλὰ νῦν πύργον κομιδῆ λίθου σκληροῦ
 Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ χῶρῳ τούτῳ δευμάμενος ἐνταῦθα τε
 φρουρὰν ἀξιολογιωτάτην καταστήσάμενος ἀναστέλλειν τὰς τῶν πο-
 10 λείων ἐπιδρομὰς παντελῶς ἄσχυσε, τοῦτον ἐπιτελησάμενος κατ'
 κινήσων πρόβηλον.

D ζ'. Τὰ μὲν οὖν ἐπὶ Μεσοποταμίας εἴδη Ἰουστινιανῶ βα-
 σιλεῖ εἰργασται. ἀναγκαῖον δέ μοι ἐνταῦθα τοῦ λόγου Ἐδέσσης
 τε καὶ Καρρῶν καὶ Καλλινίκου καὶ τῶν ἄλλων πολιχνῶν ἀπασῶν 15
 ἐπιμαθεῖναι, ὥσπερ ἐκείνη συμβαίνει εἶναι, ἐπεὶ καὶ αὐταὶ τοῖν
 ποταμοῖν μεταξὺ κείνται. τὴν Ἐδέσσαν ποταμὸς παραρρεῖ τὸ
 εὔμα βραχὺς, Σκιρτὸς ὄνομα, ὃς δὴ ἐκ χωρίων πολλῶν ξυνάγων
 τὸ ῥεῖθρον ἐπὶ τὴν πόλιν φέρεται μέσην. ἐνθὲνδε τε ἔξωθεν ἐπί-

P 41 προσθεν ἴεται, ἐπειδὴν ἀντάρκη παρέχεται τῇ πόλει τὴν χρεῖαν 20
 τῶν τε εἰσόδων αὐτοῦ καὶ ἐκβολῶν δι' ὀχεταγωγίους κατὰ τὸ τεῖ-
 χος πεποιημένων τοῖς πάλαι ἀνθρώποις. οὗτος ποτε ὁ ποταμὸς,
 ὄμβρον οἱ ἐπιγενομένων πολλῶν, ὑπερπεφυκῶς τε ὑψοῦ ἀνεῖχε καὶ
 ὡς καταλύσων τὴν πόλιν ἐπήει. τοῦ τοίνυν προτειχίσματος καὶ

V 420 τοῦ περιβόλου καθελῶν ἐς τὸ ἔδαφος πολλὴν τινα μοῖραν τὴν πό- 25

rium, mines ac mairis; Bismideon, Themeris, Bidama, Danaron, Thiolla, Philas, Zamarthas, ac caetera fere omnia. Ad Thannurium maius locus erat, quem Saraceni, hostes Romani nominis, traiecit Abertha flumine, occupare facile, atque inde per densum et opacum nemus montemque ibi se attollentem disperari, Romanos circumpositos excursibus infestare poterant. Iam vero Iustinianus Aug. turri illic ex durissimo lapide constructa, praesidium optimum collocavit, atque hostium incursiones prorsus repressit, excitato contra illos eiusmodi propugnaculo.

7. Quae modo dixi, in Mesopotamia fecit Iustinianus Aug. locus vero postulat ut Edessae, Carrarum, Callinici, aliorumque oppidorum illius tractus mentionem habeam, cum inter fluvios Euphratem ac Tigrin sita sint. Edessam alluit Scirtus, amnis minime spatiosus. Collectis aquis ex multis partibus, mediae urbi illabitur: inde egressus pergat ulterius; postquam satis famulatus est civitati, canali ductus veteri, cuius ore atque exitu pervia sunt moenia. Aliquando fluvius hic largis lumbibus vehementer intumuit, et civitatem, quasi ad ipsius excidium comparatus, invasit. Igitur magna labe rupto utroque muro, minori scilicet ac maiori, per urbem fere totam effusus,

λιν περιεβάλετο σχεδόν τι ὅλην, ἔργα τε ἀνήκεστα τῆδε εἰργάσαστο
 τῶν τε γὰρ οἰκοδομημάτων τὰ κάλλιστα ἐξίτηλα ἐξαπινάως πε-
 ποιήται καὶ τῶν ἀνθρώπων τὸ τρίτημόριον διεχρήσατο. βασι-
 λεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς μὴ ὅτι ἀνεσώσατο τῇ πόλει τὰ καθρημένα
 5 εὐθὺς ἄπαντα, ἐν οἷς ἦ τε τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησία καὶ ὁ κα-
 λούμενος Ἀντίφορος ἦν, ἀλλὰ καὶ ὅπως μὴ τι αὐτῇ καὶ αὐθις B
 τοιοῦτο ξυμβαλή διεπράξατο σπουδῇ τῇ πάσῃ. πορείαν γὰρ ἐτέ-
 ραν πρὸ τοῦ περιβόλου τῷ ποταμῷ νεοχομῶν ἴσχυσε, τοιαῦδε αὐ-
 τὸν περιελθὼν τέχνη. τὰ μὲν ἐν δεξιᾷ τοῦ ποταμοῦ ὑπτιὰ τε καὶ
 10 γριμαλά πρότερον ἦν, τὰ δὲ δὴ ἐν ἀριστερᾷ ὄρος ἀπότομον, οὐκ
 ἐπιχωροῦν αὐτῷ ἐπακλίνειν που ἢ ἐκτρέπεσθαι τῆς ξυνειδισμένης
 ὁδοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πόλιν αὐτὴν διορθούμενον ἀνάγκη τῇ πάσῃ.
 οὐ γὰρ ἦν τι αὐτὸν ἐπὶ δεξιᾷ ξυμποδίζον, ἥνικα ἂν τῆς πόλεως
 εὐθὺς φέροίτο. τοῦτο εὖν τὸ ὄρος ἀποτεμῶν ὄλον κοίλα μὲν τοῦ
 15 ποταμοῦ τὰ ἐν ἀριστερᾷ καὶ γλαφυρώτερα τῆς αὐτοῦ πορείας κα-
 τεισεύαστο, ἐν δεξιᾷ δὲ τοῖχον ὑπερμεγέθη ἐκ λίθων ἀμαξιαίων
 συνέστησεν, ὥστε, εἰ μὲν κατὰ τὰ εἰωθότα ὁ ποταμὸς μέτριος C
 φέρεται, μήποτε ἀποστεροῖτο τῆς ἐνθένδε ὠφελείας ἢ πόλις, ἐπει-
 δὴν δὲ τύχη τιλὴ ἐς ὕψος ἄρθεις ὑπερβλύζοι, μετρία μὲν τις αὐ-
 20 τοῦ ἐκροῦ ἐπὶ τὴν πόλιν κατὰ τὰ ξυνειδισμένα χωροῖ, τοῦ δὲ ῥο-
 θίου τὸ ἐπιεργνόμενον ἐς τὴν Ἰουστινιανοῦ ἐπαιτέρησιν ἀνάγκαστον
 ἴοι, ἐς τοῦ ἠποδρόμου τὰ ὀπισθεν οὐ μακρὰν που ὄντος τέχνη τε H 22
 ἀνθρωπεία καὶ γνώμη προμηθεὶ παρὰ δόξαν νενηκήμενον. ἀλλὰ
 καὶ τῷ ποταμῷ τῆς πόλεως γινομένῳ ἐντὸς ὁρθῆν τινα πορείας
 25 ἀνάγκην ἀπεργασάμενος, ὑπερθεὶν τε οἰκοδομίας ἐκατέρωθεν ἐπι-

damna gravissima importavit. Repente enim aedificia pulcherrima diruit, ac
 tertiam civium partem extinxit. Protius imp. Justinianus non solum quae-
 cumque eversa fuerant, in quibus erat Christianorum ecclesia, et Antiphorus,
 ut vocant, instauravit; sed omni etiam studio providit, ne quid eiusmodi
 urbs denuo pateretur. Etiam pro moenibus novum fecit alveum flumini,
 idque arte hac circumvenit. A dextra adiacebat anni planities humilis; a
 laeva abruptus mons imminabat, cursum alvei non sineas flectere, sed in ur-
 bem dirigens omni compulsus necessitate: neque enim a dextra quidquam
 obstabat recta urbem petenti. Monte illo penitus exciso, et ad sinistram flu-
 minis ripam humo excavata, fossam duxit eius alveo profundiorē: ad dex-
 tram parietem ingentem ex saxis plaustralibus statuit: ita ut fluvius si con-
 saetam in cursu servet mediocritatem, non privet civitatem opportunitatibus
 suis: sin forte elatus restagnaverit, mediocrem aquarum partem pro more
 ad urbem devolvat; quaeque abundaverit, in casalem, Justiniani invento fa-
 ctam, cogatur influere, ac tergum vicini Hippodromi circumire, humanae arti
 ac providentiae mirabiliter cedens. Quin et intra urbem recta ire amorem
 subegit, imposita utrinque crepidine, qua digressio prohibetur: itaque re-

κρεμάσας, ὡς μὴ ἐκτρέψεται τῆς ὁδοῦ δύναιτο, καὶ τὴν χρεῖαν τῇ πόλει ἐσώσατο καὶ δέους αὐτὴν τοῦ ἐνθένδε ἀπήλλαξεν. ἐτόν-
D χανε δὲ τὸ Ἐδέσσης τείχος καὶ προτείχισμα οὐδέν τι ἦσσαν διὰ χρόνου μῆκος ἐν τοῖς ἑρειπίοις ταπτόμενον ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον. διὸ δὴ ἄμφω ἀνοικοδομησάμενος βασιλεὺς, νέα τε αὐτὰ κατεστή-
 σατο καὶ πολλῶν ἑχυρώτερα ἢ πρότερον ἦν. μοῖρα δὲ τις τοῦ Ἐδέσσης περιβόλου φρούριον κέκτηται, ἧς δὴ ἔκτοσθὲν τις ἐπα-
 νεστήκει λόφος ὡς πλησιαίτατο ὑποκειμένη ἐπικύπτων ἐνταῦθα τῇ πόλει· ὄνπερ ἐκ παλαιοῦ καταλαβόντες διατειχίσματι οἱ ἐπιχώριοι ἐντὸς τοῦ περιβόλου πεποιήνται, ὡς μὴ ἐπιμάχων παιοῖη τὴν πό-
 λιν. ἀλλὰ ταύτῃ ἐπιμαχώτερον αὐτὴν παραπολὺ ἀπειργάσαντο· διατειχίσμα γὰρ ὡς βραχέτατον ἐπὶ τῷ ἀνατεταμένῳ τῆς γῆς κεί-
 μενον καὶ παιδαρίοις τειχομαχίαν ἐμμελετώσιν ἀλώσιμον ἦν. οὐ
P 42 δὴ ἐνθένδε καθηρημένου ἕτερον ἐν τῇ ὄρους ὑπερβολῇ τείχος ἀνέ-
 στη, Ἰουστινιανοῦ βασιλέως διαπόνημα, δέος μὲν εἰς ἐπιθύσεως 15
 καθύπερθε γενησομένης οὐδαμῇ ἔχον, συγκαταβαῖνον δὲ τῇ ὑπω-
 ρεῖα μέχρι ἐς τὸ πρᾶνὲς ἐκατέρωθεν καὶ τῷ περιβόλῳ ἐναρμο-
 ζόμενον.

Ἀλλὰ μὴν καὶ Καρρῶν καὶ Καλλινίκου πόλεως τὰ τε τείχη καὶ τὰ προτειχίσματα καθελὼν, ἄπερ ὁ πολὺς αἰὼν μεταξὺ ἐπι-
 20 ρεύσας διέφθειρε, ταῦν ἀκραιφνῆ ἀπειργασάμενος, ἀμαχώτατα κατεστήσατο. ἔτι μέντοι καὶ φρούριον, ὃ ἐν Βάτναις ἦν, ἀτεί-
 χιστόν τε καὶ ἀπημελημένον τὰ πρότερα ὄν, τείχεσιν ἑχυρωτάτοις
B περιβαλὼν ἐς τὸν νῦν φαινόμενον μετήνεγκε κόσμον.

ἦ. Ταῦτα μὲν οὖν τρόπον, ὅπερ μοι ἐρρήθη, ἐπὶ τε Με-25
 σοποταμίας καὶ Ὀσροηνῆς τῆς καλουμένης Ἰουστινιανῶ βασιλεῖ

tento civitatis commodo, metum amovit. Et quoniam interiorē pariter at-
 que exteriorē Edessae murum vetustas late fregerat, utrumque imperator
 nova ac multo validiori fabrica refecit. Castellum habet Edesseni muri pars
 quaedam, extra quam collis surgebat, urbi subiectae proximae imminens.
 Cum olim septo complexi indigenae, ambitu urbis incluserant, ne illac facile
 esset hosti percurrere. Verum eiusmodi opere urbem multo magis expugna-
 bilem fecerant. Cum enim murus ille esset humillimus et exporrecto in loco
 situs, vel a pueris ludicra oppugnatione se exercentibus capi poterat. Eo
 diruto, alterum in vertice montis Iustinianus Aug. excitavit. Is nullam timet
 ex superiori loco impressionem, et utrinque cum clivo ad imum usque mon-
 tem descendens, urbis moenibus cohaeret.

Præterea Carrarum et urbis Callinici maiores iuxta ac minores muros,
 longinqui temporis lapsu corruptos, demolitus, iam sic integravit, ut invi-
 ctam habeant firmitatem. Castellum etiam Batnense, quod nudum negligenti-
 aequae contemptum erat, muris cinxit prævalidis, et ad decus, quo iam nitet,
 evexit.

8. Haec ita, ut dixi, in Mesopotamia et Osroëne Iustinianus Aug. per-

πεποιήται. ὄντινα δὲ τρόπον Εὐφράτου ποταμοῦ τὰ ἐν δεξιᾷ
 συμβαίνει εἶναι, ἐγὼ δηλώσω. τὰ μὲν ἄλλα Ῥωμαίων τε καὶ
 Περσῶν ὄρια τῆδέ πη ἔχει. γειτονοῦσιν ἑκατέρων ἀλλήλοις τὰ C
 χωρία, ὁρμώμετοί τε ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀμφοτέροι καὶ διαμάχονται
 5 καὶ συμβάλλουσι τὰς συναλλαγὰς, οἷά γε τὰ ἀνθρώπεια, ὀπηρῖκα
 τοῖς τε ἤθεσι καὶ ταῖς πολιτείαις διάφοροι ὄντες χώραν τινὰ ὁμο- V 421
 ρον ἔχουσι. ἐν δὲ γε τῇ πάλαι μὲν Κομαγενῆ χώρᾳ, τανῦν δὲ
 καλουμένη Εὐφρατησίᾳ, οὐδαμῆ ἀλλήλων ἀγχιστὰ ἄκνηται. χώρα
 γὰρ ἔρημος καὶ ἄγονος ὅλως διορθεῖ ἐπὶ μακρότατον τὰ Ῥωμαίων
 10 τε καὶ Περσῶν ὄρια, περμιάχῃόν τε οὐδὲν ἔχουσα. ἑκάτεροι
 μέντοι ἐν ἐρήμῳ, ἤπερ ἀγχιστὰ γῆς τῆς πρὸς αὐτῶν οἰκουμένης
 τυγχάνει οὐσα, φρούρια παρέργως ὑποδομήσαντο ἐκ πλινθοῦ
 ὀμῆς· ἤπερ ἐπιβουλῆς οὐδεμιᾶς παρὰ τῶν πέλας ἔτυχε πάποτε, D
 ἀλλ' ἀνεπιφθόνως ἀμφοτέροι τῆδε ὑκῆσαντο, ἔπει οὐκ εἶχον οὐ-
 15 δὲν ὄτου ἂν καὶ οἱ ἐναντίοι ἐφειντο. βασιλεὺς δὲ Διοκλητιανὸς
 τρία φρούρια τὸν τρόπον τοῦτον ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἐδέιματο·
 ὡςπερ ἔν, Μამβρὶ ὄνομα, καταπεπονηκὸς τῷ μακρῷ χρόνῳ Ἰου-
 στινιανὸς ἀνενεώσατο βασιλεὺς.

Τοῦτου δὲ τοῦ φρουρίου ἐκ σημείων μάλιστα πέντε ἐς τὰ
 20 Ῥωμαίων ἦθη ἴοντι Ζηνοβία ποτὲ Ὀδονάθου γυνὴ τῶν ἐκείνη
 Σαρακηνῶν ἄρχοντος πόλιν ὑκισέ που ἐνταῦθά τινα ἐν τοῖς ἄνω
 χρόνοις βραχεῖαν, καὶ τὸ ὄνομα ἀφῆκε τῇ πόλει. Ζηνοβίαν γὰρ
 αὐτήν, ὡς τὸ εἶδος, ἐπωνόμασεν. ἀλλὰ πολὺς ἄγαν μετὰ ταῦτα
 ἐπιρρεύσας ὁ χρόνος ἐρείπιον αὐτῆς τὸν περίβολον κατεστήσατο, P 43
 25 ἄτε Ῥωμαίων αὐτῆς ἐπιμελεῖσθαι οὐδαμῆ ἀξιούντων, ἔρημόν τε

egit: iam de rebus agam provinciae, quae ad Euphratis dexteram sita est. Alibi quidem Romanorum ac Persarum limites ita sunt constituti, ut eorum agri inter se vicini sint, atque e suis utriusque sedibus profecti vel hostilitatem exercent, vel pacem atque commercium, more hominum, qui in regnis diversis positi, regiones habent conterminas. At in Comagene (sic olim vocabant, quae hodie dicitur Euphratesia) non sunt finitimi. Deserta enim ac plane sterilis regio Romanorum fines atque Persarum longissime distrahit, nihil habens dignum belli contentione. Utriusque in solitudinis ora, quam accolunt, castella ex crudo latere defunctorie aedificaverunt, quae nunquam vicinorum sensere vim: quippe ibi utraque natio citra invidiam habitat, nulla re cupiditatem hostium proripiente. In hac solitudine castella tria imp. Diocletianus eo modo extruxerat: quorum unum, cui nomen Mambri, aevo convulsum Iustinianus Aug. renovavit.

Quinto fere ab isto castello lapide, Romanum versus imperium, olim Zenobia, uxor Odonathi principis Saracenorum illius tractus, parvam urbem condidit, suaeque nomine, ut par erat, insigniens, Zenobiam appellavit. Elapsi deinde temporis diuturnitas eius moenia attrivit, et accedente Romanorum in-

αὐτὴν τῶν ἐνοικοδότων παντάπασι διειργάσατο. παρῆν οὖν Πέρ-
σαις κατ' ἐξουσίαν, ἥνλικα ἂν ἦ βουλομένοις σφίσι, ἐν μέσοις γε-
νέσθαι Ῥωμαίοις, ἀπηκόοις ἔτι τῆς τῶν πολεμίων ἐφόδου οὕσιν.
ἀλλὰ τὴν Ζηνοβίαν ἀνοικοδομησάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς
σύμπασαν, οἰκητῶρων τε κατακέρως ἐμπλησάμενος, ἀρχοντά τε 5
στρατιωτικῶν καταλόγων καὶ διαρκές ἔργον καταστησάμενος φυ-
λακτήριον, πρόβολον μὲν εἶναι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἐπιτείχισμα
δὲ διεπράξατο Πέρσαις· ὅς γε οὐχ ὅσον τὸ πρότερον ἀποδέδωκε
σχῆμα, ἀλλὰ καὶ πλείστον ἐχυρωτέραν εἰργάσατο ἢ πρότερον ἦν.

B σκοπέλοι γὰρ αὐτὴν περιβάλλουσαν ὡς ἀγχοτάτω. τοῖς τε πολε- 10
μίοις διὰ ταῦτα ἐξῆν τοὺς ἐκ τοῦ περιβόλου ἀμυνομένους κατὰ κο-
ρυφῆν ἐνθὲνδε βάλλειν. ὕπερ ἀποκρούεσθαι διὰ σπουδῆς ἔχων
οἰκοδομίαν τινὰ τῇ τοῦ περιβόλου ὑπερβολῇ ἑτέραν ἐνῆψε κατ'
αὐτὸ μάλιστα τὸ τῶν σκοπέλων γειτόνημα, προκάλυμμα τοῖς ἐν-
θὲνδε μαχομένοις ἀεὶ ἐσομένην. πτερὰ τὴν οἰκοδομίαν καλοῦσι 15
ταύτην ἐπεὶ ὡσπερ ἀποκρέμασθαι τοῦ τείχους δοκεῖ. ἅπαντα μὲν
οὖν ὅσα βασιλεὺς οὗτος ἐπὶ Ζηνοβίας εἰργάσατο φράσαι ἀμύχα-
νον, ἐπεὶ ἐν χώρῳ ἐπὶ μακρότατον ἀγείτονι οὖσαν καὶ διὰ τοῦτο
μὲν ἐν κινδύνοις ἀεὶ ἐσομένην, ἐπικουρίας δὲ τοχεῖν Ῥωμαίων πλη-
C σιοχώρων οὐκ ὄντων αὐτῇ οὐκ ἂν δυναμένην, βεβαιοτάτης, ὡς 20
τὸ εἶδος, ἐπιμελείας πάντων μάλιστα ἤξιωσεν· ὄλγχα δὲ μοι ἅττα
τῶν τῆδε πεπραγμένων γεγράφεται.

Ἰκυρωρεῖ μὲν τὴν Ζηνοβίαν Ἐδφράτης ποταμὸς πρὸς ἀνί-
σχοντά που τὸν ἥλιον, ὡς ἀγχοτάτω τοῦ ἐκείνη περιβόλου ἴων,
H 23 ὄρων δὲ παρ' αὐτὸν ἐψηλαῖν ἀνεχόντων ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ δια- 25

curia, civibus omnino exhausta. Quare Persis, quosies collibitum esset, li-
cebat in medios Romanos sese inferre, celerius fama adventus sui. Impera-
tor vero Iustinianus Zenobiam, ab integro reaedificatam, magno incolarum
numero frequentavit, validissimoque praesidio cum duce ibi constituto, Ro-
mani imperii propugnaculum fecit, Persis infestum. Nec satis habuit formam
pristinam urbi reddere: firmitatis etiam quasi muro suspensam videbat. Cum enim vicini
scopuli, quibus cincta est, hostibus opportunitatem praebere mittondi tela
ex edito in defensores muri; malum ille avertere satagens, fastigio moenium,
qua minus a scopulis distant, quiddam aliud astruxit, quo semper tegeantur
propugnatores. *Alas* ideo vocant, quod quasi muro suspensam videatur. Ac
nulla quidem oratio complecti potest quidquid Imperator noster Zenobiae bo-
nigne praestitit: siquidem urbem procul sitam in solitudine, ac proinde peri-
culis usque obnoxiam, auxiliique inopem, utpote dissitam a Romanis, accura-
tus, ut consentaneum erat, quam caeteras omnes munit: ego vero eorum,
quae ibi effecta sunt, pauca attingam.

Zenobiam alluit flumen Euphrates, ab oriente sub moenibus praeterla-
bens. Et quoniam altis montibus subiectus est, eo loci expatiari non poterat:

σκιεῖσθαι οὐδαμῆ ἔχων, ἀλλ' ἀνάγκη τοῦ γειτονήματος τῶν ἐνταῦθα ὄρων, ταῖς τε ὄχθαις σκληραῖς οὖσαις πεμισμένους καὶ ἐν στενῷ μάλιστα ξυνάγων τὸ ρεῦμα, ἐπειδὴν αὐτῶ ὄμβρων ἐπιγενομένων ὑπερβλύζειν ξυνερχθεῖη, ἐπιχυθεῖς τῷ τελεῖ, πῶθός οὐκ ἀμφὶ τὰ θεμέλια μόνον, ἀλλ' ἄχρι ἐς τὰς ἐπάλξεις ἐπέκλυζεν. οὗ δὴ τῷ ῥοδίῳ καταβεβρηγμένῳ ξυνέβαινε τὰς ἐπιβολὰς ξυγγεῖ- D σθαι τῶν λίθων, ἐπὶ σφαλερᾶς τε αὐτῶν τὸ λοιπὸν τῆς ξυνθήκης ἐστάναι. ἀλλὰ λίθων παμμεγέθη ἐκ λίθου μυλλίου πρόβολον τῷ περιβόλῳ ἰσομήκη ἀπεργασάμενος ἐνταῦθα μὲν αἰεὶ ἐνοχλεῖν τὸ τοῦ 10 ποταμοῦ κλυδώνιον ὑπερβλύζοντος κατηνώγκυσεν, ἐλεύθερον δὲ τὸ παράπαν τῆς ἐνθένδε λώβης τὸ τεῖχος ἀφήκεν, ἦν καὶ τὰ μάλιστα ὁ ποταμὸς κυμαίνων ἐς ἔψος ἐγείροται μέγα. ταύτης δὲ τῆς πόλεως τὸν περιβόλον, ὃς δὴ αὐτῆς ἐτέτραπτο πρὸς βορρῶν ἄνεμον, πεπονηκότα παντάπασι χρόνου μήκει εὐρῶν, παρέλυσεν 15 μὲν οὖν τῷ προτειχίσματι ἐς τὸ ἔδαφος, ἀνωκοδομήσατο δὲ οὐχ ἤπερ τὸ πρότερον ἦν, ἐπεὶ ἐνταῦθα αἰεὶ τῆς πόλεως οἰκοδομῆαι στενοχωρούμεναι μάλιστα τοὺς ταύτη ὀκημένους ἦντων. ἀλλὰ τὴν P 44 προτέραν ὑπερβὰς τῶν τε θεμελίων τοῦ περιβόλου καὶ τοῦ προ- V 422 τειχίσματος χώραν, ἔτι μέντοι καὶ τὴν τάφρον αὐτῆν, ἐνταῦθα 20 τὸ τεῖχος ἐδείματο ἀξιοθέατόν τε καὶ διαφερόντως εὐπρόσωπον, ταύτην εὐρυτέραν παρὰ πολλὰ τὴν Ζηνοβίαν πεποιημένους. ἀλλὰ καὶ λόφος τις πρὸ τῆς πόλεως ἄγχιστα εἰσθήκει παρὰ δύοντά που τὸν ἥλιον· ἐξ οὗ δὴ παρῆν τοῖς ἐπισυῖσιν αἰεὶ βαρβάρους βάλλειν κατὰ κορυφῆν ἀδέεστερον τοὺς τε ἀμυνομένους αὐτῆς καὶ οὐχ 25 ἦκιστα τοὺς ἐν μέσῃ πόλει ἐστῶτας. τοῦτω οὖν τῷ λόφῳ τε-

8. λίθων delet Maltretus.

12. κυμαίνων] κυματῶν Tolo.

sed cum eorum vicinitate, tum ripis coercitus, sane asperis, in arctissimum spatium coactis aquis, ubi auctus imbribus se extulerat, muro statim affundebatur, nec ad ima solum et fundamento proxima, sed ad pinnas etiam exundabat. Muro autem unda perfuso, suis lapides sedibus emovebantur, eratque instabilis eorum coagulatione. Verum extracto ex saxis molaribus ingenti aggere, eiusdem cum muro longitudinis, coegit amnem ibi frustra tumultuari, quoties superfluxerit, itaque fecit ut moenia a damno, quod inde contraherent, omnino tuta sint, quamvis ille turgidis fluctibus altissime insurrexerit. Maioris muri partem aquilonarem longa annorum serie penitus fractam esse compertum habens, illam cum minori muro diruit refecitque, non ad pristinum modum; propterea quod urbis domus, cum ibi essent angustiores, regionis illius incolis displicebant: sed locum, in quo muri utriusque fundamenta sederant, adeoque fossam ipsam transgressus, hic murum spectata dignum pulcherrimumque eduxit, atque ita Zenobiam non parum dilatavit. Praeterea collis quidam erat urbi proximus ab occidente: unde barbari si ingruerent, a vertice telis impune appetere propugnatores, et vel in urbe media stantes ferire poterant. Ad collem hunc Iustinianus Aug. pro-

B χισμα ἐνάφας Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐκατέρωθεν, ἐπὶ τε αὐτὸν τῆς Ζηνοβίας καταστησάμενος, ἔξυσε μὲν ὄλον ἐνδεδεχέστατα, ὡς μή τις κακοურγήσῃ ἐνθὲν ἀνίοι, τείχισμα δὲ ἄλλο τοῦ λόφου ὑπερθεῖν ἔθετο, ἀπρόσοδόν τε ὄλως τὴν πόλιν οὕτως τοῖς ἐπιβουλεύειν ἐθέλουσιν ἀπειργάσατο. τοῦ μὲν γὰρ λόφου ἐπὶ τοῦ κοί-5 λην εἶναι τὴν γῆν ἐς ἄγαν συμβαίνει, καὶ διὰ τούτο ἐγγυτέρω ἔνας τοὺς πολεμικοὺς ἀδύνατον. ὑπὲρ γῆν δὲ τὴν κοίλην εὐθὺς τὰ ὄρη ἀνέχει, ἃ πρὸς ἥλιον ὄνοντα τέτραπται. οὐ μόνον δὲ τῇ πόλει τὰ ἐς τὴν ἀσφάλειαν οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπρυτάνευσε, ἀλλὰ καὶ ἱερὰ

C ταύτη ἀνέθηκε καὶ στρατιωτικῶν σημείων οἰκίας. ἔτι μὲντοι καὶ 10 λουτρῶνας καὶ στοὰς προσεποίησεν αὐτῇ δημοσίας. ἐς ταῦτα δὲ πάντα Ἰσιδώρος τε καὶ Ἰωάννης μηχανοποιοὶ τὴν ὑπουργίαν παρήσχοντο, Βυζάντιος μὲν Ἰωάννης, Ἰσιδώρος δὲ Μιλήσιος γένος, Ἰσιδώρου ἀδελφιδοῦς, οὗπερ ἐμπροσθεν ἐπεμνήσθη, νεαταί μὲν ἄμφω, δύναμιν δὲ φύσεως ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ἐπιδειξάμενοι καὶ τῇ 15 ἐμπειρίᾳ τῶν τοῦ βασιλέως συνακμάσαντες ἔργων.

D 9'. Μετὰ δὲ τὴν Ζηνοβίαν τὸ Σοίρων πόλισμα, πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ κείμενον, οὕτω δὴ εὐκαταφρόνητον τὸ τείχισμα ἔχεν ὥστε Χοσρόην προβαλόντα ποτὲ οὐδὲ ὅσον ἡμιῶριον ἀπεκρούσατο, ἀλλ' εὐθύρῳ ἐάλω Πέρσαις. ἀλλὰ καὶ τοῦτο, 20 ὡσπερ Καλλίνικον, Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀνοικοδομησάμενος τὸ πολίχνιον ὄλον τείχει τε ἐχυρωτάτῳ περιβαλὼν καὶ προτειχίσματα κρατυνάμενος μηκέτι εἴκειν προσβάλλουσι πολεμικοὺς διεσκευάσατο. Ἔστι δὲ τις νεὴς Σεργίῳ ἀνεμῆνος ἐν τῇ Εὐφρατῆσι ἐπι-

20. εὐθύρῳ] εὐθύρῳς Τολο.

moto hinc et hinc muro, ipsum Zenobiae ambitu comprehendit, et in praecipue undique circumscidit, ne quis inde infestus suggrederetur. Murum itidem colli imposuit, itaque omnes ad urbem aditus praecusit ei perniciem molientibus. Nam ultra collem depressior humus accessum hostibus negat: trans vallem statim eminent montes ad solem occidentem obversi. Nec tantum securitati urbis prospexit imperator noster; sed templa etiam tectaque siguis destinata militariibus condidit: item balneis ac porticibus publicis ipsam ornavit, navantibus operam Isidoro et Ioanne machinariis: quorum hic ortu Byzantius, ille Milesius erat, Isidori nepos illius, cuius mentionem antea feci: adolescentes quidem ambo; sed in quibus mentis vis aetate maior, et probata in principis nostri aedificiis peritia pariter eluceret.

9. Post Zenobiam, Sororum oppidum, ad fluvium Euphratem situm, muros habebat adeo contemnendos ac teaves, ut ne dimidia quidem hora Chosrois impetum propulsarit; sed in Persarum potestatem momento venerit. Huius oppidi aequae ut Callinici instaurator Iustinianus, totum validissimis moenibus ac muro exteriori cinxit; ita ut hostiles impressiones sustinere in posterum valeat.

Templum est in Euphratemia sacrum Sergio, magni nominis sancto:

φανεί ἄγιω, ὃν δὴ σέβοντές τε καὶ τεθηπότες οἱ πάλαι ἄνθρωποι
 Σεργιούπολιν τε ἐπωνόμασαν τὸ χωρίον καὶ τειχίσματι βραχυτάτῳ
 περιβεβλήκασιν, ὅσον τοὺς ἐκείνη Σαρακηνοὺς ἀποκρούεσθαι οἷον P 45
 τε εἶναι ἕξ ἐπιδρομῆς αὐτὸ ἐξελεῖν. ἀδύνατοι γὰρ τειχομαχεῖν
 5 εἰσι Σαρακηνοὶ φύσει, καὶ τι αὐτῶν, ἂν οὕτω τύχοι, τείχισμα
 φαυλότατον καὶ πηλῷ σὺνθετον ἐμπόδιον τῇ ὀρμῇ γίνεται. ἀλλ'
 ὕστερον ὁ νεὸς οὗτος κειμηλίῳ προσόδῳ δυνατός τε καὶ ἀπόβλε-
 πτος διὰ παντὸς ἦν. ὁ δὲ λογισόμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς
 τὸ πρᾶγμα εὐθὺς ἐν ἐπιμελείᾳ πεποιήται, τείχει τε ἀξιολογωτάτῳ
 10 ἐν τοῖς μάλιστα περιβέβληκε, καὶ ὑδάτων θησαυρίσας μέγα τι
 χρῆμα πλήθειν αὐτοῖς ἐσκενάσατο. ἔτι μέντοι καὶ οἰκίας τε καὶ
 στοῶς καὶ τὰς ἄλλας οἰκοδομίας τῷ χωρίῳ ἐντέθεικεν, ἃ δὲ πό-
 λειως ἐγκαλλωπίσματα γίνεσθαι εἶωθεν. ἀλλὰ καὶ φρουρὰν τῆδε
 στρατιωτῶν εἰς καιρὸν τοῦ περιβόλου ἀμυνομένων ἰδρύσατο. Χοσ- B
 15 ρόης ἀμέλει ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐν σπουδῇ πεποιημένος τὴν πόλιν
 ἐλεῖν στρατεύματι τε αὐτῇ ἐπὶ πολιορκίαν πολὺ ἐπιστήσους ἄπρακτος
 ἐνθένδε ὀχρῶματος ἰσχυρὴν προσεδρίαν διέλυσε.

Καὶ πόλιστα καὶ φρούρια πάντα ἐν ἐσχατιαῖς τῶν Εὐ-
 φρατησίας ὄρων ὄντα τῆς ὁμοίας ἐπιμελείας ἤξιωσε, Βαρβαλι-
 20 σοῦ τε καὶ Νεοκαισαρείας καὶ τοῦ Γαβούλων καλουμένου καὶ τῆς
 πρὸς Εὐφράτη τῷ ποταμῷ Πεντακωμίας καὶ τοῦ Εὐρώπου, ἔτι V 423
 μέντοι καὶ τοῦ καλουμένου Ἡμερίων τὰ τείχη εὐρῶν πῆ μὲν παρ- H 24
 ἔργως τε καὶ ἐπὶ σφαλερῶς τῆς οἰκοδομίας γεγενημένα, πῆ δὲ καὶ
 μόνῳ περιβεβλημένα πηλῷ, πιεζόμενα δὲ καὶ ὑδατος ἀπορία πολλῇ
 25 καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῖς πολεμίοις εὐκαταφρόνητα παντάπασιν ὄντα, C

quem adeo venerati sunt ac suspexere veteres, ut locum Sergiopolim nuncu-
 paverint. Muro hunc humillimo sepserant, qui videlicet satis foret prohi-
 bendis illarum partium Saracenis, quominus primo aditu irrumperent. Ne-
 que enim ad oppugnanda moenia nati sunt Saraceni. Eorum certe impetum
 obvius forte murus vel infirmissimus, nec nisi luto compactus, cohibet. Post-
 modum donariis sacraque suppellectili templum hoc summe inclaruit. Quod
 secum reputans imp. Iustinianus curam protinus eo contulit: moenia loco
 circumdedit praeclarissima, et aquae copiam providit, immensa eius collecta
 vi in receptacula. Insuper domos, porticus, aliaque extruxit aedificia, qui-
 bus urbes decorati solent. Praesidium quoque militare ibi constituit, muros,
 cum res posceret, defensurum. Profecto Chosroës Persarum rex, cum urbis
 capiendae percupidus, magnis illam copiis circumsediasset, munitionis firmi-
 tate prohibitus, re infecta, obsidionem solvit.

Pari cura dignatus est oppida castellaque omnia, in extremis Euphra-
 tesiae finibus posita; Barbalissum, Neocaesaream, Gabula, Pentacomiam,
 quae est ad Euphratem, atque Europum: cumque Hemerii muros partim
 opera perfunctoria ac fabrica parum firma constructos, partim mere luteos,
 aqua defectos, et ea-re omnino ridendos ab hostibus offendisset, acquavit

καθεῖλε μὲν εἰς τὸ ἔδαφος, ἕς δὲ τὸ ἀκριβὲς λίθων ἐπιβολαῖς σκληρῶν μάλιστα δειμάμενος εὐθὺς ἅπαντα, εὐρους τε καὶ ὕψους μέγα τι χρῆμα τῷ ἔργῳ κατὰ λόγον ἐνθήμερος, καὶ ὑδάτων ταμιεῖα τεκτηνόμενος πανταχόσε τῶν δχυρωμάτων παμπληθῆ, ταῦτά τε κατακορῆ ὕδασιν ἄμβρισις καταστησάμενος ἅπαντα, ἰδρυσάμενος 5 δὲ καὶ φρουρὸν ὄμιλον, ἕς τὴν νῦν φαινομένην ἀσφάλειαν καρτερώτατα τὴν αὐτοῦ ἐπικράτειαν μετεβίβασεν. ἃ δὲ ἐπὶ μακρότατον ἄν τις διασκοπούμενος τάς τε ἄλλας ἀπάσας Ἰουστινιανοῦ βασιλέως ἀγαθοεργίας ὑπεριδῶν, τούτου δὲ μόνου φαίη ἄν εἶνεκα τὴν βασιλείαν παραλαβεῖν, τοῦ θεοῦ δηλονότι τὰ τῆς σωτηρίας 10 Ῥωμαίων τῷ γένει διηνεκὲς προτανεύοντος.

D Πρὸς ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν Ἱεράπολιν, ἥπερ ἀπασῶν πρώτη τῶν τῆδε πόλεων τυγχάνει οὖσα, λαβῶν ἀποκειμένην τοῖς ἐπιβουλεύειν ἐθέλουσι, προμηθεῖ διεσώσατο γνώμη. χώραν τε γὰρ ἔρημον τὰ πρότερα περιβεβλημένη πολλὴν καὶ διὰ τοῦτο ἀφύλακτον 15 οὖσαν, τῶν μὲν ἀνοητῶν αὐτὴν περιόδων ἀπῆλλαξεν, ἐπιτομώτερον δὲ σὺν τῷ ἀσφαλεῖ καταστησάμενος τὸν περίβολον, ἕς τε τὸ τῆς χρεῖας ἀναγκαῖον ξυναγαγὼν ἐχυρωτάτην τανῦν ἐν τοῖς μάλιστα διεπράξατο τὴν πόλιν εἶναι. οὗ δὲ καὶ τόδε ἀγαθὸν εἴργασται. πότιμον ὕδωρ ἐκ μυχῶν τῆς γῆς ἄνευσιν ἐν μέσῃ πόλει 20

P 46 διηνεκῶς, λίμνην τε τινα ἐνταῦθα εὐρεῖαν ποιεῖται. τοῦτο πολεμίων μὲν, ἄν οὕτω τύχη, προσεδρευόντων γίνεται τῆ πόλει σωτήριον, ἐν δὲ ἀγαθοῖς πράγμασιν οὐκ ἀναγκαῖον αὐτῇ ξυμβάλειν εἶναι, ἔξωθεν εἰσαγομένων ὑδάτων πολλῶν· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου εἰρήνη μακροῦ συμβεβηκότες οἱ τῆδε ἐκχημένοι, ἀνάγκης 25 δὲ οὐδεμιᾶς ἕς πείραν ἐλθόντες, ἐν ὕλιγωρίᾳ τοῦτο πεποιήνται.

solo: mox durissimo lapide ex toto restituit, cum magna aptaque latitudinis et altitudinis accensione; complures circum monumenta cisternas fecit, quas omnes aquis implevit pluviis: collocato demum praesidio, effecit quod cernimus hodie, ut locus ille firmissime teneatur. Quae si quis plenius consideret, caeteraque omnia Iustiniani Aug. beneficia lustret animo, illum profecto dicet ob id unum, ut benigne faceret, suscepisse imperium, deo utique Romanorum salutis assidue consulente.

Ad haec, cum accepisset Hierapolim, urbium regionis illius principem, exitium inferre volentibus patere, sua illam providentia servavit. Nam ingens habenti ipsi spatium intra moenia vacuum ac propterea incustoditum, laxiorem et supervacaneum ambitum recidit: tute contracto et ad necessarios usus coacto muro, eum in statum adduxit urbem, ut iam e munitissimis una sit. Eandem beneficio hoc affecit. Aqua dulcis media in urbe ex terrae sinu prorumpit perenni scatebra, ac latum imbi stagnum effecit, salutare id quidem civitati, si quando forte eam hostes obsederint, sed rebus tranquillissimè minime necessarium: quippe magna aquae copia foris inducitur. Proecedente tempore, cives pace fructu diutissima, neque ullam experti necessitatem, illud

οὐ γὰρ οἶδεν ἀνθρώπου φύσις ὑπὲρ τῶν παρόντων κακῶν ἐν εὐ-
 δαιμονία βουλευέσθαι. ῥύπου τοίνυν τὴν λμνην ἐνδεδιχεύεσθαι
 ἐνεκλήσαντο, νηχόμενοι τε καὶ πλυνοὺς ἐνταῦθα ποιούμενοι καὶ B
 ἀπορριπτοῦντες φοροτοὺς ἅπαντας * * *

5 Ἐκεῖτο δὲ καὶ ἄλλα ἄττι ἐν ταύτῃ δὴ τῇ Εὐφρατῆσι χω-
 ρία, Ζεῦγμα τε καὶ Νευκαισάρεια. αἱ δὴ πολίχται μὲν ἄχρι ἐς
 τὸ ὄνομα ἦσαν, τείχεσι δὲ περιβέβληντο αἰμασιῶς τρόπον. τῷ
 μὲν γὰρ τῆς οἰκοδομίας κολοβῶ ἰσβατὰ πόνω οὐδενὶ τοῖς πολε-
 μίοις γίνετο, ἀδέεστερον ἐς αὐτὰ ἰσπηδᾶν ἔχουσι, τῷ δὲ στενῷ
 10 λταν ἀφύλακτα, οὐκ ἔχόντων τὸ παρύπαν τῶν ἐνταῦθα φρουρῶν
 ὅποι ἂν ἐσιτῶτες ἀμύνοντο. ἀλλὰ καὶ ταῦτα Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς
 τείχεσιν ἀληθέσι περιβαλὼν εὐρους τε καὶ ἕψους ἰκανῶς ἔχουσι, καὶ C
 τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ κρατυνάμενος, πόλεις τε διεπράξατο καλεῖσθαι
 δικαίως καὶ κρείσσους εἶναι τῆς τῶν πολεμίων ἐπιβουλήs.

15 ἰ. Ἀλλὰ καὶ τῶν πόλτων τὰς Χοσρόη ἀλούσας (ἦντα εἰ
 βάρβαρος οὗτος ἀλογήσας τὰ παρ' αὐτοῦ ὁμωμοσμένα ἐν ταῖς
 ἀπεράντοις σπονδαῖς καὶ τὰ διδόμενά οἱ ἐπ' αὐταῖς χρήματα, καὶ
 βασκανία μὲν ἐς Ἰουστινιανὸν βασιλέα ἔχόμενος, οἷς δὴ Λιβύης τε
 καὶ Ἰταλίας τῷ πολέμῳ κέριος γέγονε, καὶ τὴν ἐς τὰ ὁμωμοσμένα D
 20 πλστιν περὶ ἐλάσσονος τῆς ἐς ταῦτα λύσεως πεποιημένος· καιροφυ-
 λακήσας δὲ ἀπολελειμμένον ἐν τῇ ἐσπερίᾳ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον τοῦ
 στρατοῦ Ῥωμαίων ἀντάγγελος βέβηκεν ἐς Ῥωμαίων τὴν γῆν, ἀνη-
 κῶων ἔτι Ῥωμαίων ὄντων τῆς τῶν πολεμίων ἐφόδου, ἐς τοῦτο δὴ

4. ἅπαντας * * *] Locum hunc contulit Possinus cum MS. Vaticano,
 sed nihil reperit quo lacunam expleret. MALT.

neglexerant. Nempe humanum ingenium felicitas ab instantium malorum
 cogitatione avertit. Quare stagnum sordibus oppleverant, ibi natare soliti,
 lavanda tergere, et purgamenta quaevis proiicere. * * *

Alia quaedam erant oppida in Euphratesia, puta Zeugma ac Neocaesae-
 rea; oppida inquam nomine tenuis: moenibus cincta maceriae speciem refe-
 rentibus. Ac structura quidem eorum mutila faciem dabat hostibus aditum,
 ut illa impune transilire possent, angustiae vero maximae custodias exclude-
 bant, cum nihil esset omnino loci, in quo starent propugnatores. Ea Iusti-
 nianus Aug. veris moenibus latitudinis iustae et altitudinis cinxit, omnique
 apparatu muniit: quo fit ut iam urbes dicantur merito, et ab hostium molli-
 tionibus tutae sint.

10. Urbes etiam captas a Chosroë, quando hic barbarus nulla nec iu-
 ramenti, quo perpetuam pacem sanciverat, nec pecuniae, quam pro illa ac-
 ceperat, habita ratione, et bello partem Africae Italiaeque dominationem
 Iustiniano Aug. invidens, excitatum his furorem sequi maluit quam iurisju-
 randi fidem; ac tempus aucupatus, quo pars maxima Romani exercitus in
 occidente procul distinebatur, in Romanum imperium irrupit, adventus ipse
 sui nuntium ferens: quippe Romani de expeditione hostium nihil dum audie-

μετεστήσατο βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀσφαλείας καὶ κόσμον ὥστε
V 42A ἀπάσας εὐδαιμονεστέρως κατὰ πολὺ τανῦν ἢ πρότερον εἶναι, καὶ
 μηκέτι πρὸς τὰς τῶν κακουρησόντων βαρβάρων ἐφόδους περιδεεῖς
 εἶναι, μηδὲ τινι μηχανῇ πρὸς τὰς ἐπιβουλάς ὑπόπτως ἔχειν.

Μάλιστα δὲ ἀπιστῶν Ἀντιόχειαν, ἣ νῦν Θεούπολις ἐπικέ-
P 47 κληται, κόσμον τε καὶ ὀχυρώματος ἐνεπλήσατο πολλῶ μείζονος ἢ
 πρότερον εἶναι ξυνέβαιεν. ἦν μὲν γὰρ αὐτῆς τὸ παλαιὸν ὁ πε-
 ρίβολος μακρὸς τε ὑπερύγαν καὶ περιόδων πολλῶν ἀτεχνῶς ἔμ-
 πλεως, πῆ μὲν τὰ πεδία περιβαλὼν οὐδενὶ λόγῳ, πῆ δὲ τὰς τῶν
 σκοπέλων ὑπερβολὰς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πλειοσιν ἐπιβουλαῖς ὑποκει-
 μενος. συστειλας δὲ αὐτὸν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς κατὰ τὸ χρεῖα
 ξυνοῖσον, οὐ ταῦτα φρουρεῖν, ἄπερ καὶ πρότερον, ἀλλὰ τὴν πό-
 λιν ἐς τὸ ἀκριβὲς πεποίηκε μόνην. τὰ μὲν γὰρ κάτω τοῦ περι-
 βόλου, ἔνθα ἡ πόλις ἐπικινδύνως εὐρύντετο, ἐν μαλακῶ τε πεδίῳ
B κειμένη καὶ περιουσία τειχίσματος ἀγύλακτος οὕσα, μεταβιβάζει 15
 ὡς ἐνδοτάτω, ἐπικαιριώτατα στενοχωρήσας ἐνταῦθα τὴν πόλιν,
 περιστελλομένην τῷ πεπεῖσθαι. ποταμὸν δὲ Ὀρόντην, ὅπερ αὐ-
 τὴν περὶέρρει ἐν περιόδοις τὰ πρότερα οὕσαν, διωθήσατο μετα-
 πορευθέντα τὸ ρεῖθρον τῷ περιβόλῳ γειτονεῖν. αὐθις ὀχταγῶ-
H 25 γία τὸν ῥοῦν ὡς ἀγχοτάτω περιελθίας, ταύτη τε καὶ τὸ σφαλερὸν 20
 τῆς ἀμετρίας ἀνῆκε τῇ πόλει καὶ τὴν ἐκ τοῦ Ὀρόντου ἀσφάλειαν
 ἀνεσώσματο. ἐνταῦθά τε νεοχμώσας γεφύρας ἐτέρας ζεύγματα τῷ
 ποταμῶ νέα ἐντέθεικε, περιαιγαγὼν δὲ ὡς πορρωτάτω τῆς χρείας
 αὐτὸν, εἴτα τὴν προτέραν ἀπέδωκε πορείαν τῷ ρεῖθρῳ. τὰ μὲν-

6. μείζονος] μείζον. Tolos.

18. καρέρρει] Legebatur παραρρεῖ.

rant: urbes inquam a Chosroë captas sic munit ornavitque imp. Iustinianus, ut omnes hodie multo beatiore quam antea, non amplius timeant infestas barbarorum irruptiones, et omnino securae sint ab insidiis.

In primis Antiochia, cui nunc cognomen Theopolis, longe validior pulchriorque evasit illius ope quam prius fuerat. Amplora olim erant moenia, atque orbe vastissimo qua agros, qua summas rupes temere complectebantur: quomobrem pluribus erant insidiis obnoxia. Sic autem illa, prout usus flagitabat, arctavit, ut iam non spatium, quod vacuum ambiebant, sed urbem solum optime protegant. Ac moenium quidem partem inferiorem, ubi sese urbs porrigebat non sine periculo, quippe cum sita esset molli in campo, et ob nimium muri complexum incustodita; eam inquam partem penitissime transtulit, ibique urbem contraxit aptissime, et in angustum conclusit. Fluvium Orontem, qui ipsam alluebat longis anfractibus sinuosus, compulsi alibi moenibus mutato cursu, eoque per alveum illis proximum circumducto, immodicae laxitatis periculum amovit a civitate, et quam Orontes praebebat securitatem retinuit. Ibidem fluvium novis pontibus ita iunxit, ut omni ipsam a civium usibus longissime abduxisset, priori alveo deinde reddiderit: urbis

τοι ἄνω ἐς τὸ κρημνῶδες αὐτῷ κατὰ τὰδε διαπεπὸνῆται. ἐν τῇ τοῦ ὄρους ὑπερβολῇ, ἤπερ Ὀροκασσιὰδα καλοῦσι, πέτρα τις τοῦ τείχους ἐκτὸς ὡς ἀγχοτάτω ἐτύγγανεν οὖσα, ἐξ ἀντιπάλου τε τοῦ περιβόλου ἐνταῦθα κειμένη καὶ λίαν ἐπιμαχώτατον αὐτὸν τιθε-
 5 μὲνη. Χοσρόη ἀμέλει ἐνθὲνδε ἢ πύλις ἐάλω, ἥπερ μοι ἐν λόγοις τοῖς ἐπιτηδείοις ἐρρήθη. τὰ δὲ τοῦ περιβόλου ἐκτὸς ἐρημός τε χώρα καὶ δύσοδος ἐπιπλεῖστον ἦν. πέτραι γὰρ ὑψηλαὶ καὶ χα-
 ράδραι ἀνέκβητοι διακεκλήρωνται τὸν χώρον ἐκαίον, ἀδιεξόδους τὰς ἐνθὲνδε ποιούμεναι τρίβους, ὥσπερ ἄλλοτριον ἐνταῦθά τις
 10 ἄλλου τῶν Ἀντιοχείων τοῦ τείχους ὕψος. χαιρεῖν τοῖσιν πολλὰ τῇ πέτρᾳ φράσας, ἤπερ ἐν γειτόνων τῷ τείχει οὖσα εὐάλωτον αὐτὸ διαφανῶς ἐσκαυώρητο, ὡς πορρωτάτω αὐτῆς περιβάλλειν τὴν πόλιν ἔγνω, ἀβουλάς περὶ τῶν πρότερον αὐτὴν δειμαμένων
 ἀπὸ τῶν πραγμάτων τῆς πείρας πεποημένους τὴν μάθησιν. χῶ-
 15 ραν τε ὁμαλὴν μάλιστα τοῦ τείχους ἐκτὸς τὴν τὰ πρότερα κρημνώδη οὖσαν ἀπεργασίμενος, ἀνόδους ταύτη πεποηται οὐχ ὅσον ἀνδράσι πεζοῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ ἵππεῦσι βασίμους, ἔτι μέντοι καὶ ἀμαξηλάτους τὸ λοιπὸν οὖσας. ἀλλὰ καὶ βαλανεῖα καὶ ὑδάτων ταμιεῖα ἐν τοῖς ὄρεσι πεποηται τούτου τοῦ τείχους ἐκτὸς. φρέαρ
 20 τε ὠρυξεν ἐν πύργῳ ἐκάστω, τὴν πρότερον ἀνυδρίαν ἐνταῦθα οὖσαν ὑδάσιν ὑετοῖς ἰώμενος.

Ὅσα δὲ καὶ ἀμφὶ τῷ χειμάρρῳ πεποηται, ὅς ἐκ τούτων δὴ τῶν ὄρων κάτεισιν, εἰπεῖν ἄξιον. ὄρη μὲν ἀπότομα δύο τῇ πόλει
 ἐπῆρται, ἀλλήλοισιν ξυνιόντα ὡς ἀγχοτάτω. τούτων θάτερον μὲν
 25 Ὀροκασσιὰδα καλοῦσι, τὸ δὲ δὴ ἕτερον Σταυρίν κέκληται. ἀπο-

vero verticem praecipitiis asperum ita munit. In montis calmine, quod appellant Orocassiadem, rupes quaedam erat, extra quidem, sed proxime murum, aequali surgens altitudine: unde is nullo negotio expugnari poterat. Hac certe Chosroës urbem cepit, quemadmodum suo loco narravimus. Intra moenia vacabat spatium valde confragosum: quippe alti illud obtinent scopuli: et insuperabiles torrentium alvei semitas, quibus illinc venitur, ita abrupunt, ut murus ille ab Antiochia alienus fuisse videatur. Quapropter abdicata rupe, cuius vicinia manifestam dabat opportunitatem occupandi muri, procul ab ea moenibus urbem cingere statuit, eorum imprudentiam, qui ipsam olim aedificaverant, experimento rerum compertam habens. Solo etiam, quod intra muros salebris ac praecipitiis deruptum erat, ad aequalitatem redacto, ascensus fecit, non peditibus modo, sed equitibus etiam ac plaustribus meabiles. Balneas quoque et aquarum receptacula in montibus intra muri huius ambitum condidit, ac puteum fodit in singulis turribus, pristinam loci ariditatem depellens provisam aquae pluviae copia.

Iam dicere consentaneum est acta circa torrentem, qui ex illis montibus decurrit. Urbi imminet gemini montes praerupti, qui inter se proxime coeunt: horum alterum Orocassiadem vocant, alterum Staurin. Ubi desinunt,

λέγοντα. δὲ πη αὐτὰ νάπη τις ζεύγνυσι καὶ χαράδρα μεταξὺ οὖσα, χεμάρρουν ἐπιτελοῦσα, ἐπειδὴν ὄνοι, Ὀνοπνίκτην ὄνομα, ὃς δὴ ἔξ ὑπερδεξίων κατιῶν ὑπερθεῖν τε τοῦ περιβόλου φερόμενος ἐπὶ μέγα τε, ἂν οὕτω τύχοι, ἐξιστάμενος, διεσκειδάννυτο μὲν ἐς τοὺς τῆς πόλεως στενωποδς, ἀνῆκτα δὲ κακὰ τοὺς ταύτη ὠχνημένους εἰρ- 5 γάζετο. ἀλλὰ καὶ τοῦτου τὴν ἄκισαν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς εὐ-
B ράδρας ξυμβαίνει εἶναι, ἔξ ἧς ὁ χεμάρρους ἐπὶ τὸ τείχισμα ἴετο, τοῖχον ἐδειμάτο ὑπερμεγέθη, ἐκ κολλῆς χαράδρας διήκοντα ἐς ἐκά-
 10 τῆρον τοῖν ὄροϊν μάλιστα, ὡς μηκέτι περαιτέρω ἵεναι κυματοῦντι τῷ ποταμῷ δυνατὰ εἶη, ἀλλ' ἐπὶ μακρότερον ξυνοστάμενος ἐν-
 ταῦθα λιμνάζοι. ἐν δὲ τῷ τοίχῳ θυρίδας ποησάμενος ἐνθρόνε
 ἀπορρέοντα ὑπολήγειν κατὰ βραχὺ ἀνάγκη χειροποίητῳ τὸν χει-
V 425 μάρρουν διεσκενάσατο, οὐκέτι λάβρος τῷ πυντὶ ῥέματι τῷ περι-
 βόλῳ προσβάλλοντα, καὶ διὰ τοῦτο ὑπερβλύζοντά τε καὶ τὴν πάλιν 15
 κατεργαζόμενον, ἀλλὰ πρῶως τε καὶ προσηνῶς ὑπορρέοντα, ἧπέρ
 μοι εἴρηται, ταύτη τε τῇ ἐκροῇ διὰ τῆς ὀχταγωγίας ἴοντα ὅποι
 ἂν αὐτὸν βουλομένοις ἢ περιάγειν οὕτω μέτριον γεγενημένον τοῖς
 πάλοι ἀνθρώποις.
C Τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῷ Ἀντιοχείας περιβόλῳ τῆδε Ἰουστινια- 20
 νῷ βασιλεῖ εἴρησται. καὶ ξύμψασαν δὲ πρὸς τῶν πολεμίων κα-
 ταφλεχθεῖσαν ἀνωκοδομήσατο τὴν πόλιν αὐτός. τετεφρωμένων
 γὰρ πανταχόσε καὶ καθρημένων ἀπάντων, λόφων τε μόνον ἐκ
 πόλεως ἔξηνθρακωμένης ἐπανεστηκότων πολλῶν, ἄπορον τοῖς Ἀν-
 25 τιοχεῦσιν ἐγένετο τὴν τε χώραν ἐπιγνῶναι τῆς ἐκάστον ἰδίας γενο-
 μένης τὰ πρῶτα. ἐκφορήσας οὖν τὸ συμπτωθεῖν ἅπαν, οἰκίας τε

inunguntur saltu, interiacente alveo, qui post imbres torrentem accipit, Ono-
 pnotem nomine. Hic ex edito defluens, moenia translabebatur, ac si forte
 vehementius intumesceret, in urbis vicis effusus, detrimenta gravissima ci-
 vibus inferebat. Malo remedium hoc invenit Iustinianus Aug. Ante murum,
 qui est proximus alveo, unde torrens ad moenia develvebatur, ingentem pa-
 rietem excitavit, et ad montem utrumque ex intimo alveo fere perduxit; ne
 turgidos fluctus propellat torrens ulterius; sed ibi diu collectus stagnat.
 Hoc autem pariete fenestrato, illum artificii vi coegit ita manare, ut sensim
 subsidat, nec iam rapide tota aquarum mole petat moenia, nec, quod conse-
 quens est, inundet, urbiq̄ue perniciem afferat, sed leniter, ut dixi, ac pla-
 cide subterlabatur, et hoc modo effluens sese per canales insianet, que-
 cumque prisci incolae ipsum deducere voluissent sic tenuatum.

Ita Iustinianus Aug. prospexit muris Antiochiae, quam et ipse restituit,
 cum eam hostes flamma funditus delevisent. Rebus enim consumptis omni-
 bus penitusque sublati, nihil ut urbis incensae, nisi ruderum tumuli passim
 extarent, quo cuiusque domus antea stetit loco, dignoscere Antiocheni non
 poterant. Quare egestis penitus ruinis, tristes privati cuiusque incendii reli-

πυρκαϊῶς περικαθῆραι τὰ λείψανα, ἔτι μέντοι δημοσίων στοῶν ἢ
 περιστύλων αὐτῶν οὐδαμῇ οὐδῶν, οὐδὲ ἀγοραῶς πη καθισταμένης,
 οὐδὲ τῶν στενωπῶν τὰς ἀγυῖας διαιρούντων τῇ πόλει, οἰκίας τινὸς
 οἰκοδομίαν ἀπανθυδιάσασθαι. ἀλλὰ βασιλεὺς οὐδεμιᾶ μελλήσει D
 5 ὡς ἀνωτάτω τῆς πόλεως τὰ καθηρημένα μετενεγκῶν, ἐλεύθερόν
 τε τὸν ταύτῃ ἀέρα ξὺν τοῖς ἐνερθεῖν τῶν ἐνοχλούντων καταστησά-
 μενος, πρῶτα μὲν τὰ ἐδάφη πανταχόθι τῆς πόλεως λίθοις ἀμα-
 ξιαίοις ἐκάλυψεν. ἔπειτα δὲ στοαῖς τε καὶ ἀγοραῖς αὐτὴν διακρί-
 νας, καὶ διελὼν μὲν τοῖς στενωποῖς ἀμφόδους ἀπάσας, ὄχετους δὲ
 10 καὶ κρήνας καὶ ὑδροχόας καταστησάμενος, ὅσοις ἢ πόλις κεκόμ-
 ψενται, θιάτρά τε αὐτῇ καὶ βαλανεῖα πεπονημένος, καὶ ταῖς ἄλ- H 26
 λαις δημοσίαις οἰκοδομίαις ἀπάσαις κοσμήσας, αἷσπερ εὐδαιμονία
 διαφαίνεσθαι πόλεως εἴωθε, τεχνιτῶν δὲ καὶ ἐπιδημιούργων πλη-
 θος ἐπαγαγὼν, ῥᾶν τε καὶ ἀπονώτερον τοῖς ἐνοικοῦσι παρέσχετο P 49
 15 δείμασθαι τὰς αὐτῶν ἰδίας οἰκίας. οὕτω τε Ἀντιόχειαν ἐπιφανέ-
 στεραν γεγενῆσθαι τανῦν ἢ πρότερον ἦν ξυνηχέθη. ἀλλὰ καὶ ἐ-
 ρὸν ἐνταῦθα τῇ θεοτόκῃ πεποιήται μέγα· οὗ δὲ τὸ τε κάλλος καὶ
 τὸ ἐς ἅπαντα μεγαλοπρεπὲς ἐπέλθειν λόγῳ ἀμήχανον· ὃ δὲ καὶ
 προσόδῳ ἐτίμησε χρημάτων μεγάλων. ἔτι μέντοι καὶ Μιχαὴλ
 20 τῷ ἀρχαγγέλῳ νεῶν παμμεγέθη ἐδείματο. προδύνησε δὲ καὶ τῶν
 ἀρρωστήμασι πονουμένων ἐνταῦθα πτωχῶν, οἰκία τε σφίσι καὶ τὰ
 ἐς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τῶν νοσημάτων ἀπαλλαγὴν ἐν ἐπιτηδείῳ κα-

1. περικαθῆραι] περικαθῆρας H. Prior lectio est etiam codicis Vaticanani, in quo ad marginem notantur haec, πρῶτα μὲν γὰρ ἐξηθρακαμένην καὶ τετερωμένην ἅπασαν καθῆρας ἐλεύθερον τὸν ταύτης ἀέρα παρεσκευάσατο ἔπειτα τὰ ἐδάφη πανταχόθι. MALT. Eadem illa πρῶτα — πανταχόθι habet C, loco horum, τετερωμένων γὰρ πανταχόσε usque ad ἐδάφη πανταχόθι.

quias abstulit. Praeterea cum nullae usquam essent publicae porticus, nec columinata atria, nec forum, nec urbis compita in vicis secta, non erat ut domum quisquam aedificandam susciperet. At imperator, abiecta omni cunctatione, ruinas procul urbe exportari iussit: ubi solum pariter cum aëre ab impedimentis vacuum fuit, primum quidem saxis plaustralibus urbem totam constravit; dein vero porticibus ac foris illam distinxit: compita in vias omnia secuit: aquaeductus, fontes, emissaria fecit, quibus omnibus decora est et gloriosa civitas: eandem theatris, balneis aliisque oravit publicis aedificiis cuiusque generis, quae urbis felicitatem demonstrare solent. Accito fabrorum atque opificum ingenti numero, id incolis tribuit, ut suam quisque domum facilius atque expeditius aedificaret. Hinc factum est, ut hodiernus Antiochiae splendor pristinum superet. Ibidem templum deiparae condidit, sane amplum; cuius decus absolutamque magnificentiam verbis assequi nequeo: ipsi etiam luculentum pecuniae censum attribuit. Michaëli quoque Archangelo aedem extruxit praecipuae magnitudinis. Quin et pauperibus aegris consuluit: masculis seorsum ac foeminis cubacula, ministeria, resque omnes ad recuperandam valetudinem appositae constituit. Nec mi-

ταστησάμενος ἅπαντα, χωρὶς μὲν ἀνδράσι, χωρὶς δὲ γυναίξιν, καὶ οὐδέν τι ἦσσαν τοῖς ξένοις ἐπὶ καιροῦ γενομένοις ἐνταῦθα ἐνδῆμοις.

B *ια*. Οὕτω δὲ καὶ Χαλκίδος πόλιος τὸν περίβολον, ἐπι-
σφαλῶς τε ἀρχὴν γεγονότα καὶ ὑπὸ τῶν ἐτῶν κατερρακωμένον,
σὺν τῷ προτειχίσματι ἀνανεωσάμενός τε καὶ πολλῶ ἐχρωότερον **5**
καταστησάμενος ἢ πρότερον ἦν, ἐς τὸν νῦν φαινόμενον πεποιήται
τρόπον.

Ἦν δέ τι ἐπὶ Συρίας κομιδῇ ἀπημελημένον πολλῆγιον, *Κῦ-*
ρος ὄνομα, ὑπερ Ἰουδαῖοι ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐδείμαντο, δορυά-
λωτοι μὲν ἐκ Παλαιστίνης ἐς τὴν Ἀσσυρίαν ἀποκεκομισμένοι πρὸς **10**
C τοῦ Μήδων στρατοῦ, παρὰ Κόρου δὲ βασιλέως ἀφειμένοι πολλῶ
ὑστερον· διὸ δὴ καὶ Κῦρον τὸ χωρίον ἐκάλεσαν, ταῦτα τῷ εὐερ-
γέτη ἐκτίνοντες χαριστήρια. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἢ Κῦρος
τά τε ἄλλα ὑπερώφθη καὶ ἀτειχιστος ὅπως μεμνήθηκεν. ἀλλὰ βα-
σιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἅμα μὲν πρόνοιαν τῆς πολιτείας ποιούμενος, **15**
ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἁγίους Κοσμῶν τε καὶ Δαμιανὸν τὰ μάλιστα σέ-
βων, ὧν δὴ ἀγχιστά πη τὰ σώματα καὶ ἐς ἐμὲ κείται, πόλιν εὐ-
D δαίμονα καὶ λόγου ἄξιαν πολλοῦ, τείχους τε ἀσφαλεῖα ἐχρωτά-
του καὶ φρουρῶν πλήθει καὶ οἰκοδομιῶν δημοσίων μεγέθει, καὶ
V 426 τῆς ἄλλης κατασκευῆς τῷ ἐς ἄγαν μεγαλοπρεπεῖ, πεποιήται *Κῦ-*
ρον. ταύτης δὲ τῆς πόλεως τὰ μὲν ἐντὸς ὕδατος ἄπορα ἐκ πα-
λαιοῦ ἦν, ἐκτοσθε δὲ ὑπερφυῆς τις ἐγγόνει πηγῇ, περιουσίᾳ μὲν
πλήθουσα ποτίμων ὑδάτων, ἀνόητος δὲ τοῖς τῆδε ὠκῆμένοις παν-
τάπασιν οὔσα, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ὄθεν ἂν ἐνθένδε ἀρούοντο ὕδωρ,
ὅτι μὴ πόνω τε καὶ κινδύνῳ μεγάλῳ. περιόδοις τε γὰρ αὐτόσε **25**

norem adhibuit providentiam peregrinis, ibi diversantibus ad quoddam tempus.

11. Sic etiam urbis Chalcidis moenia ab initio infirma atque annis dirupta cum exteriori muro instauravit; quod opus longe est priori validius: et quam cernimus hodie, formam ipsis ac speciem dedit.

In Syria nullo fere loco habebatur oppidum, cui nomen Cyrus. Id olim a Iudaeis conditum fuit, quos cum Medorum exercitus e Palaestina captivos in Assyriam abduxisset, liberos multo post rex Cyrus dimisit. Idcirco locum appellavere Cyrum, hanc benefico principi gratiam rependentes. Progrediente tempore, in tantum venit contemptam Cyrum, ut omnino muros amiserit. Verum Iustinianus Aug. simul provido in remp. studio adductus, simul eximia pietate in SS. Cosmam ac Damianum, quorum corpora etiamnum proxime condita sunt; muri optimi firmitate, valido praesidio, publicorum aedificiorum magnitudine, ac caeterarum rerum magnificentissimo apparatu, Cyrum fortunatam insignemque admodum urbem fecit. Intra hanc urbem summa fuerat ab antiquo aquae penuria: extra fons erat, maximus is quidem, ac dulcibus aquis uberrimus, sed inutilis plane incolis: cum inde aquam haurire sine magno labore periculoque non possent. Nam illuc per anfractus

λοῦσιν ἀναγκαῖον ἐγένετο χρῆσθαι, κρημνώδους χωρίων καὶ ὄλων ἀβάτου μεταξὺ ὄντος· καὶ τοῖς πολεμίοις, ἂν οὕτω τύχη, ἐν- P 50
εδρεύουσιν ὑποχείριοι ῥᾶστα ἐγένοντο. διώρυχα τοίνυν ἔκτισθε τῆς πόλεως ἄχρι ἐς τὴν κρήνην οὐκ ἀπαρακαλύπτως, ἀλλὰ κε-
5 κρυμμένως ὡς ἐνι μάλιστα πεπονημένους, ἄπονόν τε αὐτοῖς καὶ ἀκίνδονον τὴν τοῦ ὕδατος παρῆσχετο χρεῖαν.

Καὶ Χαλκίδος δὲ πόλεως τὸν περίβολον ὄλον, ἕς τε τὸ ἔδα-
φος καθειμένον καὶ ἄλλως ἀφύλακτον ὄντα, ἐχυρᾶ διαφερόντως
ἀνευέωσατο οἰκοδομίᾳ, καὶ προτειχίσματι ἐκρατύνατο. ἔτι μὲν-
10 τοι καὶ τὰ ἄλλα Σύρων πολισμάτα τε καὶ φρούρια τὸν αὐτὸν κε-
κοσμητικῶς τρόπον ζηλωτὰ ἐπιεικῶς κατεστήσατο. B

Οὕτω μὲν Συρίαν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ ἀσφαλεῖ διε-
σώσατο. πόλις δὲ πρὸς ἐπὶ Φοινίκης τῆς παρὰ Λιβανὸν
Παλμύρα ὄνομα, ἐν χώρῳ μὲν πεπονημένη τοῖς πάλαι ἀνδράποισ
15 ἀγείτονι, ἐν καλῷ δὲ τῆς τῶν πολεμίων Σαρακηνῶν διόδου κειμένη.
τούτου γὰρ δὴ ἕνεκα αὐτὴν καὶ ᾠκοδομήσαντο πρότερον, ὡς μὴ
λάθοιεν οἱ βάρβαροι οὗτοι ἐξάπινα ἐς τὰ Ῥωμαίων ἤθη ἐμβάλ-
λοντες. ταύτην βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς διὰ χρόνον μῆκος ἔρημον C
ἐπὶ πλεῖστον γεγενημένην ὀχυρώμασι τε λόγου μελλοσιν ἐπιρρώσας,
20 πρὸς δὲ καὶ ὕδατων περιουσίας καὶ φυλακτηρίου στρατιωτῶν ἐμ-
πλησούμενος, τὰς τῶν Σαρακηνῶν ἐπιδρομὰς ἀνεχαίτισεν.

16. ἀγείτονι] ἀγείτόνως Toloa.

ire necesse erat: quippe intererat avium prorsus et insuperabile praecipitium: ubi illi hostilibus insidiis, si forte ponerentur, facillime teneri poterant. Igitur extra urbem fossa ad fontem usque perducta, non patente, sed quoad eius fieri potuit tecta, discrimine pariter ac difficultate usum aquae ipsais expedivit.

Urbis Chalcidis moenia iam proclinata, neque ullo protecta opere, structura firmissima reparavit omnino, ac muro sepsit exteriori. Sic demum caetera Syriae oppida castellaque ornavit, ut iam valde sint invidenda.

Ita quidem Syriae Iustinianus Aug. securitatem attulit ac salutem. Phoenice autem, quae est ad Libanum, urbem habet Palmyram, in loco solitudine cincto olim conditam, situ commode ad observandum iter Saracenorum, nostrorum hostium. Eo nempe aedificata fuit consilio, horum ut barbarorum subitae in Rom. imperium irruptiones deprehendantur. Hanc aevum tantum non penitus desolatam Iustinianus Augustus supra quam dici potest communit: eidem aquarum affatim dedit: impositoque militari praesidio, incursiones Saracenorum inhibuit.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΔΟΓΟΣ Γ'.

PROCOPII CAESARIENSIS DE AEDIFICIIS DN. IUSTINIANI LIBER III.

P 51 **Χ**ώραν μὲν τὴν ἐφ' ὧν οὕτως Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς δαχρῶμασι
V 427 ἐκρατύνατο, ἥπερ μοι ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ ἐρρήθη. ἀρξάμενῳ
P 52 δέ μοι ἐκ τῶν παρὰ Πέρσαις ὄρων τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς περιηγεῖ-
σθαι τὰ πρὸς αὐτοῦ ἐρύματα γεγενημένα, οὗ μοι ἀπὸ καιροῦ ἔδο-
ξεν εἶναι ἐπὶ τοὺς Ἀρμενίους ἐνθ' ἔνδε εἶναι, οἳ δὴ ἐκ πόλεως Ἀμι-
δης ἄχρι ἐς τὴν Θεοδοσιούπολιν τὴν ἐτέραν προσηκούσι τοῖς 5
Πέρσαις. μέλλοντι δέ μοι τῶν ἐκείνη οἰκοδομημάτων ἐπιμνη-
σθῆναι προσηγαίτατον φαίνεται εἶναι ὑπειπεῖν πρότερον ὄντινα
δὴ τρόπον σφαλερῶς ἄγαν βιοτεύοντας τοὺς Ἀρμενίους ὁ βασιλεὺς
οὗτος ἐς τὴν παροῦσαν ἀσφάλειαν βεβαίωτατα μεθρημόσατο. οὗ
γὰρ δὴ ὅσον οἰκοδομίας τούτους τοὺς κατηκόους ἐσώσατο, ἀλλὰ 10
καὶ τῇ ἄλλῃ προνοίᾳ, ἥπερ μοι αὐτίκα δὴ μάλα γεγράφεται.
ἀρκτέον δὲ μικρὸν ἄνωθεν.

Ita quidem, ut in superiori libro exposui, Iustinianus Aug. orientem operibus firmavit. Ego vero cum extractas ab ipso munitiones describere coeperim ab imperii Romani limite, qui Persas contingit, haud alienum iudico ad Armenios inde progredi, qui ab urbe Amida ad alteram usque Theodosiopolin Persidem accolunt. Ac parantī mihi illius orae aedificia recensere, id rebus omnibus antevertendum videtur, ut dicam qua ratione imperator noster Armenios, vitam agentes in summo discrimine, ad illam, qua iam constantissime gaudent, securitatem traduxerit. Hos enim subditos non tantum aedificiis, sed circa res alias providentia servavit, uti mox literis prodam: verum paulo altius petendum initium.

τὴν πατρὸς γνώμην ἀβέβαιον ἀταστήσεσθαι. Θεοδοσίος δὲ τότε Ἀρχαδίου υἱὸς ἔτι παῖς ὢν κομιδῇ Ῥωμαίων ἤρχε. τίσιν τε δειμαίνων τὴν ἐκ βασιλέως Τυγράνης Πέρσαις αὐτὸν ἐνεχείρισε, τὴν βασιλείαν παραδίδους, περὶ πλείονός τε πεπονημένους ἰδιώτης ἐν Πέρσαις εἶναι ἢ πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ δίκαια θέσθαι, καὶ συμβασι- 5
 P 53 λέειν Ἀρμενίων αὐτῷ ὁρθῶς καὶ δικαίως. καὶ Ἀρσάκης δὲ οὐδὲν τι ἤσσαν τὴν ἐκ Περσῶν τε καὶ ἀδελφοῦ ἐπιβουλήν δέσας ἐξέστη τῆς βασιλείας τῆς αὐτοῦ Θεοδοσίῳ τῷ αυτοκράτορι ἐπὶ ξυνηθείαις τισίν, αἱ μοι ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδηλωταὶ λό-
 γοις. καὶ χρόνον μὲν τινα περιμόχητος Ῥωμαίους τε καὶ Πέρσαις 10 ἢ τῶν Ἀρμενίων γεγένηται χώρα, ἐν ὑστάτῳ δὲ ξυνήθησαν, Πέρσας μὲν τὴν Τυγράνου μοῖραν, Ῥωμαίους δὲ Ἀρσάκου ἔχειν. ἐπὶ τούτοις τε σπονδαὶ ἀμφοτέροις ξυνετελέσθησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς ἄρχοντα τοῖς Ἀρμενίοις ἀεὶ καθίστη ὄντινά
 B ποτε καὶ ὀπνηκα ἂν αὐτῷ βουλομένῳ εἴη. κόμητά τε τῆς Ἀρ- 15
 μενίας ἐκάλουν καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἄρχοντα τούτον.

Ἄλλ' ἐπεὶ οὐχ οἷα τε ἦν ἡ τοιαύτη ἀρχὴ ἀποκροῦσθαι τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους, οὐ παρόντων αὐτῇ στρατιωτικῶν καταλόγων, κατανενοηκῶς Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς οὕτως ἀτάκτως ἀεὶ φερομένην τὴν Ἀρμενίαν, ταύτην τε τοῖς βαρβάροις εὐάλωτον οὖσαν, 20
 ταύτην μὲν τὴν ἀρχὴν ἐνθένδε καθεῖλε, στρατηγὸν δὲ τοῖς Ἀρμενίοις ἐπέστησε, στρατιωτικῶν τε καταλόγων αὐτῷ κατεστήσατο πλῆθος ἀξιόχρεων ταῖς τῶν πολεμίων ἐπιδρομαῖς ἀντιτάξασθαι. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῇ μεγάλῃ καλουμένῃ Ἀρμενίᾳ διωκῆσατο ὧδε, τῇ δὲ ἄλλῃ Ἀρμενίᾳ, ἥπερ ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ οὕσα διήκει 25

tam faceret. Ea tempestate Romanus erat imperator Theodosius Arcadii filius, adhuc porro puer: quem cum Tigranes vindicem timeret, se Persis cum regno dedidit, satius ducens vitam apud illos privatam agere, quam cum germano posita ex aequo lite, in Armenia bona fide simul regnare. Similiter Arsaces, a fratre et Persis insidias metuens, Theodosio imperatori regno cessit suo certis conditionibus, quas in libris de bellis retuli. Aliquamdiu Romanos inter ac Persas controversia de Armenia fuit. Denique convenit, ut Persae, Tigranis, Romani, Arsacis portionem haberent: id quod confecto inter utrosque compositionis instrumento firmatum est. Ex eo tempore, semper imperator Romanus quem et quando voluit praefecit Armeniis. Hunc vero nostra etiam aetate comitem appellabant.

At cum potestas eiusmodi repellendis hostium irruptionibus esset impar, quippe a militaribus numeris imparata, Iustinianus Aug. secum animo cogitans, Armeniam tam male constitutam, semperque in ancipiti positam, occupari a barbaris facile posse, amoto inde hoc magistratu, militiae magistrum Armeniis dedit, militum numero instructum, incursibus hostium coercendis idoneo. Ita quidem ille de Armenia, quam maiorem vocant, constituit. Alteri vero Armeniae, quae flumine Euphrate inclusa ad urbem usque Amidam

εἰς Ἀμίδαν πόλιν, σατράπαι ἐφειστήκεισαν Ἀρμένιοι πέντε, καὶ C
κατὰ γένος μὲν ἐς αἰὶ ἐς τὰς ἀρχὰς ἐκαλοῦντο ταύτας, ἐχόμενοι
αὐτῶν ἄχρι ἐς θάνατον. σύμβολα μέντοι αὐτῶν πρὸς τοῦ Ῥω-
μαίων βασιλέως ἐδέχοντο μόνον. ἄξιον δὲ τὰ σύμβολα ταῦτα
5 δηλῶσαι λόγῳ, ἐπεὶ οὐκέτι ἐς ἀνθρώπου ὄψιν ἀφίξεται. χλαμὺς
ἢ ἐξ ἐρίων πεποιημένη, οὐχ οἷα τῶν προβατίων ἐκπέφυκεν, ἀλλ'
ἐκ θαλάσσης συνειλεγμένων. πίννους τὰ ζῶα καλεῖν νενομίκασι,
ἐν οἷς ἢ τῶν ἐρίων ἔκφυσις γίνεται. χρυσῷ δὲ ἢ τῆς πορφύρας
κατείληπτο μοῖρα, ἐφ' ἧς εἰώθεν ἢ τῆς ἀλουργίδος ἐμβολὴ γίνε-
10 σθαι. περόνη χρυσῇ τῇ χλαμῦδι ἐπέκειτο, λίθον ἐπὶ μέσῃς πε-
ρφράττουσά τινα ἔντιμον, ἀφ' οὗ δὴ ὑάκινθοι τρεῖς χρυσαῖς τε
καὶ χαλαραῖς ταῖς ἀλύσεισιν ἀπεκρέμαντο. χιτῶν ἐκ μετὰξῃς ἐγ- D
καλλωπίσματος χρυσοῖς πανταχόθεν ὠραιοσμένους, αἱ δὴ νενομίκασι
πλουμμία καλεῖν. ὑποδήματα μέχρι ἐς γόνυ φοινικοῦ χρώματος,
15 αἱ δὴ βασιλέα μόνον Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν ὑποδείσθαι θέμις.

Στρατιωτῆς δὲ Ῥωμαῖος οὔτε τῷ Ἀρμενίων βασιλεῖ οὔτε
σατράπαις ἤμυνε πώποτε, ἀλλὰ τὰ πολέμια κατὰ μόνους αὐτοὶ
διωκοῦντο. χρόνῳ δὲ ὕστερον ἐπὶ Ζήνωνος βασιλεύοντος Ἰλλῶ
τε καὶ Λεοντίῳ τετυραννηκόσιν ἐπὶ βασιλείᾳ διωφανῶς συντάσ-
20 σασθῆναι τινες τῶν σατραπῶν ἔγνωσαν. διὸ δὴ Λεόντιόν τε καὶ P 54
Ἰλλον Ζήνων βασιλεὺς ὑποχειρίλους πεποιημένους, σατράπην μὲν
ἕνα φαυλοτάτην ἀρχὴν ἔχοντα καὶ ὡς ἥκιστα λόγου ἄξιον ἐν χώρῃ
τῇ Βελαβιτίνῃ καλουμένη, ἐπὶ τοῦ προτέρου σχήματος εἶασε, τοὺς
δὲ λοιποὺς καθελὼν ἅπαντας οὐκέτι ἐς τοὺς κατὰ γένος σφίσι
25 προσήκοντας ξυνεχώρησε τὰς ἀρχὰς φέρεσθαι, ἀλλ' ἐτέρους αἰὶ V 429

pertinet, satrapae quinque Armenii praerant: quas praefecturas, ad obitum perpetuas, haereditario iure adire consueverant, nec nisi ab imperatore Rom. accipiebant earum insignia: quae ut verbis exponam hic locus postulat, utpote nunquam posthac in conspectum ventura hominum. Chlamys erat ex lana, non ovina, sed ex mari collecta. Pinnos appellant vulgo animalia, in quibus illa enascitur. Purpurea vestis auro illusam partem habebat, in qua constringi nectique solet. In summa chlamyde extabat aurea fibula, lapillum ambiens pretiosum; unde hyacinthi tres aureis flexibilibusque catenulis apti pendebant. Tunica serica ubique clavis aureis seu plumis, ut vulgo vocant, pulchre interstincta. Calceamenta coloris puniceo, ad genu pertinentia; quae nemini, praeterquam Rom. imperatori ac Persarum regi, induere licet.

Porro militem Romanum nec rex Armeniae, nec satrapae auxiliarem habuerant: sed ipsi rem bellicam per se soli obibant. Deinde Zenonis principatu, cum satrapae quidam contra imperatorem aperte starent ab Illo atque Leontio, qui tyrannidem occupaverant; Zeno Aug. utroque capto, satrapam unum, cuius erat minima ac nullius momenti praefectura in Belabidine, statu pristino gaudere sivit: caeteris omnibus exactoratis non permisit amplius

τὴν ἀρχὴν διαδέχεσθαι διώρισε ταύτην οὕς ἂν βουλομένῳ βασιλεῖ εἶη, ὡς περ ἐφ' ὑπάσαις ταῖς ἄλλαις διώριται Ῥωμαίων ἀρχαῖς. στρατιῶται μέντοι οὐδ' ὡς Ῥωμαῖοι αὐτοῖς εἶποντο, ἀλλὰ τῶν Ἀρμενίων τινές, ἥπερ τὰ πρότερα εἰδῆστο καὶ ἀπ' αὐτοῦ πολε-

B μίους προσβάλλοντας ἀποκρούεσθαι ἀδύνατοι ἦσαν. αὐτὸ δὲ κατα-
H 28 μαθὼν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὸ μὲν τῶν σατραπῶν ὄνομα ἐξήλα-

σεν ἐνθὲνδε εἰθὺς, δοῦκας δὲ τοὺς καλουμένους δύο τοῖς ἔθνεσιν ἐπέστησε τούτοις· οἷς δὲ ξυνεστήσατο μὲν Ῥωμαίων στρατιωτῶν καταλόγους πιμπληθεῖς, ἐφ' ᾧ τὰ Ῥωμαίων ξυμφυλάξουσιν αὐ- τοῖς ὄρια· ὀχυρώματα δὲ δεδημιούργηκεν αὐτοῖς κατὰ τάδε. 10

C β'. Ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν ἐν Μεσοποταμίᾳ χωρίων, ὅπως δὴ λόγος τοῖς ἔμπροσθέν μοι δεδιγημένοις προσεχῶς ἄγοιτο. τὸν μὲν οὖν ἕνα, τὸν ἐν τοῖς Ἀρμενίων ἔθνεσιν ἄρχοντα, ὃν δοῦκα καλοῦσιν, ἐν πόλει Μαρτυροπόλει καλουμένη ἰδρύσατο, τὸν δὲ δὴ ἕτερον ἐν φρουρίῳ, ὅπερ Κιθαρίζων καλοῦσιν. ὅπη ποτὲ δὲ 15 τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς τὰ χωρία τάδε ξυμβαίνει εἶναι, ἐγὼ δηλώσω. ἐν Ἀρμενίᾳ τῇ Σοφανήνῃ καλουμένη πόλις ἐστὶ πον Μαρτυροπόλις ὄνομα παρ' αὐτὸν ποταμὸν Νυμφίον κειμένη καὶ τοῖς πολεμίοις ὡς ἀγχοτάτω πρόσοικος οὕσα· ἐπεὶ δὲ Νυμφίος ποταμὸς διορῆζει ἐνταῦθα τὰ Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν ἥδη. ἐπὶ θάτερα 20

D γὰρ τοῦ ποταμοῦ Ἀρξάνῃ ἢ χῶρα οἰκεῖται Περσῶν κατήκοος ἐκ παλαιοῦ οὕσα. ἀλλὰ καὶ ὡς ἡ πόλις ἀπημελημένη Ῥωμαίοις τούτοις δὴ αἰεὶ τοῖς βαρβάροις ἀπέκειτο. ὥστε ἀμέλει Καβάδης ὁ Περσῶν βυσιλεὺς ἐπὶ Ἀναστασίου βασιλεύοντος ἐξέβαλε Ῥωμαίων

provincias iure hereditario obtinere; sed statuit ut in posterum dignitatis successor esset quisquis allubesceret imperatori; quemadmodum de caeteris Romani imperii magistratibus est constitutum. Ac ne ita quidem satrapas Romani milites sequebantur, sed Armenii aliquot pro more veteri. Quocirca hostem irrumpentem propellere minime poterant. Quae simul Iustinianus Aug. certo cognovit, eiectis inde satrapis, duces, quos appellant, genti illi binos praeposuit, quibus complures militiae Romanae numeros adiunxit, imperii limitem custodituros, eiusdemque munitiones extruxit, quas modo dicam.

2. A Mesopotamia incipiam, ut procedat oratio, cohaerens cum superioribus. Igitur Iustinianus eorum, quos praefecit Armeniis, alterum ducis appellatione insignem, in urbe Martyropoli sedem habere iussit; alterum in castello, cui nomen Citharizon: quae loca qua in parte imperii Romani sint, declarabo. Est in Armenia, quam Sophanenen vocant, urbs Martyropolis, ad flumen Nymphium sita, atque hostibus proxima: siquidem eo loci Romanos Nymphius seingit a Persia, Arxanen provinciam trans fluvium antiquitus sibi subditam obtinentibus. Nihilo tamen minus a Romanis neglecta urbs patebat semper his barbaris. Certe Cabades Persarum rex, quo tempore Anastasius imperabat, in fines Romanorum irrupit, agens exercitum Marty-

τὴν γῆν, διὰ Μαρτυροπόλεως τὸ στράτευμα ἄγων, ἐπεὶ Ἀμίδης ὀλίγη πλεον ἡμέρας ὁδῶ ἐζώνω ἀνδρὶ δεισιτήκει. ὥσπερ δέ τι πάρεργον ὁδοῦ διαχειρίζων καὶ τῆς ἐφόδου παρενθήκητιν τινὰ εὐθύωρον τὴν πόλιν ἐξεῖλεν, οὐ τειχομαχῆσας ἢ προσβολὴν τινα ἢ 5 προσεδρῆσαν πεποιημένους, ἀλλὰ δηλώσας ὅτι δὴ ἀφιζέται μόνον. εὖ γὰρ εἰδότες οἱ τῆδε ὠκνημένοι ὡς οὐδὲ βραχεῖάν τινα χρόνου P 55 στιγμήν τῷ στρατοπέδῳ ἀνθίζουσιν, ἐπειδὴ ἀγχοῦ τῶν Μήδων στρατὸν ἦκοντα εἶδον, ἅμα Θεόδωρῳ τηνηκάδε Σοφανῆνης σατραπέοντι καὶ τῆς σατραπείας ἐνδιδουσκομένῳ τὸ σχῆμα, Καβάδῃ 10 προσῆλθον εὐθὺς, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ Μαρτυρόπολιν αὐτῷ ἐνδιδόντες, φόρουσ τε τοὺς δημοσίους ἐνιαυτοῖν δυοῖν ἐν χερσὶν ἔχοντες. οἷς δὴ ὁ Καβάδης ἤσθεῖς τῆς μὲν πόλεως καὶ χώρας ἀπάσης, ὡς τῇ Περσῶν ἀρχῇ προσηκούσης, ἀπέσχετο, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἀθῶους ἀφῆκεν, οὔτε τι λυμνηάμενος οὔτε τι τῆς πό- 15 λεως μεταβαλὼν, ἀλλὰ Θεόδωρον αὐτὸν αὐτοῖς σατράπην ἐπι- B στήσας καὶ αὐτῷ, ἅτε οὐ γεγονότι ἀγνώμονι, τὰ σύμβολα ἐγκειρικῶς τῆς ἀρχῆς, ὡς τὴν χώραν φυλάξοντι Περσῶν. οὕτω τε τὸ στράτευμα πρόσω ἀπαγαγὼν πολιορκία τε Ἀμίδαν ἐξελὼν ἐς τὰ Περσῶν ἦθη ἀπῆλκεν, ἥπερ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων 20 ἐρρήθη. βασιλεὺς δὲ Ἀναστάσιος ἐξεπιστάμενος ὡς οὐχ οἶόν τε ἦν Μαρτυρόπολιν ὀχύρωμα οὐδὲν ἔχουσαν ἐκ πολεμίων διασώσασθαι προσβολῆς, οὐχ ὅπως ἐπὶ Θεόδωρον καὶ Σοφανηνοὺς ἡγανάκτησεν, ἀλλὰ καὶ χάριτας αὐτοῖς τῆς πράξεως ἔχειν ὠμολόγει πολλάς. ταύτης οὖν τῆς Μαρτυροπόλεως τοῦ περιβόλου ἐτύγχανε

ropli; quippe quam inter et Amidam paulo plus spatii intersit, quam uno die decurrat vir expeditus. Tum ille quasi per ludum a viae praeposito et expeditionis consilio diverteret, momento urbem in sua potestate habuit, non verberatis moenibus, nulla impressione data, nulla facta obsidione; sed tantum significato adventu suo. Haud enim ignari cives, se exercitui ne punctum quidem temporis restitutos, statim ut Medorum copias appropinquantes viderunt, cum Theodoro tunc satrapa Sophanenes, insignibus satrapatus induto, adierunt ad Cabadem, et publica biennii vectigalia habentes in manibus, se ipsi ac Martyropolin permiserunt. Quo officio captus Cabades, ab urbe totaque illa regione, tanquam ad regnum Persicum pertinente, vim abstulit: tum et cives dimisit intactos, ab iniuria et maleficio temperans; nec movit quidquam de civitatis statu. Theodorum ipsum gentis satrapam constituit, eique magistratus insignia hoc nomine tradidit, quod se non improbum et exordem, sed eum se praestitisset, qui optime servaturus provinciam videretur. Sic demum copias porro egit, et, quemadmodum dixi in libris, quos de bellis conscripsi, postquam cepit Amidam obsidione, in Persidem rediit. Anastasius vero Aug. cum probe sciret fieri non posse, ut immunita Martyropolis ab hostili impetu se innoxiam praestaret, adeo non Theodoro ac Sophanenis succensuit, ut magnas potius ob tale factum illis gratias habere se palam dixerit. Erat Martyropoleos murus pedes crassus ad summum qua-

C τὸ μὲν πάχος διήκον ἐς πόδας μάλιστα τέσσαρας, τὸ δὲ ὕψος ἄχρι
V 430 ἐς εἰκοσιν· ὥστε τοῖς πολεμίοις αὐτὸν οὐ τεichoμαχοῦσιν οὐδὲ μη-
 χανὰς προσβιάλλουσι μόνον εὐέφοδον εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἐσπηθῆσαι
 ἱκανῶς πρόχειρον.

Διὸ δὴ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐπενόει τάδε τοῦ περιβόλου 5
 ἐκτὸς τὴν γῆν διορύξας, θεμέλιά τε ταύτη ἐνθήμενος τείχισμα
 ἠκοδομήσατο ἕτερον ἐς ποδῶν πάχος διήκον τεσσάρων, χώραν
 διαλιπὼν μεταξὺ τεττάρων ἑτέρων τὸ εὖρος, ἐς ὕψος δὲ καὶ τοῦτο
D ἀναστήσας ποδῶν εἰκοσιν, ἴσον τῷ προτέρῳ παντάπασιν ἐσκευά-
 σατο εἶναι. μετὰ δὲ λίθους τε καὶ τίτανον ἐς χώρον τὸν μεταξὺ 10
 τείχους ἑκατέρου ἐμβεβλημένος ἐς μίαν τινὰ οἰκοδομίαν δυοκαί-
 δεκα τὸ πάχος ποδῶν τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτετέρονεται. ὑπερθέν
 τε κατὰ πάχος τὸ αὐτὸ μάλιστα ἐς ὕψος τοσοῦτον ἐντέθεικεν,
 ὅσον ξυνέβουε τὸ πρότερον εἶναι. ἀλλὰ καὶ προτείχισμα λόγου
 πολλοῦ ἄξιον τῇ πόλει δεδημιούργηκε καὶ τὰ ἄλλα ἀπλῶς ἅπαντα 15
 οἷς δὴ πόλεως ὀχύρωμα διασώζεται.

P 56 γ'. Ἐκ δὲ Μαρτυροπόλεως ἐς δύοντά που τὸν ἥλιον ἰόντι
 χωρίον ἐστὶ Φεισῶν ὄνομα ἐν Ἀρμενίᾳ μὲν καὶ αὐτὸ κείμενον τῇ
 Σοφανήνῃ καλουμένῃ, Μαρτυροπόλεως δὲ ἄλλῃον ἔλασσον ἢ ὁδῶ
 ἡμέρας διέχον. τούτου δὲ τοῦ χωρίου ἐπέκεινα, ὅσον ἐκ σημείων 20
 ὅκτω μάλιστα, ὄρη ἀπότομα καὶ παντάπασιν ἀδιέξοδα, ξυνιόντα
 ἐς ἄλληλα στενωποὺς ἀπεργάζονται δύο, ἀγχιστά πη ἀλλήλοις ὄν-
 τας, οὗσπερ νενομίκασι Κλεισούρας καλεῖν. τοὺς δὲ ἐκ Περσαρ-
 μενίας ἐπὶ Σοφανήνῃ πορευομένους, εἴτε ἐξ αὐτῶν τῶν Περσικῶν
 ὄρων εἴτε διὰ τοῦ Κιθαριζῶν φρουρίου ἴοιεν, ἀμήχανά ἐστιν ὅτι 25
B μὴ διὰ τούτων δὴ τῶν δύο στενωπῶν ἐνταυθα γενέσθαι. καλοῦσι

tsor, altus viginti; ita ut non solum omissa oppugnatione nullisque admotis
 machinis, illo hostis potiri, sed saltu etiam facili ipsum posset superare.

Quare Iustinianus Aug. rationem hanc iniiit. Extra moenia effodit hu-
 mum, iactisque ibi fundamentis, murum alterum extruxit, pedes quatuor la-
 tum, relicta pedum totidem intercapedine, eumque ad pedum viginti altitudi-
 nem perductum, alteri exaequavit. Deinde spatio, quod inter utrumque erat,
 calce lapidibusque oppleto, opus unum confecit crassitudinis pedum duode-
 cim, idque eadem crassitudine perrexit educere, altitudini pristinae tantum-
 dem adiciens. Ad haec exteriorem murum egregium, utque verbo absolvam,
 caetera omnia, quibus urbes muniti solent, civitati illi aedificavit.

3. A Martyropoli ad occidentem versus est Phison; id nomen loci in
 Armenia Sophaneae; qui Martyropoli paulo minus diei itinere unius distat.
 Octavo ultra locum hunc lapide montes abrupti, prorsusque invii, coeundo,
 angustas fauces efficiunt geminas non procul inter se dissitas, quas vulgo
 Clisuras vocant. Qui ex Persarmenia sese conferunt in Sophanenen, sive a
 limite Persico, sive a castello Citharizo profecti sint, eo nequeunt nisi per
 has fauces pervenire. Aditum eorum alter ab indigenis appellatur Illyrisia,

δὲ αὐτῶν οἱ ἐπιχώριοι Ἰλλύρισιν μὲν τὸν ἕτερον, τὸν δὲ ἄλλον Σαφχάς. ὅπως μὲν οὖν ἀναστέλλοιτο τοῖς πολεμοῖς ἢ ἐνταῦθα ὁδὸς ἀσφαλείας τε αὐτῆς καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας, ἄξια ἐν τοῖς μάλιστα τὰ χωρία ταῦτα ὄντα ἐτύγχανεν. ἀλλὰ καὶ ὡς ἀφύλακτα 5 τὸ παράπαν μεμένημε τοῖς πρόσθεν ἀνθρώποις. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἐν τε τῷ Φεισῶν κὰν τοῖς στενωποῖς ὀχυρώματά τε ἀξιοθέατα καὶ στρατιωτῶν φρουρὰν ἀναταγώνιστα καταστησάμενος, ἄβατον βαρβάροις τὴν χώραν διεπράξατο παντάπασιν εἶναι. τὰ μὲν οὖν ἐπὶ χώρας Σοφανήνης καλουμένης τῆδε Ἰουστι- 10 νιανῷ βασιλεῖ εἴργασται.

Ἐν δὲ τῷ Κιθαριζῶν χωρίῳ, ὅπερ ἐπὶ Ἀσθιανήνης τῆς κα- C
λουμένης ἐστὶ, φρούριον οὐ πρότερον ὄν ἐν χώρῳ λοφώδει ὑπερ-
φυές τε καὶ δαιμονίως ἄμαχον κατεστήσατο· ἐνθα δὴ καὶ διαρκές
ὔδωρ ἐσαγαγὼν τὰ τε ἄλλα πάντα τοῖς τῆδε ὀκημένοις ἐν ἐπιτη- 15
δέλω πεποιημένος, τὸν ἕτερον δοῦκα, ἥπερ μοι εἴρηται, ζῶν H 29
στρατιωτῶν ἐνταῦθα φρουρὰ ἰκανωτάτῃ ἰδρύσατο. ταύτῃ τε
τοῖς τῶν Ἀρμενίων ἔθνεσι τὴν ἀσφάλειαν ἀνεσώσατο.

Ἐκ δὲ Κιθαριζῶν ἕς τε Θεοδοσιούπολιν καὶ Ἀρμενίαν τὴν
ἐτέραν ἴοντι Κορζάνη μὲν ἡ χώρα καλεῖται, διήκει δὲ ἐς ὁδὸν γ' 20
ἡμερῶν μάλιστα οὔτε λίμνης τινὸς ὕδατι οὔτε ποταμοῦ ρείθρου D
οὔτε ὄρεσι τὴν δίοδον ἐν στενῷ εἴργουσι διοριζομένη τῆς τῶν Περ-
σῶν γῆς, ἀλλὰ τῶν ὄρων αὐταῖς ἀναμιξέ κειμένων. ὥστε οἱ
παύτῃ ὀκημένοι, Ῥωμαίων ἢ Περσῶν ὄντες κατήκοοι, οὔτε τι
ἀπ' ἀλλήλων δέος ἔχουσιν οὔτε ἀλλήλοις πῃ ἐς ἐπιβουλήν εἰσιν 25
ὑποπτοί, ἀλλὰ καὶ γάμους ἀλλήλοις ἐπικηδεύουσι καὶ ἀγορὰν τῶν
ἐπιτηδείων συμβύλλονται καὶ τὰ ἐς γεωργίαν ἐπικοινωνοῦνται. ἦν

21. τὴν δίοδον Maltretus. Legebatur τῆνδε ὁδόν.

alter Saphchae. Ac firmo quidem praesidio omnique cura dignissimus uter-
que erat, ut hostibus hac iter praeccluderetur: omnino tamen incustoditus
ante nostram aetatem fuit: donec Iustinianus et Phison et angustias praec-
clare munit, collocatoque ibi praesidio inexpugnabili, barbaris transitum in
provinciam penitus interclusit. Haec Iustinianus Aug. in Sophanene.

Apud Citharizo (est hoc oppidum Asthianenes) novum tumuloso in loco
castellum posuit, idque amplissimum ac validissimum: quo et abunde aquam
deduxit, provisaeque incolis rerum omnium copia, duces alterum, ut dixi,
cum optimo praesidio ibi constituit: atque ita Armenios asseruit securitati.

A Citharizo Theodosiopolin versus alteramque Armeniam est Chorzarne
provinciae. Haec fere tridui patet, non stagno ullo, non flumine, non mon-
tibus, qui angustias viam comprimant, discreta a solo Persico. Permixtis
finibus incolae, seu Romanis seu Persis pareant, munito metu vacui, nullas
inter se insidias suscipantur; sed invicem connubia iungunt, rei annonariae
commercio miscentur, agros communiter colunt; ac si qui gentis alterius du-

- δέ ποτε οἱ τῶν ἐτέρων ἄρχοντες ἐπὶ τοὺς ἐτέρους στρατῶ ἴωσιν, ἐπιτεταγμένον σφίσι πρὸς τοῦ βασιλέως, ἀφυλάκτους ἀεὶ τοὺς πλησιοχώρους εὐρίσκουσι. χωρία μὲν γὰρ ἑκατέρους πολυανθρωπότεα ὡς ἀγχοτάτω ἀλλήλων ἐστίν, ἔρυμα δὲ οὐδετέροις πη ἐκ
- P 57 παλαιοῦ ἦν. παρῆν οὖν ἐνθρόνδε τῷ Περσῶν βασιλεῖ ῥᾶόν τε καὶ 5 ἀπονώτερον τὴν δίοδον ἐς τὰ Ῥωμαίων ἤδη ποιῆσθαι ἕως βασι-
- V 431 λεύς Ἰουστινιανὸς διακωλυτῆς αὐτῷ γέγονε τρόπῳ τοιῷδε. χωρίον ἦν ἐπὶ μέσης τῆς χώρας Ἀρταλέων ὄνομα. τοῦτο τεῖχεα ἐχρωτάτω περιβαλὼν φρούριόν τε ἀμαχώτατον ἐξεργάσατο καὶ στρατιωτικὸς καταλόγους τῆδε ἰδρύσατο, οἷς δὴ ἄρχοντα ἐς ἀεὶ 10 ἐφεισταναι διώρισεν, ὄνπερ δοῦκα Ῥωμαῖοι τῇ Λατίνων καλοῦσι φωνῇ. οὕτω τε τὴν ἐσχατιὰν ἐκείνη ἐτειχίσατο ζύμπασαν.
- B δ'. Ταῦτα μὲν οὖν βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ ταύτῃ ἐξεργασται. ὅσα δὲ αὐτῷ ἐπὶ τῆς ἄλλης Ἀρμενίας διακεπόνηται ἐρῶν ἔρχομαι. Σάταλα πόλις ἐπὶ σφαλερᾶς τὸ παλαιὸν ἐλπίδος εἰ- 15 στήκει. τῶν μὲν γὰρ πολεμίων τῆς γῆς ὀλίγῳ διέχει, ἐν δαπέδῳ δὲ χθαμαλῷ κεῖται, λόφοις τε πολλοῖς ἀμφ' αὐτὴν ἐπανεστηκόσιν ὑπόκειται, περιβόλων τε αὐτῇ διὰ ταῦτα ἔδει τοῖς ἐπιβουλεύουσιν ἀμηχάνων ἐλεῖν. ἀλλὰ καὶ τοιαύτη τοῦ χωρίου τὴν φύσιν οὕση τὰ ἐκ τοῦ ἐρύματος σφαλερώτερα ἦν, φαύλως τε ἀρ- 20 χῆν τῇ κατασκευῇ καὶ παρέργως πεποιημένου καὶ τῷ μακρῷ χρόνῳ ἤδη τῆς οἰκοδομίας ἐκασταχοῦ διεργωγότες. ἀλλὰ τοῦτο περι-
- C λῶν ὁ βασιλεὺς ὄλον, περίβολον ὠκοδομήσατο ἐνταῦθα νέον, ὑψηλὸν μὲν ὅσον ὑπερπεφυκέναι τοὺς ἀμφ' αὐτὸν λόφους δοκεῖν, ἐδρυνόμενον δὲ ὅσον ἐπ' ἀσφαλοῦς ἐπανεστηκέναι τὸ γε τοῦ ἔνθρου 25 ὑπέρογκον. καὶ προτείχισμα πολλοῦ ἄξιον λόγου πηξάμενος ἐν

ces alteram copiis succincti petant sui principis iussu, finitimos praesidio nudos semper offendunt. Utrique enim sedes habent inter se proximas, ac populosissima quidem loca incolunt, sed antiquitus immunita. Quare hinc ad Romanos transitus facilis et expeditus patuit Persarum regi, donec Iustinianus Aug. illum ita prohibuit. In regionis medietate vicus erat Artaleson: quo moenibus firmissimis cincto, castram validissimum fecit, instruxitque praesidio cui semper paruisse iussit, quem Romani Latino vocabulo appellant ducem; itaque totum illum limitem munit.

4. Haec ibi acta ab imp. Iustiniano: iam ad ipsius aedificia, quae in reliqua sunt Armenia, venio. Olim urbs Satala spe accipiti nitebatur, cum ob soli hostici vicinitatem, tum quia in plano sita, multis collibus circum editis subiaceret. Quamobrem iis opus habebat muris, qui omnem infestam vim frustrarentur. Cum autem talis esset natura loci, moenium fabrica multo erat infirmior: siquidem levi brachio olim composita, nec iam vetustatem ferens, ubique vitium faciebat. Iustinianus imp. hanc funditus demolitus, novos ibi muros extruxit ea altitudine, ut colles circumpositos superare videantur, eaque crassitudine, cui ingens altitudo illa tuto incumbat. Hisdem murum

κύκλω τοὺς πολεμίους κατέπληξε. καὶ φρούριον δὲ Σατάλων οὐ πολλῶ ἄποθεν ἔχουρὸν ἄγαν ἐν χώρᾳ Ὀσροηνῶν καλουμένην ὠκοδομήσατο.

Ἦν δὲ τι φρούριον ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ ἐν ἄκρωνυχίᾳ λόφου κατακρήμνου πεπονημένον τοῖς πάλαι ἀνθρώποις, ὃ δὴ Πιομπήως ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐξελὼν καὶ τῆς χώρας τῷ πολέμῳ κύριος γεγονὼς ἐκρατύνετο τε ὡς μάλιστα καὶ Κολώνειαν ἐπυνόμασε· καὶ τοῦτο οὖν χρόνῳ πεπονηκὸς τοσοῦτῳ τὸ πλῆθος βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀνεσώσατο δυνάμει τῇ πάσῃ. καὶ 10 χρήματα μέντοι προέμενος ἀνάριθμα τοῖς τῇδε ὠκνημένοις, ἐρύματα ἑκασταχοῦ διεπράξατο ἐν τοῖς αὐτῶν ἰδιοῖς ἀγροῖς ἢ νέαι δειμάσθαι, ἢ ἀνοικοδομήσασθαι σαθρὰ γεγονότα. ὥστε ἅπαντα σχεδὸν τι ὀχυρώματα, ὅσα δὴ ἐνταῦθα ξυμβαίνει εἶναι, Ἰουστινιανοῦ βασιλέως τυχάνει ἔργα ὄντα. ἐνταῦθα δὲ καὶ φρούρια 15 ὠκοδομήσατο. τό τε Βαιβερδῶν καλούμενον καὶ τὸ Ἄρεων. καὶ τὸ Λυσιόρμον ἀνεσώσατο πεπονηκὸς ἤδη σὺν τῷ Λυταραρίζῳ. Ἐν τε χωρίῳ, ὅπερ Γερμανοῦ καλοῦσι φουσαῖτον, φρούριον ἰδεύματο P 58 νέον. ἀλλὰ καὶ Σεβαστείας καὶ Νικοπόλεως τῶν Ἀρμενίας πόλεων τὰ τεῖχη, ἐπεὶ καταπεσιῦσθαι πάντως ἔμελλε, τεταλαιπωρημένα τῷ μήκει τοῦ χρόνου, ἀνοικοδομησάμενος πεπονηται νέαι. καὶ ἱερῶν τε καὶ μοναστηρίων ἐνταῦθα οἰκοδομίαις ἐξείργασται. Ἐν τε γὰρ τῇ Θεοδοσιουπόλει νεῶν τῇ Θεοτόκῳ ἀνέθηκε, καὶ μο-

2. Ὀσροηνῶν] Non est haec Osroene, de qua actum supra p. 42 b. sed alia regio, cuius nomen fortasse verum, vel certe minus corruptum eodex Tolos. sic prodit cum in textu tum ad marginem ὀροσηνῶν. Armeniae pars, unde urbs Satala, cuius hic mentio fit, non procul aberat, Ptolemaeo teste dicebatur Ὀρσήνη. Hanc forte Procopius designavit. MALT.

exteriorem circumdedit adeo insignem, ut hostes obstupescerit. Castellum item haud procul Satala munitissimum condidit in Osroëne.

Qua in provincia castellum vetus collis praecipitii verticem insidebat. Id quondam cum expugnasset Pompeius Romani exercitus imperator, provincia bello subacta, munierat ipsum sedulo, et Coloniam appellaverat. Hec etiam Iustinianus Aug. tanto temporis spatio labefactatum, omni ope restituit. Porro pecuniam innumerabilem largitus provincialibus, id concessit, ut munitiones passim in suis agris vel novas excitarent, vel ruinosas reficerent: ita ut quaecumque extant in illis partibus munitimenta, omnia fere sint Iustiniani Aug. opera. Ibidem castella Baeberdon et Areon molitus est: Lysiorum iam debile renovavit cum Lytararizo. In loco, qui Germani fossatum dicitur, novum castellum fecit. Moenia quoque Sebastiae et Nicopoleos, quae sunt urbes Armeniae, cum sic aevo confecta essent, ut eorum ruina instaret, nova fabrica reparavit. Praeterea sacras aedes et monasteria aedificavit in illis partibus. Etenim Theodosiopolis templum posuit dei genitrici,

ναστήρια ἐν τε χωρίῳ τῷ καλουμένῳ Πέτριος, κὰν τῷ Κουκαρίζων ἀνενεώσατο. ἐν τε Νικοπόλει τὸ τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα πέντε καλούμενον μοναστήριον, καὶ ἱερὸν Γεωργίῳ τῷ μάρτυρι ἐν Βιζανοῖς ἐδείματο. τῆς τε Θεοδοσιουπόλεως ἄγχιστα μοναστήριον **B** ἀνενεώσατο τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων ἐπικαλούμενον. 5

Ἦν δέ τι χωρίον ἐν τοῖς Ἀρμενίοις τὸ παλαιῶν μικροῖς καλουμένοις οὐ πολλῶ ἄποθεν ποταμοῦ Εὐφράτου, ἐφ' οὗ δὴ λόχος Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἴδρυτο. Μελιτηνῆ μὲν τὸ χωρίον, Αἰγυπτῶν δὲ ὁ λόχος ἐπωνομάζετο. ἐνταῦθά πη ἔρυμα ἐν τετραγώνῳ ἐπὶ χώρας ὑπτίας ἐδείματο ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ῥωμαῖοι, τοῖς τε **10** στρατιώταις ἀποχωρώντως ἐς καταλύσεις ἔχον καὶ ὅπως σφίσι τὰ σημεῖα τῆδε ἐναποκείσονται. μετὰ δὲ Τραιανῷ τῷ Ῥωμαίων αὐ-
V 432 τοκράτορι δεδογμένον, ἐς πόλεώς τε ἀξίωμα ὁ χώρος ἀφίκεται καὶ **C** μητρόπολις κατέστη τῷ ἔθνει. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο **H** 30 ἡ τῶν Μελιτηνῶν πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος. ἐπεὶ τε ἐρύ-
 ματος ἐντὸς ἐνοικήσασθαι οὐκέτι εἶχον (ἐς γὰρ ὀλίγον τινὰ ξυνηεὶ
 χώρον, ἥπερ μοι εἴρηται) ἰδρῦσαντο ἐν τῷ ταύτης πεδίῳ, ἵνα δὲ
 τὰ ἱερὰ σφίσι πεπολιῆται καὶ τὰ τῶν ἀρχῶν καταγώγια καὶ τήν τε
 ἀγορὰν, ὅσα τε ἄλλα ἐμπολημάτων πωλητηρίά ἐστι, τὰς τε τῆς
 πόλεως ἀγυῖας πάσας καὶ στοὰς καὶ βαλανεῖα καὶ θέατρα καὶ εἴ-
20
 τι ἄλλο πόλεως μεγάλης ἐς κόσμον διήκει. τῷ τε τρόπῳ τούτῳ
 Μελιτηνὴν ἀστυγείτονα ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ξυνέβραυνεν εἶναι. Ἀνα-
 στάσιος μὲν οἷν βασιλεὺς αὐτὴν ξύμπασαν τείχει περιβαλεῖν ἐγκε-
 χεیرهκεν. οὕτω μέντοι τὸ βούλευμα ὑποτελέσας τὸν βίον συνε-
 μετρήσατο. βυσιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς πανταχόθεν αὐτὴν κατα-
25

ae monasteria in loco, cui nomen Petrios, et Cucarici refecit. Nicopoli sanctorum quadraginta quinque monasterium, et Bizania Georgio martyri templum condidit. Proxime Theodosiopolin quadraginta martyrum monasterium instauravit.

In Armenia quondam minori dicta, non procul a flumine Euphrate, collocati fuerant Romani milites stationarii: ac locum quidem Melitenen, eorum vero militum numerum Legionem vocabant. Hic Romani munitionem quadratam olim eduxerant plano in campo, sedem militibus signisque militaribus satis commodam. Post, de Traiani Aug. sententia, urbis dignitatem locus obtinuit, evasitque gentis metropolis. Tempore procedente, cum et amplitudine et hominum frequentia crevisset urbs Melitene, nec iam incolas munitio caperet, quippe angustior, uti dixi, in eius gradu domicilia statuerunt: ubi et templa fecere, et magistratum domos, et forum et alia quaevis venalium loca: insuper compita, porticus, balneas, theatra, et si quid aliud ad urbis magnae splendorem pertinet: itaque suburbana erat maxima pars Meliteneae. Illam Anastasius Aug. muris undique cingere aggressus, prius vitae quam consilii finem reperit. Imperator vero Iustinianus

τειχισάμενος μέγα τοῖς Ἀρμενίοις δόχρωμά τε καὶ ἐγκαλλώπισμα
Μελιτηνὴν ἀπειργάσατο.

ε'. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν Ἀρμενίᾳ, ἣτις ἐστὶν ἐν δεξιᾷ Εὐ-
φράτου ποταμοῦ εἰργάσατο· ὅσα δὲ οἱ ἐν Ἀρμενίᾳ τῇ μεγάλῃ
5 πεποιήται, ἐρῶν ἐρχομαι. ἦν ἴκα Θεοδόσιος ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς
τὴν Ἀρσάκου ἐπικράτειαν ἔσχεν, ἥπέρ μοι ἔναγχος δεδιήγηται,
φρούριον ἐπὶ τινος τῶν λόφων ὠκοδομήσατο τοῖς προσιούσιν ἐνά-
λωτον, ὃ δὴ Θεοδοσιούπολιν ἐπωνόμασε. τοῦτο Καβάδης τότε P 59
ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ἦν ἴκα δὴ Ἀμίδης εὐδὴ ἴετο, παριῶν εἶλεν.
10 Ἀναστάσιος δὲ ὁ Ῥωμαίων αυτοκράτωρ οὐ πολλῷ ὕστερον πόλιν
ἐνταῦθα ἐδείματο τὸν λόφον ἐντὸς τοῦ περιβόλου πεποιημένος,
ἐφ' οὗ δὴ φρούριον τὸ Θεοδοσίου εἰστήκει. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ
ὄνομα τῇ πόλει ἀφῆκεν, ἐξίτηλον δὲ τὸ Θεοδοσίον ποιῆσθαι τοῦ
πρότερον οἰκιστοῦ ἥκιστα ἴσχυσεν, ἐπεὶ νεοχμουῖσθαι μὲν τὰ κα-
15 θωμιλημένα τοῖς ἀνθρώποις ἐς αἰὲν ἐπέφυκεν, ὀνομάτων δὲ τῶν
πρόσθεν μεδέσθαι οὐκ εὐπετῶς ἔχει. τοῦτο δὲ Θεοδοσιουπόλεως
τείχος εὐρύνετο μὲν ἰκανώτατα, οὐ κατὰ λόγον δὲ τοῦ εὐρους
ἀνεῖχε. τὸ γὰρ ἕψος αὐτῷ ἐς τριάκοντα ἐξικνεῖτο μάλιστα πό- B
δας· ταύτῃ τε πολεμίοις τειχομαχοῦσιν, ἄλλως τε καὶ Πέρσαις
20 ἐγεγόνει λίαν ἐάλωτον. ἦν δὲ καὶ ἄλλως ἐπιμαχον. οὔτε γὰρ
προτείχισμα οὔτε τάφρος αὐτῷ ἤμυεν. ἀλλὰ καὶ χυρὸς τις ὡς
ἄγχοτάτω ἐπιμβαίνων τῇ πόλει τῷ περιβόλῳ ἐπανειστήκει. διὸ
δὴ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀντεμηχανήσατο τάδε. πρῶτα μὲν τά-
φρον ὡς βαθυτάτην ἐν κύκλῳ ὀρύξας, χαράδραις αὐτὴν ὀρῶν

absoluto moenium ambitu, magnum Armeniis columen, et Melitenae decus donavit.

5. Ea sunt nostri principis aedificia in Armenia, quae est ad dexteram Euphratis ripam: nunc ad illa transeo, quae in Armenia maiori fecit. Cum Theodosius Aug. regnum Arsacis, ut paulo supra narraui, obtinisset, castellum imposuit cuidam colli, accedentibus captu facile; quod Theodosiopolin appellavit. Id certe in transitu cepit Cabades Persarum rex, cum recta Amidam peteret. Haud multo post imperator Anastasius urbem ibi condidit, muro amplexus collem, in quo Theodosii castellum erat; et quamvis a se urbem denominaverit, Theodosii tamen primi conditoris nomen abolere non potuit. Sic enim est inter homines comparatum, ut res quidem in usu positae novitatem semper accipiant; priora autem vocabula non facile amittant. Latissima erant haec Theodosiopolis moenia: sed altitudo crassitudini non respondebat; quippe quae ad pedes summum tricenos evaderet. Quocirca occupari facile poterant ab hostibus, praesertim Persis, inferentibus oppugnationem, cui plane patebant: nam nec minori muro ullo protegebantur, nec fossa: immo vero locus quidam, urbi proxime imminens, supra moenia atollebatur. Ea de causa haec Iustinianus Aug. molitus est. Primum, fossam muro praeduxit altissimam simillimamque torrentium alveis inter abru-

ἀποτόμῳ ἐμφερεστάτην ἐργάσατο. ἔπειτα δὲ χῶρον τὸν ὑπερ-
 πεφυκῶτα κατατεμῶν ἕς τε ἀνεκβάτους κρημνοὺς καὶ σήραγγας
 ἀδιεξόδους μετεστῆσατο τὴν αὐτοῦ φύσιν· ὅπως δὲ τὸ τεῖχος
 C ὑψηλὸν τε εἴη διαφερόντως καὶ ὅλως ἀνανταγώνιστον, εἴ τις
 προσίοι, προσεπετεχνήσατο πάντα ὅσα ἐν πόλει Δάρας ἐργάσατο. 5
 τὰς γὰρ ἐπάλξεις ἀποσφίγγας ἐν στενῶ μάλιστα ὅσον ἐνθῆνδε βάλ-
 λειν τοὺς τειχομαχοῦντας δυνατὰ εἶναι, ἔμβολόν τε αὐταῖς λίθων
 ἐπιβολαῖς ἐν περιδρόμῳ περιελθῆσας, ἐντέθεικεν ἐμπείρως ἐπάλξεις
 ἐτέρας, προτειχίσματι τε αὐτὸ περιβαλὼν κύκλῳ ἐμφερεστάτον τῷ
 ἐν πόλει Δάρας περιβόλῳ πεποίηται, πύργον ἕκαστον φρούριον 10
 ἔχυρὸν τεκτηνάμενος. οὗ δὴ τὰς δυνάμεις ἀπάσας καὶ τὸν ἐν
 Ἀρμενίαις στρατηγὸν ἰδρύσασθαι καταστησάμενος κρείσσους τοὺς
 Ἀρμενίους διεπράξατο τὸ λοιπὸν εἶναι ἢ δεδιέναι τὴν Περσῶν
 ἔφοδον.

D Ἐς μέντοι τὰ Βιζανὰ οὐδὲν εἰργασται τῷ βασιλεῖ ἕξ αἰτίας 15
 τοιαῦδε. κεῖται μὲν ἐν τῷ ὀμαλῷ τὸ χωρίον, πεδία τε ἀμφ'
 αὐτὸ ἐπὶ μακρὸν ἰππήλατά ἐστιν, ὕδατος δὲ σηπεδόνες πολλαὶ
 ξυρισταμένου ἐνταῦθά εἰσι. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῖς μὲν πολεμίοις
 ἐπιμαχώτατον, τοῖς δὲ οἰκήτορσι λοιμωδέστατον αὐτὸ ξυμβαίνει
 V 433 εἶναι. ὣν δὴ ἔνεκε τὸ χωρίον τοῦτο ὑπεριδὼν ἐτέρωθι πόλιν 20
 ἐδείματο αὐτοῦ βασιλέως ἐπώνυμον, ἀξιολογωτάτην τε καὶ ἄμα-
 χον ὅλως ἐν χωρίῳ Τζουμινᾶ καλουμένῳ, ὅπερ σημεῖοις μὲν τρισὶ
 Βιζανῶν διέχει, ἐν κρημνώδει δὲ μάλιστα κείμενον εὐεξίας ἀέρων
 εὖ ἔχει.

9. προτειχίσματι τε αὐτὸ] προτειχισμά τι αὐτῷ Τολοα.

ptos montes depressis: deinde tumultum editiorem ita excidit, ut eius situm
 in praecipitia inaccessa aviosque hiatus mutaverit. Ut vero muri excellere
 altitudine, ac, si quis infensus accederet, omnino essent inexpugnabiles, ad-
 iecit quaecumque in urbe Dara fieri iusserat. Etenim pinnas valde contraxit,
 relicta apertura, quantula satis esset ad petendos missilibus oppugnatores,
 structaque circum lapidea porticu, alias huic pinnas scite imposuit. Murum
 etiam circumiiecit exteriorem, et facta ex quaque turri castello valido, moe-
 nia exegit ad eorum similitudinem, quibus cincta est Dara. Ea copiis omni-
 bus ac magistro militum per Armeniam assignata sede, Armenios a Persarum
 irruptionibus securos reddidit.

Porro causam nihil aedificandi Bizanis hanc habuit imperator. Locus
 est in planitie situs: campi longe lateque circumiacent equitabiles: corruptae
 ibi plures lacunae sunt aquae desidis. Unde et hostibus expugnato admo-
 dum facilis, et incolis pestilentissimus locus est. Quapropter hunc asperna-
 tus, urbem suo nomine insignem, egregiam atque invictam alibi condidit,
 nempe in loco cui nomen Tzumina. Hic tertio a Bizanis lapide, situ maxime
 praecipuus, gaudet caeli salubritate.

5. Τὰ μὲν οὖν ἐν Ἀρμενίοις Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ τῆδ' ἐπη P 60
 ἔχει. τὰ δὲ δὴ κατὰ τὸ Τζανῶν ἔθνη ἀναγράφουσι μοι ἐν-
 ταῦθα τοῦ λόγου οὗ τι ἀπὸ τρόπου ἔδοξεν εἶναι, ἐπεὶ καὶ πρόσσο-
 χοὶ Ἀρμενίοις εἰσὶν. αὐτόνομοι μὲν Τζανοὶ ἐκ παλαιοῦ καὶ ἀναρ-
 5 χοὶ ἴκουν, θηριώδη τινὰ βιοτήν ἔχοντες, θεοὺς μὲν τά τε ἄλλα
 καὶ ὄρνις καὶ ἄλλα ἄττα ζῶα ἠγνούμενοι τε καὶ σέβοντες, ἐν ὄρεσι
 δὲ οὐρανομήκειοι τε καὶ ἀμφιλαφεῖσι τὸν ἅπαντα αἰῶνα διαίταν
 ἔχοντες, γῆν δὲ οὐδαμῆ γεωργοῦντες, ἀλλὰ ληστεύοντες τε καὶ τοῖς
 φωρίοις αἰεὶ ἀποζῶντες. αὐτοὶ τε γὰρ ἀμελέτητοὶ εἰσιν ἐργάζεσθαι
 10 γῆν καὶ ἡ χώρα σφίσι, ἔνθα δὴ μὴ ὄρη ἀποτομώτατα περιβέ-
 βληται, λοφώδης ἐστίν. οὗ γήλοφοι δὲ εἰσιν τὰ ἐπανεστηκότα
 τῆς γῆς οὐδὲ γεώδη οὐδὲ οἷα καρποὺς ἀφεῖναι, εἴ τις αὐτῶν ἐπι-
 15 μελοῖτο, ἀλλὰ τραχέα τε ὑπερβυλλόντως καὶ σκληρὰ ὑπεράγει
 καὶ καρπῶν ἀπάντων δευρῶς ἀφορα. καὶ οὔτε ἀρόσαι τὴν γῆν
 οὔτε ἀμήσασθαι λήιον οὔτε λειμῶνι ἐντυχεῖν ἐνταῦθ' ἀ πη δυνατὰ
 γίνεται, ἀλλὰ καὶ τοῖς δένδροις, ὅσπερ ἡ Τζανικὴ τέθηλεν, ἀκάρ-
 20 ποὶς τε οὖσιν αὐθις καὶ ὕλις ἀγρόσις, ἐπεὶ οὐδὲ ἀλλήλοισ ἐκ-
 δέχονται καιροὶ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον, οὐδὲ νῦν μὲν ἡ γῆ τῷ τῆς
 ὥρας ἄγρῳ τε καὶ ψυχρῷ βάλλεται, νῦν δὲ δὴ αὐτὴν ἡ τοῦ ἡλίου
 20 θέρμη ὀνίτησιν, ἀλλὰ χειμῶνι τε ἀπεράντως ξενόκιστοι ἡ χώρα C
 καὶ χιόσιν ἁδίοις κατάρρητός ἐστι. διὰ ταῦτα μὲν αὐτόνομοι τὸ
 παλαιὸν οἱ Τζανοὶ ἐβίουν, ἐπὶ τούτου δὲ Ἰουστινιανοῦ βασιλεύοντος
 ἠττήθησάν τε Ῥωμαίων τῇ μάχῃ, Τζίτα στρατηγούντος Ῥωμαίων,
 καὶ τὴν ἀγώνισιν ἀπογνότες εὐθὺς προσεχώρησαν αὐτῷ ἅπαντες,
 25 πρὸ τῆς ἐπικινδύνου ἐλευθερίας τὴν ἄπονον δουλείαν ἐλόμενοι

6. Sic se habent Iustiniani Aug. res in Armenia: nunc institutae ora-
 tionis consentaneum videtur, ut acta apud Tzanos commemorem; quando-
 quidem Armeniam accolunt. Tzani antiquitas liberi, nullique principi sub-
 diti, vivebant ferarum ritu. Lucos, volucres et alias cuiusque generis ani-
 mantes pro diis habebant ac venerabantur. In altissimis degentes semper et
 nemorosis montibus, non arborum culta, sed raptu et latrocinii vitam sus-
 tentabant. Sunt enim rudes agriculturae, eorumque regio, ubi montibus
 praeruptissimis vacat, in colles attollitur, non terrenis aptosque frugibus,
 si quis curam accommodet, sed asperrimos durissimosque ac plane infocuan-
 dos. Ibi teilus aratri impatiens, nullas dat messes: immo nec pratam us-
 quam videre est; et arborea, quas prognerat Tzantica, steriles omnino sunt
 atque infelices: propterea quod illic annus plerumque tempestatum vicibus
 caret; nec terra iam frigido humore subigitur, iam solis calore recreatur,
 verum aeterna premitur hyeme ac perpetua nive perfunditur. Haec olim a
 Tzanis iugum imperii prohibebant. Tandem sub principe nostro Iustiniano
 a Romanis acie victi, nostras ducente copias Tzita magistro militum, cum se
 resistendo impares viderent, statim omnes concesserunt in eius fidem, servi-
 tatem tranquillam libertati, periculorum metu sollicitae, praeoptantes. Nec

σφίσι. καὶ τὴν τε δόξαν ἐπὶ τὸ εὐσεβές αὐτικά μετέθεντο ἅπαντες, Χριστιανοὶ γεγεννημένοι, τὴν τε δίαιταν ἐπὶ τὸ ἡμερώτερον μεθηροῦσαντο, ληστείας μὲν ἀρέμενοι πάσης, τοῖς τε Ῥωμαίοις **D** συστρατεύοντες, ἐπὶ πολέμους αἰετὸς σφετέρους ἰούσι. δεισας δὲ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς μὴ πατε Τζανοὶ μεταπορευσάμενοι τὴν **5** δίαιταν αὐδῖς τὰ σφέτερα ἤδη ἐπὶ τὸ ἀγριώτερον μεταστρέφονται ἐπενδύει τοιάδε.

Λύσσοδος ἦν ἡ Τζανικὴ λίαν καὶ ἀφιππος ὄλωσ, κρηνοῖς τε πανταχόθεν καὶ χώροις περικεκλεισμένη ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ὑλώδεις, ἥπερ μοι εἴρηται. καὶ ἀπ' αὐτοῦ Τζανοῖς ἐπιμύγνυσθαι τοῖς **10** πλησιοχώροις ἀμήχανον ἦν, ἀλλὰ κατὰ μόνους ἐν σφίσι αὐτοῖς **P 61** ἀπηγρωμένοι θηρίων τρόπον τὴν δίαιταν εἶχαν. τὰ τῶν δένδρα ἐκτεμῶν ἅπαντα, οἷσπερ τὰς ὁδοὺς ξυνέβαικε ξυμποδίζεσθαι, καὶ τὰς ἐκείνη δυσχωρίας μεταρροσάμενος, εὐπετεῖς τε αὐτὰς καὶ ἐπασίμους καταστησάμενος, ἐπιμύγνυσθαι αὐτοὺς κατὰ ταῦτα **15** τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ προσαχωρεῖν τῇ ὀμίλῃ τῶν πλησιοχώρων πεποίηκεν. ἔπειτα δὲ αὐτοῖς ἐκκλησίαν ἐν χωρίῳ Σχαιαλίχων καλουμένῳ δευμάμενος, ἐρωσθαι τε διεπράξατο καὶ μυστηρίων μεταλαμβάνειν λιταῖς τε τὸν θεὸν ἰλεούσθαι, καὶ τὰ ἄλλα **20** ἐξοσιούσθαι, συνιέντες ὡς ἄνθρωποι εἶεν. καὶ φρούρια δὲ οἰκοδομησάμενος πανταχόσε τῆς χώρας φρουροὺς τε ἐνταῦθα Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἰδρυσάμενος βεβαίωτατα, Τζανοῖς ἐς τοὺς **B** ἄλλους ἀνθρώπους τὰς ἐπιμιξίας ἀκωλύτους πεποίηκεν. ὅπη ποτὲ δὲ Τζανικῆς τὰ φρούρια ταῦτα ἐδείματο, ἐρῶν ἔρχομαι.

distulit eorum quisquam convertere animum ad pietatem, et cum fide Christiana mitiorem vitae cultum amplecti. Remisso latrocinii nuntio, Romanis militant, eosque semper in expeditiones sequuntur. Porro veritus imp. Iustinianus ne quando Tzani, mutato instituto, in pristinam merum feritatem relaberentur, haec excogitavit.

Erat Tzanica admodum confragosa ac prorsus inequitabilis, nec precipitiis solum abrupta undique, sed nemoribus etiam impedita, ut dixi. Hinc Tzani commercio cum finitimis interclusi, seorsum apud se feriam agabant vitam, exuta humanitate. Ergo omnibus excisis arboribus, quae itinera praecludebant, et coaequantis salebris, vias aperuit faciles et commodas equitationi: itaque Tzanos ac caeteras gentes commercio miscuit, et ipsos cum vicinis consuetudine usque iunxit. Deinde in loco, quem vocant Schama-linichon, aedificata ecclesia, operam dedit ut sacra obirent, participarent mysteria, precibus numen propitiarent, caeteraque religionis officia colerent, humana se natura praeditos intelligentes. Extractis ubique castellis, optimisque impositis militum Romanorum praesidiis, copiam Tzani praebuit agendi libere cum caeteris nationibus. Quas vero Tzanicae partes his castellis munierit, modo dicam.

Χώραν ἐνταυθα̑ τινὰ ἐς τρίοδον ἀποκεκριμένην ξυμβαίνει
 εἶναι. Ῥωμαίων τε γὰρ καὶ Περσαρμενίων τὰ ὄρια καὶ Τζανῶν
 αὐτῶν τῆδε ἀρξάμενα ἐνθένδε διασκεδάννυται. ἐνταυθα̑ φρού- V 434
 ριον ὀχυρώτατον, οὐ πρότερον ὄν, ὄνομα Ὅρονῶν, ἐξείργασται,
 5 κεφάλαιον αὐτὸ τῆς εἰρήνης πεποιημένος. ἐνθεν γὰρ τὰ πρῶτα
 Ῥωμαίοις ἢ Τζανικῇ ἐσβατῇ γέγονεν· οὐδὲ καὶ ἄρχοντα στρα-
 τωτῶν κατεστήσατο, ὃν δοῦκα καλοῦσιν. ἐν χωρίῳ δὲ ὁδοῦ
 ἡμέραν ὄνειν Ὅρονῶν διέχοντι, οὐδὲ καὶ Τζανῶν τῶν Ὀκενιτῶν
 καλουμένων τὰ ὄριά ἐστιν (ἐπεὶ ἐς ἔθνη πολλὰ διακρίνεται Τζα-
 10 νοὶ), ἐνταυθα̑ τι ὀχύρωμα πεποιημένον ἦν τοῖς πάλοι ἀνθρώποις, C
 ἐρείπιον ἤδη πολλῶ πρότερον τῷ ἀπημελῆσθαι γεγεννημένον, Χαρ-
 τῶν ὄνομα. ὅπερ ἀνανεωσάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ἐνοικεῖν
 τε ἀνθρώπων ἐνταυθα̑ διεκράξατο μέγα τι χρῆμα καὶ τὰ ἐς τὴν
 εὐκοσμίαν τῇ χώρᾳ φρουρεῖν. τῷ δὲ ἐνθένδε ἰόντι πρὸς ἀνί-
 15 σχοντα ἥλιον φάραγξ ἐστὶ κρημνώδης, κατατείνουσα μέχρι ἐς τὰ
 πρὸς βορρῶν ἄνεμον· οὐδὲ καὶ φρούριον, Βαρχῶν ὄνομα, ἰδεύματο
 νέον. ἐπέκεινα δὲ κατὰ τοῦ ὄρους τὴν ὑπώρειαν ἐπαύλεις εἰσὶν,
 ἵνα δὴ οἱ Τζανῶν τῶν Ὀκενιτῶν καλουμένων βόες ἀλλάσσονται,
 οὐσπερ ἐκτρέφουσιν αὐτοῦ οὐ τοῦ ἄρουν τὴν γῆν ἕνεκα, ἐπεὶ ἀρ-
 20 γοὶ τε τὸ παράπαν οἱ Τζανοὶ εἰσι καὶ γεωργικῶν ἀλλότριον. πόνον, D
 ἤπερ μοι εἶρηται, καὶ οὔτε ἀρόματά ἐστιν αὐτοῖς οὔτε ἄλλα τῆς
 γεωργίας διαπονήματα, ἀλλὰ τοῦ γε γάλα ἐς αἰὲ βδύλλειν καὶ
 σιτίζεσθαι τοῖς αὐτῶν κρέασι. μετὰ δὲ τοῦ ὄρους τὸν πρόποδα,
 οὐδὲ Κενὰ τὸ χωρίον ἐν τῷ ὀμαλῶ ξυμβαίνει εἶναι, ἐνθένδε τοι
 25 ἰόντι ἐπὶ δύοντά που τὸν ἥλιον, τὸ Σισιλισσῶν ὄνομα φρούριον

25. Σισιλισσῶν] τισιλισσῶν Tolos. et in marg. τισισσῶν.

Est hic ora in trivium desinens, siquidem Romanorum, Persarmerio-
 rum, ipsorumque Tzanorum fines, ducto inde initio, sese abiungunt. Ibi
 Horonum, castellum novum ac validissimum construxit, idque pacis caput
 constituit: hac enim Romanis primus fuit in Tzanicam aditus; ubi et praesid-
 ium cum duce, quem appellant, locavit. Bidui procul Horono, in finibus
 Tzanorum Ocenitarum (quippe Tzani in multos populos divisi sunt) Chartou
 erat, munitio vetus ac iamdiu ruinosa, negligentiae culpa. Illam Iustinianus
 Aug. cum refecisset, eo quamplurimos induxit incolas: siquidem Tzani summe
 inertes et a colonicis laboribus alieni, rationem nunquam habent cum terra,
 ut dixi, nec se ulla agriculturae parte exercent, sed illas alunt pecudes, ne
 lac unquam desit quod mulgeant, utque earum carnibus vescantur. Ultra
 imum montem, ubi Cena (sic locum vocant) est in planitie, ad occidentem
 solem occurrit castellum Sissilisson, quod olim conditum longa dies desola-

ζστιν, ὅπερ ἐκ παλαιοῦ μὲν πεποημένον, ἔρημον δὲ διὰ χρόνου
 μῆκος γεγενημένον ἀνανεωσάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς διαρκῆς
 Ῥωμαίων στρατιωτῶν, ὥσπερ κὰν τοῖς ἄλλοις ἅπασι, φυλακτῆ-
 ριον κατεστήσατο. ἐνθὲνδε δὲ ἴοντι ἐν ἀριστερᾷ πρὸς βορρᾶν ἀνε-
 P 62 μων χῶρός τις ἐστιν, ὅπερ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι Λογγίνου φου-
 H 32 σᾶτον, ἐπεὶ Λογγίνος ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ῥωμαίων στρατηγὸς,
 Ἰσαυρος γένος, στρατεύσας ἐπὶ Τζανούς ποτε τῆδε πεποηται τὸ
 στρατόπεδον. ἐνταῦθα φρούριον ὁ βασιλεὺς οὗτος ὄνομα Βούρ-
 γους νόης δεδημιούργηκεν, ἡμέρας ὀδῶ Σισιλισσῶν διέχον. ὅπερ
 Σισιλισσῶν φρούριόν ἐστι καὶ αὐτὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ὡς 10
 μικρὸν ἐρρήθη ἔμπροσθεν, ἔξειργασμένον βεβαίωτατα. ἐντεῦθεν
 δρῖα τῶν Τζανῶν τῶν Κοξυλλίων καλουμένων ἐστίν· οὗ δὲ φρού-
 ρια νῦν καὶ πεποηται δύο, τὸ τε Σχιμαλινίχων καλούμενον καὶ
 ὅπερ Τζανζάκων ἐπονομάζουσιν· ἐνθα δὲ καὶ ἄλλον ἄρχοντα
 στρατιωτῶν κατεστήσατο.

15

B ζ'. Ταῦτα μὲν ὄν ἐν Τζανοῖς Ἰουστινιανῶ βασιλεῖ εἰρ-
 V 435 γασται. ἐν δὲ τῇ μετ' αὐτοὺς χώρα, ἢ παρὰ τὸν Εὐξείνιον οἰκεῖ-
 ται πάντων, πόλις ἐστὶ που Τραπεζοῦς ὄνομα· οὗ δὲ ἀπορίας
 ὑδάτων οὔσης, ὄχετον ἐτεκτήνατο Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ὅπερ
 Εὐγενίου καλοῦσι μάρτυρος, ταύτῃ τε τὴν ἀπορίαν τοῖς τῆδε 20
 ὠπημένοις διέλωσεν. ἐνταῦθα δὲ κὰν τῇ Ἀμασειᾷ τὰ πλεῖστα
 τῶν ἱερῶν ἀνεενώσατο, χρόνῳ πεποηκότα πολλῶ. μετὰ δὲ τοὺς
 Τραπεζοντιῶν δρους χωρίον ἐστὶ Ῥιζαῖον ὄνομα, ὃ δὲ κακουρ-
 γήσας αὐτὸς ὀχύρωμα περιβέβληκε λόγου τε καὶ ἀκοῆς κρείσσον.
 πόλιων γὰρ τῶν Πέρσαις ὀμόρων οὐδεμιᾶς ἤσσαν μεγέθους περί 25
 C καὶ ἀσφαλείας δεδημιούργηται.

verat. Id Justinianus Aug. refecit, itidemque ut caetera, idoneo militum
 Romanorum praesidio instruxit. Hinc a laeva, septentrionem versus, locus
 est, ab indigenis Longini fossatum ex eo dictus, quod olim Longinus Roma-
 norum dux, natione Isaurus, suscepta in Tzanos expeditione, ibi castra me-
 tatus fuerat. Castellum hic Burgum noēs imperator noster aedificavit, diei
 unius itinere disaitum Sisilisso, quod ipse etiam, ut paulo supra dictum est,
 firmissima fabrica extruxit. Succedit Tzanorum Coxylinorum limes; ubi
 gemina castella posuit, Schimalinichon et Tzanzacon; alterumque ducem
 constituit.

7. Hactenus de Justiniani Aug. aedificiis apud Tzanos: ultra quos in
 ora ponti Euxini urbs est Trapezus, ubi cum aquae copia deesset, Justinia-
 nus Augustus aquaeductum construxit, de nomine dictum Eugenii martyria,
 itaque a civibus inopiam depulit, qua premebantur. Ibidem et Amaseae ple-
 raque templa vetustate quassa restituit. Trapezuntinum litem excipit
 Rhizaeum, quod ipse novo opere ita condidit ac circummunxit, ut res famam
 fidemque superet. Nam urbem Persis conterminarum nulla est, cui magni-
 tudine ac firmitate concedat.

Και φρούριον δὲ ᾠκοδομήσατο ἐπὶ Λαζικῆς Λοσέριον ὄνομα, καὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ στενωποὺς ἐτειχίσατο, οὕσπερ Κλεισοῦρος καλεῖν νονομίκασιν, ὅπως δὴ ἀποκεκλεισμένοι τῆς ἐπὶ Λαζικῆν εἰσόδου οἱ πολέμιοι εἴεν. ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν Λαζοῖς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαν, ἀρχαίαν τε εὖσαν καὶ σαθρὰν τῇ οἰκοδομίᾳ γεγενημένην, ἀνευείσατο. οὕτω καὶ Πέτραν ἐν Λαζοῖς πόλιν ἀξιόθλυτον κατεστήσατο, ἥνπερ Λαζοὶ μὲν ἀβουλίᾳ τῇ σφετέρᾳ παρέδουσαν Πέρσαις, Χοσρόην ἐνταῦθα στρατιῶν μεγάλων ἐπιγαγόμενοι, Ῥωμαῖοι δὲ Περσῶν καθυπέτεροι τῷ πολέμῳ γενόμενοι καὶ τοὺς 10 μὲν κτείναντες, τοὺς δὲ δορυυλάτους πεπονημένοι, ἐς τὸ ἕδαφος D τὴν πόλιν καθέειλον, ὡς μὴ αὐθις οἱ βάρβαροι κακουργεῖν ἔχοιεν ἐνταῦθα ἰόντες, ἥπερ μοι ἅπαντα ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδήλωται λόγοις· ἵνα δὴ καὶ τοῦτό μοι δεδιήγηται, ὡς ἐν τῇ ἀντιπέρας ἡπείρῳ Λαζικῆς ἐπὶ τὴν Μαιῶτιν ἰόντι λίμνην φρούρια δύο, 15 Σεβαστοπούλιν τε καὶ Πετροῦντι, καθέειλον Ῥωμαῖοι, Χοσρόην P 63 ἀκούσαντες στρατεύματα στέλλειν ἐνταῦθα διὰ στουδῆς ἔχειν τοὺς τὰ φρούρια ταῦτα καθέξοντας. ἀλλὰ νῦν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ταύτην δὴ τὴν Σεβαστοπούλιν, φρούριον εὖσαν τὸ πρότερον, ἀνανεωσάμενος ξύμπασαν, καὶ τῷ μὲν περιβόλῳ τοῖς τε ἄλλοις ὄχρωμάσιν πεπονημένους ἀνάλωτον, ταῖς τε ἀγνιαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις οἰκοδομίαις διακοσμήσας, τῷ τε κάλλει καὶ τῷ μεγέθει πόλιν ταύτην ἀξιολογωτάτην ἐν τοῖς μάλιστα κατεστήσατο.

Καὶ μὴν καὶ Βοσπόρον καὶ Χερσῶνος πόλειον, αἵπειρ κατὰ τὴν ἐκείνην ἀκτὴν ἐπιθαλασσιδίαι μετὰ λίμνην τε τὴν Μαιώτιδα 25 καὶ τοὺς Ταύρους καὶ Ταυροσκόθας ἐν ἰσχύτῳ οἰκοῦνται τῆς

11. κακουργεῖν] καινοργεῖν Teles.

In Lazica castellum fecit, Loserium nomine, eiusdemque regionis Clisuras, quas appellant, sive montium angustias, muro sepsit, quo hostes Lazica excluderentur. Veterem quoque Christianorum ecclesiam, cuius erat corrupta fabrica, reparavit. In eadem Lazica Petram, urbem spectatu dignam, considerat: quam cum Lazi Persis tradidissent imprudentissime, deducto illuc Chosroë cum ingenti exercitu, Romani bello superiores, Persis partim occisis, partim captis, eam solo aequarunt, ne redituris forte barbaris maleficii copia superasset: quae libri de bellis a me plene narrata habent: ubi et istud commemoravi, in adversa continente, qua ex Lazica ad paludem inter Maecotidem, castella duo, Sebastopolin nempe et Pityuntem, Romanos diruisse, ferente fama id sedulo curare Chosroëm, ut eo mitteret exercitum, qui illa occuparet. Iam vero Iustinianus Augustus hanc Sebastopolin, quae antea nihil nisi castellum erat, reaedificavit de integro; moenibus caeterisque munitionibus ita firmavit, ut inexpugnabilis sit; compitis et cuiusquemodi aedificiis ornavit: denique urbem fecit nitore et amplitudine in primis claram.

Praeterea cum Bospori et Chersonis, quae urbes maritimae in eo litore trans paludem Maecotidem ultraque Taurus ac Tauroscythas ad imperii Ro-

- B Ῥωμαίων ἀρχῆς, πεπονηκότα παντάπασι τὰ τεῖχη εὐρῶν ἐς μέγα τι κάλλους τε καὶ ἀσφαλείας κατεστήσατο χρῆμα. ἔνθα δὴ καὶ φρούρια πεποίηται τό τε Ἀλούστον καλούμενον καὶ τὸ ἐν Γορζουβίταις. διαφερόντως δὲ τὴν Βόσπορον τῷ ἑρμάτι ἐκρατύνατο, ἥνπερ ἐκ παλαιοῦ βεβαρβαρωμένην, καὶ ἐπὶ τοῖς Οὐνοις κειμένην 5 ἐς τὸ Ῥωμαίων αὐτὸς μετήνεγκε κράτος. ἔστι δὲ τις ἐνταῦθα χώρα κατὰ τὴν παραλίαν, Δόρυ ὄνομα, ἵνα δὴ ἐκ παλαιοῦ Γότθοι ὤκηται, οἱ Θεοδερλίω ἐς Ἰταλίαν ἰόντι οὐκ ἐπισπόμενοι, ἀλλ' ἐθελούσιοι αὐτοῦ μείναντες, Ῥωμαίων καὶ εἰς ἐμέ εἰσι ἔσπονδοι· ξυστρατεύουσι τε αὐτοῖς ἐπὶ πολεμίους τοὺς σφετέρους ἰούσιν, 10
- C ἥνικα ἂν βασιλεῖ βουλομένῳ εἴη. ἔξικουῦνται δὲ ἐς τρισχιλίους, καὶ τὰ τε πολέμια ἔργα εἰσὶν ἀριστοὶ τὰ τε ἐς τὴν γεωργίαν αὐτουργοὶ δεξιοί, καὶ φιλοξενώτατοι δὲ εἰσὶν ἀνθρώπων ἀπάντων. αὐτὴ δὲ ἡ χώρα τὸ Δόρυ τῆς μὲν γῆς ἐν ὑψηλῷ κεῖται, οὐ μέντοι οὔτε τραχεῖα οὔτε σκληρὰ ἐστίν, ἀλλ' ἀγαθὴ τε καὶ εὐφορος καρ- 15 πῶν τῶν ἀρίστων. πόλιν μὲν οὖν ἡ φρούριον οὐδαμῆ τῆς χώρας ὁ βασιλεὺς ἰδέματο ταύτης, καθείργεσθαι περιβάλοις τισὶν οὐκ ἀνεγομένων τῶν τῆδε ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν πεδίῳ ἀσμενέστατα
- V 436 ὤκημένων ἀεί. ὅπη ποτὲ δὲ τῶν ἐκείνη χωρίων βάσιμα εὐπετῶς τοῖς ἐπιούσιν ἐδόκει εἶναι, ταύτας δὲ τεχίσμασι μακροῖς τὰς εἰς- 20 ὁδοὺς περιβαλὼν, τὰς ἐκ τῆς ἐφόδου φροντίδας ἀνέστειλε Γότθοις. ταῦτα μὲν τῆδέ πη ἔχει.
- D Πόλιν δὲ τινα ἐπιθαλαττίαν οἰκοῦσι Θράκες παρὰ τὴν ἡμίονα τοῦ Εὐξείνου πόντου, Ἀγγιῶλον ὄνομα, ἥσπερ ἐν ἐπιτηδείῳ ἐπιμνησθείμεν ἂν, περιηγούμενοι τὰ ἐπὶ τῆς Θράκης χωρία. ἐπεὶ 25

15. οὔτε — οὔτε] Legebatur οὐδὲ — οὐδέ.

mani limitem sitae sunt, cum, inquam, harum urbium muros funditus labascere comperisset, pulcherrimos fecit ac validissimos. Ibidem Alusti castellum extruxit et Gorzubitense. Praecipue vero urbem Bosporum munit, quam barbaria pridem infectam, et in potestatem Hunnorum redactam, ad Romanam ditionem traduxerat. In illis partibus est Dory, maritima regio: ubi ab antiquo Gotthi habitant, qui Theodericum petentem Italiam non sunt secuti; at ibi sponte restitit, et Romanorum hac etiam aetate socii, ipsis militarem operam in expeditionibus navant, quando lubet imperatori: ter mille numero, bellatores optimi, iidemque gnavi agricolae, et mortalium omnium erga hospites humanissimi. Haec autem regio Dory, situ quidem edita, non tamen aspera durave est; sed bona, optimisque frugibus ferax: in qua nec castellum usquam nec oppidum condidit imperator. Quippe incolae muris claudi non sustinent, ruri semper habitare gaudentes unice. Qua vero facile eo penetrari posse videbatur, muris longis munit aditus, et Gotthos ab hostium irruptionibus securos praestitit. Haec hactenus.

Anchialum Thracas incolunt, urbem maritimam in littore ponti Euxini. Illius quidem mentio suo loco incidere in descriptione Thraciae: sed quando

δὲ τανῶν ὁ λόγος ἡμῖν διελήλυθεν ὄσα παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Εὐ-
 ξείνου πόντου δεδημιούργηται τῷ βασιλεῖ τούτῳ, οὐδέν τι χεῖρον
 ἀφηγήσεσθαι ἐνταῦθα τοῦ λόγου ὄσα δὴ ἐπὶ τῆς Ἀγκυάλου ταύτης
 ἰδεύματα. ἐνταῦθα οὖν πηγαὶ θερμῶν φύσει ὑδάτων ἀναβλυστά-
 6 νουσι, τῆς πάλαιος οὐ πολλῶ ἕποθεν ἀπαντοματίζουσαι βαλανεῖα
 τοῖς τῆδε ἀνθρώποις· τοῦτον δὲ τὸν χῶρον ἀτείχιστον ἐκ παλαιοῦ
 ὄντα ὑπερέωρων οἱ προβεβασιλευκότες τὰ πρότερα, καίπερ ἐν γει-
 τόνων ἠκμημένων αὐτῷ βαρβαρικῶν ἐθνῶν τοσούτων τὸ πλῆθος. P 64
 10 ἐπεχωρίαζόν τε αὐτῷ οἱ νεοσηκότες τὰ σώματα, μετὰ κινδύνων
 τὴν παραψυχὴν κομιζόμενοι. τειχίρη τοίνυν αὐτὸν ἐν τῷ παρόντι
 πεποιημένος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ἀκίνδυνον διεπράξυτο σφίσι
 τὴν ἄκρην εἶναι. τὰ μὲν οὖν γῆς τῆς ἐώας, ἔτι μέντοι καὶ Ἀρ- H 33
 μενίας καὶ Τζανικῆς ὀχυρώματα καὶ τὰ γε ἀμφὶ τὸν Εὐξείνου
 πόντον, τῆδε Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ εἰργασται. ἡμῖν δὲ ἐνθένδε
 15 ἐπὶ τὰς οἰκοδομίας ἴτεον, ὥσπερ ἐν Εὐρώπῃ τῇ ἄλλῃ πεποιήται.

nos orationis cursus ad ea iam deduxit, quae in ora ponti Euxini imperator noster aedificavit, hic locus peraeque postulat ut quae Anchiali construxit edam. Non procul ab urbe fontes calidos terra fundit, qui balneas incolis sponte efficiunt. Locum hunc antiquitus immunitum priores imperatores per incuriam siverant patere barbaris, quamvis tot numero, ac vicinis. Qui male affecta habebant corpora, ibi sic agebant, ut non sine periculo morbis levarentur. Imperator autem Iustinianus murum loco circumdedit, itaque cum medela securitatem coniunxit. Hae sunt munitiones, quas Iustinianus Augustus in oriente, Armenia, Tzanicaque extruxit, ac praeterea circum pontum Euxinum: hinc ad eiusdem aedificia, quae in reliqua Europa extant, pergendum nobis.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΛΟΓΟΣ Δ'.

PROCOPII CAESARIENSIS

DE AEDIFICIIS DN. IUSTINIANI

LIBER IV.

P 65 Πέλαγος μέγα τῆ διαπλεῦσαι ἀπαρασκεύῳ μοχθηρόν τε ἠγοῦμαι
V 437 εἶναι καὶ κινδύνων μεγάλων ἀτεχνῶς ἔμπλεων. ταῦτό δέ ἐστι τὰς
Ἰουστινιανοῦ βασιλέως οἰκοδομίας λόγῳ φανλοτάτῳ διαμετρήσα-
σθαι. ψυχῆς γὰρ μεγέθει ὁ βασιλεὺς οὗτος τά τε ἄλλα, ὡς εἰ-
P 66 πῆν, ἅπαντα καὶ τὰ ἐς τὰς οἰκοδομίας οὐδέν τι ἦσσαν λόγου δια-5
πέπρακται κρείσσω. ἐν δὲ δὴ τῇ Εὐρώπῃ καὶ τὴν ἵπουργίαν ἐν-
αρμοῦσασθαι τῷ τῆς χρείας ἀξιώματι διὰ σπουδῆς ἔχων ἔργα οὐκ
εὐδιήγητα οὐδὲ εἰς συγγραφὴν διαπεπόνθηται πρόχειρα. γεγένη-
ται γὰρ ἐπαξίως τῷ τε γειτονήματι ποταμοῦ Ἰστρου καὶ τῇ ἐν-
θῆνδε διὰ τοὺς ἐγκειμένους τῇ χώρᾳ βαρβάρους ἀνάγκη. ἔθνη 10
γὰρ αὐτῇ γειτονοῦντα διακεκλήρωται Οὐννικά τε καὶ Γοτθικά, καὶ
τὰ ἐν Ταύροις καὶ τὰ ἐν Σκύθαις ἀνταίρει, καὶ ὅσα Σκλαβηροὶ

Grave et magnis plenum ausum periculis videtur mihi vastum traicere pe-
lagus exarmato navigio. Idem vero est Iustiniani Aug. aedificia tenui ora-
tione percurrere. Nam ille haec, aequae ut caetera, quaecumque aggressus
est, supra historiae facultatem extulit animi magnitudine. Praesertim in
Europa, cum studeret opem aequare necessitati, opera fecit, in quibus de-
scribendis et lingua et stylus vehementer laborent. Nimirum talia sunt, qua-
lia postulat fluminis Istri vicinitas, et consequens inde necessitas, ob immi-
nentes illis partibus barbaros. Et vero instant Hunni Gotthique accolae:
vim faciunt gentes Tauricae Scythicaeque, Sclaveni, et quicumque vel San-

καὶ ὄσα ἄλλα, εἴτε Σαυρομάτας ἁμαξοβίους εἴτε μετανάστας ταῦτα
 δὴ ἐκάλουν τὰ ἔθνη οἱ τῶν ἱστοριῶν ἀναγραφόμενοι τὰ ἀρχαιο-
 τата, καὶ εἴ τι ἄλλο θηριῶδες ἀνθρώπων γένος ἢ νέμεισθαι, ἢ B
 ἰδρῦσθαι ἐνταῦθα ξυμβαίνει. οἷς δὴ ἀπέραντα πολεμησείουσιν
 5 ὑπαντιάζειν διατεινομένῳ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ πάρεργόν τε οὐδὲν
 ποιουμένῳ ἐπάναγκες ἦν ἐρύματα τε περιβάλλεσθαι ἀνάρισμα καὶ
 στρατιωτῶν ἀμύθητα φυλακτήρια καταστήσασθαι, καὶ ὄσα ἄλλα
 πολεμίοις ἀνεπικηρυκτέοις τε καὶ ἀνεπιμίκτοις ἐμπόδιον εἶη. οἷς
 δὴ τοῖς πολεμίοις τὸν πόλεμον οὐκ ἔξ αἰτίας ἐγειρομένοις ποιεῖσθαι
 10 νόμος, οὐδὲ μετὰ πρεσβείαν ἐπενεγκεῖν, οὐδὲ μὴν οὐδὲ ξυνθήκαις
 διαλύσαι τισιν, ἢ κατὰ χρόνον ἀνακωχεῦσαι, ἀλλ' ἐγχειρῆσαι μὲν
 ἀπροφασίστως, καταλύσαι δὲ σιδήρῳ μόνῳ. ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπὶ C
 τῆς ἱστορίας τὰ λειπόμενα βυθιούμεθα. ἔργον γὰρ ἀρξαμένου V 438
 τρόπῳ ὄντων ἐς πέρας ἀφίχθαι ξυνοίσει μᾶλλον ἢ ἀτελεύτητον
 15 ἀπολιπόντας ὄπισθον ἵνα. ἐπεὶ καὶ ἄλλως ἂν οὐκ ἔξω κατηγορίας
 τὸ πρῶγμα εἶη, βασιλέα μὲν τὸν ἡμέτερον εἰργάσθαι τὰ ἔργα,
 ἡμᾶς δὲ τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀποκνεῖν λόγους. μέλλοντας δὲ τὰ Εὐ-
 ρωπαῖα τούτου δὴ τοῦ βασιλέως διαριθμείσθαι οἰκοδομήματα,
 ὄλγα ἔττα ἀμφὶ τῆδε τῇ χώρᾳ ὑπειπεῖν ἄξιον.

20 Ἐκ τοῦ Ἀδριατικοῦ καλουμένου πελάγους ἐπιρροή τις διορ-
 θουμένη τε καὶ ἀποσαλεύουσα τῆς ἄλλης θαλάσσης ἐπὶ τὴν ἠπει-
 ρον ἀναβαίνει, καὶ σχίζουσα τὴν γῆν ἐπιπλεῖστον ποιεῖται τὸν Ἰο-
 νιον κόλπον, ἐν δεξιᾷ μὲν Ἠπειρώτας τε καὶ τὰ ἄλλα ἐκείνη ἔθνη, D
 ἐν ἀριστερᾷ δὲ Καλαβροὺς ἔχουσα, ἐν τε παρθμῷ ἐπὶ μακρότα-

1. ἄλλα] Vulgo ἄττα.

17. ὑπέρ] ὑπ' Ἰόλια.

romatae hamaxobii, vel metanastae ab historicis antiquissimis dicti sunt; ac si qua alia ferina hominum natio ibi domos habet, aut per pascua vagas, aut stabiles. Cum autem illis in bellum usque prurientibus occurrere con-
 tenderet Iustinianus Aug. nec defunctorie quidquam ageret, necesse habuit
 monitiones innumeras excitare, ac nescio quot praesidia militaria constituit, nihilque non obicere, quo hostes implacabiles atque insociabiles arcerentur: bellum ita soliti facere, ut illud nec cum causa suscipiant, nec praevia clarig-
 gatione inferant, nec finiant aliqua compositione, vel pactis iudiciis intermit-
 tant, sed capessant absque praetextu, nec nisi ferro dirimant. Nihilominus ad reliquam historiam progrediemur. Nam praestat semel inchoatum opus ad finem perducere, quam retrocedendo relinquere imperfectum: maxime cum simus culpandi merito, si gravemur dicere quae principem nostrum non pignit benefacere. Prius autem quam Europaea ipsius aedificia recenseamus, pauca de hac orbis parte praefari convenit.

Ex Adriatico pelago aquarum pars influit recta in continentem, a reli-
 quo mari abcedens, sinumque Ionium efficit, terram longo meatu ita scin-
 dens, ut a dextra Epirotas atque alias nationes, a laeva Calabros alluat.

τον θλιβομένη περιλαμβάνει τὴν ἡπειρον σχεδόν τι πῶσαν. καθύπερθε δὲ ἀντιπρόσωπος τῇ θαλάσῃ φερόμενος ποταμὸς Ἴστρος τῆς Εὐρώπης νησοειδῆ τὴν γῆν τίθεται. ἐνταῦθα οἰκοδομήματα πολλά τε καὶ ἀξιολογώτατα ὁ βασιλεὺς οὗτος πεποίηται. πῶσαν γὰρ Εὐρώπην ἐς τὸ ἀσφαλὲς τειχισάμενος ἀπερόβατον κατεστή-
5 σατο βαρβάροις εἶναι, οἳ δὴ ὑπὲρ Ἴστρον ποταμοῦ ᾤκηται.

Ἀλλὰ μοι ἀπὸ τῆς τοῦ βασιλέως ἀρκτέον πατρίδος, ἧ πασῶν
P 67 γὰς τοῦ λόγου δοτέον. αὐτῇ γὰρ ἂν μόνῃ ὀγκουῖσθαι τε καὶ δια-
θρόπτεσθαι καὶ ἀποσεμνύνεσθαι πρέπει βασιλέα Ῥωμαίους θρο-
ψαμένη τε καὶ πυρασχομένη τοιοῦτον, οὗ δὴ τὰ ἔργα καὶ λόγῳ
εἰπεῖν καὶ γραφῇ παρακαθέσθαι ἀμήχανα.

Ἐν Δαρδάνοις που τοῖς Εὐρωπαίοις, οἳ δὴ μετὰ τοῦ Ἐπι-
δαμνίων ὄρους ᾤκηται, τοῦ φρουρίου ἄγχιστα, ὅπερ Βεδεριανὰ
ἐπικαλεῖται, χωρίον Ταυρήσιον ὄνομα ἦν, ἐνθεν Ἰουστινιανὸς βα-
15 σιλεὺς ὁ τῆς οἰκουμένης οἰκιστῆς ὤρμηται. τοῦτο μὲν οὖν τὸ
χωρίον ἐν βραχεῖ τειχισάμενος κατὰ τὸ τετράγωνον σχῆμα καὶ
B γωνία ἐκίστη πύργον ἐνθήμενος Τετραπυργίαν εἶναι τε καὶ κα-
λεῖσθαι πεποίηκε. παρ' αὐτὸ δὲ μάλιστα τὸ χωρίον πόλιν ἐπι-
φανεστάτην ἰδέματο, ἧν περ Ἰουστινιανὴν ὠνόμασε πρῶταν (πρώτη 20
δὲ τοῦτο τῇ Λατίνων φωνῇ δύναται) ταῦτα τῇ θρηναμένη τρο-
φεία ἐκτίνων. καίτοι Ῥωμαίους ἐγγρῆν ἅπαντας τοῦτο δὴ ἀλλή-
λοις ἐπικοινωνῆσαι τὸ ὄφλημα, ἐπεὶ καὶ σωτήρα ἐθρέψατο ἡ
χώρα κοινὸν ἕπασιν. ἐνταῦθα δὲ καὶ ὄχετόν τεκτηνόμενος ὕδασι

15. Ταυρήσιον] ταύριαις Τολοῖς.

Arctum in spatium longissime se insinuans, totam fere continentem amplectitur. Supra vero fluvius Ister ex adverso decurrens, Europae dat formam insulae. Ibi imperator noster aedificia construxit plurima momenti maximi: his enim munita optime Europa, barbaris trans flumen Istrum habitantibus aditum intersepsit.

At mihi iam ordiendum ab imperatoris patria: cui cum primas partes in caeteris omnibus, tum primitias orationis debemus. Nam illa una efferre se, gestire ac triumphare merito potest, quod talem aluerit dederitque Romanis principem; cuius acta omnem dicendi scribendique facultatem excedunt.

Apud Dardanos Europaeos, qui post Epidamniorum terminos habitant, castello, cui nomen Bederiana, vicinum arat Tauresium; ubi natus est orbis reparator Iustinianus Augustus. Brevi spatio locum hunc moenibus quadratis circumdedit, singulisque angulis turri imposita effecit ut Tetrapyrigia seu quadriturrita reipsa esset ac diceretur. Iuxta eundem locum, urbem condidit nobilissimam, ac Iustinianam primam Latino vocabulo appellavit, nutritionis mercedem altrici solvens. Quanquam Romanos omnes decebat communi studio praestare istud officium, cum illa regio communem omnium servatorem aluerit. Extracto ibidem aquaeductu, benigna aquarum perca-

τὴν πόλιν ἀειφρότοις διεπράξατο ἐπιεικῶς πλήθειν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τῷ τῆς πόλεως οἰκιστῇ ἐπέρογκά τε καὶ λόγου πολλοῦ διαπεπόνηται ἄξια. Θεοῦ μὲν τεμένη διαριθμῆσθαι οὐ ῥάδιον, καταγώνια δὲ ἀρχόντων φράζεσθαι λόγω ἀμήχανα, στοῶν μεγέθη, 5 ἀγορῶν κάλλη, τὰς κρήνας, τὰς ἀγυῖας, τὰ βυλανεῖα, τὰ πωλη- C
τήρια. πόλις ἁπλῶς μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος καὶ τὰ ἄλλα εὐδαίμων καὶ οἷα τῆς χώρας ἀπάσης μητρόπολις εἶναι. εἰς ἄξιό-
μυτος γὰρ τοσόνδε ἦκει. πρὸς δὲ καὶ τῶν Ἰλλυριῶν ἀρχιερεῖα διακεκλήρωται, τῶν ἄλλων πόλεων αὐτῇ, ὅτε πρώτη τὸ μέγεθος 10 οὔσῃ, ἔξισταμένων. ὥστε καὶ ἀνθυπούργηκε τῷ βασιλεῖ κλέος.
ἢ μὲν γὰρ τροφίμῳ ἀποσεμνύνεται βασιλεῖ, ὃ δὲ ἀντιφιλοτιμεῖται H 34
δεδημιουργηκέναι τὴν πόλιν. καὶ μοι ἄχρι τοῦδε εἰπεῖν ἀποχρήσει.
ἅπαντα γὰρ ἐς τὸ ἀκριβὲς λεπτολογεῖν ἀμήχανον, ἐπεὶ τῷ βασι-
λεῖ προσηκούσης τῆς πόλεως ἐλασσοῦσθαι αὐτῆς ἅπαντα λόγον
15 ἐπάναιγες. D

Ἔτι μέντοι καὶ Βεδεριανὰ τὸ φρούριον ἀνοικοδομησάμενος ὄλον πολλῷ ὀχυρῶτερον κατεστήσατο. ἦν δὲ τις ἐν Δαρδάνοις ἐκ παλαιοῦ πόλις, ἣπερ Οὐλπιᾶνα ὠνόμαστο. ταύτης τὸν περι-
βολὸν καθελὼν ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον (ἦν γὰρ σφαλερὸς ἐς τὰ μά- 20 λιστα καὶ ὄλως ἀρχεῖος) ἄλλα τε αὐτῇ παμπληθῆ ἐγκαλλωπίσματα ποιησάμενος, ἔς τε τὴν νῦν μεταθέμενος εὐκοσμίαν, σεκούνδαν αὐτὴν Ἰουστινιανὴν ἐπωνόμασεν. σεκούνδαν γὰρ τὴν δευτέραν V 439
Ἰουστινιανὴν λέγουσι. καὶ ἄλλην δὲ αὐτῇ πλησίον ἐδέμυτο πόλιν οὐ P 68
πρότερον οὔσαν, ἣνπερ Ἰουστινούπολιν τῷ θείῳ ἐπωνύμῳς ἐκά-
25 λεισεν. ἀλλὰ καὶ Σαρδικῆς καὶ Ναισούπολεως, ἔτι μέντοι Γερ-
nitate civitatem instruxit, aliaque permulta urbis conditori gloriosa et praecleara admodum fecit. Nec promptum est deo dicatas aedes enumerare, nec nostrae facultatis describere magistratum domos, porticum amplitudinem, platearum decus, fontes, compita, balneas, rerum fora venalium. Ut paucis absolvam, urbs est magna, frequens, rebus omnibus beata, ac iure metropolis universae provinciae: ad tantam quippe dignitatem evecta est. Praeterea sedes est archiepiscopi Illyriorum, caeteris civitatibus ipsi, utpote omnium maximae, concedentibus: adeo ut honorem principi et gloriam referat. Nam illa quidem sese iactat alumno imperatore: hic vero, grata vice, urbe condita gloriatur. Hactenus dicta sufficiant: fieri enim profecto nequit ut singula accuratius persequamur: cum infra urbem imperatore dignam omnis oratio subsistat necesse sit.

Adhaec castellum Bederiana reaedificavit a fundamento, ac multo melius communivit. Erat apud Dardanos Ulpiana, urbs antiqua; cuius moenia cum sic labascerent, ut nulli essent usui, eorum partem maximam demolitus, subinde restituit, multisque ornamentis collatis, civitatem composuit, qualem hodie videre est, ac secundam Latino itidem vocabulo nuncupavit Iustinianam. Nec procul hinc novam urbem aliam condidit; quam de avunculi nomine Iustinopolin dixit. Sardicae, Naisopoleos, Germaniae et Pantaliae mu-

μανῆς τε καὶ Πανταλείας διεφραγόμενα τῷ χρόνῳ τὰ τεῖχη εὐρῶν οἰκοδομησάμενός τε ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ ἄμαχα τοῖς πολεμίοις διεπράξατο εἶναι. καὶ πολλήναι δὲ τούτων δὴ μεταξύ ἐδείματο τρία, Κρατίσκαρά τε καὶ Κουμιέδαβα καὶ Ρουμισιὰνα. οὕτω μὲν οὖν τάσδε τὰς πόλεις ἐκ θεμελίων ἀνέστησε. πρόβολον δὲ ἰσχυρότα-5
B λων, ἐρύμασι τοῦ ποταμοῦ τὴν ἡύνα περιβάλλει συχνοῖς, ὥσπερ μοι γεγράφεται οὐ πολλῷ ὕστερον, φυλακτῆριά τε στρατιωτῶν πανταχόθι τέθειται τῆς ἀκτῆς, ἀναχατίζοντα τὴν διάβασιν βεβιωτότατα τοῖς τῆδε βαρβάροις. ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ ἐξεργασμέ- 10
 νων, ὑπόπτως ἐς τῆς ἀνθρωπείας ἐλπίδος τὸ σφαλερὸν ἔχων, λογισάμενός τε ὡς εἰ τοῖς πολεμίοις ὅτω δὴ ποτε τρόπῳ διαπορθμῆ-
 σασθαι δυνατόν εἴη, ἐπιθήσονται ἀφυλάκτοις τὸ παράπαν τοῖς
C ἀγροῖς οὖσι, καὶ ἀνθρώπους μὲν ἐξανδραποδιοῦσιν ἡβηθὸν ἄπαν-
 τας, χρήματα δὲ λήσονται πάντα, οὐκ ἐπὶ κοινῆς αὐτοῖς μόνον 15
 τὴν ἀσφάλειαν ἐν τοῖς κατὰ τὸν ποταμὸν ὄχρωμασι ἀπέλιπεν εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἰδίαν πεποίηται· οὕτω συνεχῆ τὰ ἐρύματα ἐν τοῖς
 χωρίοις ἀπεργασάμενος ὥστε ἀγρὸς ἕκαστος ἢ φρούριον ἀποτεόρ-
 νεται, ἢ τῷ τετειχισμένῳ πρόσοικός ἐστιν, ἐνταυθὺν τε καὶ τῇ
 Ἡπειρῷ τῇ τε νέᾳ καὶ τῇ παλαιᾷ καλουμένη. οὐ δὴ καὶ πόλις 20
 αὐτῷ πεποίηται Ἰουστινιανούπολις, ἢ πρότερον Ἀδριανούπολις κα-
 λουμένη.

Ἀνεκίδωσατο δὲ Νικόπολιν τε καὶ Φωτικὴν καὶ τὴν Φοινίκην
 ὠνομασμένην. αἱ δύο αὗται πόλιναι, ἢ τε Φωτικὴ καὶ ἡ Φοι-
D νίκη, ἐν τῷ χθαρμαλῷ τῆς γῆς ἔκειντο, ὕδασι περιρροεῖσθαι τῆδε 25
 λιμνάζουσι. διὸ δὴ λογισάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς εἶναι ἀμή-

ros aevo solutos sic restauravit, ut ab hostibus expugnari iam nequeant. His urbibus tres alias minores interposuit, Craticara, Quimedaba et Rumi-
 siana, easque a fundamentis aedificavit. Cum autem in animo haberet has
 urbes Europamque omnem Istro protegere; flumen illud crebris munitionibus,
 de quibus paulo infra agam, praetexit, et in ripa stationarios milites, qui
 vicinos barbaros transitu fortissime prohiberent, passim constituit. Et
 quamvis haec peregrisset, spei tamen humanae lubrico diffidens, ac secum
 reputans, si quo modo hostis trañceret, infestis per agros plane immunitos
 excursibus, omnes sine ullo aetatis discrimine abstracturum in servitatem,
 et cunctas opes direpturum, non satis habuit impositis fluvio castellis incolas
 communis securitatis fecisse compotes, sed privatim etiam tatos reddidit
 campestribus tot munimentis, ut quilibet ager vel castellum habeat, vel mu-
 nito loco vicinus sit, cum hic, tum in Epiro nova ac veteri: ubi et urbem
 fecit Iustinianopolin, quae prius Adrianopolis dicebatur.

Reparavit Nicopolin, Photicam et Phoenicem. Postrema haec duo op-
 pida, in humilibus locis posita, stagnantes aquae circumfluent. Quare Iusti-
 nianus Aug. fieri non posse intelligens, ut illis moenia excitaret, quae firmis

χανὰ ἐπὶ στερεῶς θεμελίων συνθήκης περιβόλου ἀταῖς ἀναστῆ-
 ναι, αὐτὰς μὲν ἐπὶ σχήματος τοῦ αὐτοῦ εἶασε, φρουρία δὲ αὐτῶν
 ἀγχετάτω ἐν τε ἀνάσσει καὶ ἰσχυρῶς ὀφείτω εὐδείματο. ἦν δὲ τις
 ἐνταῦθα πόλις ἀρχαία, ὅδασιν ἐπιμικρῶς κατακορῆς οὔσα, ὀνόμα-
 5 τός τε τῆς τοῦ χωρίου φύσεως. Εὐροία γὰρ ἀνέκαθεν ὀνομάζετο.
 ταύτης δὲ τῆς Εὐροίας οὐ πολλῶ ἀποθεν λίμνη κέχεται καὶ νῆσος
 κατὰ μέσον ἀνέχει καὶ λόφος αὐτῇ ἐπανέστηκε. διαλείπει δὲ ἡ
 λίμνη τοσοῦτον, ὅσον τινὰ ἐν εἰσόδου μοίρῃ τῇ νήσῳ λελεῖφθαι.
 ἐνθα δὴ βασιλεὺς τοῦς τῆς Εὐροίας μεταβιβάσας οἰκήτορας, πό-
 10 λιν ὀχυρωτάτην οἰκοδομησάμενος ἐτειχίσαιτο.

β'. Μετὰ δὲ τὴν Ἠπειρον ὅλην Αἰτωλοῦς τε καὶ Ἀκαρ- P 69
 νῆας παραδραμόντι ὃ τε Κρισαῖος ἐκδέχεται κόλπος καὶ ὃ τε
 ἰσθμὸς ἢ τε Κόρινθος καὶ τὰ ἄλλα τῆς Ἑλλάδος χωρία. ἐνθα
 δὴ τῆς παρ' αὐτοῦ τὰ μάλιστα προνοίας ἤξιῶνται. μάλιστα δὲ
 15 πάντων θαυμάσειεν ἂν τις ὀπίσοις περιβόλοις ἐτειχίσαιτο τὴν Ῥω-
 μαίων ἀρχήν. τῶν τε γὰρ ἄλλων προῦνῆσει πάντων καὶ οὐχ
 ἥκιστα τῶν ἐν Θερμοπύλαις ἀνόδων. πρῶτα μὲν οὖν τὰ τελεῖα
 ἐς ὕψος αὐτῶ ἀνέστη μέγα. ἦν γὰρ, εἴ τις προοίει, εὐπετῶς
 ἀλωτὰ καὶ οὐ τετειχισμένα τὰ ὄρη, ἃ ταύτῃ ἀνέχει, ἀλλ' ἀποτε- B
 20 τριγγωμένα ἐδόκει εἶναι. οἷς δὴ καὶ διπλᾶς τὰς ἐπάλξεις ἐντέ-
 θεται πάσας. κατὰ ταῦτα δὲ κὰν τῶ φρουρίῳ ἐξείργασται, ὅπερ
 ἐκ παλαιῶ ἐνταῦθα ἦν παρήργως οὕτω πεποιημένον τοῖς πάλαι
 ἀνθρώποις. διαρκές τε γὰρ αὐτῶ ὕψος ἐντέθεικε καὶ διπλοῦς
 τοῦς προμαχῶνυς πεποίηται. πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ ἀνδρῶν
 25 παντάπασιν ὄντι τιμικτῶν ὑετίων ὑδάτων ἐπετεχνήσαιτο. ἔπειτα

starent ac solidis fundamentis, neutrius sane formam mutavit, sed proxime
 in acclivi arduoque admodum iugo castella posuit. Erat in his partibus urbs
 antiqua, a quis abundans, et nomen nacta consentaneum naturae loci; quippe
 Euroea dicta antiquitus. Non procul Euroea lacus jacet, in cuius medio
 extat insula, unde collis eminent. Tantum vero interstitium terrae lacus re-
 linquit, quantum satis est ad praebendum in insulam aditum. Illic imperator
 traductis Euroeae incolis, urbem moenibus validissimam condidit.

2. Post Epirum totam, Aetolia Acarnaniaque percursis, succedunt
 sibus Crissaos, Isthmus, Corinthus ac reliqua Graecia; ubi imperatoris
 providentia summe enituit. Mirandum in primis quot ille muris imperium
 Romanum firmaverit. Quae quidem ipsius cura se quovis extendit, maxime
 vero ad ascensus Thermopylarum. Ac primum, quoniam mentes, qui illic
 eminent, occupari facile poterant, si quis tentaret; cum non tam muro,
 quam quaedam septo muniti viderentur; multo altius eduxit muros ac pinnas
 omnes duplicavit. Idem praestitit in castello, quod simili negligentia aedifi-
 catum ibidem fuerat. Huic enim iustam addidit altitudinem, moeniumque
 minas duplices fecit. Praeterea summae loci ariditati prospexit, extracto
 aquae pluviae receptaculo. Deinde complures ascensus, immunis ac per-

- V 440 δὲ καὶ ἀνόδους πολλὰς ἀφυλάκτους τε καὶ ἀτειχίστους τὰ πρότερα οὐσας ἐς τὸ ἀκριβὲς λειχίστατο. θαυμάσειεν ἂν τις εἰκότως τὸν
- C Περσῶν βασιλέα, ὅτι δὴ χρόνον ἐνταῦθα κατατρέψας πολλὴν, μίαν τινὰ στενὴν ἀτραπὸν εὗρατο, καὶ ταῦτα προδοτῶν Ἑλλήνων τυχῶν, ὁδῶν τε ἀτειχίστων ἐκείνη πολλῶν καὶ ἀμαξιτῶν σχεδὸν τι οὐσῶν. 5 ἢ τε γὰρ θάλασσα τοὺς πρόποδας ἐπικλύζουσα τῶν ὁρῶν, ἀνεστομωμένης ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐποιεῖτο εἶναι τὰς ἐνθένδε ἀνόδους, καὶ σφράγγων τε καὶ χαραδρῶν ἀδιεξόδων ἐνταῦθα οὐσῶν, ἀμήχανα ἔδοξεν εἶναι τοῖς πάλαι ἀνθρώποις τειχίσμασιν ἐς τὸ ἀκριβὲς περιβαλέσθαι τὰ διηρημένα τῇ φύσει, τῇ τε πρὸς τὰ χαλεπώτατα 10
- D τῶν ἔργων δκνήσει ἀταλαιπώρως ἀφίμενοι τὴν ἀσφάλειαν, ἐπὶ τῇ τύχῃ κατέλιπον, ἐς τὴν ἐσομένην βαρβύροις τῆς ὁδοῦ ἄγνοιαν ἀποθίμενοι τὰς τῆς σωτηρίας ἐλπίδας. ἐπεὶ πρὸς τὴν ταλαιπωρίαν ἀπολέγοντες ἂν ἀνθρώποι, τὰ σφίσιν αὐτοῖς δυσκολώτατα δόξαντα εἶναι οὐδὲ ἄλλοις τισὶν οἴονται ῥᾴδια ἔσεσθαι. διὸ δὴ οὐκ 15
- H 35 ἔν τις ἔτι φιλονεικίῃ μὴ σὸχι ἀνθρώπων ἀπάντων, οἳ δὴ ἐς τὸν πάντα αἰῶνα γεινήνται, Ἰουστινιανὸν βασιλέα προμηθέστατον γεγονέναι καὶ διαφερόντως ἐπιμελέστατον, ᾧ γε οὐδὲ θάλασσα χαλεπὴ γέγονε, γειτνιωσά τε τοῖς ὄρεσι καὶ περιχειομένη καὶ ἐπικλύζουσα, ἐν κλυδωνίῳ τε καὶ ψάμμῳ ὑγρᾷ τοῖς θεμελίοις στηρί- 20
- P 70 ζεσθαι, καὶ τοῖς ἐναντιωτάτοις διαφανῶς ἐναρμύζεσθαι, ἀνθρώπων τε προσχωρεῖν τέχνη καὶ βιαζομένοις ὑπέκειν. οὐ μέντοι οὐδὲ τὰς λόχμας καὶ νάπας ἀλλήλαις ἀνάπας, οὐδὲ τὴν θάλασσαν τῷ ὄρει ἐναρμωσάμενος ὁ βασιλεὺς οὗτος, ὄλην τε τὴν Ἑλλάδα περιβαλὼν τοῖς ὄχρωμασι, κατέπανσε τὴν ὑπὲρ τῶν κατηκῶων 25

vios, maris diligenter obstruxit. Porro mirum culpam merito videatur, quod olim Persarum rex, multo hic consumpto tempore, unum dumtaxat tramicem invenerit angustissimum, idque Graecorum proditorum indicio: cum ibi non pauca essent itinera nullo praeclosa muro, ac planstrorum fere capacia. Nam et mare radices montium inundans, vias, quae inde ascensum dabant, longe laxaverat, et cum terra intercisā esset hiatus alveisque torrentium impervius, rebantur veteres fieri non posse, ut quae natura divisio, ea muri bene complecterentur. Tum etiam difficiliorum operum inerti odio capti, omissam a se loci defensionem permittebant fortunae, spe salutis in eo iacta, quod viam barbari ignoratari essent. Eo vero qui laborem defugiunt, quae ipsis videntur operosa, ea nec aliis facilia fore putant. Quare nemo posthac Iustiniano Aug. laudem hanc eripere contendat, ipsum omnibus, quotquot unquam fuerunt, providentia ac sedulitate antecelluisse: qui mare montibus vicinum, atque adeo circumfusum inundansque, coegerit firma in fluctibus humectoque in sabulo fundamenta accipere; rebus, quas manifesto contrarias patitur, sese accommodare; arti humanae cedere, et vim afferentibus famulari. Cum autem lucos saltusque iunxisset, ad montes admovisset mare, totamque Graeciam cinxisset munitionibus, non finem aut modum po-

σπουδῆν, ἄλλα καὶ φρουρία πολλὰ τοῦ τείχους ἐντὸς ἐτεκτήνατο, ἄξια τύχης τῆς ἀνθρωπείας βεβουλευμένος, ἢ βέβαιον οὐδὲν οὐδὲ ἀκαταγώνιστον γίνεται. ὥστε εἰ τοῖς τείχεσι τούτοις τρόπῳ ὀνησῶν ἢ χρόνῳ ἀλῶναι ξυμβαῖη, ἐν τοῖς φρουροῖσι τὰ φυλακτήρια B διασωθήσονται. καὶ μὴν καὶ σιτῶνας ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καὶ ὀδίτων C ἔλντρα πανταχόθι πεποιήται, στρατιώτας τε φρουροὺς ἐς διαχιλίους μάλιστα τῆδε ἰδρύσατο· ὃ οὐδέ τις τῶν πρώην βασιλέων πώποτε ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου πεποίηκεν. ἀφύλακτα γὰρ τὸ παράπαν τὰ τείχη ταῦτα ἄνωθ' ἐν τε καὶ ἐς ἐμὲ ἦν, ἀγροίκων τε τῶν 10 ἐπιχωρίων τινὲς τῶν πολεμίων καταθεόντων μεταρροσούμενοι τὴν δίαίταν ἐν τῷ παραπίκῳ, ἐπὶ καιροῦ τε ἀντοσχεδιάζοντες τὰ πολέμια, ἐκ περιτροπῆς ἐνταῦθα ἐφρούρουν, ἀλώσιμοί τε τοῖς πολέμοις ἀπειρία τοῦ ἔργου ῥᾶστα ζῶν τῇ Ἑλλάδι ἐγίνοντο, ταύτη τε τῇ σμικρολογίᾳ ἢ χώρᾳ ἐπὶ μακρότατον ἀπέκειτο ἐπιούσι βαρ- 15 βάροις.

Ὅτι μὲν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὰ ἐν Θερμοπύλαις ἐρύματα C ἐκρατύνετο. καὶ πόλειν δὲ ἀπασῶν, αἰπερ αὐτῶν ἐκτὸς τῇ χώρᾳ ἐξικανοῦσιν οὔσαι, ζῶν ἐπιμελεῖα πολλῇ τείχη ὑποδομήσατο ἰσχυρὰ, ἐν τε Σάκκῳ καὶ Ὑπάτῃ καὶ Κορακίῳ καὶ Ὀδόνῳ 20 καὶ Βαλέαις καὶ τῷ καλουμένῳ Λεονταρίῳ. ἐν δὲ τῇ Ἡρακλείᾳ πεποιήται τὰδε. ἐξ Ἰλλυριῶν ἐς Ἑλλάδα ἰόντι, ὄρη δύο ἐπὶ μακρότατον ἀλλήλοισιν ὡς ἀγχοτύτω ξυνίωσι, στενωπὸν ἐν βρυχεῖ ἀπεργαζόμενα τὴν μεταξὺ χώραν (Κλεισούρας νενομίκασι τὰ τοιαῦτα καλεῖν)· πηγὴ δὲ κατὰ μέσον κάτεισιν, ἐν μὲν ὥρᾳ Φερινῇ

sunt amori illi suo in subditos; sed insuper multa intra muros castella aedificavit, consilio sane opposito ad humanam fortunam, cui nihil firmum est, nihil invictum: ut si quando his muris quomodocumque hostis potiretur, praesidiarii se in castella reciperent. Quin et horrea in tuto, et aquarum receptacula ubique fecit: ibidem stationarios milites ad duo fere millia collocavit: quod ante ipsum omni memoria nullus fecerat imperator. Quondam enim, ac nostra etiam aetate, muri illi a defensoribus plane vacui fuerant. Si quando hostes incursiones facerent, agrestes indigenae, mutato repente instituto, ex tempore bellatores prodibant, ibique in orbem custodiam agibat: sed eorum imperitia faciebat, ut cum ipsis Graecia in potestatem hostium facillime caderet. Eiusmodi parsimonia in causa fuit, cur illa regio diutissime patuerit barbarorum incursibus.

Ita quidem Justinianus Aug. Thermopylarum munitiones firmavit. Urbium vero, quae extra Thermopylas in eo tractu sat multae sunt, nulla fuit, cui valida moenia non extruxerit maxima cura. In his fuere Saccus, Hypata, Coracii, Unnum, Baleae et Leontarium. Haec autem Heracleae fecit. Ex Illyrio in Graeciam venientibus gemini occurrunt montes, qui ad multum spatium inter se proxime coeunt, efficiuntque in arcto semitam, sive quas appellant Clisuras. Fons e medio manat, aetate aptam potui limpidaeque

πότιμον ἀποβλύζουσα καὶ καθαρὸν ὕδωρ ἀπὸ τῶν ὄρων, ἃ ταύτη
D ἀνέχει, ἐς ῥύακά τε ἀποκεκριμένη βραχύν. ἐπειδὴν δὲ ὄιοι, χει-
 μάρρους ἐνταῦθα ἐπικυρτοῦται ὑψηλὸς τε ὑπερφυῶς καὶ δεινῶς
 ἄγριος ἐπιπλεῖστον τῶν ἐκείνη σκοπέλων ἀπὸ τῶν χαραδρῶν συνά-
 γων τὸ ῥεῦμα. ἐνθὲνδε τοῖς βαρβάροις εἰσθητὰ ἐπὶ τε Θερμο-
 πύλας οὐδενὶ πόνῳ ἐγένετο καὶ τὴν ταύτην Ἑλλάδα. τοῦ δὲ στε-
 νωποῦ ἐφ' ἐκάτερα δύο ἐκ παλαιοῦ ὄχυράματα ἦν, πῆ μὲν
 Ἡράκλεια πόλις, ἥσπερ ἐπεμνήσθην ἀρτίως, πῆ δὲ ὁ Μυρο-
 πώλης καλούμενος, ἐν ὀλίγῃ διεσθηκῶς χώρῃ. ταῦτα δὲ ἄμφο
V 441 τὰ ὄχυράματα ἐν ἑρείοις ἐκ παλαιοῦ ὄντα Ἰορστνιανὸς ἀνοικο-
 δομήσατο βασιλεὺς καὶ διατειχίσματι τὸν στενωπὸν ὄχυρωτάτω
P 71 περιβαλὼν, τούτῳ δὲ συνάψας ὄρος ἐκάτερον τοῖς μὲν βαρβάροις
 τὴν δίοδον ἀνεχαίτισε, τῷ δὲ χειμάρρῳ ἐπάναγκές ἐστι λιμνάζοντι
 τοῦ τείχους ἐντὸς, εἴτα ἐφύπερθεν αὐτοῦ φερομένην ὄπη παρυ-
 τῆχοι ἵεναι. 15

Καὶ πόλεις δὲ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσας, ἅσπερ ἐντὸς εἰσι τῶν
 ἐν Θερμοπύλαις τειχῶν, ἐν τῷ βεβαίῳ κατεστήσατο εἶναι, τοὺς
 περιβόλους ἀνανειωσάμενος ἅπαντας. καταρριεῖκεσαν γὰρ πολλῶ
 πρότερον, ἐν Κορίνθῳ μὲν σεισμῶν ἐπιγενομένων ἰξυσίων, Ἀθή-
 νησι δὲ καὶ Πλαταιῶσι κὰν τοῖς ἐπὶ Βοιωτίας χωρίοις χρόνου μὲν **20**
 μήκει πεπονηκόσιν, ἐπιμελησαμένον δὲ αὐτῶν οὐδενὸς τῶν πάντων
B ἀνθρώπων. ἐπίμαχον δὲ καὶ ἀφύλακτον οὐδὲν εἶασεν, ἐπεὶ αὐτῷ
 προεργηγοῦσι τῶν κατηκόων ἔννοια γέγονεν ὡς οἱ βάρβαροι κατα-
 θέοντες, ἂν οὕτω τύχοι, τὰ γε ἄμφι Θερμοπύλας χωρία, ἐπει-
 δὴν τάχιστα πύθωνται, οὐδὲν αὐτοῖς ὄφελος ἔσεσθαι ὑπερβεθη-
 25
 κόσι τὸ ἔρυμα τοῦτο, τειχήρους πανταχόθι γεγενημένης τῆς ἄλλης

fundens aquam ex illis montibus, et in rivulum abiens. Ubi pluit, surgit ibi torrens altissimus ac rapidissimus, collectas ex concavis aquas inter scopulos longe devolvens. Hac facilis ad Thermopylas eamque Graeciae partem aditus patebat barbaris. Hae montium fauces utrinque olim munitae fuerant, hinc urbe Heraclea, cuius proxime memini, inde Myropole, modico spatio interiacente. Collapsa pridem utriusque moenia Iustinianus Aug. reaedificavit, ac muro firmissimo obstruxit angustias, eoque iunctis geminis montibus, barbaris transitum interclusit: inde etiam fit, ut cogatur torrens intramurum stagnare, atque hoc superato effundere se quo sors tulerit.

Urbibus Graeciae citra muros Thermopylarum positae securitatem peperit, moenibus omnium instauratis. Iam enim pridem corruerant, Corinthi quidem, vehementibus terrae motibus; Athenis vero Plataeisque et in reliqua Boeotia, vetustate summae incuria. Denique nullum oppidum infirmum sivit esse et incustoditum. Ipsi enim subditis advigilanti haec incidit cogitatio, si quando barbari Thermopylarum viciniam incursarent atque intelligerent perituram sibi operam perrupta illa ac superata munitione, quandoqui-

Ἑλλάδος, ἐθελοκαήσουσιν αὐτίκα δὴ μάλα ἐξεπιστάμενοι ὡς πολιορκεῖν σφίσι πόλιν ἐκάστην ἐπάναγκες ἔσται. προσδοκία γὰρ μηχανομένη ταλαιπωρεῖν οὐκ ἀνέχεται, οὐδὲ ἀναβαλλομένης ἀφελείας ἐφίεται, ἀλλ' ἀποδίδεται τῆς περὶ ταῦτα ὀκνήσεως τὴν μέλβλουσαν τύχην.

Ταῦτα διαπέπραγμένους Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ἐπεὶ τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πόλεις ἀπάσας ἀτειχίστους ἐμάνθανεν εἶναι, λογισάμενος ὅτι δὴ οἱ πολλοὶ τετριφεται χρόνος, εἰ κατὰ μιᾶς ἐπιμελοῖτο, τὸν ἰσθμὸν ὅλον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐτειχίστατο, ἐπεὶ αὐτοῦ τὰ
 10 πολλὰ καταπεπτώκει ἤδη. φρούρια δὲ ταύτῃ ἐδείματο καὶ φυλακτήρια κατεστήσατο. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ ἄβαστα τοῖς πολεμίοις ἅπαντα πεποίηκεν εἶναι τὰ ἐν Πελοποννήσῳ χωρία, εἰ καὶ τὴν ἐς τὸ ἐν Θερμοπύλαις ὄχυρῳμα κακουργήσουεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν
 τῆδε κεχώρηκε.

15 γ'. Πόλις δὲ ἦν τις ἐπὶ Θεσσαλίας, Διοκλητιανούπολις ὄνομα, εὐδαίμων μὲν τὸ παλαιὸν γεγενημένη, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου βαρβάρων οἱ ἐπιπεσόντων καταλυθεῖσα καὶ οἰκητόρων ἔρημος γεγονυῖα ἐπὶ μακρότατον· λίμνη δὲ τις αὐτῇ ἐν γειτόνων τυγχάνει οὖσα, ἣ Καστορία ὠνόμασται. καὶ νῆσος κατὰ μέσον τῆς
 20 λίμνης τοῖς ὕδασι περιβέβληται. μία δὲ τις εἰς αὐτὴν εἴσοδος ἀπὸ τῆς λίμνης ἐν στενῷ λείλειπται, οὐ πλέον ἢ ἐς πεντεκαίδεκα διήκουσα πόδας. ὄρος δὲ τῇ νήσῳ ἐπανέστηκεν ἕψηλὸν ἄγαν, ἧμισυ μὲν τῇ λίμνῃ καλυπτόμενον, τῷ δὲ λοιπῷ ἑγκείμενον. διὸ δὴ ὁ βασιλεὺς οὗτος τὸν Διοκλητιανουπόλεως ὑπεριδὼν χῶρον,
 25 ὅτε πον διαφανῶς εὐέφοδον ὄντα καὶ πεπονθότα πολλῶν πρότερον
 ἄπερ ἐρρήθη, πόλιν ἐν τῇ νήσῳ ὄχυρωτάτην ἐδείματο, καὶ τὸ

dem reliqua Graecia moenibus firmata esset, eos protinus ardorem remissuros, posita ante oculos necessitate urbes singulas obsidendi. Spes enim longius producta, difficilem detrectat operam, neque animum ad lucrum dilatatum rapit, sed praesenti relaxatione fortunam futuram vendit.

His peractis, ubi omnes Peloponnesae urbes moenibus carere audire Justinianus Aug. intellexitque multum temporis abiturum, si curam singulis adhiberet, Isthmum, ruinis iam plurimis mutilum, muro valido permuniavit. Ibidem castella ac praesidia posuit; ita ut hostis in Peloponnesum penetrare non valeat, quamvis forte munitionem Thermopylarum perurperit: sed haec hactenus.

3. Erat in Thessalia Diocletianopolis, urbs quondam felix; sed procedente tempore barbarorum irruptionibus diruta ac iamdiu deserta. Huic vicina palus Castoria insulam habet in medio, sic aquis cinctam, ut aditus eo pateat, pedes latus non amplius xv. Surgit ex insula mons altissimus; cuius dimidia pars palude altuitur, altera insulae imminet. Quocirca imperator noster locum, in quo posita Diocletianopolis fuerat, despiciens, quod facillimos haberet aditus, ac dudum ea, quae dixi, passus esset, urbem validissimam

ὄνομα, ὡς τὸ εἰκός, ἀφῆκε τῇ πόλει. ἐπὶ μέντοι Ἐχινάου τε καὶ Θηβῶν καὶ Φαρσάλου καὶ ἄλλων τῶν ἐπὶ Θεσσαλίας πόλεων ἀπασιῶν, ἐν αἷς Δημητριᾶς τέ ἐστι καὶ Μητρόπολις ὄνομα καὶ Γόμφοι καὶ Τρικάττους, περιβύλους ἀνανεωσόμενος, ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἔκρατύνατο, χρόνῳ τε καταπεπονηκότας μακροῦ, εὐπετιῶς δὲ ἀλωτοῦς 5 ὄντας, εἴ τις προσίοι.

Ἄλλ' ἐπεὶ ἐς Θεσσαλίαν ἀφίγμεθα, φέρε δὴ, τῷ λόγῳ ἐπὶ τε τὸ ὄρος τὸ Πήλιον καὶ Πηνεῖδν ποταμὸν ἴωμεν. ρεῖ μὲν ἐξ ὄρους τοῦ Πήλλου πρῶν τῷ ρεῖθρῳ ὁ Πηνεῖδς, ὠραίσιται δὲ ἀτῷ περιρρομένη πόλις ἡ Λάρισσα, τῆς Φθίας ἐνταῦθα οὐκέτι 10 B οὔσης, τοῦτο δὴ τοῦ μακροῦ χρόνου τὸ διαπόνημα. φέρεται δὲ ὁ ποταμὸς οὗτος εὖ μάλα προσηνῶς ἄχρι ἐς θάλασσαν. εὐφορὸς τε οὖν ἐστὶν ἡ χώρα καρπῶν παντοδαπῶν καὶ ποτίμοις ὕδασι κα- V 442 τακορῆς ἄγαν, ὥπερ δένιασθαι ὡς ἤκιστα εἶχον περίφοβοι ὄντες οἱ τῆδε ὑψημένοι, παραδοκοῦντες αἰετὸς βαρβάρους ἐγκεισθαι 15 σφίσιν· ἐπεὶ οὐδαμῇ τῶν ταύτη χωρῶν ὀχύρωμα ἦν, ὅπη ἂν καὶ καταφυγόντες σωθῆσονται. ἀλλὰ καὶ Λάρισσαν καὶ Καισάρειαν, πεπονηκότων σφίσιν ἄγαν τῶν ἐρυμάτων, σχεδόν τι ἀτειχίστους εἶναι συνέβαινε. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἄμφω τεῖχη ἰσχυρό- C τατα ποιησάμενος γησίᾳ τὴν χώραν εὐδαιμονίᾳ ξυνώκισεν. οὐ 20 πολλῷ δὲ ἄποθεν ὄρη ἀνέχει ἀπόκρημνα, οὐρανομήκεσιν ἀμφιλαφῇ δένδροις· οἰκεία δὲ Κενταύροις τὰ ὄρη. καὶ γέγονε Λαπίθαις ἐν τῆδε τῇ χώρᾳ πρὸς τὸ Κενταύρων γένος ἡ μάχη, ὡς οἱ μῦθοι ἡμῖν ἐκ παλαιοῦ ἰσχυρῶνται, νεανιευόμενοι γεγυῆναι ἀνθρώπων γένος ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἀλλόκοτον καὶ ζῶων φύσιν τινα 25

in insula condidit, suoque, ut par erat, donavit nomine. Echinaei quoque, Thebarum, Pharsali, caeterarumque omnium Thessaliae urbium, in quibus est Demetrias, et cui nomen Metropolis, Gomphi item ac Tricattus, muros aevo labentes, ac, si quis adoriretur, nullo negotio expugnabiles, refecit optimeque communit.

Age vero, quandoquidem pervenimus in Thessaliam, oratione ad montem Pelion flumenque Peneum provehamur. Effundit mons Pelius tacitis lenem aquis Peneum, quo circumfluo ornatur urbs Larissa, ibi Phthia iam non extante; quippe quam vetustas delevit. Placidissime amnis hic labitur ad mare usque: regio cuiusque generis fructibus dulcibusque aquis abundat. Verum incolae his commodis frui prohibebantur metu, quo semper trepidi, barbarorum vim expectant, cum nusquam praesidium esset, nec salutis per- fugium. Larissa certe et Caesarea, collapsis grandi ruina moenibus, fere undique nudaae erant. Justinianus vero Aug. utriusque muris firmissima fabrica restitutis, regionem illam vere beavit. Non procul eminent montes praecipites, procerissimisque arboribus convestiti. Haec Centaurorum sedes, ubi cum Lapithis depugnarunt, ut fabulantur veteres, quoddam iactantes ex- titissae omnium hominum genus monstruosum ac biforme. Nonnullum retinet fa-

σύμμικτον. ἀφῆκε δέ τι καὶ τῷ μύθῳ ἐν προσηγορίᾳ μαρτύριον ὃ παλαιὸς χρόνος, φρουρίου ἐν τοῖς τῆδε ὄρεσιν ὄντος. Κενταυροπόλις γὰρ τὸ χωρίον καὶ εἰς ἐμὲ ὀνομάζεται. οὐπερ τὸ τεῖχος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς καταπεπτωκὸς ἤδη, σὺν Εὐρυμένη τῷ φρουρίῳ ἐνταῦθά πη ὄντι καὶ ταῦτὸ πεπονθότι, ἀνοικοδομησάμενος ἐκρατύνετο. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα φρούρια ἐπὶ Θεσσαλίας ὁ βασι- D
λεὺς οὗτος ἀνεκώσαστο, ὥνπερ τὰ ὀνόματα σὺν τοῖς ἐν Μικεδονίᾳ τετειχισμένοις ἐν καταλόγῳ γεγράφεται μοι οὐ πολλῶ ὕστερον.

Ἄλλὰ νῦν, ἵνα μηδὲν τῆς Ἑλλάδος ἀπολειφθεῖ μένον ἄρ-
10 ρητον, ἐς Εὐβοίαν ἡμῖν τὴν νῆσον ἴτεον, ἐπεὶ Ἀθηναίων τε καὶ Μαραθῶνος ἄγχιστα ἔστηκεν. Εὐβοία τοίνυν ἢ νῆσος ἤδε προ-
βέβληται μὲν τῆς Ἑλλάδος εἰς Θάλασσαν, δοκεῖ δὲ πού ἀπενεχ-
θῆναι, μιᾶς μὲν οὖσης τῆς γῆς πρότερον, ἀποσχισθείσης δὲ
πορθμῷ ὕστερον· ῥῆγγουσι γάρ τις τὴν ἡπειρον ἐνταῦθα τῆς θα-
15 λάσσης ἐπιρροῇ ἀμφὶ Χαλκίδα πόλιν, ἐν στενῷ τε ξυνοῦσα καὶ
ταῖς ὄχθυσιν ἐκατέρωθι σφριγγομένη ἐς ῥύακος εὖρος. Εὐριπος δὲ
ὁ πορθμὸς ἐπωνόμασται. τοιαύτη μὲν σὺν ἢ Εὐβοία τυγχάνει P 73
οὖσα. ζεύγμα δὲ τῷ πορθμῷ μία τις ἐγκειμένη ποιεῖται δοκός·
ἤνπερ ἐπιτιθέμετες μὲν, ἤνικα ἂν ἢ βουλομένοις σφίσιν, οἱ ἐπιχώ-
20 ριοὶ ἡπειρωτῶν δοκοῦσιν εἶναι καὶ εἰς γῆν ἀντιπέρας πεζοὶ ἴωσιν,
ἀφαιρούμενοι δὲ ταῖς τε ἀκείοις διαπορθμύονται τὸν ἀνάπλουον
καὶ νησιῶται γίνονται αὐθις, ἐνός τε ξύλου ἐπιβολῇ καὶ ἀφαιρέ-
σει καὶ πεζεύουσι καὶ ναυτῖλλονται. ἐντὸς καθειρωμένην καλοῦσι
Παλλήνην. τὴν μέντοι εἰσοδὸν διατειχίσματι τὸ παλαιὸν κατα-
25 λυβόντες οἱ ἐπιχώριοι, ταύτη τε τὴν ἐκατέρωθι συζεύξαντες θά-

bula testimonium, inditum vocabulo castelli his montibus impositi. Id enim etiamnum Centauropolin vocant: cuius muros iam collapsos Iustinianus Aug. restauravit ac munivit cum castello Eurymene ibidem alto idemque passo. Alia item castella plurima princeps hic noster in Thessalia renovavit: quorum nomina cum his, quae in Macedonia construxit, paulo post in catalogo referam.

Iam vero ne qua pars Graeciae praetermittatur silentio, in Euboeam insulam traiciamus, Athenis et Marathonī proximam. Ergo insula haec Euboea Graeciae obiacet, procurrens in mare. Avulsa olim videtur, ita ut prius continens fuerit, deinde freto rupta discesserit. Hic enim ad urbem Chalcidem terram dividit meatus maris angustus, ac littoribus utrinque contractus in latitudinem rivi: est autem freto nomen Euripis. Talem habet Euboea situm. Porro fretum una iungitur trabe; qua quoties lubet imposita, videntur indigenae continentem incolere, et in oram adversam pedibus eunt: eadem amota, scaphis transfretant, fiuntque denno insulares. Itaque uno ligno iam superiecto, iam sublato, pedites modo sunt, modo nautae. Peninsula est Pallene; cuius aditum prisci incolae muro praestruxerant; ita-

λασσαν, πόλιν ἐνταῦθα ἰδείμεαντο, ἣν πάλαι μὲν Ποτίδαιαν, τα-
B ρῶν δὲ Κασανδρίαν ὀνομάζουσιν. οὕτω δὲ τὰς ἐνταῦθα οἰκοδο-
 μίας ὁ χρόνος διέφθειρε πάσας ὥστε δὴ Οὐννικὸν τι ἔθνος οὐ
 πολλῶ πρότερον καταθέντες τὰ ἐκείνη χωρία, ὥσπερ τι διαχειρί-
 ζοντες οἷον τι πάρεργον, τό τε ξύμβαμα τοῦτο καὶ τὴν πόλιν 5
 ἄφοβοι ἐξεῖλον, καίπερ ἔξ οὗ γέγονασιν ἄνθρωποι οὐ τειχομαχή-
 σαντες πώποτε. ἀλλὰ καὶ τοῦτο Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ γέγονε πρό-
 φασις ἀρετὴν τε καὶ μεγαλοφροσύνην ἐνδείξασθαι. τοῖς γὰρ
 ξυμπέπτονσι χαλεποῖς ἀντιξοὺν ποιούμενος αἰεὶ τὴν αὐτοῦ πρό-
 νοιαν, τῶν ξυμβεβηκότων τὰ πονηρότατα ταῖς ἐπιγενομέναις ἀγα- 10
H 87 ἄμελει πόλιν τε τὴν προβεβλημένην τῆς χώρας ἀπάσης καὶ τὸ
C κατὰ τὴν εἴσοδον κατατείχισμα τοῖς ἐπιβουλεύειν ἐθέλουσιν ἄμα-
 χὸν τε καὶ ἀκαταγώνιστον διεπράξατο διαφανῶς εἶναι. ταῦτα
 μὲν οὖν ἐν πράξεισιν αὐτῷ ταῖς ἐπὶ Μακεδονίαν διαπεπόνηται. 15
 Ῥεῖ δὲ τις ποταμὸς Θεσσαλονίκης οὐκ ἄποθεν, Ῥήχιος
 ὄνομα· ὃς δὴ χώραν ἀγαθὴν τε καὶ γιῶδη περιερχόμενος τὰς ἐκ-
 βολὰς εἰς θάλασσαν τὴν ἐκείνη ποιεῖται. προσηγῆς δὲ ὁ ποταμὸς
 ἔστι, γαληνὸν τε ὕδωρ καὶ πότιμον· ἐν γῆ ἡραμαλῆ ἀρόματα
 πολλὰ, ἔλος εὖνομον. καὶ ταύτῃ μὲν εὐδαιμονίας ἡ χώρα εὖ ἔχει, 20
D σημεῖοις τεσσαράκοντα οὔτε ἄλλο τι ἔρουμα ἔχουσα. διὸ δὴ ὁ βα-
 σιλεὺς παρὰ τε τὰς τοῦ Ῥηχίου ποταμοῦ ἐκβολὰς καὶ τὴν τῆς θα-

5. ξύμβαμα] ξύμβαμμα H. Scriptum conficio ξύναμμα. MALT.
 16. Ῥήχιος] ῥήχιος Tolos.

que iuncto utrinque mari, urbem ibi condiderant, Potidaeam olim, Casan-
 driam hodie dictam. Quidquid fuerat eo loci extractum, id longa dies ita
 corruperat, ut quidam Hunni, dum oram illam infestam haberent, quasi
 aliud-agendo, et septum et urbem impune expugnaverint; quamvis nunquam
 post homines natos munitionibus oppugnandis operam dedissent. Hinc Iusti-
 nianus Aug. occasionem arripuit virtutis animique magnitudinis ostendendae:
 quippe solitus providentiam suam calamitatibus opponere, casus acerbissimos
 subsequenti munificentia in melius vertit. Pallenes sane urbem, qua regio
 tota protegitur, claustrumque aditus ita munit, ut vim omnem inimicam
 aperte superent. Haec fecit ille in Macedonia.

Haud procul Thessalonica flumen Rhechius labitur: qui postquam
 agrum fertilem ac minime lapidosum pererravit, in vicinum mare sese exone-
 rat. Lenis est fluvii cursus; aqua tranquilla aptaque potui; arva in planitie
 plurima; terrae tractus dulci uilagine et pascuis laetus. Quae quidem bea-
 tam regionem efficiunt: sed eadem barbaris patebat; cum nec castellum,
 nec munitionem aliam quampiam haberet per milliaria xl. Quamobrem im-

λάσσης ἡύνα φρούριον ᾠκοδομήσατο ἐχυρώτατον, καινουργήσας αὐτὸς, ὅπερ Ἀρτεμίσιον ἐπωνόμασται.

δ'. Ὅσα δὲ καὶ ἄλλα ὀχυρώματα ἐν τῇδε τῆς Εὐρώπης P 74
V 243
πεποίηται μόλις εἰπεῖν ἄξιον. καὶ εἰ μὲν παρ' ἄλλοις ἀνθρώπων
5 τισὶ μακρὰν τε ᾠκημένοις καὶ πολιτείαν ἐτέραν ἔχουσι τὸν κατὰ-
λογον ἐποιούμεθα τῶν τῇδε φρουρίων, ὅπερ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ
εἴρησται, ἵνα δὴ ἔμελλεν ὁ λόγος ἀμάρτυρος εἶναι, εὖ οἶδα ὅτι
μυθολόγος τε ἂν τῶν ἔργων τῷ ἀριθμῷ ἔδοξεν εἶναι καὶ ἄπιστος
δύως. νῦν δὲ ἣ τε πάροψις οὐ μακρὰν ποῦ τυγχάνει οὕσα καὶ
10 παμπληθεῖς ἦσαν οἱ ἐκεῖθεν ἐπιχωριάζοντες ἡμῖν ἀνθρώποι. φέρε
δὴ οὖν νεανιευσάμενοι τὴν ἀλήθειαν ἐλέγγυον οὕσαν, ἀπαριθμη-
σόμεθα μηδεμιᾶ ὀκνήσει ὀχυρώματα, ὅσα δὴ ἀμφὶ τὰς χώρας,
τὰς μοι ἔναγχος δεδηλωμένας πεποίηται Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ἣ
τὰ πεπονηκότα ἐρυμάτων ἀνανεούμενος, ἣ νέα τελεχῆ ἐπιτεχνώμενος. B
15 οὐδὲν δὲ χεῖρον ὡς ἐν καταλόγῳ ἐπελεθεῖν ἅπαντα, ὡς μὴ τῶν
ὀνομάτων ἐπιμιξία ὄχλος τις ἐπιγένηται τῷ λόγῳ πολὺς.

perator ad ostia fluminis Rhechii litusque maris, castellum aedificavit, novum opus ac validissimum: idque vocare placuit Artemisium.

4. Officium vero postulat, ut caeteras munitiones, quas in ea parte Europae idem extruxit, recenseamus. Ac si forte arcium, quae ibi sunt a Iustiniano Aug. conditae, enumerationem faceremus apud homines, procul hinc et in alio imperio positas, ubi testibus careret oratio, fabulosa ac plane incredibilia, propter operum ingentem numerum, sine dubio videretur. Nunc autem inspicere prope licet, et quamplurimi inde oriundi nobiscum versantur. Age igitur, veritate nixi ad faciendam fidem idonea, iam nunc munitiones enumeremus, quas in provinciis modo nominatis Iustinianus Aug. fecit, qua ruinas instaurans, qua novos educens muros. Neque abs re fuerit, si omnes ad formam catalogi proponantur; ne promiscua nominum scriptioe inducatur magna confusio.

Φρούρια μὲν οὖν νέα πρὸς τοῦ *Itaque in nova Epiro castella*
βασιλέως ἐν Ἠπειρῷ νέα γεγένη- *haec nova ab imperatore con-*
ται τάδε. *structa sunt:*

20 Σκημισίτης.

Ὀσίπιανός.

Ἐπίστερβα.

Ἄργος.

Ἄονα.

25 Στεφανιακόν.

Ὁ ἅγιος Σαβιανός.

Ἄλιουλα.

Δυριάχιν.

Πάτανα.

30 Γέμενος.

Βακουστή.

Ἄλιστρος.

Sceminites.

Ulpianus.

Episterba.

Argus.

Aona.

Stephaniacum.

Sanctus Sabinus.

Aliula.

Dyriachin.

Patana.

Gemenus.

Bacuste.

Alistrus.

Ἐιρήνη.	Irene.	
Ἐπιδούτα.	Epiduta.	
Βάκουστα.	Bacusta.	
Μάρτις.	Martis.	
Γυναικομύτης.	Gynaecomytes.	5
Σπερέτιον.	Sperotium.	
Ἄωον.	Aeoon.	
Στρέδην.	Streden.	
Δευφρακος.	Deuphracos.	
Λάβιλλος.	Labellus.	10
Ἐπίλεον.	Epileum.	
Πισκινάι.	Piscinae.	
Κιθινάς.	Cithinas.	
Δόλεβιν.	Dolebin.	
Ἡδονία.	Hedonia.	15
Τιτιάνα.	Titiana.	
Ούλιβουλα.	Ulibula.	
Βρεβατή.	Brebata.	
Θησαυρός.	Thesaurus.	

Ἀνεκνώθη δὲ ταῦτε·

Τοῦ ἁγίου Στεφάνου.	Sancti Stephani.	20
Κεθρόν.	Cethreon.	
Ἄπις.	Apis.	
P 75 Πήλεον.	Peleum.	
Κάμη.	Come.	25
Πακού.	Pacue.	
Σκιδρεάσις πόλις.	Scidreanopolis.	
Ἀντιπαγραί.	Antipagrae.	
Τίθρα.	Tithra.	
Βρέβητα.	Brebeta.	30
Βούπος.	Bupus.	
Ἐνδύνη.	Endynia.	
Διόνυσος.	Dionysus.	
Τοῦ πτοχίου.	Ptochii.	
Τυρκανός.	Tyrcauus.	35
B Κάπαζα.	Capaza.	
Πούφαλος.	Pupsalus.	
Γάβραιον.	Gabraeum.	
Διόνα.	Dionaa.	
Κλημεντιανά.	Clementiana.	40
Ἰλλυρίν.	Illyrin.	
Κιλκαί.	Cilicae.	
Ἀργύας.	Argyas.	
Θέρμα.	Therma.	
Ἀμαντία.	Amantia.	45
Παρέτιον.	Paretium.	

C Ἐν δὲ τῇ Ἠπείρῳ παλαιᾷ, νέα
μὲν φρούρια ἐγένετο ταῦτε·

Παρμός.	Parmus.	
Ὀλβος.	Olbos.	50
Κιόνιν.	Cionin.	

12. Πισκινάι] πικινάι Tolos.

Haec vero renovata :

Sancti Stephani.	20
Cethreon.	
Apis.	
Peleum.	
Come.	25
Pacue.	
Scidreanopolis.	
Antipagrae.	
Tithra.	
Brebeta.	30
Bupus.	
Endynia.	
Dionysus.	
Ptochii.	
Tyrcauus.	35
Capaza.	
Pupsalus.	
Gabraeum.	
Dionaa.	
Clementiana.	40
Illyrin.	
Cilicae.	
Argyas.	
Therma.	
Amantia.	45
Paretium.	

Epiri veteris castella recentia :

Parmus.	
Olbos.	50
Cionin.	

<i>Μαρμιανή.</i>	<i>Marciana.</i>	
<i>*Αλγος.</i>	<i>Algus.</i>	
<i>Κείμενος.</i>	<i>Cimenus.</i>	
<i>Ἐεροποτώης.</i>	<i>Xeropotōēs.</i>	
5 <i>Ἐσρώπη.</i>	<i>Europa.</i>	
<i>Χίμαιρα.</i>	<i>Chimæra.</i>	D
<i>*Ἥλεγα.</i>	<i>Helega.</i>	
<i>*Ὀμονοία.</i>	<i>Homonoea.</i>	
<i>*Ἄδανον.</i>	<i>Adanum.</i>	
10 <i>*Ἀνευείδη δὲ ταῦτε·</i>	<i>Refecta hæc :</i>	
<i>Μουρλιαρα.</i>	<i>Murciara.</i>	
<i>Κάστινα.</i>	<i>Castina.</i>	
<i>Γενύσιος.</i>	<i>Genysius.</i>	
<i>Πέριος.</i>	<i>Percus.</i>	
15 <i>Μαρμαράτα.</i>	<i>Marmarata.</i>	V 444
<i>Λίστρια.</i>	<i>Listria.</i>	
<i>Πετρωνιανή.</i>	<i>Petroniana.</i>	
<i>Κάρμυα.</i>	<i>Carmina.</i>	
<i>Τοῦ ἁγίου Σαβίνου.</i>	<i>Sancti Sabini.</i>	A
20 <i>Καὶ ἐν φρουρίῳ Κόμη κιστέρνα.</i>	<i>Et in castello Come cisterna.</i>	
<i>Μάρτιος.</i>	<i>Martius.</i>	
<i>Πέριον.</i>	<i>Pezum.</i>	
<i>*Ὀναλος.</i>	<i>Onalus.</i>	
<i>Καὶ ἀπὸ Ἰουστινιανουπόλεως καὶ</i>	<i>In agro Iustianopolitano ac Photi-</i>	
25 <i>Φωτικῆς, φρούρια δύο τοῦ ἁγίου</i>	<i>censi castella duo sancti Donati.</i>	
<i>Δονάτου.</i>		
<i>Συμφύγιον.</i>	<i>Symphygium.</i>	
<i>Προναθιδόν.</i>	<i>Pronathidum.</i>	B
<i>*Ἠδωνες.</i>	<i>Hedones.</i>	
30 <i>Κάστελλον.</i>	<i>Castellum.</i>	
<i>Βουλιβάς.</i>	<i>Bulibas.</i>	
<i>Πάλυρος.</i>	<i>Palyrus.</i>	
<i>Τράνα.</i>	<i>Trana.</i>	
<i>Ποσιδών.</i>	<i>Posidon.</i>	
35 <i>Κολοφωνία.</i>	<i>Colophonia.</i>	
<i>*Ἐπὶ Μακεδονίας·</i>	<i>In Macedonia :</i>	
<i>Κάνδινα.</i>	<i>Candida.</i>	
<i>Κολοβώνα.</i>	<i>Colobona.</i>	
<i>Βασιλικὴ Ἀμύντων.</i>	<i>Basilica Amyntæ.</i>	
40 <i>Μελιχίσα.</i>	<i>Melichisa.</i>	C
<i>Πασκας.</i>	<i>Pascas.</i>	
<i>Ἀύλον.</i>	<i>Aulon.</i>	
<i>Βολβός.</i>	<i>Bolbus.</i>	
<i>Βριγίζης.</i>	<i>Brigizea.</i>	
45 <i>*Ὀπάς.</i>	<i>Opas.</i>	
<i>Πλευρόν.</i>	<i>Pleurum.</i>	
<i>Κάμινος.</i>	<i>Caminus.</i>	
<i>Θέρμα.</i>	<i>Therma.</i>	
<i>Βογας.</i>	<i>Bogas.</i>	
50 <i>Νεάπολις.</i>	<i>Neapolis.</i>	
<i>Κάλαρνος.</i>	<i>Calarnus.</i>	
<i>Μουσείον.</i>	<i>Museum.</i>	D
<i>*Αυρίμβα.</i>	<i>Acremba.</i>	

'Αδριάνιον.	Adrianium.	
"Εδανα.	Edana.	
Σίκλαι.	Siclae.	
Νύμφιον.	Nymphium.	
Μετίξος.	Metixus.	5
'Αργικιανόν.	Argicianum.	
Βάξινος.	Baxinna.	
Κασσωπᾶς.	Cassopas.	
Παρθίαν.	Parthion.	
Γεντιανόν.	Gentianum.	10
Πρινιαν.	Priniana.	
Θηστίον.	Thestum.	
P 76 Κύρρον.	Cyrrhi.	
Γουρασσᾶν.	Gurasson.	
Κουμαριανᾶ.	Cumarciana.	15
Λιμνηδήριον.	Limnederium.	
Βουποώδιον.	Bupoodin.	
Βάβας.	Babas.	
Κυρίανα.	Cyriana.	
Πέλειον.	Pelecum.	20
Λάγης.	Lages.	
Κραταιά.	Crataea.	
Φασκίαι.	Fasciae.	
Πλακιδιανᾶ.	Placidiana.	
'Ηνεά.	Hynaea.	25
Λιμναε.	Limnae.	
B "Οπτιον.	Option.	
Χάραδρος.	Charadrus.	
Κάσσωπες.	Cassopes.	

'Ανευρώδη καὶ ἐπὶ Θεσσαλίας *In Thessalia castella haec in-* 30
φρούρια τᾶδε· *staurata :*

'Αλκᾶν.	Alcon.	
Λόσσονος.	Lossonns.	
Γεροντική.	Gerontica.	
Πέρβυλα.	Perbyla.	85
Κερκινέον.	Cercinai.	
C Σκιδρεοῦς.	Scidreus.	
Φράκελλαν.	Phracellan.	

Ἐπὶ Δαρδανίας δὲ πεπολιῆται *Haec novo sunt castella nova*
τᾶδε· νέα μὲν· *Dardaniae :* 40

Λαβέριον.	Laberium.	
Κάστιμον.	Castimum.	
'Ραβεστόν.	Rabestum.	
Καστέλλιον.	Castellium.	
'Ακρένζα.	Acrenza.	45
Τεριάς.	Terias.	
D Δροῦλλος.	Drullus.	
Βικτωρίας.	Victoriae.	

'Ανευρώδη δὲ τᾶδε· *Haec restituta :*

Κεσίανα.	Cesiana.	50
Τεζούλη.	Tezule.	

Ούσιανά.	Usiana.	
Βεσιανά.	Besiana.	
Μασκᾶς.	Masous.	
Λιστη.	Liste.	
5 Κελλιριανά.	Celliriana.	A
Ζυσβάς.	Zysbafs.	
Γένζανα.	Genzana.	
Πετρίζην.	Petrixen.	
Εύτυχιανά.	Eutyichiana.	
10 Μουλατά.	Mulato.	
Βελάς.	Belas.	
Κάτταρος.	Cattarus.	
Κατταριμός.	Cattaricus.	
Πέντζα.	Pentza.	
15 Κατταφίτερος.	Cattapheterus.	
Δάβανος.	Dabanus.	
Κούβινος.	Cubinus.	
Γέτμαξα.	Getmaxa.	B
Βικτωριανά.	Victoriana.	
20 Ἄξετα.	Azeta.	
Δουρβουλή.	Durbelle.	
Σουρικόν.	Suricum.	
Κούσινες.	Cusines.	
Τουττιανά.	Tuttiana.	V 445
25 Βαλλεσινά.	Ballesina.	
Βήλλα.	Bella.	
Κατρολάτες.	Catrelates.	
Κασύλλα.	Casyella.	
Μαριανά.	Mariana.	
30 Πρισκοπέρα.	Priscopera.	
Μίλετης.	Miletas.	
Δαρδάπαρα.	Dardapara.	C
Κέσωνα.	Cesuna.	
Βερνιανά.	Veriniana.	
35 Λάσβαρος.	Lasbarus.	
Κασταλλοβρόταρα.	Castellobrotara.	
Ἐδέτζιο.	Edetxio.	
Δίνιος.	Dinias.	
Κίκολα.	Cecola.	
40 Ἐμαστός.	Emastus.	
Καστελόνα.	Castelona.	
Καπόμαλβα.	Capomalva.	
Σίρετος.	Seretus.	
Πτωχίον.	Ptochium.	
45 Κουινό.	Quino.	D
Βέρζανα.	Berzana.	H 38
Βεσσαϊάνα.	Bessaiana.	
Ἄρσα.	Arsa.	
Βλέζο.	Bleso.	
50 Λάβουτζα.	Labutza.	
Κουίντι.	Quinti.	
Βερμέριον.	Bermerium.	
Κατράσεμα.	Catrasema.	
Ῥοτούν.	Rotun.	
55 Κοβένγιλες.	Cobenciles.	
Μαρκελλινά.	Marcellina.	
Πριμονιανά.	Primoniana.	P 77

Παμόλιμος.
Ἀρία.

Pamylinus.
Aria.

Ἐνὸ πόλιν Σαρδικήν·

In territorio urbis Sardicae :

Σιοσίπιον.
Στένες.
Μαρκιπετρα.
Βρίπαρον.
B Ῥωμανιανή.
Στρούας.
Πρωτιανή.
Μακκιοσσιανή.
Σκοπεντζιανή.

Scupium.
Stenes. 5
Marcipetra.
Briparum.
Romaniana.
Struas.
Protiana. 10
Maccunniana.
Scopentziana.

Ἐν δὲ τῇ Λαβεντζῶ χώρᾳ, νέον
μὲν Βαλβαί. ἀνευῶδη δὲ τὰδε·

*In tractu Cabentzano, novum,
Balbas : reparata isthaec :*

Βυρσία.
Σταμαζῶ.
C Κλεσβέστιτα.
Δουίανα.
Τουρίκλα.
Μέδεκα.
Πεπλάβιος.
Κούνας.
Βίνεος.
Τρισσιανᾶ.
Παρνούστα.
Τξιμας.
Βιδζῶ.
Στενόκορτα.
D Δανεδέβα.
Ἀρδία.

Byrsia. 15
Stamazo.
Clesbestita.
Duiana.
Turicla.
Medeca. 20
Peplabius.
Cunae.
Vineus.
Trisciana.
Parnusta. 25
Tximes.
Bidzo.
Stenocorta.
Danedobae.
Ardia. 30

***. νῆα μὲν·

***. *Racentia :*

Βούγαρμα.
Βέτζας.
Βρεγιδάβα.
Βόρβρεγα.
Τουρούς.

Bugarma.
Betzas.
Bregedaba.
Borbrega. 35
Turus.

Ἐνευῶδη δὲ·

Reparata :

Σαλεβρίες.
A Ἀρκούνες.
Δουρίες.
Βουτερίες.
Βαρβαρίες.
Ἀρβατιάς.
Κουζούσουρα.
Ἐταίριες.
Ἰταβηρίες.
Βότες.
Βιτζιμαίας.
Βαδζιάνια.
Βάνες.

Salebries.
Arcunes. 40
Duries.
Buteries.
Barbaries.
Arbatias.
Cuzusura.
Etaeries. 45
Itaberics.
Bottes.
Bitzimaes.
Badsiania.
Banes. 50

Βίμερος.
 Τουσουδαίας.
 Σουάνες.
 Σκεντουδίες.
 5 Σκάρες.
 Τονουρίας.
 Βεμάστα.
 Στραμεντίας.
 Λιγνίος.
 10 Ίταδεβά.

Bimerus.
 Tusudeaas.
 Scuanes.
 Scentudies.
 Scares.
 Tugurias.
 Bemaste.
 Stramentias.
 Lignius.
 Itadeba.

B

Ἐπὶ πόλιν Γέρμανε, νέον μὲν
 Ζκαπλιζώ. ἀνεκτόδη δέ·

*In territorio urbis Germanae,
 novum, Scaplixo: renovata: C*

Γερμάς.
 Κανδαράς.
 15 Ρολλιγεράς.
 Σκινζερίας.
 Ριγινουάστελλον.
 Σουαγωγμένας.

Germas.
 Candaras.
 Rolligeras.
 Scinzerias.
 Riginocastellum.
 Suagognense.

Ἐπὶ πόλιν Παντά·

In agro urbis Pautas:

20 Τάρπορον.
 Σόβαστας.
 Χερδούσκερας.
 Βλέπους.
 Ζεσπουρίας.

Tarporum.
 Sobastas.
 Cherdusceras.
 Blepus.
 Zespurias.

D

V 446

25 Ἐν χώρῃ Σκασσετάνα·

In regione Scassetana:

Ἄλαρον.
 Μαγομιάς.
 Λουκονάνα.
 Βάλανσον.
 30 Βούτις.

Alarum.
 Magomias.
 Luconanta.
 Balasum.
 Butis.

Ἐπὶ πόλιν δέ . . . νέα μὲν·

In territorio urbis . . . recentia: P 78

Καλβεντία.
 Φαρανόρες.
 Στρανβάστα.
 35 Ἄλδανες.
 Βαράχθεστες.
 Σάρματες.
 Ἄρσενα.
 Βραρόκεδον.
 40 Ἐραρία.
 Βερκάδιον.
 Ζαβινιβρίες.
 Τιμίανα.
 Κανδίλαρ.
 45 Ἄρσαζα.
 Βικούλα.

Calventia.
 Pharanoros.
 Stranbasta.
 Aldanes.
 Barachthestes.
 Sarmates.
 Arsena.
 Brarocodum.
 Eraria.
 Bercadium.
 Sabinibries.
 Timiana.
 Candilar.
 Arsaza.
 Viculea.

19. Παντά] Suspicio hanc urbem esse quam p. 68 a. appellatam legitimus Παντάλειαν. MALZ.

Καστέλλιον.	Castellum.	
Γρόσφες.	Groffes.	
Γάρκες.	Garces.	
Πίστες.	Pistes.	
Δούσμανες.	Dusmanes.	5
Βράτζιστα.	Bratzista.	
Όλόδορις.	Holodoria.	
Κασσία.	Cassia.	
C Γράνδετον.	Grandetum.	
Ούρβριανα.	Urbriana.	10
Νάγετο.	Nogeto.	
Γούρβικιον.	Gurbicum.	
Λαύτζονες.	Lautzones.	
Δουλιάρες.	Duliarea.	
Μεδιανα.	Mediana.	15
Τιούγκανα.	Tiuncana.	
Καστέγγιον.	Castengium.	

Ἐνευώθη δέ·

Ἐκουλία.	
D Μουζιανικάσταν.	
Βούρδωπες.	
Κάλυς.	
Μιλλάρουα.	
Δίβρερα.	
Χεσδούπαρα.	

Instaurata sunt :

Hercula.	
Mutziani castellum.	20
Burdopea.	
Calya.	
Millaroca.	
Debrera.	
Chesdupara.	25

Ἐν χώρᾳ Ῥεμισιανείᾳ·

Βρίττουα.	
A Σούβαρας.	
Λαμπωνίανα.	
Σαρόγγες.	
Δάλματας.	
Πριμίανα.	
Φερραρία.	
Τόπερα.	
Τόμες.	
Κούας.	
Τερενονόζας.	
Στένας.	
Αιάδαβα.	
Δεύτερεβα.	
Πρετζουρίες.	
B Κομοσόδεβα.	
Δευριάς.	
Λούτζολο.	
Ῥεπόρδενες.	
Σπιλούγνα.	
Σκουμβρο.	
Βρίταρο.	
Τουλκοβοῦργγο.	
Λογγίανα.	
Λουποφάντανα.	
Δαρδάπαρα.	
Βουρδόμινα.	

In agro Remesianesio :

Brittura.	
Subaras.	
Lamponiana.	
Stronges.	30
Dalmatas.	
Primiana.	
Ferraria.	
Topera.	
Tomes.	35
Cuas.	
Tzerzenuzas.	
Stenes.	
Aeadaba.	
Deutreba.	40
Protzuries.	
Camudeba.	
Deurias.	
Lutzolo.	
Repordenes.	45
Spelunca.	
Scumbro.	
Britaro.	
Tulcoburgo.	
Longiana.	50
Lupofantana.	
Dardapara.	
Burdomina.	

Γραγκιάπανα.	Grincispana.	
Γραικος.	Graecus.	C
Δρασιμάρα.	Drasimarca.	
Ἐν χώρᾳ Ἀκνεσία, νέον μὲν Τι-	<i>In territorio Aquienensi; no-</i>	
5 μαδοχωίωμ. τὰ δὲ ἀνανεωθέντα·	<i>num, Timathachiom: refecta:</i>	
Πετῆρες.	Peteres.	
Σκουλκοβοῦργο.	Sculcoburgo.	
Βινδιμιόλα.	Vindimiola.	
Βραίολα.	Braiola.	
10 Ἀργανόμιλον.	Arganocilum.	D
Καστελλόνοβο.	Castellonovo.	
Φλωρεντιάνα.	Florentiana.	
Ῥωμυλίανα.	Romyliana.	
Σκεπτεκάσας.	Sceptecasas.	
15 Ἀργένταρες.	Argentares.	
Αυριλιάνα.	Auriliana.	
Γέμβρο.	Gembro.	
Κλέμαδες.	Clemades.	
Τουρρίβας.	Turribas.	
20 Γρίβο.	Gribo.	
Χάλαρος.	Chalares.	
Τζούτρατο.	Tzutrato.	P 79
Μουτζίπαρα.	Mutzipara.	
Στένδας.	Stendas.	
25 Σκαρίπαρα.	Scaripara.	V 447
Ὀδριούζο.	Odriuo.	
Κιπίπενε.	Cipipene.	
Τρασιάνα.	Trasiana.	
Πότες.	Potes.	
30 Ἀμουλοσίλοτες.	Amuloselotes.	
Τιμαλκίοιλον.	Timalciolum.	
Μερίδιο.	Meridio.	A
Μεριοπόντεδε.	Meriopontede.	
Τρεδετιτίλλους.	Tredetitiillus.	
35 Βραίολα.	Braeola.	
Μώτρες.	Motrees.	
Βικάνοβο.	Vicanovo.	
Κουαρτιάνα.	Quartiana.	
Ἰουλιόβαλλαι.	Iulloballae.	
40 Πόντζας.	Pontzas.	
Ζάνες.	Zanes.	

21. Χάλαρος] γάχαρος Τολος.

ε'. Οὕτω μὲν σύμπασαν τὴν μεσόγειον Ἰουστινιανὸς βα- B
σιλεὺς ἐν Ἰλλυριοῖς ἐτειχίστατο. τὴν δὲ ὄντινα καὶ τὴν ἡίονα
ποταμοῦ Ἰστρου, ὃν καὶ Δάνουβιν ὀνομάζουσιν, ἐρύμασί τε καὶ
45 φυλακητοῖς στρατιωτῶν ἐκρατύνατο, ἐγὼ δηλώσω. οἱ Ῥωμαίων

5. Ita quidem Iustinianus Aug. Illyrici partes omnes mediterraneas
communivit: quo autem modo ripam quoque Istri, quem et Danubium vo-
cant, propugnaculis praesidiisque firmaverit, iam exponam. Olim Rom. im-

τὸ παλαιὸν αὐτοκράτορες τοῖς ἐπέκεινα ὤκημένοις βαρβάροις τὴν τοῦ Δανουβίου διάβασιν ἀναστέλλοντες ὀχυρώμασι τε κατέλαβον τούτου δὴ τοῦ ποταμοῦ τὴν ἀκτὴν ξύμπασαν, οὐ δὴ ἐν δεξιᾷ τοῦ ποταμοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ ἐνιαχῆ ἐπὶ θάτερα πολισματὰ τε καὶ φρούρια τῆδε δειμάμενοι. ταῦτα δὲ τὰ ὀχυρώματα ἐξεργά-
C σαστο οὐκ ἀμήχανα προσελθεῖν, εἴ τις προσίοι, ἀλλ' ὅσον δὴ μὴ ἀνδρῶν ἔρημον τὴν τοῦ ποταμοῦ ἡίονα λελεῖφθαι· ἐπεὶ τειχομα-
 χεῖν τοῖς ἐκείνη βαρβάροις οὐδαμῆ ἔγνωστο. τὰ πολλὰ τῶν ἐρυ-
 μάτων αὐτοῖς ἀμλεῖ ἀπεκέρκιστο ἐς πύργον ἓνα, μονοπύργιά τε,
 ὡς τὸ εἶδος, ἐπεκαλεῖτο, ἄνθρωποι τε ὄλγοι κομιδῆ ἐν αὐτοῖς **10**
 ἴδρυντο. καὶ τοῦτο τηρικᾶδε ἀπέχρη τὰ τῶν βαρβάρων δεδισ-
 σασθαι γένη, ὥστε δὴ ἀναδύεσθαι τὴν ἐς Ῥωμαίους ἐπίθεσιν.
 χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἀττίλας στρατῷ μεγάλῳ ἐσβεβληκῶς, τὰ τε
 ὀχυρώματα πόνῳ οὐδὲν ἐς ἕδαφος καθεῖλε, καὶ γῆν Ῥωμαίων
 ὑπαντιάζοντός οἱ οὐδενὸς ἐλήισατο τὴν πολλήν. ἀλλὰ Ἰουστινι-
D αῖος βασιλεὺς ἀνωκοδομήσατό τε τὰ καθρηγμένα, οὐχ ἥπερ τὰ
 πρότερα ἦν, ἀλλ' ἐς τοῦ ὀχυρώματος τὸ καρτερώτατον μάλιστα,
 καὶ πλεῖστα ἔτι ἐπετεχνήσατο καινουργήσας αὐτός. ταύτη τε
 παντάπασιν ἀνεσώσατο ἀπολωλυῖαν ἤδη τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ῥω-
 μαίων ἀρχῆς. ἄπερ ἅπαντα ὄντινα τρόπον γεγένηται, ἐγὰ **20**
 δηλώσω.

Κάτεισι μὲν ἐξ ὀρέων τῶν ἐν Κελτοῖς ποταμὸς Ἰστρος, οὐ
 τανῦν Γάλλοι ἐπικαλοῦνται· χώραν δὲ περιβάλλει πολλήν, ἐκ μὲν
 τοῦ ἐπιπλεῖστον παντελῶς ἔρημον, ἐνιαχῆ δὲ βαρβάρους οἰκήτο-
 ρας ἔχουσαν, θηριώδη τέ τινα δλαίταν ἔχοντας καὶ ἀνεπίμικτον **25**

peratores, ut posites trans Danubium barbaros tralecta prohiberent, amnis illius oram oppidis et castellis praetexuerant, passim a dextera, alicubi etiam a laeva extractis. Haec autem non sic aedificaverant, ut inaccessa essent adoriri parantibus, sed tantum ne fluminis ripa a defensoribus vacaret omnino; siquidem regionum illarum barbari ab oppugnandis moenibus abhorrebant. Multa certe munimenta una admodum turri constabant; unde merito monopurgia dicebantur: nec nisi perpaucis stationariis instructa erant; idque tunc ad incutiendum barbaris terrorem, quo refugerent Romanos aggredi, sufficiebat. Postmodum vero Attilas cum ingenti exercitu irumpens, munitiones illas nullo negotio disturbavit, ac late Rom. imperium populatus est, nemine repugnante. Demum Iustinianus Aug. eversa restituit, non in pristinam formam, sed in eam, quae longe validissima sit: nova insuper fecit plurima; itaque Rom. imperio plene reddidit amissam antea securitatem: quae plane, uti acta sunt, edam.

Ex montibus Celtae, qui Galli nunc appellantur, natus fluvius Ister, amplam circuit regionem, cuius maxima pars humano cultu penitus vacat: alicubi incolas habet barbaros, qui victu ferio gaudent, aliis gentibus in-

τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. Δακίας δὲ ὡς ἀγχοτάτω γενόμενος, ἐν- P 80
 ταῦθα διορίζων φαίνεται πρῶτον τοὺς τε βαρβάρους, οἳ δὴ αὐτοῦ H 39
 τὰ ἐπ' ἀριστερᾷ ἔχουσι, τήν τε Ῥωμαίων γῆν ἐν δεξιᾷ οὖσαν. διὸ
 δὴ Ῥιπησίαν καλοῦσι Ῥωμαῖοι τήν ταύτην Δακίαν· ῥίπα γὰρ ἡ ὄχθη
 5 τῆ Λατίνων καλεῖται φωνῆ. πόλιν οὖν παρὰ τὴν ἐκείνην ἀκτὴν,
 ὄνομα Σιγγηδῶν, ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐδείμαντο πρῶτην. ταύτην
 δὲ βάρβαροι προϊόντος τοῦ χρόνου ἐλόντες, ἕς τε τὸ ἔδαφος καθε-
 λόντες εὐθὺς, ἔρημον ἀνθρώπων παντάπασι κατεστήσαντο. τρώ-
 πω δὲ τῷ αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ὀχυρωμάτων κατεστήσαντο τὰ
 10 πλείστα. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἀνανεωσάμενος ξύμπασαν καὶ B
 τειχίσματι ὀχυρωτάτω περιβαλὼν, πόλιν περιφανῆ τε καὶ λόγου
 πολλοῦ ἀξίαν πεποίηκεν αὐτῆς. φρούριόν τε ἄλλο διαφερόντως
 ἐχυρὸν ἀνέστησε νέον, πόλειως Σιγγηδονίου ὀκτὼ μάλιστα σημείοις
 δέχον, ὅπερ Ὀκταβον λόγῳ τῷ εἰκότι καλοῦσιν. ἐπιπροσθεν δὲ
 15 αὐτοῦ πόλις ἦν ἀρχαία τὸ Βιμινάκιον, ἣνπερ ὁ βασιλεὺς (ἐκ θε-
 μελίων γὰρ ἀπολάλει τῶν ἰσχυάτων πολλῶ πρότερον) ἀνοικοδομη-
 σάμενος ξύμπασαν ἀπέδειξε νέαν.

ζ'. Ἐκ δὲ Βιμινακίου προϊόντι ὀχυρώματα τρία πρὸς τῆ C
 τοῦ Ἰστρου ἡῖον ξυμβαίνει εἶναι, Πικνούς τε καὶ Κούπους καὶ V 448
 20 Νοβαί. οἷς δὴ πρότερον ἦ τε οἰκοδομία καὶ τὸ ὄνομα ἐπὶ πύρ-
 γου ἐνὸς ἔκειτο. ἀλλὰ νῦν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὰς τε οἰκίας
 καὶ τὰ ἐρύματα ἕς τε πλῆθος καὶ μέγεθος ἐν τούτοις δὴ τοῖς
 χωρίοις ἀνεγκῶν μέγα, πόλειων αὐτοῖς ἀξιώματα οὐκ ἀπὸ τοῦ
 εἰκότος ἐντέθεικε. Νοβῶν δὲ καταντικρὸν ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπειρῳ
 25 πύργος ἐκ παλαιοῦ ἀπημελημένος εἰστήκει, ὄνομα Λιτεράτα· ὄν-
 περ οἱ πάλαι ἄνθρωποι Λεδεράτα ἐκάλον. ὄν δὴ ἕς φρούριον

sociabiles. Daciae proximus, barbaros, qui ad sinistram habitant, discla-
 dere incipit a Romanis dexteram obtinentibus. Quapropter Daciam illam
 Romani Ripensem vocant: ripa enim Latina vox fluminis oram significat.
 Ad ripam prima olim condita fuerat urbs Singedon; deinde capta a barbaris,
 statim aequata solo ac penitus desolata: quem in statum alia munita loca
 iidem redegerant. Illam Iustinianus Aug. quanta est, instauravit, moeni-
 busque cinxit firmissimis, ut iam denuo urbs clara sit atque insignis. Prae-
 terea novum castellum excitavit, munitissimum et Singedone octo milliariibus
 distitum; ut merito inde dictum Octavum sit. Ultra urbs antiqua fuit, Vi-
 minacium: quam imperator, iamdiu ab imis dirutam fundamentis, ita resti-
 tuit, ut nova videatur.

6. Ab urbe Viminacio porro pergentibus, munitiones tres in ora Istri
 occurrunt, Picaus, Cupus et Novae: quarum et fabrica et nomen in una
 turri antea consistebant. At nunc Iustinianus Aug. tot tantaque aedificia ac
 propugnacula illis adiecit locis, ut ea non inani urbium titulo et dignitate
 insignierit. Contra Novas, in adversa continente, turris erat derelicta iam-
 pridem, nomine Literata: Lederatam veteres appellarunt. Ex ea magnum

μέγα τε καὶ διαφερόντως ἐχυρώτατον ὁ καθ' ἡμῶν βασιλεὺς μετε-
 τεστήσατο. μετὰ Νοβάς δὲ φρούρια Κανταβαζάτης καὶ Σμόρνης
 τε καὶ Κάμψης καὶ Τανάτας καὶ Ζένης καὶ Δουκέρατον. ἐν
 D δὲ τῇ ἀντιπέρας ἠπειρῶ ἄλλα τε πολλὰ φρούρια ἐκ θεμελίων καὶ
 ταῦτα τῶν ἰσχύων ἐδείματο. μετὰ δὲ Καπούδβοις ὠνόμασαι, 5
 τοῦ Ῥωμαίων αὐτοκράτορος ἔργον Τραϊανοῦ, καὶ πολλοῖον ἐφε-
 ξῆς παλαιόν, Ζάνες ὄνομα. ὅσπερ ἅπασιν ἐρύματα περιβαλὼν
 ἐχυρώτατα προβόλους εἶναι τῆς πολιτείας ἀνανταγωνίστους πε-
 ποιηται. τούτου δὲ Ζάνες οὐ πολλῶ ἄποθεν φρούριον μὲν ἔστι,
 Πόντιες ὄνομα· ὁ δὲ ποταμὸς ἐκροήν τινα ἐνταῦθα ἐκβάλλων, 10
 ταύτῃ τε περιπολῶν δλίγην τινα τῆς ἀκτῆς μοῖραν, ἐπιστρέφει
 αἰθίς ἐς ῥοὴν τὸν οἰκεῖον, καὶ ἐφ' ἑαυτὸν ἀναμίγνυται. ποιεῖ
 P 81 δὲ ταῦτα οὐκ αὐτόματος, ἀλλ' ἀνθρώπων ἐπινοίαις ἀναγκασθεῖς.
 δτου δὲ δὴ ἔνεκα Πόντιες τε ὁ χώρος ἐκλήθη καὶ ἀναγκαστὸν
 περιάγουσιν αὐτόσε τὸν Ἴστρον, ἐγὼ δηλώσω. 15

Ὁ Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς, θυμοειδῆς τε ὢν καὶ
 δραστήριος, ὥσπερ ἀγανακτοῦντι ἔφκει, ὅτι δὴ οὐκ ἀπέραντος
 αὐτῷ ἡ βασιλεία εἴη, ἀλλὰ ποταμῷ Ἴστρῳ ὄριζεται. ζεῦξαι οὖν
 αὐτὸν γεφύρα διὰ σπουδῆς ἔσχεν, ὡς διάβατός τε αὐτῷ καὶ οὐ-
 δαμητῇ ἐμπύδιος εἴη ἐς τοὺς ἐπέκεινα βαρβάρους ἰόντι. ὅπως μὲν 20
 οὖν τὴν γέφυραν ἐπήξατο ταύτην, ἐμοὶ μὲν οὐκ ἂν ἐν σπουδῇ
 γένοιτο; Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Δαμασκηνός, ὁ καὶ παντὸς γεγονώς
 ἀρχιτέκτων τοῦ ἔργου, φραζέτω. οὐ μόντοι τις τὸ λοιπὸν γέ-
 B νεν ὄησις ἐνδένδε Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καὶ τὴν γέφυραν ὅ τε Ἴστρος
 ἐπιχυθῆις ὑστερον καὶ ὁ χρόνος ἐπιρρεύσας καθεῖλον. πεποιήται 25
 δὲ Τραϊανὸς τότε καὶ φρούρια δύο τοῦ ποταμοῦ ἐφ' ἑκάτερον, καὶ

ac praevalidum castellum fecit imperator noster. Post Novas, castella sunt Cantabazates, Smornes, Campses, Tanatas, Vernes ac Duoepratam: et in ripa ulteriori alia multa, quae a fundamento aedificavit. Sequitur quod vocant Caputbovis, Traiani Aug. opus: deinde vetus oppidum Zanes: quae omnia princeps noster firmissime circummunivit, et inexpugnabilia reddidit imperii propugnacula. Non procul a Zane castellum est, cui nomen Pontes. Scissus ibi fluvius exiguam partem ripae circumdat brachio; proprioque alveo redditus, sibi ipse miscetur. Id vero non sponte facit, sed humani arte ingenii coactus. Unde vero Pontium nomen locus acceperit, et Ister vi in alveum redigatur, nunc dicam.

Cum Traianus animo vir acris et impigro, indigne ferre videretur, quod non interminatum haberet imperium, sed Istro finitum, ponte fluvium iungere maturavit, ut libere transiret, quoties barbaros oppositae orae incolas peteret. Quo autem modo pontem illum construxerit, exponere non laboro: describat qui totius, operis architectus fuit Apollodorus Damascenus. Porro nihil postmodum Romanis id profuit: nam et Istri alluvie et temporis lapsu pons corrui. Tum quoque Traianus bina castella imposuit utrique fluminis

αὐτοῖν Θεοδώραν μὲν ἐπωνόμασαν τὸ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἡπειρῶ,
 Πόντες δὲ τὸ ἐπὶ Λακίας ὁμωνύμως τῷ ἔργῳ ἐκλήθη. πόντην
 γὰρ τὴν γέφυραν Ῥωμαῖοι τῇ Λατίνων φωνῇ καλοῦσιν. ἀλλ'
 ἐπεὶ ἐνταῦθα γινομέναις ναυσὶν ἄπλους τὸ λοιπὸν ὁ ποταμὸς ἦν,
 5 τῶν τῆς γεφύρας αὐτάδι ἐρειπίων τε καὶ θεμελίων κειμένων, τού-
 του δὴ ἔνεκα τὸν ποταμὸν ἀναγκάζουσι μεταπορεύεσθαι τὸν αὐτοῦ
 δρόμον καὶ τὴν πορείαν ἀνακυκλεῖν αὐδὶς, ὅπως ἂν πλώϊμον καὶ
 τὸ ἐνθένδε αὐτὸν ἔχοιεν. ἄμφω μὲν οὖν καταπεποιηκῶτα τὰ φρού-
 ρια ταῦτα διὰ τε χρόνον μῆκος καὶ οὐχ ἤκιστα ἐνοσηφάντων ἐν-
 10 ταῦθα βαρβάρων διεφθάρθαι ξυνήβη. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς
 Πόντην μὲν, ὅπερ ἐστὶ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ δεξιᾷ, νέα τε καὶ ἀμάχῳ
 ἐπιεικῶς ἀνανεωσάμενος οἰκοδομίᾳ, τὴν ἀσφάλειαν Ἰλλυριοῖς ἀνε-
 σώσατο. τοῦ δὲ αὐτοῦ ἐπὶ θάτερα ὄντος, ὅπερ Θεοδώραν κα-
 λοῦσιν, ἕτε ἀποκειμένου τοῖς ἐκείνη βαρβάροις, προσήκειν οἱ ἐπι-
 15 μελεῖσθαι οὐδαμῶς ᾤετο· τὰ δὲ νῦν ἐστῶτα μετὰ τὴν Πόντην
 ὀχυρώματα ᾤκοδομήσατο καινουργήσας αὐτὸς, ἕπερ καλεῖται Μα-
 ρεβοῦργός τε καὶ Σουσιανα, Ἄρματα τε καὶ Τιμένα, καὶ Θεοδω- H 40
 ρούπολις τε καὶ Στιλιβούργου καὶ Ἀλικανιβούργου. D

Ἦν δὲ τι πολίχνιον ἐγγὺς κείμενον, Ἀκὴς ὄνομα, οὗπερ
 20 ὄλλα ἄλλα σαθρὰ γεγονότα ὁ βασιλεὺς ἐπηνόρησσε. καὶ μετ'
 ἐκείνο Βουργονόβορε καὶ Λακκοβοῦργο, καὶ τὸ Δορτικὸν ἐπιχα-
 λούμενον φρούριον, ὅπερ τῷ χρόνῳ ἐξέτηλον γεγενημένον, ἐς ὀχύ-
 ρωμα νῦν ἐχυρώτατον κατεστήσατο. καὶ πύργον ἓνα, Ἰουδαῖος
 καλούμενον, φρούριον διεσκεύασατο κεκαλλιστευμένον καλεῖσθαι
 25 τε καὶ εἶναι. καὶ τὸ δὴ Βουργουάλτου ὠνομασμένον, ἐρημὸν τε V 449

17. Ἄρματα] ἄρμα Tolos.

ripas: atque horum quidem alterum, quod in adversa est continente, Theo-
 dorum, alterum vero situm in Dacia, eodem quo opus vocabulo, utique La-
 tino; Pontem appellarunt. At quoniam pontis ruderibus et fundamentis sic
 flavius impeditur, ut ibi sit innavigabilis, propterea mutare cursum adigitur,
 subindeque alveum repetit, quo navigia perferat. Utroque castello vetustate
 et barbarorum impressionibus everso, Pontem a dextra anni oppositum nova
 firmissimamque refecit fabrica Justinianus Aug. et hac tutos parte Illyrios prae-
 stitit. Quod autem est e regione ac Theodora dicitur, nulla id cura dignatus
 est, utpote barbaris illius orae expositum. Hae vero novae sunt post Pon-
 tem munitiones ab ipso excitatae: Mareburgus, Susiana, Armata, Timena,
 Theodoropolis, Stiliburgus, et Halicaniburgus.

Vicinum est oppidum, Ad aquas dictum, cuius medicam partem colla-
 psam erexit imperator. Postea Burgonovore, Laccoburgus, ac Dorticum
 castellum, quod aevo deletum instauravit, arceque munitissimam fecit.
 Turrim unam, cui nomen Iudaicus, ea specie formaque auxit, ut dicatur ac
 vere sit castellum egregium. Ad haec Burgum altum, desertum antea ac

καὶ παντάπασιν ἀοίκητον τὰ πρότερα ὄν, ἀλλὰ καὶ χώρον ἕτερον περιβόλῳ ἐτειχίσαστο νέῳ, ὄνπερ ἐπικυλοῦσι Γόμβες. καὶ τὸ Κρίσπας ἔρυμα καταπεπονηκὸς τῷ μήκει τοῦ χρόνου, ἔτι μέντοι καὶ Λογγιάνῃ καὶ Ποντεσερίῳ ἐδείματο, ἔργον διαφερόντως ἐξάσιον. ἔν δὲ Βονωνίᾳ τε καὶ Νωβῶ προμαχεῖνας διερρηκτότας 5 ἀνεγέωσατο. καὶ Ῥατιαρίας πόλεως ὅσα καταπεπτῶκει, ὄρθῃ ἐστήσατο. καὶ πολλὰ δὲ ἄλλα κατὰ τὸ χρεῖα ξυνοῖσον ἢ βραχέα

P 82 κομιδῇ ὄντα ἐπὶ μέγα ἐξῆρην, ἢ συνέστειλε τὸ περιττὸν ἀφελόμενος, ὅπως δὴ μὴ τοῖς πολεμοῖς ἢ τῷ ὑπεράγαν βραχεῖ ἢ τῷ ἀμέτρῳ εὐέφοδα εἶη, ὥσπερ ἀμέλει Μωκατίανῃ μὲν πύργον ἕνα 10 κατὰ μόνας τὰ πρότερα ὄντα φρούριον τανῶν τελεώτερον κατεστήσατο. τὸ δὲ γε Ἄλμου, χώραν περιβεβλημένον πολλήν, ἐς ὀλίγον ξυναγαγὼν σὺν τῷ ἀσφαλεῖ ἄμαχον εἶναι τοῖς πολεμοῖς ἐργάσατο. καὶ πολλαχῇ δὲ πύργον ἕνα κατὰ μόνας ἐστῶτα εὐρῶν καὶ διὰ τοῦτο εὐκαταφρόνητον τοῖς ἐπιούσιν ὄντα φρούριον 15 ἐχυρώτατον κατεστήσατο. ὃ δὴ περὶ τε Τρίκεσαν καὶ Πούτεδιον

B πεποίηκε. καὶ μὴν καὶ ὀχυρώματα τοῦ ἐν Κεβρωῖ τὰ καταπεπονηκὸτα θαναμασίως ὡς ἐπηνώρθωσε· φρούριόν τε οὐ πρότερον ὄν ἐν Βιγραναῇ δεδημιούργηκε, καὶ αὐτοῦ ἄγχιστα ἕτερον ἐν χωρίῳ, ἐφ' οὗ δὴ πύργος εἷς τὰ πρότερα ὢν εἰστήκει μόνος, ὄνομα Ὀνος. 20 ἐλλείπτο δὲ μόνῃ πόλεως ἐδάφη οὐ πολλῶ ἄποθεν. Ἀγνοοῦσθε ὠνομάζετο ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἢ πόλις. νῦν δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ὄνομα ἔχουσα, νέα δὲ καὶ ἀκραιφνῆς ὄλη πρὸς Ἰουστινιανοῦ βασιλέως γεγεννημένη, ὁμίλῳ οἰκητόρων ἐπιεικῶς πλήθει. ἀλλὰ καὶ τὰ πεπονθότα τοῦ ἐν Ἀεδάβῃ ἐρύματος ἐπηνώρθωσε, καὶ Βα- 25

6. Ῥατιαρίας] ῥατιαρίας Tolos.

penitus vacuum, item oppidum Gombes novis moenibus cinxit. Arcem Crispas longa die labefactatam, necnon Longinianam et Ponteserium aedificavit, opus excellentissimum. Collapsas Bononiae et Novi pinnas restituit. Urbis Rattariae ruinas omnes reparavit. Alia multa vel minora ampliavit, vel maiora contraxit, prout usus poscebat, ne vel parvitas vel laxitas nimia facilem daret hostibus aditum. Ita certe ex Mocatiana, turri antea singulari, castellum fecit, hodie absolutissimum. Rursus Almu, cuius erat spatiosior ambitus, in angustum adduxit citra periculum, ut ab hostibus expugnari iam nequeat. Multis in locis turrim nactus unicam ac vel ob id ridendam oppugnatoribus, castellum posuit munitissimum, puta ad Tricesam Putedinque. Munitiones Cebri ruinosas mirifice restauravit. Novum in Bigranae castellum condidit, itemque alterum in loco, una admodum insesso turri, cui nomen Onos. Haud procul sola urbis vestigia restabant. Ea prisco Augustae vocabulo etiamnum retento, tota iam nova ac recens Iustiniani Aug. beneficio, abundat incolis. Ruinas quoque instauravit arcis Aedabensis. Urbem Va-

ρίανα πόλιν ἐκ παλαιοῦ κειμένην ἀνέστησεν. ἔτι μέντοι καὶ Βα- C
λεριάναν, ἔργον πρότερον οὐδὲν ἔχουσαν, ἐτειχίσαστο.

Πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ χωρίων οὐ παρὰ τοῦ ποταμοῦ κει-
μένων τὴν ὄχθην, ἀλλὰ κατὰ πολλὴν ἀποθὴν ὄντων ἐπιμελήσαστο,
5 πεσομένων ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον, τειχίσμασι τε αὐτὰ περιβέβληκεν
ἀμάχοις τισί. Καστρώμαρτίς τε καὶ Ζητνουκόρτου καὶ Ἰσκόδς τὰ
χωρία ἐπικαλεῖται ταῦτα. παρὰ δὲ τοῦ ποταμοῦ τὴν ὄχθην φρου-
ριον παλαιὸν, Οὔνηων ὄνομα, ἐπιμελείας ἤξιωσε τὰ τε ἄλλα καὶ
ἀμφὶ τῷ περιβόλῳ πολλῆς. ἔστι δὲ τις χώρος οὐ πολλῷ ἀποθὴν
10 τούτου δὴ τοῦ Οὔνηων φρουρίου, ἐνθα δὴ ὄχυράματα δύο Ἰστρου D
ποταμοῦ ἐφ' ἑκάτερα ἦν, ἐν μὲν Ἰλλυριοῖς Παλατιόλον ὄνομα,
ἐπὶ θάτερα δὲ Σικίβιδα. ταῦτα καθρημένα τῷ χρόνῳ ἀνανεω-
σάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τῶν ταύτη βαρβάρων ἐπιδρομὰς
ἀνεχαίτισεν, ἐπέκεινά τε φρούριον ᾠκοδομήσαστο παλαιὸν Ἔργονα,
15 ὑπερ Ὀθῶως ὠνόμασται. ἐν ἑστίῳ δὲ τῶν Ἰλλυρικῶν ὄριων
φρούριον ἀνωκοδομήσαστο, Λαπιδαρίας ὄνομα, καὶ πύργον ἕνα
ἐστίῳ μόνον, Λουκερναριαβούργου καλούμενον, ἐς φρούριον
ἀξιοθέατον μετεστήσαστο. ταῦτα μὲν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐν
Ἰλλυριοῖς διαπέπρακται. οὐ μόναις δὲ ταῖς οἰκοδομίαις τὴν χῶ-
20 ραν ἐτειχίσαστο ταύτην, ἀλλὰ καὶ στρατιωτῶν φρουρὰς ἐν τοῖς
ὄχυράμασι πᾶσιν ἀξιολογώτατας καταστησάμενος τὰς τῶν βαρ-
βάρων ἐπιβουλὰς ἀπεκρούσαστο.

ζ'. Τὰ μὲν οὖν Ἰλλυρικῶν ὄχυράματα παρὰ ποταμὸν Ἰστρου P 83
ταύτη πη ἔχει. ἐπὶ Θράκης δὲ νῦν ἰτέον ἡμῖν τὰ ἔργματα, ὅσα
25 δὴ παρὰ τὴν ἐκείνην ἀκτὴν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ εἴργασται. οὐ

rianam excitavit iampridem dirutam; et Valerianae, quae nuda erat et immu-
nita, muros circumdedit.

Insuper ad oppida, non apposita flumini, sed longe remota, quae ruf-
nam iamdiu minabantur, intento animo, eâ moenibus validissimis incinxit:
videlicet Castramartis, Zetnocortum et Iscum. Ad oram fluvii, Hunnorum,
ut vocant, castro veteri cum alia providit, tum muros accuravit. Non pro-
cal ab hoc Hunnorum castro, geminis hinc inde praesidiis munitus Ister fue-
rat. Ac Palatiolum quidem appellarunt, quod erat in Illyrico; oppositum
vero Sicibidam. Haec aevo pessundata imp. Iustinianus renovavit: quo
facto incursus repressit barbarorum illius tractus. Exin castellum fecit ex
veteri monumento, cui nomen Utos. In extremo Illyrici limite castellum
Lapidarias restituit, solique turri, quam Lucernariaburgum appellabant,
praeclari castelli amplitudinem dedit. Haec sunt Iustiniani Aug. opera in Il-
lyrico: quod non aedificiis solum munit, sed optima etiam praesidia militaria
in omnibus munitionibus collocavit, itaque barbarorum vim repulit.

7. Hactenus de Illyrici munitionibus ad flumen Istrum: nunc ad Illas
veniendum, quibus ipsius oram in Thracia Iustinianus Aug. praetextuit.

γάρ μοι ἀπὸ τρόπου ἔδοξεν εἶναι ἅπασαν πρότερον περιηγησαμένην τὴν ταύτην ἡῖονα οὕτω δὴ ἐπελθεῖν καὶ τὰ κατὰ τὴν μεσόγειον αὐτῷ πεπραγμένα. πρῶτον μὲν οὖν ἐπὶ Μυσοῦς ἐνθένδε ἴωμεν, ὅσπερ ἀγχεμάχους οἱ ποιεῖται καλοῦσιν· ἐπεὶ καὶ χώρον τὴν Ἰλλυριοῖς ἴμορον ἔχουσι. μετὰ τὸν χώρον οὖν, ὅνπερ Λουκερνα-
V 450 ριαβοῦργον καλοῦσι, Σεκούρισκα τὸ φρούριον ᾠκοδομήσατο Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, καινοουργήσας αὐτόν. ἐπέκεινά τε τὰ πεπο-
B νηκότα ἐν Κυντοδήμου ἀνεγνώσατο. καὶ μετὰ τοῦτο πόλιν ἰδέι-
 ματο ὃ πρότερον οὖσαν, ἥνπερ ὁμωνύμως τῇ βασιλίδι Θεοδωρό-
 λην ἐπωνόμασεν. ἔτι μέντοι φρουρίων τοῦ τε Ἰατρῶν καλουμένου **10**
 καὶ Τιγῶς τὰ πεπονθότα νέα τιμὴ δικασώσατο οἰκοδομίᾳ, καὶ τοῖς
 Μαξεντίου πύργον ἐντέθεικεν, ἐπεὶ αὐτοῦ προσδεῖν ᾤετο. καὶ
 τὸ Κυντῶν ἰδέιματο φρουρίων ὃ πρότερον ὄν. μεθ' ὃ δὴ τὸ
 Τραμακαρίσκας ὀχύρωμά ἐστι· ὅσπερ κατασκευρὸν ἐν τῇ ἀντι-
 πέρας ἠπέριψεν Κωνσταντίνος ποτὲ Ῥωμαίων βασιλεὺς φρούριον **15**
 οὐκ ἀπημελημένως ᾠκοδομήσατο, Δάφνην ὄνομα, οὐκ ἀξύνφορον
 νεομικῶς εἶναι φυλάσσεισθαι ταύτην τὸν ποταμὸν ἐκατέρωθεν.
C ὃ δὴ προϊόντος τοῦ χρόνου βάρβαροι μὲν ἀφανίζουσι τὸ παράπαν,
 Ἰουστινιανὸς δὲ ἀνωκοδομήσατο βασιλεὺς ἐκ Θεμελιῶν ἀρξάμενος.
 μετὰ δὲ Τρασμαρικῶν ἔρουμά τε τὸ Ἀλτηνῶν, καὶ ὅπερ καλοῦσι **20**
 Κανδιδιανὰ, καθρηγμένα πρὸς αὐτῶν πολεμίων πολλῶ πρότερον,
 ἐπιμελείας ἤξιωσε κατὰ λόγον τῆς χρείας. ἔστι δὲ τρία ἐξῆς ὀχυ-
 ρώματα παρὰ τὴν τοῦ Ἰατροῦ ἡῖονα, Σαλτοπύργος τε καὶ Δο-
 ροστόλος καὶ Συκιδάβα. ὧν δὴ ἐκάστου τὰ πεπονθότα οὐκ ἀπη-
 μελημένως ὁ βασιλεὺς ἐπηνόρθωσε. καὶ Κονήσορις δὲ, ὅπερ **25**

4. ποιηται] Homerus.

Et enim consentaneum iudico oram prius illam percurrere, itaque demum ad mediterranea aedificia progredi. Ac primum inde ad Mysos, quos poetae *ομηϊκῶς-μυσηνῶντες* vocant, eamus; quandoquidem Illyrici fines contingant. Post Lucernariaburgum, novum castellum Securiscam imp. Iustinianus extruxit: deinde Cyntodemi ruinas restituit. Ultra hoc novam urbem condidit, et Augustae nomine Theodoropolin nuncupavit. Castella etiam Tigas et Iatron, quibus erant partibus mutila, recenti fabrica refecit. Castra Maxentii turrim addidit, quam necessariam iudicabat, et Cynton, castellum novum aedificavit. Sequitur arx Tramacarica, cui in opposita continēte respondet Daphne, castellum olim a Constantino Aug. haud perfunctorie conditum; cum e re esse existimaret, ut ibi utraque fluminis ripa praesidio teneretur. Progrediente tempore, barbari id funditus delevere: Iustinianus Aug. reaedificavit a fundamento. Post Trasmaticam, arcibus Altenae et Candidianae, ab hoste dudum excisis, prout opus erat, prospexit. Istri ripam tres arces ordine obtinent, Saltopyrgus, Dorostolus, et Sycidaba: singularum ruinas imperator non levi opera instauravit. Similem suscepit curam Quesoris,

κίτται τῆς ἀκτῆς ἔκτοσθεν, ἐπιμέλειαν τὴν ὁμοίαν πεποιήται. καὶ Πάλματις ἐν στενῷ κείμενον μείζον τε κατεστήσατο καὶ διαφερόντως εὐρύτερον, καίπερ οὐ παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ ποταμοῦ ὄν. οὐδὲ δὴ ἄγχιστα καὶ φρούριον Ἄδινα καινουργήσας ἐδείματο, ἐπεὶ D
5 διηλεκτές διαλανθάνοντες Σκλαβηνοὶ βάρβαροι ἐνταῦθα καὶ ἐνεδρεύοντες κεκρυμμένως αἰετὸς τῆδε ἰόντας ἄβατα ἐποιοῦν τὰ ἐκεῖνη χωρία. καὶ φρούριον δὲ τὸ Τιλικίων ἀποδομήσατο, καὶ αὐτοῦ ἐν ἀριστερᾷ κείμενον ἔρουμα.

Ὅττω μὲν καὶ Μυσοῖς τὰ ὀχυρώματα ἐπὶ τε τῆς ἀκτῆς τοῦ H 41
10 ποταμοῦ Ἰστρου ἔσχε καὶ ταύτης πλησίον. ἐπὶ Σκόθας δὲ τὸ λοιπὸν βαδιοῦμαι· ἐνθα δὴ φρούριον πρῶτον Κυρῖλλου ἀγίου ἐπάνυμν ἔστιν, οὐπὲρ τὰ πεπονηκότα τῷ χρόνῳ ἀποδομήσατο οὐκ ἀπημελημένως Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς. ἐπέκεινά τε αὐτοῦ ἦν P 84
15 βηρῶν ἐπὶ χρόνον μῆκος ἐκεῖνη τὰς ἐνέδρας πεποιηκότων, διατριβὴν τε αὐτόθι ἐπὶ μακρότατον ἐσχηκότων, ἔρημόν τε παντάπασι γέγονε, καὶ οὐδὲν αὐτοῦ ὅτι μὴ τὸ ὄνομα, ἐλλείπτο ἔτι. ὄλον τοίνυν ἐκ θεμελίων δειμάμενος, ἐλευθέρα τῆς τῶν Σκλαβηνῶν ἐπιθίσεώς τε καὶ ἐπιβουλῆς κατεστήσατο εἶναι τὰ ἐκεῖνη χωρία.
20 ἔστι δὲ πού μετὰ τοῦτο Ἰβιδὰ πόλις, ἧς δὴ τοῦ περιβάλλοντος πολλὰ ἐπεπόνθει, ἄπερ ἀνανεωσάμενος οὐδεμιᾷ μελλήσει ὀχυρωτάτην διεπράξατο εἶναι. φρούριόν τε δεδημιούργηκε νέον αὐτὸς μετ' αὐτήν, ὅπερ Ἀγίστον ὀνομάζουσι. καὶ ἄλλο δὲ φρούριον Σκυθίας ἐν ὑστάτῳ κίτται, Ἄλμυρις ὄνομα, οὐδὲ δὴ τὰ πολλὰ σαθρὰ B
25 γεγονότα διαφανῶς ἀνοικοδομησάμενος διεσώσατο. ὅσα δὲ καὶ ἄλλα ὀχυρώματα ἐν τῇ τῆς Εὐρώπης μορᾷ εἰπεῖν ἄξιον.

extra ripam positū. In arcto situm castellum Palmatis auxit plurimum laxavitque: quamquam hoc ab ora fluminis distat. Huc etiam proximum de novo statuit castellum Adina; propterea quod Sclaveni barbari ibi delitescere et ex insidiis in viatores grassari soliti, ne iter illac fieret impediabant. Castellum quoque Tilicion, et a sinistro eius latere propugnaculum struxit.

Sic in Mysia Istri ripa cum vicina munita est: nunc ad Scythas procedam. Hic primum sese offert castellum, nomine S. Cyrilli insigne: in quo quidquid temporis succubuerat, id Iustinianus Aug. accurate renovavit. Post, arx vetus erat, Ulmiton dicta; quae quoniam Sclavenis barbaris grassatoribus diu sedem praebuerat, vacabat penitus, nec iam nisi nomen servabat. Tota a fundamentis reaedificata, oram illam ab incuriibus et insidiis Sclavenorum liberam reddidit. Succedit urbs Ibida, quae magnam murorum partem amiserat: his sine ulla cunctatione reparatis, locum praecleari munit: ultra quem castellum novum (Aegisto nomen est) condidit. Almyrin, ididem castellum in extrema Scythia situm, cuius pars non exigua possum iverat, renovata fabrica conservavit. Nec silentio praetermittenda sunt caetera loca, quae in hac parte Europae munita sunt.

C η'. Ὅσα μὲν δὴ ἔν τε Δαρδάνοις καὶ Ἐπειρώταις καὶ Μακεδῶν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰλλυριῶν ἔθνεσιν, ἔτι μέντοι καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀμφὶ ποταμὸν Ἴστρον οἰκοδομήματα Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ εἰργασται, ἤδη μοι ἔμπροσθεν δεδιήγηται. ἐπὶ τὴν Θράκην δὲ τὸ λοιπὸν ἴωμεν, ἀρίστην πηγνύμενοί τινα τοῦ λό-5 γου κρηπίδα τὰ ἐπὶ Βυζαντίου χωρία, ἐπεὶ καὶ τῆς Θράκης ἡ πόλις οὐ τῷ κράτει μόνον, ἀλλὰ καὶ χωρίων προέστηκε φύσει, τῇ μὲν Εὐρώπῃ ὥσπερ τις ἀκρόπολις ἐπιβαίνουσα, φυλαττομένη δὲ τῆς διοριζούσης αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἀσίας θαλάσσης τὸ πέρασ. ἤδη μὲν οὖν τὰς τε ἄλλας ἀπάσας τῆς πόλεως κτίσεις, καὶ ὅσα δὴ 10 ἐπὶ τοῖς ἱεροῖς ἐντός τε καὶ ἐκτὸς τοῦ Κωνσταντινουπόλεως περιβόλου δεδημιούργηκεν, ἐν τοῖς ἔμπροσθεν δεδήλωκα λόγοις. τὰ D δὲ δὴ ἐνθένδε ἔρων ἔρχομαι.

V 451 Φρουρίον ἐστὶν ἐν τῷ προαστείῳ τῆς πόλεως, περὶ Στρογγύλον ὁμωνύμως τῇ τοῦ ἐρύματος συνθήσει καλοῦσιν. ἐντεῦθεν 15 ἡ ἔς τὸ Ῥήγιον ὁδὸς ἄγουσα, ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἀνώμαλος οὔσα, ὄμβρων, ἂν οὕτω τύχοι, ἐπιπεσόντων, τελματώδης τε καὶ δυσπάριτος τοῖς τῆδε ἰούσιν ἐγίνετο. νῦν δὲ λίθοις αὐτὴν καταστρώσας ἀμαξιαίος ὁ βασιλεὺς οὗτος εὐπετῆ τε κατεστήσατο καὶ ἄπονον ὄλωσ. μῆκος μὲν τῇ ὁδῷ τῆδε ἄχρι ἔς Ῥήγιον· ἐδρύνεται 20 δὲ τοσοῦτον, ἔς ὅσον ἀμάξας οὐ στενοχωρεῖν δύο ἀπεναντίας ἀλλήλαις ἰούσας. τραχεῖς οἱ λίθοι διαφερόντως· εἰκάσαις ἂν αὐτοὺς μυλλίας εἶναι. εὐμεγέθεις τέ εἰσι μάλιστα. ὥστε δὴ ἕκα- P 85 στος γῆν μὲν ἐπικαλύπτει πολλήν, ἔς ἄγαν δὲ ἤψου ἀνέχει. ἔς δὲ τό τε ὁμαλές καὶ τό γε λείον ἐπιεικῶς ἐξείργασμένοι, οὐκ ἐνήφθαι 25

8. Iustiniani Aug. aedificia hactenus recensui, quae sunt apud Dardanos, Epirotas, Macedones, caeterasque gentes Illyrici, item in Graecia et ad fluvium Istrum. Iam progrediamur in Thraciam, atque optimum orationis fundamentum ponamus Byzantii: quando haec urbs non solum potentia, sed natura etiam loci Thraciam antecellit, Europae imminens arcis instar, servansque terminum maris, quo ab Asia pars ista orbis dividitur. Quoniam vero quidquid ille Constantinopoli cum sacris tum aliis in locis intra extraque muros aedificavit, superioribus libris retuli, ad consequentia modo pergam.

Castellum est suburbanum, quod consentaneo figurae suae vocabulo Strongylon dicitur. Via, quae hinc Rhegium ducit, cum inaequalis ubique fere esset ac salebrosa, si quando largius plueret, crebris lacunis viatores impediabat. Iam saxis plaustralibus illam stravit imp. noster, itaque facilem reddidit ac plane expedivit. Eius longitudo ad Rhegium usque pertinet: tanta est latitudo, quanta sufficit ut duo plaustra ex adverso acta non comprimantur. Sunt lapides in primis duri: molares esse diceres. Mole praestant: quo fit ut quisque et magnum terrae spatium tegat, et extet altissime.

τῇ συνθέσει, οὐδέ πη ἐς τὸ ἀκριβές μεινκάναι, ἀλλὰ συμπεφυκέναι δοκοῦσιν ἀλλήλοις. ταῦτα μὲν οὖν τοιαυτὰ ἔστι.

Λίμνην δέ τινα εἶναι ἄγχιστα τοῦ Ῥηγίου καλουμένου ξυμβαίνει, ἐς ἣν τὰς ἐκβολὰς ἔχουσι ποταμοὶ ἐκ χωρίων τῶν ὑπερθεν 5 τῆδε φερόμενοι. διακλύεται δὲ ἡ λίμνη αὕτη μέχρι ἐς θάλασσαν ὥστε μία τις ἀμφοτέραιν ἀκτὴ ἐν στενῷ μάλιστα τυγχάνει οὔσα. ταύτην δὲ ἄμφω ἐπικλύζουσι τὴν ἀκτὴν ἀντικυματοῦσαι καὶ ἀλλήλοις ἀντιμικνόμεναι. αἶε τε ἀλλήλαις εὐθὺ ἔνται τὴν ἡύονα ἐπικονοῦμεναι. ἐπειδὰν δὲ ὡς πλησιαίτατα ἴκωνται, ἀναχαιτίζουσι 10 τὴν ἐπιρροήν, ἐφ' ἑαυτὰς ἐπιστρέφουσαι, ὡσπερ ἐνταῦθα τὰ θρια Β σφίσι πηξάμεναι. ἔστι δὲ καὶ ἀλλήλαις οὗ ἀναμίνννται, πορθμόν τινα μεταξὺ ἔχουσαι, ἄδηλον ὃν ὀποτέρα ποτὲ αὐτῶν τὸ τοῦ πορθμοῦ ὕδωρ διακεκλήρωται. οὔτε γὰρ ἡ τῆς θαλάσσης ἐπιρροὴ ἐς τὴν λίμνην αἶε φέρεται οὔτε διηνεκὲς ἐς τὴν θάλασσαν τὴν 15 λίμνην ἐκβάλλει, ἀλλ' ὄμβρων μὲν ἐπιγενομένων πολλῶν, ἐπινεύσαντός τε ἀνέμου νότου, ἐκ τῆς λίμνης ὁ πορθμὸς προῖων φαίνεται. ἦν δὲ ἀπὸ βορρᾶ τὸ πνεῦμα ἴοι, ἡ θάλασσα τὴν λίμνην ἐπικλύζειν δοκεῖ. ἐν τούτῳ μέντοι ἡ θάλασσα τῷ χώρῳ ἐς βράχος κατατείνει παμμέγεθες, ὀλίγης τινὸς ἀπολειμμένης μεταξὺ 20 χώρας, ἥπερ διήκει ἐς ἄβυσσον. ἐς τοσόνδε τυγχάνει οὔσα, ὥστε δὴ καὶ Μύρμηξ ὠνόμασται. οὗτος δὲ ὀπορθμὸς, ὃ τε τὴν θά- C λασσαν καὶ τὴν λίμνην ζευγνύων, ἤπερ μοι εἴρηται, πάμμι μὲν γεφύρα ξυλλίγη διάβατος ἦν ἐπικινδύνη μάλιστα τοῖς τῆδε ἰούσιν, ἐπεὶ τοῖς ξύλοις, ἂν οὔτω τέχοι, διεφθείροντο· νῦν δὲ αὐτὴν 25 Ἰουστιανῶδς βασιλεὺς λίθοις λογάδην ἐμβεβλημένοις ἐς ἀψίδα

Tam apte complanati laevigatique sunt, ut non commissi inter se neque accurate compacti, sed in unum coaliti videantur. Sed haec hactenus.

Stagnum est Rhegio proximum. Hoc amnes ex locis altioribus decurrentes accipit, et ad mare usque diffunditur; ita ut commune habeat cum eo litus, idque angustissimum: quod ambo inundant, adversis fluctibus mutuo cum fremitu concurrentia. Semper enim contrarie procedunt, communi litore: ut proxime accesserunt, cursum retorquent seque referunt, quasi illic sibi terminos fixerint. Ubi miscentur, fretum quoddam est interiectum, cuius aquam utrum ipsorum sibi vindicet, parum constat. Nam nec mare semper stagno infunditur, nec stagnum semper in mare influat: sed post largos imbres, flante austro, e stagno fretum manifeste progreditur: rursus spirante borea, exundare videtur mare in stagnum. Eo loci in brevia longe excurrit mare, spatio intercedente aretissimo, quod ad profundum aequor porrigitur, tamque angustum est, ut Myrmex appelletur. Fretum illud, quo mare, ut dixi, cum stagno copulatur, transitum habebat olim ponte coniunctum ligneo, non sine gravi periculo transeuntium: qui, si fors ita ferret, cum lignis mercari

μετεωρίσας μέγα τι χρήμα, τὴν ἐκείνη διάβασιν ἀκίνδονον κατεστήσατο.

Τοῦ δὲ Ἐργίου ἐπέκεινα πόλις ἐστὶ πῶς Ἀθύρας ὄνομα, ἥσπερ τοὺς οὐκίτορας διψῆ δεινότητι ἐχομένους εὐρῶν τὴν ἀπυρίαν διέλυσε σφίσι, ἔλυτρον ἐνταῦθα δευμάμενος, θησαυρῶν 5 μὲν ἐπικαιριώτατα τὴν τῶν ὑδάτων οὐκ ἀναγκαίαν περιουσίαν, πρωτανεύων δὲ αὐτὴν ἐν ἐπιτηδείῳ τοῖς τῆδε ἀνθρώποις. ἀνφ-
D κοδομήσατο δὲ καὶ τὰ πεπονθότα τοῦ περιβόλου.

Ἔστι δὲ μετὰ τὴν Ἀθύραν τις χώρος, ὅνπερ Ἐπισκοπιᾶ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι. ὃν δὴ κατανενοηκῶς Ἰουστινιανὸς βασι- 10 λεὸς ταῖς τῶν πολεμίων ἐπιδρομαῖς ὑποκείμενον, ἐπιπλείστον δὲ, ὡς οὐδαμῆ ὀχυρώματος ὄντος, ἀφύλακτα παντάπασιν ὄντα τὰ ἐκείνη χωρία, φρουρίον ἐνταῦθα ἐδείματο· οὗ δὲ τοὺς πύργους
H 42² πεποιήται οὐκ ἤπερ εἰώθει, ἀλλὰ τρόπῳ τοιῷδε. προὔχει τις ἐκ τοῦ περιβόλου οἰκοδομία, στενωπάτη μὲν κατ' ἀρχὰς οὖσα, τε- 15 λευτάσσα δὲ ἐς εὐρος μέγα· ἐφ' οὗ δὲ ἕκαστος ἐξείργασται πύργος. ταύτη τε τοῖς πολεμοῖς ἄγχιστά πη τοῦ τείχους ἵνα ἀμή-
P 86 χανά ἐστιν, ἐπεὶ τῶν πύργων κατὰ μέσον γενόμενοι ἐν ἀμφιβόλῳ κατὰ κορυφῆν πρὸς τῶν ἐκείνη φρουρῶν ῥῆστα βαλλόμενοι διαφθείρονται. τὰς τε πύλας ἐνταῦθα οὐ κατὰ τὰ ξυνευθισμένα τῶν 20 πύργων μεταξὺ ἔθεντο, ἀλλ' ἐκ πλαγίας κατὰ τὸ ἐν στενωπῷ προὔχον τοῦ τείχους, οὐχ ὀρωμένης τοῖς πολεμοῖς, ἀλλ' ὀπισθεν διαλανθανούσας. ἐνταῦθα Θεόδωρος βασιλεῖ τὴν ὑπουργίαν παρέσχετο, Σιλεντιάριος τὴν ἀρχὴν, συνετὸς μάλιστα. τοῦτο μὲν ὄν τὸ

3. Ἀθύρας] ἰθύρας Tolos.

interibant. At nunc Iustinianus Aug. ponte in altissimos arcus educto concinna lapidum selectorum structura, tutum illac transitum dedit.

Ultra Rhegium urbs est Athyra: cuius incolae siti gravissima, qua urgeri ipsos compererat, levavit, extractis ibi cisternis, in quibus aquae maior copia quam postularet necessitas asservaretur et opportune civibus praeberetur. Murorum etiam ruinas instauravit.

Post Athyram locus est, quem Episcopia vocant indigenae. Hunc imp. Iustinianus hostium incursionibus expositum animadvertens, tractumque illum nusquam munitum ac prorsus indefensum patere, castellum ibi condidit, cuius turres hoc modo, non solito, extractae sunt. Ex muro fabrica promiret, angustissima illa quidem initio, sed in amplam desinens latitudinem: eiusmodi proiecturae unaquaeque est turris imposita. Quo fit ut hostes propius ad muros accedere nequeant: quippe inter turres hinc inde defensorum telis facillime ex edito confixi cadunt. Nec portae consuetum locum obtinent inter turres: sed oblique sunt positae ad angustas illas eminentias muri, aversaeque ab hostium oculis pone latent. In his imperatori navavit operam Theodorus Silentiarius, singulari vir intelligentia. Ita quidem locus ille est

ἔρουμα τῆδε πεποῖηται. ἐπὶ τείχῃ δὲ τὰ μακρὰ ἐνθένδε ἰόντας ὀλίγα ὑπειπεῖν ἄξιον.

9'. Ἡ θάλασσα ἐξ ὠκεανοῦ καὶ Ἰσπανίας γῆν τὴν Εὐρω- B
 παίαν ἀριστερᾶ ποιουμένη μέχρι μὲν ἐς Θράκην κατὰ ταῦτα χωρεῖ V 452
 5 πρὸς ἀνίσχοντά που τὸν ἥλιον, ἐνθεν δὲ σχιζομένη πῆ μὲν ἐπὶ
 τὴν ἑῶαν στέλλεται μοῖραν, πῆ δὲ κατὰ βραχὺ ἐγκυρσία γεγενη-
 μένη τὸν Εὐξείνον καλούμενον ἀποτελεῖ πόντον. ἐς Βυζάντιον δὲ
 ἀφικομένη ὡσπερ ἐπὶ νύσσης τινὸς καμπὴν ποιεῖται ἀμφὶ τὰ
 10 πρὸς ἑὼ τῆς πόλεως, πλαγία τε πολλῶ μᾶλλον ἔτι γινομένη ἐν
 πορθμῷ ἵεται, ἰσθμὸν τῆς Θράκης τὰ τε πρόσω καὶ ὀπίσω, ὡς
 τὸ εἰκὸς, ἐργαζομένη. οὐχ ὅτι ἐς ἐκρούς ἐνταῦθα ἡ θάλασσα C
 μερίζεται δύο, ἥπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἰσθμοῖς εἶωθεν, ἀλλὰ περι-
 στρεφομένη τε θανμασίως ὡς καὶ περιβαλλομένη ἐκατέρωθεν
 Θράκην τε τὴν ἄλλην καὶ διαφερόντως τὰ ἐπὶ Βυζαντίου προά-
 15 στεια πάντα. οἰκοδομοῦνται δὲ καὶ περιστέλλουσιν οἱ ταύτῃ ἄν-
 θρωποι τὰ προάστεια οὐχ ὅσον ἐς χρεῖαν, ἀλλ' ἐς ὕβριν τε καὶ
 τρυφήν ὄρον οὐκ ἔχουσαν, καὶ ὅσα ἄλλα πλοῦτου ἐξουσία ἐς τοὺς
 ἀνθρώπους ἰοῦσα ποιεῖ. ἐπιπλά τε κατατίθενται ἐνταῦθα πολλὰ
 20 καταθεῖν τινὰς τῶν πολεμίων γῆν τὴν Ῥωμαίων ἐξαπιναιῶς ξυνε-
 νεχθεῖν, οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις χωρίοις προστρίβεισθαι τὴν ζη-
 μίαν ἐνταῦθα ξυμβαίνει, ἀλλὰ κυκοῖς ἄγαν τῶς ἀνηκέστοις βα- D
 ρύνεσθαι τὰ ἐκείῃ χωρία. ὁ δὲ ἀναστέλλειν Ἀναστάσιος βασι-
 λεὺς διὰ σπονδῆς ἔχων ἐν χώροις οὐχ ἦσσαν ἢ τεσσαράκοντα ση-
 25 μείους τοῦ Βυζαντίου διέχουσι μακρὰ οἰκοδομησάμενος τείχῃ,

communitus: hinc vero priusquam accedamus ad muros longos, pauca prae-
 fari convenit.

9. Mare ab oceano Hispaniaque sese insinuans, Europam seponit ad
 laevam, et orientem aequaliter petit, donec Thraciam attingit. Hinc se ita
 findit, ut pars ad ortum pergat, pars obliquo sensim meatu pontum efficiat
 Euxinum. Ut Byzantium pervenit, ad exortivum urbis latus, tanquam ad
 metam, cursum flectit: tum se multo magis obliquans prorurit in sinum,
 et, quod consequens est, ex Thraciae parte, quam a fronte et tergo inter-
 cipit, Isthmum facit; non quod ibi mare, sicuti ad isthmus caeteros assolet,
 in recessus geminos divisum hinc inde sit, sed quia mirabili flexione cum re-
 liquam Thraciam utrinque amplectitur, tum vero maxime suburbanum agrum
 omnem Byzantii. Hunc aedificiis cives occupant decorantque, non solum ad
 vitae usus, sed ad luxum etiam insolentem deliciasque immodicas, et ad omnem
 licentiam, quam affert mortalibus opulentia. Multam ibi suppellectilem repo-
 nunt; multa singulari arte elaborata asservant. Haec autem loca non minus
 detrimenti quam caetera ex hostium repentinis in Rom. imperium incurioni-
 bus accipiebant: quin et omnium pessimo vastabantur. Malum avertere sa-
 tagens imp. Anastasius, quadragesimo ab urbe lapide longos muros aedifica-

ἄμφω τῆς θαλάσσης τὰς ἀκτὰς ἔκρυψεν, οὗ δὴ ἀλλήλαια διεστή-
 κασιν ὁδῶ ἡμέραιν δυεῖν μάλιστα· ταύτη τε ἅπαντα ἐν τῷ ἔχρῳ
 καθεστάναι τὰ ἐντὸς ᾤετο. ἦν δὲ ἄρα μειζόνων τοῦτο συμφορῶν
 αἴτιον. οὔτε γὰρ οἶόν τε ἦν οἰκοδομίαν τοσαύτην τὸ μέγεθος ἢ
 P 87 ἐς τὸ ἀσφαλὲς ἔξειργάσθαι, ἢ φρουρεῖσθαι ζῆν τῷ ἀκριβεῖ. ἐπει-5
 δὴν τε μοῖρα τιτὶ τούτων δὴ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐπισκῆψαιεν οἱ
 πολέμιοι, καὶ τοὺς φρουροὺς ἅπαντας ὑποχειρίους ἐποιούντο σθ-
 δονί πόνῳ, τοῖς τε ἄλλοις ἐπιπάτοντες ἀπροσδόκητοι κακὰ εὐκ
 εὐδιήγητα ἔξειργάζοντο.

Ἀλλὰ βασιλεὺς τὰ τε πεπονθότα τούτων δὴ ἀνοικοδομησά-10
 μενος τῶν τειχῶν, τὰ τε σφαλερὰ ἐπὶ τὸ ἔχρῳτάτον κρατυνάμε-
 νος τῶν φρουρῶν ἕνεκα, προσεπετεχνήσατο τάδε. τὰς μὲν ἐξό-
 δους, αἵπερ ἐκ πύργου ἐκάστων ἐς τοὺς αὐτοῦ ἐχομένους ἐξάγου-
 σιν, ἐφράξατο πάσας. ἕνοδον δὲ καθ' ἕκαστον ἐκ τοῦ ἐδάφους
 B ἔντοσθεν ἐτεκτῆνατο μίαν· ἦνπερ ἐπὶ καιροῦ καθειρογούντες οἱ 15
 ταύτη φρουροὶ τοὺς πολεμίους περιφρονοῦσι τοῦ περιβόλου ἐντὸς
 γενομένους· ἐπεὶ πύργος ἐς ἀσφάλειαν ἕκαστος αὐτὸς κατὰ μόναν
 τοῖς φρουροῖς ἀπόρη. καὶ τούτων δὴ τῶν τειχῶν ἐντὸς τὰ ἐς
 ἀσφάλειαν ἐνδελεχέστατα διεπράξατο, τὰ τε ἄλλα πεποιημένος
 ἦν μοι ἔναγχος εἶρηται καὶ πόλειως Σηλυβρίας ἀναγεωσάμενος 20
 ὅσα πεπονθότα τοῦ περιβόλου ἐτύγγαεν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μα-
 κρῶν τειχῶν ταῦτα Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ εἴργασται.

Ἡράκλεια δὲ ἢ πόλις ἦδε, ἢ παραλία, ἢ ἐν γειτόνων, ἢ
 Πέρινθος (ἢ πάλαι μὲν τὰ πρωτεῖα τῆς Εὐρώπης ἐδίδοσαν, νῦν
 δὲ δὴ μετὰ γε Κωνσταντινούπολιν τὰ δευτερεῖα παρέχονται) δι-25

vit, quibus gemina iunxit maris littora, ubi inter se bidui fere distant. Quo
 facto, quaecumque cis muros erant, ea se in tuto collocasse existimabat.
 Verum hinc maiora incommoda nascebantur. Neque enim fieri poterat ut
 opus adeo spatiosum vel satis haberet firmitatis, vel diligenter custodiretur.
 Certe hostes, quaecumque muros longos invaderent, omnes partis illius custo-
 des opprimebant nullo negotio, caeterosque ex improviso adorti, calamita-
 tem inferebant, quantum nemo verbis facile exponat.

At imperator noster, cum horum ruinas murorum reparasset, et partes
 caducas defensorum causa firmasset optime, hoc adiecit inventam artiam.
 Omnes cuiusque turris ad turres vicinas exitus obstruxit, et intra singulas
 unum a solo ascensum fecit; quem in tempore obdentes propugnatores ho-
 stem, muros licet transgressum, rident, quoniam suis quaeque custodiis
 turris sufficit. Intra murorum ambitum perfectam peperit securitatem, non
 solum factis quae modo retuli, sed restauratis etiam ruinis moenium urbis
 Selybriae. Haec Iustinianus Aug. egit ad muros longos.

Urbs vero Heraclea, maritima illa ac vicina, alioque nomine Perinthus
 dicta, quae olim locum in Europa principem tenuit, nunc uni cedit Constan-

ψῶσά τε καὶ λλαν ἀρχμῶσα ξναγχος ἔκειτο, οὐχ ὅτι ἄνδρος ἢ C
 ἀμφ' αὐτὴν χώρα οὐδὲ ὅτι ἀπημέλητο ταῦτα τοῖς ἐκ παλαιοῦ δει- H 43
 μαμένοις τὴν πόλιν, ἐπεὶ καὶ κατάρρτος Εὐρώπη ταῖς κρήναις,
 καὶ ποιῆσθαι τοῖς πάλαι ἀνθρώποις ὄχετους ἔμελεν, ἀλλὰ τὰ ξυν-
 5 εἰδισμένα ποιῶν ὁ χρόνος τῇ πόλει τὴν ὄχεταγωγίαν ἀήρησεν,
 ἢ καταγεγρακκυῖαν τὴν οἰκοδομίαν ὑπεριδῶν, ἢ τῷ μὴ ἐπιμελεῖ- V 453
 σθαι τοὺς Ἡρακλεώτας αὐτῆς ἐπὶ τὴν φθορὰν ποδηγούμενος.
 ὄλλου τε ἀοίκητος διὰ τοῦτο Ἡράκλεια ἐλλείπετο εἶναι. ταῦτο
 δὲ τοῦτο καὶ τὰ ἐκείνη βασιλεια ὁ χρόνος ἐποιεῖ ἀξιώματα ἐπιει-
 10 κῶς ὄντα. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς οὐ παρέργως, ἀλλὰ βασιλι-
 κῶς μάλιστα, τὴν πόλιν ἰδὼν, ὕδασι τε αὐτὴν ποτίμοις καὶ διει- D
 δέσι ἐπέκλυσε, καὶ τῶν βασιλείων ἀποστρεῖσθαι τοῦ ἀξιώματος
 ὡς ἥκιστα συνεχώρησεν, ἀνοικοδομησάμενος ἅπαντα.

Ἡρακλείας δὲ ἄποθεν ἡμέρας ὁδὸν χωρὶον ἐπιθαλασσιδίον
 15 ἦν, Ῥαιδεστός ὄνομα, παρὰ πλοῦ μὲν ἐφ' Ἐλλησπόντου καλῶς
 κείμενον, εὐλίμενον δὲ καὶ τῇ κατὰ θάλασσαν ἐργασίᾳ ἐπιτηδείως
 ἔχον τοῖς ἐμπορίᾳ ναυτιλλομένοις καταίρειν τε καὶ ἀποφορτίζεσθαι
 προσηνῶς μάλιστα, καὶ αὖ πάλιν ἀνάγεσθαι οὐδενὶ πόνῳ ἐμπλη-
 σαμένους τοῦ γόμου τὰ πλοῖα· βαρβάρους δὲ ἀποκείμενον κατα-
 20 θέουσιν, ἂν οὕτω τύχοι, ἔξαπινάλως τὰ ἐκείνη χωρία, τῷ μήτε
 ἀποτετριγκωμένον μήτε τῇ φύσει δυσπρόσοδον εἶναι. ὥστε καὶ
 τοῖς ἐμπόροις δέει τοῦ κινδύνου ὑπεροφθὲν ἐν δλιγωρίᾳ ἐγένετο. P 88
 νῦν δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς οὐχ ὅσον τῷ χωρίῳ τὴν ἀσφάλειαν
 προσεποίησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς περιοίκους ἐαώσατο πάντας. ἐπὶ

17. ἀποφορτίζεσθαι] ἀμφοτερίζεσθαι Tolo.

tinopoli, haud ita pridem siticulosa aridaque iacebat; non quod circumiectus
 ager siccus sit, aut prisci urbis conditores aquam providere neglexerint: cum
 et fontibus Europa benignissime rigetur, et aquaeductum extruendum cura-
 rint veteres: sed aevum solita malignitate illum urbi corruperat, seu vetusti
 contemptu operis, seu Heracleotarum incuria ad ipsum perdendum duoceretur.
 Quae causa fuit cur brevi incolae Heracleam vacuum liquerint. Eodem ve-
 tustas redegerat palatium perquam splendidum illius urbis: quam cum imp.
 Iustinianus visisset, non perfunctoria levitate, sed plane regia liberalitate
 inductus, aquis dulcibus limpidsque illam inundavit, nec passus est carere
 honore palatii: quippe totum refecit.

Rhaedestus erat locus maritimus, diei unius itinere procal Heraclea,
 commodo ad Hellespontum enavigandum situ, portu facili et ad maritimum
 commercium opportuno: ita ut institutores eo naves placidissime appellere
 et exonerare, rursus easdem mercibus onustas facillime possent solvere. Ve-
 rum si contingeret ut repente barbari se in agros eicerent, eorum incuria
 patet, cum nec munimenta, nec difficiles natura aditus haberet.
 Quare institutores locum illum spernebant, contemptum pariente metu periculi.
 Iam vero Iustinianus Aug. cum ipsum muniit, tum vicinis omnibus salutem

Ῥαιδεστοῦ γὰρ ἀνέστησε πόλιν, τείχει μὲν ἑρμυγῆν, μεγέθει δὲ διαφερόντως ὑπέρογκον. οὐδ' ὅτ' βαρβάρων σφίσιον ἐγκειμένων οἱ πλησιόχωροι ἅπαντες εἰς καιρὸν καταφεύγοντες σὺν τοῖς χρήμασι διασωζονται.

- B** ἰ. Τὰ μὲν σὺν ἐπὶ Ῥαιδεστοῦ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ταύτης⁵ πη ἔσχεν. ὄσα δὲ αὐτῷ ἀμφὶ Χερρονήσῳ διακεπόνηται, ἐρῶν ἔρχομαι. προβέβληται μὲν πάσης ἢ Χερρόνησος τῆς κατ' αὐτὴν Θράκης. ἐπιμβαινουσα γὰρ τῇ θαλάσῃ καὶ ὡσπερ ἔχομένη τοῦ πρόσω, δόκησιν παρέχεται ὅτι δὴ ἐπὶ τὴν Ἀσίαν χωρεῖ. ἀκτὴ δὲ αὐτῆς ἀμφὶ πόλιν Ἐλαιούντα προῦχουσα μία, σχίζει τε εἰς δύο 10 τὴν θάλασσαν μοίρας, καὶ αὐτῇ τῷ ῥοθίῳ ἀποτεινομένη τῆς ἄλλης ἠπείρου, καὶ προσιούσῃ ἐπίπροσθεν τῇ θαλάσῃ ὑποχωρούσα, τὸν Μέλανα καλούμενον ποιεῖ κόλπον. νῆσος δὲ τὸ λοιπὸν ὄλλου
- C** δέοντος γίνεται, ὄνομα τῷ ποιουμένῳ προσῆκον κτωμένη. Χερρόνησος γὰρ, ὡς τὸ εἶδος, ὀνομάζεται, ἰσθμῷ διειργασμένη βρα- 15 χεῖ, μὴ νῆσος παντάπασιν εἶναι. κατὰ τοῦτον οἱ πύλαι ἄνθρωποι τὸν ἰσθμὸν παρέργως τε καὶ λίαν ἀπημελημένως ἐδείμαντο διατείχισμα κλίμακι ἁλωτόν. κῆπον γὰρ πού τινα εἰκῆ κείμενον αἵμασιῦ περιβάλλειν οἴμενοι, ἰσχυρὸν τε αὐτὸ καὶ ὄλλου τῆς γῆς ὑπερανειστηκὸς ἐξεργάσαντο. πρὸς δὲ καὶ τὴν ἑκατέρωθεν τοῦ 20 ἰσθμοῦ θάλασσαν προβόλους τεκτηνόμενοι βραχεῖς τε καὶ φαύλους, ὡσπερ καλεῖν νενομίκασι μῶλους, τὴν μεταξὺ χώραν τοῦ τε ῥοθίου καὶ τοῦ περιβάλλου ἐφράξαντο, οὐ ταύτη τοὺς ἐπιβου-
- D** λέουσοντας ἀπωσόμενοι, ἀλλ' ἐπὶ τὰς εἰσόδους παρακαλέοντες*

23. περιβόλου] προβόλου Τολος.

dedit. Urbem enim Rhaedesti condidit, moenibus validam, magnitudineque insignem: quo vicinia omnes, imminentibus barbaris, recipientes se tempestive, vitam cum pecuniis servant.

10. Sic Rhaedesti se habuere Iustiniani Aug. coepta: ad illa nunc venio, quae idem apud Cherronesum peregit. Cherronesus totam illam Thraciae partem, cui respondet, praetegit. In mare prominet, ac tanquam si cum ora ulteriore coniuncta esset, sic in Asiam videtur evadere. In littore, circa urbem Elaeentem, promontorium habet, quo mare bifariam finditur: ipsaque fluente avulsa a reliqua continente ac progredienti mari cedens, sinum efficit, quem Melanem seu nigrum vocant. Parum abest quia fiat insula: unde et nomen consentaneum nacta est: siquidem Cherronesus merito dicitur, angusta dirempta isthmo, ne insula omnino sit. In hoc isthmo veteres murum negligenter extruxerant, scalis superabilem. Perinde enim tenuem humilemque fecerant, quasi hortum, alicubi temere positum, maceria cingerent. Ad utrumque isthmi latus, aggeres, quos appellant moles, in mari excitaverant parvum admodum et contemnendos: ac spatium, quod murum inter undasque intererat, ita sepserant, ut non tam prohibitori vim oppugnantium, quam ad paratos aditus invitaturi viderentur: adeo ridiculum

οὕτω δὴ ἐκαταφρόνητον αὐτὸ ἐξεργάσαντο, καὶ τοῖς ἀποπειρα-
 σομένοις ἐδύλωτον. ἠγούμενοι δέ τι τοῖς πολεμίοις ἄμαχον πε-
 ποιῆσθαι δυχρῶμα, τούτου δὴ περιβόλου τὰ ἐντὸς ἔπιπτα φυλα-
 κῆς οὐδεμιᾷς ἀξιούσιν ἔγνωσαν, ἐπεὶ οὔτε φρούριον οὔτε ἄλλο τι
 5 ἔργημα ἐπὶ Χερρονήσου ξυνέβαινεν εἶναι, καίπερ ὀλίγου δέοντος ἐς
 τριῶν κατατεινούσης ὁδὸν ἡμερῶν. ἔναγχος γοῦν ἀμέλει οἱ πολέ-
 μοι καταθέντες τὰ ἐπὶ τῆς Θράκης χωρίῳ ἐγκεχειρίκασιν μὲν ὡς
 ἀποπειρασόμενοι τῆς κατὰ ἡῖονα εἰσόδου, δεδιζόμενοι δὲ τοῦς
 ταύτῃ φρουροῦς ἐσπεπηθήκασιν ὡσπερ τι ἄθυρμα παλζοντες, ἐν- P 89
 10 τὸς τε τοῦ περιβόλου γεγένηται οἰδενὶ πόνῳ.

Πολλὰ τοίνυν ἀμφὶ τῶν κατηκόων τῆ σωτηρία διασκοπού-
 μενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐποίησεν τάδε. πρῶτον μὲν αὐτῷ ἐξί- V 454
 τηλον τὸ παλαιὸν γεγένηται τεῖχος, οὐδὲ ὅσον ἔχρους οἱ ἀπολείμ-
 μένου τινός. ἕτερον δὲ αὐτίκα ἐπὶ τῆς αὐτῆς χώρας ἀνέστη, ὅπερ
 15 ἐπιεικῶς εὐρυνόμενον ἕρῳ ἀνέχει. ὑπεράνω τε τῶν ἐπάλξεων
 ἀνειλημμένη θάλος ἐν στοᾷς τρόπῳ ὄροφον ποιεῖται, καλύπτουσα
 τοῦς τοῦ περιβόλου ἀμνομένους. ἄλλοι τε τῷ θόλῳ προμαχῶνες
 ἐγκείμενοι διπλασιάζουσι τοῖς τῆδε τειχομαχοῦσι τὸν πόλεμον.
 ἔπειτα δὲ ἀμφοτέρωθι ἐς τοῦ περιβόλου τὰ πέρυτα πρὸς αὐταῖς H 44
 20 που τῆς θαλάσσης ταῖς ῥαχίαις μάλιστα, προβόλους πεποιήται,
 οὗς μάλους καλοῦσιν, ἐπιπλεῖστον μὲν τοῦ ῥοθίου διήκοντας, τῷ
 δὲ τείχει ξυναπτομένους, ἕρῳ δὲ πέρα τῷ ἑρμάτι ἐναμίλλους
 ὄντας. ἀλλὰ καὶ τὴν τάφρον τοῦ περιβόλου ἔκτοσθεν οὔσαν πε-
 ρικαθάρας τε καὶ κατορύξας ἐνδελεχέστατα μέγα τι αὐτῇ ἕρῳς
 25 τε καὶ βάθους ἐντίθεται χρῆμα. καὶ μὴν καὶ στρατιωτῶν κατα-
 λόγους ἐν τούτοις ἰδρύσατο τοῖς μακροῖς τείχεσι πᾶσι βαρβάρους

opus erat ac superabile tentaturis. Nihilominus rati inexpugnabile hostibus propugnaculum id quoddam esse, quidquid intra muros erat, patere sinebant: quippe in Cherroneso nec castellum, nec alia quaequam extabat munitio: quamvis tridui fere in longitudinem pateat. Certe non diu est, cum hostes Thraciam incursantes ad littus tentarunt aditum; mox territissimos custodibus, quasi ludibundi insituerunt, ac labore nullo intra muri ambitum progressi sunt.

Quare Iustinianus Aug. animo in subditorum salutem intento, rationem hanc iniiit. Principio murum veterem ita diruit, ut nullum eius vestigium superesset. Subinde alterum inibi struxit, latitudine altitudineque praestantem. Supra pinnae eductus fornix concameratam porticum efficit, ac muri defensores tegit. Alter pinnae ordo fornici superpositus, dimicationem duplicat oppugnatoribus. Deinde in utraque muri extremitate, ubi mare illiditur, ac reciprocando subsidit, aggeres sive moles, ut appellant, molitus est; qui in aequor longe procurrun, et muro continentes, de altitudine cum ipso certant. Exteriores eiusdem fossam purgavit, plurimaeque humo egesta, latiore multo fecit et altiore. Praeterea militares numeros in his longis

ἀντιτάξασθαι ἱκανὸς ὄντας, ἦν τι τῆς Χερρονήσου ἀποπειρῶνται. οὕτω δὲ ταῦτα ἐν τῷ βεβαιῷ τῆς ἀσφαλείας καταστησάμενος καὶ τοῖς ἔνδον οὐδέν τι ἤσσον δυχρώματα προσεποίησεν. ὥστε εἰ τοῖς μακροῖς τείχεσιν (ἀπέστω δὲ τοῦ λόγου) παθεῖν τι ξυμβαίη, οὐδέν
C τι ἤσσον Χερρονησιώτας ἐν ἀσφαλεῖ εἶναι. πόλιν τε γὰρ Ἀφρο-5
 δισιάδα ἐρύματι ἐχυρωτάτῳ περιεβύλλετο, ἀτειχιστον ἐκ τοῦ ἐπι-
 πλείστον τὰ πρότερα οὖσαν, καὶ Κίβειρον πόλιν, ἐπ' ἐδάφους κει-
 μένην, τειχίηρ πεπονημένος ξυνώκισεν· ἔνθα δὴ καὶ βαλανεῖα καὶ
 ξενῶνας ᾠκοδομήσατο, οἰκία τε παμπληθῆ καὶ ὄσα ἄλλα πέφυκεν
 ἐπιφανῆ ἐνδείκνυσθαι πόλιν. ἀλλὰ καὶ τὴν Καλλιπολιν καλονμέ-10
 νην βεβαιύταται ἐτειχίσαιτο, ἐλπιδι τῶν μακρῶν τειχῶν ἀτειχιστον
 ἀπολελειμμένην τοῖς πρόσθεν ἀνθρώποις. οὗ δὴ καὶ σιτιῶνάς τε
 καὶ οἰνῶνας ἐδείματο δαπάνῃ τῇ πάσῃ τῶν ἐπὶ Χερρονήσου στρα-
 τωτῶν ἱκανῶς ἔχοντας.

Ἔστι δὲ τις Ἀβύδου κατασκευῆ πόλις ἀρχαία, Σησιτὸς ὄνο-15
 μα, καὶ αὐτὴ τὰ πρότερα παρέργως κειμένη, δυχρώμα τε οὐδέν
D ἔχουσα. λόφος δὲ αὐτῇ τις ἰσχυρῶς ἀπότομος ἐνανέστηκεν· ἵνα
 δὴ φρούριον ἐδείματο ἀπρόσβατον ὄλωσ, ἐλεῖν τε, εἴ τις ἐγγχειροίη,
 ἀμήχανον. Σησιτοῦ δὲ οὐ μακρὰν ἀποθεν τὴν Ἐλαιούντα ξυμ-
 βαίνει εἶναι. πέτρα τε τῆς θαλάσσης ἀπορραγεῖσα ἐνταῦθα ἀνέ-20
 χει, ἄκραν οὐρανομήκη ἔξαιρουσα τειχίηρ φύσιν. φρούριον οὖν
 καὶ τῆδε ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐδείματο, δυσπάρειτόν τε καὶ τοῖς προσι-
 οῦσι παντελῶς ἄμαχον. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν Θεσκιῷ φρούριον ἐπὶ θάτερα
 τοῦ μακροῦ τείχους ἰδρύσατο, περιβόλῳ κρατυνάμενος ἐχυρῷ μά-

muris locavit, barbaris omnibus arcendis pares, si qua Cherronesi pars tentaretur. His ita firmatis atque in tuto positis, nihilo minori cura interiora communiit; ut si quid sinistri (absit verbo malum omen) longis muris acciderit, haud minus securi sint Cherronesiotae. Urbem enim Aphrodisiadem, undique fere nudam, moenibus firmisissimis cinxit. Urbi Ciberi, quae everna facebat, muros atque incolas dedit, ibique balneas, xenodochia, aedes quamplurimas, quidquid demum splendorem civitatis probare solet, aedificavit. Sed et moenia validissima circumdedit Callipoli, quam veteres tali praesidio carere siverant, longis muris confisi. In eadem urbe horrea cellasque vinarias extruxit, quae militibus, quotquot agerent in Cherroneso, alendis sufficerent.

Contra Abydum est Sestus, urbs antiqua, et ipsa prius neglecta atque immunita: cui collis imminet admodum praeceps. Castellum hic posuit inaccessum, et invadere volentibus inexpugnabile. Sesto haud multum abeat Elaeus, ubi rupes mari avulsa eminet, in caelum verticem tollens, natura munitum. Ibi quoque castellum imp. noster condidit, aditu difficillimum, supraque vires subeuntium positum. Ad latus alterum longi muri, castellum

λιστα· ταύτη τε τοῖς Χερρονησιώταις τὴν ἀσφάλειαν πανταχόθεν αὐτὸς προσεποίησε.

ια'. Μετὰ δὲ Χερρόνησον Αἴνος οἰκεῖται πόλις, ἐπὶ τοῦ P 90
οἰκιστοῦ τῆς προσηγορίας ὀνομασμένη. Αἰνείας γὰρ ἦν, ὡσπερ
5 λέγουσιν, ὁ τοῦ Ἀγχιόου. ταύτης ὁ περίβολος εὐάλωτός τε ἦν
τῷ χθαμαλὸν εἶναι· οὐδὲ ὅσον γὰρ ἐς τὸ ἀναγκαῖον ἀνεῖχεν ἕψος·
καὶ ἀναπεπταμένην τινὰ εἴσοδον κατὰ τῆς θαλάσσης τὸ γειτόνημα
εἶχεν, ἀμηγέπη ἐπιμαύοντος αὐτοῦ τοῦ ῥοθίου. ἀλλὰ βασιλεὺς
Τουστινιανὸς ἀνέστησε μὲν αὐτὸν ἐς ἕψος, μὴ ὅτι ἀλῶναι, ἀλλὰ
10 καὶ ἀποπειρᾶσθαι ἀμήχανον. ἐπιξαυγῶν δὲ καὶ πανταχόσε
φραξάμενος ἀνάλωτον Αἴνον παντάπασι κατεστήσατο. καὶ ταύτη
μὲν ἡ πόλις ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐγεγόνει· ἔμεινε δὲ τοῖς βαρβάροις ἡ B
χώρη καταθεῖν εὐπετής· ἐπεὶ Ῥοδόπη ὀχυρωμάτων ἐκ παλαιῶν
ὑπεσπάνιζεν. ἦν δὲ τις κώμη ἐν τῇ μεσογείᾳ Βέλλουρος ὄνομα,
15 πλούτου μὲν δυνάμει καὶ πολυανθρωπία ἴσα καὶ πόλις, τῷ μέντοι
τειχίῃσιν οὐδαμῇ εἶναι ληξιμένοις διηκεῖς ἐπαρκοῦσα βαρβάροις,
ἀγροῖς τε τοῖς ἀμφ' αὐτὴν κειμένοις πολλοῖς γε οὕσι ταῦτ' οὐκ ἀ-
σχουσα. καὶ αὐτὴν δὲ ὁ βασιλεὺς οὕτως πολλῶν τε καὶ ὑποτειχί-
ζει, καὶ αὐτοῦ ἐπιξίαν τίθεται εἶναι. καὶ μὴν καὶ ἄλλων τῶν ἐπὶ
20 Ῥοδόπης πόλειων ὅσα δὴ ἐνδεῖν ἢ καταπεπὸνηκέναι ξυνηνέχθη τῷ V 455
χρόνῳ σπουδῇ πάσῃ ἀνέστησεν. ἐν αἷς Τραιανόπολις τε καὶ C
Μαξιμιανούπολις εἰσιν, ὥνπερ ἐπηνώρθωσε τὰ ἐν τοῖς προβόλοις
σαθρὰ γεγονότα. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε κεποιήται.

Ἀναστασιούπολις δὲ ἡ τῆδε οὕσα τειχίῃσιν μὲν καὶ πρότερον.

16. ληξιμένοις] διεξιμένοις Τολος.

moenibus validissimum Thesi statuit, itaque Cherronesi incolas ab omni parte securos praestitit.

11. Ultra Cherronesum urbs Aenus incolitur, nomen nacta ab Aenea conditore, ut perhibent, Anchisae filio. Eius moenia, cum humilliora essent, occupari facile poterant: nec solum deerat necessaria altitudo, sed apertum etiam habebant aditum, qua mari vicina erant, cuius fluctibus leviter stringebantur. Illa Iustinianus Aug. tam alte eduxit, ut tentari iam nequeant, nedum capi. Eodem a mari paulum seductis et undique munitis, Aenum plane inexpugnabilem reddidit. Urbis quidem securitati sic provisum erat; sed agros barbari incursare facile poterant, cum ab antiquo munitiones in Rhodope rarae essent. Pagus erat mediterraneus Bellurus, divitiis hominumque frequentia aequalis urbi: is quia moenibus carebat, praeda semper dabat barbaros, et cum agris circumiacentibus plurimis eandem fortunam subibat. Hic urbem facit imperator noster, locum moenibus cingit ornatque, ut ipsius munificentiam decet. Quidquid caeteris Rhodopes urbibus deerat, vel aeo fatiscebat, omni studio aedificavit. In his sunt Traianopolis ac Maximianopolis, quarum muros, ubi corrupti erant, refecit. Haec ibi.

In eodem tracta Anastasiopolis, moenibus quidem erat circumdata, sed

ἦν, ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ κειμένη ἀφύλακτον εἶχε τὴν ταύτην ἡίδα. τὰ πλοῖα πολλάκις ἀμέλει ἐνταῦθα καταίροντα ὑποχείρια βαρβάρους Οὐννοὶς ἔξαπινάως γεγένηται· ὥστε καὶ τὰς νήσους ἐνθέρνδε τὰς τῇ χώρᾳ ἐπικειμένας ἠνώχλησαν. Ἰουστινιανὸς δὲ βασιλεὺς **D** διατειχίσματι τὴν παραλίαν περιβάλων ὄλην, ταῖς τε ναυσὶ καὶ τοῖς νησιώταις τὴν ἀσφάλειαν ἀνεσώσατο. ἀλλὰ καὶ τὸν τοῦ ὕδατος ὀχετὸν ἐκ τῶν ὄρων, ᾧ ταύτη ἀνέχει, μέχρι ἐς τὴν πύλιν ὑπέρογκον ἀνέστησεν ἕψος. ἔστι δὲ τις ἐν Ῥοδόπῃ πόλις ἀρχαία, Τόπερος ὄνομα, ἣ ποταμοῦ μὲν ρεῖθρα περιβάλλεται ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον, λόφον δὲ αὐτῇ ἐπανεστηκότα ὄρθιον εἶχεν. ἐφ' οὗ δὴ οὐδ' οὐ πολλῶ ἔμπροσθεν Σκλαβηνοῖς βαρβάροις ἔάλω. ἀλλὰ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς μέγα τῷ περιβόλῳ ἕψος ἐντέθεικεν· ὥστε ὑπεραίρει τοσοῦτω τὸν λόφον, ὅσω δὲ αὐτοῦ καταδέεστερος τὰ πρότερα **P 91** ἦν. καὶ στοᾶν μὲν ἐπανέστησεν ἐν Θολωτῷ τείχει, ὅθεν δὴ τοῖς τειχομαχοῦσιν οἱ τῆς πόλεως ἀμυνόμενοι ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς διαμάχονται, τῶν δὲ πύργων ἕκαστον φρούριον ἐρυμνὸν ἐσκευάσατο εἶναι. ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τοῦ περιβόλου μέχρι ἐς τὸν ποταμὸν διατειχίσματι περιβαλὼν ἐκρατύνατό. ταῦτα μὲν Ἰουστινιανῷ βασιλεὶ τῆδε πεποίηται.

Καὶ ὅσα δὲ αὐτῷ ὀχυρώματα εἰργασται ἀμφὶ τε τὴν ἄλλην **Θ** Θράκην καὶ τὴν νῦν καλουμένην Αἰμίμοντον, ἐγὼ δηλώσω. πρῶτα μὲν Φιλίππουπόλεως τε καὶ Πλωτινοπόλεως τὰ τε ἐνδόντια καὶ **H 45** καταπεπονηκότα σπουδῇ τῇ πάσῃ ᾠκοδομήσατο· ἐπεὶ αὐτὰς ἐπιμαχωτάτας ξυνέβαινεν εἶναι, καίπερ ἔθνεσι γειτονούσας βαρβάρων πολλοῖς. καὶ φρούρια δὲ ἀνάριθμα ἐπὶ Θράκης ἰδρύσατο πάσης, **25** δι' ὧν τὴν χώραν, ὑποκειμένην τὰ πρότερα ταῖς τῶν πολεμίων

marī apposita littus habebat immunitum. Quocirca saepe contigerat ut Hunni barbari, captis repente navibus, quae illuc appulsae fuerant, negotium insulis circumiectis facerent. Verum Iustinianus Aug. ora omni maritima muro circummuaita, navigiis et insularibus securitatem restituit: praecaltum etiam aquaeductum a vicinis montibus ad urbem usque construxit. Toperus, antiqua urbs Rhodopes, fere undique ambita fluvio, colli arduo subiacebat; qua non ita pridem a Sclavenis barbaris capta fuerat. Imperator vero Iustinianus tam alte muros extulit, ut collem tanto superent, quanto prius erant inferiores. Hic porticum cameratam imposuit, unde urbis defensores tuto cum oppugnantibus dimicant. Ex unaquaque turri castellum validum fecit: quae a moenibus ad fluvium patebant, ea muro firmavit. Haec ibi acta ab imp. Iustiniano.

Iam quo pacto reliquam Thraciam, et quam hodie vocant Haemimontum munierit, declarabo. Ac primum quidem quae Philippopoli et Plotinopoli decant aut lababant, accuratissime aedificavit: infirmisimae enim erant, quamvis barbaras nationes multas vicinas haberent. Tota in Thracia innumera castella condidit, itaque partes illas, incursionibus barbarorum prius

ἐπιδρομαῖς, παντάπασιν ἀδήλων κατεστήσατο. ἔστι δὲ τὰ φροδ-
ρια, ὅσα ἡμᾶς μεμνήσθαι, παρ' ὄνομα τάδε.

expositas, a populatione prorsus vindicavit. Castella autem quoad meminisse
possumus nominatim haec sunt.

6 Ἐν Ἐβρώπῃ*

Λυδικαί.
Ἐλαιαί.

Ἐν Ῥοδόπῃ τὰ καινούργια*

- Καστήρα.
10 Θεοδοροπόλις.
Τὸ τοῦ Θράσου.
Θουδανελάναι.
Μούνδεκα.
Θαρσάνδαλα.
15 Λένιζος.
Τόπαρον.
Δαλάταρβα.
Βρέ.
Κουσκάβρι.
20 Κούσκουλος.
Θρακίης Βόσπαρα.
Οὔσιπυρον.
Καπιστούρια.
Βηρίπαρα.
25 Ἰσγίπερα.
Ὀζόρη.
Βηρηίαρος.
Ταμονβαρί.
Σκίμνας.
30 Καρσάνθηρα.
Πίνζος.
Τουλεός.
Ἄρζον.
Καστραζάρβα.
35 Ζωσίτερσον.
Βέργισον.
Δίγγιον.
Σακίσσος.
Κυρτουξούρα.
40 Ποταμονιάσταλλον.
Ἰσιδίαια.
Τὸ ἐμπόριον.
Ταυροκεφάλαιον.
Βηλαϊδίπαρα.
45 Σκίτακες.
Βέπαρα.
Πουσινόν.

In Europa :

Lydicae.
Elaeae.

In Rhodope, recentia :

Casocera.
Theodoropolis.
Thrasi.
Thudanelanae.
Mundepa.
Tharsandala.
Denizus.
Toparum.
Dalatarba.
Bre.
Cuscabri.
Cusculus.
Thraciae Bospara.
Vesiparum.
Capisturia.
Veripara.
Isgipera.
Ozormo.
Vereiaros.
Tamonbari.
Scemnas.
Carasthyra.
Pinzus.
Tuleus.
Arzon.
Castrazarba.
Zositersum.
Bergisum.
Dingium.
Sacissus.
Cyrtuxura.
Potamocastellum.
Isidicaea.
Emporium.
Taurocephalaecum.
Velaidipara.
Scitaces.
Bepara.
Pusinum.

11. Τὸ τοῦ Θράσου] Cum sequentibus in unum conflat Tolos. τὸ τοῦ
Θρακισσοῦδάνελον, in altero ms σουδάνα λάναι. MALT. 16. Τέ-
παρον] τὸ πόρον Tolos.

	Ἱερωνίδου.	Hymenaei.	
	Ἐπιφανίου.	Scariotasalucra.	
	Ἀγούστου.	Augustas.	
	Ὀστρούτου.	Urdaus.	
	Τοῦ ἁγίου Τραϊανοῦ.	Sancti Traiani.	5
	Δερτάλλου.	Dertallus.	
	Σολβανῶ.	Solvani.	
	Βάσκου.	Vascum.	
	Ζινκυρα.	Zincyra.	
	Ἀιμιμιόντου.	Haemimonti.	10
	Ζημάριου.	Zemarchi.	
	Κηριοπάρου.	Cerrioparorum.	
	Κασιβένου.	Casibonorum.	
	Τὸ Ὀγγίου.	Uncl.	
	Ἀντωνίνου.	Antoninum.	15
V 456	Γεσίλαφοσσάτου.	Gesilae fossatum.	
	Χερσίνου.	Cheroenum.	
	Προβίνου.	Probini.	
P 92	Τοῦ ἁγίου Θεοδώρου.	S. Theodori.	
	Βουρδέπτου.	Burdepto.	20
	Ῥακούλη.	Rhacule.	
	Τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ.	S. Juliani.	
	Τζικαετούς.	Txitaetus.	
	Βηλαστύρας.	Velastyras.	
	Γετρίνας.	Getrinas.	25
	Βρόδας.	Brodas.	
	Βήρος.	Verus.	
	Θακυόδι.	Theoyodia.	
	Βία.	Via.	
	Ἀναγονκίας.	Anagonclias.	30
	Σούρας.	Suras.	
	Ἀνθιπάρου.	Anthipari.	
	Δορδάς.	Dordas.	
	Σαρμαθών.	Sarmathon.	
B	Κλεισοῦρα.	Clisura.	35
	Ἰλασιάναι.	Hylasianae.	
	Θρασαρίχου.	Thrasarichi.	
	Βαίκα.	Baeca.	
	Χρυσάνθου.	Chrysanthus.	
	Μαρκερότα.	Marcerota.	40
	Ζδεβρίν.	Zdebria.	
	Τοῦ ἁγίου Θεοδώρου.	S. Theodori.	
	Ἀσγαρζου.	Asgarzus.	
	Βουρτουδγίξ.	Burtudgizi.	
	Ταυροκόμου.	Taurocomum.	45
	Νίση.	Nice.	
	Καβοτούμβα.	Cavotumba.	
	Δείξας.	Dixas.	
C	Γητιστράου.	Getistrans.	
	Δέβρη.	Debre.	50
	Προβίνου.	Probini.	
	Κάρβερος.	Carberus.	
	Τὸ Ἐσιμόντου.	Esimonti.	
	Ἀγίξου.	Agizus.	
	Δαλάταρβα.	Dalatarba.	55

- Θεοδορούπολις.
 Τζυιδών.
 Τζονπολέγων.
 Βασίβουνον.
 5 Ἀγγιάλος.
 Μαρκιανόν.
 Κυρίδανα.
 Βεκούλι.
 Τὰ Θράκης λεικόμενα, παρά τῶν τῶν
 10 Ἐξείκων πόντον καὶ ποταμὸν
 Ἴστρου, ἀντὶ τῆ μεσογείᾳ, οὕτως.

- Theodoropolis.
 Tzyidon.
 Tzonpolegon.
 Basibunum.
 Anchialus.
 Marcianum.
 Cyridana.
 Beculi.
 Caetera Thraciae castella ad pontum
 Euxinum et flumen Istrum; necnon
 in partibus mediterraneis haec sunt.

Παρά μὲν ποταμὸν Ἴστρου·

Ad fluvium Istrum :

- Μυσίας.
 Ἐρκουλέντε.
 15 Σκατρίνα.
 Ἀππίαρα.
 Ἐξεντάπριστα.
 Δεονιάνα.
 Λίμο.
 20 Ὀδυσσός.
 Βίδιγίς.
 Ἄρινα.
 Νικόπολις.
 Ζικίδεβα.
 25 Σπιθύρος.
 Πολισκάστειλλον.
 Κιστίδιζος.
 Βαστέρνας.
 Μέταλλα.
 30 Βηρίπαρα.
 Σπαδίξος.
 Μαρκερότα.
 Βόδας.
 Ζισνούδεβα.
 35 Τουρούλης.
 Ἰουστινιανούπολις.
 Θερμά.
 Γεμειλλομούντες.
 Ἀσίβα.
 40 Κούσκανα.
 Κούσκον.
 Φοσαάτεν.
 Βιαδίνα.
 Μαρκιανούπολις.
 45 Σκυθιάς.
 Γραψό.
 Νονά.
 Τροσμέ.
 Ναιόδοννά.
 50 Ρεσιδίνα.
 Κωνσταντιανά.
 Καλλάτις.
 Βασιδίνα.

- Mysias.
 Erculente.
 Scatrina.
 Appiara.
 Exentaprista.
 Deoniana.
 Limo.
 Odysus.
 Bidigia.
 Arina.
 Nicopolis.
 Zicideba.
 Spithyrus.
 Poliscastellum.
 Cistidizus.
 Basternas.
 Metalla.
 Veripara.
 Spadixus.
 Marcerota.
 Bodas.
 Zisnudeba.
 Turules.
 Justinianopolis.
 Therma.
 Gemellomuntes.
 Asilba.
 Cuscana.
 Cuscum.
 Fossatum.
 Biadina.
 Marcianopolis.
 Scythias.
 Grapso.
 Nono.
 Trosmes.
 Naioduno.
 Rhesidina.
 Constantiana.
 Callatis.
 Bassidina.

	Βελιδίνα.	Beledina.	
	Ἄβριττος.	Abrittus.	
	Ῥουβούστα.	Rubusta.	
	Δινίσκαρτα.	Diniscarta.	
	Μοντερεγίνα.	Monteregine.	5
	Βέσις.	Becis.	
P 98	Ἀλτίνα.	Altina.	
	Μαυρόβαλλε.	Maurovalle.	
	Τίγρα.	Tigra.	
	Σκεδεβά.	Scedeba.	10
	Νόβας.	Novas.	
V 457	Ἐν δὲ τῇ μεσογείᾳ*	<i>In regione mediterranea :</i>	
	Κοπούστορος.	Copustorus.	
	Βιργιναζά.	Virginazo.	
	Τίλλικα.	Tillito.	15
	Ἄγκυριανά.	Ancyriana.	
	Μουριδεβά.	Murideba.	
	Ἴτζης.	Itzes.	
	Καστελλονόβο.	Castellenovo.	
	Παδισάρα.	Padisara.	20
	Βισμαφά.	Bismapha.	
	Βαλεντινιανά.	Valentiniana.	
	Ζαΐδαπα.	Zaidapa.	
A	Ἄξιονα.	Axiopa.	
	Καρσά.	Carso.	25
	Γρατιανά.	Gratiana.	
	Πρεΐδης.	Preidis.	
	Ἄργαμο.	Argamo.	
	Παυλίμανδρα.	Paulimandra.	
	Τζάσκλις.	Tzasclis.	30
	Πούλχρα Θεοδώρα.	Pulchra Theodora.	
	Τόμις.	Tomis.	
	Κρέας.	Creas.	
	Κατασοῦ.	Catassi.	
	Νισκονίς.	Nisconis.	35
	Νοβεβιονστινιανά.	Novelustiniana.	
	Πρεσιδίω.	Presidio.	
	Ἐργαμία.	Ergamia.	
	Καὶ τὰ λοιπὰ, οὗχ ἐποκίπτοντα ἀριθμῶ.	Et caetera, quae numerum excoedant.	40

7. Ἀλτίνα] ἀλιδίνα Toles.
30. Τζάσκλις] τζένλις Toles.

14. Βιργιναζά] βιργινασπά Toles.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΛΟΓΟΣ Ε΄.

PROCOPII CAESARIENSIS

DE AEDIFICIIS DN. IUSTINIANI

LIBER V.

Τὰ μὲν δὲ ἐν πάσῃ Εὐρώπῃ δεδημιουργημένα Ἰουστινιανῶ βα- P 94
σιλεῖ ἐς ὅσον οἶόν τε ἦν ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ ἐρρήθη. ἐς δὲ V 458
τῆς Ἀσίας τὰ λειπόμενα ἴτερον ἡμῖν. ὅσα μὲν οὖν πόλεων τε καὶ
φρουρίων ἐρύματα, ἐτέρας τε οἰκοδομίας κατὰ τὴν εἶψαν πεποιή-
5 ται χώραν, ἐξ ὀρίων τῶν Μηδικῶν ἄχρι που ἐς Παλμύραν πόλιν, P 96
ἢ ἐν Φοίνιξι τοῖς ἐπὶ Λιβάνου τυγχάνει οὕσα, ἤδη μοι ἔμπροσθεν
δεδηλώσθαι οἶμαι. ἐν δὲ γε τῷ παρόντι καὶ ὅσα κατὰ τὴν ἄλλην
Ἀσίαν καὶ Λιβύην αὐτῷ εἰργασται ἢ τὰ κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐπανορ-
θοῦντι δυσπάρिता καὶ κινδύνων ἀτεχνῶς ἔμπλεα, πῆ μὲν ὁρῶν
10 ἐπικειμένων κρημνώδη ὄντα, πῆ δὲ ποταμοῦ γειτονήματι τοὺς πα-
ραπέπτοντας ἀποπνίγοντα, ἢ πόλεων ἰωμένῳ πυρῆματα πάντα,
ἐρῶν ἔρχομαι, ἀρχόμενος ἐνθὲνδε.

In superiori libro Iustiniani Aug. aedificia, quaecumque sunt in Europa, quoad eius fieri potuit, recensimus: nunc transeundam ad partes Asiae praetermissas. Ac supra quidem commemorata videntur mihi urbium castel-
lorumque munimenta, ac caetera, quae extruxit in oriente, a limite Persico
ad urbem usque Palmyram, in Phoenicia sitam, subiecta Libano. Iam vero
eiusdem aedificia cum in Asia reliqua, tum in Africa; cincta moenibus op-
pida; curam viis adhibitam difficilibus ac periculo plenis, cum vel montibus
penderent praecipites, vel prolapsos viatores extinguerent vicino flumine;
factam denique omnibus urbium calamitatibus medicinam aggredior stylo
prosequi, atque hinc initium facio.

- Κωρόν τινα πρὸ τῆς Ἐφεισίων πόλεως ἐν ὄρει κείμενον
 ξυμβαινεν εἶναι, οὐ γήλοφον οὐδὲ δυνατόν ἀφείναι καρπός, εἰ
 τις πειρώτο, ἀλλὰ σκληρόν τε καὶ τραχὺν ὄλιω. ἐνταῦθα νεῶν
 B οἱ ἐπιχώριοι ἐν τοῖς μικροῖς χρόνοις Ἰωάννη τῷ ἀπρωτόλῳ ἀνέθηκαν,
 θεολόγῳ τὴν ἐπέκλησιν. θεολόγος δὲ ἀπὸστολος οὗτος ὠνόμασται,
 ἐπεὶ τὰ γε ἀμφὶ τῷ θεῷ ἄμεινον αὐτῷ ἢ κατὰ ἀνθρώπου δεδιή-
 γηται φύσιν. τοῦτον δὲ τὸν νεῶν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς βραχὺν
 τε ὄντα καὶ κατακεκονηκέναι τῷ μήκει τοῦ χρόνου κατέλεθ' ἐς τὸ
 ἔδαφος, ἐς τοσόνδε μετήρμύσατο μεγέθους καὶ κάλλους, ὥστε δὴ,
 H 46 ξυελόντα εἰπεῖν, ἑμπερόστατος καὶ παντάπασιν ἐνάμιλλος τῷ 10
 ἱερῷ ἔστιν, ὅπως ἐν πόλει τῇ βασιλίδι τοῖς ἀπαστόλοις ἀνέθηκε
 πᾶσιν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν δεδήλωται λόγοις.
- C Ἰωάννη μὲν ἐν Ἐφείσῳ ἐξείργασται τῷ βασιλεῖ τούτῳ. ἐν
 V 459 Τενέδῳ δὲ ταύτῃ τῇ νήσῳ σωτήριόν τι πόλει τε τῇ βασιλίδι καὶ
 τοῖς κατὰ θάλασσαν ἐργαζόμενοις κηρύσσεται, ὅπερ ἐγὼ αὐτίκα 15
 δηλώσω, τοσοῦτον ὑπειπών· ἡ θάλασσα ἐφ' Ἑλλησπόντου ἐν
 στενῷ μάλιστα φέρεται. ἄμφω γὰρ αἱ ἡπειροὶ ἀλλήλαις ὡς ἀγ-
 χοτάτω ἐνταῦθα λοῦσαι τὴν τοῦ πορθμοῦ ποιῶνται ἀρχὴν ἀμφὶ
 Σηστόν τε καὶ Ἄβυδον, ἐπειδὴν τε αἱ νέες ἐνταῦθα ἔκωνται,
 ὅσαι δὴ Κωνσταντινουπόλεως ἐδθ' ἵενται, τῆδε ὀρμίζονται. ἀνά- 20
 γεσθαι δὲ αὐταῖς ἐνθένδε ἀμήχανά ἐστιν, ὅτι μὴ νότον ἐπιπνευ-
 σαντος ἀνέμου σφίσι. ἦνίκα γοῦν ὁ σιταγωγὸς στόλος ἐκ πόλεως
 Ἀλεξανδρείας ἐνταῦθα ἴοι, εἰ μὲν ἐμπέσοι τὸ πνεῦμα ἐπίφορον
 D σφίσι, δι' ὀλίγου μὲν οἱ ταύτην τὴν ἐργασίαν διαχειρίζοντες κατα-
 ρουσι ταῖς ναυσὶν ἐς τοὺς Βυζαντίους λιμένας, ἀποφορτίζόμενοι 25

Locus erat pro urbe Epheso sita arduus, non terrenus, nec, si cultura accederet, fructuosus; sed durus atque asper omnino. Hic olim templum indigenae posuerant Ioanni Apostolo, cui cognomen est theologi inditum, ex eo nempe quod de natura divina supra humanae captum dissequerit. Aedem hanc Iustinianus Aug. parum admodum nec iam annos ferentem, funditus demolitus, felici vice tam amplam fecit ac splendidam, ut, ne longum faciam, simillima sit ac plane par templo illi, quod in urbe regia apostolis omnibus, ut a me in libris superioribus dictum est, consecravit.

Ephesi quidem hoc extat opus principis nostri: quod autem est in insula Tenedo, urbi regiae maritimisque institoribus salutem affert. Id protinus exponam, ubi unum subleceero. Angustissimum est mare in Hellesponto: quippe ibi proxime coeunt geminae continentes, et ad Sestum Abydamque dant initium freto. Illuc naves cum pervenero, quaecumque recta petunt Constantinopolim, ad oram illam appulsae, proficisci inde nequeunt, nisi flante austro. Quare ubi classis frumentaria eo venit ex urbe Alexandria, si ventus secundus asporet; qui etiammodi mercaturam faciunt, brevi tempore portus Byzantii cum navibus tenent: quas simul exonerarunt, discedunt, ut

δὲ ἀπαλλάσσονται αὐτίκα δὴ μάλα, ἐφ' ᾧ δὴ πρὸ τῆς τοῦ χειμῶ-
 νος ὥρας ἔπαντες δευτέρον τε καὶ τρίτον διαπεραιώσονται στόλον.
 ὄσοις δὲ αὐτῶν βουλομένοις ἦ, καὶ ἄλλο τι τῶν ἐμπολημάτων ἐν-
 θένδε ἀντιφορτισάμενοι ἀναστρέφουσιν. εἰ μέντοι ἀπεναντίας
 5 σφίσι τὸ πνεῦμα ἐφ' Ἑλλησπόντου ἴοι, ἐνταῦθα δὴ τῷ τε σίτῳ
 καὶ ταῖς ναυσὶ σεσηπέναι συνέβαιεν. ἄπερ ἐν προνοίᾳ πεποιημέ-
 νος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς διαφανῶς ἐπιδέδεικται ὡς ἀνθρώπων
 ἂν ἀμύχανον οὐδὲν γένοιτο, οὐδ' ἦν τοῖς χαλεπωτάτοις ἀνταγω-
 νίζοιτο. ἐν Τενέδῳ γὰρ τῇ νήσῳ, ἣ τοῦ πορθμοῦ ἄγχιστά ἐστι,
 10 σιτῶνας ἐπετεχνήσατο τῷ παντὶ στόλῳ ἀποφορτίσασθαι διαρκῶς P 96
 ἔχοντας, εὐρος μὲν οὐχ ἦττον ἢ ἐνεθήκοντα, μήκος δὲ ποδῶν ὀγ-
 δοθήκοντα καὶ διακοσίων, ἐς ὕψος τε ἄφατον ἐπιεικῶς κατατείνον-
 τας. οὗ δὴ τῷ βασιλεῖ ἐξεργασμένου, ὀπηνίκα ἂν τοῦ δημοσίου
 σίτου παράπομοι ἐνταῦθα ἰόντες ἀνέμων ἐναντιώμασι συμποδί-
 15 ζοῖντο, οἶδε τὸν φόρτον ἐν τῷ σιτῶνι καταθέμενοι τούτῳ καὶ χαι-
 ρειν φράσαντες τῷ τε βορρᾷ καὶ ζεφύρῳ πολλὰ, καὶ εἴ τις ἄλλος
 ἀπ' ἐναντίας αὐτοῖς ἐνταῦθα ἴοι, ἐς πλοῦν ἕτερον συσκεινάζονται.
 καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθὺς εἰς τὰ οἰκεία κομίζονται, χρόνῳ δὲ ὕστερον,
 ὀπηνίκα ἂν τὸν ἐνθένδε ἀπόπλον ἐς Βοζζάντιον ἐν ἐπιτηδείῳ γενέ-
 20 σθαι ξυμβαλή, πλοίοις ἑτέροις τὸν σῖτον ἐκ Τενέδου διακομίζου- B
 σιν οἷς ἐπικεῖται ἡ τιμὴ αὕτη.

β'. Ἔστι δὲ τις ἐν Βιθυνίᾳ πόλις, Ἑλένης ἐπώνυμος οὕσα
 τῆς Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως μητρὸς. ἐκ ταύτης γὰρ τὴν
 Ἑλένην ὠρηθῆσθαι φασί, κώμης οὐκ ἀξιώλογου τὰ πρότερον οὔσης.
 25 ἦπερ τὰ τροφεῖα Κωνσταντίνου ἐκτίνων ὄνοματι μὲν καὶ ἀξιώματι C

omnes iterum ac tertium ante hiemen classe trañciant. Quicumque etiam
 merces vicissim accipere voluerint, illis in naves impositis revertuntur.
 Porro contingebat, ut si ventus reflaret in Hellesponto, illic navigia cum fru-
 mento putrescerent. Huc Iustinianus Aug. animus providentiamque sic con-
 tulit, ut liquido ostenderit, hominem vel in summa difficultatibus nihil non
 efficere posse. Siquidem in Tenedo, proxima freto insula, horrea aedifica-
 vit, quae exposito totius classis frumento sufficient, pedes lata non minus xc.
 longa pedes cclxxx. altitudine maxima. Iam postquam opus imperator con-
 fecit, si publicis frumentariis adversi moram offerant venti, quando eo pro-
 vecti sunt, exoneratis in haec horrea navibus, boream ac zephyrum ventum-
 que alium quemvis contrarium valere iubent, seque ad renavigandum accin-
 gunt. Ac statim quidem ipsi redeunt domum: postea vero, cum est commo-
 dum navigare Byzantium, aliis navibus ex Tenedo frumentum illi advehunt,
 quibus hoc munus incumbit.

2. In Bithynia est urbs, de nomine dicta Helenae, matris Constantini
 Aug. Quippe natam ibi Helenam perhibent, cum esset vicus ignobilis: cui
 quidem Constantinus, in praemium nutritionis, nomen ac dignitatem urbis

πόλεως τὸ χωρίον δεδώρηται τοῦτο, οὐ μέντοι οὐδὲν οὐδὲ βασιλικὸν οὐδὲ μεγαλοπρεπὲς τῆδε πεποιήται, ἀλλὰ τῇ μὲν κατασκευῇ ἐπὶ τῆς προτέρας διέμενε τύχης, κεκόμψενται δὲ μόνῳ τῷ πόλις κεκλήσθαι καὶ τῇ ἐπωνυμίᾳ τῆς τροφίμου Ἑλένης ἀποσεμνύνεται. ὁ δὲ καθ' ἡμᾶς βασιλεὺς, ὡσπερ τὴν ἀγνωμοσύνην ἀπολογούμενος 5 τοῦ τῆς βασιλείας προπάτορος, πρῶτα μὲν ὕδατος ἀπορία πιεζομένην τὴν πόλιν ἰδὼν καὶ δέψῃ ἐπιεικῶς δευτῇ ἔχομένην, ὄχρετόν αὐτὸς σχεδιάζει θανατάσιον ὄλον, ὕδωρ τε αὐτῷ παρέχεται ἀπροσδόκητον ἰδεῖν, τοῖς τῆδε ἀνθρώποις οὐ πιεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ λούεσθαι ἰκανῶς ἔχον, καὶ ὅσα ἄλλα τρυφῶσιν ἀνθρωποὶ, εὐπυ- 10 ρίαν κατακόρως ὕδατος ἔχοντες. πρὸς δὲ καὶ βαλανεῖον αὐτοῖς D ἐν δημοσίῳ πεποιήται οὐ πρότερον ὄν, ἕτερόν τε ἀνοικοδομήσατο διεφθαρμένον τε καὶ εἰκῆ κείμενον τῷ τε σπανίζειν, ἥπερ μοι ἐρρήθη, τοῦ ὕδατος καὶ τῷ ἀπημελήσθαι καταπεσὸν ἤδη. ἀλλὰ καὶ ἱερὰ καὶ βασιλεία καὶ στοὰς καὶ καταλυτήρια ταῖς ἀρχαῖς ἐδεί- 15 ματο τῆδε, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιδέδεικται αὐτὴν πόλιν εὐδαίμονα.

V 460 Ταύτη δὲ ῥεῖ τῆς πόλεως ἄγχιστα ποταμὸς, ὄνπερ ὁμωνό- μως τῷ σχήματι Δράκοντα καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι. περιστρέφεται γὰρ ἑλισσόμενος ἐφ' ἑκάτερα καὶ ἀπ' ἐναντίας αὐτῷ ἀντιρρεῖ, P 97 ἄγων τὰς δίνας, σκολιῶν τε τῷ ῥοθίῳ, πῆ μὲν ἐν δεξιᾷ, πῆ δὲ ἐν 20 ἀριστερᾷ προσιῶν· ὥστε ἀμέλει διαβαίνειν αὐτὸν πλεῖον ἢ εικοσάκις ἐπάναγκές ἐστι τοῖς τῆδε ἰούσι. πολλοῖς τε οὕτω διεφθάρθαι ξυνέβαινε τοῦ ποταμοῦ ἔξαπιναίως παρὰ τὰ ξυνειδισμένα πλημμύροντος. πρὸς δὲ καὶ δάσος ἀμφιλαφές καὶ κυλάμιον τῆδε φρομένον μέγα τι χρῆμα συμποδίζον αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τὴν θάλασσαν 25

concesserat; sed nullum imperatoriae magnificentiae monumentum reliquerat. Nam si ornatum et structuram spectes, statum pristinum locus retinebat, nudo urbis titulo insignis, Helenaequae alumnae suae nomine gloriosus. At imperator noster, ut animi parum liberalis reprehensionem ab imperii patre amoliretur, primum quidem aquae penuria urbem premi et vehementer sitire animadvertens, extracto aquaeductu mirabili, spectaculum praebevit insperatum; eam videlicet lympharum vim, quae civibus non modo ad potum abunde esset, verum etiam ad lavacra caeterasque delicias hominum, quibus est aquae affatum. Praeterea novum balneum publicum ipsis aedificavit, refecitque alterum, quod partim aquae inopia, de qua dixi, partim incuria corruptum, ac iam collapsum, temere iacebat. Quin etiam templa, palatium, porticus, ac magistratuum domos ibidem condidit, rebusque caeteris civitatem beavit.

Proxime urbem labitur fluvius, quem indigenae ab ipsius forma Draconem denominarunt. Etenim per anfractus errat sinuosos utroque versum, et in se recurrit, vortices volvens, ac multiplici flexu modo ad dexteram, modo ad sinistram sese contorquet: prorsus ut iter illac facientibus vicies et amplius ipsum traicere necesse sit. Quocirca multi interibant, repente fluvio praeter solitum exundante. Ad haec cum denso nemore spissoque arundineto

ἐκβολὴν χαλεπώτερον αὐτὸν ἰσκευωροῦντο εἶναι τοῖς ἐκείνη χωρί-
 οῖς. χρόνῳ γοῦν οὐ πολλῷ πρότερον, ὄμβρων οἱ ἐπιγενομένων
 πολλῶν, λιμνάζων τε καὶ κυρτούμενος καὶ σκεδανόμενος ἐπιπλεῖ-
 στον τῆς γῆς, ἀνῆκιστα κακὰ εἴργασται. χωρία τε γὰρ παμπλη-
 5 θῆ καθεῖλε, προρρῖζους τε ἀμπέλους, ἔτι μέντοι ἐλαίας τε καὶ B
 δένδρων παντοδαπῶν ἀνάριθμα πρέμνα, πρὸς δὲ καὶ τὰς οἰκίας,
 αἱ πρὸ τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως ἐτόγγανον οὖσαι, πάθειαι τε
 ἄλλοις ὑπερμεγέθει τοὺς ἐπιχωρίους ἐπέτρηνεν. οὐσπερ ἐποικι-
 σάμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐπενόει τάδε. τὰ μὲν ἄλλα περι-
 10 καθήρας καὶ τὸν κάλαμον ἐκτεμῶν ἅπαντα, ἐλευθέρας ποιῆσθαι H 47
 τῷ ποταμῷ ξυνεχώρησε τὰς ἐς τὴν θάλασσαν ἐκβολὰς, ὡς μηκέτι
 αὐτῷ διασκεδάσσονται ἐπάνωγες εἴη· τὰ δὲ ὄρη κατὰ μέσον ἀπο-
 τεμῶν, ἃ δὴ ἀνέχει ἀμφὶ τὰ ἐκείνη χωρία, ἐν ταῖς πρότερον ἀπο-
 τόμοις καὶ κρημνώδεισι χώραις ὁδὸν ἀμαξιτὸν ἔξειργάσατο. ταύτη C
 15 τε τοῦ ποταμοῦ τὴν διάβασιν οὐκ ἀναγκαίαν ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον
 τοῖς ἐνταῦθα οὖσι πεποιήκειν εἶναι. καὶ γεφύρας δύο ἐς ἄγαν εὐ-
 ρείας τῷ ποταμῷ τούτῳ ἐντέθειται, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀκινδύνως
 αὐτὸν διαβαίνουσι τὸ λοιπὸν ἅπαντες.

γ'. Οἷα δὲ καὶ τὴν ἐν Βιθυνοῖς Νίκαιαν ἐξεργασται ἀγα- D
 20 θὰ εἰπεῖν ἄξιον. πρῶτα μὲν τὴν ὀχεταγωγίαν παντάπασι διε-
 φθαρμένην τε καὶ τὴν χρεῖαν ὡς ἥκιστα παρεχομένην ἀνανεωσά-
 μενος ἅπασαν, ὕδασι τὴν πόλιν κατακορῆ διεπράξατο εἶναι. ἔπειτα
 δὲ ἱερά τε καὶ μοναστήρια τὰ μὲν γυναιξί, τὰ δὲ ἀνδράσιν ἰδέι-
 ματο. καὶ τὰ ἐκείνη βασιλεια, ἐκ μόλρας ἤδη καταπεπτωκότα
 25 τινός, ἀνεκώσατο σπουδῆ ἅπαντα, ἔτι μέντοι καὶ βαλανεῖον ἐν

illius in mare exitus impediretur, hinc factus importunior, vicinitati gravius incommo-
 dabat. Nec diu est, cum auctus imbribus restagnavit, ac tumidos
 fluctus in terram late effundens, damna gravissima intulit. Agros enim plu-
 rimos eluvione perdidit; radicitus vites, oleas, atque innumeros omnigena-
 rum arborum truncos avulsit; domos, quae erant pro urbis moenibus, ever-
 tit; aliisque calamitatibus maximis attrivit indigenas. Quos miseratus imp.
 Justinianus, hoc cepit peregitque consilium. Circumciso nemore, erutisque
 calanis omnibus, viam, qua amnis in mare influeret, expedit; ne amplius
 efferre se alveo et inundare cogeretur. Tum excisis in medio montibus, qui
 circum eminent, ubi praecipitia ac derupta pendebant, viam fecit plaustris
 meabilem: quo fit ut plerumque incolae non habeant necesse transire flu-
 vium: cui cum binos etiam pontes latissimos imposuerit, iam nemo est quin
 ipsum tuto transgrediatur.

3. Nec tacenda eiusdem erga Nicaeam Bithyniae beneficentia. Ac
 primum quidem, aquaeductum diruptum penitus et inutilem refecit, itaque
 civitati largam aquae copiam suppeditavit. Deinde templa ac monasteria, alia
 feminis, alia viris extruxit. Palatium, cuius pars iam corruebat, a funda-
 mentis sedulo renovavit, itemque thermas, in varedariorum, quos appellant,

τῷ καταλπηρῷ τῶν βιεδαριῶν καλουμένων ἐκ καλαίου διαφθα-
 μένον. ταύτης δὲ τῆς πόλεως ἐς τὰ πρὸς ἤλιον δύοντα ὡς ἀγχο-
 τάτω χειμάρρους ὡς τὰ πολλὰ ἐπισκῆπτειν φλεῖ, ἄπορον ὄλας
 ἐργαζόμενος τὴν ταύτη ὁδόν. καὶ γέφυρα μὲν τις ἐνταῦθα πε-
 ποίηται τοῖς πάλαι ἀνθρώποις, ἣ προῖοντος χρόνου προσβάλλου- 5
 σαν οὐδαμῇ ἐνεγκοῦσα τὴν τοῦ χειμάρρου ἐπιρροήν (ἐπεὶ οὐκ ἐν
 ἐπιτηδείῳ διασκευασθεῖσα ἐτύγχανεν) ἐπεχώρησέ τε τῷ ῥοδίῳ
 P 98 βυζομένῳ καὶ ἀπιούσῃ σὺν αὐτῷ ᾗχετο, οὐδὲ ἔχνος αὐτῆς ἐν τῷ
 χώρῳ ἀπολιποῦσα, ὃ πρότερον ἦν. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς
 γέφυραν ἐπήξαστο ἐνταῦθα ἑτέραν ἐς τόσον ὕψους τε καὶ εὗρους 10
 διήκουσαν, ὥστε δὴ αὐτῆς οὐδὲ κατὰ πολλοστημύριον τὴν προ-
 τέραν οὐσαν γεγονέναι δοκεῖν, ἣ τὸν χειμάρρον, ἥνικα μορμύρι,
 κατὰ πολὺ ὑπεραίρουσα ἐν τῷ βεβαίῳ διασώζεται τοὺς ταύτη
 ἰόντας.

Ἐν δὲ Νικομηδείᾳ τὸ βαλανεῖον τὸ Ἀντωνίνου ἀνεγείσατο. 15
 μοῖρα γὰρ αὐτοῦ ἣ ἀξιολογωτάτη καταπεπτύκει, μεγέθει τοῦ ἔρ-
 γου ἀπροσδόκητος ὅτι δὴ ἀνοικοδομηθήσεται γεγενημένη. ὁ μέγας
 δὲ ποταμὸς οὗτος, ὄντιν Ἰγγαριν καλοῦσι νῦν, σφοδρῶ μὲν
 B κατιῶν ἐς ἄγαν τῷ ῥεῖθρῳ, ἐπὶ μέσης δὲ πεφυκὼς ἄβυσσος, εὐ-
 ρυνόμενος δὲ θαλάσση ἴσα, διαγέγονε μὲν τὰ γε εἰς γέφυραν ἀν- 20
 παφος πᾶσιν, ἐξ ὃ ἡγεμόνασιν ἀνθρώποι, ἀπάτων δὲ συνδέοντες
 πληθὺς καὶ φορημῶν αὐτὰς ἀλλήλαις ἐναρμολύμενοι, ἐνταῦθα
 V 461 διαπορθμεύεσθαι τολμῶσι πεζοί, ὥσπερ ποτὲ δέει τοῦ Ξέρξου τὸν
 Ἑλλήσποντον ὁ τῶν Μήδων στρατός. ἀλλὰ καὶ τοῦτο οὐκ ἀνεπι-
 κινδύνως αὐτοῖς γίνεται. πολλάκις γὰρ ὁμοῦ τοῖς δεσμοῖς συλλα- 25
 βῶν τὰς ἀκάτους ἀπάσας, εἶτα τὴν δύβασιν ἀνεχάτισσε τοῖς τῆδε

diversorio iam pridem fractas. Proxime latus urbis occidentale saepe irruit
 torrens, ibique viam prorsus praeccludit. Eo loci pontem veteres fecerant.
 Is, tempore procedente, non sustinens torrentis impetum (quippe male po-
 situs structusque fuerat) undis violentis succubuit, illisque abreptus abiit, ne
 vestigio quidem relicto ubi ante existerat. Ibidem Iustinianus Aug. pontem
 alterum eduxit in altitudinem tantam ac latitudinem, ut ille vix multesima
 huius pars fuisse videatur. Hic, quando torrens inflatus murmurat, longe
 ipso editior, transitum tutissimum praebet.

Nicomediae Antonini themas instauravit: quarum praecipua pars col-
 lapsa, spem magnitudinis operis adimebat, fore ut aliquando resurgeret.
 Magnus fluvius, quem hodie Sangarin vocant, cursu violentissimus, in medio
 profundus admodum, latitudinisque aequoreus, nunquam post homines natos
 pontem subiit: sed scaphis pluribus connexis, tegetisque instar inter se aptis,
 audent transgredi pedites, ut quondam Medorum exercitus Hellespontum
 transiit, Xerxis metuens indignationem. At res non vacat periculo. Nam
 saepe flumen, scaphis omnibus abreptis cum saxibus, transitum viatoribus

λοῦσαι. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς γέφυραν αὐτῷ ἐγκειλήσκειν ἐπι-
 κοδομησάμενος ταύτην. ἀρξάμενός τε τοῦ ἔργου ἤδη πολλὴν ἐς αὐτὸ
 διαπεφθῆν ἔχει· ὅπερ εὖ οἶδα ὅτι ὑποτελέσει οὐ πολλῷ ὕστερον,
 τεκμηριούμενος ὅτι δὴ αὐτῷ τὰ ἔργα συνεπιλαμβάνεται ὁ θεὸς C
 ἑδῆσαντα. οὐλοῦν ἀπέραντον αὐτῷ ἐνθύμημα οὐδὲν ἔμεινεν ἐς τόδε
 τοῦ χρόνου, καίτοι ἐπιπλείστοις τὸ καταρχὰς τοῖς ἀμηχάραις ἐγ-
 χειρεῖν ἔδοξεν.

Ἔστι δέ τις ἐν Βιθυνοῖς ὁδὸς ἐς τὰ Φρυγῶν ἤδη ἐνθένδε
 ἴσται, ἐνθα δὴ ἀνθρώποις τε ἀναρίθμοις καὶ ζῴοις ἑτέροις χει-
 10 μῶντος ἄρα διολωλέαι ξυνέβαινε· γεώδης γὰρ ὑπεράγαν ἢ χώρα
 οὔσα, μὴ ὅτι ὄμβρων ἑξαισιῶν καταρραγέτων ἢ χιόνων πολλῶν
 ἐκπεχυμένων τε καὶ διαλυθεισῶν ἐν ἰσχάτῳ, ἀλλὰ καὶ ψεκάδιον
 ἐκπεπτωκυῶν, ἂν οὕτω τόχοι, ἐς τέλμα βαθὺ καὶ ἀπόρετον ξυ-
 σταμένη, τὰς τε ὁδοὺς τεναγώδεις ἐργαζομένη, τοὺς τῆδε ἴστας
 15 ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον ἀνέπνιγεν. ἀλλὰ καὶ τοῦτον αὐτὸς τε μεγαλο- D
 φροσύνη ψυχῆς καὶ ἡ βασιλις Θεοδώρα τὸν κίνδυνον τοῖς παριοῦσι
 δέλυσαν. ἐς ἡμέρας γὰρ ὁδοῦ ἡμισυ εὐζώνῳ ἀνδρὶ λίθοις παμ-
 μεγέθεσι σκέπας τῇ λεωφόρῳ ἀπεργασάμενοι ἐπὶ στερεῶς τῆς ὁδοῦ
 παριέναι διεσκεύασαντο τοὺς τῆδε ἴστας. ταῦτι μὲν Ἰουστινιανῷ
 20 βασιλεῖ ταύτη ἐξείργασται.

Πηγαὶ δὲ θερμῶν φύσει ἐν Βιθυνοῖς ὑδάτων ἀναβλυστά-
 νουσιν ἐν χώρῳ, ὅπερ ἐκονομάζουσι Πύθια. ταύτας ἔχουσι
 παραψυχὴν ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ διαφερόντως Βυζάντιοι, ἄλλως
 τε ὄσοις νοσώδεσι συμβαίνει εἶναι. ἐνθα δὴ πολυτέλειαν ἐπιδέ-
 25 θεῖται βασιλεῖ πρόπουσαν· βασιλείᾳ τε γὰρ ὑποκοδομήσατο οὐ
 πρότερον ὄντα καὶ λουτρῶνα ἐν δημοσίῳ τῶν ἐκεῖ φρομένων θε- P 99

abnūt. Nunc Iustinianus Aug. postem illi imponere aggressus, acriter in
 opus incumbit, brevi procul dubio absolvendum: idque ex eo conicio, quod
 omnibus illius ceceptis manum deus admovet. Quamobrem nullum hactenus
 consilium imperfectum reliquit; quamvis persaepe visus initio sit suscipere
 maiora viribus.

Via quaedam est in Bithynia, qua itur in Phrygiam. Haec innumeris
 hominibus ac iumentis fanesta erat hiberno tempore. Etenim pinguisima
 regio, non solum demissis imbribus magnis vel multa effusa nive ac demum
 soluta, sed rore etiam forte delapso tenui, in coenum altum et ineluctabile
 cogebatur, ac viatores plerumque enecabat, soli tenacitate adempto spiritu.
 Discrimen hoc ipse ac Theodora Augusta sustulerunt generosa munificentia.
 Nam ad dimidium spatium, quod uno die vir expeditus conficiat, munita læ-
 pidibus maximis via publica, praetorenatibus iter solidum paraverunt. Haec
 ibi Iustinianus Augustus fecit.

Apud Bithynos, in loco, cui nomen Pythia, exiliunt fontes aquae natura
 calidae. His cum alii multi, tum vero maxime Byzantii, praesertim aegri,
 roeantur. Ibi ille magnificentiam imperatore dignam exhibuit. Novum

μῶν ὑδάτων πεποήται. πηγὰς τε ποτίμων ὑδάτων ὡς ἐκάστῃ ἀποβλυζούσας ἐς τόνδε τὸν χῶρον ὀχεταγωγία διακομίσας, τὸν πρότερον ἐνταῦθα ἐπιχωριάζοντα περιεῖλεν ἀρχυθόν. ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου τὸ τέμενος καὶ τὸ τῶν νοσούντων ἀναπανοστήριον, μεῖζω τε καὶ κατὰ πολὺ ἐπιφανέστερα κατεστῆσατο. 6

- B** δ'. Ἔστι δὲ ποταμὸς ἐν Γαλάταις, ὃν περ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι Σίβεριν, τῶν μὲν καλουμένων Συκίων ἀγχιστα, πόλεως δὲ Ἰουλιοπόλεως ἀπὸ σημείων μάλιστα δέκα, ἐς τὰ πρὸς ἀνάσχοντα ἥλιον. ὃς δὴ πολλάκις ἐξυπιναιῶς ἀρθεῖς ἐπὶ μέγα τῶν ἐκείνη ὁδοῦ ἰόντων πολλοὺς ἐφθειρεν. ὅσπερ ὁ βασιλεὺς ἀπαγγελλομέ- 10
νοις συνταραχθεῖς διακωλυτῆς τοῦ κακοῦ τὸ λοιπὸν γέγονε, τὸν μὲν ποταμὸν γεφυρώσας ἔργῳ ἰσχυρῷ καὶ οἷῳ πλημμύροντι ποταμῷ μάχεσθαι· ἕτερον δὲ τοῖχον ἐν προβόλου σχήματι τῆς γε-
H 48 φύρας ἐς τὰ πρὸς ἔω πεποημένος, ὃν δὴ πρόμαχον καλοῦσιν οἱ ταῦτα σοφοί. καὶ νεῶν δὲ αὐτοῖς ὠκοδομήσατο ἐς τὰ πρὸς ὄνοντα 15
ἥλιον τοῖς παριούσι σωτήριον χειμῶνος ὥρα ἐσόμενον. ταύτης δὲ
C Ἰουλιοπόλεως περίβολον ἠνώχλει τε καὶ κατέσειε ποταμὸς, ἀμφὶ τὰ πρὸς ἐσπέραν παραρρέων. ἀλλὰ καὶ αὐτὸν διεκάλωσεν ὁ βασιλεὺς ὁδοῦ, ἀντιτείχισμα τῷ περιβόλῳ ἐπὶ πόδας οὐχ ἦσσαν ἢ πεντακοσίους καταστησάμενος. ταύτη τε τὸ τῆς πόλεως ἔρυμα 20
οὐκ ἐπικλυζόμενον διεσώσατο.

Ἐν δὲ Καππαδόκαις ἐποίηε τάδε. Καισάρεια μὲν πόλις ἐνταῦθα μεγίστη τε καὶ πολυάνθρωπος ἐκ παλαιοῦ τυγχάνει οὕσα. τεῖχος δὲ αὐτὴν περιέβαλλε τῷ ὑπερβάλλοντι τῆς ἀμετρίας ἐπιμαχώτατον τε ὃν καὶ ἀφύλακτον ὄλωσ. χώρας τε γὰρ οὐ τι 25

enim palatium condidit; et ubi calidae prorumpunt aquae, balneas publicas aedificavit. Dulcis aquae fontibus, qui longissime scitent, canali structili huc deductis, aestum, loco antea familiarem, depulit. Templum quoque archangeli, aedemque aegrotorum quieti destinatum, capacitate ac splendore non parum auxit.

4. Est in Galatia fluvius, quem indigenae appellant Siberis, Syceis quidem proximus, Iuliopoli vero dissitus miliaribus decem, ad orientem. Is repente solitus intumescere, viatores multos hauriebat. Rei nuntio permetas Imperator, pernicem avertit ponte facto, structura firmo et inundationibus ferendis pari, itemque muro ad pontis latus orientale in propugnaculi modum aedificato, quem huius artis periti *promachon* vocant. Templum etiam ab occidente statuit, praetereuntibus saluti futurum hyeme. Iuliopolis muros tundeat flumen et quatiebat, ab occasu praeterfluens. At ipsum inhibuit Imperator praeducto moenibus aggere ad pedes minimum quingentos: itaque urbis munimentum in sicco servavit.

Haec vero fecit in Cappadocia. Ibi Caesarea, urbs maxima et antiquitas frequens, iis erat moenibus cincta, quae ob nimium ambitum indefensa expugnari facile possent. Multum enim spatii supervacanei complecteban-

ἀσφαλείας τῇ πόλει περιβάλλετο μέγα τι χρῆμα, καὶ τῇ ἐς ἄγαν
 παρῶσιν εὐέροδον ἦν τοῖς ἐπιβουλεύουσι. λόφοι γὰρ ἐνταῦθα V 462
 ἐπαναστήκασιν ὑψηλοὶ, οὐκ ἀγχιτάπη ἀλλήλων, ἀλλὰ κατὰ πολὺ D
 ἀποθῶν· οὐσπερ ὁ τῆς πόλεως οἰκιστῆς ἐντὸς τοῦ περιβόλου κατα-
 βλαβεῖν ἐν σπουδῇ ἔχων, ὡς μὴ ἐπιτελισμα κατ' αὐτῆς εἶεν, τῷ
 τῆς ἀσφαλείας ἄνθρωποι τὰ σφαιρωτάτα ἐξεργάσατο. πεδία τε
 γὰρ πολλὰ καὶ κήπους ἐτειχίστατο, καὶ σκοπέλους τε καὶ θρημμά-
 των νομάς. ἔνθα δὴ οὐδὲ χρόνῳ ὕστερον οἰκοδομήσασθαι τι οἷ
 τῆδε ἀνθρώποι ἐγνώσαν, ἀλλ' ἐφ' οὐσπερ ἦν σχήματος ἔμεινεν.
 10 εἰ δέ που καὶ οἰκία τετύχηκεν εἶναι, ταῦτα δὲ ἀγεῖτονα κατὰ μόνας
 ἔνθα διαγεγῶνάσιν ἐς τὸδε τοῦ χρόνου. καὶ οὔτε τὰ φυλακτήρια
 κατὰ λόγον τῶ περιβόλου ἐς τὴν αὐτοῦ ἐξικνεῖσθαι φυλακὴν εἶχεν, P 100
 οὔτε αὐτῶ ἐπιμελεῖσθαι τοσοῦδε ὄντος ἐν δυνάμει ἐγένετο τοῖς
 τῆδε ἀνθρώποις. ἀπειχιστοὶ τε δοκούντες εἶναι περίφοβοι διηρηκῆς
 15 ἦσαν. ἀλλὰ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τὰ μὲν οὐκ ἀναγκαῖα τοῦ πε- B
 ριβόλου περιελών, τὴν δὲ πόλιν ὡς ἀληθῶς ἐρύματι ἐς τὸ ἀσφα-
 λές περιστάλας, ὀχύρωμα μὲν κατεστήσατο ἀμαχώτατον εἶ τις
 προσοίσι, διαρκεῖ δὲ αὐτὸ φυλακτηρίῳ ἐπέρωσει. Καισαρεῦσι μὲν
 οὖν τοῖς ἐν Καππαδόκαις οὕτω τὴν ἀσφάλειαν διεσώσατο.
 20 Ἦν δέ τι φρουρίον ἐν Καππαδόκαις Μωκησὸς ὄνομα, ἐν
 μὲν τῷ ὄμαλῃ κείμενον, σαθρὸν δὲ οὕτω γεγενημένον ὥστε δὴ
 αὐτοῦ τὰ μὲν καταπεπτώκει, τὰ δὲ ἔμελλεν. ὅπερ Ἰουστινιανὸς
 βασιλεὺς καθελὼν, τεῖχος ᾧκοδομήσατο κομιδῇ μέγα ἐς τὰ πρὸς B
 ἑσπέραν τοῦ πάλαι φρουρίου ἐν χωρίῳ ἀνάντει τε καὶ λίαν ὀρθίῳ
 25 καὶ ἀμηχάνῳ προσέλθειν, εἶ τις προσοίσι. ἔνθα δὴ καὶ ἱερὰ τε-

tar, et inmodica laxitas facilem aditum aggressoribus dabat. Et vero attol-
 litur locus ille in tumulos, non brevi, sed longo intervallo inter se dissitos:
 quos urbis candeliter muro comprehendere satagens ne faverent oppugnationi,
 rem fecerat periculo plenam sub specie securitatis. Moenibus enim concluy-
 serat agros complures, hortos, rupes, pecorum pasca: ubi nec postmodum
 cives ut quidquam aedificarent adducti sunt: sed loco mansit facies pristina;
 ac sibi domus extant, cae seorsum solae nullam hactenus vicinitatem ha-
 buerunt. Nec mari custodes pro illius modo ac portione sufficere, nec cives
 ipsam adeo spatiosam curare poterant. Quare semper erant in metu, cum
 sibi viderentur moenibus nudī. Tandem Iustinianus Aug. recisa murorum
 parte minime necessaria, urbem coëgit in munimentum vere tutum, et ad-
 rentibus inexpugnabile; quod ipsam iusto praesidio firmavit. Ita securam
 reddidit Caesaream Cappadociae.

Erat Moccus Cappadociae castellum, in plano situm, adeo debile cor-
 ruptumque, ut ruinam pars iam fecisset, pars minaretur. Eo Iustinianus
 Aug. diruto, in loco acclivi itaque arduo, ut nemo infestus subire queat, qua
 vetus castellum illud occidentem spectaverat, murum ingentem extruxit.
 Malta ibi templa, xenodochia, balneas publicas aedificavit, nihil eorum de-

μένη πολλὰ καὶ ξενῶνας καὶ λουτρῶνας ἐν δημοσίῳ ἰδίαιμο καὶ ὅσα ἄλλα ἐνδείκνυται τὴν πόλιν εὐδαίμονα. ἔξ οὗ δὲ καὶ εἰς μητροπόλεως ἀξίωμα ἤλθεν· οὕτω γὰρ πόλιν τὴν πρώτην τοῦ ἔθνους καλοῦσι Ῥωμαῖοι. τὰ μὲν οὖν ἐν Καππαδόκαις τοιαῦτα ἐγεγόνει. 5

C ε'. Ἐκ πόλεως δὲ Ἀντιοχείας, ἣ νῦν Θεοδοπολις ἐπακείληται, εἰς Κιλικίαν ἴστυ παρ' αὐτὴν μάλιστα τὴν ὁδὸν προάστειός ἐστι, Πλατανῶν ὄνομα· ταύτης δὲ τῆς πόλεως οὐ πολλὰ ἄποθεν τρίβος τε ἦν ἐκ παλαιοῦ σφριγγομένη ἐκ τῶν κυρατεταμένιων ὁρῶν ἐν στενῷ μάλιστα, τῶν ὄμβρων δὲ αὐτὴν εἰς χρόνον μῆκος ἐπι- 10 κλυσιάντων ἐξίτηλος ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον γεγενημένη μετὰ κινδύνων τὰς διεξόδους παρείχετο ποιῆσθαι τοῖς τῆδε Ἰουδαῖοις. ἄκρ' ἐπαρ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀκοῆ ἔλαβεν, ἐν βουλήῃ τε καὶ προνοίᾳ πάσῃ D πεποιθμένος, ἄκρ' εὐθὺς τοῦ κακοῦ εὔρετο. χρήματα γὰρ προέμενος ἀριθμοῦ κρείττονα, ὄρη τε τὰ ἐκείνη ἀνέχοντα ἐπὶ μα- 15 κρότατον ἐκτεμῶν ἅπαντα καὶ νενικηκὸς τὰ ἀμύχανα, ὁδὸν ἀμαξήλατον ἐκ τοῦ παρὰ λόγου καὶ παραδόξου κατὰ πρόθεσιν ἀπέκρημα ἔν τε τῷ ὄρει καὶ τῷ ἀνεμῶνι διεσπένδατο, διαφανῶς ἐνδειξάμενος ὡς γνώμη προμηθεὶ καὶ χρημάτων ὑπερφόρῳσι οὐδὲν ἀνθρώπων ἄπορον γένοιτο. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ δεξίεργασται. 20

P 101 Πύλις δὲ ποὺ ἐστὶν ἐν Κιλικίᾳ ἢ Μοψουεστία, τοῦ μῶντιου, ὡς φασιν, ἐκείνου τοῦ παλαιοῦ ἔργον. ταύτην ποταμὸς παραρρεῖ Πύραμος, τῇ μὲν πόλει γινόμενος ἐγκαλλώπισμα, γεφύρα δὲ μόνῃ διαβατὸς ὤν. χρόνον δὲ πολλοῦ ἐπιρρεῖσαντος πεπονημένοι τῆς γεφύρας τὰ πλείστα ξυνέβη. ἔφακε τε πεσομένους αὐτίκα δὴ 25 μάλα, καὶ τοῖς διαβαίνουσι διὰ ταῦτα ὁ θάνατος ἐν ὀφθαλμοῖς

esse passus, quae ad felicitatem urbis probandam valent. Hinc factam ut illa ad dignitatem pervenerit metropoleos: quae vocabulo Romani urbem designant gentis primariam. Haec in Cappadocia.

5. Via, quae ex urbe Antiochia, iam dicta Theopoli, in Ciliciam ducit, adiacet suburbano, cui nomen Platanon. Non procul ab ea urbe, cum vetus semita apporrectis montibus arctissime premeretur, longe temporis progressu, maxima eius parte superfusus imbribus excess, iam periculosum erat illac transire. Quod ubi fama imp. Iustinianus accepit, eo mentem providentiamque omnem conferens, malo protinus remedium invenit: Infinitam enim pecuniam largitus, montes, quotquot illic eminent, longissime praecidit, et superatis quae insuperabilia videbantur, praeter omnium spem atque opinionem, viam, qua plaustra commearent, planam fecit et expeditam ubi fuerant praecipitia; clarissimo probans argumento, nihil esse quo homines non perumpant prudenti consilio ac liberae contemptu pecuniae. Hoc ibi actum.

Urbs est Ciliciae Mopsuestia, vatis, ut ferunt, illius antiqui opus. Eam quidem alluit ornatque fluvius Pyramus; sed uno admodum transitur ponte, cuius maxima pars vetustate sic fatiscebat, ut iamiam casurae similis, mor-

ἦν. πρῶγμά τε εἰς σωτηρίαν ἐπινηνομημένον τοῖς πάλοι ἀνθρώποις, τῇ τῶν προεστηκότων ὀλιγωρίᾳ ἐγένετο κινδύνου τε πολλοῦ καὶ φόβου αἰτία. ὁ δὲ καθ' ἡμᾶς βασιλεὺς τὰ διεφθρηκότα ἐπανορθώσας σπουδῇ ἅπαντα τῇ τε γέφυρᾳ καὶ τοῖς παρῴοσι τῆν ὁ ἀσφάλειαν ἀνεώσαστο, τῆν τε πόλιν ἀπέδειξεν αὐτῆς τῆν ἐκ τοῦ V 463 ποταμοῦ ἀκινδύνως ἀναδουμένην εὐπρέπειαν.

Ἔστι δὲ τις μετ' αὐτὴν Ἄδανα πόλις, ἧς δὴ ἐς τὰ πρὸς ἀνάσχοντα ἤλιον ποταμὸς φέρεται Σάρος ὄνομα, ἐκ τῶν ἐν Ἀρμενίοις ὄρων κατιών. ναισιπόρος δὲ ὁ Σάρος ἐστὶ καὶ ἀνδράσι πε-
 10 ζοῖς οὐδαμῇ ἐσβατός. γέφυρα οὖν ἐκ παλαιοῦ τῆδε ὑπερφθῆς τε ὑποτεθρόνενται καὶ λόγου ἄξια. γεγένηται δὲ τρόπῳ τοιῷδε. λίθων μὲν εὐμεγεθῶν οἰκοδομίαι πολλαχῇ τοῦ ποταμοῦ ἐκ τῆς γῆς ἐπανεστήκασιν ἐς μέγα τι πάχος διήκουσαι, καὶ τῷ ποταμῷ κατὰ μὲν τὸ εὖρος ξυνεξικνούμεναι, τὸ δὲ γε ὕψος πολλῶ ὑπερβάλλουσαι
 15 τῷ ὑπεραίροντι. ὑπερθῆν τε δυοῖν κατὰ μέσον ἀψίδες ἐν τῷ μετώρῳ ἐπηρμέναι ἀνέχουσιν ὕψους ἐς μέγα τι χρῆμα. ταύτης δὲ τῆς τῶν λίθων ξυνθήκης, ἥ κατὰ τὸ ὕδωρ οὐσα ἐτύγχανεν, ἔτεροθίω μαχομένης πολλῶ, ἐπὶ χρόνου μῆκος ἀπέραντον ἔσαν διεφθάρθαι τὰ πλεῖστα ξυνέβη. οὐκ εἰς μακρὴν τε ἡ γέφυρα πῦσα
 20 τῷ ποταμῷ ἐμπεσεῖσθαι ἐπίδοξος ἦν. ἐγένετό τε. αἰ ἐν εὐχῇ τῶν C διαβυιόντων ἐκάστῳ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν διαβάσει τῆν τοῦ χρόνου στιγμήν διαμεῖναι μόνον ἐν τῷ βεβαίῳ τῆν γέφυραν. ἀλλὰ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐτέραν τινὰ τῷ ποταμῷ πορείαν θρύξας, ἐκείσε μὲν αὐτὸν ἐπὶ καιροῦ μεταπορεύεσθαι διωθήσαστο, ὕδατος δὲ χω-
 25 ρῆς τῆν οἰκοδομίαν λυβῶν, ἧς ἐπιμηθήσθην ἀρτίως, καὶ αὐτῆς τὰ

tem transeuntibus ostentaret. Itaque res olim ad salutem inventa, praefectorum negligentia in causam gravis periculi ac timoris conversa fuerat. Quidquid vitium faciebat, id magno studio imperator noster refecit, et firmitatem ponti, transeuntibus securitatem, urbi tutum decus, quod olim fluvius auferabat, restituit.

Post illam est urbs Adana, quam ab oriente praeterlabitur flumen Sarus, ex Armeniae montibus defluens. Et quoniam navigia Sarus patitur, nec vadum habet, quo pedites transeant, ideo pons ingens ac praeclarus ibi quondam haec fuit extractus forma. Multis in partibus fluminis, solo exurgunt magnis lapidibus compactae pilae, haud mediocri crassitudine. Sua serie aequant fluvii latitudinem, eundem altitudine longe superant. Binis arcibus singuli excoelsum attolluntur, earum medio incumbentes. Pilae illae lapideae, qua parte adversum amnem excipiunt, dum vehementibus repugnant fluctibus, per infinitum temporis spatium adeo corruptae fuerant, ut brevi totus pons collapsurus in fluvium videretur. Nemo erat quin transiturus oraret, ut pons staret sub pedibus punctum temporis. Justinianus vero Aug. cum alium fecisset alveum, eo flumen ad tempus detorsit: tum pilis, quarum mentionem proxime feci, aqua nudatis admovit manum, ac ruinas demolitus, sine

πεπονήδοντα περιελών ἀνοικοδομήσατο οὐδεμιᾷ μελλήσει, τὸν τε ποταμὸν αὐθις ἐς τὴν πρόσθεν ὁδὸν ἐπανήγαγεν, ἣν κοίτην καλοῦσι. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε κεχώρηκε.

Κύδνος δὲ ποταμὸς κατὰ πόλιν μέσην Τάρσον φέρεται. καὶ χρόνον μὲν τὸν ἄλλον οὐδὲν ἄχαρι διαπεπραγμένος φαίνεται. **H 49** πάποτε, ἅπαξ δὲ αὐτῷ ξυνηγέθη ποτὲ τὰ ἀνήκεστα διεργάσα-
D σθαι ἐξ αἰτίας τοιαύσδε. τοῦ μὲν καιροῦ ἀμφὶ τροπὰς ἐαρινὰς ἦν ἡ ὥρα· νότος δὲ ἄνεμος ἐξαπινάλως ἐπιπνεύσας πολὺς τὰς χιόνας διέλυσε πάσας, αἷς δὴ χειμῶνος ὥρα ἐπιπνεούσας τὸ ὄρος ὃ Ταῦρος ἐκαλύπτετο σχεδὸν τι ὅλον. ῥύγκες οὖν ὑδάτων παντα **10** χόθεν ξυνέρρεον τῶν ἐκείνη σκοπέλων, αἱ τε χαράδραι χιμαύρους ἀφίεσαν πᾶσαι, καὶ κρήναις πολλαῖς αἱ τε ὑπώρειαι καὶ οἱ πρόποδες ὄρων τῶν Ταυρείων κατάρρυντοι ἦσαν. τούτοις οὖν ὁ Κύδνος τοῖς ὕδασι κυματίας γεγεννημένος, ἐπεὶ ἐς αὐτὸν ἐν γειτόνων ὄντα ἐπεσέβαλλον, ἅμα δὲ οἱ καὶ ὄμβρων ἐπιγενομένων πολλῶν, τὰ **15** μὲν Ταυρείων προάστεια πάντα, ὅσα πρὸς μεσημβρίαν τετραμμένα **P 102** ἐτόγγανε, κατακλύσας εὐθὺς ἔξιτηλα τὸ παράπαν ἐποίη· ἐπὶ δὲ τὴν πόλιν μορμύρων ἦει καὶ τὰς γεφύρας βραχείας οὕσας περιελών τὰς τε ἀγορὰς συνείχεν ἅπάσας τὰς τε ἀγυῖας ὑπερέβλυξε καὶ τοῖς οἴκοις καὶ ὑπερῶις ἐπιπολάζων ἐπὶ μέγα ἐχώρει. νύκτα τε **20** καὶ ἡμέραν ἡ πόλις ἐν κινδύνῳ διαγέγονε καὶ σάλλω τοιοούτῳ, καὶ μόλις ἐν ὑστάτῳ ὁ ποταμὸς οὗτος κατὰ βραχὺ ἀπολωφθήσας ἐν τοῖς εὐωθόσι γέγονεν αὐθις. ἄπερ ἐπεὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἤκουσεν, ἐπενόει τοιαῦδε. πρῶτα μὲν ἑτέραν πρὸ τῆς πόλεως διεσκευάσατο τῷ ποταμῷ κοίτην, ὅπως ἐνταῦθα διωχιζόμενος ἐκατέρωθεν τε **25**

10. ἐκαλύπτετο] ἐεκαλύπτετο Tolos.

ulla cunctatione restituit, pristinoque alveo seu lecto, ut vocant, fluvium reddidit. Haec ibi peracta.

Urbem Tarsum flumen Cydnus interluit. Is alias semper innoxius, semel gravem perniciem attulit, hac de causa. Circiter aequinoctium vernum, coortus repente auster vehemens nivem penitus dissolvit, quae per hiemem caelo demissa, montem Taurum pene totum tegebat. Tum ex omnibus scopulis aquarum rivi confluere; cunctis ruere torrentes alveis; passim ex imo Taure eiusque radicibus fontes manare. His Cydnus aquis turgidus, quippe quae ipsi ex propinquo influebant, simul auctas imbrum vi; Tarsi suburbia, ad meridiem obversa, subita exundatione funditus delet: urbem invadit murmurans: pontes impendio minores disturbat: late fora occupat omnia, compita mergit: domorum cubiculis ac coenaculis innatans, magis atque magis attollitur. Noctem ac diem unum civitas in eiusmodi periculo ac veluti sale procelloso versata est. Sensim subsidens fluvius vix tandem se recepit. Quae cum audisset imp. Iustinianus, hoc inventum adhibuit. Principio, alterum alveum flumini ante urbem molitus est; ut ibi divertito divisais aquis,

μερῶν τὸν ῥοῦν κατὰ ἡμισυ γεγωνῶς μάλιστα ἐπὶ Τάρσον Ἰοι. ἔπειτα δὲ τὰς γεφύρας παρὰ πολὺ ἐυρύτερας πεπονημένους κρείσσους ἀπειργάσατο εἶναι ἢ πλημύροντι βιασθῆναι τῷ Κύδνῳ. ταύτη τε διεπράξατο φόβου καὶ κινδύνου ἐκτὸς ἐς πάντα τὸν χρόνον οἰκεῖσθαι τὴν πόλιν.

ζ. Τὰ μὲν οὖν ἐν Κιλικίᾳ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ταύτη πη C
ἔσχεν. ἐν δὲ Ἱεροσολύμοις ἱερὸν τῇ Θεοτόκῳ ἀνέθηκεν, ὧπερ V 464
ἄλλο εἰκασθῆναι οὐδὲν οἶόν τε ἔστι. νέαν ἐκκλησίαν κυκοῦσι τὸ
ἱερὸν οἱ ἐπιχώριοι· ὅπερ δὴ ὁμοῖον ποτὲ ἔστιν, ἐγὼ δηλώσω,
10 τοσοῦτον ὑπευπῶν, ὡς ἡ πόλις ἦδε Ἰερουζαλὴμ μὲν ἔστιν ἐκ τοῦ ἐπι-
πλεῖστον, οὐ γεώδεις δὲ οἱ λόφοι εἰσὶν, ἀλλ' ἐν τε τραχεῖ καὶ
ἀποκρήμνῳ ἐπανεστήμασι, τὰς ἀμφόδους ἐν κλίμακος τρέφῳ ἀπὸ
τοῦ ὀρθίου ἐς τὸ πρηνὲς κατατείνοντες. τὰ μὲν οὖν ἄλλα τῆς
15 ἐπὶ λόφον πεπονημένα, ἢ ἐν τῷ χθαρμαλῷ κατὰ τὸ ἀναπεπταμένον
τῆς γῆς, τοῦτο δὲ μόνον τὸ ἱερὸν οὐ ταύτη πη ἔχει. ἐπέστελλε
γὰρ αὐτὸ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ προῦχοντι γενέσθαι τῶν
λόφων, δηλώσας ὁποῖον τὰ τε ἄλλα δεήσει καὶ τὸ εὖρος αὐτῷ καὶ D
μῆκος εἶναι. οὐκ ἀπέχρησέ τε κατὰ τὴν βασιλέως ἐπίταξιν πρὸς
20 τοῦ ἔργου τὴν χρεῖαν ὁ λόφος, ἀλλὰ τοῦ ἱεροῦ τὸ τεταρτημόριον
ἀπελείπειτο πρὸς τε ἄνεμον νότον καὶ ἀνίσχοντά που τὸν ἥλιον,
ἵνα δὴ ὀργυῖζεν τοῖς ἱερεῦσι θέμις. διὰ δὲ ἐπενδούον τάδε, οἷς
τὸ ἔργον τοῦτο ἐπέκειτο. ἀπορρηγμένοι τὰ θεμέλια εἰς γῆς τῆς
ὑπτίας τὰ ἔσχατα, ἀικοδόμημα πεπονηται συνεπανεστηκὸς τῷ
25 σκοπέλῳ. ἐπειδὴ τε ἄνω κατὰ τὴν ἀκρωνυχίαν ἐγένοντο, τῶν τοί-
χων καθύπερθε θόλους ἐνθέμενοι συνάπτουσι τὴν οἰκοδομίαν τῷ

dimidia ad summum pars Tarsum peteret. Deinde pontes multo latiores fecit ac firmiores quam ut Cydni exundantis impetu convelli queant: itaque urbis incolas metu ac discrimine in omne tempus exemit.

6. Sic in Cilicia Iustiniani Aug. coepta se habuere. Hierosolymis vero disparae templum posuit incomparabile: novam ecclesiam indigenae appellant. Id iam ego describam, hoc unum praefatus, eius urbis maximam partem in colles assurgere, non terrenos, sed asperos ac praecipites, qui vias in gradus fractas ex alto in declive porrigant. Ac caetera quidem urbis aedificia locum obtinent uniusmodi, vel in colle aliquo sita, vel in plano, ubi terra se mollis explicat. Unum hoc templum non ita habet. Id enim iussit in colle omnium editissimo statui, ac praeter caetera latitudinem ipsius longitudinemque praescripsit. Cum autem operi ad imperatoris praescriptum faciundo collis unus non sufficeret, sed a meridie et oriente pars templi deesset quarta, in qua sacerdotibus rei divinae operari licet, hanc artem praefecti operis excogitarunt. Iactis in extrema planitie fundamentis, substructionem fecerunt, assurgentem cum scopulo: ad cuius verticem cum parietes eduxissent, ipsos concamerarunt, atque aedificium reliquo templi pavimento at-

ἄλλω τοῦ τεμένους ἐδάφει. ταύτη τε ὁ νεὼς πῆ μὲν ἐπὶ πέτρας
 ἰσχυρᾶς ἴδρται, πῆ δὲ ἠώρηται, τῆς τοῦ βασιλέως δυνάμειος
 μέγεθος ἄλλο ἐπιτεγνησαμένης τῷ λόφῳ. ταύτης δὲ δὴ τῆς οἰκο-
 P 103 δομίας οἱ λίθοι οὐ τοιοῦτέ εἰσι μέγεθος, ὅπολους ἴσμεν. πρὸς
 γὰρ τοῦ χωρίου τὴν φύσιν οἱ ἐπιδημιουργοὶ τοῦ ἔργου τοῦδε δια-
 μαχόμενοι ἕνος τε ἀντιτεταγμένον τῷ σκοπέλῳ διαπονούμενοι,
 τῶν ξυνειθισμένων ὀλιγορηχότες ἀπάντων ἐπὶ τὰ παρόδοξα καὶ
 ὄλως ἀγνώτα τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐχώρουν. πέτρας οὖν ὑπερμε-
 γέθεις ἐκ τῶν δρωῶν ὑποτεμνόμενοι, ἅπερ οὐρανομήκη ἐν τοῖς πρὸ
 τῆς πόλεως χωρίοις ἀνέχει, ἔξυσαντές τε αὐτῶν ἐπισταμένως, ἐν-
 10 τωῦθα ἦγον τρόπῳ τοιῷδε. ἀμάξας μὲν ταῖς πέτραις ἐτεκταί-
 νοντο μεγέθει ἴσας, ἕνα δὲ λίθον ἐνετίθεντο ἀμάξῃ ἐκάστη,
 ββες τε ἀριστινὴν πρὸς βασιλέως ἐξυλεγμένοι κατὰ τεσσαράκοντα
 B οὖν τῇ ἀμάξῃ τὸν λίθον ἐφείλκον. ἀλλ' ἐπεὶ τὰς ἐς τὴν πόλιν
 φερούσας ὁδοὺς ταύτας δὴ φέρειν τὰς ἀμάξας ἀμήχανα ἦν, ἐκ-
 15 τέμνοντες ἐπιπλείστον τὰ ὄρη ἑστιγητὰ ταῖς ἐπιγενομέναις ἀμάξαις
 ἐποίουν, οὕτως τε περιμήκη ἀπειργάσαντο τὸν νεὼν, ἥπερ βουλο-
 μένῳ τῷ βασιλεῖ ἦν. εὐρὸς τε αὐτῷ κατὰ λόγον πεποιημένοι,
 τέγος ἐπιθεῖναι τῷ ἱερῷ ὡς ἤκιστα εἶχον. δρυμοὺς τε οὖν καὶ
 δάση πάντα περιμόντες, καὶ εἴ ποῦ τι χωρίον ἠκούετο οὐρανομή-
 20 κεισι κατάφροντον δένδροις, ἕλην τινὰ εὐρον ἀμφιλαφῆ, κέδρους
 φέρονσαν ἐς ἕνος ἔξικνουμένης ἀπέραντον ὅσον, αἷς δὴ τὴν ὄρο-
 φὴν τῷ νεῷ ἔθεντο, ἕνος αὐτῷ κατὰ μέτρον πεποιημένοι, ἐς ὅσον
 C τε εὐρύνεται καὶ ἐς τὸ μῆκος ἐξάγεται. ταῦτα μὲν οὖν δυνάμει
 τε ἀνδρωπεῖα καὶ τέχνῃ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐξειργάσατο. ἐπέ- 25

texerunt. Itaque sacra aedes partim rupi solidae insidet, partim pendet,
 adiuncta colli accensione opibus Imperatoris. Substructionis autem illius la-
 pides insinuada sunt magnitudine. Cum enim artifices adversarentur naturae
 loci, et culmen rupi aemulam molirentur, spreto vulgaribus ad insuetas
 planeque ignotas artes se converterunt. Ergo ex montibus, qui sunt extra
 urbem altissimi, saxa immania excidebant, et affabre sculpta, hoc modo
 vectabant. Plaustris, quae saxis aequalia magnitudine fabricaverant, sin-
 gulis singula imponebant. Tum boves, ex optimis, qui imperatoris iussu
 delecti fuerant, quadraginta cum plastro saxum trahebant. Quoniam vero
 viae, quae ad urbem ducebant, his erant plaustris ferendis impares, longe
 ac late montes excidendo accedentibus carris dabatur aditus. Sic templum,
 prout imperator volebat, in magnam perduxere longitudinem: ad cuius ra-
 tionem cum latitudinem exegissent, non poterant aedi tectum imponere.
 Quare nemora saltusque omnes, ac sicubi locum esse audiebant arboribus
 procerissimis consitum peragrantes, sylvam opacam nacti sunt, in qua cedri
 erant in immensum elatae. His templum texerunt, dimensi altitudinem pro
 latitudinis ac longitudinis portione. Haec quidem Iustinianus Aug. humanis
 viribus atque arte effecit: multum vero contulit pietatis fiducia, quae hunc

δωκε δὲ καὶ ἡ τῆς εὐσεβείας ἐλπίς ἀμειβομένη αὐτὸν τῇ τιμῇ, καὶ
 ξυνεπιλαμβάνουσα τὸ σπούδασμα τοῦτο. τῷ μὲν γὰρ ἱερῷ παν-
 ταχόσε κίωνων ἕδει, τὸ τε εἶδος οὐκ ἀποδεόντων τοῦ ἀμφὶ τὸ τέ-
 μενος κάλλους καὶ τοιοῦτων τὸ μέγεθος, οἷοι δὴ ὄντες ἀντέχειν ἐς
 5 τὸ ἄχθος τῶν ἐγκειμένων σφίσι ἐμελλον. ἡ δὲ χώρα ἐν τῇ με-
 σογείᾳ κειμένη τῆς θαλάσσης πολλῶ ἀποθεν, ὄρεσι τε πανταχόθεν
 ἀποπεφραγμένη ἀποτόμοις τισίν, ἥπερ μοι εἴρηται, ἀπορον τοῖς
 τεκταινομένοις τὸ ἕδαφος ἐπολεῖ κίονας ἐτέρωθεν εἰσκομίζεσθαι. D
 ἀλλὰ βασιλέως δυσφορομένου τῇ τοῦ ἔργου ἀμηχανίᾳ, λίθου
 10 φύσιν ὁ θεὸς ἐπιτηδείως ἐς τοῦτο ἔχουσαν ἐν τοῖς ἀγχίστα ὄρεσιν
 ἕδειξεν, ἣ οὐσίαν ἰ. καὶ κρυπτομένην τὰ πρότερα; ἣ κύν-γενομέ-
 νην. ἐπ' ἀμφοτέρα δὲ πιστὸς ὁ λόγος τὴν αἰτίαν εἰς τὸν θεὸν V 465
 ἀναφέρουσιν. ἡμεῖς μὲν γὰρ ἀνθρωπιεῖ γάμει πάντα σταθμώ-
 μενοι πολλὰ ἐς τὸ ἀδύνατον ἀποκεκρίσθαι ολόμεθα, τῷ δὲ θεῷ
 15 τῶν πάντων οὐδὲν οὐτ' ἂν ἀπορον οὐτ' ἀμήχανον γένοιτο. κί-
 ωνων τοίνυν ἐνθένδε μέγα τι χρῆμα ὑπερμεγεθῶν τε καὶ ἀπομιμου-
 μένων τῷ χρώματι πυρός τινα φλόγα, πανταχόθεν ὑποστηρήσουσι
 τὸν νεῶν, οἱ μὲν ἐνερθεν, οἱ δὲ ὑπερθεν, οἱ δὲ ἀμφὶ τὰς στοὰς
 αἰ περιβάλλουσι τὸ ἱερὸν ὄλον, πλην τῆς πρὸς ἑα τετραμμένης
 20 πλευρᾶς· ὡνπερ δύο ἐστᾶσι πρὸ τῆς τοῦ νεῶ θύρας ὑπερφυεῖς
 ἄγαν καὶ τῶν ἐν γῆ τῇ πάσῃ κίωνων ἴσως οὐδενὸς δεῦτεροι. στοά P 104
 τις ἐκδέχεται ἐντεῦθεν ἑτέρα ἐπὶ τοῦ νάρθηκος ὠνομασμένη, οἶ-
 μαι, τῷ μὴ εὐρύνεσθαι. ἀλλῆ μετὰ ταύτην κίωσιν ὁμοίους ἐν
 τετραπλεύρῳ ἀνεγομένη· θύραι μεταυλοὶ ἱεροπρεπεῖς οὕτως, ὥστε

12. εἰς] ἐπὶ Toloa.

22. ἐπὶ] ἀπὸ Pm.

rem ei rependens, ipsius consilium et incoeptum promovit. Templum enim
 columnis erat penitus vacuum, quae eius decori responderent nitore suo, ea-
 que essent magnitudine, ut incumbens sibi pondus possent sustinere. Illa
 autem regio mediterranea, et a mari remotior, eruptisque, ut dixi, monti-
 bus undique vallata, opificibus viam, qua columnas aliunde importarent, ne-
 gabat. Dum operis difficultas imperatorem habet sollicitum, in montibus
 proximis deus marmoris genus ostendit ad hoc idoneum, sive antea latuerit
 ibi incognitum, sive tum primum extiterit. Credibilis sane est utraque haec
 eorum sententia, qui deo causam ascribunt. Equidem nos humanis viribus
 omnia ponderantes, multa iudicamus haud posse fieri: at deo difficile nihil
 est, nedum impossibile. Igitur columnae ingentes, magne inde numero ex-
 cisae, quae ignis flammam colore referunt, sacram aedem suffulciant, haec
 infra, illae supra, ahae circum porticus, quibus omnia ipsius latera cincta
 sunt, praeterquam orientale. Siant geminae pro templi porta, omnino exi-
 miae, ac forte columnarum omnium, quae in orbe sunt universo, nulli secun-
 dae. Altera succedit porticus, quae a nartheco seu ferula ideo, mea quidem
 sententia, nomen habet, quia angusta est. Hanc excipit atrium quadratum,
 et similibus columnis fultum: medianae ianae tam augustae, ut intrantibus

- μηνύουσι τοῖς ἔξω ἰουδαῖοις ὅπως κατὰ θεάματι ἐντυχεῖν μέλλουσι. προπύλαια δὲ τὸ ἐνθένδε θαυμασία οὖα, καὶ τις ἐπὶ κίωνων δευεῖν ἐπαιρομένη ἀψὶς ἐς ἄφατον ὕψος. προΐοντι δὲ πρόσω ἡμίκυκλα δύο, ἀλλήλοις ἀντιπρόσωπα ἐκατέρωθεν τῆς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ὁδοῦ
- B** ἴστασι· ξενῶνες δὲ τῆς ἐτέρας ἐφ' ἐκάτερα δύο, Ἰουστινιανοῦ βασιλέως ἔργον· ἄτερος μὲν ξένοις ἐνδημοῦσι καταλυτήριον, ὃ δὲ δὴ ἕτερος ἀνακαινοστήριον νοσοῦσι πτωχοῖς. τοῦτον δὲ τὸν τῆς Θεοτόκου νεῶν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς καὶ προσόβω ἐτίμησε χρημάτων μεγάλων. τὰ μὲν οὖν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰουστινιανῶ βασιλεῖ πεπραγμένα ταύτη πη ἔσχεν. 10
- C** ζ'. Ἔστι δὲ τις πόλις ἐπὶ Παλαιστίνης, Νεάπολις ὄνομα· ἐφ' ἧς δὴ ὄρος ὑψηλὸν ἀνέχει, Γαριζὶν ὄνομα. τοῦτο δὲ ὄρος κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Σαμαρεῖται εἶχον· ὡς εὐξόμενοι τε ἀπέβαινον ἐς τὴν τοῦ ὄρους ὑπερβολὴν, οὐδένα ἀνιέντες καιρὸν· οὐχ ὅτι νεῶν τινα ἐνταῦθα ὠκοδομήσαντο πώποτε, ἀλλὰ τὴν ἀκρόρειαν ¹⁵ αὐτὴν σεβόμενοι ἐτεθήπεσαν πάντων μάλιστα. ἤρῃκα δὲ Ἰησοῦς ὃ τοῦ Θεοῦ παῖς, ἐν σώματι ὢν, τοῖς τῆδε ἀνθρώποις ὠμίλει, γέγονεν αὐτῷ πρὸς γυναῖκα τῶν τινα ἐπιχωρίων διάλογος· ταύτη τε ἐπὶ τῷ ὄρει πυνθανομένη ἐπέειπεν ὡς χρόνῳ ὕστερον οὐχ οἱ Σαμαρεῖται προσκυνήσουσιν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει, ἀλλ' ἐνταῦθα αὐ- ²⁰
- D** τὸν οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι, τοὺς Χριστιανοὺς παραδηλώσας· ἐγένετό τε προϊόντος τοῦ χρόνου ἔργον ἢ πρόδρογ- σις. οὐ γὰρ οἶόν τε ἦν μὴ οὐχὶ ἀμυθεῖν τὸν ὄντα Θεόν. ἐγένετο δὲ τρόπῳ τοιῷδε. ἐπὶ Ζήνωνος βασιλεύοντος ἄθροοὶ ἑξαπινυαῖος

1. [ἔξω] ἔσω Pm.

19. [ὑπέειπεν] Vid. Ioann. 4. MALT.

indicent quale spectaculum nacturi sint. Exin vestibulum admirabile, et arcus columnis elatis geminis in altitudinem immensam. Progradientibus, templi via bino recessus utrinque offert in semicirculum sinuatos, adversosque inter se. Altera via hospitales domos duas hinc inde habet, Iustiniani Aug. opus: haec peregrinorum est in urbe degentium diversorium; illa pauperum aegrotantium sedes. Porro hoc deiparae templum imperator idem anno reditu luculentissimo cohonestavit. Haec ille Hierosolymis fecit.

7. Urbs est Palaestinae Neapolis, cui mons altus, Garizim nomine, imminet. Hunc olim Samaritani cum possiderent, assidue eius verticem ascendebant precationis causa, non quod illum templo unquam ornassent, sed quia omnium maxime ipsum suspiciebant ac venerabantur. Qua tempestate Iesus dei filius, humano assumpto corpore, in illis partibus agebat, cum indigenae cuiusdam uxore sermonem habuit. Tum ab ipsa de monte interrogatus, praedixit, tempus affore, quae non adorarent Samaritani in eo monte, sed ibi ipse adoraretur a veris adoratoribus: Christianos scilicet designabat. Procedente tempore verbis accessit exitus: neque enim poterat mentiri qui deus erat: res autem ita evenit. Zenonis principatu, colere sub-

οὗ Σαμαρείται γενόμενοι ἐπεισηδῶσιν ἐν Νεαπόλει τοῖς Χριστιανοῖς, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὴν πεντηκοστὴν καλουμένην ἑορτὴν ἄγουσι, καὶ αὐτῶν τε πολλοὺς διαχρῶνται, καὶ ὅσπερ ἦν αὐτοῖς ἐπίσκοπος τότε, Τερεβίνθιος ὄνομα, καταλαβόντες ἐπὶ τῆς ἱερᾶς ἐστῶτα P 105
 5 τραπέζης, καὶ ἱερουργοῦντα τὰ ἄρρητα ξίφεισι παίοντες, ἄλλως τε συγκόπτουσι καὶ τοὺς τῶν χειρῶν ἀφαιροῦνται δακτύλους, ἕς τε τὰ μυστήρια ἱβρισαν, ὡς θρᾶσαι μὲν Σαμαρειτῶν προσήκει, σιωπᾶν δὲ ἡμῖν. ὁ δὲ ἱερεὺς οὗτος αὐτίκα ἐν Βυζαντίῳ γενόμενος, τῷ τότε βασιλεῖ ἕς ὕψιν ἤκων, ἐπέδειξέ τε τὸ πάθος καὶ τὰ ξυνε-
 10 νεχθέντα σημάνας καὶ τοῦ Χριστοῦ τῆς προρρήσειως ὑπομνήσας, τιμωρὸν αὐτὸν ἐφ' ἑπᾶσιν ἐθεῖτο γενέσθαι. Ζήνων δὲ βασιλεὺς τοῖς ξυμπεπτωκόσι ξυνταραχθεῖς, κόλασίν τε ἀποχρῶντως ἕς τοὺς τὰ δεινὰ δεδρακότας πεποίηται οὐδεμιᾷ δκνήσει· ἕκ τε ὄρους τοῦ Γαριζίν τοὺς Σαμαρείτας ἐξελάσας, εὐθὺς Χριστιανοῖς τε αὐτὸ
 15 παραδίδωσιν, ἐκκλησίαν τε ἄνω δειμάμενος τῇ Θεοτόκῳ ἀνέθηκε, Β τειχισάμενος τὸ ἱερὸν τοῦτο δῆθεν τῷ λόγῳ, τὸ δὲ ἀληθὲς ἀπο- V 466
 τριγῶσας. καὶ φρουρὰν στρατιωτῶν κατεστήσατο, κάτω μὲν ἐν τῇ πόλει πολλῶν, ἐν δὲ τῷ τειχίσματι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ οὐ πλέον ἢ δέκα. οἷς δὲ Σαμαρείται ἀχθόμενοι ἥσχαλλον μὲν ἕς τὰ μά- H 51
 20 λιστα καὶ δυσφοροῦμενοι ἀπηξίονον τὰ σφίσι παρόντα, δέει δὲ τῷ ἕκ βυσιλέως δυσωποῦμενοι σιωπῇ εἶχοντο. προϊόντος δὲ χρόνου, Ἀναστασίου τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος, τοιόνδε τι ξυνηρέχθη γενέσθαι. τινὲς τῶν Σαμαρειτῶν, γυναικὸς ὑποθήκη ἀναπεισθέντες, ἀναβαίνουσι μὲν παρὰ δόξαν κατὰ τὸ τοῦ ὄρους
 25 κρημνῶδες, ἐπεὶ τῆς ἀνόδου, ἣ ἐκ τῆς πόλεως ἐνταῦθα ἄγει, ἕς C

ite Samaritani. Tum facte Neapoli impetu in Christianos festum in ecclesia celebrantes, quod pentecosten vocant, multos conficiunt: illorum episcopum Terebinthium sacrae mensae astantem occupant, inter sacrificium ineffabile gladiis illum feriant, vulneribus concidunt, manuum digitis truncant, mysterisque illudentes piacula perpetrant digna Samaritanis, ac nobis silentio obruenda. Mox antistes ille Byzantium sese contulit: ubi ad conspectum imperatoris admissus, ostendit manuum cladem; rem pandit ordine, et Christi praedicatione in memoriam reducta, plenam ultionem exposcit. Tali casu commotus Zeno Aug. nulla interposita mora, in fontes egregie animadvertit: exactis monte Garizim Samaritanis, statim illum Christianis addixit, et in culmine ecclesiam deiparae posuit: cui templo in speciem murum, et Christi nihil nisi maceriam circumdedit. Infra quidem, in urbe, praesidium validum, ad murum autem et ecclesiam milites non amplius decem collocavit. His offensi Samaritani urebantur dolore maximo, et indignatione pleni praesentem sortem aversabantur: metu tamen imperatoris cohibiti, silentio diasimulabant. Postea imperante Anastasio res huiusmodi contigit. Samaritanorum manus, suavae feminae, per derupta montis inopinata subijt: quippe cum via, quae

τὸ ἀκριβὲς φυλασσομένης, ἐνθένδε αὐτοῖς ἀποπειρᾶσθαι τῆς ἀναβάσεως ἀδύνατα ἦν. ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξαπιναιῶς γενόμενοι κτείνουσι μὲν τοὺς ἐνταῦθα φρουροὺς, μετακαλοῦσι δὲ τοὺς ἐν τῇ πόλει Σαμαρείτας φωνῇ ἑξαισίᾳ. αἱ δὲ τοὺς στρατιώτας δειμαίνοντες συνεπιτίθεισθαι τοῖς ἐγκεχειρηκόσιν οὐδαμῇ ἤθελον. οὐδ' 5 πολλῶν τε ἕστερον ὁ τὴν χώραν ἐπιτροπεύων (Προκόπιος δὲ ἦν ἐξ Ἐδέσσης πόλεως, ἀνὴρ λόγιος) τοὺς τὰ δεινὰ δεδρακότας συλλαβῶν ἔκτεινε. τοῦ μέντοι ὀχυρώματος οὐδ' ὡς τις λόγος ἢ πρόνοια παρὰ τοῦ βασιλέως τηλικαύδε γεγένηται. ἀλλὰ νῦν Ἰουστι-
D νιανὸς βασιλεὺς, καθπερ τοὺς Σαμαρείτας ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐπὶ 10 τὸ εὐσεβέστερον μεταθέμενος καὶ καταστησάμενος Χριστιανὸς εἶναι, τὸ μὲν παλαιὸν τῆς ἐν τῷ Γαριζίν ἐκκλησίᾳς τείχισμα ἐφ' οὐπερ ἦν σχήματος εἶασεν ἀποτετριγῶμένον, ἥπερ μοι εἴρηται, ἐτέρῳ δὲ αὐτὸ ἔκτοσθεν τείχει περιβαλὼν ἄμαχον διεπράξατο : παντάπασιν εἶναι. ἐνταῦθα δὲ καὶ ἱερὰ πέντε Χριστιανῶν ἀνε- 15 νεώσατο πρὸς τῶν Σαμαρειτῶν καταφλεχθέντα. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε εἰρηγασται.

P 106 ἦ. Ἐν δὲ τῇ πόλει μὲν Ἀραβία, νῦν δὲ Παλαιστίνη τρίτη
V 467 καλουμένη, χώρα μὲν ἔρημος ἐπὶ μακρὸν κατατείνει, καρπῶν τε καὶ ὑδάτων καὶ πάντων ἀγαθῶν ἄφορος. καὶ ὄρος ἀπότομόν τε 20 καὶ δεινῶς ἄγριον ἀποκρέμαται ἄγχιτά πη τῆς ἐρυθρᾶς καλουμένης θαλάσσης, Σινὰ ὄνομα. οὐδὲν δὲ μοι ἀμφὶ τοῖς ἐκεῖνη χωρίοις ἀναγράψασθαι ἀναγκαῖον ἐνταῦθα τοῦ λόγου, ἐπεὶ ἕπαντά μοι τὰ τε κατὰ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ τὸν Ἀραβικὸν κα-
 λούμενον κόλπον, Αἰθιοπίας τε τοὺς Ἀδῶμιτας καὶ τὰ τῶν Ὀμη- 25

illuc ex urbe ducit, intenta custodia teneretur, ascensus tentari inde non poterat. Occupata repente ecclesia, custodes eius trucidant: protinus Samaritanos, qui in urbe erant, contentissima voce inelamant. At illi militem veriti, facinus aggressis adiungere se voluerunt. Hand multo post provinciae praeses (is erat Procopius Edessenus, prudentia vir singulari) sones comprehensus morte multavit. Tum quidem imperator ad munitionem animum non adiecit: iam vero Iustinianus Augustus, quamvis Samaritanos plerosque ad pietatem Christianique sacra traduxerit, ecclesiae tamen in monte Garisim positae veterem murum altero cinxit exteriori, maceriae formam, quam ille, ut dixi, habebat, immutatam relinuens; fecitque opus omnia inexpugnabile. In eadem urbe Christianorum templa quinque a Samaritanis incensa restituit. Haec ibi.

8. In provincia, quam olim Arabiam, hodie Palaestinam tertiam vocant, longissima est solitudo, plane sterilis, siticulosa, atque omnibus vitae commodis vacua. Propter mare rubrum mons Sina asperimus ac praecipitibus disruptus pendet. Hic mihi non est necesse loca illa describere, cum de mari rubro ac sinu Arabico, de Aethiopibus Anxomitibus et Homeritis Sarace-

ριτῶν Σαρακηνῶν γένη ἀκριβολογουμένῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμιων
 δεδήλωται λόγοις· ἵνα δὴ καὶ τοῦτό μοι δεδιήγηται, ὅντινα τρό-
 πον Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὸν φοινικιῶνα προσεποίησε τῇ Ῥωμαί-
 ων ἀρχῇ. ταῦτα μὲν οὖν τούτου δὴ ἕνεκα λέγειν ἀφήμι, ὡς μὴ **B**
 5 ἀπειροκαλλίας ἀπενέγκοιμι δόξαν. ἐν τούτῳ δὲ τῷ Σικᾷ ἄρει μο-
 ναχοὶ ᾤκηται, οἷς ἔστιν ὁ βίος ἡκριβωμένη τις μελέτη θανάτου,
 ἐρημίας τῆς σφίσι φιλότατης ἀδείστερον ἀπολαύουσι. τούτοις δὴ
 τοῖς μοναχοῖς Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς (ἐπεὶ οὐκ εἶχον οὐδὲν ὅτου
 ἐφεῖντο, ἀλλὰ κρείσσους τῶν ἀνθρωπείων ἀπάντων εἶσιν, οὐδὲ τι
 10 κειτῆσθαι οὐδὲ θεραπεύειν τὰ σώματα, οὐ μέντοι οὐδὲ ἄλλον
 ὅτουοῦν ὀνίνασθαι ἐν σπουδῇ ἔχουσιν) ἐκκλησίαν ᾠκοδομήσατο,
 ἥνευρ τῇ Θεοτόκῳ ἀνέθηκεν, ὅπως δὴ αὐτοῖς ἐνταῦθα ἐξῆ εὐχο-
 μένοις τε καὶ ἱερωμένοις διαβιῶναι. ταύτην δὲ τὴν ἐκκλησίαν οὐ **C**
 κατὰ τοῦ ὄρους ἐδέματο τὴν ὑπερβολὴν, ἀλλὰ παρὰ πολὺ ἕνερ-
 15 θεν. ἀνθρώπων γὰρ ἐν τῇ ἀκρωρεῖᾳ διακυκτερεύειν ἀμήχανά
 ἔστιν, ἐπεὶ κτύποι τε διηγεκίς καὶ ἕτερα ἅττα θειότερα κώτῳφ
 ἀκούονται, δύναμιν τε καὶ γνώμην τὴν ἀνθρωπιαν ἐκπλήσσοντα.
 ἐνταῦθά ποτε τὸν Μωσέα φασὶ πρὸς τοῦ Θεοῦ τοὺς νόμους παρα-
 λαβόντα ἐξενεγκεῖν. ἔς δὲ τοῦ ὄρους τὸν πρόποδα καὶ φρούριον
 20 ἐχωρήατον ὁ βασιλεὺς οὗτος ᾠκοδομήσατο, φυλακτήριόν τε στρα-
 τιωτῶν ἀξιολογιάτατον κατιστήσατο, ὡς μὴ ἐνθένδε Σαρακηνοὶ
 βάρβαροι ἔχοιεν, ἅτε τῆς χώρας ἐρήμον οὐασης ἥπέρ μοι εἴρηται,
 ἐσβάλλειν ὡς λαθροειδίστατα ἔς τὰ ἐπὶ Παλαιστίνης χωρία. ταῦτα
 μὲν οὖν τῆδε πεποιήται. ὅσα δὲ κἀν τοῖς μοναστηρίοις πεποιή-
 25 ται τοῖς τῆδέ τε καὶ κατὰ τὴν ἄλλην ἐφίκα οὕτως, αὐτίκα δὴ μοι
 ὡς ἐν κεφαλαίῳ γεγράφεται.

nis plene accurateque in libris egerim, quos de ballis conscripsi: ubi et illud
 exposui, quomodo Iustinianus Aug. Romano imperio palmetum adiunxerit.
 Quare, ne inepto facere videar, his supersedeo. Montem Sina incolunt
 monachi, quibus, carissima solitudine libere perfruentibus, vita nihil aliud
 est nisi sedula quaedam mortis meditatio. Et quoniam nihil mortale expe-
 tunt, sed rebus humanis omnibus superiores, nec possidere quidquam, nec
 corpus curare, nec re ulla recreari quaerunt, illis ecclesiam Iustinianus Aug.
 condidit dicavitque dei genitrici: ut ipsis liceat ibi vitam in precibus sacris-
 que traducere. Kam autem non in montis vertice posuit, sed longe infra:
 nam nemo hominum pernoctare potest in culmine, propter assiduos strepitus
 et alia quaedam divinalia, quae ibi noctu audiuntur, ac mentem animumque
 humanum percellunt. Ferunt Mosem ibi quendam acceptas a deo leges pro-
 mulgasse. Montis radicibus idem imperator castellum imposuit validissimum
 optimo cum praesidio: ne ex ora illa, quippe deserta, ut dixi, in Palaesti-
 nam Saraceni barbari clam irrumpant. Atque haec quidem ibi: quae vero
 in monasteriis fecit regionis illius ac reliqui orientis, iam summam persequar.

- P 107 θ'. Μοναστήρια μὲν ὄν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνευέωσατο ταῦτα. τὸ τοῦ ἁγίου Θαλελαίου. τὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου. τὸ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Ἰορδάνου. ξενῶνα ἐν Ἱεριχῶ. ἐκκλησίαν τῆς Θεοτόκου ἐν Ἱεριχῶ. τὸ τῶν Ἰβήρων ἐν Ἱεροσολύμοις. τὸ τῶν Λαζῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων. τὸ τῆς ἁγίας 5 Μαρίας ἐν τῷ ὄρει τῶν ἐλαυῶν. τὸ τῆς πηγῆς τοῦ ἁγίου Ἐλισαίου ἐν Ἱεροσολύμοις. τὸ Σιλέθως. τὸ τοῦ ἄββᾶ Ῥωμανοῦ. B ἐν Βηθλέεμ τὸ τεῖχος ἀνελέωσε. τὸ τοῦ ἄββᾶ Ἰωάννου ἐν Βηθλέεμ. Φρεατὰ τε ἡ δεξαμενὰς ᾠκοδομήσατο οὕτως· εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Σαμουὴλ φρεαρ καὶ τεῖχος. εἰς τὸ τοῦ ἄββᾶ Ζαχαρίου 10 φρεαρ. εἰς τὸ Σωσάνης φρεαρ. εἰς τὸ Ἀφελίου φρεαρ. εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν τῷ Ἰορδάνῳ φρεαρ. εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Σεργίου ἐν ὄρει καλουμένῳ Κισσερῶν φρεαρ. τὸ τεῖχος Τιβεριάδος. τὸ ἐν Βόστρα πτωχεῖον Φοινίκης. τὸν οἶκον τῆς Θεοτόκου ἐν C Πορφυρεῶνι. μοναστήριον τοῦ ἁγίου Φωκᾶ ἐν ὄρει. τὸν οἶκον 15 τοῦ ἁγίου Σεργίου ἐν Πτολεμαίδι. ἐν Λαμασκῶ οἶκον τοῦ ἁγίου V 468 Λεοντίου. ὑπὸ Ἀπάμειαν πτωχεῖον τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ ἀνευέωσατο. τεῖχος τοῦ μακαρίου Μάρωνος. ὑπὸ Θεουπόλεως τὴν ἐκκλησίαν Δάφνης ἀνελέωσεν. ἐν Λαοδικεῖα τὸν ἁγίου Ἰωάννου ἀνελέωσε. Μεσοποταμίας μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀνε- 20 νέωσε. μοναστήρια Θελφράχης, Ζηβίνου, Θεοδότου, Ἰωάννου, Σαρμαθῆς, Κυρήνου, Βεγαδαίου. μοναστήριον εἰς τὸ Ἀπάδνας H 52 D ἐν Ἰσαυρίᾳ. πόλεως Κυρικοῦ λουτροὺν καὶ πτωχεῖον ἀνευέωσατο.

14. Φοινίκης] φοινίξ Toloa. Ego legendum existimo πτωχεῖον. ἐκ Φοινίκης (vel ἐν Φοινίξ) τὸν οἶκον — MALT. 23. Κυρικοῦ] Fort. Καρῦκου. MALT.

9. Hierosolymis instauravit haec monasteria. Sancti Thalelæi, S. Gregorii, S. Panteleemonis in eremo Iordanis: Xenodochium Ierichuntinum: ecclesiam Ierichuntinam deiparae: monasterium Iberum Hierosolymis; Lazarum in eremo Hierosolymitana: Sanctae Mariae in monte olivarum: fontis S. Elisæi Hierosolymis: Siletheos: abbatis Romani. Bethleemi muros refecit, et monasterium Ioannis abbatis.

Puteos cisternas-ve has struxit. In monasterio S. Samuelis puteum aedificatum: in monasterio abbatis Zachariae puteum: in monasterio Susannae puteum: in Aphelii monasterio puteum: in monast. S. Ioannis ad Iordanem puteum: in monasterio S. Sergii in monte, cui nomen Cissonon, puteum: murum Tiberiadis: apud Bostrenos ptochium Phoenices: Porphyreon aedem deiparae: monasterium S. Phocæ in monte: aedem S. Sergii Ptolemaide: Damasci aedem S. Leontii: in suburbano Apameae ptochium refecit S. Romani: murum B. Maronis: in suburbis Theopoleos ecclesiam Daphnes reparavit. Laodiceae templum restituit S. Ioannis. In Mesopotamia monasterium S. Ioannis refecit: item monasteria Thelphrachæ, Zebini, Theodoti, Ioannis, Sarmathæ, Cyreni, Begadaei: monasterium Apadnense in Isauria. Urbis Cyrici balneas pauperumque hospitium renovavit. Ptochium S. Co-

τὸ πτωχεῖον τοῦ ἁγίου Κόνωνος· τὸν ἀγωγὸν αὐτοῦ ἀνελέωσεν ἐν Κύπρῳ. οἶκον τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ ἐν Παμφυλίᾳ. πτωχεῖον τοῦ ἁγίου Μιχαὴλ ἐν ἐμπορίῳ ἐπίκλην ἐπινείου πόλειως Πέργης τῆς Παμφυλίας.

nonis, eiusdemque aquaeductum in Cypro reaedificavit: aedem SS. Cosmae et Damiani in Pamphylia, et ptachium S. Michaelis in emporio, quod vocant navale Perges, urbis Pamphylliae.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ ΔΟΓΟΣ Σ'.

PROCOPII CAESARIENSIS DE AEDIFICIIS DN. IUSTINIANI LIBER VI.

P 108 Ταῦτα μὲν οὖν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ τῆδε πεποιήται. ἐν δὲ
V 469 Ἀλεξανδρείᾳ ἐξεργασται τάδε. Νεῖλος ποταμὸς οὐκ ἄχρι ἐς
Ἀλεξάνδρειαν φέρεται, ἀλλ' ἐς πόλισμα ἐπιφρεύσας, ὃ δὴ Χαι-
ρέου ἐπονομάζεται, ἐπ' ἀριστερᾷ τὸ λοιπὸν ἔεται, ὄρια τὰ γε
P 109 Ἀλεξανδρέων ἀπολιπών. διὸ δὴ οἱ πάλοι ἄνθρωποι, ὡς μὴ ἀμοι- 5
ροίη τὸ παράπαν ἢ πόλις, διώρυχα ἐκ τῆς Χαιρέου κατορύξαντες
βαθειάν τινα βραχεῖα τοῦ ποταμοῦ ἐς αὐτὴν ἐκροῆ διεπράξαντο
λοισιτητὰ εἶναι. οὐδ' ἂν καὶ ἄλλας τινὰς ἐκροὰς ἐκ λίμνης Μαρίας
ἐσβάλλειν ξυμβαίνει. ἐπὶ ταύτης δὲ τῆς διώρυχος μεγάλαις μὲν
ναυσὶ πλώϊμα οὐδαμῇ γίνεται, ἐς λέμβους δὲ τὸν Αἰγύπτιον οἶτον 10
ἐκ τῆς Χαιρέου μεταβιβάσαντες, οὐσπερ καλεῖν διαρήματα νενο-
μικασιν, ἐς τε τὴν πόλιν διακομίζουσιν· ἵνα δὴ ἐξικνεῖσθαι δυνα-
τά ἔστι τῷ κατὰ τὴν διώρυχα ποταμῷ· καὶ κατατίθενται ἐν χώρῳ

Eta quidem sunt Iustiniani Aug. in illis partibus aedificia: haec vero fecit Alexandriae. Fluvius Nilus Alexandriam usque non fertur: sed postquam oppidum alluit, cui nomen Cheraeum, ad laevam labitur, relictis finibus Alexandriae. Quocirca veteres, ne civitas plane expers illius esset, alta a Cheraeo fossa perducta, modicam fluminis partem huc admiserunt; quo et per alios quosdam meatus palus Maria se exonerat. Naves magnas fossa illa non patitur: sed frumentum Aegyptium Cheraei in lembos, quos vulgo diaremata appellant, impositum, in urbem devehunt; quo pervenire licet per illud fluvii diverticulum, ac reponunt in loco, quem Alexandriam Phialam

- δῆπερ Ἀλεξανδρεῖς καλοῦσι Φιάλην. ἀλλ' ἐπεὶ τῷ δήμῳ ἐς στά- **B**
 σιν πολλάκις καθισταμένῳ ἐνταῦθα διολωλέναι τῷ σίτῳ ξυνέβη,
 βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τειχίσματι τόνδε τὸν χώρον περιβαλὼν
 τὴν ἐπὶ τῷ σίτῳ ἐπιβουλήν ἀνεχαίτισε. ταῦτα μὲν οὖν Ἰουστι-
 5 νιανῷ βασιλεῖ ταύτῃ ἐξείργασται. ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπ' Αἰγύπτου
 ἡμᾶς ἤγαγε τῆς Λιβύης ὁμόρου ταυτῶν ὁ λόγος, φέρε δὴ καὶ ὅσα
 διαπέπρακται αὐτῷ ἐνταῦθα δηλώσωμεν, ἐπεὶ καὶ Λιβύην ξύμ-
 पासαν ὁ βασιλεὺς οὗτος ὑπὸ βαρβάροις κειμένην εὐρῶν τῇ ἄλλῃ
 ἐνῆψε Ῥωμαίων ἀρχῇ.
- 10 Νεῖλος μὲν ὁ ποταμὸς ἐξ Ἰνδῶν ἐπ' Αἰγύπτου φερόμενος **C**
 δίχα τέμνει τὴν ἐκεῖνη γῆν ἕχρι ἐς Θάλασσαν. ἡ δὲ σχιζομένη
 τῷ ρεῖθρῳ καὶ ὄνμασι διακέκρται τὸ ἐνθένδε δουεῖν. τὰ μὲν
 γὰρ ἐν δεξιᾷ τοῦ ποταμοῦ Ἀσία ὀνόμασται μέχρι πον ἐς Φῶσιν
 τὸν Κόλχον, ὅσπερ Ἀσίαν τε διορίζει καὶ γῆν τὴν Εὐρώπης, ἡ
 15 μέχρι ἐς πορθμεῖα τὰ Κιμμέρια καὶ ποταμὸν Τανάιν. τούτων **V** 470
 γὰρ δὴ ἔνεκα διαμάχονται πρὸς ἀλλήλους οἱ ταῦτα σοφοί, ἥπερ
 ἐν λόγοις μοι τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδήλωται περιηγουμένῳ τὸν
 Εὐξείνιον καλούμενον πόντον. τὰ δὲ δὴ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Νεῖλου
 Λιβύη ἐκλήθη μέχρι ἐς ὤκεανόν, ὅσπερ ἐς δύοντά που τὸν ἥλιον **D**
 20 ἐκατέραν ἤπειρον διορίζει, ἐκροτῆν τε ἀφιεῖς τινα καὶ Θάλασσαν
 τήνδε ποιούμενος. ἡ μὲν οὖν ἄλλη Λιβύη ξύμπασα ὄνόματα
 κατὰ χώρον ἐκάστην ἕτερα ἄττα διακεκλήρωται, ἐκ τῶν ἐκεῖνη
 ἐπιγενομένων, ὡς τὸ εἶδος, ἐπικληθεῖσα. ἡ μὲντοι ἐκ τῆς Ἀλε-
 ξανδρείας ὄρων ἕχρι ἐς πόλιν Κυρήνην διήκουσα ἐπὶ Πενταπό-
 25 λεῶς ἔστιν· ἐπὶ τούτου δὴ μόνου τοῦ ὀνόματος Λιβύη καὶ νῦν

vocant. Cum autem plebs seditionem ibi concire solita, se pariter ac frumentum male perderet; imp. Iustinianus locum hunc muro circumdedit, itaque vim a frumento prohibuit. Haec ibi ille. Age vero, quando nos in Aegyptum Africae conterminam iam duxit oratio, quae idem illic praestitit exponamus: siquidem totam Africam nactus barbaris subditam, reliquo Rom. imperio ipsam adiunxit.

Fluvius Nilus ab Indis in Aegyptum decurrens, plagas illas ad mare usque bifariam secat. Terra amne divisa, duplici nomine discernitur. Ac pars quidem, quae est ad fluminis dexteram, Asia dicitur usque ad Phasin Colchidis fluvium, qui Asiam atque Europam dirimit; vel ad fretum Cimmericum flumenque Tanain. Nam id controversum est inter harum rerum peritos, prout in libris de bellis ostendi, cum ponti Euxini ambitum describerem. Partem vero, quae ad laevam est Nili, Africam vocant usque ad oceanum, qui in occidentem utramque continentem distrahit, infundens sese et hoc mare nostrum efficiens. Ac caetera quidem Africa in singulis regionibus alias quasdam appellationes ab adventis, ut verisimile est, desumptas sortita est. Ora autem, quae ab Alexandriae limite ad Cyrenen Pentapoleos urbem pertinet, unum hodie Libyae nomen retinet. Est hic urbs Taphosiris, Alexan-

ἐπιπέληται. ἔνταυθα πόλις ἐστὶν ἡμέρας ὀδῶν Ἀλεξανδρείας διέ-
χουσα, Ταφόσιρις ὄνομα, ἵνα δὴ ταφῆναι τὸν τῶν Αἰγυπτίων
θεὸν Ὀσίριον λέγουσιν. ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ἄλλα τε πολλὰ καὶ τὰ
τῶν ἀρχόντων καταλυτήρια καὶ λουτρῶνας ἐδέξατο Ἰουστινιανὸς
βασιλεὺς.

5

P 110

β. Ταύτης δὲ τῆς Αἰθῆς ἔρημα μὲν τὰ πολλὰ τετύχη-
κεν εἶναι, ἀπημελημένα ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον. καὶ αὐτῆς δὲ προ-
εργηγορῶς ὁ καθ' ἡμᾶς βασιλεὺς προμηθεὶ γνώμη, ὡς μὴ τι αὐτῇ
παθεῖν εἴς ἐπιδρομῆς πρὸς Μαυρουσίων τῶν πλησιοχώρων ζυμ-
βαίῃ, ὀχυρώματά τε δύο καὶ φυλακτήρια κατεστήσατο, ὧν θά-10
τερον μὲν Παρατόνιον ὀνομάζουσιν, Ἀντίπυργον δὲ τὸ ἕτερον ἐπι-
πέληται, οὐ πόρρω Πενταπόλεως κείμενον. διέχει δὲ ἡ Πεντά-
πολις Ἀλεξανδρείας ὀδῶν ἡμερῶν εἴκοσιν εὐζώνῃ ἀνδρὶ. ἐν ταύτῃ
B δὲ τῇ Πενταπόλει καὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς Τύχρειαν τὴν πόλιν
ἐρύματι ἐτειχίσαστο ἐχυρωτάτῃ. καὶ Βερνίκης τὸν περίβολον ἐκ 15
θεμελίων ἀνωκοδομήσατο τῶν ἰσχυρῶν. οὗ δὲ καὶ βαλανεῖον
πεποιήται, δημοσίᾳ παρεχόμενον τῇ πόλει τὴν χρεῖαν. ἀλλὰ καὶ
ταῖς Πενταπόλεως ἰσχυρῶσιν, αἵπερ εἰσὶ τετραμμένοι πρὸς ἄνεμον
νότον, ὀχυρώματα ἐν δυοῖν μοναστηρίοις ἐξείργασται, ὅσπερ
Ἀγριολώδης τε καὶ Δινάρθιον ὀνόματά ἐστιν· ἅπερ ἐπιτειχίσμα-20
τα κεῖται τοῖς ταύτῃ βαρβάροις, τῷ μὴ καταθέοντας ὡς λαθραυό-
τατα ἐπισκῆπτειν ἑξαπινάλως ἐς γῆν τὴν Ῥωμαίων.

Ἔστι δὲ τις ἐνταυθα πόλις, Πτολεμαῖς ὄνομα, τὸ μὲν πα-
C λαὸν εὐδαίμων τε γεγενημένη καὶ πολυάνθρωπος, προϊόντος δὲ
τοῦ χρόνου ὕδατος ἀπορία πολλῇ ἐς ὀλιγάνθρωπιαν ἀποκριθεῖσα. 25

dria diei unius itinere disseta, ubi Aegyptiorum deum Osirin sepultum perhi-
beant. In hac urbe cum alia multa Iustinianus Aug. tum domos, in quibus
magistratus diversarentur, balneasque aedificavit.

2. Magna pars Libyae deserta est: ac licet nullo fere unquam numero
habita fuerit, ei tamen provida mente prospiciens imperator noster, ne quid
detrimenti caperet ex Maurorum vicinorum incurabilibus, geminas arces cum
praesidiis statuit; quarum alteram Paratonium appellant, alteram Antipyr-
gum, haud procul Pentapoli sitam. Distat Pentapolis Alexandria tanto spa-
tio, quantum diebus xx. viator expeditus conficiat. In hac Pentapoli Iusti-
nianus Aug. urbem Teuchriam validissime munivit, et moenia Berenices ab
imo fundamente reaedificavit: ibidem balneas ad publicos civitatis usus ex-
truxit. Quin et in extremis Pentapoleos finibus, qui ad austrum vergunt,
bina monasteria (Agriolodem ac Dinarthion vocant) firmavit munitionibus
adversus regionis illius barbaros, ne clam irrumpentes Romanum imperium
incurserint de improviso.

Est hic urbs Ptolemais, beata quidem olim ac frequens, progrediente
vero tempore redacta ad infrequentiam magna aquae penuria. Civium enim

τῶν γὰρ οἰκητόρων ὁ πολὺς ὄμιλος δάψει ἐχόμενοι πολλῶ ἔμπροσ-
 σθεν ἐνθὲνδε ἔξυναστύντες ἀπεχώρησαν ὑπὲρ ἐκάστῳ δυνατὰ γέ- H 53
 γονεν. ἀλλὰ νῦν ὁ βασιλεὺς οὗτος ἀνανεωσάμενος τὴν ὀχεταιγω-
 γίαν τῇ πόλει τὸ πρότερον αὐτῇ τῆς εὐδαιμονίας ἀπέδωκε σχῆμα.
 5 Πενταπόλειος δὲ πόλις ἰσχυρὰ ἐστὶ πρὸς δύοντά που τὸν ἥλιον,
 Βόριον ὄνομα. οὗ δὲ τὰ ὄρη συννευκῶτα τε πρὸς ἄλληλα, καὶ
 τῇ ἐνθὲνδε στενοχωρίᾳ ἔμπεφραγμένα, τῶν ἐπὶ τὴν χώραν εἰσό-
 δων ἀποκεκλεισθαι τοὺς πολεμικοὺς διασκευάζονται. ταύτην ὁ βα-
 σιλεὺς τὴν πόλιν ἀτειχιστον οὖσαν ἐρύματι ἐχυρωτάτῳ περιβαλὼν, D
 10 ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τὸ λοιπὸν βεβαίωτατα σὸν πάσῃ ἄμφ' αὐτὴν χώραν
 διεπράξατο εἶναι.

Πόλεις δὲ πού εἰσι δύο ἐπ' ὀνόματος ἐνὸς ᾠκημέναι. Αὐ-
 γίλα ἑκατέρα ἐκλήθη. αὗται τοῦ Βορίου διέχουσιν ὁδῶ τεττάρων
 ἡμερῶν μάλιστα εὐζώνῳ ἀνδρὶ, τετραμμέναι μὲν αὐτοῦ πρὸς ἀνε-
 15 μον νότον, ἀρχαῖαι δὲ οὔσαι καὶ τῶν οἰκητόρων ἀρχαιότροπα
 τὰ ἐπιτηδεύματα ἔχουσαι. Θρησκείαν γὰρ πάντες καὶ εἰς ἐμὲ τῆς
 πολυθεΐας ἐνόσουν. ἐνταῦθα ἐκ παλαιοῦ τῷ τε Ἀμμωνί καὶ Ἀλε-
 ξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι ἀνέκειτο ἕδη. οἷς δὲ ἐσφαγιάζοντο μέχρι P 111
 ἐς τὴν Ἰουστινιανοῦ βασιλείαν οἱ ἐπιχώριοι. ἦν δὲ καὶ ὄμιλος
 20 αὐτοῖς τῶν ἱεροδούλων καλουμένων πολὺς. νῦν δὲ δὴ βασιλεὺς V 471
 οὗτος οὐχ ὅσον ἐς τὰ σώματα τοῖς κατηκόοις ἐκποριζόμενος τὴν
 ἀσφάλειαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς διασώσασθαι ἐν ἐπιμελείᾳ ποιού-
 μενος, καὶ τῶν ταύτη ἀνθρώπων κατὰ πάντα προϋνόησε τρόπον.
 τὰ τε γὰρ ἄλλα διαφερόντως αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι οὐδαμῇ ἀπη-
 25 ξίωσε καὶ τὴν εὐσεβείαν ἐδίδαξε δόξαν Χριστιανοὺς πενοικισίμῃ

quamplurimi iamdiu siti compulsi inde excesserant, seque receperant quo cui-
 qui licuerat. At nunc imperator noster, restaurato urbis aquaeductu, pristinam
 felicitatis faciem ei reddidit. Est Borium urbs ultima Pentapoleos ad
 occidentem: ubi montes ita coeunt, ut sibi invicem annuere videantur, et
 angustiis illis manitu, hostem aditu excludant. Urbem hanc, moenibus nu-
 dam, munimento cinxit firmissimo imperator, et cum omni circumiecta re-
 gione securissimam reddidit.

Duae sunt urbes unius nominis: utramque enim appellant Augiam.
 Viro expedito quatruidi fere hinc iter est ad Borium, ad cuius latus australe
 obversae sunt, antiquae ambae, eosque habentes incolae, qui priscis sacro-
 rum ritibus dediti fuerint. Nam omnes ad nostram aetatem superstitione la-
 borarunt, diis multis addicta. Vetusta hic erant templa, sacra Ammonii et
 Alexandro Macedoni, quos ad Iustiani principatum indigenae victimis oc-
 luerunt. Nec deerat ingens hominum grex, quos vocant hierodulos. Ve-
 ram imperator hic noster non corporum modo incolumitatem afferens subdi-
 tis, sed animorum etiam salutem consulens, omni ope populo illi prospexit.
 Nam praeter caetera, quae liberaliter providit, mentes religione subita adeo
 feliciter imbuit, ut a patriis institutis ad Christum omnes converterit: quibus

πεποιημένους καὶ μεταπορευόμενος λελυμασμένα σφίσι τὰ πάτρια ἦθη. οἷς δὴ καὶ νεῶν τῆς Θεοτόκου ἐδείματο, φυλακτήριον ταῖς
B πόλεσι τῆς τε σωτηρίας καὶ τῆς ἀμφι τῇ δόξῃ ἀληθείας ἐσόμενον. ταῦτα μὲν οὖν τῆδὲ πη ἔσχε.

Βόριον δὲ ἡ πόλις Μαυρουσίοις γειτιῶσα βαρβάροις, φθ-5
 ρου ὑποτελῆς εὖ γεγένηται ἐς τόδε τοῦ χρόνου· οὐδὲ τινες πάποτε
 δασμολόγοι ἢ φορολόγοι ἐς αὐτὴν ἔκοντο, ἐξ οὗ γεγόνασιν ἄν-
 θρωποι. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ὤκνητο ἐκ παλαιοῦ αὐτῶν ἄγχιστα· οὗ
 δὴ καὶ νεὼς ἦν ἀρχαῖος αὐτοῖς, ὄνπερ ἐσέβοντό τε καὶ ἐτεθήπεσαν
 μάλιστα, δειμαμένου τοῦτο Σολομῶνος, ὡσπερ φασί, βασιλεύον-10
 τος Ἑβραίων τοῦ ἔθνους. ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἅπαντας Ἰουστινια-
 νὸς βασιλεὺς μεταγνῶναι τε τὰ πάτρια ἦθη, καὶ Χριστιανὸς
 γεγονέναι διαπραξάμενος, τοῦτον δὴ τὸν νεῶν ἐς ἐκκλησίας με-
 θηρμόσατο σχῆμα.

C γ'. Μετὰ τούτους αἱ Σύρτις εἰσὶν αἱ μεγάλαι ὀνομασμέ-15
 ναι. ἐφ' οὗ δὲ εἰσι σχήματος αἰται, καὶ οὗτο δὴ ἔνεκα τούτου
 μεταλλαγάνουσι τοῦ ὀνόματος, ἐγὼ δηλώσω. προβέβληται τις
 ἐνταῦθα ἡμῶν· σχιζομένη δὲ αὐτὴ τῇ τῆς θαλάσσης ἐπιρροῇ, τῷ
 τε ῥοθίῳ ἀφανιζομένη, ἀποβαίνειν δοκεῖ, καὶ ἐφ' αὐτὴν ὑποχω-
 ροῦσα ὀπίσω ἵεται· ἐς κόλπον δὲ μνηοειδῆ ἐπὶ μακρότατον τέτρα-20
 πται. καὶ ὁ μὲν ἀρχομένης πλευρᾶς διάπλους ἐς τετρακοσίους
 διήκει σταδίους· τοῦ δὲ μνηοειδοῦς τὸ περίμετρον ἐς ἡμερῶν ἕξ
 ὁδὸν κατατείνει. ταύτης γὰρ ἡ θάλασσα πεπεισμένη τῆς ἠπείρου
 ἐντὸς τὸν κόλπον ποιεῖται. ἐπειδὴν τε ναῦς ἀνέμῳ ἢ κλύδωνι
D βιαζομένη τοῦ διάπλου ἐντὸς ὑπὲρ τοῦ μνηοειδοῦς τὴν ἀρχὴν γέ-25

7. δασμολόγοι] δασμαφόροι Toles.

et deiparae templum aedificavit, praesidium salutis ac verae fidei futurum
 urbibus. Haec ibi ita se habuere.

Urbs vero Borium, Mauris barbaris vicina, ad hanc diem immunis fuit,
 neque ulli tributorum aut vectigalium exactores eo ivere post hominum me-
 moriam. Iudaei, Boriensium veteres accolae, templum habebant antiquum;
 quod apud ipsos in honore erat summaque admiratione, conditum, ut ferunt,
 a Salomene Hebraeorum rege. Illis quoque omnibus imp. Justinianus ab avi-
 tis moribus ad Christianam religionem traductis, templum hoc in ecclesiae
 formam mutavit.

8. His ulteriores sunt Syrtis magnae; quarum ego situm, originemque
 vocabuli explicabo. Praetentum ibi litus scinditur illapsu maris, fluctibus-
 que adsum subducere se videtur, et introrsum recedendo refugere. Lunato
 arcu longissime obliquatur: qua incipient aperire se latera, traiectus stadia
 quadringenta patet: sinuosus autem recessus ambitu suo dierum sex iter col-
 ligit. Quippe sinum efficit mare, continenti hic interceptum. Si qua navis
 vento aut tempestate compulsa, in traiectu sinum semel intraverit, reverti

νηται, τὸ ἐνθὲνδε αὐτῇ ἐπανέειναι ἀμήχανά ἐστιν, ἀλλὰ συρομένη
τὸ λοιπὸν ἔοικε, καὶ διαφανῶς ἐπίπροσθεν αἰεὶ ἔλκομένη. καὶ
ἀπ' αὐτοῦ, οἶμαι, οἱ πύλαι ἄκθρωποι τὸν χάρον τοῦ πάθους
τῶν νεῶν ἕνεκα Σύρτεις ἀνόμασαν. οὐ μὲν οὐδὲ διανεῦσαι τοῖς
5 πλοίοις ἄχρι ἐς τὴν ἡῖονα δυνατὰ γέγνηται. πέτραι γὰρ ὑψαλοὶ
διακεκληρωμέναι τὰ πλείστα τοῦ κόλπου πλώιμα οὐ ξυγχοροῦσιν
ἐνταῦθα εἶναι, ἀλλ' ἐν τοῖς βραχέσι τὰς ναῦς διαχωρῶνται. μὲν P 112
νοὶς δὲ τοῖς λέμβοις οἱ πλωτῆρες τούτων δὴ τῶν νηῶν οἶοι τέ εἰσι
διασώζεσθαι, ἂν οὕτω τύχοι, μετὰ κωδύων τὰς διεξόδους ποι-
10 ούμενοι.

Τριπόλεως τῆδε τῆς καλουμένης τὰ ὑριά ἐστι. Μαυρού-
σιοι τε βάρβαροι ἐνταῦθα οἰκοῦσι, Φοινικῶν ἔθνος. οὗ δὴ καὶ
πόλις ἐστὶ Κιδαμῆ ὄνομα. ἐνταῦθά τε Μαυρούσιοι ᾤκηται
Ῥωμαίων ἕσπονδοι ἐκ παλαιοῦ ὄντες· οἵπερ ἅπαντες πεισθέντες
15 Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ, δόγματι τῶν Χριστιανῶν ἐθελοῦσιοι προσ-
εχώρησαν. Πάκατοι δὲ οὗτοι τανῦν οἱ Μαυρούσιοι ἐπικυλοῦνται,
ἐπεὶ πρὸς Ῥωμαίους αἰεὶ σπονδὰς ἔχουσι. πάκεν γὰρ τὴν εἰρήνην
τῇ Λατίων καλοῦσι φωνῇ. Πενταπόλεως δὲ Τρίπολις ἡμερῶν
δέχει ὁδῶ εἰκοσιν ἐδύων ἀνδρῶν.

20 δ'. Πόλις ἐνθὲνδε ἡ Λεπτιμάγνα ἐκδέχεται, μεγάλη μὲν V 472
καὶ πολυάνθρωπος τὸ παλαιὸν οὖσα, ἔρημος δὲ χρόνῳ ὕστερον
γεγενημένη ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον, ψάμμον τε πλήθει τὰ πολλὰ τῶν
ἀπημεληθῆσαι καταχωσθεῖσα. καὶ ταύτης δὲ τὸν περίβολον ἐκ C
τῶν θεμελίων ὁ καθ' ἡμᾶς ᾤκοδομήσατο βασιλεὺς, οὐ τοσοῦτον

12. Φοινικῶν Τολοα. Legebatur Φοινικῶν.

nequit; sed iam tractae et manifesta vi abreptae similis, porro pergít. Ex
quo tractarum navium infortunio factum arbitror, ut veteres locum hunc Syrt-
es appellaverint. Nec litus contingere maioribus navigiis licet: siquidem
caeci scopuli, qui partem sinus maximam obtinent, non modo cursum impe-
diunt, sed naves etiam male perdunt in brevibus: nec nisi lembis, si fors tu-
lerit, expedire salutem possunt, qui in iis sunt navibus, non sine periculo
transeuntes.

Haec ora limitem habet Tripolitanum, incolaeque Mauros barbaros,
gentem a Phoenicibus oriundam: ubi urbs quoque est nomine Cidama. Hic
habitant Mauri, iam inde olim Romanis coniuncti foedere: qui omnes Iusti-
niani Aug. impulsu fidem Christianam sponte amplexi sunt. Et quia foedus
cum Romanis iactum minime violant, praesentes hodie dicimus, a pace, quae
Latina vox est, appellatione ducta. A Pentapoli ad Tripolin dierum xx.
iter est viro expedito.

4. Sequitur Leptis magna, urbs olim ampla ac frequens, postmodum
deserta fere penitus, et quia negligebatur, arenae vi late obruta. Huius mu-
ros imperator noster extruxit a fundamentis, non eo ambitu, quem prius ha-

μέντοι, ὅσος τὸ πρότερον ἦν, ἀλλὰ κατὰ πολὺ ἤσσονα· ὡς μὴ τῷ μεγέθει σφαλερὰ καὶ αἰθίς ἢ πόλις εἶη, καὶ πολεμίοις μὲν ἄλωτῇ, ψάμμω δὲ πρόχειρος. τῶν δὲ δὴ τῆς πόλεως τὸ μὲν καταχωσθὲν ἐφ' οὗπερ ἦν σχήματος εἴωσεν οὕτω δὴ ψάμμω ἐς λόφους συνειλεγμένῃ κεκαλυμμένον, τὴν τε λοιπὴν ἐτειχίστατο ἐν τῷ 5 τῆς οἰκοδομίας ἐχυρῷ μάλιστα. καὶ ἔερδον μὲν ἀξιοθέατον τῇ θεοτόκῃ τῆδε ἀνέθηκεν, ἐκκλησίας δὲ τέτταρας ἐδείματο ἄλλας. πρὸς δὲ καὶ ἀνωκοδομήσατο τὰ τῆδε γεγονότα ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις καὶ καταπεπτωκότα βασιλεία, Σεβήρου βασιλείως τοῦ παλαιοῦ ἔργον· ὅς δὴ ἐνθένδε ὀρμώμενος μνημεῖα τῆς εὐδαιμονίας τὰ βα- 10 σίλεια τάδε ἀπέλιπεν.

- D Ἀλλὰ γὰρ ἐνταῦθα γενόμενος τοῦ λόγου τὸ ξυνενεχθὲν ἐπὶ
 Δεπτιμάγνας ἐν χρόνῳ τῷ καθ' ἡμῶς ὡς ἤκιστα σικνήσομαι.
 ἤδη μὲν Ἰουστινιανοῦ τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, οὕτω δὲ πό-
 Η 54 λεμον τὸν Βανδιλικὸν ἀνηρημένον, Μαυροῦσιοι βάρβαροι, οἱ 15
 Δευκάθαι καλούμενοι, βιασάμενοι τοὺς Λιβύης τότε κυρίου
 Βανδίλους, ἔρημον ἀνθρώπων τὴν Δεπτιμάγναν παντάπασι κατε-
 στήσαντο. ἐν χώροις δὲ λοφώδεσι ξὺν τοῖς ἡγεμόσι διατριβὴν
 τινα ἔχοντες Δεπτιμάγνης οὐ πολλῶ ἄποθεν; φλόγα πυρὸς ἐξα-
 πιναίως ἐν μέσῃ τῇ πόλει τεθέσται. πολεμίους δὲ ἔποτοπήσαν- 20
 τες ἐνδήμους ἐνταῦθα γενέσθαι, ὀρμῶν ἐπ' αὐτοὺς ἐβοήθουν
 Ρ 113 πολλῶ. ἀνθρώπων δὲ οὐδένα εὐρόντες ἐπὶ τοὺς μάντις τὸ πρᾶγμα
 ἤγον, οἱ δὲ τῷ ξυμβεβηκότι τεκμηριούμενοι τὴν Δεπτιμάγναν οὐκ
 εἰς μακρὰν οἰκισθήσεσθαι προὔλεγον. οὐ πολλῶ τε ἕστερον ἀφι-
 κόμενος ὁ τοῦ βασιλείως στρατὸς Λιβύην τε τὴν ἄλλην καὶ Τρίπο- 25

16. Δευκάθαι] λευάσθαι Tolos.

buerant, sed longe minori: ne urbs in discrimen amplitudine relaberetur, et cum hosti capti facilis tum arenae esset obnoxia. Ac partem quidem urbis sepultam, qualis erat, iacere sivit; ita ut sub arena in tumulis congesta etiamnum lateat: reliquam autem moenibus validissimis cinxit. Ibidem templum spectatu dignum deiparae posuit: ecclesias praeterea quatuor aedificavit. Restituit bellum vetus palatium, opus Severi Aug. senioris: qui ibi natus regiam illam in monumentam felicitatis reliquerat.

Et quando huc me deduxit oratio, quod aetate nostra in urbe Lepti magna accidit, silentio non praetermittam. Iam quidem imperium Iustinianus, sed nondum bellum Vandalicum susceperat; cum Mauri barbari, Leucathae dicti, pulsus Vandalis tunc Africae dominis, Leptin magnam penitus desolarunt. Haud procul hinc, tumultoso in loco, cum ducibus commorantes, mediam urbem igni collucere vident. Mox rati ingressum hostem, cursu illuc contendunt: neminem nacti, rem deferunt ad divinos. Hi casu coniectura expenso, Leptin magnam brevi frequentatum iri praenuntiarunt. Nec multo post eo portatus imperatoris exercitus, Tripolim cum reliqua recepit

λιν ἔσχε, Βανδάλων τε καὶ Μαυρουσίαν καθυπέριτος τῷ πολέμῳ γεγενημένος. ἐγὼ δὲ ὄθεν τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιησάμην ἐπὶνευμι.

Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς καὶ λουτρῶνας ἐν 5 δημοσίῳ πεποιήται, τὸν τε περίβολον τῆς πόλεως ἐκ θεμελίων τῶν ἰσχυάτων ὑποδομήσατο, καὶ τοῖς τε βαλανείοις τοῖς τε ἄλλοις πᾶσιν ἐς πόλεως αὐτὴν κατεστήσατο σχῆμα. τοὺς τε πλησιοχώρους αὐτῇ βαρβάρους, οἱ Γαδαβιτανοὶ ἐπικαλοῦνται, κατακόρως ἐς τὸδε τοῦ χρόνου τὴν Ἑλληνικὴν καλομένην ἀδείαν δοξάζοντας, B 10 Χριστιανὸς διεπράξατο γενέσθαι ταῦν προθυμῶς τῇ πίσσῃ. ἀλλὰ καὶ Σαβαραθᾶν ἐτειχίσασα πόλιν, οὗ δὴ καὶ λόγου ἀξίαν πολλοῦ ἐκκλησίαν εἶδεματο.

Πόλεις δὲ δύο εἰσὶ ταύτης ἐν ἰσχυάτῳ τῆς χώρας, Τάκαπά 15 τε καὶ Γίργις, ἣν δὴ κατὰ μέσον Σύρτις τὰς μικρὰς ξυμβαίνει εἶναι. ἐνταῦθα γίνεται τι ἐς ἡμέραν ἐκάστην θαυμάσιον ἥλικον. ἡ θάλασσα ἐν στενῷ θλιβομένη ἀπεργάζεται μενηοειδῆ κόλπον, ἥπερ γίνεσθαι κατὰ τὰς ἄλλας Σύρτις ἐρρήθη. ἀναβαίνει δὲ εἰς τὴν ἠπειρον πλεον ἢ ὀδῶ ἡμέρας εὐζώνῳ ἀνδρὶ, ἀμφὶ τε τὰ πρὸς ἐσπέραν ἐπᾶνευσιν αὐθις, ἐπιλιποῦσα ἐπὶ τοῦ ξηροῦ τὴν ἡίονα C 20 ταύτην κατὰ ταῦτά ταῖς ἄλλαις ἀκταῖς. οἱ τε ναῦται εἰς τὴν ἠπειρον ἀναγόμενοι θάλασσαν ἐπὶ καιροῦ γεγενημένην, τῆς μὲν ἡμέρας ὡς πορρωτάτω τὰ εἰωθότα ναυτίλλονται, ἀμφὶ δελφῶν δὲ πάντως ὄψιαν ὡς ἐν γῆ ἀυλισόμενοι συσκευάζονται, κοντούς τινες ἐν παρασκευῇ μακροὺς ἔχοντες. ἐπειδὴν τε τάχιστα τοῦ ῥοθίου αἰ- 25 σθωνται ὑπόπτως ἐς τὴν ἀναχώρησιν ἔχοντος, οἶδε τοὺς κοντούς

14. Γίργις Ptolem. 4, 3, p. 97.

Africa, Vandalis ac Mauris debellatis: ego vero illuc, unde sum digressus, revertor.

In hac urbe balneas fecit publicas Iustinianus Aug. et moenia ab imo fundamento construxit: nec solum balneis, sed ornamentis etiam caeteris locum in speciem urbe dignam adduxit. Gadabitanos, finitimos barbaros, qui ad hanc aetatem Graecanicae impietati dediti fuerant, modo perpulit, ut toto animo sese Christo adiungerent. Urbem Sabaratham muris circumdedit, nobilissimaeque ecclesiae ornavit.

In extrema hac regione urbes sunt geminae, Tacapa ac Girgis, quas Syrtis minor interiacet. Ibi mirabile quiddam quotidie videre est. Arctatum angustis mare sinum lunatum efficit, qualem in Syrti altera fieri diximus. In terram autem effunditur ultra quam viator expeditus uno die procedat. Sub vesperam refluit, litus illud perinde ac caetera siccum relinquens. Provecti nautae in continentem, quae maris faciem ad tempus induit, de die longissime pro more navigant: appetente nocte, ad illam in terra transigendam se comparant, oblongis quibusdam contis instructi. Simul sentiunt mare ad reditum spectare et vergere, contis arreptis sine mora navi exiliunt: ac

Procopius III.

ἔχοντες καὶ διαχειρίζοντες ἐκπηδῶσιν ἐν ὀκνήσει οὐδεμιᾷ ἐκ τῆς
 νεώς. νηρόμενοι δὲ πρῶτον, εἶτα ἐστήμασιν, ἤνικα ἂν σφίσι τὸ
 ὕδωρ οὐχ ὑπεραίροι τὰ πρόσωπα. ἐκ τε τῶν ἄκρων τοὺς κοντοὺς
 ἐπὶ τῆς γῆς προσουδίσαντες ἐν ξηρῷ ἤδη γεγεννημένης ἢ ἐσομένης
 V 473 αὐτίκα δὴ μάλα, ὀρθοὺς ἰστῶσιν, ὑποκεισομένους τῷ πλοίῳ καὶ 5
 D μετεωρίζοντας ἐκατέρωθεν, ὡς μὴ ἐπικλῖναν ἐπὶ θάτερα συντριβὲς
 γένηται. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὄρθρου βαθέος ἢ μὲν ἠπειρος μεταμι-
 φριασαμένη τὴν θάλασσαν ἐπικυρτοῦται κυμαίνουσα, τὰ δὲ πλοῖα
 ἐπαιρόμενα πλεῖ. οἱ τε ναῦται περιελόντες ἐπικαιριώτατα τοὺς
 κοντοὺς ναυτῖλλονται αὐθις. παρὰλαξίν τε οὐδεμίαν τοῦ ἔργου 10
 γενέσθαι, ἀλλ' ἐς ἡμέραν ἐκάστην ἢ τῶν στοιχείων διαδοχὴ ἐπι-
 γίνεται.

P 114 ε'. Μετὰ δὲ Τρίπολιν τε καὶ Σύρτες ἡμεῖς ἐπὶ Λιβύην
 τὴν ἄλλην ἴωμεν. ἀρκτέον δὲ ἡμῖν ἐκ Καρχηδόνας, ἢ μεγίστη τε
 καὶ ἀξιολογωτάτη τῶν τῆδε πόλεων τυγχάνει οὕσα, τοσοῦτον πρό- 15
 τερον ὑπειποῦσιν, ὡς ἤνικα Γίζεριχός τε καὶ Βανδῖλοι Λιβύην
 ἔσχον, ἐνθύμημα ἐπεγέγονεν αὐτοῖς ἀξιώλεθρόν τε καὶ πρόπον
 βαρβάρους. ἄμεινον γὰρ ἐλογίσαντο σφίσι τὰ πράγματα ἔξεν
 ἀτειχίστων ὄντων τῶν τῆδε χωρίων, ὡς μὴ τι καταλαβόντες αὐτῶν
 Ῥωμαῖοι Βανδύλους κακουργεῖν ἔχοιεν. ἅπαντα οὖν τὰ τεῖχη ἐς 20
 τὸ ἔδαφος καθέilon εὐθύς. βάρβαροι γὰρ ἅπαντες ἐκ τοῦ ἐπι-
 B πλείστον ἐπὶ πονηρῷ τῶν Ῥωμαίων βουλεύονται μὲν ὡς δέξυτατα,
 ἐπιτελοῦσι δὲ ὡς ταχύτατα, ὅσα ἂν αὐτοῖς δοκοῦντα εἴη. μόνον
 δὲ αὐτοῖς τό τε Καρχηδόνας καὶ ὀλίγα ἄλλα ἐφ' ὅσπερ ἦσαν σχή-
 ματος ἔμειναν, ὧνπερ ἐπιμελεῖσθαι ἀπαξιούντες, διαφθορεῖν αὐτὰ 25
 τῷ χρόνῳ ἀφῆκαν. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανός (ἀνθρώπων μὲν

primum quidem natant, dein vero consistunt pedibus, ubi vultum aqua non
 superat, et solo vel iam sicco vel mox siccando infixis contorum cuspidibus,
 ipsos erigunt, ut navigium his suppositis utrinque suspensum extet, nec
 frangatur in partem alteram inclinando. Postridie, primo diluculo, terra
 mari induitur, ac tumidis inhorret fluctibus: tum elatae feruntur naves, et
 nautae refixis peropportune contis denuo navigant. Nec res variat: sed die-
 bus singulis contingit illa elementorum successio.

5. Post Tripolim et Syrtas ad reliquam pergamus Africam. Ducen-
 dum autem initium a Carthagine, urbium, quae in illis sunt partibus, maxima
 ac nobilissima; si modo unum praemonuero: Gizerico et Vandalis Africa
 potius cogitationem exitabilem ac barbaris consentaneam incidisse. Res
 enim suas melius processuras rati, si moenibus spoliarentur munita loca; ne
 Romani, eorum copiam recepto negotium Vandalis facessero, muros omnes
 confestim aequarunt solo. Enimvero id plerisque barbaris commune est, ut
 consilia Romanum perniciosa promptissime ineant, et deliberata calidissime
 exequantur. Carthaginis moenibus aliisque nonnullis cum pepercissent, ea
 ipsa per incuriam aevo corrumpi siverant. At imp. Iustinianus, hortante

οὐδενὸς ἐπαινοῦντος, ἀλλὰ καὶ πεφροκίτων τὸ ἔργον ἀπάντων, μόνου δὲ τοῦ Θεοῦ εἰσηγουμένου τε καὶ ξύλλαμβάνοντος) Βελισάριον τε καὶ στρατεύματα ἐπὶ Λιβύην πέμψας, Γέλιμερά τε καὶ δύναιμι τῶν Βανθίων καθεῖλε, πολλοὺς μὲν κτείνας, τοὺς δὲ
 5 λοιποὺς δορυαλώτους πεπονημένους, ἥπερ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ C
 τῶν πολέμων δεδύλωται. καὶ τὰ μὲν καθρησμένα τῶν ἐν Λιβύῃ
 ἄχρωμάτων ἀνεκίωσατο ἅπαντα, ἕτερα δὲ παμπληθῆ ἐπετεχνή-
 σατο νεοκίωσας αὐτοῖς.

Πρῶτα μὲν οὖν Καρχηδόνας, τῆς νῦν καὶ Ἰουστινιανῆς, ὡς
 10 τὸ εἶδος, ἐπεμελήσατο, διερρηκῆτα μὲν τὸν περιβόλον ἀνοικοδο-
 μησάμενος ἅπαντα, καὶ τάφρον ἐν περιδρόμῳ διορύξας οὐ πρό-
 τερον οὖσαν. ἀνέθηκε δὲ καὶ ἱερὰ τεμένη, τῇ μὲν Θεοτό-
 κῳ, ὅπερ ἐν παλατίῳ ἐστὶ, καὶ τούτου ἐκτὸς τῶν τινι ἐπιχω-
 ρίων ἁγίων, ἁγία Πρῆμη. ἔτι μέντοι καὶ στοὰς ἐκατέρωθι
 15 τῆς Μαρτίμου ἀγορᾶς καλουμένης ἐδείματο, καὶ βαλανεῖον ἐν D
 δημοσίῳ ἄξιοθέατον, ὅπερ ἐπωνύμως τῇ βασιλίδι Θεοδωριανᾷ
 ἐπωνόμασαν. ἐδείματο δὲ καὶ μοναστήριον τοῦ περιβόλου ἐντὸς
 ἐπιθαλασσιδίων, ἄγχιστα τοῦ λιμένος, ὅπερ Μανδράκιον ὀνομά-
 ζουσιν, ἐρύματι τε αὐτὸ ἐχυρωτάτῳ περιβαλὼν φρούριον ἀναντα- H 55
 20 γώνιστον ἀπειργάσατο.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ Καρχηδόνας τῆς νέας Ἰουστινιανῆς εἴρ-
 γασται. ἐν δὲ χάρα τῇ ἀμφ' αὐτὴν, ἣ Προκονσουλαρία ὠνόμα-
 σται, πόλις ἀτείχιστος ἦν Βαγὰ ὄνομα, μὴ ὅτι βαρβάρους ἐπιού- P 115
 σιν, ἀλλὰ καὶ τύχῃ τινὲ περιούσιν ἄλωτῇ οὔσα. ταύτην ἐρύματι

23. Βαγὰ] βάνα Τολοα.

nemise, immo omnibus incoeptum perhorrescentibus, unoque admodum au-
 ctore et adiutore deo, misso in Africam cum copiis Belisario, Gelimerem
 opesque Vandalicas fregit, ac multis caesis, caeteros captivos habuit, prout
 in historia bellorum narravi: nec dirutas modo munitiones Africae refecit,
 sed novas etiam complures excitavit.

Ac primum Carthagini, quam hodie Iustinianam iure meritoque appel-
 lant, curam impendens, muris, qui passim ruinam dederant, omnino repara-
 tis, novam fossam circumdedit. Dei genitrici aedem posuit in palatio, item-
 que extra palatium alteram S. Primae, quae una est ex sanctis indigenis.
 Porticus ad utrumque latus fori, quod maritimum appellant, extruxit, publi-
 casque balneas spectatu dignas, quas de Augustae nomine Theodorianas nun-
 cuparunt. Monasterium quoque maritimum intra muros aedificavit ad por-
 tum, cui nomen Mandracium, ac tam valide muniit, ut castellum fecerit in-
 expugnabile.

Haec habet aedificia Iustiniani Carthago nova: in circumiecta autem
 regione, quae Proconsularis dicitur, erat urbs Baga moenibus nuda; ita ut
 eam barbari absque impressione ac forte in transitu capere possent. Hanc

ἐχρωτάτῳ περιβαλὼν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς πόλιν τε διεπράξατο
 • και τοὺς οἰκήτορας ἐν τῷ ἀσφαλεῖ διασώσασθαι οἶαν τε εἶναι. οὐ
 δὴ τετυχηκότις τῆς χάριτος ἐς τὴν τῆς βασιλίδος τιμὴν Θεοδο-
 ριάδα καλοῦσι τὴν πόλιν. φρουρῶν δὲ ᾠκοδομήσατο ἐν ταύτῃ
 τῇ χώρᾳ, ὃ Τούκκα καλοῦσιν. 6

B
 V 474 ς'. Ἐν Βυζακίῳ δὲ πόλις, Ἀδράμντος ὄνομα, ἐν τῇ πα-
 ραλία οἰκεῖται, μεγάλη και πολυάνθρωπος ἐκ παλαιοῦ οὔσα, και
 δι' αὐτὸ τὸ τῆς μητροπόλεως ὄνομά τε και ἀξίωμα κληρωσαμένη
 ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ, ἐπεὶ πρώτην αὐτὴν μεγέθει τε και τῇ ἄλλῃ
 εὐδαιμονία ζυμβαίνει εἶναι. ταύτης Βανδῆλοι μὲν τὸν περίβολον 10
 ἐς ἔδαφος καθεῖλον, ὡς μὴ ποτε Ῥωμαῖοι αὐτῆς ἀντιλαβέσθαι
 δυνατοὶ εἴεν. Μαυρουσίοις τε καταδέουσι τὰ ἐκείνη χωρία ἐν
 ἐπιτηδείῳ ἀπέκειτο. Λίβυες δὲ κατὰ ταύτην οἰκήτορες, ὅσα γε
 δυνατὰ τῆς σφῶν σωτηρίας ἐπιμελούμενοι, τὰ διηρημένα τῶν τοί-
 χων ἀποτριγγώσαντες, τὰς οἰκίας ἀλλήλαις ἐνήψαν. ἐξ ὧν δὴ 15
 C τοῖς ἐπιούσι διαμαχόμενοι ἐν τε τῷ σφαλερῷ τῆς ἐλπίδος και τῷ
 ἐπικινδύνῳ ἡμύοντο. ἦν δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τριχὸς ἡ σωτηρία διηγε-
 κές και ἐπὶ θατέρου σκέλους ἐστῶσα, πολεμουμένοις μὲν ὑπὸ τῶν
 Μαυρουσίων, ὑπὸ δὲ τῶν Βανδῶλων ἀμελοσμένοις. ἀλλ' ἦν ἴκα
 Λιβύης κύριος τῷ πολέμῳ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς γέγονε, τεῖχος 20
 τε τῇ πόλει ἐدمέγεθες ἄγαν περιβαλὼν και φρουρᾶν ἐταῦθα
 στρατιωτῶν καταστησάμενος ἀξιοχρεῶν θαρσεῖν τε ὑπὲρ ἀσφα-
 λείας τοῦς τῆδε ᾠκημένους πεποιήται ἀφροντιστῆσαι τε πολεμίων
 ἀπάτων. διὸ δὴ αὐτὴν και Ἰουστινιανὴν καλοῦσι ταῦν, σώστρα
 D τῷ βασιλεῖ ταῦτα ἐκτίνοντες, μύνη τοῦ ὀνόματος τῇ παρενθήκῃ 25

Iustinianus Aug. optime communiendo, vere urbem effecit suis idoneam ser-
 vandis civibus: qui tali affecti beneficio, in honorem Augustae urbem vo-
 cant Theodoriadem. In eo tractu castellum condidit, Tuca dictum.

6. In Byzacio urbs est maritima Adrumetus, antiquitus magna ac fre-
 quens, et in ea provincia nomen dignitatemque adepta metropolis; quod
 caeteris et amplitudine et absoluta felicitate praearet. Huius muros Van-
 dali funditus verterant, ut a Romanis nunquam retineri posset: eratque
 Maurorum incurisibus exposita. Qui eam iscolebant Afri, salutis suae pro
 virili parte consulentes, obseptis aedium parietibus, qua erant pervii, inter
 se domos continuaverant: unde aggressoribus repugnantes, cum spe dubia
 ac periculo se tuebantur. Eorum certe salus in pilo tenui semper posita
 erat, nec nisi altero, ut dicitur, stabat cruce, cum ipsos Mauri armis appe-
 terent, Vandali nulla omnino cura ac providentia dignarentur. Verum Iu-
 stinianus Augustus postquam bello Africam in ditionem suam subiunxit, urbe
 muris maximis cincta ac iusto instructa praesidio, cives ab hostium quorum-
 vis metu in securitatis fiduciam vindicavit. Quapropter et hanc etiam urbem
 hodie vocant Iustinianam, servatori pricipi solventes eiusmodi praemium,
 solique nominis impositione gratum animum significantes: quippe nihil aliud,

τὴν ἐθγνωμοσύνην ἐπιδεικνύμενοι, ἐπεὶ ἄλλο οὐδὲν ὄτω ἂν καὶ βασιλείως τὴν ἀγαθοεργίαν ἀμείβοντο αὐτε αὐτοὶ εἶχον οὔτε οὗτος ἐβούλετο.

Ἦν δέ τι καὶ ἄλλο ἐν τῇ τοῦ Βυζακίου παραλία χωρίον, 5 ὅπερ ἐκάλουν Καπούδβαδα οἱ ἐπιχώριοι. ἐνταῦθα καταπλεύσας τὰ πρῶτα ὁ τοῦ βασιλείως στόλος Λιβύων τῆς γῆς ἐπεβάτευεν, ἦνίκα ἐπὶ Γέλλμερά τε καὶ Βανδύλους ἐστράτευεν. οὗ δὲ καὶ τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο καὶ λόγον κρείττισον ἐς τὸν βασιλέα ἐπιδέδεικται ὁ θεὸς δῶρημα, ὅπερ μοι ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν πολέμων δεδήλωται P 116 10 λόγοις. ἀνύδρου γὰρ τοῦ χωρίου τὰ μάλιστα ὄντος, ὕδατός τε ἀπορία πολλῇ πιεζόμενον τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, ἡ γῆ, πρότερον ἐπὶ ξηροῦ βεβαυότατα οὔσαι, πηγὴν ἀνήκεν, οὗ δὲ τὸ χαράκωμα οἱ στρατιῶται ἐργάζοντο. οἱ μὲν γὰρ ὠρυσσον, ἡ δὲ ἀνεβλύσταγεν. ἡ τε γῆ αὐχμὸν ἀποβαλοῦσα τὸν ἐπιχώριον καὶ μεθυρ- 15 μωσαμένη τὴν αὐτῆς φύσιν ὕδατι ποτίμῳ ὑγρὰ ἐγεγόνει. ταύτη τε τὸ λοιπὸν ἐν ἐπιτηδείῳ στρατοπεδεύσαντες τε καὶ αὐλισάμενοι, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ὡς ἐς τὴν μάχην συσκευασάμενοι, ἵνα τὰ ἐν μέσῳ B συντέμῳ, Λιβύων ἔσχον. μαρτυρίῳ τοίνυν διανεκεῖ τὸ τοῦ θεοῦ δῶρον πιστούμενος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς, ᾧ δὲ βουλομένῳ τὰ 20 ἀμμηχανώτατα εὐκόλα γίνεται, ἐς πόλιν αὐτίκα μεταβιβάσαι τὸ χωρίον τοῦτο βεβούλευται, τείχει μὲν ἐρυμνήν, τῇ δὲ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς πόλειος ὄγκον ὑπογεγραμμένην εὐδαίμονος, καὶ γέγονεν ἔργον τὸ τοῦ βασιλείως ἐνθύμημα. τεῖχος τε γὰρ ἀποτετθρονεται καὶ πόλις, καὶ ἀγροῦ τύχῃ ἑξαπινάως ἀμείβεται. οἱ τε ἄγροικοι 25 τὴν ἐχέτην ἀπορριψάμενοι πολιτικῶς βιωτέουσι, οὐκ ἄγροικον

quo imperatoris beneficentiam remunerentur, neque habent ipsi, neque ille exoptat.

In littore Byzaceno locus erat, dictus indigenis Caputvada. Eo primum appulsa classis imperatoris, invasit Africam, suscepta adversus Gelimem Vandalosque expeditione. Ibidem suam erga Augustum benignitatem deus ostendit mirabili illo nec satis unquam laudando munere, de quo egi in bellorum historia. Cum enim locus esset peraridus, Romanusque exercitus summa aquae penuria premeretur, terra ad eam diem siccissima emisit fontem, ubi milites vallium ducebant. His enim fodientibus, erupit ille, ac tellus nativum squalorem exiit, et, mutata natura, dulci aqua permaduit. Itaque tum castra commode metati, ibi noctem egerunt, postridie discesserunt ad pugnam prociñcti, atque (ut ea quae intercessere praecidam) Africam receperunt. Ergo Iustinianus Augustus, cuius voluntati expedita sunt quae maximam habent difficultatem, ut monumento mansuro fidem faceret divini muneris, protinus illic urbem condere statuit, quam et moenibus validam, et rebus omnibus, quae splendorem dant civitati, instructam delineavit. In opus exiit imperatoris consilium: urbs cum muris aedificatur: repente mutatur agri fortuna: coloni, abiecta stiva, civiliter vivunt, nec iam rustica instituta, sed

διατασαν ἔτι, ἀλλ' ἀστείαν διαχειρίζοντες. ἐπεὶ καὶ ἀγοράζουσιν
 C ἐνταῦθα διημερεύοντες, καὶ ὑπὲρ τῶν σφίσιν ἀνογκάλων ἐκκλησιάζουσι, καὶ ἀγορὰν ἀλλήλοις συμβάλλουσι, τάλλα τε ἅπαντα πράσσοουσιν ὅσα δὴ ἐς πόνεως ἀξίωμα ἦκει.

V 475 Ταῦτα μὲν ἐν Βουζακίῳ τῷ ἐπιθαλασσίῳ πεποιήται. κατὰ 5
 δὲ τὴν μεσόγειον ἐς τῆς χώρας τὰ ἔσχατα, ἵνα δὴ αὐτὴν βάρβαροι προσοικοῦσι Μανρούσιοι, ἐπιτειχίσματα κατ' αὐτῶν πεποιήται δυνατώτατα, ἐξ ὧν δὴ οὐκέτι οἶοί τέ εἰσι καταθεῖν τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. πόλεις τε γὰρ τὰς ἐνταῦθα εὔσας ἐν ἔσχατιῇ τῆς
 D χώρας ἐκάστη τείχεσιν ἰχυροῖς ἄγαν περιβαλὼν, αἷς αἱ προσηγο- 10
 ραὶ Μάμμης τε καὶ Τελεπτῆ, Κούλουλις, καὶ φρούριον τειχισάμενος, ὅπερ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι Αὔμετέρα, ἐγγεγούους ἐνταῦθα φρουροὺς στρατιωτῶν κατεστήσατο.

ζ'. Τρόπῳ δὲ τῷ αὐτῷ Νομηιδίων τῇ χώρᾳ τειχίσμασι τε
 καὶ στρατιωτῶν φυλακηθρίοις τὴν ἀσφάλειαν προσεποίησεν, ὧν- 15
 P 117 περ ἕκαστα ἐρῶν ἔρχομαι. ὄρος ἐστὶν ἐν Νομηιδίᾳ, ὅπερ Ἀδράσιον ἐπικέκληται, ὅλον δὴ γῆς τῆς οἰκουμένης ἐτέρωθεν ὡς ἤκιστα
 ζυμβαίνει εἶναι. τοῦτο γὰρ τὸ ὄρος οὐρανόμηκες μὲν ἐν τῷ ἀποτόμῳ ἀνέχει, ἐς περιμέτρον δὲ ἡμερῶν διήκει μάλιστα ὁδῷ τριῶν.
 καὶ προσίοντι μὲν ἀπρόσβατόν ἐστιν, ἀνάβασιν οὐδεμίαν ὅτι μὴ 20
 ἐν ἀποκρήμνῳ ἔχον. ἔνω δὲ γενομένῳ γειώδης τε ἡ χώρα καὶ ὄμαλῃ τὰ πεδία καὶ ὁδοὶ προσηγεῖς, λειμῶνες εὐνομοὶ, παράδεισοι κατάφυτοι δένδροις, ἀρώματα πάντα. καὶ πηγαὶ μὲν ἀποβλύζουσαι τῶν τῆδε σκοπέλων, γαληνὰ δὲ τὰ ὕδατα, καὶ ποταμοὶ
 πλήθει ῥοθίου ἐπικυρτούμενοι, καὶ τὸ δὴ πάντων παραδοξότα- 25
 τον, τὰ τε λῆια καὶ τὰ δένδρα ἐν τούτῳ τῷ ὄρει διπλάσιον μεγέ-

urbana sectantur. Siquidem ibi forum obeunt quotidie; de rebus sibi necessariis deliberant in conventibus; nundinas habent; nihil denique, quod ad urbis dignitatem spectet, omittunt.

Ea quidem in ora Byzacii maritima fecit: in partibus vero mediterraneis, ad provinciae fines, ubi ipsam Mauri barbari accolunt, propugnacula illis opposuit validissima: quo fit ut Rom. imperium incursare amplius nequeant. Cum enim urbes limitaneas, Mammam, Telepten et Cululim firmissimis cinxisset moenibus, castrumque, quod Aumetera vocant indigenae, munisset, fida illic praesidia collocavit.

7. Similiter Numidiam muris militaribusque praesidiis securam reddidit: ad singula venio. Est in Numidia mons Aurasius, cui parem nullum habet orbis terrarum. Abruptus enim surgit altissime, ac tridui fore iter ambitu colligit. Primo aditu difficillimus, nusquam ascensum nisi in praecipiti offert. In vertice terrenum est solum, plani campi, viae faciles, prata uberrima, horti arboribus consiti, aromata cuiusque generis, manantes rupibus fontes, aquae placidae fluvii undarum copia tumidi, et, quod maxime mireris, fruges atque arborum fructus tanto altero maiores sunt in hoc monte,

Φους πέρι τὸν καρπὸν φέρουσιν ἢ ἐν Λιβύῃ τῇ ἄλλῃ πέφυκε γί- B
νεσθαι. τὰ μὲν οὖν ὄρους τοῦ Αὔρουσιον ταύτῃ πη ἔχει. Βαν-
δύλοι δὲ αὐτὸ κατ' ἀρχὰς εἶχον, οὓς δὴ Μαυρούσιοι ἀφελόμενοι
τῆδε ἰδρῶσαντο. Μαυρούσιους δὲ ἐξελάσας ἐνθ' ἐνδεῖ Ἰουστινιανὸς
5 βασιλεὺς, τῇ ἄλλῃ προσεποίησε Ῥωμαίων ἀρχῆ. προνοήσας τε
ὡς μὴ καὶ αὐτοὶ οἱ βάρβαροι κακουργοῖεν ἐνταῦθα ἰόντες, πόλεις
μὲν ἀμφὶ τὸ ὄρος ἐρήμους τε καὶ ἀτειχίστους τὸ παράπαν εὐρῶν
ἐτειχίσαστο, ἔτι μέντοι καὶ φρούρια δύο, φυλακτήρια δὲ στρα-
τιωτῶν διαρκῆ ἐνταῦθα καταστησάμενος, οὐδεμίαν τοῖς ἐκείνῃ
10 βαρβάροις ἐλλίδα τῆς ἐπὶ τὸ Αὔρασιον ἐπιβουλῆς ἀπελείπετο.
ἐν δὲ πόλεσι ταῖς ἐπὶ Νουμιδίας τῆς ἄλλης κειμέναις ἀνανταγώ- H 56
νιστα ἐρύματα κατεστήσαστο. ταῦτα μὲν ὡδὲ πη ἔσχε. C

Πόλις δὲ πού ἐστιν ἐν τῇ νήσῳ Σαρδοῖ, ἣ νῦν Σαρδίνια
καλεῖται. Τραϊανοῦ φρούριον αὐτὴν καλοῦσι Ῥωμαῖοι. ταύ-
15 τῃν τευχῆρη πεποιήται Ἰουστινιανὸς, οὐ πρότερον οὔσαν.

Ἐν δὲ Γαδείροις, κατὰ θάτερα τῶν Ἑρακλέους στηλῶν,
ἐν δεξιᾷ κατὰ τὴν Λιβύης ἀκτὴν φρούριον ἦν ποτε Σεπτῶν ὄνομα,
δπερ ἐδείμαστο μὲν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ῥωμαῖοι, Βανδύλων δὲ
οὐκ ἐπιμελουμένων καθέλλειν ὁ χρόνος. ὁ δὲ καθ' ἡμᾶς βασιλεὺς
20 Ἰουστινιανὸς τελεῖ μὲν ἐρυμνὸν, φυλακτηρίῳ δὲ ἰσχυρὸν κατεστή-
σαστο. οὗ δὴ καὶ νεῶν ἀξιοθέατον τῇ Θεοτόκῳ ἀνέθηκεν, ἀνα-
ψάμενος μὲν ἐπ' αὐτῆς τὰ τῆς πολιτείας προοίμια, παντὶ δὲ ἀν-
θρώπῳ τῷ γένει ταύτῃ ἄμαχον τὸ φρούριον τοῦτο ποιούμενος.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν τοιαυτὰ ἐστίν. ἀμφιλεκτον δὲ οὐδενὶ γέ- V 476
25 γονεν, ἀλλ' ἔνδηλον ἀνθρώποις διαφανῶς πᾶσιν, ὡς ἐκ τῶν ἐφῶν

14. φρούριον] φόρον Pm.

quam in reliqua Africa nasci soleant. Haec est natura montis Aurasii: quem cum Vandali ipso sui dominatus initio occupassent, Mauri illis ereptum incoluerunt: donec Iustinianus Aug. Mauris inde exactis, Romano eum imperio adiecit, ac providens ne denuo infesti illuc subirent barbari, urbes, quas circum montem desertas ac plane immunitas reperit, moenibus cinxit. Praeterea castellis ibi geminis iusto cum praesidio positis, nullam vicinis barbaris spem reliquit invadendi Aurasii. Urbes in reliqua Numidia sitas firmissime communicavit. Haec ibi.

In insula autem Sardo, dicta hodie Sardinia, urbs est, cui nomen apud Romanos Trajani castrum. Hanc muris circumdedit, cum esset nuda.

Apud Gades, ad alteram Herculis columnam, a dextera, in Africa litore castellum, Septa nomine, fuerat: quod a Romanis olim extractum, cum caset neglectui Vandalis, corruerat vetustate. Hoc imp. noster Iustinianus mare optimo validoque praesidio munit. Spectandum ibidem templum deiparae posuit, ac primam ipsi dicans consecransque oram imperii, castellum hoc universo hominum generi inexpugnabile reddidit.

Quae cum ita sint, nulla iam relicta ambiguitate, omnibus patet, ab ex-

ὄρων ἄχρι ἐς δούνατά που τὸν ἥλιον, ἃ δὴ πέρατά ἐστι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, οὐκ ἐρύμασι μόνοις, ἀλλὰ καὶ στρατιωτῶν φυλακ-
τηρίοις Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὴν πολιτείαν ἐκρατόνατο. ὅσα
μὲν οὖν τῶν Ἰουστινιανοῦ οἰκοδομημάτων μαθεῖν ἴσχυσα ἢ αὐτό-
πτης γεγενημένος ἢ τῶν θεασαμένων ἀδτήκοος, ὅση δύναμις τῷ 5
λόγῳ ἐπῆλθον. Ἐξελίσταμαι δὲ ὡς πολλὰ με καὶ ἄλλα παρῆλθεν
εἰπεῖν ἢ ὄχλῳ λαθόντα ἢ παντάπασιν ἄγνωστα μείναντα. ἄστε
P 118 ὅτω διὰ σπουδῆς ἔσται διερευνησασθαι τε ἅπαντα καὶ τῷ λόγῳ
ἐνδειναι, προσέσται αὐτῷ τὰ δέοντα πεποιημένα καὶ φιλοκάλου
κλέος ἀπενεγκεῖν.

10

ortivo limite ad solem usque occidentem, quae extrema sunt ditiois Roma-
nae, Iustinianum Augustum non solum munitionibus, sed militaribus etiam
praesidiis imperium confirmasse. Ego vero quaecumque ab illo aedificata
accipere potui, vel oculis ipse meis, vel eorum relatu, qui viderant, literis
pro virili parte sum persecutus. Id tamen apprime scio, me multa praeter-
mississe, sive magno abdita numero, sive prorsus incognita. Quare si quis
eo studium conferet, ut scrutetur omnia ac scriptis inserat, is certe cum
recte facti conscientia gaudebit, tum cultae honestatis gloriam conse-
quetur.

NICOLAI ALEMANNI
IN
HISTORIAM ARCANAM
PROCOPII
NOTAE HISTORICAE.

NICOLAI ALEMANNI
 IN
HISTORIAM ARCANAM
PROCOPII
NOTAE HISTORICAE.

P. 7. **PROCOPII CAESARIENSIS]** Doctis fere omnibus nulla Pro- A 1
 copium alia notum re video, nisi Commentariis, quibus immor- P 89
 tale sibi nomen comparavit. Ex qua vero sit ortus patria, quando V 341
 Constantinopolim venerit, ut Iustino ac Iustiniano domi atque
 militiae navarit operam, in Perside, in Africa, in Italia, quae
 cum Belisario gesserit, quibus honoribus auctus, qua dignitate
 Byzantii functus sit, nos diximus cum de hoc libro iudicium
 tulimus. Multa etiam ad lectorem praefati sumus de eius histo-
 riae fide, de libertate dicendi, de genere, formaque scriptionis,
 de illius librorum ordine, numero, variaeque fortuna; reliqua
 sparsim in his notis, ex occasione. Ad Procopii nomen et pa-
 triam in libri titulo Suidas legit *Ἰλουστρίου*, VIRI ILLUSTRIS,
 quo primo fuit honore decoratus a Iustiniano imperatore. Eva-
 grius, Agathias et Photius addunt *Ῥήτορος*, CAUSIDICI; neque
 enim medicinam, ut Blondus et Sabellius credunt, sed iuris-
 prudentiam professum fuisse Procopium compertum est; ex eo-
 que ordine *Σύμβουλος*, *Consilarii*, et *Πάροδοι*, *Assessores*, exer-
 citus ducibus, summisque magistratibus dabantur; quem locum
 apud Belisarium tenuisse se Procopius affirmat. Alius est Pro-
 copius Sophista Gazaeus, quem eiusdem patriae cum nostro ideo A 2
 Photius dixit, quod Gaza et Caesarea, quam olim Stratonis Tur-
 rrim appellarunt, in Palaestina sint. Uterque sub Iustiniano flo-
 ruit. Alius est Procopius Sophista, cuius extant epistolae, sed
 declamationes adhuc ineditae sunt.

ARCANAE HISTORIA] Sic modo velim accipias *Ἀνέκδοτα*, sive
ἀνέκδοτος ἱστορία, quam scilicet in abditissimo loco Procopius
 recondidit, neque ut reliquos libros *ἐξέδωκεν*, *evulgavit*. *Ἀνέκ-* P 90

δοτα consueverant Autores praenotare schedis librorum, de quibus aetatem suam celare volebant. Romanam historiam, quam Cicero lucubrabat, et Q. Fufius Calenus apud Dionem libro 46 deridet in senatu *Ἀνέκδοτα* saepe ipse nominat, lib. 2 epist. 6 et lib. 14 epist. 17 ad Atticum: quod eam (in qua Senatorum, Nobiliumve aequalium res gestas, mores, vitamque carperet) non aliis, sed sibi, Pomponioque suo, et posteritati scribebat. *Itaque*, ait, *ἀνέκδοτα* a nobis, quas tibi uni legamus, Theopompino genere, aut etiam asperiore multo, pangentur. Nam Theopompus Chius homo *πολυπράγμων*, nimium alienarum rerum curiosus, multorum aequalium vitam in historia singillavit, quam ut edidit, aliorum invidiam collegit, et Ptolemaei Aegyptiorum regis, a quo prope fuit, ut interiret; sicuti Photius est autor. In fronte huius libri *Ἀνέκδοτα* praescripsimus ex Suida, et ita praenotatum codicem Ioannis Vincentii Pinelli, qui viderunt Petrus Pitheus, et Guidus Pancirolus, affirmant; nam uterque codex Vaticanus et scriptoris, et operis titulo omnino destitutus erat; quam notam olim, eodem teste Suida, praetulisse hanc historiam credimus, ab ipso fortasse Procopio inditam, ut suae Tullius eandem indiderat, quandiu scilicet clam alios erat et in arca recondita; nam alioqui historiarum Procopii liber nonus hic inscribendus est, quippe qui illos ordine sequatur, ut ex primis statim verbis liquet. Nicephorus Callisti l. 17 c. 10. *Ἀντίληψιν* hoc opus appellat, quasi retractatio sit earum, ut ait, *orationum, quas apud Iustinianum laudibus eum vehens habuit, et quaedam palinodia, seu recantatio minus recte ab eo dictorum*. Nimirum indicat, hunc se minime librum vidisse Nicephorus, ut in iudicio de hoc opere lectorem praemonuimus.

P. 14, 1. *Adolescens nomine Theodosius*] Ad ea quae de Theodosio minute narrat Procopius, adde; ab Epiphania patriarcha Constantinopolitano sacro statim ablutum lavacro (cuius hic mentio est) iussum conscendere praetorianam Belisarii navem, ut fausto omine Byzantio solveret classis, quam ille ducebat in Africam. Procop. l. 1 bell. Vand. *Ἐνταῦθα Ἐπιφάνιος ὁ τῆς πόλεως ἀρχιερεὺς ἀφικόμενος, εὐξάμενός τε ὅσα εἰκὸς ἦν τῶν τινὰ στρατιωτῶν ἄρτι βεβαπτισμένον, καὶ τοῦ χριστιανῶν ὀνόματος μεταλαχόντα εἰς τὴν ναῦν εἰσεβίβασε*. *Huc Epiphanius urbis antistes venit, fusisque, ut par erat, ad deum precibus, militem, qui nuper in baptismo nomen Christo dederat, in navem immisit*. Idem Theodosius domus Belisarii magister alibi a Procopio vocatur, cuius industria cum in Africa, tum in Italia usus est Belisarius, ut ad Vitigem pro rebus gravissimis mitteret; et, *ἄλλους καὶ Θεοδοσίον τὸν τῆ ὀλίγῃ αὐτοῦ ἐπεσῶτα, alios et Theodosium suae domus praefectum*. Procop. l. 2 bell. Gotth.

P. 14, 4. *Quo Christianam more consueverunt filios adescere*] Hoc est inter sacras Baptismi ceremonias. Sanctus Nicephorus

in histor. Σκήπτεται δὲ Ἡράκλειος τῷ Θεῷ λουτρῷ τὸν υἱὸν καθάρσει, υλοθετεῖσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ Κρίσπου. *Heraclius cum filium suum divino lavacro abluere, et Crispo adoptandum dare velle se simulasset.* Leonis imperatoris tempore hic adoptandum ritus filiorum obsoleverat, quare novella 24 liberorum adoptiones factas ἄνευ τελετῆς καὶ ἱερῶν ἀδίνων, sine ceremoniis, et sacras regenerationis ritu reprehendit, et omnino prohibet.

P. 14, 5. *Antonina*] Fuit imperatricis Theodoraе Ζωστή, a veste, dignitate patricia; ex viro, cui ante Belisarium nupserat, plures susceperat liberos; in his Photium, de quo infra dicitur; et filiam, quam Idigeri tradidit in matrimonium. Ex Belisario unam habuit Ioanninam Anastasio Theodoraе Augustae nepoti desponsam. Mulier solertissima, et ut Procopius loquitur, ἱκανωτάτη ἀνθρώπων ἀπάντων μηχανᾶσθαι τὰ ἀμύχανα, ad implicata negotia explicanda, expediendaque omnium mortalium aptissima. Belisarii coniugis ad quodcumque bellum proficiscentis semper lateri adhaesit. Eidem in Italia rem male gerenti auxilia maiora ab Caesare impetratura Byzantium venit. Ioanni Cappadoci exconsuli, praetorilique praefecto in gratiam Theodoraе callide struxit insidias. In Africana navigatione, aquam, quae Romanae classi computruerat, vitreis amphoris arena contactis sola integram servavit. Belisario coniugi superfuit ad Iustinum secundum imperatorem; iamque exacta aetate, suasu Vigilantiae Iustiniani Augusti sororis, templum sancti Procopii post conflagrationem, Byzantii restauravit. *Ἀντωνίνα Βελισαρίου τοῦ πατρικίου γυνή, ἧτις ζωστή ἦν Θεοδώρας τῆς γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, μετὰ τὸ χηρεῦσαι αὐτὴν κατοικεῖ μετὰ Βυζαντίας καὶ συναινέσει αὐτῆς ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Προκοπίου τὸν καλούμενον τὰ Βυζάντια.* Autor de origine urbis Byzantii: *Antonina Belisarii patricii uxor a veste Theodoraе uxoris Iustiniani magni iam vidua una cum Vigilantia habitavit, cuius suasionem refecit templum sancti Procopii de Vigilantiae nomine dictum.* Quaedam de Antonina Procopius in initio statim huius libri narravit, quae tamen in mutilo Vaticano codice non extant, ex iis haec accipe ex Suida in voce, Ἐγγνήσασθαι. Ἦδε ἐγγνητὴ ὕστερον Βελισαρίῳ γυνή γέγονεν ἤδη παιδῶν μήτηρ γεγεννημένη πολλῶν, εὐθὺς οὖν ἤξλου μοιχεύτρια τὸ ἐξῆς εἶναι. *Haec deinde multorum iam liberorum mater, Belisarii coniux fuit, statimque adulterio infamis.*

Pag. 15, 16. *Constantinus*] Alibi *Constantianus*. Erat is imperatorii stabuli magister, vir domi et militiae clarus. Res ab eo in Dalmatia, et Liburnia, Ravennae, Salonisque praeclare gestas, fuse in aliis libris narrat Procopius; historiam vero de Sicilia, et praesidio, quam statim innuit, prosequitur l. 2 de bell. Gotth. In Campania occidi a Belisario iussus est, ut habet autor appendicis ad chronicon Marcellini.

P. 16, 8. *Contra Silverium*] Editio Procopii Augustana habet *Λιβέριον, Liberium*; Vaticani codices, Latiniq̄ue scriptores, *Silverium*. Hinc videre licet Silverii necem iniuria adscribi Vigilio pontifici. Liberatus Carthaginensis c. 22. *Vigilius*, inquit, *ne sede pelleretur, Belisario mandavit. Trade mihi Silverium, alioqui non possum facere quod a me exigit; ita Silverius traditus est duobus Vigiliis defensoribus, et servis eius; qui in Palmariam insulam adductus, sub eorum custodia defecit inedia*. Procopius hic et Sicarium nominat Eugenium Antoninae satellitem, et Silverium non inedia enectum, sed ferro, aut alia sanguinarij hominis arte; cuiusmodi scelera iisdem, quibus hic verbis, *ἐργάζεσθαι μίασμα, piaculum patrare*, ubique Procopius describere solet. l. 2 bell. Vand. de Uliare, qui iaculo Ioannem occiderat, *μηδερπλαν ἐς αὐτὸν γενέσθαι τίσιν, ἅτε οὐκ ἐκ προνοίας τὸ μίασμα εἰργασμένον. nullam de illo poenam sumendam esse, qui non data opera piaculum patrasset*. Et l. 1 bell. Gotth. de nece Amalasanthae, *Θεόδωτος κείθεν ἤθελεν ὡς αὐτοῦ οὐδαμῆ ἐπαινοῦντος, ἀλλ' ὡς μάλιστα ἀποστοίου ἐργασθεῖν τὸ μίασμα. Theodatus persuadere studebat, haudquaquam se approbante, sed plane invito a Gothis id scelus commissum fuisse*. Illa de Vigilio Liberatus narravit, animo in eundem non ita benevolo; nam Africani ob confirmatam a Vigilio quintam Constantinopolitanam Synodum, de tribus capitibus, non solum scriptis eum laceraverunt, ut Facundus Hermianensis; sed et epistolam sub eius nomine ab haereticis confictam ipsi vulgarunt, et ad posteros transmiserunt, nempe Liberatus in breviario, et Victor Tunnensis in chronico; ac denique anathemate illum impetere ausi sunt. Postremo Liberatus de nece Silverii scripsit quae ab aliis acceperat: Procopius vero horum testis fuit oculatus, Romae tunc degens et apud Antoninam tanti sceleris artificem.

P. 16, 17. *Nisi Photius*] Theophani est *Photinus*, de quo infra ad pag. 15 lin. 34 ed. nostrae, Belisarii privignus, Antoninae filius ex priore marito. In Persidem secutus est Belisarium ducem; sub quo in Italia prima stipendia fecerat, *νέος ὢν ἔτι καὶ πρῶτον ὑπηρέτης, ξυνετώτατός τε καὶ φύσεως ἰσχυρὸν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν δηλώσας. adhuc primae lanuginis adolescens, prudentia praestantiaque naturae pollens, supra quam aetas ferre posset*. Procop. l. 1 de bell. Gotth. Dum Romae agebat, atque Antonina mater Theodoraē imperatrici gratum factura Silverio pontifici tendebat insidias, ad pontificem venit in Basilica B. Mariae Sabinae latitantem, quem, data fide, inde in palatium evocavit. Liberatus Carthag. c. 22.

A 5 P. 17, 4. *Decem millia pondo auri*] Graece est *ἐκατὸν κεντηνάρια*. Hanc numerandi rationem passim hic et in reliqua historia usurpat Procopius, et l. 1 de bell. Pers. ita reducit ad calculum. *Ἐλασι λίτρας τὸ κεντηνάριον ἑκατὸν, ἀφ' οὗ δὴ καὶ*

ἀνόμαστα. Centum γὰρ τὰ ἑκατὸν καλοῦσι Ῥωμαῖοι. *Centenarium ex eo nomen sumpsit, quod centum libras contineat, ut Romanum ipsum nomen declarat*; idem habet Isidorus l. 16. Originum c. 24. Constantinus magnus Turrim Byzantii a se exaedificatam *centenarium* ab impensa nominavit. De variis *centenariorum* impensis lege Olympiodorum apud Photium.

P. 17, 16. *Comaque, sicut fieri consuevit, detonsa*] Nempe seculari cultu et luxurie. Apud Procopium, aliosque veteres scriptores vel una illa voce ἀποκαρτεῖς, ἀποθριξάμενος, *detonsus*, monachico initiatus ordine significatur. Theodorus Studita epist. 27 inter alia incommoda monachorum, qui in custodiis continebantur, numerat τὴν τῆς κόμης ἀκαρσίαν, *intonsam promissamque comam*. Et ad Procopium monachum, quam illum coma dedeceret, et aliunde probat, et quod eremitis conveniat is habitus, quem ἰρημικοειδὲς πολιτεῖα vocat. Sanctus Nicephorus Constantinopolitanus in histor. de monachis transfugis, τὸ σεμνὸν μεταμφιεσμένοι στόλισμα κομῆται ἀντὶ κεκαρμένων διεδεικνυντο καὶ εἰς λαϊκῶν σχῆμα εὐθύς μετηγμύζοντο. *Religioso cultu depomite, ex attonsis in comatos mutati sunt, atque ad laicorum speciem traducti*. Quales hodie orientales monachi comati videri possunt.

P. 18, 12. *Belisarius adversus Chosroëm*] De Belisario tota Procopii historia est. Accipe de eius tyrocinio, et patria haec summatim. Primum sub Iustiniano Romani exercitus duce meruit, eiusque fuit δορυφόρος, a quo deinde cum Sitta, aliquot cohortibus praeficitur adversus Persas pro Iberis pugnaturus. Tum tribunus militum Darae factus, denique per orientem Romani exercitus imperator designatur; inde in Africam, ac tum in Italiam evocatur. Eius laudes praecipue prosequitur Procopius l. 3 bell. Gotth. initio. De eius patria l. 1 bell. Vand. ὦρμητο δὲ Βελισάριος ἐκ Γερμανίας, ἣ Ἰσθμίων τε καὶ Ἰλλυριῶν μεταξὺ κείται. *Ducebat Belisarius originem ex Germania, quae inter Thracas et Illyrios sita est*. Hubertus Giphanius in commentario de Iustiniano imperatore, cui adstipulatur Marcus Velserus l. 4 rerum Augustanarum, sic eum locum accepit, ut Belisarium Germanum crediderit: rationes quibus id astruere conatur, ingeniosae sunt, non verae. Nam Germania, quae inter Thraciam et Illyrium iacet, non sunt *Quadi in Austria*, sed urbs Thraciae et alibi nota, et in sanctionibus orientalium Antistitum; eaque metropolis est. Plura de Belisario infra, ad p. 17. 22. 80 ed. nostrae et alibi.

P. 19, 14. *Ad consularem te dignitatem evexi*] Nec tamen in fastis consularibus Photium reperias: Seneca de se, *consulem me fecit, sed non ordinarium*. *Codicillares* hi, et *honorarii* consules vocabantur. l. 3 bell. Gotth. ὑπατος καλούμενος μόνον, *consul nomine tenuis*. Ausonius de patre utriusque Romae senatore:

A 6 *Curia me duplex, et uterque senatus habebat
Muneris exortem, nomine participem.*

Iustinianus novell. 70. *Novimus enim quia antiquitus erat quaedam praefecturae figura, quam honorariam vocabant, codicillis*
P 98 *ab imperio super ea re collatis; hanc autem sic appellabant, ut nihil aliud nisi purum honorem iis quibus praebebatur, conferret. Hi vocabantur ὑπατοι, sed frequentius ἀπὸ ὑπάτων, ex consilibus, quasi ex ordine, et numero consulum. Ex his erat Ioannes Cappadox; qui ubi demum consulem ordinarium gessit, sic in epigrapha notatur novell. 71 et 72. Ioanni gloriosissimo per orientem iterum praefecto, exconsuli, consuli ordinario et patricio. Evagrius qui ecclesiasticam conscripsit historiam, erat ἀπὸ ὑπάρχων, ut eius operis titulus habet, quod perperam vertit Christophorus, ex praefectis oriundus; nam ipse de se historia extrema sic ait: Μανρικλον δὲ Τιβερίου δέλτους ὑπάρχων στέλλαντος. Mauricius Tiberius nobis praefecti codicillos misit, id est, codicillarem praefectum fecit, quem locum interpret omnino pervertit. Illud animadvertendum; hisce dicendi formis, ex praefectis, ex consulibus, modo notari praefectos, consulesque codicillares, modo ordinarios, qui iamdadum iis dignitatibus abierint. Id colligere licet ex una illa Narsetis Eunuchi inscriptione ad pontem Salarium. NARSES. VIR GLORIOSISSIMO. EX PRAEPOSITO. SACRI PALATII. EX CONS. ATQUE PATRICIUS. Nam palatii quidem Eunuchis praefuit, eoque functus ipse officio est; consul vero non nisi codicillaris fuit, cum ordinarius esse lege prohiberetur; et omnium eunuchorum primum postremumque consulem fuisse Eutropium Marcellinus scribat: qui tum id scripsit, cum primum consules esse desierunt.*

V 343

P. 21, 4. *De Ioanne Cappadoce narrata sunt] Integram bes historiam ad calcem libri primi de bell. Pers. Homo fuit sceleratissimus, Iustiniano unico carus, et omnium licet litterarum expers, utpote qui apud ludimagistrum nihil aliud didicerit, nisi γραμματα καὶ ταῦτα κακῶς γράφαι, inelegantes litterarum apices vitiose scribere, tamen summus iudiciorum arbiter fuit; ad quem extant Iustiniani centum et amplius constitutiones, hoc titulo, Ἰωάννη τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἐπάρχῳ τῶν ἐρωῶν τῆς ἕω προαιωρίων, τὸ δεύτερον ἀπὸ ὑπάτων καὶ πατρικίῳ. Ioanni gloriosissimo sacrorum per orientem praetoriorum praefecto, iterum exconsuli, et patricio. Editio Schrimgeriana sic interpungenda, et interpret emendandus est; per orientem praetoriorum iterum praefecto, exconsuli, et patricio; nam quomodo iterum exconsul, qui semel tantum consul fuit? contra vero praefecturam praetorii bis gessit; semel ante victoriorum excitatam seditionem, atque iterum ab anno Iustiniani septimo, et deinceps, ut infra ad pag. 92 in tabella praefectorum praetorio representabo. Deinde codicillares consules, qualis tum erat Ioannes, neque*

iterum, neque tertio consules dicebantur, cum illorum nomina A 7
neque in fastis inscriberentur, neque iis anni supputatio ordina-
retur. de Ioanne Cappadoce infra ex occasione. Interim falso
centuriatores narrant, hunc ex praefecto praetorii fuisse Constan-
tinopolitanum antistitem: mitto alias rationes, quas infra ad pag.
30 lin. 21 dicam. Procopius sic habet. *ἱερεὺς γενόμενος ἀκου-
σίας Πέτρον ἑαυτὸν μετανόμασεν, οὐκ ἐπίσκοπος μὲν, ἀλλ' ὄνπερ
καλεῖν πρεσβύτερον νενομίκασιν, ὃ δὲ ἱερουργεῖν ὡς ἤμισα ἤθε-
λεν, ὡς μήποτε αὐτῷ ἐμπόδιον εἴη ἐς τὰς ἀρχὰς αὐθις ἵέναι. Fa-
ctus invite sacerdos, Petrus dici voluit. Neque vero episcopus
fuit, sed ex iis, quos presbyteros vocare solemus. Verum sa-
crificiis abstinuit in primis, ne sibi ad dignitates via praeclu-
deretur; hunc nonnulli sub Anastasio consulatum gessisse puta-
runt; sed ille Ioannes Gibbus fuit, quem Procopius et Theodo-
rus Lector κυρτὸν appellant.*

P. 21, 13. *Alia in exercitu causa fuit]* Morbus; de quo l. 2
bell. Pers. pag. 74, editionis Augustanae.

P. 22, 6. *Quare Aretam iubet]* Is Gabalae Saracenorum regis
filius plurimis cohortibus a Iustiniano praefectus, et imperatoris
nomine donatus fuit. Rem plerumque male gessit, an hostibus
de industria cedens, an adversa belli fortuna, ipse Procopius in
medio relinquit.

P. 25, 11. *In templum Ioannis apostolῆ]* Quod ob id ἀποστο- P 94
λεῖον, *apostolium*, in concilio Ephesino vocatur, sub urbe ipsa
Epheso situm est, olim perexiguum a Iustiniano dirutum, ac
rursus amplissime aedificatum. Procop. de aedif. Iust. l. 5 initio.

P. 25, 13. *Andreas urbis antistes]* A Sancto Timotheo, quem
apostolus Paulus Ephesiorum ecclesiae primum dedit antistitem,
usque ad imperium Marciani septem et viginti Ephesi fuerunt
episcopi, ut Leontius Magnesianus refert. Ex his vigesimus-
quartus Memnon, vigesimusquintus Basilius, cui Basianus suc-
cessit ac Stephanus, qui cum eodem Leontio Chalcedonensi
concilio interfuit. Post hos qui fuerit in mentem modo non
venit. Verum sub Iustiniano Hypatius eam rexit ecclesiam, Ro-
mamque legatus venit. Hypatio Andreas sic succedit, qui inter-
fuit quintae synodo Constantinopolitanae, et cum aliis episcopis
ad evocandum Vigilium summum pontificem missus est collatione
secunda.

P. 28, 12. *In dei parae templo]* Templum dei matris, quod
Byzantii sanctissimum fuit, erat ad ipsa urbis moenia, et ostia
Euxini maris in Blacherniano; quod ibi summa religione serva-
retur Mariae virginis ἀμόφορον, *pallium*, sive *lacerna*. Apud
omnes fere Graecos scriptores ecclesiasticos, et in concilio Ni-
caeno secundo mentio est templi in *Blachernis*; de quo nomine
inter Graecos minime convenit: alii dictum crediderunt a *Bla-
cherno Scytha* ibi interfecto: alii quasi Βλάχον κέρμα, *Blachi*
Procopius III. 23

caedes: alii quod ibi *lacunae* aliquando fuerint. A *lacerna*
 A 8 Beatae virginis, de qua modo dicebam, loco nomen fuisse alii
 crediderunt; verum *Blacherniani* vocem reperimus apud Dio-
 nysium Byzantium longe antiquiorem Pulcheria Augusta, quae
 templum illud excitavit: a Iustino seniore deinde instauratum
 est, licet Iustiniano id Procopius tribuat, reddatque rationem
 l. 1 aedif. quae in Augustana editione desideratur. De hoc
 templo etiam infra Procop. p. 109.

P. 28, 14. *Sophiae templi emissarium*] In Graeco est δεξα-
 μηνή. Suidas qui hunc locum descripsit, sic eam vocem ex-
 posuit, τουτέστιν ἡ τράπεζα ἢ τὰ θεῖα δεχομένη, mensa, quae
 sacra mysteria recipit. Graecis patribus Κολυμβήθρα et βα-
 πτιστήριον est divini lavacri locus; δεξαμενή vero conceptacu-
 lum aquarum, quae sacris perficiendis inservissent. Ab aliis
 dicitur ὑπόνομος: Gregorius magnus hom. 17 in evang. cloa-
 cam appellavit. Hic Photius delituit.

P. 28, 17. *Vim omnibus inferre sacris*] Haec in asylum
 Theodoraе impietas, quae et infra saepe ab autore notatur, tam
 insignis fuit, ut illa eius sit vox imperantis Anthemio. Ex-
 ceptis omnibus, in basilica sancti Petri parce: nam si in La-
 teranis, aut in palatio, aut in qualibet ecclesia inveneris Vi-
 gilium mox impositum in navim perduc eum usque ad nos;
 nam perviventem in secula excoriari te faciam. Anast. in Vi-
 gilio. Abstractus est Vigilus e templo sanctae Caeciliae Ro-
 mae, iterum e templo sanctae Euphemiae Chalcedone; Sylve-
 rius ex ecclesia sanctae Mariae Sabinae; aliunde alii.

P. 29, 3. *Zacharias propheta*] Post inventum effossumque
 huius prophetae corpus omnino integrum, ac pene vivum, ut
 Sozomenus scribit l. 9 extremo, et Constantinopolim transla-
 tum Theodosii iunioris tempore, a civibus deinde cultum est
 religione singulari.

P. 29, 6. *Monachorum habitu*] Tum Photius, instituto
 maiorum, seculi vocabulum deposuit, Photinusque appellatus,
 Hierosolymitano deinde monasterio moderatus est. Theophanes,
 Ἰουστινὸς ἀπέστειλε τὸν ἀββᾶν Φωτεινὸν τὸν πρόγονον Βελισα-
 ρίου τοῦ πατρικίου δοῦς αὐτῷ ἐξουσίαν κατὰ παντός προσώπου
 καὶ πράγματος τοῦ εἰρηνεῦσαι τὰς ἐκκλησίας Αἰγύπτου καὶ Ἀλεξ-
 ανδρείας. Iustinus imperator misit abbatem Photinum Beli-
 P 95 sarii patricii privignum plena in omnes auctoritate illi tradita,
 ut ecclesias Aegypti et Alexandriae ad pacem reduceret. Idem
 ex Theophane Anastasius, et Paulus Diaconus l. 16. Et Gre-
 gorius Turonensis l. 1 de gloria Mart. cap. 6 ubi corrupte
 nomen Photini legitur. Quando, inquit, Hierosolymam abii,
 Futen abbatem reperi, qui magnam cum Sophia Augusta gra-
 tiam habuit: huic enim omnem orientem quasi praefecto com-
 misit. Pro Futen, lege, Photinum.

P. 30, 9. *Morbo difficillimo laborabat] τῶν αἰδολῶν εὐτῶ
 πονήρας ἔχόντων, καὶ τῆς κύστεως ἕλαι χαλεπῶ κακωθείσης.
 Nempe pudendis vitio affectis, et graviter ulcerata vesica: ita*
 Metaphrastes in vita sancti Sampsonis patricii Romani, a quo
 adhuc vivo mirifice Iustinianus sanatus est. Longe antiquio-
 rem Iustiniano Sampsonem credit cardinalis Baronius in notis
 ad martyr. et vacillare fidem illius historiae putat, quae ha-
 beat Nosocomium Sampsonis eodem rogante, a Iustiniano ere-
 ctum; cum Procopius dicat restauratum, quod iam antea idem
 Sampson exaedificasset. Verum adeo exiguum fuit primum
 illud Sampsonis aedificium, tam illustre vero, tamque magni-
 ficum ab Iustiniano factum, ut qui integram constructionem A 9
 Iustiniano adscribit Metaphrastes nihil veritati detraxisse vi-
 deri possit. Quod addit de conflagratione eius Nosocomii,
 quam tum contigisse arbitratur, cum sub Anastasio sanctae
 Sophiae templum exustum fuit, clarum est in historiis non
 semel illud templum incendiis obnoxium fuisse; Iustiniani
 vero anno quinto illud Nosocomium incensum esse, idem Pro-
 copius refert l. 1 aedif. et 1 bell. Pers. et Theophanes ad
 annum quintum Iustiniani. Fortasse maioris momenti sit in
 hac re, quod Procopius de Sampsonis aetate ait: ἀνὴρ τις
 θεοσεβῆς ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Σαμψῶν ὄνομα. *Vir quidam
 pius, qui superioribus annis floruit.* At hoc etiam nihil est;
 nam Procopius librum illum de aedificiis ubi hoc habet, ex-
 tremo Iustiniani imperio scripsit, nempe sex et triginta, atque
 amplius annos post mortem Sampsonis. Vigeat tamen adeo
 eius memoria, ut Iustinianus novella 69 et 131 ubi de Sam-
 psonne loquitur, ὁ τῆς δόξης μνήμης Σαμψῶν dicat, *sanctae
 memoriae Sampson.* Quod (obiter) cum in antiquis manuscrip-
 ptis, litteris singularibus S. M. notatum esset, male in Latinis
 editionibus novell. 131 exceptum, *sanctae Mariae Sanso.* Quod
 autem in Metaphraste corrigendum plane censeo, est ratio tem- V 344
 poris vitae Sampsonis, et annorum imperii Iustiniani: nam
 Antistite Mena, Sampsonem superfuisse, haud bene Metaphra-
 stes narrat, cum ante consulatum Belisarii obiisse, ex novell.
 59 perspicue constet. Porro eiusdem novellae publicatio, at-
 que electio Menae, fere in idem tempus incidunt; nempe circa
 annum Iustiniani undecimum: at vero ante annum eius quin-
 tum, mortuum Sampsonem fuisse, nemo dubitet. Ad hunc
 calculum revocanda sunt, quae de incendio Nosocomii a Meta-
 phraste narrantur. De aliis Iustiniani morbis infra ad pag. 43.

P. 30, 9. *Petrus et Ioannes Heluo] Ambo in exercitu Ro-
 mano clari duces; de quibus passim Procopius in prioribus
 libris. Heluo Graece est φαγᾶς, φάγων apud Vopiscum.
 Huiusmodi cognominum significationes dare Latine praestat,
 quam sonum Graecae vocis referre. Marcellinus in chronico*

Ioannem *Gibbum* nominat, quem infra Procopius et Theodorus Lector *Cyrtum*; quisque pro suae linguae proprietate. Sic Iustinianus a suis gentilibus *UPRAUDA*, hoc est, recta iustitia dictus est: *Venetos* Graeci *Κυανέους* vocarunt: *Biglenizam* Iustiniani sororem, *Vigilantiam* Latini vocis similitudinem secuti dixerunt. Ad usum ergo illius aetatis nos *Heluonem* vertimus, et infra *cucurbitinum*, *forficulam*, et si quos alios. *φαγάς*, barbara vocis forma vulgo etiam ante Iustiniani tempora usurpata; Basilius ad Amphiloichium, *τὸν δὲ φαγὰν παροξυτονούμεν, nos acuta voce pronunciamus φαγόν.*

P. 30, 10. *Haec ab iis de se dici*] Nam cum Theodora liberos imperii successores non haberet, omnes sibi persuadebant, feminam solertissimam, et imperandi cupidam ita rem acturam, A 10 ut Iustiniano defuncto, ne prorsus dominatione deturbaretur, paratum haberet hominem benevolum, cui imperium assereret, P 96 vel etiam matrimonio sociaretur: quod Sophia Iustini Iustiniani nepotis uxor, ac Theodorae neptis summa diligentia curavit; quamquam res illi demum sinistre cecidit cum Tiberio Constantino imperatore.

P. 30, 12. *Buzen repente accersit*] Hic in Thracia natus, belloque clarus a Iustiniano in Armenos mittitur; deinde collega imperii per orientem datur Belisario; demum totam unus ipse administrationem habuit, quandiu Belisarius in Italia adversus Gothos pugnavit: reliqua de eodem hic legis.

P. 31, 10. *Imperator exauctoravit*] Autor appendicis ad chronicon Marcellini; *Belisarius de oriente evocatus in offensam periculumque incurrens grave, et invidiae subiacens, rursus remittitur ad Italiam.* Hoc loco veram et integram de Belisarii exauratione atque restitutione videmus historiam. Nam effossis oculis in trivio mendicasse obolos Belisarium narrant alii, quibus Petrus Crinitus l. 15 de honesta disciplina, et Raphaël Volaterranus l. 23 Anthropol. fidem habent. Id etiam si Ioannes Tzetzes Chiliade 3 commemoravit; tamen illud magis consentaneum huic Procopii narrationi subdidit.

*ἄλλοι φασὶ τῶν χρονικῶν μὴ τυφλωθῆναι τοῦτον,
ἐξ ἐπιτίμων δ' ἄτιμον ἐσχάτως γεγενῆσθαι,
καὶ πάλιν εἰς ἀνάκλησιν δόξης ἔλθειν προτέρως.*

Alii chronologi tradunt, non excaecatum illum fuisse, sed dignitate, et omnibus pene honoribus spoliatum, iterum ad pristinam gloriam revocatum fuisse. De Ioanne Cappadoce viro patricio exconsule, et praetoril praefecto, non de Belisario, narrat Procopius l. 1 bell. Pers. extremo, cum in exilium apud Aegyptum iret, a satellitibus coactum *ἄρτον ἢ ὀβολὸν ἐκ τῶν προσπιπτόντων αἰτεῖσθαι, panem vel obolum ab obviis petere.* Sed de Belisario tyrannidis insimulato, eiusque obitu, infra, ad pag. 80.

P. 31, 12. *Belisarii satellitium*] Milites aere suo conscribēbat Belisarius longe plures, ut ait Procopius, quam unquam alii imperatores: nam ex sua familia *ἑπταμισχιλλίους ἑπτεάς, septies mille equites dabat.* l. 3 bell. Gotth. init. Aimoinus l. 2 c. 6 de gest. Francor. *Sunt nobis duodecim millia puerorum, quos propriis alimus stipendiis, et decem et octo millia militum.* Fides sit apud autorem: verisimilia narrat Procopius.

P. 35, 1. *Ex filia nepoti*] Hanc Iustiniano duntaxat filiam peperit Theodora; quare Cyrilli Scythopolitani Procopii aequalis locum, in quo Theodora de prole auscipienda Sabam virum sanctum rogavit; de liberis maribus accipias imperii successoribus; quod Sabas omnino se facturum negavit, ut dicam infra ad p. 121. Perperam Constantinus Manasses, *οὐκ ἦν θυγάτηρ, οὐκ υἱός, οὐ διαδόχων γένος. Non erant Iustiniano filiae, vel filii, nec successorum genus.* Theophanes Byzantius historicus apud Photium meminit *Theodori* cognomento *Ziri* Iustiniani A 11 imperatoris filii, quem fortasse post Theodoraē obitum habuit. Falluntur Adolphus Occo, Octavius a Rosberg, Raphaël Volaterranus, et Onophrius Panvinius; quorum ille Iustinum iuniorē Iustiniani nepotem ex filio; hi vero ex filia putarunt; nam fuit nepos ex sorore Vigilantia, ut Corippus, et Victor Tunnensis illorum temporum scriptores affirmant. *Iustinus iunior Vigilantiae sororis Iustiniani Augusti filius patre dulcissimo natus.* Haec Anastasii et Ioanninae sponsalia quem exitum habuerint, infra narratur, p. 24.

Pag. 36, 5. *Sane res mortalium*] Idem ἀντολεξεί Procopius pronuntiavit l. 4 bell. Gotth. Postrema illa verba, *verum quisque ut libet, de his ita sentiat,* nihil animum offendent, si cum his conferas, quae de fortuna in eandem sententiam scribit infra p. 47.

P. 36, 11. *Turpissime inde reducitur*] Incredibilis est Procopii libertas, haec eadem acerbius l. 3 bell. Gotth. quem etiamnum superstite Belisario cum reliqua historia vulgaverat. Integrum P 97 locum ex manuscripto Vaticano emendatum tibi damus, ad quem nostram interpretationem maluimus conformare, cum in ἀνεκδότοις haec corruptissime legantur. *Βελισάριος μὲν τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον οὐδενὶ κόσμῳ ἔει, γῆς μὲν τῆς Ἰταλῶν πεντάετες οὐδαμῆ ἐπιβὰς, οὐδὲ πῃ ὁδῶ ἵνα ἐνταῦθα ἰσχύσας, ἀλλὰ φυγῇ κεκουμμένη ἐχόμενος πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἐκ τε ὀχυρώματος ἐπιθαλασσίον τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλλας ὀχυρώμα διηρηκὲς ναυτιλλόμενος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀδεέστερον τοὺς πολεμίους τετύχηκε Πρώμην τε αὐτὴν ἀνδραποδίσει, καὶ τ' ἄλλα ὡς εἰπεῖν ἄπαντα. τότε δὲ καὶ Περυσίαν πόλιν, ἣ πρώτη ἐν Τούσχοις οὖσα τετύχηκε πικρότατα πολιορκουμένην κατέλιπεν, ἥπερ αὐτοῦ ἔει ὁδῶ ἰόντος κατάκρας ἑάλω. *Belisarius turpiter Byzantium discessit, cum quinque totos annos nunquam in Italia pedem**

figere potuerit, neque certis itineribus progredi, sed toto hoc tempore clanculum fugitans, ab uno maritimo praesidio ad aliud classe devehetur, unde tanto securius hostes Romam et caetera omnia subiugarunt. Perusiam vero primariam Tusciae civitatem dira obsidione cinctam reliquit, quae illo Byzantium contendente, capta fuit. Haec infra Procopius, p. 23 et 24.

P. 37, 7. *Vitae cogitationum poenas exegit*] His fere verbis Herodiano Belisarius minatus est, ut habetur l. 3 bell. Gotth. ubi et eiusdem Herodiani ad Totilam defectio, deditioque Spoleti narratur.

P. 37, 12. *Ioannes Vitaliani*] De Vitaliano infra ad p. 30 lin. 25 Ioannis bellicam virtutem passim in reliquis historiae libris Procopius commendat. Anno belli Gotthici undecimo a Belisario Constantinopolim ad Iustinianum ablegatur, auxilia petiturus. tum vero haec, quae de coniugio Procopius hic narrat, acciderunt; ac licet eas nuptias adornatas potius, quam confectas dicere hoc loco videatur: tamen alibi Ioannem vocat Germani *κηδεστήν*, et *γαμβρόν*, *generum*. Duxit autem Iustinianam, de qua hic mentio.

A 12 P. 37, 14. *Fratri filio*] Arnoldus Uvion de Aniciana familia grad. 21 et Antonius Bonfinius rer. Hung. decad. 1 perperam Iustiniani fratrem fecerunt hunc Germanum. Uvion falso etiam credit, a Procopio modo fratris Iustiniani, modo sororis filium eundem appellatum: interpretum lapsus ille est; nam Procopius, non solum hic, sed etiam l. 2 bell. Pers. et 2 Vand. et 3 Gotth. vocat Germanum Iustiniani *ἀνεψιόν*, in cuius vocis ambiguitate vacillarunt interpretes; Raphaël Volaterranus *fratri filium*, Christophorus Persona *ex sorore nepotem*; Leonardus Aretinus *Patruelem* verterunt. Nos Latinos eius aetatis historicos consulimus, ut Graeca sublata dubietate, veritatem interpretando certo statueremus, atque ex Iornande convertimus *fratri filium*, quem ipse *fratruelem* scribit, et iterum ac tertio repetit lib. de reb. Getic. Nam errorem librarii corrigas ad calcem eiusdem libri, ne autor a se et a Procopio discrepet, reponasque pro *fratri suo*, *fratruelem suo*. Caeteram Procopio *ἀνεψιός* est *fratri filius*; *sororis* vero *ἀδελφιδούς*, sic Iustinianum vocat, qui erat sororis Iustini senioris filius, et
V 345 Proiectam Vigilantiae Iustiniani sororis filiam; idque perpetuo religiose servat: posteriores Graeci scriptores aliquando variant.

P. 37, 15. *Connubia iungere*] Germanus ipse prima coniuge orbatus, curante Iustiniano captivam duxit, licet ex Amala familia Gotthorum nobilissima Mathasuntam reginae Amalassinthae filiam, et Vitigis regis quondam uxorem, quod Iornandes lib. de reb. Get. iterum ac tertio repetit. Ex ea filium habuit Germanum posthumum; ex prima vero nomine Passara Iusti-

num, Iustinam, et Iustinianum suscepit. Ex hoc Procopii loco erroris arguitur Onophrius Panvinius, qui Iustino Germani filio matrimonio iungit Vigilantiam; quam et Iustiniani filiam falso credit; sed de his infra.

P. 39, 9. *Nuptias Anastasio nepoti perficere maturabat*] Nam graviter aegrotans Theodora, paucis post mensibus obiit; haec enim incidunt in annum Iustiniani vigesimum secundum, P 98 quando et Theodora obitum, et Antoninae ex Italia profectio- nem, et Belisarii ob rem male gestam, reditum in orientem narrat Procopius l. 3 bell. Gotth.

P. 40, 5. *Extincta imperatrice*] Mense Iunio, indictione prima, ut habet Theophanes, anno imperii Iustiniani vigesimo secundo, nempe exactis in imperio annis uno et viginti, tribusque mensibus: Procopius l. 3 bell. Gotth. Ex his corrige Octavium a Rosberg. *Theodora*, inquit, *mulier sapientissima, marito ob senectutem delirante, rempublicam maxime gubernavit*. Nam Iustinianus mentis compos complures annos super- perfuit. Obiisse Theodoram scribit Victor Tunnensis, *canceris plaga corpore toto perfusam*. Num moriens resipuerit, silent historici. Solus Theophanes brevem illam vocem addit, *εὐσεβῶς ἐκοιμήθη*. *Pie moritur*; si tamen ad poenitentiam male A 13 a Theodora factorum comprobendam eruditis viris satis hoc esse potest, quod ex consueta imperii ac principum reverentia solet usurpari. Nam de Anastasio imperatore Haeretico, qui divinitus fulmine ictus interiit, Iustinianus novella quinquage- sima nona, et alibi saepe ait, *Ἀναστάσιος ὁ τῆς εὐσεβοῦς λή- ξεως*. *Anastasius qui pie mortuus est*. Et vir sanctissimus Sabas cum eodem Haeretico imperatore loquens venisse se ait *εἰς τὸ προσκυνῆσαι τὰ ἕληνη τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, ad ado- randa vestigia vestrae pietatis*, apud Cyrillum Scythepolita- num. Et quidquid erat imperatorum ea venerationis forma nominabatur, ut *pium imperium, pium caput, pia vestigia, ac pedes, εὐσεβῆ ἕληνη*, in ep. episcoporum ad Iustinianum. Et Marcellinus eundem Anastasium divum appellat. Lege has notas ad pag. 61 lin. 3.

P. 41, 3. *Sergius Bacchi filius*] Tres Bacchi filii in Afri- cana expeditione fuerunt, Cyrus, Sergius et Solomon iunior; nam senior horum avunculus erat, qui post Belisarium rem praeclare gessit contra Mauritanos, quos et omnino delevit. De utroque Solomone, deque Sergii moribus fusius atque libe- rius scribit Procopius l. 2 bell. Vand. ibidemque de Ioanne Sisinioli, quae multam lucem afferunt huic loco. Meminit Solomonis senioris eiusque patriae Solachonis Theophylactus Simocatta l. 2 c. 3.

P. 41, 10. *Areobynthi*] Legitur et *Areobyndi*; alius est, quem sub Anastasio populus imperatorem consalutavit, ut scribit Mar-

cellinus. Hic senator fuit illustri loco natus, coniux Preiectae, seu Proiectae Vigilantiae Iustiniani sororis filiae, quae, occiso in Africa Areobyndo, cum Ioanne Pompei Anastasii nepotis filio matrimonium contraxit. Praeterea gessit Areobyndus utramque praefecturam, urbanam et praetorianam.

P. 48, 1. *In Illyria nati*] Hoc idem Theodorus Lector, et Theophanes, Victor etiam Tunnensis Procopii aequalis, *Illyricianum* Iustinum dicit in Chronico; sed Zacharias apud Evagrium l. 4 c. 1, et Basilius Cilix apud Photium in Biblioth. et qui post Procopium scripserunt historici, *Thracem* Iustinum vocant. Bene est; nam Bederina, quae, ut statim ait Procopius, Iustino patria fuit, in limitaneis Illyriae, Thraciaeque agris sita erat. Porro saepissime fit, ut quae urbes duarum provinciarum, vel fines terminant, vel circa fines sunt, in ambarum partes aliquando ab autoribus nullo discrimine admittantur; praesertim cum provinciarum partitiones non eadem apud omnes geographos et historicos sint. Etiam Agathias l. 5 Bederinam in Illyria collocat: Iustinianus novella 11 in secunda Pannonia; verum haec nihil discrepant, ut statim dicemus lin. 18.

P. 48, 1. *Exercendisque agris assueti*] Addit Zonaras Iustinum fuisse *βουκόλον καὶ σφορβόν*, *armentarium et subulcum*, a quo Pomponius Laetus in Iustino, Andreas Alciatus dispunct. 4 c. 7 et alii acceperunt. Nihil fuisset magis ab re, quam si Iustinum loco non humili solum, sed etiam sordido natum hic siluisset Procopius. Secus alii, *Anicium* fecerunt, nempe familiae, Romanorum omnium, qui Christo nomina dederunt, ut
 A 14 Prudentius ait l. 1 contra Symmachum, antiquitate et nobilitate praestantissimae. Parum refert, quod in antiquis nummis vel fastorum laterculis Iustinus, *Anicius* habeatur; nam illum, ut ex milite gregario palatii curam accepit, et quemadmodum Theodorus Lector ait, patricii honorem consecutus, et in albo senatorum conscriptus fuit, vero simile est ab Anicianis in familiam fuisse cooptatum, vel tandem sibi id nominis adscivisse, cum imperator est appellatus; sicut etiam in iisdem nummis *Flavium* se inscribit, et Lupicinam coniugem ex serva *Flaviam* nuncupat. Quod ex imperatoribus Christianis factitasse Constantinum, eiusque patrem Constantium, deinde alios, notum est. Sic etiam accipias locum Iornandis lib. rer. Get. extremo, ubi Germanum Iustiniani fratris filium inter *Anicios* refert. Sed emendanda omnino est editio Parisiensis Cassiodori l. 8. Var. epist. prima. *Non vos maiorum purpuratus tantum ordo clarificat, etc. quantum longe lateque potens gratia vestra nobilitat.* Lego, *non nos*, nam Athalarici pater Eutharicus consulatum gessit cum Iustino, Theodoricus Avus cum Venantio, Theodemirus proavus et avus ipse Gotthorum reges

fuere. Iustinus vero, ad quem ea epistola est (ut infra probabo) quibus maioribus natus sit, hinc liquet.

P. 43, 2. *Zimarchus, Ditybistus, et Iustinus*] Ubi Iustinus cum imperio fuit, socios et commilitones suos dignitatibus et honoribus auxit. Horum alter Zimarchus adhuc sub Iustiniano vivebat, comes orientis; de quo haec Theophanes, *συνίβαλον κατ' ἀλλήλων οἱ ὀρθόδοξοι, καὶ οἱ Σεηριανοὶ, καὶ πολλοὶ φόνοι γέγονασι, καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς Ζίμαρχον τὸν Κόμητα τῆς ἀνατολῆς ἐκάλυσε τοὺς ἀτακτοῦντας, καὶ πολλοὺς ἐξώρισε καὶ ἐδήμευσε. Insurrexerunt in orthodoxos Severiani, et multorum secutae sunt caedes. Quare imperator Zimarchum orientis comitem misit, qui seditiosos cohibuit, eorumque alios exilio, alios capite puniuit.* Fuit is etiam curator domus Placidiae, ut infra, ad p. 116 lin. 28.

P. 43, 3. *Bederiana patria fuit*] Agathiae Bederina. Iustini patriam nominat etiam autor chronici Alexandrini, Ἰουστινὸς ὁ βενδαρίτης ὁ θραξ, lege *Βεδερίτης*. Corruptus codex fraudi fuit docto interpreti, qui vertit, *Iustinus tribunus*, seu *vezillifer*, annotavitque *βενδαρίτης* *videri Vendrich*. Etiam Iustiniani patriam fuisse Bederinam, affirmat Agathias l. 5. Sed aut eum allucinatum putat Svalembergius, aut Procopium, qui l. 4 de aedif. Tauresium, vel Taurisium scribit. Ortelius ut hos autores conciliet, unam urbem dicit Bederinam, et Tauresium; sed utrumque in errorem induxit mutilus Procopii liber, quo nihilo sanior est editio Augustana: codex Vaticanus emendatissimus sic habet. *Ἐν Δαρδάνοις που τοῖς Εὐρωπαϊοῖς, οἱ δὴ μετὰ τοὺς Ἐπιδαμνίων ὄρους ᾤκηται, τοῦ φρουρίου ἀγχιστα, ὅπερ Βεδερίανα ἐπικαλεῖται, χωρίον Ταυρήσιον ὄνομα ἦν. ἔνθεν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ὁ τῆς οἰκουμένης οἰκιστῆς ᾤρηται. τοῦτο μὲν οὖν τὸ χωρίον ἐν βραχεὶ τεχισάμενος κατὰ τὸ τετράγωνον σχῆμα, καὶ γωνία ἐκάστη πύργον ἐνθέμενος Τετραπυργίαν εἶναι τε καὶ καλεῖσθαι πεποίηκε. παρ' αὐτῷ δὲ μάλιστα τῷ χωρίῳ πόλιν ἐπιφανεστάτην ἐδείματο, ἥπερ Ἰουστινιανήν ἀνόμασε πρῶταν, ταῦτα τῇ θρησαμένη τὰ τροφεία ἐτίθειεν. Apud Dardanos Europaeos, qui post Epidamniorum terminos habitant ad praesidium, quod Bederiana vocatur, oppidum est Tauresium nomine; hinc Iustinianus princeps orbis reparator ortus est; eum locum muro circumdans quadrangula figura singulis angulis turrum imposuit, effecitque, ut esset, et vocaretur quadriturrita. Iuxta eundem locum urbem nobilissimam condidit, quam Iustinianam primam appellavit, atque nutritionis officium altrici patriae rependit.* De qua Agathias nihil a Procopio disorepans, haec habet. *Πατρὶς ἦν αὐτῷ πόλις Ἰλλυρικὴ Βεδερίνη μὲν ἐκ παλαιοῦ ὀνομαζομένη, ὕστερον δὲ πρῶτῃ Ἰουστινιανῇ μετακληθεῖσα. Ἰουστινιανὸς γὰρ ἅτε δὴ κατ' αὐτήν εἰς φῶς προσηγμένος ἐκόσμησεν εἰκότως τὴν*

A 15

V 346

πατρίδα. *Patria illi erat Illyrica civitas Bederina vetusto nomine dicta, deinde prima Iustiniana denominata. Iustinianus namque quia ibi primum editus in lucem est, mirifice patriam ornavit.* Procopius accuratius distinguit locum Iustiniani natalem, qui fuit Tauresium, nam ait, *ἐνθεν ὤρμηται, inde prodiit: et locum in quo altus et educatus est, quae fuit*
 P 100 *Bederina, cui τὰ τροφεῖα ἐξέτινεν, altrici debitum persolvit.* A Procopio et Agathia nihil discrepat novella undecima de prima Iustiniana: nam provinciarum partitiones et nomina aliis alia sunt. Id saepe legis apud Strabonem, aliosque geographos.

P. 43, 6. *Numeris militaribus inscripti]* Theodorus Lector, *ἀπὸ στρατιωτῶν ἀρξάμενος καὶ μέχρι τῆς συγκλήτου προκόψας, ex militum ordinibus ad senatum pervenit.* Quare in diversis antiquis monumentis *Ταξιδάργην, ordinarium* vocatum Iustinum invenimus; quemadmodum et alios imperatores Iulianum, Iovinianum, Valentinianum, Valentem, Theodosium, qui militari deposito sago purpuram induerunt.

P. 43, 10. *Criminis reum]* Cuius? Neque ipse dicit, neque alii scriptores, qui satis ieiune de Iustini rebus egerunt. At vero ne calumnia Procopii silentio subesse videatur, unum de Iustini flagitiis, cum adhuc erat in castris, referam. Ὁ μαρὸς ἐκεῖνος μεταβολεὺς καὶ παλιγκάπηλος Ἰωάννης, ἦν εἰς τῶν ὑπὸ Ἰουστίνου τὸν στρατηγὸν τεταγμένων, ὃς αἰτήσας αὐτὸν ἄλλο γουσίον ὑπέσχετο τοὺς ἐπομένους τῷ στρατηγῷ τρέφειν, καὶ ἀποδοῦναι πάλιν τὸ χρυσίον ἐκεῖνο. περιῶν οὖν ἀνά τὰς κώμας ἔνθα βοῶν οὐδὲ ὄνομα ἤκούετο, ὃδε τούτων χάριν ἀνήσεως ἔλεγεν ἀφικέσθαι, ἐνέκειτό τε ἀπαιτῶν, καὶ χρυσίον προτετιμῶμενος ἔστ' ἂν οἱ δειλαιοὶ ἐκεῖνοι συναγαγόντες χρυσίον μόλις αὐτὸν ἔπειθον λαβόντα τοῦτο ἀπαλλαγῆναι. Ἐπειτα οὕτω περιερχόμενος ἔνθα Κάμηλοι οὐκ ἦσαν, τούτων ἕνεκα ἤκειν ἔφρασκε, καὶ οὕτως ἠγγυρολόγει τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων κατήσθιεν. ἦδετο δὲ αὐτῷ Ἰουστίνος ἀπριάτην εὐωχούμενος.
 A 16 *Scelestus ille negotiator, et propola Ioannes, erat ex militibus qui Iustinum ducem sequebantur. Is ut paucas sibi pecunias concederet, Iustinum rogabat, pollicens non solum pecuniam se illam redditurum; sed etiam annonam comitatus ministraturum. Ergo per pagos circumiens, in quibus Boum ne nomen quidem notum esset, emendi boves causa illuc venisse se dictitabat, eosque petebat identidem, instabatque, et ostentabat pecuniam. Quare miseri Pagani collatitio aere illi oblato, vel sic ab eo vix obtinebant, ut inde discederet. Tum eo pergebant, ubi Cameli non essent, et ad hos ipsos coemendos se advenisse affirmabat. Porro his artibus pecunias ab omnibus corradebat, victumque sibi parabat iniuste. Quin et Iustinus acceptum illum habuit, quod nullis expensis laute convivaretur. Ex veterum historicorum collectaneis cod. Vat. 96.*

P. 43, 11. *Dux ille narrare solebat*] Mirificam Iustini liberationem alii quoque scripserunt, Ioannes Zonaras, Cedrenus, et Ephraemius in ohronico; verum alia plane ab hac est, quam Procopius contigisse affirmat in Isauros copias ducente Ioanne Gibbo, sub cuius potestate tum agebat Iustinus, nempe initio principatus Anastasii; nam extremo eiusdem imperio Iustinus erat patricius, senator, et comes praetorianorum; idque magis ac magis confirmat, quod Iustinianus Iustini nepos, cum Gibbus ductabat exercitum, plane puer erat, neque versabatur in castris, ut criminis aut carceris avunculi, quae historiciarrant, socius esse posset: nam *candidata militia*, quemadmodum ait Victor Tunnensis, functus est sub initium imperii Iustini. Ergo secundo Iustinus in carcerem ab Anastasio conicitur cum Iustiniano nepote tunc trigenario maiore perduellionis insimulatus. Eripitur vero non ea hominis specie apparente (ut Zonaras et alii scribunt) quam hic Gibbo militiae magistro apparuisse Procopius refert; sed visis per quietem Anastasio imperatori Sergio et Baccho martyribus, quorum summa erat apud Dardanos et Illyrienses veneratio, et apud hos ipsos contribules atque gentiles Iustinum et Iustinianum, a quibus paulo post superbissimum templum ad urbem Scodram Barbenamque fluvium iisdem Sergio et Baccho martyribus excitatum fuit, ut pluribus narravit Theophilus Iustiniani praecceptor. Prima illa Ioannis Gibbi, et secunda haec Anastasii imperatoris visio in ea voce plane conveniunt, quod Iustinus eiusque propinqui futuri essent, ut Cedreni verbis utar, *σκεύη χωρητικά τῆς τοῦ θεοῦ βουλῆς τε καὶ προνοίας, καὶ μέλλουσιν ἐπουρηῆσαι τῷ θεῷ ἕκαστος ἐν τοῖς καιροῖς αὐτοῦ, vasa consilio providentiae divinae exequendo apta, et uterque suo tempore deo esset operam navaturus.*

P. 44, 6. *Praetorianis militibus praefectus*] Horum plures ordines, scholarii, domestici, protectores, silentiarii, de quibus Procop. infra p. 108 et deinceps. Ex his alii in atrio et vestibulo regiae versabantur, alii pro cubiculis desidebant; hi *σωματοφύλακες*, corporis custodes, Latine vero *excubitores*, ut est apud Evagrium l. 4 c. 1 et 2. Illi *φύλακες τοῦ παλατίου*, *custodes palatii, praetorii milites*, seu *praetoriani, aulae vel aulici milites*, ut Evagr. ibid. praefectum his ordinibus *comitem praetorianorum*, seu *excubitorum* appellat Iornandes, ἄρχοντα τῶν φυλάκων τοῦ παλατίου, *principem custodum palatii*, Procopius. Corippus *curam palatii* l. 2.

Dispositorque novus sacrae Badoarius aulae

Successor soceri factus mox cura palati est.

Graeci *Κουροπαλάτην*, deinde *πρωτοκουροπαλάτην*, nimirum cum imperatores eo nomine alios donare honoris ergo coeperunt. Male interpretatur Octavius a Rosberg *procuratorem palatii*.

Glossarium Graecobarbarum confundit cum alio *cura palatii*, de quo Cassiodorus l. 7, Var. epist. 5, qui fabricae palatii praepositus erat. Et errorem auget, cum illius magnam fuisse dignitatem credit: quod ante regem Theodoricum auream virgam gestans primus incederet. At Cassiodorus, *primus*, inquit, *inter obsequia numerosa*, hoc est, non inter singulares et primarios viros patricios, senatores et consulares. Aurea vero virga est quam Codinus *δικαυλίσιον* appellat, inferioribus etiam ordinibus honoris ergo concessa; idque ex eodem Cassiodori loco colligere est. Quod foediore lapsu comprobare nititur ex Corippo:

Par extans curis, solo diademate dispar.

Sed hoc de alio est *cura palatii*, ordinum militarium. *Par*, autem inquit, et *dispar* non autoritate, nam is erat praefectus praetorio, ut dicam ad p. 91 sed mutuam Iustiniani imperatoris benevolentiam, et Iustini iunioris ex sorore nepotis fide, atque etiam dignitate. Nam subdit Corippus:

———— *Dispositu nam Caesar eras.*

Denique abusu, qui posteaquam Iustinus senior ex eo gradu ad imperium ascendit, primum coepit inolere, ut officium *curopalatae* gradus proximus esset ad imperii fastigium perveniendi; quamquam Caesares prius creabantur, ut de Tiberio Corippus ait l. 4 et S. Nicephorus de Mauritio. Quis Iustino in ea dignitate successerit non liquet; sed Iustiniani tempore curopalatae fuerunt eiusdem nepotes Marcellus, Marcianus, Iustinus, de quibus infra in genealogia Iustiniani; post Iustinum Baduarius, Tiberius, et Mauritius. Video eruditos viros confundere *praefectum praetorianorum*, qui est *cura palatii*, ac *praefectum praetoriorum*. Sed de hoc infra p. 91.

P. 44, 8. *Senex capularis*] Annos natus octo, et sexaginta. Theodorus Lector, *ἄνδρα πρεσβύτατον, homo qui ad summam senectutem vixerit*, infra Procopius, *ἰσχατόγερον*, reliqua ad p. 45.

P. 44, 9. *Analphabeticus*] Anni excurrunt centum et viginti, nec amplius, ex quo Iustinianus dicitur, et vulgo habetur *analphabeticus*: nempe post impressum Mediolani Suidam, A 18 quem Demetrius Chalcondyles de Graecis litteris benemeritus emendavit. Desinant eruditi iurisconsulti Andreas Alciatus, Gulielmus Budaeus, alique Iustinianum suum scribere indoctum ac plane rudem; et mendosum Suidae locum, qui occasionem illis fecit errandi, ex hoc Procopii corrigant, unde illa verba Suidas describit, *ἀμάθητος γραμμάτων πάντων καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἀναλφάβητος*, quae de Iustino Procopius dixit, non de Iustiniano. Quem *fidem suam chirographo scriptam proprio ad sedem apostolicam misisse* testantur historiae, et Anastius in Ioanne secundo. Recte habent omnes Suidae co-

dices Vaticanæ Ἰουστινίου. Verum ex eadem illa Chalcondyliana editione iam diu poterat illud mendum tolli, si quis animum attendisset; nam in voce ἀμάθης, hæc eadem Procopii sententia profertur integro Iustini nomine. At frequens sane est librariorum lapsus in his duobus Iustini ac Iustiniani vocabu- P 102
lis, cum in hac historia, ut infra, et in *notis censoriis* monebimus, tum alibi apud Evagrium, aliosque scriptores, ita ut viri gravissimi eam ob rem longe a veritate historiae aberrarint. Nam Athalarici Gothorum regis legatio de pace quae habetur l. 8, variat. Cassiodori epist. 1 ad Iustinum est, quemadmodum legitur in Vaticano codice; non ad Iustinianum, ut titulus editionis Parisiensis prae se fert, et vir doctus Baronius credere non dubitavit. Siquidem ait Athalaricus: *primordia itaque nostra, solatia mereantur principis longaevis habere*. Atqui Iustinianus κομιδῆ νέος, *admodum adolescens* erat (ut statim subdit Procopius) cum Athalaricus eam legationem adornabat. Ait praeterea; *vos genitorem meum in Italia palmatae claritate decorastis*. Sed genitor Athalarici Eutharicus ante novem annos quam Iustinianus Caesar esset, et ab eo consul creari posset, palmatam induerat in Italia, neo diu post, diem obierat. Ait demum; *desiderio quoque concordiae factus est per arma filius, quamvis vobis pene videbatur aequaevus*. Ergo Iustinianus qui non solum plena pubertate Eutharicum non praecedebat, sed κομιδῆ νέος, *plane adolescens* erat, senem adoptavit, a quo multis annorum decuriis superabatur. Lege Iornandum lib. rer. Getic. extremo. Haec obiter, sed necessario monuimus; plura infra ad p. 45 lin. 15, 135 lin. 16. Et in *Notis censoriis* ad. p. 27 lin. 36. V 347

P. 44, 12. Proclus] Alius est Proclus insignis mathematicus, qui hoc tempore florebat, et Anastasii imperatoris mortem coniecit, et Vitaliani classem miro artificio combussit, ut Marcellinus et Evagrius narrant. Hic vero fuit Pauli Byzantii filius iuris consultissimus, ἀνὴρ δίκαιος καὶ χρημάτων ἀδωρότατος, *homo iustus, nullisque largitionibus corrupendus*, qui Iustinum imperatorem paratissimum ad Chosroëm Cabadae Persarum regis filium sibi adoptandum, a sententia deterruit, ne ad Persas, iniquens, Romanorum imperium veniret. Quod imperante Iustino universa Romana respublica ab huius ore, ut ait Procopius, penderet, sub eius signo aeneo scriptum id erat Constantinopoli.

Πρόκλος ἐγὼ Βυζάντιος, ὃν περὶ δῶμα
τηλεθάοντα δίκης βασιλῆος ἤρπασεν αὐλή,
ὄφρ' εἴην στόμα πιστὸν ἐρισθενέος βασιλῆος.
ἀγγέλλει δ' ὅδε χαλκὸς ὅσον γέρας ἐστὶν ἀέθλων.
καὶ τὰ μὲν εἴκελα πάντα καὶ νικίῃ καὶ γενετήρι,
ἐν δ' ὑπᾶτων φάβδοισι παῖς νίκησε τοκήα.

Hoc epigramma, quod Ioannes Brodaeus parum intellexit, ex hoc Procopii loco illustratur. Quod ait de consulatu, de honorario intelligas necesse est.

P. 44, 14. *A magistratu, qui id muneris habet*] Habebat id munus primarius a secretis, quem posteriores orientis imperatores *Κανικλλωνα*, sive τὸν ἀπὸ *Κανικκλον* nominarunt. Frequens est eius mentio apud Gregentium episcopum Taphrensem, Codinum, Nicetam, et recentiores historiae Graecae scriptores. Huius magistratus officium, ac nominis rationem statim explicabimus.

P. 44, 15. *Quae legi Latine possent*] Etiamnum videmus ad calcem Graecarum constitutionum subscriptiones imperatorum, notasque consulum Latinas, sed non ita multo post obsoleverunt. Lege 74. novellam Iustiniani, et has notas ad p. 63 lin. 28.

P. 44, 15. *Formam quatuor litterarum*] Audieram in archivo Cassinensi haberi Iustini diplomata eiusdem manu consignata: ex quibus formam illarum quatuor litterarum excipere, earumque longitudinem latitudinemque, et apicum ipsorum ingenium summa qua fieri potuisset industria adamussim exprimere, tibi que Lector proponere constitueram. Sed perferitur ad me ibi Iustini nomen integrum esse. Quare diplomata quae aliis etiam de causis suspectae fidei olim Baronio visa sunt, ex hoc Procopii loco imposturae iam quisque facile convincat. Caeterum Proclus quaestor quatuor illas tantum litteras tabellae incidendo non commoditati modo Iustini consuluit, sed etiam priscum Romanorum usum utcumque retinuit; qui, autore Plutarcho, praenomina integra non scribebant, sed una litera, ut M. T. L. duabus, ut C. tribus, ut SEX. SER. Ausonius,

*Lucius una quidem, geminis sed dissita punctis
Littera praenomen sic nota sola facit.*

Verum haec consuetudo paulo post intermissa est: nam orientis imperatores integrum nomen arcanis quibusdam nodis, et implicationibus litterarum scribere coeperunt, ut in antiquis eorum diplomatibus apparet; et mentio est in sexta synodo, actione 12 *μονογράμμου* imperatoris Constantini Pogonati, quod continebat has voces, *Κωνσταντίνου δεσπότην*. Et in capitulis Caroli Calvi. *Ut in denariis novae nostrae monetae ex una parte nomen nostrum habeatur in gyro, et in medio nostri nominis monogramma.* Verum unica littera I. suum notare Iustinianum consuevisse nomen Corippus indicare videtur libro primo extremo, quamobrem et iota Iustinianum apicem vocat.

*Sic decus imperii sanctum, sic Iota resurgens
Exortum est de fine suo seniumque reponens*

*Nominis et recti Iustino in principe vivit
Iustinianus apex domini.* ———

A 20

P. 45, 1. *Colore imbutus, quo scribere mos est imperatoribus]* Gregorius secundus ad Leonem Isaurum imperatorem. *Litterae tuae, et non alienae sigillis imperatoris obsignatae diligenter essent, et accuratae intus subscriptiones per cinnabarin propria manu tua, ut mos est imperatoribus, subscribere. Cinnabarin vocavit ob coloris similitudinem; sed imperatorium encaustum purpureum erat ex murice. Sacri affatus quocumque nostrae mansuetudinis in quacumque paginarum scripserit autoritas, non alio vultu penitus, aut colore, nisi purpurea tantummodo inscriptione lustrentur: scilicet ut cocti muricis, et triti conchylii ardore signentur. Hanc autem sacri encausti confectionem nulli sit licitum, aut concessum habere.* l. 6 c. de divers. rescript. *encaustum* hodie in Italia dicimus *enchiestro*; *encausta*, et *encaustaria* legendum ad l. 9 c. de agric. liquor ille purpureus, quem hic non atramentum, sed purpuramentum vocare liceat, servabatur in atramentario, nisi dicere etiam malis, purpuramentario; quod cum caniculi formam effigiemque prae se ferret (quales atramentariorum formas hodieque usurpamus) ob id *CANICULUS* est appellatum. Et a *CANICULO* erat, qui Caesari eiusmodi purpuramentarium ministrabat. Anastasius Bibliothecarius ad octavam synodum act. 10. *Praepositus caniculi est, qui curam et custodiam gerit caniculi, id est, atramentarii, ex quo imperator PHOENICEAS litteras scribit in chartis.* Ad nomen si quid praeterea Caesari subscribendum erat, id praepositus caniculi manu sua exarabat, quod in calce eiusdem synodi Christophorum Basili imperatoris a caniculo fecisse liquet. Praeficiebantur caniculo primarii a secretis, quorum magna dignitas et autoritas fuit, utpote quae solis tandem imperatoris sanguine propinquis concederetur. Quae Iunius de hoc officio apud Codinum, nugae sunt.

P. 45, 5. *Lupicinae]* Sanctus Nicephorus in chronico *Euphemiam* appellat. Uterque bene; illud vocabulum natalitium fuit, hoc nomine a Iustino, populoque Constantinopolitano Augusta consalutata est, ut habent Graeci scriptores quos infra ad p. 45 lin. 2 laudabimus. Victor Tunnensis in chronico. *Iustini coniux Lupicina nomine dicebatur, quam Constantinopolitani Euphemiam postea vocaverunt.*

P. 45, 8. *Insignis homo stoliditatis]* Idem, sed modestius l. 1 bell. Vand. οὐκ ἔχω μὲν ἤκοντι ἐς βασιλείαν, διοικουμένῳ δὲ αὐτὴν κατ' ἐξουσίαν, ἐπεὶ οἱ ὁ θεῖος Ἰουστίνος ὑπεργηγῶς τε ὢν ἐβασίλευε, καὶ τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν πραγμάτων οὐ παντελῶς ἔμπειρος. *Nondum ad imperii administrationem accesserat Iustinianus, eam tamen summa exercebat autoritate,*

quod Iustinus avunculus imperator exacta iam esset aetate, et reipublicae gerendae haud omnino peritus. Vide infra ad p. 46 lin. 5.

P. 45, 9. *Iustinianus sororis filius*] In Graeco est ἀδελφοῦς, sic etiam Evagrius, et Cyrillus Scythopolitanus Procopii aequales; Theophanes vero, et alii posteriores ἀνεψιών, Anastasius Bibliothecarius vertit *nepotem*, Graecae vocis ambiguitatem secutus, quae tum ex fratre, tum ex sorore filium significat. Vide quae supra notavimus ad p. 22 lin. 38. Latini eius temporis historici explicatius, Marcellinus in chronico *ex sorore nepotem* dixit: sic etiam Iornandes, qui anno Iustiniani vigesimo quarto scribebat, et *Avunculum* Iustinum appellavit, nempe matris Iustiniani fratrem. Andreas Alciatus l. 4, dispunct. c. 7, et Hubertus Goltius in fastis, Iustiniani parentem Iustinum fecerunt. Fortasse quia sic eum in constitutionibus saepe Iustinianus nominavit; sed adoptatus est a Iustino, non genitus.

P. 45, 10. *Aetate iunior*] Graece est κομιδῇ νέος; *plane adolescens*. Quoto aetatis anno ad rempublicam accesserit Iustinianus, inter antiquos scriptores non convenit, minus inter recentiores. Hubertus Giphanius in comm. de Iustin. sub Zenone imperatore consule Fausto natum, ex Marcellino refert; verum id in Marcellino nusquam legimus; Theophilus Iustiniani praeceptor licet sub Zenone et Acacio patriarcha dicat, consulatum tamen reticet. Panvinius l. 3 fastorum, anno aetatis quarto et quadagesimo imperium cepisse, nullo autore, narrat; fortasse accepit a Zonara, qui quintum et quadagesimum notat annum. Pugnare tamen secum Zonaras videtur, ubi narrat Iustinum avunculum recusasse Iustinianum imperii socium habere, atque id urgentibus principibus dixisse; *vobis optandum est ne hanc purpuram iunior aliquis induat*: nam non est iunior qui quinque et quadraginta annorum est. A Zonara parum discrepat Nicephorus, qui anno aetatis octogesimo secundo Iustinianum obiisse scribit. Scholium ab erudito viro descriptum olim offendi in manuscripto Vaticano. Κωνσταντίνα ἢ γαμητὴ Μαυρικίου ἐγέννησεν υἱὸν, ὃν ὁ Μαυρικός ἐπωνόμαζε Θεοδοσίον. τῶν οὖν Βενέτων κραζόντων Ἰουστινιανὸν καλεῖσθαι, οἱ Πράσινοι ἔκραζον Θεοδοσίον, διὰ τὸ Θεοδοσίον τὸν βασιλεῖα ὀρθόδοξον γενέσθαι, καὶ πολλὰ ἔτη ζῆσαι. ἤρξαντο οὖν οἱ Βένετοι λέγειν, τὰ δωρηθέντα ἔτη τῷ Ἰουστινιανῷ ὁ Κύριος παράσχοι σοι ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἰδί ἢ ἔτη καὶ πλείω. ἢ γὰρ ζωὴ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου ἐγένετο ἔτη 7. *Constantina Mauricii coniux filium genuit, quem Mauritius Theodosium nominavit; at Veneti Iustinianum appellandum contendebant: contra Prasini Theodosium, quod ille orthodoxus fuerit, diuque vixerit. Tum Veneti acclamarunt, Iusti-*

niani tibi deus annos cum pace concedat; nam illius nonaginta et amplius anni fuerunt, Theodosii vero quinquaginta. Pro nota ὅ repono non dissimilem, eidemque proximam in ordine numerorum π, ut sint anni octoginta; vereor enim ne in eo scholio mendum sit, vel in Venetorum acclamatione adulatio. Nam ut nonaginta Iustiniani vitae annos computemus, addendi sunt ad novem atque triginta eius imperii, unum et quinquaginta: atqui virum unius et quinquaginta annorum *aetate iuniorem* Procopius minime dixisset. Quamquam, ut plane liquet, non tum *aetate iuniorem* fuisse dicit Iustinianum Procopius, cum Caesar declaratus est; sed cum in ipso Iustini principatus exordio per licentiam, vel avunculo permittente A 22 sibi administrationem imperii sumebat. Quando κραταιῶς ἀντείχετο τῆς πολιτείας, cum potestate rempublicam gerebat, ut Cyrillus Scythopolitanus loquitur. Tunc vero quantum coniectura assequi possumus, tertium et trigesimum aetatis annum Iustinianus agebat. Nam sub finem Anastasii dominatus Byzantium venisse Iustinianum trigenario maiorem Theophilus eius praeceptor affirmat. In obscuro quidem est annus, et consulatus; dies vero Iustiniani natalitius fuit quinto Idus Maii, Indosque ea die celebratos, apud Theophanem notatos habes ad annum vigesimum primum, et vigesimum octavum. Ridiculum est commentum interpretis ad ea verba Suidae in voce Τυμβογέρων. Πρὸ κδ'. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς τυμβογέρων ἦν ἤδη. Non constat, inquit, quid sibi velint haec πρὸ κδ'. id est, ante viginti quatuor: fortasse legendum, ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πρὸ κδ'. ἐτῶν ἦν τυμβογέρων, hoc est, Iustinianus autem imperator ante vigesimum quartum aetatis annum erat iam ut senex decrepitus. Nugae; Suidas citat huius historiae verba ad p. 29. Deinde de Iustino loquitur, P 105 non de Iustiniano. Tertio, dictio compendiaria, quam iste numerariam notam interpretatur, Procopii nominis (cuius verba citantur) compendium est; ita Προκῶ.

P. 45, 10. *Qui summam moderabatur imperii*] Id constat ex loco, quem paulo ante laudavi l. 1 de bell. Vand. et ex alio l. 1 de aedif. ubi restorationem templi Blacherniani a Iustino factam Iustiniano nepoti tribuens Procopius, sic rem excusat, quod in impressis non habetur. αὐτῷ γὰρ λογιστέον καὶ τὰ Ἰουστινιῶν εἰργασμένα τῷ θεῷ, ἐπεὶ καὶ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν κατ' ἐξουσίαν αὐτὸς διασκεῖτο. Nam Iustiniano, inquit, *adscribenda sunt Iustini avunculi gesta, cum huius imperium ille summa autoritate administraret.* Et Cyrillus Scythopolitanus ait Iustinianum antequam Caesar renunciaretur, fuisse πατρικιον, ὑπάτον, στρατηγὸν, καὶ τῶν τῆς πολιτείας πραγμάτων κραταιῶς ἀντεχόμενον, patricium, consulem, ducem exercitus, et cum potestate rempublicam rexisset.

P. 46, 11. *Amantium eunuchorum aulae principem*] Marcellinus *palatii praepositum* nominat; Evagrius *imperatoris cubiculi praefectum*. Erat is eunuchus, eaque re cum sibi quaerere imperium non posset, id optabat Theocrito familiari suo; unde perduellionis suspicionem incurrens, a Iustino necatur: addit Marcellinus causam haeresis Manichaeorum, quare *ἀντιάρτης τῆς τριάδος, rebellis trinitatis* a Tyriis vocatus est, et a Byzantiis *Zummas* ab insigni Manichaeo eiusdem nominis: Procopius iniuriam illatam Ioanni patriarchae; fortassis occasio necis captata hinc est. Huius Amantii domus erat, quae deinde sancti Thomae ecclesia fuit Constantinopoli, ut est apud autorem originum CP. et Zonaras confirmat. Antiqua tamen inscriptio Pauli Silentiarii ad domum suam templum aedificasse Amantium testatur.

Τόνδε θεῶ κάμεις οἶκον Ἀμάντις μεσσοῦθι πόντου

Τοῖς πολυδινῆτοις κύμασι μαρνάμενον.

Οὐ νότος, οὐ βορρῆς ἰερὸν σέο δῶμα τινάξει,

Νηῶ θεσπεσίῳ τῶδε φυλασσόμενον.

Ζῶοις ἤματα πολλά· σὺ γὰρ νεοθηλέα Πῶμην

Πῆντω ἐπαίτας θήκαο παιδροτέρην.

P. 46, 13. *In Ioannem urbis antistitem*] Quem quod plurimum Iustinianus, ut hic vides, amabat, *oecumenici* nomen
 A 23 tunc primum sibi arrogantem non compescuit, ut in praefatione diximus. Cum hic fuerit Cappadox, a nonnullis confunditur cum alio eiusdem cognomine et concive; sed hic presbyter fuit Constantinopolitanus, ut Theophanes narrat, et Timothei patriarchae Syncellus, et anno Iustiniani tertio moritur; alter vero Ioannes Cappadox praetorii praefecturam cepit primum sub Iustiniano; nam sub Iustino eam gessit Marinus, dein Appion patricius, et alii, quos vide infra ad p. 92.

P. 46, 15. *Vitalianum Tyrannum*] Numeratur a Procopio l. 1 bell. Pers. inter duces exercitus Anastasii imperatoris, adversus quem deinde arma sumpsit. Extincto Anastasio ad rempublicam revocatur a Iustino, *septimoque receptionis suae die*, ut Marcellinus ait, *magister militiae ordinatur, deinde consul*. Tanta fuit apud Iustinum autoritatis, ut eo instante Severum et Iulianum Haereticos iusserit exulare; et sanctus Hormisda papa ad eum scripserit de gravioribus ecclesiae rebus, ut est in epistola Iustiniani ad eundem Hormisdam: in qua cum *fratrem* eum Iustinianus appellet, Arnoldus Uvion sic accepit, quasi de Germano fratre dixerit; sed perperam. Nam Vitaliani, et Iustiniani nepotes, nempe *Ioannem* et *Germanum*, non modo consanguineos fuisse negat Procopius, sed familiae dignitate longe inter se distasse etiam affirmat supra p. 23. Praeterea fuit Vitalianus genere *Scytha*, ut Marcellinus habet, *Patricioli filius*, ut Procopius narrat l. 1 de bell. Pers.

Iustinianus vero *Illyriensis* ex patre *Sabbatio*, ut infra p. 57 narratur. In ea vero epistola *frater* Iustiniani dicitur, non sanguine, sed *ἀδελφοπιστία* quam Graeci vocant, *iurata fraternitate*. Nam Vitalianus ob affectatam sub Anastasio tyrannidem sibi timens, publicam postulavit fidem, quam Iustinianus nomine Caesaris non solum dedit, sed etiam super sacram mensam, ritu Christianis consueto, *ἀδελφοπιστία*, i. e. *iurata mutuo fraterna fide*, Vitalianum sibi devinxit; quod curiose Procopius illis verbis observavit, *ὃ δὴ τὰ πιστὰ πρότερον ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας παρέσχετο διαλαχὼν αὐτῷ τῶν ἐν Χριστιανοῖς μυστηρίων*: P 106 *impunitate promissa, fide publica, una susceptis Christianorum mysteriis*. Sic et Strategium aerarii praefectum Iustiniani *fratrem* appellatum video in historia de templo sanctae Sophiae, quem ibidem infra *ἀδελφοποιητὸν* autor nominat: nam Strategio Appius Aegyptius pater fuit, ut Innocentius Maronianus scribit in epist. ad Thematem. Hos etiam *ἀγαπητούς* nominare Christiani consueverant; quare Felix papa quartus cum adhuc laicus fratrem fidem Iustiniano iurasset, exinde dictus est *Ἰουστινιανοῦ ἀγαπητός*, ut in Romanorum pontificum serie Graece conscripta observavi. Hac eadem ratione et fide Iustiniani frater fuit Theodoricus Gotthorum rex, ut Theophilus Iustiniani praeceptor explicat. Ritum hunc *ἀδελφοπιστίας*, antiquissimi patres hausto Christi poculo sacrum fecerunt, quibus curae fuit evertere illas humani cruoris potiones, quas adhibuerunt non solum barbari, et orientis populi, ut refert Lucianus in lib. de amicitia, cui titulus est *Τόξαρις*, sed etiam A 24 Romani ad amicitias, foedera et coniurationes stabiliendas.

P. 46, 16. *Dato offensionis loco*] Haec acerbius Zacharias apud Evagrium l. 4 c. 3. Emendandus est Theophanes, qui populo Constantinopolitano Vitaliani caedem adscribit, *διὰ τὸ πολλοὺς ἀνηρηκέναι τῷ καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως αὐτοῦ κατ' Ἀναστασίου, quod, inquit, multos deleverit quo tempore in Anastasium arma sumpserat*. Sed Vitalianus quam fuerit populis acceptus, publicae illae acclamationes declarant. *Vitaliani patricii multi sint anni. Vitaliani orthodoxi multi sint anni*; quas Epiphanius Tyrius in epist. refert.

P. 46, 17. *Eum in aula impie contrucidavit*] Victor Tunnensis eorum temporum aequalis. *Vitalianus Constantinopoli intra palatium, loco quem Delphicum Graeco vocabulo dicunt, Iustiniani patricii factione dicitur interfectus fuisse*. Extincto Vitaliano, qui erat magister militiae, Iustinianus designatus est dux Romanarum legionum. Ita Zonaras; V 349 *Constantinus Porphyrogenitus l. 1 Them. 12. Ὁ μέγας ἐκείνος καὶ περιβόητος βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς (ὅτε τῶν σκῆπτρων ἐκράτει τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας ὁ τούτου θεῖος Ἰουστίνος) μονοστράτηγος τῶν Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων Καίσαρ ὢν ἐχημάτιζε*.

Magnus ille ac celebris imperator Iustinianus (imperante Iustino avunculo) solus Romanarum legionum dux, cum iam Cassar esset, appellabatur. Στρατηγὸν eum appellat in senatu Proclus quaestor apud Procopium l. 1 bell. Pers. Sed corrigendus est Constantinus; nam Procopius ibidem diu post Iustinianum consalutatam fuisse Caesarem affirmat. Σίττας καὶ Βελισάριος νεανία μὲν καὶ πρῶτῳ ἑπηγήτα ἦσθην, Ἰουστινιανοῦ δὲ στρατηγοῦ δορυφόροι, ὃς χρόνῳ ὕστερον ξὺν Ἰουστίνῳ τῷ θεῷ τὴν βασιλείαν ἔσχεν. Sittas et Belisarius primae lanuginis adolescentes satellites erant Iustiniani militiae magistri, qui diu post cum Iustino avunculo habuit imperium. Clarius Cyrillus Scythopolitanus Procopii aequalis, Ἰουστίνος Ἰουστινιανόν ἀνθ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτουράτορα κατέστησε πατρικίον, καὶ ὑπάτον ὄντα καὶ στρατηγόν. Iustinus Iustinianum ex sorore nepotem suo loco imperatorem constituit, qui iam erat patricius, consul et magister militiae.

P. 47, 1. *Duas populi factiones*] Duae, quae seditiones agitent; nam alioqui quaternae Circensium Aurigarum priscae factiones erant: adde *Prasinis* et *Venetis Albatos*, et *Rusatos*, de quibus omnibus extant epigrammata in l. 5 Anthologiae. Domitianus τοῖς ἀρματηλάταις δύο γένη ἕτερα, τὸ μὲν χρυσοῦν, τὸ δὲ ἀργυροῦν ὀνομάσας προσκατέστησε. *Ad numerum Aurigarum*, inquit Dio, *duos alios ordines adiecit, quorum alterum Auratorum, alterum Argentatorum vocavit. Sunt qui efferant Prasianos, et Venetianos: ita Antoninus imperator in vita sua; et antiquus lapis.*

P 107

VICTORIA
VENETIAFORUM
SEMPER
FELICITER.

A 25 *Prasinos* qui viridi colore utebantur, nonnunquam Marcellinus *cereales* dixit. Dio l. 59 illorum vestem *βατραχιδα, ranuncularem* a ranarum viridate vocat. Veneti a Graecis dioti Κυάριοι, hoc est, *caerulei*, confirmatque Vegetius; quod Christophorus ad c. 31 l. 4 Evagrii parum animadvertit. Τὸ Βένστον ἀπὸ Βενετίας ὀνόμασται, ἐν ἧ γίνεσθαι κίανᾶ χρώματα. *Venetus color a Venetiis dicitur, ubi caerulei colores fiunt.* Male, nam ante conditas Venetias id nomen fuit; Venetae namque factionis meminit Suetonius in Vitellio c. 14. *Prasiniae*, Dio l. 59. De origine Venetorum, ac Prasinorum sic in antiquis historiarum collectaneis cod. Vat. 96 legebam. Οὐνόμαος πρῶτος ἐφεῦρε τὰ τοῦ ἑπποδρόμου χρώματα, ἀγωνιζομένης γῆς καὶ θαλάσσης. ἐβάλλοντο κλήροι, καὶ ὃν ἤλαξεν ὑπὲρ τῆς γῆς ἀγωνίζεσθαι ἐφόρει γλοανόν, ὃς δὲ ὑπὲρ τῆς θαλάσσης κυάνεον, καὶ ἐποίησε τὸν ἀγῶνα μαρτίου εἰκοστῆ τεταρτη. Καὶ εἰ μὲν τὸ γλοανόν ἐνίκα, τῆς γῆς εὐφορίαν ἠλπίζον· εἰ δὲ τὸ

κυνάντων, τῆς θαλάσσης εὐπλοῖαν. Καὶ ἤρχοντο οἱ μὲν γεωργοὶ τὸν χλοανὸν νίκην, οἱ δὲ αὖ πάλιν ναυτίλοι τῷ κυνάντῳ ἐβούλοντο τὴν νίκην. Oenomaus primus adinvenit Circensium colores, quibus terras ac maris quasi certamen representavit. Mittebantur sortes; quem vero contigisset terrae vicem agere certando, ille vestem viridem induebat; caeruleam autem qui partes maris agebat. Hoc certamen vigesima quarta die Martii Oenomaus constituit. Quod si color viridis viciisset, terrae fertilitatem omnes sperabant; si caeruleus, tranquillam maris navigationem. Quare agricolae optabant victoriam viridi colorī: nautae, caeruleo. Praeter haec quae Procopius narrat de Venetorum, Prasinorumque seditionibus, lege l. 1 de bell. Pers. Evagrium ibidem, Marcellinum in chronico, Theophanem, et Zonaram in Iustiniano. Vide has notas infra ad p. 43 lin. 13 et 83 lin. 30.

P. 48, 4. *Ut Massagetæ solent, quare hunc habitum Hunnicum appellant*] Non Hunnorum, non Massagetarum, sed Saracenorum proprium alii hunc habitum fuisse narrant; Gentilibus passim omnibus hoc tribuit Hieremias c. 10 *super omnem attonsum circa faciem suam*. Οἱ Σαρακηνοὶ (ad eum locum ait Theodorus Mopsuestenus) τὴν κόμην κατὰ τὸ ὀπισθεν μέρος ἔκωντες μόνον ἀποκείρονται τὸ μέρος τὸ ἐπὶ τὸ μέτωπον, οἳ εἰσιν οἱ νῦν λεγόμενοι γεγεῖλλοι. *Comam ad occipitium promittentes Saraceni, partem solummodo tondent, quae fronti imminet; hos hodie Gentiles appellamus.*

P. 48, 9. *Intenta manu, etc. alios incitarent*] Haec studia fauentium in circo festive Caesarius describit dialogo primo initio; sed hic ea tantum delibo quae ad χειρονομίαν pertinent. Τὴν χεῖρα, inquit, κατ' αὐτῶν παρατείνοντες καὶ τῷ λιχανῷ δακτύλῳ τοὺς ἐχομένους παλοντες, καὶ τὴν παρειᾶν παρακνώμενοι, καὶ αὐτανδροὶ ἐπὶ τοὺς σταδιοδρομοῦντας διανιστάμενοι χειρονομοῦσιν αὐτοῖς τὰ δοκοῦντα πρὸς τὸ ἔκαθλον.

P. 49, 2. *Antehac armati fere omnes*] Haec de Venetorum Prasinorumque facinoribus narratio quaedam veluti tabula est, in qua contemplari licet, quid sceleratorum in urbibus licentia possit, quando principum favore studiisque foveatur. Neque ad haec Procopii confirmanda operaepretium est aliorum testimonia scriptorum in medium adducere. Satis sit haec Iustiniani tempora ex modestiore aetate, et imperio Theodosii magni comicere, quod licet hisce factionibus blanditum non sit, earum tamen gravissime damnum sensit, ut Gregorius Nazianzenus iambis declavit ad Seleucum.

A 26

ἄεμα πολιτικῶν ἐπιδορῶμων
πέλεις διασπᾶ, δῆμον εἰς στάσιω φέρει,
μάχας διδάσκει, λοιδορον θίγει στόμα,
τέμνει πολιτῶν φίλτρα, συγκρούει γέννη,

P 108

καταισχύνει γέροντας, ἐκμαίνει νέους,
 ἔχθρας ἀνάπτει φιλιτάτων, κατεῖ νόμους,
 καὶ πρὸς γε τούτοις χρημάτων σαφῆς βλάβη.
 πόσους μὲν οἴκους ἀθρόους κατέσπασε;
 πόσους προσαιτεῖν πλουσίους ἠνάγκασε;
 πόσας δὲ τὸ πρὶν εὐνομουμένας πόλεις
 ἄρδην καθεῖλεν; ὡς γὰρ ἡβῶσα στάσις
 φόνοις δυναστῶν ἔχρανε δήμου χέρας,
 χήρωσεν ἀνδρῶν τὰς πόλεις νόμφ ξίφους,
 πῦρ καὶ σιδήρος τὰς πόλεις ἐνειματο,
 σφαγαῖς κολάζων τὰς σφαγὰς, φόνοις φόνους.

P. 52, 4. *Neque immunes hac violentia nuptae foeminae]*
 Et statim exemplo id confirmat Procopius. At illa mulier fuit
 violentia sceleratorum immunis, quae morte stuprum antever-
 tit. Sed plane non deerant historico exempla, quae adamus-
 sim narrationi convenirent. Petrus Apamensis homo factionis
 Venetae, militis cuiusdam cognomento Psephae coniugem con-
 stupravit, ἢ μὴ δυνηθεῖσα τὴν ἄτοπον ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνδρός
 φυγεῖν εἰς σφαγὴν ἀπεχώρησε τραγωδοῦσα τὰς τε οἰκίας, καὶ
 τοῦ γεγαμηκότος ἐπονειδίστους ξυμφορὰς. *Quae cum scelerati
 hominis perditam vitare cupiditatem nequivisset, suae et ma-
 riti infamiae tragicum plane remedium adhibens in suam cae-
 dem prorupit.* Episcopi secundae Syriae in epist. ad Conc.
 sub Iustiniano.

P. 53, 5. *Iisque magnas largiretur opes, etc.]* Evagr.
 I. 4 c. 31. ὥστε καὶ μαιφονίας αὐτούς ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ. καὶ
 ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἐργάζεσθαι τῶν ἀπεναντίας, καὶ μὴ μόνον
 ποινὰς μὴ δεδιέναι, ἀλλὰ καὶ ἀξιοῦσθαι γερῶν. *Ut imprune
 possent ipsa meridie in media civitate adversarios trucidare,
 et non modo non poenas metuerant, verum etiam dignarentur
 praemiis.*

P. 53, 11. *Cum neque eorum sensum aliquem acciperet
 quae se spectante in circo fierent]* Non solum hoc ait de fa-
 ctiosorum caedibus, sed etiam de conviciis et contumeliis in
 principes, in Theodoram Augustam, et in Iustinianum a vilis-
 sima plebe iactis. Chron. Alexandr. πολλῶν ὕβρεων γενομέ-
 νων μεταξὺ τῶν μερῶν Βενέτων τε καὶ πρασίνων, καὶ πολλὰ
 λοιδορήσαντες τὸν βασιλέα κατήλθον οἱ πρασῖνοι ἐύσαντες τὸν
 βασιλέα καὶ τοὺς Βενέτους θεωροῦντας. *Inde multis inter ge-
 minas factiones Venetorum et Prasinorum iactis conviciis, et
 in ipsum imperatorem, Prasini ex circo descenderunt relictis
 imperatore et Venetis in spectaculo.* Haec in eo chronico di-
 minuta, apud Theophanem vero cum integra habeantur, infra
 ad pag. 56 opportuno loco tibi dabimus cum nostra interpreta-
 tione.

P. 53, 12. *Nam mire stolidus fuit]* At in rebus agendis

Iustiniani peracere ingenium in hoc libro saepe Procopius laudat. Ibi florentis aetatis fervorem, hic senescentis languorem stuporemque notat. Menander Iustiniani protector, οὐ γὰρ ἔσφοργα οἱ τὸ σῶμα, οὐδὲ ἤκμαζεν ἢ ἀλλή, ἀλλ' ἤδη γηραλέος τε ἦν, καὶ τὸ ἀνδρείον ἐκείνο φρόνημα μετεβέβητο εἰς τὸ θαυμότερον. *Neque enim amplius vegeto erat corpore, viribusque florentibus; sed iam senuerat, et fortis ille animus in segnitiam recordiamque degeneraverat.* Agathias l. 5. ταῦτα Ἰουστινιανῶ νεάζοντι ἐτι καὶ ἐρῶμένῳ ἐξείργαστο, ἀμφὶ δὲ τὴν ἰσχάτην τοῦ βλοῦ πορείαν ἀπειρηκέναι τοῖς πόνοις ἰδοῦσι. *Haec praeclare acta sunt Iustiniano adhuc iuniori, ac aetate vigenti; verum is postremo vitae decursu a curis abhorruisse visus est.* Ut vero languori desidiaequae se dederit Iustinianus, et quanto cum reipublicae damno, lege quae statim fuisse scribit Agathias. De Iustiniani pene stolidia senectute vide notas has ad pag. 187 ex quibus intelligas, quam frigide Corippus eam stoliditatem in sanctimoniam accipiat eo interpretetur.

Plurima sunt vivo nimium neglecta parenti;

P 109

Nulla fuit iam cura senis, iam frigidus omnis

Alterius vitae solo fervebat amore,

In coelum mens omnis erat, iam corporis huius

Immemor hanc mundi faciem transisse putabat.

P. 53, 12. *Simillimus asino*] Statimque subdit aures Iustiniano agitari solitas; quamobrem publice in theatro Prasini cum illi conviciarentur, *asinum* appellabant. Fasti Siculi. ἄλλοι δὲ ἔκραζον, ἐπισηκῆς Σγαῦδαρι. *Alii clamitarunt, pei-ras, Sgaudari, lege Γαῦδαρι, sive Γαῦδάρη.* Matthaeus Raderus, *nescio, inquit, quid hoc vocis; videtur convicium.* Lingua Graecorum vernacula γαῦδαρος, est *asinus*.

P. 53, 16. *Hunnos qui saepius ad se adventarent*] Lege quae infra notamus ad p. 49 lin. 27. 35. 37, et p. 50 lin. 12, et p. 87 lin. 11.

P. 54, 5. *Marinis substructionum molibus*] Quas excitavit in Heraeo suburbano; eas in fine primi aedificiorum libri describit Procopius, ibique more suo per speciem commendationis tacitam parat vituperationem, quam aperte in hoc libro erat exaggeraturus. Ἄλλ' ἀπορησῆσι ταῦτα εἰπεῖν βασιλείᾳ τε εἶναι καὶ πρὸς Ἰουστινιανῶ γεγονέναι παρόντος τε καὶ ἐπιτηνωμένου, καὶ οὐδενὸς ἀπεριόπτου, ὅτι μὴ χρημάτων καθίσταμένου. *De hoc toto, inquit, aedificio illud satis sit dicere, regiam esse constructamque a Iustiniano assiduitate, et arte rem urgente, omniaque praeter impensas, diligentissime curante.* Si quis *A 28* animum attendat, hac solet ambiguitate Procopius, vel etiam ex aliorum opinione, Iustiniani gesta laudare, quae in ἀνεκδότοις erat vituperaturus. Vide has notas ad p. 50.

P. 54, 16. *Huius hominis formas ducere lineamenta*]

Cedrenus, οὗτος τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εἶχε βραχὺ μείζονα τοῦ μέσου, ἐρυθρὸς τὴν χροιάν χαροπὸν καὶ εὐπερίστροφον βλέπων, καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐπιλωμένην. *Fuit statura corporis aliquantulum mediocrem excedente, colore rubro, aspectu hilari et versatili, capite ad comae pulchritudinem nonnihil glabro.* Omnia respondent Procopianae descriptioni; quod vero addit Cedrenus de coma, et capillitio, perpendemus accuratius ad p. 63. Fasti Alexandrini: ἦν δὲ ἡ ἰδέα Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως κανοειδῆς, εὖστηθος, λευκός, ὀλιγόθριξ, ἀναφαλᾶς, στρογγύλωψ, εὐμορφος, ἀνθηροπρόσωπος, ὑπογελῶν, μισοπόλιος τὴν κάραν, τὸ γένειον κείρων ὡς οἱ Πωμαῖοι, εὖρινος, ὑπόλευκος. *Fuit iustinianus rotunda facie, pectorosus, candidus, raro capillo, recalvaster, rotundis oculis, formosus, florido aspectu, subridens, subcanus, mento rarus ritu Romanorum, naso iusto, subalbus.* Sed haec tumultuarie ex diversis autoribus hinc inde decerpta videntur. Quod ait *mentio rarus ritu Romanorum*; ita Gentiles omnes imperatores ante Adrianum, qui teste Dione primus barbam nutrire coepit; post Constantinum Iulianus Apostata, qui eam ob rem in Antiochenos μισοπάγωνα scripsit. Post Iustinianum passim Graeci imperatores barbati. Porro calvitium in Iustiniano, nummi, extremo eius imperio cusi minime ostendunt. Eius haec imago est, Ravennae secundo et vigesimo imperii anno musivo opere expressa. [Vid. fig. 1.]

A 29 P. 55, 6. *Ne Domitiani nomen, vel statua ulla extaret*
 P 110 Saetonius; *senatus adeo laetatus est, ut et scalas inferri, clypeosque, et imagines eius coram detrahi, et ibidem loco affligi iuberet, novissime eradendos ubique titulos, abolendamque omnem memoriam decerneret.* Idem uberius Plin. in Panegyrico.

P. 55, 10. *Erat Domitiano*] Haec unus omnium historicorum Procopius refert: nam necis Domitiani consciam Domitiam coniugem fuisse scribunt Dio Cassius, Philostratus, Sextus Aurelius, Georgius Syncellus, et alii Graeci, Latiniq̄ auctores. De eius funere narrat haec Suetonius, *cadaver eius populari sandapila per vespilones exportatum Phyllis nutrix in suburbano suo Latina via funeravit.* Haec tamen fidem Procopianae narrationi non minuunt, cum ei contra nihil dicant; et Domitiani aeneam imaginem autor ad sua tempora in clivo Capitolino extasse affirmet, hoc ipsum quod narrat, V 351 repraesentantem, non solum forma, sed etiam inscripto titulo: nam fuit Procopius homo Romanae antiquitatis curiosissimus, ut passim in libris de bello Gotth. singulari diligentia descripserit urbis moenia, portas, cloacas, vias, aedificia, suburbia; nullusque illo exactius prosequatur viam Appiam, Aeneae navigium, mausoleum Adriani, bovis Myroniani signum in foro

pacis; quae, compluraque alia, et haec ipsa de Domitiano uni Procopio debemus.

P. 56, 13. *Ipsae nihilominus fraudibus passim omnium expositus*] Hanc Procopius *μωρείαν* appellat, Eustathius Presbyter honestiore vocabulo *ἀπλότητα*, quam tamen exemplis quae narrat plusquam *μωρείαν* fuisse probat.

P. 57, 5. *Mendaciis fallebat*] Ita ut in theatro per contumeliam ab irata plebe id illi obiiceretur. Fasti Alexandrini: *ἄλλοι δὲ ἔκραζον, ἐπιορκεῖς Γαῦδαρε. Alii vero clamitant, peieras Asine.* Cum tamen ad Evangelia pro tribunali iurasset. Idem infra repetit p. 62 *factarum saepenumero sponsionum, et sacramento vel tabulis confirmatarum statim oblivionem simulavit.* Non tamen earum, si Paulo Silentiaro credimus, quas iurans Theodorae nomen fecisset.

Ἦν ζωσαν εἶχες εὐσεβῆ συνεργάτιν,

Ἐπεὶ δὲ μετήλθε παρέσχες τοῖς ὑπηκόοις

Ἄορκον βοηθόν, ὄρκον ἀββάγεστατον,

Ὅν οὐ παρήλθες, οὐδ' ἐκὼν παραδράμοις.

P. 57, 10. *Aurum ardentissime sitiivit*] Evagrius l. 4 c. 29 *ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἦν μὲν χρημάτων ἄπληστος, καὶ τῶν ἀλλοτρῶν οὕτως ἐκτόπως ἐραστὴς, ὡς καὶ τὸ ὑπήκοον ἅπαν χροσίου πικρᾶσκεν. In Iustiniano tam inexplebilis fuit pecuniae cupiditas, et tam turpis rerum alienarum appetitio, ut subditos omnes pecunia venderet, etc.* Eadem scribit Zonaras, quorum integras pericopas habes initio huius libri argumenti loco. Iuliana Anicia intelligens *hoc imperatoris ingenium*, ut loquitur Gregorius Tunnensis de glor. marty. c. 133 magnam auri copiam, quam ab ea Iustinianus petierat, artificibus tradit; *ite, inquit, et factis iuxta mensuram tignorum tabulis, ex hoc B. Polyeucti martyris cameram exornate, ne haec avari imperatoris manus attingat.*

P. 57, 10. *Sitiivit et sanguinem*] Hoc etiam Prasini, populusque Constantinopolitanus publice Iustiniano inclamabant, eratque eis vox illa solemnior, quam Theophanes refert, *εἶθε Σαββάτιος μὴ ἐγενήθη, ἵνα μὴ ἔχη υἱὸν φονέα. Utinam in lucem Sabbatius non venisset, certe filium te non habuisset sanguinarium.* Fuit Sabbatius Iustiniani pater, ut infra dicemus. Huc etiam illa S. Agapeti pontificis vox pertinet; *ego ad Iustinianum imperatorem venire desideravi, sed Diocletianum inveni.* Anastasius et historia miscell. l. 16. Et Vigilius; *ut video, non me fecerunt venire ad se Iustinianum et Theodora piissimi principes; sed hodie scio, quod Diocletianum et Eleutheriam inveni.* Anastasius in Vigilio.

A 30

P. 58, 8. *Insana munificentia*] Iustiniani prodigentiam notant Evagrius et Zonaras, quos paulo ante laudavi. Marcellinus de largitionibus Iustiniani in primo consulatu. *Fa-*

mosissimum hunc consulatum Iustinianus consul omnium orientalium consulum profecto munificentius his liberalitatibus edidit. Nam CCLXXXVIII. millia solidorum in populum, inque spectacula, sive in spectaculorum machinam distributa, XX. leones, XXX. pardos, exceptis aliis feris, in amphitheatro simul exhibuit. Numerosos praeterea phalerosque in circo caballos iam donatis quoque impertivit aurigis, una dumtaxat, ultimaque mappa insanienti populo denegata. Theophanes vero de secundo consulatu. ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ὑπατείας, καὶ τοσαῦτα ἔδωκε χρήματα ὅσα οὐδεὶς βασιλεὺς ὑπατεύσας. Dedit populo imperator congiarium, idque tam munificum, ut nullus imperatorum, qui consulatum suscepit. Quod subdit, nullaque ratione barbaris effundebat, vide infra pag. 87 lin. 11.

P. 58, 16. *Acacius quidam erat Byzantii]* Ex hoc loco colligere Theodoraē patriam licet. Nam video Nicephorum, Zonaram, nonnullosque alios, inter hos est Cuiacius ad novel- lam II. quibus huius historiae copia non fuit, asserere Theodoram in ea Cypri urbe natam, quae ob id secunda Iustiniana vocata deinde sit. At secunda Iustiniana est in Epiro, ut infra dicemus. Et ob natale solum Theodoraē, ut aliae, sic ista *Theodorias* nuncupanda fuisset. Vide has notas ad pag. 49 lin. 19.

P. 58, 17. *Ad venationes]* Addidimus *amphitheatrales*; nam de his intelligit I. 3 bell. Gotth. τὸ τῆς πόλεως κνηγέσιον, ὅπερ καλεῖν ἀμφιθέατρον νενομίκασι. *Urbanarum venationum locus, quem amphitheatrum nominare consueverunt.* Dio Cassius I. 43. Θέατρον κνηγετικὸν ἐκρίσας, ὃ καὶ ἀμφιθέατρον, ἐκ τοῦ πέριξ ἔδρας ἄνευ σκηνῆς ἔχειν προσεβήθη. *Theatrum ad venationes circumsepsit; id et amphitheatrum vocatur, quod, nulla in medio scena, circumcirca habeat subsellia.*

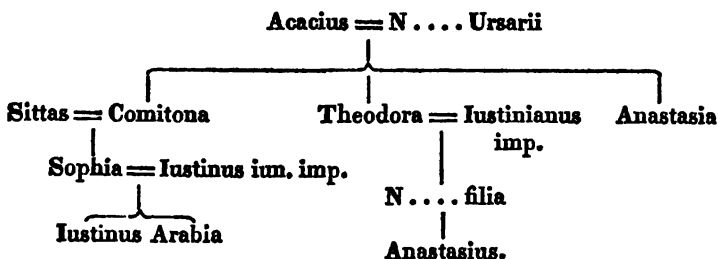
P. 58, 17. *Quem vocant ursarium]* In Graeco est ἀρκοτρόφον, *ursorum altorem.* Leontius quidam fuit ἀπὸ ἀρκοτρόφου, qui ex *ursorum altore* monachus evasit, hunc antiquus interpres concilii Chalcedonensis *ursarium* appellavit.

P. 58, 18. *Comitona]* Hanc Iustinianus anno primo imperii tradit in matrimonium Sittae patricio Armeniae duci designato. Theophanes; προεβάλλετο δὲ ὁ βασιλεὺς στρατηλάτην Ἀρμενίας Σίτταν ἄνδρα πολεμικόν, καὶ ἰκανώτατον, ὃ ἔτεξε γυναῖκα Κομιτῶ τὴν ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆς Ἀγούσης. *Crevit autem imperator exercitus Armeniae imperatorem Sittam virum bellicosum ac strenuum, cui dedit uxorem Theodoraē*

A 31 *Augustae sororem, nomine Comitonom.* An huius Comitonaē, an vero Anastasiae filia fuerit Sophia Augusta Iustini iunioris uxor, quam Victor Tunnensis in chron. *Theodoraē neptem*

appellat, obscurum est. Neque etiam liquet utrius illarum P 112 liberi sint Ioannes consul codicillaris, et Georgius Xenodochii marinae curator, quos Theophanes *συγγενεῖς* vocat Theodoraē imperatricis. En illos de quibus liquet in hoc diagrammate.

Ex his corrige Pseudogordiani epistolas quae habentur in calce chronici Cassinensis. Is Theodoram non solum ex Aniciorum familia, sed etiam Tertulli primarii Romani patricii *cognatam*, et sanctum Placidum martyrem Theodoraē *nepotem* mentitur; sed de hoc infra ad p. 57 lin. 6 et 83 lin. 12.

P. 59, 8. *Impositis puellarum capitibus, manibusque coronis*] Ad maiorem conciliandam commiserationem aspectu trium puellarum virginum, quae infulatis olim coronis dignoscebantur; quas vel revinctas in capite, vel solutas prae manibus, pendentibus infulis vestales virgines in antiquis lapidibus gestantes videmus, et alias etiam quascumque puellas inter sacrificia, et religiones. In Christianarum virginum antiquis tumulis, atque urnis sepulcralibus harum coronarum symbola Romae saepe memini animadvertisse me.

P. 59, 15. *Humersisque subsellium detulit*] Quod ut commodius huc atque illuc portaretur plicatile fuit. Hoc sedium genus hodieque durat: sed circumferendi usus non item; fortasse paulo post Procopii tempora desiit. Vocant Graeci *θρόνους ὀκλαδίας*, ut notat Hesychius: et addit. *οὗς οἱ ἀκόλουθοι φέρονται τοῖς ἐς τὰς ἀγορὰς ἐξιοῦσι πλουτοῖς, quos divitiibus in forum prodeuntibus servi deferunt.* Athen. lib. 12. *Ὀκλαδίας τὰς αὐτοῖς διφθόρους ἔφερον οἱ παῖδες, ἵνα μὴ καθίξουσιν ὡς ἔτυχεν. Complicatiles sedes eis pueri ferebant, ne indecore temereque sederent.* Synes de regno. *τῶν ἀκολουθῶν οἱ τοὺς χθαμαλοὺς σκιμποδίσκους ὀκλαδίας ἐπὶ τῶν ὤμων ἀνατιθέμενοι, ἐφ' ᾧ τοῖς ἐωνημένοις ἐν ταῖς ἀγυαῖς εἶναι καθίξεσθαι, Σκύθαι* V 352 *εἰσί. Pedisequi, qui cellulas humiles atque plicatiles humeris imponunt, ut iis domini in foris insideant, Scythae sunt.* In hoc Synesii loco pro *ἀγυαῖς*, lego *ἀγοραῖς* ex Hesychio, ex A 32 quo et ex Procopii hoc loco tam perspicuus iam ille est, ut doctus interpres Synesii haerere non possit.

P. 60, 5. *Inter prostibulas habetur*] Aimoinus l. 2 de Gest. Franc. c. 5 Theodora meretricium refert; at id ipsum, atque totam de Iustiniano, Belisario, eorumque coniugibus historiam tam prodigiose narrat, ut potius ex aliorum sermone, ac levi tenuique fama rem accepisse videatur, quam ex commendata litteris historia. *Iustinianus*, inquit, *et Belisarius quadam die cum coaequaevis sibi lupanar ingressi conspiciunt duas mulierculas ex gente Amazonum sorte captivitatis abductas inibi esse prostitutas; eas illi rapiunt, atque ad proprias domos deducunt. Uni eorum nomen Theodora, alia vocabatur Antonina. Et Theodoram quidem Iustinianus, Antoninam vero Belisarius accepit.*

P. 60, 8. *Mimis in theatro*] In eorum spectacula saepe patres invehuntur; acrius Ioannes Chrysostomus: ea tamen Iustiniani temporibus maxime vigeant. Nam ex septem muneribus, quae a consulibus populo quotannis exhibebantur, quintum hoc erat, *Pornae*, vocatum, de quo novella 105. *Quintum quoque faciet processum, quod ad theatrum ducit, quem Pornas vocant: ubi in scena ridiculorum est locus tra-goedis, et Thymelicis choris, et spectaculis universis, et audibilibus apertum est theatrum.*

P. 60, 13. *Inflictas alapas tumentibus genis excipiens*] Hoc spectaculi genus carmine Gregorius Nazianzenus exposuit ἐν τῷ Νικοβούλου πρὸς τὸν πατέρα.

ὑβρεσιν ἄλλοι

ἀνδρῶν, θηλυτέρων, πολυκαμπία τέρψιν ἔχοντες,
καὶ μίμων σκιεροῖσι φάσμασιν, οἷς ὑπο κόρη
γυμνοῦται ψοφέουσα γελῶν ἀντὶ γόοιο.

*Nunc in foemineis, nunc in probrisque virorum
Dum varios animi lusus, et gaudia quaerunt
Prospiciunt avidi colaphismata; queis sibi malas
Dum retegunt illi, sonitus crepitusque cietur,*

Ex quo pro lacrymis oritur gemituque cachinnus.

Et ad Seleucum, μῖμοι γελῶν κονδύλοισι εἰδισμένοι. *Scurrae, quibus feriri mos pugnorum ictibus.* Tertull. lib. de spectat. *Contumeliis alaparum sic obiicit, quasi de praecepto domini ludat.*

P. 63, 4. *In mulierculas eiusdem theatri*] Ex Byzantiis meretricibus duas tantum habuit amicas Theodora, Chrysomallam et Indaram; quas post acceptum imperium in regia apud apud se continuit, et socias habuit consiliorum. Suidas, *Χρυσομαλλῶ ὄνομα ὄρχηστρίδος, εἶτα ἑταίρας. ἤκμαζεν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας.* *Chrysomalla, nomen est saltatriculae, ac postmodum meretricis, quae celebris fuit Iustiniani et Theodoraе temporibus.* Innuit huius historiae locum infra p. 78.

P. 63, 5. *Pentapolis praefecto*] Eam intelligit, quae est

in Aegypto, et ab Alexandria decem dierum itinere distat. A 93 Vide infra ubi de reditu Theodoraе ab Hecebolo expulsae.

P. 63, 10. *Oriente toto peragrato Byzantium reducitur*] Orientis provincia, ex qua ultima Byzantium discessit, fuit Paphlagonia. Τὸν ἄγιον παντελεήμονα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἀνήγειρε, διότι ὅτε ἤλθεν ἀπὸ Παφλαγονίας ἐκεῖσε ἐν τῷ ἐμβόλῳ κατώκει πένης οὖσα, καὶ ἔρια νήθουσα, ἐξ ᾧν εἶχε καὶ τὴν διατροφήν, μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι ἔκτισε τὴν πενήραν ἐκείνην οἰκίαν εἰς ναόν. *Theodora uxor magni Iustiniani post reditum ex Paphlagonia in embolo habitavit, ubi propter egestatem lanam nebat, ex quo opificio vitam sustentavit; ubi vero ad imperium pervenit in abiecta illa domo, templum construxit S. Pantaleonis.* Autor de antiquitate urbis Constantinopolitanae. In *embolo* Theodora commorabatur, ubi scilicet abiectissimae meretrices corpora prostitutebant. Hinc apud Plinium *EMBOΛΟΙ*, de qua tot criticorum eruditissimae nugae. *EMBOΛΟΙ* (praeter alias eius vocis acceptiones) sunt *porticus*. Hesychius Milesius in *πατρῷοις* Constantinum muros Byzantii protulisse narrat usque ad *Τρωαδικούς ἐμβόλους, porticus Troadenses* vocat autor antiquissimus descriptionis urbis Constantinopolis. Quemadmodum ergo a porticuum fornicibus *fornicariae* mulieres dictae sunt; sic a porticibus ipsis, hoc est, *embolis*, *EMBOΛΑΡΙΑΣ* alii vocarunt. *Porticibusne tibi monstratur femina voto digna tuo?* Iuvenalis Satyr. 6.

P. 64, 6. *Uterque Venetae factionis*] Acacius Theodoraе parens Prasinam secutus est; verum Theodora ad Venetos transivit, ubi post Acacii obitum cum matre, sororibusque munus alendi bestias ab illis accepit. De Iustiniano miror Christophorsonum ignorasse, qui ad c. 31 l. 4 Evagrii, ita interpretatus est. *Placuit Iustiniano in alteram factionem eorum, qui Prasini dicuntur, animo propendere.* In Graeco est *Κυανέων, Caeruleorum*: hi sunt Veneti. Chosroës Iustiniano infensissimus Apameae cum esset, *ἐπεὶ ἠκηκόει πολλῶ πρότερον Ἰουστινιανὸν βασιλέα χρώματος τοῦ Βενέτου (ὃ δὴ κυανέον ἐστὶν) ἐπτόπως ἐρᾶν, ἀπεναντίας κἀνταῦθα αὐτῷ ἴνατι βουλόμενος, ἤθελε τῷ Πρασίνῳ τὴν νίκην ἀρμόσαι, audissetque Iustinianum imperatorem colori Veneto (qui caeruleus est) insane favere; ipse contrarius in hoc etiam studiis, Prasino colori victoriam concedi volebat.* Vide has notas infra. Studuit fa- P 114 ctioni Venetae Aulus Vitellius, qui, ut ait Suetonius, *quosdam de plebe ob id ipsum, quod Venetae factioni clare maledixerant, interemit; contemptu sui, et nova spe id ausos opinatus.* Prasinis favit C. Caligula. Dio l. 59 *ἰσχυρῶς γὰρ τῷ τὴν βατραχίδα ἐνδύνοντι, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ χρώματος καλουμένῳ Πρασίνῳ προσέκειτο. Vehementer propensus erat animo in eos*

qui ranunculare vestem induerent, qui et Prasini a colore nuncupati.

A 34 P. 64, 9. *Morbo Iustinianus urgebatur*] Cruris affectione gravissime laboravit; omni abiecta spe salutis. De hac Procopium intelligere certum est ex iis quae subdit, *miro casu imperatorem convaluisse*, nempe adhibitis sanctorum martyrum reliquiis, quas effodi contigit, dum sanctae Irenae templum instaurabatur. Rem totam ipse luculenter prosequitur l. 1 aedif: Haec Iustiniani aegrotatio incidit in annum circiter vigesimum tertium, vel quartum eius imperii; nam anno quinto et vigesimo, mense Septembre, indictione decima quinta illud sanctae Irenae templum dedicatum fuit; ut Theophanes notat. Theodora suum iam diem obierat; quare alia plane Iustiniani haec est valetudo ab ea, de qua supra Procopius p. 16. Atque alia etiam fortassis est a qua liberatus fuit ope sanctorum Cosmae et Damiani, quibus et templum ex voto excitavit, ut eodem libro aedif. primo narrat. Alia itidem illa *δυσουρία*, difficultas urinae, quam removet aqua *τῆς ζωφόρου πηγῆς*, ut vocant Byzantii, *vivifici fontis*: ad quem deiparae liberatrici aedem dedicavit, ut Nicephorus Callisti refert in officio ecclesiastico feriae quintae *τῆς διακαινησίμου*. Quintum Iustinianus aegrotavit post reditum e Thracia, quo ad restaurationem murorum, quos *longos* appellant, perrexerāt: nempe anno imperii trigesimo quarto, nonis Septembris, indictione nona. Ex frequentibus morbis divino praesidio Iustinianum convaluisse Paulus Silentarius in libro de sanctae Sophiae templo indicat:

ὄθεν νόσους μὲν διαδιδράσκεεις ἐνκόλως.

Vide Theophanem, et has notas ad p. 16.

P. 64, 14. *Absentis Caesaris*] Secesserat Iustinianus vel in suburbanum Heraeum, de quo infra p. 70, ad cruris vitium curandum, vel in Sycanum, ubi tum sanctae Irenae templum construebatur, ibidemque fortasse veneratus est reliquias, de quibus modo dicebam. Saepe venit Calchedonem, et anno primo et secundo diutius ibi commoratus est, ut ex plerisque eius constitutionibus patet; longius autem ab urbe Byzantio ad orientem raro discessit, semel anno trigesimo secundo, cum in Selymbriam ad excitandos muros *longos* terrae motu collapsos, et abigendos barbaros, qui inde in Thraciam invaserant. Atque iterum anno trigesimo septimo, mense Octobre, indictione duodecima, ad Myriangelos (perperam *Myrangolos* in historia miscella) hoc est, Germios in Galatia religionis et orationis causa; Theophanes. In Italiam venisse, cives Ravennates haud probare possunt; etsi dedicationi ecclesiae S. Vitalis Iustinianum cum Theodora credant interfuisse, nempe anno post consulatum Basilii sexto, indictione decima, ut refert Hieronymus Rubeus l. 3. Nam Theodora eodem illo anno,

iisdemque diebus Byzantii graviter aegrotans, suaeque vitae timens, in Italiam Belisario scribebat de Ioanninae illius filiae et Anastasii nepotis sui coniugio maturando, et tandem quarto nonas Iulias diem clausit extremum. Vide Procopium lib. 3 bell. Gotth. et hic p. 24. Theophanem ad annum primum et vigesimum Iustiniani, et has notas ad p. 24. Venit quidem Ravennam Iustinianus plane adolescens, eoque missus est ob- ses ad Theodoricum Gotthorum regem a Iustino avunculo exercitus duce, ut Theophilus Iustiniani praeceptor exponit. Theodora quando Byzantio digressa sit, dicemus ad p. 70.

P. 64, 16. *Praefecto urbis Theodoto Cucurbitino*] De quo mentio fit in historia de templo sanctae Sophiae, quam in Vaticana bibliotheca vidimus. Huic Theodoto in exilium, A 35 ut statim ait Procopius, abeunti succedit *Ioannes Coccoobius*. Plures legimus in antiquis monumentis, qui sub Iustiniano urbis Byzantii praefecturam gesserunt: insigniores sunt, *patricius* post consulatum Belisarii, ad quem rescriptum fuit de secundis nuptiis. *Areobindus* Iustiniani neptis Proiectae maritus. *Tribonianus*, qui ob id expraefectus vocatur, ad quem extat edictum Iustiniani nonum. *Tryphon* in seditione victoriorum. *Theodori frater*, qui pridem eundem magistratum habuerat: P 115 chron. Alexandr. *Longinus*, cuius praefecturae infra meminit V 355 Procopius. *Domnicus*, qui Apione consule, cum potestate fuit. *Musonius*, ad quem scripsit Iustinianus novellam 134. *Georgius* falso coniurationis in imperatorem accusatus, ut prodit Theophanes. *Procopius* noster, qui successorem habuit *Andream* anno Iustiniani trigesimo sexto; post quem Victor Tun- nensis ponit *Iulianum* trigesimo nono anno Iustiniani.

P. 65, 2. *Miro sane casu convaluit*] Testem huiusce mirifici casus ipsam imperatoris purpuram fuisse, narrat Pro- copius l. 1 aedif. quae in regia servabatur eo imbuta liquore, qui ex martyrum reliquiis, vitiato cruri admotis abunde re- dundarat.

P. 65, 4. *Quosdam ex familiaribus dire caesos impellit ad falsas illius accusationes*] Quis non credat, cum ecclesia- sticos etiam his technis Iustinianus circumvenerit? narrat id Eustathius Presbyter in vita S. Eutychie. οἱ τοῦ ἀγρίου θηρὸς ὑπουργοὶ συλλαμβάνουσι σύροντες τοὺς ἐπὶ τὴν ὑψηλείαν τοῦ ἀγρίου ἀνδρὸς σφειλλοντας αὐτοῦ καταμαρτυρῆσαι, ἵνα δειξῶσι δῆθεν μετ' εὐλόγον προφάσεως αὐτὸν τῆς ἐπισκοπῆς ἐξοῦν. *Immanis belluae ministri comprehendendos trahunt sancti viri famulos, ut adversus eum testimonium dicant. Ne sine iusta causa ille ex episcopatu pulsus videatur.* Sed cum re ipsa pulsus sit a Iustiniano Eutychieus, et de eo sit institutum iu- dicialium, quemadmodum hic in Theodoti causa narrat Proco- pius, τὶ περιεῖχον οἱ λίβelloι ἀναγκαῖον ἀκοῦσαι, καὶ γέλασαι

τρανώς. ὅτι συκοτόκυλα ὀρνιθίων ἔφαγε. καὶ ὅτι πολλὰς ὥρας γονυκλισίας ποιῶν ἤσχετο, καὶ ἄλλα τούτων καταγελαστότερα: *quid libelli continerent operaepretium est audire, ac tum effuse ridere. Eutygium gallinarum hepar, et intestina comedis, multasque horas de geniculis orando consumpsisse; haec in illum, et his similia risu digniora.* Et mariti aemula Theodora iisdem artibus in Sylverium usa est, nam *misit iussiones ad Belisarium ita continentes; vide aliquas occasiones in Sylverium papam, et deponere illum ab episcopatu, aut certe festinus transmittite ad nos.* Anast. in Sylverio.

P. 66, 4. *In hoc enim illa plane repugnabat*] Non solum Euphemia; sed etiam Iustiniani mater Bigleniza, quod cum evincere illa nequivisset, ut Theophilus in vita Iustiniani affirmat, moerore contabuit.

P. 66, 8. *Cum suo nomine sane ignominioso*] Id est, *Lupicinae*, sive *Lupiciae*: nam vilissima scorta Latine *Lupas* dicimus. Theodorus Lector: *σύμβιον εἶχεν ὀνόματι Λουπικίαν, ἣν γενομένην Αὐγούστην Εὐφημίαν οἱ δημόται ὠνόμασαν. Coniugem habuit nomine Lupiciam, quam creatam Augustam populus Euphemiam vocavit.* In publicis acclamationibus; IUSTINE. AUG. TV. VINCAS. EUPHEMIA. AUG. TV. VINCAS. et in antiqua inscriptione. DOMINI. TOTIUS. ORBIS. IUSTINUS. ET. EUPHEMIA. PP. AUGG. Pia foemina venerata est martyrem Euphemiam non solum nominis tessera, sed etiam templo Constantinopoli magnifice constructo, in quo sibi statuam posuit. *Εὐφημίας τῆς γυναῖκος Ἰουστίνου τοῦ Θερακῆς στήλη ἵστατο ἐν τῇ ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ τῇ ὑπὸ αὐτῆς κτισθείσῃ. Euphemiae uxoris Iustini Thraciae statua est in templo sanctae Euphemiae ab eadem aedificato.* Suidas.

P. 66, 9. *Haec non ita multo post excedit e vita*] Non dubito quin ante annum imperii sextum, quo Cedrenus, ut mox dicam, Euphemiae obitum perperam notat. Nam falsum omnino illud etiam est, quod de secunda Iustini coniuge affirmat. *Ἰστεψε δὲ καὶ Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Αὐγούστην τῆς Εὐφημίας τελευτησάσης. Coronavit quoque Theodoram uxorem suam Augustam, iam mortuam Euphemiam.* Ex hoc fonte Octavius a Rosberg, et multi nostri temporis scriptores id hauserunt. Verum enimvero ut ingenium Iustini Procopius declararet, nihil ad rem magis fecisset, quam hominis confecti summa senectute, ac pedis vulnere, ut statim dicemus, gravissime laborantis choreas, nuptiales faces, tibiasque narrare. Sed, in illis Cedreni verbis duo sunt animadvertenda: alterum est, Graecis *Ἰστεψε* matrimonii celebritatem denotare, quod alibi passim, et in matrimonialibus iuris Graeco Romani quaestionibus observes. Etenim Graeci solemnes nuptiarum ritus prolatis coronis absolvunt, quas sponsis imponunt, estque στέ-

φουσι, quæ perfectum stabilitumque connubium explicant. Alterum, quod supra etiam monebam, viris gravissimis fraudem fecisse illam Iustini ac Iustiniani nominum compendiosam, vel mendosam scriptionem librariorum; nam erat fortassis apud autores, quos Cedrenus compilavit, *Iustinianum* P 116 (non *Iustinum*) *matrimoniali corona Theodoram uxorem suam et dein Augustam ornasse, iam mortua Euphemia*; quod aptissime convenit cum hac Procopii historia, qui Euphemia Iustiniano ait repugnasse in matrimonio, quod cum Theodora moliretur: idque demum illum confecisse, ubi naturae cessit Euphemia. Ne quid vero dissimulemus, Theophanes ad annum Iustini sextum, sic habet; Ἔστεψε δὲ καὶ τὴν ἐαυτοῦ γυναῖκα Θεοδώραν Ἀγούσαν ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν. *Coronavit autem Augustam uxorem suam Theodoram simulatque cepit imperium.* Hinc, ut vides, suam Cedrenus ipsis verbis rhapsodiam decerpit ac depravavit: nam Euphemiae mortis nulla mentio est, scilicet ad hunc annum sextum, id ex suo ille addidit: et quod minime debuit, extrema praetermisit Theophanis verba, ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν, *simulatque cepit imperium*; quibus nodus huius difficultatis explicatur. Nam ex iis plane intelligimus Theophanem eo loco non agere de Iustini uxore. Qui enim potuit Theodoram Iustinus coronare simulatque cepit imperium, cum sextus ille esset annus eius imperii? At simulatque cepit imperium, Euphemia Iustinus coronavit, ut sub ipso statim limine anni primi narrat ipse Theophanes; σύμβιον δὲ ἔχων ὀνόματι Λουπικίαν Ἔστεψε Ἀγούσαν, ἣν οἱ δῆμοι ἐκάλεσαν Εὐφημίαν εἰς τὸ στέφαι αὐτήν. A 87 *Coniugem vero habens nomine Lupiciam coronavit Augustam, eamque populus dum coronaretur, Euphemia appellavit.* Quare cum tota illa pars historiae Theophanis luxata sit, ita hunc locum puto restituendum. Ἔστεψε δὲ καὶ τὴν (non ἐαυτοῦ, sed) Ἰουστινιανοῦ γυναῖκα Θεοδώραν Ἀγούσαν ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν. *Coronavit Augustam uxorem Iustiniani Theodoram simulatque cepit ille (hoc est Iustinianus) imperium.* Sed haec a Theophane per anticipationem narrata sunt ad annum sextum, quae anno Iustini nono contigisse clarum est.

P. 66, 10. *Iustinus summa senectute confectus*] Simeon Metaphrastes in S. Sabae vita. ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος βαθύτατα ἤδη γηράσκων, ἄλλως τε δὲ καὶ νόσῳ τινὶ τοῦ σώματος βαρυνόμενος, καὶ οὐχ ἱκανὸς ὢν ἔτι πρὸς τὴν τῶν κοινῶν ἐξαρκεῖν προστασίαν, τὴν ἀρχὴν ἀποτίθεται Ἰουστινιανὸν ἀνδ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφιδεὺν αὐτοκράτορα καταστήσας πατρικίον, καὶ ὑπατον ὄντα, καὶ στρατηγὸν, καὶ κραταιῶς ἤδη τῶν τοῦ κοινοῦ πραγμάτων ἐπελημμένον. *Iustinus imperator proecta cum esset senectute, et corporis morbo gravatus, neque amplius ad reipublicam*
Procopius III. 25

gerendam aptus, deponit imperium, Iustiniano sororis filio Augusto constituto, qui tum erat patricius, exconsul, militiaeque magister, et serio iam publicam ceperat rerum administrationem. Vide quae notavimus ad p. 29 lin. 16.

P. 66, 14. *Nam cum viris senatoriis (quod prisca lege cautum est) uxorem ducere meretricem non liceat] Constantini rescripto ad Gregorium l. 1. Senat. c. de nat. lib. et Valentiniani ac Martiani ad Palladium. l. 7 c. de incest. et inutil. nupt. Senatores seu praefectos, vel quos in civitatibus duumvirilitas, vel sacerdotii, id est, Phoeniciarchiae vel Syriarchiae ornamenta condecorant, placet maculam subire infamiae, et alienos a Romanis legibus fieri, si ex ancilla, vel ancillae filia, vel liberta, vel libertae filia, vel scenica, vel scenicae filia, vel tabernaria, vel tabernariae filia, vel humili, vel abiecta persona, vel Lenonis, aut Arenarii filia, vel quae merimoniis publice praefuit, susceptos filios in numero legitimum habere voluerint, aut proprio iudicio, aut nostri praerogativa rescripti. Hanc legem Iustinus antiquavit.*

P. 66, 15. *Principem adigit ad legem nova constitutione evertendam] Innuit Procopius Iustini legem 23 c. de nupt. Veram quod hic repetere saepe cogor, quatuor illae litterae IUST. quibus nomen Iustinus senior notabat suum, quemadmodum supra pag. 28 Procopius narravit; quaeve illi praefixae Constitutioni in antiquis manuscriptis libris erant, et nos in Vaticano observavimus, doctis viris imposuerunt, qui eius notae ambiguitatem ad Iustiniani, quam ad Iustini nomen interpretari maluerunt, eidemque constitutionem adscribere: et Hubertus Giphanius eam Theodoraе suasu in commodum mulierum editam a Iustiniano etiam credidit. Sed Iustini omnino est: nam in codicem non semel irrepserunt falsae legum inscriptiones, atque etiam subscriptiones. Dicam tantum in re praesenti exploratissimas quasque. l. 6 restituendae. C. de advoc. fisc. et l. 7 per hanc legem, et l. 8 nemo, tum in A 88 epigrapha, tum in nota consulum ad calcem mendose est nomen Iustiniani; nam ex tribus illis constitutionibus, prima sancita est anno Iustini primo; secunda et tertia, anno sexto; notandique sunt duo Iustini Augusti consulatus, alter collega Eutharico, alter Opilione; ut recte est l. 23 consulta. C. de testib. nam Iustinianus cum Valerio primum consulatum gessit anno Iustini avunculi tertio. Ad hanc normam emendandae et aliae sunt, et l. 7 legem. C. de nat. lib. Praeterea legem illam de scenicis mulieribus Iustini esse prorsus evincit alia de iisdem scenicis Iustiniani constitutio, ab illa Iustini plane diversa, quippe quae non solum plura capita, sed etiam antinomiam contineat, ut statim exponam. Ea licet hodie non extet, summam tamen eius habemus in rescripto Iustiniani*

ad episcopos in eandem sententiam dato, ut mox declarabo. Quamquam vero Iustini constitutio, cuius hic meminit Procopius, nota consulis careat non solum in impressis libris, sed etiam in antiquo codice Vaticano; tamen ex inscripto Demosthenis nomine, promulgatam eam non dubitamus post annum Iustini tertium, vel duobus sequentibus, quando praetorii praefecturam Demosthenes administravit, ut ex praetorum serie V 354 ad consulum tempus a nobis revocata videre licet infra ad p. 92. Ipsam Iustini constitutionem, quod ad illustrandam partem huius historiae praecipuam pertineat, hic integram damus. In qua duo velim animadvertas. Post legem Iuliam, Constantinianam, et Marianam de senatorum matrimoniis, primum sub Iustino et Iustiniano auditam esse in orbe Romano sanctionem de senatorum nuptiis cum abiectis personis. Deinde licet in Constantiana lege per hanc antiquata nominatim notentur *ancillae, libertae, scenicae, tabernariae, lenonum et arenariorum filiae, quaeque mercimoniis publicis praefuerint*; tamen ut plane intelligeremus pro Theodora sancitam hanc legem fuisse, Iustinum solas hic nominare mulieres *scenicarum*, ex qua nimirum faece Theodora fuerat.

IMP. IUST. AUGUSTUS

DEMOSTHENI PRAEFECTO PRAETORIO.

Imperialis benevolentiae proprium hoc esse indicantes, ut omni tempore subiectorum commoda tam investigare, quam eis mederi procuremus: lapsus quoque mulierum, per quos indignam honore conversationem imbecillitate sexus elegerint, competenti moderatione sublevandos esse censemus: minimeque eis spem melioris conditionis adimere, ut ad eam respicientes, improvidam et minus honestam electionem facilius derelinquant. Nam ita credimus dei benevolentiam, et circa genus humanum nimiam clementiam, quantum nostrae naturae A 39 possibile est, imitari, qui quotidianis hominum peccatis semper ignoscere dignatur, et poenitentiam suscipere nostram, et ad meliorem eam statum deducere. Quod si circa nostros subiectos imperio nos etiam facere differamus, nulla venia digni esse videbimur. Itaque cum iniustum sit, servos quidem libertate donatos, posse per divinam indulgentiam natalibus suis restitui, postquam huiusmodi principale beneficium ita degere, P 118 quasi nunquam servissent, sed ingenui nati essent: mulieres autem, quae scenicis quidem lupis sese ante immiscuerunt, postea vero spreta mala conditione ad meliorem migravere sententiam, et inhonestam professionem effugerunt, nullam spem principalis habere beneficium, quod eas ad illum statum reduceret, in quo si nihil inhonesti peccatum esset, commorari

potuerunt. Praesenti sanctione clementissima principale beneficium eis sub ea lege condonamus, ut si derelicta mala et inhonesta conversatione, commodiorem vitam amplexae fuerint, honestatique sese dederint; liceat eis nostro supplicare numini, ut divinos affatus sine dubio mereantur, ad matrimonium eas venire permittentes legitimum: iis, qui eis coniungendi sunt, nullo timore tenendis, ne scitis praeteritarum legum infirmum esse videatur tale coniugium, sed ita validum huiusmodi permanere matrimonium confidentibus, quasi nulla praecedente inhonesta vita uxores eas duxerint: sive dignitate praediti sint, sive alio modo scenicas in matrimonium ducere prohibeantur; dum tamen dotalibus omnimodo instrumentis non sine scriptis tale probetur coniugium. Nam omni macula penitus direpta, et quasi suis natalibus huiusmodi mulieribus redditis, neque vocabulum inhonestum eis inhaerere de caetero volumus; neque differentiam aliquam eas habere cum iis, quae nihil simile peccaverunt. Sed et liberos ex tali matrimonio procreandos, suos et legitimos patri esse: licet alios ex priore matrimonio legitimos habeat: ut bona eius tam ab intestato, quam ex testamento, isti quoque sine ullo impedimento percipere possint. Sed et si tales mulieres post divinum rescriptum ad preces earum datum, ad matrimonium venire distulerint, salvam eis nihilominus existimationem servari praecipimus tam in aliis omnibus, quam ad transmittendam quibus voluerint suam substantiam, et suscipiendam competentem sibi legibus ab aliis relictam, vel ab intestato delatam haereditatem. Similes vero tale merentibus ab imperatore beneficium mulieribus, illas etiam esse volumus, quae dignitatem aliquam habent, et si non serenissimo principi supplicaverint, ultroneam tamen donationem ante matrimonium meruerint, ex qua dignitate, et aliam etiam omnem maculam, per quam certis hominibus legitime coniungi mulieres prohibentur, aboleri penitus oportet. His illud adiungimus, ut et filiae huiusmodi mulierum, siqui-

A 40 dem post expurgationem prioris vitae matri suae natae sint, non videantur scenicarum esse filiae, nec subiacere legibus, quae prohibuerunt filias scenicarum certos homines in matrimonium ducere. Si vero ante procreatae sint, liceat eis preces offerentibus invictissimo principi sacrum sine obstaculo ullo mereri rescriptum, per quod eis ita nubere permittatur, quasi non sint scenicae matris filiae: nec iam prohibeantur illis copulari, quibus scenicae filias, vel dignitatis, vel alterius causae gratia uxores ducere interdicitur: ut tamen omnimodo dotalia inter eos etiam instrumenta conficiantur. Sed et si a scenica matre procreata, quae usque ad mortem suam in eadem professione duraverit, post eius obitum preces imperatoriae clementiae obtulerit, et divinam indulgentiam meruerit, liberatio-

nem maternas iniurias, et nubendi licentia sibi condonantem: istam quoque posse sine metu priorum legum in matrimonio illis copulari, qui dudum scenicæ filiam uxorem ducere prohibeantur. Imo etiam illud removendum esse censemus, quod in priscis legibus (licet obscurius) constitutum est, ut matrimonia inter impares honestate personas contrahenda, non aliter quidem valeant, nisi dotalia instrumenta confecta fuerint. His vero etiam non intercedentibus, omni modo firma sint sine aliqua distinctione personarum; si modo liberæ sint et ingenue mulieres, nullaque nefariorum, vel incestarum coniunctionum suberit suspicio: nam nefarios et incestos coitus omnibus modis amputamus, sicut et illos qui præteritarum legum sanctione specialiter vetiti sunt: exceptis videlicet iis, quos præsentis lege permittimus, legitimumque matrimonii iure muniri præcipimus. His itaque per hanc generalem legem ita constitutis, et de caetero conservandis, præteritas etiam huiusmodi coniunctiones ex subiecto tempore factas secundum prædictam dispositionem iudicari præcipimus, ut si quis talem uxorem ab initio nostri imperii (prout dictum est) iam duxerit, et liberos ab ea procreaverit; iustos eos et legitimos, et tam ab intestato quam ex testamento successores habeat, et legitima P 119 in posterum nihilominus ea uxore permanente, procreati quoque liberi legitimi sint.

Hanc legem Iustinianus sæpius deinde confirmavit novell. 89 c. 15 et novell. 117 c. 6. Sed in primis celebri illa constitutione, quæ, ut idem affirmat, olim erat in quinto libro codicis; sed plane ab hac Iustini diversa; nam illa rescripta fuit πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, ad civiles magistratus; hæc vero Iustini ad Demosthenem præfectum prætorio. Deinde ad matrimonia scenicarum mulierum dotalia quidem instrumenta requisivit in illa Iustinianus, non autem imperatoris rescriptum: in hac vero contra Iustinus sancivit. Hæc explicatius habes in Iustiniani rescripto ad omnes episcopos, quod Græce tibi damus ex Vaticana bibliotheca.

Βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τοῖς ἀπανταχοῦ γῆς Θεοφιλεστάτοις Ἐπισκόποις. Δ 41

Θεῖαν ἐποιήσαμεν διάταξιν οὐδενὶ συγχαροῦντες ἄκουσαν γυναικὰ δούλην, ἢ ἐλευθέρην εἰς σκηνήν, ἢ εἰς ἀρχήστραν καθέλκειν, οὐδὲ ἀπαλλαγῆναι βουλομένην καλύειν τοὺς ἐγγνητὰς τοὺς αὐτῆς, ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου χρυσιον ἔητόν ὁμολογήσαντας ἀπαιτεῖν. ἀλλ' εἴ τι τοιοῦτο γένηται, καλύεσθαι ταῦτα παρὰ τε τῶν λαμπροτάτων τῶν ἐπαρχιῶν ἀρχόντων, καὶ παρὰ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι Θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων διαταξάμεθα, δόντες ἄδειαν τοῖς Θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις, ἅμα τῷ λαμπροτάτῳ τῆς

ἐπαρχίας ἄρχοντι, καὶ ἄκοντας ἄγειν πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς βίαια-
 μένους, ἢ τοὺς ἀπαλλάττεσθαι τῆς ἐργασίας κολύοντας, καὶ
 δημοσίαν μὲν αὐτῶν ποιεῖν τὴν οὐσίαν, ἐκείνους δὲ τῆς πό-
 λεως ἐξελαύνειν. εἰ δὲ ὁ τὴν ἐπαρχίαν ἰθύνων αὐτὸς ὁ βιαζό-
 V 855 μενος εἴη, ἢ τὴν ἐκ τῆς εἰρημένης ἐργασίας ἀπαλλαγὴν κω-
 λύων, διδοῦσαν ἄδειαν καὶ μόνοις τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκό-
 πους προσεῖναι τὴν ταῦτα παρασχούσαν, ἢ τὸν αὐτῆς ἐγγυητήν.
 τὸν δὲ ἐναντιοῦσθαι τῷ τὴν ἀρχὴν ἔχοντι, καὶ μὴ συγχωρεῖν
 ἀδικεῖν, ἢ εἰμὴ γίνοντο πρὸς τοῦτο ἱκανοὶ, μηνύειν εἰς τὴν βα-
 σιλείαν, ὥστε ἐξ ἡμῶν τὴν προσήκουσαν ἐξενεχθῆναι ποινὴν,
 τῶν ἐγγυῶν καθάπαξ λυομένων, καὶ τῶν ἐγγυητῶν ἀζημιῶν φυ-
 λαττομένων. ἄδειαν διδόντες ταῖς ἀπαλλαττομέναις τοιαύταις γυ-
 ναῖξιν, ἐλευθέραις καὶ εὐγενέσιν οὖσαις πρὸς γάμον χωρεῖν νό-
 μιμον, καὶ εἰ τυγχάνοιεν ταῖς σεμνοτάταις ἀξίαις οἱ ταύτας λαμ-
 βάνοντες κεκοσμημένοι, μηκέτι δεομένης βασιλικῆς ἀντιγραφῆς,
 ἀλλὰ κατ' ἐξουσίαν τὸν γάμον κρατούσαις, γαμικῶν μέντοι
 συμβολαίων ἐκ τρόπου παντὸς μεταξὺ αὐτῶν γινομένων. τὰ
 αὐτὰ καὶ περὶ τῶν θυγατέρων τῶν σκηνηκῶν διαταξάμενοι, τὴν
 μὲν εἰρημένην διάταξιν καὶ ἐν τῷ ἐτέρῳ βιβλίῳ τῷ πασῶν δια-
 τάξωμεν, τούτου δὲ τοῦ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας ἐπωνύμου βιβλίου
 πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς ἀντιγεγραμμένην τεθείκαμεν. ἐπειδὴ
 δὲ ἔχρην διὰ τῆς παρουσίας νομοθεσίας καὶ ἡμῖν τοῖς πανταχοῦ
 γῆς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις ταῦτα ποιῆσαι φανερά, διὰ τοῦτο
 συνελόντες τὰ κατ' ἐκείνην ἀφηγήσει πλατυτέρα νομοθετηθέντα
 τῆνδε τὴν θείαν διάταξιν ποιούμεθα καὶ πρὸς ὑμᾶς, ὅπως τὴν
 ἱερατικὴν διασώζοντες σεμνότητα, καὶ σωφροσύνης ἀντεχόμενοι
 ταῦτα φυλάττοιτε, τότε ἐκ τοῦ μεγάλου Θεοῦ δόξος, καὶ βασιλι-
 κῆν ἀγαπάτησιν, εἴτε τούτων παραβαίνοιτε, λογιζόμενοι. D. K.
 ΜΟΝ. ΣΡ. ΔΝ. Iustin. PP. A. IV. et Paulino Coss.

P. 67, 1. *Cum Avunculo Romanorum Caesar consalu-
 tatur*] Vir doctissimus Iustinianum tum Caesarem consaluta-
 tum putat, cum *nobilissimus* est appellatus, ex eo loco Mar-
 cellini. *Anno regiae urbis conditae cxcvii. Iustinus imperator*
 Iustinianum ex sorore sua nepotem iam dudum a se nobilis-
 A 42 *simum designatum, participem quoque regni sui, successorem-*
que creavit. Neque vidit Caesaris et nobilissimi dignitates
 etiam tempore hic a Marcellino distinctas. Valentinianus iu-
 nior, ut refert Olympiodorus Thebanus apud Photium, adhuc
 in cunabulis ab Honorio imperatore *nobilissimus* dictus est,
 quinto vero post anno a Theodosio per Helium officiorum
 magistrum Thessalonicae Caesar pronunciatum fuit. Vide Mar-
 cellinum ad consulatum Maximi, et Plintae, atque Victoris et
 P 120 Castini. Sanctus Nicephorus in histor. *Τῶν υἱῶν αὐτοῦ τοῖς*
μὲν δύο Χριστοφόρον καὶ Νικηφόρον Καίσαρας, Νικήταν δὲ
νοβελίσσιμον. Duos e liberis suis Christophorum et Nicepho-
rum Caesares, Nicetam vero nobilissimum creat. Sane multos

legimus *nobilissimos*, qui nunquam *Caesares* fuerunt; Eumathius, qui Hysminii et Hysminiae descripsit amores, *protonobilissimus* erat. Ergo Iustinianus *nobilissimus* appellatus est, cum a Iustino est adoptatus sub initium imperii, ut clare Procopius significat l. 1 bell. Pers. *Caesar* autem pronuntiatus fuit anno nono, ut est apud Evagr. l. 4 c. 9. *Τούτω τῷ Ἰουστίνῳ ὄγδοον ἔτος τῆς βασιλείας ἄγοντι ἔννεα τε μήνας πρὸς τρισὶν ἡμέραις Ἰουστινιανὸς ἀδελφιδοῦς συμβασιλεύει ἀναβόθῃς τῇ πρώτῃ τοῦ ξανθοῦ.* Cum Iustinus octo annos, menses novem, et dies tres regnasset, Iustinianum sororis filium sibi in societatem imperii gerendi ascivit; qui *Caesar* declaratus fuit prima die mensis Xanthici, id est, calendis Aprilis. Idem comprobat antiquum nomisma a viro humanissimo Dionysio Octaviano Sada nobis traditum, in cuius aversa parte est ἐπίσημον ἢ Graecum cum tribus Latinis notulis III. quibus colligitur summa novem annorum. [Vid. fig. 2.]

P. 67, 2. *Metu ac minis S. P. Q. perterritus in eam impellitur sententiam*] Contrarium narrat Victor Tunnensis; *Iustinus Augustus Iustinianum nepotem suum ad senatorum supplicationem invitatus Caesarem facit.* Cyrillus Scythopolitanus, *συναίνῃσει πάσης τῆς συγκλήτου βουλῆς, ἡνὲρ ὅλον τὸ σένατον ἀποδέχεται.* Ita loqui solemus, cum in comitiis vel pauci aperte reclamant, vel multi occulte adversantur. Sane in renunciatione suffragiorum universum senatum et populum in eandem minime ivisse sententiam par est credere; quare subindicare Procopius videtur, cum iis Iustinianum minis egisse A 43 qui refragarentur.

P. 67, 3. *Suscipere dominationem tertio ante festum Paschatis die*] Hoc est, *feria quinta maioris hebdomadis*, ut Cyrillus Scythopolitanus declarat, *τῇ ἁγίᾳ πέμπτῃ.* Theophanes, *τῷ δὲ Ἀπριλίῳ μηνὶ πρώτῃ τῆς αὐτῆς πέμπτης ἰνδικτιῶνος τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα ἀσθενήσας ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος προχειρίσασθαι ἔτι ζῶν εἰς βασιλείαν Ἰουστινιανὸν τὸν ἴδιον ἀνεψιὸν, καὶ ἔστεφεν αὐτὸν, καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ μήνας τέσσαρας.* Die prima (quinta Cyrillus habet) mensis Aprilis, indictione quinta, die festo Paschae, imperator Iustinus aegrotans, adhuc vivens ad imperium promovit Iustinianum nepotem, eumque coronavit, et simul imperarunt menses quatuor. A Procopio Theophanem discrepare non arbitror; nam ante Pascha designatum Caesarem Iustinianum crediderim; ipso vero Paschatis die a populo consalutatum; hoc Theophanes, illud Procopius narrare videtur.

P. 67, 4. *Festum Paschatis*] In Graeco est *τῆς ἑορτῆς.* Nos addidimus *Paschatis*; nam festum Christianis omnium festorum celeberrimum, ita per quandam excellentiam Graeci nominarunt. Hinc *ἑορταστικά* epistolae et homiliae, quibus

futurum Pascha praenunciatur. Iustinianus novella octava, τὸν παρόντα νόμον ἐγράψαμεν θεῶ τε αὐτὸν ἀνατιθέμετες καὶ ταῖς τῆς μεγάλης καὶ κοινοτάτης ἑορτῆς ἡμέραις. *Hanc legem scripsimus, quam deo dicavimus, et hisce magni et universalis festi diebus.* Nonnunquam etiam vocatur κατ' ἐξοχὴν *die, ἡμέρα.* Ut in synodo Berytensi, ἐπειδὴ τεσσαρακοστὴ ἦν ἐπέλευσε μετὰ τὴν ἡμέραν ἀπαντήσαι. *Quoniam quadragesima* P 121 *erat post Pascha iussit nos occurrere.* Et statim addit, διὰ τὴν ἑορτὴν ἀπέλυσαν αὐτοὺς τῆς ἀκωινωνήσας. *Propter festum Paschae absolvit eos ab excommunicatione.* Chrysostomus dixit Κυρίαν ἡμέραν.

P. 67, 4. *Quando nulli dicere salutem vel pacem fas est*] In omen infaustum id accipere Procopius videtur, nempe bellorum, coniurationum, pestium, prodigiorum, terraeque motuum, quae imperatore Iustiniano contigerunt. Innuit praeterea veterem ecclesiae ritum, quem consuetum iam olim habuit, hodieque servat ecclesia Romana. Nam die, quem *coenae Christi domini* vocamus, nempe tertio ante Paschatis celebritatem, licet inter missarum solemniam pacem de more sacrorum Antistes a deo petat, qui tamen mysteriis intersunt sacri viri, ac populus, ob moestitiam Christi passionis, a laeto pacis osculo et salutatione temperant. *Agnus dei dicitur, sed pax non datur.* Libri rituales. *Dicat, agnus dei, absque osculo.* Ordo Romanus.

P. 67, 5. *Morbo Iustinus absumptus est*] Recrudescente vulnere quod olim pugnans acceperat. Chronicon Alexandrinum; *Συνέβη ἀσθενήσαντα τὸν βασιλέα Ἰουστινὸν ἐκ τοῦ ἔλκου, οὗ εἶχεν ἐν τῷ ποδὶ αὐτοῦ ἐξ ἧς ἔλαβε σταγύλας ἐν τῷ πολέμῳ τελευτήσαι μηνὶ λόφ, κατὰ Ῥωμαίους Αὐγούστου πρώτη ἡμέρα* A 44 *κατὰ ὥραν τρίτην τῆς παρουσίας πέμπτης ἐκινεμήσεως. τελευτᾷ δὲ ἐτῶν ἑβδομήκοντα ἑπτά.* *Accidit, ut imperator Iustinus ex ulcere pedis, quod ex ictu sagittae in bello contraxit, extingueretur mense Loo, id est, Augusti die primo (secundo, ut habet Cyrillus) sub horam diei tertiam, indictione hac quinta.* V 856 *Fixit annos LXXVII. ὁ θεῖος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἔκτισε τὰ Προκοπίου σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Εὐφημίᾳ, ἐνθα καὶ θανὼν ἐτάφη. Avunculus magni Iustiniani aedificavit ecclesiam vocatam Procopiae una cum Euphemia coniuge, ubi post obitum conditus est. Ex πατέροις CP. Nescio, an haec Procopiae ecclesia, eadem cum illa sit, de qua Cedrenus memorat; ἐτελευτήσεν Ἰουστίνος, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῆς Αὐγούστης ἐν λάρνακι πρασίῳ μετὰ τῆς γυναικὸς Εὐφημίας. Mortuus est piissimus Iustinus: corpus eius in arca prasina repositum est in monasterio Augustae iuxta uxorem Euphemia.*

P. 67, 6. *Annis in principatu novem exactis*] Ita illorum

temporum aequales Iornandes et Cyrillus; sed non solum annum nonum exegit, verum etiam excessit. Marcellinus Iustiniani Cancellarius duos praeterea menses addit; Evagrius, et ipse Synchronus tres tantum dies; l. 4 c. 9. Sed in utriusque libris mendum inesse palam est. Eam ait Evagrius Iustiniano anno imperii octavo, mense nono (is erat Martius) ac tertio die Iustinianum participem regni fecisse, et cum eo imperasse menses quatuor, id est, a Calendis Aprilis ad Calendas Sextiles. Exegit ergo Iustinus in imperio annos novem, mensem unum, dies tres. Nempe decimum annum attigit, quo magistratus Cyzicenus cudebat hoc nomisma, quod ab humanissimo viro Dionysio Octaviano Sada habuimus [vid. fig. 8]; aliud huic simile a Nicopolitis cusum profert Adolphus Occo.

D. N. IUSTINUS. P. P. AUG.

A †
N M X
N
O B

P 122

Tertium vidimus in quo eadem annorum summa Graeco erat A 45 numero notata.

D. N. IUSTINUS. P. P. AUG. VICTORIA. AUGG. I.

Ad huius vero calculi rationem omnino restituas necesse est cum alios historicos, tum editionem Victoris Tunnensis, quae habet *annos octo, menses novem*. Corrigenda praeterea est editio Graeca de sectis Leontii Scholastici, qui sub Iustiniano floruit; nam ex vocis *ἑννέα* similitudine, *ἑνα* habet: Leunclavius male cautus, mendum sua interpretatione confirmavit.

P. 67, 6. *Solusque Iustinianus imperavit cum Theodora*] Dum haec Procopius scribebat, annum in imperio agebat Iustinianus secundum et trigesimum. Quid ergo in mentem venit Pseudogordiano in privilegio Casinensi collegam Iustiniano, inde ab anno eius principatus duodecimo, dare Iustinum iuniorum? Adolphus etiam Occo nescio quem Tiberium Iustiniano nostro socium dedit imperii; nec animadvertit aureum illum nummum, ex quo id elicit, Iustiniani iunioris esse, quocum Tiberius filius regnavit. τοῦ αὐτοῦ κόμματος est alter quem profert cum hac inscriptione. D. N. IUSTINIANUS. ET. EKYCHRISTUS. Denique frustra viri docti Caesar Baronius, et Iacobus Gretserus ex Iustiniani nomismatis alios eius collegas quaerunt. Illud proferunt, in cuius aversa parte est; VICTORIA. AUGGG. B. Triplice littera G. tria Augustorum nomina denotari volunt; hoc est, cum Iustiniano ac Theodora Iustinum. Quem Iustinum? iuniorum? Reclamat cum Procopio Corippus, qui nonnisi extincto Iustiniano Caesarem et imperatorem creatum Iustinum fuisse refert, solemnesque ritus inau-

gurationis carmine describit. Seniore[m] ? Nonne vident illud nomisma anno Iustiniani. B. secundo cusum fuisse ? Imo cum de hac re consulerem illustrissimum Card. Barberinum virum de omni genere litterarum bene meritum, ex ditissimo suo musaeo, in quo certant inter se rerum antiquitas et opulentia, duo protulit aurea nomismata quarto et sexto anno Iustiniani cusa ; in quibus ter nihilominus repetita est littera G. Alterum hic accipe : alterum dabimus infra. Incisorum ille abusus est. In alio nummo ἐκ τοῦ ἐναντίου peccarunt, ut vides. [Vid. fig. 4.] D. N. IUSTINUS. ET. IUSTINIANUS. P. F. AUG. in quo litteras singulares, et extremam AUG. geminare oportuisset. Verum haec curiosius persequi, non huius est otii.

A 46 P. 68, 7. *Nullus ex senatu, etc. prohibendam censuit rem detestabilem*] Contrarium Aimoinus l. 2 c. 5. *Quod factum vehementer abhorruit populus, cunctusque senatus, adeo ut palam clamarent nefariam rem fecisse Augustum, ut publicae abiectio[n]is scortum sibi copularet in matrimonium. Hac Caesar exagitatus iniuria, plerosque senatorum pertrahi iubet ad necem. Quas res in tantum perterruit plebem, ut sibi quisque metuens conatibus eius in posterum minime obviare aude-ret.* Haec vera siluisset Procopius ? fortasse Aimoinus innuit iacta in Iustinianum eam ob rem convicia in circo et theatro, quod et in aliis autoribus legimus.

P 123 P. 68, 9. *Nullus Antistitum*] Epiphanium Constantino-politanum patriarcham hic praecipue carpit, quo ἐπιθέτων τὰς χεῖρας, manus imponente more maiorum Iustinianus adivit imperium, ut Cyrillus Scythopolitanus explicat.

P. 68, 10. *Qui eam dominam esset compellaturus*] Scilicet et hunc Procopii locum urgeant, qui illum Gregorii magni nobis obtrudunt, ubi Mauritium imperatorem et Constantiam Augustam sanctissimus pontifex dominos vocat. Procopius quam nominis illius fastum vituperet, habes infra p. 134. Gregorius, aliique prisci pontifices, et orientis episcopi quam modeste, et συγκραβατικῶς id egerint, omnes intelligunt. Nam Romani quidem pontifices, quos ex usu reipubl. dominos, eosdem iure filios appellabant. *Adrianus Episcopus servus servorum dei dominis piissimis et serenissimis ac triumphalibus imperatoribus, filiis diligendis in deo et domino nostro Iesu Christo Constantino et Irenae Augustis.* Et in contextu epistolae: *Piissimi et tranquillissimi domini et filii.* Eandem compellendi formam observavit Agatho, cum in epigrapha, tum in contextu earum litterarum, quas pro concilio Constantino-politano sexto ad Constantinum Heraclium et Tiberium Augustos dedit. Ex orientalibus autem episcopis plane fuerunt et quibus eo uti nomine non libuit, ut Leontio Tripolitano, quem sua aetas Κανόνα τῆς ἐκκλησίας, ecclesiae normam, licet

Ariana infectum labe, vocavit. Is (quoniam hic locus est de Graecis episcopis, et imperatrice Theodora) ad Eusebiam Constantii coniugem, foeminam in episcopos insolentis supercilii ita scripsit. *Si ad te venire me volueris, debita episcopis reverentia conservata, ut ego quidem ingrediar: tu autem statim de sublimi isto solio descendens, reverenter mihi obviam procedas, et caput meis manibus supponas, benedictionem acceptura, ac deinde ego sedeam, tu verecunde adstes; cum iussero, signo dato, sessura: si haec, inquam, tibi condiciones placuerint, veniam ad te: sin alio modo, non tam multa dabis, tam magna non poteris, ut nos honore episcopis conveniente neglecto, divinum sacerdotii institutum violemus.* Graeci autoris historiam habes apud Suidam in *Leontio*. Theodora V 357 et Iustinianus ab ecclesiasticis *domini* dici voluerunt: an et oscula pedum ab iisdem ut a secularibus requisierint, dicam ad p. 133 l. 31.

P. 69, 9. *Erat Theodora venusta facis*] Procopius l. 1 aedif. de statua Theodorae a Byzantiis posita. *Ἡ μὲν εἰκὼν εὐπρόσωπος, ἀλλὰ τῆς βασιλίδος τῷ κάλλει ἐλάσσων, ἐπεὶ αὐτῆς τὴν εὐπρέπειαν λόγῳ τε φράσαι, καὶ ἰσάλαμι ἀπομυμείσθαι ἀνθρώπων γε ὄντι παντάπασιν ἀδύνατον.* Praestantis quidem figurae imago est, sed a pulchritudine Augustae longe abest, cum eius formae praestantiam humanam non possit artificium, vel sermone declarare, vel exprimere simulacro. Pauli Silentarii poetae sub Iustiniano apprime illustris extant l. 4 Anthol. A 47 duo epigrammata de Theodorae pulchritudine. An Augustae? affirmare non ausim. Haec illius imago est musivo opere expressa Ravennae dum adhuc vivebat. [Vid. fig. 5.]

P. 69, 15. *Nihil non in communi actitatum*] Haec summa est litterarum, Theodorae ad Zaberganem, quas supra p. 11 Procopius retulit. Quamobrem Iustiniani *συνεργάτιν* Paulus Silentarius nominat: *ἦν ζωσαν εἶχε εὐσεβῆ συνεργάτιν.* Iustinianus autem in rebus gravissimis consiliorum participem habuisse se Theodoram saepe fatetur. Novell. 8. *Haec omnia apud nos cogitantes, et hic quoque participem consilii sumentes, eam quae a deo data est nobis piissimam coniugem.* Zonas P 124 in Iustiniano; *οὐδὲν ἤτιον τοῦ κρατοῦντος εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἢ κοινωνὸς αὐτῷ τοῦ βίου δεδύνητο.* *Nihil ipso imperatore minus, nisi etiam plus, uxor pollebat.* Qui provincias, et magistratus suscipiebant, aequae Iustiniano ac Theodorae fidem, iuramenti religione, publice profitebantur, et suam utrique acceptam referebant dignitatem, et utriusque servos sese appellabant. Novell. 8 in iuramento. Belisarius in duobus triumphis ad Iustiniani Theodoraeque vestigia sistit Gelimere Vandalum, Gotthumque Vittigem, idque opere musivo in Augustaeo praetorio exprimendum Iustinianus curavit, ut

est l. 1 aedif. Κατὰ τὸ μέσον ἐστᾶσιν ὃ τε βασιλεὺς καὶ ἡ βασιλις Θεοδώρα ἰοικότες ἀμφω γεγηθόσι τε καὶ νικητήρια ἐορτάζουσιν ἐπὶ τε τῷ Βανδιλῶν καὶ Γοτθῶν βασιλεῖ δορυαλώτοις τε καὶ ἀγωγίμοις παρ' αὐτούς ἤκουσι. *Media vero in tabula sunt imperator ac Theodora Augusta geatitentibus similes et exultantibus ob devictos Vandalorum, Gotthorumque reges, qui*
 A 48 *captivi per triumphum ad ipsos trahuntur.* Sic in publicis inscriptionibus communis utriusque titulus. Lege apud Cedrenum inscriptionem, quae erat in templo Sophiae. In templo vero S. Sergii, quae domus pridem Iustiniani adhuc patricii fuit, haec extabat inscriptio, quam in manuscriptis Vaticanis codicibus legi.

ἄλλοι μὲν βασιλῆες ἐτιμῆσαντο θανόντας
 ἀνέρας, ὧν ἀνοητος ἦν πόνος. ἡμέτερος δὲ
 εὐσεβίην σκηπτοῦχος Ἰουστινιανὸς ἀέξων
 Σέργιον ἀγλήεντι δόμῳ θεράποντα γεραίρει
 Χριστοῦ παμμεδέοντος. τὸν οὐ πυρὸς ἀτμὸς ἀνάπτων,
 οὐ ξίφος, οὐχ' ἐτέρη βασάνων ἐτάραξεν ἀνάγκη,
 ἀλλὰ Θεοῦ τέτληκεν ὑπὲρ Χριστοῦ δαμῆναι
 αἵματι κερδαίνων δόμον οὐρανοῦ. ἀλλ' ἐν πᾶσι
 κοίρανῆν βασιλῆος ἀκοιμήτοιο φυλάξοι,
 καὶ κράτος ἀξήσσει θεοστεφένος Θεοδώρας,
 ἧς νόος εὐσεβίῃ φαιδρύνεται, ἧς πόνος αἰεὶ
 κᾶκ κτεάνων θρηπτήρης ἀφειδέες εἰσὶν ἀγῶνες.

P. 70, 1. *Simulatus his ex adverso studiis*] Ex adversis studiis in rebus fidei licet colligere, et in reliquis negotiis discrepantiam, vel simulationem. Erat Iustinianus, ut ait Leontius de sectis, plane *Συνοδότης, Conciliaris*; ita tum vocati sunt concilii Chalcedonensis propugnatores. Contra Theodora (ut Victor Tannensis affirmat) *occulta esse synodi Chalcedonensis nunquam destitit inimica*. Evagr. l. 4 c. 10. Ἰουστινιανὸς μὲν οὖν τῶν Καλχηδόνη συνεληλυθότων, καὶ τῶν παρ' αὐτῶν ἐκτεθειμένων μάλα γενναίως ἀντίεχτο. Θεοδώρα δὲ ἡ τοῦτου σύνοικος τῶν μίαν φύσιν λεγόντων, εἴτε οὕτως ἔχοντες, εἴτε καὶ κατὰ τινα συγκειμένην οἰκονομίαν, ὅμως δ' οὖν ἀλλήλοις οὐκ ἐνεδίδουσαν. *Quemadmodum Iustinianus Episcopis, qui Chalcedone in unum convenerant, et decretis ab illis editis valde constanter adhaesit: sic Theodora eius coniux, illis qui unam in Christo naturam asserebant; sive igitur ita re vera sentirent, sive dedita opera sic inter se convenissent, nemo tamen alteri cedebat.* Reliqua Iustiniano flagitia fortasse condones, hac simulatione nihil tum orbi Christiano perniciosius esse potuit.

P. 70, 1. *Christianos inter se quaestionibus concitatos*] Praecipuae quatuor ferme fuerunt; duae sub Zenone et Anastasio eruperunt: *Concilium Chalcedonense an referendum in*

Diptycha. Additio facta Trisagio num respuenda. Duæ sub Iustiniano excitatae: *Tria capita a Iustiniano proposita, damanda, necne. Christi corpus an corruptioni obnoxium.*

P. 70, 1. *Ut paulo post dicam*] Ubinam? vel in codicibus Vaticanis hoc desideramus: vel hanc historiam ad umbilicum Procopius non perduxit. Neque enim memoria excidisse crediderim, quod dicturum se saepius promisit, iterum infra p. 121 et constituta eam ob rem Christianis supplicia, p. 53 et 115. Vide quae ad haec singula loca disserimus. A 49

P. 71, 8. *Quae priscis legibus prohibita essent, in rempublicam introducere*] In antiquis mutandis legibus levitatem Iustiniani alii notarunt, et Andreas Alciatus l. 4 dispunct. c. 7. Quod statim subdit Procopius de magistratuuum formis abrogatis. Lege novellas 20. 24 et deinceps usque ad trigesimam primam, Iustinianus ipse fatetur; *a nobis inventos et in ampliore formam redactos magistratus.* Novella 29. *Praeconules ergo et praetores, et moderatores, atque veterum huiusmodi nominum maiestas a nobis adinventata est.* Novella 102 V 358 idemque repetit novella 103 et edicto 4. Magistratus ait multifariam mutasse *παρά τὸ πάλαι κερρατηκός*, contra veterem consuetudinem, quod id e re publica esse putarit.

P. 71, 11. *Statis magistratuuum formis abrogatis*] Eos fere omnes *Iustinianos* vocavit, de quibus in sequenti notatione dicam. Praeterea quaesitorem, et praetorem plebis addidit ad magistratus urbanos; lege novell. 13 et 80.

P. 71, 13. *Ut omnia nova et de suo nomine dicerentur*] Quatuor urbes de Iustiniani nomine vocatas nonnulli recensent, idque nimia honoris cupiditate a gravissimo principe factum mirantur; quid si longe plures? ac praeterea oppida, domos, libros, scholares, magistratus, milites eodem nomine insignitos numerassent? Duodecim urbes ab Alexandro Macedone conditas ac de illius nomine dictas autor chronici Alexandrini refert; et hunc numerum Iustinianus excoessit.

U R B E S.

Iustiniana prima, antea Bederina Iustiniani patria. Procopius l. 4 aedif. Agath. l. 5 hist.

Iustiniana secunda, olim Ulpiana apud Dardanos Europaeos. Procop. ibid.

Iustiniana, post debellatos Vandalos, appellata est Carthago in Africa. Novell. 131.

Iustiniana in provincia Byzacena, olim Adrumetus. Procopius l. 6 aedif.

Iustiniana in regione Lazica, antea Petreum dicta. Novell. 28.

Iustiniana in Armenia interiore, olim Bazanis, seu Leontopolis. Novell. 31.

- Iustiniana in Campo Armeniae maioris Zumina vocato. Procopius l. 3 aedif.
- Iustiniana, quae Sycae quondam vocabatur, modo Galata. Novell. 59. Chron. Alexandr. Stephan. de Urb. Hesych.
- Iustinianopolis nova in insula Cypro. Synod. Trull. can. 39.
- Iustinianopolis in Epiro, olim Adrianopolis. Procop. l. 4 aedif.
- Iustinianopolis seu Myloma in Pamphylia. In provincial. eccl. orientis.
- Iustinianopolis sive Spalaea in Galatia. Ibidem.
- Iustinianopolis, quae et Evaria in Phoenicia Libani. Ibidem.
- Iustinianopolis in secunda Cappadocia. Synod. V. Constant.
- Iustinianopolis dicta Cypselon. Ibidem.
- Iustinianopolis in Armenia. Ibidem.
- Iustinianopolis Camulianorum. Ibidem.
- Iustinianopolis in Bithynia. Ibidem. Quarum episcopi Theodosius, Georgius, Gregorius, Basilius, Macedonius eidem interfuerunt synodo.

O P P I D A.

- Iustinianopolis oppidum in Mysia. Procopius l. 4 aedif.

P O R T U S.

- Iustinianus portus Byzantii, ἐκεῖ Ἰουστινιανὸς κατῴκει πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι. Ibi Iustinianus antequam imperaret, habitabat. In παρτοίς CP.

D O M U S.

- Iustinianum palatium, in quo rescripta imperatoris vulgabat Demosthenes praefectus praetorio. In ood.

L I T T E R A E.

- Iustinianus apex I. littera dicta fuit, ut Coripp. l. 1.
*Nominis et recti Iustino in principe vivit
Iustinianus apex.*

L I B R I.

- Iustinianum digestum.
- Iustinianus codex. Novell. 66 l. unica de nov. ood. fac.

S C H O L A R E S.

- Iustiniani novi; iuris candidati, olim Dupondii. Prooem. digest.

D I A D E M A.

- Iustinianum. Genus quoddam diadematis imperialis. Georg. Codin. de quo dicam infra ad p. 63 lin. 26.

M A G I S T R A T U S.

- Proconsul Iustinianus Cappadociae. Novell. 30.
 Moderator Iustinianus Helenoponti. Novell. 28.
 Moderator Iustinianus Arabiae. Novell. 102.
 Quaestor Iustinianus exercitus. Novell. 41.
 Praefectus Iustinianus militum Mysiae et Scythiae. Novell. 1
 Iustini II.
 Praetor Iustinianus Pisidiae. Novell. 24.
 Praetor Iustinianus Thraciae. Novell. 26.
 Praetor Iustinianus Lycaoniae. Novell. 25.
 Praetor Iustinianus Paphlagoniae. Novell. 29.
 Comes Iustinianus Phrygiae Pacatianaee. Novell. 24.
 Comes Iustinianus primae Galatiae. Novell. 24.
 Comes Iustinianus Isauriae. Novell. 27.
 Comes Iustinianus tertiae Armeniae. Novell. 31.

M I L I T E S.

- Vandali Iustiniani stationarii, quibus post triumphum Vandalicum, praesidia in oriente constituit. Procop. l. 2 bell. Vand.
 Non suum modo Iustinianus nomen, sed etiam Theodoraee coniugis ita studuit immortalitati commendare; quod minime referre piget.
 Theodorias urbs prope Carthaginem novam, olim dicta Baga. Procop. l. 6 aedif.
 Theodorias urbs in confinibus Colchidis. Agath. l. 5.
 Theodorias urbs in Asia minori. Synod. Const. V.
 Theodoropolis dicta Laodicea. Ibid.
 Theodoropolis urbs in Thracia. Procop. l. 4 aedif.
 Theodoropolis praesidium ad Danubium. Ibidem.
 Theodoropolis castellum in Thracia. Ibidem.
 Theodora oppidum in altera Danubii ripa. Ibidem.
 Theodorianae Balneae in Africa. Procop. l. 6 aedif. Ut nomina, sic et imagines ubique in imperio Romano extabant; idque passim curarunt subditi, cum suam Iustinianus vel in patinis poculisque, ac vasis caelari vellet effigiem, ut refert Corippus libro tertio.

*Aurea purpureis apponunt fercula mensis
 Pondere gemmarum plus gravia. Pictus ubique
 Iustinianus erat.* _____

P. 71, 13. *Ut omnia nova et de suo nomina dicerentur*] Verum imperatorum nomina abolevit, ut suum induceret; nam Theodosii magni statua argentea, ut refert Zonaras, e superbissima columna detracta, suam equestrem imposuit, de qua extat Graecum epigramma. Praeterea suum nomen publice scribi voluit, omnium fere exterarum gentium ac populorum

nominiibus quasi satellitio stipatum, Iustinianus *Alamanicus, Gotthicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus*, non secus ac si de iis omnibus triumphasset, quamvis nonnullis nationum illarum ipse tributa solveret, alias vero nunquam devicerit. Quare Theodebertus Francorum rex id non solum aegre tulit, sed eam ob rem Longobardos aliosque populos ad inferendum Iustiniano bellum permovit, ut lib. 1 narrat Agathias. Hunc Iustiniano fastum

A 52 Chosroës Persarum rex cum ad eum scribebat, maiore solebat fastu contemnere, ut Menander Protector exponit. Θεῖος, ἀγαθός, εἰρηνοπάτριος, ἀρχαῖος Χοσρόης βασιλεὺς βασιλέων, εὐτυχής, εὐσεβής, ἀγαθοποιός, ὃ τινι οἱ θεοὶ μετὰ τύχην καὶ μεγάλην βασιλείαν δεδώκασι, γίγας γιγάντων, ὃς ἐκ θεῶν χαρακτηρίζεται Ἰουστινιανῶ Καίσαρι ἀδελφῶ ἡμετέρῳ. Denique rerum a se gestarum, ac praesertim aedificiorum multitudine, atque splendore omnium obscurasse se imperatorum regumque nomina putavit. Quare post absolutum Sophiae templum, ut autor eius historiae narrat, illa Iustiniani vox fuit, ΣΟΛΟΜΩΝ ΝΕΝΙΚΗΚΑ ΣΕ. VICI TE SOLOMON. Quem etiam lapide expressum e regione S. Sophiae collocat, moestum atque κρατοῦντα τὴν διαγόνα αὐτοῦ καὶ δρῶντα τὴν ἀγίαν Σοφίαν, ὅτι ἐνικήθη εἰς μήκος καὶ κάλλος, *genas dum eam Basilicam contemplantur, carpentem, quasi eius aedificii mole ac pulchritudine suum templum superatum doleret.* Autor Originum CP.

P. 72, 1. *Quas fortunarum rapinas illico vel prodegit barbaris, vel in insana aedificia insumpsit*] Ephraemius in chronico pone ad verbum hanc sententiam, ab aliis licet scriptoribus acceptam, carmine expressit.

Σωρούς ἀπειρών χρημάτων χρυσαργύρου
ἐκ παντοδαπῶν ἡρανομήνους τρόπων,
ταῦτ' ἦν ἀπειδῶς ἐκκενῶν ὀσημέραι
εἰς βαρβάρων ἄμυναν εἰς κτίσεις δόμων.

Acervos infinitae pecuniae auri et argenti quacumque ratione aggeratos, quotidie prodigus exhausit vel in barbaros, vel in aedificia. Agathias qui haec vidit l. 5. Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ζαβεργάν οὐ πρότερον ἀποστήσεισθαι ἔφασαν πρὶν ἂν χρήματα πολλὰ παρὰ Ῥωμαίων κομισαίνο καθάπερ οἱ Κουρτίγουροι. ὃ δὲ βασιλεὺς χρυσίον αὐτοῖς ἀπέστειλεν ὅσόνον ἀπογρῆν φέτο, ὅπως εἰρηναῖοι ἀπαλλαγείεν τῆς χώρας. *Miles Zaberganae non ante se discessurum affirmabat, quam multam pecuniam, quemadmodum Curtiguri acciperet.* Quare imperator tantum auri ad eos misit, quantum sufficere putabat, ut barbari data pace inde excederent. Is vero qui ad barbaros munera detulit Valentinus fuit βασιλικὸς μαχηροφόρος, ut Menander Protector narrat. Vide tres sequentes notas.

P. 72, 5. *Barbaros inter se commisit*] Ioannes Antioche-

nus in collectaneis. Λογισάμενος Ἰουστινιανὸς τὴν δαπάνην τῶν τοσοῦτων χιλιάδων δεῖν ἔκρινε μᾶλλον δι' ὀλίγων δῶρων συμβάλλειν ἀλλήλοις τοὺς τῶν ἔθνων ἀρχοντας, ἵνα αὐτὸς μὲν μῆτε τοσαῦτα δαπανᾷ εἰς τὸν στρατὸν μῆτ' ὀλεῖται πέμπων κατ' αὐτῶν, ἐκείνοι δὲ ἀλλήλοις αἰτιοὶ φθορᾶς γίνονται, ὃ δῆτα τέως ἐπὶ τοῖς ἐκείθεν τοῦ Ἰστροῦ Οὐννοῖς ἐποίησεν. Ἐγραψε γὰρ πρὸς ἓνα τῶν ἀρχόντων, ὅτι τῷ κρείττονι ὑμῶν πέπομα δῶρα, καὶ ἐγὼ μὲν σὲ οὐόμενος εἶναι τὸν κρείττονα διὰ σὲ τοῦτο ἔγραψα, ἕτερος δὲ τις ἀφείλετο ταῦτα βία λέγων ἐκείνος εἶναι κρείττων. Σπούδασον οὖν ὅτι σὺ πάντων ὑπερέχεις, καὶ λάβε τὰ ἀφαιρέ- P 123
θέντα τιμωρησάμενος αὐτὸν κατὰ λόγον. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποι- A 53
ήσης, εὐδὴλον ὅτι ἐστὶν ὁ μεῖζων, καὶ πάντως ἡμεῖς ἐκείνω
προσκεισόμεθα, καὶ σὺ στρεφθήσῃ τοσοῦτων. Ταῦτα μαθὼν ὁ
Οὐννος ἐκρότησε πόλεμον κατὰ τῶν ὁμοειθῶν. καὶ οὕτως ἐπὶ
πολὺ μαχόμενα ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπ' ἀλλήλων ἀπώλοντο. *Revo-*
cans ad calculum Iustinianus quae expendebantur in tot mi-
litum multitudinem, iudicavit magis expedire paucis muneribus
concitare inter se barbarorum tribunos, quam tot pecunias
in exercitum, qui in eos immittendus esset, insumere, eaque
cura vexari; quo illi sui forent interitus autores. Id sane
adversus Hunnos fecit, qui in altera sunt ripa Danubii. Nam
scripsit ad unum ex tribunis: munera vestrum praestantissimo
misi, te vero omnibus antecellere ratus, haec ad te potissimum
destinavi. At alius, ut audio, vi ea diripuit se praestantis-
simum esse dicitans. Tuum ergo erit studium ostendere quod
longe caeteris excellas. Sume tibi ablata, et illum ulciscere,
ut par est. Quod nisi feceris, plane manifestum erit, illum
praestare; quare nos quidem ei favebimus, tu vero etiam mu-
neribus privaberis. His auditis Hunnus bellum in suos po-
pulares excitavit; sicque ea gens diuturnis et intestinis bellis
deleta est. Eisdem artibus in Sandiclum et Zaberganem Cotri-
guratorum tribunos usus est, ut explicat Agathias l. 5, et Me-
nander Protector in eclogis. qui et Abares, inquit, ἠφάνισεν
ἄν, delevisset Iustinianus, εἶγε μὴ τῷ ἀφειλομένῳ τέλει πρότερον
ἠφάνιστο αὐτὸς, nisi ipse prius morte deletus fuisset.

P. 72, 6. *Immanes pecunias perdita munificentia largi-*
tus est] In libris ipsis, quos Iustiniano legendos Procopius tra-
didit, idem habet, et l. 8. Οὐννοὶ δῶρα πολλὰ ἀνὰ πᾶν ἔτος
πρὸς βασιλέως κομίζονται, καὶ διαβαίνοντες ποταμὸν Ἰστρον κα-
ταθέουσι ἐσαεὶ τὴν βασιλέως χώραν, ἔνσπονδοὶ τε καὶ πολέμιοι
Ῥωμαῖοις ὄντες. *Hunni plurimi quotannis a principe acci-*
piunt donativa, quamquam Danubium transgressi, perpetuo
in imperatoris ditionem excurrant, semper foedera, semperque
inimicitias cum Romanis exercentes. Toto sui imperii tempore
id Iustinianus commisit, sed cum senescere coepit, atque de-
sidiæ se dedere, haec una illi ad hostium vim repellendam

fuit machina, ut ait Agathias l. 5. ἀμφὶ τὴν ἰσχάτην τοῦ βλοῦ πορείαν Ἰουστινιανὸς ἀπειρημέναι τοῖς πόνοις ἰδοῦσαι, καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἤρεσκον ξυγκρούειν ἐν σφίσι τοὺς πολεμίους, καὶ δῶροις αὐτοὺς εἴ ποῦ δεήσοι καταθραπέυειν καὶ ταύτη ἀμωσθέντως ἀποκρούεσθαι, ἢ ἐφ' ἑαυτῷ πεποιθέναι, καὶ μέχρι παντὸς διακινδυνεύειν. *Ad ultimum suae vitae cursum Iustinianus a laboribus vitae est abhorruisse, cum potius haberet committere inter se hostes, et muneribus delinitos tantisper repellere quam sibi fidere, et in apertum se inferre discrimen.* Menander, οἷς οὐκ ἐχρῆν τὸ μαγαλόδωρον ἐπεδείκνυτο. *Quibus haud conueniebat munificentissimus erat.* De hoc saepe in reliqua historia Procopius, et nos infra, ad p. 87 lin. 11.

P. 72, 13. *Qui acta praeda insuper incursionis mercedem consequerentur a munificentissimo principe]* Quod aegro non solum animo tulit populus Constantinopolitanus; sed etiam publice in imperatorem iis vocibus invectus est, ut scribit Agathias l. 5. *Οἱ βάρβαροι χρυσίον ἐκομίσαντο χαριστήριον, ὡσπερ ἡμῶν ἐς αὐτοὺς πεπλημμεληκότων. Barbari aurum dono tulerunt, quasi in eos iniurii nos fuerimus.* Qua in re cum excusare Iustinianum Agathias nitatur, eo magis accusat.

P. 73, 8. *Multae provinciae quinta et amplius oppressae sint vastatione]* Plenae sunt illius temporis historiae; nec refert de provinciis dicere, quod una sensit urbs Roma. Hanc anno sexagesimo, quam ab Odoacro capta fuerat, Belisarius primo recuperat. Totilas deinde post secundam Belisarii in Gotthos expeditionem, pulsus Romanis occupat. Insequente anno, Belisarius dirutam, peneque vacuum ingreditur. Rursum tertio post anno, Totilas a Belisario refectam invadit, suoque tenet praesidio. Tandem Narses, fuis Gotthis, profligatoque Totila, adserit imperio Romano. Ex Procopio et Agathia.

P. 73, 7. *Pro pace cum Chosroë stabilienda]* Pecunia Chosroae pro pace numerata fuit δέκα καὶ ἑκατὸν κεντηνάρια. Vide l. 1 de bell. Pers. Iustinianus imperium Romanum Persis tributarium fecit; quanto id cum damno, sensit eius successor Iustinus. Nam arma in Romanos Persae ideo sumpserunt, ut
 P 129 Ioannes Epiphaniensis illorum temporum scriptor l. 1 narrat, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος οὐδαμῆ ἤξιλον χρυσίου λίτρας πεντακοσίας, ἐφ' αἷς πρότερον γεγονάσιν αἱ σπονδαὶ παρέχεν Μήδοις ἐς ἕκαστον ἔτος, καὶ τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν Πέρσαις ὑπόφορον ἔσαι καταστήσασθαι. *Quia Iustinus imperator solvere Persis quotannis recusabat quingentas auri libras, quibus stabilitae sub Iustiniano induciae fuerant. Ne Romana respublica Persis tributaria perpetuo fieret.* Idem de Abaribus Menander in eclogis; quorum legatio barbarorum haec continebat. Χρῆσὼν ὃ βασιλεὺ κληρονομοῦντά σε τῆς πατρώας ἀρχῆς, καὶ τοὺς πατρῴους φίλους οὐκ ἄλλως ἤπερ ὁ πατήρ ὁ σὸς εὖ ποιεῖν, καὶ

ταύτη φαίνεσθαι μᾶλλον διάδοχον εἶναι τετελευτηκότος τῷ μηδὲν ἐναλλάττειν ἂν ἐκείνος ἔπραττε περιῶν, οὕτω γὰρ καὶ ἡμεῖς τῆς αὐτῆς ἀνθεξιόμεθα γνώμης, καὶ οὐχ ἤττον τὸ τῆς εὐεργεσίας ὄνομα μεταθήσομεν, εἰ δὲ καὶ μετ' ἐκείνον εὐεργετήν ἀποκαλέσομεν πρὸς γε καὶ αἰσχυνθησόμεθα τῷ πεπονθέναι καλῶς μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμείβεσθαι τὸν δεδρακότα. Καὶ γὰρ πατέρα τὸν σὸν δώροισι ἡμᾶς φιλοφρονούμενον ἀντεδωρούμεθα τῷ καὶ δυνάμενοι μὴ κατατρέχειν τὴν Ῥωμαϊκὴν, ἀλλὰ πλεον ἐνδείκνυσθαι τι. τοὺς γὰρ ἐκ γειτόνων ὑμῖν βαρβάρους τὴν Θοράκην αἰεὶ περικόποντας ἠφρανίσασμεν ἀθρόον, καὶ οὐδεὶς ὀστισοῦν αὐτῶν περιλέλειπται τὰ Θορακῶν ὄρισματα καταδραμούμενος, δεδίασι γὰρ τῶν Ἀβάρων τὴν δύναμιν φιλιῶς ἔχουσιν πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. πεπεισμεθα δὴ σὸν ὡς ἐν τούτῳ μὲν καινοτομήσεις ἡμᾶς, τῷ πλεον παρέχειν ἡμῖν, ἢ ὁ σὸς ἐίδιδον πατήρ. ἀνθ' ἂν καὶ ἡμεῖς ἤπερ ἐκείνω γενησόμεθά σοι κατὰ τὸ πλεον ὑπεύθυνοι, καὶ μελίσσας ἐποφλήσομέν σοι τὰς χάριτας. πάρεσμεν σὸν ληψόμενοι τὰ κατὰ τὸ εἰωθός. γνῶθι γὰρ ὡς ἄλλως οὐκ ἔστι δυνατόν τὸν καθ' ἡμᾶς ἠγεμόνα σοι τε καὶ τῇ Ῥωμαίων εὐνούσαντων ἔσεσθαι πολιτεία, εἴγε μὴ ἐγγχειροσθελη πρότερον αὐτῷ τὰ ἐφ' οἷς οὐ κινεῖν ὄπλα κατὰ Ῥωμαίων ἔγνω. Huiusce lega- A 5
tionis sententiam in illis Corippi carminibus habes.

Ad tua nos princeps haec splendida moenia misit

Annua perlargi patris solatia vestri

Sumere tempus adest. Sanctus quae praebuit ille,

Vos etiam praebere decet, si foedera pacis

Intemerata tibi, si mavis pacta manere,

Debita quaerenti transmittite munera regi.

P. 73, 9. *In societatem pertractis Alamundaro, et Hunnis*] De Alamundaro, et Hunnis in societatem vocatis, et de bello ob id recrudescente lege l. 2 bell. Pers. ubi quasi ex aliorum sententia hoo idem Iustiniano flagitium improperat. Nam secundum caput conditionum pacis cum Chosroë stabilitae sic habebat. Ὡς ἂν οἱ σύμμαχοι Σαρακηνοὶ ἐκατέρως πολιτείας ἐμμένειεν καὶ οἱ τοῖς βεβαιωθεῖσι, καὶ μήτε τοὺς Περσῶν κατὰ Ῥωμαίων, μήτε τοὺς Ῥωμαίων ὀπλίεσθαι κατὰ Περσῶν. Ut narrat Menander Protector. *Saraceni utriusque rei-publicae socii, haec stabilita capita observent, ut neque Persarum socii contra Romanos, neque Romanorum foederati contra Persas arma sumant.*

P. 73, 16. *Hos omnes priori sententia decedere iussit*] Non damnat Procopius Iustiniani zelum, sed apostoli censura carpit, quod is non secundum scientiam fuerit. Primo, ob exactas ab haereticis poenas non tam religionis causa, quam pecuniae cupiditate. Deinde, quod Samaritas et Gentiles, qui verbi praedicatione ab erroribus erant abstrahendi, ipse legum, V 360 et armorum vi ad pietatem cogere maluerit. Tertio, quod

non tam falsas sectas aboleverit, quam Christianam religionem illorum colluvie polluerit, qui legum terrore, et poenae formidine per simulationem ad ecclesiam transierunt. Denique quod ea severitate Romanam rempublicam flagitiosorum hominum coniurationibus perturbaverit, ac tot populorum sanguine, caedibusque compleverit. Quae omnia prudens quisque imperator nullo reipublicae periculo, ac minimo subiectorum incommodo facile obtinisset. Addit Theophanes, *δουὶς αὐτοῖς προθεσμίων τριῶν μηνῶν πρὸς ἐπιστροφὴν, constitutum his omnibus a Iustiniano fuisse trium mensium tempus ad conversionem.*

P 130 P. 74, 8. *Quibus nemo principum aliquando molestiam intulisset*] Non negat Procopius ab aliis principibus animad-
 P 130 versum olim in Arianos fuisse, quorum exiliis, bonorum publicationibus, atque suppliciis plenae superiorum essent temporum historiae: sed indicat a Iustiniano haeticorum fortunas oppidatim, populatimque, et sub idem tempus confertim fuisse direptas; quod alii principes non nisi privatim, et per occasionem, parciusque fecissent. Caeterum non solum ecclesiastici ultimo supplicio afficiendos putarunt haeticos; Dioscori siquidem Alexandrini in hominem religionis reum ea vox est,
 A 56 *οὐ μόνον τιμωρίας ἀξιός ἐστιν, ἀλλὰ πυρός, non qualicumque dignus poena est, sed igne.* Et contra Eusebium Dorylaei episcopum conclamatum est Ephesi; *ἄρον, καῦσον Εὐσέβιον. οὗτος ζῶν κατῆ. οὗτος εἰς δύο γένηται. ὡς ἐπέρισε, οὕτω μερισθῆ. Tolle, incende Eusebium. Hic vivus ardeat. Hic in duo dissectetur. Sicut divisit, ita dividatur.* Verum etiam Constantinopolitani imperatores, ut Constantinus in Arii librorum lectores, sectatoresque, et Marcianus Augustus in Eutyochianos capitali supplicio animadvertendum censuerunt. Hi vero neque a ridiculis tam perniciosarum pestium improperis abstinerunt. Nam Byzantii in publicis latrinis haeticorum antesignani ex marmore sculpti humi iacuerunt, ut in teterima capita ventris onera plebs egereret: quod hic satis fuerit addidisse ad sexcenta alia, quae docti viri hac super re ex antiquis monumentis collegerunt. *Ἐνθα Ἄρειος τὸν αἰσχιστὸν θάνατον ἀπέλαβεν, ὑπὸ τοῦ Θεοφιλοῦς Θεοδοσίου ἄρειος ἐν μαρμαρῷ ἀναγλύφῳ γετυνῶντι τῇ γῆ ἐτέθη, καὶ σὺν ἐκείνῳ Μακεδόνιος, Σαβέλλιος, καὶ Εὐνόμιος πρὸς αἰσχύνῃν αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρεργόμενοι κόπρον, καὶ οὐρὸν, καὶ ἐμπτύσματα ἐνρίψωσιν αὐτοῖς. Eo in loco ubi Arius abominandam mortem subivit, a piissimo Theodosio sculptus est ex marmore humi haerens, et una cum illo Macedonius, Sabellius, et Eunomius ad improperium, ut praetereuntes sputis, urina, ac stercore eos deturparent.* In πατροῖς CP. Demum si qui principes, ut Procopius ait, Arianis vel aliis sectariis non intulerunt molestiam, ii vero non solum contra ecclesiasticas sauctiones, sed

Imperiales etiam fecerunt; ut idem Iustinianus, qui lege adversus omnes Arianos lata, immunes tamen Exocionitas Arianos pronunciavit. Eos scilicet qui ad sua sacra extra urbem Byzantium parte septemtrionali conveniebant; quem locum *Ἐξω κίονια*, a compluribus extra moenia columnis inibi extantibus dictum fuisse legimus in antiquitatibus CP. Theophanes, ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀπέσπασε πάσας τὰς ἐκκλησίας τῶν αἰρετικῶν, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὰς τοῖς ὀρθοδόξοις, διὰ τῶν Ἐξακιονιτῶν Ἀρειανῶν. *Imperator Iustinianus abstulit omnes haereticorum ecclesias, easque orthodoxis concessit, exceptis iis, quae Arianorum Exacionitarum essent.* Hi nempe nobilissimi Arianorum erant, in quorum collegium adscribi Gotthorum reges Italici consueverant. Quare autor chronici Alexandrini, ad annum Zenonis undecimum, Theodoricum *Exocionitam* vocat; quem locum eruditus interpret Matthaëus Raderus parum intellexit.

P. 74, 15. *A seditionum popularibus passim mactati*] In ecclesia sancti Mocii a Constantino exaedificata, et iam inde ab Arianis occupata, eorum πολλοὶ ἀπεκρίθησαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, *quampulurimi contrucidati sunt tempore Iustiniani magni.* In πατρίοις CP. ita legimus.

P. 75, 1. *Cum iis temere conflagnarunt*] Similia in historiis habentur; Salustius idem plane de Thalensibus scribit. *Hi postquam murum arietibus feriri, resque suas afflictas vident, aurum, argentumque, et alia, quae prima ducuntur, domum regiam comportant; ibi vino et epulis onerati, illaque et domum, et semet igni corrumpunt, et quas victi ab hostibus poenas metuebant, eas ipsi volentes pendere.*

P. 75, 2. *Lex hac lata etiam in Samaritas*] Quid illa lex contineret, paulo ante Procopius dixit. *Hos omnes priore* A 57 *sententia decedere iussit, protervis tum alia minatus, tum et ne liberis aut propinquis bona relinquerent interdicens.* Iustiniani ergo constitutio contra Samaritas non est lex nona eod. de haeret. ut vir doctus Caesar Baronius opinatur. Accedit quod in novella 129 singula numerantur capita constitutionis in Samaritas, quae in lege illa nona minime apparent. Porro tres de Samaritis video Iustiniani constitutiones. Prima de religione illis interdicta, cuius hic Procopius meminit; unde turbae et seditiones in Palaestina manarunt. Secundae singula capita in novella 129 recensentur, quam, ut Cyrillus Scythopolitanus ait, instante sanctissimo viro Saba Palaestino- P 131 *rum legato Iustinianus sancivit, factam ab eis rebellionem, et damna Christiana illata vindicaturus.* Haec summa constitutionis fuit. *παύσθαι τὰς τῶν Σαμαρειτῶν συναγωγὰς, καὶ πάσης τῆς πολιτείας ἀπελευθερῆσαι, καὶ μήτε κληρονομεῖν τοὺς ἰδίους, μήτε κατὰ δωρεῆς δίκαιον αὐτοῖς παρατίμειν.* ἔτι δὲ

ἀνααιρεθῆναι αὐτούς, μάλιστα τοὺς ἀρχηγούς, καὶ ἀτάκτους. *Ut Samaritarum synagogae clauderentur. Ipsi vero a republica gerenda submoventur. Ne ad suos haereditates, vel etiam donationis nomine transmitterent. Ut denique ipsorum primores et seditiosi occiderentur.* Tertia Iustinianus superiorem revocavit Sergii Caesareae praesulis rogatu. Nam novella 45 quae de Iudaeis aequae ac Samaritis est, huc non pertinet.

P. 75, 6. *Christianorum nomine cum suo permutato*] Iustinus iunior novella de Samaritis. *Evaserunt, inquit, in tantam nonnulli eorum vesaniam, ut vel salutari baptismo dignati, denuo ad id mali unde discesserant, redierint, et eadem cum Samaritanis habere in pretio, eodem cum ipsis agitari furore dignoscantur.* Chronicon Alexand. Τινὲς ἐξ αὐτῶν φοβηθέντες προσῆλθον ἐξ ἀνάγκης τῷ Χριστιανισμῷ, καὶ δεχθέντες ἐβαπτίσθησαν, καὶ ἕως τῆς σήμερον ἐπαμφοτερίζουσιν. καὶ ἐπ' αὐστηρίᾳ μὲν ἀρχόντων σχήματι διεψευσμένῳ ὑπόψως καὶ κακούργως ὡς Χριστιανούς ἑαυτούς ἐμφανίζουσιν, ἐπὶ χαυνότητι δὲ ἀρχόντων φιλορημάτων Σαμαρεῖται καὶ μισοχριστιανοί, καὶ ὡς μὴ γνόντες Χριστιανισμὸν οὕτω διαπλάττονται τοὺς ἔρχοντας κείθοντες Σαμαρεῖτιζεν διὰ τῶν χρημάτων. *Quidam ex illis sibi metuentes, urgente necessitate, se ad Christianam religionem contulerunt, qui recepti sacro fonte tincti sunt, hodieque utramque religionem consecretantur in speciem quidem propter severitatem praesidum se subdole et perfide Christianos mentiuntur: nacti vero magistratus avaros, et in religione remissos, Samaritae sunt, pessimeque oderunt Christianos, itaque vivunt, ac si Christum nescirent, ut provinciarum procuratores pecunia corrumpunt, ut Samaritis faveant.* Ex his, ut Cyrillus Scythopolitanus ait, fuit Arsenius homo singularis apud Iustinianum et Theodoram. autoritatis, de quo Procopius infra p. 120.

A 58 P. 75, 10. *Agrestes agmine facto in Caesarem arripiunt arma*] Huiusmodi Samaritarum rebellionis omnes fere posteriores historici meminerunt. Theophanes accidisse ait anno Iustiniani secundo, mense Iunio. Chron. Alexandr. anno quarto Lampadio et Oreste consul. Uter verius, haud facile dixerim. Τούτῳ τῷ ἔτει Σαμαρεῖτῶν στασιασάντων, καὶ ποιησάντων ἑαυτοῖς βασιλεῖα καὶ Καίσαρα, ἐπέμφθη Εἰσηγηαῖος ὁ Πενταδίας Στρατηλάτης, καὶ ἐθανάτωσε πολλούς. *Hoc anno Samaritanis tumultuantibus, sibi que regem et Caesarem creantibus, Irenaeus Pentadiae dux exercitus missus est, qui multos interfecit.* Aliam refert Samaritarum seditionem Theophanes ad annum Iustiniani vigesimum nonum; quem locum ita vertit Anastasius Bibliothecarius. *Vigesimo nono imperii Iustiniani anno seditionem concitavere Iudaei et Samaritae Caesareae Palaestinae, et facti quasi in ordine Prasinovenetorum irruerunt.*

runt in Christianos eiusdem civitatis, et multos interfecerunt, et ecclesias combusserunt. Stephanumque praefectum ipsius urbis in praetorio peremerunt, et substantiam eius surripuerunt. Uxor vero illius ascendens ad urbem, adiit imperatorem, qui iussit Adamantio magistro militum descendere in Palaestinam et occisionem exquirere Stephani, etc. In hac expeditione imperator fuit Adamantius; in priore illa Irenaeum Pentadiae Theophanes memorat, Cyrillus Scythopolitanus Theodorum et Ioannem. Sed huius, utpote eiusdem aetatis scriptoris, integram audire narrationem praestat, quam e scriptis Vaticanis libris decerpsimus. *Οἱ κατὰ Παλαιστίνην Σαμαρείται τὸ ἔθνος ἅπαν κατὰ τῶν Χριστιανῶν στρατεύσαντες πολλὰ ἀθέμιτα διακράξαντες, τὰς μὲν ἐπιπιπτούσας ἐκκλησίας πραιδεύοντες, τοὺς δὲ συμπιπτόντας Χριστιανούς διαφοροῖς κολάσεσιν ἀφαιδῶς ἀποκτείνοντες, καὶ χωρὶα ὀλόκληρα τῷ πυρὶ παραδιδόντες, ἐν τοῖς μάλιστα περὶ Νεάπολιν τόποις, ἔνθα τυραννήσαντες Ἰσταφάν ἐαυτοῖς βασιλεῖα Ἰουλιανόν τινα σύνεθνον αὐτῶν. Τότε δὴ τὸν μὲν ἐπίσκοπον Νεαπόλεως Σαμμωνᾶ κατέσφαξαν, τινὰς δὲ συλλαβόμενοι πρεσβυτέρους, καὶ τούτους κατακόψαντες ἀπετηγά- V 361 νισαν μετὰ λειψάνων ἁγίων μαρτύρων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα δεινὰ πεποιήκασιν, ὥστε τὰς βασιλικὰς καλουμένας ὁδοὺς ἀδιαβάτους τοῖς Χριστιανοῖς γενέσθαι. Τούτων οὖν ἀπάντων εἰς ἀκοὰς εἰσελθόντων τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐκελεύθησαν Θεόδωρος καὶ Ἰωάννης οἱ ἐνδοξότατοι στρατὸν συνα- P 132 γεῖραι, καὶ τῶν Σαμαρειτῶν καταστρατεῦσαι, καὶ συμβολῆς γενομένης ἀνῆρέθη Ἰουλιανὸς καὶ πλῆθος πολὺ Σαμαρειτῶν.*

P. 75, 10. *Designatoque sibi imperatore Iuliano* Sicuti multarum gentium a se profligatarum nomina sibi Iustinianus ascivit, ita et eius tyranni, ut habes in edicto septimo, *imper. Caes. Flav. Iustinianus, Aleman. Gotth. Franc. Germ. Ant. Alan. Vand. Affr. Pius, felix, inclytus, victor, triumphator, semper Augustus, Iulianus.* Parum hoc animadvertit Henricus Agylaeus, vel quisquis alius ad illam inscriptionem notavit: *Quod Iulianus his adiicitur, vitiosum iudicio.* Num (quod modo succurrit) ibi Iustinianus rescribit Iuliano praefecto praetorio? de quo nos infra ad p. 92. Octavius a Rosberg profert huius Iuliani antiquum nomisma; sed allucinetur; nam Iuliani Apostatae id esse cum reliqua omnia declarant, tum aversa nomismatis facies gentilium simulacris insignita, A 59 et votum *Cybalae Turritae ac Palladi* nuncupatum.

P. 75, 17. *Exactione nullo humanitatis modo imperata*] Non dissimulo Cyrilli Scythopolitani, qui haec pene vidit, narrationem plane contrariam. Is refert primae Palaestinae, ubi potissimum Samaritarum incursio desaevierat, *δώδεκα κεντηναρίων συγχώρησιν ἐποιήσαντο δημοσίων, duodecim centenariorum ex publicis vectigalibus remissionem factam fuisse*: Scythopoli

vero quae hostium damna minus senserat, ἐνὸς μόνου κεντηναρίου συγχώρησιν δοθῆναι συνείδον οἱ ἐπίσκοποι, unius tantum centenarii remissionem dandam episcopus decrevisse. Episcopus ait decrevisse, nempe Antonium Ascalonitam, et Zachariam Pellensem, quos pensitandis clericorum et ecclesiarum damnis Iustinianus praefecerat, ut idem Cyrillus narrat. Nam Sabas vir sanctus eam remissionem non pro clero tantum, sed etiam pro populis Palaestinae fidelibus fortasse petierat: Iustinianus instante tali tantoque viro ecclesiis negare veritus est; reliquis populis concedere noluit. Hoc est de quo Procopius conqueritur. Imo ea ipsa tredecim centenariorum remissio, si cum cleri, ecclesiarum, et monasteriorum Palaestinae multitudine comparatur, post tantam cladem minima et pene ridicula videbitur. De vectigali ab ecclesiasticis etiam persoluto dicam infra, ad p. 102 lin. 31.

P. 76, 1. *In gentiles saevitiam convertit*] Anno imperii suo tertio, indictione octava, ut scribit Theophanes, ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς διωγμὸν μέγαν κατὰ Ἑλλήνων, καὶ πάσης αἰρέσεως, καὶ τὰς τούτων οὐσίας ἐδήμευσεν ἀπάσας. *Fecit Iustinianus imperator persecutionem magnam adversus gentiles, et omnes haereticos, illorumque substantias publicavit.* Mirum sane est primarios imperatoriae aulae principes, hac lata lege, gentilitiae superstitionis reos actos fuisse. Inter hos, ut refert Hesychius, Procopius, Theophanes, et Suidas, fuerunt *Tribonianus quaestor, Thomas magister officiorum, Ioannes praefectus praetorio, et Phocas patricius magister militum* conficiendo codici a Iustiniano praefecti. His addit Theophanes *Asclepiodotum praefectum praetorio, Macedonium referendarium, et Pegasium Heliopolitanum patricium.* Falso Aimoinus numerat *Belisarium*: lege quae supra narrat Procopius de Theodosio e sacro lavacro suscepto ab Antonina et Belisario.

P. 76, 3. *Inter libamina, et sacrificia, atque impias religiones deprehensi sunt*] Hac infamia notatur Severus, quem unice amavit ac fovit Theodora imperatrix. In ep. monachorum ad Menam.

P. 76, 4. *Quae vero in Christianos ipsos commisit, infra dicturi sumus*] Saevit etiam in Christianos; quod licet hic, et rursus infra p. 115 polliceatur, nescio tamen an obli-vione promissum non fecerit. Hoc autem loco (quantum assequi conjectura possumus) dicturus erat Procopius de Christianorum caedibus, aliisque suppliciis ob tria capita, et alias eo tempore controversas de dogmatibus quaestiones. Id ipse
 A 60 Procopius innuit lib. hist. 8. οἱ γὰρ ἄλλοι ἐν Ἰλλυριοῖς ἀμφὶ
 πόλιν Οὐλπιάναν βασιλέως ἐπαγγείλαντος διατριβὴν ἔσχον στά-
 P 133 σεως ἐνταῦθα πρὸς τῶν οἰκητόρων γεγενημένης, ὧν περὶ ἕνεκα

ἐν σφίσιν αὐτοῖς οἱ Χριστιανοὶ διαμάχονται, ἥπερ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ τούτων γεγράφεται. *Nam alii Ulpianae in Illyrico Caesaris iussu substiterunt; nempe excitata inibi a civibus seditione ob eas quaestiones, quibus inter se Christiani dissident; de quibus opportuno loco dicturus sum.* Scilicet iam tum librum Ἀνεκδότων moliebatur. Vide has notas infra ad p. 115.

P. 76, 5. *Post haec turpes puerorum amores lege vetuit]* Duae hac de re constitutiones extant. 77 et 141 quarum altera cum per aliam occasionem scripta videatur, altera vero data sit anno decimo octavo post consulatum Basilii, haud dubito, quin prima interciderit, quæ sub initium imperii factam hic Procopius subindicat, ac Theophanes editam anno secundo aperte dicit, et occasionem ferendae legis ita narrat. *Τούτῳ τῷ ἔτει Ἡσαΐας ἐπίσκοπος Ῥόδου, καὶ Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Διοσπόλεως τῆς Θράκης καθηρέθησαν ὡς παιδερασταὶ εὐρεθέντες, καὶ ἐτιμωρήθησαν δεινῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως καυλοτομηθέντες καὶ πομπεύσαντες τοῦ κήρυκος βοῶντος. Ἐπίσκοποι ὄντες τὸ τίμιον σῆμα μὴ ἐνυβρίζοιτε. καὶ ἐξέθετο ὁ βασιλεὺς νόμους σφοδροὺς κατὰ τῶν ἀσελγαινόντων, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐτιμωρήθησαν.* Hoc anno *Esaias episcopus Rhodi, et Alexander episcopus Diospoleos in Thracia exautorati sunt, utpote masculorum corruptores deprehensi, et ab imperatore severe puniti sunt, nam exsectis veretris per urbem ducti, praecone proclamante; quicumque estis episcopi reverendam dignitatem ne dehonestetis. Quare Augustus in libidinosos severas leges edidit, multique supplicio affecti sunt.* Severas nominat leges quas hic Procopius refert, ac detestatur, quibusque nescio an religiosissimus imperator Constantinus magnus bonum factum adscripsisset; praesertim cum in episcopos tam indecore observarentur. Nam ille (ut Theodoretus narrat l. 1 c. 11) *paludamento se obiecturum* affirmabat *eum episcopum, quem alienae usori stuprum inferentem forte vidisset, ne facinorosi aspectus, eos qui id ipsum cernerent, ulla ex parte laederet.*

P. 76, 7. *Nulla prorsus decore in eos facta animadversione]* Scilicet, ut statim subdit, pudendis truncati, publice ludibrio erant, sicuti modo ex Theophane diximus. Addit Ioannes Siculus et Anonymus in chronico, *τοῖς δὲ καλάμους ὀξεῖς εἰς τοὺς πόρους τῶν αἰδολῶν διεπέρασε. Aliis vero acutos calamos in meatus genitalium ingressit.* Quod nescio quis detestatus, id cur faceret, ab Iustiniano quaesivit, *εἰ δὲ ἱεροσυλήκασιν, οὐκ ἂν τὴν χεῖρα τούτων ἀπέτεμον; an non, inquit ille, si sacrilegium commisissent, manus illis amputandae fuissent?* Zonaras.

P. 77, 7. *Senatores vero ut ab iisdem emungi fortunis potuerint, iam dico]* Licet de supplicatis senatorum bonis in

hac tota historia sparsim complura disserat Procopius; hoc tamen loco quasi proprio ex praecipuis senatoribus nonnullos nominat. Inter alios fuit Iuliana nobilissima, eademque piissima femina; a qua tamen singulari prudentia, atque religionis documento delusus est Iustinianus. Longior narratio est, tu eam lege apud Gregorium Turonensem de gloria martyrum c. 133.

P. 78, 1. *Possessionem quasi haeredes adeunt, productis tabulis, quas ab eo minime confectas fama erat*] Hoc etiam supra p. 36 et p. 87. Horum scelerum minister fuit Anatholius domus imperatoriae curator, ἄδικος ἐς τὰ μάλιστα γεγονός καὶ πολλοὺς ὄσους τῶν οἰκείων ἀφρημένος γραπτὰς σανίδας, καὶ ῥάκη ὑποπόφυρα τοῖς τῶν εὐδαιμόνων οἰκοῖς θαμὰ ἐκβάλλει τὴν ἐς βασιλέα εὐνοίαν προῖσχόμενος, καὶ ταύτη ἅπαντα ἐσφετερίζετο βιαζόμενος μὲν ἀναίδην, καὶ ἀναδηγνὺς τὰ βουλευμάτα τῶν ἀποικομένων, χαίρειν δὲ λέγων πολλὰ τοῖς νόμοις, οἳ δὴ τοὺς παῖδας κληρονομεῖν ἐθέλουσι τῆς τῶν φυσάντων περιουσίας: homo iniustissimus, qui quam multorum bona exprolavit, et titulorum tabellas, vel purpuras segmenta divitum domibus saepe affixit, praelataque illorum in Caesarem benevolentia sic omnia furatus est, impudenter violatis, atque abolitit defunctorum voluntatibus, necnon legibus pessumdati, quae liberos paternae substantiae hereditatem adire volunt.

P 134 Agathias l. 5. Vide has notas ad p. 127. Ut in aere Caesaris ea fuisse bona intelligerentur, scripti illi tituli, vel appensa purpura declararunt. Hoc non est assecutus Christophorus Persona interpres; ad quod illustrandum facit locus ille novellae 28 ubi Iustinianus ait nemini licere titulos affigere praediis vel domibus alienis. μόνον γὰρ ἴδιον τοῦτο τοῦ τε δημοσίου, τῶν τε βασιλικῶν οἰκῶν, τῶν τε ἡμετέρων, τῶν τε τῆς εὐσεβεστάτης Ἀγούστης, id enim proprium esse fisci, domorum imperialium, nostrarum, et piissimae Augustae. Ibiq. vocat titulos σανίδας, ut hoc loco Agathias. Iurisconsultus Graecus sic explicat. Μηδεὶς τίτλους ἰδικοὺς τοῖς ἀγροῖς αὐτοῦ ἐπιθήσοι ἢ τοῖς τοῦ Πέτρου. οἷον ἵνα τυχὸν θῆσοι ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἀγροῦ πινακίδιον, ἢ σκουτάριον, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο, καὶ γράφοι ἐν ἐκείνῳ ὅτι ὁ παρῶν ἀγρὸς τοῦ Σεβαστοκράτορος ἐστίν, ἢ τοῦ μεγάλου Δομεστίκου, ἢ κρεμάσοι βῆλον βασιλικόν, ὥστε νομίζεσθαι αὐτὸν εἶναι βασιλικόν. Vide has notas ad p. 128.

V 362 P. 78, 2. *Tatiani, Demosthenis, Hilarae*] Tatianus vir ditissimus, magister officiorum, ad quem Iustinus et Iustinianus rescribunt. l. 5 cod. de mag. offic. Demosthenes sub Iustino egit praefectum praetorio, atque iterum sub Iustiniano, ut dicimus infra ad p. 92. De Hilara in antiquis monumentis nihil occurrit.

P. 78, 6. *Ioannis Basilii filii*] Tanta fuerunt horum

divitiae, ut passim ab imperatoribus darentur obsides, et a barbaris perlibenter acciperentur. Basilius pater ab Anastasio Persis datus est, et anno eius imperii quinto decimo redemptus. Theophanes. Ioannes vero filius datus iisdem est a Belisario. Procopius l. 2 bell. Pers.

P. 78, 11. *Preteritum id Daras convectum*] De huius civitatis nomine nescio quid somnariet Aimoinus l. 2 de gest. Franc. nam *Persarum regi captas Romanorum urbes restituere* A 62 *neganti, Iustinianus, inquit, respondit, Daras. Pro cuius novitate sermonis civitas eo loci constituta est, cui Daras nomen est.* Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς ἐπέλασε τὸ Δαρὰς χωρίον τῆς Μεσοποταμίας μέγα καὶ ὄχυρόν μέσον τῶν ὄρων κείμενον Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν, καὶ ἐποίησεν ἐκκλησίας, καὶ ἀποθήκας σίτου, καὶ κιστέρνας ὑδάτων καὶ ἐμβόλους, ὀνομάσας αὐτὴν Ἀναστασιούπολιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ δίκαια πόλεις. *Anastasius imperator Daras Mesopotamiae Pagum magnum et munitum ad fines Persarum, et Romanorum situm moeniis cinxit, ornavitque ecclesiis, horreis, cisternis, ac propugnaculis, et Anastasiopolim vocatum, donavit iure civitatis.* Idem habet Procopius l. 1 bell. Pers. et Evagrius l. 3 c. 37 additque locum illum *Daras* ob id appellatum, quod Darius ibidem ab Alexandro rege Macedonum penitus devictus fuerit. Chron. Alexandr. Doras, quia δόρατι, hasta Darius ab Alexandro confossus interierit.

P. 78, 16. *Sed plane difficile memoratu est, quot hominum sese ultroneos haeredes instituerint*] Etiam Evagrius l. 4 carptim breviterque tam uberem historiae partem perstringere maluit. Sed l. 5 c. 3 libere prodidit Aetherium patricium, qui Iustiniano tot scelerum ac furtorum minister fuit. Αἰθέριος διὰ πάσης ἰῶν συνοφαντίας τὰς τε τῶν ζώντων, καὶ τελευτῶντων οὐσίας ληξίόμενος ὀνόματι τῆς βασιλικῆς οἰκίας, ἧς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ προειστήκει. *Aetherius nullum calumniae genus praeteriens, tum vivos, tum mortuos nomine aulae imperatoriae, cui, regnante Iustiniano, praefuit, fortunis spoliavit.*

P. 79, 1. *Antequam seditio existeret victoriorum*] In Graeco est, ἡ τοῦ ΝΙΚΑ στάσις, *seditio VINCE.* Evagr. l. 4 c. 13. ἡ προσηγορίαν τὸ σύνθημα τῶν δῆμων δέδωκε. τὸ Νικα γὰρ ἐπικληθῆναι ποιοῦσι τοῦτο τῶν δῆμων ἀλλήλους συναφθέντων σύνθημα δόντες τῆς ἐς ἀλλήλους γνώσεως. *Quas nomen ex tessera populi accepit: quippe Nica, id est, Vince, fuit propterea appellata, quod populus inter se congressus, hanc tesseram Nica sibi praescripsit, quo alter ab altero internosceretur.* Procop. l. 1 bell. Pers.

P. 79, 1. *Seditio Victoriorum*] Quam Procopius fuse prosequitur l. 1 bell. Pers. affirmatque in ea caesa fuisse Constantinopoli triginta hominum millia. Quam parva vero iurgii

scintilla tantum incendium excitarit, Theophanes minutissime narrat ex antiquis et publicis urbis Constantinopolitanae monumentis: in quibus cum veluti in tabula videre sit eius imperii statum, Iustiniani mores, circi, et theatri licentiam, alia demum, quae ad hanc illustrandam historiam vehementer faciunt, eaque inedita sint, hic ex manuscriptis Vat. codd. danda curavimus cum nostra interpretatione.

Γέγονεν ἡ ἀνταρσία τοῦ Νίκα τρόπῳ τοιούτῳ. ἀνελθόντα
 A 63 τὰ μέρη ἐν τῷ Ἰπτικῷ ἔκραξαν οἱ τῶν Πρασίνων, ἄκτα διὰ
 Καλοπόδιον τὸν Κουβικουλάριον, καὶ Σπαθάριον. ΠΡΑΣ. ἔτη
 πολλὰ Ἰουστινιανὲ Ἀύγουστε, Τυ νίνας. ἀδικοῦμαι, μόνε ἀγαθὲ,
 οὐ βαστάζω. οἶδεν ὁ θεός. φοβοῦμαι ὀνομάσαι, μὴ πλεον εὐ-
 τυχήσῃ, καὶ μέλλω κινδυνεύειν, ΜΑΝΔΑΤΩΡ. τίς ἐστιν; οὐκ
 οἶδα. ΠΡΑΣ. ὁ πλεονεκτῶν με τρισάγουστε εἰς τὰ τζαγγάρια
 εὕρισκεται. ΜΑΝΔ. οὐδεὶς ὑμᾶς ἀδικεῖ. ΠΡΑΣ. εἰς καὶ μό-
 νος ἀδικεῖ με, θεοτόκε, μὴ ἀνακεφαλῆσοι. ΜΑΝΔ. τίς ἐστιν
 ἐκεῖνος; οὐκ οἶδαμεν. ΠΡΑΣ. σὺ καὶ μόνος οἶδας, τρισάγου-
 στε, τίς πλεονεκτεῖ με σήμερον. ΜΑΝΔ. εἴτις ἄν ἐστιν, οὐκ
 οἶδαμεν. ΠΡΑΣ. Καλοπόδιος ὁ Σπαθάριος ἀδικεῖ με, δέσποτα
 πάντων. ΜΑΝΔ. οὐκ ἔχει πρᾶγμα Καλοπόδιος. ΠΡΑΣ. εἴ
 τίς ποτέ ἐστιν τὸν μόρον ποιήσοι τοῦ Ἰούδα. ὁ θεὸς ἀνταπο-
 δώσοι αὐτῷ ἀδικοῦντι με, διὰ τάχους. ΜΑΝΔ. ὑμεῖς οὐκ
 ἀνέρχεσθε εἰς τὸ θεωρῆσαι, εἰ μὴ εἰς τὸ ὑβρίσαι τοὺς ἄρχοντας.
 ΠΡΑΣ. εἴ τις δῆποτε ἀδικεῖ με, τὸν μόρον ποιήσοι τοῦ Ἰούδα.
 ΜΑΝΔ. ἡσυχάσατε Ἰουδαῖοι, Μανιχαῖοι, καὶ Σαμαρεῖται. ΠΡΑΣ.

Rebellio, quae dicta est Vince, ita contigit. Utraque factio in circum convenerat: magnisque clamoribus rogabant Prasini, ut in Calopodium Cubicularium, et Spatharium ageretur ex lege. PRASINI. Multos annos tu vivas Iustiniane Auguste. Iniusta patior, optime Caesar, nec sum ferendo; testis mihi deus: sed nominare non audeo, ne et illi meliorem fortunam, et mihi ob id periculum pariam. MAND. Quis ille est? nam ignoro. PRAS. Qui me iniuriis afficit, in Sutorum regione habitat, Auguste maxime. MAND. Nemo vos afficit iniuria. PRAS. Unus ac solus est, qui mecum agit iniuste. Sic ille nunquam attollat caput, o deipara. MAND. Quis vero ille est? plane non novimus. PRAS. Imo tu solus nosti Auguste maxime, a quo ego his diebus premor iniuste. MAND. Quis tandem sit ille nescimus. PRAS. Calopodius Spatharius, supreme domine, ille iniurius in me est. MAND. Atqui laedit Calopodius neminem. PRAS. Quisquis ille est, sic ut Iudas dispereat. Homini in me iniurioso vicem deus reddat quantocyus. MAND. Huc non spectaturi vos acceditis, sed conviciis principes insectaturi. PRAS. Quisquis, inquam, iniuria me vexat, sicut Iudas dispereat. MAND. Quiescite Iudaei, Manichaei, Samaritae. PRAS. Iudaeos,

Ἰουδαίους, καὶ Σαμαρείτας ἀποκαλεῖς; ἢ Θεοτόκος μετὰ ὕλων.
 ΜΑΝΔ. Ἔως πότε ἑαυτοὺς καταρᾶσθε; ΠΡΑΣ. εἴ τις οὐ λέ-
 γει, ὅτι ὀρθῶς πιστεύοι ὁ Δεσπότης, ἀνάθεμα αὐτῷ, ὡς τῷ
 Ἰούδα. ΜΑΝΔ. ἐγὼ ὑμῖν λέγω εἰς ἕνα βαπτίζεσθαι. ΠΡΑΣ.
 ἀνεβόησαν ἐπάνω ἀλλήλων, καὶ ἔκραζον, ὡς ἐκέλευσεν Ἄντλας,
 εἰς ἕνα βαπτίζομαι. ΜΑΝΔ. ὄντως εἰ μὴ ἡσυχάσητε, ἀποκε-
 φαλίξω ὑμᾶς. ΠΡΑΣ. ἕκαστος σπεύδει ἀρχὴν κρατῆσαι, ἵνα
 σωθῆ. καὶ εἶτι ἂν εἴπωμεν θλιβόμενοι, μὴ ἀγανακτήσῃ τὸ
 κράτος σου. τὸ γὰρ θεῖον πάντων ἀνέχεται. λόγον ἔχοντες,
 αὐτοκράτορ, ὀνομάζομεν ἄρτι πάντα. ποῦ ἐστὶν οὐκ οἶδαμεν,
 οὐδὲ τὸ καλατίον, τρισαύγουστε, οὐδὲ πολιτείας κατάστασις.
 μίαν εἰς τὴν πόλιν προέρχομαι, ὅταν εἰς Βουρδώνην καθέξωμαι.
 εἴθε μὴδὲ τότε τρισαύγουστε. ΜΑΝΔ. ἕκαστος ἐλεύθερος ὅπου
 ἐθέλει, ἀκινδύνως δημοσιεύει. ΠΡΑΣ. καὶ θαρσύνω ἐλευθερίας,
 καὶ ἐμφανίσαι οὐ συγχωροῦμαι. καὶ ἐάν ἐστιν ἐλεύθερος, ἔχει
 δὲ Πρασίνων ὑπόληψιν, πάντως εἰς φανερόν κολάζεται. ΜΑΝΔ.
 ἐτοιμοθάνατοι, οὐδὲ τῶν ψυχῶν ὑμῶν φείδεσθε. ΠΡΑΣ. ἐπαρ-
 θεῖται τὸ χροῶμα τοῦτο. καὶ ἡ δίκη οὐ χρηματίζει. ἄνες τὸ
 φρονεῦσθαι. καὶ ἄφες κολαζόμεθα. Ἴδε, πηγὴ βροῦσσα, καὶ
 ὄσους θέλει κολάζει. ἀληθῶς δύο ταῦτα οὐ φέρει ἀνθρωπίνῃ

V 363

P 136

et Samaritas nos appellas? Et nobis propitia deipara est.
 ΜΑΝΔ. Quousque in vestra capita effundetis maledicta? PRAS.
 Quisquis non recte credere Augustum dicat, ut Iudae, sic illi
 anathema sit. ΜΑΝΔ. Si me auditis, in unum omnes baptiza-
 minor. PRAS. Tumultuose exclamarunt; sic ut Antlas inussit,
 in unum baptizor. ΜΑΝΔ. Omnino, nisi quieveritis, capite pu-
 niemini. PRAS. Quisque ambit imperium, ut securus vivat.
 At nos qui in aerumnis versamur, quidquid loquimur, aequi
 bonique consulat imperium tuum: nam et divinum numen sic
 omnes suffert. Quaestionem, imperator, habemus, ideoque
 omnia hic loquimur. Quandoquidem Auguste maxime, neque
 curiae, neque reipublicae dignitatem ullam superesse videmus;
 tum solum prodego in urbem, cum Burdoni insideo, utinam
 Auguste maxime, ne tum quidem. ΜΑΝΔ. Quisquis liber, quo-
 cumque libitum illi est, secure prodire potest. PRAS. Mea sane
 libertate fido, nec tamen mihi in publicum venire permittitur.
 Quisquis liber cui Prasiniae factionis iniecta suspicio sit, statim
 luce palam punitur. ΜΑΝΔ. Destinata cruci capita, itane ve-
 stras animas devovetis? PRAS. Scilicet de medio tollamur nos
 hoc insigniti colore. Interim nullus sit iustitiae locus. Tu a
 caedibus abstine; ac tum malefactorum nos poenas luamus.
 Ut illae ex fonte saliant aquae, ita fluat illorum cruor, quos
 ad supplicium expetieris. Verum duo illa (iniustitiam et cru-
 delitatem) humanum ingenium plane abhorret. Utinam in lu-

φύσις. εἶθε Σαββάτιος μὴ ἐγενήθη, ἵνα μὴ ἔσχηεν υἷον φονέα. εἰκοστὸς ἔκτος φόνος ἐστὶν ὁ γενόμενος εἰς τὸ ζεύγμα. τῇ πρωίας ἐθεώρει, καὶ τῇ δῆλῃ ἐσφάγη, ἃ δέσποτα πάντων. **BENET.** τοὺς φονεῖς ὅλου τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνοι ἔχετε. **ΠΡΑΣ.** πότε οὐ σφάζεις, καὶ ἀποδημεῖς; **BENET.** σὺ δὲ σφάζεις, καὶ διακενῆς. τοὺς φονεῖς γὰρ τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνοι ἔχετε.

A 65 ΠΡΑΣ. δέσποτα Ἰουστινιανὲ αὐτοὶ παρακαλοῦσι, καὶ οὐδεὶς αὐτοὺς φωνεῖ. Νοῆσει ὁ μὴ θέλων. τὸν ξυλοκώλην τὸν εἰς τὸ ζεύγμα τίς ἐφόνευσεν, αὐτοκράτορ; **ΜΑΝΔ.** ὑμεῖς αὐτὸν ἐφονεύσατε. **ΠΡΑΣ.** τὸν υἷον τοῦ Ἐπαγάθου τίς ἐφόνευσεν, αὐτοκράτορ; **ΜΑΝΔ.** καὶ αὐτὸν ὑμεῖς ἐφονεύσατε, καὶ τοὺς Βενέτους πλέκετε. **ΠΡΑΣ.** ἄρτι Κύριε ἐλέησον. τυραννεῖται ἡ ἀλήθεια. ἤθελον ἀντιβάλλαι τοῖς λέγουσιν, ἐκ θεοῦ διοικεῖσθαι τὰ πράγματα. πόθεν αὕτη ἡ δυστυχία; **ΜΑΝΔ.** ὁ θεὸς κακῶν ἀπειραστος. **ΠΡΑΣ.** θεὸς κακῶν ἀπειραστος. καὶ τίς ἐστὶν ὁ ἀδικῶν με; εἰ φιλόσοφος ἐστίν, ἢ ἐρημητὴς τὴν διαίτησιν εἰπάτω τῶν ἐκατέρων. **ΜΑΝΔ.** βλάσφημοι, καὶ θεοχόλωτοι, ἕως πότε οὐχ ἠσυχάζετε; **ΠΡΑΣ.** ἂν θεραπεύεται τὸ κράτος σου, στέγω, καὶ μὴ θέλων τρισάγουστε. ὄλα, ὄλα οἶδα, ἀλλὰ σιωπῶ. σῶζου δίκη, οὐκέτι χρηματίζεις. μεταβαίνω, καὶ τότε λουδαῖζω. μᾶλλον δὲ ἐλληνίσαι συμφέρει, καὶ μὴ βενετίσαι, ὁ

cem Sabbatius non venisset, certe filium te non habuisset sanguinariū. Sexta et vigesima nunc caedes ad Zeugma patrata est. Mane ille in theatro spectabat; sub vesperum, supreme domine, caesus fuit. **ΒΕΝΕΤΙ.** Apud vos duntaxat convenientium in stadio sunt homicidae. **ΠΡΑΣ.** Tu vero sine sanguine, quando hinc accessisti? **ΒΕΝ.** Tu vero nulla etiam de causa in caedes prorumpis. Nam apud vos inquam, duntaxat convenientium in stadio sunt homicidae. **ΠΡΑΣ.** Domine Iustiniane, isti alios irritant, et a nemine trucidantur. Hoc, et qui nolit, intelligit, puto. Fabrum lignarium ad Zeugma quis interfecit, o imperator? **ΜΑΝΔ.** Vos illum occidistis. **ΠΡΑΣ.** Filium Epagathi quis interemit, o imperator? **ΜΑΝΔ.** Et illum vos; in causam vero Venetos trahitis. **ΠΡΑΣ.** Hem modo, propitius sis deus, ut veritas conculcatur. Pene nunc velim cum iis disserere, qui divino nutu res humanas gubernari contendunt. Unde haec infortunia? **ΜΑΝΔ.** Deus intentator malorum est. **ΠΡΑΣ.** Ita sane, deus malorum est intentator. At quis iniuste me opprimit? Age quisquis es philosophus, vel eremita: cedo utriusque distinctionem. **ΜΑΝΔ.** Blasphemi, impii, quando demum quiescitis? **ΠΡΑΣ.** Dum tibi Auguste maxime ita cordi est, vel invitus quiesco. Omnia, singula novi, et obmutesco. Iustitia vale. Nullus iam tibi locus reliquus est. Discedam hinc, ut nomina Iudaeis dem. Omnino praestat et gentillum ritibus initiari, obtestor deum, quam cum Venetis convenire.

θεὸς οἶδε. *BENET.* τὸ μισῶ, οὐ θέλω βλέπειν, καὶ ὁ φθόνος παρενοχλεῖ μοι. *ΠΡΑΣ.* ἀνασπαράσσω τὰ ὄστέα τῶν θεωρουμένων. καὶ κατῆλθον οὗτοι, καὶ ἔλασαν τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς Βενέτους θεωροῦντας ἐν τῷ ἑκποδρόμῳ.

VENET. Tantum scelus non videam. Vestri tamen odium me ut id velim stimulat. *PRAS.* Effodiantur illorum post mortem ossa, qui hoc in spectaculo subsederint. Sic Prasini abierunt, Caesare ac Venetis in circo relictis.

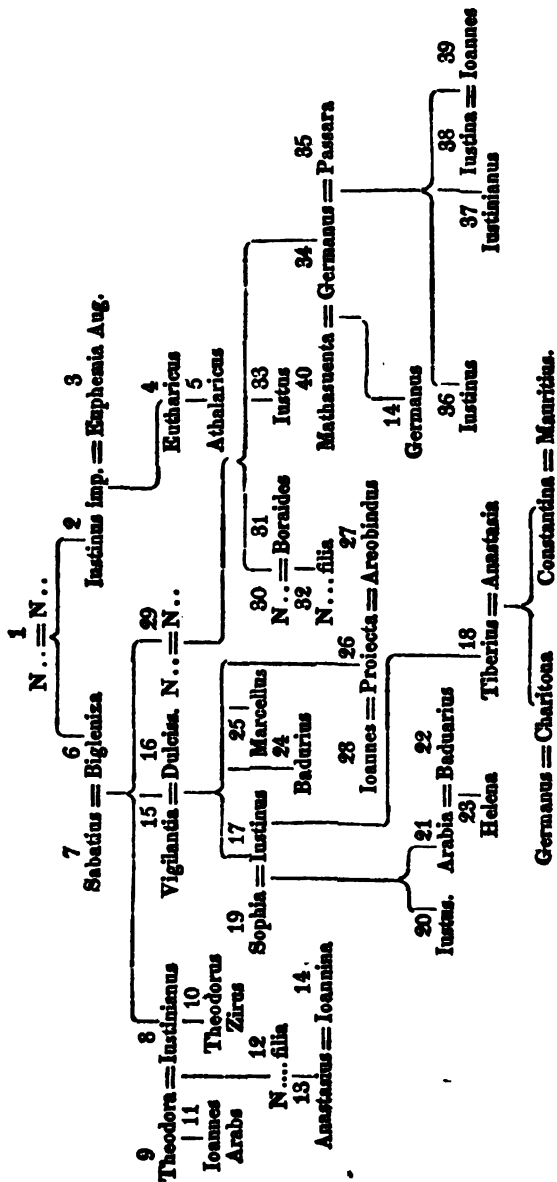
P. 79, 8. *Mihi, et mei ordinis plerisque]* Nempe primariis viris illustribus et ordinis senatorii; nam et urbanam praefecturam gessit Procopius, ut in praefatione dixi. Medicum fuisse somniant Blondus et Sabellicus.

P. 79, 9. *Perniciosi daemones, et funestae hominum pestes]* Hanc fuisse consuetam hominum sui ordinis, hoc est, senatorum vocem, affirmat Procopius. Nam ex quodam usu, et communi consuetudine, qui rempublicam atrocius vexarint principes, id ipsum olim etiam audierunt. Infra p. 84 explicatius. *Alii genio huius hominis comiti adscriberent, pars dictitaret* A 66 *iratum mortalibus numen, Romanorumque exosum imperium perniciosius furis potestatem fecisse tantorum malorum.* Et Ioannes Cappadox praefectus praetorio omnium sceleratorum P 137 postremus, id ipsum a senatu, populoque Constantinopolitano audivit, ut idem Procopius indicat lib. 1 bell. Pers. extremo. Synesius epist. 57. *Ἀνδρόνικος δαίμων ἀρήγιος ἄπληστος συμφορῶν. Andronicus Martius daemon calamitatum insatiabilis.* Et rursus, *δαίμοσιν ἑαυτὸν ἄρας προσένευε. Daemonum se numero aggregavit.* Et epist. 78. *Οὓς ἂν καὶ ὄστις ἀμώτατος δαιμόνων ἠλέησεν, ἐξηγήσθων τοῦ λόγου Θεός τε καὶ Ἀνδρόνικος. Quorum vel crudelissimus quisque daemonum misertus esset, excipio Thoantem, et Andronicum, qui soli daemonum implacabiles.* Denique eius gentis, ex qua fuit Procopius, nempe Syrorum Palaestinarumque, id proprium est, homines notae improbitatis daemoniis comparare. Sicarii 3. Reg. c. 21. Magnus act. 13. *fili diaboli* vocantur. Imo Christus dominus si quid non ad gratiam loquitur, statim Iudaeis, apud Ioannem, *Daemoniacus* est, et appellatur. Christus de Iuda parricida. *Et unus ex vobis diabolus est.* Ioannis 6. De Theodora ita Theophilus in vita Iustiniani. *Duxit Iustinianus Theodoram egregiam puellam, licet reclamante matre Bigleniza, quippe quae indolem puellae alioqui scitissimae et eruditissimae, sed levioris et arrogantioris ingenii aliquando obfuturam fortunae et pietati filii pertimesceret, praesertim quia vetula quaedam divinationibus addicta Theodoram futuram Daemonodoram Romano imperio, inflexuramque rectitudinem Iustiniani ex sortium augurio consulenti Biglenizae praedixerat.*

P. 80, 7. *Sabbatii coniugis*] Hic fuit Iustiniani imperatoris pater. Arnoldus Uvion gradu Auiciano vigesimo alium ita comminiscitur: *Anicius Germanus Probus, Anicii Iustiniani Probi filius. V. C. nulla alia re clarus memoratur, nisi quod ex . . . . . Anicia sorore Anicii Iustini imperatoris, quae ei uxor fuit, filios tulerit Vitalianum, Germanum, et Iustinianum imperatorem, et filiam Biglentiam. Nomen eius in historiis quidem non reperitur; addidimus tamen illud nos, tum filii Germani coniectura, tum etiam quod omnino arbitremur illum Germanum esse, ad quem extat Hormisdæ papæ epistola 54 tom. 1. Ep. decret. in qua illustrissimus vocatur, hortaturque ad defensionem tam ecclesiae quam aliquot etiam episcoporum. Si quis tamen aliter repererit, contentioni cedo. Ita sane. Nam et Iustinianus, eiusque parens, et avunculus ex albo Auiciorum delendi. Germanus fratruelis Iustiniani dicendus, ut supra ad p. 23 probavimus. Hormisdæ epistola Germano viro consulari reddenda. De Vitaliano sentiendum, ut ad p. 30 diximus. Iustiniani pater non Germanus, sed Sabbatius appellandus. De Biglentia rectius quam Panvinius, qui Iustiniani filiam esse credit: ἀδελφὴν, sororem vocat Procopius l. 2 bell. Vand. licet Graecorum more *Biglentiam* dixerit, quam Latine *Vigilantiam* nominamus; sicut apud Mauritium in Strategicis βίγλα et βιγλίξεν, *vigilia, vigilare*. Corippus de Iustino iuniore;*

A 67   *Mater consilii placidis Vigilantia vestris*
 V 364   *Semper inest oculis; quamquam omni pectore gestas*
             Alma Augusta tui consors Sapientia regni.

Nempe alludit ad nomina *Vigilantiae* matris, et *Sophiae* uxoris Iustini iunioris. Quanquam *Vigilantiae* nomen Latine inflexum puto ex Illyrico nomine *Bigleniza*, quod Iustiniani imperatoris matris vocabulum fuit. Huius *Vigilantiae* maritum facit Arnoldus Dorotheum consulem; bene Victor Tunnensis in chronico, *Iustinus iunior Vigilantiae sororis Iustiniuni Augusti filius, patre dulcissimo natus*. Sed ne singulos errores, quos in Iustiniani imperatoris genealogia texenda commiserunt Arnoldus, Panvinius, Trithemius, et alii, singillatim enuumeremus, eam tibi ob oculos in diagrammate ponimus, eo sane veriore, auctioreque quod ex pluribus autoribus, iisque antiquioribus, nempe eiusdem aetatis, illam collegimus.

1. N. N. parentes Iustini imperatoris in historia prorsus obscuri.
2. S. *Iustinus* imperator, *Euphemia* Augusta coniuges. Procopius hic p. 29. Victor Tunnensis in chron. Theodorus Lector.
4. *Eutharicus* Cillica Amalasantae maritus, filius adoptivus Iustini imperatoris. Cassiodorus l. 8. Var. epist. 1. *Desiderio quoque concordiae factus est per arma filius, quamvis vobis pene videbatur aequaevus.*
5. *Athalaricus* rex Gotthorum. *Tunc mihi dedistis gratiam nepotis, quando meo parenti adoptionis gaudia praestitistis.* Cassiod. ibidem. Nam ea epistola est ad Iustinum, ut probavimus ad p. 28.
- A 68 6. *Bigleniza* soror Iustini, mater Iustiniani imperatoris, de qua hic Procopius nomine dissimulato, Iornandes lib. de success. Marcellinus ad cons. Mavortii. Nomen *Biglenizae* Theophilus in vita Iustiniani prodidit.
7. *Sabatius* Iustiniani pater, cuius nomen bis legimus, semel hic apud Procopium: iterum apud Theophanem, quem paulo ante citavimus. *Istokus* etiam appellatus est ab Illyriensibus. Theophilus in vita Iustiniani.
8. *Iustinianus* imperator Iustini ex sorore Nepos, et filius adoptivus; quare in Novellis patrem saepius eum appellat. *Uprauda* a suis gentilibus dictus est. Idem Theophilus.
9. *Theodora* Iustiniani imperatoris uxor. Procopius l. 1 bell. Pers. 1 Vand. 3 Gotth. Evagr. l. 4. Victor Tunn. in chron. Perperam Aimoinus l. 2 de gest. Franc. *Antoniam* vocat.
10. *Theodorus Zirus* Iustiniani filius naturalis, quem extincta Theodora, suscepit; Theophanes Byzantius apud Photium. Vide has notas ad p. 20.
11. *Ioannes* Theodoraе filius naturalis ex patre Arabe. Procop. hic p. 76.
12. N. filia Iustiniani, et Theodoraе Anonyma. Procop. hic p. 20 et 2 bell. Vand.
13. *Anastasius* Iustiniani et Theodoraе ex filia nepos. Procop. hic p. 20.
14. *Ioannina* Belisarii et Antoninae filia Anastasio desponsa, et cum illo clanculum a Theodora coniuncta; deinde ab Antonina post obitum Augustae ab eius amplexu abstracta. Procop. ibidem.
- P 139 15. *Vigilantia* soror Iustiniani imperatoris, Iustini secundi mater. Procop. l. 2 bell. Vand. Victor Tunn. in chron. fortasse ex Illyrico nomine *Bigleniza*.
16. *Dulcissimus* Vigilantiae maritus. Victor ibidem.
17. *Iustinus* iunior Augustus Iustiniani imperatoris nepos ex sorore Vigilantia. Victor ibidem. Corippus, Evagr. l. 5.

Ioannes Scholast. Epiphanensis l. 1. Theophylactus Simocatta l. 3 c. 9. Ioachimus Camerarius male vertit apud Nicephorum *fratris filium*. Menander Protector l. 1. Iustinianum Iustini *μητραδελφον* appellavit, quasi *της μητρὸς Iustini ἀδελφόν*.

18. *Tiberius* a Iustino est adoptatus. Qui uxorem habuit *Anastasiam*, ex ea duas filias susceperat antequam Caesar renunciaretur, *Charitonam*, quam Germano in matrimonium collocavit; et *Constantinam*, alii *Constantiam* Mauritio desponsam, qui a Tiberio Caesar creatus eidem in imperio successit. Evagr. Theoph. in chron.
19. *Sophia* Theodorae neptis, Iustini secundi imperatoris uxor. Victor Tunn. Corippus.
20. *Iustus* Iustini filius ex *Sophia*, antequam imperium parentes cepissent, natus ac mortuus. Theoph.
- 21 et 22. *Arraba* seu *Arabia* filia Iustini iunioris, et *Sophiae*, cuius maritus *Baduarius* Curopalates. Corippus l. 2 sed nomen quidem ipse reticet; in *πατρίοις* CP. nos invenimus.

_____ *similisque parenti,*
 _____ *nomen distabat et aetas,*

A 67

Non tam egregiae distabat gratia formae.

Graeci tamen historici *Sophiam* imperatricem *ἠαβήν* fuisse narrant.

23. *Helena* filia *Baduarii* et *Arrabae* neptis Iustini imperatoris. In *πατρίοις* CP.
24. *Badurius*, alias *Bidurius* secundus *Vigilantiae* filius, Iustini imperatoris frater, et comes imperatorii stabuli. Theophanes ad annum Iustini octavum.
25. *Marcellum* Iustini imperatoris fratrem vocat Corippus l. 2. *Fratris in obsequium gaudens Marcellus abibat.*
26. *Proiecta* *Vigilantiae*, et *Dulcissimi* filia, Iustiniani imperatoris neptis. Procopius l. 2 bell. Vand. et 3 bell. Gotth.
27. *Areobindus* praefectus praetorio orientis, et Africae, primus *Proiectae* maritus. Marcellinus P. C. Basilii 6. Procop. l. 2 bell. Vand. V 365
28. *Ioannes* Pompei, filius *Anastasio* imperatoris pronepos, secundus *Proiectae* maritus. Procop. l. 3 bell. Gotth.
29. N. N. Iustiniani imperatoris frater, et eius uxor a nullo historicorum nominantur, haec eorum filii passim recensentur a Procopio et aliis.
30. N. uxor *Boraidis* Iustiniani imperatoris nepotis, cuius et filiae dissimulatis vocabulis, meminit Procopius l. 3 bell. Gotth.
31. *Boraides* fratris Iustiniani imperatoris filius primus. Procop. ibidem.

32. N. filia Boraidis, Iustiniani neptis, de qua Procopius *ibid.*
 33. *Iustus* fratris Iustiniani imperatoris filius secundus. Procop. l. 2 bell. Pers.
 34. *Germanus* fratris Iustiniani imperatoris filius tertius; passim de hoc Procopius: Marcellinus, Iornandes de rebus Get. lib. extremo.
 35. *Passara* uxor Germani prior. Procop. l. 2 bell. Gotth.
 36. *Iustinus* primus Germani filius ex Passara. Procop. *ibid.* Marcell. in eius consulatu.
 37. *Iustinianus* secundus Germani filius ex Passara. Procop. *ibidem.* Theophylactus Simocatta l. 3 c. 12 *Dux*, inquit, *designatur Ἰουστινιανὸς ὁ τοῦ Γερμάνου υἱὸς τοῖς κορυφαϊοτάτοις τῶν ἐν τῇσι συναριθμούμενος. Iustinianus Germani filius, unus de optimatum primoribus.*
 38. *Iustina* filia Germani ex Passara. Procopius hic p. 23.
 39. *Ioannes* Vitaliani consulis Nepos, Iustinae Germani filiae maritus. Procop. *ibidem*, et l. 3 bell. Gotth.
 P 140 40. *Mathasuenta* Eutharici, et Amalasuetae reginae filia Vittigis Gotthorum regis relicta, posterior Germani uxor. Iornand. l. de rebus Geticis extremo. Procopius l. 3 bell. Gotth.
 41. *Germanus* Germani filius posthumus ex Mathasuenta. Iornand. *ibidem.*

Legimus apud Theophanem in chron. *Marciani* et *Marcelli* Iustiniani imperatoris Nepotum nomina, quorum hic contra Persas duxit exercitum, anno avunculi trigesimo quinto: ille anno trigesimo sexto missus est in Africam contra Mauritanos, qui nescio an alius ab eo sit, quem Theophanes alter Byzantius Iustini imperatoris patruelem nominat. De *Marciano* ita Ioannes Epiphaniensis l. 1. *Ἰουστίνος ἐς τὴν ἑβαν ἐπέμπει Μαρκιανὸν στρατηγὸν ἐν τοῖς πατρικίοις τῆς συγκλήτου βουλῆς τεταγμένον, αὐτῷ τε πρὸς γένος συνημμένον τῶν τε πολεμικῶν κινδύνων οὐκ ἄπειρον, καὶ ἄλλως ἀνδρείον ὄντα τε καὶ δοκοῦντα. Iustinus in orientem Marcianum mittit imperatorem, qui inter patricios et senatores conscriptus erat, et sibi sanguine propinquus, belli vero periculorum minime expere, qui et vir strenuus fuit, et eam apud alios opinionem est consequutus.* De eodem Theophyl. Simocatta l. 3 c. 10. Hos in diagrammate non posuimus, quorum incerti parentes sunt. Legimus praeterea in *πατριόις* CP. ad portam aeneam septem Iustiniani *συγγενῶν, consanguineorum* posita fuisse signa, quarum silentur nomina. Pseudogordianus in epistolis quas Theodora ac Iustiniano falso adscribit, *Tertullum* patricium Romanum Iustiniani *Esadelphum*, et sanctum Placidum *nepotem* mentitur. Sed facile est fraudem auctoris detegere. Plures Theodoraee liberos iste memorat; sed praeter unam foeminam,

nulli eidem fuerunt. Sancti Sabae precibus ne vel unum quidem, ut infra dicemus, impetrare potuit marem regni successorum. Ea ipsa foemina praemature obiit, atque etiam Theodora vitam amisit quinquennio antequam quinta synodus Constantinopoli celebraretur, cuius patres a Pseudogordiano illo vitam Theodoraë liberisque eius precantes inducuntur. Sed infra plura de illarum epistolarum impostura.

P. 81, 6. *Monachum deo insigniter gratum*] Zosimus vir eximus, cuius diversa sanctitatis monumenta exponit Evagrius l. 4 c. 7 e Lycia destinatus est ad Iustinianum, ut in novell. 5 c. 2. Sabas homo celebris sanctimoniae a Palaestinis ad eundem est allegatus, ut scribit Cyrillus Soythopolitanus: item alii. Euthymius, Theodosius, aliique sanctissimi monachi sub Iustiniano floruerunt: nullius tamen fixum nomen expressit Procopius.

P. 83, 7. *Mansuetissimum hominis ingenium*] Cum in reliquis pertractandis negotiis, tum maxime in disputationibus, quando temperare calorem ingenii, impetum reprimere, sibi que imperare perquam difficile est. Ipse de se Iustinianus apud Innocentium Maronianum aequalem suum. *Cognovistis*, inquit, *quantis propositionibus rationabilibus, et pacificis cum omni mansuetudine et patientia prolatis a nobis Episcopus Philoxenus persuasus est.* Qua mansuetudine adeo praestare sibi ipse videbatur, ut Episcopus inter disputandum ad eam hortari veritus non sit; quod idem Maronianus Episcopus refert.

P. 83, 10. *Sacerdotibus indulgebat*] Non solum aliena occupantibus, ut hic narrat, et infra Emissenorum clericorum exemplo explicat: sed etiam Constantinopolitanis patriarchis *Oecumenici* nomen per summam Romanorum pontificum iniuriam ausupantibus. Quod cum primus Ioannes Cappadex ausus fuisset, ipse qui tum Iustino avunculo superstite rempublicam administrabat aequo animo tulit, deinde imperium adeptus, ratum gratumque habuit, suisque legibus perniciosum nomen inscripsit. Quare iurisperiti multis parcant interpretationibus, cum *Oecumenici* nomen Constantinopolitano patriarchae attributum. In Iustiniani constitutionibus offendunt. A 71

P. 83, 12. *Si quando huiusmodi causas cognosceret*] P 141 Eadem licentia causas ecclesiasticorum Iustinianus cognovit, qua iisdem leges praescribere ausus est; nec solum civiles causas, sed etiam religionis et controversias de fide sibi sumpsit, *gaudebatque*, ut Liberatus ait, *se de talibus causis iudicium ferre*; adeo ut ab episcopis saepenumero scriptis, gravissimisque verbis, et aliorum Caesarum exemplo monitus nihil cesserit. Facundus Herminianensis duodecimum eius operis librum quod de tribus capitibus Iustiniano nuncupavit, in hoc argumentum insumit. Ex quo libro pauca delibare ad hanc

historiae partem illustrandam operaepretium duximus. *Cognovit Marcianus quibus in causis uteretur principis potestate, et in quibus exhiberet obedientiam Christo, et ideo ne impius atque sacrilegus videretur, post sacerdotum sententiam opinioni suae nihil reliquit. Et statim. Ob hoc itaque vir temperans, et suo contentus officio ecclesiasticorum canonum executor esse voluit, non conditor, non exactor. Deinde adlatis exemplis regis Oziae, Dathan, Abiron, Ozae, et aliorum qui se sacris audacter ingesserunt: His autem, ait, atque huiusmodi rationibus et exemplis Augustae memoriae Marcianum commonitum et edoctum fuisse credibile est, ne imperii sibi commissi decorem alieni officii usurpatione foedaret. Quod si etiam minus eius animo quae memoravimus occurrerunt, modestum virum sua procul dubio ratio temperavit, qua nosse facile poterat Christi solius esse regnum cum sacerdotio simul habere, et quae propria sunt sacerdotii regibus interdixisse. Et infra profert exemplum Leonis imperatoris. Idcirco, inquit, pia memoriae Leo quietem non conturbavit ecclesiae, quia non suo arbitrio ac potestate praesumpsit doctrinae Dominicae decreta statuere, nec quidquam solis creditum sacerdotibus usurpavit. Neque solum non extorquere, sed nec praerire tentavit sententiam sacerdotum. Et paulo post ita concludit. Si quis ergo horum periculorum nescius, cum videri doctus appetit importune ac nulla utilitatē suadente spontaneis quaestionibus ecclesiam turbat, hic non dispensator familiae Dominicae, sed dissipator est, et mysteriorum dei dispersor. Quod illi principes esse timuerunt, et idcirco non tantum quia vires eorum superabat tanti negotii magnitudo; verum etiam quia non acceperant, non sibi assumpserunt huius dispensationis officium.*

P. 83, 5. *Male parta aliorum bona templis addixit] Evagr. l. 4 c. 29 narratis Iustiniani rapinis subdit. ἀπειθής δὲ χρημάτων ὑπήρχεν ὥστε πράξει τὰ ἄλλα μυρία εὐσεβῆ καὶ θεῶ ἀρέσκοντα, εἰς τὸ ἐξ οὐσιῶν δροφῶν οἱ τούτων ἐργάται, καὶ καθαρὰς τὰς θρωῶν πράξεις καρποφορεῖν. Erat et prodigus ita, ut alia infinita exequeretur opera, sane pia, deoque accepta, si modo vel ille, vel alii qui talia moliuntur, de suis ipsorum bonis efficienda curarent, suasque actiones vacuas a sceleris labe, tanquam hostias deo offerrent.*

P. 84, 3. *Illud etiam pugnavit, ut in unam omnes convenirent de Christo sententiam] Etiam in hist. de bell. Gotth.*

A 72 aegre ferre videtur Procopius eam legationem qua Hypatius V 366 Ephesinus, et Demetrius Philippopolitanus hac super re functi sunt apud Romanum pontificem. Has de fide quaestiones non solum inutiles esse, verum etiam publicae quieti non parum officere Procopius existimavit. De hac eius absurda sententia

fuse disserimus, cum de historia hac quid sentiremus, pronuntiavimus. Iustinianus vero non ideo vituperandus quod pugnaverit, ut in unam omnes convenirent de Christo sententiam; sed quia id ut antistes et ecclesiae doctor egisse visus est, non ut imperator; sicuti manifestum erit ex iis quae infra ad p. 83 notabimus, et paulo ante ex Facundo Hermionense ostendimus.

P. 84, 4. *Haud esse homicidium ratus, quod in alienae opinionis populares committeretur*] Haereticos extremo etiam supplicio puniendos perperam hic negat Procopius, ut ex iis quae ad p. 51 notavimus perspicuum est. Fortasse de Catholicorum caedibus dicere voluit, qui discrepant a Iustiniani opinione de incorrupto Christi corpore, de tribus capitibus, antequam quinta synodus celebraretur, ut infra dicemus ad p. 115.

P. 84, 13. *Tribonianus vereri se vehementer affirmabat, P 142 ne ob singularem pietatem in coelum improvise surriperetur*] Hesy chius Milesius Procopii aequalis in libello de viris illustribus. *Τριβωνιανὸς κολακεύων Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα πεπειθὲν αὐτὸν ὡς οὐκ ἀποθανεῖται, ἀλλ' εἰς οὐρανοὺς ἀπαγῆσται. ἦν δὲ ὁ Τριβωνιανὸς Ἕλληνας καὶ ἄθεος. Tribonianus adulando persuadere Iustiniano imperatori conabatur, eum non moriturum, sed in coelum assumptum iri. Erat quippe Tribonianus Gentilis, et atheus.* Idem refert Suidas: merito Agapetus Diaconus illud Iustiniano saepe saepius inculcat, ut assentatores caveret. Scilicet ingenium hominis longa consuetudine didicerat Agapetus.

P. 84, 14. *Ob singularem pietatem*] Scilicet blandiebatur Caesari Tribonianus in ea maxime re, qua ipse summopere sibi Caesar placebat. Inde omnia consilia ducere, ad eam omnes a se sancitas leges referre non est ubi Iustinianus non dicat ac repetat. Suas ad deum preces pro haereticorum conversione apud Episcopos praedicare non desinit, ut Innocentius Maroniae Praesul qui eum coram audivit in epistola ad The matem narrat. *Ingressus sum* (aiebat Iustinianus) *in oratorium gloriosi Michaelis Archangeli, quod est in Cochlio, et rogavi dominum dicens. Quia si in veritate uniri habent nobis, compunge eos velociter consentire, etc. Et cognovistis quantis propositionibus rationabilibus, et pacificis cum omni mansuetudine et patientia prolatis a nobis vir reverendissimus Episcopus Philoxenus persuasus est, etc.* Denique in ipso illo communi imperatorum nomine, Prus, licet adscititio gloriam pietatis quaesivit novella 78. *Ἀντωνίνος ὁ τῆς εὐσεβείας ἐπώνυμος, ἐξ οὐρα καὶ εἰς ἡμᾶς τὰ τῆς προσηγορίας καθήκει. Antoninus qui a pietate nomen invenit, a quo eiusdem nominis decus ad nos usque pertingit.* Sed Christiani imperatores

A 73 inde a Constantino magno quasi tesseram religionis quam co-
lerent, Pii nomen sibi vindicarunt. A Gentilibus illa se acce-
pisse fatentur. FLAVIUS. AUGUSTUS. CAESAR.

P. 84, 15. *In coelum improvise surriperetur*] Consecra-
tionem et ἀποθέωσιν, suo more, hoc est, Gentilium, significare
Tribonianus volebat, huiusmodi raptus in coelum etiamnum in
imperatorum nomismatis et in fornice Arcus Titi Romae vide-
mus, et in suo ludo Seneca deridet. Sic quidem nugator et
ἄθεος Tribonianus. Verum ex Christianis non defuit Ioannes
Calcedonii filius Constantinopolitanus patriarcha, qui (ut Nice-
phorus ait) abhinc annis quadringentis solemniter ritu inter mis-
sarum religiones Iustiniani quasi coelo recepti memoriam ce-
lebravit. In quo facto Graeculi schismatici levitatem vides;
nam in ecclesiasticis Romanis tabulis, et in ipsis Graecorum
menologiis nullum Iustiniani nominis vestigium apparet. Si
unquam a quopiam Graecorum inscriptum, et deinde abrasum,
et oblitteratum est; hoc ipsum temerarium illius patriarchae
factum explodit. Patres concilii Trullani in praefatione suo-
rum canonum τῆς θελας λήξεως Iustinianum dixere; et patres
concilii sexti CP etiam Theodoram. Sed ea dicendi forma
omnium Christianorum Caesarum memorias prosequi scriptores
solent. Etiam Anastasium imperatorem Haereticum ita nomi-
natum supra ad p. 25 lin. 1. notavi. Patres concilii sexti
Constantinopolitani, ut in quibusdam manuscriptis codicibus
est, Iustinianum ἐν ἀγλοῖς vocant. Sed quid est? etiam An-
dreas Ephesinus Antistes actione decima synodi Chalcedonen-
sis Theodosium iuniorem ἐν ἀγλοῖς semel atque iterum nomi-
nat, et autor vitae sancti Nili Theodosium seniore ἔν ἀγγέ-
λοῖς, et concilium Romanum, Gotthorum regem Theodoricum
sanctum principem dixit; quorum nullus in album sanctorum
relatus est, et Theodoricus Arianus fuit. Quid plura? Impe-
ratores passim SACRATISSIMI, et DIVINISSIMI appellantur; ipsi
de se, NOSTRUM NUMEN; eorum diplomata SACRAE, DIVINAE
LITTERAE; Aula SACRUM PALATIUM, DOMUS DIVINA; ipsa im-
peratorum VESTIGIA SACRA nuncupantur. Orbiculari illo dia-
demate, quod diis olim gentilitas, nos sanctis viris tribuimus,
P 143 redimita imperatorum capita in eorum nummis nonne vide-
mus? Ea porro non meriti, sed imperialis et regiae dignitatis
praerogativa est. Nam sanctissimus martyr Dionysius Alexan-
drinus, ut autor est Eusebius, etiam Valerianum et Gallienum
gentiles principes, sanctissimos nuncupavit. Idque omnino est
observandum apud ecclesiasticos scriptores eas dicendi formas,
ὁ ἐν ἀγλοῖς, ὁ ἐν δολοῖς, ὁ ἐν ἀγγέλοῖς, honoris tantum gratia
nonnunquam usurpari. Quare nimis cautus est interpret octa-
vae synodi CP. qui FIUM, SACRUM imperatorem quam sanctum
dicere mavult. Anastasius antiquus interpret bene retinuit

SANCTUM, et Adrianus pontifex Ambrosii testimonio ad Gratianum eam vocem tributam imperatoribus fuisse demonstrat in resp. ad Carolum magnum pro concilio Niceno secundo.

P. 85, 12. *A quibus nullus eum cohibere unquam potuit*] Scilicet Romani pontifices, qui tum saepe Byzantium appulerunt, Ioannes, Agapetus, Sylverius, Vigilius, Pelagius Romanae ecclesiae archidiaconus, aliique orientis episcopi divino zelo succensi: de his non dubito; nam Agapeti diaconi Constantinopolitani etiamnum libellus extat, censor Iustiniani morum ac vitae.

P. 86, 1. *Hoc Romanorum principe nulla firma de deo fuit sententia, vel fides*] Id ecclesiasticae illius temporis historiae loquuntur. Nam tum vel priores haereses invaluerunt, ut *Manichaeorum, Sabbatianorum, Monophysitarum*, et aliorum. Vel aliae tum primum extiterunt, *Monothelitarum, Severianorum, Theodosianorum, Gaianitarum, Agnoëtarum, Theopaschitarum, Aphthartodocitarum*. Victor Tunn. *Theodosius Sugas* (lege *Sycas*) *relegatus totum pene palatium, et maximam regiae urbis partem sua perfidia maculavit. Quae occasio cunctis pene haeresibus licentiam tribuit, ita ut non solum Theodosianitae, sed et Gaianitae Monasteria atque oratoria apud urbem regiam construxissent*. Sed praestat de uno Iustiniano hic dicere. Sensit ille cum Eutychnianis, antequam Byzantium veniret Agapetus pontifex; a quo post diuturnas altercationes, recta est imbutus sententia. Anastasius in Agapeto, Paulus Diaconus in Iustiniano. Theodoram coniugem multarum licet haeresium labe contaminatam, ut ad p. 121 dicemus, et a summis pontificibus semel atque iterum religionis ream ob id pronunciatam, nunquam Iustinianus coërcuit. Evagrius l. 4. Ipse denique in Aphthartodocitarum impietatem lapsus, Eutychio praesule Constantinopolitano a quo redarguebatur in exilium pulso, conscriptoque edicto pro eadem haeresi statuenda, moritur. Evagr. l. 4. Victor Tunn. Eustathius Presbyter in vita sancti Eutychnii, qui Iustiniani aequales fuerunt; praeterea Theophanes, Zonaras, Cedrenus, Nicephorus, et alii.

P. 86, 2. *Nullum stabile ius*] Quamobrem tot videmus ANTIQVIAS in Iustiniani constitutionibus.

P. 87, 3. *Cibus, potusque illi nunquam ad satietatem*] Idem habet l. 1 de aedif. οὐ μὲν τοι οὐδὲ τούτοις κατακοῆς γέγονε πώποτε, ἀλλὰ καὶ ἤνικα δαῖτα αἰροῦτο, ἀπογευσάμενος τούτων δὴ τῶν αὐτῶ ἐδωδίμων, εἶτα μεθίει, οὐκ ἔδηδοκῆς τὰ αὐτάρη. *Neque is unquam ad satietatem se explevit; sed cum cibum sumeret, delibata tantum fercula statim mittebat, nondum cibariis pro necessitate comestis.*

P. 87, 3. *Saepe unum atque alterum diem, noctemque*

cibo abstinuit] Narrat idem fusius ibidem, eamque fuisse morbi causam asserit, de quo nos egimus ad p. 48.

P. 87, 5. *Horam somno indulgens*] Ibidem hoc etiam tangit Procopius, *πόρρω γὰρ τῶν νυκτῶν εἰς κοιτὴν ἰὼν ἐξανίστατο αὐτίκα μάλα, ὥσπερ χαλεπῶς ἔχων τοῖς στρώμασι. Post multam noctem cubitum ivit, pauloque post surrexit, quasi cubili indignatus.* Haec de vigiliis, atque ieiuniis ibi Procoo-
 A 75 pius fuse atque luculenter, quod Iustiniano gratum id futurum
 V 367 non dubitaret, cum id ipse saepius, et ambitiose repetat; novell. 8. *Omnes nobis dies, ac noctes contingit cum omni vigilantia et cogitatione degere, etc. Et non in vano vigiliis ducimus, sed in huiusmodi eas expendimus consilia, pernoctantes, et noctibus sub aequalitate dierum utentes. Et novella 30. Neque quicquam detrectamus eorum, quae vel ad extremam pertingunt difficultatem: vigiliis simul et inediis,*
 P 144 *caeterisque laboribus iugiter pro subditis nostris ultra quam naturae modus patitur, utentes.* Nescio quis illius aetatis poeta ἀκολυμητον βασιλέα, imperatorem insomnem Iustinianum dixit, ut est in epigrammate, quod supra ad p. 47 dedimus.

P. 87, 13. *Nulla rebus agendis erat opportunitas, nullum vestigium antiquitatis*] Ex his illud etiam est, quod statim subdit, *exinde iam turba frequens complevit tribunal postulatura quaestionem, sed apud quos iudices institueret, non habuit.* Haec in theatro magnis clamoribus Iustiniano plebs improperabat. Est apud Theophanem, quem supra laudavimus ad p. 56. *λόγον ἔχοντες, αὐτοκράτορ, ὀνομάζομεν ἄρτι πάντα, ποῦ ἐστίν; ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν, οὐδὲ τὸ παλάτιον, τρισάνγουστε, οὐδὲ πολιτείας κατάστασις. Quaestionem, imperator, habemus; ideoque omnia hic loquimur: quandoquidem, Auguste maxime, neque curiae, neque reipublicae dignitatem ullam superesse videmus.*

P. 87, 15. *Nihil quod imperatoriam deceret maiestatem vel habuit, vel curavit*] De hoc argumento complura hic enumerat Procopius; sed longe plura in reliqua historia, quam eidem Iustiniano legendam tradidit; ex multis unum recitasse sit satis ex l. 2 bell. Pers. *τοῦτον μέντοι τὸν Ἰσδιγούναν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς μάλαστα πρέσβειων ἀπάντων, ὃν ἴσμεν, ξὺν τε πολλῇ φιλοφροσύνῃ εἶδε, καὶ διὰ τιμῆς ἱκανῶς ἤγαγεν, ὥστε καὶ ἡνίκα δὴ αὐτὸν ἐστιώη Βραδονικίωνα, ὥσπερ αὐτῷ ἐρηγευὲς εἶπετο, ξὺν αὐτῷ ἐπὶ τῆς σιβαδος κατέκλινε, πρῶγμα οὐποτε γεγονὸς πρότερον ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου. ἐρμηνεά γὰρ οὐδὲ τῶν τινι καταδειστέρων ἀρχόντων, μήτι γε δὴ βασιλεῖ ὁμοτράπεζον γεγονότα οὐδεὶς ποτε εἶδεν. ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεπέστερα, ἢ κατὰ πρεσβευτὴν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἐδέξατό τε, καὶ ἀπεκτέμψατο, καίπερ ἐπ' οὐδενὶ ἔργῳ τὴν πρεσβείαν (ὥσπερ μοι εἰρηται) πεποιτημένον. Choroae legatum Isdigunon ea humanitate*

et honore Iustinianus, quo nullum antehac legatum excepit; cum enim ille secum epulabatur, Braducionem eius assectatorem, ac interpretem, in mensa apud se decumbere voluit; quod nunquam ex omni anteacti temporis memoria usurpatum fuit. Nam interpretem, cum vel infimi ordinis magistratu, nedum cum imperatore, ad mensam considere, nemo est qui viderit. Quin et Isdigunen ipsum longe honorificentius, quam pro legati conditione, excepit, ac remisit; licet nullam, ut dixi, rem eius legatio contineret. Haec minus accurate, ut saepe alia, interpretatus est Raphaël Volaterranus. Caeterum Chosroës Braducionem interpretem, post reditum, egit in crucem, iure suspectam habens immodicam, et effusam in eum Iustiniani benevolentiam. Procop. l. 8 hist.

P. 87, 16. *Ad barbarorum morem se citius comparavit* A 76 *sermone, habitu, ingenio*] Fortasse sermonem, habitumque patrium indicat, hoc est, Illyricum; nam passim Procopius eam gentem barbaram vocat, et hic p. 94 Romanus sermo in rescriptis, et mandatis principis aliquandiu perduravit, in privatis vero colloquutionibus apud orientis imperatores longe ante Iustinianum desueta res erat. In publicis conventibus Latine et Graece iidem orabant; ut Marcianus in concilio Chalcedonensi: Constantinus magnus in Nicena synodo post Romanam orationem, licet Graecam et linguam calleret, Graeco tamen est usus interprete, ut autor est Eusebius l. 3 de vit. Constant. c. 13. Qua itidem ratione rescripta, legesque nonnunquam utraque lingua proponebantur. Rei causam reddit Iustinianus novella 66. Graece quidem διὰ τὸ τῶ πλῆθει κατάλληλον, Latine vero διὰ τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας. In publicis inscriptionibus, praesertim ecclesiasticis, passim Iustinianus Graecam linguam admiserat. In nummis integrum servavit locum Romanis vocibus; ex quibus primi Mauritius, et Heraclius eas coeperunt expungere. Quod ait de corporis habitu, curiosam in primis rem brevitate occultavit potius, quam explicavit Procopius; nam ex antiquis Iustiniani nummis nonnisi imperialem eius aetatis cultum observare est. En tibi Iustinum ipso pene P 145 Iustiniani ornatu ac supellectile vestitum apud Corippum l. 2.

*Egreditur, tunicaque pius inducitur artus,
Aurea se veste tegens.* —————

*Purpureo suras resonant fulgente cothurno,
Cruraque puniceis induxit regia vinclis,
Parthica campano dederant quae tergora fusco.
Augustis solis hoc cultu competit uti,
Sub quorum pedibus regum est cruor. —
Nobilibus gemmis, et cocto lucidus auro
Balteus effulgens lumbos praecinxit heriles,
Substrictoque sinu vestis divina pendit*

*Poplite fusa tenus, pretioso candida limbo.
Caesareos humeros ardenti murice texit
Circumfusa chlamys, rutilo quae ornata metallo
Principis exerta vincebat lumina dextra,
Aurea iuncturas morsu praestrinxit adunco
Fibula, et a summis gemmae nituere catenis,
Gemmae quas Getici felix victoria belli
Praebuit, atque favens dominis Ravenna revesit,
Quasque a Vandalica Belisarius attulit aula,
Signa triumphorum pie Iustiniane tuorum.*

A 77 Verum in Iustiniani veste nescio quid peculiare fuisse indicare Procopius videtur, quod vel a barbaris mutuatus sit, vel excogitarit ipse Iustinianus. Certe Ἰουστινιάνειον, *Iustinianicum*, diadematis quoddam genus dictum fuisse Georgius Codinus est autor. Quod eius interpret *doctorale* fuisse *capitium* divinatur, ut saepe in eo libello divinare solet. Cedo in veste imperatoria huiuscemodi capitii formam et usum. Iacobus Gretserus vir doctus invenisse se putat, profertque aeneum nomisma Iustiniani huic aureo nummo persimile, quem princeps utriusque linguae cardinalis Barberinus ex musaeo suo aureis, argenteisque nomismatis referatissimo mihi dedit; cristatamque illam, quam vides galeam [vid. fig. 6], *IUSTINIANEAM* dictam Gretserus existimat. Verum ante Iustinianum Theodosius, Marcianus, Leo, Zeno, Anastasius, et Iustinus eandem *περιωπήν, cristam*, in galea gestarunt, ut in eorum nomismatis apparet; atque illa est quam *τροπαιουχίαν* vocatam idem Codinus affirmat. Deinde illud Iustinianicum diadema non bellicum aut castrense fuit, sed civium, et quo in sacris, et in ecclesiis utebatur. Quare eius formam hanc fuisse non dubito, quam nemo ante Iustinianum usurpasse videtur, et in sacris et dum in ecclesiis munera Antistiti offerebat, eum gestasse haec ex musivo tabula Ravennae testatur. [Vid. fig. 7.

P 146 8.] Num *habitus corporis* indicat capillitium a fronte detonsum? Venetorum, quibus favebat Iustinianus, is erat habitus, V 368
A 78 ut supra docuit Procopius. Quare Cedrenus, τὴν κεφαλὴν πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐπαλλισμένην, *capite ad comae pulchritudinem non nihil detonso*; nam lego ἐπαλλισμένην, non ut habent impressi libri, ἐπιλωμένην: nemo enim est, qui Iustiniani calvitium in antiquis nummis viderit, ut ad p. 37 dixi.

P. 88, 1. *Quae sibi rescripto respondenda forent, haec non uti mos est, quaestori committebat*] Hinc liquet munus fuisse quaestoris edendarum legum formas componere, et pleraque in senatu ore tenus pronunciare. Cassiod. Var. l. 6 epist. *Quaesturam toto corde recipimus, quam nostrae linguae vocem esse censemus*. Spartian. in Adriano; *quaesturam gessit, in qua orationem imperatoris in senatu agrestius pronun-*

cians risus est. Hinc etiam liquet, complures novellarum Iustiniani, quas habemus, ab eo conscriptas esse. Certe illam, quam, instante Saba Palaestinatorum legato, contra Samaritas tulit, cuius in 129 mentio est, cum Triboniano in aula nuncupata magnaure Iustinianus sub horam diei tertiam condebat, ut Cyrillus Scythopolitanus prodit. De numero et editione Iustiniani novellarum hoc iurisconsulti scholium in calce τῆς ἐξήκοντα βιβλίου τῶν βασιλικῶν legi. Χρῆ δὲ εἶδέναι ὅτι ἐκατὸν ἐξήκοντα ὀκτῶ νεαυαὶ συνετέθησαν παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. δὲ αὐτῶν ἑκατὸν τεσσαράκοντα μία ἐτέθησαν εἰς τοὺς προσφόρους τέλους τῶν ἐξήκοντα βασιλικῶν βιβλίων. αἱ δὲ λοιπαὶ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι παρεσιωπήθησαν, ἤγονν α. β. γ. δ. ε. ζ. θ. ια. μ. μς. ν. νδ. νε. νς. νη. ξη. οδ. οε. ος. οθ. πγ. πδ. ση. ρς. ρκζ. ρκθ. ρλξ. ρμ. μα. Hunc numerum si cum editis novellis conferas, multo plures Iustinianum scripsisse invenies. Argumento sint eae, quas eruditi iurisconsulti nuper offenderunt, quasque nos partim κατ' ἐπιτομήν, partim integras legimus, in codice Vaticano manuscripto, ex quo rescriptum illud ad omnes episcopos de scenicarum nuptiis decerpimus, quod supra cum Iustini constitutione collatum primi vulgavimus. Quod vero non omnino compta Iustiniani esset oratio, sed barbare sonaret, id aliquando deprehendere est in novellis, quamquam eruditae alioqui sint, nihilque magis te in illis offendat, quam verbosa sententia, et sane Asiaticum dicendi genus.

P. 88, 3. *Turba frequens complevit tribunal*] Nam Iustinianus sibi plerumque sumebat munus non solum quaestoris, ut dixit, sed etiam iudicum, atque pro tribunali sedebat, audiebatque litigantes, et sententias ferebat. Hoc ipse diserte narrat novella 88. *Litem nuper audientibus nobis (id quod publice in regia raro non facimus) orta est controversia*, etc. P 147 Vide etiam novella 91 initio, et 73.

P. 89, 2. *Ea, de quibus consulendum esset, imperator ac Theodora sibi sumerent*] Argumento sit octava constitutio, quae licet de re gravissima sit, non sententiam senatus, sed unius Theodorae rogasse se Iustinianus affirmat. *Haec omnia apud nos cogitantes, et hic quoque participem consilii sumentes eam, quae a deo data est nobis piissimam coniugem.* Lege A 79 quae supra notavimus ad p. 47.

P. 89, 11. *Referendariis vix erat locus opportunus supplicum libellos Caesari ministrandi*] Quale fuit referendariorum munus explicat. En tibi unum ex Iustinianum referendariis ob oculos ponimus suum munus exequentem in synodo quinta Constant. act. 1. *Theodorus circumspectus tribunus, notarius, et referendarius piissimi D. N. dixit. Praesentes venerabilissimi monachi supplicationes porrexerunt divinissimo, ac serenissimo, et victoriosissimo imperatori nostro, et ipsas sanciri*

imperium suum digne iudicavit, et me accipere ac portare ad vestram sanctitatem, docereque venerabiles monachos, ut cum vos edocti eritis, quae ab ipsis facta sunt, canonicè formetis ea, quae vestrae beatitudini videntur bene habere. Has itaque cum ad manus habeam, vestrae beatitudini porrigo ad legendum. De referendariorum numero ac dignitate vide novellam 10.

P. 90, 2. *In regia curia conventis iudicibus]* Nam in porticibus imperatoriae domus erat praefectorum praetorium, quaestorum tribunal, iudicium subsellia, referendariorum sedes, tabellionum archiva. Vide Procopium l. 1 aedif. extremo, et Agathiam l. 3 initio. Quare palatii seu curiae nomine iudicia, tribunalia, causaeque forenses notantur. Sic in theatro plebs inclamabat Iustiniano, τὸ καλᾶτιον ποῦ ἔστιν οὐκ οἴδαμεν. *Palatium, seu curia, ubi sit nescimus.* Hoc est, nulla superest iudiciorum forma.

P. 90, 4. *Erat respublica quasi lascivientium puerorum regina]* Haec sententia, et consimiles huic aliae fortasse dictae ὑπερβολικῶς videantur, et oratorie potius, quam ad historiae, ac veritatis modum expressae. Sed aequi rerum aestimatores, uti graviora, quae in hoc libello legunt, aliorum historicorum testimoniis comprobata vident; ita et leviora illa viderent, quae ob sepultam tenebris antiquitatis historiam, invenire testimonium idem non potuerunt. At vero ut has ipsas sententias, quae veritatem excedere videntur, ab ea minime abhorreere lector intelligat; illud, velim, legat historiae fragmentum, quod ex Theophane ad p. 56 produximus; in eo sane velut in tabula adumbratam contempletur rempublicam Romanam, quasi lascivientium puerorum reginam fuisse Iustiniani temporibus.

P. 90, 6. *Leo quidam genere Cilix]* Hic erat imperatoris referendarius, ut habes infra p. 129.

P. 95, 16. *In maritima suburbana, praesertim in Heraeum secedebat]* Praecipua deliciarum loca sub urbe Byzantio haec imperatoribus fuerunt; Ἑβδομον, *Septimum*: non septima Byzantii regio, ut opinatur Heribertus Rosveydus in not. ad vit. Pat. sed suburbanum septimo ab urbe lapide distans. Ita Socrates, et Sozomenus, Idatius in fastis, *Valens Augustus Constantinopoli in miliario septimo levatus est*; et infra. *Hic consulibus levatus est Arcadius Augustus Constantinopoli in miliario septimo.* Pleraque alia loca sunt, quae ex mensura certae ab urbibus distantiae nomen acceperunt. Id explicat

A 80 Procopius in consimili nomine l. 4 aedif. προύριον δὲ ἄλλο διαφερόντως ἔχρον ἀνέστησε Σιγγιδόνος ὅκτω σημείοις διέχον, ὅπερ Ὀκτάβον λόγῳ τῷ εἰκότῳ καλοῦσι. *Fraesidium aliud arripe munitissimum excitavit, quod ab urbe Singidone octo ferme milliaribus distat; quare Octavum apposite vocatur.*

Ad rem modo. Βροιά, de quo Constantinus Porphyr. de adm. imper. c. 51. Πηγαί, fontes, quem locum primus exornavit Iustinianus; describit Procopius l. 1 aedif. Ἡρά, sepulcra, de quibus statim. Ob aëris salubritatem, Heraclius, ut ait Suidas, πειθόμενος ἀποθανεῖν ἐν τοῖς εἰς τὰ Ἡρά παλατίοις διέτριβε: instare sibi mortem audiens in Erianis palatiis se continuit. Saepe Chalcedonem Iustinianus et Theodora animi causa secesserunt, ut ex rescriptis, primis imperii annis indidem datis, colligere est. Longius vero ab urbe regia semel Theodora digressa est ad Thermas Pythias. Theophanes, τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδώρα ἡ εὐσεβεστάτη Ἀνγούστα ἐξῆλθεν εἰς τὰ θεῖα τῶν Πυθίων θερμηῆσαι, καὶ συνεξῆλθεν αὐτῇ ὁ τε πατρικιὸς Μηνῆς ὁ ἑπαρχος, καὶ ὁ πατρικιὸς Ἑλλάς ὁ κομης τῶν λαργιτιῶνων, καὶ ἄλλοι πατριτικοί, καὶ Κουβικουλάριοι, καὶ σατράπαι χιλιάδες τέσσαρες, καὶ πολλὰ ἐχαρίσατο ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ πτωχείοις, καὶ μοναστηρίοις. Hoc anno, nempe Iustiniani sexto, Theodora piissima Augusta egressa est ad Thermas Pythiorum calefaciendi se causa; quam comitati sunt Menas patricius et praefectus praetorio, Elias patricius et comes largitionum, aliique patricii, Cubicularii, et satrapae; in comitatu vero fuerunt fere quatuor millia hominum, multaque dona largita est ecclesiis, ptochiis, et monasteriis, scilicet recuperandae sanitatis ergo.

P. 96, 16. Praesertim in Heraeum secedebat] Procopius uti maluit prisco eius loci nomine Ἡραῖον, Heraeum, in quo Ἡρας, id est, Iunonis phanum olim fuerat. Nam alii, ut Suidas, et Cedrenus Ἡρά, hoc est, sepulcra, quod, ut in πατρίοις CP. legimus, τὸ πάλαι ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται. Olim ibi civium monumenta forent. Alii ἱερεῖον, et ἱερεῖα. Quare Maximus Planudes, vel quisquis εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἱερείας, in ingressum Hieriae titulum fecit epigrammati, quod Iustinianus inscripserat regiis aedibus in Heraeo a se constructis.

Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἱερείας.

Τοῦτον Ἰουστινιανὸς ἀγαλλέα δέματὸ χῶρον

Ἰθάτι καὶ γαίῃ κάλλος ἐπικρεμάσας.

Ioannes Brodaeus l. 4 Anthologiae ad hoc epigramma Ἱερείαν dictam falso credidit aedem D. M. virg. a Iustiniano constitutam. Sanctus Nicephorus Constantinopolitanus in hist. ἠνέλιξτο ἐν τῷ παλατίῳ τῷ καλουμένῳ τῆς Ἱερείας, in palatio quod Hieriae dicitur mansit. Sozomenus l. 7 c. 5 Demophilum Episcopum Arianum a Theodosio urbe expulsam ad Ἱερείαν cum suis secessisse narrat. Hunc locum, in quo sine interpellatoribus Iustinianus ac Theodora se oblectarent, tot instruxerunt deliciis, ut poëtis etiam illius celebrandi causam dederint. Extant etiamnum Pauli Silentiarum, et Agathiae Scholastici nobilium eius aetatis poëtarum epigrammata 4. Anthol.

A 81 lib. quamquam Philologos, de quo potissimum suburbano in iis mentio sit, adhuc ignorare sciam: sed videant unam illum esse sententiam, et inscripti foribus distichi, de quo modo dicebam. His multam lucem affert locus Procopii libri primi aedif. extremi.

PAULI SILENTIARII.

Πόντες ὑποκλύζει χθονὸς ἕδραν, ἄπλωτα δὲ χέρσου
 Νῆατα θαλασσαιοῖς ἄλλοις τηλεθάει.
 Ὡς σοφὸς ὅστις ἔμιξε βυθὸν χθονί, φρικία κήποις,
 Νηϊάδων προχοαῖς χυμῶτα Νηρηϊδῶν.

E I U S D E M.

Ἐνθάδ' ἐριδμῆναισι τίνος κλέον ἔπλετο χῶρος
 Νύμφαι νηϊάδες, Νηρηϊδες, Ἀδρυάδες.
 Ταῖς δὲ θεμιστεύει μεσάτη χάρις. οὐδὲ διαάζων
 Οἶδεν, ἐπεὶ ξυνήν ἐτέρων ὁ χῶρος ἔχει.

AGATHIAE SCHOLASTICÆ.

Εἶπον ἐμοὶ Λάφνης ἱερὸν κλέτας ἔκτοθε πόντον
 Καίμενον, ἀγραύλου κάλλος ἰσημοσύνας.
 Ἐνθάδε γὰρ νύμφαι δειδρυτιδες, αἷ τ' ἐνὶ πόντῳ
 Νηρηϊδες ξυνήν θέντο συνηλυσίην.
 Ἄμφ' ἐμὲ γὰρ μάραντο, δίκασαι δὲ Κυανοχαίτης,
 Καὶ με παρ' ἀμφοτέρων μέσσον ἔθικεν ὄρον.

P 149

P. 96, 2. *Irrumpentis Ceti periculis] Porphyrionem, Cete illud appellarunt Constantinopolitani; quod ex intervallo, annos ferme quinquaginta, ad utrumque Bospori sinum, magnas nautis, atque civibus clades intulit. Vide quae fuse de illo narrat Procopius l. 3 bell. Gotth.*

P. 96, 14. *Verae tunc locus narrationi non fuit] Nimirum adhuc Theodora supererat, cum historiam de bello Gotthico Procopius lucubrabat, ut in praefatione lectorem monuimus.*

P. 97, 2. *Theodatum rationibus mihi quidem obscuris in Amalasinthae caedem impellit] De hac caede audire pene mihi videor submussitantem cum Theodora Theodatum, in ep. 20 l. 10 Var. Cassiod. De illa persona, de qua ad nos aliquid verbo titillante pervenit; hoc ordinatum esse cognoscite, quod vestris credidimus animis convenire. Desiderium enim nostrum tale est, ut interveniente gratia non minus in regno nostro, quam in vestro iubeatis imperio. De quo tamen nihil statuo.*

P. 97, 3. *Exinde Petrus ad magistri dignitatem evehitur] Ad quem extant duae Iustiniani novellae 128. 137 hoc*

título. *Petro gloriosissimo magistro divinarum officiorum.* A 82
 Venit cum aliis imperii primatibus Vigilium papam ad synodum Constantinopolitanam evocaturus, ut est ibidem collat. 2. Alius est Petrus praefectus praetorio, de quo infra. Hic erat Illyriensis patria Thessalonica, ex advocatis ordinariis urbis Constantinopoleos, homo singulari prudentia et mansuetudine, et ad persuadendum comparatus, ut Procopius ait l. 1 bell. Gotth. et Cassiod. l. 10. Var. epist. 19. *Vir eloquentissimus Petrus legatus serenitatis vestrae, et doctrina summus, et conscientiae claritate praecipuus.* Vide epist. 22 eiusdem libri 23 sed profunda avaritia. Post reditum ex Italica legatione ad Theodatum, magister officiorum creatur: tandem in Persidem legatus ad Chosroem mittitur. Scripsit historiam et de republica, vide plura apud Suidam verbo Πέτρος, et verbo ἐμβριθής. Eius historiam non vidi, sed quaedam fragmenta legi in bibliotheca Vaticana in eclogis de legationibus. Iterum eius mentio est infra p. 107. Huius filius Theodorus anno Iustiniani trigesimo quarto perduellionis insimulatus est. Quod illi manus altera esset brevior, *Κοντοχέρην* appellarunt.

P. 97, 5. *Erat Iustiniano ab epistolis Priscus*] Idem de Prisco ita refert Theophanes, sed ex alio autore, quemadmodum tute lector intelliges; quare non frustra dolemus tot veterum autorum iacturam, qui eadem, quae Procopius de Iustiniano ac Theodora narrarunt. *Τούτῳ τῷ ἔτι Πρίσκοῦ ὕπατος ἀπὸ νοταρίων τοῦ βασιλέως ἀγανακτῆθεις ὑπὸ Θεοδώρου τῆς βασιλίσσης ἐδημεύθη, καὶ διάκονος Κυζικίου χειροτονήθη κελύσαντος τοῦ βασιλέως.* Hoc anno, nempe Iustiniani septimo, *Priscus consul, et olim notarius imperatoris, qui in se Theodora indignationem converterat, publicatis fortunis, Diaconus Cyzicenus initiatus est, iubente Caesare.*

P. 97, 11. *Detondet, invitamque adigit ad sacerdotium*] Mos fuit orientalium imperatorum minime commendandus, ut quibus viam ad dignitates praecludere vellent, eos vel invitos sacris initiandos curarent. Ioannes Cappadox hac eadem arte a Theodora circumventus, a sacris faciendis abstinuit, ne ad imperium quod sibi vane pollicebatur, impedimento id foret. Primus, quorum mihi modo venit in mentem, hoc egit Theodosius iunior, qui Cyrum praetorio praefectum, ob eam populi P 150 vocem, *Κῦρος καὶ εἰς ἄλλο νικήσει.* *Alia te manet Cyre victoria;* quam in tyrannidem Theodosius interpretatus est, Smyrnae fecit episcopum: posteriorum deinde Graecorum Caesarum V 370 nullus fere est, qui in rebelles amicos, vel consanguineos absurdam hanc rem non commiserit.

P. 100, 4. *Nervo bovino a fronte ad aures circumacto*] Hoc genus crudelitatis et in Bassum patricium exercuisse Theodora, in *πατρίοις* CP. olim legimus. *Τὰ δὲ Βάσσου ἀνήγειρε*
Procopius III. 28

Βάσσεος πατρικίος ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ. εἰς ἔχθραν δὲ ἰλθούσης μετὰ τοῦ Βάσσου Θεοδώρας τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως, ἰσφίγξ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ κόρδας καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ
 A 83 αὐτοῦ ἔξω ἐπήδησαν. *Ecclesiam, quae ad Bassum appellatur, aedificavit sub Iustiniano Bassus patricius: in quem Theodora imperatoris uxor indignata, eidem caput chorda iussit attingi, quamobrem oculi eius exilierunt.* Is fortasse Bassus est, qui praetorianam gessit praefecturam, ut infra p. 92 narrat Procopius. Eodem supplicio et Carpianum patricium affecit, ut autor explicat in πατροῖς CP. uberioribus. Cod. Vat. 162. Simile genus carnificinae Anthemio interminata est Theodora; *Per viventem in sacula excoriari te faciam, nisi vinctum Vigilium pontificem Constantinopolim perduxeris.* Anastasius in Vigilio.

P. 100, 9. *Duo factiosi Cilicis*] Evagr. l. 4. 31 idem narrat, edicitque nomina duorum Venetorum, quos hic Procopius omisit; ut hinc Hubertus Giphanius intelligat, non ex hac historia Evagrium accepisse, quae de Iustiniani flagitiis memoriae prodidit. Καλλίνικος δὲ τῶν Κιλικῶν ἡγούμενος δύο ἀνδροφόνους Κίλικε Παῦλον καὶ Φαυστίνον ἐπελθόντε οἱ καὶ διαχρήσασθαι βουλομένο, ἐπεὶ ταῖς ἐκ νόμων ποιναῖς ὑπέστηκεν ἀνεσκολοπίσθη, ποινὴν ὑπὲρ ὀρθῆς συνέσεως καὶ τῶν νόμων ταύτην λαβών. *Callinicus porro praefectus Ciliciae, cum duo Cilices Paulus et Faustinus, homicida uterque, in eum impetum facerent, occidereque in animo haberent, quoniam poena ex legibus constituta eos mulctavit, in crucem actus est; hoc quoque supplicio pro recta conscientia, et legum observatione affectus.*

P. 101, 4. *Retrusitque in monasterium*] Nomen fecit monasterio, μετάνοια, poenitentia; in quo feminae degerent, quas anteactae vitae poenituisset. Fusc hoc prosequitur l. 1 aedif. laudatque Iustiniani ac Theodoraē pietatem: hic tamen vituperat violentiam illatam mulierculis minus ad meliorem frugem paratis.

P. 102, 3. *Ut paulo post edisseram*] Ubinam? Infra enim licet nonnullos magistratus subiectis exosos enumeret; de illarum tamen feminarum maritis nihil aperte. Ex quo et furtim conscriptam, et non omnino absolutam hanc historiam intelligas.

P. 103, 4. *Hac tempestate omnium fere mulierum mores corrupti*] Ita ut soror Sophiae Augustae Iustini uxoris, et Theodoraē neptis adulterii manifesta publice facta sit. Nam ut in πατροῖς CP. observavimus, erat Byzantii inde a Constantini temporibus Veneris statua; ad quam παρθένοι ἐν ὑποφίῳ οὐσαι ὄτε ἐπλησίαζον, εἰ μὲν ἀμεμπτοὶ, διήρχοντο ἀβλαβεῖς, τῶν δὲ διεφθαρμένων ἀθρόα ἰσηγοῦντο τὰ ἱματῖα αὐτῶν, καὶ

ἄδεικνονον τὸ αἰδοῖον. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ Ἰουσαι ἄνδρας ἐν
λαθραῖως ἰμοιγεύοντο τοῦτο ἐγίνετο. ἐπιναὶ γὰρ εὐθύς ὁμο-
λόγουν, ἢ δὲ γυναικαδελφῇ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατιῶν
συνέτριψε τὴν στήλην διὰ τὸ καὶ αὐτῆς φανῆναι τὸ αἰδοῖον
μοιχευθείσης ἐκεῖθεν διερχομένης ἐφ' ἵππῳ ἐν τῷ λούσματι τῶν
Βλαχερονῶν: *Virgines vitii suspectae cum accederent, siquidem
illibatae essent, secure discedebant, at vero corruptarum sta-
tim vestis reducebatur patefectis pudendis. Nuptis etiam fe-
minis, quae clandestinis adulteriis se foedassent, idem plane* A 84
*accidit, ipsaeque statim rem fassae sunt. Caeterum soror ux-
oris Iustini, qui post curam palatii imperium cepit, eam Vene-
ris statuam comminui iussit: quod et eius, post adulterium,
pudenda detecta sint, cum inde praeteriret, et equo vecta, ad
balneas Blachernianas proficisceretur. Sic etiam adulteras
vitiatasque virgines deprehensas Iustiniani tempore canis indi-
cio, quem ex Italia Andreas quidam per provincias circumdu-
ceret, narrant Theophanes, Anastasius, Cedrenus, historia mi-
scella, et Paulus Diaconus.* P 151

P. 103, 7. *Adita statim imperatrice]* Cuius favorem certo
sibi pollicerentur: nam ut est l. 3 bell. Gotth. ἢ βασιλις ἐπε-
φύκει ἀεὶ δυστυχοῦσαις γυναιξὶ βοηθεῖν. *Imperatrix quodam
naturae instinctu comparata erat ad suscipiendum afflictarum
mulierum patrocinium.*

P. 103, 15. *Ipsa magistratus et sacerdotes crearet]* De
magistratibus a Theodora constitutis, infra Procopius. De sa-
cerdotibus: plenae sunt historiae. Primarias ecclesias tantum
nomino. Byzantii Anthimum Eutychnianum, Alexandriae Theo-
dosium Haeresiarcham fovit: Severum Antiochenae ecclesiae
invasorem Acephalorum Antesignanum restituendum curavit:
Romae, eiecto Sylverio, Vigilium, Belisarii, Antoninaeque stu-
diis praefecit; quem ad evertendum Chalcedonense concilium,
et Anthimum revocandum, fore paratum speravit.

P. 104, 1. *Connubiale ius totum penes se esse voluit]*
Lege l. 3 de bell. Gotth. Artabanem virum consularem, comi-
tem praesentem, ac foederatorum principem, ut repudiatam
pridem uxorem acciperet, invitum nolentemque coëgit. Proie-
ctam Iustiniani imperatoris neptem Artabani desponsam, Ioanni
Pompei filio coniungit.

P. 104, 7. *Leontium referendarium, et Saturninum, etc.]*
Omnes, quos hic nominat, viri sunt primarii. De Leontio l. 3
bell. Gotth. qui ad Theodebertum a Iustiniano legatus est.
Destinatus cum aliis ad compilationem digestorum Const. de
conf. 9. Fortasse hic est ille Scholasticus (ex his enim refe-
rendarii) cuius extant elegantissima epigrammata. Alius est,
qui sub Iustiniano scripsit de sectis; et monachus, cuius Cy-
rillus meminit sub eodem imperatore. Hermogenes fuit quae-

stor Vitaliani tyranni sub Anastasio, deinde magister officiorum, ad quem extant Iustiniani rescripta. De Cyrillo magistro militum, vide libros de bell. Pers. et Vand.

P. 104, 16. *Puellam duxisset se haud imperviam*] Cui (ut Plinius loquitur l. 7 c. 16) *concretum genitale non erat*. Vel, ut ait Cornelius Celsus l. 7 c. 28. *Cui naturalia inter se minime conglutinatis oris concubitum non admitterent*. Has puellas Aëtius et Graeci vocant ἀτρήτους, *imperfossas*. Scite Saturninus notavit vitiatam Chrysomallae filiam.

P. 105, 1. *Sublatum (ceu pueros in ludo litterario) Saturninum caederent*] Viros illustres hac affectos ignominia ante
 A 85 Theodorae tempora non legi. Theodoram imitatus est Stephanus aerarii praefectus, qui Iustiniani iunioris matrem ἐν σχήματι ὄσπερ τοὺς παῖδας οἱ γραμματισταὶ (ut S. Nicephorus loquitur) *quemadmodum apud magistros pueri solent*, vapulare iussit. Si hunc cum aliis huius historiae locis conferas, quid *catomis*, vel *catomo caedi* sit videbis, quod saepe in martyrum vitis legimus. Neque enim est demisso capite suspendi, vel sublatum in humeros caedi, ut viri docti explicarunt. Nam p. 13 et 54 Photius et Astrologi neutro modo affecti sunt, qui tamen κατ' ὄμους καὶ νότα vapulasse dicuntur, ut Saturninus hic: Ex nostra ad haec loca interpretatione, quid *catomis caedi* sit intelliges.

P. 105, 3. *Quo supplicio Ioannem Cappadocem affecerit, libris aliis diximus*] Lib. 1 bell. Pers. extremo Cappadocis ruinam fuse prosequitur, Theodoraeque insidias, et crudelitatem, ac Iustiniani conniventiam. Ibidem de Antistite hoc Cyziceno, quem Eusebium nominat: is concilio Constantinopolitano interfuit.

P. 107, 8. *Belisarium evocavit insimulatum tyrannidis*] P 152 Falsa perduellionis suspicio ter in Belisarium sparsa est. Semel cum in Perside contineret exercitum, Iustiniano graviter aegrotante, ut est supra pag. 17. Marcellinus; *Belisarius de oriente evocatus in offensam periculumque incurrens grave, et invidias subiacens, rursus remittitur ad Italiam*. Iterum in Africa post devictum Gelimerem; quod hic indicat, et uberius docet Procopius l. 2 bell. Vand. Tertio cum iam senex aegeret Constantinopoli. Σέργιον ἀνέπεισαν ὁμολογήσαι, ὡς καὶ Ἰσαάκιος ὁ ἀργυροπράτης, καὶ Παῦλος ὁ κουρατωρ Βελισαρίου ἐγίνωσκον τὴν σκέψιν. συσχεθέντων ἀμφοτέρων καὶ ἐκδοθέντων Προκοπίω τῷ ἐπάρχῳ κατέθεντο καὶ κατεῖπον Βελισαρίου τοῦ πατρικίου. Αὐτίκα ὁ βασιλεὺς γέγονεν ὑπὸ ἀγανακτικῶν Βελισαρίου. Τῇ πέμπτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σιλέντιον ἐνέγκας καὶ τὸν δσιώτατον πατριάρχην Εὐτύχιον κελεύσας ἀναγνώσθηναι τὰς αὐτῶν καταθέσεις, καὶ ἀκούσας Βελισάριος ὁ πατρικίος μεγάλως ἐβαρύνθη. καὶ πέμψας ὁ βασι-

λεὺς Ἰουστινιανὸς ἤλαβε πάντας τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν δὲ εἶχεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ παραφυλαττόμενον. *Suaserunt Sergio, ut Isaacium Numularium, et Belisarium gloriosissimum patricium conscios coniurationis indicaret, necnon Vitum Numularium, et Paulum Belisarii procuratorem. Hi comprehensi, traditiq̄ue Procopio urbis praefecto Belisarium patricium accusarunt. Quare Belisario Caesar iratus quinta die Decembris indixit senatum, vocatoque sanctissimo patriarcha Eutychio confessiones illorum legi iussit; quod Belisarius iniquissime tulit; nam iussu imperatoris omni satellitio spoliatus, domi sub custodia detentus est.* Insequente vero anno τῇ δεκάτῃ ἐνάτῃ τοῦ Ἰουλλίου μηνὸς ἐδέχθη Βελισάριος ἀπολαβὼν πᾶσας τὰς ἀξίας, *decima nona die mensis Iulii conciliatus est Belisarius, et in pristinum gradum restitutus.* Anno demum trigesimo octavo Iustiniani μηνὶ Μαρτίῳ τελευτᾷ Βελισάριος ὁ πατριεὺς ἐν Βυζαντίῳ, καὶ ἡ τούτου περιουσία ἤλθεν εἰς τὸν δεσποινικὸν οἶκον τὸν Μαρτίνης: *decima tertia mensis Martii moritur Belisarius patricius Byzantii, cuius fortunae addictae fuerunt Augustae domus Marinianae.* Idem habet Vaticanum chronicon Anonymum, et Zonaras. Haec paulo fusius, ut falsae de Belisario historiae tandem facessant; neque in posterum fabellae de Belisarii obolo credamus, vel Aimoino, qui l. 2 de gest. Franc. Belisarium contrucidatum a Francis somniavit.

P. 107, 11. *Censitores provinciae mittere*] De his, deque secta Arianorum ritibus interdicta, singulisque aliis capitibus, quae hic enumerat, agit autor l. 2 bell. Vand. Porro quae de Arianis dicuntur, ut supra ad p. 51 explicavimus, accipienda sunt.

P. 107, 15. *Italia triplo licet Africa maior*] Africa et Αἰθῶνη, ut Graecis, sic et Latinis autoribus nunc quidem est pars, in orbe terrarum tripartito, secunda; nunc vero regio eidem terrarum parti cognomen, in qua est Carthago urbs nobilissima. De hac modo intelligit. Quae sequuntur de variis provinciarum, et populorum devastationibus, fusius habentur in aliis historiae Procopianae libris.

P. 107, 15. *Indicto bello inconsulte recidere*] Ob id, atque ob auxilia neglecta, sunt a Cheroë devastata complura orientis oppida, ipsaque Antiochia; cuius miserandum excidium non tam narrat Procopius, quam deplorat, priore parte l. 2 bell. Pers.

P. 110, 1. *Animum ad sublimia traducere, dei naturam curiosius perscrutari*] Brevissime, sed clare Procopius indicat Iustiniani stadia Theologica. Omnino illiteratum, seu analphabetum non fuisse ad p. 28 probavimus. Quod autem de rerum divinarum studio dixi: sic totus in illud Iustinianus

- incumbebat, ut Artabanes et coniurati hio eum neci opportunissimum se habituros sperarent. Procopius l. 3 bell. Gotth. *Κάθηται ἀφύλακτος ἀεὶ ἐπὶ λίσσης τινὸς ἀορτὶ τῶν νυκτῶν ὁμοῦ τοῖς τῶν ἱερῶν ἰσχυροτέρουσιν, ἄσχετον ἀνακνικεῖν τὰ Χριστιανῶν λόγια σπουδῆν ἔχων: perpetuo sine custodibus desidet ad multam noctem in musaeo cum senioribus quibusque sacerdotibus, attentissimo studio arcana Christianorum dogmatum inveestigans.* Male Procopium Antonius Concius redarguit; id
- P 153 Procopius hio vituperare videtur, quod imperator neglectis reipublicae negotiis apprime necessariis, ecclesiasticis rebus sese immisceret, quod per summam ambitionem nunquam non fatitavit. Liberatus in Breviar. c. 23 *annuit imperator facillime, gaudens se de talibus causis iudicium ferre; nempe de ecclesiasticis.* Qui disputantem de theologicis quaestionibus Iustinianum audire vult, et videre inter episcopos consistentem, modo haereticos, modo Catholicos praesules monentem, docentemque, et pene exultantem, suis non modo disceptationibus, sed etiam fuis ad deum precibus haereticorum conversionem adscribentem, legat epistolam Innocentii Maroniani Episcopi ad Thematem presbyterum, in fine. Cum forte Agapetus pontifex Romanus nondum Anthimi damnatione pronuntiata diem obiisset; non defuerunt episcopi qui cum Paulo Apameae Iustiniano sic adulati sunt. *Agapetum ὁ Κύριος μετέστησεν, ἵνα τὸ πλήρωμα τῆς κατορθώσεως τῆ ὑμετέρα φυλάξῃ γαληνότητι, dominus transtulit, ut operis consummationem vestras serenitati reservaret.* Verum antequam imperium caperet, a Theophilo Abbate praeceptore suo his erat iam studiis imbutus: nam cum sanctissimo pontifice Agapeto diu atque pugnaciter pro Eutychna haeresi disputavit. Anastasius. Paul. Diac. In qua disputatione magistrum Catholicae fidei Agapetum Romanum pravae de religione sententiae insimulare non erubuit inflatissimus scientia Iustinianus, quod ex autore appendicis ad Marcellinum colligere est. *Ipse Agapetus, inquit, extremum diem obiit in domino; in nullo tamen sicut ei a principe obiiciebatur, sentiens contra fidem.* Imo quadriennio ante adventum Agapeti Constantinopolim libros de incarnatione dominica edidit, et Illyricianos Episcopos ad inscribendum coëgit. Victor Tunn. De his et aliis eiusdem libris eorum temporum aequalis Isidorus: *Iustinianus imperator quosdam libros de incarnatione domini edidit, quos etiam per diversas misit provincias. Condidit quoque et rescriptum contra synodum Illyricianam, et adversus Africanos Episcopos, in quod tria capitula contendit damnare.* Libelli confessionis fidei a Iustiniano editi, meminit l. 1. Facund. Hermian. lib. vero 2 secernit ab hoc similem alium, Iustiniani nomine ab haereticis praenotatum: ex his monumentis unum (quod ego sciam) tan-

tummodo superest, nempe libellus pro tribus capitibus Graece et Latine editus; de quo Liberat. c. 24. Meminit aliarum Iustiniani disputationum cum Victore Tunnensi, aliisque Africanis Episcopis idem Victor in chronico ad annum Iustiniani trigessimum octavam. Refert eiusdem theologicas disputationes cum Severianis Episcopis Innocentius Maronianus in epistola ad Thematem presbyterum. Eustathius in vita sancti Eutychiei.

Ἐπίστασθε πάντες οἱ μεμνημένοι τὸ ζητητικὸν τῶν θείων δογμάτων τοῦ ἐν εὐσεβείῃ τῇ λήξει Ἰουστινιανοῦ, πῶς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ τῆν τῶν ἄλλων ἀπάντων φροντίδα ταύτην εἶχεν αἰεὶ ὡς μίαν καὶ μόνην, τοῦ μετὰ πάντων τῶν αἰρετικῶν συζητεῖν, καὶ συναλεῖν λόγον, ὃν κατέσχευεν ὡς τὰ πολλὰ διὰ συλλογισμῶν πιθανῶν καὶ ἀποδεικτικῶν, καὶ γραφικῶν μαρτυριῶν προπονούμενος αὐτούς. *Nostis omnes quotquot meministis quam curiose piae memoriae Iustinianus in divinorum dogmatum investigatione verearetur; quodque diu noctuque posthabitis omnibus aliis curis, illam unam et solam nunquam intermitteret, qua ad disputandum omnes provocabat haereticos, et rationes in medium proferendas, quibus ille valde praevaleret; cum ut plurimum eosdem haereticos probabilibus modo ratiocinationibus, modo demonstrationibus, modo denique sacrarum testimoniis litterarum confutaret.* Hac scilicet divinarum rerum scientia inflatus ecclesiae tot leges praescribere, A 88

novaque dogmata tradere ausus est. De studiis vero philosophiae Agapetus Iustiniani contubernalis, et ecclesiae Constantinopolitanae Diaconus in Paraenisi. ἐφ' ἡμῖν ἀνεδείχθη τῆς εὐζωίας ὁ χρόνος, ὃν προσίπτε τις τῶν παλαιῶν Ἰσσεῖσαι, ὅταν ἢ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἢ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσι. καὶ γὰρ φιλοσοφοῦντες ἡξιώθητε βασιλείας, καὶ βασιλεύσαντες οὐκ ἀπέστητε φιλοσοφίας. *Nostris temporibus ostensum est prosperae vitae tempus; quod praedixit quidam ex veteribus futurum, cum vel philosophi regnarent, vel reges philosopharentur. Nam philosophando digni habiti regno estis, et regnando a P 154*

philosophia non descivistis. Tres tum orbis terrarum habuit reges philosophos, *Iustinianum, Choeroem*, de cuius eruditione agit Agathias l. 2 et *Theodahatum*, cui hanc laudem tribuit Procopius l. 1 bell. Gotth. Cassiod. l. 10 Var. De iurisprudentia, qua praeterea Iustinianus pollebat, diximus ad p. 63. De musicae peritia Theophanes profert Graecum Troparium, id est, hymnum, quem de Christi divinitate et oeconomia ad ecclesiasticos modullos concinnavit, hodieque Graeci canunt inter missarum solemnias. Architecturam ita callebat, ut multorum aedificiorum ichnographias, et sciagraphias ipse delinearit, et modum artificibus praescripserit: de templo sanctae Sophiae, de regis aedibus Heraeanis et portu testatur Procopius l. 1. aedif., de civitate Dara l. 2, de templo deiparae

Hierosolymis l. 6 et de aliis sibi. Ergo Iustinianum tot disciplinis ornatum merito Theodahatus rex Gotthorum modo *sapientissimum imperatorem*, modo *principem doctum* appellavit apud Cassiodorum l. 10. Var. epist. 9 et 22. Et Agathias in proemio suae collectionis epigrammatum, ἀλλὰ σοφοῦ κτάνοισιν ὁμιλήσεις βασιλῆος. Et in vetustissimo manuscripto cod. Vat. 1342 legi. *Quinta sancta synodus Constantinopolitana temporibus Iustiniani DOCTISSIMI imperatoris*. Genuinos Iustiniani libros paulo ante numeravimus, ut spurios reiiciamus hic locus postulare videtur. In calce chronici Cassinensis circumferuntur nomine Iustiniani notatae epistolae ad Vigilium papam, ad Placidum martyrem, et privilegium Cassinensi Coenobio concessum; praeterea Theodora ad eundem Placidum, et Vigilii ad Iustinianum, et si quae aliae ibi sunt Pseudogordiani litterae, qui Iustiniani iussu sancti Placidi vitam scripsisse se mentitur. Is ergo Tertullum patricium Romanum Iustiniani *exadelphum*, et Theodora *cognatum*, Placidum vero utriusque *nepotem* vocat. Quid Tertullo cum Iustiniano Bedrinae nato Iustini agricolae nepote? Quid cum Theodora meretricula scenica Acacii Ursarii filia? Quam prolem, quos liberos suos Iustinianus ac Theodora identidem commemorant, qui

V 372 imperii potuerunt? Qui potest Vigilium et quintae synodi patres vitam Theodora precari, quae vitam cum morte quantum iam annum ante eam synodum commutarat? Sedet autem Vigilium in eo concilio, ad quod nec sponte accessit, et rogatus venturum se negavit? Ex patriarchis unus in eadem synodo

A 89 defuit Eustochius Hierosolymitanus; Pseudogordianus male cautus cum reliquis patribus eum numerat, Domnum vero Antiochenum, qui conventui intererat, excludit. Ait epistolas Iustiniani et Theodora ad Placidum in Siciliam per Belisarium missas fuisse anno imperii duodecimo; tum scilicet cum Belisarius Romae a Vitige, Gotthisque dira obsidione premebatur. Quid de notis consulum, quid de ipsis consulibus dicam, quibus eae litterae consignatae habentur? In his nihil integri vel sani est. Privilegium Cassinensibus monachis datum iisdem illis subscriptionibus exploditur, quibus munitum illud voluit Pseudogordianus. Primus subscribit Iustinianus ex stirpe Aeneada. Quid ais? nisi plane nihil sapis, rem omnibus scriptoribus novam et plane inauditam narras. Secundus Iustinus Caesar. Iustinianum nullum imperii habuisse socium quis nescit? *par curis* Iustinus fuit seni iam et pene deliro Iustiniano, sed *diademate dispar*; neque eius filius, sed Dulcissimi et Vigilantiae. Tertius Theodoricus rex Gotthorum, qui ante id tempus quo datum fuit illud privilegium, viginti et amplius annos diem obierat. Quartus Belisarius, qui tum Romae, ut

dixi, vallo septus tenebatur. Quintus Mauricius comes excubitorum. Hunc gradum Tiberio principe est consecutus; anno vero illo Iustiniani duodecimo plane puer, nec primae militiae stipendia meruerat. Sextus Tiberius gener iam dicti Iustini. Id anno duodecimo Iustiniani? Deinde gener Iustini? unica filia Iustino fuit Arabia, haec Baduario nupsit. Tiberii uxorem quis nescit Anastasiam? filias vero Charitonam, et Constantinam? Ex his reliqua; quae singillatim refellere nihil nunc mihi tanti est.

P. 110, 2. *Dei naturam curiosius perscrutari*] Haec Iustiniano curiositas obfuit, nec minus obfuit ecclesiae. Felices fortasse sunt respublicae quarum reges philosophantur; sed plane infelix ecclesia est, cum seculares principes ita theologiae vacant ut Iustinianus. Disputavit ille de rebus divinis cum ecclesiae doctoribus, ac tandem dirimere quaestiones imperiali fastu et tyrannica vi licere sibi putavit. Agapeto Romano pontifici duas in Christo naturas asserenti contra Monophysitas quibuscum Iustinianus sensit, ita minatus est; *aut consenti nobis, aut exilio te deportari faciam*. Anast. in Agap. Post theologicas disquisitiones cum Eutychio Constantinopolitano patriarcha, ut eius temporis scriptor Eustathius refert, *προέβαλεν ὁ βασιλεὺς ὃν ἐποίησε χάριτην περιέχοντα τὴν βλάσφημον ἐκείνην δογματοποιῶν λέγων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου ἐξ αὐτῆς ἐνώσεως ἀφθαρτον. ἀναγνούς δὲ πᾶσι τὸν τοιοῦτον λόγον, ἠνάγκαζε τὸν Εὐτύχιον δέξασθαι, καὶ σύμψηφον αὐτῷ τῆς βλασφημίας ταύτης γενέσθαι. Protulit imperator a se compositum edictum, quo blasphemum illud dogma de incorruptibili, post unionem, domini humanitate continebatur, quod cum omnibus perlegisset, Eutychium id ratum habere, sibique in tanta blasphemia consentire cogit. Id illum respicientem deportari iussit*. Caeteros episcopos, qui in disceptationibus de fide ac religione a se dissentirent, vel coniecit in vincula, vel cruciatibus aut nece affecit; experto credamus Victori Tunnensi Africano Episcopo in chronico. Vide has notas ad p. 115.

P. 110, 9. *Quod alterius partis populares magis Caesari studebant*] Nempe Veneti, quibus et Caesar ipse magis studebat, quam Prasinis: quod studium placuit Evagrius nominare *μανίαν, dementiam, et θηριώδη γνώμην, belluinam immanitatem*. De qua cum Procopio et aliis saepe in his notis disseruimus. Unum hic addam, Iustini imperatoris illustre testimonium, quod penè me praeterierat. Theophanes. *ἐποδρομίας ἐπιτελεσθείσης, καὶ φιλονεικούντων τῶν μερῶν πρὸς ἀλλήλους ἐπεμψε Μανδάτωρα εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη ὁ βασιλεὺς λέγων, εἰς μὲν τοὺς Βενέτους, ὅτι Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς παρ' ὑμῖν ἐτελευτήσεν, εἰς δὲ τοὺς Πρασίνοους, ὅτι παρ' ὑμῖν Ἰουστινιανὸς ἔτι ζῆ, καὶ ἀκούσαντα τὰ μέρη ἐσίγησαν, καὶ οὐκέτι ἐφι-*

λοvelκῆσαν. *Aurigarum curriculo absoluto, factioni inter se tumultuabantur; quare Iustinus utrique factioni per Mandatorem sic interminatus est. Vobis defunctum iam esse Iustinianum scitote Veneti: superesse etiamnum vobis Prasini Iustinianum credite. Quo illi audito quieverunt, neque amplius altercati sunt.* Vide Mandatoris officium ac munus, qui Caesaris nomine tumultus sedaret in circo, quid facto opus esset praescriberet, imperatoris veluti vox in theatro erat, quemadmodum quaestor in senatu. Suidas, *Μανδάτωρ εἶδος ἀξιωματοῦς. Mandator est genus dignitatis.* Lege Cassiodorum l. 7, Var. epist. 10 de tribuno voluptatum. Et Theophanis fragmentum supra ad p. 56.

P. 111, 7. *Ad urbem Edessam Scyrtus exundavit] De hac, atque aliis fluminibus eluvionibus, urbium ruinis, terraeque motibus, vide l. 3 bell. Gotth., Evagr. l. 4, Theoph. Zonar. Cedr. et alios. Non Scyrtus, ut habet codex Vat. sed Scirtus, quasi a σκιρτώ, quod est salio, huc enim Sibyllinum carmen alludit, quod subsidente fluvio, lapidi incisum cives invenerunt, ut ait Theophanes,*

Σκιρτός σκιρήσει τε καὶ ὄν σκιρτήμα πόλταϊς.

Saltabit civi saltum saltator acerbum.

De hac inundatione fuse l. 2 aedif. et ibid. l. 5 de Cydno.

P. 112, 9. *Iustinianum in medio extantem freto, totamque ingurgitantem maris vim] Amicus ille Procopii per somnium id vidit; Agathias vero quod vigilans observarat, eadem verborum translatione declaravit l. 5 extremo. Καθάπερ ἐν καλιφόρα ὑδάτων, αὐτὸ δὴ τὸ μέτρον τῆς παρασχεθείσης τοῖς τάγμασι δασμοφορίας οὐκ οἶδ' ὄντινα τρόπον ἐς τοῦτο καλὸν μετωχετεύετο, καὶ ἐπαγγέι ὄθεν δὴ καὶ ἐββύη. Haec tota summa stipendiorum quae militibus numerabatur, quod solet in fluxu aquarum atque refluxu contingere, retrorsum manabat, ac tandem eo unde defluserat refluebat.*

P. 113, 2. *Marinis minime necessariis substructionibus] Alia Iustiniani aedificia mire Procopius celebravit, hoc unum saepissime in hac historia vituperat, quod infinitam vim pecuniarum in illud Iustinianus insumpserit, voluptati potius, atque deliciis, ut supra diximus ad p. 70 quam publicae utilitati. Nam aliis adhuc integris portibus, huius (quippe non necessari) ad hanc usque diem molium et brachiorum vestigia quidem extant, magna tamen ex parte diruta, quae nullam stationem navibus accommodent, ut refert Petrus Gillius l. 3 de Bosporo Thracio. Caeterum huius et aliorum omnium suburbanorum luxum, quae sibi extra urbem Byzantium magnates aedificabant, aliam ob causam vituperare Procopius videtur l. 4 aedif. quod nimirum ea referta cum essent immensis divitiis*

et pretiosissima supellectile, incitamenta barbarorum erant, qui quotidie ad vicinorum oppidorum depraedationem excurrerant.

P. 113, 6. *Tercentum et viginti millia auri pondo*] Idem de C. Caligula narrant Tranquillus et Dio, l. 59. *The- sauros maximos brevissimo tempore exhaustit; quippe vicies ter millies sestertium (alii tradunt vicies semel millies sestertium, ac CCCXXX. insuper sestertia) cum accepisset, in Thesauris nul- lam eius summae partem in tertium annum servavit.*

P. 113, 7. *Iustino etiamnum euperstite, ea Iustinianum profudisse*] In alios et Ildericum Vandalum familiarissimum. Procop. l. 1 bell. Gotth. Ἰλδέριχος φίλος ἐς τὰ μάλιστα Ἰουστι- νιανῷ καὶ ξένος ἐγένετο χρήμασι τε μεγάλοις ἀλλήλοις ἐδωροῦντο. *Ildericus hospes Iustiniani, eidemque familiarissimus, magnis se mutuo pecuniarum largitionibus augebant.*

P. 113, 13. *Falsorum criminum reos egit*] Multa crimi- minum capita hic Procopius enumerat; quae ita breviter com- plexus est Evagrius l. 4 c. 29. ὁ Ἰουστινιανὸς ἦν χρημάτων ἀπληστος, καὶ τῶν ἀλλοτρῶν οὕτως ἐκτόπως ἐραστής, ὡς καὶ τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου πιπράσκειν τοῖς ὄσοι ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας φάπτειν ἐπιβουλᾶς τοῖς ἀνθρώποις ἐθέλουσι. πολλοὺς δὲ καὶ ἀναρίθμους τῶν τὰ πολλὰ κεκτημένων προφάσεις ἀπρο- φασίστους ἐπιχρώσας τὰς οὐσίας ἀπάσας ἐξημίωσι. *In Iusti- niano vero tam inexplebilis fuit pecuniae cupiditas, et tam turpis rerum alienarum appetitio, ut omnium subiectorum bona ob auri amorem vendiderit iis, qui nulla de causa in- sidias hominibus struere volebant. Complures, imo vero in- numerabiles, qui multa bona possidebant, causa falsa, com- mentitiisque conficta, omnibus fortunis mulctavit.*

P. 114, 1. *Quosdam scelerati coitus*] Tam indignis mo- dis pecuniam Iustinianum aeruscasse, pene Procopio non cre- deretur, nisi eiusdem temporis scriptores id comprobarent. Evagr. l. 4 c. 29. ἦν δὲ γυνή ἐταιριζομένη ἐποφθαλμισασά τῶν ὀμιλίαν τινα ἢ μίξιν ἀνέπλασεν εὐθὺς ἅπαντα φροῦδα τὰ τῶν νόμων καθίσταντο, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν προσεταιρισαμένη τοῦ ἀτόπου κέρδους ὄλον τὸν πλοῦτον συκοφαντηθέντος οἴκοι με- τεσκενάζετο. *Quod si quae meretrix oculos cupiditatis ad ali- cuius bonu adiiciens consuetudinem se ullam cum eo, vel con- iunctionem (adde ex Procopio illicitam) habuisse simularet, statim omnia iura, ac leges, modo Iustinianum turpis lucri socium constitueret, eius causa eversae iacuerunt, facultates- que omnes illius, qui falso in crimen adductus erat, fuerunt in eius domum translatae.*

P. 114, 6. *Barbarorum gentes, quae ad ortum et occa- sum*] Reges barbaros, vel eorum legatos, qui ex universo ter- rarum orbe Byzantium sub Iustiniano venerunt, et publica pompa excepti sunt, et magnificentissimis (ut subdit) lautiss

onerati, in antiquis monumentis hos invenio, scilicet ex multis paucos. Gretes Erulorum rex anno Iustiniani primo, magno suorum comitatu Byzantium appulit, e sacro Baptismi lavacro ab imperatore susceptus est, et ex illius propinquis, atque principibus viris duodecim uno fonte lustrati sunt. Eodem anno Gordas rex Hunnorum, qui Bosporo adiacent, Constanti-nopolim ingressus, dedit Christo nomen, firmataque cum po-pulo Romano societate munificentissime a Iustiniano dimissus est. Anno octavo rex Iberorum Zamanarsus cum uxore et

P 157 sui regni primatibus Byzantii acceptus, Romanorum societatem petiit. Subdit Theophanes. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν τοιαύτην προ-αίρεσιν ἀποδεξάμενος πολλὰ αὐτὸν ἐφιλοτιμήσατο καὶ τοὺς αὐ-τοῦ συγκλητικούς, ὁμοίως καὶ ἡ Ἀγγοῦστα τῇ αὐτοῦ γυναικὶ κόσμια παντοῖα διὰ μαργάρων ἐχαρίσατο. *Iustinianus gratam rem habuit, eumque ac illius principes magnis largitionibus cumulavit. Theodora vero Zamanarsi uxori quamplurima donavit ornamenta gemmis distincta.* Anno decimo tertio Mundus Gepaedarum rex a Iustiniano non solum civili Roma-norum societate, sed etiam magna auri copia auctus Byzantio discessit. Anno trigesimo primo rex Abarorum ad eandem societatem adiungitur a Iustiniano humanissime habitis eius legatis: de quibus (quod hic innuit Procopius) Theophanes ait. *Εἰσηλθὲν ἔθνος ἐν Βυζαντίῳ παράδοξον τῶν λεγομένων Ἀβά-ρων, καὶ πᾶσα ἡ πόλις συνέτρεχεν εἰς τὴν θείαν αὐτῶν, ὡς μηδέποτε ἑωρακότες τοιοῦτον ἔθνος. εἶχον γὰρ τὰς κόμας ὀπι-σθεν μακρὰς πάνυ δεδεμένας πρανδίοις, καὶ πεπλεγμένας. ἡ δὲ λοιπὴ φορεσία αὐτῶν ὡς δὴ καὶ τῶν λοιπῶν ἐστὶν Οὐννων. Gens Abarorum nunquam antea visa, ingressa est Byzantium, totaque urbs ad eius conspectum confluit. Habebant ad hu-meros valde promissas comas, brandeisque colligatas atque complexas: reliqua veste Hunnis similes.* Anno decimo sexto Adadii regis Azumitarum legati magnificentissime accepti cum Ioanne Episcopo dimittuntur, ut ab eodem Christianorum sa-cris initiarentur. Anno trigesimo sexto regis Ermechiorum legati publice recepti. De Persarum legationibus, quae pene quotidianae fuerunt, nihil attinet dicere; ἦν γὰρ τις τὰς πρὸς δαπάνας διαριθμήσατο καὶ τὰ δῶρα ὅσα ἐνθένδε κεκομισμένους Ἰσδιγούνας ἀπὼν ᾤχετο, πλέον αὐτὰ κατατρίνοντα ἢ ἐς χρυσοῦ κεντηνάρια δέκα εὐρήσει. *Nam expensas pro uno legato ledi-gune, atque munera eidem discedenti collata, ad calculum si quis revocet, excedere inveniet decem auri centenaria.* Proco-pius l. 2 bell. Pers. Has publicas celebresque pompas, et

A 93 populi equitationes et occursus innuunt Prasini cum in theatro illud obiciunt Iustiniano, μὴν εἰς τὴν πόλιν προτέρημα ὅταν εἰς βουρδάνην καθίζομαι. εἶθε μὴδὲ τότε τρισάγουστε. *Tum*

solum prodeo in urbem, cum burdoni insideo, utinam, Auguste maxime, ne tum quidem.

P. 116, 2. *Praefectus urbis*] Est in Graeco, ἡ ἐπὶ δῆμῳ ἐφεστῶσα ἀρχή, *magistratus plebi praefectus*. Quod vero in urbe omnem quaestionem haberet, Iustinianus vocavit *πολιταρχίαν*. Novell. 13 et Leontius in epigramm. *Καί σε σοφῆ πτολίταρχε γράφει γαβριήλιε τέχνη*. eadem ratione alii *πολιτοῦχον*. Iustinianus ibidem *ἐπαρχον τῆς πόλεως*. Sic passim distinguitur ab *ἐπαρχον τῶν πραιτωρίων*. Saepissime vero per excellentiam *ἐπαρχος* a bonis autoribus appellatur.

P. 116, 4. *Horum alterum praetorem plebis vocavit*] Quem Romani praetorem, sive praefectum Vigilium, Graeci *νυκτέπαρχον*. Cassiod. l. 7. Var. epist. 7. De huius magistratus institutione erat novell. 3. Ante Iustiniani tempora curam, quae praetori plebis demandatur, gesserunt vicomagistri, et collegiati, qui singulis urbis Byzantii regionibus praefecti erant, ut autor descriptionis Constantinopolis indicat. *Collegiati, qui ex diversis corporibus ordinati incendiorum solent casibus subvenire. Vicomagistri, quibus per noctem tuendae urbis cura mandata est*. Hos primus Augustus, ut Suetonius ait, instituit.

P. 116, 5. *Alterum quaesitorem*] Antonius Augustinus ad novell. 80 pro *quaesitore* legendum censet *quaestorem*. Et Iacobus Cuiacius a *quaestore palatii*, et *quaestore exercitus* hunc nititur distinguere. Nos retinimus codicum Vaticanorum lectionem *Κυαιοστῶρα*, cui Iulianus Antecessor adstipulatur novell. 74. Rem ipse Iustinianus evincit novell. 80. *Τῆ μὲν οὖν ἀρχῇ καὶ τῷ τάττην παραλαμβάνοντι τὸ τοῦ quaesitoris ἐπιτίθειμεν ὄνομα. οὕτως γὰρ δὴ καὶ οἱ τὴν ἀρχὴν εὐρόντες, φασὲν δὴ καὶ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ἐρευνάδας ἐκάλουν τοὺς ἐς ταύτην ἀφικνουμένους τὴν τάξιν*. *Huic ergo magistratui, et illum capessenti quaesitoris nomen imponimus, sic enim qui hunc magistratum invexerunt priscis temporibus*, P 158 *Ereunadas, id est, quaesitores vocarunt eos, qui ad hoc munus pervenissent*. Lege Harmenopolium l. 6, de variis legibus tit. 1, Virgilius 6 Aeneid.

Quaesitor Minos urnam movet, ille silentium

Conciliumque vocat, vitamque et crimina discit.

Emendandae sunt etiam editiones Schringiana et Conciana. Illud hic habet difficultatem; quod in novell. 80 de quaesitoris institutione, nulla mentio sit criminum, ad quae cognoscenda hunc institutum magistratum fuisse Procopius docet. At de acceptis, non scripto, sed verbo, principis mandatis Procopius loquitur; ut liquet ex iis, quae statim de praetore plebis, et urbi praefecto narrat.

P. 117, 5. *Quaesturas munus*] Alii sunt quaestores Ur-

A 94 bani, et Castrensis aerarii praefecti. Hoc vero munere fungebantur viri legum consultissimi, eosque principis *παρίδρους, assessores* passim vocat Procopius; qui, quod ex legum praescripto faciendum esset, principem monerent. Lib. 1 bell. Gotth. "Ὁς δὴ Ἀθαλαρίῳ παρίδρους πρότερον, Κβαιστῶρα τὴν ἀρχὴν ταύτην καλοῦσι Ῥωμαῖοι. *Athalarici assessor; hanc vero dignitatem Romani quaestorem appellant.* Evagr. l. 4 c. 12. "Ὁς παρίδρυσεν Ἰουστινιανῶ (lego Ἰουστίνῳ) Κβαιστῶρα καθειστήκει. Hic perperam Christophorus: *qui assiduum cum Iustiniano fuit. Iustini assessor et quaestor fuit.* Hunc primus Justinianus quaestorem vocavit. Zos. libro 5. Σάλβιος δ' τὰ βασιλεῖ δοκοῦντα τεταγμένος ὑπαγορεύειν, ὃν Κβαιστορα καλεῖν οἱ ἀπὸ Κωνσταντίνου δεδώκασι χρόνοι. *Salvius, cuius munus erat, imperatoris sententias pronunciare. Hic vocari quaestor coepit tempore Constantini.* Et tamen apud Spartianum in Hadriano legimus: *Quaesturam gessit; in qua orationem imperatoris in senatu agrestius pronuncians risus est.* Unde quaestor στόμα βασιλέως dicebatur, *os imperatoris*, ut est in epigrammate Graeco, quod citavi ad p. 28. Theophylact. Simocatta apud Photium, *Κβαιστῶρ δς πρὸς τὸν δῆμον τὴν ἐν τῷ λόγῳ τάξιν ἐτάχθη πληροῦν τοῦ βασιλέως.* Sunt et minorum magistratuum quaestores et *πάρεδροι*, ut proconsulis Cappadociae, comitis Isauriae, praetoris Pisidiae, et aliorum in novellis; Procopius Belisarii fuit.

P. 117, 11. *Primum quaesturae Tribonianum praefecit*] Nam sub Iustino, et aliquandiu sub Iustiniano quaestorem egit Proclus, de quo plura diximus ad p. 28. Huic sufficitur Tribonianus, cui propter Victoriatorum seditionem exautorato, succedit Basilides in paucos dies: sedatis turbis, iterum Tribonianus: ab eius obitu Iunilus Affer; deinde Constantinus. *Τριβωνιανὸς ἔτη πολλὰ ἐπιβιούς τῇ ἀρχῇ ἐτελεύτησε νόσῳ. Tribonianus in ea dignitate, ubi vixit complures annos, morbo periit.* Quot annos? coniciamus. Constantinus anno Iustiniani sexto et vigesimo cum dignitate erat, ut habes coll. 2 synodi quintae Constantinopolitanae; septennium Iunilus in eo gradu exegit, ut hic affirmat Procopius: quare ad annum Iustiniani undevigesimum, vel circiter, obiisse Tribonianum verosimile est. Quo potissimum tempore urbanam gesserit praefecturam, non liquet; fortasse ante quaesturam.

P. 118, 6. *Constantinus legum haud imperitus*] Quem tali elogio Iustinianus in constitutione de digestorum confirmatione commendat. *Constantinum virum illustrem comitem sacrarum largitionum, et magistrum Scrinii libellorum, sacramque cognitionum, qui semper nobis ex bona opinione et gloria sese commendavit.* De eodem lege coll. 2 synodi quintae Constantinopolitanae.

P. 118, 17. *Praefectus praetorio*] Graece est, *ἐπαρχον* P 159
τῶν πραιτωρίων, principis praetorium. Lib. 1 bell. Vand. et
 alibi saepe *ἐπαρχον τῆς αὐλῆς, aulae principem* eundem vocat.
 Mirum quanta sit veterum librorum inconstantia, modo *ἐπαρ-*
χον, modo *ὑπαρχον* eadem pagina legas. Eam varietatem se-
 cutus est Schringerius in editione novellarum. Putarim *ἐπάρ-* A 95
χους hos dictos fuisse, penes quos summa autoritas, et legum
 condendarum ius esset, et ad quos provinciales provocarent a
 suis praefectis; qui quasi minorum gentium iudices *ὑπαρχοι* V 374
 vocarentur. Rem tamen in medio relinquo. Sed omnino di-
 stinguendi sunt *praefecti praetorianorum*, qui deinde vocati
 sunt *comites aulicorum*, ut supra ad p. 28 diximus, et tandem
 circa Iustiniani tempora *curopalatae*. Nam ex Latinis scripto-
 ribus Corippus, ex Graecis Evagrius primi extulerunt eam vo-
 cem. Evagr. l. 5 c. 1. *Ἰουστίνος τὴν φυλακὴν τῆς αὐλῆς ἐμ-*
πεπιστευμένος ὃν κουροπαλάτην ἢ Ῥωμαίων λέγει φωνή. Iu-
stinus, cui credita erat aulae cura, quem Romano sermone
curopalatem appellamus. Praefecti vero praetorium dignitas,
 ab Evagr. l. 3 c. 42. *Κορυφαία ἀρχὴ* dicitur *summus magi-*
stratus; et ab Eunapio in Proaeresio *βασιλεῖα ἀπόρροφος, im-*
perium, cui purpura deest; a Cassiodoro l. 6. Var. epist. 3
pater imperii. Haec distinctio sensim post Constantini tem-
 pora increbuit. Lege Zosim. l. 2. Cum vero audis Simocat-
 tam, et sanctum Nicephorum in historia, *πρώτην μετὰ βασιλέα*
ἀρχὴν, primam post imperatorem dignitatem curopalatae, id
 est, *comitis*, seu *praefecti praetorianorum* fuisse a Iustini
 temporibus, id coeptum intelligas necesse est, ut ad p. 28
 monuimus.

P. 119, 3. *Aërium*] Vectigal, seu tributum a Iustiniano
 excogitatum. Ioannes Mercerus in editione sui Harmenopoli
 l. 1 tit. 4 meminit tituli *περὶ ἀερίων ζημιῶν, de multis aëri-*
cis, qui aliquam huic loco dare, et hinc accipere lucem for-
 tasse poterat. Sed ille rem, quam se fatetur non intellexisse,
 omisit. Nos diu perquisitam in Vaticanis codicibus manuscrip-
 tis, nusquam offendimus: fortasse hoc illud est tributi genus,
 quod iam olim abolitum revocavit deinde Michaël Paphlago
 imperator, de quo vide Cedrenum.

P. 119, 11. *Duos escipio, Phocam et Bassum*] Alios
 infra nominat praefectos praetorio, qui ob imperii Iustiniani
 diuturnitatem, et rerum vicissitudinem frequentes sub eo fue-
 runt: illorum autem notitia multam et huic historiae lucem
 affert, et Iustiniani constitutionibus, qua nonnullorum Iustiniani
 atque Iustini rescriptorum *ψευδεπιγραφίας, falsas inscriptiones*
 supra observavimus: quare in hac tabella praetorum eius tem-
 poris nomina diligenter conquisita, et ad notas consulum di-
 gesta proponenda tibi lector curavimus.

IUSTINUS IMP.

CONSULES.		PRAEF. PRAET.
	Iustinus Aug. Eutharicus.	MARINUS Syrus, iterum; nam fuit primum sub Anastasio. Evagr. l. 3 c. 42 auctor vectigalis ἐπιβολῆς, Cyrill. Scythopolit.
A 96	Vitalianus Rusticus.	APPION Aegyptius in exilium ab Anastasio pulsus, revocatus a Iustino licet sacerdos praetorio praeficitur. Theoph. Procop. l. 1 bell. Pers.
	Iustinianus Valerius.	DEMOSTHENES. De quo hic Procop. p. 55 l. 8 Cod. qui testam. fac. poss.
	Symmachus Boëtius.	
	Maximus.	
P 160	Iustinus Aug. II. Opilio.	THEODORUS } (extant ad utrumque constitu- } tiones falso nomine Iustiniani. ARCHELAUS. } Lib. 7 c. de advoc. fisc. et } (l. 8 c. eod.
	Polyxenus Probus.	
	Olybrius.	THEODORUS. Iterum ad quem Iustinus anno imperii octavo rescripsit de sepulchris non violandis.
	Mabortius.	
IUSTINIANUS IMP.		
	Iustinianus Aug. II.	MENAS patricius, qui praefecturam gessit usque ad mensem Augustum sequentis consulatus.
	Decius.	ATARBIUS ex constitutione ab Ant. Concio edita.
	Lampadius	DEMOSTHENES
	Orestes.	IULIANUS
		IOANNES CAPPADOX.
		(Tres eodem anno. Mirum est, eodem die, Kal. Mart. (nisi mendum sit) extare rescripta ad Iulianum et Ioannem. Lib. 3 c. de verb. sign. lib. 29 de testam.)

CONSULES	PRAEF. PRAET.
P. C. Lampadii et Orestis I.	IOANNES CAPPADOX. Ab hoc anno Procopius incipit numerare decennalem praefecturam Ioannis nempe ad consulatum Basilii. Lib. 1 bell. Pers.
P. C. Lampadii et Orestis II.	Seditio Victoriatorum; in qua Ioannes removetur ab officio mense Ianuario, in dictione decima, et substituuntur ad paucos menses A 97
Iustinianus Aug. III.	PHOCAS, et } Procop. l. 1 bell. Pers. et hic BASSUS. } p. 92.
Iustinianus Aug. IV. Paulinus.	IOANNES CAPPADOX, iterum; nam hoc anno coepta est expeditio Africana; a qua cum in dignitate esset, revocare Iustinianum Ioannes nitebatur. Procopius l. 1 bell. Vand.
Belisarius.	
P. C. Belisarii.	
P. C. Belisarii II.	
IOANNES.	Idem consul, idemque praef. praet.
Apion.	
Iustinus iun.	
Basilius.	Ioannes, Theodoraefactione, insimulatus perduellionis, exulat; Procop. ibid. succeditque
	THEODOTUS ad paucos menses. Procop. P 161 hic. Deinde V 375
	PETRUS Barsames Syrus. Ibid. Post Basilium quoniam nulli fuerunt consules, non libuit ordine numerare praefectos praetorio Barsamae successores; eorum tantum nomina tibi lector damus ex historiis.
	ARROBINDUS, qui et orientis fuit praetor et Africae, ubi diem obivit.
	GABRIEL, de quo extat Graecum epigr. l. 4 Anthol.
	BASSUS, iterum.
	PETRUS Barsames secundo.
	DIOMEDES, de quo mentio est in constitutionibus.

POST. CONS. BASILII.

CONSULES

PRAEF. PRAET.

POST. CONS.
 BASILI.

DOMNICUS, ad huc extant Iustiniani novella
 162 περί διαφόρων κεφαλαίων.
 ASCLEPIODOTUS, de quo Theophanes.
 ADDAEUS, ut in cod. Vat. 1185 legebam.
 De aliis huius officii Procopius hic p.
 110 et Evagr. l. 5 c. 3.

A 98 P. 120, 2. *Perquam maximi praefecturas locavit*] Evagr.
 l. 4 c. 39. τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου ἐπίκρασκε τοῖς τὰς ἀρχὰς
 ἐπιτροπείοσιν. *Subiectos omnes ob pecuniam iis vendebat, qui*
praefecturas administrabant.

P. 120, 7. *Acceptis mutuo praefecturarum pretiis*] Iusti-
 nianus novella 8. *Plurimas necesse est manus circumire eum,*
qui donationem facit: et hoc non de suo forte praebere, sed
mutuatam, et ut mutuare possit damnificatum, et computare
apud se, quia convenit eum tantum ex provincia percipere
quantum liberet quidem ei debita, sortes et usuras, et damna
pro ipso mutuo: computabit autem et in medio expensas lar-
giores.

P. 120, 15. *Legem scripserat*] In hac edenda lege (est
 autem novella 8) multum ipse sibi plausit Iustinianus; diebus
 Paschatis, ceu rem populis gratissimam, evulgari voluit; inci-
 sam lapidibus, in ecclesiarum porticibus, publice haberi; exem-
 plum in membranis descriptum servari cum sacra supellectile
 in omnibus ecclesiis orbis Romani; ad gratias deo agendas uni-
 versos populos excitari. Illud plane iactanter; *dedignant*
eos, qui ante nos imperaverunt, qui pecuniis ordinabant
administrationes. Nam in universum, quam verum sit nescio:
 Theodosius enim legem eadem super re scripsit: idemque de
 Marciano testatur Theodorus Lector, ἀρχοντα ἐπὶ δόσει μὴ γί-
 νεσθαι ἐκέλευσε, *magistratum pretio creari vetuit;* et de Ana-
 stasio, τὰς ἀρχὰς ὠνλους οὐσας προῖκα παρῆγεν, *magistratus,*
qui venales fuerant, gratis contulit.

P. 120, 16. *Sacramento profiterentur*] Etiamnum extat
 iuramenti forma ad calcem novell. 8. Quod ait, *diris omni-*
bus more maiorum devoverentur: eas intelligit: *si vero non*
haec omnia ita servavero, recipiam hic et in futuro saeculo
in terribili iudicio magni domini dei, et salvatoris nostri Iesu
Christi, et habeam partem cum Iuda, et lepram Giezi, et tre-
morem Cain.

P. 121, 9. *Qui omnes ad eum locorum proventus conve-*
herent] Hos indicat Evagrius l. 4. 29. τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυ-
 σίου ἐπίκρασκε τοῖς τοὺς φόρους ἐκλέγουσιν. *Subiectos omnes*
auro vendebat iis, qui colligebant tributa.

P. 121, 14. *Ut quique sine controversia sceleratissimi*

rebus praesent] Tribonianus, Ioannes Cappadox, Addaeus, Petrus Barsames, Aetherius, in summis gradibus Iustiniano semper carissimi fuerunt, quorum flagitia omnes loquuntur historiae. Si vero ab his numerandi principium ducas, aliosque his addas, quos Evagrius, Agathias, Procopius in reliquis historiae libris, Theophanes, Suidas, aliique scriptores commemorant, explorata plane res erit.

P. 123, 8. *Theodotum in eo gradu collocant]* Ad hunc P 162 extant aliquot Iustiniani novellae, nempe 112. De litigiosis, et quinque huic proximae; quae datae sunt IUST. AUG. ANN. XV. BASILIO. V. C. CONS. Eodem scilicet anno, quo Ioannes Cappadox in exilium pulsus est, qui fuit decimus eius praefecturae, ut habet Procopius l. 1 bell. Pers. *Ἰωάννης δέκατον ἔτος τὴν ἀρχὴν ἔχων, Ioannes decem in dignitate annos exegit:* totidem enim numerabis ab anno primo post consulatum Lam- A 99 padii et Orestis, quando cepit Ioannes praefecturam, ad consulatum Basilii.

P. 123, 10. *Petrus quidam genere Syrus cognomento Barsames]* Habemus ad hunc plurima Iustiniani rescripta. De eodem ita legi in πατριῶς CP. τὸν παλαιὸν Πέτρον Πέτρος τις πατριῶς ἐπὶ τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔκτισεν. Ἐλεγον δὲ αὐτὸν Βαρσαμιανὸν τὸν Σύρον πολλὰς ἀρχὰς τῷ τότε χρόνῳ ἀνύσαντα. *Veterem ecclesiam sancti Petri tempore Iustiniani magni Petrus quidam patricius aedificavit; cui cognomen erat Buarsimiano Syro, qui tunc multos gessit magistratus.* Praefecturam aerarii eundem administrasse paulo post Procopius commemorat. Bis praefectum praetorio, bis comitem largitionum fuisse, diversi novellarum tituli demonstrant.

P. 124, 11. *Nomine collector]* Locus in Graeco est corruptissimus, ὄνομα τιθεῖς τὴν πράξιν τὴν συλλογὴν, nomen imponens rei collectionem. Suidas, συλλογὴ ὄνομα ἀρχῆς. *Collectio nomen est magistratus.*

P. 126, 4. *Hoc onus vocari annona consuevit]* Codex manuscriptus Graecus habet συνανεῖν, et infra συνανή: sed utrumque quid est? Nos ἀννώνην, seu ἀνώναν legimus, et interpretati sumus, apposite ad rem. Ille librariorum est lapsus, qui Latinaam vocem non sunt assecuti. Miror Suidam in suo codice mendum non animadvertisse; nam in dictionario in littera Σ posuit vocem συνανή, hac integra huius historiae descripta pericopa. Vide notam ad p. 102.

P. 127, 9. *Nulla propinquis, vel amicis in illo firma certaue spes ostenderetur]* De propinquis et consanguineis nullo loco habitis a Iustiniano, lege coniurationem Arsacianam, quam Procopius describit l. 3 bell. Goth.

P. 128, 6. *Imminuta pecunia, quae sublevandis multorum rebus quotannis impartienda erat]* Fortasse hoc est quod

Theophanes narrat ad annum Iustiniani trigesimum quintum. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ ἐπανεστήσαν αἱ σχολαὶ τῷ Κόμητι αὐτῶν διὰ τινὰς συνθηθείας ἃς ἐλάμβανον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτάς. *Mense Martio insurrexerunt scholae in eum comitem ob largitiones quasdam consuetas sibi dari, quae sublatae fuerunt.*

P. 129, 16. *Septennalem, ut Anastasius]* Procopius l. 1 bell. Pers. φόρους γὰρ τοὺς ἐπτελοὺς ἐς ἔτη ἑπτὰ ἀφῆκε τῇ πόλει: *tributa annualia ad septennium omnia dimisit civitati Amidae Anastasius.*

P. 130, 1. *Cabades enim sartis tectis focis arisque]* Procop. l. 1 bell. Pers. notat solum templum sancti Simeonis in-ensum sub Cabade fuisse.

P. 130, 14. *Ubi miles stationem habet convehendi]* Non militaris annonae pensionem, sed exigendi modum subditis perniciosum damnat Procop. Sane superiores imperatores non ita subditos oppressisse, testatur Libanius in epist. ad Aristae-netum. Σταθμός τις ἐστὶ περὶ τὸν Εὐφράτην Καλλίνικος ὄνομα αὐτῷ. τοῦτο τὸ χωρίον ἔχει στρατιᾶν ἰδρυμένην, ἣν δεῖ τρέφε-
 A 100 σθαι πρὸς ἡμῶν οὐκ ἐκείσε κομιζόντων, ἀλλ' ἐτέρωσε τὴν τροφήν. ἐκεῖθεν δὲ εἰς Καλλίνικον ἄγειν νόμος τὸν ἄρχοντα τὸν περὶ τὸν Εὐφράτην. Nam alimenta pro militibus qui Callinici stationem habebant, Euphratesiae praefectus a subditis accepta Callinicum convehenda curabat.

P 163 P. 130, 15. *Exercitus optionibus]* Erant et optiones domesticici, quorum meminit Procopius l. 1 bell. Vand. Ὅς ἐπιμελεῖτο τῆς περὶ τὴν οἰκίαν δαπάνης, ὀπίσθια τοῦτον καλοῦσι Ῥωμαῖοι: *qui familiarium expensarum curam gerebat, hunc Romani optionem vocant.* Exercitus optionum dignitatem Nicolaus Pepagomenus in panegyrico sancti Isidori declarat, et ab optionibus fisci distinguit; sic enim ibi legendum φίσκον, non φύσιν. De optionibus exercitus vide novellam 130.

V 376 P. 130, 16. *Annonam hanc rem appellant]* Mendose in Graeco habes συνωνή, ut ad p. 98 monuimus. Nos quam recte ἀνώναν legamus, videre est ex novella 130 ubi Iustinianus de hac ipsa agit.

P. 131, 5. *Impositio quaedam est veluti improvisa pestis]* Graece est ἐπιβολή. Quid illa sit, quis eius autor, quaeve eius instituendae occasio, Simeonis Metaphrastae locus declarat, quem nondum iurisconsulti viderunt. Λιμός ὁμοῦ καὶ λοιμός, τὰ δύο ταῦτα κακὰ, καὶ ἀναίρειν ὁμοίως δυνάμενα τισὶ τῶν κειμένων ὑπὸ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ χωρίων ἐνσκήψαντα, πολλοὺς μὲν οἴκους ἀνθρώπων ἐκένωσε, κώμας δὲ ὅλας καὶ συνοικίας, καὶ ἀγροὺς ἐρήμους τῶν οἰκούντων εἰργάσατο. Σκεψάμενοι τοίνυν οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταί, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς αὐτός, ὅπως μὴ τὸ κοινὸν τοὺς δι' ἔτους ἐκείνων φόρους ζημιωθῇ, ψηφίζονται τοὺς πλησιοχώρους καὶ αὐτὰ τὰ ἐκτριβέντων τέλη καὶ οἰχομένων

εἰσπράττεσθαι, καὶ τοῦτο κατὰ πάσης ἐκράτει τῆς ὑπερκόου, καὶ
 πᾶς ὁ ἐκ γειτόνων οἰκῶν καὶ τοὺς τῶν πλησίον παρέχειν ἡναγ-
 κάζετο φόρους, εἴτε ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ καὶ τῆς ἐνδείας ἐκτριβέντες
 ἦσαν, εἴτε τῶν οἰκιῶν ἀνάστατοι διὰ τὴν ἀνάγκην γεγεννημένοι.
*Pestis et fames; duo haec mala aequae perniciosa grassabantur
 in quasdam partes imperio Romano subiectas; unde multae
 domus sine hominibus erant, necnon pagi, integraeque fami-
 liae, ac villae habitatoribus vacabant. Quamobrem reipublicae
 curatores, necnon imperator ipse praecaverent ne publicum
 aerarium annuis iotorum vectigalibus privaretur, decreverunt
 a vicinis exigere tributa illorum, qui deperissent. Idque in
 universo imperio obtinebat, et quisque vicinus cuiusque pro-
 pinqui pendere tributa cogebatur, sive illi ob pestem, atque
 indigentiam deleti fuissent, seu a propriis sedibus excessissent
 ob necessitatem. Hoc iniquum tributum, Sabae viri sanctis-
 simi rogatu tollere volentem Anastasium repressit Marinus
 praefectus praetorio, ut scribit Cyrillus Scythopolitanus. Is
 affirmat ecclesiis idem tributum impositum fuisse. Rem non
 editam placet hic in gratiam iurisconsultorum describere. Of*
 κατὰ καιρὸν Τραπευταί, καὶ Βίνδικες τῶν κατὰ Παλαιστίνην
 δημοσιῶν, ἑκατὸν χρυσίου λίτρας ἐξ ἀπόρων προσώπων καὶ δυσ-
 πράκτων ἀνυσθῆναι μὴ δυναμένας εἰσπραττόμενοι ἡναγκάσθη- A 101
 σαν ἐπιβρίβηαι τὴν τούτων εἰσπραξίν τοῖς κατὰ Ἱεροσόλυμα συν-
 ταλεσταῖς κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἑκάστου δυνάμεως. Τῶν τοίνυν
 ἑκατὸν χρυσίου λιτρῶν καθ' ὃν εἴρηται τρόπον διανεμηθεῖσῶν
 περισσοπραξία, ἀπεγράφησαν ἢ τε ἀγία Ἀνάστασις καὶ οἱ λοιποὶ
 σεβασμιοὶ τόποι καὶ οἰκήτορες. πλὴν ὅτι μέρος μὲν αὐτῆς συν-
 χωρήθη ὑπὸ τοῦ εὐσεβῶς βασιλεύσαντος Ἰουστίνου ἀναφορᾶς
 γινομένης ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Σάβα καὶ τῶν λοιπῶν τῆς
 ἐρημοῦ ἡγουμένων. τοῦ δὲ λοιποῦ αὐτῆς τελεῖα συγχώρησις
 γέγονεν ἐπὶ τῆς παρουσίας βασιλείας Ἰουστινιανοῦ διὰ τῆς τοῦ
 πατᾶ Εὐσεβίου μεσιτείας. *Qui pro tempore in Palaestina
 publicorum tributorum tractatores, et Vindices fuerunt, cum
 auri centum librae exigendae sibi relinquerentur a personis
 egenis quae solvendo non essent, coacti sunt eam imponere
 exactionem tributariis Hierosolymitanis pro cuiusque facultate.
 Ergo illo centum auri librarum residuo, eo quo diximus
 modo, singulis imposito, ecclesia etiam sanctae resur-
 rectionis, et reliqui venerabiles loci, eorumque habitatores de-
 scripti sunt. Caeterum tempore pii imperatoris Iustini sup-
 plicantibus patre nostro Saba, et reliquis eremi hegumenis
 parte eius tributi remissa fuit. Tandem reliquae partis abso-
 luta remissio rogatu Eusebi presbyteri ab hodierno imperatore
 Iustiniano condonata est. Condonata est ecclesiasticis Hiero-
 solymae duntaxat, de his enim Cyrillus loquitur. Nam alioqui
 longe secus se res habet; extant enim formae praefecti prae-*

torio sub Iustiniano περί ἐπιβολῆς: eius vero exactionem provinciarum praefectis inculcat idem Iustinianus. Lege novellam 17 et 128. Corrige Suidam, qui ante Iustiniani tempora nulum ἐπιβολῆς usum fuisse, ex hoc Procopii loco videtur colligere in voce ἐπιβολή.

P 164 P. 132, 6. *Militem pulchrioribus*, etc.] Haec vel militum erat effrenata licentia, vel indulgentia principis, contra quam ab eo cautum lege erat novella 130.

P. 132, 15. *Censitores (hos logothetas vocavit)] Λογοθέτην ἑλληνίζοντες τὴν τιμὴν ταύτην καλοῦσι Ῥωμαῖοι. Eum qui publicarum rationum curam gerit, logothetam Graeco vocabulo Romani vocant.* Procop. l. 3 bell. Gotth. In edicto 12 legimus λογοθέσιον πολιτικῶν πόρων. Quod Theophanes vocat γενικὸν λογοθέσιον. S. Nicephorus δημοσίων λογιστήν, *publicarum rationum ministrum*, quem vulgo nominari dicit λογοθέτην.

P. 132, 16. *Duodecima quaque parte ipsis constituta]* Ut eo avidius inhiarent lucro militemque expilarent. Et optionibus, qui annonam militibus erogabant, πέντε καὶ δεκάτην μοῖραν, *quin-tam decimam partem*, ut est in nov. 130 constituerat Iustinianus.

P. 133, 11. *Exercitus numero exiguus esset]* Ioannes Antiochenus in collectaneis; Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως σὺν Οὐννοῖς ἑπτακισμίοις διαβὰς τὸν Ἰστρον Ζαβεργάν ἐγγὺς τῆς βασιλίδος ἔφθασε λεηλατῶν τὰ μεταξὺ, ἅτε μὴ στρατιᾶς ποῦ φρουρούσης; ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων ἑξακοσίας καὶ τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδας μαχίμων ἀνδρῶν ὁ τῶν Ῥωμαίων ἐπορουπότο στρατός. Ἰουστινιανός δὲ μόλις εἰς ἑκατὸν καὶ πενήκοντα περιέστησεν. ὥστε μὴδὲ δύνασθαι ἔξαρκεῖν ἔν τε Ἀσικῆ καὶ Ἀρμενίᾳ καὶ Ἀσβύῃ, καὶ Γότθοις, καὶ Ἰταλίᾳ. *Sub Iustiniano imperatore Zaberganes cum septem millibus Hunnorum traiecto Danubio usque ad regiam urbem pervenit, interiecta omnia devastans, quippe cum militum praesidio destituta essent. Siquidem tempore priorum Caesarum Romanus exercitus reducebatur ad summam sex millium, et quadraginta quinque bellatorum. Iustinianus vero vix ad centum et quinquaginta reduxit; ita ut satis non essent ad praesidia Colchidis, Armeniae, Africae, Gotthorum, et Italiae.* Idem testatur Agathias l. 5 idque factum ait τῇ τῶν κρατούντων ὀλιγαρίᾳ, *imperatoris negligentia.*

P. 133, 15. *Damnus milites afficerentur]* Totum hunc locum de militibus, eorumque damnis, et de corruptela militaris disciplinae illustrabit alter Agathiae locus libro quinto extremo; quae omnia mala Iustiniani ῥαθυμίᾳ, *desidia*, eiusdemque, et ministrorum avaritiae ille adscribit.

P. 133, 16. *Graecumque nomen ut probrum aliis obiectaretur, quasi nullum Graecia ferret strenuum militem]*

De qua Graecia dicit? Num de tota illa orbis parte, quae Graece loquitur, an de ea, in qua, ut Aristoteles 1 meteor. cap. ult. ait, ὄκουν οἱ Σέλλοι, καὶ οἱ καλούμενοι τότε μὲν Γραικοί, νῦν δὲ Ἕλληνας, habitabant Selli, et qui olim Graeci, nunc vero Hellenes vocantur? Horum fines ponit Constantinus Porphy. l. 1 them. 17 hinc Sestum, Abydum, et Propontidem; inde vero Cyzicum et Granicum fluvium. Graecorum et Graeciae nomine raro, vel nunquam veteres autores Graeci, frequenter Romani usi sunt; seculis posterioribus etiam illi vocem usurparunt, et universae quae Graece loqueretur genti accommodarunt, ut est apud Iulianum Apostatam, Athenaeum, Theodorum Studitam in epistolis, et alios. Sic accipiendum hic arbitrator. Et hoc sensu primum Iustiniani tempore Romanum imperium Graecorum dici imperium coepit a Romanis, quod eius gentis dominationem et fastum stomacharentur. Anast. biblioth.

P. 134, 12. *Alexander, qui eo censor missus est*] Hic Alexander est Psallidius, sive Forficula, de quo infra Procopius, et fuse ac libere de eius moribus l. 3 bell. Gotth. initio, ab accisa moneta et forfice detonsa vulgo Forficula vocatus.

P. 135, 6. *Limitaneos*] Zosimus l. 2 a Constantino magno limitaneorum numerum diminutum fuisse narrat. Lege quae paulo ante notavimus ad p. 106.

P. 135, 7. *Quadriennalia et quinquennalia stipendia illis a quaestoribus differrentur*] Ob id milites Berrhaeae praesidiarii ad Chosroem defecerunt. Lib. 2 bell. Pers. Dagistaeus P 165 de eadem re queritur per epistolas ibidem circa finem libri.

P. 135, 13. *Quos vocant scholarios*] Quasi σχολάζοντες, bellico ab operibus vacantes, et veluti feriatos milites. Nam, ut ait Agathias l. 5. οὗτοι στρατιῶται μὲν ὀνομάζονται, καὶ ἐγγεγράφαι τοῖς τῶν καταλόγων βιβλίαις, εἰσὶ δὲ οἱ πολλοὶ ἀστικοὶ τε καὶ φαιδροεῖμονες, καὶ μόνον οἶμαι ὄγκου τοῦ βασιλείου ἕνεκα, καὶ τῆς ἐν ταῖς προόδοις μεγαλαυχίας ἐξευρημένοι. *Hi milites quidem nominantur, et in albo conscripti sunt, verum quamplurimi eorum urbem colunt, et vestitum ornatu gaudent, atque ut reor ad pompam duntaxat principis, eiusque in processibus maiestatem adinventi fuerunt.* Horum in palatio uti munia diversa, sic nomina; praetoriani milites, custodes palatii, excubitores, corporis custodes, de quibus supra ad p. 28 lin. 17. Horum alii erant qui stipendia merebantur, alii codicillares: quare mirum non est ad tria millia et quingentos fuisse, atque iis supernumerarios a Iustiniano additos esse, cum honoris ergo eum gradum atque nomen ambirent quamplurimi. Horum denique ordines modo appellantur officia, atque ab horum praefectura dicitur *magister officiorum*; quem Graeci μάγιστρον τῶν ἐν παλατίῳ τάξεων: modo scholae, scho-

λαί, atque inde σχολάριοι. Procopius l. 8. οἱ περὶ τῆς τοῦ παλατιου φυλακῆς λόγοι, οὔσπερ σχολὰς ὀνομάζουσι. *Militum manipuli qui ad palatii custodiam destinati sunt; hos scholas vocant.* Hoc est, milites, ut dixi, feriatos. Quare ex ingenio alii interpretantur: *domus regis SCHOLA dicitur, id est, disciplina: quia non tantum SCHOLASTICI, id est, disciplinati et bene correcti sunt, sicut alii: sed potius ipsa schola, quae interpretatur disciplina, id est, correctio, dicitur: quae alios habitu, incessu, verbo, et actu, atque totius vanitatis continentia corrigit.* Episcopi in epistola ad Ludovicum.

V 377 P. 135, 16. *Inerti et imbelli cuique nomen id sibi adsciscere licuit*] Scilicet tempore Zenonis; adstipulatur Agathias l. 5 et rem exacte narrat. Nam a Zenone γνώριμοι, et συνήθεις, noti ac familiares ea militia donati sunt. Deinde alii οὐ πρὸς ἀξίαν, ἀλλὰ πρὸς χάριν, non pro dignitate eligi coeperunt, sed ad gratiam. Denique a Iustiniano εἰς ἐμπορείαν μετέστη τὸ χρέμα, ad negotiationem redacta res est. ὡς μὲν κέτι ἄλλως ἐν τοῖςδε τοῖς στρατεύμασι καταλέγεσθαι τοὺς βουλομένους πρὶν ἂν χρυσίου τι μέτρον καταθεῖεν: ita ut nullus in iis numeris inscriberetur, nisi qui prius certam auri summam solvisset.

P. 136, 9. *Certa stipendia Caesari condonarunt*] Saepissime in reliquis suae historiae libris hoc Procopius repetit. Nec mirum, quando et militi in stationibus et in castris degenti eadem stipendia Iustinianus negavit. Lege l. 1 et 2 bell. Pers. et l. 8 historiae.

P. 136, 14. *Sunt in imperatoria domo dignioris ordinis milites*] Nominat hic domesticos, et protectores, infra p. 117. *Silentiariorum*: iique omnium dignissimi fuerunt, quippe qui ab intimo imperatoris cubiculo essent, ob idque cubicularii etiam appellati. Porro cubiculum anterius ex quo statim in ipsum imperatoris ibatur cubiculum, ob silentium quod principis reverentia servabatur, vocatum fuit *silentium*, et Graeci corrupto vocabulo σιλεντιάρικιον: et intimi illi cubicularii, *silentiarii*, quamobrem ἐπιστάτας τῆς ἀμφὶ τὸν βασιλέα σιγῆς, praepositos silentii quod imperatoribus impenditur, hos Agathias nuncupavit. Cyrillus Scythopolitanus, εἰς τὸ λεγόμενον σιλεντιάρικιον φθάσαντας οἱ ἐπὶ τῶν θυρῶν σιλεντιάριοι ἔνδον εἰσεδέξαντο. *Qui cum ad silentium pervenissent, a silentiariis ostio praepositis introducti sunt.* Hic locus dicebatur ad secundum velum; nam primum velum erat in primis ipsis, et exterioribus cubiculis, quod consistorium vocabatur a consistente multitudine, et principis audientiam praestolante. Haec ibidem A 104 Cyrillus declarat. *Silentiariorum dignitas et honor praecipuus fuit, ut eorum tituli ostendunt. Magnus Silentarius, θενομασιώτατος, in actis concilii Chalcedonensis, et in antiquissimo*

volamine ex corticibus arborum ita legi; *ego Romulus V. C. silentiarius his instrumentis testis-subscripsi.* Cum Zonaras ergo χαμαίηλον αξίωμα dixit, ad praefectos urbis et praetorii, patriciosque et senatores, et huiusmodi superiores gradus respexit; inter quos tamen numerare silentiarios Dorotheus non dubitavit doct. 23. *την σύγκλητον, τους πατρικίους, στρατηλάτας, υπάρχους, σιλεντιαρίους, εἰσὶ γὰρ αὐταὶ πολύτιμοι στρατιαί. Senatum, patricios, praefectos, silentiarios, quae omnes sunt honestissimae militiae.*

P. 137, 4. *Sed plura de his ad hoc unum caput revocemus]* Quae Procopius praetermittit lege apud Agathiam l. 5 extremo; licet et ille quae praeterit, duobus verbis complectatur. *περιεώρα Ἰουστινιανὸς τὰς τάξεις διαφθειρομένης, ὡς δὴ τὸ λοιπὸν ἤκιστα γὰρ αὐτῶν προσδεησόμενος. Militarium ordinum exitium et corruptelam perinde Iustinianus negligebat, ac si nunquam in posterum illi futuri sibi essent, necessarii.* P 166

P. 137, 10. *Duo iam et triginta excurrunt anni]* Iterum ac tertio idem in hac historia repetit. Imperium autem Iustiniani perduravit novem et triginta totos annos, ita ut extremo eius anno Narses pontem Salarium tertio ab urbe lapide referret. Sic enim ibi legimus. IMPERANTE. D. N. PISSIMO. AC TRIUMFALI. SEMPER. IUSTINIANO. PP. AUG. ANW. XXXVIII. Hos annos Iustinianum integros exegisse testatur illorum temporum scriptor Ioannes Epiphaniensis scholasticus, quem Evagrius l. 5 extremo civem suum atque cognatum nominat. *Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐννέα καὶ τριάκοντα τοῖς πᾶσιν ἔτει Πωμαίων ἄρχας ἐτελεύτα τὸν βίον. Iustinianus imperator novem et triginta integros annos cum Romanum imperium tenuerit, vita functus est.* Unde Zonaram, chronicon Alexandrinum, aliosque corrigas. Verum cum Idibus Novembris diem Iustinianus obierit, ad trigesimum nonum annum septem praeterea menses, ac dies tredecim addamus oportet. Nam anni imperii Iustiniani numerandi sunt a calendis Aprilis consulatus Mabortii, quando Caesar et imperii collega a Iustino renunciatus est; quod non solum Marcellinus comes, et Evagrius tradunt, sed etiam Cyrillus Scythopolitanus Iustiniani aequalis, qui anno secundo post consulatum Lampadii et Orestis sextum Iustiniani computat. Ipse Iustinianus novella 47 imperii sui annum undecimum in secundum P. C. Belisarii annum incidere affirmat; publicasque eius anni tabulas ita notari iubet. *Imperii Iustiniani divinisissimi Augusti, et imperatoris anno undecimo P. C. FL. Belisarii V. INL. anno secundo.* Ergo ad quadragessimum annum imperii Iustiniani defuerunt menses quatuor, dies decem et septem.

P. 137, 14. *Suo quique in ordine perpetuo succedunt]* De Asterio scriba praetoriano Synesius epist. 61. *τῆς συμμορίας* A 105

τῶν τετραγράφων Ἀστέριος εἰς οὐκ ἔσχατος, ἀλλ' ἐν ἀντοῖς τρίτος ἢ τέταρτος, νῦν δὲ καὶ πρῶτος εἶη. *Ex ordine scribarum Asterius, in quo non postremus est, sed tertius ferme vel quartus, nunc fortasse primus.* Nam ex quo tempore illinc Syneisius discesserat, coniecit Asterium gradum aliquem in suo ordine fecisse.

P. 139, 7. *Ad utrumque fretum publicanorum ordines instituti*] Theophanes de Irene imperatrice, τῆς Ἀβύδου καὶ τοῦ ἱεροῦ τὰ λεγόμενα κομμάτια ἐκούφισε. *Abydi et templi vectigalium, quae commercia vocantur, modum statuit.* Templi Blacherniani scilicet, quod est ad ostia Euxini maris, ut supra dixi ad p. 15.

P. 139, 13. *Addaeum gente Syrum*] Aliis est Audius. Evagr. l. 5 c. 3. *Non longo tempore post, Aetherium, et Addaeum utrumque ex ordine senatorio, qui principem locum apud Iustinianum diu tenuerant, in iudicium ob piaculum quoddam adducit Iustinus. Quorum alter, Aetherium dico, confessus est se animo instituisse, imperatorem veneno conficere, habuisseque Addaeum illius conatus socium, et in omnibus adiutorem. Verum Addaeus gravi cum iureiurando affirmat, se istius rei prorsus ignarum esse. At uterque tamen securi percussus est: atque Addaeus, cum iam caput abscinderetur, dixit ingenuus, se licet falso de iis rebus esset accusatus, iusta tamen, debitaque a deo facinoris cuiusque contemplatore et vindice sibi inflicta supplicia. Theodotum namque aulae praefectum se praestigiis quibusdam e medico sustulisse. Caeterum ista itans se habeant, an secus, non possum equidem pro certo affirmare: attamen uterque scelestus fuit: quippe Addaeus insano puerorum amore exarsit: Aetherius autem nullum calumniae genus praeteriens, tum vivos, tum mortuos nomine aulae imperatoriae, cui regnante Iustiniano praefuit, fortunis spoliavit.*

P. 141, 16. *Unciam serici sex aureis dabat*] Ante Iustinianum carius. Nam sub Aureliano, ut Vopiscus ait, *libra auri, libra serici fuit*, et in lege Rhodia est, ὀλοσηρικὰ ὄμοια
P 167 τῶ χρυσῶ, *sericum et aurum tantundem valent.* Ex his locis corruptissimum hunc Procopii locum emendavimus. Nam quod in Graeco est τὴν ὀκλίαν, restituumus τὴν οὐγκλίαν, *unicam*: cum enim imperante Iustiniano sericum per totum Romanum orbem distractum fuerit, minus quam tempore Aureliani vendebatur; scilicet aureis octo et viginti minus. Nam si tunc libra auri, libra serici fuit, ut affirmat Vopiscus, centum circiter aureis libra serici erat. Ex quibus si octo et viginti aureos detrahas, duobus et septuaginta aureis libra sub Iustiniano vendebatur. Quam summam colliges, si cum Procopio sex au-

reis constitisse dicamus unciam serici: quare ex coniectura et historia οὐγκίαν reposuimus.

P. 142, 1. *Quem holoverum vocant*] Ergo holoverum tinctura serici et color est, non sericum, ut ad hanc diem multi existimarunt, inanibusque rationibus id astruere conati sunt.

P. 142, 13. *Causidicorum ordinem statuit evertendum*] In pragmatica Iustiniani sanctione a Petro Pitheo edita c. 12 medicis, causidicis, grammaticis, annonae restituuntur; ergo A 106 ablatae fuerant. Zonaras, *de consilio praefecti stipendia liberalium artium magistris olim constituta in omnibus urbibus sustulit*. Anonymus in chronico, ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πέμψας εἰς Ἀθήνας ἐπέκλευσε μηδένα τολμᾶν διδάσκειν φιλοσοφίαν καὶ ἀστρονομίαν. *Iustinianus imperator nuntios Athenae misit, qui prohiberent philosophiam et astronomiam doceri.*

P. 144, 6. *Duo Romanis consules creabantur, Romae quidem alter, alter Byzantii*] Saepe quidem unus sine collega consul vel in oriente, vel in occidente fuit. Sed quid causae est, quod antiquorum epistolae et pleraque alia monumenta extant unico tantum consulis nomine consignata iis etiam annis, quibus duos fasti consules habent? Ex hoc Procopii loco V 378 peti posse causa videtur. Quia scilicet aliquo opus erat spatio temporis, quo consulum creatorum nuncii ultro citroque perferrentur; interim provinciales consulem solum notabant, cuius primum notitiam habuissent. Synesius epist. 132. χθὲς καὶ πρώην ἐπὶ τῶν ἑναγχοῦς ὑπάτων, ὧν ἄτερὸς ἐστὶν Ἀρισταίνετος, τὸν γὰρ συνάροντα ἀγνοῶ. *Nudiustertius, novis consulibus, quorum alter est Aristaeetus, collegam enim ignoro.* Ad hunc locum vir eruditissimus Dionysius Petavius; *συνάροντων Aristae-neti Honorius imperator fuit anno 404.* Bene est, sic habent fasti; subdit. *Nec mirum ignorari ab Synesio; etenim consularis honos principali fastigio, velut sidus solis lumine condebatur.* Sed ludi, venationes, munera statim initio consulatus ab Honorio de more data, publicae tabulae eius nomine consignatae consulem nonne prodebant? Dicamus ex Procopio quod est. Synesius orientis consulem commode statimque habere potuit, consulem occidentis nec commode nec statim. In tabulis vero publicis, consulis, cuius nomen ignorabatur, sic mentio fiebat. *Φλαβίου Πρωτογένους καὶ τοῦ δηλωθησομένου ὑπάτου.* FL. *Protegens, et declarando cons.* Act. 7 concilii Constantinop. sub Flaviano. Chalcedonensis concilii actiones notatae sunt, *Marciano, et qui fuerit nunciatus cons.* in calce diplomatis Theodosii sic legimus, FL. *Antiochi et alterius declarandi consulatu.*

P. 144, 13. *Non est omnino comitia videre consularia*] Ut donativis, strenisque parceretur, quod hic narrat Procopius, et Iustinus apud Corippum confirmat.

*Non solum optati iubeo spectacula circi,
Præmia sed populis, et maxima dona parabo.*

P. 145, 8. *Nam de commissis ab eo in sacerdotes, infra locus erit]* Ubi tandem? tertio hic iam idem pollicetur; neque ullum in hac historia huiusce rei vestigium invenias. Nempe de Iustiniani ac Theodoraæ saevitia in sacerdotes dicere animus erat. Theodora iussit Sylverium occidi, Vigilium fune per urbem trahi. Iustinianus quamplurimos Episcopos Africanos custodiis inclusit; viros sanctissimos Eutyechium Constanti-
A 107 nopolitanum, et Anastasium Antiochenum ecclesiis expulit. Lege Vict. Tunn. in chron. Liberatus Diac. in breviar. c. 24. *Cætera vero, inquit, quæ subsequenter in episcopos et catholicam ecclesiam a Iustiniano facta sunt, quomodo consentientes episcopi in trium damnationem capitulorum muneribus ditabantur, vel non consentientes depositi in exilium missi sunt, vel aliqui fuga latitantes in angustiis felicem exitum susceperunt, quoniam nota sunt omnibus, puto nunc a me silenda. Vide quæ notavi ad p. 48 et 53.*

P. 146, 3. *Effracto aquarum ductu]* Fortasse intelligit de Adrianae aquæ ductu, quem initio sui imperii Iustinianus restauraverat. Anonymus in chronic. *Ἰουστινιανὸς ἀνετίωσεν τὸν τοῦ Ἀδριανέλου ὕδατος ἀγωγὸν, ὃν πρὸ τοῦ τῷ Βυζαντίον βασιλεῦσαι Ἀδριανὸς βασιλεὺς ἐποίησεν τοῖς Βυζαντίοις χαρίζομενος. Iustinianus restauravit Adrianæ aquæ ductum, quem, antequam Byzantium imperii sedes esset, Adrianus imperator fecerat in gratiam Byzantium.* Lege chron. Alexandr. Ad hunc aquarum ductum restaurandum triginta talenta Mauricium imperatorem Byzantiis donavisse scribit Theophylactus Simocatta l. 8 c. 13.

P. 146, 5. *Frequens multitudo aquatum veniens, sese ad fontes opprimeret]* Theophanes anno Iustiniani trigesimo sexto, *μηνὶ Νοεμβρίῳ ἀβ.οχία πολλὴ ἐγένετο καὶ λείψις ὑδάτων, ὥστε γενέσθαι μάχας πολλὰς ἐν τοῖς ὑδροῖσις. Mense Novembre pulsæ pluviae fuerunt, et ob id aquarum penuria, ita ut ad fontes multæ pugnae extiterint.* Et eodem anno, mense Augusto, *γένετο λείψις ὑδάτων, ὥστε σφαλισθῆναι τὰ δημόσια λουτρά καὶ ἐγένετο φονοκοπία εἰς τὰ ὕδατα. Talis fuit aquarum penuria, ut publicas clauderentur balneæ, et ad fontes cædes patrarentur.*

P. 146, 8. *Regia non caperet, in qua priores Caesares diutius perque libenter versati fuissent]* Ante Iustinianum in diversis urbis Byzantii regionibus quinque regiae numerantur, quas autor descriptionis vocat *palatia*; præterea *domus divinæ Augustarum sex, nobilissimæ tres.* Celebres inter has erant *domus Placidias et Marinas* in regione prima. *Domus Pulcheriæ* in regione tertia, et undecima. *Domus Arcadiæ*

in regione nona et decima; in qua et *Eudociae* domus fuit. Has domos apud historicos *δεσποινικάς*, et *δεσποτικάς*, *dominicas* appellatas reperies: in quarum aliis imperatores sedes habuerunt; aliae recondendis Caesarum divitiis erant destinatae; harum praefecti *curatores* dicti, et ex primaria electi nobilitate. Imperante Iustiniano domus Placidiae curator Zimarchus fuit, Iustini senioris commilito, domus Marinae Georgius Theodorae Augustae consanguineus. Marinae domui Belisarii bona, post eius obitum, addicta fuerunt, ut Theophanes ait; *τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς*, Zonaras; eam ob causam quam modo dixi. Ad has omnes regias suas Iustinianus adiecit munificentissime constructas in suburbano *Heræo* in *Iucundiano*, quod deinde *Iustinianicum* vocatum est, hodie *Galata* et *Pera*. Procop. l. 1 aedif. extremo.

P. 149, 5. *Alexandrinus id perpetuo contra usurpasse atque liceret, reique publicae interesset*] Impudentissime mentitus est Hephaestus; Iustinianum vero ab eo decipi turpe fuit. Nam ea Diocletiani largitas in egenos erat omnibus nota. Et A 108 cum alii, tum Dioscorus Alexandrinus paucis ante annis in concilio Chalcedonensi eiusdem factus est criminis reus, in quod Iustinianus incurrit. Nam ille in suam rem convertibat, ut in dato libello narrat Ischyrius, *τὸν παρεχόμενον παρὰ τῶν βασιλέων σῖτον πρὸς τὸ τοὺς παρεπιδημοῦντας, ἔτι δὲ καὶ ἐντοπίους πένητας παραμυθεῖσθαι, frumentum ab imperatoribus concessum cum ad convenarum, tum ad provincialium pauperum solatium*. Conc. Chalced. act. 3.

P. 150, 1. *Dederat Paulum Alexandrinis Antistitem*] P 169 Cyrillus Scythopolitanus in vita S. Sabae. Miror Evagrium synchronum in serie episcoporum Alexandriae hunc praetermisisse. Licet Iustinianus Paulum Alexandriae praeficiendum ecclesiae curaverit, vide tamen in eo initiando canonum ecclesiasticorum observantiam. *Paulus quidam* (ait Liberatus in brev. c. 23) *unus abbatum Tabennensium monachorum, ad Alexandrinam sedem ordinatur episcopus Pelagio interveniente Apocrisario Romano, plane orthodoxus suscipiens Chalcedonensem synodum. Ordinatus est a Mena Constantinopoli praesente eodem Pelagio responsario Vigili, et Apocrisariis Ephraemii Antiocheni, et Petri Hierosolymorum*.

P. 150, 4. *Cuius opera facile Alexandrinorum primum studia ad Chalcedonensis concilii firmitatem crederet excitanda*] *Atque ob id Paulus accepit ab imperatore potestatem super ordinationem ducum, et tribunorum, ut removeret haereticos, et pro eis orthodoxos ordinaret, per illos enim populi invalescebant*. Liberat. in brev. c. 23.

P. 150, 6. *Arsenius quidam*] Cyrillus Scythopolitanus, *Ἀρσένιός τις Ἰλλουστρίου ἀξίωμα ἔχων πολλὴν οὐκ οἶδα ὅθεν*

πάροδον ἔχων παρὰ τῶ βασιλεῖ καὶ Θεοδώρᾳ τῇ βασιλίσση παραδι-
δάξας τὴν αὐτῶν εὐσέβειαν εἰς ὀργὴν κατὰ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ
Χριστιανῶν ὀρθοδόξων πιστῶν κεκλήκει. *Arsenius quidam digni-
tate illustris facilem nescio qua ex causa aditum habuit apud
imperatorem et Theodoram Augustam, quod falsis narrationibus
contra Christianos, qui in Palaestina degunt, concitavit.* Sub-
dit Procopius, sentiebat ille cum Samaritis, verum ne tantae
potentiae iacturam faceret, Christianorum sibi consulto nomen
adsciverat. Nempe, ut idem Cyrillus narrat, cum sanctus Sa-
bas Constantinopolim pervenisset Christianorum Palaestinae cau-
sam acturus, a quo sibi etiam atque etiam timebat, ob paren-
tis et fratris in Christianos Palaestinae saevitiam, quodque ambo
crudelissimum ea de causa supplicium dedissent; Scythopoli
enim a Christianis incendio interierunt, quod idem Sabas multo
ante praedixerat. Σιλβανὸς ὡς ἐπὶ εἰρήνης ἐν Σκυθοπόλει εἰσ-
ελθῶν χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς ἀρπαγὴς ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν
εἰς τὸ μέσον ἐκάρθη τῆς πόλεως. Silvanus Arsenii pater
fuit, ut Cyrillus ibidem.

P. 150, 14. *Nulla principes affecerunt incommodo, nisi
quod regia prohibuere*] Addit Cyrillus, Ἀρσένιος ἀφανὴς ἐπὶ
χρόνον γέγονε τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἀναιρεθῆναι αὐτὸν
κελεύσαντος. *Arsenius se ad tempus occuluit, quod eum in-
terfici iusserit imperator.* Id fortasse per speciem; quare per
A 109 simulationem et ipse Christianorum mysteriis tum est initiatus.

P. 151, 3. *Theodoram offendit, quae contrariis Caesaris
studiis, ut infra dicam, ea in re niti visa est*] Id est, in
causa Chalcedonensis concilii; nam Iustinianus συνοδίτης, con-
ciliaris erat: contra, Theodora damnabat eam synodum, am-
plectebatur Severum, Acephalos, Monophysitas, Theopaschitas,
et alios eius temporis Haereticos. Vide Evagr. l. 4. Victor
Tunn. ad consulatum Basilii, et ad consulat. Decii. *Theodo-
rae Augustae factio unum de Trinitate passum asserens non
V 879 secundum quid, sed absolute, suscipiendum cunctis generali
lege imponit, et a clericis atque monachis subscriptiones vio-
lenter exegit.* Sanctus Sabas; ut Cyrillus refert, orare noluit
pro sobole, quam sibi Theodora concedi a deo petebat, ἵνα
μὴ οἱ υἱοὶ αὐτῆς τῶν Σευήρου θηλάσῃσι δογματῶν, καὶ χεῖρῃ
Ἀναστασίου ταράξῃσι τὴν ἐκκλησίαν. *Ne, inquit, eius quo-
que filii Severi dogmata gustarent, et quam Anastasius peri-
culosius ecclesiam perturbarent.* Quare bis anathemate percussa
est, semel ab Agapeto, ut idem Victor affirmat ad consulatum
Iustini; iterum a Vigilio. Sanctus Gregorius l. 9 epist. 36.
*recordandae memoriae Vigilii papa in urbe regia constitu-
tus contra Theodoram tunc Augustam, et Acephalos damna-
tionis promulgavit sententiam.* Quod hic de concilio Chalce-
donensi; et de contrariis factionibus dicturum se pollicetur

Procopius, omnino desideramus; idem octavo libro superioris P 170 historiae innuebat, ut ad p. 53 notavi.

P. 151, 5. *Psoëm diaconum Rhodoni praefecto necandum tradit*] Bene cum tota hac historia de Psoë conveniunt quae Liberatus eodem loco narrat. *Cogitante Paulo Episcopo remove Eliam magistrum militum, Psoius diaconus quidam et Econumus ecclesiae, amicus Eliae per portitores litterarum velocissimos pedestres, quos Aegypti Symmacos vocant, omnia molimina Pauli Eliae scribebat. Contigit autem Paulum invenire litteras eius Aegyptiace scriptas et legere, et timens quod de Proterio contigerat, sollicitus de eo factus est, et coepit Psoium compellere, facere rationes ecclesiae. Quem tradidit iudici, et imperatori de eo retulit. Eo tempore apud Alexandriam Rhodo erat Augustalis. Qui eum accipiens custodiendum usque ad imperatoris praeceptum, consilio cuiusdam prioris civitatis nomine Arsenii acceptis muneribus, inscio, ut fertur, episcopo, clam nocte totis viribus eum magno cruciatus occidit. Cuius filii et affines imperatorem interpellantes, suggesserunt ei qua vi eorum parens mortis debitum persolvisset. Quod audiens imperator vocavit Liberium, et fecit Augustalem, misitque eum Alexandriam inquirere causam. Ad quam urbem Liberius cum venisset, Rhodonem ad se venire iussit, et ab eo requirebat quomodo occidisset diaconum. Ille vero respondit, iussione episcopi fuisse factum: habere se imperatoris delegationem aiebat, ut quidquid iuberet episcopus, modis omnibus impleret. Sed negante Paulo Episcopo, et se nescire clamitante, prior ille civitatis Arsenius homicidii illius autor inventus, morte mulctatus est. Porro Paulo Episcopo Gazam in exilium misso Rhodo cum gestis de eo actis directus est Constantinopolim. Cuius gesta cum intra palatium principi legerentur, iussit eum ab scurrone duci, et foras regiam A 110 civitatem occidi.*

P. 151, 11. *Antistites viros probatos, Alexandriam de causa cognituros mittit*] Causa quidem Alexandriae, ut ait Procopius, cognita est; sed Gazae, ubi Paulus exulavit, depositus est, ut idem Liberatus narrat, et Cyrillus Scythopolitanus.

P. 153, 13. *Iustiniano libuit Christianorum sanctiones pervertere*] Etsi passim in novellis vindicem atque custodem canonum ipse se appellat. Utrum gravius fuit ecclesiasticas sanctiones pervertere, an praescribere? Hoc tam licenter fecit Iustinianus, ut quidquid insigne in ecclesiasticis canonibus est, sua voluerit autoritate stabilitum, declaratum, ac poenis vindicatum. Inde factum est, ut ecclesiarum orientis episcopi eas sibi regularum collectiones concinnare coeperint, quas *νομοκα- νόνια*, sive *νομοκάνονας* vocant. Quorum primus autor fuit Ioannes Scholasticus, qui Eutychio CP. in exilium pulso suf-

fectus a Iustiano est. Extat in Vaticana bibliotheca Ioannis illius νομοκάνων in quinquaginta titulos distributus. Sed ea Iustiniani immoderata licentia quemadmodum in occidentis ecclesias minime pervasit, ita in oriente patriarcharum vel oscitantia, vel adulatione invaluisse videtur.

P. 153, 15. *Alienae manus mentiendae peritus*] Horum infinitam suo tempore fuisse multitudinem, Iustinianus ipse confirmat ea lege quam contra eosdem tulit. Novell. 73.

P. 155, 1. *Ille accepta pecunia mox legem scribit*, etc.] Centenariae praescriptionis ecclesiis a Iustiano concessae, occasionem hic vides. Praeterea non tantum ecclesiae Romanae, ut ex novella 9 quidam colligunt praescriptionem centum annorum amplificatam fuisse; sed hanc legem in universo Romano imperio perinde valuisse.

P. 155, 9. *Quibus ex tanta temporum distantia, atque nocte rerum olim gestarum, nulla defensio suppeteret*] Adeo incommodum atque absurdum hoc visum est, ut vel hac de causa centenariam praescriptionem Iustinianus revocare coactus sit, atque omnino tollere, ut habes in edicto quinto, cui falsus est titulus *de litigiosis* praefixus. Ἐπειδὴ δὲ, inquit, διὰ τούτου διαστήματος τοῦ αἰῶνος μᾶλλον ἢ περ τοῦ χρόνου, οὔτε ἢ ἀπειριότης τῶν ἀποδείξεων, οὔτε ἢ πλίστις τῶν πεπραγμένων, οὔδὲ ἢ ἡλικία ἰσχύει βοηθῆσαι τοῖς μάρτυσι. Mirum est a Procopio de revocatione huius centenariae praescriptionis nihil dici. Fortasse id Iustinianus curavit post annum imperii secundum atque trigesimum, quando haec Procopius scribebat.

P. 156, 2. *Si quando enim Paschatis celebritatem*] Non Hebraeis modo, sed ipsis etiam Christianis vertentem Paschatis diem invertere Iustiano placuit. Nam anno eius imperii undevigesimo, ut narrat Theophanes, a quo Ioannes Siculus accepit, ἐγένετο διαστροφή περὶ τοῦ ἁγίου πάσχα, καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀποκρωσίμον μηνὶ Φεβρουαρίῳ τετάρτῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἑτέραν ἑβδομάδα παραθῆναι κρέα, καὶ πάντες οἱ κρεωπῶλαι ἔσφαξαν καὶ προέθηκαν, καὶ οὐδεὶς ἠγόραζεν, οὔτε ἤσθις. τὸ δὲ πάσχα γέγονεν ὡς ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε, καὶ εὐρέθη ὁ λαὸς νηστεύων ἑβδομάδα περιττῆν. *Facta est eversio*, ut vertit Anastasius, *de sancto Pascha, et a carnibus coepit vulgus abstinere mense Februario, die quarta. Imperator autem praecipit alia hebdomade carnem apponi, et omnium carniū venditores occidere et apposuerunt, et nemo emebat, aut edebat. Porro Pascha factum est, ut imperator iussit, et inventus est populus ieiunans hebdomada superflua.* Ex hoc loco corrige Nicephorum Callisti l. 17 c. 32 qui idem perperam narrat.

P. 156, 9. *Liberio, de quo paulo ante memoratum*] Erat

patricius Romanus a Theodahato Gotthorum rege ad Iustinianum ablegatus. Diversis magistratibus in oriente functus est. Tandem contra Gotthos senex licet et bellorum inexpertus in Italiam mittitur.

P. 157, 12. *Eudæmon frequenti numero propinquorum relicto paulo post intestatus decessit*] Cuius ob id omnia bona Iustinianus rapuit nulla habita propinquorum ratione; idem narrat de Euphrata Eunuchō; de Triboniano et ex Agathia, de aliis diximus supra ad p. 55. Iustinus iunior tantam non tulit Iustiniani impietatem, ut Corippus scribit; verum

_____ *aliena pecunia, dixit,
Reddenda est, vivus patri qui substitit haeres,
Thesaurus fidis privatos ferre ministris
Imperat.* _____

P. 157, 13. *Euphratas*] De quo mentio est l. 8 historiae non longe a principio.

P. 158, 2. *Irenæi*] Vide Evagr. lib. 4 cap. 4 et chron. Alexandr. ad consulatum Iustiniani 3 et ad consulatum Lampadii et Orestis, et Procop. l. 1 bell. Pers.

P. 158, 10. *Quartam haeredes haberent*] Lege novell. 38. Anonymus in chron. *Δοκῶν εὐνομεῖν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς πράγματι ἐπεχειρεῖ παρανοματῶν, τῶν γὰρ τελευταίων τὰς περιουσίας οὐκ εἰς κληρονομεῖν τοὺς ἐκ γένους, ἀλλὰ τῷ δημοσίῳ προσαφώριξε. Iustinianus imperator specie pietatis rem iniquissimam aggressus est; nam haereditates defunctorum cognatos adire minime permisit, sed fisco eas addixit.* Sic Belisarii bona Augustae domui marinae, ut supra diximus, addicta sunt a Iustiniano.

P. 159, 12. *Malthanes*] In inscriptione novellae 142 est *Μαρθάνη*, in epistola Iustiniani, et actis synodi Mopsuestenae, *Marthanii*. Unde colligitur, Malthanem anno imperii Iustiniani vigesimo quarto in Cilicia fuisse; nam Mopsuestia oppidum est secundae Ciliciae, ubi concilium adversus Theodorum celebratum est, cui Malthanes iussu Caesaris interfuit.

P. 161, 6. *Priores Romani principes*] De Augusti cura hac super re lege Suetonium. Pius, ut Capitolinus ait, *vehicularium cursum summa diligentia sublevavit.* Severus, ut V 380 scribit Spartianus, *vehicularium munus a privatis ad fiscum traduxit.* Imperatores ipsi Caesar, Nero, et alii per dispositos equos vel vehiculis ac rhedis prope incredibili celeritate itinera A 112 longissima emensi sunt. Vide Val. Max. l. 5 c. 5. Plin. l. 7 c. 5. Plutarch. in Caes.

P. 161, 7. *Ut quam celerrime ex nunciis cognoscerent*] Suetonius in Augusto eandem sententiam sic extulit. *Et quo celerius, ac sub manum annunciari cognoscique possit, quid in provincia quaque gereretur, iuvenes primo modicis inter-*
Procopius III.

vallis per milliarias vias, dehinc vehicula disposuit commodius, etc.

P. 161, 12. *Octona ferme stabula*] Graecam vocem σταθμόν cum de Veredariis sermo est, a bonis autoribus *stationem* vel *mansionem* dici non ignoro; sed *stabulum* tam trito usu prisca dixerunt, ut de Romanis vocabulis quae ad Graecos transierunt, hoc etiam sit. Autor vitae sancti Hypatii, qui Arcadii imperatoris tempore floruit, *πλησίον τῆς μονῆς στάβλος ὑπῆρχεν ἐν ᾧ εἰσιν οἱ ἵπποι τοῦ δρόμου. Prope monasterium stabulum erat in quod equi publici cursus divertunt.* Procop. l. 5 aedif. καταλυτήριον τῶν βερεδαρίων. *Diversorium veredariorum.* Byzantio in Asiam iter facientibus statim occurrerant stabula in Rufiniano, Chalcedone, Dacibizae, Nicaeae, Helenopoli, Sasimis. Qui vici et urbes σταθμοὶ a scriptoribus hac de re vocantur. De quo nomine, deque aliis publici cursus incommodis suam Sasimorum ecclesiam ita describit Gregorius Nazianzenus.

*Σταθμός τις ἐστὶν ἐν μέσῃ λεωφόρῳ
τῆς Καππαδοκῶν, ὃς σχίζεται εἰς τρισσὴν ὁδὸν, etc.
Κόνις τὰ πάντα καὶ κόνις σὺν ἄρμασι,
Θρήνοι, στεναγμοὶ, πράκτορες, στρέβλαι, πέδαι,
Λαὸς δ' ὅσοι ξένοι τε καὶ πλανώμενοι,
Αὕτη Σασίμων τῶν ἱμῶν ἐκκλησία.
In regiae medio viae est vicus situs
Qui scindit in tres se vias, etc.
Hic cuncta strepitus, pulvis hic cum curribus,
Lamenta, fletus, carnifex, et compedes,
Tormenta. Cives hospites hic et vagi.
Erat haec meorum Sasimorum ecclesia.*

Σταθμόν, vicum Bilius transtulit, *mansionem, vel stationem* verius dixisset; sic enim efferendam puto commodius eam vocem, cum de urbibus vel oppidis ubi stabula veredariorum erant, autores loquuntur.

P. 161, 15. *Equis quam exercitatissimis aliis aliunde succedantibus feruntur*] Synesius epist. 132. οὐδεὶς βασιλέως ἀγγελιαφόρος δημοσίαν ἵππον ἀμείβων ἔξεισι τῆς πόλεως, ᾧ μὴ τὰ πρὸς τὴν σὴν λογιότητα μέρος γίνεται τοῦ κατοπίν φορτίου. *Nullus imperatoris veredarius equum publicum mutans urbe proficiscitur, cui non humeralis sarcinae pars aliqua sit quod ad eruditionem tuam mittitur.* Non solum equis cursum conficiebant, sed curribus, ut Nazianzeni locus ostendit, et rhedis, unde veredi.

P. 164, 3. *Πορφύριονα*] Scribendum *πορφυρεῶνα*, ut eius pagi episcopi in actis synodicis subscribunt. Est nomen *περικτικόν*. Ibi fortasse Tyrii purpuras piscabantur. In epistola

Simeonis Stylitae ad Iustinianum inniorem *Θηλυκῶς* nomen affertur, *τῆς αὐτῆς πορφυρεῶνος*.

P. 164, 3. *Porphyrionem maritimum pagum*] Talis fuit A 115 ut Episcopum haberet. Iustiniani tempore Theodorus eam rexit ecclesiam, qui in epistola Epiphaniū tum Tyriorum Antistitis subscriptus habetur. Huic deinde successit sub eodem Iustiniano Christophorus, qui concilio Constantinopoli a Menna celebrato interfuit, ut ex hac eius manu liquet, *Χριστοφόρος Πορφυρεῶνος Φοινίκης παραλλας*.

P. 164, 12. *Cum in conspectum Iustiniani, Theodoraēque venirent tum alii, etc. utrumque principis pedem osculo* P 173 *prosequerentur*] Alios inferioris ordinis id observasse credibile est, quando patriciorum hic usus erat, ut hic habes, et p. 68 et 69. Corippus lib. primo,

et poplite flexo

Plurima divinis supplex dabat oscula plantis.

De Persarum legatis idem narrat Menander Protector lib. primo. Ab ecclesiasticis idem servatum ostendere videntur episcoporum et monachorum litterae ad Iustinianum, *ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης Ἀγαπητὸς ὁ ἀξιωθῆναι τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν ἰχνῶν. Archiepiscopus veteris Romae Agapetus qui ad priorum vestrorum vestigia pedum admissus est. Et monachi, ἰδεθῆμεν τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν ἰχνῶν, piis vestris vestigiis supplicavimus. Et alibi, ἅμα πᾶσιν ἡμῖν τοῖς πρεσβυτέροις εἰς τὰ ἰχνη τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως δραμεῖν, simul cum nobis presbyteris ad vestigia piissimi imperatoris nostri accurrere. Ab ecclesiasticis hoc genus obsequii minime requisivisse Iustinianum palam est; imo a patriarcha in ingressu discessuque benedicti consuevisse Innocentius Maronianus eius temporis scriptor testatur in epist. ad Thematem. *Piissimus atque amator dei imperator noster accersito sanctissimo patriarcha Epiphaniō praecepit nos ingredi cum ipso, et postquam locutus est ei quae deus illi inspiravit, ipsum quidem dimisit, secundum morem oratione facta pro eius pietate.* Si hoc est, qui credere Graecis possumus Agapetum Romanum Iustinia vestigia veneratum fuisse, cum ad eum patris prae se ferens auctoritatem accesserit? nam in epistola ad Petrum Hierosolymitanum, *cum itaque pervenissemus, inquit, ad comitatum serenissimi imperatoris filii nostri, etc.* Sic imperatores Romanos appellare Romani pontifices; quod dicere neque Epiphanius patriarcha, neque alius Graecorum severissimus censor, et ecclesiasticae dignitatis vindex unquam posset. Illa vero loquendi consuetudo est, et Graeca quaedam adulatio. Orientis episcopi suis imperatoribus ita semper blanditi sunt. Photius Tyrius Marciano Augusto, *δέομαι οὖν προκαλινδούμενος τῶν ὑμετέρων ἰχνῶν. Oro igitur ad vestrorum pedum vestigia provolutus.**

Eustathium Episcopum Beryti non puduit imperatoris etiam ministros illa dicendi forma venerari τῶν ποδῶν ὑμῶν, *per vestra vestigia*, qui nonnisi usu Graecanico excusari potest, dummodo usus ipse dignus excusatione sit. Qui etiam ante Iustiniani tempora sic invaluit, ut Sabas vir sanctus consueta

A 116 suae genti locutione Anastasio imperatori Haeretico dixerit: ἤλθον εἰς τὸ προσκυνῆσαι τὰ ἔχνη τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας. *Vestrae pietatis vestigia adoraturus veni*. Agatho pontifex Romanus in summo catholicae fidei discrimine hoc usus est orientalium more per epistolam, ut eo vehementius Constantini Augusti animum ad religionis defensionem permoveret. *Tantumquam praesentialiter prostratus*, inquit, *et vestris vestigiis provolutus, quaeso*. Et ad Constantinum et Irenem eodem pietatis affectu scripsit Adrianus I.

P. 166, 3. *Romanorum opes: pars direptas a barbaris; pars a Cassare in diversis latebris retrusas affirmare*] Quidquid alii opinarentur, grave aes alienum Iustinianus reliquit, quod Iustinus successor dissolvit, ut Corippus affirmat lib. 2.

*Plurima sunt vivo nimium neglecta parenti,
Unde tot exhaustus contraxit debita fiscus,
Reddere quae miseris moti pietate paramus.*

et paulo post;

*Innumerae mox advenere catervae,
Fortia centenis onerataque brachia libris
Deposuerunt humeris. Turmae glomerantur in unam,
Et totus fuso circus resplenduit auro.
Tunc posita ratione palam, populoque vidente
Debita persolvit genitoris, cauta recepit.*

P. 166, 5. *Ex rebus humanis excesserit*] De Iustiniani morte nihil Procopius, nam post hunc librum ab eo absolutum, totum septennium Iustinianus superfuit. Antiqui scriptores silent; ex recentioribus Sabellicus Enneade 8 lib. 4. et

P 174 Octavius a Rosberg mente captum obiisse affirmant. Id quidem de Iustino Iustiniani nepote etiam veteres narrant; et illius aetatis historici, Menander Protector l. 2 et Theophylactus Simocatta l. 3 c. 11. Num sicut inscitia Iustini senioris, ita iunioris dementia ob nominis similitudinem (ut supra saepe notavimus) Iustiniano adscripta est? Verum quae de Iustiniani stoliditate ad p. 36 l. 12 notavimus, huc facere videntur. Nam legisse me memini apud Suidam antiqui et boni auctoris haec verba. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς εἶτε ὑπὸ γῆρας τὰ καίρια μὴ φρονῶν, εἶτε ἄλλως ἔμελλε τὴν ὀρθογνώμονα περὶ Χριστοῦ δόξαν διακνηῆσαι, εἰ μὴ ἐξ ἀνθρώπων ᾤχετο. *Iustinianus vero vel propter senectutem, vel alia de causa minime sana mente paratus erat ad orthodoxam de Christo sententiam perturban-*

dam, nisi ex humanis excessisset. Nescio an ex Evagrio id confirmari possit l. 4 extremo, ἀοράτως τρωθείς τὸν βίον κατέστρεψε, ex occulto percussus hanc vitam finivit; et l. 5 c. 1. οὕτω μὲν δὴ Ἰουστινιανὸς ἀπαξάπαντα ταράχου καὶ θορύβων πληρώσας, καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τούτων πρὸς τῷ τέρατι τοῦ βίου κομισάμενος εἰς τὰ κατωτάτω μετεχώρησε δικαιωτήρια. *Iustinianus igitur, cum omnia omnino turba ac tumultu complevisset, mercedemque his rebus debitam in extremo vitae suae tempore reportasset, ad supplicia iusto dei iudicio apud inferos luenda profectus est.* Mortis quidem genus obscurum; obscurius vero est quod post mortem Iustiniano praemium sit persolutum. An quod hic Evagrius memorat flagitiosae eius vitae sane meritum? an quae flagitiosis etiam, sed poenitentibus, non negatur ἢ ἀκήρατος λήξις, immortalis vitae conditio, ut idem Theophylactus l. 3 c. 9 affirmat? Tantum iudicium in diem supremum remittamus.

INDEX HISTORICUS

IN LIBROS VIII. DE BELLIS.

- A** secretis dicitur scriba arcanorum I, 182, 19.
- Abagarus vel Abgarus. Vide Augarus.
- Abandanes Chorois scriba I, 243, 3. legatus ad Belisarium I, 244, 15. reditum suadet Chorois I, 245, 9.
- Abasgia II, 499, 17. Abasgi ubi siti I, 288, 20. II, 471, 14. vicini Caucasu Hunnisque contermini II, 502, 5. et Bruchis II, 573, 4. veteres Christianorum et Romanorum amici I, 288, 20. Christi fidem amplectuntur sub Iustiniano II, 472, 11. qui apud illos deiparae templum aedificat II, 472, 21. mittit ipsis episcopum II, 475, 10. eos castrari vetat II, 472, 16. cum multi eunuchi fierent vi regum tyrannica II, 472, 2. ad Persas deficiunt II, 498, 5. 21. ipsos domant Romani II, 499, 14. Persae tentant II, 548, 21.
- Abigas Numidiae fluvius I, 494, 2. eius derivationes I, 494, 12. vide Amigas.
- Abigis, protector, II, 176, 16.
- Abocharabus Phylarchus Saracenorum I, 100, 1, 11.
- Aborrhias fl. Circesium alluens, in Euphratem influit I, 171, 6. ad eum sita Theodosiopolis I, 236, 8.
- Abramus, e servo rex Homeritarum, Christianus I, 105, 7. vincit Aethiopes I, 105, 19. eorum regi tributum pendit I, 105, 19. vanam expeditionem in Persas suscipit I, 107, 7.
- Absarus urbs, olim Absyrtus II, 465, 10. quantum distet ab urbe Petra II, 476, 3.
- Absyrtus urbs, sic dicta ex nece Absyrti, cuius tumulus ibi extat II, 465, 11.
- Abydus I, 168, 10. 363, 22. 366, 21. quantum ipsam inter et Sestum spatium I, 310, 8.
- Acacius archiep. Constantinop. Basiliscum tyrannum templo eicit I, 343, 6.
- Acacius Adolii pater I, 243, 12. homo nefarius, sublato Amaspe, fit praefectus Armeniae I, 159, 7. interficitur I, 159, 15. 524, 19.
- Acampsis fl. II, 464, 14.
- Acarmania II, 116, 15.
- Achaia terrae motibus concussa II, 594, 20.
- Acherontis sive Acherontiae castellum Totilas capit II, 376, 20. Ioannes obsidet II, 386, 19. Morrhas Gotthus praesidio tenet II, 597, 4. eo se recipit Ragnaris II, 634, 19.
- Achilles Vandalorum dictus Hoamer I, 349, 19.
- Aciei Romanae egregia dispositio I, 61, 16. Persicae I, 70, 6. Romanae et Persicae ad Euphratem I, 93, 19. Rom. et Vandalicae I, 420, 6. Cabaonis Mauri I, 348, 20. Maurorum I, 453, 6. Romanae I, 453, 19. Rom. et rebellium I, 486, 19. Romanae et Gotthicae II, 618, 1. Vide Praelium.
- Acilisene in Armenia maiori I, 83, 6.

- 84, 19. illic fanum Dianae Tauricae I, 84, 10. hac de re controversia II, 480, 3.
- Acinaces a Procopio dicantur *επιπιδια* II, 178, 19.
- Aclas suburbium Carthaginis I, 440, 7.
- Adagia I, 124, 15. 125, 19. II, 32, 9. 177, 16. 227, 12. 556, 6.
- Adaulfus, Visigothorum rex, migrat in Galliam I, 318, 18
- Adergudunbades, primus Cabadi in regnum redeunti obsequium defert, sitque Chanaranges I, 33, 1. 12. Cabadem alunum invito Chosroë rege servat I, 115, 12. proditus a filio I, 116, 15. misere perit I, 118, 4.
- Adolius Acacii filius I, 160, 3. natione Armenus et Silentiarius I, 243, 11. in Persarum impetum I, 261, 20. ictu lapidis occumbit I, 267, 10.
- Adonachus praesidii Chalcidensis praefectus I, 205, 2.
- Adoptio legitima, ius in bona adoptantis dat adoptato I, 53, 5. adoptio per arma, barbarorum propria I, 54, 2.
- Adrastadaransalanes, novae apud Persas dignitatis nomen I, 54, 13. solus eam obtinuit Seoses I, 33, 13. 56, 15.
- Adriani moles describitur II, 106, 20. oppugnatur frustra a Gotthis II, 108, 1. eo se recipit Paulus II, 434, 19. munit eam Totilas II, 630, 6. capit Narses II, 632, 3.
- Adrianopolis Thraciae urbs, quanto dissita spatio Constantinopoli II, 455, 16.
- Adriaticum mare I, 369, 7. 401, 6. II, 452, 4. 486, 10. dividitur a Tyrreno insulis Gaulo et Melita I, 372, 14. sinum Ionium efficit II, 79, 3.
- Adrumetum, urbs I, 382, 19. astu capitur a Mauris I, 510, 5. 15. astu recipitur a sacerdote Nosocomii praefecto I, 511, 5. in fide manet I, 523, 14.
- Adulitarum in Aethiopia portus I, 101, 10. urbs Adulis I, 105, 8. quantum ab urbe Auxomide et mari distet I, 101, 10.
- Advocati, legati ad principes I, 259, 21. II, 21, 9.
- Aetes Colchorum rex II, 463, 13. Cytinae natus II, 535, 20.
- Aegisthus, infantis nomen a capra nutriti mirabili studio II, 215, 3.
- Aegypti montes I, 99, 4. fluvius Nilus II, 62. 6. nautae I, 360, 7. inundatio insolita II, 398, 10. pestilentia I, 250, 8.
- Aemilia ubi sita II, 80, 20. provincia Gotthis carissima II, 220, 13. 272, 1. in ditionem redit imperatoris II, 224, 13. res ibi gestae II, 320, 16. urbs eius princeps Placentia II, 238, 10.
- Aeneas ubinam patrem Anchisem sepeliverit II, 577, 1. Palladium a Diomede accipit Beneventi II, 78, 4. eius navis miranda ad Tiberin servatur II, 573, 3.
- Aeoli insulae II, 323, 11.
- Aerea porta I, 124, 1.
- Aeschmanes Belisarii protector II, 81, 4.
- Aeschylus scriptis Prometheus solutum II, 484, 16.
- Aethiopes cuiusmodi navibus uti soleant I, 101, 14. ferrum a Romanis emere prohibentur lege patria *ibid.* eorum rex Christianus bellum gerit cum Iudaes Homeritis I, 104, 11. 105, 21. societatem inicit cum Iustiniano I, 164, 16. frustra I, 106, 20.
- Aëtius dux praestantissimus I, 322, 6. Bonifacio aemulo technam struit I, 322, 13. opibus pollet I, 324, 11. Attilae clade inclytus I, 329, 6. Eunuchorum calumniis perit I, 329, 15. de eius caede dictum memorabile *ibid.*
- Aetna Siciliae mons I, 369, 10. Vesuvio in multis similis II, 636, 19.
- Aetolia II, 116, 15.
- Africa Asiae nomine comprehensa I, 309, 18. divisa vocabulo II, 62, 4. nomen habet a foemina II, 484, 13. dividitur ab Asia Nilo flumine II, 481, 21. 484, 13. occupata a Palaestinis, quos Hebraei expulerant, duce Iosue I, 450, 5. et a Phoenicibus I, 450, 12. linguae usum Phoeniciae retinet I, 450, 8. in fide manet Honorii Aug. I, 318, 2. illam obtinent Vandali a Bonifacio comite invitati I, 323, 12. eius urbes moenibus nudant I, 333, 3. 374, 3. recepta a Belisario, militum seditione turbatur I, 469, 23. praefectum habet praetorio I, 482, 20.

- 513, 5. et magistrum militum I, 506, 2. Vandalis Afri subditi per annos xcv. I, 423, 14. vexati ab illis I, 333, 15. praesertim Catholici I, 344, 22. humanissime habiti a Belisario I, 332, 8. instaurata a Iustiniano vectigalia graviter ferunt I, 445, 4. urbes suas cingi moenibus vident a Salomone mag. mil. I, 493, 16. sub eo felices I, 507, 3. vastati a Mauris, et ad paucos redacti I, 512, 14. pace tandem fruuntur I, 534, 5. eorum status sub Ioanne magistro mil. II, 549, 14. Afri *ἀπόροχοι* I, 450, 15.
- Agamemnon** navem lapideam Dianae posuit in Euboia II, 576, 5.
- Aggesta**, quid sit I, 271, 7. excitata a Persis contra Edessam, cuniculo evertitur I, 274, 3.
- Algan Massageta**, domesticus Belisarii, equitum dux I, 359, 13. 420, 17. cum Mauris fortiter dimicans occiditur I, 448, 18.
- Alia** urbs ad sinum Arabicum I, 99, 1. 101, 4. 20.
- Aimachus** Ianus nobilem Persam interimit I, 200, 3.
- Alamanni**, ubi siti II, 63, 9.
- Alamundarus Saccines** a Persis stat I, 81, 18. Saracenorum rex I, 89, 2. qualis vir I, 88, 2. quam infensus Romanis I, 88, 11. operam pollicitus regi Cabadi, se Persis viae ducem praebet I, 89, 22. pugnat I, 94, 10. litem Arethae movet de Strata I, 154, 5. 197, 17. eius filium Veneri immolat I, 232, 1. ab ipso vexatus II, 507, 10. eum Iustinianus ad defectionem invitat I, 155, 18. 165, 10. accusat per literas apud Chosroem I, 169, 21. ab illo metus Syriae Phoeniciaeque impendit I, 224, 12. et Libano I, 237, 1.
- Alani** ubinam siti I, 238. 20. II, 469, 18. Sunitis finitimi I, 74, 8. et Bruchis II, 473, 5. veteres Christianorum ac Romanorum amici I, 238, 20. adiungunt se Gubazi Lazorum regi I, 290, 19. Persis militant II, 461, 16. 495, 10. 496, 5.
- Alani**, natio Gothica, Vandalis iuncti I, 319, 8. nomen cum illis confundunt suum I, 334, 13. in societatem a Romanis asciti II, 6, 8.
- Alaricus senior**, Visigothorum rex, Europam vastat I, 313, 15. urbem Salviam diruit II, 213, 14. Romam obsidet, astuque captam diripit I, 314, 16. Attalum creat imp. I, 317, 6. Ravennam infestus petit I, 317, 11. Attalum ab imperio amovet I, 318, 15. morbo obit *ibid.* eius gaze Carcassonem delata II, 67, 9.
- Alaricus junior**, Visigoth. rex, uxorem ducit Theudicusam filiam Theoderici regis Italiae II, 65, 5. bello a Francis petitus II, 66, 17. occiditur II, 67, 11. Giselicum nothum relinquit II, 67, 16. avus Amalariici *ibid.*
- Alba**, urbs vicina Romae II, 30, 8. 160, 8. 175, 17.
- Alba**, in agro Langivilla II, 80, 18.
- Alba Piceni** urbs II, 176, 12.
- Albania** I, 47, 18.
- Albes**, legatus regis Vitigis ad Belisarium II, 99, 15.
- Albilas**, Gotthus, urbi veteri praefectus II, 187, 18. 226, 13.
- Alemanni**. Vide Alamanni.
- Alexander magnus** portas Caspiae munit I, 48, 16. cum eo comparatus Iustinianus I, 158, 16.
- Alexander equitum dux** in bello Gotthico II, 164, 2.
- Alexander logotheta**, dictus Forficula, quod nummos circumraderet II, 284, 18. in Italiam missus, cuncta evertit avaricia sua II, 285, 5. Veronam petit II, 290, 19.
- Alexander senator** II, 18, 12.
- Athanasii frater** II, 32, 18. legatus ad Chosroem I. 111, 14. et ad Amalasantham II, 18, 18. Byzantium redit II, 21, 2.
- Alexandriam** invadit I, 250, 9. illius cives stulte in ius vocat Ioannes Cappadox coniectus in vincula I, 137, 2.
- Algidum** II, 372, 22.
- Alpes** vocantur perviae montium augustiae II, 62, 11. montis Pyrenaei Alpes, et aliae quae Gallos a Liguribus dividunt *ibid.* hae ditionem Visigothorum terminabant II, 64, 19. dictae sunt Cottiae II, 264, 18. eas Franci occupant II, 586, 10.
- Althias foederatorum dux** I, 359, 11. 420, 16. eius cum Iabda singulare certamen I, 463, 4.

- Alveth Erulorum dux** II, 199, 14, 235, 21.
- Amalaberga, filia Amalafridae, sororis Theoderici regis Italiae, et uxor Hermenefridi regis Thoringorum** II, 65, 7. mater Amalafridi II, 593, 19. occiso marito, ad Theodatum fratrem, Italiae regem, se recipit cum liberis II, 69, 13. eius filia nupta Auduino Langobardorum regi II, 594, 1.
- Amalafrida, soror Theoderici regis Italiae, vidua, nubit Trasamundo Vandalorum regi** I, 346, 9. donatur Lilybaeo I, 346, 13. in custodiam traditur ab Ilderico I, 349, 23. mater fuit Theodati, ex priori marito II, 16, 19. et Amalbergae II, 65, 7. avia Amalafridi et uxoris Auduini II, 593, 19.
- Amalafridus Hermenefridi regis Thoringorum et Amalbergae filius** II, 593, 18. frater uxoris Auduini Langobardorum regis *ibid.* cui suppetias fert II, 594, 8.
- Amalaricus, natus ex filia Alarici iunioris, Visigothorum rex, sub tutela Theoderici regis Italiae** II, 67, 17. uxorem ducit sororem Theodeberti Francorum regis II, 69, 22. cum Atalarico consobrino paciscitur *ibid.* uxorem ad Arianismum cogens, Francos irritat, et ab illis occiditur II, 70, 9.
- Amalasantha Theoderici regis Italiae filia** II, 15, 15. mater Atalarici I, 370, 18. et Matasunthae II, 61, 12. 447, 1. Iustiniani amicitiam omni fovet obsequio I, 370, 23. quid rescribi iusserit Belisario, orta de Lilybaeo controversia I, 432, 20. rescribit ipsa Iustiniano II, 19, 9. filii tutelam gerens, regnum administrat II, 12, 14. illum literis iubet imbui, et peccantem castigat II, 12, 21. cogitur Gotthis cedere literarum osoribus II, 13, 14. constans ac prudens in difflanda conspiratione II, 15, 4. receptum sibi ad Iustinianum parat II, 15, 14. Theotum consobrinum offendit amore iustitiae II, 17, 6. de tradenda Iustiniano Italia clam agit II, 18, 16. 20, 22. Theodati rapacitatem coeret II, 21, 12. filio mortuo, eumdem ad regnum vocat II, 23, 5. in carcerem ab ipso conicitur II, 23,
14. occiditur II, 25, 9. eius obitus lapsu statuae significatus II, 117, 6. II, 12, 14.
- Amastris urbs ad pontum Euxinum** II, 463, 14.
- Amazaspes, Symeonis nepos, praeficitur Armeniae** I, 159, 4. Acacii dolo perimitur I, 159, 6.
- Amazonum castra** II, 463, 19. de illis auctoris sententia II, 470, 8.
- Ambazues Hunnorum portas Caspiae Anastasio imper. offert** I, 48, 18. morbo obit I, 49, 7.
- Ambrus Saracenus Christianus** I, 240, 2.
- Ameloberga.** vide Amalaberga.
- Amicitiae mira lex apud Ephthalitas** I, 16, 14.
- Amida urbs ad flumen Tigrin sita** I, 82, 11. ad eam usque Armeniae nomen extenditur I, 85, 12. quantum dissita Martyropoli I, 108, 11. et a flumine Nympho I, 42, 16. et a castello Siphri I, 41, 4. et ab Endielis I, 34, 16. et a vico Thiallaasamo I, 45, 14. obsessa a Cabade Persarum rege I, 35, 20. egregie defenditur I, 35, 21. capitur I, 38, 7. obsessa a Romanis I, 42, 22. pretio recipitur I, 46, 13. Amidenos captivos humanissime habet Cabades I, 39, 1. cives vectigali levat Anastasius Aug. I, 39, 4.
- Amigas Numidiae fl.** I, 465, 11. idem forte cum Abiga, de quo supra.
- Amisus urbs** II, 463, 18. 470, 3.
- Ammatas, Gelimeris frater, Ildericum regem aliosque occidit** I, 383, 7. re fortiter quidem, at imprudenter gesta, occumbit I, 385, 5. pridie festi S. Cypriani I, 398, 13.
- Ammodium locus Darae vicinus** I, 62, 2. 65, 20. 235, 10.
- Amor conjugalis** I, 31, 1. in patriam I, 206, 11. 331, 12.
- Amphitheatrum Spoletinum** II, 374, 16.
- Anastasiopolis, sive Dara** I, 49, 11.
- Anastasius Aug. avunculus Hypatii** I, 39, 9. 54, 8. et Probi I, 57, 14. et Pompeii I, 123, 11. prudentissimus I, 49, 2. hostem passus Vitalianum I, 39, 19. 61, 8. Trasamundo amicus I, 346, 16. pacem cum Vandalis coluit I, 344, 4. et cum Theodorico Italiae rege II,

- 369, 13. Erulos supplices accipit II, 203, 9. Cabadi Persarum regi mutuan pecuniam negat I, 33, 21. Amidenos liberaliter habet I, 39, 3. exercitum in orientem mittit I, 39, 9. oblatam sibi portarum Caspiarum possessionem respuit I, 49, 1. Daram urbem aedificat I, 49, 11. Theodosiopolin moenibus cingit I, 50, 5. moritur I, 50, 9. illo principe lucus Daphnes vento convulsus I, 215, 5.
- Anastasius, civis Darenus, tyrannum tollit I, 138, 4. Iustiniani legatus ad Chosroem I, 169, 4. 193, 14. tenetur invitus I, 170, 21. remittitur I, 175, 5.**
- Anatolius Theodosii iunioris legatus, Vararamem Persarum regem urbanitate expugnat, pacemque obtinet I, 15, 2. 80, 17.**
- Anatozadus Chosrois filius natu maximus II, 504, 3. quid eius nomen Persice valeat II, 504, 3. multatur a patre exilio *ibid.* rebellat II, 505, 10. sumpta ex eo poena II, 505, 15.**
- Anchises pater Aeneae II, 78, 4. ubi sepultus II, 577, 1.**
- Anchisus urbs, unde nomen accepit II, 577, 1.**
- Ancon, palatii Carthaginensis carcer I, 392, 6.**
- Ancona II, 404, 1. ubi sita II, 188, 13. vicina Senogalliae II, 579, 2. describitur II, 197, 15. tantum non a Gotthis capta II, 199, 1. ab hisdem terra marique obsessa II, 577, 10 solvitur obsidio II, 584, 18.**
- Andreae singularia certamina, sane egregia I, 64, 12.**
- Angli in insula Britta sub proprio rege II, 560, 1. cur eorum quosdam suis ad Iustinianum legatis adiunxerit Francorum rex II, 560, 4. regis Anglorum soror desponsa Radigeri, filio regis arnorum II, 560, 18. minus metuendi Varnis quam Franci II, 561, 8. Varnos bello petunt cum classe centum millibus virorum instructa II, 563, 7. vincunt II, 564, 13. vide Britta.**
- Anglon vicus et cast. Persarmeniae I, 263, 15. 264, 4. 16.**
- Aniabetes Persarum dux I, 225, 17. iussu Chosrois suspenditur I, 226, 13.**
- Animae defunctorum quo vehi creditae II, 566, 11.**
- Annibal ad Cannas victor II, 322, 20. eius castra in monte Gargano II, 374, 2.**
- Annus decem solum mensibus apud Romanos ante Numam constabat II, 118, 2. anni imperii Iustiniani: vide Iustinianus. anni belli Gotthici: vide Gotthi.**
- Antae, ubinam siti II, 125, 22. 474, 16. eorum mores II, 334, 15. cur olim dicti Spori II, 336, 3. Romanis infensi II, 331, 12. victi a Germano II, 450, 4. contra Gotthos in Italia militant Iustiniano II, 125, 22. 370, 15. qui illis novas sedes offert II, 336, 11.**
- Antaeus cur dictus terrae filius I, 450, 15.**
- Antallas Maurorum Byzacenorum princeps I, 349, 21. in fide Romanis data constans I, 462, 20. offensus a Salomone, rebellat I, 503, 23. eius ad Iustinianum epist. I, 506, 20. adiungit se Stozae rebellis I, 509, 1. Carthaginem infestus petit I, 515, 13. cum Gonthari tyranno paciscitur I, 516, 7. illum deserit, offensus periurio I, 523, 3 cum Ioanne magistro mil. pugnat vario Marte I, 533, 8. victus cedit II, 549, 19.**
- Anthemius occidentis imperator, Leonis Aug. beneficio I, 336, 11. occiditur a Ricimere genero I, 340, 8.**
- Antinopolis Aegypti urbs I, 136, 22.**
- Antiochia, urbium orientis princeps, luxu plena I, 87, 12. 189, 21 192, 2. eius situs I, 178, 4. 189, 10. Antistes Ephraemius I, 183, 3. Daphne suburbium, vide Daphne. bidui Beroea distat I, 181, 3. Seleucia cxxx. stadiis I, 199, 1. horribili terrae motu concussa I, 215, 5. obsessa a Chosroë I, 186, 5. oppugnata I, 187, 3. capitur I, 188, 5. diripitur incenditurque I, 194, 11. parcur ecclesiae principi *ibid.* et templo S. Iuliani I, 196, 5. Antiocheni dicaces I, 186, 20. eorum clades I, 191, 10. ostentis praenuntiata I, 195, 1. 215, 4. matronarum duarum desperatio ex amore pudicitiae I, 191, 11. cur exciderit urbem Chosroës II, 489, 22. cives captivos venales pro-**

- ponit I, 210, 11. abductis novam urbem condit appellatque Choroantiochiam I, 214, 12.
- Antiochus Syrus Neapolitanis suadet ut se Belisario dedant II, 41, 19.
- Antiquitatis admiratores, saeculi sui contemptores I, 12, 20.
- Antium urbs II, 125, 10.
- Antonina uxor Belisarii, mulier vaferissima I, 131, 15. Photii mater ex priori viro II, 26, 20. 89, 13. socrus Ildigeris I, 444, 19. Belisarium in Africam sequens I, 363, 1. qua arte dulcem aquam servavit in navi incorruptam I, 369, 14. maritum in Italiam commisit, eum Romae curat II, 93, 12. Neapolin petit II, 160, 3. classi providet II, 162, 9. reversa Byzantium, Ioanni Cappadoci dolum struit I, 131, 15. 132, 7. ipsum insidiis capit, hortante Theodora Aug I, 133, 7. Belisarium sequitur in orientem I, 133, 21. iterumque in Italiam II, 355, 23. 359, 14. 395, 11. 397, 13. Byzantium, repetit II, 401, 10. reditum mariti impetrat II, 405, 8.
- Anzalas Narsetis stipator, singulari certamine inter geminas acies victor II, 619, 16.
- Aordus, frater Todaai regis Erulorum II, 209, 3. occiditur II, 426, 15.
- Apamea urbs I, 199, 7. in ea crucis Christi segmentum exhibetur non sine miraculo I, 200, 18. urbis templum expilat Choroas I, 203, 2. Circensihus interest I, 203, 13.
- Apebedes Persarum dux I, 107, 20. idem forte cum Aspebede, de quo infra.
- Apenninus mons II, 610, 1.
- Apetiani, Armenii, male a Romanis habiti I, 160, 17.
- Apollinarius Italus Ebusam et Baleares Iustiniano recuperat I, 431, 1.
- Appia via II, 119, 16. 154, 22. Appii opus mirabile II, 74, 15. ab urbe Roma ad Capuam pertinet II, 74, 10. adiacet Albae II, 160, 9.
- Appion Aegyptius, quaestor exercitus, consors imperii ab Anastasio declaratus I, 40, 8.
- Appius, a quo dicta via Appia II, 74, 15.
- Apri, urbs Thraciae II, 603, 13. apri Calydonii dentes stupendi servantur Beneventi II, 77, 23.
- Apsarus: vide Absarus.
- Apsilia II, 502, 21. quid illic in Persas actum II, 503, 15. Apsillii Christiani Lazique subditi II, 468, 21. 502, 14. Abasgos contingunt II, 499, 16.
- Absyrtus: vide Absyrtus.
- Apulia II, 79, 17. 352, 18. 355, 1. 373, 9. dedit se Belisario II, 77, 4. deinde Totilae II, 301, 21.
- Aqua dulcis qua arte in navi servetur incorrupta I, 369, 14. aquaeductus Romae, Carthaginia, Neapolis. Petrae: vide harum vocabula urbium.
- Aquila dat omen imperii Marciano I, 326, 5.
- Aquileia II, 9, 12. urbs florentissima I, 330, 5. eam capit Attila, cum omen a ciconia accepisset I, 330, 14. in circo urbis traductus Ioannes tyrannus I, 321, 12.
- Aquilinus praeclarum facinus edit II, 166, 12.
- Arabia, quacnam regio dicta I, 101, 5. Arabicus sinus uide nomen accepit *ibid.* eum Procopius mare rubrum appellat I, 98, 22. illius descriptio *ibid.* noctu non navigatur ob brevia I, 99, 13.
- Aratus Belisarium adolescentem vincit I, 59, 14. ad Romanos transfugit I, 79, 3. in Italiam cum copiis missus II, 199, 11. castra habet ad Auximum II, 212, 16. Firmi hiemat II, 224, 21. obsidioni Auximi navat operam II, 257, 19. Belisario suspectus II, 270, 2. auxiliorum dux in Gepaedes II, 426, 5. contra Sclavenos mittitur II, 455, 12. ad Cuturguros II, 554, 13. iterum adversus Gepaedes II, 593, 14. occiditur II, 604, 7. 18.
- Arbores pro numinibus habitae II, 471, 18.
- Arborychi Francis ac Thoringis finitimi et Romanis subditi II, 63, 4. his militant ac fidem servant II, 63, 15. cum Francis coeunt, Christiani aequae ut illi II, 64, 1.
- Arcadius cum fratre Honorio imperium partitus, orientem obtinet I, 309, 7. Placidiae frater I, 320, 2. socios habet Visigothos I, 313, 12. moriens, de Theodosio filio sollicitus I, 13, 5. eius tutelam mandat Isidigerdi Persarum regi I, 14, 6.
- Arcanorum scriba, Latine asecretis I,

- 182, 19. ab arcanis Georgius Belisario I, 235, 10.
- Archabis, ad pont. Euxinum I, 465, 9.
- Archaeopolis Lazicae urbs I, 289, 8. primaria II, 524, 5. eius situs II, 528, 8. illam obsident Persae II, 528, 18. frustra II, 534 17. 549, 5.
- Archelaus patricius, functus praefectura praetorii. quaestor exercitus I, 360, 14. 384, 4. excensionem in littus Africae dissuadet I, 373, 4. mandata Belisarii reveretur I, 393, 8.
- Ardabigana I, 259, 14. Pyreum ibi clarissimum et oraculum I, 259, 15.
- Ardaburius cum patre Aspare Ioannem tyrannum debellat I, 321, 10. occiditur I, 340, 5.
- Arelate Circensibus praesident Francorum reges II, 417, 11.
- Areobindus Olybrii gener ac magister militum orientis I, 39, 12. turpiter fugit I, 41, 7. Byzantium revocatur I, 42, 21.
- Areobindus maritus Proiectae, neptis Iustiniani I, 513, 15. cum Sergio militum in Africa magistratum partitur *ibid.* id solus obtinet I, 515, 8. Mauros repellere parat I, 515, 21. eorum principem sibi conciliat I, 517, 12. petitur insidiis Gontharis I, 518, 2. effusus in pugna videns sanguinem, pavet ac fugit I, 520, 18. accitus, salutis fidem sibi dari vult per puerum a baptismo recentem I, 521, 13. indutus casula atque Evangelia praefrens, Tyranno supplicat I, 522, 5. post honorificam coenam occiditur I, 522, 14. eius caput ad Antalam Mauro- rum principem mittitur I, 523, 1.
- Arethas Gabalae fil. rex Saraceno- rum, intra fines imperii Rom. agentium, primus I, 89, 10. adiungit se Belisario I, 90, 17. ad Euphratem male rem gerit I, 95, 6. cum Alamundaro de Strata contendit I, 154, 6. Belisario iterum se adiungit I, 222, 19. Assyriam populatur I, 234, 2. Romanos fallit I, 236, 1. bellum gerit cum Alamundaro I, 281, 21. II, 507, 9.
- Arethusae portus I, 371, 20.
- Argec praetorianus uno in conflictu Persas 27 manu sua occidit I, 270, 22.
- Argo navis II, 468, 11.
- Argos urbs II, 77, 22.
- Ariadne, Leonis Aug. senioris filia, uxor Zenonis, et mater Leonis min. I, 340, 12. cum marito in Isauriam fugit I, 342, 17.
- Ariani ab imperatoria dignitate exclusi I, 336, 4. et a patriciatu I, 447, 5. in Africa templo S. Cypriani cedunt I, 398, 19. Paschate sacra celebrare vetiti, seditionem excitant I, 470, 22. 472, 5. Roma pulsi eorum sacerdotes II, 315, 8. Roma pulsi eorum sacerdotes II, 315, 8. Ariani erant Gotthi. Vandalii, Visigothi et Gepaedes I, 313, 5.
- Aries, machina bellica describitur II, 102, 11. levio-rem arietem fabricantur Sabiri II, 511, 1.
- Ariminum bidui distat Ancona II, 188, 13. diei unius iter Urbino II, 221, 13. urbem hanc Ioannes occupat, Gotthis fuga elapsis II, 185, 7. Gotthi obsident II, 216, 10. obsidionem solvunt II, 216, 20. capiunt II, 440, 4. pons difficilis transitu II, 608, 2.
- Arimthus dux occiditur II, 604, 1. 18.
- Aristoteles, cum aestum Euripi non posset animo comprehendere, moerore obiit II, 485, 14.
- Armatus Basiliscum Zenoni prodit I, 342, 22. Basilisco filio exautorato, perimitur I, 343, 13.
- Armenia vicina est Tzanicae II, 462, 14. 464, 7. contigit Iberiam II, 467, 1. montis Tauri particeps I, 47, 16. 84, 19. sibi templum Dianae vindicat *ibid.* et II, 480, 4. fontem habet fluminis Boae I, 288, 15. nomen extendit suum ad urbem Amidam I, 85, 12. Armenia maior fontes habet Tigridis et Euphratis I, 82, 5. minor, olim dicta Lencosyria I, 85, 1. huius caput Melitene *ibid.* Armeniae pars Theodosio iuniori Aug. data ab Arsace I, 163, 5. ibi Theodosiopolis I, 50, 2. Armenia duces habuit Dorotheum, Amazaspem, Acacium; magistros vero militum, Sittam, Valerianum, Bessam: vide haec vocabula suis in locis. Armenii bellum cum Persis gerunt sub rege Arsace I, 26, 11. Nobilis cuiusdam in eum amor I, 29, 12. quinam

- apud illos Arsacidae I, 163, 9. tributis a Romanis oppressi, Acacium de medio tollunt I, 159, 15. et Sittam I, 161, 18. ad Persas deficient I, 163, 7. redeunt in fidem Romanorum I, 249, 1. 513, 9. ipsis militant in oriente sub Adolio I, 243, 14. et sub Narsete Aratii fratre I, 261, 15. in Africa sub Artabane I, 513, 9. in Italia sub Narsete et Aratio II, 257, 18. et sub Phaza II, 302, 18.
- Arrianus** citatur II, 535, 18.
- Arsaces**, ex quo orti Arsacidae Armeniae principes, Parthorum reges propinquitate contigit I, 163, 9.
- Arsaces Armeniae rex**, bellum gerit cum rege Persarum Pacurio I, 26, 11. pace composita, dolo capitur I, 27, 16. se ipse accusat, adactus Magiae vi I, 28, 10. in castellum oblivionis coniectus, manu sua se confodit I, 29, 9.
- Arsaces postremus Armeniae rex**, quibus conditionibus Armeniam dederit Theodosio iuniori I, 163, 19.
- Arsaces Armenus**, praesidii Sureni dux, interficitur I, 172, 11.
- Arsaces a Iustiniano poena affectus**, in eius vitam conspirat I, 408, 9.
- Arsacidae in Armenia quinam dicti** I, 163, 9. eorum iura I, 163, 22.
- Arsines Persarmeniae fl.** in Euphratem influit I, 84, 21.
- Artabanes Ioannis filius Arsacides**, Sittam mag. mil. Acaciumque proconsulem e medio tollit I, 161, 18. 525, 4. cum Romanis reconciliatus in Africam proficiscitur I, 513, 9. stat contra tyrannum Gontharin I, 519, 14. aufugit I, 521, 6. fide publica revocatus, de necesse illius cogitat I, 523, 19. ab ipso contra Mauros missus, ex composito se remissus gerit I, 525, 18. Carthaginem reversus cum eo epulatur I, 527, 14. caedem parat I, 528, 2. et peragit I, 531, 6. magister mil. Africae factus, reditum Byzantium impetrat I, 533, 1. Praiectae proconsul II, 405, 16. magister mil. in praesenti, foederatorum dux et consul honorarius II, 406, 19. uxorem coactus recipere II, 407, 12. in Iustinianum conspirat II, 408, 19. exautoratur II, 416, 9. magister factus mil. Thraciae, adversus Gotthos mittitur II, 445, 19. tempestate iactatur II, 452, 6. in Sicilia rem bene gerit II, 585, 5.
- Artabanes Persarmenius ad Romanos transfuga** II, 494, 4. fortiter pugnat II, 495, 1.
- Artabazes Armenius**, vir fortis II, 291, 15. 293, 9. eius oratio II, 293, 19. singulare cum Gottho certamen II, 297, 3 infelix obitus II, 297, 19.
- Artace suburbium Cyzici** I, 135, 5.
- Artasines Persa in Gotthos pugnat Romae** II, 150, 19.
- Artasires Persa**, idem forte cum Artasine, Belisarii protector II, 324, 5. sub moenibus Romae dimicat II, 327, 17.
- Artasires Artabanis satelles** I, 523, 22. ad Gontharidis caedem instruitur I, 528, 2. consilium peragit I, 531, 6.
- Arufus Erulorum dux** II, 390, 15.
- Aruthus Erulorum dux**, Mauriti gener, Narseti in Gotthos militat II, 599, 8.
- Arzamena ubi sita** I, 41, 3. scribere malim ut sequitur.
- Arzanena trans flumen Nymphium** I, 42, 17. 217, 10.
- Asbades**, Candidatus, a Sclavenis comburitur II, 441, 14.
- Asbadus Gepaes** II, 599, 6. Totilam regem fugientem lethaliter sauciat II, 624, 21.
- Asbestus**, recentius nomen calcis II, 258, 13.
- Ascan Massageta** I, 63, 8. 72, 16. fortiter moritur in acie I, 95, 18.
- Asclepiades Palaestinus** I, 490, 21. Maximini coniurationem indicat I, 490, 23.
- Asclepiodotus Neapolitanus Causidicus** dehortatur cives ne se Belisario dedant II, 41, 22. 42, 20. urbe capta, discerpitur a furente plebe II, 56, 17.
- Asculum Gotthi obsident** II, 324, 11. et capiunt II, 326, 6.
- Asia nomen habet a femina** II, 484, 5. pars orbis altera, Africam comprehendebat I, 309, 19. ab Africa vocabulo divisa II, 62, 4. et fluvio Nilo II, 482, 5. 484, 13. ab Europa dirimitur Phaside II, 468, 3. hac de re controversia II, 481, 19 seqq. Hunni Asiam vastant I, 168, 10.

- Asiaticus**, pater Severiani ducis I, 509, 16.
Asinaria Romae porta, qua admissus Belisarius II, 75, 11. illac urbs prodita Totilae II, 360, 21. 862, 15.
Asnarius Gotthorum dux II, 33, 7. conscribit milites in Suabia II, 82, 7. Salonas obsidet II, 83, 6.
Aino vectus Ioannes tyrannus traducitur I, 321, 12.
Aspar cum Ardaburi filio Ioannem tyrannum debellat I, 321, 10. victus a Vandalis in Africa I, 325, 12. opibus pollet I, 326, 15. ob Ariannismum exclusus imperio I, 336, 4. Leonem ad imperium evehit I, 333, 1. illi infensus, Vandalis favet *ibid.* occiditur I, 340, 5. Marcianus Aug. eius domesticus fuerat I, 326, 5.
Aspedes Persa cum Romanis pangit inducias I, 47, 11. avunculus Chosrois I, 51, 1. coniurationis particeps, ab eo morte afficitur I, 115, 11.
Aspidis mons I, 467, 5.
Assessor imperatoris: vide Quaestor.
Assisium Totilae occupat II, 326, 23.
Assyria I, 259, 13. 261, 12. fluvium Tigrim accipit I, 82, 12. et Euphratem I, 85 5 urbes habet Ctesiphontem ac Seleuciam I, 281, 1. et Chosroantiochiam I, 214, 12. vastatur ab Aretha I, 234, 3.
Astica regio II, 456, 15.
Atalaricus puer, Italiae rex, post avum Theodericum, sub tutela Amalanthae matris I, 370, 18. II, 12, 10 traditur a matre literarum doctribus et castigatur II, 13, 3. Gotthis institutionem literariam improbantibus, pessime educatur II, 13, 9 et seq. cum Amalarico consobriano paciscitur II, 70, 3. gazam ei restituit, quam Theodericus abstulerat II, 70, 8. tabe conficitur II, 18, 5. obit, cum annos octo regnasset II, 22, 1. eius obitus lapsu statucae praesignificatus II, 117, 4.
Ataülfus: vide Adaülfus.
Athanasius Leontii socer II, 413, 16. frater Alexandri, legatus Iustiniani ad Theodatam Italiae regem II, 32, 19. dimissus a Vittigi, ornatur praefectura praet. II, 238, 2. nimirum Africae I, 513, 8. ubi tyranno Gontharidi adulatur I, 521, 10. donatur vita I, 522, 14. cum ipso epulatur I, 527, 14. in Italiam redit II, 270, 7.
Athenae quanto Megara spatio distantae I, 312, 4.
Athenae, vicus ita dictus ab Athenae II, 465, 5. vicinus Lazicae I, 289, 22. 294, 17.
Athenodorus Belisarii protector II, 137, 12.
Atrous Agamemnonis pater II, 576, 6.
Attachae, locus Martyropoli distans stadiis centum I, 108, 10.
Attalus, patricius Rom. ab Alarico fit imp. I, 317, 6. imprudens I, 317, 12. spoliatur imperio ab eodem I, 318, 12.
Attila Hunnorum rex ab Aetio victus I, 329, 6. illo occiso, utrumque imperium vectigale habet I, 330, 1. Aquileam obsidens, omen capit ex ciconiae fuga I, 330, 5. urbe illa potitur I, 331, 2.
Auduinus Langobardorum rex II, 430, 4. antea tutor Valdali regis Langob. II, 430, 1. uxorem ducit filiam Hermenefridi regis Thoringorum II, 593, 20. pace cum Gepaedibus facta, Ildisgum repetit II, 430, 9. quem regni successione extruserat II, 602, 6. eumdem a Iustiniano reposcit II, 602, 15. Germano auxilia spondet II, 447, 20. bellum renovat in Gepaedes II, 550, 13. inducias pangit II, 551, 15. eos vincit II, 594, 1. de victoria certioem facit Iustinianum II, 594, 11. auxilia mittit Narseti in Gotthos II, 598, 16. Ustrigotthum supplicem necat, petente Thorisino Gepaedum rege, a quo caedem Ildigisalis impetrat II, 606, 5.
Augan Massageta Romanis militat I, 62, 18. 71, 22. 72, 15.
Augarus Edessae Toparcha, Caesari Augusto carissimus I, 206, 1. mira narratio de eius amore in patriam I, 206, 19. circum Edessae extruit, Augusti beneficio I, 207, 11. podager opem Christi implorat per literas I, 207, 18. eius ope sanatur, acceptis literis I, 208, 13. ipsius filius Edessam Persis deditit I, 209, 1.
Augurium: vide Omen.
Augustulus: vide Augustus Orestis fil.
Augustus Caesar, primus imp. Thoringis sedes assignat II, 63, 7. Au-

- gare Toparchae Edesseno amicus I, 206, 18. Narniae pontem mirabilem extruit II, 85, 16. eius domus dicta palatium I, 405, 22. nomen tribuitur imperatoribus Romanis I, 300, 11.
- Augustus Orestis fil. cur dictus Augustulus II, 6, 4. Glycerii successor I, 342, 9. imperio exiit ab Odoacro II, 6, 18 169, 20.
- Augustus custos sacrae suppellectilis S. Sophiae I, 300, 12.
- Aulon, urbs ad sinum Ionium sita II, 24, 16.
- Aurasius Numidiae mons, Carthagine dierum iter tredecim dissitus I, 345, 9. eius mirabilis situs I, 467, 15. illum occupant Mauri I, 345, 7. quorum princeps Iabdas I 462 19. montem ascendit Salomon mag. mil. I, 466, 21. altera in eum Salomonis expeditio I, 493, 21.
- Aurelia porta Rom II, 131, 19. insignis nomine S. Petri II, 106, 20. moli Adriani proxima II, 94, 9.
- Aurifodinae regis Persarum I, 77, 8. 78, 16.
- Ausilas fortissime dimicat II, 613, 8.
- Autumnus mirabilis II, 540, 4.
- Auximum ubi situm II, 239, 2. Firmo diei iter unius distat II, 210, 3. eius navale Ancona II, 197, 12. urbs est validissima II, 184, 20. praesidio munita Gotthico II, 187, 21. obsidet a Belisario II, 239, 12 et seq. urbis fons II, 255, 18. acre illic certamen II, 257, 4. Gotthi cum urbe se dedunt II, 259, 8 sqq. eam Totilas obsidet II, 321, 20. captam fuisse constat II, 584, 17.
- Auxomis urbs Aethiopiae, quantum distet Adulide I, 101, 12. et Elephantine I, 102, 6. Auxomitae I, 100, 21.
- Azarethas Persarum dux I, 81, 16. retrocedit I, 90, 22. hortatur ad praelium I, 93, 17. victoriam cruentam refert I, 97, 6. male acceptus a rege Cabade I, 98, 13. Edessam oppugnat I, 279, 11.
- B fugabit G. praedictio puerorum Carthaginiensium I, 397, 7.
- Babas dux Rom. II, 498, 3. 525, 5. Archaeopolin servat II, 530, 5.
- Babosis, Numidiae locus I, 495, 5.
- Bacchus Salomonis frater, Cyri, Sergii ac Salomonis pater I, 502, 1. 504, 11.
- Bagais, urbs Numidiae, deserta I, 494, 3.
- Bagradas Africae fluvius I, 477, 1.
- Balas Hunnorum dux I, 360, 4.
- Balas equus quis dicatur a barbaris II, 87, 21.
- Balistae descriptio II, 103, 15. eius vis II, 111, 2.
- Balneo utitur Ioannes Cappadox ad coquendum panem castrensem I, 368, 11.
- Bandalarius II, 91, 12.
- Bandifer I, 448, 5. bandum I, 415, 20.
- Baptismo recens lustratus in navem praetoriam imponitur felicis ominis gratia I, 362, 22. baptismum conferre vetantur Ariani I, 471, 5. puer a baptismo recens assumitur in pignus fidei publicae I, 521, 20.
- Baradothus episcopus Constantinae, vir sanctus, Cabadem Persarum regem mirabiliter sibi conciliat I, 211, 15.
- Barbalisii castellum I, 205, 9.
- Barbari nulla re, nisi metu, continentur in fide I, 103, 12. soli dicebantur foederati I, 358, 19. eorum societas Romanis perniciose II, 6, 12. apud ipsos supremus princeps vocatur rex II, 10, 8.
- Barbaricini in Sardinia, quinam I, 469, 1.
- Barbaricus campus Sergiopolia habet I, 175, 15.
- Barbation Belisarii protector II, 324, 5. sub moenibus Romae dimicat II, 327, 17. fugatur II, 397, 10.
- Barbatus dux Rom. in Africa I, 359, 14. 420, 17. seditiosos petiit I, 481, 13. contra datam fidem occiditur I, 484, 17.
- Baresmanas dux Persarum, luscus I, 62, 5. 70, 15. in acie cadit I, 73, 11.
- Barlai porta Edessae I, 280, 4.
- Barsanzes Gubazi Lazorum regi insidias detegit I, 287, 14.
- Basicius Arsaci Armeniae regi charissimus I, 27, 14. infelix eius exitus I, 29, 7.
- Basilides quaestor, patricius I, 123, 7.
- Basiliscus Verinae Aug. frater, bello Vandalico a Leone praeficitur I, 336, 1. affectat imperium *ibid.*

- classem appellit ad Mercurii fanum I, 337, 10. male cunctatur I, 338, 9. clade accepta, reversus confugit in templum Sophiae I, 339, 21. Verinae precibus evadit periculum *ibid* tyrannidem invadit I, 342, 15. proditus ab Armato, in templum confugit I, 342, 22. inde pulsus ob haeresin, cum uxore et filiis frigore enecatur I, 343, 5.
- Basiliscus** Armati filius I, 343, 11.
- Basilius**, pater Ioannis Edesseni I, 247, 19.
- Basilius**, patricius Rom. II, 363, 13.
- Bassaces** Armenus, Ioannis gener, Buzis insidias effugit I, 162, 19. dux Armenorum ad Persas deficientium I, 163, 7. redit in fidem Rom. I, 249, 2.
- Batnae** oppidum, diei unius itinere Edessa dissitum I, 209, 17.
- Belisaria** porta Romae II, 89, 19, 106, 7.
- Belisarius**, ubi natus I, 361, 3. Antoninae maritus I, 131, 15. Photii vitricus II, 26, 20. in adolescentia stipator Iustiniani magistri milit. Persarmeniam vastavit I, 59, 10. victus est *ibid*. dux Darae a Iustino Aug. factus, Procopium consiliarium accepit I, 59, 21. castellum extruit Mindone, ubi a Persis vincitur I, 60, 6. magister milit. orientis a Iustiniano Aug. creatur *ibid*. ad Darum egregie disponit aciem I, 62, 13. eius literae ad Mirghanem Persarum ducem I, 66, 5. 67. 7. concio militaris I, 69, 3. victoria clarissima I, 72, 19. Persis Comagenen ingressis occurrit I, 90, 1. suos debortatur a pugna I, 92, 3. fortissime dimicat I, 96, 7. victus, Byzantium revocatur, et a magisterio militari amovetur, ut praesit bello Vandalico I, 107, 16. 353, 7. spes est Iustiniani in seditione I, 126, 19. magno septus satellitio *ibid*. in circo stragem seditiosorum edit ingentem I. 128. 19. iterum magister mil. orientis I, 137, 6. tantum usque ad Euphratem, quia absens I, 176, 11. expeditioni Vandalicae praeest summo cum imperio I, 360, 19. veļa facit cum uxore I, 363, 1. eius oratio duce Christiano dignissima I, 364, 13. exemplum statuit severitatis I, 364, 4.
4. navigationi providet I, 366. 6. in Siciliam delatus, Procopium Syracusas mittit I, 370, 8. appulsa classe in Africam I, 372, 16. de excensione deliberat I, 373, 2. ea facta, dum castra locat, fons mirabilis errumpit I, 377, 9. milites ad modestiam hortatur I, 378, 14. equos cursus publici accipit I, 380, 13. instructa acie, Carthaginem versus iter intendit I, 381, 11. Afros capit humanitate I, 382, 10. hortatur ad praelium I, 387, 10. eius cautio I, 391, 15. Carthaginem ingreditur I, 394, 17. circa festum S. Cypriani I, 398, 21. sedet in Gelimeris solio I, 394, 19. in Delphica prandet I, 395, 8. muros inaurat I, 396, 21. 403, 12. eius victoria praedicta a ludentibus pueris I, 397, 5. Maurorum Regulis dat principatus insignia I, 407, 4. proditorem plectit, sibi que Hunnos devincit I, 413, 1. hortatur ad pugnam I, 413, 20. vincit I, 421, 21. dissipatos amore praedae colligit I, 424, 21. supplices Vandalos, in fidem recipit I, 425, 10. 428, 6. Gelimerem insequitur I, 425, 16. Ioan. Armenii tumulum annuo pecuniae stipendio cohonestat I, 426, 19. potitur gaza Gelimeris I, 429, 15. Sardiniam et Corsicam recepit I, 430, 11. Caesarem Mauritaniae, Septam, Ebusam, et Baleares I, 430, 13. Lilybaeum a Gotthis repetit I, 431, 14. Gelimerem deditum accipit I, 440, 8. calumnia apud imp. patitur I, 441, 16. discedit ex Africa I, 444, 13. Byzantii triumphat, Gelimerem captivum ducens I, 445, 5. consul factus, triumphat more veteri I, 447, 8. in Siciliam missus summo cum imperii belli adversus Gotthos II, 26, 8. insulam Gotthis eripit, et Syracusas hiemat I, 469, 6. II, 27, 1. consulatum ibidem claudit magnifice II, 28, 16. in Africam navigat, seditionem compressurus I, 476, 11. adventus sui fama seditiosos fugat I, 476, 16. hortatur ad pugnam I, 477, 8. dissipatis seditiosis, in Siciliam redit, ob aliam seditionem I, 481, 8. in Italiam traicit II, 38, 18. Neapolin obsidet II, 39, 9. saepe repulsus II,

44, 20. viam discit qua possit urbs capi II, 46. 20. ad deditionem hortatur II, 48, 11. subire parat per aquaeductum II, 49, 15. potitur urbe II, 52, 22. militibus humanitatem suadet verbo atque exemplo II, 54, 3. relicto illic et Cumis praesidio Romam petit II, 73. 15. admissus a civibus, claves urbis ad imp. mittit, et muros reparat II, 76, 1. partem Samnii, Calabriam et Apuliam recipit II, 77, 4. item Narniam, Spoletium ac Perusiam II, 81, 1. adventante Romam Viti-gi Gotthorum rege, copias e Tuscia revocat II, 84, 13. pontem Tiberis urbi proximum munit II, 86, 1. sub moenibus acerrime et foelicissime pugnatur II, 87, 12 seq. eius vigilantia II, 92, 12, moletrinas excitat II, 96, 19. eius induto nomine pastor alterum pastorem Vittigin dictum vincens, dat omen victoriae II, 98, 12. legato Viti-gis animose respondet II, 101, 1. illius mira in sagittis mittendis dexteritas II, 105, 19. Gotthos clade stupenda afficit II, 111, 10 et seq. eius ad imp. epistola II, 114, 4. eiusdem providentia II, 119, 5. 121, 14. Sylvio papae relegato in Graeciam, Vigilius sufficit II, 121, 7. ipsius de peditatu iudicium II, 132, 19. tutum iter parat Euthalio, stipendia afferenti II, 150, 7 et seq. stratagema II, 164, 18. colloquium II, 168, 5. gladio petitus a Constantino II, 180, 16. iubet illum interfici II, 181, 4. proditorem plectit II, 184, 8. Arimino capto providet II, 188, 14. Tuderum et Clusium capit II, 197, 2. iunctis cum Narsete copiis, Arimino obsessio suppetias affert II, 213, 1 et seq. eius cum Ioanne et Narsete dissidium II, 217, 12 et seq. summus belli dux Iustiniani literis declaratus II, 221, 3. Urbinum obsidet II, 221, 10. et capit II, 223, 11. itemque urbem veterem II, 225, 1. de Mediolano obsessio frustra sollicitus II, 228, 22. 231, 4. Picenum petit II, 234, 21. Auximum obsidet II, 239, 1. Procopii consilium sequitur in dando receptus signo tuba pedestri II, 243, 8. per literas expostulat cum Theode-Procopius III.

berto Francorum rege II, 250, 12. periclitatur II, 257, 8. Auximum capit II, 260, 13. Ravennam com-meatibus intercludit II, 260, 15. legatos ad Vittigin mittit, Franco-rum legatis contradicturos II, 261, 13. paci cum ipso factae subscribere renuens, eam dissuadet II, 267, 3. Gotthis regnum deferentibus assentiri se simulans, et ipsos fallens, Ravennam ingreditur ac Vit-tigin capit II, 269, 3 et seq. Tarvisium, Caesenam et alia loca recipit II, 271, 21. Byzantium acci-tus, ut bellum in Persas accipiat II, 271. 14. regnum Italiae occupasse dicitur I, 166, 8. id sibi oblatum repudiat II, 269, 2. 276, 5. Byzantium proficiscitur II, 276, 15. Vittigin et Gotthos captivos deportat II, 280, 1. non donatur triumpho II, 280, 10. satellitium eius numerosissimum II, 282, 20. invidium patitur Ioannem Cappadocem I, 131, 18. spem sustinens Romanorum, contra Persas iterum mittitur I, 131, 22. 215, 16. accipit Saracenorum auxilia I, 222, 17. cum ducibus deliberat I, 222, 22. Nisibin petit I, 228, 19. praesidiarios repellit I, 232, 2. Sisauranum cast. capit. I, 235, 16. Byzantium revocatur I, 238, 21. in orientem remittitur contra Chosroem I, 241, 10. qua cautione eius legatum acceperit I, 243, 8 et seq. Chosroem terret compellitque ad reditum I, 246, 20. hinc maximum eius nomen I, 247, 21. revocatur Byzantium, in Italiam rediturus I, 249, 4. eo redit II, 315, 20. Ravennae milites alloquitur II, 319, 9. Pisanum munit II, 323, 14. Romae providet II, 324, 5. subsidi-um petit ab imp. II, 324, 15. consilii poenitens et in magnas ad-ductus angustias, Epidamnum se confert II, 328, 21. 330, 6. Romam versus navigans, suo Hydruntem adventu Gotthos fugat II, 350, 13. Romae obsessae succurrere parat II, 355, 2. pugnatur II, 357, 11. turbatus nuntio, absistit in-cepto II, 359, 12. morbo corripitur II, 360, 2. Totilae per litem-persuadet, ne Romam diruat II, 371, 7 et seq. eo proficiscens

- insidiis petitur II, 374, 7. Romam recipit ac munit II, 377, 5. Totilam validissime repellit II, 378, 11. disidet a Ioanne Vitaliani nepote II, 386, 9. Tarento trepidus in Siciliam fugit II, 397, 17. obsessio Rusciano suppetias ferens, repellitur II, 402, 14. Byzantium redit II, 411, 15. 414, 3. quam indecorus ille reditus II, 427, 6. Byzantii manet, divitiis affluens II, 427, 15. datum ipsi olim prosperitatis omen II, 428, 3. in urbe impensus honor II, 569, 5. vir fuit natura clemens II, 181, 6. caeteris ducibus longe praestantior I, 237, 6. 273, 19. amplissimum eius elogium II, 430, 12. illi fuit ab arcanis Georgius I, 235, 10.
- Bellum** inchoare facile est; finire non item I, 169, 10. unde eius exitus pendeat I, 414, 10.
- Beneventum** cur olim dictum Maleventum II, 77, 8. eius conditor Diomedes stupendos apri Calydonii dentes ibi reposuit, deditque Aeneae palladium Troianum II, 77, 21. huius imago illic visitur II, 78, 10. urbem Totilas capit II, 801, 5.
- Benilus** frater Buzis, dux Rom. II, 498, 2. 525, 9.
- Bergomum** urbs II, 196, 15.
- Beroea** quantum Chalchide dissita I, 204, 15. eius situs I, 181, 3. ciues cum Chaeoro paciscuntur I, 181, 11. ad extrema redacti I, 182, 2. Megas ipsorum episcopus I, 179, 11. urbem servat I, 185, 18.
- Bersathus**, nobilis Persa II, 537, 18.
- Bessas**, Gotthos, natus in Thracia I, 89, 17. II, 81, 8. Martyropoli praest I, 107, 22. dux Rom. in bello Gotthico II, 26, 11. Gotthos Neapolitani muri custodes fallit II, 51, 5. Narniam capit II, 81, 12. revocatus Romam a Belisario II, 85, 1. portam Praenestinae defendit II, 92, 6. 96, 6. Gotthos fundit II, 128, 2. 145, 5. a Belisario suspectus II, 270, 1. illo Byzantium revocato, Italiae curam suscipit II, 272, 16. Veronam petit II, 290, 14. et Florentiam II, 298, 21. Spoletii residet II, 302, 8. Romae praef. II, 322, 11. eius ignavia II, 333, 11. inhumana avaritia II, 347, 13. 356, 16. 360, 7. urbe a Gotthis capta, aufugit II, 363, 14. sine opibus II, 364, 18. magister mil. Armeniae, destinatur in Lazicam II, 497, 20. Petram obsidet II, 507, 13. grandaevus licet, fortissime pugnat II, 513, 8 et seq. urbem expugnat II, 517, 9. moenibus nudat II, 522, 13. ab imp. laudatur II, 522, 17. eius sordida cupiditas II, 525, 11. circa illum fortuna laedit II, 631, 20.
- Bessi**, natio II, 251, 15.
- Bithynia** I, 283, 11. II, 463, 13.
- Blases Perosis** frater subrogatur Cabadi, spoliato regia potestate I, 25, 9. excaecatur post reditum Cabadis I, 33, 5.
- Bledas Gotthorum** dux II, 298, 14.
- Blemyes** ubi siti I, 102, 9. annua pensione a Romanis donati I, 103, 11. perfidi I, 103, 21. selem humanis hostiis colunt I, 104, 3.
- Bleschanes** Persa praesidii Sizaurenensis praef. I, 232, 19. facta Belisario deditio, Byzantium mittitur I, 235, 18. inde contra Gotthos in Italiam *ibid.* et II, 291, 18.
- Boas** fluvius, ubinam Phasis vocari incipiat I, 238, 15. mari vicinus dicitur Acampsis II, 464, 14.
- Boeotia** terraemotibus concussa II, 594, 20.
- Boës** Persarum dux I, 58, 5.
- Boëtius Symmachii** gener, vir laudatissimus, a Theoderico morte afficitur II, 11, 9. eius liberos Amalasantha restituit II, 12, 12. ipsius uxor Rusticiana II, 365, 4.
- Bolosia** dicta est Lucina, quia *βολαι* sunt dolores partus II, 576, 15.
- Bolum** castellum Persarmeniae I, 77, 2. Theodosiopolis proximum I, 79, 10. id Romani occupant *ibid.* Choroës repetit I, 112, 2. et obtinet I, 114, 4. II, 526, 15.
- Bombycum** ova Monachi ex India Byzantium deferunt, et conficiendi serici rationem Romanos doceant II, 546, 17 et seq.
- Bonifacius** comes Africae, technis Aëtii deceptus, ab imperatore deficit I, 322, 6. 323, 4. Vandalos accersit in Africam I, 323, 11. detecta Aëtii fraude, illos remittere conatur frustra I, 324, 16. victus, Hipponem se recipit *ibid.* iterum a

- Gizerico victus Placidiam adit I, 325, 15. eius clades praedicta a ludentibus pueris I, 397, 5.
- Bonifacius Gellimeris gazam Belisario tradit I, 429, 19.
- Bononia II, 320, 17. 321, 12.
- Bonus Genuae praef. II, 317, 21.
- Boraides Iustiniani ex fratre nepos I, 128, 23. Germanum fratrem haeredem instituit II, 408, 3.
- Bos aeneus in foro Pacis Romae II, 570, 16.
- Bosporus Thraciae duplicem habet aquae cursum II, 487, 5.
- Bosporus urbs, ubi sita I, 57, 17. II, 480, 14. Bosporitae Iustino Aug. se dedunt I, 57, 15. huius rei invidia in Iustinianum convertitur I, 164, 14.
- Braducio, interpres legati Persae, accumbit mensae cum Iustiniano I, 286, 4. ob id Chosroi suspectus, occiditur II, 506, 21.
- Britannia insularum maxima I, 312, 6. decuplo minor quam Thule II, 205, 17. eius situs in oceano Boreali II, 559, 13. deficit a Romanis I, 317, 16. nunquam recuperata I, 318, 20. illius clades Sibyllinis oraculis praedictae II, 118, 13. vide Britta.
- Brittia oceani Borealis insula II, 559, 10. eius incolae Angli, Frisones, Brittones II, 560, 3. ad Francos migrant II, 560, 5. equitandi rudes, quod nullus apud illos sit equus II, 563, 14. Varnos praelio vincunt II, 564, 13. minus illis metuendi quam Franci II, 561, 18. quanti faciant pudicitiam II, 562, 20. Brittia muro divisa II, 565, 19. pars eius inhabitabilis II, 566, 7. fama est eo devehi defunctorum animas II, 567, 3.
- Brittones, incolae Brittae insulae, regem habent II, 560, 3. vide Britta.
- Bruchi, ad Caucasum II, 473, 5.
- Brundisium II, 350, 19. 352, 17. 392, 5.
- Brutii II, 39, 7. 79, 19. 301, 20. 395, 19. conciliantur imperatori II, 353, 2.
- Buchas Belisarii protector II, 150, 20. fortiter pugnat II, 152, 6. moritur II, 153, 18.
- Bucula Myronis, ubi posita II, 571, 3.
- Bulgudu Valeriani stipator Anconam servat II, 198, 23.
- Bulicae, portus Homeritarum I, 101, 9.
- Bullae campus I, 391, 10. 408, 4. 475, 10. ubinam situs I, 406, 8.
- Burcentius, proditor II, 251, 15. vivus comburitur II, 255, 12.
- Burgaon, mons provinciae Byzacenaee I, 458, 22. in eo stupenda Maurorum clades I, 462, 1.
- Burgundiones ubi siti II, 63, 8. victi a Francis II, 65, 9. 263, 2. ipsis militant II, 69, 16. missi Gotthis auxilio II, 196, 7. Mediolano capto, foeminas in praemium accipiunt II, 234, 10.
- Burnus, urbs II, 83, 4.
- Busta Gallorum, loci nomen II, 610, 11.
- Buzes Cutzis frater I, 60, 15. Benili II, 498, 2. avunculus Domnentioli II, 445, 3. praefectus praesidio Libani I, 60, 15. deinde Martyropolitano praesidio I, 107, 22. ad Daram pugnat I, 62, 15. 64, 1. in Armenia Ioannem Arsacidem perfidiose necat I, 163, 4. magister fit militum orientis ab Euphrate ad fines Persicos I, 176, 14. eius oratio ad Hierapolitanos adventante Chosroë I, 176, 18. illos deserit I, 177, 19. impie avarus I, 210, 21. Hierapolim se recipit I, 241, 14. Byzantii Germanum suo defendit testimonio II, 415, 10. auxiliorum dux in Gepaedes II, 415, 10. 426, 5.
- Byzacium I, 371, 16. 391, 10. ducem habet I, 509, 5. 523, 9. pars eius siticulosa I, 377, 20. vastatur a Mauris Leuchatis I, 503, 21. Mauri Byzaceni Vandalos praelio fundunt I, 349, 21. obsequium Belisario spondent I, 406, 12. in Rom. rebellant I, 442, 17. 448, 7. pugnant I, 453, 8. 457, 3. victi I, 457, 19. bellum instaurant I, 458, 8. eorum stupenda clades I, 461, 9. reliqui in Numidiam concedunt, praeterquam subditi Antalae I, 462, 16.
- Byzantium imperii sedes efficitur et nomen accipit a Constantino magno I, 309, 10. quanto dissitum spatio a Muris longis II, 456, 18. ab Istri ostiis I, 310, 15. ab urbe Topero II, 442, 11. Adrianopoli II, 455, 16. Carthagine I, 355, 19. eius archiepiscopus Epiphanius I, 362,

21. plebs seditionem horrendam excitat I, 119, 11 et seq. immanis strages I, 128, 23. suburbia ab Hunnis infesta I, 167, 18. urbis calamitas, grassante peste I, 251, 3. 255, 20 et seq. de illa capienda Chosroës cogitat I, 283, 13. vento illuc delatus Vesuvii cinis, causam praebuit solenni supplicationi II, 163, 8. cives in expeditione Vandalica I, 360, 17. Byzantii mare infestat cetus immanis II, 399, 3. fretum aquae cursum duplicem habet II, 487, 5. *vocabula partium quarundam urbis in suas digesta sunt literas.*
- Cabades filiorum Perozis Persarum regis natu minimus I, 19, 15. patri succedit I, 26, 18. ausus ferre legem de promiscuo foeminarum usu, a subditis regno exiit I, 27, 1. in castellum Oblivionis conicitur I, 28, 2. evadit uxoris ac Scosis ope, seque recipit ad Ephthalitas I, 31, 9. 32, 6. recuperato regno Blasen sibi suffectum excaecat I, 33, 4. novum magistratum instituit I, 33, 17. mutuam petit ab Anastasio Aug. pecuniam I, 33, 20. repulsam passus, Amidam obsidet I, 34, 10. Iacobum Eremitam invisit, miraculi fama excitus I, 35, 3. Amidam capit I, 38, 9. Glonem urbi praeficit I, 38, 10. captivos remittit I, 39, 2. Romanos incautos occupat ac fundit I, 41, 21. Baradotum Constantinae episcopum benignissime accipit I, 211, 15 cum Hunnis bellum gerit I, 42, 8. portas Caspiae occupat I, 49, 8. queritur cum Anastasio I, 49, 17. de successore sollicitus I, 50, 12. sanatus a Stephano Edesseno Medico I, 271, 13. Caosem filium natu maximum odit I, 50, 15. immerito I, 195, 20. Zame filio a regni successione ob oculi vitium lege excluso, id Chosroi destinat I, 50, 18. petit a Iustino Aug. ut ipsum adoptet *ibid.* in Scossem ingratus I, 55, 19. Iberes a Christianis ritibus adducere nititur I, 57, 8. contra illos exercitum mittit I, 58, 3. et in Armeniam I, 74, 6. aurifodinas amittit I, 78, 21. eius ad Rufinum legatum oratio I, 80, 3. Mirrhanem a Romanis victum ignominia notat I, 86, 1. copias in Comagena mittit I, 90, 1. in Azarethem ingratus I, 97, 16. Hermogenem legatum remittit inanem I, 107, 12. testamentum condit ac moritur I, 109, 15. eius virtuti honor habitus I, 110, 9.**
- Cabades Zamis filius I, 114, 22. avum suum, regem Cabadem vultu refert I, 118, 8. illi puero regnum decernitur a coniuratis I, 114, 21. morti addictus a Chosroë patruo, clam servatur benignitate Adergudunbadi I, 115, 12. Byzantii honorifice a Iustiniano habitus I, 118, 10. Narsetem in Italiam sequitur cum Persis transfugis II, 599, 1.**
- Caballarius Erarici legatus II, 289, 20.**
- Cabao Maurorum Tripolit. princeps I, 346, 20. Christi opem praeclearis officis ambit in Vandalos I, 347, 15. magna illos clade afficit I, 349, 7.**
- Cadiseni Persis militat I, 71, 19.**
- Cadmea victoria II, 83, 16.**
- Caenopolis, olim Taenarus I, 367, 10.**
- Caesar a Persis dicitur imper. Rom. I, 244, 17. 204, 1. Basiliscus Armati filius a Zenone creatur Caesar I, 342, 15. vide Augustus.**
- Caesarea Mauritaniae secundae metropolis I, 501, 9. quantum Carthagine dissita I, 430, 13. redit in ditionem Rom. *ibid.* et I, 501, 12. hinc ad Gades Mauri dominabantur, stante regno Vandalico I, 451, 9.**
- Caesana castellum II, 188, 3. ubi situm II, 8, 6 frustra a Ioanne tentatum II, 224, 3. in potestatem Belisarii venit II, 272, 1. occupatur a Totila II, 301, 1.**
- Caisus, vir ex Phylarchico genere I, 106, 16.**
- Calabria II, 79, 17. dedit se Belisario II, 77, 4 deinde Totilae II, 301, 21. conciliatur imperatori II, 352, 13. Gotthis infensa II, 376, 19.**
- Calaris, urbs Sardiniae I, 403, 23. 407, 12. frustra a Romanis obsessa II, 591, 1. montes ei vicinos occupant Barbaricini I, 468, 11.**
- Calchedon. vide Chalcedon.**
- Callinicum urbs I, 202, 21. ad Euphratem sita I, 91, 13. 97, 12. diruitur a Chosroë I, 248, 11.**

- Callinicus** acclamatur Iustinianus I, 190, 15. 293, 6. 532, 10.
- Calonymus Alexandrinus**, Romanae classis praefectus I, 360. 9. Carthagine institores expilat I, 393, 23. pericurus a deo plectitur I, 394, 23.
- Calydonii aprī dentes stupendi** servantur Beneventi II, 77, 22.
- Calypsus insula** II, 575, 3.
- Calx**, vulgo asbestus II, 258, 13.
- Cameli equos terrent** I, 349, 3. illis suam aciem muniunt Mauri I, 348, 15. 453, 8.
- Camillus ubinam Gallos fuderit** II, 610, 8.
- Campania** II, 79, 20. 301, 5. nullum habuit munitum locum, praeter Neapolin et Cumas II, 37, 17. eo senatores ablegati a Totila II, 373, 10. postea a Gotthis interfecti II, 633, 3. res illic gestae cum Teia II, 635, 13 et seq.
- Campus Bullae**: vide supra in litt. B. campus salis vicinus Carthagini I, 386, 5.
- Candidati** II, 441, 16.
- Candidus Sergiopolitanus Antistes** cum Chosroë pro captivis paciscitur I, 175, 22. eos recipit I, 176, 5. non stans promissis, male mulatur a Chosroë I, 239, 3.
- Canis nomen contumeliosum** I, 525, 1. II, 625, 2. canes marini ad Scy-laëum multi II, 394, 2. concharum margaritiferarum amasii I, 22, 11. piscatores vorant I, 24, 7. canina habere capita creditus Corcyrae populus II, 394, 10. canum fidelitas II, 556, 18. canes adiuncti excubiis II, 122, 7.
- Cannae** II, 352, 20.
- Canusium urbs Apuliae** II, 352, 20.
- Caoses filiorum Cabadis natu maximus** I, 50, 15. patri invisus immerito I, 193, 20. eius testamentum regni successione exclusus I, 110, 2.
- Capitolini Iovis templum diripit Gize-ricus** I, 332, 13.
- Cappadocia montis Tauri particeps** I, 47, 16. illam affectat Chosroës I, 283, 10. frigore ibi moritur Basiliscus tyrannus I, 343, 11.
- Capra altrix infantis derelicti**, studio mirabili ipsum fovet II, 214, 5 et seq.
- Caprae**, loci nomen in quo Totilas obiit II, 625, 13. 627, 5.
- Capua urbs** II, 74, 11. tenetur a Gotthis II, 353, 16. in urbe certamen improvisum II, 387, 13, 19.
- Caputuada**, locus Africae maritimus I, 372, 17.
- Caralis**: vide Calaris.
- Carcasso urbs** II, 66, 20. 70, 7. obsessa a Francis; quod haberet Alarici gazam, in qua erant vasa Salomonis, obsidione quidem liberatur a Theodorico, sed Thesauro spoliatur II, 67, 10. 68, 4.
- Carnii ubi siti** II, 80, 11.
- Carrheni maximam partem gentiles** I, 211, 1. Edessa a Persis obsessa, fumum ex aggere erumpentem vident I, 276, 11.
- Carthago** I, 324, 5. 331, 17. 341, 22. condita a Didone I, 450, 19. libera, pulvis procul Mauris *ibid.* occupata a Vandalis, sola urbium Africae muros habuit I, 332, 19. 374, 4. Belisarium cum exercitu accipit I, 391, 18. 394, 7. instauratis ab illo moenibus I, 403, 12. eam frustra Gellimer obsidet I, 412, 2. templo ornat ac munit magister mil. Salomon I, 520, 22. urbis Antistes Reparatus I, 521, 16. palatium I, 394, 19. 474, 1. 491, 16. 521, 14. carcer, dictus Ancon I, 392, 6. circus I, 473, 16. 482, 3. suburbium Aclae I, 440, 7. stagnum portus I, 374, 20. portus alter Mandracium I, 392, 4. 393, 15. navale Messus I, 474, 18. aquaeductus I, 412, 3. quanto Carthagine spatio distet Aurasius Numidiae mons I, 345, 8. 465, 15. Bullae campus I, 406, 9. Byzantium I, 355, 19. Caesarea Mauritaniae I, 430, 15. Caputuada I, 372, 19. Decimum I, 384, 4. Grasse I, 384, 6. Hippo regius I, 427, 7. Membresa I, 476, 22. Mercurii fanum I, 337, 11. Sicaveneria I, 513, 23. Tebesta I, 504, 10. Tricamarum I, 416, 10.
- Casandria**, olim Potidaea, ab Hunnis capta I, 167, 19.
- Casius Iupiter**, ubi cultus II, 576, 2.
- Caspiae portae** I, 48, 4. 57, 1. II, 469, 17. munitae ab Alexandro magno I, 48, 16. oblatae Anastasio Aug. I, 48, 21. eas occupat

- Cabades I**, 49, 8. vult etiam a Romanis custodiri I, 80, 6. item Chosroës I, 112, 7. Persae custodiunt I, 198, 7.
Cassiope urbs, unde dicta II, 576, 4.
Castra Annibalis II, 374, 3.
Casula, vestis genus I, 522, 2.
Casus lepidus II, 146, 11.
Catana, urbs Siciliae II, 27, 22. moenibus nuda II, 453, 9.
Catellus, nobilis Italus II, 318, 23.
Catholicus dicitur episcopus Persarmeniae I, 263, 11. vide Christiani.
Caucana, Siciliae oppidum I, 370, 13. 372, 7.
Caucasus mons I, 78, 12. illum accolunt Hunni I, 216, 21. 221, 9. 283, 5. 288, 19. II, 467, 19. Sabiri II, 509, 14. eius altitudo et portae geminae II, 469, 4.
Celer magister offic. I, 42, 16. Arzanenem vaostat ibid. et I, 217, 13. cum Persis inducias pangit I, 47, 11.
Celtici montes Eridanum fundunt II, 8, 18. et Danubium II, 481, 4.
Centenarium, quid significet I, 112, 4.
Centumcellae II, 328, 20. urbs Tusciae maritima et ampla, a Gotthis deseritur II, 175, 12. sola Romanis reliqua II, 433, 22. eam Totilas obsidet II, 438, 3. 443, 19. captam Romanus exercitus obsidet Narsetis iussu II, 635, 18.
Centuriae, locus Numidiae I, 463, 5.
Cephalenia II, 452, 2.
Cepi, oppidum II, 480, 18.
Cerataeum Antiochia I, 195, 24.
Cerva Maeotidis vadum monstrat II, 477, 1.
Cervarium, Apuliae locus II, 355, 2.
Cerventinus senator Rom. II, 123, 12. Byzantium petit II, 234, 13.
Cethegus, senatus Romani princeps II, 328, 19.
Chaeronia urbs terrae motu eversa II, 594, 22.
Chalazar praetorianus II, 402, 2. excarnificatur a Totila II, 404, 14.
Chalce porta I, 127, 21.
Chalcedon urbs I, 310, 14. II, 463, 12. quantum a fl. Phaside dissita I, 311, 4. II, 481, 15.
Chalcis urbs orientis I, 90, 21. quantum Beroea distat I, 204, 15. pecunia salutem emit a Chosroë I, 205, 5.
Chalcis Euboeae, haerentem Aristotelem videt II, 485, 15.
Chanaranges, nomen dignitatis Persicae I, 25, 14. 33, 12. 115, 13. Chanarangi impia contra Cabadem regem sententia I, 25, 14. Chanaranges Persarum dux Martyropolin obsidet I, 107, 20. obsidionem solvit I, 111, 9.
Chanaranges Persarmenius adolescens in Iustinianum conspirat II, 410, 10. 411, 19. 413, 3. 15.
Charybdis II, 38, 20. 486, 15. 575, 1. Cherroneas: vide Cherroneus.
Cherso sive Chersona, ubi sita I, 57, 19. quantum ab Istri ostiis dissita II, 480, 17.
Cherroneus Thraciae II, 79, 11. muros eius longos superant Hunni I, 168, 4.
Chilbudius magister mil. vir egregius II, 331, 4.
Chilbudius impostor, ac lepida de illo narratio II, 331, 4.
Childebertus Francorum rex auxilium Iustiniano in Gotthos promittit II, 27, 17. 73, 6. concessam a Vittigi partem Galliae cum Theodeberto et Clothario dividit II, 73, 2.
Chiliarchi a Gizerico constituti I, 334, 15.
Chinialus Cuturgurorum princeps II, 552, 6. 554, 13.
Chorianes Persarum dux irrumpit in Colchidem II, 461, 15. castra ad flumen Hippin metatur II, 490, 15. occumbit in praelio II, 496, 8.
Chorsamantis facinora temeraria II, 148, 4 et seq.
Chorsomanus Belisarii protector II, 81, 4.
Chorzianene I, 262, 2.
Chosroantiochia a Chosroë Persarum rege condita I, 214, 13. illius iura ac privilegia I, 214, 22.
Chosroës, tertius filius Cabadis Persarum regis I, 51, 7. offertur Iustino Aug. adoptandus I, 51, 7. repulsam passus, odium concipit in Romanos I, 55, 7. omnium voce rex declaratur, patris testamento in comitiis lecto I, 110, 11. legatorum Rom. blanditiis delinitur I, 111, 17. Rufino gratificatur I, 113, 9. pacem conficit cum Rom. I, 113, 18. inquieto vir animo I, 114, 14. coniuratos e medio tollit, in his Za-

mem fratrem et Aspebedem avunculum I, 115, 7. Adergudunbadem fallit ac perimit I, 118, 4. Ingratus et crudelis in Mebodem I, 118, 22. Iustiniano victoriam Vandalicam gratulatur, et ab eo pecuniam elicit I, 137, 11. Alamundarum ad praebendas belli causas inducit I, 154, 5. Iustiniano violatam pacem obicit I, 155, 16. 197, 12. legati Vittigis eum ad bellum hortantur I, 156, 20. II, 237, 14. et Armenii I, 163, 8. invidia stimulat I, 158, 6. bellum in Rom. decernit I, 166, 17. Iustiniano per literas dehortanti, nihil rescribit I, 169, 7. 170, 19. Prima eius irruptio in Rom. imperium I, 171, 2. Circesio ac Zenobia abstinet I, 171, 11. urbem Sura oppugnat I, 172, 5. dolo capit ac delet I, 174, 7. Euphemiam Surenam uxorem ducit I, 175, 9. captivum pretio dimittit I, 175, 19. Hieropoli pecuniam imperat I, 180, 7. Bercoam capit I, 183, 15. eius ad episc. Megan oratio I, 183, 15. Antiochiam obsidet I, 186, 5. oppugnat I, 187, 3. capit I, 189, 7. eius oratio ad legatos Rom. plena fictae misericordiae I, 191, 19. ingenium ac mores I, 192, 19. urbem excindit I, 194, 8. cur. II, 490, 3. pecuniam petit annuam a Romanis I, 198, 1. pacem concedit I, 198, 17. in mari lavat, Soli nymphisque sacrificat I, 199, 5. Apameae a Thoma Antistite exceptus I, 201, 23. templum expilat I, 202, 9. Circensibus interest favetque Prasinis I, 203, 13. Persam stupratorem in crucem agit I, 204, 6. pecuniam exigit a Chalcidensibus I, 204, 15. Euphratem traicit I, 205, 7. de obsidenda Edessa cogitat I, 205, 17. eam petit ut Christum falsi convincat I, 209, 16. multatus a deo, satis habet pecuniam exigere I, 210, 1. Chosroantiocham condit I, 214, 12. Darum frustra obsidet I, 212, 8. iterum parat in ditionem Rom. irrumpere I, 222, 2. in Colchidem pervenit et a rege adoratur I, 225, 7. Petram obsidet I, 226, 7. et expugnat I, 228, 15. praesidio munit redditque in Persidem I, 238, 15. tertia eius irruptio in fines Rom. I, 239, 1. Candidum episc. male mul-

tat I, 239, 11. frustra Sergiopolin tentat I, 240, 4. sacro Hierosolymorum thesauro inhiat I, 241, 3. legatum mittit ad Belisarium I, 243, 1. illius nomine territus abscedit I, 246, 20. Callinicum diruit I, 248, 11. de quarta irruptione cogitat I, 259, 13. tenetur peste eius exercitus I, 261, 11. quarta irruptio non tam in Romanos, quam in deum Christianorum I, 267, 15. Edessam obsidet *ibid.* pecuniam obsessis ingentem imperat I, 269, 18. aggerem excitat I, 270, 7. saepe obsessos aggressus I, 274, 10 et seq. obsidionem solvit I, 280, 11. inducias pangit I, 281, 18. legationem ad Iustinianum mittit I, 284, 11. Lazicam sibi asserere contendit I, 283, 2. quibus de causis II, 489, 22. classem illic vult aedificare I, 286, 16. copias eo destinat I, 288, 11. Darum irrito conatu tentat II, 489, 1. valetudinarius II, 504, 11. in tribunalum medicum munificus II, 505, 8. Anatozadam filium rebellem qua poena affecerit II, 505, 15. ad Iustinianum mittit legatum II, 506, 8. huius interpretem sibi suspectum occidit II, 507, 1. Romanos vectigales habet II, 538, 22. confirmat inducias II, 543, 3.

Christiani gentilium templa deo consecrant I, 84, 12. Edessam inexpugnabilem praedicant I, 205, 18. Christianorum nomine multi in locis excludit Procopius Arianos aliosque Haereticos, et illos significat quos vocat recte sentientes I, 598, 19. eorum oracula evangelia, per quae et iurant I, 504, 13. Christiana religio sanctior I, 78, 9. pietas circa festum Paschale I, 91, 19. moderatio maxime elucet in monachis I, 37, 9. Christiani optimi, Iberes I, 56, 22. et Lazi I, 283, 20. Homeritae a Iudaeis vexati I, 104, 12. Afri a Vandalis crudeliter indigneque habiti I, 344, 22. 345, 18. 347, 18. elingues loquuntur I, 345, 2.

CHRISTUS sponte mortuus in cruce I, 200, 19. deus est ac merito dicitur Sophia I, 839, 22. de eo dictum Cabaonis I, 348, 11. vide *Insua*.

Ciconia ex Aquileae turri cum pullis

- avolans, Attilae dat omen urbis capiendae I, 330, 14.
 Cilicia, tegumenta bellica I, 271, 5.
 Ciliciae mons, Taurus I, 47, 16. eam Chosroës cogitat I, 141, 14. 180, 6.
 Cilices nautae I, 360, 7.
 Cimmerii ad paludem Maeotidem, iam dicti Uturguri II, 474, 14. idemque Hunni, in Uturguros et Cuturguros divisi II, 475, 19. Cimmericum fretum II, 484, 15.
 Circaeus mons II, 57, 18.
 Circe ubinam egerit cum Ulyssae II, 57, 19.
 Circesium, castellum munitissimum I, 171, 5.
 Circus Apamensis I, 203, 13. Aquileiensis I, 321, 13. Byzantinus I, 125, 13. Carthaginensis I, 473, 16. 492, 3. Chosroantiochenus I, 214, 15. Edessenus I, 207, 17. 268, 3. Romanus I, 206, 18. in Byzantino strages ingens edita seditiosorum I, 128, 2. triumphus Belisarii celebratus I, 445, 15. Venetia porticus I, 128, 2. porta Libitinenis I, 123, 20. circi factiones et insanias I, 119, 14. eius natura lepide expressa I, 207, 16.
 Citharizon, castellum Armeniae I, 261, 17.
 Classes, portus Ravennae II, 270, 11.
 Classis Leonis Aug. in Vandalos I, 335, 16. Iustiniani in eodem I, 360, 5. huic bene precatur archiepiscopus I, 362, 21. quo pacto conjuncte ierit I, 366, 6. vide praelium navale.
 Claudianus Salonis praef. II, 431, 14.
 Clementinus patricius II, 388, 19.
 Clipea, urbs Africae I, 450, 16.
 Clisurae I, 290, 6.
 Clotharius Francorum rex arma socia Iustiniano in Gotthos pollicitus II, 27, 17. 73, 6. concessam a Vittige partem Galliae cum Childeberto ac Theodeberto dividit, Gotthisque auxilia spondet II, 73, 2.
 Clusium urbs Tusciae II, 187, 16. 197, 2.
 Cocus singulari certamine inter geminas acies cadit II, 619, 10. 17.
 Cochleas, quid I, 127, 10.
 Colchi olim Persarum socii I, 219, 4. non sunt contermini Trapezuntis II, 466, 5. Colchis unde Cytalis poetis dicta II, 535, 13. Lazicae nomen accepit I, 155, 1. II, 462, 11. vide Lasi et Lazica.
 Colloquium Belisarii cum legatis Gotthorum II, 168, 5.
 Columnae Herculis: vide Hercules.
 Comagene, recentiori vocabulo dicta Euphratesia I, 81, 22. 85, 8. 240, 20. cur inde Persae non solerent in Romanos erumpere I, 85, 21. incipit a Samosatis *ibid.* non videtur extendi ad Sergiopolin usque I, 240, 20. in eam Persae irrupunt I, 90, 1.
 Comana Cappadociae ab Oreste condita, ac templis duobus ornata I, 84, 1. dicta aurea I, 84, 13. templa illa Christiani habent, nihil mutata structura *ibid.*
 Comana ponti ab Oreste condita I, 83, 10. II, 480, 7. Comanae templum a Taurico diversum I, 83, 9. Comanae utriusque situs similis Tauris I, 83, 12.
 Comes sacri stabuli II, 406, 5. sacrarum largitionum, Narses, Strategus: comes Africae Bonifacius, Artabanes: *vide haec vocabula propria.* comes Illyrici Nazares II, 321, 12.
 Cometa I, 167, 3.
 Comum urbs II, 196, 15.
 Concha margaritifera canes marinos habet associas I, 22, 11.
 Coniuratio Persarum procerum in Chosroëm I, 114, 15. Ioannis praef. praet. in Iustinianum I, 135, 3. Artabanis in eundem II, 405, 13 et seq. Maximi in Valentinianum Aug. I, 329, 10. militum in Salomonem I, 472, 2. Maximini I, 490, 18.
 Conon Isaurorum dux II, 163, 23. Anconam occupat II, 188, 15. eius imprudentia II, 197, 19. praefectus Neapoli obsidetur II, 301, 11. sese dedit II, 307, 20. humanissime habetur a Totila II, 308, 12. Romae obsidetur a Gotthis II, 346, 1. eius avaritia inhumana II, 347, 13. praefectus praesidio Romae II, 393, 14. ob avaritiam occiditur a militibus II, 402, 6.
 Constantianus Illyrius, advocatus, ad Chosroëm legatus I, 259, 21. aegrotat I. 260, 5. iterum legatus ad Chosroëm I, 280, 22.
 Constantianus sacri stabuli comes, in

- Illyricum missus, exercitum confiat II, 36, 18. Salonas, Dalmatiam ac Liburniam recipit II, 38, 1. 79, 1. Salonas munit II, 83, 21. Ravennam se confert II, 272, 17. cum Totila Tarvisii praefecto agit II, 288, 14. Veronam petit II, 290, 19. Ravennae residet II, 302, 7. imperatorem de misero Italiae statu certiozem facit II, 312, 23. Germanum testimonio suo defendit II, 415, 10. auxiliorum dux in Gepaedes II, 426, 2. contra Sclavenos mittitur II, 456, 12.
- Constantina urbs Africae I, 481, 16.
- Constantina Mesopotamiae I, 216, 17. Arzamenis bidui dissita I, 41, 3. sedes olim ducis Mesopotamiae I, 111, 23. illam sibi Chosroës arrogat I, 211, 6. eius episc. Baradotus vir sanctus I, 211, 15.
- Constantinopolis: vide Byzantium.
- Constantinus magnus imperium dividit, translata eius sede Byzantium I, 309, 10. Constantini forum I, 121, 9. illic defossam ab ipso Paladium Troianum II, 78, 19. coronatus Hypatius I, 124, 9.
- Constantinus a militibus imperator in Britannia salutatus I, 317, 17. praelio victus, cum filiis cadit I, 318, 19.
- Constantinus Thrax, dux Rom. in bello Gotthico II, 26, 11. Spoletium ac Perusiam recipit II, 81, 13. cum Gotthis congressus, vincit II, 81, 19. Romam revocatus a Belisario II, 84, 4. ad portam Flaminiam locatur II, 96, 7. deinde in Adriani mole II, 107, 19. Gotthos fundit II, 109, 6. 145, 7. 14. Belisarium, ablata reddere iubentem, gladio petit II, 180, 10. illius iussu occiditur II, 180, 14. 181, 5.
- Constantius Placidiae maritus, imperii consors ab Honorio factus, brevi obit I, 320, 2. pater Valentiniani tertii I, 320, 6.
- Consulatus amplitudo I, 136, 11. claudi solitus in curia II, 28, 23. Gotthis Italiam tenentibus, consul occidentis ab imperatore orientis fiebat II, 169, 19. consules, quorum mentionem facit Procopius, hi sunt: Belisarius I, 447, 8. Boëtius II, 11, 9. Gothigus II, 429, 1. Iohannes Cappadox I, 186, 6. Orestes II, 389, 1. Symmachus II, 11, 9. Theodericus II, 7, 8. 169, 16. consules honorarii, Artabanes II, 407, 7. 409, 12. Iustinus II, 410, 17.
- Corcyra insula, dicta olim Phaeacia II, 574, 21. vastata a Gotthis II, 576, 18. in ea navis lapidea II, 577, 6. Cynocephali II, 394, 11.
- Corinthus eiusque isthmus II, 79, 8.
- Cornelli forum II, 224, 11.
- Coronia urbs terrae motu eversa II, 594, 22.
- Corsica insula, olim dicta Cyrenus II, 591, 11. in ea homines et equi minimi *ibid.* redit in ditionem Rom. I, 430, 7. occupatur iterum a Gotthis II, 590, 17.
- Cotiaium seu Cutatisium Lazicae cast. urbs olim Cytaiia II, 535, 15.
- Cottiae Alpes: vide Alpes.
- Crisaeus sinus II, 79, 7. 594, 21.
- Croto urbs II, 80, 2. 405, 5. illius situs II, 395, 4. quantum distet Messana II, 397, 16. obsidetur a Gotthis II, 596, 5. obaidio solvitur II, 596, 21.
- Crucis Christi segmentum Apameae servatum I, 200, 19. non sine miraculo exhibetur I, 201, 15. abstinet ab eo Chosroës I, 203, 6.
- Ctenatus, Theodori ducis cognomen I, 359, 15.
- Ctesiphon urbs I, 214, 13. ad fluvium Tigrin condita a Macedonibus I, 231, 1. quantum dissita ab urbe Lapato II, 504, 9.
- Cumae, antro Sibyllae nobiles, a Belisario receptae II, 73, 15. deinde a Totila II, 301, 14. illic huius gaze reposita II, 635, 12. locum Narsetis copiae obsident *ibid.* et capiunt II, 643, 2.
- Cuniculo eversus Persarum agger pro moenibus Amidae I, 36, 5. et Edesae I, 274, 4. capta urbs Lazicae Petra I, 226, 17. eadem tentata I, 291, 21.
- Cursus publici procurator I, 380, 13.
- Cutatisium seu Cotiaium, Lazicae cast. olim urbs Cytaiia II, 535, 16. 549, 11. id Persae muniunt II, 543, 10.
- Cutillas Belisarii protector, miro accepto vulnere, fortiter pugnat II, 150, 21. moritur II, 153, 14.
- Cuturgur Hunnorum Cimmericorum

- princeps, a quo dicti Cuturguri II, 476, 7.
- Cuturguri qui et unde sic dicti II, 476, 5. Maeotidem traiciunt, et antiquas Gotthorum sedes obtinent II, 477, 20, 479, 15. Romanos infestant, traiecto Istro II, 478, 16. acciti a Gepaedibus, imperium Rom. vastant II, 552, 2. qui remanserant, vincuntur ab Uturguris II, 553, 19. alii in Thracia consistent II, 555, 14. cladem accipiunt II, 603, 19.
- Cutzes, Buzis frater, a Persis captus I, 60, 15.
- Cuzinas Maurorum princeps in Rom. rebellis I, 448, 12. Mauros Numidas Carthaginem infestus ducit I, 515, 15. opem Areobindo contra Antalam spondet I, 517, 8. Gontharidi tyranno se adiungit I, 525, 20. societatem inquit cum Ioanne magistro militum I, 534, 1. II, 549, 18.
- Cyaneae cautes I, 310, 9.
- Cynocephali in Corcyra insula II, 394, 10.
- Cypriana, tempestas oriri solita circa festum S. Cypriani I, 393, 12. 397, 18.
- S. Cyprianus in somnis visus, Vandalorum excidium praedicit I, 398, 4. eius templum I, 398, 14.
- Cyprianus foederatorum dux I, 359, 11. 420, 15. ad Gelimem mittitur I, 439, 23. Romae in Gotthos pugnat II, 112, 15. Faesulas obsidet II, 238, 11. urget II, 246, 7. capit. II, 259, 1. Florentiam petit II, 298, 22. Perusiae residet II, 302, 9. occiditur ex insidiis II, 327, 7. eius caedem ulciscitur deus II, 629, 18.
- Cyrene Africae I, 311, 20.
- Cyrellus Rom. dux I, 63, 6. in Sardiniam mittitur I, 358, 16. foederatorum dux I, 359, 12. Carthaginem navigat I, 406, 3. Sardiniam et Corsicam recipit I, 430, 2. 6. seditiosos petit I, 281, 14. contra datam fidem occiditur I, 482, 17.
- Cyrnus, vetus nomen insulae Corsicae I, 430, 9. II, 591, 17.
- Cyrus Persarum rex I, 158, 16.
- Cyrus Bacchi filius et Salomonis ex fratre nepos, Pentapoli praeficitur I, 502, 1. patrum contra Mauros proficiscentem sequitur I, 504, 11.
- Cytaia, olim urbs Colchidis, Aetiae regis patria II, 535, 20. inde Colchis dicta a postis Cytaiis *ibid.*
- Cyzici suburbium Artace I, 135, 5. episc. Eusebius in foro occiditur I, 136, 1.
- Dacia II, 80, 12. tota Gepaedibus subdita II, 418, 8. 421, 21. quaedam eius pars concessa Erulis II, 418, 21.
- Dacius: vide Datus.
- Daemones pestem infingunt I, 251, 5. hominibus imponunt I, 300, 5.
- Dagaris praetorianus captus I, 75, 1. receptus, Hunnos imperio Rom. expulit I, 114, 6.
- Dagisthaeus Rom. dux Petram obsidet I, 288, 4. eius imprudentia I, 291, 9. insolens petito I, 292, 7. turpis fuga I, 294, 6. cum Gubeze Lazorum rege deliberat II, 490, 17. proditiōnis accusatus, in carcerem conicitur II. 497, 9. Narsetem in Italiam secutus II, 598, 23. cornu aciei dexteram tenet II, 618, 10. Romam capit II, 631, 5.
- Dalmatia II, 80, 6. horrendis ventis obnoxia II, 77, 17. occupata a Marcelliano I, 336, 21. eo mittitur Mundus II, 26, 5. provinciam illam Romani Gotthis eripiunt II, 38, 15. Langobardi infestant II, 418, 14. ea volunt cedere Gotthi II, 585, 22.
- Damianus Valeriani nepos, in Picenum missus II, 176, 13. tenet se Arimini II, 191, 1. Langobardos deducit II, 628, 2.
- Dani dant Erulis transitum II, 205, 14.
- Danubius fluv. I, 310, 19. II, 481, 1. vide Ister.
- Daphne Antiochiae suburbium I, 190, 6. lucum ibi ac fontes miratus Chosroës, Nymphis sacrificat I, 199, 15. templum Michaelis Archangeli incensum I, 199, 23. cupressi vento erutae I, 215, 6. lex de illis non excidendis I, 215, 8.
- Dara urbs ab Anastasio Aug. condita, eiusque nomine insignita I, 49, 11. II, 439, 17. Nisibi et Ammedio vicina I, 61, 14. patria Salomonis magistri mil. I, 359, 20. episcopum habet ac palatium I, 138, 5. et horrea militaria I, 235, 5. prae-

- fectum Belisarium I, 60, 1. gaudet
 annæ mirabili II, 489, 12. muro-
 rum descriptio I, 212, 10. sub
 moenibus praelium memorabile I,
 61, 16 et seq. non vult Chosroës
 sit ea ducis Romani vel magistri
 mil. sedes I, 111, 23. 113, 21. illic
 Ioannes tyrannus medio tollitur I,
 I, 137, 17. urbem tentat Chosroës
 I, 202, 19. 212, 8. frustra I, 212,
 17. II, 489, 8. Isdigunas legatus
 occupare studet I, 284, 14.
- Datus Mediolanensis Antistes**, Beli-
 sarium adit II, 177, 20.
- December**, ultimus mensis I, 423, 20.
- Decennovius Italiae fluv.** unde nomen
 nactus II, 57, 15.
- Decimum**, locus Carthagini vicinus I,
 383, 12. 384, 7. 385, 15. 387, 6.
 389, 23. 392, 12. 516, 23.
- Decius patricius Rom.** II, 363, 12.
- Delphica**, quid in palatio I, 395, 10.
- Delphines cætum in exitium trahunt**
 II, 399, 11.
- Delphis primum visus tripus I**, 395,
 13.
- Demetrius Philippensium in Macedo-
 nia antistes**, legatus religionis causa
 ad Rom. pont. II, 17, 13. cum
 Theodato clam agit II, 18, 2. By-
 zantium redit II, 21, 3.
- Demetrius peditum dux II**, 26, 16.
 238, 13. magister mil. suppetias
 parat obsessæ Neapoli II, 303, 3.
 fugit II, 304, 20. iterum tentans,
 a Totila capiter II, 305, 12.
- Demetrius Cephalenus**, procurator
 Neapoli, lingue intemperantiam
 luit II, 303, 22.
- Demonstratus Rufini frater I**, 88, 19.
- Deopheron Tulliani frater II**, 401, 20.
 404, 11.
- Dertona moenibus nuda a Rom. occu-
 patur II**, 438, 21.
- Deus victoriae dator I**, 364, 22. vio-
 latae ultor pacis II, 201, 20. in-
 iustitiae II, 266, 19. et homicidii II,
 629, 17. pestilentiae causa I, 249,
 16. mendacio falli non potest I,
 170, 18. parum industrios, si boni
 sint, invat I, 318, 8. cum opem
 subtrahit, opes humanae ruunt I,
 327, 11. non adest iniustus I, 379,
 15. nec temerariis I, 92, 19. tur-
 bat eorum mentem, quibus infortu-
 nium parat I, 390, 7. in deum
 Christianorum suscepta a Chosroë
- expeditio I, 216, 17. divina pro-
 videntia I, 195, 23. 384, 15. ira
 I, 335, 11. Procopii de deo iudi-
 cium II, 17, 20. 270, 12.
- Dextera porrecta**, index salutis datae
 I, 211, 8. locus ad dexteram ho-
 nestior II, 29, 23.
- Diana cur dicta Bolosia II**, 576, 15.
 navis lapidea illi posita ab Agame-
 mnone in Euboæa II, 576, 8. fa-
 num Dianæ Tauricæ in Acilisenæ
 I, 83, 6. hac de re controversia
 II, 430, 2. ei templum Orestes
 condidit in Ponto I, 83, 22. alterum
 in Cappadocia I, 84, 5. istud Chris-
 tianis cedit I, 84, 12.
- Dictum sacerdotis Amideni I**, 33, 12.
 Augari I, 207, 7. Romani civis I,
 329, 18. Gizerici I, 335, 10. Ca-
 baonis I, 347, 11. senis Vandali
 I, 400, 12. Gelimeris I, 446, 19.
 Iudæi I, 446, 5.
- Dido Carthaginem condidit I**, 250, 17.
- Diei unius iter quot stadiis constet I**,
 312, 3. diei maximæ longitudo in
 Thule II, 205, 19.
- Diocletianus Aug. Aegyptum obiens**,
 Nobatis novas sedes, pensionem
 annuam ac templa assignat I, 102,
 14. 103, 7.
- Diogenes praetorianus I**, 443, 11. 246,
 10. circumsessus a Vandalis, for-
 titer evadit I, 401, 20 et seq. in
 Italia militat II, 127, 5. 165, 7.
 182, 11. praefectus domui Belisa-
 rii, Romam propugnat II, 432, 6.
 urbe capta elabitur II, 434, 14.
 Centumcellas defendit II, 438, 5.
 448, 20.
- Diomedes Tydei filius**, Beneventi con-
 ditor, dentes apri Calydonii illic re-
 ponit, et palladium Troianum Ae-
 neae tradit II, 78, 4.
- Divinatio per porcos II**, 45, 17.
- Dodona II**, 576, 21.
- Dolomitæ, quæ natio II**, 529, 9. eo-
 rum pugnandi ratio II, 529, 14.
- Dolon**, veli nautici genus I, 382, 5.
- Domesticus quis dicatur I**, 326, 11.
 domesticus magistri milit. I, 359, 7.
- Domnentiolus Buzis nepos Messanam**
 propugnat II, 445, 3. iustum se-
 quitur in Armeniam I, 262, 5.
- Domnicus magister peditum in Africa**
 I, 482, 21. 486, 21. Byzantium
 revocatur I, 493, 8. legatus ad
 Vittigin II, 266, 5.

- Dorotheus Rom. dux ad Daram pugnat** I, 68, 7.
- Dorotheus Armeniae dux** I, 74, 14. bis Persas vincit *ibid.* et seq. foederatorum dux in bello Vandalico I, 359, 6. in Sicilia moritur I, 372, 8.
- Draco fl. ex Vesuvio ortus, Nuceriam alluit** II, 637, 19.
- Dromon, navigii genus** I, 360, 13. 378, 8. II, 431, 15. dromonum classis instructa a Belisario II, 355, 13.
- Δρόμος** quid in navi II, 573, 19.
- Dryas urbs, hodie Hydrus** II, 79, 16. 163, 23. 315, 11. vide Hydrus.
- Dubios, Persarmeniae locus** I, 297, 21. commercio Indorum aliarumque gentium celebris I, 263, 1. Theodosiopolis distat octidui I, 263, 4.
- Dux optimus, quis** I, 66, 9. ducum discordia nihil nocentius I, 40, 16. 42, 2. duces foederatorum, Armeniae, Byzacii, Mesopotamiae, Numidiae, Palaestinae: vide *singula haec vocabula suis in locis*. Λούκας I, 89, 6.
- Dyrrhachium, olim Epidamnium** I, 311, 20. 359, 17.
- Ebrimuth Theodati gener, dedit se Belisario** II, 39, 3.
- Ebussa, maris mediterranei insula** I, 312, 9. redit in potestatem Rom. I, 430, 21.
- Ecclesia dicitur princeps templum Antiochiae** II, 194, 11. 195, 22.
- Echinaeus urbs** II, 595, 9.
- Edessa caput Osroënes** I, 85, 13. in Mesopotamia I, 260, 3. circum habet I, 207, 12. 268, 3. murorum pars dicta castellum I, 276, 19. porta magna I, 277, 5. porta Soina ad Tripirgiam I, 279, 12. porta Bariai I, 280, 4. Toparcha Augarus I, 206, 1. urbem inexpugnabilem praedicant Christiani *ibid.* id a Christo per literas Augaro promissum dicunt I, 208, 19. epistola Christi in portis exscripta *ibid.* Edessa pernis dedita ab Augari filio I, 209, 7. iisdem olim foederata I, 85, 15. deinde Romanis dedita I, 209, 8. eius obsidionem Cabadi Persarum regi dissuadent magi, capto omine I, 211, 7. illum petit Chosroës, ut Christum falsi con-
- vincat I, 209, 16. plectitur a deo I, 210, 1. civium egregia in captivos Antiochenos voluntas I, 210, 12. natum in urbe monstrum II, 534, 3. illuc se confert Belisarius I, 247, 18. cives obsessi a Chosroë I, 267, 20. se egregio tuentur I, 269, 2 et seq. repulsus elephas grunnitu suis II, 533, 12. soluta obsidio I, 280, 12.
- Elemundus Gepaedum rex, Ustrigotthi pater** II, 605, 2. 606, 5.
- Elephantine urbs imperii Rom. limitanea** I, 102, 7. Philis proxima I, 103, 15.
- Elephas grunnitu porci fugatur** II, 533, 12.
- Elpidius, Theoderici regis medicus** II, 12, 4.
- Elurus eques** I, 161, 13. Eluri cum Belisario I, 244, 6. forte Eruli.
- Endiela, locus ab urbe Amida unius iter diei disitis** I, 34, 16.
- Eannes Isaurorum dux contra Gotthos** II, 26, 17. 49, 18. 51, 13. Tarmuti frater II, 133, 8. ei subvenit II, 140, 12. Mediolanum missus II, 194, 17. 196, 18.
- Ephesi Antistes Hypatius, ad pontificem Rom. legatus** II, 17, 20.
- Ephremius Antiochenus Antistes** I, 183, 5.
- Ephthalitae dicuntur Hunni albi** I, 15, 16. eorum sedes ac mores *ibid.* Persas insidiis capiunt I, 17, 5. stratagemate delent I, 21, 8. vectigales habent I, 24, 20. confugientem ad se Cabadem accipiunt I, 32, 6. pecunia obstrictum habent I, 33, 20. in S. Iacobum eremitam iniuriosi, miraculo plectuntur I, 35, 7. Ephthalitae octingenti a Romanis caesi I, 41, 13.
- Epidamnium** II, 330, 1. 349, 21. 418, 14. hodie Dyrrhachium I, 311, 20. 359, 16. II, 15, 18. 86, 23. Epiri limes II, 80, 4.
- Epidaurus urbs** II, 37, 19.
- Epiphanius archiep. C. P. classi bene precatur** I, 362, 21.
- Epirus** II, 80, 4. 302, 20.
- Episcopo et presbytero sacerdotis nomen commune** I, 135, 6. 356, 11. episcopi, quorum Procopius meminit, hi sunt Acacius Constantino-pol. Baradotus Constantiniensis, Candidus Sergiopolitanae, S. Cy-

- prianus Carthagin. Datus Mediolan. Demetrius Philippensis, Epiphanius Constantinopol. Ephremius Antiochenus, Kudubius Persarmenus, Eusebius Cyzicenus, Hypatius Ephesinus, Mamas Darenus, Megas Beroeensis, Reparatus Carthagin. Silverius Romanus, Thomas Apamensis, Valentinus, Vigilus Romanus. Episcopus Surenus I, 172, 19. legatus Vittigis ad Chosroem episcopi nomen atque habitum induit I, 156, 8.
- Epi**tolae mutuae Belisarii et Mirrhani I, 66, 5. Iusti et Belisarii I, 241, 17. Iustiniani et Gelimeris I, 351, 11. 352, 14. Tzazonis et Gelimeris I, 404, 4. 407, 14. Belisarii et Gotthorum I, 431, 19. 432, 20. Pharae et Gelimeris I, 436, 18. 437, 6. 439, 7. Salomonis et principum Maurorum I, 451, 14. 452, 9. Iustiniani et Amalasinthae II, 19, 9. 15. Theodati et Iustiniani II, 31, 13. 32, 11. epistola Cabadi Persarum regis ad Iustinum Aug. I, 51, 10. Iustiniani ad Chosroem I, 169, 7. eiusdem ad principes Vandalos I, 380, 20. eiusdem ad Francorum reges II, 27, 10. eiusdem ad Gotthorum proceres II, 36, 8. eiusd. ad copiarum suarum in Italia duces II, 221, 1. Belisarii ad Iustinianum II, 114, 5. eiusd. ad Narsetem II, 211, 8. eiusd. ad Theodebertum Francorum regem II, 250, 12. eiusd. ad Iustinianum II, 325, 2. eiusd. ad Totilam II, 371, 7. Gothae ad Iustinianum I, 357, 17. Antalae ad eundem I, 506, 20. Totilae ad eundem II, 369, 8. eiusd. ad senatum Rom. II, 313, 7. Mermerois ad Gubazem II, 544, 18. Usdrilae ad Valerianum II, 607, 2. Valeriani ad Ioannem II, 577, 22. Ioannis ad Belisarium II, 212, 3. Martini ad eundem II, 230, 16. Gotthorum Auximi obsessorum ad Vittigin II, 244, 23. 252, 8. Vittigis ad obsessos II, 252, 15. epistolae summis vexillis impositae a Belisario, cum a Persis frustra pacem petiisset I, 67, 18.
- Epizephyri** Locri II, 80, 2.
- Equites** Persae flagello instructi I, 65, 5. itidem Romani I, 244, 12. 266, 20.
- Equus** Balas apud barbaros idem qui *φαιλός* apud Graecos II, 87, 20. equi camelos horreat I, 349, 3. 457, 5. in Corsica paulo maiores ovibus II, 591, 18. in Brittia nulli II, 563, 16. equi cursus publici: vide *Veredi*. equitia imperatoris in Thracia I, 363, 19. II, 603, 15.
- Eraricus** natione Rugus, Italiae rex II, 287, 13. dum per legatos cum Iustiniano agit, occiditur II, 289, 13.
- Eridanus** fl. II, 293, 12. vide *Padus*.
- Eruli** Arlani I, 490, 24. Iustiniano principem veram religionem amplexi II, 203, 17. ingenium gentis ac mores I, 427, 21. 204, 14. antiquae sedes II, 199, 15. in senes et aegrotos crudelitas II, 199, 20. saevus uxorum mos II, 200, 7. mos militaris I, 265, 13. Romanis quidam sub Phara militant I, 62, 15. 72, 1. 360, 1. alii sub Mundo I, 127, 3. 128, 17. sub Narsete, Philemutho et Vero I, 262, 2. quidam rebellant in Africa II, 487, 21. in Gotthos arma gerunt II, 160, 10. Narsetem secuti II, 199, 13. abeunt II, 235, 8. profligantur a Langobardis II, 202, 14 et seq. pars Thulen petit II, 205, 15. caeteri ad Gepaedos et Romanos se recipiunt II, 203, 2. regem suum occidunt II, 204, 14. in Illyricis consentit II, 205, 6. regem sibi asciscunt ex Thule II, 208, 17. alterum a Iustiniano petunt II, 209, 9. ab ipso deficiunt ad Gepaedos II, 209, 19. 426, 11. adiungunt se Narseti eunucho II, 330, 7. Sclavenos fundunt II, 330, 18. donantur parte Daciae et stipendiis, foederati nomine, reipsa grassatores II, 419, 1. in Italia militant II, 599, 11. 608, 13. media in acie locantur II, 618, 13.
- Esdilasar**: vide *Isdilasar*.
- Esimiphaeus** Homeritarum rex Christianus I, 104, 20. tributum Aethiopiae regi itidem Christiano pendit I, 106, 4. in custodiam a rebellibus traditur *ibid.* legato Iustiniani frustra pollicetur petita *ibid.*
- Evagees** cum Hoamere fratre in carcerem a Gelimere coniectus I, 351, 7. occiditur I, 383, 15.
- Evangelia**, Christianorum oracula, in-

- ramentis adhibita I, 504, 19. eorum codicem praeferens Areobindus tyranno supplicat I, 522, 2. et Pelagius Totilae II, 364, 8.
- Evarris**, conditor templi Michaelis Archang. ad Tretum I, 199, 23.
- Euboea** ins. Aristotelem ad Euripum moerore confectum videt II, 485, 15. navim habet lapideam ab Agamemnone Dianae positam II, 576, 6.
- Eudocia** Valentiniani tertii et Eudociae filia I, 332, 8. Honorico Gizerici filio nubit I, 332, 18.
- Eudoxia** Theodosii iunioris filia, uxor Valentiniani tertii I, 327, 21. formosissima I, 322, 1. Eudociae et Placidiae mater I, 332, 8. caeso Valentiniano, opem Gizerici contra Maximum tyrannum implorat I, 331, 17. deportata Carthaginem cum filiabus I, 332, 12. Byzantium cum Placidia mittitur I, 332, 22.
- Eudubius** Persarmeniae episcopus, Persarum legatus I, 260, 8.
- Eulogius** Iustiniani legatus ad Gendam I, 358, 4.
- Eulyisia** regio II, 474, 9.
- Eunuchi** Aëthium perdunt I, 329, 12. multi Abasgi II, 472, 14. eunuchos fieri vetat Iustinianus II. 472, 18. eunuchus Honorii Aug. aviarius I, 316, 13. Scholasticus eunuchus praeficitur copis ducibusque II, 455, 14. Narses eunuchus: vide Narses. vide etiam Salomon.
- Euphemia**, Ioannis Cappadocis filia I, 132, 4.
- Euphemia** Surena captiva, uxor Chosrois I, 175, 9.
- Euphratas** eunuchus II, 572, 15.
- Euphrates** fl. in Armenia maiori natus I, 82, 7. in cursu latet aliquandiu I, 82, 15. in Acilisenen labitur I, 83, 5. reliquus eius cursus I, 84, 20. Aborrham fluvium accipit I, 171, 4. Cirsesium, Sura, Hierapolin, Callinicum, Obbanem, Europum alluit: *vide haec nomina suis locis*. orientis magisterium militare bifariam dividit I, 176, 11. in eius ripa praelium celebre I, 94, 8. ipsum Chosroës traicit I, 205, 7. 246, 21.
- Euphratesia**, dicta olim Comagene I, 81, 22. 85, 7. 240, 21.
- Euripus** Aristoteli incomprehensus, mortem ipsi ex moerore affert II, 485, 16. duplex ibi aquarum cursus *ibid*.
- Europa** pars orbis altera I, 310, 4. II, 62, 3. nomen nacta a foemina II, 484, 12. dividitur ab Asia fl. Phaside II, 468, 5. hac de re controversia II, 481, 14 et seq. eius initium simile Peloponneso II, 62, 8. illam Hunni vastant I, 167, 14. et Visigothi I, 313, 16. et Attila I, 330, 1.
- Europum** oppidum Euphrati adiacet I, 242, 3. 243, 2.
- Eusebius** Zenonis Aug. ad Perozem Persarum regem legatus I, 17, 1.
- Eusebius** Cyzici episc. homo importunissimus, a civibus in foro occiditur I, 136, 1.
- Eustratius** Africae vectigalia instaurat I, 445, 2.
- Euthalius** in Italiam militibus affert stipendia II, 149, 20. 152, 19.
- Eutychetis** haeresi infectus Basiliscus I, 342, 15.
- Euxinus**: vide Pontus Euxinus.
- Excubitores** I, 460, 13.
- Exploratores** aluntur de publico apud Romanos et Persas I, 108, 15.
- Fabulae** ab historico poetis relinquendae I, 10, 18. fabula admonitis Perozes Persarum rex I, 17, 22.
- Factiones** circi I, 119, 14. earum insania *ibid*.
- Faesulae** a Romanis obsessae II, 238, 12. 246, 7. et captae II, 259, 1.
- Fames** humana carne vesci suadet I, 47, 2. II, 228, 2. tristem rixam inter pueros movet I, 438, 9. Romam a Gotthis obsessam vexat II, 154, 15 et seq. horrendae famis descriptio II, 226, 6 et seq. II, 347, 11 et seq.
- Fanum**, urbs II, 323, 10.
- Fata** a Romanis dictae Parcae II, 122, 13.
- Faventia** urbs Aemiliae II, 293, 12.
- Ferrum** Aethiopes a Romanis emere prohibentur lege patria I, 102, 2.
- Fidelius**, qui Atalarici fuerat quaestor, Belisarium Romam invitat II, 74, 3. praefectus praet. creatus II, 101, 15. Mediolanum petit II, 194, 19. in via a Gotthis occiditur II, 195, 17.
- Firmum**, ubi situm II, 210, 2. 224,

21. obsessum a Gotthis II, 324, 11. et captum II, 326, 6.
 Flaminia porta Rom. II, 72, 12. 93, 22. 96, 6. 164, 21. difficiles habet aditus II, 109, 16.
 Flaminia via adiacet Narniae, Spoletio, Perusiae II, 189, 6. et Petrae pertusae II, 609, 7.
 Florentia a Gotthis obsessa II, 298, 15. illic Iustinus residet II, 302, 9.
 Florentii facinus militare I, 76, 10.
 Foedera quid proprie; et inde dicti foederati I, 358, 20. 388, 40. II, 478, 5. foederatorum dux II, 406, 19. Eruli foederati II, 419, 4.
 Foelicitas insperata I, 392, 12.
 Foeminarum usus promiscuus lege sancitus Persas ad rebellionem excitat I, 31, 4. foeminae duae viros XVII. fame cogente devorant II, 223, 3.
 Fons mirabilis I, 377, 19.
 Forficula, cognomen Alexandri logothetae, quia nummos circumcidebat II, 284, 18.
 Fortuna quid sit II, 523, 9. rerum omnium domina I, 396, 5. invida II, 180, 14. inceptis calidioribus dominatur I, 125, 1. eius varietas II, 625, 20. 631, 15. ipsi parum fidendum I, 86, 13. de illo auctoris iudicium I, 193, 22. II, 329, 12. in aede Fortunae, imago palladii Troiani II, 78, 13.
 Forum Cornelii II, 224, 11.
 Fretum Gaditanum et Siculum: vide Gades et Sicilia.
 Franci hodie, qui olim dicti Germani I, 319, 8. 61, 18. 63, 2. orthodoxi II, 27, 14. 70, 15. cum Gotthis bellum gerunt II, 59, 90. veteres eorum sedes Arborychis conterminae II, 63, 4. gesto frustra in eos bello, cum ipsis coeunt, ob religionis Christianae communionem II, 63, 20. eorum potentia Visigothos ac Thoringos terret II, 64, 21. inito cum Gotthis foedere, Burgundiones vincunt, eorumque terras dividunt II, 65, 10. 263, 4. Visigothos bello petunt II, 66, 15. caeso ipsorum rege Alarico, Carcassonem frustra obsident II, 67, 7. partem Galliae trans Rhodanum occupant, ac de ea re cum Theoderico rege Italiae paciscuntur II, 68, 1. Thoringos ac Burgundio-

nes debellant II, 69, 10. 263, 4. Visigothos ex Gallia pulsas, ditionem eorum occupant II, 70, 22. socia arma in Gotthos Iustiniano promittunt II, 27, 17. promittit ipsis Theodatus Galliae partem cis Rhodanum II, 71, 7. illam accipiunt a Vittigi, occulta contra Belisarium auxilia polliciti II, 72, 23. 416, 21. ea mittunt II, 196, 4. metuendi Romanis II, 219, 23. suspecti Gotthis II, 236, 6. eorum arma II, 247, 23. Padum traiciunt II, 248, 12. Gotthos et Romanos castris exuunt II, 249, 4. multis dysenteria extinctis, in Galliam remigrant II, 250, 4. illos perfidiae insimulat Procopius II, 247, 16. praeae superstitionis ritus ipsis affingit II, 248, 18. legatos mittunt ad Vitigin II, 261, 18. repulsam passi II, 263, 21. possessionem Galliae confirmat ipsis Iustinianus II, 417, 6. Francorum reges Arelatae Circensibus praesident II, 417, 10. inter barbaros soli nummos aureos cum effigie sua cudunt II, 417, 11. Franci maximam agri Veneti partem occupant II, 417, 23. eorum rex filiam suam Totilae matrimonio iungere renuit II, 437, 2. migrantes ex insula Brittia accipit II, 560, 3. cur Anglos missis ad Iustinianum legatis adiunxerit II, 560, 9. metuendi Varnis II, 561, 19. Rheno ab his divisi II, 561, 20. subditos habent nauas, qui animas vehere perhibentur II, 567, 19. partem Italiae maximam tenent II, 585, 20. eorum pacta conventa cum Gotthis II, 586, 18. et amicitia II, 588, 18. transitum Narseti negant in agro Veneto II, 600, 4. Langobardorum hostes capitales *ibid.* Veronam capi non sinunt II, 628, 10. Tetae et Gotthis auxilium negant II, 635, 6. Frisones incolae insulae Brittae II, 560, 2. vide Brittia.
 Funera cantu cohonestari solita I, 257, 11. funus Ioannis Armenii I, 426, 7.
 G fugabit B. praedictio puerorum Carthaginensium I, 397, 7.
 Gabales pater Arethae I, 89, 10.
 Gabbula, ubi sita I, 90, 20.
 Gades I, 309, 17. 323, 23. II, 482, 9. freti latitudo I, 310, 5. distantia a

- Tripoli I, 311, 15. et a sinu Ionio I, 311, 17.
- Galatia a Chosroë affectata I, 283, 10. in ea fundi Gelimeri assignati I, 447, 4.
- Gallia II, 80, 19. latior quam Hispania, et hinc inde Alpibus intercepta II, 62, 12. eius extremis partibus obiacet insula Brittia II, 559, 10. eiusdem aurum II, 419, 9. fluvii Rhenus et Rhodanus II, 62, 19. montes Eridanum effundunt II, 8, 18. Danubium II, 481, 1. in Galliam navigat Constantinus I, 317, 19. Adalulfus Visigothorum rex migrat I, 318, 18. Gotthorum vires in ea distentae II, 59, 16. partes trans Rhodanum positas obtinent Visigothi II, 63, 12. 70, 2. deinde Franci II, 67, 20. pars Burgundionibus a Francis Gotthisque erepta II, 66, 9. pulsas Visigothis pariet Gallia Francis et Gotthis II, 71, 5. Francis Gotthi portione sua cedunt II, 72, 23. 416, 21. id confirmat Iustinianus II, 417, 8. Gallorum busta, loci nomen, in quo Gallos Camillus fudit II, 610, 11. vide Franci.
- Garganus Apuliae mons II, 374, 2.
- Gaulus insula mare Adriaticum a Tyrrheno dividit I, 372, 13.
- Gauti in Thule habitant II, 208, 15.
- Gazae limes contingit Arabiam I, 101, 5.
- Gazophyla, Numidiae locus I, 481, 16. 482, 15.
- Gelaris, Genzonis filius, Gellimeris pater I, 350, 10.
- Gelimer, qua stirpe ortus, qua indole praeditus I, 350, 10. regnum Vandalicum occupat, Ilderico rege in custodiam tradito I, 350, 21. Iustiniano iniuriam Ilderico factam querenti rescribit I, 352, 14. Tripolin Sardiniamque amittit II, 356, 21. Tzaxonem fratrem cum classe in Sardiniam mittit II, 361, 13. in se bellum portari nescit II, 371, 12. audito Romanorum adventu, Ilderici aliorumque caedem imperat fratri suo Ammatae I, 383, 6. Belisarium occulte sequitur I, 384, 9. ipsius clades a pueris ludentibus praedicta I, 397, 11. praemiis capita Romanorum addicit I, 401, 10. suam agnoscit negligentiam I, 403, 17. legatos mittit ad Theudin Visigothorum regem I, 404, 18. Tzaxonem ex Sardinia revocat I, 407, 10. cum eo luget I, 409, 2. Carthaginem circumsedet I, 412, 1. hortatur ad praedium I, 417, 1. turpiter fugit I, 422, 15. 425, 20. evadit in montem Pappuam I, 427, 8. obsessus, citharam, panem unum et spongiam a Phara hostium duce per literas petit I, 437, 15. tristi puerorum spectaculo permotus, dedit sese I, 438, 7. ridens accipitur a Belisario I, 440, 8. Byzantium deportatur I, 445, 5. circum ingressus, exclamat, *vanitas vanitatum* I, 446, 19. exutus purpura Iustinianum adorat *ibid.* optimis donatur fundis in Galatia I, 447, 4. obstinatus in haerese, patriciatu excluditur *ibid.*
- Geminiani rupes in monte Aurasio mira dexteritate occupatur I, 500, 8.
- Genua, extrema urbs Tusciae, situ opportuna II, 195, 1. praefectam habet Bonum II, 317, 21.
- Genzo, Gizerici filius natu minor I, 333, 17. 339, 15. pater Gundamundi ac Trasamundi I, 345, 15. et Gelaridis I, 350, 10. eius obitus I, 344, 17.
- Georgius Martini stipator praecleari pugnat I, 137, 13.
- Georgius Belisario ab arcanis I, 235, 13. Daram servat I, 285, 13.
- Gepaedes, gens Gotthica I, 312, 19. eorum origo, species, religio, lingua, antiquae sedes I, 313, 2. Singedonem et Sirmium capiunt tenentque ad aetatem Procopii *ibid.* cum Gotthis bellant II, 19, 2. 58, 5. Erulos supplices opprimunt II, 203, 3. ipsos a Romanis deficientes accipiunt II, 209, 19. in Romanos incurant totamque Daciam occupant II, 418, 2. 422, 4. bellum cum vicinis Langobardis suscipiunt, sub rege Thorisino II, 419, 9. auxilium a Iustiniano petunt II, 423, 14. repulsam passi, pacem faciunt II, 426, 1. cum Langobardis pugnaturi, terrore Panico dissipantur II, 550, 10. inducias pangunt II, 551, 14. Cuturguros in Romanos immittant II, 552, 2. Sclavenis transitum ven-

- dunt II, 592, 13. bello in Langobardos renovato, foedus cum Iustiniano ineunt II, 592, 21. vincuntur II, 594, 7. sub Asbado in Gotthos Narseti militant II, 599, 6. eorum fides in Ildigisalem supplicem II, 605, 17.
- Gerestas in Euboea II, 576, 6.
- Gergesaei Palaestina ab Hebraeis pulsati I, 449, 22.
- Germani dicebantur olim omnes Rheni accolae: iam uni proprium id genti nomen 620. b. hoc saepe Francis Procopius tribuit: *vide* Franci. ab his captus crucique affixus Gontharis I, 325, 4.
- Germania, urbs, Belisarii patria, I, 361, 4.
- Germanus Iustiniani ex fratre nepos, Patricius I, 482, 19. pater Iustini et Iustiniani II, 410, 17. 447, 12. socer Ioannis nepotis Vitaliani I, 326, 3. II, 446, 8. 598, 14. Antiochiam profectus I, 178, 4. in Ciliciam concedit I, 183, 6. missus in Africam, desertores sibi conciliat I, 483, 8. eius concio militaris I, 484, 11. in Numidia contra seditiosos aciem disponit I, 486, 17. animose pugnati I, 488, 12. Maximini coniurationem diffat I, 491, 1. Byzantium revocatus I, 493, 3. haeres a Boraide fratre instituitur, II, 408, 2. mortua uxore Passara, Matusuntham ducit II, 447, 1. coniurationem patefacit II, 412, 1. accusatus absolvitur II, 415, 17. 416, 3. celebre illius nomen II, 440, 5. bello Gotthico praeficitur II, 446, 2. Antaram victor, cum esset in Thracia Magister mil. II, 450, 6. Sclavenos terret II, 450, 11. eius obitus et elogium II, 450, 20.
- Germanus, equitum dux I, 63, 6.
- Getae, olim dicti Gotthi I, 312, 21. II, 117, 18.
- Gezo, peditum optio, praeclearum edit facinus I, 493, 22.
- Gibamundus, Gellimeris ex fratre nepos I, 384, 9. occiditur I, 386, 2.
- Gibimer dux Gotthus I, 187, 17.
- Giblas Gotthorum dux II, 577, 3. 579, 8. capitur, II, 584, 10.
- Giladius Armenius I, 390, 17.
- Giselicus Alarici iunioris filius nothus, rex a Visigothis creatus, regno Procopius III.
- spoliatur a Theoderico Italiae rege I, 67, 16.
- Gizericus, Godigiseli filius nothus, in Africam accedit a Bonifacio I, 323, 15. Hipponem obsidet I, 325, 1. Gontharin fratrem sustulisse e medio dicitur I, 325, 3. Romanos vincit I, 325, 13. ex aquila conlicit Marcianum captivum, imperatorem fore I, 326, 8. eum dimittit I, 327, 2. Valentiniano tributum annuum pendit I, 327, 14. Honoricum filium obsidem recipit. *ibid.* accitus ab Eudoxia contra Maximum tyrannum I, 331, 17. Palatium ac Iovis Capitolini templum diripit I, 332, 8. 445, 23. Eudoxiam Aug. cum filiabus Carthaginem abducit. *ibid.* quarum alteram, nempe Eudociam, matrimonio iungit Honorico filio suo. *ibid.* alteram cum matre Byzantium mittit. *ibid.* urbes Africae, praeter Carthaginem, stulte moenibus nudat. *ibid.* Afros vexat, et Vandalorum sortes constituit, I, 333, 19. iure, quod habebat in patriam, cedere renuit, I, 400, 7. Romanorum vectigalium codices abolet I, 445, 1. eius filii I, 334, 3. militia. *ibid.* incursiones. I, 343, 20. dictum memorabile I, 335, 11. crudelitatem Zacynthios I, 400, 23. Occidentis imperium Olybrio frustra petit a Leone Aug. I, 336, 14. huius copias praelio navali fundit I, 337, 11. Maiorianum Aug. ignotum accipit cum prodigio I, 341, 10. pacem cum Zenone Aug. facit I, 343, 21. 353, 2. Regum Barbarorum illustrissimus fuit. 466. b. eius obitus ac testamentum I, 344, 8. victoria praedicta a ludentibus pueris I, 397, 10.
- Glonos Persa. Praef. Amidae I, 33, 20. ex insidiis perit I, 45, 20.
- Glycerius Aug. I, 342, 7
- Goar Gotthus, in Aegypto exul, inde revocatus, fugit cum Ildigisale II, 602, 21. victis Cuturguris, caesisque Romanis ducibus, se ad Gepaedes recipit II, 604, 4.
- Godas Vandalis Sardiniam eripit I, 357, 8. Iustiniani opem implorat I, 358, 4. interit I, 404, 1.
- Godidicus Gotthus I, 39, 22.
- Codigisclus Vandalos ducit I, 399, 7. sedes in Hispania certis conditionibus obtinet ab Honorio imper. I,

- 319, 9. illi mortuo succedunt filii, Gontharis et Gizericus I, 323, 19.
- Gontharis Godigiaci filius, rex Vandalorum I, 323, 14. eius obitus I, 325, 2.
- Gontharis a Belisario Albam cum Eruilis missus II, 160, 10.
- Gontharis Salomonis stipator I, 494, 1. pressus a Mauris, subsidium ab ipso accipit I, 494, 7. Numidiae cum tyrannidem affectat I, 515, 20. cum principe Maurorum paciscitur. Areobindi Magistri mil. caedem meditans I, 518, 2. in eum milites concitat I, 520, 1. pugnat I, 520, 13. fuga elapsam, data fide accersit I, 521, 7. post honorificam coenam iubet interfici I, 522, 19. eius capite ad Antalam misso, tali ipsum spectaculo a se abalienat I, 523, 1. uxorem eiusd. Areobindi honeste habet I, 525, 6. multos occidi iubet I, 527, 5. ad mensam occiditur I, 531, 4. II, 409, 6.
- Gorgo, urbs ad Persidis fines, I, 16, 3. 20, 13.
- Gothicus Patricius et Consularis II, 429, 1.
- Gotthaeus, Gelimeris legatus I, 404, 19.
- Gotthi, in multos divisi populos I, 312, 17. eorum origo, species, religio, lingua I, 313, 2. antiquae sedes I, 313, 8. II, 476, 15. dicti olim Scythae. *ibid.* Sauromatae, Melanchlaeni, Getae I, 312, 20. II, 117, 13. agnitu faciles I, 156, 10. II, 237, 6. corporis mole ac forma praestantes. 446. a. Ostrogotthi, quos Procopius non aliter quam Gotthos vocat, pulsati patria ab Hunnis Cimmeriis II, 477, 15. Pannoniam occupant I, 319, 1. deinde sedent in Thracia. *ibid.* II, 477, 21. Foederati Rom. *ibid.* rebellant duce Theoderico II, 7, 7. In Italiam plerique demigrant II, 7, 16. 478, 8. nonnulli subsistunt I, 39, 23. II, 81, 10. triennio Ravennam obsident II, 9, 18. Galliae partem Burgundionibus ereptam cum Francis dividunt II, 66, 8. affinitates cum Visigothiis contrahunt II, 68, 11. sub Atalarico, in Gallia obtinent quiddam est cis Rhodanum II, 70, 4. Vandalis offensi I, 349, 21. commentus vendunt Belisario, potenti
- Vandalos I, 370, 20. literarum oseres II, 14, 7. cum Gepaedibus bellant II, 19, 2. 58, 8. sub Theodato, cum Romanis in Dalmatia configunt II, 33, 7. Italis invisit II, 39, 1. Vitigini sibi regem eligunt II, 58, 6. cum Francis bellum susceptum habent II, 59, 19. ipsis cedunt quae in Gallia cis Rhodanum tenebant II, 73, 3. Roma excedunt, adventante Belisario II, 75, 2. quibus regionibus trans sinum Ionium imperarint II, 80, 15. Salonas obsident II, 83, 6. sub moenibus Romae acriter pugnant II, 87, 3. *et seq.* urbem obsident septem castris II, 93, 16. aquaeductus incidunt II, 95, 18. muros frustra oppugnant. II, 105, 3. illorum clades II, 112, 5. lapsu statuae Theoderici praesignificata II, 117, 8. Portum occupant II, 125, 3. eorum pugnandi ratio II, 129, 10. Romanos sub moenibus acie vincunt II, 139, 17. templa SS. Petri et Pauli minime violant II, 160, 17. lue et fame pressi desperant II, 167, 17. urbem frustra tentant per aquaeductum II, 181, 9. obsidionem solvendo, cladem accipiunt II, 186, 6. Ariminum obsident II, 191, 4. frustra II, 217, 6. Mediolanum capiunt diruuntque, Francis iuvantibus II, 234, 17. ab eiusdem exuti castris, II, 249, 5. 263, 10. obsessi Auximi, cum diu restitissent, deditionem fecerunt II, 259, 1. Ravennae obsessi. Occidentis imperium offerunt Belisario II, 268, 14. decepti, in urbem ipsum accipiunt II, 270, 1. multi se illi dedunt II, 272, 2. eidem in Persas militant I, 216, 1. 232, 3. 244, 4. pauci in urbe Ticino regnum Uraiae deferunt II, 273, 1. Regem creant Ildibadum II, 274, 17. post hunc, occiso Erarico, Totilam eligunt II, 288, 20. 290, 3. foeliciter ad Padum pugnant II, 298, 2. et Mucellae II, 299, 19. Italiae partem recuperant II, 301, 1. 378, 8. eorum in Tiburtinos crudelitas II, 318, 13. Romam obsident II, 327, 11. capiuntque II, 363, 4. itemque Placentiam II, 340, 8. Romam a Belisario receptam frustra oppugnant II, 378, 11. tandem recipiunt II, 433, 5. navalium certaminum rudes II, 583, 1. foede victi

- II, 583, 8. eorum pactio cum Francis II, 586, 18. Corsicam ac Sardiniam occupant II, 590, 15. acie victi a Narsete II, 622, 23. Totilam regem amittunt II, 625, 8. sufficienti Telam II, 628, 16. Roma capta a Narsete, in Romanos desaeviunt II, 637, 19. castra ad flu. Draconem metati II, 637, 19. ad montem Lactarium se recipiunt II, 638, 21. fortissime praeliantur II, 639, 5. occiso Tella, pacem petunt et impetrant ea lege, ut ex Italia migrent II, 642, 14. mille se Ticinum recipiunt II, 642, 17. Gotthorum reges nullam in Italia tulere legem II, 168, 5. Catholicos mutare religionem non aegerunt *ibid.* eorum templa non violarunt. *ibid.* civiles omnes Magistratus Romanis permisierunt. *ibid.*
- Gotthici belli exitus discitur divinatione per porcos II, 45, 17. Annus illius I II, 38, 16. Annus II II, 154, 13. III II, 196, 19. IV II, 238, 6. V II, 276, 16. VI II, 287, 11. VII II, 300, 23. VIII II, 308, 10. IX II, 315, 18. X II, 324, 13. XI II, 340, 3. XII II, 382, 8. XIII II, 401, 4. XIV II, 432, 1. XV II, 449, 5. XVI II, 569, 18. XVII II, 596, 14. XVIII II, 643, 2.
- Gotthi Tetraxitae: *vide* Tetraxitae. Graecica superstio I, 104, 15. impie nugax I, 131, 10.
- Graecia ab Hunnis vastata I, 168, 19. et a Gizerico I, 335, 5. terrae motibus concussa II, 594, 19. Graecia magna II, 80, 1. Graecos per contemptum Gotthi vocant imperatoris duces ac milites II, 93, 3. 313, 22. 366, 10. 368, 7. 581, 18.
- Grasse, oppidum Africae I, 382, 19. Grati animi virtus I, 23, 16.
- Gratiانا, urbs in Illyrici finibus, II, 19, 3.
- Gregorius Artabanem patrum ad Gontharidis tyranni caedem hortatur I, 524, 2. ad eam ipse instruitur I, 528, 7.
- Grippas Gotthorum dux cum Romanis configit II, 33, 8. Salonas recipit II, 37, 1. inde abscedit II, 38, 2.
- Gubazes, Iustiniani Silentarius, etiam dum Lazicae rex erat, eius muneris stipendia accipiebat I, 291, 8. Chosroem in Lazicam accipit adoratque. I, 225, 9. in fidem redit Iustiniani I, 287, 29. cum Romanis Petram obsidet I, 288, 6. eius prudentia I, 290, 10. et constantia I, 296, 6. II, 546, 8. Persas clade afficit I, 298, 14. suos hortatur ad praellum II, 491, 17. tenet se in verticibus montium II, 521, 19. 543, 20. filius erat Romanae foeminae et Opsitis nepos II, 498, 9.
- Gudilas, Praetorianus II, 402, 3. 404, 10.
- Gundamundus Genzonis filius, et Trasamundi frater, Vandalorum rex post Honoricum patrum I, 345, 15.
- Gundulfus: *vide* Indulfus.
- Gurgenes Iberiae rex in Iustini fidem concedit, religionis causa I, 57, 9. 282, 17. in finibus Lazicae, Perbarum conatus eludit I, 58, 6. eius filius natu maior Peranius. *ibid.*
- Gusanastades Chanaranges, auctor nefandae in regem suum sententiae I, 25, 14. meritas dat poenas I, 33, 11.
- Guzes: *vide* Ioannes Guzes.
- Hebraei Palaestynam obtinuerunt, duce Iosue I, 449, 14. Hebraei incolae Iotabae insulae se dedunt Iustiniano I, 99, 9. *vide* Iudaei.
- Hebrus flu II, 441, 6.
- Helena palatium Byzantii I, 125, 8. Hellespontus sinum Melanem efficit II, 79, 9. eius latitudo I, 310, 7.
- Hellesthaeus Aethiopiae rex Christianus Iudaeos Homeritis profligat, et Emesiphaeum regem creat I, 104, 11. eius alii duo exercitus rem male gerunt I, 105, 9. Legato Iustiniani frustra pollicetur petita I, 106, 4.
- Heluo: *vide* Ioannes Heluo.
- Heraclea, olim Perinthus dicta, I, 363, 18.
- Heraclea ad Pontum Euxinum II, 463, 14.
- Heracius Vandalos ad Tripolin profligat I, 337, 5. domum redit I, 339, 19.
- Hercules ubi cum Antaeo luctatus I, 450, 15. eius columnae I, 324, 21. altera adversa Gadibus I, 310, 12. altera in Europa I, 310, 12.
- Hermegisclus Varnorum rex uxorem ducit sororem Theodeberti Francorum regis II, 560, 13. mortis augur suae II, 561, 4. Radigeri filio subditisque amicis potius cum Fran-

- cis quam cum Anglis colendam suadet II, 561, 16. moritur II, 562, 13.
- Hermenefridus Thoringorum rex, uxorem ducit Amalabergam, ex sorore neptem Theoderici regis Italiae II, 65, 6. occiditur a Francis II, 69, 12. pater fuit Amalafriidi et uxoris Auduini Langobardorum regis II, 593, 20.
- Hermione urbs Africae I, 371, 15. 381, 23. 383, 6.
- Hermogenes Magister offic. qui Vitaliano a consiliis fuerat, cum Belisario copiis praestit I, 61, 13. et seq. Byzantium redit I, 81, 13. Legatus ad Persas I, 92, 1. nihil apud Cabadem proficit I, 107, 12. iterum ad eosd. legatus I, 108, 13. 110, 12. pacem cum Chosroë componit I, 113, 18.
- Herodianus peditum dux contra Gotthos II, 26, 16. praesidio Neapolitano praef. II, 73, 14. classem Auximum ducit II, 213, 2. cum Belisario Byzantium redit II, 280, 4. Italiam repetit II, 302, 17. Neapoli succurrere frustra nititur II, 305, 12. se et Spoletium Totilae dedit II, 326, 18. ab illo commendatus II, 368, 8. Cumis praeficitur II, 635, 14.
- Herodotus Hist. citatur II, 484, 10. Heruli: vide Eruli.
- Hierapolis ad Euphratem sita I, 61, 10. 85, 4. quantum Beroea et Antiochia distet I, 181, 3 male munita I, 176, 18. deseritur a Buze. I, 177, 18. Chosroëm pecunia avertit I, 180, 7. eo Iustus et Buzes se recipiunt I, 241, 14.
- Hierosolyma diripere in animo habet Chosroës I. 241, 3. hic sponte supplicium crucis pertulit Christus I, 200, 19. templi vasa, crepta Vandalis, donat Iustinianus templis Hierosolymitanis Christianorum I, 446, 10 pars eorum in gaza Alarici II, 67, 15.
- Hierum, locus Byzantio proximus I, 310, 10. II, 485, 4. 486, 20.
- Hildericus: vide Ildericus.
- Himerius Thrax, Byzacii dux, a Mauris captus I, 509, 5. custodes portarum Adrumeti fallere cogitur I, 510, 4. evadit I, 511, 2. Rhegium propugnat II, 439, 15. se dedit II, 445, 9.
- Hippis fluvius II, 461, 19. 490, 16.
- Hippo regius, Numidiae urbs maritima ac valida I, 427, 8. 428, 6. 429, 10. obsidetur a Vandalis I, 324, 21. obsidio solvitur I, 325, 8.
- Hippodromus: vide Circus.
- Hisdagus: vide Ildiagus.
- Hispania II, 80, 20. prima pars Europae, Pyrenaeis Alpibus terminata II, 62, 9. eo navigat Constantianus I, 317, 19. sedes illic figunt Vandali I, 319, 9. 323, 12. et Visigotthi I, 324, 1. 404, 19. II, 63, 12. Theudis tyrannidem occupat II, 69, 3.
- Historiae ante omnia convenit veritas I, 10, 18.
- Hoamer, Ilderici ex fratre nepos, Vandalorum Achilles dictus I, 349, 17. in vincula a Gelimere cum Evagee fratre coniectus I, 351, 7. orbatur luminibus I, 351, 24. moritur I, 383, 16.
- Homertae I, 164, 18. eorum regio beatissima I, 105, 2. portus Bulicas I, 101, 8. Maaddenis imperant I, 100, 14. Christiani a Iudaeis oppressi, ab Aethiopiis Christianis iuvantur I, 104, 13. inanem in Persas expeditionem suscipiunt I, 107, 4.
- Homerus quales exhibeat sagittarios I, 11, 14. quid de Circe scripserit II, 57, 20. de Ulyssis ex Phaeacia profectioe II, 575, 8.
- Honoriatæ II, 463, 13.
- Honoricus a Gizerico patre Vandalorum rege datus obses Valentiniano Aug. amice remittitur I, 327, 15. Eudociam, Valentiniani filiam uxorem ducit I, 332, 20. augetur possessionibus I, 333, 19. regnum adeptus, Catholicos exerceat, ac morbo obit I, 349, 16. Ilderici pater fuit I, 349, 13. eo regnante, S. Cypriani templum Catholicis eripuerant Ariani I, 397, 22.
- Honorius, Theodosio patre mortuo, imperium cum Arcadio fratre partitus, Occidentem obtinet I, 309, 8. Placidiae frater. I, 320, 2. Constantium imperii consortem habuit. *ibid.* rebus Italiae impeditus I, 13, 16. cum multi Barbari irrupissent I, 312, 15. ignavus

- Romae sedet I, 313, 17. adventante Alarico, Ravennam se recipit I, 313, 21. Romam gallinam inepte amat I, 316, 13. ex incerto rerum eventu pendet I, 317, 20. vir minime malus, dei opam experitur I, 318, 7. sedes Vandalis tribuit in Hispania certis conditionibus I, 319, 11. morbo obit I, 319, 19.
- Hunai vagi deformesque aspectu I, 16, 5. literarum rudes II, 556, 1. merobibi I, 364, 4. sagittarii peritissimi II, 129, 8. 146. 8. *ἰσσοροφάαι* I, 359, 20. inter ipsos foeminae arma tractant II, 470, 23. cuiusdam privilegium I, 386, 8. dicti Massagetae a Procopio, et vice versa I, 109, 8. 329, 7. 359, 20. 386, 8. II, 146, 2. eorum sedes I, 48, 6. 57, 16. 216, 20. 283, 2. II, 469, 14. 480, 16. in Persidem irrumpunt I, 42, 9. quidam Persarum socii I, 268, 2. hos Iustinianus corrumpere nititur I, 154, 2. 165, 12. 197, 18. quidam Romanis militant I, 270, 19. in Gotthos II, 26, 17. 125, 21. 598, 23. in Vandalos I, 412, 13. de Romanis queruntur I, 386, 8. in acie stant seorsum I, 420, 22. alii traiecto Istro Europam et partem Asiae populantur I, 167, 13. contra morem suum urbes et castella oppugnant. *ibid.* Illyricum vastant II, 321, 4. Hunni albi; *vide* Ephthalitae. Hunni Cimmerici, Cuturguri, Sabiri, Uturguri: *vide* *singula haec vocabula suis locis.*
- Hydrus urbs I, 310, 15. 311, 9. II, 373, 9. 391, 7. 21. 401, 9. olim dicta Dyrus II, 79, 16. 163, 23. quantum Tarento dissita II, 376, 8. eius castellum obsident Gotthi II, 315, 11. obsidionem solvunt II, 317, 7. 350. 16. Praefectum habet Pacurium II, 597, 6. 634, 3.
- Hypatius Ephesinus Antistes, Legatus ad Rom. Pontificem religionis causa II, 17, 12. cum Theodato clam agit II, 18, 2. Byzantium redit II, 21, 3.
- Hypatius Anastasii Aug. ex sorore nepos, Magister mil. in praesenti I, 39, 17. fugit, interceptus a Cabade Persarum rege. I, 41, 12. Iustini legatus, Patricius et Magister mil. Orientis I, 54, 8. exanctoratur I, 56, 15. in seditione sibi ab eo timet Iustinianus I, 123, 11. per vim a seditiosis fit imperator I, 124, 1. torque coronatur I, 124, 9. ducitur in Circum I, 124, 9. sedet in solio imperatoris I, 127, 6. captus occiditur cum Pompeio fratre I, 128, 21.
- Iabdas Maurorum princeps in monte Aurasio I, 462, 19. Numidiam vastat I, 463, 1. eius singulare certamen cum Althia I, 464, 6. Mephaniam socerum occidit I, 465, 5. eius dubia in Stozam fides I, 487, 9. petitur a Salomone I, 493, 20. in montis Aurasii culmen evadit I, 496, 1. saucius fugit in Mauritaniam I, 500, 1. Carthaginem infestus petit I, 515, 16. victus cedit II, 549, 20.
- Iacobi Eremitae sanctimonia ac miraculum ingens I, 34, 15.
- Ianus deorum Penatium primus II, 122, 9. eius aedes ac simulacrum Romae I, 122, 13.
- Iason et Medea egerunt in media Colchide I, 225, 8. ab ipsis interceptus Absyrtus II, 465, 13. eorum fuga II, 466, 7.
- Iberes optimi Christiani in Iustini Aug. fidem concedunt I, 56, 22. Byzantium veniunt I, 58, 14. fit eis optio manendi vel redeundi I, 113, 21. commercium exercent in Persarmenia I, 263, 8. alienissimi a Persis I, 282, 20. Meachis imperant II, 467, 15. Iberiae situs I, 56, 22. australem eius limitem Boas flu. alluit I, 288, 23. in septentrionali est porta Capisia I, 48, 4. evadit illuc mons Taurus. *ibid.* 77, 7. ad Iberiam porrigitur Lazica I, 288, 23. ipsam contingit Armenia II, 467, 2.
- Iebusaei, a Iosue pulsi I, 449, 22.
- Iesus, Dei filium se probat sanctitate vitae et miraculis I, 208, 1. Augarum Edessae Toparcham, podagra laborantem, literis sanat. *ibid.* Procopii iudicium de providentia Christi in Edesenesos I, 209, 1. *vide* Christus.
- Iesus, filius Naue, Hebraeos in Palaestinam induxit I, 450, 13. ab expulsis indigenis dictus latro in inscriptione I, 450, 13.

- Ignis a Peris cultus, est Vesta I, 259, 19. in summis hastarum cuspidibus visus I, 416, 13.**
- Ilaüfus transfuga, rem prospere gerit pro Gotthis II, 431, 2. 20.**
- Ildericus Honorici filius, Vandalarum rex I, 349, 13. Gotthos offendit I, 349, 21. Iustiniani amicus I, 350, 4. in custodiam a Gelimere traditus I, 350, 10. interficitur I, 383, 8. eius filias Iustinianus honorifice accipit. I, 447, 2.**
- Ildibadus Veronae Praef. II, 272, 4. nepos Thendia Visigothorum regis II, 274, 12. factus Gotthorum rex, Belisario per legatos regnum offert II, 276, 6. eius liberi Byzantium ducti II, 280, 2. collectis gentis suae reliquiis, Vitalium vincit II, 285, 11. Uraiam necat, uxoris impulsu II, 285, 21. in convivio perimitur II, 287, 6. Totilae patruus fuit II, 288, 7.**
- Ildiger, Antoninae gener I, 444, 19. in Armeniam se confert I, 261, 17. in Africam profectus, Carthaginis curam accipit I, 281, 8. pugnat in seditiosos I, 487, 2. 488, 16. in Italiam venit II, 175, 4. Belisarium defendit II, 180, 20. erumpit in Gotthos II, 182, 23. Ariminum missus II, 188, 7. in via Petram pertusam expugnat II, 190, 3. classem Ariminum ducit II, 213, 3. castra Gotthorum occupat. II, 217, 9. Ravennam comitatibus intercludit II, 264, 5. cum Belisario Byzantium redit II, 280, 4.**
- Ildigisal sive Ildiasus, Risulfi filius, regni Langobardi successione extrusus a Vace et Anduino II, 429, 8. 602, 5. confugit ad Gepaedes II, 429, 8. deinde ad Sclavenos II, 430, 13. Romanos vincit in agro Veneto. *ibid.* Byzantium profectus, scholae uni Palatinae praeficitur II, 602, 11. inde elapsus, Cuturguros in Thracia proffigat II, 603, 9. in Illyrico occisis Romanis ducibus quatuor, se ad Gepaedes recipit II, 604, 3. occiditur II, 605, 15.**
- Ildiasus: *vide* Ildigisal.**
- Ilium II, 78, 6. eius Palladium quale fuerit II, 78, 14.**
- Illyricum vastat Gizericus I, 835, 4. Hunni I, 163, 13. Sclaveni II, 397, 18. 441, 19. 591, 20. Langobardi II, 418, 12. et Erull II, 419, 1. hic ipsis concessae sedes II, 205, 8. Illyricum hos habuit Magistros mil. Mundum I, 126. 20. II, 26, 4. Iustinum II, 199, 9. Vitalium II, 316, 1. Ioannem II, 446, 8. Praefectum Praet. Archelaum I, 350, 16. Comitum Nazarem II, 321, 12. Illyrios secum habet Belisarius I, 244, 4. ab exercitu discedunt II, 320, 17. Immortalium cohors I, 70, 13. caeditur I, 73, 8.**
- Imperator Rom. a Peris dictus Caesar I, 204, 1. 244, 17. dat regni insignia Lazorum regibus I, 216, 17. et Maurorum regulis I, 406, 16. eius equitia in Thracia I, 363, 20. I, 603, 14.**
- Imperii Rom. divisio in Orient. et Occident I, 309, 7. mensura secundum mare mediterraneae littora I, 811, 5. fines ad Lazicam I, 289, 15. *vide* Nymphis, Theodosiopolis, Dara, Elephantine, Circesium.**
- Indi, cuiusmodi naves habeant I, 101, 13. ferrum a Romanis non emunt. *ibid.* sericum in portus Persarum deferunt I, 106, 21. commercium exercent in Persarmenia I, 268, 8 ab India mare Rubrum incipit I, 101, 3. Indiae regio Serinda II, 547, 13.**
- Induciae Belisarii cum Gotthis II, 170, 9. Anastasii Aug. cum Cabade Persarum rege I, 47, 9. Iustiniani cum Chosroë I, 281, 18. earum exitus II, 506, 6. inducias ab illo turpiter emit Iustinianus, non sine querela publica II, 537, 1. I, 538, 8. confirmat illas Chosroës II, 548, 3.**
- Indulfus sive Gundulfus, ex Belisarii Protectore Gotthorum dux II, 577, 8. 579. 8. 584, 9. Ticinum se recipit II, 642, 20.**
- Innocentius II, 26, 15. Castellae Portuensis Praef. II, 337, 19.**
- Interpres quo numero ad mensam haberi solitus I, 286, 6. II, 507, 4.**
- Invidia felicitatis comes I, 451, 15.**
- Ioannes Armenius, optio Belisarii I, 381, 13. Vandalos proffigat I, 385, 11. scutarios cum bando educit ad praelium. 238. d. mediam tenet aciem I, 420, 18. Gelimerem insequitur I, 425, 4. occiditur temere ab ebrio. *ibid.* honor mortui impensus I, 426, 12.**

- Ioannes Arsacides**, Artabani pater, et Bassacis socer, contra datam fidem a Buze occiditur I, 162, 18.
- Ioannes Arsacides**, Artabani frater, in Africam missus I, 513, 10. fortiter pugnans occumbit I, 532, 17.
- Ioannes Basilii filius Edessenus** datur obses Chosroi I, 247, 19.
- Ioannes Basilisci legatus** hauriri mavult fluctibus, quam in manus Vandalorum venire I, 339, 18.
- Ioannes Belisarii scutarius** Septam recuperat I, 430, 17.
- Ioannes Cappadox Praefectus Praet.** singulari vir ingenio ac perditis meribus I, 121, 15. in seditione submovetur a magistratu I, 123, 1. restitutus, illum exeret per annos decem I, 129, 19. ficto Christianus II, 131, 2. Iustiniano carus I, 134, 7. 135, 14. illi bellum Vandalicum dissuadet I, 354, 15. quaestum facit ex pane militari male cocto I, 368, 9. Theodoram offensam metuit I, 130, 7. promisso a magis imperio inhiat I, 137, 2. dolis Antoninae irretitur I, 133, 8. appetitus, in templum fugit I, 134, 14. abdicata Praefectura, factus Presbyter, mutat nomen, ac Cyzicum deportatur I, 135, 3. cur nunquam sacra facere veluerit. *ibid.* de nece Episcopi Cyziceni aecusatus, virgis caeditur I, 136, 6. coactus obolos mendicare, Antinopolin deportatur I, 136, 22. fuerat Consul et Pratericus I, 136, 10. Byzantium revocatus, nullum ex honoribus pristinis recuperat I, 300, 1. falsa praedictione delusus I, 300, 5.
- Ioannes Dyrrhachius Mag. peditum** I, 359, 12. morbo obit I, 482, 23.
- Ioannes foederatorum dux** in bello Vandalico I, 359, 12. 420, 15. Caesaream Mauritaniae recipit I, 430, 13.
- Ioannes Guzes Thamae filius**, Armenius, in exercitu Rom. dux I, 293, 8. II, 493, 5. rem bene gerit II, 496, 20. in Abasgiam missus II, 499, 10. praecleari vincit II, 501, 6. in obsidione Petrae audax facinus aggreditur II, 516, 5. interit II, 517, 15.
- Ioannes Heluo** in Assyriam incurrit I, 234, 18. 236, 6. Iustum sequitur in Armeniam I, 262, 5. in Italia militat II, 236, 16. 330, 13. contra Sclavenos mittitur II, 455, 13. Narsetem secutus II, 599, 12. cornu aciei dexterum tenet II, 618, 10.
- Ioannes Lucae filius** captus ab Alamundaro I, 88, 20.
- Ioannes Mesopotamiae dux** I, 216, 6. Belisarii consilium male respuit I, 230, 19.
- Ioannes Nicetae filius**, dux Rom. I, 63, 5. eius ad Belisarium oratio I, 237, 5. Iustum sequitur in Armeniam I, 262, 6.
- Ioannes Pappi frater** in seditiosos Africae pugnat I, 487, 4. 488, 8. Magister mil. factus, cum Mauris bellum gerit vario Marte I, 533, 17. victor Africam pacat I, 533, 21. 549, 16. classem in Sardiniam mittit adversus Gothos II, 590, 21.
- Ioannes Pompeii fil.** Praelectam Iustiniiani neptem uxorem ducit I, 407, 13.
- Ioannes Rufini fil.** legatus ad Chosroem I, 182, 17.
- Ioannes Siainioli filius**, dux Rom. in Africa I, 493, 8. offensus Sergio Magistro mil. I, 506, 11. copias in Antalam ac Stozam ducit I, 509, 3. cessat I, 513, 2. eius singulare cum Stozza certamen I, 514, 11. et obitus I, 514, 22.
- Ioannes Vitaliani nepos**, Boni patrus II, 317, 21. in Italiam cum copiis missus, qua cautione Komam ierit II, 164, 5. 172, 16. in Picenum missus II, 176, 11. vastitatem infert II, 184, 14. Arimino capto, per internuntios agit cum Matasuntha uxore Vitigis II, 185, 22. Belisario parere renuit II, 190, 25. Ariminum fortiter propugnat II, 191, 22. eius oratio II, 193, 6. obsessus, opem petit a Belisario II, 212, 3. liberatus, ab ipso dissidet II, 218, 4. 231, 4. Urbinum obsidet cum Narsete II, 221, 15. Forum Cornelli totamque Aemiliam recipit II, 224, 10. succurrere lassus Mediolano II, 232, 3. Dertonam occupat II, 238, 21. castris exiit a Francis II, 249, 11. 250, 8. Alpium Cottiarum castella capit II, 265, 13. Belisario suspectus II, 270, 2. illo revocato, curam Italiae suscipit II, 272, 16. Veronam petit II, 290, 10. Mucellae infeliciter pugnat II, 299, 13. Ro-

- mae residet II, 302, 8. Sacerdotes Arianos urbe exigit II, 315, 7. Byzantium missus II, 324, 15. Germani filiam uxorem ducit II, 326, 8. in Italiam reversus II, 330, 4. 349, 20. Gotthos in Calabria vincit II, 352, 10. itemque ad Rhegium II, 354, 7. se Hydruntem recipit II, 373, 8. Tarentum munit II, 376, 5. dissidet a Belisario II, 386, 9. matronas Romanas recipit II, 388, 15. invadenti Totilae cedit II, 390, 15. adiungit se Belisario II, 402, 14. auxiliorum dux in Gepaedes II, 425, 5. iussus in Italiam copias ducere II, 451, 13. Salonis hyemat II, 569, 15. 572, 5. copias iungit cum Valeriano II, 578, 8. eius oratio ante navale certamen II, 579, 12. victor Salonas redit II, 584, 21. Narseti se adiungit II, 598, 9. transitum consilio expedit II, 601, 19. stat contra Totilam in acie II, 618, 5. Romam oppugnat II, 630, 19. Narseti victori auctor ut pacem Gotthis concedat II, 642, 8. eius elogium II, 185, 7.
- Ioannes, Praetorianus miles, vir egregius, eligitur imp. I, 321, 2. quinto post anno captus I, 321, 9. in Circe Aquileiensi ignominiose habitus, necatur I, 321, 12.
- Ioannes, tyrannus in Africa I, 515, 17. Gontharidi se adiungit I, 523, 6. captus ab Artabane, Byzantium mittitur I, 532, 17.
- Ioannes e milite pedite tyrannus Dariae I, 137, 17. occiditur I, 138, 8.
- Ioannes Tribus vir improbus I, 217, 21. Monopolio Laxos vexat I, 218, 10. 289, 17. Petram a Chosroë obsessam defendit I, 225, 18. occiditur I, 227, 5.
- Ionēs nautae I, 360, 7.
- Ionii sinus descriptio II, 79, 4. latitudo distantiae a Gadibus I, 311, 10.
- Iosephus scriba custodum Palatii I, 476, 7.
- Iosue: vide Iesus fil Naue.
- Iotabe insula sinus Arabici, I, 99, 7. eius incolae Hebraei Iustiniano se dedunt. *ibidem*.
- Iphigenia casu suo Dianam placat II, 576, 8. eius fuga e Tauris I, 83, 7. II, 480, 3. templum ipsi ab Oreste fratre conditum I, 84, 11. id Christiani obtinent I, 84, 12.
- Irenaeus dux in Lazicam mittitur I, 58, 17.
- Iris flu. Comanam Ponti aluit I, 83, 20.
- Isaces sive Isaaci, Narsetis et Aratitii frater, ad Roman. transfuga I, 79, 9. Armeniae dux I, 262, 1. Narsetem fratrem saucium pugnae subducit I, 265, 20. in Italiam profectus II, 330, 4. 350, 5. Portum Roman. servare iussus II, 354, 22. sua temeritate Belisarium turbat II, 358, 6. et perit II, 359, 10.
- Isauri in Persas militant I, 90, 13. 95, 22. et in Gotthos II, 26, 16. 163, 22. 172, 16. 194, 16. Neapolin propugnant II, 301, 11. et Tibur II, 318, 13. Romam Totilae produnt. II, 360, 21. iterum II, 360, 21. in Isauriam fugit Zeno I, 342, 17. Isaurica spicula II, 140, 10.
- Isidigerdes Persarum rex Theodosii iun. tutelam fide optima administrat I, 14, 6.
- Isidigunas, Chosrois ad Iustinianum legatus, Daram astu occupare studet I, 284, 11. honore nimio a Iustiniano affectus I, 286, 12. 506, 19. quinqueannales pangit indicias II, 536, 17. liberalissime habitus, remittitur II, 539, 10.
- Isidilasas Maurorum princeps in Romanos rebellis I, 448, 12. victus, se dedit I, 462, 8.
- Isis a Blemybus et Nobatis colitur I, 104, 2.
- Ister II, 80, 14. eius fons et cursus II, 481, 1. dictus et Danubius. *ibid.* I, 310, 19. ipsius ostia quantum dissita ab urbe Chersonae II, 481, 1. et Byzantio I, 311, 1. trans Istrum siti olim Gotthi, Vandali, Visigotthi, Gepaedes I, 313, 8. et Varni II, 559, 3. illum traiciunt Hunni I, 167, 14. Eruli II, 203, 9. Antae et Sclaveni II, 331, 11. Curguri II, 352, 19. ad ipsum coasident Langobardi II, 418, 12.
- Isthmus ad sinum Melanem II, 79, 11. isthmi Corinthiaci latitudo II, 79, 4.
- Istria II, 80, 7. 448, 16.
- Italia parum frequens, ob vastitatem a Visigotthis illatam I, 314, 6. Gizerici incurisibus vexata I, 335, 1. habet Praefectum Praet. II, 302,

13. 238, 4. eius dominatum affectant Franci II, 261, 11. et partem maximam obtinent II, 585, 20. Itali Theodoricum amarunt II, 11, 1. odere Gotthos II, 39, 1. his data pax, ea lege ut ex Italia migrent II, 642, 15.
- Iter unius diei quot stadiis constat I, 312, 3.
- Ithaca II, 575, 18.
- Iuca in Africa I, 374, 1.
- Iudaea in Christum ingrata I, 208, 11. Iudaei Homeritae Christianos opprimunt I, 104, 13. Neapolitani comiteatus promittunt obsessis civibus II, 44, 18. urbe capta resistunt II, 53, 2. Iudaei cuiusdam consilium circa templi vasa I, 446, 3. alius per porcos divinat belli Gothici exitum II, 45, 15. *vide* Hebraei.
- S. Iuliani templum suburbanum Antiochiae I, 196, 5.
- Iulianus frater Summi I, 155, 7. Imperatori a secretis I, 182, 18. ad Homeritas et Aethiopes legatus I, 106, 5. et ad Chosroem I, 182, 18.
- Iulius mensis Quintilis II, 118, 1.
- Iuphrates Maurorum princeps in Romanos rebellis I, 448, 12.
- Iupiter Casius nbi cultus II, 576, 2. Iovis Capitolini templum diripit Gizericus I, 332, 13.
- Iusiurandum, summum fidei pignus I, 196, 13. per Evangelia I, 509, 18. per salem I, 20, 14.
- Iustinianaei vel Iustiniani dicti Vandalii, qui Romanae militiae ascripti fuere I, 471, 14.
- Iustinianus Iustini Aug. ex sorore nepos I, 51, 22. Vigilantiae frater et Praelectae avunculus I, 513, 14. et Marcelli I, 280, 18. patruus Boraidis ac Iusti I, 128, 23. et Germani I, 482, 19. Theodoram conjugem summe amat I, 130, 11. Magister militum I, 52, 21. 59, 11. cum Iustino avunculo consors imperii I, 59, 11. id pro arbitrio moderatur I, 350, 6. solus imperat I, 60, 5. Belisarium Magistrum mil. Orientis creat, ac bello Persico praeficit I, 61, 3. Arethan Saracenorum regem constituit novo exemplo I, 89, 9. everti iubet Philarum templa I, 104, 4. legationem mittit ad Aethiopes et Homeritas I, 106, 3. Belisarium revocat ex Oriente, eoque Sittam mittit I, 107, 16. pacem cum Chosroë perpetuam sancit I, 113, 17. 353, 10. fervente seditione se domi tenet I, 121, 19. seditiosos placare studet I, 123, 15. ab Hypatio sibi timet I, 123, 15. spem habet in Belisario ac Mundo I, 126, 19. ingenti facta seditiosorum caede, Hypatium et Pompeium morte afficit I, 129, 11. Senatores damnatos restituit. *ibid.* Ioannem Cappadocem, nefarium hominem, impensius amat I, 130, 15. 134, 7. 135, 12. Erulos ad Christi fidem pertrahit II, 204, 1. et Abasges II, 472, 13. et Tzanos I, 79, 9. Ilderici Vandalorum regis amicus I, 350, 4. ad Gellmerem scribit ipsius gratia I, 351, 11. de bell. Vandalico deliberat I, 353, 12. divino id monitu suscipit I, 356, 18. Tripolin recipit I, 356, 21. Sardiniam affectat I, 358, 15. bellum Vandalicum dat Belisario I, 360, 19. vox eius ominosa I, 361, 21. foedus init cum Amalasantha I, 370, 13. ad Vandalorum proceres scribit I, 380, 20. victori Belisario optionem dat redeundi Byzantium, vel morandi in Africa I, 442, 1. adoratur a Gellmere captivo I, 446, 20. huic Patriciatum negat, ob perviciam in haeresi I, 447, 5. Vandalos militiae Rom. ascriptos Iustinianos vocat I, 471, 14. Armenos, Tzanos ac Lazos male habet I, 164, 10. urbem Petram condit in Lazica I, 218, 4. Chosroem pecunia donat I, 137, 15. Amalasanthae parari domum Dyrhachii iubet II, 15, 13. Legatum ad eandem mittit II, 19, 5. post ipsius necem, Gotthis bellum indicit II, 25, 17. et suscipit II, 26, 2. Mundum in Dalmatiam, Belisarium in Siciliam mittit. *ibid.* Francorum reges ad belli societatem invitat II, 27, 9. scribit Italiae regi Theodato. II, 32, 8. et Gotthorum proceribus II. 35, 4. de Strata consilium habet I, 155, 3. accusatus a Chosroë quod Alamundarum Hunnosque in Persas sollicitaverit I, 155, 16. 165, 10. 197, 17. eum per literas a bello dehortatur I, 169, 7. Germanum in Persas mittit I, 178, 1. Callinicus acclamatur I, 190, 15.

293, 6. 533, 10. factioni Venetae favet I, 203, 16. ad Chosroem victorem scribit I, 210, 7. conventis stare renuit I, 214, 7. Narsetem ex Italia revocat II, 235, 5. Belisarium cum Gotthis et Vitige rege captivo reversum, contra Persas mittit I, 215, 16. II, 272, 14. mandat ut irrupat in fines hostium I, 222, 20. Persas captos in Italiam destinat I, 235, 20. iterum Belisarium Persis opponit I, 241, 10. eundem ex Oriente revocat, in Italiam remissurus I, 249, 4. II, 315, 15. laborantibus peste succurrit I, 256, 9. peste ipse corripitur I, 259, 7. irruptionem imperat in Persarum I, 261, 7. inducias pangit cum Chosroë I, 281, 18. honorificentius legatum ipse accipit I, 286, 2. II, 506, 20. copias in Laxicam mittit I, 287, 20. militare Magisterium Orientis dividit I, 176, 10. et Africae I, 513, 18. hac in parte consilium mutat I, 615, 4. dat regem Erullos II, 209, 9. coniuratione petitur II, 405, 13. et seq. ad multam noctem cum sacerdotibus libros sacros volvere solitus II, 409, 19. Galliae possessionem Francis asserit II, 417, 4. munita Pannoniae loca Langobardis attribuit II, 418, 9. Erulos liberalius habet II, 418, 21. Langobardis mittit auxilia in Gepaedes II, 426, 1. totus in controversiis de religione II, 429, 4. illius circa res Italiae excitatio II, 432, 18. 440, 13. classem in Siciliam destinat II, 445, 13. bellum Gotthicum dat Germano II, 446, 2. Legatum de pace ad Chosroem mittit II, 506, 8. in Praefectos indulgentior II, 525, 21. inducias a Persis turpiter emit II, 536, 19. vectigal pendit Chosroi II, 539, 2. conficiendi serici rationem a monachis accipit II, 546, 17. Uturguros in Cuturguros excitat II, 552, 16. his sedes assignat in Thracia II, 552, 2. cur bello Gotthico Narsetem praefecerit II, 570, 2. 9, 571, 17. Gotthos delere statuit II, 586, 4. Legatum ad Francos mittit II, 587, 5. cum eorum legatis transigit II, 590, 12. facto cum Gepaedis foedere, Langobardos eorum hostes iuvat II, 592, 21.

Narsetem ad bellum Gotthicum liberalissime instruit II, 597, 14. Anni ipsius imperii, in hac notati historia IV. I, 81, 14. II, 331, 3. VI. I, 114, 3. VII. I, 362, 18. IX. II, 26, 4. X. I, 469, 21. XI. II, 75, 13. XIII. I, 170, 22. XVII. 287. b. XVIII. I, 299, 20. XIX. I, 281, 19. 532, 21. XXI. II, 475, 5. XXV. II, 538, 7. XXVII. II, 632, 7.

Iustinianus Germani filius et Iustini frater II, 411, 10. 447, 13. iussus copias in Italiam ducere II, 451, 15. contra Sclavenos mittitur II, 591, 21. et in Gepaedes II, 593, 17.

Iustinus senior, Rom. dux I, 39, 18. 217, 11. Iustiniani avunculus I, 51, 21. Anastasio Aug. succedit I, 50, 9. Chosroem Romano more adoptare renuit I, 53, 13. Hypatium gradu movet I, 56, 16. Iberes recipit in fidem suam I, 57, 12. illis auxilia mittit, duce Petro I, 58, 4. quem educaverat I, 217, 11. huic Irenaeum sufficit I, 58, 14. Iustinianum consortem facit imperii I, 59, 11. Belisario Procopium adiungit consiliarium I, 59, 21. senio confectus et reip. tractandae rudis I, 350, 6. moritur I, 60, 3. pacem cum Vandalis coluit I, 344, 4. illo principe, Antiochia gravissimo terrae motu concussa I, 215, 9.

Iustinus Germani filius II, 447, 13. Iustiniani frater et Boraidis nepos II, 411, 19. Consul II, 410, 17. coniurationem in imperatorem aversatus, eius arcana elicit II, 412, 22. accusatus absolvitur II, 415, 7. contra Sclavenos mittitur II, 455, 12. 591, 21. et in Gepaedes II, 593, 17.

Iustinus Magister mil. per Illyricum, in Italiam missus II, 231, 4. dissidet a Belisario II, 231, 4. Faesulas obsidet II, 238, 11. 246, 7. et capit II, 259, 4. obsidetur Florentiae II, 298, 12. male cessat II, 302, 9. Ravennam ipsi committit Belisarius II, 329, 21. Narseti se adiungit II, 606, 18. Ravennae relinquitur II, 607, 15.

Iustitia quanti ad victoriam momenti sit I, 364, 13. 378, 14.

Iustus, Iustiniani ex fratre nepos, Hypatium capit I, 129, 1. adventante

Choroës, se recipit Hierapolla I, 241, 14. in Persarmeniam irrumpit I, 262, 18. 267, 12. morbo obit I, 280, 15.

Labula in Lucaniae montibus II, 396, 1.

Lactarius mons II, 638, 23.

Langivilla, ager fertilis II, 80, 18.

Langobardi Christiani Catholici II, 423, 8. Erulorum vectigales II, 200, 16. illos vincunt non sine miraculo II, 202, 16. societatem cum Gothis inire renuunt II, 236, 11. donati munitis Pannoniae locis, ad Istrum consistunt; nihilominus Romanos infestant II, 518, 14. bello cum Gepædibus suscepto sub Andulino rege, Iustiniani opem implorant II, 519, 10. et seq. et impetrant II, 426, 3. pacem conficiunt II, 426, 14. eorum lex de regni successione II, 429, 10. cum Gepædibus pugnaturi, terrore Panico dissipantur II, 550, 10. Indcias pangunt II, 551, 19. renovato bello auxilia ab imp. accipiunt II, 592, 21. vincant. *ibid.* in Italia Narsesi militant II, 598, 16. capitales Francorum hostes II, 600, 11. quidam in Thracia commorantes II, 602, 13. victor Narses, Langobardos remittit ob nimiam eorum licentiam I, 627, 19.

Lapato, urbs Vazinas in Perside, quantum distet ab urbe Ctesiphonte II, 504, 8.

Laribus urbs Africae II, 508, 13. 533, 18.

Latina via II, 74, 7. 154, 22. 164, 4.

Laureata, locus maritimus in Dalmatia II, 431, 13.

Laurus proditor suspenditur I, 413, 1.

Lazarus Rom. dux in agro Veneto II, 430, 17.

Lazica, olim Colchis II, 462, 10. eius situs, limites, urbes I, 289, 4. occidua est Iberiae I, 57, 3. multis firmata munitionibus I, 293, 9. 296, 12. propugnaculum adversus Hunnos Caucasios I, 283, 2. quam Persis commoda I, 219, 3. 283, 6. 22. II, 490, 9. confragosa I, 290, 4. sterilis I, 58, 20. 283, 25. sal in ea non fit I, 217, 3. media regio commentis de Medea et Iasone celebris I, 225, 8. trans Phasin vellus aureum olim asservatum II, 468, 9.

ultra hunc amnem habitant Lazi II, 468, 5. optimi Christiani I, 283, 20. qua conditione Romanis subditi I, 216, 14. immunes erant. *ibid.* olim Persarum socii I, 219, 4. eorum Episcopi genti finitimae dant sacerdotes. 168. c. Rex Apillius quoque imperat II, 468, 22. Scymniae et Suaniae principes creat II, 467, 9. principatus insignia accipere solitus ab imperatore Rom. I, 216, 18. et uxorem ex ordine senatorio II, 498, 9. indigne subditus Praetori Romano I, 164, 12. Lazica Romanos inter ac Persas controversa I, 55, 1. Instinus Aug. eo ducem mittit I, 58, 1. regionis castella limitanea Romani deserunt, Persae occupant I, 59, 5. nec vult reddere Choroës I, 112, 1. tandem reddit I, 114, 5. Lazi pelles et mancipia rebus sibi necessariis permittant. I, 217, 3. monopolio Petrae instituto vexati, ad Persas deficient I, 218, 14. eo profectus Choroës, adoratur a rege Gubaze I, 225, 7. cur Lazicam affectarit II, 490, 6. vult illic classem aedificare I, 286, 16. dominatu Persico offensi Lazi. *ibid.* 283, 14. rebellant. II, 491, 7. in praelio fugiunt II, 493, 16. regionis partem Persae maximam tenent II, 535, 6. de illa per legatos disceptatio instituitur II, 536, 19. Lazi Romanis offensi II, 541, 1. eorum calamitas II, 544, 4. *vide* Colchis.

Lebanthae Mauri I, 504, 13. 508, 22. Ioannem Magistrum mil. vincunt I, 533, 15. iidem forte cum Leucathis, de quibus infra.

Lechaeum ad isthmum Corinthiacum II, 79, 7.

Legatis quis honos debitus II, 341, 7. 344, 17. adhiberi solitae custodiae Byzantii II, 539, 15. de iure Legatorum disceptatio II, 35, 4. Anatolius Theodosii Aug. legatus ad Vararanem Persarum regem I, 15, 2. Legati Cabadis ad Iustinum Aug. I, 51, 8. utriusque legati conveniunt frustra I, 55, 6. Iustiniani ad Homeritas legatus Iulianus I, 106, 5. Rufinus ad Persas I, 61, 9. 79, 18. Hermogenes ad eosdem I, 92, 1. 107, 12. 108, 13. Legati Romani indigne Choroëi adu-

- lantur I, 111, 17. Ioannes et Iulianus ad eundem I, 182, 17. 186, 18. 191, 19. 196, 9. 197, 12. Constantianus et Sergius ad eundem I, 259, 21. 280, 19. Rhecinarius ad eundem I, 277, 10. Petrus Mag. Offic. ad eundem. II, 506, 7. Vitigis legati sacerdotes duo Ligures ad eundem I, 156, 8. 216, 2. II, 237, 9. Lazorum ad eundem I, 218, 20. Stephanus medicus Edessenorum legatus ad eundem I, 271, 12. Chesrois legatio gratulatoria ad Iustinianum I, 187, 11. Isidignus Persa ad eundem I, 284, 11. iterum II, 506, 12. Theodati regis legati Liberius et Opilio ad eundem II, 23, 19. Rusticus sacerdos Rom. ad eundem II, 31, 6. Totilae legati Pelagius Diaconus ac Theodorus ad eundem II, 368, 20. Stephanus ad eundem II, 437, 17. Sandilis ad eundem II, 556, 5. Langobardorum et Gepaedum ad eundem II, 419, 14. Leudardus Theodebaldi Francorum regis legatus ad eundem II, 590, 11. Iustiniani Legatus ad Theodebaldum Leontius II, 587, 5. ad Gelimerem alii II, 851, 10. Demetrius et Hypatius Episcopi ad Romanum Pontificem, II, 17, 11. Alexander senator ad Amalasantham II, 18, 12. Petrus Illyrius in Italiam II, 21, 7. Athanasius et Petrus ad Theodatum II, 82, 15. Abandanes Persa ad Belisarium I, 243, 3. Gotthorum legati ad eundem II, 168, 3. Albes Gotthus ad eundem II, 99, 15. Gelimeris Legati ad Theudin Visigoth. regem I, 404, 19. Francorum ad Vitigin II, 261, 18. Dominicus et Maximinus ad eundem II, 266, 4. Pelagius Diaconus Romanorum legatus ad Totilam II, 340, 14.
- Leo factione Asparis Marciano Aug. succedit I, 333, 1. pater Ariadnes uxoris Zenonis I, 340, 11. magnis sumptibus bellum parat in Vandalos, eique praeficit Basiliscum I, 335, 13. Asparem a se abalienat, *ibid.* Anthemium creat Occidentis imperatorem I, 336, 11. Gizericum terret I, 337, 14. classis illius profigitur a Vandalis I, 338, 12. 353, 16. Asparem et Ardabarium in Palatio occidit I, 340, 5. Basilisco ignoscit, inductus Verinae uxoris suae precibus. *ibid.* moritur I, 340, 11.
- Leo minor Aug. Zenonis et Ariadnes filius I, 340, 12.
- Leonianus dux occiditur II, 604, 7.
- Leontius Athanasii gener II, 413, 16. Legatus ad Theodebaldum Francorum regem II, 587, 10.
- Leontius filius Zannae, ac Rufini frater, dux Rom. in Africa I, 493, 7. rem fortiter gerit in Tumaris oblatione I, 499, 18.
- Leptis urbs Africae I, 382, 18. Leptis magna I, 502, 4. 503, 9.
- Lesbus insula I, 471, 18.
- Leucatae Mauri Leptin magnam armati accedunt I, 502, 4. ex illis octoginta a Sergio ad epulas invitati, orta rixa occiduntur I, 502, 14. hinc bellum I, 503, 11.
- Leucosyria, dicta Armenia minor I, 85, 1.
- Leudardus Theodebaldi Francorum regis ad Iustinianum legatus II, 590, 11.
- Lenderis Gotthus praesidiū Romae Praef. II, 61, 8. urbe capta Byzantium mittitur II, 75, 8. Libanus mons, munitus praesidiis I, 60, 15. 186, 10. 224, 9. 'expositus Alamundaro I, 237, 1.
- Liberius senator Rom. Theodati regis ad Iustinianum legatus II, 23, 19. vir candido pectore II, 25, 5. Patricius II, 483, 2. classi praeficitur II, 440, 13. 445, 15. grandaevus ac belli rudis II, 445, 18. Syracusas appellit II, 451, 20. Panormum petit II, 452, 19. revocatur II, 585, 4.
- Libidinis poena I, 344, 23.
- Libitinis porta Circi I, 128, 20.
- Liburnia ubi sita II, 80, 7. recepta a Constantiano II, 38, 14. fit eius mentio II, 79, 1. 82, 19.
- Licelarius ob turpem fugam exauctoratur I, 59, 18.
- Liguriae situs II, 80, 17. divisa Alpibus a Gallia II, 62, 13. 64, 20. in ea ponit Procopius Mediolanum II, 74, 3. eo se confert Maiorianus Aug. I, 341, 19. in potestatem Gotthorum venit II, 234, 18. partem eius occupant Franci II, 586, 9. Ligures sacerdotes duo legati

- Vitigis ad Choroem I, 156, 8. II, 237, 9.
 Lilybaeum Siciliae promontorium Vandalis donat Theodericus Italiae rex I, 346, 14. id a Gotthis repetit Belisarius Vandalorum victor I, 431, 14. super ea re Iustiniani et Amalasinthae epistolae II, 19, 9.
 Linguis exsectis locuti I, 345, 2.
 Lissa in sinu Ionio posita II, 37, 19.
 Literarum osore Gotthis, illas virtuti militari adversari dicunt II, 13, 16.
 Locri Epizephyrij II, 80, 2.
 Logotherae, quale munus II, 234, 5. 368, 4.
 Longi muri: *vide* Muri.
 Longinus Isaurorum dux I, 90, 17. sub moenibus Romae animose pugnant occumbit II, 187, 7.
 Longobardi: *vide* Langobardi.
 Lucania II, 39, 7. 79, 20. 301, 21. conciliata imperatori II, 353, 2. ad eius angustias pugna II, 370, 4. ipsius montes II, 389, 16. binas habent fauces II, 395, 19.
 Lucas Ioannis pater I, 88, 20.
 Lucina cur dicta Boloisa II, 576, 16.
 Lunae incrementis accommodati aestus maris II, 9, 16.
 Lupus, machina muralis, describitur II, 104, 11. lupus animal micantes habet in tenebris oculos II, 181, 16. pilum mutat, non ingenium II, 556, 8. lupina capita habere creditus Pisidiae populus II, 394, 14.
 Lycaones in exercitu Belisarij I, 96, 6.
 Lycocranitae in Pisidia II, 394, 12.
 Lysippi multa Romae opera II, 570, 22.
 Maaddeni Saraceni Homeritis parent I, 100, 14. 106, 15.
 Macedones Seleuciae et Ctesiphontis conditores I, 281, 2.
 Maeotis palus num mater Ponti Euxini II, 484, 20. in eum evolvitur, accepto Tanai II, 474, 11. 482, 15. illuc evadit mare mediterraneum I, 309, 17. vadum habet II, 477, 11. populi circumpositi II, 476, 12. illic Hunnorum sedes I, 48, 6. et Vandalorum I, 319, 6. Maeotidis accolae Rom. imperium incursant II, 490, 8.
 Magi a regibus Persarum consulti I, 13, 22. 27, 22. ignem inextinctum foveat I, 259, 17. omen capiunt ex impudentia meretricum Amidena-
 rum I, 36, 20. ex hinnitu equi I, 172, 8. ex gestu Cabadis I, 211, 7. magiae stupenda vis I, 23, 5.
 Magister quis a Romanis dictus I, 39, 14. 61, 8. II, 238, 5. 506, 7. apud Persas I, 54, 10. et apud Lazos II, 502, 17. Hi Magistri Officiorum nominantur: Celer, Hermogenes, Petrus.
 Magister militum fuit Iustinianus I, 52, 21. 59, 11.
 Magistri militum in praesenti Patricius et Hypatius I, 39, 16. Artabanes II, 406, 14. Svartuas II, 593, 18. in praesenti simul et per Armenias, Sittas I, 74, 15.
 Magister mil. per Armenias Ponticis imperat II, 525, 18. hoc honore functi sunt Sittas, Valerianus, Dorotheus, Bessas. Magister mil. in Persarmenia Nabedes: in Africa, Salomon, Germanus, Sergius, Areobindus, Artabanes, Ioannes Pappi frater: in Thracia, Chilbudius, Artabanes, Germanus: in Illyrico, Mundus, Vitalius, Iustinus, Ioannes Vitaliani nepos: in Oriente, Anatolius, Areobindus, Hypatius, Belisarius, Buzes Martinus: in Italia, Demetrius. Magistri peditum Ioannes, Dominicus: *vide haec nomina propria suis locis*. Iustinianus bifariam divisit militare magisterium Africae I, 513, 15 et Orientis, inter Belisarium et Buzem I, 176, 10.
 Magistratus apud Persas haereditarii I, 32, 16.
 Magna Graecia II, 80, 1.
 Magnetici scopuli non sunt in mari Rubro, ut multi existimant, I, 101, 18.
 Magnus equitum dux in Gotthos II, 26, 15. Neapolin tentat per aqueductum II, 50, 2. 51, 13. Raveannam commentibus intercludit II, 460, 17. Auximi obsessus II, 321, 18.
 Maiorianus Aug. vir maximus I, 340, 15. mutato habitu ac fucata coma, exploratum it Gizerici vires I, 341, 3. dysenteria moritur I, 342, 4.
 Maiorica iusula I, 312, 11. recipitur a Romanis I, 230, 21.
 Malea periculosa I, 367, 1.
 Maleventum urbs, dicta postea Beneventum II, 77, 8.
 Mamas Episc. Darenus I, 138, 4.

- Megara** quanto distant spatio Athesis I, 312, 4.
Megas Episc. Beroeensis, Antiochenorum legatus ad Chosroem I, 179, 11 180, 17. Antiochiam redit I, 182, 15. reversus ad Chosroem. pro civibus suis ipsum exorat I, 183, 9.
Melamarum apud Trapezuntios II, 464, 3.
Melanchlaeni, Scythae II, 476, 19. sic olim vocati Gotthi I, 312, 20.
Melas sinus I, 168, 6. II, 79, 10.
Meleager Diomedis patruus, apri Calydonii dentes in praemium retulit II, 77, 23.
Meligedius Perusiam Narseti dedit II, 629, 11.
Melita insula II, 452, 16. mare Adriaticum a Tyrreno dividit I, 372, 14.
Melitene, Armeniae minoris caput I, 85, 3.
Membresa urbs Africae I, 476, 21.
Menephese, urbs Byzacii I, 509, 7.
Mephanias Maurus, pater Massonae, a Iabda genero occidit I, 465, 5.
Mercurii fanum, oppidum Africae I, 837, 12. 884, 3. 892, 5.
Mermeroës Persarum dux, bis a Romanis victus I, 74, 10. 75, 4.
Martyropolin obsidet I, 107, 21. obsidionem solvit I, 111, 8. missus in Lazicam I, 288, 12. 292, 22. clisuris Romanos deturbat I, 293, 22. nova arte ruinas Petrae instaurat I, 295, 5. circa Dubios stativa habet I, 297, 20. quid in Lazica egerit II, 524, 19. 526, 20. Archaeopolin obsidet II, 528, 3. accepta clade obsidionem solvit II, 535, 4.
Muchiresin occupat II, 535, 5. et cast. Uchimerium II, 543, 9. eius ad Gubazem regem epistola II, 544, 17. conatus irriti II, 548, 8.
Meschi Christiani et Iberibus subditi II, 467, 15. 468, 22.
Mesopotomia unde nacta nomen I, 85, 10. eius pars dicta Armenia. *ibid.* urbes habet munitissimas I, 87, 4. aestuosa I, 236, 14. vexata ab Alamundaro I, 88, 5. et a Chosroë I, 267, 16. Ducis Mesopotamiae sedes urbs Dara I, 111, 22. olim Constantia. *ibid.* Dux Mesopotamiae Ioannes I, 216, 6.
Messana Siciliae urbs II, 38, 19. quantum Crotone distet II, 297, 16. oppugnatur a Totila II, 445, 3.
Messuas, navale Carthaginis I, 474, 18.
Metaxa: *vide* Sericum.
Methone I, 367, 11. 368, 15.
Metropolis quae a Romanis dicitur II, 239, 8.
Michaëlis Archang. templum in Daphne I, 199, 23. alterum ad Tretum. *ibid.*
Milliaria xrx. quot stadia conficiant II, 57, 16.
Milvius pons II, 94, 3. intactus a Gotthis II, 382, 1.
Mindes Isaurus II, 436, 11.
Mindon, locus finitimus Persis I, 7. 81, 4.
Minorica insula I, 312, 11. recipitur a Romanis I, 430, 21.
Minturnae II, 387, 10. 388, 5.
Miracula I, 85, 6. 201, 11. 345, 2. II, 202, 10.
Mirrhaea, nomen dignitatis Persicae I, 62, 6. *vide* Perozes.
Mirrhaea, nomen Praefecti praemidis Petrae I, 293, 15.
Mochoresis urbs Lazicae I, 289, 11. *vide* Muchiresis.
Molatzes Libani dux, succurrit Antiochiae I, 186, 10. tarpiter fugit I, 188, 21.
Moletrinae Romae II, 97, 23.
Monachi Christianorum moderatissimi I, 37, 17. in divino cultu exercitissimi I, 521, 1. eorum culpa capitur Amida I, 37, 20. duo ex India profecti, rationem conficiendi serici Romanis tradunt II, 546, 17.
Monomachia: *vide* singulare certamen.
Monopolium in urbe Petra I, 218, 10. 289, 18.
Monsferetrus, castellum II, 188, 3.
Mopsuestia I, 195, 9.
Morades Belisarii stipator I, 380, 1.
Morras Gotthus, Urbis Praef. II, 183, 2. dedit se Belisario II, 223, 2. Praef. Acherontiae II, 597, 5.
Moses Hebraeorum dux sapiens I, 449, 12.
Mucella, Italiae locus II, 299, 2.
Muchiresis, Lazicae regio II, 461, 18. illac Romanis iter in Scymniam ac Suaniam II, 536, 14. 543, 3. eius foelicitas II, 535, 7. tenetur a Persis II, 535, 5. 544, 11. 549, 12.

- Maicurum, locus Salonis proximus II, 431, 6.**
- Mundilas Belisarii Protector II, 127, 4. Procopium deducit II, 158, 22. pugnat II, 166, 2. 187, 8. Mediolanum missus II, 194, 17. vicinas urbes praesidiis munit II, 196, 14. obsessus, frustra suos a deditioe debortatur II, 232, 22. capitur II, 234, 7.**
- Mundus Magister mil. per Illyricum, stipatus Erulis I, 126, 20. seditiosos in Circo invadit ac caedit I, 128, 17. missus in Dalmatiam contra Gotthos II, 26, 4. Salonas capit. II, 27, 18. Mauricii filii necem ulciscens, occumbit II, 33, 14. de eius morte Sibyllium oraculum II, 83, 22.**
- Munitiones novas ne Persae et Romani in suis finibus facerent, utrinque cautum I, 15, 13. contra id venit Anastasius Aug. I, 49, 19. 81, 5. et Iustinianus I, 60, 10. 81, 5.**
- Mutuli successione regni apud Persas exclusi I, 50, 19. II, 506, 1.**
- Muri longi ad sinum Melanem I, 168, 7. Muri longi Byzantio paulo amplius diei unius itinere dissiti II, 456, 18.**
- Myronis bucula ubi posita II, 571, 3. Nabatae: vide Nobatae.**
- Nabedes Persa, Praef. praesidio Nisibeno I, 229, 20. in Romanos erumpit I, 231, 11. Magister mil. in Persarmenia I, 260, 7. Romanos vincit Anglone I, 263, 16. quid in Lazica egerit II, 498, 4.**
- Naisus urbs II, 449, 11.**
- Nani in Corsica insula II, 591, 17.**
- Naphtha seu Medaeae oleum II, 512, 16.**
- Nar fluvius, Narniae nomen dedit II, 85, 10.**
- Narniae situs II, 85, 2. unde nomen nacta II, 85, 9. pons eius mirabilis *ibid.* viae Flaminiae apposita II, 189, 8. Tusciae munitissima II, 81, 7. recipit eam Narses II, 629, 3.**
- Narses Persarmenus, sacrarum largitionum Comes I, 79, 3. Eunuchus I, 134, 2. Ioannem Cappadocem invadit I, 134, 15. mittitur in Italiam II, 199, 4. iungit copias cum Belisario, ipsumque hortatur Procopius III.**
- ut succurrat Arimino II, 210, 14. eo se confert II, 213, 2. dissidet a Belisario II, 217, 18. 221, 6. ab ipso discedit II, 222, 21. Mediolano suppetias mittit II, 232, 2. Byzantium revocatur II, 235, 5. Erulos sibi adiungit II, 330, 9. Chilbudii imposturam detegit II, 337, 7. cur bello Gotthico praepositus II, 570, 2. et *seq.* eius copiae et apparatus II, 597, 14. Francis transitu prohibentibus, quam viam inierit II, 600, 7. 601, 18. Ravennam pervenit II, 606, 18. Ariminum petit II, 607, 15. progressus, castra metatur ad Busta Gallorum II, 610, 3. Totilam officii admonet II, 610, 13. suos hortatur ad praelium II, 614, 7. disponit aciem, statque in cornu sinistro II, 618, 5. colloqui de pace abnuit II, 620, 2. eius providentia II, 621, 14. occiso Totila, insignem victoriam refert II, 623, 7. 624, 18. et *seq.* in Deum gratus II, 627, 16. Langobardos remittit II, 627, 19. Narniam, Spoletium ac Perusiam recipit II, 629, 3. et Romam II, 629, 20. urbis claves ad Imp. mittit II, 632, 9. Portum, Nepa ac Petram pertusam recuperat II, 634, 20. confert se in Campaniam II, 636, 9. ad flu. Draconem castra metatus II, 637, 20. praediat II, 639, 8. occiso rege Teta, pacem Gotthis ea lege concedit, ut ex Italia migrent II, 642, 14. Cumas aliaque loca munita recipit II, 643, 2. eius elogium II, 199, 5. 599, 14.**
- Narses Persarmenus, Aratii et Isaacii frater, vincit in Armenia Belisarium I, 59, 13. ad Romanos cum matre transfugit I, 79, 3. Philarum Praef. evertit Gentilium templa I, 104, 6. in Italiam Belisarium secutus I, 59, 16. II, 199, 5. classem ducit Arimino II, 213, 2. operam navat obsidioni Auximi II, 257, 19. Belisario suspectus II, 270, 2. Erulos et Armenos in Persarmeniam ducit II, 261, 15. Collegis cunctationem exprobrat I, 264, 7. fortiter dimicans moritur I, 265, 14.**
- Naves sine ullo ferro compactae I, 101, 15. navis Aeneae, asservata**

- Romae, describitur II, 573, 8. navis lapidea in Coreyra Iovi Casio posita II, 576, 5. altera Diasae in Euboea II, 575, 16. navigandi ratio I, 366, 12. *vousis* quid in navi II, 573, 20.
- Naupactus urbs, terrarum motu everasa II, 595, 1.
- Nazares Illyrici Comes II, 321, 12. contra Sclavenos mittitur II, 455, 12.
- Neapolis in Campania, praefectum habet Vliarin Gotthorum II, 19, 1, urbs parva. 317. b. sed munitissima II, 39, 9. 44, 22. antiqua II, 48, 20. obsidente Belisario, cives deditionem cogitant II, 42, 11. consilium mutant II, 44, 18. in aquaeductu munitur via II, 47, 1. illac capitur urbs II, 51, 10. resistunt Iudaei II, 53, 1. ciades H, 53, 11. Belisarii humanitate sedatur II, 54, 1. urbi praeficitur Herodianus II, 73, 14. in foro ominosus lapsus statuae Theoderici II, 116, 18. Procurator in ea urbe II, 304, 4. obsessa a Totila II, 304, 9. captaque II, 306, 13. moenibus spoliatur II, 309, 17.
- Nepa, Tusciae cast. II, 635, 1.
- Nepthalitae: *vide* Ephthalitae.
- Nepos Imperator I, 342, 6.
- Neronis campus Romae trans Tiberin II, 94, 6. 131, 19. 132, 16. pugna ibi edita II, 137, 16. 148, 3. 151, 24. illic stadium II, 145, 10.
- Nika seu *Vincee*, tessera et nomen seditionis Byzantinae I, 121, 13.
- Nicetas pater Ioannis Ducis Rom. I, 63, 5.
- Nicopolis II, 577, 1.
- Nilus flu. Asiam ab Africa dividit II, 482, 5. 484, 13. eius origo ignota II, 62, 6. scopuli I, 102, 17. insula Philae I, 103, 20. ripam incolunt Nobatae I, 102: 20 insolita inundatio II, 398, 10.
- Nisibis, quantum dissita a flu. Tigri I, 54, 18. ab urbe Amida I, 49, 13. et a Sisaurano I, 232, 16. vicina Darae I, 61, 16. munitissima I, 232, 13. horrea habet militaria I, 235, 6. opportuna Persarum irruptionibus I, 85, 16. in eius agrum intrat Licelarius I, 59, 18. et Belisarius I, 228, 19. ubi et configit I, 231, 11. illic Choeris cum Legatis Rom. de pace egerat I, 112, 20.
- Nobatae ad Nili ripas I, 102, 9. Oasin prius circumcolebant I, 102, 21. illis assignata pensio I, 103, 11. eorum perfidia I, 103, 21. Isin, Osirin et Priapum colant I, 104, 2.
- Nousis* quid in navi II, 573, 20.
- Nominum abusus I, 358, 23.
- Norici II, 80, 12. Noricum urbs denata Langobardis II, 418, 10.
- Novaria urbs II, 196, 16.
- Nuceria urbs, Dracone alluitur II, 637, 20.
- Numa rex annum apud Rom. mutat II, 118, 2.
- Numidia urbs I, 450, 9. Numidia regio duce[m] habet I, 481, 10. 515, 15. in ea urbs Hippo reglus I, 324, 21. mons Aurasius I, 345, 9. mons Pappua I, 427, 6. Numidiae Mauri obsequium Belisario spondent I, 406, 13. rebellant I, 442, 17.
- Nymphius flu. ad Martyropolia labitur I, 42, 16. 108, 3. Persas a Romanis disterminat *ibid.* trans illum Arzanene I, 42, 17. 217, 10.
- Oamer: *vide* Hoamer.
- Oasin urbem circumcolebant Nobatae I, 102, 21.
- Obbane ad Euphratem I, 205, 9.
- Oblivionis castellum in Perside, unde sic dictum I, 30, 1.
- Obsidio Amidae, Antiochiae, Archaeopoleos, Arimini, Auximi, Beroeae, Darae, Edessae, Mediolani, Neapolis, Pappuae montis, Petrae in Lazica, Petrae portusae in Italia, Romae, Sisaurani, Sarqrum: *vide* horum locorum nomina.
- Occasionis momentum I, 19, 22. 158, 2.
- Occidentis imperium laceratur II, 416, 13. 417, 22. eius mensura I, 309, 15.
- Oceanus nunc terram ambiat universam nescitur I, 309, 13. Hispaniam et Galliam alluit II, 62, 10. procul abest a Riphacis montibus II, 482, 21. Oceanus Borealis, eiusque insulae II, 559, 5. 19.
- Ochon, Eralorum rex, occisus a subditis II, 204, 15.
- Octava, locus Armeniae I, 75, 11.
- Odoacer Italiae rex, tertiam agrorum partem suis concedit II, 6, 19.

- triennio obsessus Ravennae a Theoderico II, 9, 20. post pacti-
onem ab illo occiditur II, 11, 6.
regno potitus decennio 401. b. Vi-
sigothorum ditionem ad Alpes pro-
pagari sivit II, 64, 17.
- Odonachus, Rom. dux II, 498, 3,
525, 4. Archaeopolin servat II, 530,
5. seq.
- Odonathus Saracenorum rex, Zeno-
biae maritus, Imperii Rom. asser-
tor I, 171, 20.
- Oecus Martis I, 121, 7
- Oenochalaci, Armeniae locus I, 160,
16.
- Oilas Praetorianus II, 127, 11.
- Officiorum Magister: *vide* Magister.
- Oldogando Hunnus, praesidii Perusini
Praef. II, 375, 5.
- Oleum Medeae, naphtha II, 512, 16.
- Olybrius Gizericum fautorem habet
I, 336, 14. paulo post susceptum
Occidentis Imperium occiditur I,
340, 9. gener fuerat Valentiniani,
Placidiae iunctus matrimonio I, 332,
21, 336, 14. socer Areobindi I,
39, 12.
- Olybrius Patricius Rom. II, 363,
15.
- Omen Imperii captum ex aquila su-
pervolante I, 326, 5. omen victoriae
ex igne in summis hastis micante
noctu I, 416, 13. ex puerorum ludo
II, 89, 10. ex bove castrato II,
571, 5. Omen urbis capiendae, ex
fuga ciconiae cum pullis I, 330,
14. ex impudentia meretricum I,
86, 19. ex equi hinnitu I, 172, 7.
Omen urvis non capiendae, ex
gestu Cabadis regis I, 211, 9.
Omen prosperitatis, ex vino redun-
dante II, 427, 17. ex fonte mira-
bili I, 377, 21. Omen infelix ex
iussu Iustiniani I, 361, 18. ex mon-
stro II, 534, 5. ex lapsu statucae
Theoderici II, 116, 21. Omen An-
tiochensae calamitatis I, 195, 1.
vide Cometa.
- Onager, machina muralis II, 104, 11.
- Opilio Senator Rom. Theodati ad
Iustinianum Legatus II, 23, 19,
25, 7.
- Opsites Abasgiae rex II, 499, 1,
502, 4.
- Opsites Lazicae rex, Gubaxis patru-
us, Theodoraе maritus II, 498, 9.
- Optaris Theodatam regem, a quo
fuerat offensus, perimit II, 58,
10.
- Optio quis a Romanis dictus I, 381,
14. 499, 1.
- Oratio piscatoris, vitam suam gra-
tificantis regi suo I, 23, 2. ru-
stici ad insidias pertrahentis I, 44,
5. Procli Quaestoris, dissuadentis
adoptionem Chosrois I, 52, 7. Mir-
rhanis ante pugnam I, 68, 2. et
Belisarii I, 69, 5. Rufini Legati
ad Cabadem regem, et Cabadis
ad Rufinum I, 79, 18. Alamun-
dari dantis consilium Cabadi I, 86,
12. Belisarii dehortantis a praelio
temerarios I, 92, 8. Azarethae suos
animantis I, 93, 19. Caduceatorum
ad Persas Martyropolin obsiden-
tes I, 110. 14. Origenis senatoris,
seditiosorum impetum reprimentis
I, 124, 15. Theodoraе Aug. sane
animosa I, 125, 21. Legatorum Vi-
tigis bellum Chosroi suadentium
I, 156, 20. Principum Armeniae
in idem argumentum I, 163, 9. Bu-
zis Hieropolitanos fallentis I, 176,
18. Chosrois ad Megaa Episco-
pum, et Episcopi deprecantis pro
suis civibus I, 183. 16. Zaberga-
nis Chosroem ad iram provocan-
tis I, 190, 20. Chosrois misericor-
diam simulantis, capta Antiochia
I, 191, 20. Legatorum ad Chos-
roem expostulatoria I, 196, 10.
Lazorum a Romanis deficientium
ad eundem I, 218, 21. Belisarii
consultantis I, 229, 6 altera I,
233, 5. Ioannis filii Nicetae, Be-
lisarium admonentis I, 237, 6. Be-
lisarii ad legatum Chosrois I, 245,
2. Stephani medici, apud Chos-
roem deprecatoris I, 271, 16. Ioan-
nis Cappadocis bellum Vanda-
licum dissuadentis I, 354, 19. Be-
lisarii ad exercitum de servanda
disciplina militari I, 364, 13. eius-
dem et Archelal de exscensione
facienda deliberatio I, 373, 4. 375,
9. eiusdem hortantis exercitum ad
modestiam I, 378, 14. eiusdem ad
praelium animantis I, 387, 10. 413,
20. Salomonis ante pugnam I,
454, 7. 459, 19. Maurorum prin-
cipum militaris I, 456, 1, Belisa-
rii et Stozae suos ad pugnam hor-
tantium I, 477, 8. 478, 23. Sto-
zae Romanis militibus defectionem

- suadentis I, 481, 21. Germani milites ad officium revocantis I, 484, 12. Salomonis in obsidione Tumaris I, 497, 21. Gregorii Artabanem patrum impellentis ad Tyranni caedem I, 524, 2. Petri Legati de Legatorum iure II, 35, 4. Stephani Neapolitani et Belisarii Neapolin obsidentis II, 39, 18. Pastoris deditioem dissuadentis II, 42, 21. Belisarii urbis captae mala commemorantis II, 43, 11. eiusdem hortantis milites ad humanitatem II, 54, 3. Stephani et Aesclepiodoti in vicom conviciantium II, 55, 16. Vitigis regis, cunctationem suadentis II, 59, 4. eiusdem de societate cum Francis ineunda II, 71, 18. Albis Gotthorum Legati et Belisarii de pace II, 99, 18. Belisarii hortantis ad praelium II, 130, 15. Romanorum et Belisarii II, 156, 7. eiusdem cum Gotthorum Legatis colloquium II, 168, 5. Ioannis ante pugnam II, 193, 6. Narsetis, Belisarum admonentis II, 210, 17. Belisarii et Narsetis consultantium II, 218, 23, 220, 8. Pauli ad cunctabundos II, 229, 10. Munditiae debortantis a deditioe II, 232, 22. Procopii dantis consilium Belisario, et Belisarii illud militibus declarantis II, 241, 24. Legatorum Francorum ad Vitigin II, 261, 19. Legatorum Belisarii ad eundem II, 262, 18. Gotthorum et Uralae de regno capessende II, 273, 3. Ildibadi suadentis ut regnum Belisario deferatur II, 274, 21. Artabazis cautionem necessariam esse ostendentis II, 293, 20. Totilae regis ad pugnam II, 294, 23. eiusdem Neapolitanos ad deditioem invitantis. II, 306, 19. eiusdem contra scelorum impunitatem II, 313, 7. Belisarii ad officium milites revocantis II, 319, 9. Totilae ad Pelagium Diaconum pro Romanis obsessis deprecatorem II, 341, 7. Pelagii ad Totilam II, 344, 15. Totilae ad suos de cultu iustitiae II, 365, 19. eiusdem excusatoria II, 382, 19. Arsacis Artabanem instigantis ad coniurationem II, 409, 14. Langobardorum in Gepaedes apud Imperatorem II, 420, 7. Gepaedum in Langobardos II, 423, 14. Gubazis regis ad subditos II, 491, 18. Romani militis Persas desperatione actos hortantis ut se dedant II, 518, 7. Odonachi desperantis II, 530, 10. Sandilis Uturgurorum regis lepida expositio II, 556, 6. Ioannis ante certamen navale II, 579, 12. Ducum classis Gotthicae II, 581, 4. Leontii Legati ad Theobaldum Francorum regem II, 587, 11. Theobaldi ad Leontium II, 589, 11. Narsetis et Totilae ante pugnam II. 614, 8. 615, 18.
- Orbis divisio in Asiam et Europam I, 309, 13. in tres partes II, 484, 4.
- Orestes cum Iphigenia sorore e Tauris fugit I, 83, 12. utraque Comana ab ipso condita et nacta nomen ab eius coma I, 83, 22. II. 480, 7. illius furor, poena matricidii I, 84, 16.
- Orestes, pater Augustuli, Imperium administrat II, 6, 7. interficitur a militibus II, 6, 17.
- Orestes Patricius Rom. II, 363, 15. Consul II, 389, 1.
- Orientis Imperium vexat incurisibus Gizericus I, 334, 22 eius mensura I, 311, 19. Praef. Praet. Orientis, et Magister mil. Orientis: vide Praefectus et Magister.
- Origenes Senator seditiosos admonet I, 124, 15.
- Orocasias, vertex Antiochiae I, 178, 9.
- Orontes flu. Antiochiam alluit I, 173, 6. 186, 14. 191, 14.
- Orthais Maurorum Numidiae princeps stat a Romanis I, 465, 4. ubi sita, illius regio I, 466, 12. ipsius dubia in Stozam fides I, 487, 9.
- Osiris a Blemibus et Nobatis colitur I, 104, 2.
- Ostroëne nomen habet a rege Osroë I, 85, 13. eius oppida munitissima I, 87, 4.
- Ostroës rex, foederatus Persarum I, 85, 14.
- Ostia urbs II, 358, 19. ubi sita II, 124, 9. eius via II, 124, 23. 173, 12. Romanorum navale II, 159, 8. 164, 12. II, 124, 2.
- Ostrogotthos Procopius appellat Gotthos: quare vide v. Gotthi.

- Othoni insulae tres, ubi sitae** II, 575, 7.
- Pacurium Persarum rex bellum gerit cum Arsace Armeniae rege** I, 26, 12. pace composita, illum dolo capit I, 27, 11. Magiae vi confessionem veri extorquet I, 28, 10. ipsum conciliit in castellum Oblivionis I, 29, 6. Basicio vive cutem deripit. *ibid.* patriarum legum tenax I, 29, 17.
- Pacurius Peranii fil. in Italiam proficiscitur** II, 391, 14. Hydruntini praesidii Praef. II, 597, 6. perfidiam Reguaris et crudelitatem ulciscitur II, 634, 11.
- Padus flu. dictus etiam Eridanus, ex montibus Celticis decurrit** II, 8, 17. quas regiones a dextra laevaque habeat II, 80, 16. unius diei itinere Mediolano distat II, 229, 2. ponte iunctus ad Ticinum II, 248, 14. mirifice decrescit II, 261, 3. pugna in eius ripa II, 296, 12. et *seq.* fit etiam ipsius mentio II, 601, 4. 628, 15. 21. 642, 19.
- Palaestina ab Hebraeis occupata** I, 449, 11. dives ac foelix I, 241, 2. Ducem habet I, 155, 6. illius fines ab Oriente I, 98, 21. in ea Saraceni I, 99, 19. ipsam lues invadit I, 250, 10. Palaestini ab Hebraeis puls, oram Africae maritimam occuparunt I, 450, 6. Phoenicibus dedere locum I, 450, 17. puls a Carthaginensibus, dicuntur Mauri I, 451, 1.
- Palaestricae artis beneficium in singulari certamine** I, 65, 16.
- Palatium unde dictum** I, 395, 17. Palatium Byzantii Placilianum et Helenae I, 125, 7. Palatium Darae I, 137, 20. Carthaginense I, 394, 18. Ravennae II, 271, 14. Romanum diripitur a Gizerico I, 332, 5.
- Palatini milites** I, 126, 16. 134, 3. 256, 10. Palatinae scholae II, 602, 11.
- Palladium Troianum a Diomede Aeneas accepit Beneventi** II, 78, 8. eius imago in aede Fortunae II, 78, 13. Byzantii in Constantini foro defossum creditur II, 78, 19.
- Palladius Rom. dux** II, 596, 7.
- Pallas, a quo dictum Palatium** I, 895, 18.
- Palmetum Iustiniano donatum** I, 99, 20. 164, 19. donum inutile I, 100, 7.
- Palmyra urbs** I, 154, 14.
- S. Pancratii Porta Rom. trans Tiberim** II, 92, 9. 109, 11.
- Panicus terror** II, 550, 15.
- Panis castrensis bis coctus ac levior** I, 368, 3. male coctus militi perniciosus I, 368, 20.
- Pannonia** II, 80, 12. occupata a Gotthis I, 319, 1. munita eius loca Iustinianus Langobardis donat II, 418, 10.
- Panormus urbs Siciliae** II, 452, 22. vi capta a Belisario II, 28, 2. munitur praesidio II, 38, 18.
- Pantichium in suburbis Byzantii** II, 427, 20.
- Paphlagonia** II, 463, 14.
- Papilio, quid sit** I, 244, 1.
- Pappua mons in Numidia finibus** I, 427, 8. Gelimerem ibi obsidet Pharas I, 427, 19. 434, 7.
- Pappus Romanorum dux** I, 359, 14. 420, 16. Ioannis frater I, 487, 4.
- Parcae a Romanis Fata dictae** II, 122, 13.
- Pars, factionem Ciscensem significat** I, 120, 11.
- Parthorum regibus consanguineus Arsaces, ex quo orti Arsacidae Armeni** I, 163, 9.
- Paschale festum** I, 469, 22. omnium sanctissimum I, 91, 19. pridie, severum ieiunium. *ibid.* tunc Baptismus conferri solitus I, 471, 6. primus eius dies dicitur Magnus I, 472, 8.
- Pasiphilus Gentharidis Tyranni praecipuus minister** I, 525, 14. 527, 3. occiditur I, 532, 16.
- Passara, prior Germani uxor** II, 447, 1.
- Pastor, Advocatus Neapolitanus, cives dehortatur ne se Belisario dedant** II, 41, 21. 42, 19. urbe capta, repente moritur II, 55, 10. eius cadaver suspenditur II, 56, 21.
- Patrae terrae motu eversae** II, 595, 1.
- Patriciolus, pater Vitaliani** I, 39, 19.
- Patricius Phryx, Magister militum in praesenti** I, 39, 16. turpiter fugit I, 41, 12. Glonem cum ec. Persis vita spoliat I, 45, 11.

- Patricii, senatores II, 363, 12. 364, 17. 373, 10. 633, 5. hi a Procopio nominantur: Appion, Attalus, Basilides, Basilius, Cethegus, Clementinus, Decius, Ebrimuth, Gothigus, Germanus, Hypatius, Ioannes Cappadox, Liberius, Maximus, Olybrius, Orestes, Petrus, Phocas, Probus, Rufinus, Strategius, Theodericus. Patriciatu excluditur Gelimor ob Arianismum I, 447, 5.
- Patriae amor praeclaro exemplo illustratus I, 206, 19.
- Patrimonium, fundi domus regiae II, 21, 14. 32, 22.
- Paucaris, Belisarii satelles, viam ad capiendam Neapolin munit in aquae ductu II, 47, 15.
- S. Pauli Apostoli porta Rom. II, 159, 10. 434, 21. templum ubi situm II, 160, 12. Gotthis intactam II, 160, 17.
- Paulus Sacerdos Adrumetum astu recipit I, 511, 5. et seq. Byzantium petit II, 512, 19.
- Paulus peditum dux II, 26, 16. 109, 15.
- Paulus Isaurorum dux II, 163, 23. 174, 17.
- Paulus Thacum dux, Mediolanum missus II, 194, 17. 196, 18. cunctantes obsessae urbi succurrere acri urget oratione II, 229, 10.
- Paulus Cilix, capta Roma, fortiter Gotthis repugnat II, 434, 15.
- Paulus miles acerrime dimicat II, 683, 8.
- Paulus Chosrois interpres I, 180. 10. 269, 3. male ab Antiochenis acceptus I, 186, 15 agit cum Chalcidensibus I, 204, 18. cum Edessenis I, 210, 3.
- Pax, summum bonum I, 66, 5. Romanos inter ac Persas composita, sub Theodosio iuniore I, 15, 11. sub Iustiniano I, 113, 18. Romanis ignominiosa I, 198, 17. pacis violatae ultor Deus II, 201, 21. Pacis forum ac templum Romae II, 570, 18.
- Pecten, piscis I, 22, 6.
- Peditatus antiqua laus, ac recens contemptus II, 133, 13. 16.
- Pegasius medicus Laribensis, I, 508, 2.
- Pelagius Diaconus Rom. Iustiniano charissimus, Romanis benigne facit II, 340, 14. legationem pro civibus obsessis ad Totilam suscipit. *ibid.* eius oratio II, 314, 15. urbe capta, Totilam placat II, 364, 8. 368, 16. missus ab ipso ad Imper. legatus II, 369, 18.
- Peloponnesus I, 361, 17. Hunnis intacta I, 168, 17. vexata a Gizerico I, 335, 5. 400, 23. ei simile initium Europae II, 62, 8.
- Pelusium Aegypti urbs, gravissimae pestilentiae initium dedit I, 250, 8.
- Penates dii II, 122, 11.
- Pentapolis I, 502, 2.
- Peranius filius Gurgensis regis Iberiae I, 58, 9. Pacurii pater II, 391, 14. Phazae avunculus II, 302, 18. origine subditus Persarum regi I, 272, 11. dux in bello Gotthico II, 26, 12. 146, 11. Urbem veterem obsidet II, 221, 10. Iustum sequitur in Armeniam I, 262, 4. 267, 13. Edessam propugnat I, 270, 18. Azarethem repellit I, 279, 17. eius obitus I, 280, 15.
- Perinthus, hodie Heraclea I, 363, 18.
- Periurium a deo gravi poena affectum I, 21, 4. 395, 1. de Christianorum periurio dictum Maurorum I, 504, 17. periurio Gontharidis terretur Antalas Maurus I, 523, 3.
- Perozes Persarum rex bello petit Ephthalitas I, 15, 16. tenetur insidiis I, 17, 8. turpiter evadit I, 19, 7. eius altera expeditio. *ibid.* clades memorabilia, periurii poena I, 21, 13.
- Perozes Mirrhanes, insolens I, 62, 7. eius epistolae I, 66, 19. 67, 17. concio militaris I, 68, 1. victus a Belisario I, 72, 12. qua poena affectus a rege Cabade I, 86, 1.
- Perozes pater interfectorum Symeonis I, 159, 3.
- Persae Solem orientem adorant I, 19, 3. ignem seu Vestam colunt I, 259, 15. mortuorum cadavera non sepeliunt I, 56, 6. 57, 10. 295, 1. apud illos haereditarii sunt magistratus I, 82, 16. et regnum I, 25, 9. 50, 12. eius successione exclusi mutili I, 50, 19. II, 506, 1. eorum reges, appellantur regum

reges I, 68, 22. 87, 2. patrias leges religiose observant I, 29, 20. 32, 13. nummis argenteis vultus suos imprimunt, non item aureis II, 417, 14. ubinam aurifodinas habeant I, 77, 2. 78, 16. suis monumentis inscribunt eorum nomina, a quibus beneficium accepere II, 541, 12. exploratores alunt de publico I, 108, 15 nemo annulum, zonam ac fibulam auream gestat, nisi regis permissu I, 86, 5. abhorrent Persae ab effundendo regio sanguine I, 26, 3. 29, 5. quomodo excaecant facinorosi I, 33, 6. cur carcerem quendam appellent castellum Oblivionis I, 26, 4. non nisi sub vesperum cibum capiunt I, 71, 6. 231, 5. eorum Proceres arrogantissimi I, 55, 22. mos in recensendo ante regem exercitu I, 97, 18. lex de hoste non insequendo effuse equis in ipsius solo I, 24, 14. Immortalium phalanx I, 70, 12. pedites vilissimi I, 69, 18. equites flagello instructi I, 65, 5. Persae expediti quidem, sed molles sagittarii I, 94, 16. pontibus fluvios iungunt ex tempore I, 246, 20. sub Peroze rege insignem cladem accipiunt ab Ephthalitis I, 21, 8. sub Cabade illis vectigal solvunt I, 24, 20. bello cum Romanis suscepto. Amidam capiunt I, 37, 16. aedificiis parant I, 46, 8. limitanea Lazicae castella occupant I, 58, 17. praelio memorabili ad urbem Daram profligati I, 72, 20. victi in Persarmenia I, 75, 4. et in Armenia I, 76, 7. ad Euphratem victores I, 95, 10. Martyropolin obsident I, 107, 21. obsidionem solvunt, audita morte Cabadis I, 111, 8. eius memoriae honorem impendunt I, 110, 6. sub Chosroë, soluta pace, Sura capiunt I, 174, 21. et Berroeam I. 182, 6. Antiochiam excindunt I, 189, 9. et seq. Petram expugnant in Lazica I, 228, 10. capti mittuntur Byzantium, et hinc in Italiam I, 235, 18. Edessam obsident I, 267, 23. et seq. frustra I, 280, 9. Petram obsessam servant I, 292, 11. in Lazica caesi I, 298, 15. illuc irrumpunt. 566. a. Petram egregie propug-

nant II, 508, 5. et seq. arcis incendio perire malunt, quam se dedere II, 520, 7. pars Lazicae maxima Persis subdita II, 535. 6. quales eorum victoriae ex Romanis II, 488, 8. vide potissimum v. Chosroëa. Persae transfugas Narsetem in Italiam secuti II, 599, 2. Persarmenia II, 467, 1. in ea pars montis Tauri I, 47, 17. fluvius Arsines I, 84, 21. Bolum cast. et Pharangium I, 77, 1. Magistrum habet militum, Episcopumque dictum Catholicum I, 260, 7. 263, 11. commercio Indorum alliarumque gentium celebris I, 263, 8. eam Sittas ac Belisarius vastant I, 59, 8. fusus illic Mermeroëa I, 75, 4. victi ad Anglonem Romani I, 267, 5. Persicus sinus conchas habet margaritiferas I, 22, 6. Perusia ad viam Flaminiam sita II. 189, 8. urbs Tusciae princeps II, 81, 14. recepta a Constantino Rom. Duce. *ibid.* praesidio munitur II, 84, 14. frustra illam Totilas tentat II. 327, 2. obsident Gotthi II, 382, 10, 386, 16. capiunt II, 427, 13. Narses recipit II, 689, 16. fit eiusdem mentio II, 302, 9. 375, 6. Pestilentiae gravissimae descriptio I, 249, 7. et seq. infligitur a daemonibus I, 251, 5. quandonam grassata Byzantii. *ibid.* et quandiu I, 255, 20. Romam a Gotthis obsessam invadit II, 154, 15. et ipsos Gotthos II, 161, 22. Petra, Arabiae Regia I, 101, 7. Petra, urbs in Lazica a Iustiniano conditur I, 218, 5. 225, 12. 227, 10. 289, 20. eius situs II, 467, 3. 289, 20. capta a Chosroë I, 228, 15. munitur praesidio I, 238, 15. eam Romani obsident I, 288, 7. obsidione solvunt I, 292, 10. Persae novo more ruinas reparant I, 295, 9. II. 497, 11. 508, 5. Romani iterum obsident II, 507, 14. et seq. et expugnant II, 517, 9. aquae ductus egregius II, 521, 9. urbis moenia diruta II, 522, 13. unius diei itinere Absarunte distabat II, 468, 8. Petra pertusa, secundum viam Flaminiam II, 609, 8. eius situs II,

- 189, 10. illam Romani capiunt II, 190, 15. Totilas occupat II, 301, 1. Narses per Valerianum recipit II, 636, 12.
- Petra sanguinis II, 395, 21.
- S. Petrus Apostolorum Princeps, ad portam sepultus Aureliam, surum dat ei nomen II, 94, 9. maxime a Romanis colitur II, 110, 6. pars muri in eius tutela posita *ibid.* pons ad ipsius templum II, 434, 20. et porticus II, 108, 8. templum Gothis intactum II, 160, 17. 364, 4.
- Petri nomen induit Ioannes Cappadox. sacris ordinibus initiatus I, 135, 6.
- Petrus Illyrius patria Thessalonicensis, Advocatus Byzantii, in Italiam Iustiniani legatus II, 21, 7. 24, 4. Theodato regi bellum denuntiat II, 25, 17. cum ipso paciscitur. II, 29, 3. *et seq.* Byzantium redit II, 31, 9. iterum in Italiam legatus II, 32, 20. de legatorum iure cum Theodato praeclare disputat II, 35, 2. dimissus a Vitigi, Magister fit Officiorum II, 238, 4. idem Patricius et legatus de pace ad Chosroem II, 506, 7.
- Petrus Thrax cum Gontharide tyranno epulatur I, 527, 16. Artasirem ad caedem illius animat I, 531, 7.
- Petrus in Arzanene patria a Iustino captus puer I, 217, 8. fit eius scriba I, 217, 15. dux creatus, suppetias Iberibus fert I, 58, 1. 217, 8. Iustiniani Imperatoris Praetorianus et peditum dux I, 90, 16. fortissime ad Euphratem pugnat I, 96, 12. dat consilium Belisario I, 224, 6. eius consilium respuit I, 230, 19. ipsius vexillo potiti Persae, lucanicas ex eo suspendunt I, 232, 10. in Persarmeniam irrupit I, 262, 12. illic pugnat I, 264, 22. Edessam defendit I, 270, 17. origine subditus Persarum regi I, 272, 11. Hunnos fallit I, 412, 15. avarus et contumeliosus I, 217, 8.
- Phabrizus Gubazi Lazorum regi insidias struit I, 287, 2. Persarum dux I, 297, 18. Chosrois filium rebellem vincit, ducitque ad patrem II, 505, 15.
- Phaenacia insula: *vide* Coreyra.
- Phagas: *vide* Ioannes Heluo.
- Phalios equus, quis a Graecis dictus II, 87, 20.
- Phanaguris, oppidum Chersoni vicinum II, 480, 18.
- Phanotheus Erulorum dux II, 199, 14. occiditur ad Caesenam II, 224, 7. 235, 21.
- Pharangium in Persarmenia I, 77, 2. illic aurifodinae regis Persarum I, 78, 20. id Chosroës repetit I, 112, 2. et obtinet I, 114, 4. II, 526, 15. vicinum Tzans I, 288, 16.
- Pharas Erulus ad Daram pugnat egregie I, 70, 16. in Africam profectus I, 360, 2. Gelimerem regem obedit I, 427, 19. per litteras ad deditioem hortatur I, 435, 18. eidem citharam, panem unum ac spongiam petenti mittit I, 437, 15. ipsum recipit dedititium I, 440, 3.
- Pharasmanas Colchus I, 39, 21. pater Zannae. I, 493, 7.
- Phasis Colchidis fluvius II, 462, 19. quanto spatio Chalcedone distans I, 311, 4. II, 481, 16. unde oritur I, 77, 11. 289, 1. initio dicitur Boas. *ibid.* longe in Pontum influit, discretis aquis I, 296, 12. natus e Caucaso, Asiam atque Europam dividit II, 468, 2. hac de re controversia II, 481, 19. 299. ultra illum habitant Colchi II, 468, 17.
- Phazas Armeniorum dux in Italia II, 302, 18. 305, 17. in praelio cadit. 581. a, d.
- Phidiae multa Romae opera II, 570, 21.
- Philae, insula Nili, unde nomen acceperint I, 103, 20. profana eius templa everti iubet Iustinianus I, 104, 7. Deorum simulacra avecta Byzantium I, 104, 8.
- Philegagus Gepae, in exercitu Rom. dux II, 493, 5. 495, 14.
- Philemuth Erulorum dux I, 262, 1. II, 235, 21. Italiam petit II, 330, 10. auxilium dux in Gepaedes II, 426, 10. Narseti in Gotthos militat II, 598, 22. 630, 20. 636, 2.
- Philippi in Macedonia II, 17, 18. Philippopolis, II, 571, 22.
- Phizon castellum prope Martyropolis limitem I, 262, 6.

- Phocas Praefectus Praet. Orientis 171. b.
- Phocas Belisarii Protector II, 337, 21. perit II, 338, 16.
- Phocensium colonia Maassilia II, 417, 8.
- Phoenicia I, 224, 11. quae olim dicta I, 449, 19. lingua Phoenicia in Africa vigeat aetate Procopii I, 450, 8. profecta inde Dido I, 450, 17.
- Photius Antoninae filius II, 89, 13. Belisarium vitricum sequitur in Italiam II, 26, 13. animosus II, 50, 19.
- Phredas amicus Areobindi I, 519, 20.
- Phubelius Lazus Persas ex insidiis invadit I, 265, 23.
- Phuscias Gelimeris legatus ad Theudiam Visigothorum regem I, 404, 19.
- Phylarchi qui dicti I, 89, 7. 106, 14. Phylarchus Saracenorum Palaestinae I, 100, 3.
- Picenum ad Ravennam usque pertinet II, 79, 18. eius metropolis Auximum II, 239, 2. vastatur II, 184, 15. res illic gestae II, 577, 9. et seq. urbes Alba, Asculum, Firmum, videantur suis locis.
- Pinciana porta Rom. II. 96, 3. 140, 16. 150, 17. et alibi. ei proximus aquae ductus II, 181, 14.
- Pisaurum urbs inter Auximum Ariminumque II, 323, 10.
- Piscator unionis, Perozi Persarum regi vitam gratificatur I, 23, 2, voratur a cane marino I, 24, 7.
- Pisces corrupti, quos inundans mare in campis reliquerat II, 595, 17.
- Pisidia Lycocranitas habet II, 394, 12.
- Pissas Gotthorum dux ad Perusiam victus II, 81, 18.
- Pitiuntis castellum in Lazica I, 289, 9. II. 473, 12.
- Pityazes Persarum dux I, 62, 4. 70. 15. 71, 19.
- Pitzas Gotthus se et partem Samnii Belisario dedit II, 76, 20.
- Placentia, urbs Aemiliae princeps, a Gotthis obsessa. 194. c. capitur II, 340, 11.
- Placidia, soror Arcadii et Honorii, uxor Constantii I, 320, 3. Valentinianum filium pessime educat I, 321, 16. Aetii technis decepta, a se Bonifacium abalienat I, 322, 14. illis detectis Bonifacium amice invitat I, 323, 7. et reducem accipit 324, 16. Romae obit I, 327, 19.
- Placidia Valentiniani Aug. et Eudoxiae filia, uxor Olybrii I, 332, 9. 336, 15.
- Placilianum palatium Byzantii I, 125, 8.
- Platonis philosophia a bello abhorret II, 30, 20.
- Pogonias cometa I, 167, 3.
- Pola, urbs in sinu Ionio II, 317, 19.
- Pompeius Ioannis pater II, 407, 13.
- Anastasio Aug. ex sorore nepos et Hypatii frater, Iustiniano suspectus I, 123, 11. captus muliebriter luget I, 129, 5. occiditur I, 129, 11.
- Pontici II, 463, 16. Magistro milit. per Armenias subditi II, 525, 12. Lazorum accolae I, 289, 4. cum illis commercium habent I, 207, 7. in Pontum venit Orestes cum Iphigenia sorore, et ad Iria fluvium Comanam condidit I, 83, 18.
- Pontus Euxinus I, 283, 9. Phasin fluvium accipit I, 289, 2. 311, 4. ubinam paludem Maeotidem accipiat II, 482, 15. unde oritur II, 484, 20. 486, 20. illius descriptio II, 463, 11. et seq. cur tota ambitus mensura tradi nequeat II, 481, 7. comperta illius ambitus mensura quae sit I, 310, 14.
- Porci ad divinationem adhibiti II, 45, 17. grunnitu elephantem fugant II, 533, 18.
- Porphyrio, cetus immanis, capitur II, 399, 3.
- Portae Caspiae: vide Caspiae, Romanae: vide Roma.
- Porticus, machina bellica II, 223, 15.
- Portuensis via. 310 c.
- Portus Romanus II, 123, 17. 174, 10. illum Gotthi deserunt. *ibid.* Paulus occupat II, 175, 7. defendit Innocentius II, 337, 18. attingit Belisarius II, 350, 3. morbo illic laborat II, 359, 21. ipsum Totilas occupat II, 432, 16. Narses recipit II, 731, 14.
- Potidaea, hodie Casandria, ab Hunnis capta I, 167, 20.
- Praedictio puerorum Carthaginensium I, 897, 5. mulierum Mau-

- rarum I, 443, 10. Tusci rustici II, 571, 8.
- Praefectus aerarii I, 79, 7. 353, 20.
- Praefectus aerarii castrensis: *vide* Quaestor exercitus.
- Praefectus custodiis Palatinis J, 134, 3.
- Praefectus Praet. Africae Archelaus I, 360, 16. Athanasius I, 513, 8. Symmachus I, 482, 20.
- Praefectus Praet. Illyrici Archelaus I, 360, 16.
- Praefectus Praet. Italiae Athanasius II, 238, 2. Fidellus II, 101, 15. Maximinus II, 302, 14. Reparatus II, 234, 11.
- Praefectus Praet. Orientis Ioannes Cappadox I, 121, 15. Phocas I, 123, 5. iterum Ioannes I, 130, 1.
- Praefectus Praet. dicitur Praetor I, 353, 20.
- Praefectus urbis in fontes animadvertit I, 120, 19.
- Praefecta: *vide* Proiecta.
- Praelium Mindone I, 60, 20. ad urbem Daram memorabile I, 61, 16. *et seq.* ad ripam Euphratis I, 93, 13. *et seq.* ad Satalam in Armenia I, 76, 6. navale in Africa I, 338, 16. terrestre cum Vandalis I, 421, 10. cum Mauris I, 457, 3. cum seditionis I, 488, 6. sub moenibus Romae cum Gotthis II, 87, 4. 137, 11. ad flu. Padum II, 297, 4. 298, 1. Mucellae II, 300, 2. ad Tiberim II, 357, 6. in Lazica II, 493, 2. *et seq.* navale cum Gotthis II, 582, 5. *et seq.* cum Totila II, 621, 11. *et seq.* cum Teia II. 639, 17. *seq.*
- Praenestina porta Rom. II, 92, 6. 93. 22. 96, 6. vivario proxima II, 106, 14.
- Praescriptio annorum triginta negata Vandalis ab Honorio I, 319, 12.
- Praesidium a Constantino spoliatus, Belisarius adit I, 178, 14. 179, 15.
- Praetor dicitur Praefectus Praetorio I, 353, 20.
- Praetoriani: *vide* Protectores et Satellites.
- Prasinorum factio I, 119, 15. ei studuit Chosroës Apameae, quia Venetae Iustinianus favebat I, 204, 5.
- Prebalis vel Precalis regio II, 80, 5.
- Proiecta: *vide* Proiecta.
- Presbytero et Episcopo commune sacerdotis nomen I, 135, 7.
- Priapus a Blemybus et Nebatis collitur I, 104, 3.
- Principius Belisarii Protector II, 133, 7. fortiter pugnans occumbit II, 140, 2.
- Proba, matrona Romana, Alarico urbem prodidisse fertur I, 316, 22.
- Probus Anastasii Aug. ex sorore nepos et Patricius, Iustini Aug. legatus I, 57, 14.
- Proclus Quaestor, vir integerrimus, adoptionem Chosrois dissuadet I, 52, 7. 53, 17.
- Procopius Caesariensis, auctor huius Historiae I, 10, 1. testis oculatus rerum, quas scripsit I, 10, 15. consiliarius Belisarii. *ibid.* 60, 1. 370, 8. illum in Africam sequitur, ad id somnio animatus I, 363, 2. Syracusas ab eo missus, mandata egregie conficit I. 370, 7. viso in Africa fonte mirabili, praedicat victoriam Belisario I, 378, 2. fervente seditione elapsus Carthagine, Syracusas navigat, et Belisarium adit I, 475, 4. Neapolin ab ipso missus II, 158, 23. milites colligit et classem curat II, 162, 6. in obsidione Auximi Belisario militare consilium dat II, 211, 24. pestem Byzantii grassantem vidit I, 251, 4. Cappadociam et Armeniam obiit I, 84, 6. pollicetur scripturum se de controversiis religionis Christianae II, 594, 6. de his ac deo, ipsius iudicium II, 17, 20. Francos optime de deo sentire asserit II, 27, 14. 70, 15. Christianorum nomine excludit Arianos, aliosque Haereticos I, 398, 19. *et alibi.* eius in scribendo libertas I, 10, 19. II, 537, 16. 538, 9. quid senserit de divina Providentia I, 195, 13. 384, 14. II, 270, 12. 329, 12. quid de Fortuna I, 193, 22. 523, 7, 589, 3. 631, 14. Christi ad Augurum litteris I, 209, 9. de bello Vandallico I, 441, 3. de Christo et Christianis honorifice loquitur: *vide* Iesus et Christiani.
- Prodigia I, 195, 1. 341, 17, 416, 11. II, 45, 10. 534, 8, 540, 3.

- Proditori poena irrogata I, 413, 1. 184, 8. 255, 12.**
- Prometheus solutus, tragoedia Aeschylus II, 463. 7. 484, 16.**
- Proiecta neptis Iustiniani ex sorore Vigilantia, maritum Areobindum in Africam comitatur I, 513, 13. occupata tyrannide a Gontharide, se in templum recipit I, 521, 5. caeso marito, factum excusare per litteras a tyranno cogitur I, 525, 11. Artabanem Gontharidis interfectorem magna donat pecunia I, 533, 2. eidem vult nubere II, 405, 18. nubit Ioanni Pompeii filio II, 407, 13.**
- Protectores Belisarii I, 126, 19. ipsum in maximo periculo servant II, 83, 14. Protectores Ioannis Praefecti Praetorio I, 130, 19. vide Satellites et Praetoriani.**
- Providentia divina. vide Deus.**
- Pudentius Tripolin Iustiniano recuperat I, 361, 6. 502, 7. auxilia accipit a Belisario I, 431, 11. dat consilium Sergio I, 502, 7. eius obitus I, 503, 10.**
- Pudicitiae amor I, 191, 15. 329, 1. Pyladis et Orestis fuga I, 83, 8.**
- Pyrenaeus mons Alpes habet, et Galliam ab Hispania discludit II, 62, 11.**
- Pyreum maximo apud Persas in honore I, 259, 15.**
- Quaestor, Latina vox quid sonet I, 52, 4. 123, 8. II, 74, 5. Imperatori a consiliis I, 52, 3. Quaestores hi nominantur a Procopio: Basilides, Hermogenes, Proclus, Spinus, Tribunianus. vide haec nomina suis locis.**
- Quaestor exercitus quis dictus I, 360, 19. hoc munere functi sunt Ap-pion, Archelaus, Symmachus, Tattianus.**
- Quintilis mensis, Iulius II, 118, 1.**
- Radiger Hermegisclii Varnorum Regis filius, sponsalia contrahit cum sorore regis Anglorum II, 560, 18. patre mortuo, uxorem ducit novercam suam, Theodeberti Francorum regis sororem II, 562, 18. bello petitus a sponsa repudiata, infelicitate pugnat II, 563, 7. captus uxorem dimittere et sponsam accipere cogitur II, 565, 2.**
- Ragnaris Gotthus, Tarenti Praef. II, 574, 4. eius frans, crudelitas et clades II. 633, 15. 634, 13.**
- Ravennae urbis munitissimae situs I, 313, 21. II, 8, 2. palatium II. 271, 13. mare mirifice aestuosum II, 9, 1. in ea residens Honorius Aug. gallinam alebat I, 316, 12. obsessa triennio a Theoderico II, 9, 18. comitatibus a Belisario interclusa II, 260, 15. eius horrea incensa II, 264, 8. illam ingreditur Belisarius II, 270, 8. Quantum ab ea distet mare Tyrrenum II, 79, 11. Mediolanum II, 177, 23. Ariminum II, 185, 6. Auximum II, 238, 9. Faventia II, 293, 18. Classes, Ravennae portus II. 270, 11.**
- Recimer Anthemium Aug. socerum suum e medio tollit I, 340, 9.**
- Recimundus Gotthorum dux II, 354, 15.**
- Referendarii munus I, 256, 14.**
- Regeta, locus Romae vicinus II, 58, 5.**
- Reparatus Carthaginensis Antistes, Gontharidis nomine dat fidem publicam Areobindo, per puerum baptismo lustratum I, 521, 16.**
- Reparatus, frater Vigilius Papae, Senator Rom. II, 123, 12. Praefectus Praet. capto a Gotthis Mediolano occiditur II, 234, 11.**
- Rex apud barbaros dicitur supremus princeps II, 10, 7. regis persona sacra, violenta morte nunquam cadere debet I, 26, 3. 29, 5. reges se invicem fratres vocant I, 79, 18. rex regum, Persarum rex I, 68, 22. 87, 2. regnum praeclarum est linteum sepulchrale I, 126, 12. regii, cognomen peditum II, 109, 17.**
- Rhacinarius, legatus ad Chosroem I, 277, 10.**
- Rhemitangus praesidio Libani Praef. I, 224, 8. 236, 21. in Lazicam mittitur I, 297, 3. occiditur in Illyrico II, 604, 7.**
- Rhenum II, 38, 19. 39, 7. 354, 7. Messanae respondet II, 397, 17. eius castellum Totilas obsidet II, 439, 13, et capit II, 444, 17.**
- Rhenus Galliae fluvius II, 62, 20. sedes Francorum alluit I, 319, 8. illos a Varnis separat II, 559, 5. eius ostiis obiacet insula Britia**

- II, 559, 12. pugnant illic Angli cum Varnis II, 564, 9.
- Rheon Colchidis fluvius II, 524, 4. alluit II, 535, 12.
- Rhizaeum urbs I, 289, 22. 294, 16. II, 463, 22. quantum distet Absarunte II, 465, 10.
- Rhodanus Galliae fluv. in mare Tyrrenum exit II, 62, 20. limes ditionis Visigothicae ad tempora usque Odoacri II, 63, 13. partem Galliae trans illum positam occupant Franci II, 67, 21. ex pacto inter Amalaricum et Atalaricum inito, ditionem Visigothicam dividit ab Ostrogothica II, 74, 4.
- Rhodopolis Lazicae urbs I, 289, 11. Lazi illam diruunt II, 527, 1.
- Ricilas Belisarii Protect. male perit II, 321, 17.
- Riphaei montes in Europa siti effundunt Tauas II, 482, 18. ab Oceano longissime distant II, 582, 21.
- Risulfus, nepos Vacis Langobardorum regis, pater Ildigisalis II, 429, 10.
- Risus Sardonius II, 591, 15.
- Rodericus Gotthorum dux II, 298, 14. eius interitus II, 358, 21. 360. 4.
- Rodulfus Erolorum rex, Langobardos bello iniusto petens, misere perit II, 200, 23. 202, 15.
- Roma, nomen gallinae, quam Honorius inepte amabat I, 316, 16.
- Romaurbium Occidentis maxima II, 178, 5. portas habet quatuordecim II, 93, 18. hae nominantur a Procopio, Asinaria, Aurelia seu S. Petri Belisaria, Flaminia, S. Pancratii, S. Pauli, Pinciana, Praenestina, et Salaria. Viae memorantur istae, Appia, Flaminia, Latina, Portuensis et Ostiensis. *vide singula haec vocabula suis locis.* Aequeductus sunt quatuordecim II, 95, 20. munimentum Gotthis praebent II, 154, 19. 181, 10. murorum pars Tiberi praetenta valde infirma II, 183, 8. muri pars in tutela S. Petri posita II, 110, 7. magna herbarum copia quovis tempore cum extra tum intra muros II, 155, 20. circa urbem scrobes plurimae frumentariae II, 146, 15. eius moletrinae II, 97, 23. cloacae II, 98, 3. vivarium II, 106, 15. 112, 3. Neronis campus II, 94, 6. stadium II, 145, 10. Portus II, 123, 17. Pons quatuordecim stadiis ab urbe dissitus II, 85, 23. Pons ad templum S. Petri II, 434, 20. Pons Milvius II, 94, 3. Adriani moles II, 434, 20. 630, 6. templum ac simulacrum Iani in foro pro Curia supra Tria Fata II, 122, 8. Pacis forum ac templum II, 570, 18. multa veteris Graeciae ornamenta II, 570, 20. navis Aeneae sane mirabilis II, 573, 3. porticus D. Petri II, 108, 8. templa SS. Petri et Pauli Gotthis intacta II, 160, 12. 364, 4. pontes a Gotthis rupti, excepto Milvio II, 381, 21. Roma ab Alarico obsessa, capta, direpta I, 314, 17. *et seq.* II, 67, 12. quid passa a Gizerico II, 332, 8. quinque capta sub Iustiniano II, 632, 8. Ac primo quidem invitatus Belisarius a civibus II, 76, 1. et admissus, claves ad Imp. misit, cum per annos sexaginta fuisset urbs in barbarorum potestate II, 75, 13. illam obsedit Vitigis II, 93, 16. mense Martio II, 117, 22. et oppugnavit cum maxima suorum iactura II, 105, 3. *et seq.* in ea obsidione certamina edita sunt LXXX II, 154, 10. uno die xxx. millia Gotthorum caesa II, 119, 17. fames et lues II, 154, 15. *et seq.* cives fame pressi praelium poscunt II, 156, 14. iterum obsessi a Totila, fame laborant II, 327, 11. 340, 7. eorum ad duces oratio II, 346, 2. urbem Totilas capit II, 362, 14. miscranda eius facies II, 364, 17. magna pars murorum diruitur II, 370, 20. illam recipit, munit, frequentat Belisarius II, 377, 5. Totilas frustra oppugnat II, 378, 11. iterum obsidet II, 432, 3. et ab Isauris proditam capit II, 433, 5. diruta instaurat II, 437, 6. illam recipit Narses II, 631, 11. Romani cives meridiari soliti I, 315, 4. festum annuum in memoriam cladis Maximi tyranni celebrant I, 328, 5. Maximum iuniorum disceperunt I, 332, 6. S. Petrum maxime colunt II, 110, 5. Religioni Christianae addictissimi II, 122,

21. urbis amantes suae II, 571, 3. illis luctuosa Narsesis victoria II, 632, 14. Romani Senatores: *vide* Senatores. Ab urbe quantum distent Tibur et Alba II, 160, 7. 319, 2. Narnia II, 85, 2. Centuncellae II, 175, 14. Algidum II, 372, 21.
- Romani, sive homines Imperatori Rom. subditi, sagittarii validiores quam Persae I, 94, 21. illis perniciosa barbarorum societas II, 6, 11. ante meridiem prandere soliti I, 71, 7. 231, 6. exploratores alunt de publico I, 108, 15. eorum res gestae narrantur passim.
- Romanum Imperium: *vide* Imperium.
- Rubrum mare cum sinu Arabico confundit Procopius I, 98, 22, 102, 4. 164, 18. alii distinguunt I, 101, 2. *vide* Arabicus sinus.
- Rudericus: *vide* Rodericus.
- Rufinianum Belisarii praetorium in agro suburbano Byzantii I, 133, 14.
- Rufinus, Sylvani filius, Patricius, Iustini Aug. legatus I, 54, 10. Hypatio periculum creat I, 56, 15. Iustiniani legatus ad Cabadem I, 61, 9. eius oratio I, 79, 18. Byzantium redit, infecta pace I, 81, 12. Legatus ad Chosroem I, 111, 14. Byzantium remittitur, consulturus Imperatorem I, 112, 12. apud collegas invidia laborat I, 113, 13. iterum legatus ad Chosroem, pacem conficit. *ibid.* frater fuit Demostrati I, 88, 20. et pater Ioannis ad Chosroem legati I, 182, 17.
- Rufinus equitum dux, domesticus Belisarii I, 359, 13. eiusdem Bandifer I, 447, 22. fortiter cum Mauris dimicat I, 448, 17. captus obtruncatur I, 449, 3.
- Rufinus Zannae filius ac Leontii frater, Rom. dux in Africa I, 493, 7. rem fortiter gerit I, 499, 18.
- Rugi in Italiam cum Gotthis venere II, 202, 23. 287, 15. Eraricum regem creant II, 287, 21.
- Ruscia Thuriorum navale II, 396, 2. Ruscianum castellum obsident Gotthi II, 400, 21. compositio cum eius praesidio II, 401, 15. capitur II, 404, 8.
- Rusticiana Symmachi filia, Boëthii uxor, quo redacta II, 365, 1.
- Rusticus sacerdos Rom. Theodati regis ad Iustinianum legatus II, 31, 6.
- Sabini II, 85, 22.
- Sabinianus Belisarii Protector II, 321, 17. insidiis periclitatus, Pisaurum servat II, 323, 19.
- Sabiri, ubi siti I, 283, 22. II, 469, 22. in multos principatus divisi, partim Romanis, partim Persis student II, 509, 14. alii Persis militant I, 74, 9. II, 529, 20. 548, 5. alii se adiungunt Gubazii Lazorum regi I, 290, 17. pecuniam a Iustiniano accipiunt I, 296, 22. leviolem arietem fabricantur II, 511, 1. 528, 20.
- Saccines: *vide* Alamundarus.
- Sacerdos, nomen commune Episcopo et Presbytero I, 135, 5. Sacerdotis Amideni dictum I, 38, 12. Sacerdotes duo Ligures legati Vitigis ad Chosroem I, 156, 8. II, 237, 9.
- Sacra insula Tiberis II, 123, 23.
- Sagidae II, 466, 11. ubi siti II, 474, 8.
- Sagittarii signo subiectus Cometa I, 167, 7. Sagittariorum veterum ac recentiorum discrimen I, 11, 9, 12, 8.
- Sal, qui iuramento adhibitus fuerat, e vexillo suspenditur in periurii testimonium I, 20, 13. salis campus prope Carthaginem I, 386, 7.
- Salaria porta Rom. I, 315, 6. 316, 2. II. 92, 21. 96, 4. 110, 19. 126, 14. 131, 18. 146, 12.
- Salomonis Hebraeorum regis sententia I, 446, 7. vasa Vandalis erepta, donat Iustinianus Christianorum templis Hierosolymitanis I, 446, 10. eiusdem vasa in gaza Alarici II, 67, 13.
- Salomon Foederatorum dux in bello Vandalico et domesticus Belisarii I, 359, 7. spado casu I, 359, 8. eius patria I, 359, 18. ad Imper. mittitur, rerum gestarum nuncius I, 406, 6. remissus in Africam I, 441, 20. cladem ab illo Mauris inferendam praedicunt Maurae fatidicae I, 443, 10. Belisario succedit I, 444, 14. Maurorum rebellium principes ad officium per literas hortatur I, 451, 14. eius concio militaris I, 454, 7. victoria I, 457, 19. altera multo illustrior I,

- 462, 2. montem Aurasiū ascendit I, 466, 19. classem in Mauros Sardiniae incolae mittit I, 468, 10. coniuratione gravissima petitus I, 472, 7. et seq. cum Procopio aufugit in Siciliam ad Belisarium I, 475, 4. hunc in Africam sequitur I, 476, 12. iterum Magister militum Africae, eam optime administrat I, 293, 4. 501, 17. iterum montem Aurasiū petit I, 493, 20. in Tumaris obsidione hortatur suos II, 497, 21. montem castellis munit urbiumque Africae moenia instaurat I, 493, 16. 500, 4. Mauritaniam Sitipbensam vectigalem facit. I, 501, 5. templum Carthagine construit ac munit I, 521, 2. Antalam offendit I, 504, 2. in conflictu cum Mauris occumbit I, 505, 17. Bacchi frater fuit, Cyri, Sergii et Salomonis patruus I, 502, 1. 504, 11.
- Salomon Bacchi filius et Salomonis Magistri mil. ex fratre nepos I, 504, 11. captus a Mauris eos fallit I, 507, 19. imprudens eius inactio Laribensibus damnosa I, 508, 6.**
- Salemon, Armenius ignobilis, Sittam Magistru mil. occidisse fertur I, 162, 10.**
- Salonas urbs Dalmatiae II, 26, 6. Muicuro proxima II, 431, 7. Mundus eam capit II, 27, 21. Gotthi recipiunt II, 37, 2. amittunt II, 38, 1. frustra obsident II, 83, 6. fit eius mentio II, 316, 4. 317, 18. 451, 17. 454, 16. 569, 16. 577, 19. 578, 16. 597, 13.**
- Salustii Hist. Romani domus a Visigothis semicremata I, 316, 9.**
- Sannium II, 78, 23. 164, 4. 301, 5. eius partem recipit Belisarius II, 76, 20.**
- Sannites pueri ludo dant omen victoriae, quam ex Vitigi retulit Belisarius II, 98, 10.**
- Samosata ad Euphratem sita I, 85, 3. inde incipit Euphratesia sive Comagene. *ibid.***
- Sandil Uturgurorum princeps II, 553, 16. per legatos cum Iustiniano exoptulat II, 555, 15.**
- Sangaris fluvius II, 399, 15.**
- Sani: *vide* Tzani.**
- Saraceni ad praedam habiles, ad obsidiones parum facti I, 234, 3. idololatrae. 127. d. Veneri humanas hostias mactant I, 232, 8. alii intra Persarum fines agunt I, 89, 3. et Persarum nomine comprehenduntur in pacis instrumento I, 154, 10. inter eos aliqui Christiani I, 240, 1. per duos menses aestate ab incursionibus abstinent I, 224, 17. alii inter Romanos degunt I, 89, 6. eorum rex Odonathus I, 171, 18. et Arethas I, 222, 19. de utrorumque rebus disceptatio per legatos constituitur II, 536, 19. Romani suis pensionem annuam solvant I, 198, 17. Saraceni incolae Palmeti I, 99, 19. Palaestini I, 100, 3. Anthropophagi I, 100, 17. Maaddeni: *vide* Maaddeni.**
- Sarapanis urbs Lazicae I, 289, 10. castellum II, 526, 2. in limite situm II, 543, 13.**
- Sarapis Rom. dux in bello Vandalico I, 359, 16. contra fidem datam a seditiosis occiditur I, 282, 17.**
- Sardica Illyrici urbs II, 449, 7.**
- Sardinia insula dicta olim Sarde II, 590, 19. eius magnitudo ac situs I, 268, 18. eam eripit Vandalis Marcellianus I, 337, 3. occupat Godeas I, 357, 9. legatum et copias eo mittit Iustinianus I, 358, 9. classem vindicem Gelimer I, 361, 6. illam Tzazo recipit, sublato Godea I, 403, 22. in ditionem Rom. redit I, 230, 3. infesta a Barbaricinis I, 463, 21. occupata a Gotthis II, 590, 19. rursus Sardonius II, 591, 15.**
- Sardo: *vide* Sardinia.**
- Sarus fluvius Comanam Cappadociae alluit I, 84, 9.**
- Satalae urbis Armeniae situs I, 75, 10.**
- Satellites Praefectorum, cum ascribuntur satellitio, fidem sacramento astringunt I, 491, 5. mensae astare soliti I, 491, 18. 528, 4. II, 237, 4. in urbe ense solum armati I, 528, 9. Sauromatae Scythae II, 476, 19. hoc olim nomine dicti Gotthi I, 312, 20. Sbesas Gotthus I, 39, 23. *vide* Besasas.**
- Scalae veteres, Numidiae locus I, 486, 18.**
- Scanda Lazicae urbs I, 289, 9. castellum II, 526, 2. 19.**

- Scardona urbs II, 37, 18. 82, 16. 578, 16.
- Scarphia urbs Boeotiae II, 595, 10.
- Sceparnas Abasgorum rex II, 499, 2.
- Schedia vectus Ulysses II, 575, 10.
- Scholae Palatinae, quid II, 602, 11.
- Scholasticus Palatii Eunuchus praeficitur copiis ducibusque II, 465, 14.
- Scipuar Gotthorum dux II, 577, 8. 579, 8. cum Totila fugiens vulneratur II, 625, 5.
- Scirri, gens Gothica, a Romanis in societatem asciti II, 6, 8.
- Slaveni cur olim dicti Spori II, 336, 3. eorum mores II, 334, 15. dexteritas II, 254, 8. horrenda crudelitas II, 443, 21. in Italia Iustiniano militant II, 125, 21. dant Krulle transitum II, 205, 12. ab illis victi II, 330, 15. trajecto Istro Romanos infestant II, 331, 12. cum Antis bellant II, 591, 20.
- Illyricum vastant II, 300, 5. Romanas copias profigunt II, 397, 18. 441, 3. Toperum expugnant II, 442, 9. eorum incursio II, 554, 17. clades II, 456, 21. de trajectu Istri cum Gepaedibus paciscuntur II, 592, 11.
- Scrithifini in Thule degunt II, 207, 1. eorum stupendi mores. *ibid.* et II, 207, 19.
- Scylaeum, unde dictum II, 393, 17. mons Scylaeus II, 597, 2.
- Scylla II, 38, 20. 354, 4.
- Scymnia trans Muchiresin sita II, 543, 3. Romanis paret II, 536, 13. eius incolae Christiani II, 468, 22. Principem a rege Lazorum accipiunt II, 467, 9.
- Scythae in Taurica II, 479, 23. eorum nomine quinam populi comprehensi II, 476, 17. 480, 5. Scythae ab Aëtio victi I, 329, 6.
- Sebastopolis Lazicae urbs I, 289, 8. II, 473, 11.
- Secreta: *vide* Asecretis.
- Seditio Africana I, 469, 22. et *seq.* Byzantina horrenda I, 119, 11. et *seq.* in ea seditiosorum triginta millia caesa sunt I, 129, 4.
- Seleucia ad Tigrin condita a Macedonibus I, 281, 1.
- Seleucia cxxx. stadiis Antiochia disita I, 199, 1.
- Senatus Rom. scribit Isidigerdes Persarum rex I, 14, 16.
- Senatores Byzantini, seditionis participes, a Iustiniano multati I, 129, 12. deinde restituti *ibid.* foedus cum Gepaedibus confirmant II, 593, 7. ex eorum ordine uxores ducere soliti Lazorum reges II, 498, 12. Senatores veteris Romae, quo inopiae redacti, obsessa urbe II, 367, 11. quam male accepti a Totila II, 367, 11. in Campaniam ablegati II, 873, 3. ibi postea interfecti II, 633, 5. *vide* Patricii.
- Senecius a Romanis datur obses Persis I, 111, 8.
- Senogallia, oppidum Anconae vicinum II, 579, 3.
- Seoses fidissimus Regis Cabadis amicus I, 31, 10. fit Adrastadaransalanes I, 33. 17. Legatus Cabadis I, 54, 13. illius exitus funestissimus I, 55, 19.
- Septa, castellum I, 310, 1. redit in potestatem Rom. I, 430, 20.
- Sergiopolis unde dicta et ubi posita I, 175, 12. frustra a Chosroë tentata I, 240, 8.
- S. Sergius, illustris I, 175, 13.
- Sergius Edessenus, Advocatus, ad Chosroem legatus I, 259, 21.
- Sergius Bacchi filius, et Salomonis ex fratre nepos, Tripoli praeficitur I, 502, 3. rixatur cum Mauris convivis I, 502, 18. illis occisis, bello impetitur I, 503, 3. arguitur peierasse per Evangelia I, 504, 19. Magister militum Africae, omnes offendit. *ibid.* militiae magisterium cum Areobindo partitur I, 514, 2. revocatus, mittitur in Italiam I, 515, 7. II, 391, 14.
- Serica vestis dicitur quae olim medica I, 106, 12. 434, 3. Sericum ex India in Persarum portus defertur I, 106, 7. eius conficiendi rationem Romanis tradunt Monachi II, 246, 17.
- Serinda, Indiae regio II, 547, 3.
- Sestus I, 168, 10. quantum Abydo distet I, 810, 8.
- Severianus Asiatici filius, a Mauris captus, evadit I, 509, 16.
- Sibyllae antrum Cumis II, 73, 19. Sibyllinum oraculum de Mundi filii-que eius interitu II, 33, 22. aliud male intellectum II, 117, 15. inspectum a Procopio II, 118, 13.

- Sica veneria, Africae urbs I, 513, 22.**
- Sicilia insula, Gizerici incurisibus vexata I, 335, 1. eius promontorium Lilybaeum dant Gotthi Vandalis I, 346, 14. eam recipit Belisarius I, 469, 7. Siculis infensus Totilas II, 342, 1. insulam vastat II, 445, 8. inde excedunt Gotthi II, 453, 20. res ibi gestae ab Artabane II, 585, 3. quis in freto Siculo aquarum cursus II, 486, 10.**
- Sidon urbs. 157. d.**
- Sigeum I, 366, 22.**
- Silentiarii quinam I, 243, 18. ex eorum numero Gubazes Lazicae rex I, 291, 4.**
- Silverius Papa Vitigi fidem pollicitus II, 61, 2. Romanos hortatur ut in urbem accipiant Belisarium II, 74, 2. relegatur in Graeciam II, 121, 7.**
- Simas Massageta stat a Romanis I, 63, 8. 72, 16.**
- Singedon urbs II, 80, 13. 419, 1. capitur a Gepaedibus I, 313, 9.**
- Singularia certamina I, 64, 9. 464, 6. 514, 6. II, 296, 20. 619, 10.**
- Sinnio Hunnorum dux in Africa Romanis militat I, 360, 3. Uturgurum dux trans Istrum II, 555, 11.**
- Sinope urbs II, 463, 13.**
- Sinthues Tibur missus II, 160, 5. Gotthos infestat II, 161, 13.**
- Siphris castellum quanto Amida spatio dissitum I, 41, 4.**
- Siphyllas Constantiani Protector II, 38, 4.**
- Sirmium Pannonia urbs II, 80, 13. in Gepaedum potestate I, 313, 9. II, 418, 3. 422, 7. illic iidem cum Gotthis bellant II, 19, 2. 58, 7.**
- Sisauranum cast. ultra Nisibin I, 232, 17. Romani capiunt I, 235, 22, II, 291, 19.**
- Sisli ubi siti II, 80, 9.**
- Sisifridus Assisii Praef. II, 326, 9.**
- Sisigis Gotthus, Alpium Cottiarum castella Romanis permittit II, 265, 4.**
- Sisinniolus Ioannis pater I, 513, 23.**
- Sitiphis, Mauritaniae secundae metropolis I, 501, 7.**
- Sittas, stipator Iustiniani nondum Imperatoris I, 59, 10. Magister mil. in praesenti simul et per Armeniam I, 74, 15. Persas bis vincit. *ibid.* et *seq.* Tzanos humanitate sua Romanis et Christo adiungit I, 78, 4. Orientis custodia ipsi credita I, 107, 17. Persas Martyropolis obsidentes timet I, 108, 10. caduceatores mittit I, 110, 12. in Armenia rebelles sibi conciliare studet I, 159, 20. misere occiditur I, 162, 3. vir praeclarus fuit I, 162, 5. 166, 7.**
- Soina, Edessae porta I, 279, 12.**
- Sol humanis hostiis a Blemibus colitur I, 104, 3. Oriens a Persis adoratur, I, 19, 3. ei Chosroës sacrificat I, 199, 5. toto anno similis laboranti I, 469, 15. per dies XL. non occidit aestate, neque oritur hyeme in Thule, eiusque reditus festo maximo celebratur II, 205, 22.**
- Sophanene provincia I, 108, 1.**
- Sophiae templum. 179. d. Christo deo sacrum I, 339, 22. incensum a seditiosis 121, 6.**
- Sortes Vandalorum in Africa I, 333, 21.**
- Spinus Totilae Quaestor II, 453, 7.**
- Spoletium ad viam Flaminiam situm II, 189, 9. habet amphitheatrum II, 374, 16. templumque suburbanum II, 178, 22. dedit se Constantino Rom. duci II, 81, 13. munitur praesidio II, 84, 14. tenetur a Bessa II, 302, 8. captum a Totila II, 326, 18. Martianus dolo recipit II, 374, 14. instaurat Narses II, 629, 4.**
- Spori car dicti olim Sclaveni et Antae II, 336, 3.**
- Stadium in campo Neronis II, 145, 12. quot stadia unius diem iter conficiant I, 412, 3. quot fiant ex miliaribus XIX. II, 57, 16.**
- Stagirites dictus a patria Aristoteles II, 485, 14.**
- Stagnum, portus Carthagini I, 374, 20. 393, 19.**
- Stephanacus Isaurorum dux I, 90, 17.**
- Stephanus Medicus Edessenus ad Chosroëm Edessam obsidentem Legatus I, 271, 12.**
- Stephanus Neapolitanorum legatus, Belisario obsidionem dissuadet II, 39, 17. deditionem suadet civibus II, 41, 16. urbe capta, Asclepiodotum vellicat apud Belisarium II, 55, 15.**
- Stephanus Totilae ad Iustinianum legatus II, 437, 17.**
- Stozas Martini Stipator I, 3, 62 II, seditiosorum dux in Africa, Cartha-**

- ginem tentat. audito Belisarii adventu
abscedit I, 476, 16. hortatur suos ad
pugnandi, 478, 22. fugatus, bellum re-
parat I, 480, 5. hostilem aciem sibi
verbis conciliat I, 481, 21. eius duc-
ces contra fidem datam interficit I,
482, 15. fortiter pugnat I, 487, 15.
fugit I, 489, 10. habitat in Maurita-
nia, uxore ducta Principis filia I, 490,
13. adiungit se Antalae I, 509, 2.
iam potens, omnia devastat I, 512,
21. eius singulare cum Ioanne cer-
tamen I, 514, 6. et obitus I, 514
15.
- Strabo citatur II, 470, 5.
- Strata, regio inter Saracenos contro-
versa I, 154, 13. unde nacta nomen
I, 154, 19. sterilis I, 155, 12.
- Stratagema Epthalitarum I, 20, 4.
rustici I, 43, 17. Chorois I, 174, 7.
Alarici I, 314, 17. Cabaonis I, 348,
13. Pauli sacerdotis I, 511, 19. Be-
lisarii II, 49, 15. 164, 21. *vide*
seq.
- Strategius sacrarum largitionum Co-
mes I, 155, 4.
- Suabi, ubinam siti II, 63, 9. Francis
subditi II, 80, 10. Suabi alii, Got-
this subditi *ibid.* Suabia II, 82, 9.
- Suania trans Muchiresin sita II, 543,
3. Romanis parat II, 536, 12. Suan-
itae Christiani II, 468, 22. Princi-
pem a rege Lazorum accipiunt. II,
467, 9.
- Suartus a Iustiniano Erulorum rex
electus, deserit II, 209, 10. Magi-
ster mil. in praesenti II, 593, 14.
- Summus Iuliani frater, Palaestinae
dux I, 155, 7.
- Sunicas Massageta Romanis militat I,
62, 18. 72, 4. Baresmanam Persarum
ducem, eiusque vexillarium occidit
I, 73, 3. 11.
- Sanitae, Alanis finitimi, Persis mili-
tant I, 74, 8.
- Supplicatio solennis Byzantii II, 163,
8.
- Sara urbs ad Euphratem I, 91, 17.
quantum disseita Sergiopolis I, 175,
12. obsessa a Chorois I, 172, 5.
decepto eius Episcopo I, 172, 19. ca-
pta ac deleta I, 175, 1. triste spec-
taculum praebet matrona I, 193, 5.
- Sasarmena, vicus in limite Trapezun-
tino II, 463, 22.
- Sutas Protector II, 176, 17.
- Sybotae insulae II, 576, 20.
- Proecipus III.*
- Sycae muri I, 257, 3.
- Syllectus Africae urbs Episcop. et
maritima a Romanis capitur I, 379,
18. 382, 8.
- Sylvanus Rufini pater I, 54, 10.
80, 3.
- Silverius: *vide.* Silverius.
- Symeones Persarmenus se et Pharan-
gium Romanis dedit I, 78, 18. occi-
ditur I. 158, 21.
- S. Symeonis templum, vicinum Ami-
dae I, 46, 7.
- Symmachus, Rusticianae pater II, 365,
2. Boëthii socer, vir Consularis, a
Theoderico morte affectus, horribi-
li specie ipsum terret ac pavore ene-
cat II. 11, 9. 12, 4. eius liberos
Amalasintha restituit II, 12, 12.
- Symmachus Senator, Praefectus Praet.
Africae et Quaestor castrensis I, 482,
20. Byzantium revocatur I, 493, 3.
- Syracusae, quantum Caucanis disseitae
I, 370, 14. Arethusae portus I, 371,
20. in ea urbe hyemat Belisarius I, 469,
13. cum illam extremo sui Consulatus
die munifice ingressus esset. II, 28,
18. ipsam praesidio munit II, 371,
18. Gotthi obsident II, 451, 21.
- Syria exposita Alamundaro I, 224, 12.
237, 2. petit illam Chorois I, 171,
13. 180, 5. eius urbes parum muni-
tae Syriacae et Graecaelinguae peri-
tum hominem adiungunt sibi legati
Vitigis ad Choroem I, 156, 16.
- Taenarus, hodie Caenapolis I, 367,
10. frustra a Gizerico tentata I,
401, 1.
- Taginae, vicus in Apenino II,
610, 1.
- Tamugadis urbs Numidiae I, 466, 4,
495, 18.
- Tanais fluvius oritur ex Riphacis
montibus in Europa II, 482, 13.
utrum Europam et Asiam dividat
II, 484, 14. vicinai populi II, 474, 13.
479, 20. Tanaites ventus II, 474,
22.
- Tarauna, in Persarmenia I, 267, 13.
- Tarentum II, 393, 16. eius situs et
nova munitio II, 376, 3. sinus II,
394, 17. portus II, 393, 16. 597, 1.
castellum a Totila capitur II, 440, 2.
res ibi gestae II, 634, 18.
- Tarmutus, Ennae frater, Belisarii Pro-
tector II, 140, 3. animose pugnat II,
133, 8. moritur II, 140, 18.
- Tarracina, fluvio Decenaovio et mon-

- ti Circae proxima II, 57, 18. sit eius mentio II, 79, 20. 150, 4. 160, 2. 161, 9. 164, 16.
- Tarvisium in potestatem Belisarii venit II, 271, 22. editum ubi praelium II, 285, 13. Totilas urbi Praef. II, 288, 13.
- Tatianus, Quaestor castrensis I, 195, 9
- Tattimithus dux, Tripolin missus I, 857, 4. subsidium accipit a Belisario I, 231, 11.
- Taulantii I, 313, 20. II, 8, 1.
- Tauri in Acilisenae, ubi Dianae fanum I, 83, 6. 84, 19. Tauri in Taurica, ubi et Dianae fanum II, 480, 1.
- Taurus mons quam longe excurrat I, 47, 16. 77, 7. 84, 8.
- Tebesta, urbs Africae I, 504, 9.
- Teias Veronae Praef. II, 600, 19. post mortem Totilae, rex creatus II, 628, 16. in adolescentes Romanos de saevit II, 633, 13. Francorum opem frustra implorat II, 633, 3. in Campaniam se comfert II, 636, 6. Heroicam fortitudinem ostendit in praedio II, 639, 19. occiditur II, 641, 1.
- Tempus, oraculorum interpretis II, 118, 20. fabularum artifex II, 394, 4.
- Tenichus, viri nomen in veteri inscriptione II, 576, 15.
- Terdetes, apud Lazos Magister Offic. II, 502, 17.
- Terentius Rom. dux in bello Vandaleo I, 359, 15. contra datam fidem occiditur I, 482, 17.
- Terracina: vide Tarracina.
- Terraemotus maximi II, 594, 19. hiberni nocturnique II, 398, 5. terrae motu horribili concussa Antiochia I, 215, 5.
- Tetraxitae Gotthi, Christiani, ubinam siti II, 474, 17. Episcopum a Iustiniano petunt II, 475, 8. antiquae eorum sedes II, 476, 14. quomodo eas liquerint II, 479, 13. fortissimi sunt II, 479, 3. arma sociant cum Uturguris II, 553, 14.
- Thebais superior II, 398, 12.
- Themiscyrum urbs II, 463, 19. 470, 1.
- Theoctistus medicus vulnus mirabile egregie sanat II, 153, 4.
- Theoctistus praesidio Libani Praef. I, 186, 10. turpiter fugit I, 188, 21. Belisarium sequi cunctatur I, 224, 9. 236, 22. Martisum sequitur in Persarmeniam I, 261, 17.
- Theodatus filius Amalafriadae sororis Theoderici Regis Italiae, Philosophus Platonicus II, 16, 19. 30, 19. Ignavus, avarus, et Amalasanthae infensus II, 17, 1. cum Iustiniani legatis clam agit de tradenda illi Tuscia II, 17, 11. eius rapacitas II, 21, 11. 311, 13. in regnum accitus ab Amalasantha II, 22, 6. in carcerem illam conicit II, 23, 13. et occidit II, 25, 9. Amalabergam sororem suam, Thoringorum reginam, viduam, apud se recipit II, 69, 13. cum eo societatem ineunt Thoringi et Visigothi II, 64, 21. ad Iustinianum legatos mittit II, 23, 7. Petrum legatum accipit, a quo bellum denuntiatur II, 25, 17. cum ipso paciscitur II, 29, 8. et seq. caesurum se regno promittit II, 31, 1. eius perfida inconstantia II, 34, 15. de iure legatorum disceptat II, 35, 4. legatos in custodiam tradit II, 36, 14. divinos consulere solitus, futurum belli exitum predigio dicit II, 45, 8. partem Galliae cis Rhodanum positam Francis promittit II, 71, 7. bellicum apparatus negligit II, 46, 4. subditis invisus, regno spoliatur II, 57, 4. occiditur, cum tres annos regnasset II, 58, 20. pater fuit Theodegiasci. *ibid.* eius filia Theodemantha et gener Ebrimithus II, 39, 3.
- Theodebaldus Theodoberto patri succedit in regnum Francorum II, 587, 6. Iustiniani legato respondet II, 589, 10. legationem ad imperatorem mittit II, 590, 11. Teiae Gothorum regi auxilium negat. II, 635, 4.
- Theodebertus Francorum rex sororem suam matrimonio iungit Amalarico Visigothorum regi II, 70, 1. eandem ad Arianismum compulsam ulciscitur bello, quo Amalaricum tollit et ditionem eius Gallicam occupat II, 70, 14. sororem apud se recipit. *ibid.* cum Othoberto et Clotario partem Galliae a Vitigi concessam dividit II, 73, 2. auxilia pollicitus Iustiniano in Gotthes II, 27, 17. 73, 7. Gotthes armis sociis iuvat II, 196, 4. ipsius fin Italiam expeditio II, 247, 11. reditus, amissa morbo tertia parte exercitus II,

- 251, 2. ipsas sororem Hermegisclius Varnorum rex uxorem ducit II, 560, 15. et postea Radiger II, 562, 18. eius mors post magnos progressus II, 586, 8. successorem Theodebaldum filium relinquit II, 587, 5. accusatus perfidias II, 587, 20. purgatur II, 589, 11.
- Theodegisclus Theodati regis filius a Vitigi in custodiam datur II, 58, 24.
- Theodenantha Theodati filia et Ebri-muthi uxor II, 39, 4.
- Theodericus Gotthorum rex, patricius et consul. II, 7, 8. 169, 16. ex Thracia in Italiam migrat I, 39, 23. II, 473, 8. Ravennam triennio obsidet II, 9, 18. caeso Odoacre, imperat in Italia, regis appellatione contentus II, 10, 2. literarum rudis, Gotthorum filios ad ludimagistros mitti vetat II, 14, 1. Gepaedes bello petit II, 58, 8. Amalafriam sororem suam Trasamundo Vandalorum regi matrimonio iungit I, 346, 10. et Theudicusam filiam Alarico juniore Visigothorum regi, II, 65, 5. Amalbergam neptem ex sorore suam regi Thoringorum Hermenefrido II, 65, 7. Gepaedes bello petit II, 58, 8. inito cum Francis foedere, Burgundionum ditionem cum ipsis dividit II, 65, 10. cum Francis de limite ditionis paciscitur II, 67, 21. sublatu Giselico et suscepta Amalarici tutela, eius thesaurum Ravennam asportat. *ibidem*. Theudin, quem Hispaniae praefecerat, non audet lacerare II, 68, 15. pacem coluit cum Anastasio Augusto II, 369, 13. nullam legem tulit II, 170, 13. Regum barbarorum illustrissimus fuit II, 280, 15. calumniis inductus, Symmachum et Boëthium morte afficit II, 11, 10. in ferulo visus sibi videre caput Symmachi, territus ac lugens moritur II, 12, 6. cum regnasset annos XXXVII II, 11, 6. regnum reliquit Atalarico filio suae filiae Amalasanthae II, 12, 10. avunculus fuit Theodati II, 16, 19. eius elogium II, 10, 10. ominosus status lapsus II, 117, 3.
- Theodora Augusta Iustiniano marito carissima, Ioanni Cappadoci infensa I, 130, 7. in seditione animosam habet orationem I, 125, 19. Antoinam Ioanni insidiantem hortatur I, 133, 18. conceptum explet odium I, 185, 1. Ilderici regis filias honorifice accipit I, 447, 1. afflictis mulieribus solita patrocinari II, 407, 10. eius obitus I, 300, 2. quamdiu imperaverit II, 401, 13.
- Theodora genere Romana, uxor Opatis Lazorum regis II, 493, 8.
- Theodoritus Martini stipator fortiter pugnat II, 137, 13. re praecclare gesta moritur II, 139, 16.
- Theodorus Gizerici filius natu minimus I, 333, 18.
- Theodorus Cappadox copias in Africam ducit I, 444, 19. in seditione, Salomoni et Procopio fugam expedit I, 473, 18. Carthaginem servat I, 476, 1. hanc Belisarius ei commendat I, 481, 8. pugnat cum seditionis I, 487, 3. 488, 16.
- Theodorus Causidicus Totilae legatus II, 368, 19.
- Theodorus Ctenatus Romanorum dux I, 359, 15.
- Theodorus Excubitorum dux I, 460, 12. interficitur a seditionis I, 474, 1.
- Theodorus machinarius I, 213, 20.
- Theodorus Referendarius I, 256, 11.
- Theodosiopolis ad Abarrham fl. I. 236, 8.
- Theodosiopolis non procul a fontibus Tigridis et Euphratis I, 82, 5. ad Persarmeniae fines I, 74, 11. 261, 14. Belo castello proxima. 45. d. quantum disita Dubio I, 263, 4. et a castello Citharizo I, 261, 19. condita a Theodosio Augusto et moenibus cincta ab Anastasio I, 50, 5.
- Theodosius Magnus, imperator laudatissimus I, 309, 4. Maximum tyrannum tollit I, 328, 3.
- Theodosius iunior Arcadii filius admodum puer, cum pater obiit I, 13, 6. 318, 5. sub tutela Isdigerdis Persarum regis I, 14, 6. Anatolium ad Varanem legat I, 15, 2. data ipsi Armenia ab Arsace certis conditionibus. I, 163, 19. classe iuvat Honorium patrum 318, 13. apud se Valentinianum educat, eique imperium assertit I, 320, 7. eidem Eudoxiam filiam matrimonio iungit I, 327, 20.
- Theodosius, praefectus domus Belisarii, legatus ad Vitigin II, 261, 16.
- Theophobius nobilis Lazus, proditor II, 541, 7.

- Thermodon fluvius** II, 463, 19. 470, 1. 12.
- Thermopylae ab Hunnis oppugnatae** I, 168, 14. misum inde auxilium Crotoniatis II, 596, 17.
- Thessalia** II, 595, 7. ab Hunnis vastata I, 168, 13.
- Thessalonica** II, 21, 8. 449, 16. 572, 3.
- Theudicusa Theoderici regis filia et Alarici junioris uxor** II, 65, 5.
- Theudimundus Mauricii fil. II**, 287, 17.
- Theudis Gotthus, Praefectus in Hispaniam a Theoderico missus, uxorem Hispanam ducit** II, 68, 15. occupata tyrannide, Visigothis imperat II, 68, 21. pulsos Gallia recipit. II, 71, 4. Gelimeris legatos remittit irritos I, 405, 2. et seq. avunculus fuit Ildibadi Gotthorum regis II, 274, 12.
- Thialasamon vicus prope Amidam** I, 45, 14.
- Thomas Apamensis Antistes segmentum crucis Christi exhibet populo cum miraculo** I, 201, 11. Choroem in urbem accipit I, 202, 4. expilato templo, segmentum crucis servat. I, 203, 4.
- Thomas legatus ad Choroem** I, 111, 14.
- Thomas pater Ioannis Guzis** II, 493, 6. Lazicam munitionibus cinxit I, 293, 9.
- Thomas Alpium Cottiarum castella recipit** II, 265, 2.
- Thorimundus Belisarii Protector** II, 320, 14. insidias passus, Pisaurum servat II, 322, 15. 323, 19. Rhegium propugnat II, 439, 15. sese dedit II, 444, 19.
- Thoringi Arborichis finitimi, sedes habent ab Augusto Caesare sibi concessas** II, 63, 9. societatem ineunt cum Theoderico Italiae rege II, 64, 21. eorum rex Hermenefridus II, 65, 6. debellantur a Francis II, 69, 10. 263, 2.
- Thorislaus Gepaedum rex** II, 420, 3. bellum renovat in Langobardos II, 550, 12. inducias facit II, 551, 14. ut caedem Ustrigothi, quem regni successione extruserat, ab Auduino Langobardorum rege impetret; Indigisalem eius hostem, quem in fidem receperat, occidit II, 605, 5. 606, 1.
- Thracia habuit Magistrum militum Chilbudium** II, 331, 8. et Artabanem II, 445, 21. et Germanum II, 450, 6. in ea sunt imperatoris equitia I, 863, 20. II, 603, 16. illam vastant Visigothi I, 313, 16. Eruli II, 419, 2. et Sciaveni II, 441, 10. in ea consistunt Gotthi I, 319, 3. Langobardi II, 602, 13. Cuturguri II, 555, 14. Thraeces militant Belisario I, 236, 16. 244, 4. Ioanni II, 163, 23. et Herodiano II, 302, 17.
- Thule insula** II, 593, 16. ubi sita II, 205, 16. 559, 18. quot gentes habeat II, 205, 20. sol ibi per dies quadraginta aestate non occidit, per totidem non oritur hieme. *ibid.* solis reditus festo maximo celebratur II, 207, 1, illic degunt Scythifini II, 207, 7. et Gauti II, 208, 15.
- Thulitarum religio** II, 208, 4. illic Eruli se receperunt II, 205, 15. 208, 16.
- Thurii** II, 80, 3. eorum navale, Russia II, 395, 2.
- Thuringi: vide Thoringi.**
- Tiberis fluvii cursus et ostia** II, 123, 20. 124, 3. 14. pontes eius multi II, 86, 1. ad illum servatur Aeneae navis II, 572, 3.
- Tibur, quanto Roma spatio disitum** II, 160, 6. 318, 13. reparatur Belisarii iussu II, 161, 14. capitur a Totila, caesis omnibus incolis cum Episcopo II, 318, 13. reaedificatur a Gotthis II, 382, 2.
- Ticinum urbs munitissima** II, 195, 10. 246, 19. Padi pontem vicinum habet II, 248, 15 una Gotthis reliqua urbs II, 284, 2. 295, 14. reposita illic Totilae gaze II, 628, 15. 635, 11. eo se recipiunt Gotthi II, 273, 1. 642, 18. Ticinenses II, 290, 16.
- Tigisis Africae urbs** I, 450, 9. validis moenibus cincta I, 463, 14.
- Tigris flu. bidni distat Nisibi** I, 54, 18. eius fons et cursus I, 82, 8. Euphratem accipit I, 85, 6. Ctesiphontem et Seleuciam dirimit I, 281, 4.
- Titus Vespasiani filius triumphat** I, 445, 10. vasa templi Hierosolimitani asportat I, 446, 1.
- Todasius Aordi frater, Erulorum rex.** II, 209, 2.
- Toparchae qui dicti olim** I, 206, 1.

- Toperus** Thraciae urbs, expugnata direptaque a Sclavenis II, 442, 11.
- Totilas**, quo ortus genere, quibus dotibus praeditus II, 288, 7. oblatam sibi regnum capebat II, 289, 1. suos ad pugnam hortatus II, 294, 23. vincit II, 298, 2. Florentiam obsideri iubet. *ibid.* multa Italiae loca recuperat, et Neapolin obsidet II, 301, 9. Romanorum classem frumentariam capit II, 304, 12. Neapolitanos ad deditionem hortatus, potitur urbe II, 306, 18. eius moenia diruit II, 309, 18. victis humanissimum se praebet. II, 308, 12. praecleara oratione ostendit, negandam accleri impunitatem II, 310, 10. Senatui Rom. scribit. II, 313, 7. in Tiburtinos deaeavit II, 318, 13. Auximum obsidet II, 321, 9. Firmum, Asculum, Spolegium et Assisium capit II, 326, 18. Romam obsidet II, 327, 11. eius in Valentinum Episcop. crudelitas II, 339, 22. oratio ad Pelagium Diaconum II, 341, 8. Siculis infensus II, 342, 3. Tiberim munif II, 351, 6. cum Isauris proditoribus agit. II, 361, 4. Romam capit II, 363, 4. in templo D. Petri a Pelagio placatur II, 364, 4. ipsius in foeminas Romanas benignitas II, 365, 11. suos ad aequitatem hortatur II, 365, 19. Senatum male accipit II, 367, 11. pacem a Iustiniano petit II, 369, 1. murorum partem diruit II, 370, 18. in Lucaniam proficiscitur II, 373, 2. Romam a Belisario receptam frustra oppugnat II, 378, 4. se apud suos purgat II, 382, 19. Perusiam obsidet recipitque II, 386, 16. 427, 13. Ioannem imprudenter adoritur II, 389, 13. Belisarium fugat II, 397, 13. Ruscianum cast. obsidet. II, 400, 20. eo capto, Chalazarem excarnificat II, 404, 13. Romam obsidet II, 432, 8. capit. II, 433, 12. instaurat II, 437, 6. nuptias filiae regis Francorum frustra ambit. *ibid.* Centuncellas obsidet II, 438, 1. et castellum Bhegii II, 439, 13. Tarentum et Ariminum capit II, 440, 2. Siciliam vastat II, 445, 7. inde excedit II, 453, 1. Romam Senatores aliquot revocat II. 572, 7. classem infestam mittit in Graeciam II, 574, 18. 576, 18. et in Picentum copias II, 577, 9, amissa classe, pacem frustra ab imper. petit infimis conditionibus II, 585, 18. castra locat ad Apenninum in vico Taginis II, 610, 1. diem praelio cum Narsete praestitutam anteverit II, 611, 4. suos hortatus II, 615, 16. disponit aciem II, 618, 1. equitandi peritiam hostibus medio in campo ostentat II, 620, 2. eius imprudentia II, 622, 4. fuga et caedes II, 624, 18. et seq. annos regnavit. XI. II, 625, 16. ipsius gaza Ticini et Cumis reposita II, 628, 17. 635, 12. fratrem suum Cumis praefecerat. *ibid.*
- Trachea**, castrum Abasgiae II, 500, 8. 20.
- Traianus imper.** triumphat I, 445, 10. praesidia ad Pontum Euxinum collocat II, 466, 10.
- Traiani turris** trans Istrum II, 336, 13.
- Traianus Protector Belisarii** cum Gothis pugnat II, 126, 4. Antoninam deducit II, 160, 2. 161, 8. mirum vulnus accipit II, 167, 4. in Assyriam incurrit I, 234, 17.
- Transiberina porta** Rom. II, 94, 11. dicta Pancratiana II, 109, 11. urbis regio Transiberina II, 94, 6.
- Trapezus urbs** I, 289, 23. 294, 17. illius fines II, 464, 2. in eius agro mel amarum II, 464, 8. Trapezantii non sunt Colchis contermini II, 466, 5.
- Trazamundus Gepsonis fil.** et Gundamundi frater, Vandalorum rex, blande Catholicorum fidem teat. I, 345, 20. uxorem ducit Amalafriadam sororem Theoderici regis Italiae I, 346, 9. Anastasii Aug. amicus I, 346, 17. cladem a Mauris maximam accipit I, 349, 10.
- Tretus**, locus Antiochiae vicinus, in quo templum Michaelis Archang. I, 199, 22.
- Tria Fata**, locus Romae II, 122, 12.
- Tribulus**, quid sit II, 379, 8.
- Tribunianus**, natione Pamphylius, Quaestor, doctissimus, avarissimus, legum nundinator I, 122, 13. exiit magistratu I, 123, 4. restitutus, illum exercet per annos multos I, 129, 19. vir fuit urbanus I, 129, 24. morbo obiit I, 129, 21.
- Tribunus medicus** ad Chosroem pe-

- tentem mittitur I, 281, 17. eius elogium II, 504, 15. Chosrois in eum munificentia II, 505, 8.
- Tricamarum, locus Carthagini vicinus I, 416, 9. 428, 20. 430; 6. 431, 10.
- Triclinium I, 527, 12.
- Tripolis I, 387. 5. 431, 11. vento illic delatus Vesuvii cinis II, 163, 11. quantum a Gadibus distet I, 311, 15. circumcolentes eam Mauri I, 346, 20. deficit a Vandalis I, 356, 21. 361, 6. praeficitur ei Sergius I, 502, 3.
- Tripus ferreus pro foribus Palatii regis Persarum, quam funestus I, 119, 1.
- Tripyrgia, locus Edessae I, 279, 13.
- Troianum Palladium: *vide* Palladium.
- Tryphon vectigalia Africae instaurat. I, 445, 2.
- Tuba duplex, equestris et pedestris et circa utriusque usum, Procopii consilium II, 242, 12.
- Tudertum Gotthico munitum praesidio II, 187, 19. in potestatem Belisarii venit II, 197, 2.
- Tullianus Venantii fil. Brutios et Lucanos imperatori conciliat. II, 353, 1. Lucaniae angustias occupat II, 370. 5. deseritur II, 373, 15. frater fuit Deopherontis II, 401, 21.
- Tumar, locus munitus in monte Aurasio I, 496, 7. obsidetur a Salomone I, 497, 9.
- Turris Traiani trans Istrum II, 436, 13. turres lignae ad oppugnationem compositae II, 102, 2.
- Tusci divinationibus dediti II, 571, 9. Tusciae situs II, 80, 21. partem eius magnam Theodatus possidet II, 17, 3. multas urbes recipit Belisarius II, 81, 1. et postea Narses II, 629, 3. extrema urbs Genua II, 195, 1.
- Tyrrhenum mare ab Adriatico dividunt insulae Gaulus et Melita I, 372, 14. procellosum I, 429, 6. Hispaniam et Galliam alluit II, 62, 19. quantum Ravenna dissitum. II, 79, 12.
- Tzani, olim Sani, ubinam siti I, 77, 4. 288, 15. II, 462, 10. victi Sittae humanitate, ad Christum Romanosque accedunt I, 77, 12. domiti I, 164, 11. cum Romanis Petram obsident I, 288, 5. 292, 12. eisdem militant II, 525, 10. Tzanica regio I, 288, 15. ex eius montibus Boas fluvius oritur II, 464, 7.
- Tzazo, Gelimaris frater, ducta in Sardiniam classe I, 361, 13. illam recipit I, 403, 22. revocatus a Gelimere I, 407, 13. 408, 12. hortatur ad praelium I, 418, 22. occumbit I, 421, 23. eius caput in Sardiniam fertur I, 430, 3.
- Tzibulum Apuliae cast. II, 502, 16. frustra a Persis tentatum II, 549, 1.
- Tzibus: *vide* Ioannes Tzibus.
- Tzar, Caucasianarum portarum altera II, 469, 15.
- Tzurulum Thraciae castellum II, 441, 17.
- Vaces Langobardorum rex, Valdali pater, Risulfo nepoti infensus. II, 429, 9.
- Vacinus Gotthorum dux II, 179, 12.
- Vacis Langobard. rex, Iustiniano statet II, 236, 9.
- Vacis Gotthorum dux II, 197, 12.
- Valdalis Vacis filius, Langobard. rex II, 429, 20.
- Valentinianus tertius, Constantii filius in aula Theodosii iunioris educatus I, 320, 6. ab eodem in imperium missus, Ioannem tyrannum ignominiose necat I, 321, 12. Placidiae matris culpa, pessimus evadit, et amittit Africam I, 321, 19. Maximo decepto, uxori eius vim turpem affert I, 328, 21. Aetium tollit e medio I, 329, 16. dicto memorabilinotatur. *ibid.* occiditur a Maximo I, 331, 10. II, 121, 13. nullam relinquit masculam prolem, sed duas tantum filias I, 327, 20. nempe Eudociam et Placidiam I, 332, 9.
- Valentinus Episcopus a Totila truncatur manibus II, 339, 22.
- Valentinus equitum dux II, 26, 15.
- Valentinus, Photii equiso, praeclearum edit facinus II, 89, 13. turmae equestris dux II, 131, 20. Hydruntem obsidione eximit II, 316, 16. Romanam missus II, 337, 21. interit II, 338, 16.
- Valerianus Damiani avunculus II, 176, 14. in bello Vandalico foederatorum flux I, 359, 11. 361, 15. 367, 12. 420, 13. in Numidia degit I,

- 474, 20. Byzantium revocatur I, 493, 8, in Italiam missus II, 116, 10, 125, 20. Gotthos vincit II, 128, 14. in Campo Neronis pugnat II, 150, 15, 151, 23. obsidioni Auximi navat operam II, 254, 6. cum Belisario Byzantium redit II, 280, 4. Magister factus militum per Armeniam I, 215, 19, 260, 9, 391, 18, 494, 9. irrumpit in Persarmeniam I, 262, 16. illic pugnat I, 264, 22. Bersathum Persam acie victum capit II, 537, 20. in Italiam redit et convenit Belisarium II, 891, 18, 401, 7. Anconam navigat II, 403, 22. per litteras a Joanne auxilium petit II, 557, 18. eius oratio ante navale certamen II, 579, 12. Narseti se adiungit II, 606, 19. aciei cornu dexterum tenet in Totilam II, 618, 9. frustra Veronam obsidet II, 628, 5. Petra pertusa potius, revocatur II, 636, 11.
- Vandali, gens Gothica I, 312, 19. eorum species, religio, lingua, veteres sedes I, 313, 2. fame pressi I, 399, 5. plurimi cum Alanis ad Francos addeunt, relicta Maeotide quam accolebant I, 319, 6. in Hispaniam profecti, sedes obtinent ab Honorio Augustino iure praescriptionis triginta annorum I, 319, 17, 323, 24. in Africam traiciunt, acciti a Bonifacio I, 324, 1. II, 477, 18. illo acie victo, frustra Hipponem obsident I, 325, 3. Romanos profugant I, 325, 18. qui in patria remanserant, legationem mittunt ad Gizericum I, 399, 15. horum nomen interit I, 400, 10. Vandalorum sortes in Africa I, 333, 19. et militia I, 334, 5. et pugnandi mos I, 348, 17. et luxus I, 434, 12. pelluntur ex Sardinia a Marcelliano, I, 337, 4. Leonis Aug. classem profugant I, 898, 19. eorum regnum quam legem successionis habuerit I, 344, 10. Catholicos vexant, I, 344, 22. Lilybaeo donantur I, 346, 20. Sacerdotes Catholicos violant, ac templa polluunt I, 347, 17. victi a Mauris Tripolitanis I, 349, 10. et a Byzacenis I, 349, 20. Belli a Iustiniano ipsis illati origo I, 351, 11. et seq. apparatus I, 358, 15. de hoc bello Procopii iudicium I, 441, 1. eorum clades I, 385, 22. et alibi. consternatio I, 391, 20. luctus I, 408, 12, 422, 20. in templis suppli-
- ces capiuntur I, 425, 6, 428, 6. quamdiu potiti sint Africa I, 423, 14. militiae Romanae a Iustiniano ascripti, dicuntur Iustiniani I, 471, 14.
- Vararanes Persarum rex, urbanitate Anatolii victus, pacem Romanis concedit I, 14, 22.
- Varazes dux II, 391, 17, 525, 10.
- Varazes nomen dignitatis Persicae I, 58, 5.
- Varni II, 429, 14. eorum sedes II, 559, 3. rex Hermegisclus II, 560, 13. et Radiger II, 562, 15. illis metuendi Franci II, 561, 17. omnes pedibus militat II, 564, 14. ab Anglis praefecti victi II, 563, 14. dant Eruha transitam II, 205, 13.
- Varrhames Adergudunbadem patrem impie prodit I, 116, 15. fit Chanaranges I, 118, 5.
- Vasaine, Persidis regio II, 504, 8.
- Uchimerium Lazicae cast. II, 536, 6. in potestatem Persarum venit II, 541, 9. et seq.
- Vectigalium remissio I, 39, 4. instauratio in Africa gravior I, 444, 20.
- Vellus aureum ultra Phasin servabatur II, 468, 14.
- Venantius Tulliani pater II, 853, 1.
- Veneti factio Circensis I, 119, 14. illis favet Iustinianus I, 203, 17. Venetia porticus I, 128, 2. Venetus color idem ac caeruleus I, 203, 17.
- Venetiae, Gothorum copiis munitae II, 59, 18. ager Venetus ad Ravennam usque evadit. II, 80, 8. in potestatem Belisarii venit II, 271, 22. res in eo gestae II, 284, 3, 285, 9, 290, 14. partem ipsius maximam Franci occupant II, 417, 23, 586, 10. ac tenent II, 600, 4.
- Venus humanis hostiis culta a Saracenis I, 282, 3.
- Veredarii, quinam I, 380, 16. Veredi sive equi publici I, 241, 11.
- Verina Leonis Aug. uxor et Basilisci soror I, 356, 1. periculum a fratre depellit I, 340, 2.
- Veritas, praecipua historiae laus I, 10, 18.
- Verona urbs II, 272, 5. capta a Romanis, et mox amissa II, 290, 14. Praefectum habet Teiam II, 600, 20. illam frustra obsidet Valerianus II, 623, 6.
- Verus Erulorum dux, homo temera-

- rius II, 391, 17. irrumpt in Persarmeniam I, 262, 1. occidit in praetorio II, 440, 18.
- Vespasianus Augustus Titi pater I, 445, 1.
- Vesta, ignis I, 259, 19.
- Vesuvii montis situs II, 162, 14, mugitus II, 162, 11. 656, 15. alta inanitas, *ibid.* rivus igneus. II, 657, 9. solennis Byzantii supplicatio ob terrorem infectum civibus delato illuc cinere II, 163, 8. idem vento perlatus Tripolin II, 163, 11. foecundat agros II, 163, 16. circa montem salubre tabidis caelum. *ibid.*
- Via Appia, Flaminia, Latina, Portuensis, et Ostiensis: *videantur haec nomina suis locis.*
- Vibo urbs II, 354, 7.
- Vigilantia Iustiniani soror, et Procloetae mater I, 513, 13.
- Vigiles dicti Excubitores I, 460, 13. qua cautione locati Romae a Belisario II, 121, 17.
- Vigilius Reparati frater II, 123, 12. Pontificatum Romanum occupat, vivente Sylvio Papa II, 121, 9. frumentum ex Sicilia ad urbem obsessam mittit II, 339, 3. Byzantium petit II, 340, 5. Iustinianum ad Italiam recuperandam hortatur II, 423, 18.
- Vilas Protector Ildibadum regem in convivio occidit II, 286, 17. 287, 6.
- Villaris cum Artabaze singulare certamen. II, 296, 20.
- Vince, tessera et nomen seditionis Byzantinae I, 121, 13.
- Visandus Erulorum dux II, 199, 14. 235, 19. 285, 16.
- Visandus Bandalarius Gotthus, tredecim vulneribus saucius, ac per triduum pro occiso relictus evadit II, 91, 12. Auximi Praefectus II, 188, 1.
- Visigothi dicti olim Scythae 374. c. eorum origo, species, religio, lingua, antiquae sedes I, 313, 2. aggressi patria, societatem cum Arcadio Aug. ineunt I, 313, 12. Alarico duce Europam crudeliter vastant I, 313, 16. 314, 6. Romam diripiunt I, 316, 1. Adaulfo duce, concedunt in Galliam I, 318, 18. provincias trans Rhodanum sitas obtinent II, 63, 12. atque Hispaniam I, 324, 1. II, 477, 14. Odoacre in Italia regnante, ditionem extendunt ad Alpes II, 64, 17. foedus ineunt cum Theoderico Italiae rege II, 65, 2. victi a Francis et magna ditionis parte spoliati II, 67, 5. Gallia ab eisdem pulsi II, 71, 2.
- Vitalianus Patricii fil. tyrannus I, 39, 19. Hermogene consiliario statur I, 61, 8. Ioannis avunculus II, 163, 24.
- Vitalius Rem. dux in agro Veneto II, 235, 17. 264, 3. Ravennam comitatibus intercludit II, 260, 20. victus ab Iltibado II, 285, 9. Veronam petit II, 290, 11. Magister milit. per Illyricum II, 316, 1. in Aemilia rem gerit. II, 320, 15.
- Vitigis Ulitheus nepos II, 184, 17. Uraiae avunculus II, 196, 2. rex a Gotthis creatus II, 58, 6. Theodatum de medio tollit II, 58, 10. relicto Romae praesidio, Ravennam concedit, ibique uxorem ducit Matasuntham Amalasanthae filiam II, 61, 11. Gallia cedit Francis, auxilia pollicentibus et inde Marciam duce revocat II, 73, 11. Romam a Belisario captam petit cum ingenti exercitu II, 82, 13. cives ad defectionem sollicitat II, 92, 20. urbem obsidet II, 95, 17. eius indute nomine pastorvictus ab altero dicto Belisario, Gotthis dat omen cladis II, 98, 10. legatos mittit ad Belisarium II, 99, 12. muros frustra oppugnat II, 105, 4. et seq. Senatores obsides necat II, 123, 8. frustra conatur Belisarium imitari II, 127, 15. suos ad praelium hortatur II, 184, 21. et seq. operam perdit II, 182, 4. obsidionem solvit II, 186, 6. multa loca praesidiis munit II, 187, 14. Ariminum obsidet II, 191, 4. Ravennam se recipit II, 217, 6. Langobardos ad societatem invitat II, 236, 9. per legatos Chosroem ad bellum Romanis indicendum impellit I, 156, 7. II, 287, 4. obsessus Ravennae, Francorum societatem repudiat II, 263, 19. agit de pace II, 266, 6. captus a Belisario II, 271, 5. Byzantium departatur II, 280, 2. et illic manet I, 216, 1.

- Vivarium Romae II, 106, 15. unde sic dictum II, 111, 14.
- Uliaris praecidii Neapol. Praef. sub regibus Gotthis II, 18, 21. Florentiam obsidet II, 298, 14.
- Uliaris Belisarii Protector I, 390, 1. Ioannem Armenium imprudens occidit I, 426, 6. eximitur poenae I, 426, 22. classem ducit Ariminum II, 213, 2. Mediolano opem ferre cunctatur II, 229, 1. ob id invidus Belisario II, 234, 19.
- Ulias Gotthus, apud Romanos obses II, 174, 19.
- Uligagus Erulus, in exercitu Romano dux. II, 498, 3. 499, 9. 500, 10. 525, 9.
- Uligisalus Gotthorum dux, Salonas obsidet II, 82, 18. Tuderti Praef. II, 187, 18.
- Ulimun, stipator Belisarii, Aneonam servat II, 192, 22.
- Uliphus Cyprianum, cuius erat Protector, occidit II, 327, 6. Deo ulciscente, occiditur II, 629, 8.
- Ulitheus, patruus Vitigis, deletur cum copiis II, 184, 17.
- Ulitheus, Gontharidi tyranno fidissimus. I, 516, 10. illius iussu Areobindum Magistrum mil. necat I, 522, 18. occiditur cum Gontharide I, 531, 19.
- Ulpiana Illyrici urbs, turbata controversiis de religione II, 594, 4.
- Ulysses, ubinam cum Circe egerit II, 57, 19. Palladium raptor cum Diomede II, 78, 6. ex Phaeacia vectus schedia II, 575, 1. navis eius lapidea in Corcyra II, 575, 18.
- Unigatus Protector, Belisarium servat II, 257, 12.
- Unilas Gotthorum dux. II, 81, 18.
- Unionis pretiosissimi iactura I, 21, 21. eius piscatus I, 23, 21. uniones assectantur canes marini I, 22, 6.
- Uralas, nepos Vitigis II, 196, 3. Mediolanum cum Burgundionibus obsidet II, 219, 17. 228, 22. captum excidit II, 234, 5. cum Erulis paciscitur II, 235, 12. non audet Romanos aggredi II, 247, 5. Ravennae obsessae succurrere frustra nititur, II, 265, 7. oblatum sibi regnum recusat II, 273, 21. occiditur ab Ildibado II, 285, 21.
- Urbanitatis vis I, 15, 8.
- Urbium II, 185, 1. eius situs II, 224, 10. praesidio tenetur Gotthico II, 188, 2. capitur a Belisario II, 223, 7.
- Urbs Salvia ab Alarico diruta II, 213, 13. lepidum hic oblatum Procopio spectaculum. *ibid.* II, 213, 18.
- Urbs vetus, praesidio munita Gotthico II, 187, 17. vicina Romae II, 219, 20. illam Peranius obsidet II, 221, 10. Belisarius capit II, 225, 2. eius situs II, 225, 12.
- Ursicinus peditum dux II, 26, 16. 109, 18.
- Utica 213. b.
- Utiguri, vel Utriguri: *vide* Utriguri.
- Uturgur, Hannorum Cimmericorum princeps, a quo dicti Utriguri II, 476, 1.
- Uturguri Hunni, dicti olim Cimmerici, ad Maeotidem siti II, 474, 14. paludem traiciunt II, 477, 11. reversi in patriam II, 478, 16. in ea manent II, 479, 15. illos Iustinianus excitat in Cuturguros II, 552, 17. d. hos praello vincunt II, 553, 13. ipsorum rex Sandil cum Iustiniano expostulat II, 555, 15.
- Udrilas Gotthus, Arimini Praef. II, 606, 21. Romanos provocat II, 607, 9. occiditur II, 608, 13.
- Ustrigothus, Elemundi Gepaedum regis filius, regni successione delectus a Thorisino, ad Langobardos confugit II, 605, 2.
- Vulgi ingenium II, 156, 8.
- Vulnera mirabilia II, 151, 10. 152, 21. 167, 5. 243, 15.
- Vulsinus Tusciae lacus, castello munitus II, 23, 15. in eo occisa Amasuntha II, 25, 9.
- Xiphias, cometa, I, 167, 8.
- Zaba, dicta Mauritania prima I, 501, 1.
- Zaberganes maligno responso Chosroem a Mebode alienat I, 118, 19. eundem in Antiochenos accendit I, 190, 18. cum eo agunt Edesseni obsessi I, 269, 8.
- Zacynthi portus I. 369, 6. in Zacynthios Gizeriei crudelitas I, 400, 23.
- Zaidus Rom. dux I, 359, 16.
- Zames Cabadis Persarum Regis filius cocles, ob oculi vitium, successione regni excluditur I, 50, 18. 193, 18. coniurationis in Chosroem particeps morte afficitur I, 115, 12. II, 599, 1.

- Zennas Pharesmanae filius, Rufini ac Leontii pater I, 493, 7.
- Zanter, Belisarii stipator II, 81, 4.
- Zechi ad Pontum Euxinum siti II, 473, 6.
- Zechi ubinam siti I, 238, 21.
- Zeno Isaurus, Ariadnes maritus, et pater Leonis iunioris Augusti I, 340, 12. collega filii *ibid.* in patriam fugit I, 342, 17. imperio epe Armati recuperato, illum interficit eiusque filium fallit I, 343, 10. Basiliscum mori frigore cogit. *ibid.* pacem cum Vandalis facit I, 343, 23, 353, 1. Legatum habet apud Peresem Persarum regem I, 16, 21. Theoderico suadet ut regnum Italiae occupet II, 7, 10. 169, 14. 171, 2.
- Zeno Equitum dux II, 164, 3. obses apud Gothos II, 174, 18.
- Zenobia urbs a Zenobia Odenathi uxore condita, in regione sterili I, 171, 18.
- Zerbule, castellum montis Aurasii in Numidia I, 495, 16. expugnatur a Salomone. I, 496, 7.
- Zenzippi balneum a seditionis incensum I, 121, 6.

I N D E X
IN LIBROS VI.
D E A E D I F I C I I S.

- Aborrhias fluvius Theodosiopolin alluit 224, 5. et Circesium, ubi se in Euphratem exonerat 225, 23.
- Abrittus castellum Thraciae 308, 2.
- Abydo respondet Sestus 302, 15. 310, 19.
- S. Acacii templum 190, 8.
- Acarmania 269, 11.
- Achillaens cultus, qualis 182, 9.
- Acremba castellum Macedoniae 279, 53.
- Acrenza castellum Dardaniae 280, 45.
- Acyes: *vide* Ad aquas, iam proxime.
- Ad aquas, Graece *Ἀκνέες*, oppidum ad Istrum flu. 289, 19.
- Adagia 173, 4. 203, 11.
- Adana urbs Ciliciae 319, 7.
- Adanum cast. Epiri veteris 279, 9.
- Adanum cast. Mysiae ad Danubium 293, 4.
- Adrianum castellum Macedoniae 280, 1.
- Adrianopolis in Epiro, dicta Iustiniapolis 268, 21. *vide etiam Lectiones varias ad pag.* 305, 22.
- Adriaticum mare sinum Ionium efficit 265, 20. 265, 22.
- Adrumetus Byzacii metropolis 340, 6. dicta Iustiniana *ibid.* 24.
- Aeadaba cast. Illyrici 284, 39.
- Aedabe arx ad Danubium 290, 25.
- Aegeum mare ubinam coëat cum Ponto Euxino 191, 17.
- Aegistus cast. Scythiae ad Istrum 293, 23.
- Aegyptus 330, 331. eius Pyramides, opus inutile 209, 8.
- Aenus urbs ab Aenea condita 303, 3.
- Aes optimum 181, 22.
- Aesimonti cast. in Thracia 306, 53.
- Aethiopes Auxomitae 326, 25.
- Aetolia 269, 11.
- Africa Nilo dividitur ab Asa 331, 19.
- Africa Proconsularis 339, 22.
- S. Agathonici templum 190, 22.
- Ager Romanus, tractus intra Persarum fines 221, 13.
- Agonclias: *vide* Anagonclias.
- Agriolodes monasterium in limite Pentapoleos 332, 20.
- Aiadaba: *vide* Aeadaba.
- Alae murorum *πύργα* 232, 15.
- Alarum cast. Illyrici 283, 26.
- Alcon cast. Thessaliae 230, 32.
- Aldanes cast. Illyrici 283, 35.
- Alexander Macedo regem Persarum sustulit 245, 3. eius templum Augilae 333, 12.
- Alexander Mameae filius 245, 8.
- Alexandria classes frumentarias Byzantium mittit 310, 22. quantum dissita Taphosiri 332, 2. et Pentapoli 332, 12. locus in ea dictus Phiala 331, 1.

- Algas, cast. Epiri veteris.** 75. c. *vide* Argus.
- Alidina:** *vide* Altina.
- Alistrus castellum Epiri novae** 277, 32.
- Aliula castellum Epiri novae** 277, 27.
- Almum castellum ad Danubium** 290, 12.
- Almyris cast. in limite Scythiae ad Istrum** 293, 24.
- Altena cast. Mysiae ad Danubium** 292, 20.
- Altina vel Alidina cast. Thraciae** 308, 7.
- Alusti cast.** 262, 3.
- Amantia castellum Epiri novae** 278, 45.
- Amasea urbs** 260, 21. in Augustano codice Amoria.
- Amida urbs quanto dissita spatio Martyropolio** 249, 1. *capta a Cabade* 249, 18. *firmati illius muri* 220, 15. *castella ipsam inter et Daram posita* 222, 15. *et circumiecta* 223, 8. *tractus ab ista urbe ad Theodosiopolin Armeniae nomine comprehenditur* 244, 4.
- Ammodium, locus in limite Persico** 213, 22.
- Ammonis templum Augiliae** 333, 17.
- Amoria:** *vide* Amasea.
- Amuloselotes castellum Illyrici** 285, 30. *Editio Augustana sic dividit, ἀμυλο, ἀχιλοισς.*
- Amyntae basilica:** *vide* Basilica.
- Anagoclias castellum Thraciae** 306, 30.
- Anaplius, ibique templum Michaelis Archangeli** 197, 9. 197, 24.
- Anastasiopolis, urbs Rhodopea,** 303, 24.
- Anastasius Aug. ex vico Dara urbem fecit** 210, 5. *eius prudens humanitas* 249, 20. *Melitenen coepit moenibus cingere* 254, 22. *Theodosiopolin muniit* 255, 16. *muros longos extruxit* 297, 25. *in Samaritanos animadvertit* 325, 22. 326, 4.
- Anchialus Thraciae urbs ad Pontum Euxinum** 262, 24. *munitae ibi balneae salutare* 263, 5.
- Anchialus castellum Thraciae** 307, 5-
- Ancyriana castellum Thraciae** 303, 16.
- S. Andreae corpus inventum** 188, 20. 189, 14.
- S. Annae Christi aviae templum** 185, 14.
- Annucas Mesopotamiae castellum** 227, 16.
- Anthemius Trallianus, templi Sophiae architectus** 174, 2. 180, 8. 217, 23.
- S. Anthimi Mart. templum** 194, 13.
- Anthipari vel Authipari cast. in Thracia** 306, 32.
- Antiochia dicta Theopolis** 238, 5. 318, 6. 328, 18. *illam a Chosroë incensam reparat Iustinianus* 239. 240. *Deiparae et Michaelis Archangeli templa aedificat* 241, 16.
- Antipagras cast. Epiri novae** 278, 28.
- Antiphorus Edessae** 229, 6.
- Antipyrgus, arx in Libya** 332, 11.
- Antonini thermae Nicomediae** 314, 15.
- Antoninum castellum Thraciae** 306, 15.
- Aoeon cast. Epiri novae** 278, 7.
- Aona cast. Epiri novae** 277, 24.
- Apadnas cast. prope Amidam** 223, 11.
- Apadnense monast. in Isauria** 328, 22.
- Apamea urbs** 328, 17.
- Aphelii monast.** 328, 11.
- Aphrodisias urbs Cherronesi** 302, 5.
- Apis cast. Epiri novae** 278, 23.
- Apollodorus Damascenus architectus sub Traiano Aug.** 288, 22.
- S. S. Apostoli impense culti a Iustiniano** 186, 11. *commune omnibus templum Byzantii* 187, 14. *in eo reperta S. S. Andreae, Lucae ac Timothei corpora* 188, 20. *sepulcra imperatorum* 189, 4.
- Appiara cast. Thraciae** 307, 16.
- Aspides sive arcus** 176, 8. *vocantur λείποι* 180, 2. 180, 22.
- Aquas:** *vide* Ad aquas.
- Aquiensis agri castella** 285, 6. — 14.
- Ara in templi parte Orientali** 175, 22. 194, 26. *ara S. Sophiae* 179, 19.

- Arabia dicta tertia Palaestina 326,
 18. Arabicus sinus 326, 24.
 Arbatias cast. Illyrici 282, 43.
 Arbylae calceamenti genus 182,
 10.
 Arcadianae thermae, ibique atrium
 et statua Theodoraе Aug. 205, 2
 205, 15. 205, 24.
 Arcadii domus in xenodochium versa
 183, 14.
 Arcunes cast. Illyrici 282, 39.
 Ardia cast. Illyrici 282, 30.
 Areon sive Areson cast. Armeniae
 253, 15.
 Argamo cast. Thraciae 308, 28.
 Arganocilum vel Arganocoli cast. Il-
 lyrici 285, 10.
 Argentares cast. Illyrici 285, 15.
 Argicianum castellum Macedoniae
 280, 6.
 Argus vel Albus cast. Epiri novae
 277, 23.
 Argyas cast. Epiri novae 278, 43.
 Argyronium in Asia prope Byzantium
 200, 26.
 Aria cast. Dardaniae 282, 2.
 Arina cast. Thraciae 307, 22.
 Ἀρις, flumineus agger 219, 5.
 219, 16.
 Arma vel Armata cast. ad Danubium
 289, 17.
 Armenia reges olim indigenas habuit
 245, 1. postea a Parthis accepit
 Arsacidas 245, 9. regni divisio
 245, 17. pars Romanae ditioni
 adiuncta paruit Comiti, 246, 15.
 deinde sub Iustiniano, Magister mil.
 praefuit maiori Armeniae 246,
 19. quandiu et quo iure Satrapae
 rexerint Armeniae partem 247,
 1. sublatis Satrapis duces suf-
 ficit Iustinianus 248, 6. tractus
 ab urbe Amida ad Theodosiopolin
 Armeniae nomine comprehenditur
 244, 4. Armenia Sophanene
 248, 17. 250, 18. in minori Ar-
 menia Melitene 195, 12. 254,
 8. Armeniae montes 319, 8.
 Arsa cast. Dardaniae 281, 48.
 Arsaces, regis Parthorum frater, Ar-
 meniae regnum consecutus, Arsaci-
 darnam genus illic induxit 245,
 10.
 Arsaces Armeniae regum ultimus
 245, 20.
 Arsaza cast. Illyrici 283, 45.
 Arsena cast. Illyrici 283, 33.
 Artaleson castrum Chorzanis in Ar-
 menia, ducis sedes 252, 8.
 Artemisium cast. ad Ostia Rhechii
 277, 2.
 Arxane in Armenia Persis subdita, ac
 Romanis certamina 248, 21.
 Arzon vel Arxa cast. Rhodopes
 305, 33.
 Ἀρξάνος, calx 178, 5.
 Asgarzus cast. Thraciae 306, 43.
 Asgizus vel Asgizane cast. Thraciae
 306, 54.
 Asia Nilo ab Africa dividitur, Phaside
 vel Tanai ab Europa 331, 13.
 331, 15.
 Asilba cast. Thraciae 307, 39.
 Ἀσπάλτος 187, 5.
 Asthianene in Armenia 251, 11.
 Atachas cast. inter Darum et Amidam
 222, 17.
 Ἀθεία ἑλληνική 337, 9.
 Athenae in Graecia 272, 19. 275,
 10.
 Athyra urbs Thraciae 296, 3.
 Attila imperii Rom. vastator 286,
 13.
 Augila, nomen duarum urbium 333,
 12.
 Augusta urbs ad Danubium 290,
 21.
 Augustaeum Byzantii forum 181,
 9. in eo equestris statua Iustiniani,
 181, 19. et Curiae 202, 10.
 Augustas cast. Rhodopes 306, 3.
 Augustorum castrum, prope Amidam
 223, 7.
 Aulon castellum Macedoniae 279,
 42.
 Aumetera cast. Byzacii 342, 12.
 Aurasius Numidiae mons describitur
 342, 16.
 Aurea porta Byzantii 185, 8. 201,
 11.
 Aureliana cast. Illyrici 285, 16.
 Authipari: vide Anthipari.
 Autumnale sidus 182, 14.
 Auxomitae 326, 25.
 Axiopa cast. Thraciae 308, 24.
 Azeta vel Euzeta cast. Dardaniae
 281, 20.
 Babas vel Babos cast. Macedoniae,
 280, 18.
 SS. Bacchi et Sergii templum 168,
 18.
 Baccusta et Bacuste, castella Epiri
 novae 278, 3. 277, 31.
 Badziania cast. Illyrici 282, 49.

- Baebardon castellum Armeniae** 253, 15.
Baeca cast. Thraciae 306, 38.
Baga vel Bana urbs Africae, Theodorias dicta 339, 23.
Balausum cast. Illyrici 283, 29.
Balvae cast. Illyrici 282, 14.
Baleae vel Basileae urbs Graeciae 271, 20.
Ballosina vel Balesiana cast. Dardaniae 281, 25.
Balnei chytropodes 227, 3.
Banasyneon cast. inter Daram et Amidam 222, 17.
Banes cast. Illyrici 282, 50.
Barachtestes castellum Illyrici 283, 36.
Baras vel Baros, cast. prope Amidam 223, 16.
Barbalissum castellum Euphratesiae 235, 19.
Barbari pulsi 171, 6. eorum in Romanos odium 333, 21.
Barbaries cast. Illyrici 282, 42.
Barchon cast. Tzanicae 259, 16.
S. Bartholomaei templum in urbe Dara 214, 5. 220, 12.
Bascum: vide Vascum.
Basibunum cast. Thraciae 307, 4.
Basileae: vide Baleae.
Basilica Amyntae, cast. Macedoniae 279, 9.
Bassidina castellum Thraciae 307, 53.
Basternas castellum Thraciae 307, 28.
Batnae cast. Osroënes 230, 22.
Basinus cast. Macedoniae 280, 7.
Bebrate: vide Brebate.
Becis cast. Thraciae 308, 6.
Becripara: vide Veripara.
Beculi vel Bescylli cast. Thraciae 307, 8.
Bederia castellum vicinum Tauresio ubi natus est Iustinianus 266, 14. 267, 16.
Begadaei monast. 328, 22.
Belabitine in Armenia 247, 23.
Belas cast. Dardaniae 281, 11.
Belastyras: vide Velastyras.
Beledina cast. Thraciae 308, 1.
Belisarius victor 204, 8.
Bella cast. Dardaniae 281, 26.
Bellurus pagus in urbem crescit 303, 14.
Bemaste cast. Illyrici 283, 7.
Bepara vel Bepra cast. Rhodopes 305, 46.
Bercadium castellum Illyrici 283, 41.
Berenice urbs Pentapoleos 332, 15.
Bergisum vel Bertisum cast. Rhodopes 305.
Beripara: vide Veripara.
Bermerium sive Bermexium cast. Dardaniae 281, 52.
Berrhoea urbs: vide Lectiones varias ad pag. 305.
Bertisum: vide Bergisum.
Berzana castellum Dardaniae 281, 46.
Bescylli: vide Beculi.
Besiana cast. Dardaniae 281, 47.
Bessaiana vel Bezaiana cast. Dardaniae 281, 47.
Besiparum: vide Vesiparum.
Bethleemi refecta moenia 328, 8.
Betzas cast. Illyrici 282, 33.
Bezaiana: vide Bessaiana.
Bia: vide Via.
Biculea: vide Viculea.
Bidamas castellum Mesopotamiae 228, 1.
Bidgis cast. Thraciae 307, 21.
Bidzo cast. Illyrici 282, 28.
Bigranae ad Danubium 290, 19.
Bimetus cast. Illyrici 283, 1.
Bimideon: vide Bismideon.
Bineus: vide Vineus.
Bisdina vel Biodina cast. Thraciae 307, 43.
Bismapha castellum Thraciae 308, 21.
Bismideon vel Bimideon cast. Mesopotamiae 228, 1.
Bithyniae aedificia 311, 22 — 316, 5.
Bitzimacas cast. Illyrici 282, 48.
Bixana vel Byzana in Armenia 254, 3. 256, 15.
Blachernae, ibique templum Deiparae 184, 9. 185, 14. 193, 9.
Blebois: vide Blepus.
Blepus vel Blebois cast. Illyrici 283, 23.
Bleschanes Persarum dux 221, 19.
Blezo cast. Dardaniae 281, 49.
Bodas cast. Thraciae 307, 33.
Boeotia 272, 20.
Bogas castellum Macedoniae 279, 49.
Boladypara: vide Velaidypara.

- Belsus castellum Macedoniae 279, 43.
 Bononia vel Bunonia ad Danubium 290, 5.
 Borebrega vel Borgrepa cast. Illyrici 232, 35.
 Borilanus: *vide* Verciaros.
 Borium, urbs ultima Pentapoleos 333, 6. immunis 834, 5.
 Bospara castellum Rhodopes 305, 21.
 Bosphorus urbs 261, 23. 262, 4.
 Bostra urbs 323, 14.
 Bottes cast. Illyrici 282, 47.
 Braeola cast. Illyrici 285, 85.
 Bralola cast. Illyrici 285, 9.
 Brarcedum vel Brarectum cast. Illyrici 233, 39.
 Bratzista cast. Illyrici 284, 6.
 Bre cast. Rhodopes 305, 18.
 Brebate castellum Epiri novae 278, 18.
 Brebeta castellum Epiri novae 278, 30.
 Bredas cast. Thraciae 306, 26.
 Bregedaba cast. Illyrici 282, 34.
 Brigizes castellum Macedoniae 279, 44.
 Briparo: *vide* Britaro.
 Briparum castellum prope Sardiniam 282, 7.
 Britaro vel Briparo castellum Illyrici 284, 48.
 Brittura cast. Illyrici 284, 27.
 Brechi nomen corruptum ex Proechthi 197, 13.
 Burdomina: *vide* Bardomina.
 Bugarma vel Bugarama cast. Illyrici 282, 32.
 Bulatto: *vide* Mualto.
 Bulibas cast. 279, 31.
 Bulpianus: *vide* Ulpianus.
 Bunonia: *vide* Bononia.
 Bupoodin vel Burboodin cast. Macedoniae 280, 17.
 Bupus vel Butus cast. Epiri novae 278, 81.
 Burboodin: *vide* Bupoodin.
 Burdepto castellum Thraciae 306, 20.
 Burdomina cast. Illyrici 284, 53.
 Burdopes cast. Illyrici 284, 21.
 Burgonovore vel Burgonogore cast. ad Danubium 289, 21.
 Burgus altus ad Danubium 289, 25.
 Burgus noës castellum Thraciae 260, 8.
 Burtudgini castellum Thraciae 306, 44.
 Buteries vel Butries cast. Illyrici 282, 41.
 Butis cast. Illyrici 283, 30.
 Butus: *vide* Bupus.
 Byrsia cast. Illyrici 282, 15.
 Byrthum oppidum vicinum Amidae 223, 11.
 Byzacii aedificia 340. 341. 342.
 Byzana: *vide* Bizana.
 Byzantium a Byzante conditum 191, 7. quam commode mari ambitur 191, 10. eius situs opportunissimus 294, 6. suburbanus ager 297, 14. urbis aedificia habet totus liber I.
 Cabades Persarum rex 216, 19.
 Martyropolin capit. 249, 1. et Amidam 249, 18. et Theodosiopolin 255, 16.
 Cabetzani agri castella 282, 15 — 30.
 Caenurgia: *vide* lectiones varias ad pag. 305.
 Caesarea Cappadociae 316, 22. 307, 18.
 Caesarea Thessaliae 274, 17.
 Calabria 265, 24.
 Calarnus castellum Macedoniae 279, 51.
 Calcei puniceae quorum proprii 247, 14.
 Calis vel Calys castellum Illyrici 284, 22.
 Callatis cast. Thraciae 307, 52.
 Callinicus arbs Mesopotamiae 228, 15. eius muri refecti 230, 19. 234, 21.
 Callipolis urbs Cherronesi 302, 10.
 Calventia cast. Illyrici 283, 32.
 Calx, *Κοφετρος* 178, 5.
 Camalinichon: *vide* Schamalinichon.
 Caminus castellum Macedoniae 279, 47.
 Campses castellum ad Danubium 283, 3.
 Candaras cast. Illyrici 283, 14.
 Candida castellum Macedoniae 279, 37.
 Candidiana cast. Mysiae, ad Danubium 292, 21.
 Candilar cast. Illyrici 283, 44.

- Cantabzates vel Cantabrazza cast. ad Istrum 288, 2.
 Capaza castellum Epiri novae 278, 36.
 Capina: *vide* Castina.
 Capisturia vel Capituria cast. Rhodopes 305, 23.
 Capomalua castellum Dardaniae 281, 42.
 Cappadociae aedificia 316, 22 — 318, 5.
 Caputbovis castellum ad Danubium, 288, 5. in editione Augustana Pudphoses.
 Caputvada facta urbs ob insigne miraculum 341, 5.
 Carasthya vel Carasyra cast. Rhodopes 305, 30.
 Carberus cast. Thraciae 306, 52.
 Carmina cast. Epiri veteris 279, 18.
 Carrae urbs Mesopotamiae 228, 15. 230, 19.
 Carso cast. Thraciae 308, 25.
 Carthago dicta Iustiniana 399, 9.
 Casandria, dicta olim Potidaea 276, 2.
 Casera cast. Rhodopes 305, 9.
 Casibonorum castellum Thraciae 306, 13.
 Cassetana regio: *vide* Scassetana.
 Cassia cast. Illyrici 284, 8.
 Cassopas vel Cossopas cast. Macedoniae 280, 8.
 Cassopes castellum Macedoniae 280, 29.
 Castellum cast. Dardaniae 280, 44. alterum 284, 1.
 Castellobretara cast. Dardaniae 281, 36.
 Castellonovo in Illyrico 285, 11. et in Thracia 308, 19.
 Castellum, idem sonat Latine, quod Graece *καστέλλον* 225, 10.
 Castellum, nomen proprium castelli 279, 30.
 Castellum, muri pars Edesseni 230, 7.
 Castelona castellum Dardaniae 281, 41.
 Castengium castellum Illyrici 284, 17.
 Castimum castellum Dardaniae 280, 42.
 Castina vel Capina cast. Epiri veteris 279, 12.
 Castoria palus 273, 19. in ea Iustinianopolis 274, 1.
 Castra Martis ad Danubium 291, 6.
 Castrasema: *vide* Catrasema.
 Castrazarba castellum Rhodopes 305, 34.
 Casyella castellum Dardaniae 281, 28.
 Catabraza: *vide* Cantabzates.
 Catassi cast. Thraciae 308, 34.
 Catrasema castellum Dardaniae 281, 63.
 Catrelates castellum Dardaniae 281, 27.
 Catta: *vide* Cattapheterus.
 Cattapheterus castellum Dardaniae 281, 15. Editio Aug. Catta dividit a Phetero sive Phetro.
 Cattaricus castellum Dardaniae 281, 13.
 Cattarus castellum Dardaniae 281, 12.
 Cavotumba vel Cavoturma cast. Thraciae 306, 47.
 Causidici in porticu Regia lites instrunt 206, 13.
 Cebrum, munitas ad Danubium locus 290, 17.
 Cecola cast. Dardaniae 281, 39.
 Celliriana cast. Dardaniae 281, 5.
 Celtae dicti Galli 286, 22. ex eorum montibus Danubius oritur 286, 22.
 Cena, in Tzanica 259, 24.
 Centauropolis, ubi quondam Centauri 275, 2.
 Cephalaeum: *vide* Taurocephalaecum.
 Cepiana: *vide* Cesiana.
 Ceras sinus Byzantii, unde dictus 191, 6. quam tutus 192, 16. aedificia, quibus eius *tra* praetextitur 193, 4. *et seq.*
 Cercinei castellum Thessaliae 280, 36.
 Cerdinum: *vide* Cheroeum.
 Cerioparorum vel Ceriparorum cast. 306, 12.
 Ceroëssa mater Byzantiae, sinui Ceras nomen dedit 191, 6.
 Cesiana vel Cepiana cast. Dardaniae 280, 50.
 Cesuna castellum Dardaniae 281, 33.
 Cethreon castellum Epiri novae 278, 22.

- Chalarus vel Chacharus cast. Illyrici** 285, 21.
Chalce, vestibulum regiae 202, 4. describitur 202.
Chalcis Syriae 242, 3. 243, 7. Euboeae 275, 15.
Charadrus cast. Macedoniae 280, 28.
Chartea cast. Aezanense 259, 11.
Cheraeum Aegypti oppidum 330, 3. hinc Nilii fossa Alexandriam usque 330, 11.
Chereanum vel Cordium cast. Thraciae 306, 17.
Cherduceras cast. Illyrici 283, 22.
Cherronesi situs 300, 7. in isthmo murus 300, 21. separatus a Barbaris 301, 2. reficitur a Iustiniano 301, 12. urbes 302, 5.
Cherso urbs 261, 23.
Chesdopara vel Schedopara cast. Illyrici 284, 25.
Chimaera cast. Epiri veteris 279, 6.
Chlamys Satraparum qualis 247, 5.
Chorzane in Armenia, Persis contermina 251, 19.
Choroës Persarum rex urbem Daram frustra tentavit 216, 21. et Sergiopolia 235, 14. Antiochiam excidit 238, 5.
Christiani a Samaritanis pessime habitati 325, 1.
Christus impense cultus a Iustiniano 183, 16. humanam genealogiam habere voluit 185, 16. *vide* Iesus.
Chrysanthus cast. Thraciae 306, 39.
Chryses machinarius in somnis obiectam videt imaginem aggeris opponendi fluvio 217, 7. 217, 13. in opus adducit 218, 20.
Chytropodes balnei 227, 8.
Ciberis urbs. Cherronesi 302, 7.
Ciconia, nomen compiti Byzantii 201, 9.
Cidama urbs Africae 325, 13.
Ciliciae cast. Epiri novae 278, 42.
Ciliciae aedificia 313, 21 — 321, 6.
Cimonius cast. Epiri veteris 279, 3.
Cimmerium fretum Europam ab Asia separat 331, 15.
Cionin cast. Epiri veteris 278, 51.
Ciphas cast. inter Daram et Amidam 222, 16.
Cipione cast. Illyrici 285, 27.
Circosium castra Diocletiano conditum 225, 24. fit urbs a Iustiniano 226, 14.
Clastra vel Cissocra mons 323, 13.
Cisternae in partem regis 306, 23.
Cistidizus cast. Thraciae 307, 27.
Citharizon cast. Armeniae, duobus sedes 248, 15. 250, 25. 251, 11.
Cithinas cast. Epiri 278, 13.
Clemades cast. Illyrici 285, 18.
Clementiana cast. Epiri novae 278, 40.
Clebestita cast. Illyrici 282, 17.
Clisura cast. Thraciae 306, 35.
Clisurae Armeniae 250, 23. Laxicae 261, 2. Graeciae 271, 23.
Cobenciles cast. Dardaniae 281, 55.
Koln, lectus sive alveus fluminis 320, 2. 320, 25.
Colobena cast. Macedoniae 279, 38.
Colonia cast. Armeniae 253, 7.
Colophonja cast. 279, 35.
Columna in foro Augustaeo 181, 15.
Comagene: vide Euphratesia.
Come cast. Epiri novae 278, 25. in castello come cisterna 279, 20.
Comes Armeniae, Κομης 246, 15. pro illo Magistrum mil. creat Iustinianus 246, 21.
S. Cononis ptochium, et aquaeductus in Cypro 329, 1.
Constantiana cast. Thraciae 307, 51.
Constantina urbs Mesopotamiae 224, 12.
Constantinopolis: vide Byzantium.
Constantinus Magnus, imperii pater 312, 6. Helenopolin condidit in Bithynia 311, 22. eius forum Byzantii 190, 12. 202, 7. Constantini opus Daphne cast. ad Danabium 292, 16.
Constantinus Aug. in templo SS. Apostolorum a se condito patrem Constantinum sepellit, et imperatorum conditoria eade iussit 189, 4. 189, 7.
Copustorus cast. Thraciae 308, 13.
Ceracii urbs Graeciae 271, 19.
Cordes, locus Darae vicinus 214, 8.
Corinthus 269, 13. 272, 19. eius isthmus 273, 9.
Corycus: vide Cyricus.
SS. Cosmas et Damianus prope urbem Cyrum sepulti 242, 16. eorum templum in Pamphylia 329, 3. alterum Byzantii 193, 18. eorum ope sanatus Iustinianus 193, 22.
Cosopas: vide Cassopas.
Corylini Tzani 260, 12.

- Crataea cast. Macedoniae 280, 22.
 Creas cast. Thraciae 308, 33.
 Crepide templi 186, 22. 194, 14.
 Criopas vel Crispas cast. ad Danubium
 290, 8.
 Crissatus sinus 269, 12.
 Crux globo imposita quid innuat 182,
 18.
 Crysiانا : vide Cyriana.
 Cuas cast. Illyrici 284, 36.
 Cubinas cast. Dardaniae 281, 17.
 Cucabiri : vide Cuscabiri.
 Cucaricum in Armenia 254, 1.
 Cuino : vide Quino.
 Cululis urbs Byzacii 342, 11.
 Cumeriana cast. Macedoniae 280, 15.
 Cumudoba cast. Illyrici 284, 42.
 Cuna cast. Illyrici 282, 22.
 Cupus ad Danubium 287, 19.
 Caria Byzantina in foro Augusteo 181,
 8. describitur 202, 10. eo aemulus
 anno ineunte convenit, ut festum se-
 lenae celebret 202, 17.
 Curicus : vide Cyricus.
 Cursazura : vide Cyrtoxura.
 Cuscabiri vel Cucabiri cast. Rhodopes
 805, 19.
 Cuscana vel Cusocuri cast. Thraciae
 807, 40.
 Cusculus cast. Rhodopes 805, 20.
 Cuscum vel Cuscull cast. Thraciae
 807, 41.
 Casines cast. Dardaniae 281, 23.
 Curuzura cast. 282, 44.
 Cydnus fluvius Taurum interluit 320,
 13. divertio scinditur 320, 25.
 Cynodemus cast. Mysiae 292, 8.
 Cynten cast. Mysiae 292, 13.
 Cyprus insula 829, 2.
 Cyrene Libyam terminat 331, 24.
 Cyreni vel Cyrini monasterium 323,
 22.
 Cyriana vel Cryniانا cast. Macedo-
 niae 280, 19.
 Cyricus vel Curicus, forte Corycus,
 urbs 328, 23.
 Cyridana cast. Thraciae 307, 7.
 S. Cyrilli cast. in Scythia ad Istrum
 293, 11.
 Cyrrhi castellum Macedoniae 280,
 13.
 Cyrtoxura, vel Curtazura, vel Cur-
 sazura, castellum Rhodopes 805,
 39.
 Cyrus Persarum rex Iustiniano infe-
 rior 172, 10. Iudaeos dimisit li-
 beros 242, 11.
 Cyrus urbs Syriacae a Iudaeis occisa
 242, 8. prope illam sepulci SS.
 Cosmas et Damianus 242, 16.
 Dabanus cast. inter Darum et Amidam
 222, 18.
 Dabanus castellum Dardaniae 281,
 16.
 Dacia Ripensis, unde sic dicta
 287, 4.
 Dalasarba vel Dalatarba cast. Rho-
 dopes 305, 17.
 Dalatarba castellum Thraciae 306,
 55.
 Dalmatas cast. Illyrici 284, 31.
 Damascus urbs 328, 16.
 S. Damianus : vide SS. Cosmas et
 Damianus.
 Danodebae cast. Illyrici 282, 29.
 Danubius flu. dicitur etiam Ister
 285, 44. male olim munitus ab im-
 peratoribus Rom. 285, 45. eius
 ortus et cursus 286, 22. 266,
 2. munitiones ad illum factae a Ius-
 tiniano 287, 10 — 293, 26.
 307, 11. postit trans Danubium Bar-
 bari 264, 9.
 Daphne Antiochias 328, 19.
 Daphne castellum ad Danubium 292,
 16.
 Dara ex viop facta urbs ab Anastase
 Aug. 210, 6. munita a Iustiniano
 211, 17. templum habet
 S. Bartholomaeo sacrum 214,
 5. 280, 12. eventus mirabilis circa
 annum 215, 5. urbs haec parum
 abest Theodosiopoli 216, 3. frustra
 a Mirrhane et Choresis ob-
 sessa 216, 19 et 21. qualis ag-
 ger oppositus flumini 219, 1.
 caetera urbis aedificia 219, 23.
 quantum distet a Rhabbie 220,
 24.
 Dardaniae aedificia 266, 13. castel-
 la 290, 39.
 Dardapara cast. Dardaniae 281, 32.
 in agro Remesianense 284, 52.
 Dausaron castellum Mesopotamiae
 228, 1.
 Debro cast. Thraciae 306, 50.
 Debrera vel Darbera cast. Illyrici
 284, 24.
 Deiparac templum in Blachernis 184,
 8. 198, 9. ad Fontem 184, 20.
 in Herace 185, 11. in Asino li-
 tore 199, 6. Antiochias 241, 17.
 Theodosiopoli 253, 22. Hierosoly-
 mis 321, 7. in monte Garzimis 225,

15. in monte Sina 327, 12. Ierichunte 328, 4. in monte Olivarum 328, 6. Porphyreone 328, 14. Augilae 334, 2. in urbe Leptimagna 336, 7. Carthagine 339, 12. Septae 343, 21. Deiparae templum, praesidium salutis ac verae fidei 334, 2. propugnaculum inexpugnabile 185, 9. 943, 23.
- Delphraeae:** *vide* Thelphraeae.
Demetrias urbs 274, 3.
Denirus vel **Denitus** cast. Rhodopes 305, 15.
Deoniana castellum Thraciae 307, 18.
Derbera: *vide* Debrera.
Dertallus cast. Rhodopes, 306, 6.
Destreba: *vide* Deutreba.
Deuphracus castellum Epiri novae 278, 9.
Deurias cast. Illyrici 284, 43.
Deus merito dictus Sapientia 178, 14. factus homo, humanam habere voluit genealogiam 185, 16. nihil ei difficile, nedum impossibile 323, 14. mentiri non potest 324, 24. Dei filius Iesus 324, 16.
Deuteron, ibique templum S. Annae 185, 13 et 14.
Deutreba vel **Destreba** cast. Illyrici 284, 40.
Diaremata, lembi 330, 10 et 11.
Dinarthion, Monasterium in limite Pemptapeleos 332, 20.
Dingium vel **Dyngium** cast. Rhodopes 305, 37.
Dinium vel **Dinius** cast. Dardaniae 281, 38.
Diniscarta cast. Thraciae 306, 4.
Diocetianopolis in Thessalia 273, 15.
Diocletianus Circesium cast. condidit 225, 25. aliaque tria in Ephraestiae solitudine 231, 15.
Dionaa vel **Dionoca** cast. Epiri novae 278, 39.
Dionysus castellum Epiri novae 278, 33.
Dixas cast. Thraciae 306, 48.
Dolebin castellum Epiri novae 278, 14.
S. Donati castella duo 279, 25.
Dordas cast. Thraciae 306, 33.
Dorostolus cast. Mysiae ad Danubium 292, 23.
Dorticum castellum ad Danubium 289, 21.
- Dory**, regio, cuius incolae **Gotthi** 262, 7.
Duaco flu. Helenopolin alluit 312, 18. importunus 313, 1.
Dradiana: *vide* Traiana.
Drasimarca cast. Illyrici 285, 3.
Drullus castellum Dardaniae 280, 47.
Ducepratium castellum ad Danubium 288, 3.
Duiana cast. Illyrici 282, 18.
Duliores cast. 284, 14.
Durbulie vel **Durbuliana** cast. Dardaniae 281, 21.
Durics cast. Illyrici 282, 40.
Dusmanes cast. Illyrici 284, 5.
Dux, Δοξ 227, 1. **Duces** Armeniae 243, 7. 248, 13. 251, 15. 252, 11. **Tsanicae** 259, 7. 260, 14.
Dyngium: *vide* Dingium.
Dyrrachin vel **Dyrrhachin** cast. Epiri novae 277, 23.
Ecclesia magna Byzantii 179, 21.
Darae 280, 11. **Edessae** 229, 5. nova Hierosolymis 321, 3.
Echinaeus urbs 274, 1.
Edena cast. Macedoniae 280, 2.
Edessa Scirto alluitur 228, 17. **Ecclesia**, Antiphorus allaque aedificia inundatione eversa 229, 1. novus alveus fluminis post Hippodromum 229, 22. refectionis muri, praesertim circa castellum 230, 3.
Edetzio vel **Eadetzio** cast. Dardaniae 281, 37.
Eileburgus: *vide* Stilburgus.
Isidicaea: *vide* Isidicaea.
Elaeae cast. Europae 306, 7.
Elseus urbs Cherronesi 302, 19.
Elega: *vide* Helega.
Elephantes turrigeri 211, 10.
S. Elisaei monasterium 328, 6.
Emastus cast. Dardaniae 281, 40.
Emporium, navale Perges 329, 3.
Emporium castellum Rhodopes 305, 42.
Eadetzio: *vide* Edetzio.
Endynia castellum Epiri novae 278, 32.
Ephesi templum S. Ioannis Evang. 310, 4.
Epidamnii 266, 13.
Epiduta vel **Epidunta** cast. Epiri novae 278, 2.
Epilium castellum Epiri novae 278, 11.

- Epirus** 265, 23. **Epri novae castella** 277, 18. et veteris 278, 47.
Episcopia in Thracia 296, 9.
Episthera cast. Epiri novae 277, 22.
Equestris statua Iustiniani 182, 8.
Eraria cast. Illyrici 283, 40.
Eroulente castellum Thraciae 307, 14.
Ergamia castellum Thraciae 306, 38.
Esimonti vel Aesimonti castellum 306, 53.
Etaeries cast. 282, 45.
Euboea insula 275, 11.
Eugenii Martyris aquaeductus Trapezunte 260, 20.
Euphrates ad Circesium Aborrhamae fluvium accipit 225, 22. **Zenobiam alluit** 232, 23. **Sura** 234, 17. et **Pentacomiam** 235, 21.
Euphratesia dicta olim Comagene 231, 8. eius aedificia 231, 10 — 237, 15.
Euripus 275, 16. una iungitur trabe 275, 18.
Euroea urbs 269, 5.
Europa Tanai-ne an Phaside dividitur ab Asia 831, 13. formam habet insulae 266, 3.
Europa, Thraciae pars 299, 3. 304, 25.
Europa cast. Epiri veteris 279, 5.
Eurorum in Euphratesia 235, 21.
Eurymene cast. Thessaliae 275, 4.
Eutropii portus 208, 3.
Eutychiana cast. Dardaniae 281, 9.
Euxinus Pontus: vide Pontus.
Euzeta: vide Azeta.
Exentprista castellum Thraciae 307, 17.
Fasciae castellum Macedoniae 280, 23.
Ferraria cast. Illyrici 284, 38.
Ferula: vide Narthex.
Florentiana castellum Illyrici 285, 12.
Fluvii mirabilis exitus 215, 8. et seq. agger 219, 1. Fons, loci nomen pro Byzantii moenibus 184, 20. fons mirabilis 341, 14. fontis S. Elisaei monast. 328, 6.
Forum Constantini 190, 12. 202, 7.
Fossatum cast. Thraciae 307, 42.
Fossatum Germani in Armenia 253, 17. **Longini in Tranica** 260, 5.
Gesilae in Thracia, 306, 16.
- Freraria: vide Ferraria.**
Gabracum castellum Epri novae 278, 38.
Gabula vel Zabula in Euphratesia 235, 20.
Gadabitani ad Christi fidem conversi, 337, 8.
Grades, ibique Septa 343, 16.
Galatae aedificia 316, 6 — 21.
Galli Celtae 286, 23.
Garces cast. Illyrici 284, 3.
Garizim mons summo in honore apud Samaritanos 324, 12. in eo templum Deiparae et munitio 325, 15. 326, 12.
Gelimer victus 339, 3.
Gembero vel Gembro cast. Illyrici 285, 17.
Gemellomontes cast. Thraciae 307, 38.
Gemenus castellum Epri novae 277, 30.
Gentianum castellum Macedoniae 280, 10.
Genysius castellum Epri veteris 279, 13.
Genzana cast. Dardaniae 281, 7.
S. Georgii Mart. templum Bixanis 254, 3.
Gerbatza: vide Germatza.
Germana urbs 267, 25. in eius agro castella 283, 11.
Germani fossatum in Armenia 253, 17.
German castellum in agro Germanae 283, 13.
Gerontica castellum Thessaliae 280, 34.
Gesilae fossatum in Thracia 306, 16.
Getistras vel Getistrase cast. Thraciae 306, 49.
Getmaza vel Getbaza cast. Dardaniae 281, 18.
Getrinas cast. Thraciae 306, 25.
Girgis Africae urbs ad Syrtis min. 337, 14.
Gizerius urbes Africae nudavit moenibus 338, 16
Globus in manu imperatoris cum Cruce imposita quid innuat 182, 16.
Gombes oppidum ad Danubium 290, 2.
Gomphi Thessaliae urbs 274, 3.
Gorzubitense vel Gurzubitense cast. 262, 3.
Gotthi Istri fluminis accolae 264,

- 11, alii in regione Dory 262, 7.
262, 21.
- Graeciae aedificia 269, 11.
- Graecus cast. Illyrici 285, 2.
- Grandetum cast. Illyrici 284, 9.
- Graso cast. Thraciae 307, 46.
- Gratiana cast. Thraciae 308, 26.
- S. Gregorii monast. 328, 2.
- Gribo cast. Illyrici 285, 20.
- Grincipana cast. Illyrici 285, 1.
- Groffae cast. Illyrici 284, 2.
- Gurason castellum Macedoniae 280, 14.
- Gurbicum castellum Illyrici 284, 12.
- Gurrubitense cast. 262, 3.
- Gynaecium in templo Sophiae 178, 21.
- Gynaecomytes castellum Epiri novae 278, 5.
- Haemimonti aedificia 304, 21. 306, 10.
- Halicianiburgus cast. ad Danubium 289, 18.
- Hamaxobii 265, 1.
- Hebdomum 190, 19. illic templum S. Ioannis Bap. 198, 21. 388. Menae et Menaei 201, 10.
- Hedones cast. 279, 29.
- Hedonia castellum Epiri novae 278, 15.
- Helega cast. Epiri veteris 279, 7.
- Helena mater Constantini Magni, nata dicitur in Bithynia 311, 24.
- Helenopolis in Bithynia 311, 22. 312, 4. eam alluit fluvius Draco 312, 18.
- Helepolis machina 211, 16.
- Hellespontus a Xerxe traiectus 314, 24.
- Hemerium in Euphratedia 235, 22.
- Heraclea Graeciae 271, 20, 272, 8.
- Heraclea Thraciae, dicta etiam Perinthus, urbs nobilissima 298, 23. 299, 8.
- Heraeum, ibique templum Deiparae 185, 11. et palatium 207, 4.
- Hercula cast. Illyrici 284, 19.
- Herculis columnae 343, 16.
- Heroicus thorax 182, 11.
- Hetaeries cast. 232, 45.
- Hierapolis, urbs princeps Euphratae 236, 12.
- Hieriphthon vel Idriphthon cast. Mesopotamiae 222, 16.
- Hierium 185, 11.
- Hierodoli 333, 20.
- Hierosolyma in collibus sita 321, 10. ibi templum Deiparae magnificentum 321, 7. marmoris copia prope urbem reperta 323, 9. caetera, quae illic Iustinianus aedificavit 328, 1.
- Hierum, Moebadio vicinum 201, 4.
- Hippodromus Edessae 229, 22.
- Hispania 297, 3.
- Historiae utilitas 170, 5.
- Holodoris vel Olodoris cast. Illyrici 284, 7.
- Homeritae Saraceni 326, 25.
- Homerus citatur 172, 12.
- Homonoea castellum Epiri veteris 279, 8.
- Hormisdae Regia, Iustiniani nondum imperatoris domus 186, 13. 202, 8.
- Horonum cast. Tzanicae 259, 4.
- Horsene. pro qua male Osroëne 253, 2.
- Hunni trans Danubium positi 264, 11. loca munita non soliti oppugnare 276, 6. Casandriam capiunt 276, 2. murum Cherronesi superant 301, 5. insulas infestas habent 304, 3.
- Hunorum cast. ad Danubium 291, 8.
- Hunnum *vide* Unnam.
- Hutos *vide* Utoas.
- Hygea *vide* Hynae.
- Hylasianae castellum Thraciae 306, 36.
- Hymauparubri castellum Rhodopes 306, 1.
- Hynae vel Hygea cast. Macedoniae 280, 25.
- Hypata urbs Graeciae 271, 19.
- S. Ilae templum 201, 12.
- Iatron castellum Mysiae ad Istrum 292, 10.
- Iberum monasterium Hierosolymis 328, 4.
- Ibida urbs Scythiae ad Istrum 293, 20.
- Idriphthon: *vide* Hieriphthon.
- Ierichunte xenodochium templumque Deiparae 328, 8 et 4.
- Ierusalem: *vide* Hierosolyma.
- Iesus Dei filius, quid Samaritanae praedixerit 324, 16. 324, 20. *vide* Christus.
- Iguis prodigium 336, 19.
- Illus in Zenonem Aug. rebellis, perit 274, 18.
- Illyrici metropolis Iustiniana prima 267, 7. Aedificia a pag. 265, 1 — 291, 22.

- Ilyrin castellum Epiri novae 273, 41.
 Ilyriis vel Ilyrisum disura Armeniae 251, 1.
 Imperator Rom. Armeniae Satrapis insignia dignitatis dabat 247, 3. imperatorum sepulchra in templo SS. Apostolorum 189, 4.
 Imperium Rom. a Iustiniano amplificatum 171, 11. 172, 15. eius limites omnes ab eodem muniti 172, 1. limes in Armenia 248, 17.
 India Nilum effundit 331, 10.
 Institutores caesarum 206, 13.
 S. Ioannis Bapt. templum in Hebdomo 198, 19.
 S. Ioannes Evang. cur dictus Theologus 310, 5. eius templum Ephesi 310, 3.
 S. Ioannis ad Jordanem puteus 328, 12.
 S. Ioannis templum Laodiceae 328, 19.
 S. Ioannis Monast. in Mesopotamia 328, 20.
 Ioannis Monasterium 328, 21.
 Ioannis Abbatis Monast. 328, 8.
 Ioannes Byzantius machinarius 234, 13.
 Ionis sinus ex Adriatico mari 265, 22.
 Jordanis eremus 328, 3. 328, 12.
 S. Irenes templum 182, 23. alterum in quo repertae reliquiae SS. quadraginta militum Martyrum 195, 4.
 Irene castellum Epiri novae 278, 1.
 Isauria, ibique Apadnense monast. 328, 23.
 Icaea oppidum ad Istrum 291, 6.
 Isidicaea castellum Rhodopes 305, 41.
 Isgipera castellum Rhodopes 305, 25.
 Isidori domus in xenodochium versa 183, 13.
 Isidorus Milesius praestantiss. architectus 174, 6. 180, 9. 217, 23. eius nepos Isidorus 234, 14.
 Ister: vide Danubius.
 Isthmus Corinthi 273, 9. Cheronesi 300, 15.
 Itaberies cast. 282, 46.
 Itadeba cast. 288, 10.
 Itzes cast. Thraciae 308, 18.
 Lucundianae 207, 4.
 Iudaei conditores urbis Cyri 242, 9. Boriensium accolae, Christi fidem amplexi 334, 8. Templum illic habebant a Salomone extractam 334, 9.
 Iudaeus castellum ad Danubium 289, 23.
 S. Iuliani castellum in Thracia 306, 22.
 Iuliani portus 190, 17.
 Iulioballae castellum Ilyrici 285, 39.
 Iulio polis Galatae urbs 316, 8.
 Ius a Iustiniano servatum 171, 20.
 Iustiniana prima ad Tauresium in Dardania, ubi natus Iustinianus 266, 15. 266, 20. Ilyrici metropolis et sedes Archiep. 267, 8.
 Iustiniana secunda in Dardania, ubi Ulpiana 267, 22.
 Iustiniana in Armenia, prius Trumina 256, 22. Iustiniana dicta Carthago 339, 9. et Adrametas 340, 24.
 Iustinianopolis in Epiro, ubi erat Adrianopolis 268, 21. altera in palude Castoria 273, 19. ad Iustinianopolin castella 279, 24.
 Iustinianopolis castellum Thraciae 307, 36.
 Iustiniani Aug. elogium 171, 3. patria 266, 15. in aedificando solertia 180, 11. 218, 4. equestris statua 182, 1. pietas erga Deiperam 184, 1. in SS. Apostolos 186, 11. ieiunia ac vigiliae 196, 3. Sanatus ope SS. Cosmae et Damiani 193, 18. et SS. xl. militum Martyrum 195, 10. temple ubique aedificat v l instaurat 197, 21. sociam navante operam Theodora coniuge 183, 14. 199, 22. 208, 17. 315, 16. et Deo illius coepis omnibus manum admovente 315, 4. ad Christi fidem convertit Tzanos 258, 2. Augilenses 333, 25. Iudaeos 334, 12. Mauros Pacatos 335, 15. Gadabitanos 337, 10. priusquam esset imperator, habitavit in Hormisdas Regia 186, 13. sub Iustiano avunculo administravit imperium 184, 10. 190, 20. id adeptus, Magistrum militum Armeniae creat, sublato Comite 246, 21. Duces substituit Satrapis 248, 7. Orbem Romanum munitioibus militaribusque praemiis confirmavit 344, 2.

- Iustinopolis 207, 24.
 Iustinas Aug. Iustiniano, suo ex sorore nepoti, imperii administrationem permisit. 184, 9. 190, 20.
 Labellus castellum Epiri novae 278, 10.
 Laberium castellum Dardaniae 280, 40.
 Labutza castellum Dardaniae 281, 50.
 Lacoburgus ad Danubium 289, 21.
 Laconicum marmor 204, 21.
 Lages seu Lagos cast. Macedoniae 280, 21.
 Lamponiana castellum Illyrici 284, 23.
 Lana ex planis piscibus 247, 6.
 Lantzones: vide Lantzones.
 Laodicea urbs 228, 19.
 Lapidarias cast. in Illyrici limite ad Istrum 291, 16.
 Lapithae 274, 22.
 Larissa Thessaliae urbs 274, 10.
 Lasbarus castellum Dardaniae. 281, 35.
 S. Laurentii templum 198, 6.
 Lantzones vel Lantzones cast. Illyrici 284, 18.
 Lazicae aedificia 261, 1 -- 22. Lazorum Monast. in Erema Hierosolymitana 328, 5.
 Lederata turris ad Danubium 287, 25.
 Leges multitudinis obscurae et mutuae inter se pugna confusae 171, 16.
 Legio, militum numerus 254, 8. Legionis duodecimae milites, Martyris Melitense 195, 11.
 Lenones sublatis Byzantii 199, 15.
 Leo ex uagae nascitur 203, 11.
 Leontarium urbs Graeciae 271, 20.
 S. Leontii aedes Damasci 328, 17.
 Leontius in Zenonem Aug. rebellis 247, 19.
 Leptis magna, Severi Aug. patris, arena obruitur 335, 20. 336, 10. oblatum illic Mauris prodigium 336, 15.
 Leucathae Mauri 336, 16.
 Libanus 243, 13. 309, 6.
 Libya ab Alexandriae limite ad Cyrenam usque pertinet 331, 25. eius pars magna deserta 332, 6.
 Lignus cast. 283, 9.
 Limnae cast. Macedoniae 280, 25.
 Limnederium cast. Macedoniae 280, 16.
 Lino cast. Thraciae 307, 19.
 Liso cast. Dardaniae 281, 4.
 Lистра castellum Epiri veteris 279, 16.
 Litterata turris ad Danubium 287, 25.
 Longi muri: vide Muri.
 Longiana cast. Illyrici 284, 50.
 Longi fossatum in Thracia 260, 5.
 Longiniana castellum ad Danubium 290, 4.
 Lora, Λόρα, quid in aedificio 189, 2. 189, 22.
 Losorium cast. Lazicae 261, 1.
 Lostoris castellum Thessaliae 282, 33.
 S. Lucae corpus inventum 188, 21. 198, 14.
 Lucernarienburgus ad Danubium in Illyrici limite 291, 17. 292, 5.
 Luconanta cast. Illyrici 283, 28.
 Lucra: vide Scariotana lucra.
 Lupfontana castellum Illyrici 284, 61.
 Lurnae castellum Mesopotamiae 222, 16.
 Lutsolo cast. Illyrici 284, 44.
 Lydicae cast. Europae 305, 6.
 Lysierum castellum Armeniae 258, 16.
 Lysippus Sicyonius 305, 28.
 Lytararum vel Lytarum cast. Armeniae 258, 16.
 Maccannania sive Moccannania cast. in agro Sardicae 282, 11.
 Macedoniae aedificia 276, 1. 278, 36. Persis Macedones imperarunt 245, 4.
 Maeotis palus 261, 24.
 Magdalanum castellum Mesopotamiae 227, 24.
 Magister militum a Iustiniano datus Armeniae 245, 21. eius sedes Theodosiopolis 59, c.
 Magister militum Sittas 257, 23.
 Magomias castellum Illyrici 283, 27.
 Mambri castellum Euphratesiae 231, 17.
 Mamaea Alexandri Augusti mater 245, 8.
 Mamma urbs Byzacii 342, 11.
 Mandepa: vide Mundepa.
 Mandracium portus Carthagini 339, 18.
 Mariana: vide Mariana.
 Marathra 295, 11.

- Marcellina sive Marcelliana cast. Dardaniae 281, 56.
 Marcerota cast. Thraciae 306, 40.
 Marciana cast. Epiri veteris 279, 1.
 Marcianopolis cast. Thraciae 307, 44.
 Marcianum cast. Thraciae 307, 6.
 Marcipetra cast. in agro Sardiaca 282, 6.
 Mareburgus castellum ad Danubium 289, 16.
 Maria: *vide* Deipara.
 Maria palus 330, 9.
 Mariana vel Maniana cast. Dardaniae 281, 29.
 Maris Mediterranei cursus 297, 3.
 Marmarata castellum Epiri veteris 279, 16.
 Marmorum mira varietas 178, 23.
 marmor Laconicum 304, 21. Parium 184, 14. Hierosolymitanum 323, 9.
 B. Maronis murus 328, 18.
 Martia oecus 302, 4.
 Martis cast. in Epiro nova 278, 4.
 Martius castellum Epiri veteris 279, 21.
 Martyrium, Martyris templum 190, 10. 193, 6. *et alibi*.
 Martyropolis 221, 7. sita in Sephanene ad flu. Nymphium, ac sedes Ducis 284, 14. capta a Cabade 249, 1. munita a Iustiniano 250, 5. quantum distat ab urbe Amida 249, 1. et a Phisone 250, 19.
 Mascas cast. Dardaniae 281, 3.
 Mauri a Phoenicibus oriundi 335, 11. Pacati, Christiani 335, 16. 335, 15. *vide* Leucathae.
 Maurovalle cast. Thraciae 308, 8.
 Maxentii cast. in Mysia ad Danubium 292, 12.
 Maximianopolis urbs Rhodopes 303, 22.
 Medeca cast. Illyrici 282, 20.
 Mediana cast. Illyrici 284, 15.
 Melas sinus 300, 13.
 Melichiza castellum Macedoniae 279, 40.
 Melitene in minori Armenia, uti creverit evaseritque Metropolis 254, 15. muris cincta a Iustiniano 254, 25. in ea martyrio affecti XL. milites legionis XII. 195, 10.
 SS. Menae et Menaei templum in Hedomo 201, 10.
 Meretricum poenitentium monasterium Poenitentia dictum 300, 10.
 Meridio cast. Illyrici 285, 34.
 Merisopontede vel Merisopontede cast. Illyrici 285, 33.
Miscavlog *ὄψεα* 187, 3. 323, 24.
 Mescreas: *vide* Cross.
 Mesopotamiae aedificia 209, 1 — 230, 24. 323, 20.
 Metalla castellum Thraciae 307, 29.
 Metanastae 265, 1.
 Metanoea: *vide* Poenitentia.
 Metrus cast. Macedoniae 280, 3.
 Metropolis quid significet 67. a. 100. b. 115. b.
 Metropolis, urbs Thessaliae 274, 3.
 Michaelis Archang. templum Byzantii 185, 20. in Anapio 197, 7. in Asiae littore 199, 2. in Mochadio 201, 5. Antiochia 241, 19. Pythia in Bithynia 316, 4. ptochium in campis 329, 1.
 Miles castellum Dardaniae 281, 31.
 Milites. XL. Martyres Melitonae 195, 10. eorum reliquias Iustinianum sanant 196, 23.
 Millareca cast. Illyrici 284, 23.
 Mirrhaneus Persarum dux 216, 19.
 Mocatiana castellum ad Danubium 290, 10.
 Mocuaniana: *vide* Maccumiana.
 Moccus ex Cappadocia castelle facta metropolis 317, 20. 318, 3.
 Mochadium, vicinum Hiero 201, 3.
 S. Mocii templum 190, 13.
 Moles sive aggres, *μῶλοι* 300, 22. 301, 21.
 Monachi Sinaitae 327, 5. qualis eorum vita 327, 6. Monasteria 253, 21. 323, 1. *et alibi*.
 Monopyrgia, quae sic dicta monumenta 286, 9.
 Monteregine cast. Thraciae 308, 5.
 Mopeus Vates 318, 21.
 Mopsuestia Ciliciae urbs 318, 21. eam Pyramus alleit 318, 23.
 Moses in monte Sina leges promulgavit 327, 18.
 Motrees cast. Illyrici 285, 36.
 Muciaris: *vide* Murciae.
 Mulato vel Bulatto cast. Dardaniae 281, 10.
 Mundepa cast. Rhodopes 305, 13.
 Murciae vel Muciaris cast. Epiri veteris 279, 11.
 Muri longi extracti ab Anastasio 297, 25. reparati a Iustiniano 298, 10 et 22.

- Murus Chersonesi** 299, 18. 301, 14.
Murideba cast. Thraciae 306, 17.
Museum cast. Macedoniae 279, 52.
Mutxiani cast. 284, 20.
Mutxipara cast. Illyrici 285, 28.
Myrmex, loci nomen in Thracia 295, 21.
Myropoles vel Myropolon urbs Graeciae 272, 3.
Myri a poetis cominus pugnantibus dicti 292, 4. **Mysiae aedificia** 292, 5 — 293, 8.
Mysias cast. Thraciae 307, 13.
Naioduno vel Neaedynae cast. Thraciae 307, 49.
Naisopolis 267, 25.
Narthex, porticus, unde nomen accepit 187, 7. 323, 22.
Navale Perges 329, 3.
Neaedynae: vide Naioduno.
Neapolis: vide Samaria.
Neapolis cast. Macedoniae 279, 50.
Neocaesarea oppidum Euphratasiae 237, 6.
Nica, seditis Byzantina 173, 7.
Nicaea Bithyniae 313, 19.
Nice cast. Thraciae 306, 46.
SS. Nicolai et Prisci templum 193, 11.
Nicomedia Bithyniae urbs 314, 15.
Nicopolis in Armenia 258, 18. in Illyrico 268, 23. cast. Thraciae 307, 23.
Niger sinus 300, 13.
Nilus fossa derivatur Alexandriam usque 330, 2. **Asiam et Africam dirimit** 331, 10.
Nisconis cast. in Thracia 308, 85.
Nogeto cast. Illyrici 284, 11.
Nomina manent vetera, mutatis rebus 255, 15.
Nono cast. Thraciae 307, 47.
Novae, munitio ad Danubium 287, 20.
Novas cast. Thraciae 308, 11.
Novae Iustiniana cast. Thraciae 306, 36.
Novum cast. ad Danubium 290, 5.
Numidiae aedificia 341, 19. — 343, 12.
Nymphium cast. Macedoniae 280, 4.
Nymphius Armeniae fluvius Romanos a Persis sciungit 248, 19. **Martyropolia alluit** 248, 18.
Oceanus mare Mediterraneum efficit 331, 19.
Oecimtae Trani 259, 18.
Octavum, cast. octavo, a Singedone lapide 287, 14.
Odonathus Saracenorum princeps, maritus Zenobiae 231, 20.
Odrizeo cast. Illyrici 285, 26.
Odyssaeus cast. Thraciae 307, 20.
Olbus cast. Epiri veteris 278, 50.
Oleum mirabile ex sacris effusum reliquis 196, 22.
Olivarum mos 328, 6.
Olodoris: vide Holoedris.
Onalus cast. Epiri veteris 279, 23.
Onopnotes torrens Antiochiae 240, 2.
Onos cast. ad Danubium 290, 20.
Opas vel Optas cast. Epiri veteris 379, 45.
Option cast. Macedoniae 280, 27.
Orbis Cruce domitus 182, 16.
Orientalis pars templi aram habet 175, 22. 194, 26. 321, 21.
Orocassias, vertex Antiochiae 239, 2.
Orontes flu. Antiochiam alluit 238, 17.
Orosene, pro qua male Oroëne 253, 2.
Oziris ubinam sepultus 332, 3.
Oroënes aedificia 228, 13 — 230, 24.
Oroëne vel potius Orosene aut Orosene 253, 2.
Ozorme vel Ozarba cast. Rhodopes 305, 26.
Pacati, Mauri, unde sic dicti 335, 16.
Pacae cast. Epiri novae 278, 26.
Padisara cast. Thraciae 308, 20.
Palaeestina aedificia 324, 11. et seq. **Palaeestina tertia** 326, 18.
Palatiolum cast. ad Danubium 291, 11.
Palatium auctum 186, 17. 187, 11.
Palatium in Heraeo 207, 3. **Heraeae** 299, 9. **Leptis magnae** 336, 9. **Carthaginis** 339, 13.
Παλλάδιον, Palatium 186, 15.
Pallene peninsula 275, 24. 276, 11.
Palmatis cast. Mysiae ad Danubium 293, 2.
Palmetum 327, 3.
Palmyra urbs Phoeniciae subiecta Libano 243, 14. 309, 5.
Palyrus cast. 279, 32.
Pammilius vel Pamylinus cast. Dardaniae 282, 1.
Pamphylia 329, 2.
Pantalia urbs 268, 1.
S. Pantaleemonis templum 200, 19. **monasterium** 323, 3.

- Paratonium arx in Libya 332, 11.
 Parthiam cast. Epiri novae 278, 46.
 Parnus cast. Epiri veteris 278, 49.
 Parnusta cast. Illyrici 282, 25.
 Parthi, pulsus Macedonibus, ad Tigrin usque imperarunt 245, 4. regem Armeniis impeverunt 245, 9.
 Parthion cast. Macedoniae 280, 9.
 Pascas cast. Macedoniae 279, 41.
 Paschale festum 195, 22.
 Patana cast. Epiri novae 277, 29.
 S. Pauli templum 186, 12.
 Pauli mandra cast. Thraciae 308, 29.
 Pautani agri castella 283, 19.
 Pelecum cast. Macedoniae 280, 20.
 Peleum cast. Epiri novae 278, 24.
 Pelion mons 274, 8.
 Peloponnesi urbes moenibus nudae 273, 7.
 Peltza: *vide* Pentza.
 Peneus flu. Larissam aluit 274, 9.
 Pentacomia in Euphratesia 235, 21.
 Pentapolis 331, 24. quantum distet Alexandria 332, 12. et Tripoli 335, 18.
 Pentecostes festum 325, 2.
 Pentza vel Peltza cast. Dardaniae 281, 14.
 Peplabius cast. Illyrici 282, 21.
 Perbyla cast. Thessaliae 280, 35.
 Percus cast. Epiri veteris 279, 14.
 Perge urbs Pamphyliae 329, 4.
 Perinthus dicta Heraclea 298, 24.
 Persae qua pacem conditione cum Theodosio iuniori fecerint 210, 9. quo minus Dara extrueretur impedire non potuerunt 210, 11. elephantem in bellum edecunt 211, 10. Daram frustra obsident 216, 21. eorum limites in Euphratesia 231, 8. Macedonibus paruerunt, deinde Parthis 245, 4. quam partem Armeniae obtinuerint 244, 4. 246, 3.
 Persarmeniae limes 259, 2.
 Πισσόλ, pilae in aedificiis 176, 1.
 Peteres vel Tetres cast. Illyrici 285, 6.
 Petra urbs Lazicae 261, 6.
 SS. Petri et Pauli templum 186, 12.
 Petros in Armenia 254, 1.
 Petrisen cast. Dardaniae 281, 8.
 Petroniana cast. Epiri veteris 279, 17.
 Pezium cast. Epiri veteris 279, 32.
 Pharanites sive Pharnaces cast. 263, 33.
 Pharsalus urbs 274, 2.
 Phasis fluvius Europae et Asiae terminus 331, 13.
 Pheterus vel Phetrus: *vide* Cutzapheterus.
 Phiala Alexandriae 331, 1.
 Phidias Atheniensis 205, 22.
 Philas vel Phrichas cast. Mesopotamiae 228, 2.
 Philippopolis in Thracia 304, 22.
 Phison cast. Sophanones 250, 18. 251, 6.
 S. Phocae monasterium 306, 15.
 Phoenice urbs 263, 23.
 Phoenice ad Libanum 243, 13. 309, 6.
 Phoeniciae aedificia 328, 14.
 Photice urbs 268, 23. 279, 25.
 Phracellan cast. Thessaliae 280, 33.
 Phracte, aggeris fluminis genus 219, 5.
 Phranores: *vide* Pharanores.
 Pherraria: *vide* Ferraria.
 Phrychas: *vide* Philas.
 Φρούριον idem Graeco valet ac Latine Castellum 225, 11.
 Phthia urbs, deleta 274, 10.
 Picnus vel Pinus ad Danubium 237, 19.
 Pilae in aedificiis, Πισσόλ 176, 1.
 Pinus: *vide* Pinus.
 Pindarus citatur 173, 4.
 Pinni, pisces, ex quibus enascitur lana 247, 7.
 Pinzus sive Pinzum cast. Rhodopes 305, 31.
 Piscinae cast. Epiri novae 278, 12.
 Pistas cast. Illyrici 284, 4.
 Pityus ad Pontum Euxinum 261, 15.
 Plackdians cast. Macedoniae 280, 24.
 Platanon prope Antiochiam 318, 8.
 Plateae urbs 272, 20.
 S. Platonis aedes 190, 10.
 Pleurum cast. Macedoniae 279, 46.
 Plotinopolis in Thracia 304, 22.
 Plumia, κλουμμοίς, interstincta tunica 247, 14.
 Plusinum: *vide* Pusinum.
 Poenitentia nomen Monasterii meretricum poenitentium 200, 10.
 Poliscastellum cast. Thraciae 307, 26.
 Πόλος, globus 182, 16.
 Pompeius Magnus Coloniam in Armenia munit 253, 5.

- Pons Sangari impositus** 314, 20. **pons Sari** 319, 10.
Pontes cast. Daciae ad Danubium 288, 10. unde nomen acceperit 288, 14. 289, 2.
Ponteserium ad Danubium 290, 4. Augustana editio dividit, Pontes Erium.
Pontus Euxinus 191, 17. 191, 24.
Pontras vel Poutras cast. Illyrici 285, 40.
Poron: vide Toparum.
Porphyreon 323, 15.
Porta aurea 185, 8. *porta μέσσωλος* 187, 8. 323, 24.
Porticus regia caesidicis destinata 206, 13.
Portus Iuliani 190, 17. in Heraeo 207, 11. Eutropii 208, 2.
Posidon cast. 279, 34.
Potamocastellum in Rhodope 305, 40.
Potes cast. Illyrici 285, 29.
Potidaea, dicta Casandria 276, 1.
Praxitales 205, 23.
Preidis cast. Thraciae 308, 27.
Præsidio cast. Thraciae 308, 37.
Pretzuries cast. Illyrici 284, 41.
S. Primæ templum Carthagine 339, 14.
Primiana cast. Illyrici 284, 32.
Primoniana cast. Dardaniae 281, 57.
Princeps religiosus coelum cum terra sociat 189, 22.
Priniana cast. Macedoniae 280, 11.
SS. Prisci et Nicolai templum 193, 10.
Priscopera cast. Dardaniae 281, 30.
Prohini cast. in Thraciae 306, 18. 306, 51.
Proconsularis Africa 339, 22.
Procopii, qui hos libros conscripsit, modestia 170, 1.
Procopius Edessenus 326, 6.
Πρόμαχος 316, 14. *προμαχών* 269, 24.
Pronathidum cast. 279, 28.
Proochthi, pars littoris Asiae 197, 11.
Propontis 205, 1.
Protiana cast. 282, 10.
Προπά 232, 15.
Ptochium cast. Dardaniae 281, 44.
Ptochii cast. in Epiro nova 278, 34.
Ptolemais 328, 16. 332, 23.
Pudphoses: vide Caputhovis.
Pulchra Theodora cast. Thraciae 308, 81.
Pupulus cast. Epiri novae 278, 37.
Purpura Iustiniani delibata miraculo oleo 197, 1. **purpura Satraparum qualis** 247, 8.
Pusinum vel Plusinum cast. Rhodopes 305, 47.
Putedis cast. ad Danubium 290, 16.
Pyramides Aegypti, opus inutile 209, 8.
Pyramus flu. Mopuestiam alluit 318, 23.
Pyrgocastellum quid sit 225, 9.
Pythia in Bithynia, palatio, balneis ac templo ornata 315, 22. 315, 25.
SS. Quadraginta militum Martyrum reliquiae inventae 195, 10. sanant Iustinianum insigni miraculo 196, 17. sacrum illis monasterium prope Theodosiopolin 254, 5.
SS. Quadraginta quinque Martyrum Monasterium Nicopoli 254, 2.
Quadragesimale ieiunium quam sancte a Iustiniano servatum 195, 23.
Quadriturrita 266, 18.
Quartiana cast. Illyrici 285, 38.
Quesoris cast. in Mysia ad Danubium 292, 25.
Quimedaba oppidum 268, 4.
Quino cast. Dardaniae 281, 45.
Quinti cast. Dardaniae 231, 51.
Quintodemi cast. in Mysia ad Danubium 292, 8.
Quintum vel Quintorum cast. in Mysia ad Danubium 292, 13.
Quirini monasterium 328, 22.
Rabestum cast. Dardaniae 280, 43.
Ratiaria urbs ad Danubium 290, 6.
Regia porticus 206, 12.
Religio in uno verae fidei fundamento firmata 171, 13. **Religiosus princeps coelum cum terra sociat** 189, 22.
Reliquiis Sanctorum honor habitus 189, 4. 189, 16. 195, 4. et seq.
Remesianesi agri castella 234, 26.
Repordenes vel Repodernes cast. 284, 45.
Rhabdii situs 220, 24. **muris cingitur** 222, 5.
Rhaucle cast. Thraciae 306, 21.
Rhaedestus in Thraciae 299, 15. **urbs ibi condita a Iustiniano** 300, 1.
Rhasis cast. Mesopotamiae 222, 18.
Rhechius fluvius Thessalonice proximus 276, 16.
Rhegium in Thracia non procul Byzant-

- to 294, 16. 296, 3. 296, 3. forte idem cum Rhosio.
 Rhesidina cast. Thraciae 307, 50.
 Rhesium 190, 16. forte idem cum Rhegio.
 Rhizaeum ad amplitudinem urbis evectum 260, 23.
 Rhodopes aedificia 303, 3 — 304, 19.
 Riginocastellum in agro Germanae 283, 17.
 Ripaltas cast. Mesopotamiae 222, 17.
 Ripensis Dacia, unde nomen nacta 287, 4.
 ROLLIGERAS cast. 283, 15.
 S. Romani Abbatis Monast. 328, 7. ptochium 328, 17.
 Romaniana cast. in agro Sardicae 282, 8.
 Romanum Imperium: *vide* Imperium.
 Romyliana cast. Illyrici 285, 13.
 Rotun cast. Dardaniae 281, 54.
 Rubrum mare 326, 21.
 Rubusta cast. Thraciae 308, 3.
 Ralli cast. *vide* Turules.
 Rumisiana oppidum 268, 4.
 Sabaratha vel Sabathra Africae urbs 337, 11.
 S. Sabianus cast. Epiri novae 277, 26.
 S. Sabini cast. in Epiro veteri 279, 19.
 Sabinaibries vel Sabiniribes cast. 283, 42.
 Saccus urbs Graeciae 271, 19.
 Sacissus cast. Rhodopes 305, 38.
 Salebries cast. Illyrici 282, 38.
 Salomon Hebraeorum rex templum condidisse in Africa dicitur 334, 10.
 Saltopyrgus cast. Mysiae ad Danubium 292, 23.
 Samaria, dicta Neapolis, subiacet monti Garizim 324, 13. Christi cum muliere Samaritanorum colloquium 324, 18. Samaritana seditio, sub Zenone Aug. 325, 1. altera sub Anastasio 325, 23. ad Christum conversio sub Iustiniano 326, 10.
 Samsonis xenodochium 183, 6.
 S. Samuelis monasterium 328, 10.
 Sanctuarium quae pars templi 183, 2.
 Sangaris fluvius ponte iungitur 314, 18, 315, 1.
 Saphcae vel Sarchae cisurae Armeniae 251, 2.
 Saraceni Romanis infesti 228, 4. Saraceni Homeritae 327, 1.
 Sarchae: *vide* Saphcae.
 Sardica urbs 267, 25. in eius agro castella 282, 3.
 Sardinia insula dicta oïlm Sardo 343, 13.
 Sarmates cast. Illyrici 283, 37.
 Sarmathae monast. 328, 22.
 Sarmathon cast. Thraciae 306, 34.
 Sarus ex Armeniae montibus defluit urbemque Adanam alluit 319, 8.
 Satala Armeniae urbs 252, 15, 253, 1.
 Satrapae Armeniae 247, 1. eorum insignia 247, 3. rebelles exauthorati 247, 24. penitus sublatis 248, 6. Satrapa Sophanenes 249, 8.
 Sauras cast. Mesopotamiae 222, 16.
 Sauromatae 265, 1.
 Scaplizo cast. in agro Germanae 283, 12.
 Scares cast. 283, 5.
 Scariotasalucra cast. Rhodopes 306, 2. editio Aug. sic dividit, Scariotassalucra.
 Scaripara cast. Illyrici 285, 25.
 Scasse'ana regio 283, 25.
 Scatrina cast. Thraciae 307, 15.
 Scedeba cast. Thraciae 308, 10.
 Scelenas: *vide* Scemnas.
 Sceminites cast. Epiri novae 277, 20.
 Scemnas vel Scelenas cast. Rhodopes 305, 29.
 Scentudies cast. 283, 4.
 Sceptecamas vel potius Septemcamas cast. Illyrici 285, 14.
 Schamalinichon vel Camalinichon in Txanica 258, 17.
 Schedupara: *vide* Chesdupara.
 Schimalinichon cast. Txanicae 260, 13.
 Scidreus cast. Thessaliae 280, 37.
 Scidreopolis vel Scydeonopolis cast. Epiri novae 278, 27.
 Scinzeries cast. in agro Germaniae 283, 16.
 Scirthus flu. Edessam alluit 228, 18. inundat 228, 24. cohibetur 229, 8.
 Scitaces vel Scitanes cast. Rhodopes 305, 45.
 Sclaveni ad Istrum grassari soliti 264, 12. 293, 5. 298, 14. Toporum capiunt 304, 11.

- Scepentiana cast. in agro Sardicae** 282, 12.
Scuanes cast. 283, 3.
Seulcoburge cast. Illyrici 285, 7.
Scumbro cast. 284, 4.
Scupium cast. 282, 4.
Scydeonpolis: vide Scidreopolis.
Scythae 264, 12. Scythiae aedificia 293, 9 — 26.
Scythias cast. Thraciae 307, 45.
Sebastia in Armenia 253, 18.
Sebastopolis ad Pontum Euxinum 261, 16, 261, 18.
Secundum: vide Deuteron.
Securica cast. Mysiae 292, 6.
Selybria urbs Thraciae 298, 20.
Semicylindrus 175, 11.
Semiramis 178, 5.
Senator, templi Michaëlis Arch. conditor 185, 22.
Senatus in Curia anno ineunte festum celebrat 202, 18. Iustinianum in pictura circumstat 204, 15.
Septa ad columnas Herculis, ibique templum Deiparae 343, 17. 343, 21.
Septemcasas: vide Sceptecassas.
Septimum: vide Hebdomum.
Sepulcra imperatorum in templo SS. Apostolorum 189, 4.
Seretus cast. Dardaniae 281, 43.
SS. Sergii et Bachii templum 186, 18.
S. Sergii monast. in monte Cisseron 328, 12. et Ptolemaide 328, 16.
Sergiopolis in Euphratesia 235, 2. eam ornat munitque Iustinianus 235, 9. frustra Choroës tentat 235, 15.
Sestas contra Abydum 302, 15. 310, 19. illic castellum 302, 18.
Setlotes: vide Amulselotes.
Severius Aug. senior, natus in urbe Leptimagna 336, 9.
Siberis Galatiae fluvius 316, 7. 316, 17.
Sicibida vel Sycibida cast. Illyrici ad Danubium 291, 12.
Siciae cast. Macedoniae 280, 3.
Silentiarium 296, 24.
Siletheos vel Siletheon monast. 328, 7.
Sina mons ad mare Rubrum 326, 22. in eo templum Deiparae 327, 12. in vertice nocturni strepitus 327, 17.
Sinas cast. Mesopotamiae 222, 18.
Singedon urbs Daciae ad Danubium 287, 6. 287, 18.
Sivas Melas 300, 13. Sivas caras 191, 6.
Siphria cast. Mesopotamiae 222, 17.
Sisauranum oppidum in limite Persico 221, 17.
Sisiliason vel Tisiliason vel Tiliason cast. Tzanicae 259, 25. 260, 9.
Sittas magister mil. per Armeniam 257, 23.
Smargdis cast. Mesopotamiae 222, 16.
Smornes cast. ad Istrum 288, 2.
Sobastas vel Suabastas cast. Illyrici 283, 21.
Solvani cast. in Rhodope 306, 7.
Somnium mirabile 217, 12.
Sophanene in Armenia, urbem habet martyropolin et fluvium Nymphium 248, 17. 249, 8. in ea Phison cast. et clisurae 250, 18, 250, 23.
Sophiae templum a seditiosis incensum, restituitur 173, 12. architecti 173, 15. concinnitas operis 174, 15. frons 175, 5. pilae et arcus 176, 1. 176, 8. vertex 177, 1. aedificii firmitas 177, 22. porticus 178, 12. altare 179, 19. Ecclesia magna dicitur 179, 21.
Spadizus vel Spathisus cast. Thraciae 307, 31.
Spelunca cast. Illyrici 284, 46.
Speretium cast. Epiri novae 278, 6.
Spibyus cast. Thraciae 307, 25.
Stadium unde dictum 208, 19.
Stamazo cast. Illyrici 282, 16.
Status equestris Iustiniani 182, 1. statua Theodoraë 205, 24.
Stauris mons imminens Antiochiaë 239, 25.
Stelecorta: vide Stenocorta.
Stendas cast. Illyrici 285, 24.
Stenes cast. 284, 38. 282, 5.
Stenocorta vel Stelecorta cast. 282, 28.
S. Stephani cast. in Epiro nova 278, 21.
Stephaniacum cast. Epiri novae 277, 25.
Stillburgus vel Eileburgus cast. ad Istrum 289, 18.
Stramentias cast. 283, 8.
Stranbasta vel Strabansta cast. 288, 34.
Stredem vel Straiden cast. Epiri novae 278, 8.
Stronges cast. Illyrici 284, 30.

- Strongylon cast. vicinum Byzantio** 294, 14.
Struas cast. in agro Sardiæ 282, 9.
Suabastas: vide Sobastas.
Suagognense vel Suegognense cast. in agro Germanæ 283, 18.
Subaras cast. 284, 28.
Sudanelanæ: vide Thudanelanæ.
Sura urbs Euphratensis 234, 17.
Suras cast. Thraciæ 306, 31.
Suricum cast. Dardaniæ 281, 22.
Susannæ monasterium 328, 11.
Susiana cast. ad Istrum 289, 17.
Sycena regio 192, 11.
Sycblada cast. Mysiæ 292, 24. *vide Sicblada.*
Symphylum cast. 279, 27.
Syriæ aedificia 238, 5 — 243, 11.
Syrtes unde dictæ 335, 4. maior describitur 334, 15. minor, ibique mira inundatio 337, 14, 337, 15.
Tacapa urbs Africae ad Syrtin minorem 337, 13.
Tamonbari cast. Rhodopes 305, 28.
Tanais Europam ab Asia dividit 331, 15.
Tanatas cast. ad Istrum 288, 8.
Taphosiris urbs, unde nomen sortita et quanto disita spatio Alexandria 332, 2.
Tarporum cast. 283, 20.
Tarsus, Ciliciæ urbs 320, 4. inundatione Cydni vexatur 321, 8.
Turesium, patria Iustiniani 266, 15.
Tauri 261, 25. 264, 12.
Taurocephaleum cast. Rhodopes 305, 43.
Taurocomum cast. Thraciæ 306, 45.
Tauroschythæ 261, 25.
Telepte urbs Byzantii 342, 11.
Teluze: vide Tezule.
Templum Iudaeorum in Africa 334, 11.
Tenedos insula horreis instructa 311, 9.
Terebinthus Episcopus crudeliter habitus a Samaritanis 325, 4. Zenonem Aug. adit 325, 11.
Terias cast. Dardaniæ 280, 46.
Tetrapyrgia 266, 18.
Tetres: vide Peteres.
Teuchria vel Tenchira, urbs Pentapoleos 332, 14.
Tezule vel Teluze cast. Dardaniæ 280, 51.
S. Thalciaci monasterium 328, 2.
Thannrium maius ac minus in Mesopotamia 227, 25. 228, 3.
Tharsandala cast. Rhodopes 305, 14.
Thebæ 274, 2.
S. Theolæ templum 190, 16.
Thelphrachæ monasterium 328, 21.
Themeres cast. Mesopotamiae 228, 1.
Themistocles Iustiniano in ferio 171, 8.
Theodericus in Italiam profectus 262, 8.
Theodora Aug. sociam Iustiniano operam navat ad pia opera 183, 14. 199, 22. 208, 17. 315, 16. una cum ipso pingitur 304, 12. denatur a civibus status 205, 24. eius forma præstantissima 206, 1.
Theodora cast. ad Danubium 289, 1. 289, 13.
Theodora pulchra cast. Thraciæ 308, 31.
S. Theodori templum 190, 15. cast. in Thracia 306, 19. 306, 42.
Theodorianæ Carthagine 339, 16.
Theodorias dicta Baga in Africa 340, 3.
Theodoropolis in Mysia ad Danubium 292, 9. cast. ad Danubium 289, 17.
Thraciæ 307, 1. Rhodopes 305, 10.
Theodorus Satrapa Sophanenes 249, 8. 249, 22.
Theodorus Silentiaricus 296, 23.
Theodosiopolis ad Aborrham fluvium sita 224, 4. parum distat ab urbe Dara 216, 3. castella ei circumiecta 227, 21.
Theodosiopolis altera in Armenia 244, 5. 251, 18. eius conditor 255, 8. capta a Cabade Persarum rege 253, 8. munita ab Anastasio 255, 10. et a Iustiniano 255, 28. sedes Magistri militum 256, 12. templum eius ac monasterium 253, 22.
Theodosius iunior qua conditione pacem cum Persis fecerit 210, 9. Armeniæ partem obtinet 246, 1. 246, 8. Theodosiopolin condit in Armenia 255, 3.
S. Theodotæ aedes 190, 18.
Theodoti monasterium 328, 21.
Theopolis: vide Antiochia.
Therma cast. Epiri novæ 278, 44.
Macedoniæ 279, 48. Thraciæ 307, 37.
Thermopylæ munitæ 269, 17. et seq.
Thesaurus castellum Epiri novæ 278, 19.
Thesci cast. in Chersoneso 302, 23.
Thessaliæ aedificia 278, 15 — 275, 8. 280, 30.

- Thessaliam flumini Rhodio proxima** 276, 16.
Theotum cast. Macedoniae 280, 12.
Thiella cast. Mesopotamiae 283, 2.
Thocydis cast. Thraciae 306, 28.
Thraciae aedificia 262, 23 — 263, 12, 291, 24 — 308, 40.
Thraciae Bospara cast. 306, 21.
Thrasarici cast. in Thracia 306, 3.
Thraei cast. in Rhodope 305, 11.
Thudamplante vel Sudamplanae cast. Rhodopes 305, 12.
S. Thyrsi aedes 190, 14.
Tiberiadis murus 323, 18.
Tigas cast. Mysiae ad Danubium 292, 41.
Tigra cast. Thraciae 308, 9.
Tigrates Arsacis regis Armeniae filius ad Persas defuit, anaque ditione illis cedit 245, 16.
Tihicion cast. Mysiae 293, 7.
Tihison: vide Sisihison.
Tillito cast. Thraciae 303, 15.
Timalciolum vel Timaciolum cast. 285, 31.
Timatechium cast. 285, 4.
Timena cast. ad Danubium 289, 17.
Timiana vel Timiana cast. 283, 43.
S. Timothei corpus inventum 188, 21, 189, 14.
Tiathaeou: vide Stathison.
Tithra vel Tithyra, cast. Epiri novae 278, 29.
Titiana cast. Epiri novae 278, 16.
Timcana vel Timcana cast. 284, 16.
Tomes cast. Illyrici 284, 35.
Tomis cast. Thraciae 308, 32.
Toparum vel τὸ Πόρον cast. in Rhodope 305, 16.
Topera cast. Illyrici 284, 34.
Toperus Rhodopes urbs a Sciavenis capta 304, 9.
S. Traiani cast. in Thracia 306, 6.
Traiani forum in Sardinia 343, 14.
Traianopolis in Rhodope 303, 21.
Traianus Aug. Melitenen metropolin fecit 254, 12, Danubium cast. munit 283, 6, 288, 16.
Tramacarica vel Trismacarias arx ad Danubium in Mysia 292, 14, scribitur *Trasmatica* 292, 20.
Trana cast. 279, 38.
Trapezus urbs 260, 18.
Trasiana vel Dradiana cast. Illyricae 79, a.
Trasmatica: vide Tramacarica.
Trodetibus cast. 285, 34.
Tricatus urbs Thessaliae 274, 4.
Tricesa cast. ad Istrum 290, 16.
Tripolia quantum distet pentapoli 385, 18.
Trisciana cast. Illyrici 282, 24.
Trismacarias: vide Tramacarica.
Tresmes cast. Thraciae 307, 48.
S. Tryphonis templum 201, 7.
Tucca Africae cast. 340, 5.
Tugurias vel Tugurtes cast. 283, 6.
Tulcoburge cast. Illyrici 284, 49.
Tuleus vel τὸν Λεωρῆ cast. Rhodopes 305, 32.
Turcia vel Turicata cast. 282, 19.
Turres triplici contignatione distinctae 212, 15, *tarrigeri elephantis* 211, 11.
Turribas cast. Illyrici 285, 19.
Turules vel Rulli cast. in Thracia 307, 85.
Turus cast. 282, 36.
Tusudeas cast. 283, 2.
Tuttiana vel Tuttina cast. Dardaniae 281, 24.
Tyrceanus cast. Epiri novae 278, 35.
Tzanorum mores sedes, et ad Christum conversio 257, 4, aedificia 259, 1 — 260, 15, 61, b. et seq. duces 259, 7, 260, 14.
Tzanzacon cast. Tzanicae 260, 14.
Tzaselis vel Tzenclis cast. Thraciae 308, 80.
Tzerzenuzas cast. Illyrici 284, 37.
Tzimes cast. 282, 26.
Tzitaëtus cast. Thraciae 306, 23.
Tzitas: vide Sittas.
Tzonpoleon cast. Thraciae 307, 8.
Tzumina urbs Armeniae, dicta Iustiniana 256, 22.
Tzutrato cast. Illyrici 285, 22.
Tryidon cast. Thraciae 307, 2.
Valentiniana cast. Thraciae 308, 22.
Valeriana urbs ad Danubium 291, 1.
Vallesiana: vide Ballecina.
Valvae: vide Balbae.
Vandali urbes Africae nudarunt moenibus 338, 16.
Variana urbs ad Danubium 290, 25.
Vasum cast. Rhodopes 306, 8.
Uci: vide Unci.
Veleidipara vel Bolaodypara cast. Rhodopes 305, 44.
Velastyras cast. Thraciae 306, 24.
Veredarii 314, 1.
Verciaros vel Boriliarus cast. Rhodopes 305, 27.

- Veriniana cast. Dardaniae 281, 34.
 Veripara vel Becripara cast. Thraciae 307, 30. cast. Rhodopes 305, 24.
 Verus cast. Thraciae 306, 27.
 Vesiparum vel Beayparum cast. Rhodopes 305, 22.
 Vezaina: *vide* Bessalana.
 Via cast. Thraciae 306, 29. via ab urbe Antiochia in Ciliciam 318, 7. ex Bithynia in Phrygiam via a Strongylo cast. ad Rhegium 294, 16.
 Vicanovo cast. Illyrici 285, 37.
 Victoriae cast. Dardaniae 280, 48.
 Victoriana cast. Dardaniae 281, 19.
 Viculea cast. 283, 46.
 Vigranae: *vide* Bigranae.
 Viminacium urbs Daciae ad Danubium 287, 15. 287, 18.
 Vindimiola cast. Illyrici 285, 8.
 Vineus cast. 282, 23.
 Virginaze vel Virginaspae cast. Thraciae 308, 14.
 Ulibula cast. Epiri novae 278, 17.
 Ulmiton cast. Scythiae ad Danubium 293, 14.
 Ulpiana Dardaniae urbs, dicta Iustiniana secunda 267, 18.
 Ulpianus cast. Epiri novae 277, 21.
 Unci vel Uci cast. Thraciae 306, 14.
 Unnum urbs Graeciae 271, 19.
 S. Urbani cast. *vide* Urdaus.
 Urbriana cast. 284, 10.
 Urdaus vel Urbaus cast. Rhodopes 306, 4. suspicatur Hoeschelius legendum S. Urbani.
 Uslana cast. Dardaniae 281, 1.
 Utos cast. in Illyrici limite 291, 15.
 Xenodochium Samsonis 183, 3. alta duo in aedibus Isidori et Arcadii 183, 13. alta in stadio 280, 20. Hierosolymitana 324, 5. Ierichuntium 328, 3.
 Xenophon Cyrus regem Iberiam laudavit 172, 7.
 Xernes: *vide* Zernes.
 Xeropotaeus vel Xeropotamos cast. Epiri veteris 279, 4.
 Xerxes Persarum rex 314, 23.
 Xysbaes: *vide* Zysbaes.
 Zabula: *vide* Gabula.
 Zachariae Abbatibus monast. 328, 10.
 Zaldapa cast. Thraciae 308, 28.
 Zamarthas castellum Mesopotamiae 228, 2.
 Zanes cast. Illyrici 285, 41. ad Danubium 288, 7.
 Zdebrin vel Zderben cast. 306, 41.
 Zebini vel Zibyni monast. 328, 21.
 Zemarchi cast. in Rhodope 306, 11.
 Zeno Aug. Illum ac Lentium tollit e medio 247, 21. Satrapas Armeniae mulctat 248, 3. in Samaritanos animadvertit, templumque Deiparae in monte Garizim extruit 325, 11.
 Zenobia urbs a Zenobia Odonathi uxore condita in Euphratesia 231, 22. restaurata munitaque a Justiniano 232, 4.
 Zernes vel Xernes cast. ad Istrum 288, 3.
 Zespuries cast. 283, 24.
 Zetnocertum oppidum ad Danubium 291, 6.
 Zeugma oppidum Euphratesiae 237, 6.
 Zeuxippi thermas 202, 5.
 Zicidaba vel Zicindera cast. Thraciae 307, 24.
 Zincyra cast. Rhodopes 306, 9.
 Zianudeba vel Ziosnudeba cast. Thraciae 307, 34.
 Zose Martyris Templum 185, 18.
 Zositerum vel Zositerpum cast. Rhodopes 305, 35.
 Zysbaes vel Xysbaes cast. Dardaniae 281, 6.

I N D E X

IN HISTORIAM ARCANAM.

- Abydi constituuntur publicani 138.
Acacius ursarius, Theodorae Aug. pater 58.
Addaeus Syrus Iustiniano carus 139.
Aërium tributum a Iustiniano exco-
gitatum 119.
Aeris alieni publici condonatio su-
blata 129.
Africa minor quam Italia 107. eius
calamitas 106.
Alexander Forficula vexat milites
134. Romanos et Peloponnesios
147.
Alexandriae pauperes annona priva-
ti a Diocletiano ipsis assignata 148,
149. illic acta circa Paulum Pa-
triarcham 150.
Amalasanthae indoles et pulchritudo
96, necem Theodora procurat
ibid.
Amantius eunuchus occiditur 46.
Amasea terrae motu eversa 111.
Anastasia Theodorae Aug. soror
59.
Anastasius imp. bellum passis vec-
tugal in septennium remisit 129.
Iustinum Praetorianis praefecit

44. eius opes Iustinianus exhaust
113.

Anastasius Theodorae Aug. nepos
34. Ioanninae Belisarii filiae stu-
prum affert 39.

Anatolius Ascalonita 158.

Anazabus terrae motu corruiit 111.

Andreas Episcopus Ephesi 25.

Annona tributum 126. 131.

Antae 73. Rom. imperium vastant
108.

Antiochia Orientis primaria, terrae
motu concidit 111. illius cives cap-
tivi 22.

Antoninae genus et educatio 12.
adulteria, postquam vidua Belisa-
rio nupsit 13. flagitia cum Theo-
dosio filio 14. huic insidiatur 16.
18. in delatores saevit 16. Con-
stantino molitur necem ibid. cae-
de Silverii Papae Theodoram si-
bi conciliat 15. innectit fraudem
Ioanni Cappadoci 21. 26. in cu-
stodiam datur a Belisario 25. li-
berata, amasium recipit 27. ma-
ritum habet supplicem 34. ipsam
quocunque sequitur 18. Ioanninam

- filiam negat Anastasio sponso 40.
 ipsius aetas 35.
 Aquaeductum restaurare negligit Iustin. 146.
 Areobindus Theodorae famulus 97.
 Arethas Saracenus 23.
 Arianorum templa a Iustiniano expulata 53. iidem sacris in Africa interdicti 107.
 Armeni scholas olim Palatinas implebant 135.
 Arsenius pseudochristianus 150. in cruce agitur 152.
 Ascalonae Senatus 158.
 Astrologi a Iustiniano vexati 76.
 Asylum violat Theodora 28. 99. 101.
 Athenae 147.
 Augusta vocatur Domina 164.
 Barbari muneribus a Iustiniano affecti 53. 114. illecti Romanam ditionem vastant 72. 108. et quidem ipso permittente 122.
 Basianus nobilis a Theodora necatur 99.
 Basilius Edessenus ditissimus 78.
 Bassus Praefectus Praet. 119.
 Bederina Iustini patria 43.
 Belisarius Antoniam deprehendit in adulterio 14. eam stulte amat 15. 41. male ex Africa revocatus 107. revocat uxoris amasium 16. ad cuius necem Photium privignum suum hortatur 19. missus contra Choroem 18. rem male gerit in Perside 21. uxorem dat in custodiam 25. accitus Byzantium ibid. exauthoratur 31. indigne habitas se ad pedes coniugis abicit 84. magna opum parte privatur ibid. Ioanninam filiam Anastasio despondet ibid. ob periurium infelix 29. maxime in altera expeditione Italica 35. 36. quam Comes stabuli aere suo confecit 35. summe tunc avarus 37. Ioanne a se abalienato ibid. Italiam afflictam relinquit 39. Domesica publicis praeposit 22. Eius ingenium 40.
 Berytus serici opificio ac mercatura celebris 140.
 Blechanes Persarum dux 23.
 Buzes Praefectus militum in carcerem traditur 30.
 Cabades Persarum rex aedificiis hostiam parci 130.
 Caesarea Palaestinae, Procopii patria 75.
 Caesariensis caudicus 164.
 Calligonus Antoninae leno 25. 40. ipsi restituitur 27.
 Callinicus urbs 29.
 Callinicus Ciliciae secundae praefectus 100.
 Carcer in Palatio 28.
 Causidicos vexat Iustinianus 142.
 Censitores in Africa 107. et in Italia 108. militem vexant 132.
 Centenaria praescriptio Ecclesiae data 154.
 Chalcedon 162. Consilium illic habitum 150.
 Chersonesus a Barbaris vastata 108.
 Choroës Persarum tumultum sedat proditis Theodorae Aug. literis 24. exploratores optime alit 163. eius irruptiones 109. mala indeoles ibid.
 Chrysomalla meretrix, Theodorae a consiliis 104.
 Colchis dicta Lazica 22. 23. foede vastatur 109, 163.
 Collector, Magistratus 124.
 Comitona Theodorae soror 59. prostibula ibid.
 Constantinus Comes stabuli Antoniam offendit 15. occiditur a Belisario 16.
 Constantinus Quaestor 117.
 Consules a Iustiniano sublati 144.
 Cerinthi ruina 112.
 Ctesiphon urbs 22.
 Cursus publici vetus ratio 161.
 Cydnus fluvius 111.
 Daciae fines, regni limes Gotthici 108.
 Dacibiza 162.
 Damianus Senator 160.
 Dei providentia 36. 68.
 Demosthenes Patricius 78.
 Descriptio, tributum 181.
 Diocletiani imp. in pauperes largitas 149.
 Diogenem Theodora exagitat 99.
 Dionysius Edessenus 78.
 Ditybiastus Iustini commilito 43.
 Domestici 137. 147.
 Dominus vocatur Imperator 165.
 Domitiani unica statua, ipsius uxori concessa, Iustinianum refert valui 55.
 Donativum quinquennale sublatum 137.

- Ecclesiis data praescriptio centena-**
ria 154. vide Templum.
Edessa corrui 111.
Emesenorum ecclesia 154.
Ephesi templum S. Ioannis Evang.
25.
Evangelus causicidus a Iustiniano
iocose emungitur 164.
Eudaemon 156. 157.
Eugenius Antoninae sicarius, Silve-
rium Papam occidit 16.
Euphemia Aug. Iustini uxor, primum
nomen deponit 66. impedit mati-
monium Iustiniani cum Theodora
ibid. eius mores ibid.
Euphratae haereditatem occupat Iu-
stinianus 157.
Exploratores sublatis 163.
Factionum Circi licentia 47. et seq.
Faustinus Samarita reus absolvitur
153.
Fluviorum inundationes 111.
Foeminae pudicitia 52.
Follis obolus 140.
Forficula, Alexandri cognomen 147.
Fortuna quid sit 36.
Franci: vide Germani.
Frumenti putridi distributio 125.
in Galatia aluntur Protectores 137.
Gallia in ditione Francorum 108.
Gentiles vexat Iustinianus 76.
Gepaedes 108.
Germani, sive Franci, in Italia quid
possederint 108.
Germanus Iustiniani ex fratre nepos,
invisus Theodoraе 37. Iustinam
filiam spondet Ioanni ibid.
Gotthici regni fines 108.
Graeci vexati 147. eorum nomen
probrosum 134. regio vastata a
Barbaris 108.
Haereticos Iustinianus punit 73. 110.
Procopii de illis sententia 74.
Hebraei vexantur 156.
Hecebolus concubinam habuit Theo-
doram 63. 82.
Helenopolis 162.
ad Hellespontum quomodo actum
cum institoribus 138.
Hephaestus Alexandriae Praefectus
148.
Heraeum, Iustiniani suburbanum 95.
Hermogenes Magister Officiorum
104.
Herodianus se Gotthis dedit 37.
Hierum 138.
Hilarae haerodem se facit Iustinia-
nus 78.
Hunni a Iustiniano muneribus aucti
53. Rom. imperium vastant 108.
Hunnicus habitus 48.
Ibora terrae motu eversa 111.
Illyricum a Barbaris vastatum 108.
Imperatores quo scribere colore so-
liti 44. eorum pedes dignati oscu-
lis 164.
Impositio, tributi genus 131.
Indara meretrix, Theodoraе a con-
siliis 104.
Ioannes Aerarii Praefectus, Theo-
doraе invisus, ob virtutem 127.
Ioannes Cappadox Theodoram de-
fert 105. Antoninae periurio falli-
tur 21. exulat 105.
Ioannes Edessenus, obses Roman.
78.
S. Ioannis Evang. templum Ephesi
celebre 25.
Ioannes gibbus, dux Rom. 43.
Ioannes heluo 30.
Ioannes Laxarion Alexandriae Praef.
156.
Ioannes P. E. 46.
Ioannes Sisinnioli filius 41.
Ioannes Theodoraе filius 102. ab
ipsa de medio tollitur 103.
Ioannes Vitaliani nepos, cur alienus
a Belisario 37. spondetur ipsi Iu-
stina ibid.
Ioannina Belisarii filia, Anastasio de-
sponsa 34. ab ipso constupratur
40.
Irenaeus 158.
Isauranum castellum 21, 22.
Italia maior quam Africa 107. eius
clades ibid.
Iudaei: vide Hebraei.
Iulianus apud Samaritanos tyrannus
75.
Iunilus Quaestor, legum imperitus
117.
Iuramenti religio 21. iuramentum
Magistratum 120.
Ius instabile et venale 89.
Iustina Germani filia, Ioanni de-
sponsa 37.
Iustinianus consulatur Caesar 67.
figit ac refigit leges 85. illas exar-
mat 51. Quaesturam deformat 117.
Magistratus mutat 71. 116. Prae-
fecturas pretio locat 120. amat
improbos 86. 127. sceleratos Reip.
praeficit 121. seditiosos fovet

- atque ornat 53. 70. Venetos sibi conciliat 60. eorum factioni se adiungit 64. instituit monopolia 115. ministrorum officia sibi sumit 88. Aerarium Rom. exhaurit 53. 112. se ad Barbarorum mores componit 87. ipsos auget largitionibus 53, 114. Sacerdotibus impense favet 83. Belisarium ex Africa male revocat 107. Theodora uxori omnia indulget 64. eiusdem artibus magicis paret 127. habitus ipse daemon 79. et a daemone genitus ibid. ambulare sine capite et mutare figuram visus 80. qualis Monacho apparuerit 81. ad omnia perturbanda natus 107. auctor malorum Reip. 46. bellorum 109. pacem cum Chosroë pecunia redimit, 73. iactat suam pietatem 159. assentatores audit 84. rebus nomen suum indit 71. stolidus et asino similis, aures agit 53. Domitianum vultu reddit 55. mendax 57. 156. perurus 86. Vitaliano fidem publicam violat 46. subditis affingit crimina 113. avaritia ductus Consules abolet 144. tollit spectacula 143. Sacerdotia vendit 152. vectigalia severe exigit 75. templa Ariatorum expilat 74. et Senatores 77. 79. 157. eorumque haeredes 158. raptas opes effundit statim 58. 71. 146. praesente pecunia nec Venetis favet 159. sanguinis avidus 46. Vitalianum et Amantium necat ibid. et Rhodonem 151. infinitosque homines 106. Vexat causidicos, medicos, cet. 142. pauperes 145. Astrologos 76. Mercatores 138. Nummularios 140. Sericarios ibid. Milites 132. Officiales magistratum 137. Hebraeos 156. segrotat 30. 64.
- Eiusdem cum Theodora matrimonium** 66. et consensio 69. 84. 93. lex de praefecturis gratis dandis 120. Decreta in Haereticos, Gentiles et Samaritas 73. 74. in masculorum corruptores 76. lex de Senatorum haeredibus 158. iudicia 88. simulatae altercationes 69. 151. avaritia somnio declarata 112. rapinarum artes 77. in litigatores 70. Eleemosynae ex rapinis 83. pietas qualis 84. levitas ibid. et
127. Ionitas affectata 83. ira ibid. amor et odium 85. abstinencia tibi et vigiliae 81. corporis forma 55. dicta 78. 117. 159. 162. oratio barbara 88. studia theologica 110. insanuae substructiones 54. illius animi mores nihil Reip. profuerunt 87.
- Iustinus senior**, quo genere et qua ex patria 43. miles Praetorianus mortem evadit divinitus ibid. Praetorianis praefectus, fit imperator, quamvis analphabeticus 44. legem matrimonialem abrogat 66. ut scribere solitum nomen suum 44. stolidus ibid. et 66. principatus anni 67. moritur ibid.
- Lazica: vide Colchis.**
- Leo Cilix Referendarius** 90. 159.
- Leoantius Referendarius** 104.
- Leuathae, Mauri** 41. 42.
- Liberalium artium profligator Iustinianus** 143.
- Liberius Patricius Romanus** 151. de Praefectura cum Ioanne contendit 157.
- Limitanei milites** 135.
- Logothetae**, qui 135. in Italiam et Africam missi 108.
- Longinus Prisci falsarii fraudes detegit** 155.
- Ludi publici sublatis** 143.
- Lupicina Iustini uxor** 45. *vide Euphemia.*
- Lychnidus in Epiro terrae motu corruit** 112.
- Macedonia famula Antoninam defert** 15. ab ipsa occiditur 16.
- Macedonia meretrix Theodoraе amica** 82.
- Magistratus conductitii** 121.
- Malthanes Cilix** 160.
- Mammianus Ecclesiam Emesenam haerodem instituit** 154.
- Mammilianus** 158.
- Manichaei** 75.
- Martinus Belisario sufficitur** 31.
- Matrimonia nobilium curat Theodora** 104.
- Maurorum clades** 107.
- Medicos vexat Iustinianus** 143.
- Mercatorum damna** 139.
- Michaëlis Archang. templum** 99.
- Militum diversi ordines** 132. et sq. male habiti 133.
- Ministris intercepta stipendia** 125. eorum damna 137.

- Monachi comam tondent 17. cuidam qualis visus Iustinianus 81.**
Monasterium conversarum meretricum 101.
Monopolia Iustinianus instituit 115. 140. 145.
Montanistae sese incendunt 74.
Mulieris pudicitia 52. favet adulteris Theodora 103.
Nabedes Persa, Praefectus Nisibi 23.
Nautarum vexationes 139.
Nika, seditionis nomen 79. 114.
Nili inundatio 111.
Nummularii male a Iustiniano habiti 140. nummus aureus diminutus 128.
Palaestinam turbant Samaritae 75. 150. 153.
Paschale festum 87. circa illud vexati Hebraei 156. triduo ante, salutare neminem licet 67.
Patricius indigne habitus a Theodora 94.
Paulus Alexandriae Episc. 150. damnatus ac detrusus solio, non restituitur 151. 152.
Pauperes D. Petri Romae, annona privati 147. itemque Alexandrini 148.
Pegasus pius monitor, interemptus a Solomone 42.
Pelagius E. R. Archidiaconus 151. 156.
Peloponnesii vexati 147.
Persarum in Chosroem tumultus 24. irruptiones in Rom. Imperium 109. barbae species 48.
Perusia a Gotthis capta 39.
Pestilentia 112.
D. Petri pauperes Romae 147.
Petrus Barsames, veneficus et Manichaeus, Theodora carnis 126. Praetorio praeficitur 123. et aerrario 127. eius flagitia 124. 141.
Petrus dux Rom. 30.
Petrus Magister Offic. Amalasanthae necem procurat 97. eius rapinae 136.
Philomida urbs Pisidiae 111.
Phocas Praef. Praet. vir integerrimus 119.
Prothius Antoninae filius, Belisarii privignus 16. matris insidiis petitur 17. eius adulteria defert 18. eiusdem amasium in vincula conicit 26. ob id male accipitur 27. elapsus e carcere, fit monachus 23. ipsius natura et mores 16.
Planipes 60.
Polybotus terrae motu evertitur 111.
Polythei 75.
Porphyrio, pagus maritimus 164.
Praefecti conductitii 121.
Praefectorum et Magistratum iuramentum 120.
Praefecti Praet. cur ditissimi 120. quae quotannis Imperatori penderent ibid.
Praefecti urbis auctoritas 115.
Praefectus venalitiis 115.
Praescriptio centenaria datur Ecclesiis 155.
Praesidium iniuria affectus a Constantino 16.
Praeter plebis 116.
Praetorianorum ordines et numerus 135. licentia 90.
Prasini: vide Veneti.
Priscus Iustiniano ab epistolis, adigitur ad sacerdotium 97.
Priscus Emesenus, falsarius 153.
Proclus Quaestor 44. vir integer 65.
Procopius cur scripsit *dyndora* 10. mentionem facit anni XXXII imperii Iustiniani 129. 137. damnat Haereticos, Gentiles et Samaritas 73. eius sententia de providentia Dei 69.
Protectores 137.
Proes Diaconus affectus supplicio 151.
Quadratus Theodora nuntius 33.
Quaesitor et eius officium 116.
Quaestor 44. 88. qualis esse debeat 117. quaesturae munus a Iustiniano deformatum ibid.
Quinquennale donativum sublatum 137.
Referendariorum munus 89.
Regiae frequentia 165.
Reip. status sub Iustiniano 109.
Rhodo Praefectus Alexandriae 150. necatur a Iustiniano 151.
Romae Praetorianis stipendium, et D. Petri pauperibus annonam Theodoricus reliquit 147.
Sabbatiani 73.
Sabbatius Iustiniani pater 80.
Salutandi Imperatoris et Augustae mos 164. salutare neminem licet triduo ante Pascha 67.
Samaritarum rebellio 75. 110.

- Saraceni 73. 109.
 Saturnini matrimonium 104. ludibrium
 ibid.
 Scholarii, olim omnes natione Arme-
 ni 136. postea imbelles ibid. Ro-
 mani 147.
 Sclaveni 73. 108. 109.
 Scirtus flu. 111.
 Scythopolis 150.
 a Secretis 88.
 Seleucia terrae motu concidit 111.
 Senatores approbant Iustiniani ma-
 trimonium 66. expilantur a Iusti-
 niano 77. eorum adulatio 93. au-
 ctoritas nulla 87.
 Sergius Bacchi filius in legatos per-
 fidus et crudelis 41.
 Serici pretium 141. ubi confici so-
 litum 140. Sericarii vexati ibid.
 Sesti et Abydi constituuntur publi-
 cani 138.
 Silentiarum 147.
 Sirmium 108.
 Sisauranum: *vide* Isauranum.
 Solomon Pegasium pie monentem
 occidit 42.
 Sophiae templum 28. 101.
 Spoletinum 37.
 Supernumerarii 136.
 Sylvium Papam occidit Eugenius
 16. ea nece Theodoram sibi con-
 ciliat Antonina 13.
 Tabella quatuor literarum Iustini
 44.
 Tabellio 154.
 Tarsus obruitur 111. illic tumultus
 160.
 Tatianus Patricius 78.
 Templum Deiparae 128. S. Ioannes
 Evang. 25. Michaelis Archang.
 99. Sophiae 28. 101. D. Petri
 Romae 147.
 Terrae motus 111.
 Theodora Aug. Comitonae sorori
 deseruit in circulis 59. Scenae a
 matre addicitur 60. 143. Mimo-
 rum socia impudentissima et pro-
 stituta planipes 60. meretrix fa-
 mosa, devitatur ab omnibus ibid.
 Hecebolli concubina 63. 82. imma-
 turum partum abigere solita 102.
 adamata a Iustiniano, fit opulen-
 tissima 63. Magicis artibus cum
 illo agit 127. Amalasanthae Regi-
 nae parat exitium 96. Prisco in-
 sidiatur 97. Arcobindum famulum
 cruciat ibid. Basianum crudelissi-
 me necat 98. Diogenem exagitat
 99. Callenicum Ciliciae Praef. in
 crucem agit 100. Ioannem filium
 nothum occidit 102. et Arsenium
 152. Buzem in vincula conicit 30.
 Patricium male accipit 94. itemque
 Leontium ac Saturninum 104. Sil-
 verii P. nece reconciliatur Anto-
 ninae 13. huic amasium reddit 27.
 eiusdem gratia multos interimit
 26. ipsumque Belisarium indigne
 habet 31. cuius filiae procurat
 stuprum 40. mulieribus adulteris
 patrocinatur 103. nobiles foeminas
 vexat 101. matrimonia nobilium
 curat 104. Venetis favet 100.
 160. sua facinora studiose celat
 98. meretrices ad meliorem frugem
 adigit 101. Sacerdotes et
 Magistratus creat 36. asylum vio-
 lat 28. 99. 101. in Heraeum sece-
 dit 95.
 Eiusdem parentes ursarii 58. So-
 rores ibid. forma corporis 69. mo-
 res 91. corporis cura 92. fami-
 liaritas cum daemonibus 81. fastus
 92. pedum oscula 93. 164. crudelitas
 91. 94. odium in infensos 92.
 in Germanum 37. in Ioannem Cap-
 padocem 105. epistola ad Zaberga-
 nem 24. ad Belisarium 33. somnium
 de sua fortuna 82. carcer 28.
 Theodorus amicus Diogenis 100.
 Theodorici Regis in milites et paupe-
 res largitas 146.
 Theodosius Senator ad praesepe dam-
 natus 26.
 Theodosius Antoninae amasius, in
 baptismo ab ipsa adoptatur 15. ae-
 rarium Ravennae et Africae expilat
 17. eius simulas cum Photio ibid.
 et 20. confugit in templum Ioannis
 Evang. 25. fit Monachus 18. Anto-
 ninae redditur 27. eius obitus 28.
 Theodotus Cucurbitinus Praef. Urbis
 iniquissime habitus 65.
 Theodotus Praef. Praet. 123.
 Thermopylarum praesidium 147.
 Tribonianus Quaestor 117. adulatur
 Iustiniano 84.
 Tyrus opificio et mercatura serici ce-
 lebris 140.
 Valerianus Rom. dux. 23.
 Vandalorum clades 106.
 Vectigalium condonatio sublata 129.
 Veneti et Prasini Remp. evertunt
 47. eorum habitus 48. rixae et cae-

- des 110. flagitia 49. 160. Venetis
favet Theodora 100.
Venetici agri pars magna in Franco-
rum ditiose 108.
Veredarii sublati 162.
Vigilius Papa roganti Iustiniano non
paret 152.
Vitalianus occiditur 46.
Urbium ruinae 111.
- Ursarius 58.
Uxoris mira in maritum fides 52.
Zaberganes legatus Persarum 24.
Zacharias Propheta Photium e carcere
liberat 29.
Zeno Anthemii Imperatoris nepos 77.
Zeno imp. Scholarios temere asciscit
135.
Zimarchus Iustini commilito 43.
-

I N D E X

IN PRAEFATIONES ET NOTAS AD HISTORIAM ARCANAM.

- Acacius ursarius, Theodoraē pater 378.
Addaeus Syrus, Iustiniano carus 458.
*Ἀδελφιδούς et *ἀνεψιδός* quo differant 358, 368.
*Ἀδελφοποιστία 371, eius ritus *ibid.*
ἄδελφοποίητος *ibid.*
Adoptare filios in baptismo, extra baptismum non licebat 348.
Adrianeus aquaeductus Byzantii 460.
Adulteras ut deprehendant Byzantii 434.
Aeneada familia, quae 440.
Aërium vectigal 447.
Aetherius mortuorum bona decerpit Iustiniano 411.
Africa et *Λιβύη* dupliciter dicitur 437. minor quam Italia *ibid.*
Africanorum anathema in Vigilium 350.
Agapetus Papa minis vexatur a Iustiniano 441. ipsum Diocletiano comparat 377. ab haeresei abducit 425.
*Ἀγαπητοί, qui dicitur 371. *ἀγαπητός* Iustiniani Foelix Papa *ibid.*
Agathias et Procopius in Iustiniani patria non discrepant 361.
Alapae Mimorum 380.
Albati, aurigae Circenses 372.
Alexander Psalidius sive Forficula 455.
Alexandrinis Diocletianus frumentum largitur 461.
Amantius, Ecclesiae S. Thomae conditor, rebellis Trinitatis et Zummas dicitur, a Iustiniano occiditur 370.
Amicitiae Ethnicorum firmatae sanguinis potione 371. Christianorum potu sanguinis Christi *ibid.*
*Ἀμφιδίταρος idem quod *Κυνηγέσιον* 378.
Anastasius imp. custodia vincit Iustinum 363. remittit septennale tributum 452. Haereticus, cur Pius dicitur 359.
Anastasius Antiochenus exulat 460.
Anastasius Iustiniani et Theodoraē ex filia nepos 418. Ioanninae sponsus 349.
Anatolius mortuorum bona Iustiniano decerpit 410.
Andreas Ephesi Episc. 353.
Andreas Praef. urbis 383.

- Ἀνεύδορα*, quibus libris praenotabatur 348. arcana historia, liber de vita Iustiniani ibid. *ἀντίγραφος* a Nicephoro Callisti male inscribitur ib. an sit integra, et cur seorsum ab alia Procopii historia in Bibliothecis habeatur XXIII seq. *ἀνεύδορα* scripsit Cicero 348, *ἀνεύδοτων* Procopii exemplaria quot extent. XXIV. Codex Vaticanus qualis ib.
- Ἀνεψιός*, vox a Procopii interpretibus non intellecta 358. quo differat a voce *ἀδελφιδούς* ibid. et 368.
- Annona male scribitur *συνωνή* 451. 452.
- Annona militaris a subditis exigitur 452.
- Annorum imperii Iustiniani ratio 457.
- Antinomiae in Iustiniani Constitut. 425.
- Antonina, Theodora a veste, ex priori viro suscepta Photium 349. Belisarius quocunque sequitur ibid. Belisario ad Iustinianum mittitur ibid. Belisario superfuit ibid. Ioanni Cappadocē tendit insidias ibid. aquam, ne putrescat, prohibet ibid. restaurat Ecclesiam S. Procopii ibid. eius filia nubit Idigeri ibid.
- Appion Sacerdos et Praefectus Praet. 448.
- Ἀποθριξάμενος*, quid sit 351.
- Ἀπὸ ὑπάρων, ἀπὸ ὑπάδων* quid sit 352.
- Apostolium, s. Ioannis templum Ephesi 353.
- Aquae penuria Byzantii 460.
- Arabia sive Arraba, Iustini et Sophiae Aug. filia, ac Baduarii uxor, materque Helenae 419.
- Arcobindus Proiectae maritus 359. 419.
- Aretas Saracenum dux. 358.
- Argentati aurigae a Domitiano additi 372.
- Ariani occisi in Ecclesia S. Mocii 405. Ercionitas, qui ibid. cur penis a Iustiniano exempti ibid.
- Arsenius Samarita pseudochristianus 461.
- Aselepodotus Praef. Praet. Gentilis 408.
- Asinus cur appellatus Iustinianus 375.
- Assessor et Quaestor 445.
- Asylum a Theodora violatum 354.
- Athalaricus Iustini senioris nepos 418. eius legatio de pace ad Iustinianum non ad Iustinianum 365.
- Ἄτροπος* puellae quae 436.
- Avaribus tributum pendunt Romani 403.
- Augustana editio Procopii mutila XXIV. 354.
- Aula Iustiniani plena Ethnicis 408.
- Aurati aurigae a Domitiano additi 372.
- Aurigarum Circus origo 373. factiones quatuor et colores diversi 372.
- Autores, qui de Iustiniano scripserunt 377. eadem quae Procopius XI. an illa ex Procopio acceperint XIII.
- Bacchi filii tres in Africa sub Iustiniano 359.
- Baduarius Cyropalata 363. Arabiae maritus, paterque Helenae 419.
- Badurius Vigilantiae filius 419.
- Barbam Imperatores qui radere, qui promittere soliti 376.
- Barbaros muneribus auget et inter se committit Iustinianus 400. 401.
- Baronii sententia de Iustiniano ac Theodora XII.
- Basilides Quaestor 446.
- Basilius vir ditissimus 410.
- Bassus Praef. Praet. 447.
- Bassus Patricius a Theodora occisus 434.
- Βαρβαγίς* vestis Prasinorum 372.
- Bedorina sive Bederiana, an eadem cum prima Iustiniana 361. diversa a Tauresio ibid. in Illyria 360. in Pannonia secunda ibid. Iustini patria ibid.
- Belisarius an Ethnicus 408. Iustiniani *δορυφόρος*, deinde Tribunus militum Barae 351. ex Italia turpiter discedit 357. perduellionis accusatur 436. exactoratur 356. an effossis oculis mendicavit ibid. et 436. eius patria ac laudes 350. filia Ioannina 418. Satellitium numerosissimum 357. triumphus 395. bona domui Marinae addicta 437.
- Biglantia idem ac Vigilantia 416.
- Bigleniza soror Iustini senioris et mater Iustiniani 418. moerore extinguitur 384. filii cum Theodora matrimonium improbat ibid. et 416.
- Blachernae unde dictae 353 templum Blachernianum 458.
- Boraides Iustiniani nepos 419.

- Bradecienem cur suspendit Choroëds 427.
Bpota suburbanam 431.
 Buses dux exercitus 356.
 Cabades Persarum rex 452.
 Caesaris et Nobilissimi an eandem dignitas 390.
 Callinicus Praefectus Ciliciae 434.
 Caniculus, quid 367.
 Canis adulteras prodit 435.
 Carplanus Patricius a Theodora oculus 434.
 Casinense privilegium Iustiniani, supposititium 366. 440.
 Catomis caedi quid sit 436.
 Censor sive Logotheta 454.
 Centenaria praescriptio Ecclesiis data 464. et revocata ibid.
 Centenarium, quid 351.
 Cete Byzantiis infestum 432.
 Choroëds rex Philosophus 439. Iustiniani fastum contemnit 400.
 Christiani a die coenae Christi ad Pascha neminem salutant 392. eorum amicitiae Christi sanguine confirmatae 371.
 Chrysomalla meretrix, Theodora Augusta 380.
 Cicero scripsit *ἀνέκδοξα* 348.
 Cinnabari, sive colore purpureo, scribunt Imperatores 367.
 Circensium aurigarum origo, colores diversi, flagitia 373. factiones quatuor 372.
 Circi et Theatri licentia in Iustinianum 412.
 Collectio, nomen magistratus 451.
 Color, quo scribunt Imperatores 367. coloribus cur distincti aurigae 373.
 Comae tendendae diversa ratio 373. comam deponunt Monachi, nutriunt Eremitae 351. et Lalci, sed ad luxum ibid.
 Comes Praetorianorum et Excohibitorum 363.
 Comitona Theodora soror, et Sittae Comitissae uxor 378.
 Commercia Publicanorum 458.
 Concilium Chalced. Theodora damnat 396.
 Consistorium, quis locus 456.
 Constantinus Comes stabuli, necatur a Bellisario 349.
 Constantinus Quaestor 446.
 Constitutio Iustini et Iustiniani de scenicarum nuptiis distinguitur 386. 389. saepe a Iustiniano confirmata ibid.
 Constitutiones aliquot Iustini et Iustiniani falso inscriptae 186.
 Consules Orientis et Occidentis, licet in Fastis duo sint, cur unum scriptores nominent 459. eius, cuius nomen ignotum, mentio ut fit ibid. cur illos abolevit Iustinianus ibid. Consules codicillares seu honorarii 351. horum nomina fastis non inscribuntur 352.
 Corippus frigidus Iustiniani laudator 375.
 Coronae in manibus et capitibus peculiarum 379.
 Corporis custodes qui 363. 455.
 Cura palatii idem qui Curopalata 363.
 Curatores Dominicarum domorum 461.
 Curopalatae nomen quando usurpatum 447.
 Curopalata Aedilis 363. Militaris, primus post imperatorem quando esse coepit 364. an dignior Praefecto Praet. ibid. Curopalata honorarius ibid.
 Custodes Palatii 363.
 Cyprus an secunda sit Iustiniana, et patria Theodora 378.
 Cyrillus Magister militum 436.
 Daemon dici solet quicumque nefarius homo 415.
 Daemonodora dicta est Theodora Augusta 415.
 Daras urbs unde dicta 411.
 Demosthenes Praef. Praet. 410, 448. *Δεσποινὴν* et *Δεσπορικὴν* domus 461. *Δεξάμενην*, quid 354.
 Diabolus, quicumque nefarius 415.
 Diadema Iustinianum 398, 428.
 Diocletiani Imp. largitas in Alexandrinos 461. ei comparatur Iustinianus 378.
 Ditybistus Iustini comamilite 361.
 Domestici 456.
 Domini dicti Imperatores et Dominae Augustae 394.
 Dominae domus 461.
 Domitianus addit aurigas Auratos et Argentatos 372. eversis illius statuis unica aenea supererat aetate Procopii 376.
 Dominicus Praef. urbis 333.
 Domus Iustiniana 398.

- Dulcissimus Vigilantiae maritus 416.
 418. eius filii 416.
 *Ἐβδομον, suburbanum 430.
 Ecclesia S. Sophiae saepe conflagra-
 vit 354. Mariae Virg. in Blacher-
 nis 353. Ioannis Evang. Ephesi
 ibid.
 Ecclesiastici Dominos vocant Impera-
 tores 394. in eos criminose agunt
 Iustinianus ac Theodora 383.
 Editio Novellarum corrigitur 355.
 Electio Imp. a Patriarchis confirmatur
 394.
 Emboli quid sint, et quae mulier em-
 bolaria 381.
 **Ἐν ἀγγέλοις, ἀγίοις ὁσίοις*, usus ex-
 plicatur 424.
 Encaustum, color quo scribunt Impp.
 qua ratione conficiatur 367. Itali
 vocant Enchiostro ibid.
 *Ἐορτή per excellentiam Pascha 391.
 *Ἐπαρχος 445. quo differat ab *ἑπαρ-
 χος* 447.
 Ephesiorum Episcoporum series 353.
 *Ἐπιβολή quid 452. Ecclesiis im-
 posita 453. remissa Ecclesiis Hiero-
 solymae ibid. eius auctor Marinus
 448.
 Episcopi Graeci suis Imperatoribus
 adulantur 467. contradicentes Iusti-
 nianus punit 441.
 Eremitae comam nutriunt 351.
 Evagrius quosdam uberius quam Pro-
 copius de Iustiniano scripsit 434.
 Eudaemon Patricius 465.
 Eugenius Antoninae Sicarius Sylvium
 Papam occidit 350.
 Eunuchi non fiunt Consules 352.
 Euphemia Aug. Iustini senioris uxor
 418. antea dicta Lucipina 384. nup-
 tias Iustiniani cum Theodora im-
 probat ibid. sibi statuum ponit et
 Ecclesiam S. Euphemiae construit
 ibid. eius et Iustini sepulcrum
 392.
 Euphratas Eunuchus 465.
 Eusebius Episc. Cyzicenus 436.
 Eutharicus filius adoptivus Iustini se-
 nioris 365. 418. Consul 365.
 Euthymius vir sanctus 421.
 Eutychius Patriarcha CP. exulat.
 441.
 Exconsul, quid 352.
 Excubitores 363. 455.
 Exempla pudicitiae matrimonialis 374.
 Exercitus Rom. numerus exiguus
 454.
 Expraefectus 352.
 Facundus Hermianensis Iustiniani li-
 centiam in Ecclesiasticos reprehendit
 421. eius acerbus animus in Vi-
 gilium PP. 350.
 Falsarii sub Iustiniano 464.
 Favor Theatri 373.
 Fidei publicae dandae ritus 371.
 Foelix Papa Iustiniani *ἀγαπητός*
 371.
 Fornicaria et Embolaria 381.
Γαύδαρος Iustinianus 375.
 Gentiles, qui dicti 373. complures in
 aula Iustiniani 408.
 Georgius Praef. urbis 383.
 Georgius Theodora Aug. nepos 379.
 Curator domus Marinae ibid. et
 460.
 Germania Belisarii patria, quae 351.
 Germanus Iustiniani nepos, non frater
 358. 420. Passarae maritus ibid.
 deinde Mathasuntae 358. 420. eius
 filii Iustinus, Iustinianus, Iustina,
 358. 420. ex Mathasunta Germa-
 nus 358. 420.
 Graeci, nomine Graeci raro usi 455.
Γραικός et *Ἑλλην differunt ibid.
 Graecorum Praesulum adulatio
 467.
 Haeretici plurimi sub Iustiniano 425.
 ad rectam sententiam cogendi 403.
 ultimo puniendi supplicio 404. eo-
 rum statuae in latrinis ibid.
 Helena Baduarii filia 419.
 Heraeum Iustiniani suburbanum 431.
 Hermogenes Mag. Offic. 435.
 Herodianns Belisario infensus, dedit
 se Gothis 358.
 Hesychius Milesius de Triboniano quid
 dixerit 423.
 *Ἡμέρα per excellentiam dies Pascha-
 tis 392.
 *Ἡρά suburbanum, vel *ἠραίων, ἰσείων*
 et *ἰσεία* 431.
 Historia arcana Procopii an sit per-
 fecta. XXV. 397. Historicis om-
 nibus ignota XIII.
 Historici aequales et posteriores Pro-
 copio, qui eadem de Iustiniano scrip-
 serunt VII.
 Holoverum quid 459.
 Homicidium ut describit Procopius
 350.
 Hunni ut caput comunt 373.
 I, apex Iustinianus 366. 398.
 *Ἰσεία suburbanum Byzantii 431.

- Ildericus Vandalus, Iustiniano carus 443.
- Imago Iustiniani 376. Theodorae 395. Imperatoria 428.
- Imperatores qui *αξιότατοι* dicti 362. Christiani *τῆς Θελας ἰψέως* 424. Pii ab Antonino Pio ibid. Domini vocantur ab Ecclesiasticis 394. Latine loquuntur 427. Latine subscribunt 366. quo colore scribunt 367. rebelles ad Sacerdotium adigunt 433. qui Venetis, qui Prasinis fuerint 381 qui barbam raserint 376. illis Patriarchae benedicunt 467. nomina pro gradu, non pro merito tribuuntur 424. an Ecclesiastici deosculentur pedes 467. Eorum electio a Patriarchis confirmata 394. leges cur utraque lingua scriptae 427. loca deliciarum 430.
- Imperatoria domus continet omnes Magistratus 430.
- Imperium Romanum quando dici coepit Graecorum 455.
- Impositio quid et quis eius auctor 452.
- Incedium S. Sophiae et Nosocomii Sampsonis 355.
- Indara meretrix, Theodorae amica 380.
- Inscriptiones falsae in Codice 386.
- Interpretatio nominum et cognominum 355.
- Ioannis Apost. templum Ephesi 353.
- Ioannes Basilii filius 410.
- Ioannes Cappadoces duo sub Iustiniano 370.
- Ioannes alter Cappadox Patriarcha CP. primus Oecumenicus ibid. et 421.
- Ioannes alter Cappadox Praef. Praet. 352. Ethnicus 408. dissuadet Iustiniano expeditionem Africanam 449. eius Praefectura decennalis ibid. Invitus fit Sacerdos, ac denominatur Petrus 352. 433. hic, non Belisarius, obolos mendicavit 356.
- Ioannes Coccorobius Praef. urbis 383.
- Ioannes Gibbus 363.
- Ioannes Heluo, Graece *φωγός* 355.
- Ioannes Patriarcha, Chalcedonii filius Iustinianum inter Sanctos retulit 424.
- Ioannes Pompeii filius, Proiectae maritus 419.
- Ioannes Theodorae filius nothus 418.
- Ioannes eiusdem Theodorae nepos 379.
- Ioannes ac Theodorus contra Samaritas 407.
- Ioannes Scholasticus Patriarcha CP. Nomocanonis auctor 464.
- Ioannes Sisinnoli filius 359.
- Ioannes Vitaliani nepos, ad Iustinianum a Belisario missus 358. Iustinae maritus 420.
- Ioannina Belisarii filia 349. Anastasio Theodorae nepoti despondetur ibid. et 418.
- Irenaeus 465.
- Irenaeus Pentadiae Patricius contra Samaritas mittitur 407.
- Isidignus Persarum legatus 426.
- Italia maior quam Africa 437.
- Iucundianum hodie Galata 461.
- Iuliana Anicia deludit avaritiam Iustiniani XI. 377.
- Iuliani Apostatae nomisma vindicatur 407.
- Iulianus Samaritarum dux 407.
- Iulianus Praef. urbis 383.
- Iunilus Afer, Quaestor 446.
- Iuramenti forma 450.
- Iurisconsulti, qui hanc Historiam non probabant 11.
- Iustina Germani filia 420.
- Iustinianus Germani filius 420.
- Iustinianus Imp. Illyrice Uprauda 418.
- Iustini ex sorore nepos 418. modo *ἀνεψιός* illius dictus, modo *ἀδελφιδούς* 368. Tauresii natus, Bederrinae altus 361. obses apud Theodoricum regem Gottheram 383. candidata militia quando functus 363. quando appellatus Nobilissimus 390. Praefectus militiae, antequam Caesar 371. succedit Vitaliano ibid. quando creatus Caesar 390. quoto aetatis anno 363. an invito Iustino 391. sumit imperium 368. an collegam habuerit 393. 439. consilia cum Theodora communicat 395. in propinquus qualis 451. Magistratus mutat 397. Consulatum abolet 459. Praefecturas vendit et ad eas sceleratos promovet 450. Militem negligit ac stipendiis fraudat 456. Romanos Persis tributarios facit 402. Barbaros inter se committit 400. sanguinarius 414. praemiis factiosos fovet 374. Persarum interpretem convivio excipit 426. Illyricem loquitur 427. legem de Sconicarum nuptiis

saepe confirmat 389. agit in Gentiles 408. in corruptores masculorum 409. revocat constituta in Samaritas 405. restituit medicis aliisque annonas 459. demortuorum haeredem se scribit 410. grave aes alienum relinquit 468. mendax et periurus 377. imponit suis praecessoribus 450. crimina subditis affingit 443. falsis accusationibus agit 383.

Idem sapiens et doctus 438. cur creditus analphabetus 364. Philosophus 439. Theologus 437. Musicus, Architectus, Iurisconsultissimus 439. conscribit Novellas et pro tribunali audit litigantes 429. qualis in disputationibus 421. 441. quot libros composuit 440. Athenis artes liberales prohibet 459. Unica litera nomen suum notat 366. sacris se immiscet 438. ob id reprehenditur a Facundo 421. Praescribit leges Ecclesiasticis 463. Oecumenici nomen confirmat Patriarchis CP. 421. invertit Paschatis tempus 464. disputat cum Episcopis 438. 441. punit contradicentes 441. Agapetum PP. haeresis inanimat 438. illo auctore haeresin damnat 425. *συνοδότης* 396. haereticus 425. a poenis eximit Arianos Exocionitas 405. Sacerdotibus indulget 421. in Ecclesiasticos saevit XI. remittit vectigalia Palaestinis 407. et *ἐπιβολὴν* Ecclesiis Hierosolymorum 452. *τροπάρχιον* componit 439. male parva templa donat 422. Sergio et Baccho Mart. cur templum dicat 363. suam pietatem iactat 423. et mansuetudinem 421. et vigilantiam 426. se divinissimum appellat 457. *ἐν ἀγίοις* dictus 424. suis precibus conversionem Haereticorum ascribit ibid. omnia de suo nomine dici voluit 397. aliarum gentium nomina usurpat 400. cur dictus Iulianus 407. approbat historiam de vita sua XVII. aegrotat 382. convalescit Martyrum reliquias veneratus 383. a Sampsonē sanat 355. nunquam a Byzantio longius digressus 382. an venerit Ravennam 383. quot annos imperavit 457. quot vixit 368. an mente captus obierit 468.

Eiusdem pater Sabbatius, mater Bigleniza 377. 416. dies natalitius 369. genealogia 416. 417. 418. soror Vigilantia 418. uxor Theodora ibid.

ex ea filii 440. nepos ex filia Anastasius 418. filius spurius Theoderus Zirus ibid. nepotes, Iustinus iunior, Iustinus alter Consul, Germanus, Boraides, Proiecta 419. 420. Praeceptor Theophilus Abbas 438. inauguratio an a Senatu probata 393. Consulatus famosissimus 377. studium in Venetos 441. *ἀπλότης* et *μωπία* 377. levitas in mutandis legibus 397. constitutiones in Samaritas 405. prodigientia 377. 400. avaritia 377. deluditur a Iuliana Anicia 410. ex frumento Alexandrino 461. severitas in Haereticos 403. fastus a Chosroë et Theodeberto contemnitur 400. vitia quomodo occultata X. facta praecleara. IX. ieiunia 426. zelus non secundum scientiam 403. simulatio in rebus fidei 396. opinio de Concilio Chalced. 462. saevitia in Christianos 408. in Sacerdotes 460. licentia in causis Eccles. 421. leges Ecclesiasticae in Oriente, non in Occidente valuerunt 463. studia literarum cur Procopius vituperet 438. 442. scientia infata 438. stylus qualis 429. libri spurii 440. Privilegium Cassinense ibid. vox de puerorum corruptoribus 409. vox de templo S. Sophiae 400. digressus 431. Senectus ignava 401. stolidi 375. monitores viri gravissimi 425. diversi morbi 355. 382. purpurea testis recuperatae sanitatis 383. domus facta S. Sergii ecclesia 396. habitus imperialis 428. effigies in poculis 400. corporis forma 376. imago 376. 428. nomismata 428. unica ex Theodora filia 357.

Eidem et Theodoraē communes tituli 394. communes Belisarii triumpho 395. commune Magistratus iuramentum ibid. adulantur Episcopi 438. plebs convitiatur 374. illum vocat asinum 375. caute Procopius laudare solet XV. 375. Ioannes Patriarcha Sanctum credidit 424. alii de ipso plura quam Procopius XIII. 434. Baronii sententia XIII. qui de illo scripserint X. multae sub eo haereses 425. quatuor de Religione praecipuae quaestiones 396. Iustiniani et Iustini nomina saepe confunduntur 365. 385.

Iustiniana prima 362.

Iustiniana secunda 378.

- Iustiniana domus** 398. **Iustinianae urbes** 397. **Iustinianus apex** 366.
Iustiniani libri 398. **Scholares, Magistratus, milites** *ibid.* **portus** *ibid.* **diadema** *ibid.* 428.
Iustinus senior Imp. **Illyricanus** 360. **Thrax** *ibid.* **an subulcus** *ibid.* **an ex familiis Anicia, Flavia** *ibid.* **cur *ταξιδάτης*** dictus 362. **bis e carcere liberatus** *ibid.* **Patricius, Cura Palatii** 363. **an aliam, praeter Euphemiam, uxorem habuerit** 384. **antiquavit legem de Senatorum nuptiis** 387. **Scenicas tantum eximit ab ea lege** *ib.* **Alphabetus** 364. **nomen suum quatuor literis scribit** 366. **recusat socium Imperii Iustinianum** 368. **SS. Sergio et Baccho Mart. templum excitat** 363. **quando et quo morbo perlit** 392.
Eius uxor Euphemia, soror Bigleniza, nepos et filius adoptivus Iustinianus, Eutharicus filius adoptivus, Athalaricus nepos 416. **notum crimen** 362. **constitutio de nuptiis Senatorum** 387. **eius gesta cur Iustiniano Procopius tribuat** 369. **ipsum et Iustiniani nomina confusa** 365. 385. **diploma supposititium** 366. **summa senectus** 365. **atolida** 367. **principatus anni** 392. **nomismata** 391. 393. **Sepulcrum** 392. **an eo invito factus sit Caesar Iustinianus** 391.
Iustinus iunior Imp. **Iustiniani nepos non ex filio neque ex filia** 357. **sed ex sorore** 416. 418. **filius Dulcissimi et Vigilantiae** 357. **Curopolata** 363. **an Iustiniani collega** 393. **Venetos Praesinosque comescit** 441. **dissolvit aes alienum Iustiniani** 468. **comprobat historiam de eius vita** XIV. **Iustini uxor Sophia, filii Iustus et Arabia, fratres Marcellus et Badurius, neptis Helena, filius adoptivus Tiberius** 419.
Iustinus Germani filius 420. **Iustus Iustiniani ex fratre nepos** 420. **Iustus Iustini iunioris filius** 419. ***Κορυθαίτης*** Theodorus, **cur** 433. ***Κυάνας*** et **Veneti** *ibid.* 372. ***Κωννησίον*** idem atque ***ἀμφιδίταρον*** 378.
Legati Persarum interpres coenat cum Iustiniano 426.
Leo Cilix Referendarius 430.
Leontius Referendarius 435.
Leontii Tripolitani libertas 394.
Liberatus Carthaginiensis imponit Vigilio Papae 350.
Liberius Patricius Rom. 464.
Libri Iustiniani 398.
Limitanei milites 455.
Litterae singulares S. M. in Novellis 355.
Loca milliaria 430.
Longinus Praef. urbis 383.
Λογοθέτης 454.
Lupa, meretrix 384.
Lupicina Iustini senioris uxor 367. **cur nomen mutarit** 384. **vide Euphemia.**
Macedonius Referendarius 408.
Magistratus Iustiniano et Theodora iuramentum praestant 395. **a Iustiniano mutati** 397. **in porticibus Imperatoriae domus sedes habent** 430. **Iustiniani vocati** 399.
Malthanes 465.
Mandatoris officium 442.
Marcellus Iustiniani nepos, Curopolata 364. **contra Persas exercitum ducit** 420.
Marcellus frater Iustini iunioris 420.
Marciannus Iustiniani nepos, Curopolata 364. **contra Mauritanos mittitur** 420.
Mariae Virg. pallium ac templum 353.
Marinus Praef. Praet. auctor *ἐπιβολῆς* 448. 452.
Massagetae ut caput comunt 373.
Mathasuta uxor Vitigis, deinde Germani 420.
Mauricius Curopolata 364. **quando Comes excubitorum** 441.
Meretrices ducere prohibitum Senatoribus 386. **cas ad honestam vitam revocat Theodora** 434.
Μεγάροια, **Monasterium conversarum** 434.
Μλαρα ἐργάστου quid Procopio 350.
Milites Iustiniani 399. **limitanei** 455. **privati stipendii, deficient** *ibid.*
Mimorum alapae 380.
Monachi comam deponunt 351.
Mulieribus nuptis illata vis 374.
Musonius Praef. urbis 383.
Myriangeli in Galatia 382.
Narses Consul codicillaris 352.
Nica seditio 411.
Nobilissimi et Caesaris an una dignitas 390.
Nomina propria licet interpretari 355.

- Nomsiana Iuliani Apostatae 407.
 Iustini et Iustiniani 391. 393. 394.
 Nomocanonis primus auctor 463.
 Nosocomii Sampsonis incendium 355.
 Novellae a Iustiniano conscriptae 429.
 earum numerus ibid. multae non editae ibid.
 Oecumenici nomen quis primus sibi arrogavit 370. Iustinianus confirmat. IV. 421.
 Oenomaus Aurigarum Circensium auctor 372.
Ὀυλαδίας θρόνος 379.
 Officia sunt Praetoriani milites 455.
 Optiones, qui 452.
 Ordinum Palatii successio 456.
 Pacem dare non licet in Coena Domini 392.
 Palaestinorum ac Syrorum mos 415. remittit illis tributum Iustinianus 407.
 Palatia Byzantii quot fuerint 460.
 S. Pantaleonis Ecclesia, domus Theodora Aug. 381.
 Pascha per excellentiam *δορυ* et *ημέρα* 392. illius tempus invertit Iustinianus 464.
 Passara Germani uxor 420.
 Patriarchae electis Imperatoribus manus imponunt 394. illis benedicunt 467.
 Patricius Praef. urbis 383.
 Paulus Alexandrianus 461. deponitur 464.
 Pax a Rom. cum Persis stabilita 402.
Πηγάι, suburbanum 431.
 Persis tributum pendunt Romani 402.
 Petrus Apamensis, homo impurus 374.
 Petrus Barsames, Praef. Praet. 451.
 Petrus Magister Offic. 433.
φωγός φωγός et *φάγων* 355.
 Phocas Patricius, gentilis 408.
 Phocas Praef. Praet. 447.
 Photius idem ac Photinus, Antoninae filius, et Belisarii privignus, Consul codicillaris, tradit Antoninae Sylvesterium Papam 351. fit Monachus et in Aegyptum mittitur 354.
 PII dicuntur Imp. etiam impii 359.
 Placidus Martyr an Theodora Aug. nepos 379. 420. 440.
 Populi CP. maledicta in Iustinianum 413.
Πόρνα, spectaculum 380.
 Porphyreon pagus 466.
 Porphyrio, cetas 432.
 Portus Iustinianus 398.
 Praefectus Praet. summa dignitas 447.
 Praefectus Praetoriorum et Praetorianorum distinguendi ibid. Praefecti Praet. diversi numerantur ibid.
 Praefectus urbi 445. Praefecti urbi sub Iustiniano plures 383.
 Praetor plebis 445.
 Praetoriani milites: vide Scholarii. Eorum diversi gradus 363. Codicillares ibid.
 Prasini et Prasiani aurigae 372. dicti Cereales ibid. eorum vestis *στραγυγίς* ibid. rixae cum Venetis 412.
 Princeps Custodum Palatii 363.
 Priscus Iustiniano ab epistolis, fit Diaconus 433.
 Proclus Mathematicus 365.
 Proclus Quaestor ibid. et 446.
 Procopius huius historiae auctor, an Christianus XX. Politicus XXI. Causidicus, Belisarii assessor, illustris 347. non medicus 415. Praefectus urbi CP. 383. 436. de religione male sentit 422. de poenis Haereticorum 423. molitur *ἀνέκδοξα* 409. illa scribit Theodora vivente 432. an eadem absolverit 434. Iustinianum caute laudare solet XVI. 375. eius studia literarum cur vituperet 437. an ipsius odio scripserit XI. quae scripsit de illo confirmant alii 434. de patria Iustiniani non discrepat ab Agathia 361. Iustini gesta cur tributum Iustiniano 369. quando scripsit libros de Aedificiis 355. quodnam ex Iustiniani aedificiis vituperet 442. antiquitatis Romanae curiosus 376.
 Eiusdem patria XVIII. 347. studia, res praeclarae, dignitates XVIII. librorum numerus, ordo, tempus. ib. sententia de Deo et fortuna XX seq. 357. libertas dicendi XIX seq. 357. stylus et forma dicendi XXVI. *ἀνέκδοξα* ex aliis eius libris cur confirmare liceat XVI. quibus suspecta II. an perfecta 397. Operum Procopii diversi interpretes XXIII. editio Augustana, Codices Vaticani XXIV.
 Procopius Gazaeus 347.
 Procopius alius Sophista ibid.
 Proiecta Iustiniani neptis 419. eius

- mariti Ioannes *ibid.* Arcobianis 360.
 419.
 Protectores 456.
 Pseudogordianus refellitur 379. 420.
 440.
 Pseſ Diaconus 463.
 Purpura ad fores mortuorum 410.
 Quaestor *ἀρχα βουλιῆς* 446. eius
 munus 428. 146. ante Constantium
 446.
 Quaestores diversi *ibid.* Quaestor a
 Quaesitore differt *ibid.*
 Quatuor literis nomen scribit suum
 Iustinus 366.
 Ravennam an venerit Iustinianus
 383.
 Referendariorum officium 429.
 Reges Barbari a Iustiniano excepti
 443.
 Reges Philosophi tres 439.
 Reliquis Martyrum convalescit Iustinianus 383.
 Roma quinquies sub Iustiniano capta
 402.
 Romani praenomina primis literis scribunt 366.
 Romani sermonis usus apud Imperatores Orientis 427. quando desit *ibid.*
 Romani Persis et Avaribus tributarii 402.
 Rusati aurigae Circenses 372.
 Sabas Palaestinarum legatus 421. iſtat apud Iustinianum contra Samaritanos 405. Theodorae prolem petenti non obsequitur 357. 421. cur 462.
 Sabbatius Iustiniani Imp. pater 377. 416. 418. qui et Istochus dictus 418.
 ad Sacerdotium coguntur rebelles Imperii 433.
 Salomon: *vide* Solomon.
 Salutare in Coena Domini non licet 392.
 Samaritarum simulatio, seditio, rebellio 406. in eos Iustiniani constitutiones 405.
 Sampsō Patricius Rom. Iustinianum sanat 355. Nosocomium aedificat *ibid.* an Iustiniano antiquior *ibid.* an sub Mena Patriarcha vixerit *ibid.*
 Sanguinis potu firmatae amicitiae 371.
 Σαυίδης ad fores mortuorum 410.
 Saraceni ut caput comunt 373.
 Saturninus 435.
 de Scenicarum nuptiis Iustini constitutio 386.
 Scholae militum 456.
 Scholarii 455. Iustiniani 398.
 Scirtus fluvius, non Scyrus 442.
 Sedes plicatiles 379.
 Seditio Vince, Nica 411. et seq.
 Senatoribus meretrices ducere non licuit 386. illis matrimonia cum abiectis primus permisit Iustinus Imp. 387.
 Septimum, suburbanum 430.
 Sepulcra, locus deliciarum *ibid.*
 a Sergio et Baccho Mart. liberantur e carcere Iustinus et Iustinianus 363.
 Sergii Martyris Ecclesia antea domus Iustiniani 396.
 Sergius Bacchi filius 359.
 Serici pretium 458.
 Series Praefectorum urbis CP. sub Iustino 383. Praefectorum Praetorio 447. Curopalatarum 364. Quaestorum 446.
 Severus ethnicis ritibus contaminatus 408.
 Silentium quid 456. Silentarii et eorum ordo *ibid.*
 Silverius Papa occiditur ab Eugenio 350. eius necem Vigilio cur ascribunt Africani *ibid.*
 Sittas Patricius Comitenae maritus 378.
 Solomones duo in Africa 359.
 Solomonis Regis statua a Iustiniano posita 400.
 Sophia Aug. Theodorae neptis 419. eius mater 378. consilium 356.
 Stabulum, *σθαβμός*, quid 466.
 Stephanus Praefectus contra Samaritanos 407.
 Strategius an frater Iustiniani 371.
 Suburbana Imperatorum CP. 430.
 Suidae soli nota Procopii *ἐπέροτα* XIV.
 Συνοδίου quid 396.
 Συρανή pro Annona 451. 452.
 Syrorum et Palaestinarum mos 415.
 Tatianus Magister Offic. 410.
 Tauresium et Bederina an eadem urbs 361.
 Ταξιδάρης quid 362.
 Tertullus an Iustiniani exadelphus et Theodorae cognatus 379. 420.
 Thalenses sponte conflagrarunt 405.

- Theodahatus rex Philosophus 439.
Amalasantham occidit instante Theodora 482.
- Theodebertus Francorum rex Iustiniani factum contemnit 400.
- Theodora Aug. uxor Iustiniani 418. in embolo habitat, lanam net, transitque ad factionem Venetam 381. consiliorum mariti particeps 395. per Sabam frustra prolem petit 421. 440. ne imperio abeat, quid cogitat 356. a Vigilio Eleutheriae comparatur 377. an Ravennam venerit 383. mulieribus patrocinatur 435. matrimonium procurat ibid. meretrices ad meliorem frugem revocat 434. haeretica 425. bis anathemate percussa 462. concilii Chalcedonensis inimica 396. contra illud extorquet Ecclesiasticorum sententias 462. asylum violat, et Vigilium ab Ecclesia abstrahi iubet 354. criminoſe agit in Ecclesiasticis 384. Sacerdotes creat 435. Daemonodora dicta 415. Ecclesiam S. Pantaleonis aedificat 381. aegrotat canceris plaga 359. moritur 382. ante quintam Synodum 421. 440. an moriens resipuerit 359.
- Eiusdem patria 378. genealogia 379. filia unica 357. liberi 420. 440. filius spurius Ioannes 418. nepotes 379. Anastasius 418. Sophia septis 419. neptis adulterii manifesta 434. imago 395. amicae meretrices 380. flagitia XII. crudelitas 433. in Sacerdotes 460. simulatio in rebus fidei 396. eius causa lex abrogata 386. digressus 431. Eidem et marito communes tituli 394. triumphi et Magistratum iuramenta 395. de Theodora Baronii sententia XII.
- Theodoriades urbes 399.
- Theodoricus Gotthorum rex ἀδελφοποιητὸς Iustiniani 371. cur Excoſionita 406. quando mortuus 440.
- Theodorus Cucurbitinus 383.
- Theodorus filius Petri Magistri Offic. 432.
- Theodorus Zitrus filius spurius Iustiniani 357. 418.
- Theodorus contra Samaritas missus 407.
- Theodosii senioris Imp. statua a Iustiniano deiecta 399.
- Theodosius junior ὁ ἄγλιος 424. adigit rebelles ad sacerdotium 433.
- Theodosius vir sanctus, sub Iustiniano 421.
- Theodosius Antoninae amasius 348.
- Theodotus Praef. Praet. 451.
- Theophilus Iustiniani praecceptor 433.
- Theopompi scribendi licentia 348.
- Thomas Magister Offic. gentilis 408.
- Tiberius Curopalata 364. adoptatus a Iustino 419. non eius gener 441.
- Tituli ad fores mortuorum 410.
- Tribonianus Praef. urbis 383. Gentilis 408. ἄθεος 424. Iustiniano adularur ibid. Quaestor 446.
- Τροπαίοντια quale diadema 428.
- Τροπάριον a Iustiniano compositum 439.
- Tryphon Praefectus urbi 383.
- Valentinus Iustiniani μαχαροφόρος 400.
- Vectigalia Palaestinis remissa 408.
- Velum primum et secundum quid 456.
- Venetii et Venetiani aurigae 372.
- Cyaneus 356. 372. Venetus color unde dictus 372. Venetorum rixae cum Prasinis 412.
- Veredarii 466.
- Vitalianus Scythae, Patricioli filius, an sit frater Iustiniani 370. a quo occisus et ubi 371. in Praefectura militum ei succedit Iustinianus ibid. eius nepos Ioannes 358. 420.
- Vigilantia ab Illyrico Beglenia 356. 416. soror Iustiniani et uxor Dulcissimi 416. 418. filii Iustinus, Badurius, Proiecta 419.
- Vigilius Papa non fuit auctor necis Silverii 350. Iustinianum Diocletiano, Theodoram Eleutheriae comparat 377. fune raptatur 460. quinae Synodo non interfuit 440. excommunicatur ab Africanis 350. eius epistola suppositicia ibid.
- Victor Tunnensis imponit Vigilio Papae 350.
- Vince, seditio 411.
- Virga aurea, διακρίμιον 364.

- Uprada, Iustinanus Illyricus 356.
 Urbes dictae de nomine Iustiniani 397.
 de nomine Theodorus 399.
 Ursarius, quis 378.
Χαίροφιλα in theatro 373.
Ἰππεροί et *ἀνὰ ἑσέρων* quid differant 352.
- Zacharias Prophetae reliquias 354.
 Zimarchus Iustini commilito, Comes
 Orientis 361. Curator domus Placidiae 461.
 Zosimus vir sanctus sub Iustiniano
 421.
-

INDEX AUCTORUM

IN NOTIS AD HIST. ARCANAM.

- Abrahamus Ortelius** 361.
Acta Apostolorum 415.
Acta publica CP. 413.
Adolphus Occo 357. 393.
Aemilius Portus 368.
Aëlius 436.
Agapetus Papa 377. 467.
Agapetus Diaconus 423. 425. 439.
Agathias Historicus 347. 360. 361.
375. 397. 399. 400. 401. 410. 430.
431. 439. 442. 454. 455.
Almeinus 357. 380. 394. 408. 411.
418. 437.
Anastasius Biblioth. 354. 367. 368.
377. 384. 406. 424. 435. 438. 441.
455.
Andreas Alciatus 360. 364. 368. 397.
Antholog. Epigram. 372. 431. 449.
Antonius Imp. 372.
Antonius Augustinus 445.
Antonius Bonfinius 358.
Antonius Concius 438. 445. 448.
Aristoteles 455.
Arnoldus Uvion 358. 370. 416.
Athenæus 379. 455.
Ansonius 351. 366.
Autor antiquitatum Byzantii 349. 370.
381. 392. 398. 400. 405. 419.
420. 431. 433. 451.
Autor appendicis ad Marcellianum
349. 356. 488.
Autor descriptionis urbis CP. 331.
445. 460.
Autor historiae S. Sophiæ 371. 383.
400.
Autor apud Suidam 468.
Autor Poëta Graecus 396. 427.
Autor vitae S. Hypatii 466.
Autor vitae S. Nili 424.
Basiliius Cilix 360.
Basiliius Magnus 356.
Blondus 347. 415.
Caesar Baronius 355. 365. 393. 405.
Caesarius 373.
Capitolinus 465.
Cassiodorus 360. 364. 365. 418.
428. 432. 440. 442. 445. 447.
Centuriatores 353.
Christophorus Persona 358. 410.
Chronicon Alexandrinum 361. 374.
376. 377. 383. 392. 397. 405. 406.
411. 457. 460. 465.

- Chronicon Cassinense** 440.
Chronicon Vaticanum 409. 497. 459.
 460. 465.
Cicero 348.
Codex Iustinianus 367. 382. 386. 398.
 405. 410. 431. 447. 448.
Collect. historic. 362. 372.
Concilium Ber. tense 392.
Concil. Chalcedonense 378. 424. 456.
 459. 461.
Concil. V. CP. 353. 398. 399. 429.
 446.
Concil. CP. sub Mena 408. 467.
Concil. VII. CP. 353.
Concil. Ephesinum 353. 404.
Concil. Nicaenum II. 353.
Concil. Trullanum 398. 424.
Constantinus Armenopolus 445.
Constantinus Magnus Imp. 386. 404.
Constantinus Manasses 357.
Constantinus Porphyrog. 371. 431.
 455.
Corippus 357. 363. 366. 375. 393.
 398. 399. 403. 416. 418. 427. 447.
 459. 455. 467.
Cornelius Celsus 436.
Cyrillus Scythopolitanus 357. 359.
 368. 369. 372. 391. 392. 394. 405.
 406. 407. 421. 429. 435. 448. 453.
 456. 457. 461. 463.
Digesta 398. 435. 446.
Dio Cassius 348. 372. 376. 378.
 381. 443.
Dionysius Byzantius 344.
Dionysius Petavius 459.
Dioscorus Alexandrinus 404.
Dorotheus IC. 457.
Ephraemius Chronologus 363. 400.
Epiphanius Tyrius 371.
Episcopi Syriae 374.
Evagrius 347. 352. 360. 363. 365.
 368. 370. 371. 372. 374. 377. 381.
 391. 393. 396. 411. 418. 419.
 421. 422. 425. 434. 441. 443. 446.
 447. 450. 457. 461. 465. 469.
Eunapius Sardinus 447.
Eusebius Caesariensis 427.
Eustathius Presbyter 377. 383. 425.
 439. 441.
Facundus Hermianensis 421. 438.
Franciscus Iunius 367.
Georgius Cedrenus 363. 376. 384.
 392. 396. 425. 428. 431. 435.
 442. 447.
Georgius Codinus 364. 398. 428.
Georgius Syncellus 376.
Gregorius Magnus 354. 394. 462.
Gregorius Nazianzenus 373. 380.
 466.
Gregorius Secundus 367.
Gregorius Turonensis 377. 410.
Guidus Pancirolus 348.
Guilielmus Budaeus 364.
Henricus Agylaeus 407.
Henricus Schringerus 352. 445.
 447.
Heribertus Rosneydus 430.
Hesy chius Grammat. 379.
Hesy chius Milesius 381. 398. 408.
 423.
Hieremias Propheta 373.
Hieronymus Rubeus 362.
Historia Miscella 377. 382. 435.
Hubertus Giphanius 351. 368. 386.
 434.
Hubertus Goltius 368.
Iacobus Billius 466.
Iacobus Cuiacius 378. 445.
Iacobus Greterus 393. 428.
Idatius 430.
Innocentius Maronianus 371. 421.
 423. 438. 467.
Interpres Novellarum 352.
Ioachimus Camerarius 419.
Ioannes Antiochenus 400. 454.
Ioannes Brodaeus 366. 431.
Ioannes Christophorsonus 352. 372.
 381. 416.
Ioannes Chrysestomus 380. 392.
Ioannes Epiphaniensis 402. 419. 420.
 457.
Ioannes Evangelista 415.
Ioannes Leunclavius 393.
Ioannes Mercerus 447.
Ioannes Meursius 364.
Ioannes Scholasticus 464.
Ioannes Trithemius 416.
Ioannes Tzetzes 356.
Ioannes Zonaras: vide Zonaras.
Iornandes 358. 360. 363. 365. 368.
 393. 418. 420.
Ischyrius 461.
Isidorus Hispalensis 351. 438.
Julianus antecessor 445.
Iulianus Apostata 376. 455.
Iurisconsultus Graecus 410. 429.
Iustinianus 352. 355. 360. 362. 380.
 383. 385. 386. 389. 392. 395. 397.
 398. 399. 405. 406. 408. 409. 410.
 418. 421. 423. 425. 427. 429. 430.
 432. 445. 446. 450. 451. 452. 454.
 457. 459. 464. 465.
Iustinus Senior 387.
Iustinus Iunior 399. 406. 441.

- Leo imp. 349.
 Leonardus Aretinus 358.
 Leontius Magnesianus 353.
 Leontius Poëta 445.
 Leontius Scholasticus 393. 396.
 Leontius Tripollitanus 394.
 Lex Rhodia 458.
 Libanius 452.
 Liberatus Diaconus 350. 421. 438.
 460. 461. 463.
 Lucianus 371.
 Marcellinus Comes 352. 359. 365.
 368. 370. 372. 377. 390. 393. 418.
 419. 436. 457.
 Marcianus Imp. 386. 404.
 Matthaëus Raderus 375. 405.
 Menander Protector 375. 400. 401.
 402. 419. 467. 468.
 Nicephorus Patriarcha 348. 351. 364.
 367. 390. 431. 436. 447. 454.
 Nicephorus Callisti 348. 368. 378.
 424. 425. 464.
 Nicolaus Pepagomenus 452.
 Octavius a Rosbergh 357. 359. 363.
 384. 407. 468.
 Olympiodorus Hist. 351. 390.
 Onuphrius Panvinius 357. 359. 368.
 416.
 Ordo Romanus 392.
 Paulus Apamensis 438.
 Paulus Diaconus 354. 425. 435.
 438.
 Paulus Silentarius 395. 431.
 Petrus Crinitus 356.
 Petrus Gillius 442.
 Petrus Pithoeus 348. 459.
 Philostratus 376.
 Photius Patriarcha 347. 351. 380.
 418.
 Photius Tyrius 467.
 Plinius 376. 381. 436. 465.
 Plutarchus 366. 465.
 Pomponius Laetus 360.
 Procopius, singularis paginis.
 Provinciale Ecclesiae Orient. 393.
 Prudentius 360.
 Pseudogordianus 379. 393. 420.
 Raphaël Volaterranus 357. 358. 427.
 Regum libri 415.
 Rituales libri 392.
 Sabellicus 347. 415. 468.
 Sallustius 405.
 Seneca 351. 424.
 Series Rom. Pont. 371.
 Sextus Aurelius 376.
 Sibylla 442.
 Simeon Metaphrastes 355. 385. 452.
 Socrates 430.
 Sozomenus 354. 430. 431.
 Spartianus 428. 446. 465.
 Stephanus Byzantius 398.
 Suetonius 372. 376. 381. 445. 465.
 Suidas 347. 348. 349. 354. 380. 384.
 395. 408. 423. 431. 433. 442. 451.
 454.
 Synesius 379. 415. 457. 459. 466.
 Tertullianus 380.
 Theodorus Lector 353. 356. 360.
 362. 364. 384. 418. 450.
 Theodorus Mopsuestenus 373.
 Theodorus Studita 351. 455.
 Theophanes Byzantius 357. 418.
 420.
 Theophanes Isaurus 354. 355. 359.
 361. 368. 370. 371. 373. 377. 379.
 382. 383. 385. 391. 404. 405. 406.
 408. 409. 411. 419. 420. 425. 426.
 430. 431. 433. 435. 439. 441. 442.
 444. 448. 450. 452. 454. 458. 460.
 464.
 Theophilus Praeceptor Iustiniani
 363. 368. 371. 383. 384. 415.
 418.
 Theophylactus Simocatta 419. 446.
 447. 460.
 Valerius Maximus 465.
 Vegetius 372.
 Victor Tunnensis 350. 357. 359. 363.
 367. 371. 378. 383. 391. 393. 396.
 418. 419. 425. 438. 441. 460. 462.
 Virgilius 445.
 Volumen ex corticibus 457.
 Vopiscus 355. 458.
 Zacharias Hist. 360. 371.
 Zonaras 360. 363. 368. 370. 371.
 373. 377. 395. 399. 409. 425. 437.
 442. 457. 459. 461.
 Zosimus Hist. 445. 447. 455.

INDEX GRAECUS.

- ἄβελτηρία** ad I, 217, 19.
ἀβληχρός *πυρετός* I, 252, 4.
ἄγαν cum superlativo III, 118, 12.
ἀγαραφοφορεῖν III, 163, 18. 222, 1.
ἀγγέλλω. ἡγγελῶν eiusque compo-
 sita I, 36, 15. 87, 6. 109, 11.
 112, 13. 17. 181, 21. 191, 8. 277,
 10. 237, 13. 294, 14. II, 41, 17.
 66, 1. 69, 2. 81, 7. 90, 7. 92, 14.
 189, 8. 245, 2. 276, 15.
ἀγέσταν I, 271, 7.
ἀγώνισις III, 257, 24.
ἀδιώμοτος III, 41, 11.
ἀερκίον III, 119, 3.
ἀθρογλωττος II, 304, 6.
αἰρεῖσθαι ἕκταν I, 299, 2.
αἰσθάνεσθαι cum infinitivo pro par-
 ticipio II, 51, 19.
αἰσχροτάτος I, 153, 4.
ἀκατάγγελος II, 354, 8.
ἀκμήτες II, 89, 9.
ἀκριβής λιμὸς II, 328, 1. *πολιορκία*
 II, 240, 16. 382, 12.
ἀκρότομος I, 427, 10.
ἀκροτελεύτιος, ἀκρότατος I, 208, 17.
 437, 18. II, 221, 7.
ἀμαρτήσας I, 385, 7.
ἀμνηστία I, 504, 16. II, 402, 10.
ἀμύθητος. *ἄλλω ἀμυθήτω στρατῷ*
 I, 514, 5.
ἀμπαγοεῖν II, 210, 19.
ἀμπαβηταῖν τινός 473.
ἄν. Constructio soloeica ὅπη ἄν σω-
 θήσονται III, 274, 16. οὐδὲν ἄν
 λυμανεῖται II, 260, 18. οὐκ ἄν
 βλαβήσῃ II, 158, 7. οὐδ' ἄν εἰσ-
 θῆν II, 112, 4. οὐδὲν ἄν γένη-
 ται II, 263, 12. οὐκ ἄν ἀντρέσῃ
 II, 168, 11. 273, 17. et similia
 II, 135, 20. 171, 20. 420, 16. III,
 69, 18. 79, 18. 95, 5. 106, 11.
ἄν (i. e. εἰς). ἄν οὕτω τόχη I, 63,
 9. 464, 7. II, 44, 8. 120, 10. 163,
 4. 243, 1. 295, 5. 618, 17. III,
 192, 18. 243, 2. ἄν οὕτω τόχοι
 I, 16, 15. (ubi τόχη Par.) 23, 9.
 86, 17. 120, 14. 189, 21. 230, 7.
 (τόχη Vat.) 233, 18. 245, 15. 355,
 7. 382, 17. 384, 19. 402, 12. 419,
 8. 435, 7. 452, 21. 478, 5. II,
 41, 1. 177, 10. 189, 17. 372, 5.
 399, 6. (τόχη Par.) 638, 12. III,
 12, 8. 50, 16. 54, 14. 61, 11. 76,
 13. 84, 21. 87, 6. 96, 2. 110, 18.
 114, 5. 130, 21. 161, 2. 192, 19.
 243, 2. ἦν cum aliis optativis I,
 11, 6. 14, 18. 17. 20. 18, 17. 24,
 16. 43, 22. II, 262, 4. III, 40, 9.
 44, 3. 84, 6. 15. 89, 5. 8. 92, 11.
 93, 17. 96, 4. 23. 98, 5. 117, 4.
 118, 17. 121, 3. 126, 5. 138, 8.
 21. 165, 4. 184, 4. 295, 17. 311,
 8. ἦν cum indicativo I, 88, 15.
 119, 20. 134, 5. 230, 11. 258, 19.
 272, 13. 326, 19. 22. 355, 9. II,
 100, 4. 231, 9. II, 292, 7. 273,
 20. III, 71, 18. 98, 15. *κἄν*
ἦν 98, 9. ἦν οὐ II, 238, 19.
ἀναβραζεῖν, ἀναβράσσειν II, 423, 7.
ἀναθηρᾶν II, 228, 10.

- ἀναθολοῦν 107, 20.
 ἀναίδην I, 52, 15. 183, 22. 473, 17.
 II, 6, 14. 263, 9. III, 123, 20.
 ἀνίδην II, 15, 3. 201, 1. 204, 20.
 (ἀναίδην Par.) 381, 4. (ἀναίδην
 Par.).
 ἀνακαχεύειν II, 403, 9. III, 265, 11.
 ἀνδρία vulgo I, 27, 15. 51, 2. 69, 7.
 478, 21. 479, 2. sed ἀνδρεία I,
 128, 14. 360, 4. 364, 19. 381, 16.
 386, 9. 426, 10. II, 10, 13. 13,
 16. 60, 5. 99, 20. 100, 1. 270, 14.
 362, 16. 379, 5. 553, 7.
 ἀνεπικηρούμενος III, 263, 8.
 ἀνεπίμικτος III, 265, 8.
 ἀνεν τοῦτων, πρακτικά, II, 232, 12.
 ἀνήμεσα δεινά II, 24, 1.
 ἀνθρωπος, ὁ, παρῖτα, III, 101, 12.
 ἀνοίγειν. ἀνωγίται I, 22, 3. III,
 212, 3. ἀνώγον I, 174, 13.
 ἀντικυματεῖν III, 295, 7.
 ἀντιμυσῆσθαι III, 295, 8.
 ἀντίος II, 240, 1. 485, 18.
 ἀντικαθεδέχεσθαι (ἀντικαρέχεσθαι
 Reiskius) III, 162, 7.
 ἀντιπεριάγειν II, 329, 14.
 ἀντιστατεῖν (in ἀντιστρατεῖν cor-
 ruptum) I, 177, 6. 182, 1.
 ἀξιολέθορος II, 617, 1. III, 338, 17.
 ἀκαλλεξίαι III, 35, 12. 96, 8.
 ἀπαναΐζειν II, 301, 19. ad II, 329, 13.
 ἀπανομαδιέσθαι III, 241, 4.
 ἀπαντομαΐζειν III, 215, 3.
 ἀπεμπολεῖν III, 72, 12. 90, 17. 114,
 24. 121, 10. 125, 17.
 ἀπεγορεύεσθαι I, 258, 12.
 ἀποδασείων II, 422, 18.
 ἀποκτῆν ἐλέμοις II, 526, 10.
 ἀπολείων τῇ ταλαιπωρίᾳ I, 495,
 11. πρὸς τῆν ταλαιπωρίαν III,
 270, 14. ἀπολείων et ἀπονείων
 I, 208, 14.
 ἀπομένον vulgo II, 564, 9.
 ἀπονητὶ II, 343, 7.
 ἀποπαρεία I, 117, 2. 202, 20. 205, 6.
 II, 322, 21. 436, 7. 592, 18.
 628, 5.
 ἀπείρη I, 494, 16.
 ἀσιβήτος III, 90, 7.
 ἀστρατήγητος I, 264, 11.
 ἀτημυλείων I, 396, 23. II, 573, 1.
 ἀσθαδιάζειν III, 88, 11.
 ἀσπὶ τῶν νηκεῶν II, 1192, 3.
 βαρήτας III, 89, 12.
 βιβάρων II, 106, 15. 112, 8. 9.
 βεβαλήσθαι II, 89, 4.
 βολαὶ l. q. ὁδῶν II, 576, 16.
 βουβαῖν I, 252, 8.
 βράγους ἐμπλεως θάλασσα I, 99, 15.
 105, 2.
 γειτόνημα II, 557, 11.
 ἐν γειτόνων I, 199, 7. 219, 22. ἐν
 γειτόνων I, 15, 13. 49, 5. 66, 13.
 II, 57, 5. 161, 21. 219, 20. 230,
 23. 247, 15. 419, 11. III, 212, 18.
 239, 11. 263, 7. 278, 18. 298, 23.
 γυλοιώδης II, 483, 18. 571, 15.
 ἐς γόνυ ἐλθεῖν I, 88, 5. III, 91, 2.
 ἐν Λάραϊς I, 61, 6. ἐν Λάραϊς
 II, 489, 1. ἐν Λάραϊς I, 60, 1. 79,
 16. 90, 14. 111, 22. 113, 21. 169,
 3. 222, 22. 238, 2. 264, 14. ἐς
 Λάραϊς I, 61, 6. ἐς Λάραϊν I,
 286, 14.
 δεξιόσθαι τῷ θεῷ III, 156, 7.
 διαθρόυκτην I, 228, 5.
 διαπορμα I, 235, 5. πάλαι Λάραϊς
 II, 489, 1. ἐν Λάραϊς I, 60, 1. 79,
 16. 90, 14. 111, 22. 113, 21. 169,
 3. 222, 22. 238, 2. 264, 14. ἐς
 Λάραϊς I, 61, 6. ἐς Λάραϊν I,
 286, 14.
 δεξιόσθαι τῷ θεῷ III, 156, 7.
 διαθρόυκτην I, 228, 5.
 διαπορμα I, 235, 5.
 διακαλυπτής I, 60, 11. III, 252, 7.
 316, 11.
 διαλογίζεσθαι I, 53, 4.
 διαμίλλειν I, 171, 14.
 διαμετρήσεσθαι βίον II, 450, 20.
 III, 245, 17.
 διαμισθαρεῖν ad III, 121, 12.
 διαπόνημα II, 558, 14.
 διαχρᾶσθαι τὰς III, 335, 7.
 διαψιδυροῦσθαι II, 626, 4.
 δίδοναι. δάσκειν III, 221, 2.
 δόλωσις III, 115, 18.
 δομεῖν I, 500, 4.
 δυσθανατεῖν, ἄν, ad II, 544, 10.
 ἐγγόνη III, 42, 1.
 ἐγκρηφιάζειν I, 234, 19. III, 17, 17.
 ἐδουλομερεῖν II, 520, 4.
 εἰ cum conjunctivo I, 26, 2. II, 18,
 8. 32, 1. 177, 9. 211, 5. 10. 225,
 8. 228, 12. 239, 10. 247, 4. III,
 91, 9. 212, 19. 229, 17.
 εἶναι ἢν ἐσηθεῖ I, 479, 17. ἢν
 περιεσώμεθα I, 417, 9. II, 454, 9.
 616, 1. ἢν περιέσωται II, 43, 13.
 492, 9. et restituendum pro ἢν
 περιέσωται I, 119, 21. II, 115, 9.
 Similes conjunctivi sunt εἰρήσων
 I, 518, 14. εἰρήσθησθαι II, 71, 20.
 ἐφιζῆται I, 479, 10. γενήσωνται
 I, 220, 10. διαθήσωνται ad I, 54,
 17. διαμαχήσωνται II, 426, 7.
 θυνήσωνται II, 338, 4. 382, 23.
 385, 17. 616, 22. δάσκει ad II, 47,
 21. ἐπανήσωνται II, 345, 6. εὐρη-
 σασαι I, 134, 5. (εὐρησῶνται II, 120, 6.).
 θήσωνται I, 277, 17. II, 43, 13.
 καρέξωνται I, 402, 12. II, 323, 13.

- παρῆλθονταί I, 333, 8. συλλήφθη-
 ται I, 333, 13.
 πασάτω I, 315, 18. 330, 20. II,
 8, 16. 81, 18.
 παθαρεῖν II, 227, 18.
 παστρεῖν τὸν βίον II, 625, 15.
 πασσι II, 86, 2.
 πασκαί II, 253, 21.
 παστος II, 503, 9. III, 14, 9.
 πασος, τὸ, II, 48, 15.
 πασός I, 81, 5.
 πασῆσσι II, 161, 17.
 πασῶληα II, 547, 1. III, 199, 19.
 254, 19.
 πασῶλεσθαι III, 171, 10. 333, 21.
 πασῶλογρεῖν II, 314, 16. 519, 9.
 πασμάτω II, 465, 17.
 πασῶσκειν III, 249, 9.
 πασθος I, 530, 20.
 παστης I, 352, 6.
 πασῶνσιν οὐσαι III, 249, 9.
 πασῶβέτωρε I, 460, 13.
 πασῶσθαι τὰ θεῖα II, 70, 18. 160,
 20.
 πασῶδάν cum optativo I, 16, 17. III,
 18, 12. 49, 5. 70, 21. 82, 18. 182,
 7. 194, 3. 216, 12. 223, 6. 229,
 18. 233, 3. 240, 2. 272, 2. 297,
 19. 298, 5.
 πασῶλέσθαι III, 43, 9.
 πασῶλότη I, 441, 8. 450, 2. II, 31,
 13. 203, 16. 209, 17.
 πασῶλασσίδιος II, 463, 17.
 πασῶλασσοκτεῖν II, 37, 7.
 πασῶλθεῖν III, 251, 25.
 πασῶλαιν ad III, 134, 1.
 πασῶκοινης II, 476, 18. 559, 9. πασῶ-
 κοινα II, 622, 2.
 πασῶκοιστέλλειν I, 219, 23.
 πασῶπάζειν I, 232, 11.
 πασῶπηάζειν II, 313, 8.
 πασῶπιδουρῆειν III, 141, 17.
 πασῶν ἐσχομαι ad III, 12, 12. πασῶν
 ἐσχομαι III, 220, 20.
 πασῶτογιρῶν II, 410, 1. 445, 18.
 514, 16. III, 66, 12.
 πασῶκωρῶν ad I, 244, 11.
 πασῶνθετεῖν I, 416, 3.
 πασ ὃ cum indicativo I, 15, 13. 48,
 21. 53, 15. 57, 16. 110, 17. 113,
 19. 155, 21. cum optativo I, 51,
 6. 107, 17. 111, 21. 131, 14. III,
 71, 13. 147, 24. cum conjunctivo
 I, 74, 18. 243, 7. 269, 15. 278, 8.
 280, 8. III, 120, 6. cum infinitivo
 I, 198, 17. 199, 9. 323, 20. 327, 14.
 343, 8. 380, 21.
- πασῶριον II, 566, 8.
 πασῶροῦν II, 658, 10.
 πασῶτεροι III, 110, 14.
 πασῶξ. ἡ σερτηρία ἐπὶ τριγῶς ἐσσι
 III, 340, 17.
 πασῶ θυμωθεῖς II, 503, 12.
 πασῶ εἰς ἀλήνη I, 299, 5. 387, 3.
 II, 390, 11. εἰς ἀντίστασιν III, 157,
 10. εἰς ἀπόστασιν I, 27, 18. 282,
 17. 287, 16. II, 376, 20. βλέπειν
 εἰς ἀλήνη I, 461, 12. 488, 21. δρῶν
 εἰς ἀλήνη I, 282, 1. II, 501, 1.
 πασῶσθαι II, 208, 12.
 πασῶτειον III, 188, 2.
 πασῶδοῦλοι III, 333, 20.
 πασῶων vel πασῶται II, 501, 11. 548,
 21. 608, 10. 612, 10. 614, 18.
 619, 18. 639, 23. III, 20, 4. 174, 1.
 191, 25. 228, 20. 240, 8. 255, 9.
 295, 8. 297, 10. 310, 20. 330, 4.
 πασῶσθαι Ῥωμαίων II, 46, 2.
 πασῶκραιπαλῶν II, 558, 2.
 πασῶλεψε. III, 160, 25.
 πασῶληζέσθαι III, 121, 15.
 πασῶροδιδόναι I, 485, 3. 507, 5.
 πασῶρυγαλεῖν II, 603, 14. III, 121,
 18.
 πασῶράλλειν I, 257, 11.
 πασῶρλικος (vel πασῶρλικος) II, 508, 8.
 πέντον, centum, I, 112, 41.
 πεσῶλη τῆς ἐπίδος I, 296, 9.
 πεσῶστωρ III, 116, 15. πεσῶστωρ
 III, 116, 14. πεσῶστωρ I, 52, 4.
 121, 16. 123, 8. II, 74, 5. 463, 13.
 III, 117, 7.
 πεσῶρ οὐδενὶ I, 264, 12. 464, 17.
 476, 17. 480, 15. 488, 9. 491, 20.
 492, 15. 534, 3. II, 139, 6. 198,
 14. 201, 3. 213, 22. 441, 11. 493,
 20. οὐδενὶ κόσμῳ I, 257, 5. 813,
 21. 339, 6. 385, 16. 401, 3. 423,
 2. 444, 10. 457, 7. II, 33, 15.
 82, 2. 166, 24. 377, 13. 380, 21.
 427, 6. 533, 2. 583, 3.
 πεσῶλη I, 354, 15. 359, 2. 472, 5.
 481, 7.
 πεσῶροιστηε corrupte III, 99, 20.
 πεσῶροιστάτα III, 116, 24.
 πεσῶων III, 195, 11.
 πεσῶδες δέξεται II, 153, 11.
 πεσῶος, τὰς, I, 255, 7.
 πεσῶστα III, 119, 8.
 πεσῶσθαι II, 262, 11.
 πεσῶστος, iratus, III, 30, 14. et πε-
 στοῦσθαι, irasci, III, 83, 13.
 πεσῶσθεῖν II, 483, 16. οὐκ αἰδέ-
 ῃ τι πεσῶσθῶν II, 440, 13.

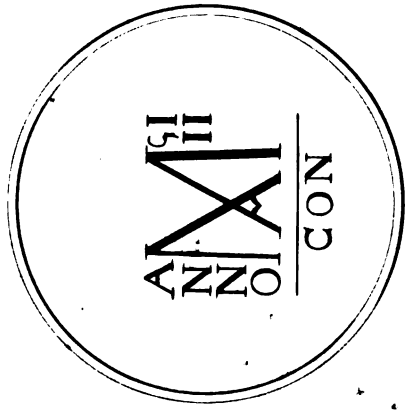
- μετάμελος I, 452, 4. 485, 2.
 μεταπίσχειν II, 423, 2. 472, 12.
 μέταξα II, 546, 20. III, 140, 22.
 247, 12.
 μετωπηδόν II, 495, 18.
 μή ού I, 13, 1. 93, 19. 124, 16.
 126, 4. 195, 18. 221, 12. 223, 18.
 331, 22. 456, 11. II, 30, 19. 43, 8.
 48, 22. 83, 21. 217, 22. 220, 8.
 233, 4. 242, 15. 250, 13. 273, 15.
 381, 18.
 μικρόμισθος II, 592, 14.
 μιλίφ λίθω III, 226, 17. μιλίτων
 III, 224, 23. μιλίτην I, 74, 13.
 μύρια πάντα ὑποσχέσθαι I, 324, 18.
 μυνών II, 152, 14. 153, 21.
 μαροκακοήθης III, 56, 14.
 μάφθα II, 512, 16.
 νεοχηθέντα III, 164, 11.
 ξυνη II, 427, 1.
 δημογωνοειν II, 413, 11.
 ὄνομα. Πρόσκος ὀνόματι III, 97, 8.
 Πέτρον ὀνόματι III, 123, 15. sed
 ὄνομα III, 97, 21. τούνομα I,
 162, 18. 243, 3. (ubi Par. ὄνομα)
 et ὀνόματα (de duobus) III, 245, 6.
 ὀξίνης II, 521, 1.
 ὀρθοστορεῖν II, 416, 11.
 ὀρθοτίθιος III, 67, 17.
 ὄρων I, 192, 17.
 οὐδός I, 174, 4. 18.
 οὐ μέγα οὐ μικρόν I, 285, 20. οὐ
 μικρόν οὐ μέγα II, 507, 8.
 οὐ μή I, 109, 20. 243, 17. 270, 5.
 271, 20. 326, 20. II, 201, 12.
 237, 2. 256, 1. 259, 11. 325, 4.
 341, 18. 490, 1. 527, 17. 626, 3.
 III, 30, 8. 109, 3.
 οὐ πρότερον εἰ μή I, 272, 11. ἕως
 I, 250, 22. III, 157, 16. ὡς III,
 111, 17.
 ὀχετηγία, ὀχεταγωγία II, 521, 8.
 παλλάντιον, παλάτιον I, 395, 18.
 II, 280, 8. III, 186, 15. 202, 8.
 ἐν παραβύσσω I, 93, 14. II, 99, 12.
 III, 14, 11. 50, 14. 121, 6.
 παραθρασύνω III, 82, 14.
 παραφρηγή II, 319, 21.
 πασαγία ἑορτή I, 91, 19. 469, 3.
 III, 87, 3. 156, 4. 195, 22.
 τί πεπονθότες II, 518, 7.
 πη. ἀγγιστά πη I, 181, 19. 229, 4.
 232, 20. 241, 20. 248, 16. 262, 6.
 265, 2. οὐδέ πη 208, 18. οὐτε
 πη I, 217, 1. 264, 14. ὠδέ πη I,
 182, 14. 188, 22. ὡς πη I, 10, 3.

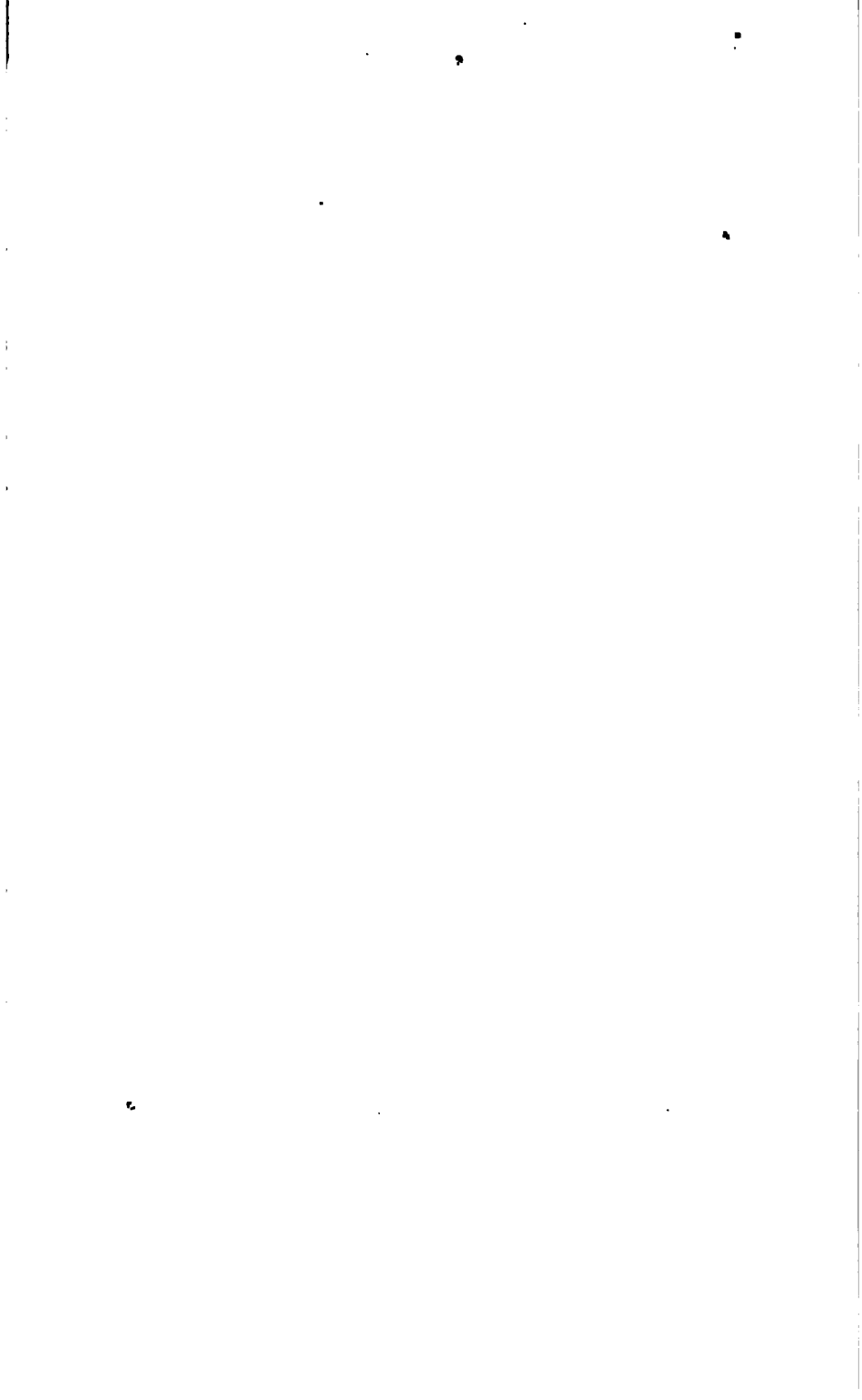
- τυμβογέρον II, 523, 4.
 ύδρογόαν III, 125, 15.
 έπειπείν et έπειπειν II, 34, 8.
 έπεράγαν II, 452, 7.
 έπερβιάζεσθαι I, 439, 1. II, 145, 9.
 έπερβλόζειν II, 428, 8.
 βρώσεις ύπερόφοι τής φύσεως II,
 347, 13.
 έπολήγειν II, 6, 12. III, 240, 13.
 έπορωθάζειν ad I, 232, 11.
 φάκελος II, 103, 10. sed φάκελος
 II, 192, 18.
 φαντάσεις I, 300, 10.
 φιλοτιμείσθαι τινα χρήμασι II, 27,
 16.
 φρουρόν δμιλον III, 236, 6.
 ώθισμός, ώθησμός ad I, 37, 22.
 ώραιζόμενη τήχη II, 625, 20.

Fig. 1. pag. 376.

Fig. 2. pag. 381.

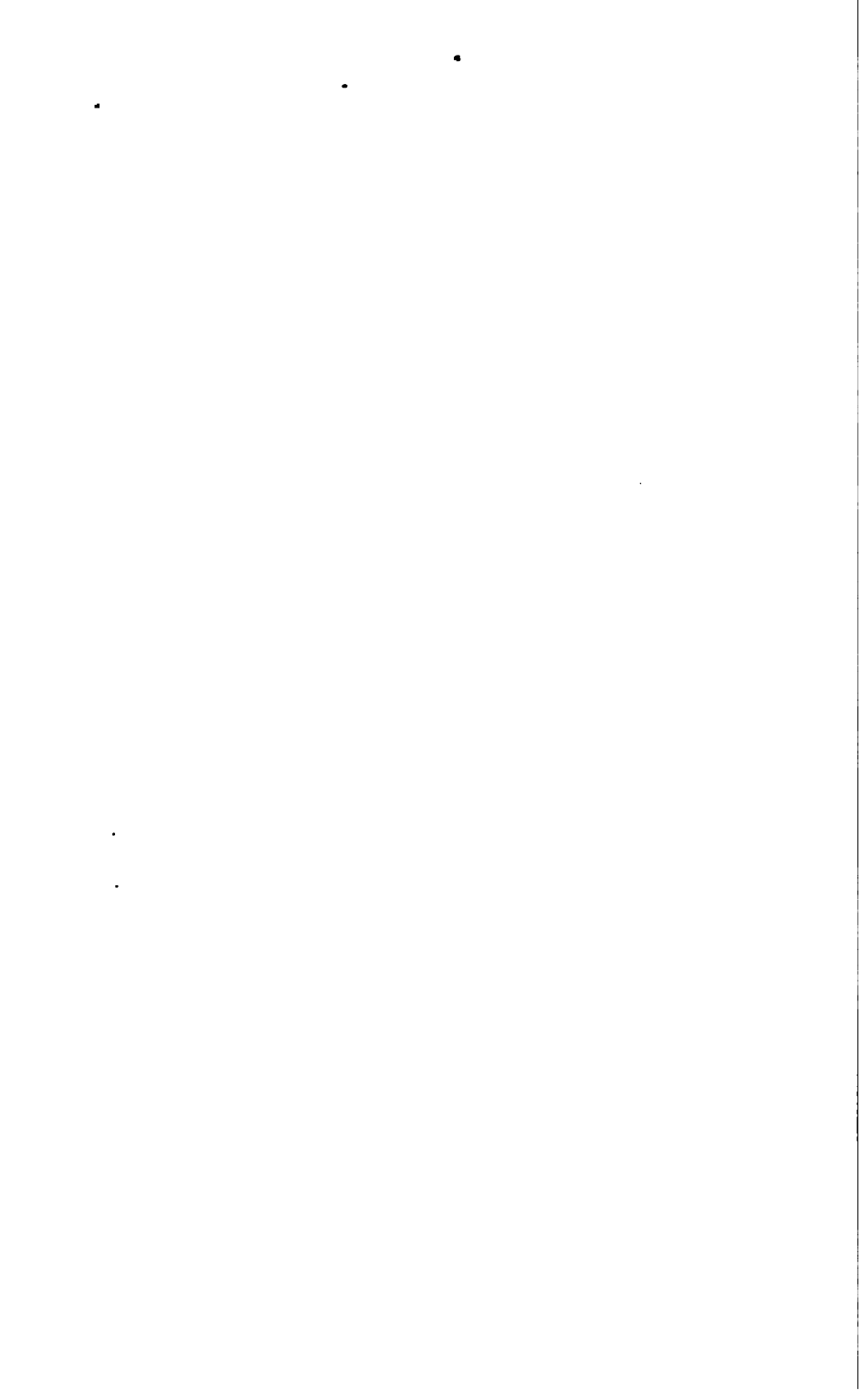

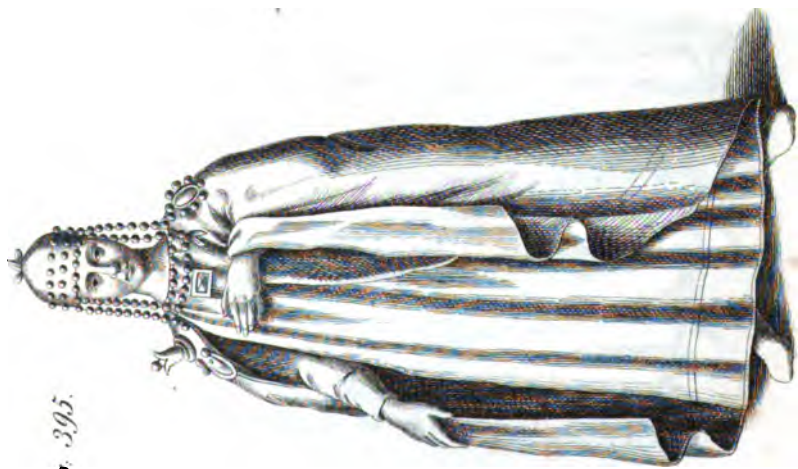
Fig. 3. pag. 393.

Fig. 4. pag. 394.

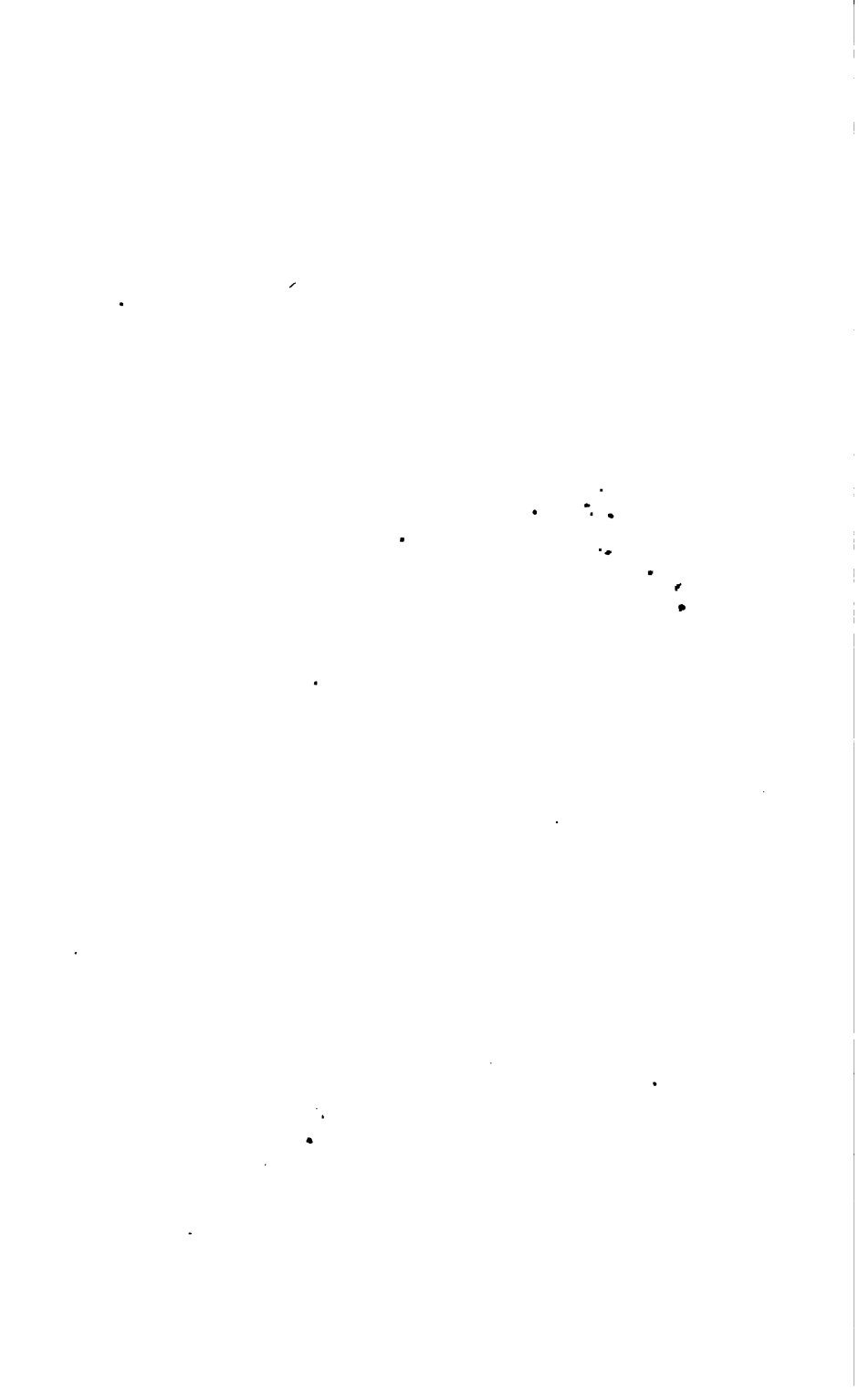
Fig. 5. pag. 395.

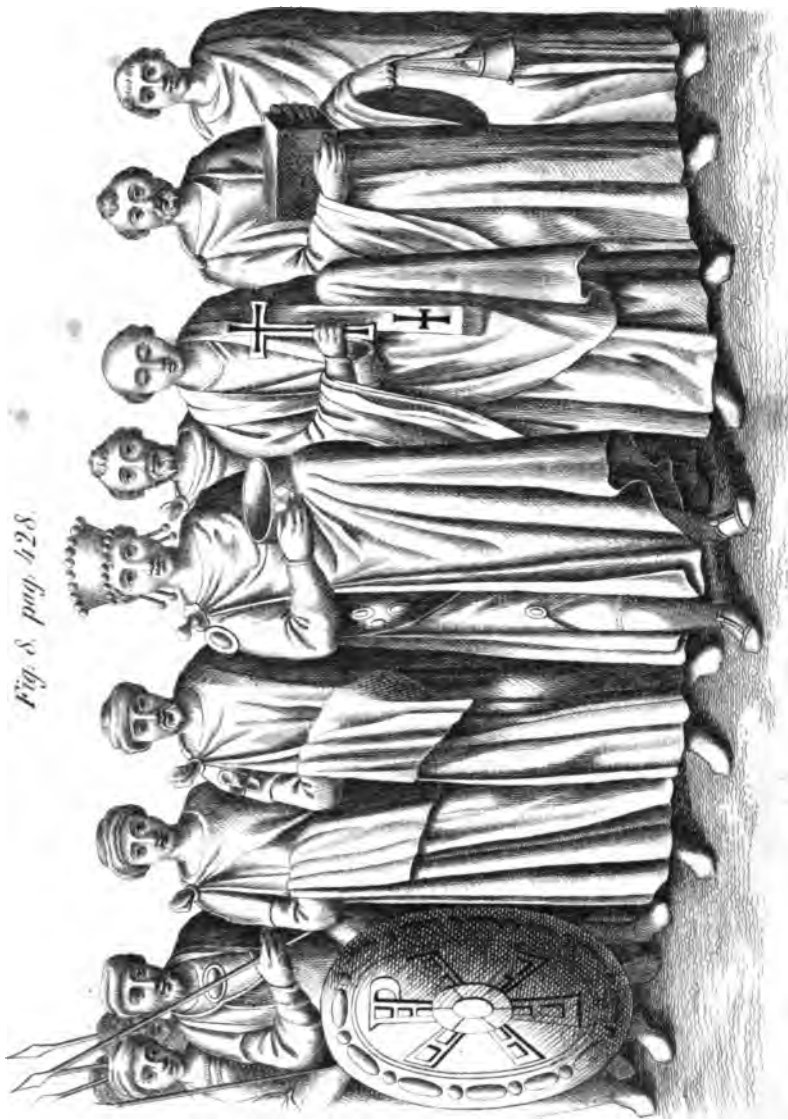
Fig. 6. pag. 428.

Fig. 7. pag. 428.

Fig. 8. pag. 428.